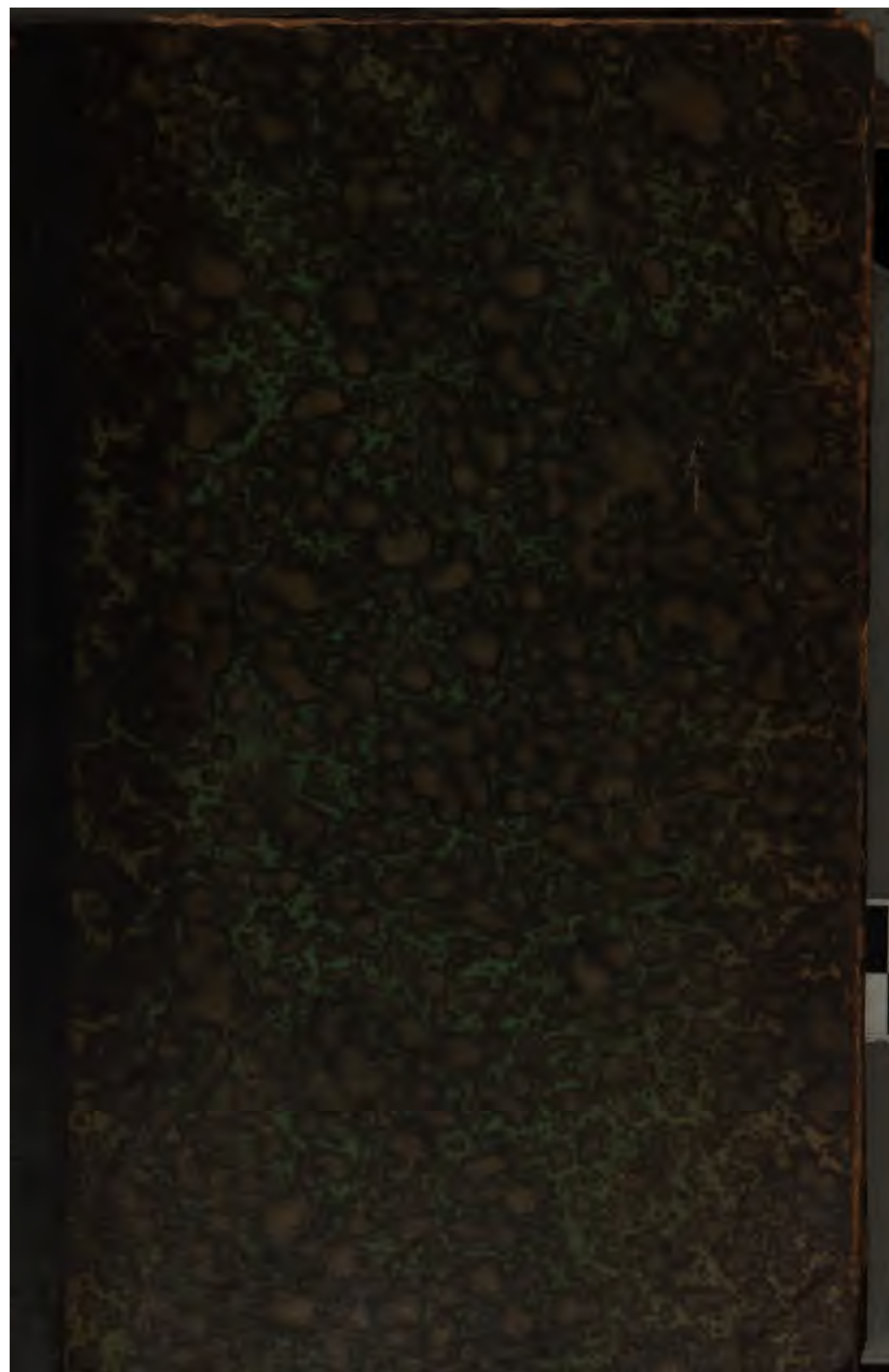

PRÁVNÍK.

ČASOPIS VĚNOVANÝ VĚDĚ PRÁVNÍ I STÁTNÍ

JEJŽ VYDÁVÁ

PRÁVNICKÁ JEDNOTA V PRAZE.

ODPOVĚDNÍ REDAKTOŘI:

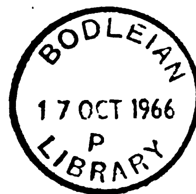
JUDR. JIŘÍ PRAŽÁK, JUDR. JOS. STUPECKÝ.

ROČNÍK XXIII.

V PRAZE.

NÁKLAD JEDNOTY PRÁVNICKÉ. — TISK DRA. ED. GRÉGRA.

1884.

OBSAH.

Pojednání.

*

Praktické případy.

Z obecného práva občanského.

Stránka

Z řízení soudního a předpisů o příslušnosti soudů.

Stránka

Z řízení nesporného vůbec.

Z práva a řízení knihovního.

Z řízení konkursního.

Z práva a řízení obchodního a směnečného, pak práva společenstev.

Stránka

Z práva a řízení trestního.

Z oboru správy politické a finanční.

Nálezové c. k. nejvyššího soudu

Nálezy

Nálezové

Stránka

Kniha judikátní a repertorium nálezů

Literární zprávy.

Obecné zprávy.

Denník.

Cheque neb bankovní poukázka.[1])

Napsal dr. **Antonín Pavlíček**, advokát v Karlíně.

Směn. řád anglický ze dne 18. srpna 1882 jedná, jakož jsme seznali (Právník 1883, tsr. 434.), po úvodě, v I. díle obsaženém, v II. díle o směnkách vydaných, ve IV. díle o směnkách vlastních, v III. pak díle o cheku.

Podobně i nový obchodní zákon italský ze dne 2. dubna 1882 pojednává v X. titulu v 1. kapitole o směnce a v 2. kap. o cheku (Právník n. u. m. str. 361.) — a nový spolkový zákon švýcarský obsahuje taktéž po nařízeních o směnkách v 29. tit. obsažených, v 30. tit. ustanovení o cheku (Právník n. u. m. str. 217.) — kdežto ve Francii a Belgii byl ústav o cheku zákony z r. 1865 a 1874, resp. 1873 upraven.

Pro nás v Rakousku nabývá pojednání toto právě tím větší zajímavosti, an nedávno vydaný zákon ze dne 29. října

---

[1]) Kdežto literatura francouzská, anglo-amerikánská, hollandská, italská a portugalská jsou dosti bohaté, nelze se tím honositi německé a naší literatuře. Příčiny toho jsou s dějinami cheku úzce spojeny (viz dále text). Srov. Hahn, Hdlsr. II. str. 47. a násl.; Thöl, Hdlsr. I. §. 28. Nr. 47. §. 340. a násl.; Goldschmidt, Hdlsr. I. 2. (1868) §. 109.; Endemann, Hdlsr. §. 82., §. 136. IV. — Týž: Handbuch des d. Hdls.-, See- u. Wechselrechtes (Leipzig, Fues Verl.) II. sv. (1882) ad III. §. 189. str. 131. a násl.; Wächter, Encyklop. I. str. 171. a násl.; Mittermaier v Ztsch. f. Hdlsr. X. str. 1—40., XVII. str. 124., XX. str. 112. a násl., XXI. str. 148. a násl.; Ignác Funk, Das Questionaire über ein österr. Checkgesetz, Wien 1880 (Manz); Týž, Über die rechtliche Natur des Cheque (1878); Bunzel, Material zu einem Chequegesetzentwurf (1880). K tomu Grünhut ve svém časop. VIII. sv. 2. seš. (1881) str. 408.; Leonhardt, Die gesetzliche Begründung des Chequesystems in Österreich (1881); Bayerdörffer, Das Cheque-System (1881); Jurist. Bl. č. 19., 20., 32. ai. 1881; Koch, Über Bedürfniss und Inhalt eines Checkgesetzes für das deutsche Reich. Vortrag

1883 č. 166. ř. z. stran poukázek na c. k. poštovní spořitelnu ve Vídni jest vlastně prvním, který se listin těchto jaksi meritorně dotýká. Neb dosud znám byl v Rakousku „cheque“ pouze a jediné jednak z praxe při bankách, jednak z poplatkových zákonů, a sice ze dne 13. pros. 1862 pak ze dne 29. února 1864 č. 20. ř. z., (T. P. 60. ad 2., T. P. 32. 2, ad *e.* a T. P. 11. 2, ad *b.*), c. k. min. nařízení ze dne 28. února 1864 č. 10680. a zákona ze dne 18. března 1876 č. 26. ř. z. (§. 18.). Zákony tyto (t. j. ze dne 13. února 1862 T. P. 60. a ze dne 28. února 1864 č. 10680.) obsahují též definici „cheque“ jakožto „poukázky na ústav, k přijímání a uschovávání peněz na cizí účet dle stanov oprávněný“ — což pak min. nařízení ze dne 28. února 1864 č. 10680. doplňuje a objasňuje v ten smysl, že se pod tím vyrozumívají poukázky, které na základě depot, jež kdosi u takové k uschovávání peněz na běžný účet oprávněné společnosti má uložené, od téhož na blanketách, od společnosti té k tomu účelu mu odevzdaných, vydány jsou. Srov. o tom obšírněji dále a k tomu můj spis „Směnečné zákonodárství evropské“ (v Praze 1884, J. Otto, v tisku se nalezající) §. 9.

Odůvodněno tedy, když dodatečně k článku v Právníku č. 2. a násl. z r. 1883 obsaženém o směn. zákonech též zákony a osnovy o tomto veledůležitém ústavu právním porovnáme. Přihlédnuvše

I. k dějinám listiny této, a napotom

II. stručně k náležitostem cheku, poukážeme dále

III. k právním poměrům, jež se při listinách těchto mohou naskytnouti, a konečně

IV. porovnáme zákony a osnovy.[2])

---

in der jur. Gesellschaft zu Berlin. Nebst Anhang. Berlin 1883 (C. Heymann's Verlag). Obzvláště pak Cohn v Ztsch. für vergleichende Rechtswissensch. I. str. 117.—160., str. 424.—489., II. str. 131. a násl., III. str. 69. a násl. — kdež i na str. 118. a násl. hlavně cizí literatura. Nejnověji též: Koch v Goldschmidtově Ztsch. f. d. ges. Hdlsr. 29. sv. 1. a 2. seš. (1883): Abrechnungs-Häuser (Clearing-Häuser) in Deutschland und deren Vorgänger, str. 59. a násl. Stran zařízení londýnského „Clearing-house“ srov. též spisek S. Moravce (u Šimáčka 1883), — jest litovati, že nevzal spisovatel zřetele k novému ř. směn. o „cheque“. Stran pojmenování „cheque“ srov. dále I. a pozn. 4. Budeme užívati buď slova „cheque“ neb zkráceně „chek“.

[2]) Obšírněji pojednáno o tom, hlavně pak o otázkách ad II. a ad III. v mém spisu (srov. text).

I.

Dějiny „cheků“[3]) zasahají až do šedé starověkosti. Tvrzeno, byly listiny tyto již Římanům známy pod jmenem „attributio“ eb „perscriptio“. Dovoláváno se na doklad toho hlavně na mnohá ísta u Cicerona (tak: ad Atticum XVI. 2. a XVI. 1, 6) a též Terence (Phormio V. 8, 29).

Známo ovšem, že bankéřský obchod byl již u Římanů znamenitém rozkvětu — „argentarii“ důležitým byli stavem světovládného národa římského — a jisto též, že již tehdy ylo obyčejem boháčů římských, že své peníze bankéřům uschování a ku správě odevzdávali, a že poukazy o peězích těch disponovali. V poukázkách těch ovšem tedy lze jakýs urrogat cheků shledávati.

V středověku zajisté nalézáme, že bankéřství velkého došlo výkvětu — a sice hlavně jednak v Italii (campsores, banchii), a jednak v městech Něm. hansy.

Světští i duchovní boháči odevzdávali své peníze obchodníkům, bankéřům k uschování — což zajisté tím přirozenější, uváží-li se nejistota majetku za dobu práva pěstního. S tím však nutně byly spojeny poukazy stran peněz takto uložených. Poukazy ty ovšem ponejvíce děly se ve spůsobu směnky.

Ponenáhlu rozvinulo se mezi bankéřem a zákazníkem, jenž mu své peníze k uschování a spravování takto byl odevzdal, stálé účtování, jakési spojení kontokurrentní, an majitel peněz uložených buď depositum své rozmnožil, aneb poukazy o nich disponoval.

Tak povstaly tak zvané „kvitancie“ zeměpanské. Od 13. století počínali totiž něm. zeměpánové cla a poplatky, kteréž jim od měst příslušely, na osoby třetí převáděti, obzvláště na věřitele, a sice nejen zúplna, nýbrž a hlavně v jednotlivých částkách. Poukazy tyto čili kvitancie svědčily zhusta majiteli a byly takto i dle formy i dle základu svého (fondu) poněkud příbuzny cheku.

S cheky samými setkáváme se však teprvé později a sice v Amsterodamě.

V 16. století, když kupci Hollandští nakupili nesmírného bohatství, povstal v Amsterodamě obyčej, že peníze odevzdávány osobám třetím k uschování, jimž pak později svěřeno

---

[3]) Srov. k následujícímu hlavně Cohn n. j. m. str. 116.—160.

i spravování tím spůsobem, aby pohledávky zákazníka neb mandanta svého vybírali a dluhy platili.

Tak povstal v Amsterodamě zvláštní stav živnostníků, správcové to pokladniční neb „kassíři“. Živnost ta byla sice zákonem z r. 1608 zapovězena, však zákon ten za málo dnů opět odvolán; obchod pokladníků těch zkvétal tou měrou, že koncem 18. století (1780) bylo v Amsterodamě přes 50 takových „kassírů“. Pokladníci ti zprostředkovali za své mandanty, jenž byli z pravidla obchodníci, placení, a sice tím spůsobem, že kupec — mandant — vydával tak zvané „kassiersbriefje“ pravidlem ve spůsobu kvitance (quitancie), ve kteréž vydatel z předu doznával, že obdržel od svého pokladníka jistou sumu peněz. Takovouto listinu odevzdal kupec svému věřiteli, kterýž od pokladníka jistou sumu peněz v ní určenou vyzdvihl, a kvitanci tu mu doručil.

Též užíváno na místě formy kvitance někdy poukazů („assignatie“). Avšak upravení těchto listin a celého obchodu toho ponecháno obyčejům obchodním.

Teprvé r. 1776 k peticí kupců a pokladníků zákonodárství zakročilo, a zákonem ze dne 30. ledna 1776 alespoň nejdůležitější otázky právní z ohledu listin těchto rozhodlo. Zákon ten jest základem nynějšího práva o cheku v Hollandsku (srv. dále). Příklad kupců Amsterodamských vyvolal zajisté i v jiných městech obchodních Hollandska, Brabantu a Flanderska podobných obyčejů obchodních. Známo však toliko o Antverpách, že se zde v 16. století vyvinul podobný ústav, kterýž nazýván „bewijsinge“.

Zprávy o listině té naskytují se okolo r. 1578—1582, jsou však velice chudé. V r. 1811 zaveden v Hollandsku „code de commerce“, který ovšem postrádal ustanovení o cheku neb o „Kassiersbriefjech“. Ukázala se však nutná potřeba, zákon ze dne 30. ledna 1776 opraviti a doplniti, což stalo se též v zákonu novém, kterýž pak roku 1846 též v koloniích indických a r. 1868 v Surinamu a Curaçao zaveden.

Dle tohoto zákona (Wetboeck van Koophandel) může býti Kassiersbrief buď ve formě kvitance neb assignace vydán, musí ale vždy svědčiti majiteli Zní-li na řád, pozbude povahy „kassierbriefu“ a přechází v poukázku (assignatie), kteráž se řídí však jinými pravidly, hlavně stran protestu a praesentace.

Ostatně jest hollandský „Kassierpapier“ anglickému *cheku velice příbuzný* (srov. dále).

V Anglicku vzal chek svého vzniku taktéž z praxi Londýnských bankéřů, a sice mezi r. 1757—1772. Tito otevřeli svým přátelům obchodním, kteří jim své peníze k uschování odevzdali, list (folio) ve svých knihách obchodních, připsali jim částky obdržené k dobrému, obtížili je obnosy, jež za ně byli zaplatili, a odevzdali jim zároveň formuláře k poukazům. Mandant bankéřův vyplnil pouze formulář ten a odevzdal jej k zaplacení dluhu svého svému věřiteli.

Tyto poukazy zákazníků neb mandantů bankéřových nazývány „checks" neb „cheques".[4]) V Anglicku i v Hollandsku jsou oba tyto spůsoby názvu v obyčeji — officielní v Anglii však jest pouze poslednější spůsob „cheques", kterýž též ve Francii, Belgii a Italii jest výlučné v obyčeji. V Německu jest naproti tomu spůsob prvnější „checks" obyčejný.

V Anglicku nabyl spůsob placení „cheky" — kterýž byl nejprvé obmezen pouze na soukromé bankéře, a teprvé později i na banky (společnosti) rozšířen — ponenáhlu značných rozměrů, ano nejnověji, když i nekupci spůsobu toho k placení pravidlem používají, rozsáhlosti skutečně nesmírné.

Méně rozšířen jest chek ve Škotsku a v Irsku.

Avšak až do nejnovější doby nebyl v Anglicku ústav cheků zákonem upraven, ponecháno to spíše z úplna praxi a obyčejům obchodním. Až teprvé směn. zák. ze dne 18. srpna 1882 má též ustanovení stran cheku v III. díle čl. 73—82.

Anglický „cheque" přešel i do států Severo-amerických, kdežto však v Anglii celkem více od soukromníků spůsobu toho k placení používáno, jest v státech výše jmenovaných pravidlem u obchodníků v obyčeji a sice tak, že tu oběh cheků přesahuje onen v Anglii

Tak bylo již r. 1863 v Newyorku denně okolo 5 millionů liber cheky zaplaceno. Zákonem všeobecným ústav cheků tu dosud upraven nebyl, pouze v některých státech (Delaware, Illinois, New-Jersey, Ohio) vydána k nim se táhnoucí nařízení.

---

[4]) Slovo to vykládá se dvojím spůsobem. Dle spisovatelů anglických má se za to, že pochází od francouzského slova „echecs" a že zakládá se na spůsobu užívati k čítání peněz prkének jako k šachu. Francouzští spisovatelé dokládají však, že pochází význam ten z anglického slova „to check", kteréž znamená tolik jako *„contrôler"*. *Srov.* Cohn n. j. m. str. 138.

V Portugalsku vyskytl se počátkem tohoto století (181[illegible] srov. Cohn n. j. m. str. 141) spůsob poukázek majitel svědčících „notes de banco“ zvaných, které se velice podobají angl. checku. Zdá se, že již koncem předešlého století spůsob těmito poukázkami platiti, do Portugalska hlavně z Anglie a z Hollandska přešel. Teprvé však později upraven tu chek zákonodárně.

Dne 18. září 1833 vydán totiž zákon „codigo comercial Portuguez,“ v němž i k chekům přihlíženo (čl. 430—433.) kteréž nazývány „cheque“ aneb i „mandato sobre banqueiro.“

Ustanovení dotčená jsou však nedokonalá.

Až dotud seznali jsme, že ústav cheků vyvinul se ponenáhlu na základě obyčejů obchodních, a že teprvé později zákonodárství zakročilo, by listiny ty upravilo. Tak hlavně v Hollandsku, Anglii a Portugalsku.

Jinak v ostatních zemích, kdež se nám právě opak toho objevuje.

Jednak příklad v zemích jmenovaných, jednak pak praktické přednosti cheku — který jednotlivci času, práce i výloh ušetří, jej před okradením, ztrátou chrání, obchodu a průmyslu kapitály přivádí, k spořivosti vybízí, převelké množství papírových peněz obmezuje a j. v. — byly to, kteréž obrátily na se pozornost vládních kruhů jiných států.

Tak především ve Francii.

Ve Francousku sice již před r. 1865 bylo listin, které k placení bankovních deposit v obchodu kontokorrentním sloužily, hlavně tak zvané „bons de caise,“ kteréž franc. právníci „chèques à l'état embryonnaire“ nazývali.

Avšak mnohé překážky stavěly se tu vývinu cheků na odpor, mezi nimiž hlavně poplatek kolkovní, který dle zákona ze dne 5. června 1850 ze všech „mandats de payement“ byl předepsán.

Tak stalo se, že se v obchodu nařízení toto obcházelo, obzvláště tím spůsobem, že dle vzoru Amsterodámského (srov. svrchu) používáno místo rozkazů neb poukázek „kvitancí“, které se reçus, récépissés aneb reçus de caisse nazývaly, a z nichž byl poplatek mnohem nižší.

Též i ustanovení code de commerce bylo překážkou, an tento (jak nám známo, srv. čl. 110. code de comm. §. 1., pak §§. 6. a 7. mého spisu k čl. 250. italsk. a k čl. 1. a 2. belg. zák. sm.) neznal směnek vydaných, na místo vydání znějících (Platztratten).

Žádost Pařížských bankéřů o připuštění nových rozkazů platebních dle vzoru směnek „mandats de change“ byla v r. 1835 od vlády zamítnuta.

Tak stalo se přirozeně, že chek byl zvláště v prvních rocích 1860tých téměř toliko při bance „de France“ a při málo jiných bank v Paříži znám.

Praktický sporný případ dal r. 1861 generalnímu advokátovi Blancheovi podmět, že při kassačním soudě na anglický chek se odvolával — ihned uchopila se věda i veřejná diskuse tohoto předmětu, o němž pak v r. 1862—1864 více pojednání následovalo.

Vláda byla následkem toho nucena alespoň poněkud povoliti nátlaku veřejného mínění, a učiněn tudíž (1864 a 1865) návrh na snížení poplatku (kolku) z poukázek k indossování nespůsobilých. Avšak návrh tento neuspokojil, pročež vláda předložila nový návrh od enquêty vypracovaný, jímžto k chekům přímo přihlíženo, a sice nejen tím, že listiny tyto dočasně poplatku všeho sproštěny, nýbrž i že ústav tento právní byl zúplna upraven.

Návrh ten byl dne 23. května resp. 14. června 1865 jakožto zákon schválen. Zákon tento v mnohém odchylil se od zásad v Anglii, Hollandsku a Portugalsku platných. Tak nemusí být dle zákona tohoto trassat neb poukázaný ani bankéřem ani pokladníkem, nýbrž lze chek vydati na každého, u něhož kdosi fond k disposici má (srov. dále II.) a p. v.

Dekretem od 9. ledna rect. 3. února 1867 byl zákon ten i ve franc. koloniích zaveden. Události r. 1871 měly za následek, že čl. 18. zák. ze dne 23. srpna 1871 zaveden na chek kolek 10 cent., zákonem pak od 19. února 1874 byl pro „chéques de place á place“ (srov. II.) poplatek ten na 20 cent. zvýšen.

Zároveň obsahuje zákon z r. 1874 mnohé předpisy formální a tresty pro jich přestoupení (srov. dále).

Dle vzoru Francie byl pak ústav cheků r. 1873 v Belgii upraven. V zemi této byly taktéž již dráhný čas listiny cheku příbuzné v obyčeji (reçus, récepissés, mandats d'ouverture de credit atd.), a sice, jak jsme svrchu již seznali, hlavně v Antverpách.

Avšak teprvé zákonem ze dne 20. června 1873 („loi sur les chéques et autres mandats de payment et offres réelles“) byl

chek dle vzoru zákona francouzského, z něhož značná část nařízení přešla bez změny do zákona belgického upraven.

Na to obrátilo též v Italii zákonodárství zřetele k franc. zákonu o cheku, a byla tu, jak nám již známo, (srv. §§. 1. a 6. l. c.) dotčená nařízení v novém zákoně obchodním ze dne 2. dubna 1882 (codice di commercio) v X. tit., který jedná v 1. kapitole o směnkách, jakožto kapitola 2. v čl. 338.—343. „dell' assegno bancario (check)“ prohlášena.

Ve Švýcarsku byl check toliko v Curichu, Bernu a Basileji znám. Když pak uzavřeno, sdělati nový návrh zák. obch. a směn. (srov. §. 1.), tu přihlíženo i k spracování nařízení stran cheků — a shledáváme též skutečně, že v návrhu z r. 1864 k cheku čili bankovní poukázce v čl. 443. a 444. skutečně zřetel byl vzat. Následující pak osnovy zákona vypustily zvláštní ustanovení o čheku, pojednávajíce zároveň s „poukázkami na řád“ a „listinami na řád a majitele svědčícími.“ Nový však zákon spolk. z r. 1881, platný od 1. ledna 1883, opět ve zvláštním titulu 30. čl. 830.—837. k cheku přihlíží (srov. dále).

V Německu byly ovšem listiny cheku podobné již ve středověku v obyčeji (srov. svrchu), a též chek byl již v 17. století jako spůsob placení znám a to hlavně na veletrzích — avšak zákonodárství nebylo tu ústavu tomuto příznivé, a to tím spíše, ano veřejné mínění (tak n. př. r. 1610 žadalo měšťanstvo Hamburské, aby poukázky ty byly zapovězeny) bylo proti listinám těm zaujato.

V století 18. setkáváme se v mnohých městech německých s platebními pokladničními poukázkami. Obzvláště v Hamburce nastal obyčej, veškeré platy prostřednictvím bankéřů prováděti, a udržel se tu také ústav tento, kdežto v jiných zemích německých bylo mu bojovati s těmitéž překážkami, jakéž jsme ve Francii seznali, z nichž hlavním byl poplatek (kolek) předepsaný a neméně (v Prusku) zápověď, aby banky soukromé nebraly deposita zúročitelná.

(Pokračování příště.)

Praktické případy.

Lze státní úpisy, při kterých schází část kuponů, jako vadium přijmouti?

Při c. k. krajském jako horním soudu v Mostě odbývána dne 3. srpna 1883 exekuční dražba hnědouhelných dolů sv. Františka u Duchcova. Vadium ustanoveno dražebními výminkami na 420 zl. buď v hotovosti, buď v státních úpisech neb spořitelních knížkách. Jako licitant přihlásil se též Jan Krátký a položil jako vadium 5 kusů státních úpisů půjčky z roku 1860 po 100 zl.; 4 kusy obsahovaly kupony od 1. května 1884 počínajíc, pátý kus měl však kupony od 1. listopadu 1883. Jan Krátký vydražil jmenované doly a složil ihned trhovou cenu k soudu. Výměrem ze dne 8. srpna 1883 č. 1024. přijat dražební protokol k soudu a výměrem z téhož dne č. 1025. složeno vadium s trhovou sumou ad depositum.

Na oba výměry stěžovala si c. k. finanční prokuratura při horním aeraru a žádala, aby dražba byla zrušena, jelikož státní úpisy půjčky z roku 1860 opatřeny jsou kupony ze dne 1. května a 1. listopadu, v přítomné věci čtyrem úpisům listopadový kupon z roku 1883 schází, takové úpisy plnou bursovní cenu nemají, vadium vzhledem k tomu dražebním výmínkám nevyhovuje a tedy Jan Krátký jako licitant připuštěn býti neměl.

C. k. krajský soud předložil spisy c. k. vrchnímu soudu, poukázav ve správě k tomu, že řečené úpisy mají kursovní cenu 140 zl. za kus, jeden kupon těchto úpisů se na burse za 2 zl. prodává a toliko o tuto částku tyto úpisy méně platí, nehledíc ani k tomu, že dražební cena kupcem k soudu se složila a tudy zde žádného nebezpečí není.

C. k. vrchní soud zemský v Praze výnosem ze dne 18. září 1883 č. 26833. zamítl stížnost c. k. finanční prokuratury,

poněvadž

z příčiny té, že na čtyrech kusech z pěti státních úpisů z roku 1860, jako vadium přijatých, schází listopadový kupon z r. 1883, vzhledem k dražebním výminkám dražbu zrušiti nelze, přihlíží-li se k tomu, že tyto státní losy v normální ceně 500 zl. daleko větší kursovní cenu mají a k zabezpečení vadia v daleko nižším

obnosu 420 zl. slouží, kdežto oproti tomu efektivní bursovní cena scházejících čtyř kuponů jen 8 zl. obnáší.

Mimořádné stížnosti c. k. finanční prokuratury nedal c. k. nejvyšší soud místa,

poněvadž

tu schází podmínky dv. dekretu ze dne 15. února 1833 č. 2593.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 14. listopadu 1883 č. 13222.

Ženíšek.

Držení obce. Maxima projednávací.

Obec Sechovská, zastoupená starostou svým Václavem Trojanem, podala k c. k. okresnímu soudu v Ledči na Václava Pajera žalobu pro rušení držby, žádajíc, aby za právo uznáno bylo, že obec Sechovská jest v držení služebnosti vozové cesty přes cestu Václava Pajera č. parc. 452. v Sechově, že on porušil toto držení tím, že tuto cestu proti místu, kde cesta obecní č. parc. 435. do ní ústí, terasem z kamenů tak ohradil, že se přes ni více ani choditi ani jezditi nemůže, a že jest povinen, ve lhůtě osmidenní vše do předešlého stavu uvésti. Po skončeném řízení a po výslechu svědků, — jimiž bylo pouze dokázáno, že všichni obyvatelé Sechovští, kdykoli toho potřebí bylo, přes cestu Václava Pajera č. parc. 452. v těch místech, kde taras byl postaven, chodili, jezdili a dobytek honili, — nařídil okresní soud doplnění jednání, při němž vyšetřiti se mělo, zdali obec Sechovská sama jako taková v držení vozové cesty přes cestu jmenovanou se nalezala. Teprvé při tomto doplnění namítal žalovaný nedostatek legitimace k žalobě na straně žalující obce a nepříslušnost soudu, poněvadž jedná se tu o cestu veřejnou.

Po doplnění výslechu svědků uznal c. k. okresní soud v Ledči konečným výměrem ze dne 27. července 1883 dle žalobní prosby z následujících

důvodů:

Žalovaný Václav Pajer doznal, že obci Sechovské náleží pozemek (cesta) č. parc. 435., která vbíhá do cesty č. parc. 452., k usedlosti jeho č. pop. 2. v Sechově náležející a doznal též, že *dne 24. března 1883 ohradil* tuto svoji cestu v těch místech, kde

cesta obecní č. parc. 435. do ní ústí, kamenným tarasem, tak že se nyní přes cestu tu ani choditi ani jezditi nemůže, popřel však, že obec Sechovská jest v držení služebnosti vozové cesty přes cestu jeho, a namítal, že obec Sechovská není k žalobě oprávněna, a že soud není pro tento spor příslušným, nýbrž úřad správní.

Sluší tedy především rozhodnouti otázku, zdali jest tu držení obce Sechovské ve smyslu §§. 312. a 313. ob. zák. obč. a zdali obec držení takové dokázala. Žalující obec tvrdí, že všichni obyvatelé Sechovští přes cestu Václava Pajera v těch místech, kde taras byl vystavěn, chodili, jezdili a dobytek honili, a to pokaždé, když toho potřeba vyžadovala a obec Sechovská, jak v doplněném instrukčního řízení tvrdila, držbu tu tím způsobem sama vykonávala, že na obecní pastvině za cestou Václ. Pajera ležící kámen na správu obecních cest potřebný lámati a přes cestu Václ. Pajera voziti dávala, a že si vůbec každý občan, který kámen potřeboval, na pastvině jmenované nalámal a přes cestu Václ. Pajera vozil, aneb aspoň přes tu cestu s prázdným vozem pro kámen ten přejel.

Výpověďmi četných svědků bylo dokázáno, že nejen oni, nýbrž i ostatní obyvatelé Sechovští až do poslední doby podlé potřeby přes cestu Václava Pajera přecházeli, přejížděli a dobytek honili, aniž by jim v tom od Václ. Pajera bráněno bývala, a že, když jednotliví občané k nařízení obecního starosty obecní cesty spravovali, kámen na pastvině výše již jmenované brali a přes cestu Václava Pajera vozili.

Z toho plyne, že obec Sechovská jest v držení služebnosti vozové cesty přes cestu č. parc. 452. a že toto držení nejen sama, nýbrž i svými příslušníky až do poslední doby vykonávala, a že obecní starosta oprávněn jest, jmenem obce a všech obyvatelů ochrany této držby žalobou se dovolávati, a to tím více, poněvadž, jak soudním ohledáním bylo zjištěno, na cestu Václava Pajera chodí a jezdí se z cesty obecní č. parc. 435. a přichází a přijíždí se opět na obecní pastvinu a tedy zájem všech obyvatelů Sechovských toho vyhledává, aby jim toto chození a jezdění z obecního pozemku opět na obecní pozemek přes spornou cestu zabráněno nebylo.

Poněvadž čin rušební doznáním žalovaného dokázán jest, muselo dle žalobní prosby uznáno býti.

K námitce žalovaného, že tato záležitost patří před úřad správní, nelze přihlížeti, poněvadž sporná cesta č. parc. 452. jest cestou soukromou, *Václavu Pajerovi* patřící, a nikoliv veřejnou,

a předmětem tohoto sporu jest tedy držení služebnosti cesty přes cestu soukromou, a obec Sechovská mohla tedy vším právem ochrany této držby u soudu se domáhati ve smyslu cís. nařízení ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z.

V stížnosti na tento výměr podané uváděl žalovaný, že obec Sechovská sama o sobě k podání žaloby na Václava Pajera pro rušení držby legitimována nebyla, poněvadž dle udání žaloby toliko jednotliví občané držbu vykonávali a nikoliv obec sama, a že byli-li snad jednotliví občané rušeni, nebyla tím ještě obec rušena, a pro to že žaloba bezvýminečně zamítnuta býti měla. Na místo toho že však c. k. okresní soud v Ledči vydal výměr ze dne 9. června 1883 č. 5901., jímž doplnění jednání ve smyslu již nahoře uvedeném nařízeno bylo. Tím prý však porušil okresní soud kardinální zásadu soudního řízení „judex ne procedat ex officio“ (§. 1. s. ř.), neboť se tím žalobce vyzval k něčemu, co ani v žalobě sám neuvedl, že se tím připustilo rozšíření žaloby a započal spor nový.

C. k. vrchní soud zemský pro království České tuto stížnost rozhodnutím ze dne 4. září 1883 č. 24838. zamítl.

Důvody.

Pokud se týče především námitky nepříslušnosti soudu ku projednání a rozhodnutí této rozepře, jest tato zcela bezpodstatná, neboť, jak již první soudce vytknul, sporná cesta č. parc. 452. není cestou veřejnou, nýbrž jest soukromou cestou žalovaného, a předmětem sporu faktické držení služebnosti cesty na straně žalující obce přes tuto soukromou cestu žalovaného jest.

Bezpodstatná jest další námitka nedostatku aktivní legitimace k žalobě, neboť jest dokázáno, že dotčená držba od obyvatelů žalující obce dle potřeby bez obmezení se vykonávala, žalovaný tudíž uzavřením cesty netoliko naproti jednotlivým obyvatelům, nýbrž naproti obci samé rušení držby se dopustil, pro kteréž žalobu podati obecní starosta již za tou příčinou dle §§. 55. a 107. obec. zákona pro Čechy ze dne 16. dubna 1864 č. 7. byl legitimován, nehledě k tomu, že také obec sama jako taková ve svůj prospěch toto držení vykonávala, jak ve výměru, do něhož si stěžováno jest, provedeno bylo.

Konečně ani stížnost na doplnění jednání z moci úřední zavedené povšimnutí nezasluhuje, ježto soudce při vyšetření a vyhledávání, které v řízení pro rušenou držbu předepsáno, mocí

úřední ku předsevzetí onoho doplnění byl oprávněn, an výrok svůj provedenému vyšetření má přispůsobiti.

Mimořádnou dovolací stížnost c. k. nejvyšší soud zamítl z

důvodů

od obou nižších stolic uvedených, poukázav k tomu, že v doplnění řízení instrukčního, prvním soudcem nařízeném, žádné protizákonné jednání spatřováno býti nemůže, jelikož dle §. 5. cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. soudce z povinnosti úřadu strany k tomu vésti má, aby se skutečnosti posledního faktického držení vyšetřily a prokázaly, — a že v stejných rozhodnutích nižších stolic nespravedlnost vůbec a tím méně patrnou nespravedlnost neshledal, která by změnění jejich ve smyslu dvor. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593. odůvodniti mohla.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 16. října 1883 č. 12048.

Frant. Mynář.

Pactum reservati dominii. Úmysl při tradici. Rozdíl mezi zastavením a exekučním zabavením (§. 456. ob. z. obč.).

H. Weiss prodal manželům K. a K. Z-ým šicí stroj za 90 zl. Kupující zavázali se, že kupní cenu prodávajícímu zaplatí ve 14 měsíčních lhůtách. Obě strany umluvily, že prodaný a koupený stroj stane se vlastnictvím kupujících teprvé po zaplacení poslední lhůty trhové ceny, a do té doby že je stroj kupujícím svěřen k účelu pořádného užívání. Prodávající odevzdal kupujícím prodaný a koupený stroj, a tito též na něm pracovali.

Josef J., maje za manžely Z-ými pohledávku ex judicato, vedl proti nim právo a zabavil exekučně naduvedený šicí stroj, který ještě zaplacen nebyl.

H. Weiss podal na exekventa Josefa J. žalobu, aby uznal, že zabavený šicí stroj jest vlastnictvím žalobce a vyloučení stroje téhož ze zájemného protokolu připustil.

Exekvent namítal: 1) že prodejem a odevzdáním stroje nabyl exekut vlastnictví; výhrada vlastnictví že odporuje povaze smlouvy trhové, žalobce že může pouze doplacení kupní ceny žádati; 2) že žalobce vedle §§. 367. a 456. ob. zák. obč., svěřiv sporný stroj exekutovi, zabavení jeho dopustiti musí.

Žalobce replikoval: k č. 1) že odevzdání nestalo se v úmyslu odevzdati stroj do vlastnictví, pokud nebude zaplacen, pak že prodej a koupě nemusí míti za následek také převod vlastnictví; k č. 2) že vlastník věci svěřené jen v tom případě vindikovati nemůže, byly-li zastaveny (verpfändet), nikoliv ale také, byly-li zabaveny (gepfändet).

C. kr. okresní soud v Českém Brodě rozsudkem ze dne 25. dubna 1883 č. 3376. zamítl vylučovací žalobu z následujících

důvodů:

Smlouva žalobcem dovolávaná má býti z části smlouvou trhovou (§§. 1053. a 1063. ob. z. obč.) a z části smlouvou o půjčku, což však odporuje §. 971. ob. z. obč., jímž stanovena bezplatnost užívání, neboť v případě nedodržení lhůt měly splátky zaplacené považovány býti za odměnu za užívání. Smlouva ta má býti analogon koupě na zkoušku (§. 1080. ob. z. obč.), čemuž opět odporuje §. 1067. ob. z. obč., který zvláštní spůsoby trhové smlouvy vyčerpává. V pravé podstatě své jest to dle §. 916. ob. z. obč. koupě na úvěr s podmínkou odkládací, že vlastnictví na kupce přechází teprvé zaplacením poslední lhůty.

Aniž by o právní podstatě této smlouvy rozhodovati třeba bylo, jest žalobu zamítnouti vzhledem k ustanovením §§. 456. a 367. ob. zák. obč., jelikož žalobce dle vlastních udání svých sporný stroj exekutovi k užívání svěřil a §§. 456. a 367. ob. zák. obč. nejen pro případ zastavení (verpfänden), nýbrž i pro případ zabavení (pfänden) platnosti mají.

Paragrafy dotčené ovšem o exekučním zájmu nejednají výslovně, avšak není příčiny, aby se jich analogicky užiti nedalo i pro případ tento (§§. 7. ob. zák. obč. a 456. ob. ř. s.); neboť zásadou (ratio legis) §§. 367. a 456. ob. zák. obč. jest ochrana bezelstného držitele, které se mu i při nedobrovolném (exekučním) zájmu dostati musí. Tomu nasvědčuje též analogie §§. 1392.—1399. ob. zák. obč.

Ku stížnosti žalobce změnil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 15. července 1883 č. 5995. nález stolice první a vyhověl žalobě — budou-li prokázány udání její — z následujících

důvodů:

Zákonných ustanovení o smlouvách tehda použiti nelze, když *strany smlouvu uzavírající* na něčem jiném se usnesly a když

zákon tuto zvláštní úmluvu za neplatnou neprohlašuje. Není zákona, který by za nedovolený prohlašoval prodej a koupi s výhradou, že úplné nabytí (vlastnictví) koupeného a odevzdaného předmětu nastati má teprvé po úplném zaplacení.

Nelze zde §§. 367. a 456. ob. zák. obč. užívati, poněvadž zde nejde o dobrovolné zastavení, nýbrž o nucené zastavení proti vůli exekuta provedené, při kterém exekut ihned oznámil, že zabavený šicí stroj jemu nenáleží.

Na dovolání žalovaného potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí stolice druhé z těchto

důvodů:

Zvláštní a vedlejší úmluvy při smlouvě trhové, které §. 1067. ob. z. obč. uvádí, nejsou ty jediné, které smlouvající se strany při koupi učiniti mohou.

Jmenovitě neobsahuje §. 1063. ob. z. obč. nižádné nezměnitelné ustanovení ani žádný zákaz, že by strany uzavříti nesměly úmluvu od pravidla §. 1063. ob. z. obč. se odchylující.

V právu ze smluv platí zásada, že při právních poměrech na smlouvách se zakládajících jen potud ustanovení zákona užiti jest, pokud smlouvající se strany na něčem jiném po zákonu dovoleném se neusnesly.

Není tedy důvodu, proč by při prodeji na úvěr strany uchylujíce se od §. 1063 ob. z. obč. umluviti sobě nemohly, že vlastnictví přejde na kupujícího teprvé po úplném zaplacení.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 5. října 1883 č. 10651.

Dr. Fr. Voldan.

Spůsobilost kridataře k právním činům. Neplatnost právního jednání dle §. 226. ř. konk., z něhož vzešel závazek směnečný, třetímu bezelstnému majiteli směnky namítati nelze.

Proti platebnímu rozkazu ze dne 22. prosince 1882 č. 6322. jímžto Konradu B. nařízeno bylo, aby Markusovi Sch. jakožto giratarovi do 3 dní zaplatil směnečný dluh 160 zl. 34 kr. s 6% úrokem, namítal žalovaný mimo jiné, že v čas vydání směnky nebyl spůsobilým v nějaký závazek směnečný vejíti, a že právní jednání, na němž se směnka *žalobní* zakládá, dle §. 226. ř. konk. jest

neplatno. Usnešením c. k. krajsk. soudu v Nov. Jičíně ze dne 3. prosince 1878 byl prý o jmění žalovaného vyhlášen konkurs, který teprvé usnešením ze dne 30. prosince 1879 zrušen byl. Za příčinou nuceného narovnání bylo jednání ustanoveno na 10. listopadu 1879. Ještě před 10. listopadem 1879 vyjádřil prý se C. Krappe, prokurista firmy C. R. O. Schuler, že jen tenkráte k narovnání přivolí, když jemu žalovaný mimo kvotu 25% ještě dvě směnky po 160 zl. 34 kr. podpíše. Jen v tísni a neznaje zákonných ustánovení odevzdal prý žalovaný dne 1. srpna 1879 dvě směnky po 160 zl. 34 kr. se svým podpisem C. Krappeovi. Dne 10. listodadu 1879 bylo nucené narovnání uzavřeno a od soudu konkursního dne 25. listopadu 1879 schváleno, dle kterého věřitelé třetí třídy na svoje ohlášené pohledávky 25% kvotu obdrželi. Z toho prý vysvítá, že žalovaný mezi 1. srpnem a 25. listopadem 1879 nebyl spůsobilým vejíti v závazek směnečný a že úmluva mezi ním a C. Krappem po případě firmou C. R. O. Schuler učiněná dle §. 226. ř. konk. jest neplatnou. Žalobník faktické okolnosti nepopřel, odvolávaje se jedině k tomu, že jemu jakožto třetímu majiteli směnky neplatnost smlouvy dle čl. 82. sm. ř. namítati nelze.

C. k. krajský soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 1. května 1883 č. 1640. platební rozkaz zrušil. Z

důvodů

uvádíme zde jen to, co se vztahuje k výše položeným otázkám:

Vyhlášením konkursu o jmění žalovaného nebyl tento zbaven spůsobilosti, aby se smlouvami vůbec, tedy také dle §. 1. ř. sm. zavázati mohl, poněvadž nespůsobilost kridatarova k právním činům dle §. 3. ř. konk. jen na jmění do konkursní podstaty patřící obmezena jest.

Co se však týče námitky, že směnka zažalovaná dle §. 226. ř. konk. jest neplatnou, nezakládá se sice tato námitka na bezprostředním poměru žalovaného k žalobníkovi, jest však přece dle čl. 82. sm. ř. na místě, poněvadž vychází z práva směnečného, týkajíc se právních následků přijetí směnky, a tedy proti každému žalobníkovi místo má.

Žalovaný, o jehož jmění rozhodnutím ze dne 3. prosince 1878 konkurs vyhlášen a na základě potvrzeného nuceného narovnání dne 30. prosince 1879 zase zrušen byl, udává, že v srpnu 1879 ještě před vyjednáváním v nuceném narovnání C. Krappeovi,

prokuristovi firmy C. R. O. Schuler, která pohledávku 6350 zl. ku konkursu přihlásila, jelikož tento se vyjádřil, že pro nucené narovnání hlasovati bude jen tehdy, když mu žalovaný mimo nabídnutou 25% kvotu podpíše ještě dvě směnky po 160 zl. 34 kr., směnky tyto se svým podpisem dal, a že zažalovaná směnka jedna z těchto směnek jest.

Žalobník tedy uznává, že firma C. R. O. Schuler patřila ke konkursním věřitelům žalovaného, že učiněno bylo nucené narovnání na 25% kvotu přihlášených pohledávek, a jest také přiznáním se dokázáno, že firma tato 25% kvotu obdržela.

Dle §. 226. ř. konk. jest však každá úmluva, jížto některému věřiteli, na kterého nucené narovnání se vztahuje, větší výhoda poskytnouti se má, než v §§. 222. a 223. konk. ř. vytknuto jest, neplatná.

Lhostejno jest při tom, poskytnula-li tato výhoda větší ze jmění již stávajícího aneb ze jmění, kterého dlužník teprvé příště nabude, a taktéž jest lhostejno, byla-li úmluva učiněna ve spůsobě směnky, poněvadž vydáním směnky jednání toto povahu jednání nedovoleného nepozbývá.

Co platí o firmě C. R. O. Schuler stran úmluvy prokuristou jejím uzavřené, to platí také o žalobníkovi jakožto jejím právním nástupci. Směnečné vyjádření žalovaného jest dle zákona neplatné, z něhož firma C. R. O. Schuler žádného práva nenebyla a tudíž také na jiného přenésti nemohla.

Kdyby náhled opáčný byl pravý, stalo by se ustanovení §. 226. ř. konk. illusorním, když věřitel směnku z jednání takového povstalou na jiného indossuje.

Na odvolání žalobníka změnil c. k. mor. slez. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 23. května 1883 č. 5233. rozsudek první stolice a zachoval platební rozkaz v platnosti.

Důvody.

Dle udání obou stran není pochyby, že zažalovaná směnka se zakládá na smlouvě dle §. 226. ř. konk. neplatné, z kteréž firma C. R. O. Schuler nijakého práva nabýti nemohla.

Namitka tato však proti žalobníkovi, jakožto třetímu bezelstnému majiteli směnky dle čl. 82. ř. sm. místa nemá, jelikož žalovaný ani netvrdil, že žalobce by byl jednal obmyslně, pročež dle §. 328. ob. z. obč. držení jeho dlužno pokládati za bezelstné.

Dle §§. 1394. a 1351. ob. z. obč. nemůže sice nikdo větší právo na jiného převésti nežli sám má, a závazků, jichž dle práva nikdy nebylo, jinému postoupiti nelze, avšak těchto zásad práva obecného na směnečný indosament, jenž se od postoupení obecnoprávního liší, dle zvláštní povahy směnky jakožto jednání přísně formálního, nelze vztahovati.

Dle čl. 82. ř. sm., jenž se odchyluje od ustanovení §. 1396. ob. z. obč. může dlužník směnečný jen takových námitek užiti, které buď ze samého práva směnečného vyplývají, aneb žalovanému proti žalobníkovi bezprostředně přísluší.

V případě tomto však ani jednoho ani druhého nestává, neb námitka vyvozovaná z ustanovení §. 226 ř. konk. nevyplývá ani z práva směnečného ani z bezprostředního poměru žalovaného k žalobníkovi, pročež na ni ohledu bráti nelze.

Jelikož pravost podpisu žalovaného na směnce popřena nebyla, bylo odvolání místo dáno a platební rozkaz na základě čl. 4., 10., 23., 36. a 82. ř. sm. v platnosti ponechán, naproti tomu však směnečníkovi vyhraženo právo, aby od firmy C. R. O. Schuler t. j. od onoho věřitele, s nímž smlouvu dle §. 226. ř. konk. neplatnou učinil, ve smyslu §§. 226. a 233. řádu konk. a §§. 2., 878., 896., 1294., 1295. a 1422. ob. zák. obč. žádal náhradu.

Tímto vyhražením vyvrácen jest důvod prvního soudce, že kdyby náhled tuto vyřknutý byl pravý, ustanovení §. 226. ř. konk. stalo by se jednoduchým indossováním směnky illusorním.

K dovolací stížnosti žalovaného, v které tento podotýká, že již z té okolnosti, že žalobník nepodal žalobu zároveň na indossanta a že žaloba podána byla krátký čas před promlčením práva směnečného lze souditi, že žalobník nedomáhá se bona fide práva domnělého proti žalovanému, potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice.

Důvody.

Rozsudek soudu vrchního soudu jest podle zákona a spisů sporných správně odůvodněn a stížnosti dovolací nejsou s to, aby obnovení rozsudku soudu prvního ospravedlnily.

Neb v této stížnosti odvozuje žalovaný neplatnost svého podpisu na směnce žalobní jednak z té příčiny, že žalovaný tenkráte, když směnku jakožto příjemce podepsal, jakožto kridatař nebyl spůsobilým v nějaký závazek vejíti, a za druhé, že právní

jednání, které bylo základem žalobní směnky, dle §. 226. ř. konk. jest neplatné.

Co se týče námitky první, odkazuje se žalovaný na ustanovení §. 3. ř. konk., čl. 1. ř. sm. a §. 865. ob. z. obč., dle kterých kridatař jen vzhledem ku jmění konkursnímu není spůsobilým, aby v nějaký závazek vešel, o jmění konkursní se tu však nejedná, jelikož směnka *A.* obsahuje slib, o jehož splnění žádáno bylo, když konkurs o jmění žalovaného již byl zrušen.

Co se však týká druhé příčiny neplatnosti, nejedná se v rozhodnutí otázky, zdali úmluva mezi žalovaným a C. Krappem, prokuristou firmy C. R. O. Schuler za příčinou nuceného narovnání učiněná, dle které této firmě přídavek ku kvotě narovnací poskytnut býti měl, a z které závazek směnečný vzešel, jest platná, čili nic, nýbrž jediné o rozhodnutí otázky, zdali žalovaný námitky této z §. 226. ř. konk. vyvozené proti žalobníkovi užiti může, a na tuto otázku dal vrchní soud vším právem odpověď zápornou hledě k jasnému ustanovení čl. 82. ř. sm., poněvadž námitka tato ani z práva směnečného nevyplývá, ani žalovanému proti žalobníkovi bezprostředně nepřísluší, a třetí bezelstný majitel směnky všemi náležitostmi čl. 4. ř sm. opatřené povinen není, aby právní jednání, na němž se směnka zakládá, zkoumal, nýbrž naopak na základě směnky jakožto přísné smlouvy literální dle čl. 23. ř. sm. od směnečníka zaplacení žádati může.

Snaží-li se žalovaný v dovolací stížnosti bezelstné jednání žalobníkovo v pochybnost uvésti, tedy na okolnost tuto dle §. 256. ob. ř. s. ohledu míti nelze.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 6. října 1883 č. 8523.

—a.

Nepříslušnost reální instance ku projednávání pře o splnění povinnosti depurační.

Manželé Matěj a Kateřina Ulčovi podali dne 30. března 1882 č. 6801. na Vojtěcha Ebenlaendra v Lossině při c. k. měst. del. okresním soudě v Plzni, jakožto instanci reální, žalobu se závěrečnou prosbou, aby za právo uznáno bylo, že jest žalovaný povinen, splniti slib žalobcům daný, že dá na své útraty do konce ledna 1881 vymazati *právo zástavní na* pozemcích č. kat. 377. a 378/1.

od usedlosti č. pop. 23. v Černicích oddělených, žalobcům náležejících, pro pohledávku spořitelny Krumlovské 2500 zl. se 6% úroky a vedlejšími závazky do výše 100 zl. vězící.

Ku námitce nepříslušnosti žalovaným učiněné zamítl c. k. měst. del. okresní soud v Plzni rozsudkem ze dne 5. března 1883 č. 28558. žalobu z následujících

důvodů:

Při prvním stání o žalobě položeném namítal žalovaný nepříslušnost tohoto soudu; sluší tedy vzhledem ku předpisu dvorního dekretu ze dne 11. září 1794 č. 193. sb. z. s. prvé otázku příslušnosti rozhodnouti.

Námitka žalovaného jest také odůvodněna, neboť žalobou touto nedomáhají se žalobcové věcného práva ku nemovitým statkům, nýbrž zakládají žalobu na poměru ryze obligačním, totiž na slibu žalobcově, že pohledávku Krumlovské záložny v obnosu 2500 zl. s přísl., resp. zástavní právo pro tuto pohledávku na pozemcích žalobcům patřících vězící vymazati dá.

Nelze tudíž užiti ustanovení ani §. 49. ani 56. zákona o příslušnosti a měla žaloba býti podána k c. k. okresnímu soudu v Blovicích, kterýž se jeví býti soudem osobním žalovaného, poněvadž žalobcové sami doznávají, že žalovaný bydlí v Lossině (§. 13. zák. o přísl.).

Proto bylo žalobu pro nepříslušnost soudu zamítnouti.

K odvolání se žalobců, v němž tito se táhli zejmena k rozhodnutí č. 4683. sbírky Ung.-Glaserovy, změnil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 1. května 1883 č. 13134. rozsudek první stolice, zamítl námitku nepříslušnosti a nařídil pokračovati ve věci samé z těchto

důvodů:

Vedle cís. patentu ze dne 20. listopadu 1852 č. 251. §. 52. mohou žaloby, které mají za předmět věcné právo ku věcem nemovitým, pouze k soudu reálnímu podány býti. Závěrečná prosba žaloby přítomné zní v ten smysl, aby se za právo uznalo, že jest žalovaný povinen, zástavní právo pro obnos 2500 zl. s přísl. na pozemcích žalobcům patřících pojištěné vymazati, má tedy žaloba ta za předmět výmaz práva zástavního na nemovité věci vězícího.

Dle §. 308. ob. zák. obč. jest právo zástavní věcným právem

a patří tedy tato žaloba před forum reální, u kterého také správně podána byla.

Okolnost, že se také žaluje o splnění závazku ku výmazu, kterýž závazek žalovaný pro svou osobu převzal, ničeho na věci nemění, ježto zmíněný §. 52. v tomto směru nerozeznává.

K dovolání se žalovaného změnil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice a potvrdil rozhodnutí prvního soudu, dodávaje tyto

důvody:

Žalobní prosba zní na splnění slibu, který dle obsahu žaloby žalovaný žalobcům dal, že dá zástavní právo na pozemcích jim patřících vymazati; žaluje se tedy o vydobytí tohoto výmazu a nikoliv bezprostředně o uznání pominutí neb zrušení zástavního práva, kterážto prosba by se proti žalovanému vůbec činiti nemohla. V základě rozsudku, jenž o žalobě této vydán bude, mohla by se proti žalovanému vésti exekuce pouze v ten smysl, by spůsobil výmaz, ku kterému se byl prý zavázal.

Nemá tedy žaloba přítomná za předmět věcné právo k nemovitému statku, t. j. bezprostředné uznání trvání neb pominutí takového práva, jak §. 52. zák. o přísl. předpisuje, a musela tudíž žaloba ta, jak první soud správně rozhodl, k příslušnému soudu odkázána býti.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 16. října 1883 č. 9369.

Dr. Šikl.

Užíváním cesty veřejné nezakládá se držba služebnosti ve smyslu práva občanského.

Anna S. žalovala Jana H. pro rušenou držbu práva chůze a vodění dobytka uličkou nalezající se mezi usedlostmi č. p. 72. a 73. ve Stěžerách, tvrdíc v žalobě, že ona i její předchůdcové v držení usedlosti č. pop. 56. ve Stěžerách uličku tu stále a vždy užívali buď sami neb svými lidmi spůsobem tím, že po ní chodili, dobytek vodili a ke struze, kteráž z panského rybníka na mlýn teče, pro vodu chodili — Jan H. že pak ji ve vykonávání tohoto práva porušil tím, že na místě, kde ulička stála, v rozšíření svého domovního *stavení až na domovní* stavení usedlosti sousední sto-

dolu postavil a tím uličku na dobro zazdil, tak že nelze více tudy ani choditi, nercili dobytek voditi a pro vodu docházeti.

Po skončeném jednání a výslechu svědků nalezl c. k. měst. del. okresní soud v Hradci Králové konečným výměrem ze dne 30. května 1883 č. 452. za právo, že se žaloba naprosto zamítá a jest žalobkyně povinna zaplatiti Janu H. útraty sporu.

Důvody.

Anna S. tvrdí, že se nalezá v držbě uličky mezi usedlostmi č. pop. 72. a 73. ve Stěžerách v tom směru, že ní chodí pro vodu a dobytek k vodě vodí, a že žalovaný dal uličku tuto zazdíti, čímž že její držbu porušil.

Na to uvádí žalovaný, že ulička tato v čase, když ji žalobkyně užívala, byla statkem obecným, veřejným, obce Stěžerské, že v čase stavby však byl on, žalovaný, vlastníkem uličky té, jelikož mu ji obec Stěžerská prodala a do vlastnictví odevzdala.

Dle přílohy č. 3. povolil okresní výbor obci Stěžerské odprodej více dílců pozemků této obci patřících, od č. kat. 734. a 738. a mezi nimi také dílce po $20^1/_2\square^0$ (sporná ulička), při čemž se podotýká, že dle nové pozemkové knihy obce Stěžer uvedená katastr. čísla jsou ve vložce 86. zapsána jako statek veřejný.

Inženýr J. Fryč učinil seznam těchto pozemků, které se měly odprodati a v protokole ze dne 9. ledna 1883, byv co svědek vyslechnut, uvádí, že prostora $20^1/_2\square^0$ obsahuje v sobě uličku mezi usedlostmi č. pop. 72. a 73. a že jest obecným statkem. Totéž dosvědčuje Kateřina Zámečníková, bývalá vlastnice domu č. p. 72. Svědek František Pilňáček, starosta obce Stěžerské, dosvědčil, že obec prodala Janu H. prostoru této uličky za 10 zl. 50 kr. v měsíci dubnu 1882, že na to byl sepsán protokol, a prodej ten že byl od okresního zastupitelstva schválen, jakož i že prostora ta byla Janu H. se strany obce zavedením téhož dne 3. května 1882 do vlastnictví odevzdána. Totéž dále dosvědčují Leopold Freund a František Kučera.

V těchto okolnostech spočívá důkaz, že ulička byla obecným veřejným statkem, a že byla Janu H. od obce prodána a odevzdána. Byť tedy žalobkyně dokázala, že uličkou tou chodila pro vodu a dobytek vodila, tož přece skutky těmi nevymohla držení práva chůze a vodění dobytka, neboť dokud ulička tato byla obecním statkem, měla Anna S. jakožto občanka právo, touto *uličkou choditi, plynoucí* jí z §. 288. ob. zák. obč., z tohoto však

práva nemůže se ona domáhati jakéhos práva na uličku tu pro případ, že by ona odevzdána byla do vlastnictví někomu jinému, jelikož vůbec k vymáhání služebnosti chůze a vodění dobytka touto uličkou nepostačí, užívala-li žalobkyně uličky té jako občanka, aniž z takovéhoto užívání úmysl služebnost nabýti vysvítá, tak že Anna S. na vzdor výkonů těch v držbě jakéhos práva vůbec se nenalezala.

Stížnost Anny S. na tento konečný výměr byla c. k. vrchním soudem zemským v Praze dne 4. června 1883 č. 18638. po dohodnutí se s c. k. místodržitelstvím zamítnuta,

poněvadž

vzhledem k tomu, že uličku tuto, jak žalobkyně sama mlčky doznává a jak též Kateř. Zámečníková potvrzuje, veškeří příslušníci obce stejným spůsobem užívali a že ji strany sporné i svědkové jako průchodní uličku naznačili, nelze mluviti jednak o soukromém držení žalobkyně ani o rušení této domnělé soukromé držby žalovaným, nehledíc k tomu, že již okolností tou jest prokázáno, že ulička tato, pokud existovala, měla nepopřeně vlastnost statku obecního ve smyslu §. 288. ob. z. obč., a poněvadž dále o otázce, má-li se průchod zrušiti, jejž považovati sluší za cestu obecní, dle §§. 14.—21. zemského zákona ze dne 12. srpna 1864 č. 46. a §. 28. obec. zříz. ze dne 16. dubna 1864 jediné úřad politický má co rozhodovati, tentýž ale tím, že žalovanému povolení k stavbě dal, již uznal, jestli průchod zrušen býti má čili nic, pročež se žalobkyně jediné rozhodnutím úřadů těchto za stíženou považovati může a pouze k těmto úřadům by stížnost svou podati mohla.

Též mimořádná dovolací stížnost žalobkyně byla zamítnuta z

důvodu

toho, že jednak není zde náležitostí dv. dekretu ze dne 15. února 1833 č. 2593. sb. z. s. a v dalším uvážení, že dle §. 288. ob. zák. obč. ulička nikdy není soukromým majetkem obce, nýbrž že jest statkem veřejným, a že tedy tato vlastnost každou soukromou držbu, ať chůzí ať voděním dobytka vykonávanou, naprosto vylučuje, pročež také že právem obě prvější instance na důkaz, že žalobkyně skutečně chůzi onu vykonávala a dobytek v uličce vodila, žádného zřetele nevzaly.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 25. září 1883 č. 10993.

Dr. Fultner.

Možno-li zastaviti sumární řízení, v němž se strana nabízí ku křivé přísaze, do rozhodnutí trestního?

Po provedeném výslechu svědků byl ve stručně projednané rozepři Jana Kuttelwaschra s Teresií Kreuzovou o zaplacení 500 zl. s přísl. vynesen rozsudek, který c. k. vrchní soud zemský zrušil, doplnění jednání nařídiv; při tomto doplnění přijala žalovaná žalobcem jí uloženou rozhodovací přísahu, že není pravda, že jí Jan Kuttelwascher za její polovici usedlosti č. pop. 38. ve Smrčné 3000 zl. slíbil a že sporné strany mezi sebou vyjednaly, že ten, kdo od smlouvy odstoupí, bude povinen, druhé straně 500 zl. litkupu zaplatiti. Poněvadž tyto okolnosti svědky již dříve slyšenými stvrzeny byly, bylo k návrhu žalobce výměrem c. k. okresního soudu ve Stokách ze dne 8. října 1883 č. 4583. řízení civilní zastaveno a proti žalované bylo zavedeno předběžné vyhledávání pro zločin podvodu dle §. 199. lit. *a*) tr. z.

Na stížnost žalované změnil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 6. listopadu 1883 č. 31166. tento výměr a nařídil pokračování v rozepři,

poněvadž

se dle dv. dekr. ze dne 6. května 1821 č. 1743. řízení před soudem civilním jen tehda zastaviti má, jest-li někdo během sporu takovým spůsobem obviňován ze zločinu, že se toto obviňování může pokládati za oznámení dostatečné k zavedení vyšetřování, nabízení se ku falešné přísaze v stručném řízení neposkytuje však důvodu k zavedení trestního řízení, spíše musí býti ponecháno uvážení civilního soudce, může-li býti nalezeno na rozhodovací přísahu Teresií Kreuzovou přijatou, když jsou zde uvedené výpovědi svědků.

C. k. nejvyšší soud potvrdil nález druhé stolice,

poněvadž

nabízí-li se strana během sporu ku přísaze, není to důvodem, aby se řízení zastavilo, ani tehdy, stvrdí-li svědkové opak toho, co má stranou ku přísaze se nabídnuvší, odpřísáhnuto býti.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 18. prosince 1883 č. 14413.

Ot. Kasalický.

Jest při zúčtování trhové ceny na prázdno vyšlý knihovní věřitel aktivně legitimován k žalobě proti předcházejícímu knih. věřiteli o neplatnost práva zástavního vydobytého pro pohledávku poslednějšího?

Rozsudkem c. k. okresního soudu v Prachaticích ze dne 15. listopadu 1880 č. 8312. bylo v stručně projednané rozepři Václava B. jako žalobce proti Leopoldu H. jako žalovanému pto. neplatnosti a výmazu pohledávky 223 zl. 12 kr. s přísl. na živnosti č. pop. 16. v Lipovicích vtělené o žalobě de praes. 21. července 1879 č. 5472. nalezeno právem:

I. Pohledávka žalovaného Leopolda H. dle platebního rozkazu ddto. 15. dubna 1873 č. 1710. 223 zl. 12 kr.; 6% úroky z ní od 2. dubna 1873 do 24. února 1876 38 zl. 72 kr.; útraty osvědčení 3 zl.; útraty notifikační 30 kr. a útraty žalobní 19 zl. 97½ kr., úhrnem 285 zl. 11½ kr. na živnosti č. pop. 16. v Lipovicích exekučně pojištěná, uhasla novací, jest v pohledávce 478 zl. 11 kr. ve výměru ddto. 20. května 1877 č. 1857. pod položkou 30. obsažena a nepozůstává více ani pohledávka sama, ani právo zástavní pro ni vydobyté a může základem tohoto rozsudku z usedlosti č. pop. 16. v Lipovicích knihovně vymazána býti, ale teprvé tenkráte, až se žalující Václav B. vykáže, že jest tento obnos soudně mezi ony dle zdešjího výměru ze dne 20. května 1877 č. 1857. na prázdno vyšlé knihovní věřitele rozdělen a těmže zaplacen, a konečně jest žalovaný Leopold H. povinen, aby žalujícímu Václavu B. útraty sporu zmírněné na 15 zl. 36 kr. do 14 dnů pod následky exekuce zaplatil, ale to vše jen pod tou podmínkou, jestli žalovaný Leopold H. nesloží rozhodovací přísahu toho obsahu: „že dle jeho vědomí a paměti pravda není, že okolo vánoc roku 1874 přišel Jan N. k žalovanému Leopoldu H., aby se s ním stran jeho směnečné vtělené pohledávky 223 zl. 12 kr. na kapitále, úrocích a útratách súčtoval, a že když se to súčtování odbylo, jemu připůjčil žalovaný Leopold H. ještě nějaké peníze, a že jemu potom Jan N. podepsal novou směnku na 444 zl. 55 kr. ddto. 11. prosince 1874 a že Jan N. žádal vrácení staré směnky na 223 zl. 12 kr. znějící a kvitanci a že jemu žalovaný Leopold H. pravil, že tu směnku právě nemá, že tu směnku Janu N. vrátí a kvitanci vydá, až jemu Jan N. tu novou směnku na 444 zl. 55 kr. zaplatí.“

II. *Jestli žalovaný Leopold H.* tuto přísahu složí, v tomto

případě se zamítá žaloba Václava B. ze dne 21. července 1879 č. 5472. i se závěreční prosbou, a jest žalobce Václav B. mimo to povinen, aby žalovanému Leopoldu H. útraty tohoto sporu na 30 zl. 31 kr. zmírněné do 14 dnů pod následky exekuce zaplatil.

Důvody.

Výměrem ze dne 20. května 1877 č. 1857., kterýmž bylo nejvyšší podání docílené za exekučně prodanou usedlost č. p. 16. v Lipovicích mezi knihovní věřitele rozděleno, byla pod položkou 27. pohledávka žalovaného Leopolda H. 223 zl. 12 kr. s 6% úroky od 2. února 1873 až do 24. února 1876 38 zl. 72 kr., útraty za osvědčení 3 zl., útraty notifikační 30 kr. a útraty žalobní 19 zl. 97½ kr., úhrnem 285 zl. 11½ kr., a pod položkou 30. pohledávka žalovaného Leopolda H. 444 zl. 55 kr. s 6% úroky od 2. května 1875 až do 24. února 1876 21 zl. 68 kr., útraty žalobní 11 zl. 88 kr., úhrnem 478 zl. 11 kr. k placení přikázána.

Žalobce Václav B. vyšel pak dle téhož rozpočetního výměru se svojí pohledávkou 400 zl. na téže usedlosti č. pop. 16. v Lipovicích knihovně pojištěnou z prázdna.

Dle udání žalujícího Václava B. uhasla však prvější pohledávka žalovaného Leopolda H. 223 zl. 12 kr. s přísl. novací, an prý okolo vánoc roku 1874 přišel Jan N., dřívější vlastník usedlosti č. pop. 16. v Lipovicích, k žalovanému Leopoldu H., aby se s ním stran této jeho směnečné vtělené pohledávky 223 zl. 12 kr. na kapitále, úrocích a útratách súčtoval, a tu prý jemu žalovaný Leopold H., když se to súčtování odbylo, ještě nějaké peníze připůjčil a Jan N. prý mu podepsal novou směnku na 444 zl. 55 kr. ddto. 11. prosince 1874, žádaje vrácení staré směnky na 223 zl. 12 kr. znějící a kvitanci, a tu prý mu žalovaný Leopold H. pravil, že tu směnku právě nemá, že ji dal P. V-ovi, a že Jan N. směnku vrátí a kvitanci vydá, až jemu Jan N. tu novou směnku na 444 zl. 55 kr. zaplatí.

Tato okolnost, kterou žalovaný popřel, jest pro rozhodnutí této rozepře důležitá, neboť jestli tatáž jest pravdivá, pak skutečně uhasla dle §§. 1376. a 1377. ob. z. obč. pohledávka žalovaného Leopolda H. 223 zl. 12 kr. se vším přísl. novací a přešla v druhou pohledávku žalovaného 444 zl. 55 kr., kteráž jest taktéž na živnosti č. pop. 16. v Lipovicích knihovně pojištěna a kteráž byla, jak shora již uvedeno, dotčeným rozpočetním výměrem pod *položkou 30. k placení přikázána*, a následkem toho pominulo také

právo zástavní na živnosti č. p. 16. v Lipovicích pro tuto novací uhaslou pohledávku žalovaného Leopolda H. vydobyté.

Vedený svědek Jan N. potvrzuje sice v celém obsahu hořejší udání žalujícího Václava B., tím jest však dle §. 137. ob. ř. s. pouze polovice důkazu provedena a nebylo k zjištění této okolnosti na doplňovací přísahu, nýbrž dle §. 36. sum. patentu na rozhodovací přísahu, od žalovaného přijatou, uznáno, poněvadž žalobce Václav B. o této okolnosti žalovanému Leopoldu H. nezvratnou rozhodovací přísahu uložil, výslovně uváděje, že při dotčeném súčtování přítomen nebyl, a byl výsledek této pře od složení této rozhodovací přísahy žalovaným Leopoldem H. závislým učiněn s tím obmezením, že i pro případ nesložení této přísahy žalovaným lze novací uhaslou pohledávku žalovaného Leopolda H. 223 zl. 12 kr. s přísl. knihovně vymazati teprvé tenkráte, až se žalující Václav B. vykáže, že jest onen pod položkou 27. dotčeného rozpočetního výměru na novací uhaslou pohledávku přikázaný obnos 285 zl. 11½ kr. mezi na prázdno vyšlé věřitele soudně rozdělen a jim také zaplacen, an tento obnos těmto na prázdno vyšlým věřitelům a nikoliv žalujícímu Václavu B. samotnému jako exekučnímu vydražiteli usedlosti č. pop. 16. v Lipovicích k lepšímu přijíti má.

Námitku žalovaného Leopolda H., že žalující Václav B. k této žalobě legitimován není, sluší zamítnouti, an jest žalující Václ. B. jednak držitelem hypotheky a tedy nynějším hypothekárním dlužníkem a jednak knihovním věřitelem, který by se svou na prázdno vyšlou pohledávkou 400 zl. alespoň k částečnému zaplacení přišel, kdyby jeho přítomné žalobě místa dáno bylo.

K appellaci žalovaného změnil c. k. vrchní soud zemský v království Českém rozhodnutím ze dne 16. ledna 1881 č. 2618. v odpor vzatý rozsudek a uznal právem: Žalující Václav B. se se svou žalobou ze dne 21. července 1879 č. 5472. a položenou v ní prosbou zamítá, a jest povinen, na útratách sporu první instance 30 zl. 31 kr., pak na útratách appellace 10 zl. 40 kr. žalovanému Leopoldu H. do 14 dnů pod následky exekuce nahraditi.

Důvody.

Námitka žalovaného, že žalobce ku prosbě ve své žalobě položené legitimován není, jest podle stavu věci úplně odůvodněna. Neboť v povaze věci leží, že pravost pohledávky pouze proti tomu popřena *býti může, proti komu* k platnosti přivedena býti má.

To platí též v řízení likvidačním za příčinou rozdělení nejvyššího podání za exekučně prodanou nemovitost, zvláště když i tu věřitel v poměru obligačním ku svému dlužníku a nikoliv k ostatním hypothekárním věřitelům se nalézá.

Zástavní věřitel, který podle přednosti později přichází a který při rozdělení nejvyššího podání se svou pohledávkou zapravení nedosáhl, může sice podstatného zájmu na tom míti, byla-li pohledávka, která jemu předchází, z přikázání vyloučena, avšak pouhý zájem nepropůjčuje mu práva, aby bral v odpor likviditu, pravost posledně řečené pohledávky, a sice právě proto, že on v příčině téže k dotčenému jemu předcházejícímu věřiteli v žádném právním poměru se nenalézá.

Tato zásada nalezla též výrazu v cís. pat. ze dne 11. dubna 1851 č. 84. ř. z. §. 38.; nelze tudíž podle téhož v nynějším případě žalobci, pokud on se opírá o svou vlastnost jako na prázdno vycházející věřitel, legitimaci ku žalobě uznati, a to tím méně, jelikož na snadě není, že dlužníci a exekuti při rozpočtu dražebního výtěžku pravost pohledávky žalovaného popřeli; žalobce sám to netvrdí a spíše, opomenuv popříti dotčené udání dupliky, jako pravdivé doznal, že dlužník Jan N. při rozpočtu dražebního výtěžku podle protokolu ze dne 18. října 1876 č. 6842. pohledávku žalovaného výslovně za pravou uznal.

Avšak také odvolání se na to, že žalobce hypothekárním držitelem jest, nemůže oprávnění téhož k přítomné žalobě odůvodniti, jelikož on jako vydražitel vyřízení o rozdělení nejvyššího podání pouze potud v odpor vzíti právo by měl, pokud by mu plnění, nejvyšší podání přesahující, uloženo bylo, čemuž tu tak není; žalobce také vyřízení o súčtování v odpor nevzal a z téhož docela jako osobní dlužník ku zaplacení sporné pohledávky na nejvyšší podání přikázané zavázán jest.

Za takového uvážení byl tudíž rozsudek v odpor vzatý změněn a žalobce se svojí žalobní prosbou bezvýminečně odmítnut.

K revisijní stížnosti žalobcově změnil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice a potvrdil rozsudek stolice první s tím dodatkem, že žalovaný má sám nésti útraty své appellační stížnosti a že jest povinen pro případ svého podlehnutí žalujícímu na revisijních útratách obnos 11 zl. 8 kr. do 14 dnů pod následky exekuce nahraditi.

Důvody.

Žalující nebeře pouze v odpor pozůstávání směnečné pohledávky 223 zl. 12 kr. s přísl. pro žalovaného Leopolda H. na usedlosti č. pop. 16. v Lipovicích knihovně pojištěné, nýbrž také pozůstávání zástavního práva pro tuto pohledávku vydobytého.

Žalujícímu, jako v knihovním pořadí následujícímu zástavnímu věřiteli nemůže býti upřeno právo, v odpor bráti pozůstávání tohoto práva zástavního, neboť tentýž jest přikázáním více nepozůstávající pohledávky z nejvyššího podání docíleného za exekučně prodanou usedlost č. pop. 16. v Lipovicích, ve svém vydobytém zástavním právu poškozen, proti čemuž se brániti, jest tentýž přece oprávněn, a jest také toto právo zástavního věřitele uznáno v §. 38. cís. pat. ze dne 11. dubna 1851 č. 84. ř. z., na kterýž se druhá stolice odvolává.

Nemělo se tedy námitce žalovaného, že žalující není legitimován k žalobě, místa dáti a proto byl rozsudek první stolice se vztahem na jeho důvody potvrzen, poněvadž připuštěná rozhodovací přísaha jest spůsobilá, dokázati od žalovaného popřené faktum žalobní prosbu odůvodňující, a poněvadž do rozsudku přijatý dodatek, „že knihovní výmaz pohledávky žalovaného 223 zl. 12 kr. s přísl. se může teprvé tenkráte státi, až se žalující Václav B. vykáže, že jest tento obnos mezi knihovní věřitele dle výměru ze dne 20. května 1877 č. 1857. na prázdno vyšlé rozdělen a těmže vyplacen," obsahuje jen obmezení žalobní prosby, na kteréž si žalující nestěžoval.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 4. května 1881 č. 3784.

Adj. **Josef Leder.**

Lhůta výpovědní v případě v §. 1121. ob. z. obč. ustanoveném.

I.

Karel Rada, vydražitel hospody č. pop. 173. v Jeníkově, vypověděl nájemci hostinec na 14 dní.

Nájemce namítal, že najal hospodu roku 1877 do 31. března 1880 a že měl dostati výpověď tříměsíční.

C. k. okresní soud v Habrech rozsudkem ze dne 10. září

1879 č. 4551. námítkám dal průchod, pokud nájem stal se na dobu delší než na rok.

C. k. vrchní soud zemský rozsudkem ze dne 7. října 1879 č. 29246. výpověď za platnou prohlásil,

poněvadž

smlouva nájemní exekučním prodejem pominula, osobní právo nájemce proti vydražiteli k platnosti přiváděti nelze, §. 2. cís. nařízení ze dne 16. listopadu 1858 č. 213. ř. z. předpokládá smlouvu, té ale zde s vydražitelem nebylo.

C. k. nejvyšší soud obnovil rozsudek první stolice z těchto

důvodů:

Též v případě exekučního prodeje musí kupec nájemci dáti výpověď náležitou dle §. 2. cís. nař. ze dne 16. listopadu 1858 č. 213. ř. z., a aby se lhůta vyšetřila, dlužno zření míti ku smlouvě s bývalým vlastníkem učiněné; byla-li hospoda na delší čas než na rok pronajata, měl dáti vydražitel výpověď tříměsíčnou a daná výpověď 14denní není náležitou.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 4. prosince 1879 č. 13138.

II.

Svobodný pán z H. vydražil při exekuční dražbě hospodu Jana a Anny Starých č. pop. 28. v B., dal se soudně uvésti do držení a vypověděl Karlu Boháči, jenž tam bydlel, místnosti domovní na 14 dnů.

Karel Boháč namítal, že: 1) dražba dosud není právoplatnou; 2) manželka jeho jest spolunájemnicí a 3) měla dána býti výpověď tříměsíční, jelikož zpachtovali hospodu dne 23. ledna 1883 na 6 roků.

C. k. okresní soud v Chotěboři rozsudkem ze dne 11. září 1883 č. 11629. po výslechu svědků uznal na doplňovací přísahu žalobcovu, že Karel a Marie Boháčovi najali hospodu na 6 let, v kterémžto případě by výpověď zavržena byla.

Důvody.

Stížnost na platnost prodeje podaná nemůže v této rozepři s vydražitelem do držení uvedeným účinku míti dle §§. 1050.,

1121. ob. zák. obč., a otázku, zdali neb jak provede se výpověď proti Marii Boháčové, nelze sem mísiti (§. 12. ob. zák. obč.). Jedná se jen o to, je-li daná výpověď náležitou dle §§. 1120. a 1121. ob. z. obč., a tu sluší zření míti k §. 2. odst. *c*) cís. nař. ze dne 16. listopadu 1858 č. 213. ř. z., jímž §. 1116. ob. z. obč. doplněn jest, že v případech, kde není zvláštní úmluvy stran, ani místních obyčejů o lhůtě k výpovědi, musí se nájem vypovídati aspoň na 3 měsíce dříve, než se věc má odevzdati a byla-li věc pronajata na čas kratší než na rok, že stačí výpověď 14denní. Jelikož tchán, tchýně i manželka žalobce nájem do r. 1889 dosvědčili, připuštěna doplňovací přísaha.

C. k. vrchní soud zemský rozsudkem ze dne 25. září 1883 č. 27104. námitky bezvýminečně zavrhnul,

poněvadž

smlouva mezi Karlem Boháčem a dřívějšími držiteli hospody neplatí proti vydražiteli, a lhůtu k výpovědi dlužno určiti dle vše-všeobecné, v §. 1116. ob. zák. obč. obsažené normy pro výpověď smluv, jichž trvání nebylo smluveno; dle tohoto §. má se výpověď z nájmu nemovité věci dáti na 14 dní před odstoupením.

C. k. nejvyšší soud změniv rozsudek druhé stolice, potvrdil rozhodnutí prvního soudce,

poněvadž

zde musí se hleděti ku smlouvě mezi Karlem Boháčem a manželi Starými učiněné, aby se posouditi mohlo, je-li výpověď Karlu Boháčovi daná náležitou dle §. 2. min. nař. ze dne 16. listopadu 1858. Výpovědí dvou vadných svědků a jedné svědkyně zavržitelné byl první poloviční důkaz proveden a právem nalezeno na onu doplňovací přísahu.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 8. listopadu 1883 č. 12766.

Adj. S.

Žalobní jistota ve sporu pro přerušenou držbu je vyloučena.

O stání položeném na žalobu A. proti B. pro přerušenou držbu žádal žalovaný protokolárně, aby žalobce k složení žalobní kauce byl přidržen.

Rozhodnutím c. k. okresního soudu v Klatovech ze dne 23. listopadu 1882 č. 19432. vyhověno přes odpor žalobcův žádosti žalovaného a žalobci A. přikázáno, aby jmenem jistoty žalobní složil částku 20 zl.,

poněvadž

žalobní kauce v rozepři pro rušenou držbu není vyloučena, ana v řízení tomto platná jsou ustanovení řízení řádného, když o povinnosti ku kauci žalobní nic zvláštního předepsáno není.

K přísaze chudoby žalobce připuštěn býti nemohl, poněvadž sám doznal, že s to jest, aby žádanou kauci sobě opatřil.

Na stížnost žalobcovu zrušil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 20. prosince 1882 č. 37202. výměr tento,

poněvadž

v jednání o rušenou držbu co nejrychleji jednati se má (§. 3. cís. patentu ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z.) a soudce strany z povinnosti úřadní k tomu vésti má, že se v tomto sporu jedná jen o poslední faktickou držbu a udalé rušení (§§. 5. a 11.). V řízení tom jednání na dobu co možná nejkratší položiti se má (§. 6.) a bez souhlasu stran odročení jen v tom případě nastává, vadí-li nepřemožitelná překážka, a nelze tedy v duchu řízení tohoto složení žalobní jistoty pod následky v §. 407. s. ř. vyslovenými žalobci nařídíti. Účelu tohoto řízení výměr takový přímo odporuje a zmatkem se jeví.

Dovolací stížnost žalovaného, v níž mimo jiné poukazováno k tomu, že kauce žalobní vedle §. 406. s. ř. vůbec místa má všude tam, kde výslovně není vyloučena, že i v řízení dle cís. nařízení ze dne 16. listopadu 1858 č. 213., kteréž ještě stručnější jest (§. 15.) a i v řízení o žalobě exekuční dle dv. dekr. ze dne 7. května 1839 č. 358. sb. z. s. platí §. 406. s. ř., že žádost žalovaného za kauci stručnosti řízení samého není na úkor, poněvadž žalobce, ač-li mu v skutku o to jde, aby spor co nejrychleji se provedl, neodkladným složením nepatrného obnosu toho docíliti může, — c. k. nejvyšší soud zamítl z

důvodů

rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského a pak hlavně v uvážení, že cís. nařízením ze dne 27. října 1849 zvláštní řízení pro *držební spory ustan*oveno jest a tam nikde není předepsáno, že

by žalobce k složení žalobní jistoty byl povinen, aniž tam jest vysloveno, že pokud toto cís. nařízení bližších ustanovení neobsahuje, všeobecná pravidla o řízení soudním platnost mají.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 6. února 1883. č. 1481.

Hostaš.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

1) Úřadům živnostenským nepřísluší, aby, nařizujíce živnostníku to které opatření v zájmu bezpečnosti, vyslovily se o tom, zda nutnost tohoto opatření nastala proviněním živnostníka. O této otázce jakožto ryze soukromoprávní rozhodnouti může toliko řádný soudce.

Nález ze dne 16. března 1883 č. 400., sb. č. 1700.

2) Právo propinační pominulo dle cís. pat. ze dne 7. září 1848, pokud se nezakládalo na zvláštní úmluvě mezi pánem propinace a majitelem hostince uzavřené, a pokud takové úmluvy tu jest, lze je vykoupiti dle zemsk. zák. českého ze dne 11. května 1869 č. 87. z. z. Pokud tedy nelze konstatovati smlouvu druhů dotčeného, pominulo právo propinační již dle patentu ze dne 7. září 1848 bez náhrady; nikdy však nemůže právo to proti vůli osoby jím vázané dále potrvati.

Nález ze dne 22. března 1883 č. 677., sb. č. 1707.

3) Dle zákona o expropriaci k účelům staveb železničních ze dne 18. února 1878 č. 30. ř. z. lze domáhati se expropriace též za účelem zřízení oněch kommunikačních prostředků, které společnost železniční dle zákona zříditi má povinnost za tou příčinou, že dosavadní kommunikace následkem stavby dráhy a provozování jízdy po ní užiti více není lze.

Nález ze dne 30. března 1883 č. 671., sb. č. 1713.

4) Dle zákona o taxe vojenské ze dne 13. června 1880 č. 70. ř. z. jsou rodiče jen tak dalece povinni, zapraviti taxu vojenskou za dítky své, pokud jim dle práva občanského náleží povinnost, děti vydržovati. Jest tedy ovšem pro posouzení existence a objemu této povinnosti rodičů rozhodnou okolností, má-li dítě dostatečných prostředků k výživě, a nestačí k odůvodnění zmíněné povinnosti okolnost, že se rodiče v skutku starají o výživu dítěte svého, za kteréž taxu jest platiti.

Nález ze dne 4. dubna 1883 č. 823., sb. č. 1719.

5) A. byl odsouzen depurovati usedlost, na které bylo dluhů 10.000 zl. Finanční úřady vyměřily poplatek z rozsudku vzhledem k sumě 10.000 zl., kdežto A. zastával náhled, že předmět sporu oceniti nelze. Správní dvůr soudní přisvědčil však náhledu úřadů finančních, maje za to, že obnos dluhů, které se mají vymazati, byl vlastním předmětem sporu.

Nález ze dne 3. dubna 1883 č. 704., sb. č. 1718.

6) Byl-li kdo právoplatným nálezem úřadu správního odsouzen k plnění, kteréž in natura konati jest nemožno, nelze nárok na zaplacení ekvivalentu peněžitého za zmíněnou dávku odkázati na pořad práva, nýbrž jest věcí úřadu správního, aby nálezu svému vytčením a dobýváním ekvivalentu peněžitého exekucí zjednal průchod.

Nález ze dne 5. dubna 1883 č. 689., sb. č. 1720.

7) Povinnost přifařených, poskytnouti zdarma práce ruční a spřežní k stavbám kostelním nastává i tenkráte, jde-li o faru klášteru přivtělenou. Staré předpisy, jimiž klášterům vůbec bylo uloženo, vydržovati budovy far jim přivtělených, sluší pokládati za zrušené konkurrenčním normálem ze dne 27. června 1805, který nečiní rozdílu mezi farami světskými a farami klášterními.

Nález ze dne 6. dubna 1883 č. 843., sb. č. 1722.

8) Z §. 114. lit. *d*) živnost. řádu z r. 1859 nelze nikterak odvozovati povinnost společenstev živnostenských, zaplatiti náklady léčební, jež vzešly ve veřejné nemocnici za ošetřování živnostenských pomocníků členů těchto společenstev. Dotýčná povinnost starších cechů nepřešla ipso jure na společenstva ve smyslu živnostenského řádu z roku 1859 utvořená. Zmíněné ustanovení §. 114. lit. *d*) živnost. řádu jest toliko všeobecnou direktivou pro sestavení stanov, která si společenstva živnostenská mají vytknouti, a dle nichžto teprv sluší posouditi objem povinnosti společenstva, zaplatiti náklady léčební za toho kterého jeho člena a jeho pomocníky živnostenské.

Nález ze dne 8. března 1883 č. 305., sb. č. 1689.

Denník.

Právo voliti do zastupitelstva okresního může majitel velkostatku ovšem vykonávati skrze zmocněnce, avšak co do náležitostí *plné moci sluší užiti* ustanovení řádu volení v obcích, dle nichžto ne-

stačí generální plná moc, nýbrž zapotřebí jest zvláštní plné moci, na vykonávání dotčeného volebního práva znějící. Vzhledem k této úvaze zrušilo c. k. ministerstvo vnitra dne 7. února 1883 pod č. 601. volbu tří členů zastupitelstva okresního ze skupiny velkostatkářské, při kteréž na základě generální plné moci majitele velkostatku náměstkem generálního zmocněnce za dotčeného velkostatkáře vykonáno bylo právo volební, aniž by bylo shledalo potřebu šíře rozebírati otázku, lze-li vůbec připustiti substituci při plné moci za účelem vykonání volebního práva vydané.

Dny noremní. Jak známo, stanoveno minist. naříz. ze dne 15. července 1868 č. 98. ř. z., že v ony dny, ve které není dovoleno vůbec provozovati hry divadelní neb provozovati lze tyto hry toliko na základě zvláštního povolení (min. nař. ze dne 1. července 1868 č. 81. ř. z.), nelze odbývati plesy veřejné. Spolek jakýsi uspořádal na svatodušní neděli večer společenskou zábavu, jejíž program mimo jiné obsahoval oznámení, že po 12. hodině odbýván bude věneček taneční. Úřad bezpečnosti nařídil vynechati z programu zábavu taneční, poněvadž svatodušní neděle jest dnem noremním. Spolek ve stížnosti na tuto zápověď podané poukázal k tomu, že s tancem má se počíti teprv po 12. hodině, kdy tedy noremní den již bude ukončen. Však zemská vláda nedala stížnosti místa a též ministerstvo vnitra nevyhovělo dne 13. září 1883 pod č. 11803. další stížnosti správy spolkové, „poněvadž v zápovědi, odbývati v jisté dny plesy veřejné, nutně také obsažena jest zápověď, odbývati ples veřejný v noci na tento den bezprostředně následující.“

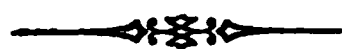
Hlídka časopisův. „Českomoravský národní hospodář a samosprávný věstník“ (dříve „Sekretář“) r. IV. č. 1. Dr. Skácel: O působnosti farních obcí a zejmena o jejich povinnosti přispívati ku stavbám kostelním a farním. Dr. Rozkošný: Jakých právních prostředků mohou upotřebiti obce proti osobám chudým, kteréž pracovati mohou, avšak pracovati nechtějí. — „Przegląd sądowy i administracyjny.“ Č. 1. a 2. Dr. Julian Morelowski: Kilka słów o więzieniach w Polsce i o pracach polskich autorów w przedmiocie więzień. — „Juristische Blätter“ 1884 č. 1. Josefinische Justizreformen in Belgien. Č. 2. Dr. Seward-Schwarz. Der Sheriff und der Vollzug von Gerichtsbefehlen in Amerika. — „Allgem. oesterr. Gerichts-Zeitung“ 1884 r. č. 1. Dr. W. Förster: Anwendung der Correalität in Genossenschaftsrechte. — „Mittheilungen des deutsch. Juristenvereins in Prag“ XV. seš. 4. Ullmann: Die Verwerflichkeit der Zeugen nach der Gerichtsordnung. — „Jahrbücher für die Dogmatik des heutigen römischen und deutschen Privat-

rechts". XXI. seš. 6. Bähr: Zum neuen Actiengesetze. XXII seš. 1. a 2. Goeppert: Das Princip „Gesetze haben keine rückwirkende Kraft" geschichtlich und dogmatisch entwickelt. — „Athenaeum." Listy pro literaturu a kritiku vědeckou. I. č. 3. přináší další část statě: Methodologické spisy národohospodářské, a kritiky o spisech „Spory o příslušnost mezi soudy a úřady správními" od J. Pražáka a „Sledovi slovenskoga prava" od Janka Babnika.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: okresní soudce v Domažlicích Jan Hraběta radou zem. soudu v Plzni; okresní soudce v Tišnově Petr Sekera radou zem. soudu v Novém Jičíně; adjunkt okresního soudu v Mělníku Čeněk Peldřimovský okresním soudcem v Habrech; adjunkt okresního soudu v Cvikově Adolf Klein soudním adjunktem v Liberci; auskultant Otomar Bureš adjunktem při okr. soudu v Cvikově; adjunkt okr. soudu dr. Alois Eckl v Klatovech adjunktem krajského soudu v Plzni; adjunkt okr. soudu ve Velvarech Antonín Křečan, adjunktem při kraj. soudu v Plzni; soudní adjunkt v Králové Hradci Emil Sander adjunktem při okresním soudu v Klatovech s přidělením ke kraj. soudu v Plzni. — Přeložen byl: okr. soudce p. Richard Nechanský z Blovic do Teplic.

Uprázdněná místa. Soudního adjunkta se zatímním přidělením k obchodnímu soudu v Praze s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 23. ledna 1884 k praesidiu obchodního soudu v Praze. Notáře v Kadani. Žádosti do 24. ledna 1884 k notářské komoře v Mostě. Okresního soudce v Blovicích s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 31. ledna 1884 k praesidiu krajského soudu v Plzni. Okresního soudce v Domažlicích s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 31. ledna 1884 k praes. krajského soudu v Plzni. Příručího při zemských deskách a knihách pozemkových při zemském soudu v Praze s příjmy dle X. třídy. Žádosti do 31. ledna 1884 k praes. zemského soudu v Praze.

Oprava. Referát o 7. týdenní schůzi Právnické Jednoty na str. 849. a násl. předešlého ročníku podaný potřebí na jednom místě opraviti. Na str. 851. v 15. řádce čte se chybně, že „když se obviněný pokouší o útěk, nepropadá kauce, nýbrž stává se volnou", mělo však býti: „když obviněný přípravy ku útěku konal a proto zatknut byl, nepropadá kauce, nýbrž stává se volnou."

Cheque neb bankovní poukázka.

Napsal **dr. Antonín Pavlíček,** advokát v Karlíně.

(Pokračování.)

V novějším čase však obchod s cheky (a sice hlavně ve formě kvitancí) v Německu velice zmohutněl a obzvláště něm. říšská banka zavedla, a co nejživěji též provádí placení cheky. (Návrh zákona od banky říšské pocházející srov. dále.[5])

Zákonodárství ústav cheků do nejnovější doby zúplna zanedbalo, neb jednáno toliko o poukázkách obchodních a listinách na řád znějících (zák. obch. čl. 300.—305.).

Vzdor tomu jest však chek v zákonech něm. říše známý a sice podobně jakož jsme seznali ve Francii, totiž při otázce poplatkové (kolkové).

Zákonem spolk. ze dne 10. června 1869 v §. 24. vysloveno, že jest (vedle jiných listin) za jistými okolnostmi též chek t. j. „poukázka na pohledávku, kterouž vydatel má u bankéře neb ústavu peněžního, jenž má zaplacení za něho zprostředkovati," od kolku osvobozen.

V ostatních ohledech není sice ústav cheků v zákoně tom neb jiném upraven, avšak dá se očekávati dle pokusů dosud učiněných, že zákonodárství říše něm. zřetele k důležitému ústavu tomu obrátí.

---

[5]) Nejnověji učiněna při říšské bance změna v tom směru, že tak zvaný bílý chek ve spůsobě kvitance („weisse Quittungscheck") odpadl a zaveden chek ve spůsobě poukázky na jmeno znějící s přídavkem „aneb majiteli" — též může každý majitel chek křižovati (srov. zák. angl.) tím spůsobem, že poznamená na přední straně „toliko k zúčtování". V případě tom se pak chek nevyplatí hotově, nýbrž toliko na konto převede. Srov. Koch n. j. m. (*„Abrechnungsstellen"*) *str.* 80. a 81.

Nejnověji uchopily se v Německu především komory obchodní iniciativy u věci této. Brunšvickou obch. komorou sdělán již r. 1879 návrh zákona o cheku, a byl přípisem ze dne 12. září 1879 návrh tento veškerým obchodním komorám k dobrozdání zaslán. Dne 18. listopadu 1879 byl pak návrh tento při sjezdu delegatů obch. komor podrobně prozkoumán a změněn,[6]) avšak resoluce, aby vládě upravení ústavu tohoto bylo jakožto nutné předloženo, nebyla přijata.

Podobně stalo se i ve výboru něm. sboru obchodního, kterýž se dne 21. listopadu 1879 vyslovil, „že zavedení a rozšíření ústavu toho jest sice pro obchod a průmysl neobyčejně důležité, avšak zákonité upravení až dosud nevčasné proto, poněvadž právě ústav tento jest až dosud ve svých počátcích, a nutno tedy, aby zákonodárství vyčkalo doby, až se chek v praxi ustálí, vyvine a až se obchod a průmysl s ním obeznámí, aby pak na základě takto nabytých zkušeností zákonodárství zakročilo.“ (Srov. zprávu v něm. listu obchodním 1879. č. 48. str. 443.[7])

Ve Španělsku jest ústav cheků znám teprvé hlavně od r. 1847 — avšak zákonem tu dosud upraven není, a to tím méně, poněvadž nařízení zákona obch. („codigo di commercio“) ze dne 30. května 1829, na něž se z mnohé strany odvoláváno, zná toliko poukázky od kupce na kupce vydané a žádá potvrzení valuty (čl. 558. a násl.)

Ve Švédsku, Norvežsku a Dánsku zaveden chek taktéž teprvé asi před 20 lety, a jest znám pod názvem „anwisning.“

Pod tímto názvem nabyl nejnověji ústav v městech obchodních značného rozšíření.

Podobně má se věc v Rusku, kdež nejnověji chek při ústavech peněžitých zaveden. Zákonem však dosud v státech těchto chek upraven není.

U nás v Rakousku nacházíme zmínku o cheku neb alespoň o listinách podobných ve sm. řádu z r. 1763., dle něhož majitel směnky byl povinen, k zaplacení téže přijmouti poukázku na osobu třetí, u nížto peníze byly pohotově; lhůta præsentační

---

[6]) Tento změněný návrh vydán ve zprávě obchodní komory Brunšvické a v něm. listu obchodním z r. 1880 str. 9. Dle téhož sdělán hlavně návrh Funkův pro Rakousko (srov. pozn. 1. a dále text).

[7]) Podobně Bunzl ve spise svém (pozn. 1.), k tomu Grünhut *ve svém časop. VIII.* 2. str. 409.

vyměřena na 24 hodin. Dv. dekretem ze dne 4. října 1802 bylo zákonní toto nařízení v ten smysl objasněno a doplněno, že dlužno poukázku platební místo hotového zaplacení jen tehdy připustiti, pakli poukázka ta bude do 24 hodin zaplacena, a nedospěje dále než do třetí ruky. Zákony poplatkové srov. svrchu.

Ostatně však až do novější doby v zákonodárství k upravení ústavu cheku ničeho neučiněno. Teprvé nejnověji byla v ohledu tom iniciativa učiněna vládou. Již v říjnu 1877 sestoupila se totiž parlamentarní komisse k prozkoumání ústavu cheku — a dne 5. října 1880 povolána c. k. ministeriem obchodním zvláštní enquêta pod předsednictvím c. k. min. rady Migerky. (Členy komisse té srov. u Funka n. j. m. str. 4.) Ředitel bankovní dr. Funk předložil „návrh zákona o cheku" s důvody (pozn. 1.).

Avšak usnešeno v komissi té nejprvé obmeziti se pouze na zodpovídání jí od předsedy předložených (33) vět, jimiž téměř veškeré otázky, k cheku směřující, vyčerpány. Tři ze znalců zodpověděli též tyto otázky, a uveřejnili toto dobrozdání ve zvláštních článcích (srov. pozn. 1.).

Od té doby zůstala sice záležitost ta ve své míře — avšak nejnověji stala se od c. k. min. financí k c. k. min. obchodu pobídka, v níž k nutnosti vydání zákona o cheku poukázáno, tak že lze očekávati brzkého obnovení jednání přerušeného.

Návrh dr. Funka založen hlavně na osnově obchodní komory Brunšvické (srov. o návrhu tom pod II. náležitosti „cheque-u"); týž předpokládá nutně mimo jiné hlavně:

1) aby banka dotčená z předu souhlas k vydání cheku byla vyslovila (čl. 1. odst. 2.)
2) aby tu bylo přiměřené hotovosti, která by vydateli stála k disposici (čl. I. — srov. též dále zákonodárství);
3) aby cheky obmezeny byly pouze a jediné na formuláře bankami vydané (čl. 2. II.). Srov. o návrhu tom též II.

II.

Chceme nyní docela stručně[8]) přihlédnouti k náležitostem „cheque-u" a sice i dle theorie[9]) i se stanoviska zákonů a osnov.

---

[8]) Obšírněji srov. o tom v mém spisu n. j. m. §. 9. ad *b*).
[9]) K tomu Cohn I. *str. 426.—489.* n. j. m.

V prvním ohledu vyžaduje se

1) Písemní forma.

Náležitost tato ovšem nebývá v zákonech výslovně předepsána, poněvadž vyplývá nutně z podstaty cheku (podobně jako při směnce, kde ovšem čl. 7. sm. ř. k tomu poukazuje) — obyčejně však ustanoveno, aby se používalo jistých blanketů čili formulářů.

Obyčejem téměř obecným jest totiž, že odevzdá bankéř zákazníku, s nímž zavedeno jest spojení obchodní „chequem", sešit, obsahující jistý počet listů, blanketů (chekovní kniha, Checkbuch, Cheguier, cornet de cheque, livre de souches, chekbook). Není-li psán chek na tomto blanketu, odmítne z obyčeje obecného banka zaplacení.

Podobně v Rakousku min. naříz. ze dne 28. února 1864 č. 10680. a tak i nejnovější zákon od 29. října 1883 č. 166. ř. z., dle kterého odevzdá c. k. spořitelní úřad poštovní vkladateli peněz knížku (Anweisungs- neb Cheque-Buch), obsahující padesát blanketů.

Podobně též Funkův návrh čl. 2. ad *b*.

2) V cheku musí býti obsažen rozkaz k placení — budsi přímo jakožto poukaz, aneb ve spůsobu kvitance, vzhledem k očekávanému placení vydané, srov. obšírněji můj spis §. 9. Funk v návrhu čl. I. odst. I.

3) Obnos peněz.

V některých státech (Portugaly, Hollandsko, Švýcarsko čl. 830., Italie čl. 338.) jest výslovně předepsáno, že musí býti suma vyznačena v penězích. Obzvláště pak čl. 830. Švýc. z. nařizuje konsekventně s čl. 722. ad 2. o směnkách (srov. §. 4. mého spisu), že musí býti suma vyznačena slovy; dle Funkova návrhu čl. 2. ad *f*. „slovy i písmeny a sice tak, že při úchylce platí menší suma".

Avšak výjimku od pravidla tohoto, že obnos v cheku vyznačený býti má vždy v penězích, nalezáme u nás v Rakousku. — Videňský „Giro- & Cassen-Verein" vydává totiž „cheque" též na cenné papíry znějící (Effekten-Cheque, k tomu Funk, návrh čl. 13. a „rechtl. Natur" str. 24).

4) Podpis vydatele cheku (v Angl. „drawer", ve Francii „tireur").

Funkův návrh čl. 2. ad *a)*. Vydatelem může býti pravidlem *každý, kdož se může* smlouvami zavázati — (jako dle sm. ř.).

Podobně musí býti podpis vydatele na přední straně cheků, a sice dle obyčeje pravidlem v pravém rohu.

Švýc. zákon v čl. 830. ad 3) nařizuje výslovně: „Die Unterschrift des Ausstellers mit seinem Namen oder seiner Firma."

5) Jméno neb pojmenování osoby, která má chek zaplatiti (trassat, drawee, tiré).

Pravidlem musí se státi pojmenování trassata tím spůsobem, jako při směnce — tak Švýc. zák. v čl. 830. ad 5) souhlasně se směn. zák. čl. 722. ad 7).

Podobně i v Anglicku až do nového zákona směn. od 18. srpna 1882. Dle tohoto postačí (čl. 73. a čl. 6. odst. I.), když jest trassat i jinak s určitostí poznamenán. Jakož ve Švýcarsku musí i v Italii (čl. 388. a čl. 8.) a ve Francii státi se poznamenání toto jako při směnce. Trassat musí býti vždy osobou rozdílnou od vydatele.

Stran otázky, musí-li býti trassat bankéřem, možno rozděliti státy na 2 skupiny.

V nejčetnějších státech má býti trassat bankéřem; tak v Americe, v Portugalsku, v Německu, v Rakousku, v Anglii i v Hollandsku.

Stran Rakouska srov. Funk čl. I. „návrhu" a „recht. Natur" str. 12., pak svrchu uvedený poplatkový zákon od r. 1864. V Anglicku musí být dle čl. 73. sm. z. trassat buď bankou, neb bankéřem a podobně i v Hollandsku bankéřem neb „kassierem", kterýž poslední však dnešního dne od bankéře se neliší (srov. dějiny pod I.).

Jinak v Italii čl. 338., Švýcarsku (čl. 836.), Belgii zák. od r. 1873 a Francii, zák. od r. 1865.

Tak italský zák. nařizuje jasně: „kdo má u banky neb u osoby jiné peníze uschované atd."

Otázka, může-li chek býti přijat, jest velice sporná a jak theorii tak i v zákonodárství rozdílně rozluštěna. Dle zákona švýcarského jest akceptace výslovně vyloučena čl. 834. — totéž vyplývá z čl. 340. zák. italsk., kdežto z čl. 73. odst. 2. zák. angl. dlužno vyvozovati, že tu přijetí zamezeno není. Ve Francii a v Belgii se zákon o cheku o akceptaci nezmiňuje, není tudíž tatáž zapovězena, a podobně i v Portugalsku — a jest i v těchto třech státech akceptace v obyčeji. Též v Severní Americe jest přijetí cheků připuštěno. V Hollandsku jest taktéž akceptace *obyčejná*. V Německu není přijetí cheků

zapovězeno, není ale též v obyčeji. Podobně i v Rakousku. Brunšvický návrh též připouští přijetí cheku — kdežto Funk je vylučuje, návrh čl. 10. Vedle akceptace cheků jsou též jakési surrogaty přijetí tu a tam v obyčeji, tak ve Francii „vidění“, v Anglicku „marking“, v Americe „certifikace“ a p. v. Srov. o tom obšírněji můj spis ad *c*) 4.

6) Vydatel cheku musí míti obnos v něm vyznačený u trassata pohotově, k disposici (úhradu) (Depotscheque).

Tak v Německu i u nás v Rakousku dle zák. popl. od r. 1864 a dle zák. od 29. října 1883 č. 166. ř. z. §§. 1. a 3. („Verfügbares Guthaben“. Als verfügbar gilt dasjenige Guthaben... čl. 1. odst. 2.)

Tak i dle čl. 831. a 837. zák. švýc. a čl. 338. a 343. zák. italsk. — s tím, „že, kdo chek vydá, anižby měl část dotčenou u trassata k disposici, propadne trestu.“

Podobně ve Francii a Belgii, kdež však může pozůstávati úhrada i v požadavcích.

Poněkud svobodněji ale v Anglii, kdež může bankéř vydatele založiti („Creditcheque“), čl. 74.

Podobně i v Hollandsku a Portugalsku.

7) Udání místa, kde jest chek splatný.

Výslovně nalezáme náležitost tuto v z. švýc. čl. 830. ad *c*): „die Angabe des Ortes, wo die Zahlung geschehen soll. Der bei dem Namen oder Firma des Bezogenen angegebene Ort gilt für den Chek als Zahlungsort und zugleich als Wohnort des Bezogenen (podobně čl. 722. ad 8. směn. z.)

Funkův návrh čl. 2. ad *c*).

8) Udání osoby, které má býti zaplaceno (remittent, payee, bénéficiaire, v Portugalsku „portador“).

To může se státi buď tak, že zní cheque majiteli, aneb osobě určité, aneb na její řád. Tak výslovně čl. 832. z. švýc. s tím, že, není-li uvedeno, komu se má platiti, má se pokládati za to, že zní cheque majiteli.

Tak i Funk v návrhu čl. 2. ad *d*)., a str. 32. k otázce 22. Podobně i zák. italský čl. 339., a tak i v Anglicku, Belgii (čl. 2.), Francii (čl. 1. odst. 2.) a v Německu, a jakož ze zákona ze dne 29. října 1883 čl. 166. ř. z. §. 3. zřejmo, i v Rakousku.

V Portugalech má zníti chek na určité jméno, v Hollandsku naproti tomu majiteli.

9) Dle některých zákonů jest předepsáno též udání doby a místa vydání.

Tak i Funk v návrhu čl. 2. ad *a*).

Obého žádá též zákon švýcarský čl. 830. ad 4.: místo, rok a den vydání, tento slovy vyznačený — pak zákon francouzský čl. 1. a čl. 5. zák. z r. 1874 a belgický, čl. 2., dle nichž listina nedatovaná pozbude povahy cheque, a vydatel propadá přísným trestům. (Srov. dále.)

Též čl. 139. zákona italského žádá datování, a podobně zákon hollandský čl. 221.; stran cheque místního a distančního (chèques sur place, Platzcheck, a chèques de place à place, Distanzcheck) srov. můj spis, pak Funk str. 29. k otázce 15.

10) Podobně má se věc s udáním doby splatnosti. Náležitost tato není vlastně v žádném zákonu předepsána. Mezera tato zdánlivá jest vyplněna tím, že jednak pravidlem platí den předložení neb vidění (čl. 833. zák. švýc.)[10]), aneb den vydání za den splatnosti — a jednak, že určena též lhůta, do které musí chek býti předložen (srov. o lhůtách těch dále).

Tak jest i dle zákona ze dne 29. října 1883 č. 166. ř. z. chek na viděnou splatný, musí však býti do 14 dnů předložen. Později předložený cheque není c. k. úřad poštovní povinen vyplatiti. (§. 3.) Pravidlem jest chek na viděnou splatný („Sichtcheck"), tak (mimo Rakousko a Švýcarsko, viz svrchu), též v Anglii, čl. 73. („der Chek ist ein auf einen Banquier gezogener auf Sicht zahlbarer Wechsel"); tak i v Italii, č. 339. („na viděnou neb nejdéle na 10 dnů po praesentaci"), v Belgii, ve Francii, v New-Yorku atd., tak Funk, návrh čl. 2. ad *e*) str. 27., dle něhož splatnost při vidění jest podstatnou náležitostí cheku.

11) Některé zákony nařizují, aby listina byla výslovně jakožto „cheque" naznačena („Schekklausel"), tak čl. 830. ad 1. švýc. zák. a návrh říšské banky něm., srov. dále.

12) Nahodilými náležitostmi jsou: potvrzení valuty, spůsob, jakým byla úhrada dána a kolek. Toliko v Anglii a Americe musí býti cheque kolkován, an jest jinak neplatný (čl. 73. a 20. angl. zák.). Ostatně jest chek od kolku osvobozen v Hollandsku, v Belgii a Německu dle zákona spolk. ze dne 10. června 1869.

---

[10]) „Der Chek ist auch dann auf Sicht zahlbar, wenn er gar keine oder eine andere Bestimmung über die Verfallszeit enthält."

V **Rakousku** podlehá cheque dle §. 7. zákona ze dne 29. února 1864 č. 20. ř. z. kolku 2 kr., má-li náležitostí v min. naříz. ze dne 28. února 1864 č. 10680. (srov. svrchu definici) žádaných, jinak musí býti dle T. P. 11. a zák. ze dne 18. března 1876 č. 26. ř. z. §. 18. kolkován.

(Dokončení příště.)

Praktické případy.

Nabytí práva zástavního ke skladu zboží (universitatis rerum). Odevzdání fysické či odevzdání symbolické doručením listiny zástavní in loco rei sitae? K §§. 427., 451. a 452. ob. z. obč.

Dne 11. listopadu 1879 byla Františku V., dřevaři v Roudnici, od Čeňka B., velkoobchodníka s dřívím v P., účetním tohoto Františkem B., ku placení předložena směnka Františkem V. přijatá na částku 4500 zl. dne 10. listopadu 1879 splatnou. František V. prohlásil, že směnku sice zaplatiti nemůže, že ji ale věřiteli Čeňku B. uhradí tím spůsobem, že mu dá do zástavy celý svůj sklad zboží dřevařského, jejž má v ohradě i na břehu řeky Labe. Plnomocník Čenka B. účetní František C. návrh tento přijal, a dlužník František V. napsal ihned a podepsal prohlášení, dle něhož Čeňku B. dává do zástavy celý svůj sklad zboží dřevařského i odebral se s panem Františkem B. do ohrady a na břeh řeky Labe, kde zásoby tyto dle jich druhu a rozměru vyšetřil, spočítal, do zvláštního seznamu s prohlášením oním souvisícím vepsal, prohlášení pak toto účetnímu panu Františku B. odevzdal, řka, že veškeré tyto zásoby, jak stojí a leží odevzdává Čeňku B. do zástavy a k volné disposici, ano že by mu bylo vítáno, kdyby účetní František B. zástavu tuto ihned odvézti dal a jemu u firmy Čeněk B. nějaké, jeho posavadnímu zaměstnání přiměřené místo opatřil.

Účetní František B. dal za odpověď, že odevzdané mu právě zásoby zboží dřevařského pro Čeňka B. do zástavy přijímá a že pana Františka V. zmocňuje, aby prozatím, než se pro něho naskytne nějaké zaměstnání jiné, tyto zásoby na účet pana Čeňka B. vyprodával a stržené peníze s výkazy o prodaném dříví Čeňku B. zasílal.

Hledě k tomuto usnesení odeslal František V. také několikráte Čeňku B. stržený peníz za dříví ze zásob zastavených odprodané a ve zvláštních seznamech zapsané.

Dle protokolu sepsaného c. k. okresním soudem v Roudnici dne 24. března 1880 č. 2700 byly zásoby dřevařského zboží Františka V. v Roudnici, pokud zásoby zboží tohoto po naznačeném výprodeji ještě zbývaly, v první řadě pro občanskou záložnu v Roudnici pro pohledávání 1500 zl. r. č. a 350 zl. r. č. s přísl. exekučně zabaveny, v kterémžto protokole poznamenán byl přístup i pro veškeré jiné věřitele Františka V. Poněvadž po provedené dražbě zásob těchto dle rozvrhu ceny trhové ze dne 28. července 1880 č. 6527 část 1832 zl. 89 kr. s přísl. z trhové ceny 2027 zl. 54 kr. resp. 1980 zl. 54 kr. přikázána byla občanské záložně v Roudnici jakožto první zástavní věřitelce, podal Čeněk B. na záložnu tuto a ostatní zástavní věřitele dne 31. října 1880 ad č. 10292. žalobu o uznání práva přednosti jeho mimosoudního práva zástavního v příčině zbytku 2829 zl. 13. kr. r. č. ze směnečního pohledávání jeho 4500 zl. r. č. před exekučním právem zástavním občanské záložny v Roudnici a ostatních zaznamenaných věřitelů zástavních.

Po provedeném ústním řízení s vyslyšení svědků, dal c. k. okresní soud v Roudnici rozsudkem ze dne 19. října 1881 č. 10049. žalobě místo pro tenkráte, když žalovaná občanská záložna v Roudnici k následující přísaze: „že dne 10. listopadu 1879 František V. Františku B. jakožto zástavu za směneční pohledávání 4500 zl. r. č. Čeňka B. veškerou svou zásobu rozličného dříví stavebního, jako prken, fošen, latí v ohradě vyrovnaných, pak 250 kmenů kulatého dříví na vodě se nalézajícího nabídl, že František B. jmenem Čeňka B. k návrhu tomuto Františka V. přisvědčil, na to že František V. vyhotovil listinu lit. *B.* danou dne 11. listopadu 1879 a prohlásil, že Františku B. odevzdává a listinou lit. *B.* skutečně odevzdal pro Čeňka B. do zástavy veškeré své zásoby dřevařské zboží dle seznamu k listině lit. *B.* připojeného, a doložil, že František B. se zbožím tím dle své vůle naložiti může a na to že František V. v ohradě a na břehu Labe vyšetřenou jakost dříví v seznamu dotýčném naznačil a doručiv Františku B. listinu lit. *B.* prohlásil znovu, že vše jak to leží Čeňku B. do zástavy dává a že František B. nabídnutí přijal“ — s dodatkem „dle jejího vědomí a upamatování“ a ve spůsobě záporné sice se přiznásí, avšak přísahy *té nevykoná* aneb když žalobce svým do-

brovolným zástupcem Františkem B. vykoná tuto jemu mlčky neb výslovně vrácenou přísahu ve spůsobě tvrdící a bez dodatku „dle jeho vědomí a upamatování“.

V opáčném případě bude žaloba zamítnuta a žalobce odsouzen k náhradě nákladů soudních.

Důvody.

Jestliže František V. skutečně již dne 11. listopadu 1879 dal Čeňku B. veškeré zásoby dřevařského zboží do zástavy, pak nelze popírati, že toto právo zástavní předchází exekučním právům zástavním žalovaných později nabytým, a nelze také tomu brániti, aby trhová cena docílená za tuto zástavu připadla po právu Čeňku B. na srážku jeho pohledávání 4500 zl. r. č. a tedy, aby výměr ze dne 28. července 1880 č. 6527., který na tuto přednost zástavního práva Čeňka B. ohledu nebral, změněn byl.

Žalobce o tomto faktum žalobním vedl důkaz listinou lit. *B.* (prohlášení ze dne 11. listopadu 1879) a přísahou rozhodovací.

Listina lit. *B.* nemůže ve sporu tomto ničeho prokazovati, ježto nejsouc listinou veřejnou, sepsána a podepsána jest osobou, která v rozepři této jest osobou třetí a není účástněnou, zbyl tudíž důkaz přísahou rozhodovací, na kterýž tedy uznati nutno bylo. Námitky a vývody žalovaných nebyly takovými, aby na úsudku tom něčeho změnily.

Žalovaná záložna v Roudnici především v odpovědi tvrdí, že prý František B. jménem Čeňka B. žádal Františka V. jen za zástavu, řka za 14 dní že prý přijede za příčinou sepsání dříví a odevzdání zásob, a že prý bylo mezi ním a Františkem V. ujednáno, že až zásoby dříví do zástavy takto odevzdány budou, o tom bude sepsán spis notářský a že se pak zásoby tyto budou prodávati.

Dále tato záložna tvrdí, že v době, když již občanská záložna exekuční zájem vymohla, František B. přišel a tázal se, proč nechal vše zabavit, že nahlíží, že chybil, že se dříve nemohl vzdálit a podobné.

Veškeré tyto vývody žalované záložny ale nejsou žádnou processuální námitkou, aniž námitkou vůbec, neboť přihlíží-li se k obsahu jejich, nelze v nich nic jiného zde rozhodného nalézti, než nepřímé popření fakta žalobního, pročež také toliko možno bylo uznati na důkaz o faktum žalobním.

Dále popírá žalovaná záložna totožnost dřevařských [illegible] ob

Čeňku B. v zástavu daných se zásobami později exekvovanými a tvrdí ve směru tom, že František V. i po dni 11. listopadu 1879 dostával zásilky rozličného dříví od firmy Winterberg v Sušici, avšak i k okolnosti této nelze přihlížeti, uváží-li se, že okolnost ta zůstala úplně bez důkazu, že svědek Winterberg, který žalovanou záložnou veden byl, pravý opak toho potvrdil, jakož když se uváží, že záložna nikdež a nijak neuvedla, kdy a které zboží a kým odvedeno bylo a že i duplicando tuto totožnost výslovně doznala.

Taktéž nebylo lze přihlížeti k odporu žalované záložny v příčině plné moci Františka B., neboť v téže odpovědi výslovně se uvádí na místě jiném, že František B. přišel jako účetní a plnomocník Čeňka B., že s Františkem V. vyjednával, že opět později přišel atd. Uznává-li tedy žalovaný plnou moc Františka B. v případě jednom, nelze plnou moc tu v případě druhém popírati.

Posléze namítala záložna, že spůsob, jakým žalobce v žalobě líčí zřízení neb odevzdání zástavy jest nedostatečný, a že takovýmto spůsobem nelze zástavy nabýti, ježto §. 451 ob. z. obč. žádá, aby zastavená věc dána byla věřiteli do držení.

Hledí-li se však k ustanovením §§. 315., 427. a 452. ob. z. obč., nelze za to míti, že by spůsob, jakým žalobce zřízení zástavy líčí t. j. sepsání a odevzdání listiny lit. *B.* na místě zastavených věcí po sčítání a sepsání kvality a kvantity věcí zastavených nebyl postačitelným.

Odvolací stížnost žalované záložny c. k. vrchní soud zemský rozsudkem ze dne 27. prosince 1881. č. 37529 zamítl a potvrdil rozsudek první stolice z těchto

důvodů:

Jestliže skutkové okolnosti v přísaze, na niž prvním soudem uznáno bylo, obsažené tímto průvodním prostředkem zjištěny budou, pak bude i nárok žalobcův odůvodněn, jelikož tím dokázáno, že žalobce za ono pohledávání práva zástavního na naznačené dříví dříve nabyl, než žalovaní, žalobce tudíž oprávněn jest zaplacení této pohledávky své ze zástavy před žalovanými žádati (§. 447. ob. z. obč.)

Přísaha, na kterouž první soudce byl uznal, neodporuje nikterak ustanovením řádu soudního, neboť přísaha ta obsahuje určité a nikoliv různé nejasné skutkové okolnosti a jestliže osoba, kteráž na straně žalovaných *přísahu* vykonati má, pojmenována

není, nemůže se tím žalovaná záložna za stíženou pokládati, poněvadž jí přenecháno jest, aby onu osobu pojmenovala, kteráž by tuto přísahu vykonati mohla.

Žalovaná záložna může si z té příčiny tím méně stěžovati, jelikož důkaz ten vzhledem k listině lit. *B.* potřebným nebyl.

K námitce žalované záložny nebylo právem hleděno, poněvadž žalobce především k tomu povolán jest aby ony skutkové okolnosti, o kteréž nárok svůj opírá — jsou-li rozhodny — dokázal a poněvadž budou-li okolnosti žalobcem tvrzené prokázány, tím také zjištěno bude, že se věc má jinak a nikoliv tak, jak žalovaná záložna vylíčiti se snaží.

Totožnost dříví žalovanou záložnou v zástavu vzatého s oním, kteréž žalobci do zástavy dáno bylo, bude přísahou a listinou lit. *B.* dokázáno; mimo to doznala žalovaná záložna na konci jednání tuto totožnost, a prohlašuje-li se to v odvolání za omyl, nelze k tomu hleděti.

Též zástavního práva lze ve smyslu §. 427. ob. z. obč. symbolickým odevzdáním nabýti.

Toto stalo se odevzdáním listiny lit. *B.*

Odvolání z rozsudku toho podané jest tudíž bezdůvodné. Rozsudek se proto potvrzuje a žalovaní se dle §§. 24. a 26. zákona ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. k placení útrat odvolačních odsuzují.

Mimořádné dovolací stížnosti žalované záložny, v níž dovoláváno se rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 1878 č. 9094. (Ger.-Ztg. 1879 č. 2. Gl.-U.-W. č. 7229), pak ze dne 11. února 1875 č. 624. (Ger.-Halle 1876 str. 65. Gl.-U.-W. č. 5631.),*) kterážto žádajíce, aby dle §§. 451. a 452. ob. z. obč. užilo se takových znamení, z nichž zastavení lehce seznati lze, ku zřízení zástavy symbolickým odevzdáním pouhé sepsání a vydání listiny zástavní za nedostatečné prohlašují — místa nedal a dovolatelku k náhradě nákladů dovolačních odsoudil a to z těchto

důvodů:

Přísahou rozhodovací, jež v souhlasných rozsudcích v odpor vzatých připuštěna byla, nemá býti toliko dokázáno odevzdání

*) Srov. též rozhodnutí ze dne 1. května 1861 Gl.-U.-W. č. 1312., rozhodnutí ze dne 25. září 1879 č. 8558. Ger.-Ztg. 1879 č. 93., *ze dne 27. března* 1879 č. 2357. Ger.-H. 1881 č. 10., naopak

zástavního listu (žalobní příloha lit. *B.*) Františkem V. zmocněnci žalobcovu Františku B., nýbrž i další okolnost, že František V. ve svém dřevním skladu a na Labském břehu jakost a množství svého tam se nalezajícího a pro směnečnou pohledávku žalobcovu, v zástavu daného druhu dříví zanesl do seznamu napsaného na druhém listu zástavní listiny lit. *B.* a tvořícího podstatnou její část, a že na místě samém, kde dříví se nalezalo, sám ku Františku B. se prohlásil, že to vše, jak to leží, Čeňku B. (žalobci) odevzdává, podotýkaje, že František s tímto zbožím podle své vůle nakládati může a že to František B. přijal. V tom zvláště přihlížejíc k obsahu listiny (přílohy žalobní lit. *B.*) dlužno shledati odevzdání veškerých dřevních zásob zmocněnci žalobcovu toho způsobu, že poslednějšímu byla poskytnuta úplná možnost výhradně v držení veškerých dřevních zásob se uvázati.

Shledaly-li oba nižší soudy v tom skutečně nabytí zástavního práva žalobcem k veškerým v seznamu uvedeným dřevním zásobám a tudíž také, že předchází toto právo zástavní exekučnímu právu zástavnímu žalovanými k těmto zásobám teprve v březnu 1880 nabytým, nelze v souhlasných rozhodnutích těchto soudů žádného patrného bezpráví shledati, a ježto se zmatečnost žádná netvrdí a také tu nějaké zmatečnosti není, k níž by z povinnosti úřední přihlíženo býti muselo, není tu podmínek, za kterých se dle dvorního dekretu ze dne 15. února 1883 č. 2593 sb. zák. soudn. změnění souhlasných rozhodnutí připouští a nemohlo se tudíž mimořádné dovolací stížnosti první žalované občanské záložny v Roudnici vyhověti.

Ježto dovolatelka podlehla, bylo ji k náhradě útrat dovolacích žalobci spůsobených dle §. 26. z. ze dne 16. května 1874. č. 69. ř. z. odsouditi.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 3. května 1882 č. 3431.

JUDr. Vladimír Srb.

---

rozhodnutí ze dne 14. prosince 1875 č. 13653. v „Právníku“ 1876 str. 51.

Rozepře o rušení držebnosti výhradně soudům rozhodovati přísluší, i když rozsouzení sporu o právo samé spadá do působnosti úřadů správních.

Při škole Janovské užívá řídící učitel dle fassí školních, od státní účtárny v Praze potvrzených, pozemků k velkostatku Myskovicko-Roudenskému náležejících, totiž 2 jitra 213□° rolí a 2 jitra 673 □° louky, za kteréžto užívání platí ročně mírnou činži, a sice část do důchodu velkostatku a část ostatní včítává se řídícímu učiteli ve služné, tak že se mu jakožto čistý výnos pozemků z jeho systemisovaného služného sráží.

Jelikož prý vrchnost tohoto práva řídícího učitele neuznává, ujal se správce velkostatku jmenem majitele jeho z jara 1883 držení dotčených pozemků spůsobem násilným: rozkázal totiž pole žitem již zaseté zorati a nově žitem zasíti na č. parc. 333., jeteliště pak na č. parc. 321. rozorati, což také podřízení jeho bez průtahu vykonali.

Řídící učitel žaloval správce pro přerušení držby své a c. k. okresní soud v Soběslavi výměrem konečným ze dne 27. dubna 1883 č. 2988. dal žalobě místo z

důvodů,

že byl žalovatel posledním faktickým držitelem sporných pozemků, ve své vlastnosti jako řídící učitel Janovský, jak četnými svědky i také listinami dokázáno, a činy rušební rovněž výpovědí více svědků jsou dokázány.

Žalobce užívá tedy pozemků k velkostatku patřících jako řídící učitel, tudíž následkem svého postavení z moci práva veřejného a u vykonávání práva toho mocí byl rušen.

Činy, kterých se žalovaný dopustil, jsou svémocným přerušením držebnosti a musí tudíž žalobník §. 339. ob. zák. obč. a §. 5. zákona ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. v držení chráněn býti.

Stížnost žalovaného na výměr tento c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 30. května 1883 č. 15251. zamítl z těchto

důvodů:

Ve stížnosti namítají žalovaní vzhledem k dvor. dekretům ze dne 13. srpna 1784 č. 322. a 12. června 1785 č. 444. sb. z. s. *nepříslušnost* soudu.

Tato námitka jest nemístnou, neboť žalobce domáhá se pouze výroku: že jest jako ředitel školy Janovské ve faktickém držení práva, pozemků č. parc. 321. a 333. užívati — a že jej žalovaní v tomto právu porušili — a rozhodnutí věci té dle zákona ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. výhradně přísluší soudu civilnímu.

Žalobníkovi prý se také nedostává legitimace k žalobě, ježto jmenem školy nároky své provádí, které však toliko od c. kr. finanční prokuratury v zastoupení místní školní rady k platnosti lze přivésti.

I toto tvrzení jest bezdůvodné, poněvadž se žalobce nedomáhá práva jmenem školy, nýbrž vlastním jmenem — nikoliv pro školu, nýbrž pro sebe sama domáhá se ochrany v užívání pozemků, a jest tedy k žalobě oprávněn.

Co se věci samé týče, dlužno vytknouti, že v tomto sporu dle §. 5. zákona ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. jediné na důkazu o skutečnostech posledního držení a nastalého porušení záleží a důkaz o těchto dvou momentech, jak v odpor vzatý nález správně vyložil, úplně jest proveden.

Zdali žalobce má právo k užívání pozemků čili nic a zdali žalovaní v tom ohledu důkaz provedli, nemá se zde uvažovati, jelikož dle §. 5. cit. zákona poměry takové toliko řádnou cestou právní vyšetřiti se mají, zejmena otázky titulu, pravosti a bezelstnosti držení (§§. 216. a 326. ob. z. obč.).

Proto jsou také rozvláčné výklady stížnosti, co se týče propachtování sporných pozemků, pro tento spor bezvýznamné, neboť jestliže dle tvrzení žalovaného pozemky ty žalující pouze do konce září 1882 v pachtu měl, avšak pán velkostatku k pachtování za cenu, od žalobce nabídnutou, na dalších šest let nepřivolil: přece nebyl žalovaný oprávněn, držení předmětu pachtovního mocí se uchopiti; §. 19. ob. z. obč. výslovně tak činiti zakazuje a toho, jenž svémoci se dopustil, činí z toho zodpovědným.

Zdali konečně žalovaný činy rušební provedl z vlastní vůle aneb na vyzvání osoby třetí, zdali zejmena k rozkazu a jako zmocněnec vrchnosti, jest rovněž nerozhodné; žalobce má dle zm. zákona právo stíhati toho, kdo jej ve faktickém držení rušil, tomu ale, jenž k činu protizákonnému sveden byl osobou třetí, přísluší toliko postih proti osobě této.

Dovolací stížnost žalovaného c. k. nejvyšší soud, smluviv se prvé s ministerstvem kultu a vyučování, zamítl.

poněvadž

není zde náležitostí dvor. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593. sb. z. s. a v následovním uvážení:

V rozepři této jedná se výhradně jenom o vypátrání skutečného stavu věci — o poslední držení — a pak o důkaz rušení žalovanému za vinu daného, o čemž ale vždy soudům rozhodovati přísluší.

Otázka, zdali žalobce oprávněn jest, užívati pozemků, o něž jde, z jakéhosi titulu práva veřejného, zůstává tím nedotknutou, a do působnosti úřadu školních, k rozhodnutí v ohledu tom kompetentních, nijak se tím nezasahá.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 5. října 1883 č. 11323.

K §§. 1. a 2. jurid. normy.

Vlastník panství Myskovicko-Roudenského zadal na učitele Janovického dne 23. června 1883 pod č. 4401. žalobu řádnou: že těch pozemků k velkostatku patřících č. parc. 321. a 333. užívá beze všeho právního důvodu a že tedy učiteli Janovskému nepřísluší právo, těchto v držení jeho se nalezajících pozemkův užívati.

Žaloba zadána k c. k. okresnímu soudu v Soběslavi jako soudu osobnímu, jenž žalobu vyřídiv, ustanovil stání.

K stížnosti žalovaného učitele Janovského c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 10. června 1883 č. 19695. žalobní výměr stolice první v ten smysl změnil, že se žaloba vlastníka velkostatku Myskovicko-Roudenského pro nepříslušnost c. k. okresního soudu v Soběslavi zamítá a na příslušný soud poukazuje,

nebof

i když z udání žaloby dle §. 2. jur. n. prozatím rozhodného nevysvítá, že se zde jedná o otázku veřejného práva a také na jevu není, že to prvému soudci dobře známo bylo, přece žádá se za odepření věcného práva k užívání části nemovitého statku, v příčině kterého c. k. okresní soud v Soběslavi není reální *instancí, tudíž* dle §. 52. jur. n. k rozhodnutí není příslušným,

pročež dle §. 1. téhož zákona žaloba z moci úřední zavržena býti měla.*)

C. k. nejvyšší soud dal však místo odvolací stížnosti majitele velkostatku, zachoval v moci výměr c. k. okresního soudu v Soběslavi a nařídil, aby se ku projednání věci ustanovilo stání,

neboť

dle obsahu žaloby drží a užívá žalovaný některé pozemky k panství Myskovicko-Roudenskému patřící, jež předchůdcům jeho, jakožto učitelům po 12 rokův žalobce propachtovával, na vzdor tomu, že smlouva pachtovní uplynutím času již zanikla, a na vzdor tomu, že se žalovaným samým žádná smlouva taková se neuzavřela, že tedy žalobce těch pozemkův užívá beze všeho právního důvodu. Poněvadž však žalovaný jest soudcovským nálezem — ačsi dosud právní moci nenabyvším — v držení tom chráněn, hodlá žalovatel v řádné cestě sporu se domoci rozsudku: „že nepřísluší žalovanému právo — užívati pozemků v držení jeho se nalezajících, které žalujícímu do vlastnictví přináležejí.

Při tomto stavu věci není ve sporu žalobou touto vyvolaném nepříslušnost c. k. okresního soudu v Soběslavi jako osobní instance zjevnou a nebylo dle §. 1. cís. pat. ze dne 20. listopadu 1852 č. 251. ř. z. žádného důvodu, aby se žaloba z moci úřadní odmítla, pročež stížnosti žalovatele místo dáno — a v odpor vzaté rozhodnutí soudu vrchního změniti se muselo.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 1883 č. 10118.

Příspěvek k §. 293. ob. ř. s. Ve sporu o prozatímní opatření mají se vždy náklady soudní přisouditi.

Vlastník velkostatku Myskovicko-Roudenského v příčině žaloby právě uvedené, kterou zadal na řídícího učitele Janovského o nepříslušnost užívání pozemků panských č. 321. a 333. žádal

---

*) Ze žaloby nevysvitá, že sporné pozemky zapsány jsou v deskách zemských a nebylo tedy u vyřízení žaloby ani zjevno, že soud v Soběslavi reální instancí není (viz §. 3. odst. 3., 5. a 6. zák. pro král. České ze dne 5. prosince 1874 o zřízení nových knih pozemkových).

dne 23. června 1883 pod č. 4402. na c. k. okresním soudu v Soběslavi, aby mu povolena byla ve smyslu §. 293. ob. ř. s. sekvestrace pozemků těch.

Po vyslechnutí téhož řídícího učitele a za příčinou odporu jeho žádost ta výměrem ze dne 30. června 1883 č. 4541. 4542. zavržena a žadatel za povinna uznán, aby témuž učiteli náklady jednáním o toto prozatimné zjištění v sumu 18 zl. 73 kr. nahradil.

Důvody.

1. Žadatel neprokázal, že jsou zde podmínky, za kterými sekvestraci dle §. 293 ob. ř. s. povoliti lze, že totiž jest se co obávati, že by učitel Janovský právo na užívání pozemků — o něž se jedná — zcizil, aneb že by pozemky ničil a hubil v době, pokud o žalobě o nepřislušnost užívání pozemků těch zadané právoplatně se nerozhodne.

V žádosti udáno, že by mohl požitky skliditi, prodati, zpotřebovati; úmysl takový, odpůrcem doznaný, nikterak ale neodůvodňuje vymáhaného prozatímného opatření, jelikož není žádného zákona, který by takovéto výkony držebnosti i v příčině zahájeného sporu vlastnického nějak obmezoval. Že by ale učitel v Janově úrodu nesklizenou nechal, zůstává pouhou domněnkou.

2. Žadateli jest dobře známo, že učitel Janovský pozemků sporných neužívá jako osoba soukromá, nýbrž jako řídící učitel školy Janovské, neboť známost toho jest patrná ze sporu o přerušení držebnosti práva užíváním těchto pozemků, který učitel Janovský proti správci žadatelově provedl a ve dvou již instancích zvítěziv, jako držitel pozemků od soudu chráněn jest.

Již z první věty žaloby dotčené jasně poznati jest příčinu, z které učitel Janovský v držení se hájí: že totiž od dávných časů užívá se při škole v Janově pozemků těch vrchnostenských za mírný plat, kteréžto užívání včítává se učiteli do služného tím spůsobem, že se mu čistý užitek ze služného sráží.

Avšak má o tom vědomost netoliko správce, nýbrž dojista i pán jeho, poněvadž ve sporu tom přísežně vypovídal.

Z toho následuje, že nemůže se žadatel ucházeti za jakási prozatímní opatření proti řídícímu učiteli školy Janovské, nýbrž proti c. k. finanční prokuratuře, která školu tu zastupovati povolána jest.

Výrok o náhradě útrat z tohoto vedlejšího sporu vzešlých *zakládá se na* §. 24. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z.

Ku stížnosti majitele velkostatku na výměr ten c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 10. června 1883 č. 19961. v odpor vzatý výměr toliko pokud se týče výroku o útratách v ten smysl změnil, že se nárok učitele Janovského na náhradu útrat projednávání o žádosti o prozatímní opatření na eventuální hlavní rozepři odkazuje, v ostatních kusech ale stížnost se zamítá,

neboť

projednání o žádosti sekvestrační dle §. 293. ob. ř. s. a dv. dekr. ze dne 31. října 1800 č. 512. sb. z. s. není samostatným právním sporem, v němž soudcovský nález (rozsudek) sluší vydati (srv. dv. dekr. ze dne 31. října 1800 právě uvedený al. 2.), nelze tudíž §. 401. ob. ř. s. a §§. 24. až 26. zák. ze dne 16. května 1874 č. 68. ř. z. použiti a neměly tedy útraty přisouzeny býti.

Co se však věci samé týče, jest stížnost bezdůvodná; neboť při projednávání o sekvestrační žádosti ve smyslu §. 293. ob. ř. s., nemá se na žádné, hlavní věci se týkající, dilatorní aneb peremptorní námitky žalovaného ohledu vzíti (srov. cit. dvor. dekr. odst. 1.), nýbrž má se toliko existence podmínek v §. 293. ob. ř. s. vyřknutých zkoumati, jestliže by se však ani k tomu nehledělo, že dle rozhodnutí vrchního soudu z dnešního dne č. 19695. žaloba vlastníka velkostatku jakožto u nepříslušného soudu podaná zamítnuta byla (poněvadž tím vlastnost jeho jako žalobníka ve smyslu §. 293. ob. ř. s. ještě není právoplatně odstraněna) — jest přece předmětem oné žaloby právo k užívání pozemků samých a protož odůvodnění k č. 1) ve výměru prvního soudce správné.

Za příčinou odepření útrat v první instancí přisouzených podal učitel Janovský na rozhodnutí vrchního soudu zemského stížnost dovolací a nejvyšší soud výměr c. k. okresního soudu v Soběslavi a pokud se týče přisouzení útrat v platnosti zachoval a dále za právo nalezl, že jest vlastník zmíněného velkostatku povinen, nahraditi učiteli v Janově také útraty dovolací stížnosti sumou 4 zl. 36 kr.,

poněvadž

jednání zavedené o žádosti vlastníka pozemků v držení učitele Janovského se nalezajících za sekvestraci pozemků těch ve smyslu §. 293. ob. ř. s. jeví se býti samostatným vedlejším sporem, *ve kterém dle §. 401. ob. ř.* s. i také v příčině útrat

rozhodnouti jest a musí tedy strana podlehnuvší dle §§. 24. a 26. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. odpůrci nejenom útraty první stolice, nýbrž také útraty dovolací stížnosti nahraditi.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 1883 č. 5288.

Adj. **Frant. Lošan.**

Vyhražení tak zv. delace čili ustoupení kontrahenta od trhu umluveného. Prodej fysické části ideálně děleného tělesa jedním pouze účastníkem (§§. 881. a 923. ob. z. obč.). Může vadným svědkem první polovice důkazu býti provedena (§§. 137. a 144. soud. ř.)?

Žalobou ze dne 19. ledna 1883 pod č. 757. žádal František Hájek za uznání platnosti trhové smlouvy s Antonínem Hallou v prosinci 1882 ústně uzavřené strany stavení č. pop. 61. nov. v Hluku (č. kat. 149.), pak stavebního místa, dříve mlatevny č. kat. 150., zahrady („humna") č. kat. 107. a zelničku č. kat. 8029. s právem na kontribučenský fond a obecní pastvinu.

V pozemní knize, vlož. 253., jest usedlost ta jako čtvrtlán připsána Hynku Hallovi a co do ideální polovice prenotováno jest z odstupní smlouvy ddto. 8. března 1866 spoluvlastnictví pro žalovaného Antonína Hallu. Dle této smlouvy „odstupuje Ignác Halla svému synu Ant. Hallovi polovici, tedy $^1/_2$-čtvrt, s předním býváním, s celým humnem a mlatevní, rolmi, lukami, jak rozděleny budou, do majetnosti . . . a dává povolení ku vtělení této úmluvy do grunt. knihy."

Na základě této úmluvy užívá žalovaný fakticky, a jako výhradný držitel: celé přední stavení č. kat. 149., stavební místo č. kat. 150., zahradu č. kat. 107. a zelničku č. kat. 8029., t. j. roli stromovím posázenou a z obecnisk ke gruntu č. pop. 61. přidělenou a připsanou; druhý domek usedlosti té, č. pop. 231., a fysickou polovici všech ostatních pozemností onoho čtvrtlánu užívá nezl. dědic Hynka Hally, aniž by tento skutečný stav držební v pozemní knize byl přiměřeně proveden.

Vzhledem k tomuto stavu věci namítal žalovaný především neplatnost trhové smlouvy, poněvadž prý prodané pozemky dle *pozemní knihy* nejsou výhradným jeho vlastnictvím, naproti čemuž

žalobce platnost trhu dovozoval nejen vzhledem k skutečné držbě, nýbrž i zejmena k §§. 881., 923. a 1461. ob. z. obč.

Dále namítal žalovaný, že sobě vyhradil při trhu osmidenní rozmyšlenou, kteroužto podmínku prý žalobce přijal a že ještě během lhůty té žalovaný žalobci své upuštění od prodeje oznámil. Že by podmínka tato byla bývala umluvena, žalobce popřel.

Výsledek provedeného důkazu svědeckého vysvítá z důvodů rozsudků.

C. k. okresní soud v Uher. Ostroze ze dne 15. května 1883 č. 4004. dal žalobě místo pro ten případ, nevykoná-li žalovaný doplňovací přísahu toho znění: „že on, žalovaný, při vyjednávání stran prodeje a koupi domku č. pop. 61. v Hluku s uvedeným příslušenstvím ku žalobci pravil, že si ustanovuje osmidenní delaci, a že žalobce František Hájek k tomu mlčel.“

Důvody.

Žalobce vymáhá v tomto sporu, aby žalovaný uznal, že s ním v prosinci 1882 smlouvu shora naznačenou učinil. Žalovaný doznává, že o této smlouvě, totiž o prodeji a koupi domku č. p. 61. v Hluku s přísl., s žalobcem vyjednával a podstatné části smlouvy tak, jak žalobce uvedl, s ním ustanovil, než naproti tomu namítá, že sobě vymínil osmidenní lhůtu na rozmyšlenou, má-li řečený prodej a kup platnosti nabýti, že dále v průběhu vymíněné lhůty a sice hned druhý den po úmluvě, žalobníka spravil, že od dotčeného prodeje odstupuje.

Žalobník sám poslednější okolnost — že totiž žalovaný druhého dne po úmluvě se vyjádřil, že se ze smlouvy spačuje, a že mu závdavek 50 zl. vracel, — doznal, a proto musí okolnost ta dle §. 107. ř. z. za prokázanou býti pokládána.

Záleží tedy jediné na okolnosti prvé, stran ustanovení osmidenní lhůty o nabytí platnosti umluveného prodeje.

Z vyslechnutých svědků potvrdil toliko Jan Mitáček tvrzení žalovaného; dle výpovědi tohoto svědka pronesl se žalovaný ku žalobníkovi při konané úmluvě takto: „do osmi dní uděláme sobě delaci.“

Dle výpovědi svědků vyrozumívá se pod slovem „delace“ tolik, že se mohou smlouvající strany ve vymíněné lhůtě ze smlouvy spáčiti. V případě takovém dlužno ve smyslu §. 862. ob. z. obč. za to pokládati, že učiněn jest návrh ku smlouvě s vyhražením, návrh ten do uplynutí ustanovené lhůty moci odvolati; byl-li

návrh odvolán, platí tolik, jakoby nebyl učiněn a smlouva vůbec nevznikla.

Jelikož okolnost, o niž se zde jedná, jeden bezvadný svědek potvrdil, jest o ni ve smyslu dvor. dekr. ze dne 14. února 1788 č. 782. poloviční důkaz zjednán a bylo dle §. 212. s. ř. při nedostatku jiného průvodu na hořejší doplňovací přísahu uznáno.

Protidůkaz žalobcem vedený, že žalovaný toliko jemu osmidenní lhůtu na rozmyšlenou ku přijmutí návrhu o koupi ponechal, se nepodařil, neboť svědci Vavřín Kožík a Martin Jiříček o okolnosti té ničeho nevědí, a výpověď zavržitelných svědků Jana Hájka a Veroniky Hájkové si ve svém obsahu odporují, jelikož udávají, že žalobce František Hájek jednak delace nepřijal, jednak ale, že se vyjádřil, že ten, který ze stran z kupu se spáčí, hraditi bude odpůrci denně dvojnásobný závdavek; druhá věta tedy potvrzuje to, co v první větě popřeno jest.

Provede-li tedy žalovaný vyhražený jemu důkaz, bude prokázáno, že smlouva o prodeji a koupi se neuzavřela, poněvadž návrh k ní byl odvolán a bude v tom případě odmrštění žalobní prosby v §. 862. ob. z. obč. odůvodněno.

Nevykoná-li však žalovaný oné doplňovací přísahy, pak jest žalobní prosba v ostatním doznání žalovaného odůvodněna.

Odvolání z tohoto rozsudku dal c. k. mor.-slez. vrchní soud zemský svým rozhodnutím ze dne 25. července 1883 č. 6933. místo z následujících

důvodů:

Rozsudku prvního soudce žalovaný neodpírá, žalobník pak jen z té příčiny, jelikož na doplňovací přísahu v příčině námitky žalovaným učiněné, že on při vyjednávání trhové smlouvy o části usedlosti č. pop. 61. v Hluku v žalobě uvedené, které před vánocemi 1882 se dělo, odstoupení od kupu ve lhůtě osmidenní si vyhradil a že žalobník s tím mlčky souhlasil, uznáno, a na této přísaze výsledek sporu závislým učiněn byl, ačkoliv dle výsledku provedených důkazů svědeckých tato žalobníkem popřená výhrada ani umluvena nebyla.

Ana se věc takto má, dlužno pojatou v enunciát rozsudku trhovou smlouvu o části zmíněné usedlosti, tamtéž uvedené, dle jejího úplného, žádnou stranou spornou v odpor nevzatého obsahu za platně uzavřenou mezi žalobníkem a žalovaným považovati, a nelze rozsudek prvního soudce v tomto směru, jakož i jmenovitě ve

směru týkajícím se důvodnosti námitky žalovaného, že samovlastníkem usedlosti, od které části odprodal, není, přezkoumávati. Lze jen tu otázku rozebrati, zdali stížnost žalobníka v zmíněném směru dle zákona odůvodněna jest, čili nic, a k této otázce jest přisvědčiti.

Neboť ačkoliv svědek úplně bezvadný Jan Mitáček, kterého žalovaný vedl, seznal, že po učiněné úmluvě o předmětu kupu a o trhové ceně, žalovaný se vyjádřil: „jestli se nám to nebude líbit, uděláme sobě delaci do osmi dní,“ aniž by žalobník na to byl něco odpověděl, tedy připojil ovšem tento svědek, že neví, co žalovaný se svým hořejším vyjádřením mínil, a že při kupu obvyklá výhrada, spáčiti se v určité lhůtě, mezi oběma spornými stranami umluvena nebyla.

Dle obsahu této svědecké výpovědi nelze jí první polovici důkazu co se týče žalovaným tvrzené výhrady odstoupení od kupu v osmi dnech, která dle tvrzení v odpovědi toliko pro žalovaného, dle udání v duplice i pro žalobníka umluvena prý byla, za podanou považovati, zvláště, ana tato výpovědí druhého žalovaným vedeného svědka Martina Jiříčka podporována není, jelikož tento svědek jen malou chvilku na místě, kde o kupu se vyjednávalo, se zdržel a při konečném uzavření kupu více přítomen nebyl a tudíž o větě průvodní ničeho udati nemůže, a zvláště, ano i z výpovědi žalobníkem vedených svědků Vavřína Kožíka, Veroniky a Jana Hájkových vyplývá, že zmíněná výhrada, se spáčiti, mezi spornými stranami umluvena nebyla.

Neboť svědek Vavřín Kožík seznává, že při kupu žalovaný se vyjádřil, že si žalobník, kdyby kup se mu nelíbil, může udělati do osmi dní delaci, že ale žalobník na to se vyjádřil, že předmět kupu zná, a že jej kupuje ihned bez delace, načež že sobě sporné strany ruce podaly. O tom, že pro žalovaného výhrada, se spáčiti do osmi dní, umluvena byla, není svědkovi ničeho známo.

Veronika Hájková udává, že na vyjádření žalovaného, že žalobník do osmi dní od kupu odstoupiti může, poslednější odpověděl: „my si nebudeme žádné delace dělati, já vím, co kupuju.“ Svědek Jan Hájek udává, že žalobník se vyjádřil, že žádnou delaci nepřijímá, a kdežto oba svědci Jan a Veronika Hájkovi souhlasně udávají, že žalobník svému zmíněnému vyjádření připojil, že kdyby jeden aneb druhý do osmi dní odstoupil, odstupující druhému denně 50 zl. platiti musí, potvrzuje Vavřín Kožík toto vyjádření s tou odchylkou, že odstupující denně závdavek zdvojnásobiti musí.

Jelikož pak výpověď žalovaným vedeného svědka Jana Mitáčka, že tvrzená výhrada odstoupení od kupu do osmi dní umluvena nebyla, výpověďmi tří jmenovaných žalobníkem vedených svědků své potvrzení nalezá a přídavek napřed zmíněný těmito poslednějšími třemi svědky seznaný, jejž žalobník při svém vyjádření strany závazku učinil, úmluvu žalovaným tvrzenou právě vylučuje, nemůže v případě tomto vedle §. 212. s. ř. ani o místnosti doplňovací přísahy, na kterou první soudce uznal, ani o přípustnosti rozhodovací přísahy, v tomto směru nabídnuté a žalovanému vrácené, řeči býti, jelikož poslednější za tou příčinou, že opak toho, co přísahou tou dokázáno býti má, z výpovědí svědků plyne, dle zákona jest vyloučena.

Žalovaný namítá pouze oproti svědkovi Vavřinci Kožíkovi, jako zeti žalobníkovu, vadnost, kdežto oproti oběma druhým svědkům, ačkoliv Veronika Hájková manželkou, a Jan Hájek synem žalobníka jest, žádné námitky neučinil, pročež výpověďmi těchto tří svědků ve spojení s výpovědí bezvadného svědka Jana Mitáčka úplný důkaz okolností jimi potvrzených za provedený považovati jest.

To platí i tehda, považují-li se i oba poslednější svědci, poněvadž žalobce je sám v odvolání za vadné naznačuje, za zavržitelné svědky, poněvadž dle §. 144. s. ř. soudci posuzování, mnoho-li víry vadnému svědku přičítati jest, je ponecháno, poněvadž dle §. 137. s. ř. i úplný důkaz více vadnými svědky podán býti může, z čehož vyplývá, že ku podání první polovice důkazu nezbytně bezvadný svědek se nevyžaduje, jenž ostatně v případě tomto v osobě Jana Mitáčka tu jest, a jelikož dle §. 141. s. ř. i zavržitelný svědek doplňovací přísahu nahraditi může.

Z těchto úvah bylo na žalobníkovo odvolání změnu rozsudku prvního soudce vysloviti a žalovaného dle §§. 861., 883. a 902. ob. z. obč. dle prosby žalobní odsouditi.

Na revisi žalovaného c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice změnil a nález c. k. okresního soudu potvrdil z následujících

důvodů:

Oběma stranami vedený, úplně bezvadný svědek Jan Mitáček potvrdil, že při uzavření v žalobě uvedené trhové smlouvy žalovaný žalobci pravil: „do osmi dní sobě uděláme delaci“ a že *žalobce na to ničehož neod*pověděl. Nezáleží na tom, zdali svědku

Janu Mitáčkovi význam slov těchto byl znám, nýbrž rozhodujícím jest, co žalobce tím vyrozumívati musel. Vychází však z výpovědí svědků, zejmena Vavřína Kožíka, že v Hluku slovem „delace" výminka, odstoupiti od smlouvy, se vyrozumívá.

Vyhradil-li si však dle toho hořejším vyjádřením žalovaný výslovně upuštění od prodeje, a svolil-li žalobce, ačkoliv význam slov těch znáti musel, k tomu svým mlčením, nemůže více státi na dodržení smlouvy, dokáže-li žalovaný onu výminku odstoupení od smlouvy, poněvadž žalobce sám přiznává, že jemu žalovaný již druhého dne ohlásil, že od smlouvy upouští.

První soudce vším právem ve výpovědi bezvadného svědka Jana Mitáčka shledal první polovici důkazu ve prospěch žalovaného, poněvadž jí výpověďmi dalších žalobcem vedených svědků Vavřína Kožíka, Jana Hájka a Veroniky Hájkové moc průvodní není odňata.

Neboť nehledíc k tomu, že výpověďmi těchto svědků, poněvadž Vavřín Kožík jako zeť žalobcův jest vadný, Jan Hájek jako syn jeho a Veronika Hájková jako jeho manželka však zavržitelnými jsou svědky, ve prospěch žalobce, jenž mimo to uloženou jemu přísahu rozhodovací o výmince ustoupení vrátil, ani poloviční důkaz proveden není, vysvítá i z těchto výpovědí svědeckých, že, když žalovaný o tak zv. delaci mluvil, žalobce se způsobem takovým vyjádřil, že z toho nepochybně na jevo vychází jeho přivolení k možnosti upuštění od smlouvy, ovšem proti jakémusi druhu konvencionální pokuty.

Při tomto stavu věci není bezvýminečné odsouzení žalovaného odůvodněno a byl na jeho stížnost revisijní rozsudek první stolice opět v platnost uveden.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 8. listopadu 1883 č. 10613.

Dr. Skácel.

Literární zprávy.

Soukromé obchodní právo rakouské. Zření maje na uherský obchodní zákonník sepsal dr. Antonín Randa, c. k. dvorský rada, člen panské sněmovny a říšského soudu, řádný professor práv na universitě Pražské, rytíř rak. řádu železné koruny 3. třídy a ruského řádu sv. *Stanislava 2. třídy, předseda* c. k. zkušební komisse pro theor.

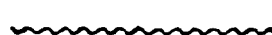
státní zkoušky odb. hist. práva, řádný člen kr. české společnosti nauk v Praze, c. k. akademie nauk v Krakově, society de legislation comparée v Paříži, náměstek starosty Jednoty Právnické atd. Sešit II. V Praze (J. Otto) 1883.

S toužebností již očekávalo čtenářstvo právnické další část tohoto díla prvního právníka českého, v němž on, vydávaje sešit prvý, přislíbil „zvolna pokračovati, seč čas a síly postačí".

K obecné radosti nyní druhým sešitem dílo řečené značný krok ku předu učinilo. Čtenářstvo má v rukou soustavný výklad celé první knihy obchodního zákonníka.

Druhý tento sešit přináší nauku o firmách, o obchodních knihách, o obchodní plné moci, o obchodních pomocnících a o bursách a sensalech. Výklad, jak se rozumí samo, drží se v těch mezích, jaké si již v prvním sešitu byl položil, i honosí se těmiže přednostmi, kteréž hned prvnímu sešitu zjednaly v právnickém obecenstvu tak vděčné přijetí.

Rakouské literatuře právnické jest přáti, aby věhlasný autor své dílo brzo ku konci přivésti mohl. Ovšem k spracování části nejbližší nynější doba není vábivá — po leta již připravuje se důkladná reforma práva společností a za nedlouho na ni konečně dojíti musí. Však obecenstvo právnické výklad čtvrté knihy, pro denní praxis snad mnohem důležitější, vděčně by přijalo třeba před knihami druhou a třetí.

Zpráva o činnosti výboru a disciplinární rady komory advokátní v král. Českém v r. 1883.

I. Výbor komory.

V roce 1883 bylo v seznam advokátů v království Českém se sídlem v Praze 14, mimo Prahu 31, úhrnem 45 advokátů zapsáno.

Z listiny advokátů byli následkem úmrtí vymazáni: pp. dr. Frant. Schreiter v Praze, dr. Josef Schönfeld v Č. Lípě, dr. Karel Schlosser v Teplicích, dr. Moric Lhotský v Král. Hradci, dr. Josef Lžičař ve Vys. Mýtě, dr. Karel Brom v Mělníku.

Vykonávání advokacie vzdali se: pp. dr. Julius John v Teplicích, dr. Jan rytíř Limbeck v Praze, jemuž výbor vyslovil uznání a dík za jeho dlouholetou činnost jako člen výboru a disciplinární rady; Jan Pirner v Plzni, dr. Hugon Ronsburger v Praze, dr. Robert Schönhöfer

v Praze, Felix Stránský rytíř z Greiffenfelsů v Teplicích. Na základě §. 19. ř. d. byl škrtnut p. dr. Vendelín Polz v Praze. Celkem jich ubylo 13. Porovná-li se počet v roce 1883 zapsaných 45 s úbytkem 13, jest vidno, že v roce 1883 přibyli 32 advokáti, proti 20 v roce minulém, a že, připočte-li se 556 advokátů koncem roku 1882 zapsaných, obnáší součet 588 advokátů, z kterých bydlí v Praze 176, mimo Prahu 412.

V obvodu komory přesídlili: 4 členové komory od samosoudů k samosoudům, 1 člen komory od sborového soudu k samosoudu, 2 členové komory z Prahy k samosoudům, pak 1 člen komory od samosoudu k samosoudu v Horních Rakousích; 1 advokát od samosoudu moravského k samosoudu v obvodu komory.

V seznam kandidátů advokacie bylo v r. 1883 nově zapsáno 96 a vymazáno 76, tak že přibylo 20 kandidátů, kdežto jich přibylo v minulém roce 52, k čemuž když se připočte koncem r. 1883 zapsaných 358 kandidátů, stává kandidátů koncem roku 1883 zapsaných 378, z nichž odbývají praxi advokátní v Praze 152, mimo Prahu 226.

V roce 1883 bylo u výboru komory podáno 3254 spisů jednacích, v roce minulém 3222, z nichž vyřídil výbor 1243 v 25 sezeních, ostatních 2011 čísel vyřídilo se běžně, částečně schválením místopředsedy neb předsedy.

Z těchto podání k výboru bylo 174 stížností na advokáty, takže výboru, připočtou-li se koncem roku 1882 nevyřízené 4 stížnosti, o 178 stížnostech rozhodnouti bylo.

Z těchto stížností bylo disciplinární radě postoupeno 15, na základě podaných vyjádření odmítnuto 119, udělením důtky byly vyřízeny 4, peněžitá pokuta uložena v 1 případě, zpět vzato bylo 6. Bez všelikého jednání se jich do spisů uložilo: následkem propuštění z obžaloby 4, pro svévolné obtěžování 1. Vráceny byly: pro nesrozumitelnost 4, pro nespůsobilost k úřednímu jednání 13, proto, že nebyly podepsány 2, nevyřízeno jest ještě 10.

Žádostí za povolení bezplatných zástupců bylo podáno 805, v roce minulém 762; z těchto žádostí bylo příznivě vyřízeno 533, odmrštěno 272. Bezplatné obhajování před c. k. zemským jako trestním soudem povoleno bylo v 399 případech — proti 369 v minulém roce — takže, připočítá-li se k tomu 533 bezplatných zastupování u věcech občanských, celkem v 932 případech — proti 830 v roce minulém — bezplatné zastupování uděleno bylo.

Zastupování podle §. 10. adv. ř. proti zaplacení povoleno bylo v 10 případech.

Žádostí za sproštění bezplatného zastupování podáno bylo 149, z nichž byly příznivě vyřízeny 104, zamítnuto zcela 39 a 6 pro ten případ, když by strany nedodaly potřebné pomůcky ve lhůtě jim ustanovené. V 7 případech odmítnuty byly jednostranné žádosti za upravení účtů palmárních. V 21 případech byl výbor od magistrátu Pražského požádán, by podal své dobrozdání o žádostech advokátů za snížení daně z výdělku, načež sdělil výbor, mnoho-li koncipientů ten který advokát u výboru ohlásil.

Z usnešení výboru podáno bylo 5 odvolání, z nichž druhá stolice 4 zamítla a jednomu částečně průchodu dala.

Na dotaz k výboru učiněný vyslovil tento své přesvědčení, že slušno jest ihned ustáti v odbývání tak zvaných řízení v onom místě, kde dosud žádný advokát nesídlel, jakmile se tam nějaký advokát usídlil.

V jistém případě prohlásil výbor, že není advokátu dovoleno, aby v blanketech mocných listů svých používal doložky: „a slibuji mu za práce ním neb náměstkem jeho konané, úplné schválení a odškodnění v tom obnosu, jaký v palmárním účtu, jenž mi zaslán bude a proti kterému nejdéle do 14 dnů po dodání výtky podati lze, udán bude, pročež výslovně se vzdávám práva z dvor. dekr. ze dne 4. října 1833 č. 2633. s. sb. z., dle kterého advokát dříve za soudní upravení účtu svého žádati má".

Aby se předešlo všem nepravidelnostem, kteréž by u připuštění kandidátů ku přísaze advokátní vzejíti mohly, usnesl se výbor na tom, že učiní c. k. vrchnímu soudu oznámení o každém disciplinárním potrestání prodloužením praxe.

K praesidiu c. k. zemského soudu podána byla žádost v příčině nedostačitelnosti oněch místností c. k. zemských desk a c. k. knihovního úřadu, jež pro strany vyhraženy jsou.

Co se týče ustanovení advokátů za proz. správce konkursní podstaty a opatrovníky, požádal výbor již dne 24. ledna 1870 pod č. 175. c. k. vrchní soud zemský, aby soudům nařízeno bylo, že při ustanovení advokátů za proz. správce konkursní podstaty a opatrovníky dle určitých zásad říditi se mají, načež oznámil c. k. vrchní soud zemský výboru, že přesahuje obor činnosti vrchního soudu zemského, aby soudům předpisoval dotčené všeobecné zásady, které by snad již ve stávajících zákonech vyznačeny nebyly a že jest výboru na vůli dáno, jednotlivé případy, ve kterých by se strany soudů stávajícím předpisům zákonitým vyhověno býti nemělo, vrchnímu soudu k cíli dalšího opatření ve známost uvésti. Z nařízení výboru požádalo předsednictví komory později *praesidium c. k. obchodního* soudu za tímž účelem jako c. k. vrchní

soud zemský. Dotaz v roce minulém z praesidia c. k. vrchního soudu zemského k výboru učiněný zavdal příčinu, že dne 16. listopadu 1883 opět k tomu poukázáno bylo, jakého spůsobu v jednotlivých případech se zachovává. Na to odvětilo praesidium c. k. vrchního soudu, že c. k. vrchní soud zemský dle usnešení ze dne 20. listopadu 1883 č. 32.929., 32.930. a 32.931., c. k. zemskému, obchodnímu a c. k. měst. delg. soudu pro Staré a Nové Město Prahy nařízení dal, při ustanovení opatrovníků a pokud se týče prozatímních správců konkursní podstaty stávajících zákonů šetřiti, o ustanovení advokátů za opatrovníky a prozatímní správce konkursní podstaty pečlivé seznamy vézti a tyto každoročně koncem roku c. k. vrchnímu soudu zemskému jakožto ku dozoru oprávněnému ku prozkoumání předložiti. Následkem toho požádaly c. k. zemský a obchodní soud za tím účelem, aby při ustanovení opatrovníků a prozatímních správců konkursní podstaty z řady advokátů pokud možno s největší rovností jednati mohly, výbor za seznam advokátů v obvodu těchto soudů bydlících dle pořadí, v jakém tito své nynější bydliště zvolili.

Tyto seznamy byly dotýčným soudům již dodány.

C. k. vrchní soud zemský z nařízení vys. c. k. ministerstva práv vyrozuměl advokátní komoru o tom, že záhodno jest k vůli zamezení veškerého promeškání, aby při výpravě na c. k. okresní soud v Sv. Leonardě v obvodu krajského soudu Celského učiněna byla poznámka „ve Štýrsku“ a při výpravě na c. k. okresní soud v Sv. Leonardě v obvodu zemského soudu v Celovci dodatečně se poznamenalo „v Korutánsku“.

Výnosem ze dne 6. září 1883 č. 14.381 požádalo vys. c. k. ministerstvo práv komoru advokátní, aby členy své k tomu přiměla, by bez nutných příčin ničeho nezařídili, co by brancům u nich zaměstnaným plnění povinné služby vojenské stěžovati mohlo.

Mimo výnos vys. c. k. ministerstva práv ohledně zhotovování kopií knihovních map pro strany byla též znamínka zkracovací pro metrické váhy a míry, jak valnou hromadou c. k. hlavní komise cejchovní zavedena byla, členům komory oběžníkem oznámena.

Ohledně sazby pro věci běžné podána bude valné hromadě zvláštní zpráva.

Dne 2. června 1883 vyslovila trojčlenná deputace c. k. vrchnímu soudu zemskému za příčinou oslavení stoletého trvání jeho jmenem advokátní komory blahopřání.

II. Disciplinární rada.

Disciplinární rada, které v roce 1883 276 kusů jednacích — proti 265 v roce minulém — podáno bylo, odbývala 12 sezení a 23 řízení ústní.

U disciplinární rady bylo počátkem r. 1883 ještě 15 případů z roku minulého nevyřízených, nových oznámení v r. 1883 došlo 51, takže měla rada disciplinární o 66 případech — proti 59 v roce minulém — rozhodnouti.

Nalezeno bylo takto: že není příčiny k disciplinárnímu jednání v 24 případech, z obžaloby propuštěni byli obvinění v 7 případech, písemní důtka udělena v 3 příp., pokuta peněžitá vyměřena v 10 případech, vykonávání advokacie zastaveno na půl leta ve 2 případech, výboru postoupen 1 případ, do spisů toliko uloženy 3 případy, škrtnutí na základě čl. 18. discipl. ř. vysloveno v 1 případě, vrácen 1 případ, úhrnem 52 případy; zbývá tudíž nevyřízených 14 případů, a jelikož ustanovením ústního řízení 2 případy odpadávají, zůstalo koncem roku 1883 12 případů nevyřízených.

Z nálezů disciplinárních odvolali se obvinění v šesti případech a na usnešení disciplinární podány byly dvě stížnosti. Dvě odvolání a jednu stížnost c. k. nejvyšší soud zamítnul, v ostatních odvoláních a o té druhé stížnosti dosud rozhodnutí nedošlo. V jednom případě, v kterém usnešení znělo, že není příčiny k disciplinárnímu řízení, byly spisy výboru k úřadnímu jednání postoupeny. Tři případy, ve kterých mezi tím trestní vyšetřování zavedeno bylo, byly až do rozhodnutí do spisův uloženy. Jedno oznámení bylo vráceno, jelikož obviněný z listiny advokátův již škrtnut byl.

Nálezy odsuzující zakládají se na těchto zásadách:

Za porušení povinností jakož i cti a vážnosti stavu bylo uznáno: že advokát nezúčtoval se ihned se stranou svou ohledně obnosů, které byl pro ni přijal a že částku, která po odečtění palmáru vybývala, navzdor četným pobídkám soudním nesložil; — že advokát zúčtování a odevzdání přijatého obnosu po celý rok protahoval, teprvé po učiněném trestním oznámení jednu část odvedl, že využitkovav nevědomost strany své, již napřed takovou odměnu si vymínil, která v žádném poměru nebyla ku práci jeho a tuto odměnu tím dosíci se snažil, že vrchnoporučenský soud v omyl uvedl; — že advokát s pokoutníkem takové obchodní spojení uzavřel, že podání stranami objednaná, aniž by byl patřičných pomůcek od nich obdržel, vypracoval a nestarav se *dále o ně, pokoutníkovi* k cíli opatření nutných přepisů in bianco po-

depsané archy papírové zanechal; — že advokát částku, která mu k uhražení knihovního dluhu odevzdána byla, k ukrytí svého palmáru zadržel; — že advokát ujistiv protistranu, že exekvovaná částka u něho složena jest, zastavení exekuční dražby usedlosti od ní vymohl, částku, kterou k cíli zaražení exekuce v uschování převzal, však k soudu nesložil a exekventu neumožnil, částku onu cestou právní sobě vymoci; dále ve spojení s druhým advokátem, jenž byl správcem konkursní podstaty, všelijakým předstíráním věřitele k tomu přiměl, že mu tento pohledávku ku konkursní podstatě přihlášenou za poměrně nízkou cenu postoupil; — že advokát částku, kterou mu strana jeho k zapravení dluhu na od ní koupené usedlosti knihovně váznoucí byla odevzdala, používaje nepravdivých vytáček, zadržoval a ji teprvé po učiněném trestním oznámení vydal; — že advokát jako sekvestr usedlosti ve svém účtu sekvestračním nejen zcela samolibě, nybrž i za takové práce sobě počítal, které nebyl ani vykonal; — že advokát navzdor četným pobídkám výboru o stížnosti chudé strany své se nevyjádřil, dále ačkoliv několik let uplynulo, ani žalobu pro ni nepodal ani za sproštění tohoto bezplatného zastupování nepožádal.

Za porušení cti a vážnosti stavu bylo uznáno: že advokát vůči svému kolegovi při veřejném jednání užil výrazu stavu advokátského nedůstojného; — že advokát ve veřejné místnosti neslušně se choval; — že advokát v základě rozsudku proti společenstvu vydobytého, který však neobsahoval závazek placení rukou nerozdílnou, exekuci též i proti oněm společníkům vedl, kteří podíly ze společného dluhu na ně vypadající jemu v čas byli zapravili a od nichž on placení bez všelikého ohražení se byl přijal a stvrdil; — že advokát v stejnopisu žaloby, vloženém do soudních spisů soudcem jemu svěřených, o své újmě závěrečnou prosbu změnil; — že advokát spor tím vyrovnati se snažil, že advokáta strany druhé v dopisu této zaslaném neprávem podezříval.

Konečně nalezeno porušení povinnosti stavu v tom, že advokát, aby se vyhnul spisu notářskému, pro svatební smlouvy zákonem předepsanému, dával svatebním smlouvám formu smlouvy trhové.

Nálezové c. k. nejvyššího soudu

v jiných listech uveřejnění.

Pořádá dr. B. Pacák.

1) C. kr. lvovský zemský soud povolil druhou jednoroční lhůtu ku prokázání práva *vlastnického k* deposit*u* X. Vrchní i nejvyšší soud

zrušili však toto rozhodnutí, ano dle ustanovení dvor. dekretu ze dne 20. října 1802 č. 582. sb. z. s. není nižádné pochybnosti, že lhůta ediktální v příčině depositův k prokázání práv vlastnických a k doručení listin legitimačních stanovená, jest lhůtou peremptorní, tak že vzíti lze ohled jen na ohlášení oněch dokumentův, jež stalo se průběhem této ediktální lhůty.

Nález ze dne 12. listopadu 1883 č. 9508. (Przegląd sąd. 1884 č. 1.)

2) Ustanovení zákona ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z. (o notářských spisech mezi manžely) nelze užiti při závazcích směnečnoprávních.

Nález ze dne 6. září 1883 č. 8535. (Przegląd sąd. 1884 č. 1.)

3) Jednoduchou výpovědí nelze zrušiti smlouvu nájemní pro nesplnění podmínek smlouvy nájemní, nýbrž nutno jest nastoupiti na řádný pořad práva.

Nález ze dne 2. listopadu 1883 č. 12666. (Gazzetta dei tribunali 1884 č. 1.)

4) Žalobu o náhradu škody oproti sekvestru z toho důvodu, že sekvestrační účty nesprávně vedl, nelze podati, jestliže věřitel poškozený výtky své v účetním sporu opomenul provésti, neboť zkoušení účtu sekvestračního, které vztahovalo se, jako zkoušení účtu každého správce na zjištění oprávněnosti výdajů, poskytovalo žalobci dostatečné příležitosti, vysloviti veškeré své námitky, jež v příčině sekvestrace má. Jestliže žalující jen v jednom ohledu výtky podal, musí účet v ostatních ohledech býti za schválena pokládán. Toto schválení pak vylučuje naprosto, aby o schválených odstavcích znova bylo žalováno.

Nález ze dne 30. října 1883 č. 7279. (Juristische Blätter 1884 č. 3.)

5) Výraz „unentbehrlich“ §. 340. ob. ř. s. nelze vztahovati jen k oněm šatům exekutovým, jež tento v době výkonu exekuce měl na sobě.

Nález ze dne 22. května 1883 č. 5974. (Juristen-Zeitung 1884 č. 3.)

6) Firma W. a M. akceptovala směnku, již však v době splatnosti nevyplatila. Věřitel žádal za vynešení platebních rozkazů proti společenské firmě W. a M. i veřejným společníkům M. a W. První instance vydala platební rozkaz jen proti společenské firmě v té době již z obchodního rejstříku vymazané; co se tklo veřejných společníků, však žádost za vydání platebních rozkazů odmítla, poněvadž vedle čl. 21. sm. ř. titéž jako akceptanti na směnce podepsáni nejsou a tudíž jako takoví žalováni býti nemohou. Vrchní i nejvyšší soud rozhodnutí

to potvrdili, dodavše, že legální výkaz o tom, že W. a M. byli veřejnými společníky, podán není, pouhé odvolání se na rejstřík obchodní však není dovoleno, an soudce vedle dv. dekr. ze dne 6. října 1783 č. 197. sb. z. s. není oprávněn, sám věc strany na se vzíti.

Nález ze dne 18. prosince 1883 č. 14683. (Jurist.-Zeitung 1884 č. 3.)

Denník.

Výbor pražského spolku advokátů podal o činnosti své v r. 1883 následující zprávu: Činnost spolku advokátů jevila se v minulém roce zejmena v dvojím směru: I. jednáno o opatřeních ku ochraně zájmů stavu advokátního, pokud se k tomu naskytla příležitost a příčina; II. pěstována a udržována kollegiální vzájemnost mezi advokáty.

I. V prvějším směru jednáno zejmena za příčinou jednoho trestního přelíčení o tom, zdali se má zříditi fond pro náhradu obhájcům na delší dobu (přes 3 dny) ex offo ustanoveným. Při dotýčném jednání vyložil předseda advokátní komory zásady, jimiž se při ustanovení obhájců řídí, a oznámil zejmena, že se v advokátní komoře vede zevrubný výkaz o veškerých hájeních ex offo, při čemž se vyznačuje též doba, jakou dotčené hájení trvalo. Podle toho se pak hájení stejnou měrou rozvrhuje.

V mimořádných případech, jež vyžadují delší dobu, béře se při ustanovení obhájce zřetel na poměry jeho kanceláře jakož i na jeho majetkové poměry, aby byl pouze takový obhájce ustanoven, kterémuž jest dle počtu jeho koncipientů a dle majetkových poměrů možno obhajování bez značné újmy převzíti neb substituta si ustanoviti. Dle toho shledal výbor, že zřízení zvláštního fondu k honorování obhajců ex offo není nutným, že by naopak tížiti mohlo ony členy, kterým by bylo placení příspěvků obtížným, a že by zřízení takového fondu ani nebylo přiměřeno důstojnosti stavu advokátního.

Návrh výboru advokátní komory v příčině sazby pro běžné věci byl ve výboru spolku zevrubně zkoumán a shledáno, že jest dotčený návrh v celku přiměřený, což též valná hromada advokátní komory uznala, přijavši jej s nepatrnými změnami. Co do přikazování konkursů bylo ve schůzích výboru opětně jednáno a dána vědomost předsedovi advokátní komory a předsedům soudů o vadách, jež se v tom směru objevují.

Výbor pečoval dále o to, aby se stání u okresních soudů v okolí

Pražském přiměřeně upravila, tak aby nebyla v kolisi se stáními u obchodního a zemského soudu v Praze, i podána výboru advokátní komory v tom směru obšírně odůvodněná žádost.

Výbor sledoval též jednání o zřízení soudní budovy v Praze a udržoval se v tom směru ve styku s rozhodujícími kruhy. Ve výboru jednáno též o modalitách telefonního spojení mezi advokáty. Dotčené vyjednávání se společností ku zřizování telefonů nevedlo však k žádoucímu cíli, jelikož společnost prohlásila, že i při hromadném zřízení telefonů nemůže ničeho sleviti na ustanovené jednotné sazbě.

Mimo jiné rozebírány též vady při doručování úředních dodávek, dále vady při výkonu exekucí a řízení excindičním; konečně potřebné přípravy pro advokátní sjezd, jenž se má v roce 1884 v Praze odbývati.

Bližší péče v tom směru musí býti ponechána novému výboru, jejž slavná valná hromada na rok 1885 zvolí. Zájem advokátů vyžaduje dokonalé síly pomocné. Výbor shledav šlechetný účel a zdárnou činnost výpomocného spolku advokátních a notářských úředníků v království Českém, „Unitas", usnesl se dle zmocnění valné hromady ze dne 3. února 1883, že přistupuje Spolek advokátů ke spolku „Unitas" jako člen zakládající s vkladem 100 zl.; zároveň doporučeno všem členům Spolku advokátů zvláštními oběžníky, aby úředníky své kanceláře vybídli, by činnosti spolku „Unitas" se súčastnili a k tomuto spolku jakožto činní členové přistoupili.

Spolku advokátův přísluší čestný a důležitý úkol, aby připravoval volby do advokátní komory a ustanovil kandidáty k těmto volbám. S přibráním předních důvěrníků podařilo se výboru jednomyslně sestaviti kandidátní listinu, kterou valné hromadě spolku ku schválení předkládá.

Sestavení této kandidátní listiny súčastnili se téměř veškeří členové výboru a jakožto přední důvěrníci pánové: dr. Škarda, dr. Kaizl a dr. Šolc, dr. Zahn a dr. Frt. Hrdliczka.

Ve výboru podán též návrh, aby se při obnovení hodnostářů advokátní komory losem naznačovalo, kteří členové mají vystoupiti a novým silám ustoupiti. Výbor nemohl však k tomuto návrhu přistoupiti, vyhrazuje iniciativu v tom směru valné hromadě.

II. Co se týče pěstování kolegiální vzájemnosti mezi advokáty, lze s potěšením zaznamenati, že vládne mezi členy stavu advokátního vřelá kolegiálnost a přátelská shoda, jež zvláště též se jevily jak na spolkových večerech v zimní době vždy v pátek odbývaných, tak i na letních spolkových zábavách na Střeleckém ostrově, a zvláště

pak na dámském večeru, pořádaném dne 17. února 1883. Projekt letního výletu nemohl býti proveden, jelikož dlí většina advokátů v letní době mimo Prahu.

III. Spolek advokátův čítal koncem roku 1882 123 členy. Z těch resignací neb stěhováním se mimo Prahu odpadlo 5 členů, a 1 člen, p. dr. Fr. Schreiter, byl spolku smrtí vyrván. Úhrnem odpadlo 6 členů, naproti tomu přistoupilo ke spolku 6 nových členů, a čítá tudíž náš spolek koncem roku 1883 opět 123 členy.

Jak účetní zpráva blíže vykazuje, obnášel příjem v roce 1883 617 zl. 36 kr., výdaje 434 zl. 25 kr., a přebývá tudíž 183 zl. 25 kr.

Výbor má za to, že jest třeba tuto částku jakož i část příjmů z r. 1884 zachovati ku přípravám pro advokátní sjezd, aby se Spolek Pražských advokátů důstojně súčastniti mohl uvítání všech kollegů při advokátním sjezdu.

Lázenská stipendia úřednického spolku. Z usnesení správní rady Prvního všeob. spolku úřednického rakousko-uherského mocnářství budou od spolku i v r. 1884 z úroků všeobecného fondu stipendia poskytnuta nemajetným churavým členům spolkovým, aby lázenské kury užiti mohli. Určena jest k tomu úhrnečná suma 3500 zl.; žádosti mají se podati nejdéle do 15. března t. r.; podmínek dočísti se lze ve vyhlášce uveřejněné v organu spolkovém „Beamten-Zeitung" č. 3.

Spolek českých právníků „Všehrd". Podle výroční zprávy právě vydané odbýval spolek ve správním roce 1882—1883 2 valné hromady a 16 schůzí týdenních. V týdenních schůzích odbývány vědecké přednášky, referováno o nových spisech právnických a řešeny praktické případy. Členů bylo 7 čestných, 43 přispívající a 250 činných. Knihovna spolková vzrostla spisy nově koupenými i hojnými dary celkem na 608 děl. Mimo to jest členům spolku přístupnou učiněna knihovna zemřelého prof. p. Jonáka Právnické Jednotě odkázaná. Co se týče jmění obnášely příjmy vydajného fondu 635 zl. 6 kr.; vydání 294 zl. 71 kr., i zbývá čistého jmění 340 zl. 35 kr. Randův fond na podporu chudých posluchačů práv obnáší 925 zl. 46 kr. Všehrdův fond na vydávání pramenů práva českého 4529 zl. 30 kr., z části v knihách.

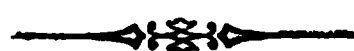
Knihopis. Nákladem Karla Winklera v Brně vyšlo druhé vydání snůšky „obnovený řád živnostenský, totiž zák. ze dne 20. prosince 1859 č. 227. ř. z. a zák. ze dne 15. března 1883 č. 39. ř. z." Pořízeno jest na základě vydání prvního, jež uspořádal p. T. Rebec, a odporučil ústřední spolek pro živnostníky na Moravě, jsouc ovšem rozmnoženo potřebnými dodatky, zejmena vyšlými zatím naříze-

nimi o živnostech řemeslných, koncessovaných atd., pak příhodnými některými rejstříky. Praktické potřebě knihou tou dobře poslouženo. — Nákladem nové firmy táborské Arnošta Pešla vyšly „Nejdůležitější zákony a nařízení ve věcech školstva obecného. Ku potřebé ústavům učitelským sestavil František Šimek, professor při c. k. paedagogii v Soběslavi.“ Sbírka tato sloužiti má jako „učební kniha“ na ústavech učitelských, a za pomoci přednášky, kteráž material v zákonech i nařízeních složený v soustavné spojitosti předvede, účelu tomu dojista vyhoví a i kromě toho bude k dobré potřebě jsouc počlivě a prakticky sestavena.

Hlídka časopisův. „Przegląd sąd. i adm.“ Č. 3. Rosenblatt: Czy prawo skargi prywatnéj w kodeksie karnym jest dziedzicznem? — „Oesterr. Gerichts-Zeitung“ č. 4. Rosenblatt: Bemerkungen zum Gesetzentwurfe betreffend die Entschädigung für verurtheilte und nachträglich freigesprochene Personen. Č. 6. Lošan: Ueber die Tragweite der §§. 2. und 3. des Ges. vom 23. Mai 1883 R. G. B. Nr. 82. — „Gerichts-Halle“ 1884 č. 1. Weisberger: Das Summarverfahren in der Praxis. Č. 2. Ofner: Eine Reform im Erbrecht. Č. 4. a násl. Larcher: Kann der Delat zur Annahme eines unrückschiebbaren Eides auch dann verhalten werden, wenn er von der Eidesthatsache aus eigenem Wissen keine Kenntniss hat? — „Jurist. Blätter“ č. 3. Ofner: Ueber das Rechtsprincip des Arbeitslohnes nach herrschendem Systeme. — „Oesterr. Zeitschrift für Verwaltung“ č. 1. a 2. Hochstätter: Ueber das Verhältniss der kirchlichen und weltlichen Armenpflege. — „Oesterreichisches Centralblatt für die Juristische Praxis“ II. seš. 1. Eger: Das Verhältniss des Frachtführers zum Absender und zum Empfänger. — „Athenaeum.“ Listy pro literaturu a kritiku vědeckou. I. č. 4. přináší dokončení Bráfovy statě: Methodologické spisy národohospodářské a oznámení spisův: M. Wlassak, Edict u. Klageform; O. Lenel, Edictum perpetuum.

Uprázdněná místa. Notáře ve Štětí. Žádosti do 29. ledna 1884 k notářské komoře v Mostě. Soudního adjunkta při okresním soudu ve Velvarech s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 6. února 1884 k praesidiu zem. soudu v Praze. Okresního soudce ve Stříbře s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 12. února 1884 k praesidiu kraj. soudu v Plzni. Notáře v Milevsku. Žádosti do 14. února 1884 k notářské komoře v Táboře.

Oprava. Svrchu na str. 9. ř. 21. a 20. zdola místo „při horním“ čísti se má „ne. horního.“

Zpráva o valné hromadě Právnické Jednoty v Praze dne 31. ledna 1884.

Předseda: náměstek starostův pan c. k. dvorní rada prof. dr. Ant. Randa.

Zapisovatel: Jednatel dr. J. Czurba.

Členů přítomno: 49.

Pan předseda zahájil valnou hromadu o 7¹/₄ hodině večer, vítaje slovy vřelými pp. členy v tak hojném počtu ku schůzi se dostavivší.

1) K vyzvání p. předsedy přednesl pak jednatel dr. Czurba tuto zprávu jednatelskou a účetní za rok 1883:

Velectění pánové!

Podávaje Vám vedle povinnosti své zprávu jednatelskou a účetní za rok právě uplynulý k laskavému posouzení, dovoluji si uvésti následující:

Koncem roku 1882 čítala Jednota 319 členů, a to 10 zakládajících a 309 řádných.

V roce právě minulém pozbyla úmrtím 1 člena, p. dra. Václava Neumanna, statkáře na Mělníku. Že vystupují, ohlásili pp. dr. Antonín Fausch, advokát, a dr. Karel Motejl, kandidát advokacie v Praze, pak p. dr. Karel Rudolf, kandidát notářství v Dobříši; mlčky, totiž nepřijetím legitimace, vystoupili pánové: dr. Edvard Formánek, advokát v Landškrouně; dr. Alois Jansa, advokát v Jičíně; Bohdan Kallmünzer, c. k. auskultant na Mělníku; dr. Jakub Martinek, advokát v Sedlčanech; JUC. Frant. Steinhauser, kand. adv. v Příbrami a dr. Antonín Wellner, advokát v Klatovech.

Zůstalo tedy starých členů 309. Během roku 1883 pak přistoupili k Jednotě za členy řádné pánové: dr. Antonín Aučed-

níček, advokát; dr. Jiří Bouček, magistrátní koncipista; dr. Jan Jirák, kandidát advokacie; dr. G. Konrád, advokát; dr. Karel Marek, advokát; dr. Jan Novotný, kand. advok.; Vilém Pohl, c. k. auskultant; dr. Jindřich Rosenbaum, kand. advok.; dr. Vladimír Srb, kand. advok. a dr. Šal. Žalud, kand. advok., tito všichni v Praze; pak pánové: dr. H. ryt. Ellenberger-Röthlein, c. k. president krajského soudu v Jičíně; dr. Aug. Fikar, kandidát advokacie v Klatovech; dr. Ferdinand Fürst, advokát v Slaném; dr. Jan Hudec, advokát v Nymburce; dr. Bedřich Laufberger, advokát v Mladé Boleslavi; Václav Maňák, c. k. soudní adjunkt v Nymburce; JUC. František Metelka, kand. advok. v Olomouci a dr. Fabian Šimák, advokát ve Vysokém Mýtě. Přibylo tudíž Jednotě úhrnem 18 členů řádných.

Koncem roku 1883 bylo tedy úhrnem 327 členů, o 8 více než koncem roku předešlého. Z těch jest 10 členů zakládajících a 317 členů řádných. 155 členů bydlí v Praze, 172 mimo Prahu.

Dle povolání svého jsou:

C. k. ministr	1
„ professorů a docentů universitních	13
„ úředníků soudních	51
„ úředníků politických	2
úředníků magistrátních	8
advokátů a kandidátů advokacie	213
c. k. notářů a kandidátů notářství	16
z jiných oborů	23
úhrnem	327

Dle poslední výroční zprávy činilo jmění Jednoty dnem 31. prosince 1882:

v penězích	4880 zl.	86 kr.
a v knihách na skladě se nalezajících	1449 „	$70^2/_3$ „
úhrnem	6330 zl.	$56^2/_3$ kr.

V roce 1883 měla Jednota následující

příjmy:

1. Příspěvky členů (na rok 1883 1284 zl., na rok 1884 13 zl.)	1297 zl.	— kr.
2. Výtěžek časopisu „Právník“ za rok 1882	805 „	53 „
3. Výtěžek z knih v komisi knihkupců dra. Edv. Grégra a Ed. Valečky, pak Fr. Řivnáče	16 „	91 „
Snáška	2119 zl.	44 kr.

	Přenáška . .	2119 zl.	44 kr.
4.	Úroky z peněz uložených v I. občanské záložně v Praze	256 „	43 „
	úhrnem . . .	2375 zl.	87 kr.

Vydání

v r. 1883 bylo následující:

1.	Náhrada redakci časopisu „Právník" za r. 1882 dle usnešení valné hromady ze dne 25. ledna 1883 . .	900 zl.	— kr.
2.	Nájemné hospodářské společnosti	100 „	— „
3.	Za obsluhu v místnostech spolkových . .	24 „	— „
4.	Za inserty o valné hromadě	13 „	34 „
5.	Za tiskopisy, a sice: pozvání k valné hromadě, vyzvání k placení příspěvků, cirkuláře s výpisem stanov, správa o valné hromadě a 1000 obálek s firmou	42 „	25 „
6.	Poštovné z rozeslaných pozvání k valné hromadě, legitim. lístků, výročních zpráv atd. .	27 „	98 „
7.	5% provise sběrateli p. Bran. Tylovi . .	64 „	05 „
8.	Honorář témuž za psaní adres při rozesílání pozvání k valné hromadě, výročních zpráv a cirkulářů	7 „	— „
9.	Předplatné na časopisy a za koupené knihy	48 „	59 „
10.	Za vazbu knih	7 „	65 „
11.	Za pojištění knihovny proti ohni na r. 1883 a 1884	3 „	77 „
12.	Za přestěhování knihovny z místnosti hospodářské společnosti do Karolina a za urovnání téže	22 „	60 „
13.	Ekvivalent poplatkový 3. lhůta za r. 1883 .	9 „	34 „
14.	I. splátka tiskárně Frant. Šimáčka za tisk Arndtsových pandekt	400 „	— „
15.	Různá vydání	9 „	90 „
	úhrnem . . .	1680 zl.	47 kr.
	Odečte-li se od příjmu vykázaného . . .	2375 zl.	87 kr.
	vydání v sumě	1680 „	47 „
	jeví se přebytek . . .	695 zl.	40 kr.
	přičte-li se ku přebytku tomu kasovní jmění převzaté z roku 1882	4880 „	86 „
	činí veškeré *kasovní jmění koncem* r. 1883 . .	5576 zl.	26 kr.

Přenáška . .		5576 zl. 26 kr.
Z toho jest uloženo u I. obč. záložny v Praze vesměs na $4^{1}/_{2}\%$ úrok ve vkladní knížce str. hl. kn. 8348	3327 zl. 75 kr.	
ve vkladní knížce str. hl. kn. 9073	1119 „ 04 „	
„ „ „ „ 11055	1126 „ 63 „	
v hotovém se nalezalo dnem 31. prosince m. r.	2 „ 84 „	
což se rovná hořejším		5576 zl. 26 kr.

Následkem vinkulování vkladní knížky str. hl. kn. 8348 na 60denní výpověď zvýšen úrok z vkladu na ni uloženého od 4. února 1883 na $5^{1}/_{2}\%$; 1. červencem 1883 počínaje byl však vedle usnešení řiditelstva záložny zase snížen na míru $4^{1}/_{2}\%$.

Účet o příjmech a vydáních časopisu „Právník“ klade redakce zvláště a jest v účtu svrchu položeném zahrnut proto toliko zůstatek, kterýž vykazuje účet „Právníka“ na rok 1882; výtěžek časopisu našeho za rok uplynulý pojat bude v účet příští.

Co se týče účtu o knihách nákladem Jednoty vydaných a nalezajících se v komisi u knihkupců pp. dra. Grégra a Ed. Valečky, J. Otty, Fr. Řivnáče a B. Stýbla, připojuji zprávu svou na výroční zprávu loňskou.

Účet jeví se dopodrobna dle nových účtů knihkupeckých takto:

1. Institucí Justinianových bylo koncem r. 1882 na skladě 213 výtisků; z těch prodaly se 3 po 65 kr., či po srážce 40% provise po 39 kr., tudíž za . .	1 zl. 17 kr.	
zbývá tedy ještě na skladě 210 výtisků v ceně		81 zl. 90 kr.
2. Knihy Rožmberské bylo na skladě 258 výtisků; z těch prodáno 5 po 1 zl., či po srážce 40% po 60 kr., tudíž za . .	3 „ — „	
a zbývá tedy 253 výt. v ceně		151 „ 80 „
3. Rybičkových Pravidel bylo na skladě 277 výtisků, jež všechny na skladě zůstaly. Cena jich činí, počítaje výtisk po 1 zl. 50 kr., či po srážce 40% provise po 90 kr.		249 „ 30 „
Snáška . .	4 zl. 17 kr.	483 zl. — kr.

Přenáška . .	4 zl. 17 kr.	483 zl. — kr.
4. Pavlíčkových Žalob z obohacení bylo na skladě 83 výt.; prodáno jich 5 po 2 zl., či po srážce 40% provise po 1 zl. 20 kr. za	6 „ — „	
a zbývá na skladě 78 výt. v ceně		93 „ 60 „
5. Hanělova Vlivu práva německého v Čechách bylo na skladě 307 výt., z nichž prodány 2 po 1 zl., či po srážce provise po 67 kr., tedy za .	1 „ 34 „	
a zbývá na skladě 305 výtisků v ceně 204 zl. 35 kr., pokud se týče vzhledem k tomu, že původně účtovány byly po $66^2/_3$ kr., v ceně		203 „ $24^2/_3$ „
6. Laurinova Bezženství duchovních zůstalo na skladě koncem roku 1882 vykázaných 250 výtisků v ceně po 80 kr., resp. po srážce $33^1/_3$% provise po $53^1/_3$ kr., tudíž v úhrnné ceně		133 „ $32^1/_3$ „
7. Brikcího z Licska Městských práv bylo na skladě 143 výtisků a sice 8 v tiskárně Fr. Šimáčka určených pro členy dosud nepodělené, jež mimo účet se ponechávají. Z ostatních 135 výtisků prodány 2 po 4 zl. 50 kr., či po srážce 40% provise po 2 zl. 70 kr. za . . .	5 „ 40 „	
a zbývá na skladě 133 výt. v ceně		359 „ 10 „
8. Hellerových Příspěvkův o narovnání zůstaly všecky 301 výtisky na skladě v ceně po 80 kr., resp. po srážce $33^1/_3$% prov. po $53^1/_3$ kr., tedy v úhrnné ceně		160 „ $52^2/_3$ „
Snáška . .	16 zl. 91 kr.	1432 zl. $79^2/_3$ kr.

Přenáška . .	16 zl. 91 kr.	1432 zl. $79^2/_3$ kr.
9. Laurinova spisu O moci zákonodárné dáno do komise knihkupectví Bedř. Stýbla 240 výtisků; krámská cena ustanovena jest 80 kr.; cena těchto 240 výtisků činí, počítaje výtisk po 80 kr., či vzhledem ku $33^1/_3$% provisi po $53^1/_3$ kr. .		128 „ — „
Za prodané knihy vytěženo tedy celkem	16 zl. 91 kr.	
jmění pak, obsažené v knihách na skladě se ještě nalezajících, páčí se na		1560 zl. $79^2/_3$ kr.

nepočítaje v to 29 úplných a 4 neúplné ročníky „Právníka“ z roku 1865, pak 68 úplných ročníků „Právníka“ z l. 1880, 1881, 1882 a 1883.

Že jest výtěžek z knih minulého roku prodaných, svrchu vykázaný, tak nepatrný, tím z části se vysvětluje, že knihkupci pp. J. Otto a Bedř. Stýblo za r. 1883 žádného výtěžku neodvedli prohlásivše, že jim bude lze podati zevrubný účet teprvé po letošním trhu velikonočním.

Příspěvek za rok 1883 zapravili všichni členové až na tři. Dva členové zapravili příspěvek ten již roku 1882; naproti tomu zapravili v r. 1883 tři členové příspěvek na r. 1884. Jeden člen přeplatil 1 zl.; částka ta byla mu připsána na srážku příspěvku za rok 1884.

Připočte-li se k vykázanému jmění v penězích	5576 zl. 26 kr.
cena knih na skladě se nalezajících	1560 „ $79^2/_3$ „
činí veškeré jmění Jednoty (nepočítaje v to cenu knihovny a cenu starších ročníků „Právníka“, jež jsou na skladě) koncem r. 1883	7137 zl. $05^2/_3$ kr.
které, porovná-li se s úhrnným jměním z roku 1882 v sumě	6330 „ $56^2/_3$ „
jest větší o	806 zl. 49 kr.

Částka ta skládá se z přebytku jmění kasovního	695 zl. 40 kr.
a z ceny nově přibylého Laurinova spisu	128 „ — „
úhrnem . . .	823 zl. 40 kr.

Přenáška . .	823 zl. 40 kr.	806 zl. 49 kr.
z kteréžto sumy dlužno však sraziti částku za knihy vytěženou a z účtu o těchto do jmění kasovního převedenou .	16 „ 91 „	
Výbytek rovná se hořejším .		806 zl. 49 kr.

Schůzí odbývalo se roku minulého 11, a to 1 valná hromada a 10 schůzí týdenních, o 5 méně, než v roce předešlém. Ve valné hromadě přítomno bylo 53 členů, schůze týdenní byly průměrně 16 (nejvíce 24, nejméně 9) členy navštíveny.

Dvě týdenní schůze věnovány výhradně záležitostem správním.

Předmětem ostatních schůzí týdenních byly ponejvíce přednášky; přednášeli pak a zahájili rokování zejmena tito pánové:

Dr. Boh. Rieger přednášel třikrát „o artělích v Rusku;“

dr. Storch „o soudech porotních;“

prof. dr. Zucker rovněž „o soudech porotních;“

týž pojednal „o propuštění na svobodu za kauci“ (§§. 192. a 193. tr. ř.), pak o tom, jak vykládati sluší §. 261. tr. z.;

dr. Jan Kučera ml. pojednal na základě praktického případu „o žalobě na uznání vlastnictví k státovce“ (§. 371. ob. zák. obč.);

adj. R. Vyšín, „o odstupném v řízení bagatelním,“ pak o tom, „jak rozhodnouti sluší spor bagatelní, o kterémž strany odporující sobě přísežná seznání byly učinily.“

Doznati musíme, že činnost naše spolková, kteráž zejmena se jeví účastenstvím členů ve schůzích týdenních, nebyla takovou, jakou býti měla, ano že navzdor tomu, že počet členů značně se zvětšil, zůstala za lety předešlými. Dovoluji si proto vznésti k pánům členům, zejmena k osvědčeným našim praktikům snažnou prosbu, aby v míře větší, nežli posud se dělo, přednáškami a sdělováním praktických případů a uváděním jich v rozpravu činně v život spolkový zasahovali.

Zvláštních prací písemných, jaké dle stanov našich zejmena i členové venkovští zasílati mohou, podáno nebylo.

Jelikož hospodářská společnost, kteráž místnosti své Jednotě k odbývání schůzí a k umístění knihovny za roční činži 100 zl. po pět roků propůjčovala, přestěhovala se v listopadu m. r. do místností menších, výhradně jejím potřebám sloužících, nadešla potřeba, vyhledati *novou, vhodnou* místnost spolkovou.

Laskavosti a zvláštní ochotě slavného rektorátu c. k. české university Karolo-Ferdinandské děkovati máme, že propůjčena nám byla k odbývání schůzí tato příhodná síň a že mimo to knihovně spolkové vykázána místnost přiměřená.

Aby výraz dán byl vděku za laskavé přijetí Jednoty naší v budovu české university, položena v rozpočet na letošní rok, který slavné valné hromadě ku schválení bude předloženo, vedle usnešení poslední týdenní schůze přiměřená částka jakožto příspěvek k rozmnožení knihovny právnického semináře při české universitě.

Důvodné očekávání naše, že průběhem r. 1883 bude lze vydati aspoň díl první (část všeobecnou a práva věcná) Arndtsových pandekt v českém překladu, se nesplnilo, jelikož překladatel tohoto dílu pan dr. Frant. Preissler nedodržel původně ujednaných a jemu pak vícekráte prodloužených lhůt. Tisk dospěl teprve k archu 12. Aby vydání tohoto díla, našimi studujícími práv již toužebně očekávaného, nad potřebu se nezdrželo, učiněna komisí Arndtsovou příslušná opatření.

Na překladu části druhé (právo obligační) pracuje p. sekretář A. Babor, část 3. (právo dědičné a rodinné), v jejíž přeložení laskavě se byl uvázal pan komisař V. Trümmel, k tisku již jest připravena.

Pojednání p. prof. dra. Laurina „o moci zákonodárné a soudní v příčině manželství podle katolického práva církevního," jež v „Právníku" r. 1882 bylo uveřejněno, vydáno vedle usnešení týdenní schůze ze dne 10. května co zvláštní spis. Jelikož pan spisovatel připadající mu honorář k účelu tomu věnoval, nevzešly Jednotě vydáním tím žádné výlohy. Cena knih nákladem jejím vydaných se naproti tomu zvětšila přírůstkem 250 výtisků nového spisu, začež panu spisovateli díky zavázáni býti musíme.

O časopisu „Právník" podána bude zpráva zvláštní. Zde jen připomínám, že spolkový orgán náš byl loňského roku a to poprvé od té doby, co jej Jednota nákladem svým vydává, aktivním, a sice částkou 60 zl. 46½ kr., kteráž bude v účtech za r. 1884 vykázána.

Zesnulý člen náš pan dr. Václav Neumann odkázal Jednotě v poslední své vůli, dané v Mělníku dne 25. února 1882 pro případ, že by všechny dítky po něm pozůstalé zemřely nedokončivše dvacátého roku svého bezdětné, a nezřídivše platného *posledního pořízení*, částku 15 tisíc zlatých, a to sice na podporu

studií právnických, na pěstování vědy právnické jazykem českým a po případě také k dotaci stolic učitelských v jazyku českém na fakultě právnické v Praze.

Jest povinností naší, abychom muži tomu čestnou zachovali paměť.

Za příležitostí oslavy 100letého trvání c. k. vrchního soudu zemského v Praze odebrala se tříčlenná deputace Jednoty k presidentu tohoto soudu J. Exc. panu ryt. Temnitschkovi, aby vyslovila vrchnímu soudu blahopřání k stoletému působení a výsledkům jeho. Jeho Excellence přijala deputaci co nejvlídněji, děkujíc slovy srdečnými jmenem úřadu, v jehož čelo jest postavena, za projevené účastenství.

Knihovnu naši, kteráž se dělí ve dvě části, a to v knihovnu Jonákovu a v knihovnu všeobecnou, obdarovali v uplynulém roce pp: dr. ryt. z Aullů, dr. Hermenegild Jireček ryt. ze Samokova a místodržitelský rada Edv. Pštros, jimž buďtež za to naše díky.

Knihovna Jonákova čítá 986 děl o 1064 svazcích, po výtce z oboru státních věd, knihovna všeobecná 275 děl nepočítaje v to knihy a časopisy dosud nezařaděné.

Končím zprávu svou vzdávaje díky všem těm pánům členům, kteří přednáškami, neb i jiným spůsobem přispěli k činnosti Jednoty naší v roce uplynulém.

Rovněž vzdávám i díky ctěným redakcím Národních Listů, Pokroku a Politiky za ochotné uveřejňování zpráv o týdenních schůzích.

Jednotě pak přeju do nastávajícího roku správního nejlepšího zdaru!

Pan předseda věnuje zemřelému členu panu dru. Václavu Neumannovi vřelou vzpomínku a vyzývá shromážděné, aby povstáním projevili soustrast nad úmrtím muže tohoto, který ukázal se býti příznivcem Jednoty i při sklonku života svého, odkázav jí podmíněně částku dosti značnou. (Povstáním soustrast projevena.)

Na to byla zpráva jednatelská a účetní jednohlasně schválena.

2) Jednatel dr. Czurba přednesl pak následující rozpočet na rok 1884, vytknuv, že na rozpočtu tom jakožto na předloze k valné hromadě usnesla se týdenní schůze ze dne 24. ledna 1884:

Příjmy:

1. Příspěvky členů	1280	zl.	— kr.
2. Výtěžek z časopisu „Právník" za r. 1883 . .	950	„	— „
3. „ z Arndtsových pandekt	300	„	— „
4. „ z ostatních knih v komisi knihkupců	40	„	— „
5. Úroky z peněz uložených v I. občanské záložně v Praze	120	„	— „
Úhrnem . . .	2690	zl.	— kr.

Vydání:

1. Náhrada redakci „Právníka"	900	zl.	— kr.
2. Obsluha v místnostech spolkových	24	„	— „
3. Na odborné časopisy	80	„	— „
4. Na rozmnožení knihovny	100	„	— „
5. Seřadění a katalogisování knih nově přibylých	25	„	— „
6. Vazba knih	25	„	— „
7. Pojistné z knihovny	1	„	20 „
8. Ekvivalent poplatkový, 4. lhůta	9	„	34 „
9. Inserty o valné hromadě	12	„	— „
10. Různé tiskopisy	50	„	— „
11. 5% provise z příspěvků sběrateli p. Br. Tylovi	64	„	— „
12. Poštovné za rozesílání pozvání k valné hromadě, výročních zpráv a legitimačních lístků	30	„	— „
13. Dvojí psaní adres a legitimačních lístků . .	9	„	— „
14. Na vydání překladu Arndtsových pandekt .	2550	„	— „
15. Příspěvek spolku pro vystavění akademického domu v Praze	100	„	— „
16. Příspěvek na rozmnožení knihovny seminární při české právnické fakultě	100	„	— „
17. Různá vydání	80	„	— „
Úhrnem . . .	4159	zl.	54 kr.
Porovná-li se příjem	2690	„	— „
s vydáním, objeví se schodek	1469	zl.	54 kr.

který se uhradí z jmění kasovního.

Položky 1. až 5. příjmů a položky 2. až 17. vydání byly jednohlasně schváleny.

K položce 1. vydání navrhl p. dr. Jirák, aby náhrada redakci „Právníka" za rok 1883 ustanovena byla pouze 400 zl., odůvodňuje návrh svůj tím, že náhrada navržená není v žádném poměru k honorářům, jež se platí za články v „Právníku" uveřejněné.

Pan prof. dr. Bráf naproti tomu vyslovil se pro částku navrženou, dokládaje, že již ohledy společenské slušnosti nedopouštějí, aby Jednota náhradu, kterou sama v předešlých valných hromadách ustanovila, nyní snížila, že měřítka p. drem. Jirákem vyloženého užiti nelze a nikde se ho neužívá, a konečně, že úspěch časopisu „Právník" již dokonce příčinu k takovému kroku nezavdává.

Na to přijata téměř jednohlasně suma 900 zl. při položce 1. vydání navržená.

3) Jednatel dr. Czurba přednesl po té následující zprávu o časopisu „Právník" za rok 1884, redakcí podanou:

Velectěné shromáždění!

S potěšením může redakce „Právníka" letos opět zprávu podati, že poměry časopisu Právnickou Jednotou jí svěřeného rok minulý se zlepšily.

„Právník" tiskl se roku minulého v 725 výtiscích, nákladem tedy o 25 výtisků větším, než ročník předešlý.

Odebírali pak: knihkupci v I. pololetí	123	výt.
v II. pololetí	118	„
předplatitelé pražští v I. pololetí	108	„
v II. pololetí	107	„
předplatitelé venkovští, kteří nejsou členy Právnické Jednoty, v I. pololetí	267	„
předplatitelé venkovští, kteří nejsou členy Právnické Jednoty, v II. pololetí	270	„
předplatitelé venkovští, kteří jsou členy Práv. Jednoty, v I. pololetí . . .	120	„
předplatitelé venkovští, kteří jsou členy Práv. Jednoty, v II. pololetí . . .	122	„
členové spolku českých právníků „Všehrd" v I. pololetí	36	„
v II. pololetí	21	„
celkem bylo tedy předplatitelů pololetních	1292	
loni	1254	
jeví se tedy příbytek . . .	38	

pololetních předplatitelův.

Povinných a rozličným spolkům a redakcím zdarma zasílaných výtisků bylo 38. Na skladě nalezá se 25 úplných výtisků ročníku *1883*.

Příjmy „Právníka" r. 1883 byly následující:

Předplatné	3677 zl. 81 kr.		
za inserty a přílohy insertní .	80 „ 62 „		
úroky z předplatných peněz v I. obč. záložně v Praze uložených	59 „ 18 „		
vrácené honoráře	3 „ 33 „		
úhrnem . .		3820 zl. 94 kr.	

Výdaje byly následující:

Za tisk a papír	1766 zl. 27 kr.	
honoráře	719 „ 21 „	
administraci	329 „ 29½ „	
různé výdaje	44 „ 70 „	
úhrnem . .		2860 zl. 47½ kr.
jeví se tedy čistý výtěžek . . .		960 zl. 46½ kr.

k němuž přistupují nedoplatky předplatného 22 zl. 30 kr. a zmíněných již 25 výtisků.

Oproti loňskému výtěžku	805 zl. 53 kr.
jest tedy výtěžek letošní větší o	154 zl. 92½ kr.

nehledíc zatím k uvedeným nedoplatkům, o jichž dobytí redakce dbáti bude, a ke zbytku úplných výtisků, kteréž postupem času zajisté se odbudou.

Přehledneme-li zevnější výsledky časopisu našeho za posledních deset let, jeví se nám obraz následující:

Roku 1874 bylo pololetních předplatitelů 853 a Právnická Jednota doplácela na „Právníka" 164 zl. 45½ kr.;

r. 1875	bylo polol. předpl.	868	a Pr. J. doplácela	69 zl.	27 kr.	
r. 1876	„ „ „	802	„ „	125 „	98 „	
r. 1877	„ „ „	858	„ „	85 „	78 „	

Roku 1878 vzala Právnická Jednota „Právníka" do vlastního nákladu, ten rok bylo předpl. polol. 966 a výtěžek 37 zl. 3 kr.;

r. 1879	bylo polol. předplatitelů	1072	a výtěžek	268 zl.	83 kr.,
r. 1880	„ „ „	1120	„ „	435 „	92 „
r. 1881	„ „ „	1176	„ „	604 „	54 „
r. 1882	„ „ „	1254	„ „	805 „	53 „
r. 1883	„ „ „	1292	„ „	960 „	46½ „

kromě toho má Právnická Jednota z let svého nakladatelství zásobu *úplných ročníků* „Právníka", a sice:

ročníku	1880	úplných	výtisků	10
„	1881	„	„	20
„	1882	„	„	13
„	1883	„	„	25
		celkem . . .		68

úplných výtisků různých ročníkův.

Končíc svoji zprávu děkuje redakce všem pánům, kteříž časopis náš v roce minulém příspěvky literárními nebo kterýmkoli jiným spůsobem podporovali, a prosí, aby právnictvo české časopis svůj i budoucně v účinné své přízni zachovalo.

Zpráva ta vzata bez námitky na vědomí.

4) Pojednáno (se svolením valné hromady již na tomto místě) o volném návrhu redaktorů „Právníka", jejž přednesl p. prof. dr. Pražák, „by honorář za články v „Právníku" uveřejněné od 1. ledna 1884 počínajíc zvýšen byl v ten smysl, by se platilo: za arch tištěný článků rozpravných 24 zl., za arch tištěný praktických případů 12 zl.; co do výpisků aby však zůstalo při dosavadním honoráři 20 zl. za arch tiskový."

Návrh ten přijat valnou většinou hlasů. Ostatní při jednání o věci této činěné návrhy, aby honorář za tiskový arch článků rozpravných se zvýšil na 30 zl., pak aby týž honorář se zvýšil na 32 zl., honorář za arch tiskový praktických případů však na 16 zl., zůstaly v menšině.

5) Pan dr. Jan Růžička přednesl na to následující zprávu revisorů účtů za rok 1883:

Účetní kniha Právnické Jednoty vykazuje za rok 1883:

příjmů	2375	zl. 87	kr.
výdajů	1680	„ 47	„
tudíž přebytek . . .	695	zl. 40	kr.
K tomu převzaté jmění pokladní z r. 1882 . .	4880	„ 86	„
činí úhrnné jmění pokladní . . .	5576	zl. 26	kr.
Cena knih nákladem Jednoty vydaných a na skladě se nalezajících obnáší	1560	„ $79^2/_3$	„
tudíž úhrnné jmění Jednoty . . .	7137	zl. $05^2/_3$	kr.

Účet časopisu „Právník" vykazuje za rok 1883:

příjmů	3820	zl. 94	kr.
výdajů	2860	„ $47^1/_2$	„
tudíž přebytek . . .	960	zl. $46^1/_2$	kr.

mimo *nedoplatek předplatného 22 zl. 30 kr.*

Tento výtěžek časopisu „Právník“ z r. 1883 bude súčtován v účetní knize Jednoty za rok 1884 zároveň s honorářem, za rok 1883 stanoveným.

Veškeré položky příjmů a výdajů jsou náležitě vykázány a súčtovány, pročež navrhujeme:

Slavné shromáždění račiž schváliti účty vedené za rok 1883 jednatelem p. drem. Jos. Czurbou a redaktorem p. prof. drem. Jos. Stupeckým.

Návrhy pp. revisorů účtů byly bez námitky přijaty.

6) Předsevzaty volby hodnostářů Právnické Jednoty na rok 1884. Skrutátory jmenoval pan předseda pp. dra. L. Katze a c. k. auskultanta Ed. Schindelku. Mezi tím, co tito předsebrali skrutinium, pokračováno v programu.

7) Jednatel dr. Czurba přednesl návrh, aby nově zvolené řiditelstvo zmocněno bylo, obnoviti s knihtiskárnou p. dra. Edv. Grégra smlouvu o vydávání časopisu „Právník“ na rok 1884 za týmiž podmínkami, jako uzavřena byla r. 1883.

Návrh ten přijat byl jednohlasně.

8) Volné návrhy ohlásili pp. redaktoři „Právníka“, dr. Jirák a dr. Jan Kučera ml.

Jelikož o návrhu prvém dříve již bylo pojednáno, přikročeno k rokování o ostatních volných návrzích.

Pan dr. Jirák především učinil návrh, „aby se zvolila pětičlenná komise, která by stanovy Jednoty revidovala a potřebné změny jejich navrhla.“

Když se byl proti návrhu tomu p. dr. Tilsch vyslovil, zamítnut týž valnou většinou hlasů.

Pan dr. Jirák vzal na to své ostatní tři ohlášené návrhy zpět, následkem čehož sešlo z jich čtení.

Po té čten návrh p. dra. Jana Kučery ml., „aby zvolena byla komise tříčlenná, kteráž by od praesidia c. k. vrchního soudu zemského si vyžádala exempláře všech tiskopisů, kterých se na soudech v Čechách užívá, aby tiskopisy ty prozkoumala a vyskytující se v nich husté poklesky jazykové poopravila, aby tak opravené tiskopisy praesidiu vrchního soudu zemského předložila a dle dobrého zdání svého k tomu přidala vzorce vyřizování soudních častěji se vyskytujících s tím, by praesidium vrchního soudu zemského při budoucím vydávání tiskopisů se řídilo dle *vzorců poopravených*, nebo nově předložených.“

Pan prof. dr. Ott žádá, aby o návrhu tom vůbec nebylo jednáno, - jelikož soudové podle soudní instrukce jsou povinni, ve svých vyřízeních dbáti nejen zákonitosti u věci, nýbrž také správnosti jazykové, a poněvadž pokus Jednoty Právnické, zasahovati ve vniterní úřadování soudů, byl by porušením vážnosti soudnictví a vybočením ze stanov.

K návrhu p. dra. Alfr. Hrdličky přešla pak valná hromada téměř jednohlasným usnesením přes návrh p. dra. Kučery ml. k dennímu pořádku.

9) Posléze byl prohlášen výsledek voleb. Lístků odevzdáno bylo 43 a zvoleni byli opětně:

Starostou: pan c. k. dvorní rada Mat. ryt. Havelka 42 hlasy.

I. náměstkem starosty: pan c. k. dvorní rada prof. dr. Randa 42 hlasy.

II. náměstkem starosty: pan dr. Ludvík ryt. z Aullů 40 hlasy.

I. jednatelem: pan dr. Josef Czurba 41 hlasem.

II. jednatelem: pan dr. Karel Havelka 41 hlasem.

Za revisory účtů zvoleni byli pp.: dr. Em. Herrmann 42 hlasy a dr. Jan Růžička 41 hlasem.

Na to prohlásil pan předseda o $^3/_4$9 hod. valnou hromadu za skončenou.

Dr. Jos. Czurba.

Otázka kolkové povinnosti pobočných listů časopisů kauci podlehajících.

Podává dr. **Zdeněk Strobach**, advokát v Praze.

V poslední době rozpředl se v časopisectvu našem o otázce této prudký boj, který namnoze tím se vysvětluje, že věc, o kterou jde, v zákoně jasně vytčena není, že také praxis ve svých názorech v příčině té kolísá, a že konečně theorie jí posud se nezmocnila.

Za těch okolností nebude, tuším, vědecké pojednání o ryze právnické otázce této nevčasné a v časopisu našem nemístné, i dovoluji si náhled svůj o věci té kruhům právnickým předložiti, doufaje, že pokus můj snad povolanějším zavdá podnět, aby o otázce té se vyslovili a ji k vědeckému rozřešení přivedli.

O kolkové *povinnosti tuzemských* časopisů ustanovilo čl.

naříz. ze dne 23. října 1857 č. 207. ř. z. — změnivší až potud platná ustanovení zákona ze dne 6. září 1850 — toto:

„Kolku podrobují se periodické tiskopisy tuzemské, které dle §. 13. tiskového řádu ze dne 27. května 1852 č. 122 ku složení kauce povinny jsou co se týče listu aneb listů, za které kauce položiti se má."

Vedle toho jest pro posouzení otázky, zdali ten který list podlehá kolku, rozhodujícím, zda za něj položena býti musí kauce čili nic?

Tuto otázku rozhoduje nyní zákon ze dne 17. prosince 1862 č. 6. ř. z. pro rok 1863, který vydán byl na místě tiskového řádu z r. 1852.

Jmenovaný zákon praví v §. 13.: „Kauci složiti jest povinen každý vydavatel tiskopisu periodického, který vychází častěji než dvakrát za měsíc a v kterémž, byť i jen mimochodem, se jedná o politických denních příbězích neb se rozmlouvá o záležitostech politických, náboženských nebo socialních."

Které ale části čili pobočné listy periodického tiskopisu kauci podlehají, o tom se pronáší §. 7. tisk. zák.

Tentýž určuje především v odstavci III. pojem příslušné části listu v ten smysl, že za takovou část považovati dlužno onu přílohu, jež zároveň s ním se vydává a zvláště na předplacení se neprodává.

V dalším odst. IV. ustanovuje §. 7.: „Naproti tomu musí podmínky o vycházení tiskopisů periodických zákonem předepsané stranu všech listů, jež svým obsahem jsou samy pro sebe tiskopisy periodickými a prodávají se zvláště na předplacení, i tenkráte zvláště vyplněny býti, když se vydávají ve spůsobě příloh jiného tiskopisu periodického aneb s tímž titulem, pod nímž tento vychází."

Ze seřadění těchto dvou ustanovení, zejmena ze slov „naproti tomu" jde nepopíratelně, že zákonní definování „příslušných částí" v odst. III. položené obsahuje implicite ustanovení, že přílohy takto označené, jsouce „příslušnou částí" listu hlavního nemusí podmínky o vycházení tiskopisů periodických zákonem předepsané zvláště vyplniti, že tedy zejmena nemusí kauci položiti, a že v dalším následku nemusí plniti kolkovní povinnost.

Jsou tedy beze vší pochyby kolku prosty pobočni listy, které 1. zároveň s hlavním listem vycházejí, 2. zvláště na předplacení se neprodávají.

Avšak z ustanovení tohoto nelze a contrario dovoditi, že veškeré ostatní listy poboční kolku podrobeny jsou, neboť kdyby tomu zákon byl chtěl, byl by, ustanoviv v odst. III., které z listů pobočních považovati dlužno za příslušné části listu hlavního, a které vzhledem k této okolnosti od kolku osvobozeny jsou, jednoduše buď výslovně aneb mlčky pronesl, že veškeré ostatní přílohy jsou kolku podrobeny.

Jestliže ale zákon v následujícím odst. IV. striktně a tudíž nikoli příkladmo poboční listy tam blíže označené kolkovní povinnosti podrobuje, nemá ona závěrka a contrario místa, nýbrž právnický výklad musí kolkovou povinnost vskutku na listy jmenované obmeziti.

Že tomu tak, tomu svědčí také ustanovení finančních zákonů. Dle onoho výkladu podlehaly by totiž kolku veškery listy vedlejší, které nevycházejí současně s hlavním listem.

Avšak z výnosu fin. minist. ze dne 14. listop. 1857 č. 221., kterým dána byla nařízení k cíli provedení zákona o kolku novinářském, jest patrno, že osvobození od kolku nepředpokládá současné vycházení s listem hlavním.

Praví se výslovně v odst. I. §. 3., že poboční listy časopisů ku složení kauce povinných, které současně s listem hlavním se nevydávají, nepodlehají kolkové povinnosti s ohledem na kolek, který platí listy hlavní.

Tímto stanoviskem zákona jedině vysvětliti lze také ustanovení fin. minist. ze dne 8. července 1859 č. 31135., kterým prohlášeno bylo, „že zvláštní listy („Extrablätter“) denníků, které s hlavním listem samým se nevydávají, požívají osvobození od kolku, jakéž přísluší také jiným pobočným listům.“

Konečně tomu nasvědčuje i praxis, která večerní listy denníků, a podobně i polední vydání, v poslední době při některých časopisech zavedená, od kolku osvobozuje, přes to, že obsahem svým jeví se býti uzavřeným tiskovým dílem.

Není tudíž pochybnosti, že příčinou kolkové povinnosti pobočných listů měrodatným není odst. III. §. 7. tisk. z., nýbrž výhradně odst. IV. citovaného paragrafu.

Vedle téhož podlehají ale kolku jedině listy, které

1) obsahem svým jeví se býti samostatnými periodickými tiskopisy a
2) *zvláště na předplacení* se prodávají.

Z toho patrno, že poboční list nepodlehá, jakž se tvrdilo, již tehdy kolkové povinnosti, jestliže se jeví obsahem býti samostatným tiskopisem, nýbrž, že k tomu potřebí jest, aby dále mělo místa to, co ad 2) uvedeno jest.

V příčině poslednější vyslovena jest ale poplatnost takového pobočného listu teprvé pro ten případ, že na tentýž list *a)* přijímá se předplacení a dále *b)* že list přenechává se v této cestě „zvláště" t. j. odděleně od listu hlavního. (Arg. slova: „und im Pränumerationswege abgesondert veräussert werden.)"

Z toho jest patrno:

1) že příloha nepodlehá již proto kolku, poněvadž se jednotlivá čísla o sobě, totiž bez hlavního listu, prodávají, neboť výklad tento vyloučen slovy: „im Pränumerationswege", jakož i tím, že v tiskovém zákonu z r. 1862 slova: „oder im Einzelnverkaufe," která v tiskovém ř. z roku 1852 v korrespondujícím §. 9. za slovy „im Pränumerationswege" ještě se nalezala, vypuštěna byla;

2) že pobočný list nepropadá ani tehdy kolkové povinnosti, jestliže abonentům hlavního listu za určitý příplatek k prenumerační částce se přenechává; v případě tom vybírá se sice kupní cena za větší neb menší řadu čísel napřed s bonifikací v té příčině obvyklou, tudíž jakýsi druh předplatného, avšak prenumerace tato postrádá rázu samostatnosti, které zákon slovem „abgesondert" žádá, neboť nepřijímá se *a)* od každého, kdo jest ochoten dotčenou částku zapraviti, nýbrž jedině od jistých osob kvalitativně i kvantitativně určených (totiž od abonentů hlavního listu) *b)* nepřijímá se ani od těchto osob odděleně, nýbrž jen spolu s předplacením na hlavní list.

Výsledky této mé úvahy lze tudíž shrnouti v následující zásadu:

Kolku novinářskému podlehají výhradně ony poboční listy, které nejen obsahem samostatné dílo tiskové jsou, nýbrž také oddělené, na prenumeraci hlavního listu nezávislé předplacení vypisují; listy, u nichž těchto okolností aneb i jen jedné z nich, není, dlužno považovati za kolku prosté.

Praktické případy.

Kdy dlužno považovati projednání pozůstalosti za skončené?

V dědické smlouvě ddto. v Praze dne 21. ledna 1848 ustanovili manželé August a Františka B.:

1) Pro případ, že by po smrti jednoho neb druhého manžele žádné děti manželské nezůstaly, má pozůstalý manžel jediným a universálním dědicem se státi, a povolává August B. pro ten případ manželku svou Františku B. za svou universální dědicku, a naopak Františka B. manžela svého Augusta B. za svého universálního dědice.

2) Pro případ, že by po smrti jednoho neb druhého manžela jedno neb více manželských dětí zůstalo, povolávají tito manželé na vzájem a sice August B. svou pozůstalou manželku Františku B. k polovici a dítě neb děti k druhé polovici pozůstalosti za dědice, a naopak Františka B. svého pozůstalého manžele Augusta B. taktéž k jedné polovici a dítě neb děti k druhé polovici pozůstalosti za dědice.

Na základě této smlouvy dědické přihlásila se Františka B. po smrti svého manžele — jelikož bezdětný zemřel — k celé jeho pozůstalosti bezvýminečně; přihlášení to bylo výměrem c. k. zemského soudu v Praze ze dne 28. prosince 1882 č. 45621. k soudu přijato a dědičce nařízeno, by do 14 dnů místopřísežné seznání jmění a dědické výkazy předložila, by jí pozůstalost odevzdána býti mohla.

Tomuto rozkazu vyhověla dědička sub praes. 13. ledna 1883 č. 1692., načež soud v sezení radním dne 20. ledna 1883 uzavřel listinu odevzdací v návrhu vyhotoviti.*)

*) Jelikož Františka B. o tomto usnesení soudně vyrozuměna nebyla, žádala, by ji o tom vyhotoveno bylo úřední vysvědčení, kterouž žádost c. k. zemský soud v Praze výměrem ze dne 13. února 1883 č. 5372. zamítnul, poněvadž o poradách a návrzích straně úřední vysvědčení ve smyslu §. 281. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. dáno býti nemůže. Zamítnutí to potvrdil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 20. března 1883 č. 8893., jelikož o tom, jak se kus vyřídí, jen vydaný výměr *rozhoduje, a jiné stvrzení* tudíž dovoleno není.

Mezi tím však přihlásila se k čtvrtině pozůstalosti Augusta B. zákonná dědička Teresie Sch. s výhradou inventáře a bylo toto přihlášení se výměrem ze dne 23. ledna 1883 č. 2796. k soudu přijato, následkem čehož pak od Františky B. předložené výkazy této výměrem ze dne 23. ledna 1883 č. 1692. jakožto k odevzdání pozůstalosti nespůsobilé vráceny byly.

Stížnost na tyto oba výměry podanou zamítnul c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 20. března 1883 č. 8842. z těchto

důvodů:

Aby se dědici pozůstalost odevzdati mohla, musí tento dle §. 149. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. dědické poplatky buď zaplatiti neb aspoň pojistiti; to se zde nestalo. Ačkoliv zemský soud dne 20. ledna 1883 č. 1692. na návrhu odevzdací listiny se usnesl, uzavřel přece zároveň tuto listinu dědičce vydati, až vykáže zapravení poplatků. Teprvé usnesením o vydání listiny odevzdací dlužno pokládati projednání pozůstalosti za skončené, a jest přirozeno, že nelze návrh listiny odevzdací zachovati, jestli před skončením projednání pozůstalosti nastanou takové okolnosti, jež spůsobilé jsou, listinu onu modifikovati, jako na př., když další přihlášení se k dědictví podáno bylo.

Nelze tudíž shledati zmatek v tom, že před skončením pozůstalosti, které podmíněno jest zapravením neb pojištěním poplatků, další přihlášení k dědictví k soudu přijato bylo. Přijetí toto odpovídá úplně ustanovení §. 122. cit. pat., a jest dotčená námitka stěžovatelky proto bezvýznamná, poněvadž tato sama za důvod delační dědickou smlouvu udala a na tom dosud ničeho nezměnila, ostatně posloupností ze zákona posloupnost z dědické smlouvy vyloučena není.

Pokud ale nárok Teresie Sch. vzniklý z jejího přihlášení se k dědictví odstraněn nebude, nelze předložené výkazy za základ k projednávání pozůstalosti položiti, pročež jich vrácení jest odůvodněno.

Mimořádné revisijní stížnosti c. k. nejvyšší soud nevyhověl,

poněvadž

dle §§. 149. ad 1), 154. a 174. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. a vyn. min. sprav. ze dne 18. února 1857 odevzdání pozůstalosti jen tehdy nastati může, jestliže poplatky dědické zapraveny byly aneb jich zapravení spůsobem od soudu za dosta-

tečný uznaným pojištěno bylo, poněvadž dále vzhledem k těmto zákonným ustanovením usnesení zemského soudu ze dne 20. ledna 1883 č. 1692., v němž vyřčeno bylo, že navržená listina odevzdací o pozůstalosti Augusta B. svého času po zapravení poplatků pozůstalostních vydána bude, se nemůže v ten smysl vykládati, jakoby usnesením oním projednání pozůstalosti Augusta B. již právoplatně skončeno bylo, a poněvadž konečně tento pouze pro foro interno uzavřený návrh odevzdacího dekretu právům osob třetích, zejmena nejbližších příbuzných zůstavitelových, kteří — jak to nařizuje §. 75. cit. pat. — o úmrtí Augusta B. řádné vyrozuměni nebyli, nijak na úkor býti nemůže.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 30. května 1883 č. 6194.

Právní titul přihlášení se k dědictví možno v pozdějším podání změniti.

Prvé než rozhodnutí svrchu sdělené stěžovatelky došlo, podala tato k soudu žádost, v kteréž uvedla, že dle jejího náhledu listina (na počátku uvedená) ddto. v Praze dne 21. ledna 1848 neobsahuje dědické smlouvy, nýbrž vzájemný testament, a že tudíž dodatkem k přihlášení svému k dědictví svého manžela hlásí se z tohoto důvodu delačního.

Žádost tu ponechal zemský soud výměrem ze dne 9. června 1883 č. 20073. prozatím až do vyřízení mimořádné stížnosti ve spisech, načež ji výměrem ze dne 23. června 1882 č. 20073. zamítnul,

poněvadž

dědic dle §. 806. ob. zák. obč. přihlášení své odvolati nemůže a tudíž mu také dovoleno není, právní důvod, z kteréhož přihlášení se k dědictví u projednání pozůstalosti přijato bylo, změniti.

Stížnosti na výměr ten podané c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 8. srpna 1883 č. 21872. nevyhověl,

poněvadž

přijetím přihlášení se Františky B. k dědictví ze smlouvy dědické práva třetím osobám, zejmena Teresii Sch. ze zákona se přihlásivší vzešla, *a práva ta jednostranným* prohlášením stěžovatelky,

že činí nárok na pozůstalost nikoliv ze smlouvy dědické, nýbrž ze vzájemného testamentu, porušena býti nesmí.

Však c. k. nejvyšší soud změnil k mimořádné revisijní stížnosti obě tato rozhodnutí a přijal k soudu podání Františky B., v kterémž tato dodatkem opravujíc právní titul přihlášení se k celé pozůstalosti Augusta B. z poslední vůle se přihlásila, nařídiv, aby vzhledem k odporující přihlášce Teresie Sch. a k přihláškám od jiných dědiců snad ještě také mezi tím k soudu podaným, stání ve smyslu §. 125. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. ustanoveno bylo,

uváživ,

že Františka B. ve své přihlášce de præs. 4. prosince 1882 č. 45621., jakož i v pozdější přihlášce de præs. 28. května 1883 č. 20673. k celé pozůstalosti Augusta B. bezvýminečně na základě téže listiny ddto. 21. ledna 1848 se přihlásila a rozdíl obou přihlášek jen v tom záleží, že v prvé za právní titul dědická smlouva a v druhé vzájemný testament uveden byl; uváživ dále, že se tudíž zde nejedná o odvolání přihlášky k dědictví, ani o změnu bezvýminečného přihlášení se ve výminečné, nýbrž jen o změněné poznamenání delačního důvodu, k čemuž se předpis §. 806. ob. zák. obč. nevztahuje; uváživ konečně, že prvější přihláškou, která se jeví býti pouze jednostranným vyjádřením v řízení nesporném, jiní interessenti dědičtí žádných práv nenabyli.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 18. října 1883 č. 12051.

Dr. Jan Bayer.

Držení lze právnické osobě jen zákonnými zástupci nabýti.

Při c. k. okresním soudu v Sušici podala obec Tedražická, zastoupena výborem, žalobu na Bedřicha Sch. a Václava K. proto, že tito na některých místech pozemků č. parc. 668. a 669. u Tedražic kola v průměru as 50 centimetrů a do těch kol znamení v podobě kříže, tedy v té asi podobě, jaké bývá to znamení, které značí úmysl, že se na tom místě stavěti má, nakopati dali a takto je v právu pasení na těchto pozemcích č. parc. 668. a 669. rušili.

Soud předsevzav místní ohledání a vyslyšev svědky zavrhl *konečným výměrem* č. 5297. r. 1883 žalobu z těchto

důvodů:

Naproti žalobě obce Tedražické, zastoupené obecním starostou Antonínem S., prvním radním Karlem C. a druhým radním Václavem M., činí vedle jiných námitek žalovaní námitku nedostatku aktivní legitimace žalující obce.

Žalující obec T. tvrdí, že nabyla a vykonává právo pasení na pozemcích č. parc. 668. a 669. tím spůsobem, že tam k nařízení obecního představenstva obecní slouha Tedražický dobytek všeho druhu, hovězí, skopový, vepřový, a mimo to i husy občanů Tedražických, jakož i také obecního býka pase.

Výslechem svědků zjištěno, že obec T. žádného dobytka vůbec ani hus nechová a že ani onen býk obecní obci T. nepatří, nýbrž slouhovi, a že onen dobytek, kterýž slouhou na těchto pozemcích pasen byl, jednotlivým občanům T. náleží.

Žalující obec jest osoba právnická a jako taková může dle zásad o zastoupení právnických osob a dle §. 337. ob. zák. obč. jen svým zastupitelstvem, nikoliv svými členy obce jako takovými držení nabýti a právo vykonávati. Jelikož však žalující netvrdí, že by se jaké usnešení representantů obce bylo v příčině vykonávání tohoto tvrzeného práva pasení obcí stalo a o okolnosti, že slouha dobytek občanů Tedražických na těchto pozemcích k nařízení obecního představenstva v T. pase, žalovanými popřené, žalující obec ani důkazu nenabídla, neřkuli provedla, musela býti žaloba z tohoto již důvodu zamítnuta.

K stížnosti obce Tedražické c. k. vrchní soud zemský pro království České rozhodnutím ze dne 14. srpna 1883 č. 22870. výměr odvolaný první stolice změniv, dal žalobě z úplna místa z toho

důvodu:

Udáním svědků Josefa F., Ondřeje H., Štěpána M. a Jos. B. v hlavní věci souhlasících jest dle §. 137. ob. ř. s. dokázáno, že dosud obec T. jako taková a osadníci tuto obec tvořící obecním pastýřem pasení dobytka vůbec a zejmena pasení obecního býka zvláště bez překážky na tak zvaných průhonech č. parc. 666. a 669. u Tedražic vykonávali a výpovědí svědků Antonína W. a Jana H. jest stejným spůsobem dále dokázáno, že na těchto průhonech Jan Sch. při vyměření těchto pozemků v době senoseče r. 1882 v přítomnosti Václava V., hospodářského správce ve dvoře T., kola uvnitř s křížem vykopati dal, při čemž dle udání Antonína V., Václav V. *se vyjádřil, že z tohoto* průhonu udělá pole, a poněvadž

soudním ohledáním ze dne 14. července 1882 zjištěno jest, že taková kolo uvnitř křížem poznamenaná na č. parc. 668. v drnu celkem tři se nalezají a že na č. parc. 669. dvě taková kola vykopána v průměru asi 50 centimetrů jsou a že šířka křížů v objemu kol těch průměrně 2 centimetry obnáší, tož ve smyslu §§. 2. až 5. cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. dle §§. 337. a 339. ob. zák. obč. nad veškerou pochybnost dokázáno jest, že žalující strana ve faktickém držení byla a že strana žalovaná tuto držbu rušila, pročež se žaloba za odůvodněnou shledává a tedy žalobě té výrokem na chránění držby a na zařízení dřívějšího stavu průchod dáti a na místě zamítajícího konečného výměru prvního soudu dle žalobní prosby uznati se musí.

K dovolací stížnosti žalovaných Bedřicha Sch. a Václava V. c. k. nejvyšší soud v odpor vzaté rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro král. České ze dne 14. srpna 1883 č. 22870. změniv, rozhodnutí c. k. okresního soudu v Sušici ze dne 19. června 1883 č. 5297. v hlavní věci potvrdil z toho

důvodu:

Obec nabýti může práva pasení jen následkem usnešení se zákonného zastupitelstva předsevzatým výkonem tohoto práva, nikoliv však jednotlivými výkony držby členů obce. Výslechem svědků slyšených jest zjištěno, že obec T. jako taková žádného dobytka neměla a proto také právo pasení vykonávati nemohla, že dále onen tak zvaný obecní býk vlastnictvím slouhy jest, že tento pastýř není ve službě obce, nýbrž že občané této obce, kteří zároveň dobytek drží, dle poměru jmění a počtu dobytka jemu platí, tak že oni, kteří žádného dobytka nemají, také pastýři nic neplatí, a že tento pastýř dobytek občanů řečené obce na oněch pozemcích č. parc. 668. a 669. bez každého dalšího nařízení obecního představeného pásl.

Jestliže tedy v přítomném případě faktické držení práva pasení se tvrdí, tedy nenabyla držení žalující obec jako taková, nýbrž jednotliví občané této obce, kteří dobytek si drží a proto jen tito a nikoliv obecní představený v zastoupení obce mohli by na rušenou držbu žalovati.

Z této příčiny musela žalující obec pro nedostatek legitimace k žalobě zamítnuta býti.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 7. listopadu *1883 č. 12769.*

Rušení držby?

Žalobou dne 8. července 1882 pod č. 6758. k c. k. okresnímu soudu v Sušici podanou domáhal se Tomáš P., gruntovník v Tedražicích, nálezu, že Bedřich Schw., nadlesní v Nalžovech, a Václav Vl., správce v Tedražicích, tím, že na některých místech průhonu č. parc. 668. a 669. v Tedražicích kola v průměru asi 50 centimetrů a v kolech těchto znamení v podobě kříže vykopati dali, žalobce v držení práva pasení na těchto průhonech rušili.

Naproti této žalobě uvedli žalovaní: 1) námitku nedostatku passivní legitimace, jelikož jen k nařízení ředitele velkostatku Nalžovského Karla H. na těchto pozemcích č. parc. 668. a 669. patřících ke dvoru Tedražickému k panství Nalžovickému náležitému vyměřování předsevzali a na nich ona kola a v nich znamení v podobě kříže vykopati dali; 2) námitku, že zde ani in objecto rušení držby není z té příčiny, že vyměřování a vyznačení triangulačních bodů ve spůsobu kol a v těchto znamení v podobě křížů nesměřuje k tomu a není činem takovým, že by jím žalobce z práva pasení vypuzen aneb jen rušen byl; 3) námitku nedostatku aktivní legitimace, ježto žalobce v místech těch ani nepásl; 4) námitku nepříslušnosti soudu, jelikož se zde jedná o domnělé právo pasení na gruntu cizím, a zákon ze dne 27. července 1853 takového poměru faktického za držbu neuznává a zákonné ochrany jemu nepropůjčuje.

Konečným výměrem ze dne 29. dubna 1883 č. 4205. zamítl c. k. okresní soud v Sušici, vyslyšev dříve svědky žalobcem o vykonávání pasení vedené, žalobu Tomáše P. z následujících

důvodů:

Svědky Štěpánem M., Jakubem H., Ondřejem Hej. a Josefem Hod. jest dokázáno, že na průhonech č. parc. 668. a 669. u Tedražic nejen žalobce jako vlastník usedlosti č. pop. 8. v Tedražicích dobytek pase, nýbrž že se tam pase i dobytek ze dvora Tedražického k velkostatku Nalžovskému patřícího, jakož i dobytek všech ostatních občanů Tedražických.

Žalobce však, tvrdě, že dobytek svůj sám dával pásti na zmíněných pozemcích, dokázal uvedenými svědky, že nejen on, nýbrž i ostatní občané Tedražičtí a i držitelé panského dvora v Tedražicích právo mají, společně vykonávati pasení na těchto prů-

honech, dokázal tudíž pouze, že jemu přísluší spoludržení tohoto práva a nikoliv vykonávání výhradné.

Jelikož však compossessio in solidum jest nemožná a žalobce v přítomném případě na spoludržení se odvolávati nemůže, poněvadž toto spoludržení souhlasu spoludržitelů o jednotlivé podíly držení předpokládá, toho souhlasu zde však zúplně se nedostává, nedokázal vůbec žalobce svého držení a musela tedy z tohoto důvodu žaloba býti zamítnuta.

K stížnosti žalobcově potvrdil c. k. vrchní soud zemský pro král. České rozhodnutím ze dne 16. října 1883 č. 17878./27749., vyžádav si prve dobrozdání zemského výboru království Českého, výměr první stolice z těchto

důvodů:

Byť i nebylo pochybnosti, že žalobce na pozemcích č. parc. 668. a 669. svůj dobytek od dávných let pásl a že žalovaní na pastvinách těchto vyměřování předsebírali a některá místa odkopáním trávníku označiti dali, tož v tom přece nemůže shledáno býti rušení žalovatele v držbě práva pasení na dotčených průhonech, neboť rušení držby předpokládá činy, kterými držitel z držení vypuzen nebo přece v něm zkrácen jest.

Pouhé vytýčení několika trigonometrických bodů neobsahuje však žádných takových činů, které by obmezení pastvy, která ostatně nejen od žalobce, nýbrž též i od obce a vrchnosti Tedražické společně vykonávána byla, naznačovaly neb zamýšlely, ano prokázáno není, že dobytek žalobce se právě tam pásl, kde dotčené body v trávníku vyryty byly.

K vyjádření žalovaných o tom, co vrchnost v příčíně těchto průhonů učiniti zamýšlí, nelze přihlížeti, ana ještě žádného vsáhnutí v právo žalobcovo neobsahují a ježto k tomu, jakým spůsobem se zamýšlí práva žalovatelova budoucně alterovati, nyní zřetele bráti nelze.

Učiněná od žalovaných námitka nepříslušnosti soudu, že by otázka stran práva pastvy od soudu rozluštěna býti nemohla, jest v tomto případě neodůvodněnou, jelikož dle cís. patentu ze dne 5. července 1853 č. 130. ř. z. §§. 6. lit. *a)* a 43., pak dle min. nař. ze dne 3. září 1855 č. 161. ř. z. spory o rušení držby práva pastvy rozhodování soudu odňaty nejsou.

Mimořádnou stížnost žalobcovu c. kr. nejvyšší soud zamítl

z toho

důvodu,

že rozhodnutí první a druhé stolice nejsou zmatečná aniž nespravedlivá, a že tedy nejsou zde podmínky dvor. dekretu ze dne 18. února 1833 č. 2593. ku změně souhlasících rozhodnutí prvních dvou stolic žádané.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 12. prosince 1883 č. 14332.

JUC. A. Šebelík.

Příspěvek k výkladu na §. 178. ob. z. obč.

Anna Wolfová stěžovala si na svého manžela Josefa Wolfa, s nímž pospolu žije, že jí a manželským její dětem Hugonovi a Bertě neposkytuje žádné výživy a žádala v této příčině za soudní opatření.

Za touto žádostí podanou dne 7. června 1883 č. 11950. zřídil c. k. okresní soud na Smíchově především nezl. dětem opatrovníka v osobě dra. Y., a po slyšení stran a konaném vyšetřování nařídil Josefu Wolfovi, že jest povinen ode dne 7. června 1883 platiti k rukoum manželky Anny Wolfové na výživné, t. j. stravu, oděv a vychování dítek Hugona a Berty Wolfových denně pro každé dítě po 1 zl. a sice v měsíčních anticipátních lhůtách vždy dne 1. každého měsíce, lhůty splatné do nabytí právní moci tohoto vyřízení však ve 14 dnech, jinak že by se naň vedla exekuce, avšak žádost za placení na výživu Anny Wolfové byla zároveň zavržena.

Důvody.

Jak se vyšetřilo, má Josef Wolf jmění 100.000 zl., kteréž z velké části záleží v realitách, a když se knihovní dluhy těchto realit odečtou, zůstane jmění 90.000 zl., z něhož 5% příjem obnáší 4500 zl., odečtou-li se dále z tohoto příjmu roční daně a úroky ze zjištěných kapitálův sumou 1000 zl., zbude přece čistý příjem roční 3500 zl.

Přihlíží-li se k tomuto příjmu, dále k stavu otcovu, k stáří dítek od 7—9 let a konečně k tomu, že dítky s matkou v domě Josefa Wolfa zdarma bydlejí a nájemní činže se neplatí, jest zcela přiměřena *suma, jak se žádá,* denně po 1 zl. pro každé dítě až

do 14. roku ku hražení výživy, šatstva a vychování. Po dokonaném 14. roce toho kterého dítěte učiní se další opatření, když se bude za to žádati.

Co se týče žádosti Anny Wolfové, byla zavržena, poněvadž v příčině její nemá ustanovení §. 178. ob. zák. obč. místa, a ona své právo žalobou vymáhati se poukazuje.

Za stížností Josefa Wolfa změnil c. k. vrchní soud zemský vyřízením ze dne 11. září 1883 č. 26253. rozhodnutí první stolice a zavrhl žádost i v příčině dítek Hugona a Berty Wolfových úplně,

poněvadž

se zde nejedná o opatření dle §. 178. ob. z. obč., než o konání povinností, kteréž jsou závislé na právních otázkách, jež vyžadují řádného důkazu a protož jako jiná práva soukromá pořadem žaloby vyříditi se musí.

Za stížností Anny Wolfové a opatrovníka dra. Y. zrušil c. k. nejvyšší soud vyřízení druhé stolice a potvrdil výměr první stolice, poukazuje k ustanovením §§. 141. a 178. ob. z. obč.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 7. listopadu 1883 č. 12806.

X.

Příspěvek o základech rozvrhu nejvyššího podání. Zastavení odevzdáním listiny.

Notářským aktem ddto. v Praze 31. prosince 1876 prodal Alois Pecka svou lékárnu v č. p. 30.—I. v Praze s celým zařízením Josefu Dimandovi za 17.200 zl. Josef Dimand zaplatil hotovými 7.200 zl.; zbytek pak 10.000 měl se spláceti po lhůtách. Pro případ že by nedostál své platební povinnosti, podrobil se Josef Dimand tímže notářským aktem exekuci a dal zároveň až do úplného splacení trhové ceny celou lékárnu se vším nářadím a léky Aloisiu Peckovi v zástavu.

Jelikož Josef Dimand zbytek trhové ceny řádně nesplácel, žádal Alois Pecka na základě onoho notářského aktu při c. k. zemském soudě v Praze za exekuční přístup k exekučnímu zájmu lékárny č. pop. 30.—I. v Praze Josefu Dimandovi patřící pro *8500 zl. Přístup tento* poznamenán jest dne 18. července 1878

c. k. obchodním soudem v Praze v zájemním protokole zřízeném u téhož soudu 18.—23. března 1878 č. 25671.

Alois Pecka pokračoval v exekuci a lékárna v č. pop. 30.—I. v Praze prodána jest při první exekuční dražbě Anně Hrubé za 12.000 zl.

Při stání nařízeném k rozvrhu nejvyššího podání 12.000 zl. žádal Alois Pecka dovolávaje se notářského aktu ddto. v Praze 31. prosince 1876, aby jeho pohledávka 8500 zl. mezi pohledávkami věřitelů zástavních první ku placení byla přikázána, poněvadž prodaná lekárnická živnost již 31. pros. 1876 za celý zbytek trhové ceny 10.000 dle §§. 428. a 452. ob. z. obč. právoplatně v zástavu dána byla, tudíž toto právo zástavní předchází všecky ostatní exek. zástavní práva, z nichž prvního dobyl František Götz pro 5000 zl. teprve 23. března 1870. Ostatně vysvítá ze samého zájemního protokolu, kterýž zřízen byl při c. k. obchodním soudě pod č. 25671 z r. 1878, že zmíněný notářský akt o prodeji lékárny a tudíž také smluvené zástavní právo všem věřitelům, kteříž zástavního práva k této lékárně později dobyli, známo bylo.

František Götz z opatrnosti popřel, že Alois Pecka dobyl mimosoudního zástavního práva pro 8500 zl. a protestoval proti tomu, aby tato pohledávka první in ordine hypothecariorum ku placení byla přikázána, namítaje, že v protokole o zájmu ze dne 23. března 1878 poznamenán je sice přístup pro tuto pohledávku 8500 zl., že však není poznamenána přednost tohoto zástavního práva před ostatními již dříve v protokole tomto poznamenanými právy zástavními a že základem pro rozvrh nejvyššího podání může býti toliko zástavní protokol ze dne 23. března 1878.

Frant Götz žádal tudíž, aby jeho pohledávka 5000 zl. před pohledávkou Aloise Pecky ku placení přikázána byla.

Výměrem ze dne 15. července 1879 č. 23693. o rozvrhu nejvyššího podání za lékárnu v č. pop. 30.—I. v Praze přikázal c. k. zemský soud v Praze pohledávku Aloisia Pecky 8500 zl. mezi pohledávkami věřitelů zástávních první ku placení a protest Františka Götze zamítnul z toho

důvodu,

že zástavní právo Aloisia Pecky notářským aktem ze dne 31. prosince 1876 řádně prokázáno jest; neboť zřízení zástavního práva stalo se dle §§. 427. a 452. ob. z. obč. právoplatně odevzdáním notářského *aktu a musí se k tomuto* mimosoudnímu zástavnímu

právu zřetel míti, poněvadž dle protokolu o zájmu ze dne 23. března 1878 exekuční zájem lékárny v č. pop. 30.—I. v Praze poznamenán byl v notářském aktu ze dne 31. prosince 1876 a tudíž pozdějším věřitelům dřívější tato zástava známa býti musila neb mohla.

Na výměr ze dne 15. července 1879. č. 236931. podal František Götz a jiní věřitelé stížnost.

C. k. vrchní soud zemský pro král. České rozhodnutím ze dne 15. září 1879 č. 27052. změnil tento výměr v ten smysl, že na rekurrentech jest, aby proti Aloisiu Peckovi podali v propadné lhůtě 30 dnů žalobu, v níž by popřeli existenci zástavního práva jeho aneb alespoň přednosť tohoto zástavního práva.

Důvody.

První soudce přikázav pohledávku Aloise Pecky 8500 zl. ku placení z nejvyššího podání 12000 zl. opíral se o notářský akt ze dne 31. prosince 1876 č. 13261., kterýmžto zastavil Josef Dimand pod následky §. 3. not. ř. Aloisiu Peckovi pro zbytek trhové ceny 10000 zl. onu lékárnu.

Rekurrenti popírají tuto zástavu aneb alespoň její přednost.

Nabyl-li však Alois Pecka tímto notářským aktem skutečně zástavního práva k lékárně a v jakém pořadí, jest otázka, kterou nelze zodpovídati rozhodnutím o stížnosti.

Jelikož ale notářský akt staršího jest dáta, než zástavní práva, jichž se rekurrenti dovolávají, jednal c. k. zemský soud právem poukázav pohledávku Aloise Pecky 8500 zl. první ku placení.

Formálně je tedy výměr v odpor vzatý správný, a mohl býti na stížnost jen potud změněn, že rekurrentům musí býti na vůli dáno, aby svůj nárok právní cestou provedli, k čemuž jim dána lhůta 30denní.

C. k. nejvyšší soud potvrdil rozhodnutí druhé stolice.

Důvody.

Alois Pecka nabyl notářským aktem ze dne 31. prosince 1876, jehož snímek mu byl 5. ledna 1876 vydán, zástavního práva k lékárnické živnosti Josefu Dimandovi patřící, pročež přísluší Aloisi Peckovi přednost co do zástavního práva před rekurrenty, kteříž později exekučního práva zástavního k této lékárně nabyli.

Při rozvrhu nejvyššího podání rozhoduje pak jedině přednost zástavního práva a zákon nestanoví, že by exekuční zástavní právo *mělo nějakou přednost* před mimosoudním.

Rekurrenti nemají příčinu proč stěžovati si na rozhodnutí vrchního zemského soudu, neboť tento jim vyhradil právo, aby popřeli zástavní právo Aloise Pecky, resp. jeho prioritu a lhůta propadná 30denní ku podání žaloby proto je vhodna, aby rozvrh nejvyššího podání nebyl do nekonečna odložen.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 20. ledna 1880 č. 489.

Hr.

Může-li žalovaný na základě rozsudku první instance pro útraty sporu žádati za exekuci k zjištění?

V stručně projednané rozepři manželů Mikuláše a Františky Hrdinových s Marií Markovou o postoupení dílce pozemku 180□° byla žaloba prvnějších rozsudkem c. k. okresního soudu v Libáni ze dne 28. února 1883 č. 1148. zamítnuta a poslednější přisouzeno na útratách sporu 67 zl. $16^1/_2$ kr.

Z tohoto rozsudku odvolali se žalobcové, avšak ještě před vyřízením odvolání žádala žalovaná, aby jí povolena byla pro přisouzené útraty sporu proti žalobcům exekuce ku zjištění, aniž by ale byla v žádosti uvedla, že s útratami těmi v nebezpečí se nalézá.

Výměrem ze dne 10. června 1883 č. 4456. dal c. k. okresní soud v Libáni, odvolávaje se na §. 56. zákona ze dne 24. října 1845 č. 906. sb. z. s., žádosti této místa, a byla také žádaná exekuce ku zjištění vykonána.

Ku stížnosti žalobců — v níž hlavně k tomu poukázali, že dle §. 56. cit. zák. pouze žalovaný má na základě bezvýminečně odsuzujícího rozsudku ku zjištění přisouzeného sporného nároku přidržán býti, že toto ustanovení nepřipouští extensivní interpretace, an žalovaný proti žalobci předpisem §. 406. ob. ř. s. dostatečně je chráněn a mimo to, že dle analogie §. 259. ob. ř. s. jen tenkráte exekuci ku zjištění povoliti lze, když nastaly podmínky tamtéž vytčené, o nichž se exekventka v žádosti své ani nezmínila — zrušil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 17. července 1883 č. 20494. uvedený výměr a žádost Marie Markové za exekuci ku zjištění zamítl, žádost za přisouzení útrat stížnosti však taktéž zamítl,

poněvadž

exekventka v žádosti své ani neuvedla, že stran dotčených útrat vůbec zjištění *zapotřebí má, ač se toho* dle §. 259. ob. ř. s. a na-

řízení min. práv ze dne 18. července 1859 č. 130. ř. z. vyhledává; útraty stížnosti pak přiřknouti nelze, ježto řízení exekutivní v případě tomto ještě místo nemá a řízení kontradiktorní dosud nepředcházelo.

Na toto rozhodnutí stěžovaly sobě obě strany; žalobcové proto, že jim nebyly přisouzeny útraty stížnosti, kterou exekventka neodůvodněnou žádostí zavinila; žalovaná, že byla žádost její zamítnuta, při čemž poukazovala k tomu, že jí bylo bezvýminečně přisouzeno na útratách 67 zl. 16½ kr., že §. 56. sum. pat. musí považovati se za ustanovení výminečné, na něž §. 259. ob. ř. s. žádného vztahu nemá, a že v sumárním sporu v první instanci podlehlá strana vždy k zjištění druhé straně přisouzených nároků povinna jest.

K stížnosti této zrušil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí instance druhé a potvrdil výměr c. k. okresního soudu, při čemž žalobce s jich stížností na toto rozhodnutí poukázal,

poněvadž

exekventce Marii Markové exekvované útraty bezvýminečně přisouzeny byly, následkem čehož v ohledu tom exekuti za ve sporu padlé považovati se musejí, a když z rozsudku toho se odvolali, jest dle §§. 55. a 56. zák. ze dne 24. října 1845 č. 906. sb. z. s. Marie Marková oprávněna, žádati za exekuci ku zjištění, zvláště ano ze spisů vidno není, že táž dostatečné jistoty i bez této exekuce měla a poněvadž ku stížnosti exekutů odůvodněná její žádost zamítnuta byla, jsou tito povinni, nahraditi jí náklady dovolací této stížnosti dle §. 26. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 13. září 1883 č. 11037.

JUC. Jos. R. Kliment.

K §. 1. zákona ze dne 23. května 1883 č. 82. ř. z. V řízení vyzývacím není potřebí k žádosti přikládati ověřeného plánu situačního.

Za účelem bezzávadného odtržení pozemků patřících k velkostatku V. v zemských deskách zapsanému a užitých ku stavbě dráhy z N. do Z., pak převedení jich do knihy železniční podala Společnost c. k. výs. české *obchodní dráhy* souhlasně s vlastníkem velkostatku k c. k. zemskému

soudu v Praze žádost za zavedení řízení vyzývacího dle zákona ze dne 6. února 1869 č. 18. ř. z. a dle §. 20. zák. o knihách železničních ze dne 19. května 1874 č. 70. ř. z., prosíc, aby všichni ti, pro něž na řečeném velkostatku věcná práva vězí, vyzváni byli, aby, jestliže bezzávadnému odtržení pozemků těch odporovati chtějí, odpor svůj do 30 dnů soudu oznámili, jinak že by se za to mělo, že k bezzávadnému odtržení svolují a práva svého tou dobou se vzdávají, kterou odepsání provedeno bude. Zároveň žádáno za poznámku žádosti v deskách zemských.

Výměrem ze dne 11. srpna 1883 č. 34699. zamítl c. k. zemský soud v Praze žádost tuto,

poněvadž

dle §. 1. zákona ze dne 23. května 1883 č. 82. ř. z. knihovní rozdělení nějaké parcely katastrální pouze na základě geometrického (situačního) plánu, jenž buď měřickým úřadníkem katastru aneb autorisovaným technikem soukromým ověřen jest, státi se může, kdežto situační plán, jenž k žádosti připojen byl, této podmínce zákonní nevyhovuje.

Na tento výměr podal zástupce dráhy stížnost k c. k. vrchnímu soudu zemskému v Praze. V stížnosti praví se mimo jiné, že §. 1. cit. zákona, o který se rozhodnutí první stolice opírá, v případě tomto užiti nelze, ježto §. tento toliko na případy skutečného již rozdělení, připsání a odepsání pozemků se vztahuje, kdežto v řízení vyzývacím o skutečné knihovní dělení nějakého pozemku ještě se nejedná, nýbrž toto pouze se připravuje — aniž by ovšem vůbec uskutečniti se musilo — a plán situační k žádosti provokační pouze proto se přikládá, aby věřitelé hypothekární o velikosti a poloze pozemků, o nichž se řízení vyzývací zavádí, lépe poučeni byli; že dále strany ani povinny nejsou, k žádostem vyzývacím situační plány úředníkem katastru ověřené přikládati, poněvadž dle §. 23. zákona ze dne 23. května 1883 č. 83. ř. z. úředník katastru teprv tehdy měření předsevzíti povolán a zavázán jest, když pozemek skutečně již rozdělen byl a tím buď v osobě poplatníkově neb v předmětu daně pozemkové změna se udála — což ale řízením vyzývacím ještě se neděje — a že tudíž dříve, pokud rozdělení pozemků se obmýšlí, ale ještě neprovádí, ani přinucen býti nemůže, pozemky měřiti a stranám o tom plány vydávati; totéž konečně že patrně platí o soukromých autorisovaných technicích, poněvadž tito jen jakožto náhradníci úředníků katastrálních tam nastupují, kde strana na úřadníka katastru čekati nechce.

C. k. vrchní soud zemský dal stížnosti této průchod z těchto

důvodů:

Dle obsahu žádosti nejde tu o dělení těch kterých pozemků již předsevzaté, nýbrž pouze o zavedení řízení vyzývacího, jež §em 20. zákona ze dne 19. května 1874 č. 70. ř. z. připuštěno jest a při němž třeba jen, aby podnikatelstvo polohu a meze pozemků, jichž nabýti hodlá, mapami znázornilo (§. 19. č. 2. cit. zák.), aneb aspoň části, jež odděleny býti mají, plány naznačilo (§. 4. zák. ze dne 6. února 1869 č. 18. ř. z.), což se stalo; kdežto připojení situačního plánu majícího vlastnosti §. 1. zák. ze dne 23. května 1883 č. 82. ř. z. by dle §. 23. zákona ze dne 23. května 1883 č. 83. ř. z. předpokládalo, že naznačené dělení pozemků dle úmluvy se již uskutečnilo.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 16. října 1883 č. 29535.

Dr. Em. Zítek.

Zpráva o valné hromadě advokátní komory království Českého dne 8. února 1884 odbývané.

Předseda komory pan dr. Josef Tragy zahájil schůzi o 5. hodině odpolední u přítomnosti 53 členů.

Zpráva jednatelská a kasovní, pak rozpočet o příjmech a vydáních na rok 1884 byly bez debaty schváleny.

Příspěvek ku komoře byl na r. 1884 ustanoven dosavadní sumou 12 zlatých.

Pan dr. Jos. Tilsch referoval pak o provedení usnesení poslední valné hromady, týkajícího se sazby pro věci běžné. Sdělil, že se sestoupila širší komisse z členů stavu soudcovského a advokátního složená k poradě o sazbě advokátní komorou navržené. Komisse tato zvolila užší komitét, který dotčený tarif s nepatrnými změnami přijal. Širší komisse pak návrhy komitétu schválila a vrchní soud předložil návrh sazby takto upravený ministerstvu, jež pak další opatření učiní. Zpráva tato vzata na vědomí.

Po té vykonány volby, jichž výsledek byl následující:

Zvoleni tito členové výboru: Předseda: Dr. Tragy Josef. Místopředseda: Dr. ryt. Wiener Bedřich. Výborové: Dr. ryt. Görner Antonín, dr. Bruner Jan, dr. Schmeykal Frant., dr. Wien Ignác, dr. Jedlička Adolf, dr. ryt. Zahn Edvard, dr. Linha Karel, dr.

Škarda Jakub, dr. Hancke August, dr. Tilsch Josef, dr. Pavlíček Antonín, dr. Beneš Josef, dr. Osborne Jindřich, dr. Herrmann Emil, dr. Dvorský František, dr. Goldschmid Alfred.

Disciplinární rada: Předseda: Dr. Tragy Josef. Disciplinární radové: Dr. Kaizl Edmund, dr. Krützner Emanuel, dr. Koerbl Vilém, dr. Sobička Josef, dr. Jahn Bedřich. Náhradníci: Dr. Vaníček Jan, dr. Kühn Jan, dr. Zunterer František, dr. Turnwald Emil, dr. Goppold Jan, dr. Adámek Karel. Návladní komory: Dr. ryt. Zahn Edvard. Náměstkové návladního: Dr. Bílý Rudolf, dr. Wlczek Jan. Revisoři účtů: Dr. Fleischmann Jan, dr. Mascha Otakar, dr. Steiner Jakub.

Zkušební komisaři: Dr. ryt. z Aullů Ludvík, dr. Bílý Rudolf, dr. Beneš Josef, dr. ryt. Görner Antonín, dr. Goldschmid Alfred, dr. Hlawatsch Karel, dr. Hrdliczka František, dr. Jedlička Adolf, dr. Koreff Mat., dr. Kučera Jan, dr. Krützner Emanuel, dr. Lichtenstern Moric, dr. Linha Karel, dr. Pavlíček Antonín, dr. ryt. Plaček Boleslav, dr. Příbram Otto, dr. Rihl August, dr. Tragy Josef, dr. Werunský Albert, dr. ryt. Wiener Bedřich.

Zpráva

o valné hromadě Pražského spolku advokátů dne 1. února 1884.

Předseda: Dr. Jan Volkelt.
Jednatel: Dr. Jan Růžička.
Členů přítomno: 43.

Předseda zahájil valnou hromadu osloviv přítomné uvítací řečí, pronesenou v obou zemských jazycích. K jeho vyzvání vyslovili shromáždění povstáním svoji soustrasť nad úmrtím bývalého člena spolku pana Dr. Františka Schreitera.

Mezi přítomné členy spolku rozdána jednatelská zprávu za r. 1883.

Zpráva tato, jakož i zpráva účetní byly beze všech námitek schváleny.

K návrhu jednatele stanoven členský příspěvek na rok 1884. částkou 3 zl.

Na to přikročeno k volbám kandidátů do advokátní komory.

Skrutatoři dr. Hanl a dr. Stránský oznámili výsledek volby: lístků odevzdáno 37 a zvoleni téměř jednohlasně kandidáti, od výboru navržení.

Takměř jednohlasně zvoleno bylo 10 členů výborů, a sice zvoleni pp. dři. Volkelt, Lederer, Frank, Hrdlička, Alfred Koreff, Krajník, Osborne, Růžička, Tragy a Werunský.

Na to valná hromada skončena.

Při schůzi výborové konané po valné hromadě dne 1. února 1884 konstituoval se výbor Pražského spolku advokátů takto:

Za předsedu zvolen opětně dr. Volkelt, za jeho náměstka dr. Lederer; za jednatele dr. Jan Růžička, za jeho náměstka dr. Alfred Hrdlička.

Za člena spolku přijat byl jednohlasně dr. Schedlbauer.

Na to bylo jednáno o přípravách k VII. sjezdu rakouských advokátů, jenž se letos v Praze konati bude, a usnešeno, aby byl požádán výbor advokátní komory k společnému sestavení odboru ku pořádání sjezdu, a aby byli členové spolku vyzváni k podání návrhů.

Na to schůze skončena.

Dr. Jan Růžička.

Denník.

Hlídka časopisů. Česko-moravský národní hospodář a samosprávný věstník, měsíčník národohospodářský, sešit únorový: Bráf, Oprava domovského práva. Šílený, Nucené spolky rolnické. — Przegląd sądowy i administracyjny. č. 4. Wurst, Czy i o ile mogą małoletni zeznawać bez interwencyi swych prawnych zastępców akty notaryalnĕ? Č. 5. Daniel, Czy prawo skargi prywatnéj v kodeksie karnym jest dziedziczném? — „Oesterreichisches Centralblatt für die juristische Praxis" II. seš. 2. Bidermann, Die Auswanderung nach oesterr. Rechte. Canstein, Stellung der Intervenienten im oesterr. Civilprozesse. Flusser, Bemerkung über §. 210. Conc. O. — Juristische Blätter č. 5. Ofner, Ueber das Rechtsprincip des Arbeitslohnes nach herrschendem Systeme.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: adj. okr. soudu v Křivoklátě Frant. Seidl okresním soudcem v Hlinsku a adj. okr. soudu v Karlíně Václav Jánský okresním soudcem v Železném Brodě.

Uprázdněná místa. Notáře ve Vimperku. Žádosti do 15. února 1884 k notářské komoře v Plzni.

Cheque neb bankovní poukázka.

Napsal dr. Antonín Pavlíček, advokát v Karlíně.

(Dokončení).

III.

Co se týká právní povahy cheku, tož jesti to listina docela zvláštní, která nedá se dle nižádného právního ústavu moderního zúplna posuzovati, anyť v cheku jsou spojeny vlastnosti rozličných ústavů právních. Již z toho zřejmo, s kterakými obtížemi spojeno jest posuzování právních poměrů, kde není zákona k nim se vztahujícího.

Chek povstal podobně jako směnka, — jestiť též výsledkem ano nutností rozkvětu obchodu bankovního.[11]) Obchodník zajisté nenechá značné sumy hotových peněz ležeti v pokladně — uloží tytéž v bance; a je-li mu platiti, poukáže banku, u níž peníze má složené, by za něho plat vykonala — a podobně též i poukáže tutéž, by jeho požadavky přijala a k rozmnožení fondu jeho použila.

Z toho však též jde, že chek bude míti především povahu poukázky (Anweisung), a zove se týž také tu i tam „bankovní poukázkou" (srov. zákon italský, a u nás zákon ze dne 29. října 1883 č. 166. ř. z.). Poukázka pak — jakož celkem učeno — jest taktéž složený ústav právní, sestávající z dvou rozkazů: z rozkazu k inkassu a rozkazu k placení.[12])

---

[11]) Srov. svrchu k dějinám cheku též Endemann n. j. m. §. 136. a IV. str. 664. a 665.

[12]) Ač celá náuka ta jest až dosud dosti sporná. Srov. literaturu v pozn. 1. hlavně Thöl, Hdlsr. §§. 325.—331.; Endemann, Hdlsr. §§. 129.—133.; Hahn, Hdlsr. (1875) II. str. 127. a násl.;

Poukázka kupecká však v mnohém k směnkám se druží, a i též zákon (srov. čl. 300. a násl. zák. obch. a čl. 298. uhersk. zák. obch.), v mnohých směrech dle směnečných zásad k nim se táhne. Dle toho přihlíženo tedy k chekům nejvíce též dle čl. 300. a násl. zákona obch.

Tu však nastane opět, mimo jiné nesnáze, obtíž v tom směru, že chek bývá vydáván nejen od kupců, a že vůbec v mnohých podstatných ohledech od kupecké poukázky se liší. Čl. 300. a násl. zákona obch. vlastně toliko sprošťuje udání důvodu právního a valuty a připouští indossací (čl. 301.), kdežto při cheku nastávají otázky podstatně docela jiné.

Nelze se tedy celkem správně k čl. těm obch. zák. táhnouti.

Jestliže však jest chek ve formě kvitance vydán (Quittungschek[13]), tož se v něm shledává pouze rozkaz k inkassu, avšak zřejmo, že právní povaha cheku jest docela jinakou, než pouhý mandát k přijmutí peněz a že daleko nevystačí dotčená ustanovení zákona, aby dle nich rozluštovány byly otázky právní, kteréž právní poměry při cheku s sebou přinášejí.

V praxi nebylo ovšem dosud dosti příležitosti, by se tyto nesnáze seznaly, neb nebylo dosud sporu z obchodu s cheky povstalých.[14])

Avšak změní se zajisté poměry ty, jakmile užívání cheku bude rozšířeno, jakož v jiných zemích (obzvláště v Anglii a severní Americe, též v Hollandsku, Belgii, Italii atd.) shledáváme.

Ačkoli tedy souhlasíme s tendencí (hlavně v německém zákonodárství), aby ústav cheků se dříve v obchodě řádně rozvinul a ustálil, než zákonodárství zakročí (dle vzoru Hollandska a Anglie srov. svrchu „dějiny cheků"), nebude předce zajisté na delší dobu lze, bez zvláštního zákona o cheku se obejíti, jímž by právní poměry o listině té byly upraveny. (Srov.

Förster, Th. u. Pr. des preuss. Privatr. I. str. 694.; Windscheid, Pand. II. §. 412. a j. v.

[13]) Srov. svrchu k dějinám cheku („kvitancien"). Tento spůsob cheku jest ovšem až dosud málo oblíben a setkáváme se s ním téměř jen v Hollandsku; též jest poněkud v Německu a ve Francii v obyčeji, ač zákon franc. jej vlastně nezná, býval ve Francii tímto spůsobem zákon poplatkový toliko obcházen (srov. dějiny). Stran něm. říšské banky srov. pozn. 5.

[14]) Tak srov. dobrozdání Cohnovo o cheku str. 473. a téhož *článek* v *„Ztschft.* für vergl. Rechtsv." (pozn. 1.) str. 72.

dějiny obzvláště stran Francie.) Chceme se dotknouti toliko několika málo otázek, zde se vyskytujících.

I. Kterak a z jakého důvodu jest trassat vydateli zavázán, by chek vyplatil? Na základě „smlouvy o cheku[15])", tak že může pravidlem zaplacení odepříti, není-li k tomu smlouvou zavázán. Kterak ale jestli trassat dluží vydateli stejnou neb menší sumu, než na jakou chek zní?

II. Jaký jest poměr právní mezi majitelem cheku a vydatelem, jakož i mezi majitelem a trassatem?

III. Jaký jest poměr právní mezi majitelem a indossovateli?

IV. Jest právo postihu proti indossovatelům a vydateli závislé od řádné praesentace, a od protestu?

V. V jakých lhůtách dlužno chek předložiti?

VI. Jakých právních následků má zanedbání lhůty té? Hlavně z ohledu vydatele cheku jest dodržení lhůty důležité, an týž o svém požadavku u banky na př. do lhůty té disponuje.

VII. Má tu žaloba z obohacení místo a proti komu?

VIII. Kdy může trassat zaplacení cheku odepříti? — a podobných otázek naskytuje se tu více, — z nichž zajisté úplně zřejmo, kterak široké to pole pro theoretické kontroverse a kterak nesnadno otázky ty rozluštiti.

Poukazováno k účeli tomu k zákonu směnečnému — a skutečně též nové zákony (italský, švýcarský a anglický srov. dále) odvolávají se na nařízení ř. směn. Též uherský z. obch. poukazuje v čl. 298. stran kupeckých poukázek neb cheků, co se týká jich předložení k placení, zaplacení, protestu, notifikace postihu, promlčení a amortisace k zákonu směn. Dovolávání se zákona směnečného týká se však toliko některých poměrů právních, kdežto otázky důležité I., II. a VIII. nelze dle řádu směn. rozluštiti.[16])

---

[15]) U Funka („návrh"). „Die vorangegangene Zustimmung der Bank zur Trassirung" — čl. 1. odst. 2., dle Funka podstatnou náležitostí.

[16]) Vedlo by nás příliš daleko, kdybychom v článku tomto i se stanoviska theorie i se stanoviska zákonů a osnov otázky tyto chtěli zodpověditi a poukazujeme tedy ke spisu našemu n. j. m. §. 9. ad c).

IV.

Po tomto stručném odbočení vrátíme se k zákonodárství o cheku.

Spolkový zákon švýcarský o „právu obligačním“, obchodní zákon italský a směnečný řád anglický obsahují, jak již v článku o novém evropském zákonodárství směnečném (Právník seš. 2. a násl. r. 1883) a též svrchu podotknuto, vedle nařízení o směnkách též ustanovení o „poukázkách bankovních čili o cheku“, a sice čl. 830.—837. zák. švýc., čl. 338.—343. zák. italského a III. díl. čl. 73.—82. směn. řádu angl.

Mimo to jest, jak jsme svrchu seznali, též zákon o cheku ve Francii (zákon z r. 1865 a ze dne 19. února 1874. Srov. Goldschmidt, Ztschrft. für ges. Hdlsrecht. sv. XXI. str. 149.), pak v Belgii (zákon ze dne 20. června 1873), v Hollandsku (hol. zák. obch. VII. tit. čl. 221.—229.).

Zákon italský souhlasí v mnohém se zákonem francouzským a belgickým (srov. stran těchto dvou zák. dějiny ad I).

Dle francouzského zákona jest chek listina ve způsobě příkazu platebního, sloužící majiteli k tomu, aby ve svůj prospěch aneb ve prospěch osoby třetí penízem disponoval u trassata pro něho složeným. Nutno tedy taktéž (srov. čl. 331. švýc. a čl. 338. italsk. zák.), aby obnos dotčený byl u trassáta pro vydatele k disposici. Chek musí zníti „na viděnou“, může ostatně svědčiti majiteli neb určité osobě, neb na řád; týž může se girem in bianco převáděti. Místo platební může býti rozdílné od místa vydání. Ustanovení z ohledu směnek stran protestu a postihu platí též pro cheky. Majitel musí chek do 5 dnů, je-li týž splatný na místě vydání, a jinak do 8 dnů k placení předložiti (dle belg. 3 a 6 dnů, dle švýc. čl. 834. do 5 a 10 dnů, dle italsk. čl. 341. do 8 a 14 dnů, dle angl. v přiměřené lhůtě, viz dále), jinak pozbude práva postižného proti indossantům, a též proti vydateli tehdy, když vinou trassata úhrada po lhůtě uběhlé odpadne. Kdo chek nedatovaný, neb jedná-li se o chek vydaný na jiné místo platební, datovaný sice, avšak nikoliv slovy, neb kdo chek s falešným datum neb s falešným místem vydání vydá, neb kdo vydá chek, aniž by měl obnos v něm vytknutý u trassata k disposici, propadne trestu 6% sumy chekové, nejméně však 100 franků. Podobně i první indossant neb majitel *aneb kdož jej vyplatí.* Chek musí býti kolkován.

Dle belgického zákona musí chek býti podepsán od vydatele, opatřen dnem i místem vydání a musí též zníti na viděnou. Týž může taktéž svědčiti majiteli neb určité osobě, a může se girem též in bianco převáděti. Stran protestu a postihu dlužno se taktéž táhnouti k zákonu směnečnému (ze dne 10. května 1872). Chek musí býti do 3 dnů, včítajíc den vydání, k placení předložen, jestliže jest splatný na místě, kde byl vydán, jinak do 6 dnů, sice by právo postihu proti indossantům, ano, odpadla-li by zatím úhrada, též proti vydateli minulo. (Srov. svrchu stran franc. z. 5 a 8 dnů, švýc. zák. 5 a 10 dnů, italsk. zák. 8 a 14 dnů; dle angl. zák. sm. čl. 74. „v přiměřené lhůtě"; kdy jest lhůta přiměřená, určuje čl. 74. odst. 2., viz dále.)

Vydá-li kdo chek nedatovaný neb nesprávně datovaný, neb bez úhrady, budiž trestán 10% sumy v něm naznačené. Chek dle zák. belg. kolku nepodlehá.

V Hollandsku jest chek jako listina sloužící k vyzdvižení peněz uložených již od dávných dob v obyčeji (srov. svrchu ad I. k dějinám cheku). Dle obch. zák. hollandského (Wetboek van Koophandel VII. t. čl. 221.—229.; Borchardt, Vollständige Sammlung der geltenden Wechsel- und Handelsgesetze aller Länder 1871, I. 1. str. 293. a násl., I. 2. str. 209. a násl.), musí chek „Kassierbrief" obsahovati datum svého původního vydání (čl. 221.). Týž musí svědčiti majiteli. Po uplynutí 10 dnů pomine závazek vydatele (čl. 222.), týž musí však úhradu majiteli postoupiti; nedal-li však úhrady, trvá závazek jeho i na dále (čl. 223.). Nástupcové ručí toliko po 3 dny ode dne převedení (čl. 225.). Veškerý nárok proti vydateli, dal-li týž úhradu, promlčuje se v 10 rocích (čl. 229.). Upadne-li týž v konkurs, nemá to vlivu na vyplacení cheku dříve vydaného (čl. 226.). Obyčejným jest, jak již jsme seznali, v Hollandsku chek ve spůsobu kvitance, avšak může býti též vydán ve spůsobu assignace.

V nových zákonech švýcarském, italském a anglickém jednáno o cheku: v čl. 830.—837. zák. švýcarského[17]), v čl. 338.—343. zák. italského a v III. dílu v čl. 73.—82. směn. řádu anglického.

---

[17]) Čl. 838.—842. pojednání o „papírech směnkám podobných", čl. 843.—845. o jiných k indossaci spůsobilých papírech, čl. 846.—856. o *listinách majiteli svědčících.*

Zákon anglický rozeznává:

a) cheky bankovní (obyčejné);

b) cheky křížované (crossed cheques).

Tyto cheky křížované jsou obzvláštním téměř[18]) toliko angl. obchodu a zákonu známým druhem cheků, obsahujícím na přední straně přídavek: „and compagny“ mezi dvěma rovnoběžnými příčnými liniemi se slovy „not negotiable“, neb i bez slov těch — aneb i toliko ony dvě rovnoběžné příční linie, a buď se slovy „not negotiable“ čili bez nich. Poznámky tyto mají hlavně za účel, aby chránily proti ztrátě a odcizení, anyť svědčí angl. cheky vždy majiteli.[19])

Obyčejný chek jest dle čl. 73. angl. ř. směn. „směnka, kteráž jest na bankéře vydána a na požádání splatná.“

Pokud není výslovných jiných ustanovení v III. díle sm. ř. angl.,[20]) dlužno k chekům těmto přihlížeti dle nařízení „o směnkách na požádání splatných“. Srov. Právník seš. 13., 14. a 15. z roku 1883 ad VI. k čl. 10., 27., 36., 45., 50., 60. a 63. angl. ř. směn.

Zákon švýcarský vypočítává v čl: 830. (ad 1.—6.) podobně jako v čl. 722. z ohledu vydaných směnek náležitosti[21]) cheku — papír ten musí býti:

ad 1) jako „chek“ pojmenován;

ad 2) musí býti obnos peněžní slovy[22]) naznačen;

ad 3) musí býti vydatel jmenem neb firmou podepsán;

ad 4) musí obsahovati místo, rok, měsíc i den vydání, a sice poslední slovy;

ad 5) jméno neb firmu toho, kdož platiti má (trassat);

ad 6) místo, kde se má platiti.

Místo u jmena trassata uvedené platí (jakož u směnek) i za bydliště téhož i za místo platební.

Dle čl. 831. švýcarského zák. smí chek jen tehdy býti vydán, když vydatel jest oprávněn, o částce v cheku vyznačené

---

[18]) Nejnověji jsou též u něm. říšské banky křížované cheky zavedeny. Srov. pozn. 5.

[19]) Srov. obšírněji o křížovaném cheku můj spis §. 9. ad *d*).

[20]) Srov. článek můj v Právníku seš. 13.—15. z r. 1883 ad VI., a nyní můj spis §. 8.

[21]) Srov. k tomu svrchu ad II) a obšírněji můj spis §. 9. ad *b*).

[22]) Jako při směn. zák. čl. 722. ad 2. — úchylkou od všech ostatních z. sm., srov. můj spis §. 4.

u trassata ihned disponovati. Kdo vydá chek, aniž by u trassata měl obnos poukázaný k disposici, jest dle čl. 837. povinen, majiteli cheku nahraditi veškerou škodu vzešlou a zaplatiti mimo to 5% částky poukázané (srov. podobně svrchu zák. franc. a belgický, jakož i dále čl. 343. ital. zák.).

Podobně i čl. 338. a 339. zák. italsk. ač stručněji.

Dle čl. 338. italsk. zákona může ten, kdož má u banky neb u jiné osoby deponovanou část peněz, s ní k svému prospěchu neb k prospěchu osoby třetí poukázkou bankovní čili chekem disponovati.

Nemusí tedy ani dle švýc. ani dle italsk. zákona trassát býti nutně bankéřem. (Srov. na str. 114. zákon angl. §. 73., pak návrh Funkův čl. 1. odst. 1. — k tomu též svrchu ad II. náležitosti cheku).

Dle čl. 339. zák. italsk. musí chek býti datován a od vydatele podepsán — týž může svědčiti majiteli neb určité osobě, může býti splatný na viděnou neb ve lhůtě, avšak nejvýše do desíti dnů, počítajíc ode dne praesentace. Chek může se převáděti girem, a sice též girem in bianco.

Dle čl. 832. švýc. zák. může svědčiti chek taktéž buď majiteli neb určité osobě, aneb na její řád; není-li vůbec nikdo uveden, komu má býti placeno, má se za to, že se má zaplatiti majiteli.

Dle čl. 833. švýc. zákona jest chek vždy a sice i tehdy splatný na viděnou, když obsahuje jiné doby platební aneb žádné. Jinak dle italsk. zák. čl. 339. (viz svrchu).

Dle čl. 834. švýc. zák. nemá místa praesentace k přijmutí a akceptace cheku; týž však musí býti do 5 dnů praesentován k placení, jestliže jest na místě vydání splatný, jinak do 8 dnů. (Dle čl. 341. italsk. zák. 8 a 14 dnů, dle čl. 74. angl. ř. sm. v přiměřené lhůtě, dle belg. zák. 3 a 6 dnů, dle franc. z. 5 a 8 dnů.)

Byla-li praesentace ve lhůtě předepsané opomenuta, pomine právo postihací proti indossovatelům a též i proti vydateli, jestliže tento následkem opomenutí praesentace vůči trassatovi poškozen byl (čl. 835. zákona švýc., srov. dále čl. 342. italsk. zák. a čl. 74. angl. z.).

Ostatně dlužno se dle čl. 836. švýc. zák. táhnouti k nařízením daným z ohledu směnek vydaných potud, pokud si s těmito ustanoveními (čl. 830.—837.) neodporují.

Dle čl. 341. zákona italsk. musí majitel cheku tentýž do 8 dnů k placení předložiti, jestliže jest týž na místě vydání splatný — a do 14 dnů, jestliže na jiném místě jest splatný; den vydání nebudiž ve lhůtu tu včítán. Kdyby majitel cheku opomenul, tentýž ve lhůtě předepsané k placení předložiti, pozbývá nároku žalobního proti girantům — a též i proti vydateli tehdy, jestli nemožno více vinou depositara po lhůtě prošlé disponovati o obnosu poukázaném (čl. 342. z. italsk.).

Čl. 343. zák. italsk. pak nařizuje, že, kdo vydá chek bez datum aneb s falešným datum, aneb aniž by u trassata měl obnos dotčený k disposici, propadne trestu peněžitému, rovnajícímu se 10. dílu sumy v poukázce vyznačené a může i jinak dle zák. trestního býti trestán. (Srov. svrchu franc. a belg. zák.)

Ostatně mají dle čl. 340. veškerá nařízení, týkající se směnek, a sice: z ohledu gira, rukojemství (avalu), podpisu osob k směnkám nespůsobilých, falešných i zfalšovaných podpisů, dospělosti k placení, zaplacení, žalob proti vydateli a girantům, jakož i ztráty, též platnost při cheku neb poukázce bankovní.[23])

Dle čl. 74. angl. ř. sm. musí býti chek v přiměřené době po vydání k placení předložen; nestane-li se tak, a má-li vydatel neb ten, na jehož účet chek vydán byl, vzhledem k svému poměru k bankéři v době této právo, aby byl chek vyplacen, a vzal-li opomenutím škodu, má býti témuž suma až do obnosu škody té k dobrému připsána, t. j. až do částky té, o kterouž vydatel neb ten, na jehož účet chek vydán byl, má více u bankéře k pohledávání, než by měl, kdyby chek byl býval zaplacen.[24])

Majitel takovéhoto cheku má pak vstoupiti na místo vydatele neb toho, na jehož účet chek byl vydán, jako věřitel bankéřův až do dotčeného obnosu, a má právo, obnos ten u bankéře vyzdvihnouti.

Jedná-li se o to, která doba jest přiměřená k praesentaci, budiž přihlíženo k povaze listiny, k obchodním a bankéřským obyčejům a k poměrům konkretního případu.

---

[23]) Podobně Funk, návrh čl. 9., jenž též poukazuje stran formy indossamentu, legitimace, stran povinnosti majitele k vydání listiny, stran protestu, žalob, promlčení, ztráty a falešných cheků k zákonu směn.

[24]) Borchardtův překlad jest tu velice nejasný — lépe Heinsheimer. Z ohledu slohu angl. ř. srov. „Právník“ seš. XIII. z r. 1883 str. 435.

Dle čl. 75. pomine povinnost i právo neb zmocnění bankéře, aby zaplatil chek, od jeho zákazníka na něho vydaný, jestliže:

a) obdržel protirozkaz (contra ordre) z ohledu placení;

b) jestliže zákazník zemřel.

Konečně chceme ještě stručně přihlédnouti k návrhu zákona o cheku pro Německo, jenž vyšel od říšské banky německé.

Nejhlavnější zásady, na nichž zákon ten spočívá, jsou:

Listina musí býti jako chek výslovně pojmenována a může toliko zníti na obnos v penězích. Musí v ní býti udáno datum a jmeno plátce, a musí býti od vydatele podepsána.

Co do formy může býti chek sdělán jako poukázka, neb jako kvitance (jako v Hollandsku).[25])

V prvním případu musí též uvedena býti osoba neb firma, kteréž se má zaplatiti; ostatně může svědčiti chek také majiteli, musí však povždy býti k placení „na viděnou" (na poukázku); jiné určení doby splatnosti není dovoleno, a učiněno-li, má se pokládati za nepsané. (Podobně čl. 833. zák. švýc., viz svrchu.)

Chek může se girem na jiného převáděti.

Oběh cheku místního jest na dobu 3 dnů, cheku jinde splatného na 5 dnů ustanoven. (Dle zákona franc. 5 a 8 dnů, belg. 3 a 6 dnů, švýc. 5 a 10 dnů, italsk. 8 a 14 dnů, angl. přiměřenou dobu.)

Majitel legitimuje se dle řádu směn., témuž přísluší práva vydatele proti trassatovi a právo postihací proti všem ostatním osobám na cheku podepsaným. By právo postihací nepominulo, nutno, aby chek byl ve lhůtě pro oběh ustanovené (viz svrchu) praesentován a protest učiněn — protest však odpadne, jestliže trassat napíše datované odepření zaplacení na cheku.[26])

Právo postihací promlčuje se do 3 měsíců, je-li chek v Evropě splatný, jinak do 6 měsíců po uplynutí lhůty k praesentaci.[27]) Při zaplacení musí se chek vrátiti; zaplacení lze odepříti, když vydatel svá placení zastavil, neb uplynula-li lhůta k praesentaci aneb byl-li chek odvolán.

---

[25]) Nyní srov. stran cheků u něm. říšské banky pozn. 5.

[26]) Tak i návrh Funkův čl. 4. odst. 4.

[27]) Funkův návrh čl. 9. poukazuje stran promlčení k řádu směn. srov. svrchu pozn. 22.

Je-li falešných podpisů na cheku, zůstanou osoby, jichž podpisy pravé jsou, zavázány (jako dle řádu sm.). Chek může (jakož dle čl. 831. z. švýc., čl. 338. zák. italsk. a též i dle zák. franc. a belg., srov. svrchu) jen ten vydati, komu lze o obnosu v něm psaném disponovati — není-li tomu tak, aneb když chek vydán bez datum, neb s nesprávným datum, propadne vydatel trestu až do 1000 marků.

Pokud není chek přijat,[28]) není potřebí kolku. Žaloby ze cheku lze řízením směnečným prováděti. Z ohledu námitek, obnosů nároků postihacích, notifikace, vyškrtnutí gira, přerušení promlčení, žaloby z obohacení (která však do 3 roků se promlčuje), platí nařízení řádu směnečného. (Srov. podobně Funk, návrh čl. 9.)

Praktické případy.*)

Zakládá každé rušení vodní stavby již samo sebou příslušnost politických úřadů?

Žalobou ze dne 15. března 1883 č. 1899. domáhal se B. Rektorys, jako ředitel panství J. J. knížete J. z L., v zastoupení jeho a B. Richter, revírník v R., výroku, že poslednější bezprostředně a lesní úřad panství J. J. knížete J. z L. v zastoupení téhož prostřednictvím jeho nalézají se v držení práva chůze po hranicích mezi pozemky č. parc. 580., 581., 592. a 589. u R. a že žalovaný V. Koníček tím, že dne 28. února 1883 lávku u hranic pozemků č. parc. 581. a 589. tamtéž se nacházející a přes jalovou strouhu vedoucí vyzvedl, ji do deputátní zahrady odhodil a B. Richtrovi chůzi po oné stezce zakázal, rušil žalujícího B. Richtra bezprostředně a tím i lesní úřad panství J. J. knížete J. z L. v zastoupení téhož v pokojném a klidném držení oné lávky a práva choditi do knížecího lesa po hranicích pole č. parc. 580., 581. a 592. a v témž směru po hranicích pozemku č. parc. 589. u R.

---

[28]) Návrh Funkův vylučuje akceptaci cheku, čl. 10. Srov. ad *b*) 6.

*) S rozhodnutím c. k. nejv. soudu ze dne 4. května 1881 č. 3784. (svrchu str. 25.—29.) porv. rozh. ze dne 18. října 1881 č. 9793. (*Právník* 1882 str. 267. a násl.). *Dr. V.*

a že jest povinen, pod pokutou všeho dalšího rušení se vzdáti a uvedenou lávku pod následky exekuce do předešlého stavu uvésti.

Žaloba tato byla k soudu přijata, zavedeno o ní řízení dle cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. a k místnímu ohledání položen rok na místě samém; při tomto ohledání shledáno, že jalovou strouhou odtéká z mlýna V. Koníčka voda dosti značným proudem, že lávka sporná sestávala ze silné fošny a že připevněna byla v dosti značné výši na dvou kůlcích ve břehu jalové strouhy zaražených: mimo to shledán as 10″ nad lávkou a více jak 200″ pod lávkou na keřích a stromech nános a sice výše než byla lávka položena, a konečně pozorováno, že hlína z pozemků na pravém břehu ležících spláchnuta byla směrem ku jalové struze.

V jednání na to zavedeném doznal V. Koníček, že lávku tu tam zřídil žalobce B. Richter a že týž v zájmech služby od té doby tamtudy chodil, doznal také, že dne 28. února lávku tu on vyzvedl a do deputátní zahrady B. Richtra zanesl, popřel však, že poslednějšímu chůzi po stezce na hranicích pozemků č. parc. 580., 581. a 592. zakázal, ačkoliv to při místním ohledání na příslušnou otázku právního zástupce žalobců před zástupcem svým drem. F. V. a právním praktikantem V. T. doznal, a namítal, že lávku onu odstranil toliko proto, že zarážela při velké vodě tok vody, jež rozlévajíc se po polích mu škodu působila, že lávka leží v tak zvané inundační linii a že jest tudíž stavbou vodní a následkem toho že příslušným je k rozhodnutí tohoto sporu úřad politický a nikoliv soud. Dále činil žalovaný námitku nedostávající se aktivní legitimace, an prý B. Richter, drže pro lesní úřad, v držení sám nebyl, a lesní úřad, nejsa ani osobou fysickou ani osobou právnickou, žalovati nemůže.

Námitku nepříslušnosti soudní hleděli žalobcové vyvrátiti tím, že dokazovali, že ve sporu nejedná se o nějakou vodní záležitost, nýbrž toliko o právo chůze, které spůsobem nezákonitým bylo rušeno; k námitce nedostávající se legitimace poukazovali k tomu, že B. Richter chodil tudy i mimo službu a že tudíž byl sám také v držení tohoto práva, lesní úřad pak že jako každá jiná správa velkostatku je osobou právnickou a že tedy jako taková v držení práva se nalézati může. O okolnosti, že B. Richter i mimo službu po stezce oné chodil, nabídli žalobcové důkaz svědecký, o tom pak, že žalovaný V. Koníček žalobci B. Richtrovi chůzi po sporné stezce a po lávce zakázal, mimosoudním doznáním žalovaného, *o němž veden důkaz* svědky prv uvedenými.

Jako svědkové vyslechnuti však byli pouze V. T. a F. M.; o dru. F. V. nestala se ani zmínka. Václav T. přísežně pak dosvědčil, že ku příslušné otázce právního zástupce žalobců žalovaný V. Koníček výslovně doznal, že B. Richtrovi téhož dne, kdy lávku vyhodil, také další chůzi po pozemcích č. parc. 580., 591. a 592. směrem v žalobě uvedeným zakázal; svědectví ostatních svědků nebylo jinak důležito.

Konečným výměrem ze dne 17. června 1883 č. 4519. dal c. k. okresní soud v Libáni žalobě místo, vynechal však v enunciatu bez udání důvodů část prosby žalobní, že totiž žalovaný V. Koníček žalobce i zmíněným zákazem chůze po pozemcích č. parc. 580., 581. a 592. v držení jich práva rušil, aniž by byl ale žalobu v tomto kuse zamítl. V

důvodech

praví se: Jedná se ve sporu tom dle §. 5. čís. nařízení ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. jedině o to, byli-li žalobcové skutečně v posledním faktickém držení zažalovaného práva chůze do knížecího lesa po hranicích pozemků č. parc. 580., 581. a 592. a v držení lávky přes jalovou strouhu na pozemek č. parc. 589. vedoucí a byli-li v tomto svém držení od žalovaného rušeni.

Žalovaný V. Koníček doznal, že B. Richter dal hned r. 1880 udělati sobě v místech těch lávku a to ze služebných ohledů, že dále B. Richter chodil od r. 1880 po hranicích pozemků č. parc. 580., 581. a 592., že chodil tudy, když toho služba vyžadovala, a že chodil v zájmu služby i po lávce přes jalovou strouhu vedoucí, a doznal, že dne 28. února tuto lávku vyzvedl. Tím jest tudíž prokázáno, že B. Richter skutečně právo chůze po uvedených pozemcích vykonával, že tím byl i v držení oné lávky a že jejím vyhozením žalovaný jej v držení tomto rušil.

Ježto žalující chodil po naduvedených pozemcích k lávce a přes tuto na pozemek č. parc. 589., stalo se odstraněním jejím právo chůze té bezúčelným a nemožným a rušil tím žalovaný žalobce v držení tohoto práva chůze, následkem čehož bylo také žalobě místa dáti.

Ježto doznáním žalovaného prokázáno, že B. Richter chodil po lávce té a uvedených hranicích v zájmu služby, čímž jako osoba fysická bezprostředně a jako zástupce lesního úřadu J. J. knížete J. z L. prostřednictvím svým byl v držení jak lávky tak i práva chůze, jest tím námitka scházející legitimace vyvrácena.

Rovněž námitka nepříslušnosti soudní v případu tomto místa nemá, neboť jedná se tu toliko o faktické držení lávky, nikoliv však o užívání vody zřízením vodním, k němuž by se ustanovení §§. 17. a 71. zákona ze dne 28. srpna 1870 č. 71. z. z. pro král. České a následkem toho také další důslednosti ustanovení §. 75. ibid. o příslušnosti politické vztahovaly, ano k takovým zařízením obyčejnou lávku postavenou na dvou kůlcích do jalové strouhy zasazených čítati nelze.

Na tento konečný výměr podal žalovaný stížnost k druhé stolici.

C. k. vrchní soud zemský v Praze vyhověl rozhodnutím ze dne 16. října 1883 č. 21609. a 29259. stížnosti žalovaného z uvedeného konečného výměru, zrušil žalobní výměr i celé předcházející řízení jako zmatečné a nařídil c. k. okresnímu soudu v Libáni, aby žalobu ze dne 27. března 1883 č. 2348. jakožto před soud nepatřící vrátil.

Důvody.

Ze spisův — nehledě ani k tomu, že žalovaný tvrdí, že lávku jen proto odstranil, ana zřízením jejím se voda staví a tím práva jeho ohrožena jsou — vyplývá, že lávka zřízena bez povolení politického úřadu. Ke zřízení lávky jakožto vodního zařízení, které ovšem stavení vody spůsobiti může, zvláštního povolení správního úřadu však potřebí jest.

Třeba tudíž pochybovati nelze, že v jednání V. Koníčka rušení posledního pokojného držení spočívá a též dle vodního zákona nikdo práva nemá, aby pokojné držení vodního zřízení i tehdy, když toto neoprávněným spůsobem zřízeno bylo, svémocně rušil, tož přece tato záležitost vyříditi se má úřadem politickým. Jako by bylo tudíž vyhovovalo zákonu o právu vodním, kdyby V. Koníček přestoupení tohoto zákona se strany žalobců politickému úřadu byl udal a za odstranění ohrožujícího jej zřízení žádal, tak také v přítomném sporu jedině jen správní úřad záležitost tuto spůsobem veřejné důležitosti vody přiměřeným vhodně rozluštiti může, ježto jednak znovuzřízení mostu schváleno, jednak také bezpečná konstrukce jeho za podmínku schválení položena býti musí, kdežto soudním nálezem na ochranu držení pouze jen předešlý stav možným nebezpečím hrozící obnoven by býti musel.

Vzhledem k tomuto vylíčení a zásadám v §§. 3., 17., 18., 43., 70., 74. a 75. zák. vod. vysloveným, jest tudíž příslušnost úřadu

politického v tomto případě odůvodněna, následkem čehož v odpor vzatý konečný výměr i s předcházejícím řízením jakožto zmatečný zrušen býti musel a c. k. okresnímu soudu nařiditi bylo, aby žalobcům žalobu jako k řízení soudnímu se nehodící vrátil.

Na rozhodnutí toto stěžovali si žalobci, poukazujíce především k tomu, že dle prosby žalobní jedná se ve sporu tom jedině o rušení práva chůze po stezce v žalobě blíže naznačené do knížecího lesa, které se strany žalobce nejen odstraněním sporné lávky, ale také neoprávněným zákazem svépravně rušeno bylo a že na věci ničeho nemění, že v enunciátu konečného výměru tento poslednější odstavec úplně vynechán byl, poněvadž žalobci, když v témž výměru nejen jejich držení onoho práva, ale i svépravné rušení téhož se strany žalovaného právem uznáno bylo a o nějakém zamítnutí některého kusu žalobní prosby zmínka se nestala, necítili potřebu na výměr týž si stěžovati; konečně stěžovali sobě i na to, že beze všeho důvodu dr. F. V. jako svědek o posléz uvedeném faktu vyslechnut nebyl a omlouvali svou pozdní stížnost tím, že v řízení possessorním veškeré stížnosti teprv se stížností ve věci hlavní spojiti se mají, nedostačuje-li tudíž přísežné svědectví klassického svědka V. T., že svědectví to výslechem dra. F. V. doplněno býti má. Z důvodů těchto dovozovali, že ve sporu tom jedná se pouze o právo chůze a nikoliv o nějakou vodní záležitost neb vodní stavbu, za kterou ostatně prkno přes jalovou strouhu ve spůsobě lávky položené a připevněné ani považováno býti nemůže, a že tudíž dle toho ne správní úřadové, ale toliko soudové ku rozhodnutí tohoto sporu povoláni jsou.

C. k. nejvyšší soud zamítl stížnost žalobců, poukázav na

důvody

druhé stolice a v dalším uvážení, že žalovaný V. Koníček odstranění oné lávky na takový spůsob provedl, že v potomním jeho vyjádření, již po žalobě oproti B. Richtrovi náhodou kolem jdoucímu učiněném, že lávku vyzvedl a že tamtudy více choditi nenechá, zvláštní rušení spatřovati nelze, a v uvážení, že žalobci na konečný výměr první instance, v němž k onomu zákazu zřetele se nevzalo, si nestěžovali.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 17. ledna 1884 č. 46.

JUC. Jos. R. Kliment.

Možno na základě konečného výměru první instance i v tom případě vésti exekuci, když je soudní kompetence sporna? Má také pro přisouzené útraty rozepře v řízení pro rušenou držbu místo exekuce na základě konečného výměru moci právní ještě nedošlého?

Prve ještě než v případě právě sděleném stížnost na konečný výměr ze dne 17. června 1883 č. 4519. podaná vyřízena byla, podali žalobcové sub praes. 25. července 1883 č. 5842. na základě uvedeného konečného výměru ze dne 17. června 1883 č. 4519. žádost za uvedení lávky do stavu předešlého v cestě exekuce osobou třetí spůsobem pro obě strany nejneškodnějším a spolu za exekuční zájem a odhad movitého jmění V. Koníčka pro přisouzené útraty sporu obnosem 37 zl. 58 kr.

Této žádosti bylo také výměrem c. k. okresního soudu v Libáni ze dne 26. července 1883 č. 5842. na základě §. 18. cit. zák. z r. 1849 místo dáno, avšak exekut V. Koníček vedl sobě stížnost k c. k. vrchnímu soudu zemskému, jenž rozhodnutím ddto. v Praze 11. září 1883 č. 25566. této stížnosti také vyhověl a exekuční žádost žalobců v plném znění zamítl,

poněvadž

byla na konečný výměr podána stížnost, o které dosud — poněvadž c. k. místodržitelství, jež o dobré zdání v příčině kompetence dožádáno bylo, po tu dobu neodpovědělo — v druhé instanci rozhodnuto nebylo, pročež v tomto případě, kde se ještě nerozhodlo, zda tato věc k příslušnosti soudní patří, exekuci povoliti nelze.

Na výměr tento podali žalobci stížnost, poukazujíce hlavně k tomu, že konečným výměrem první instance námitka inkompetence bezvýminečně zamítnuta byla, že bylo žalobě dáno místo a že když námitce nepříslušnosti soudní dosud právoplatně místa dáno nebylo, okolnosti tyto dle §. 18. cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z., který svým jasným a zřejmým ustanovením vedení exekuce již na základě konečného výměru bezvýminečně připouští, úplně stačí, aby exekuční žádost žalobců za zákonně odůvodněnou považována byla, což v stížnosti žalovaného právě, ač bez udání zvláštního zákonního dokladu, popíráno bylo.

C. k. nejvyšší soud změnil rozhodnutí druhé stolice a výměr prvního soudce opět v platnost uvedl, pokud žalobcům povoleno bylo, aby spůsobem pro obě strany neškodným na útraty žalova-

ného V. Koníčka spornou lávku osobou třetí do předešlého stavu uvedli, naproti tomu stížnost zamítl, pokud čelila proti tomu, že povolení mobilární exekuce pro přisouzené útraty zrušeno,

poněvadž

dle §. 18. cís. nařízení ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. straně v první stolici zvítězivší bez ohledu na podanou stížnost exekuce sice ihned povoliti se má, toto výjimečné ustanovení však přísně vykládati se musí a proto jak z odst. 2. §. 18. tohoto cís. naříz. na jevo jde, též na současné exekutivní vymáhání soudních útrat se rozšiřovati nemůže.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 1883 č. 14304.

JUC. Josef R. Kliment.

Jiný případ k otázce o příslušnosti soudní ve sporech týkajících se staveb vodních.

Prosba obsažená v žalobě, kterou A. Křížová dne 29. dubna 1883 pod č. 3399. na A. Strakovou k c. k. okresnímu soudu v Libáni podala, směřovala k tomu, aby nalezeno bylo, že A. Straková tím, že dala můstek přes náhon z cukrovaru Libáňského na Zlívský mlýn vedoucí a cesty č. kat. 1519. a 792/2. spojující rozházet, rušila žalobkyni v právu jízdy na její pozemky č. kat. 739., 737/2. a 738/2. u Libáně, a že jest povinna, dotčený můstek do předešlého stavu uvésti a všeho rušení se zdržeti.

Žalovaná A. Straková doznala, že můstek, po kterém žalující A. Křížová na svá pole jezdila, rozbořila, namítala však, že to učinila proto, že se voda u něho stavila a její pozemky, které vedle můstku leží, zatápěla, že můstek ten, který mimochodem zřízen bez povolení příslušného politického úřadu, je stavbou dle vodního zákona a že tudíž k rozřešení toho sporu příslušným jest toliko politický úřad.

Při místním ohledání shledáno, že náhonem tekla voda proudem v průměrné šíři 1 *m* a že hloubka vody bezprostředně před můstkem obnášela 48 *cm*; sporný můstek pak že sestával z prsou z kamene vyzděných, mezi nimiž prostor zoužen na 80 *cm*; přes tato prsa byly položeny pak velké kamenné plotny, přes které se jezdilo; *prostor mezi těmito* a hladinou vodní byl pouze 10 *cm*.

Z těchto okolností vyvozovala žalovaná A. Straková, že proud vody v onom náhonu je dosti silný, že celá konstrukce mostku toho nutně stavení a přelévání vody spůsobovati musí, a že je tudíž můstek ten dle §. 17. vod. zák. stavbou vodní.

Konečným výměrem ze dne 26. května 1883 č. 4009. dal c. k. okresní soud, zamítnuv námitku nepříslušnosti, žalobě místo.

Důvody.

Doznáním žalované prokázáno, že žalobkyně, event. její manžel jezdí po cestě č. parc. 1519. až k náhonu, který vede od cukrovaru Libáňského ku Zlívskému mlýnu, pak přes můstek, jenž přes náhon ten položen jest, a dále po cestě č. parc. 732/2. na své pozemky č. kat. 739., 737/2. a 738/2., a že žalovaná uvedený můstek přes náhon vedoucí rozházeti dala a kámen z můstku toho odstranila; z toho pak plyne, že žalobkyně byla v posledním faktickém držení práva jízdy na její udané pozemky a že rozházením můstku, vedoucího k obecní cestě č. parc. 1519., ve vykonávání práva volné jízdy směrem prv uvedeným na své pozemky za náhonem ležící rušena byla a ježto dle §. 339. ob. zák. obč. nikdo nemá práva, jiného svémocně v držení, nechť je jakékoliv, rušiti, muselo žalobě místo dáno býti.

Na toto rozhodnutí stěžovala sobě žalovaná a poukazovala v stížnosti své k tomu, že již z okolnosti té, že v konečném výměru v souhlasu s prosbou žalobní se jí uvedení mostku sporného do předešlého stavu ukládá, tedy provedení vodní stavby, kterouž bez předchozího povolení politického předsevzíti nelze, vysvítá nejlépe, že soud k rozhodnutí otázky té nikterak kompetentním býti nemůže, poněvadž nelze mysliti, že by soud mohl nutiti stranu, by proti svým zájmům vyhledávala povolení politického úřadu aneb aby dopustila se dle §. 72. zákona ze dne 28. srpna 1870 č. 71. z. z. přestupku vodního zákona a ježto otázka tato tvoří podstatu celého sporu, že bylo námitce inkompetence místa dáti.

Rozhodnutím c. k. vrchního soudu zemského v Praze ze dne 4. září 1883 č. 18482./24097. byla však tato stížnost zamítnuta.

Důvody.

Námitka nepříslušnosti jest ve sporu tomto nemístná, poněvadž záležitost ta příslušnosti administrativních úřadů nepodléhá; neboť *ačkoliv dle tvrzení žal*ované jedná se toliko o otázku,

zdali se žalující A. Křížová znovuzřízením sporného mostku snad nedopustila přestupku §. 17. vod. zák., a ačkoliv není o tom pochybnosti, že kdyby se věc tak měla, jak ji žalovaná A. Straková líčí, politické úřady ve věci této příslušnými by byly, přece podle skutečností, kteréž tvoří základ žaloby, jeví se tvrzení žalované planým, poněvadž jednak také žalovaná sama příčinou udaného stavení vody stížnost na politický úřad byla by vznésti musela, jednak stěžovatelka jen tenkráte nárok by mohla činiti, aby udaje její za správné se pokládaly, kdyby se jí bylo podařilo, škodlivé jí rušení vodotoku odstraniti, aniž by tím účel byla porušila, kterémuž most sloužil.

Dle žaloby však nejedná se o poměry stavení vody zřízením mostu spůsobené, nýbrž o právo jízdy zrušením mostu rušené, kteréž rušení žalovaná oproti žalobkyni sama doznává; posuzování pak takového rušení držby nedotýká se žádným směrem příslušnosti administrativních úřadů, jimž přísluší provádění vodního zákona a ježto bylo jak poslední skutečné držení žalobkyně, tak i rušení se strany žalované prokázáno, musel býti konečný výměr v celém obsahu potvrzen.

V mimořádné stížnosti na toto rozhodnutí podané poukazovala žalovaná A. Straková k tomu, že důvody druhé instance, které právě zamítnutí námitky inkompetence objasniti mají, jsou nesrozumitelnými a v odporu se spisy a dále že ve sporu tom jedná se pouze o rozhodnutí právnické otázky, zda ona tím, že uvedený můstek — když voda značně stoupala a nemajíc u můstku toho dostatečně volného průchodu na její sousední pole se rozlévala a jí tím značnou škodu působila — odstranila a to ještě v úmyslu, aby toku vody uvolnila a tak dalšímu zavodňování předešla, již žalobkyni v držení jejího práva jízdy rušila, kterážto otázka, ano zde nebylo úmyslu rušebního, že ve prospěch její zodpověděna býti musí; ostatně že ve sporu tom vystupuje v popředí jako punctum litis můstek, který bez odporu je vodní stavbou a že jest tedy spor tento rozepří, kterou dle vodního zákona řešiti dlužno, neboť v případě, že by soud prohlásil se ve sporu tom kompetentním, bude jeho rozhodnutí hlavně spočívati v tom, aby žalovaná můstek sporný do předešlého stavu uvedla, tedy znovu postavila, čili jinými slovy, aby provedla stavbu, která nade vši pochybnost zapotřebí má povolení administrativních úřadů, kteří však povolení to alespoň pro stavbu můstku v předešlých *rozměrech by dáti* nemohli, an týž byl hlavní příčinou zatápění

a zabahňování sousedních pozemků a že v případě tom, kdyby žalobkyně stavbu tu pořadem exekuce osobou třetí prováděti měla, že by žalovaná — neb i jiný interessent — byla nucena u kompetentních úřadů politických zákaz stavby takové si vymoci, čímž by vzešla kolise, jež dala by se vysvětliti jen tím, že soudové prohlásili se o něčem kompetentními, kde vlastně nebyli; z toho vyvozovala žalovaná, že její námitka nepříslušnosti je ve sporu tom úplně na místě.

Leč c. k. nejvyšší soud mimořádnou tuto stížnost zamítl a zároveň uložil právnímu zástupci žalované pro zjevné zneužití právního prostředku pokutu 15 zl., poukázav pouze na

důvody

druhé stolice.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 1. listopadu 1883 č. 12922.*)

JUC. Jos. R. Kliment.

Možným-li zachování sobě držby pozemku k usedlosti náležejícího při odevzdání celé usedlosti do držení osoby jiné?

Otec postoupil do vlastnictví synu svému usedlost s pozemky a vymínil si při tom kus pozemku na jeden rok pro sebe k uží-

---

*) Než došlo toto rozhodnutí, žádala žalovaná A. Straková na základě rozhodnutí prvních dvou instancí u c. k. místodržitelství v Praze, vyličujíc nezákonné a zhoubné zřízení onoho můstku, aby totéž dle §. 12. zákona ze dne 18. dubna 1869 č. 44. ř. z. učinilo návrh c. k. říšskému soudu ku rozřešení otázky kompetenční ve sporu výše pojednaném.

C. k. místodržitelství nevyhovělo žádosti této z těchto důvodů: Když i nepřihlíží se k tomu, zda jsou tu k podobnému návrhu podmínky §. 12. cit. zák. odst. 2., uvážiti potřebí v případu tomto, že jedná se jedině o rušení práva jízdy, o čemž pouze soudové rozhodovati oprávněni jsou: mimo to, že žalované A. Strakové, domáhá-li se toho, by stavení se vody odpomohlo, ještě nyní volno jest, při politickém úřadě žalovati, že pak bude předmětem jednání, zda následkem zřízení můstku skutečně jakási zpáteční voda povstává a jakým spůsobem by se tomu dalo odpomoci, čímž se ale nikterak nedotkne již soudně rozhodnutá otázka o právu k jízdě. Rozhodnutí c. k. místodržitelství v *království Českém* ze dne 8. ledna 1884 č. 92691.

vání. O postoupení usedlosti na syna zřízena byla písemní smlouva, v níž se praví, že vedle této smlouvy přešlo vlastnictví, držení a užívání této postoupené usedlosti dnem učinění smlouvy na syna. Při tom opomenulo se v této písemní smlouvě vytknouti, že si postupující jmenovaný pozemek na jeden rok k užívání pro sebe vymínil.

Postupující na to pozemek vymíněný, jejž byl ještě za svého hospodářství pšenicí osil, i na dále opatroval, to jest vše na něm předsebral, co se na zasetém pozemku až do jeho sklizení předsebráti může, jako: trávu z osení plel, pole při dohlídce obcházel a schválně ze vzdáleného svého bydliště k poli dohlížet přicházíval, dílem sám, dílem jiného za sebe tam posílal, zkrátka — jak se postupující vyjádřoval — hleděl si své úrody.

Když obilí dozrálo na tomto pozemku posekal a sklidil je nastupující syn.

Následkem toho žaloval otec syna dne 19. září 1880 pod č. 8783. pro rušení držby zmíněného pozemku.

Žalovaný namítl, že jest knihovním vlastníkem usedlosti a s ní všech tedy i sporného pozemku, jež nabyl tím způsobem, že vedle písemní smlouvy o kmenové usedlosti přešlo naň s právem vlastnickým spolu držení a užívání postoupené usedlosti s pozemky.

První stolice zamítla žalobu, přistoupíc při tom úplně na námitku právě činěnou a

odůvodňujíc

nález podstatně takto:

Vedle §. 339. ob. z. obč. musí žalobce dokázati držení věci neb práva a čin rušební.

Čin rušební doznal žalovaný úplně, avšak smlouvou postupní a výměrem o knihovním převedení práva vlastnického jest dokázáno, že žalobce postoupil žalovanému dříve jemu náležitou usedlost se všemi pozemky k ní patřícími, že podle odst. 5. této smlouvy přešlo vlastnictví, držení a užívání této postoupené usedlosti dnem učinění smlouvy na žalovaného, dále že souhlasně od obou stran seznáno jest, že k této usedlosti patří také sporný pozemek; přihlíží-li se k pojmu právnímu „držení věci“ že totéž podle §. 309. ob. z. obč. skládá se ze dvou živlů t. j. z faktické moci nad věcí a z vůle, nakládati věcí jakoby svou, že vedle jednání v §. 312. ob. z. obč. demonstrativně uvedených lze každým

skutkem, jenž poskytuje výhradní faktickou moc nad věcí, držbu převésti, a to i znameními (§§. 315. a 427. ob. z. obč.) zejmena poznamenáním věci, že při obapolném jednání prohlášená vůle stran nejlepším toho je měřítkem, co z jedné strany se postupuje a z druhé nabývá, nemůže se vzhledem k těmto zákonným ustanovením za to míti, že žalobce po dni učinění smlouvy byl držitelem shora zmíněného pole, neboť se mu nedostává potřebné vůle, nakládati s věcí jakoby vlastní. Při tom uvážiti dlužno dále, že výkony držební, které žalobce prý po učiněné smlouvě předsevzal — jako plení trávy a bodláčí — ve smyslu zákona za výkony držební pokládati nelze, kdežto žalovaný držení pozemku, o nějž zde, nabyl, a sice vůlí ve smlouvě prohlášenou a činem faktickou moc nad věcí zjednávajícím t. j. knihovním vkladem postupní smlouvy (§§. 321. a 350. ob. zák. obč.), a zajisté činem, jenž prý držení žalobcovo rušil, totiž sklizením a odvezením úrody pro sebe.

Z těchto důvodů a vzhledem k §. 887. bylo žalobu zamítnouti.

Přes stížnost žalobcovu potvrdil c. k. vrchní soud v Praze ze dne 25. ledna 1882 č. 1538 konečný výměr první instance z

důvodů,

že k usedlosti postoupené náleží také sporný pozemek, usedlost pak že žalobce odevzdal žalovanému do držení trhovou smlouvou, na kterou se žalovaný odvolal.

Dle toho byloby držení sporného pole na straně žalobcově možným jen tenkrát, kdyby se žalobce po smlouvě v držení sporného pole byl dostal, aneb při odevzdání usedlosti v držení tohoto pole se udržel.

Poněvadž sporný pozemek žádný samostatný předmět nečiní, tudíž odevzdáním usedlosti také sporný pozemek žalovanému odevzdán byl, mohlo by se udržení žalobce v držení sporného pole jen tenkrát státi, kdyby při odevzdání usedlosti předsevzalo se zvláštní jednání, což se ale nestalo a žalobce to ani netvrdí.

Žalobce ale nedokázal také jednání, kterým by se po smlouvě a odevzdání usedlosti v držení sporného pole uvázal, neboť činy jeho (pletí trávy a dohlížení k poli) nelze pokládat za vykonávání držebních práv.

Z těchto důvodů bylo nález prvního soudce potvrditi.

Též mimořádnému dovolání se žalobcově nebylo místo dáno z

důvodů

obou nižších instancí.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 14. března 1882 č. 2799.

JUC. Jindř. Fiala.

Na základě rozsudku vyslovujícího povinnost k periodickému plnění nelze povoliti vklad práva zástavního pro dávky ještě nedospělé.

Ku žádosti Jana A., poručníka Františka K., mimo manželství zrozeného, povolen byl na základě právomocného rozsudku c. kr. krajského soudu v Budějovicích ze dne 24. října 1882 č. 6439. výměrem ze dne 7. listopadu 1882 č. 6671. záznam exekučního zástavního práva na právovarečném domě č. p. 193. v Budějovicích jako vkladu hlavním a na domě č. p. 95. jako vkladu vedlejším pro povinnost Václava J., aby vyživil a vychoval nezl. Františka K. a k tomu účelu od 24. října 1882 do 12. prosince 1885 totiž do dokonalého šestého roku jeho věku měsíčně 15 zl., a od té doby až do zaopatření nezl. Františka K. měsíčně 20 zl. vždy napřed k rukoum poručníka zaplatil a pro povinnost Václ. J. svým časem podle jmění téhož nezl. Františka K. zaopatřiti, vše až do nejvyššího obnosu 6000 zl.

Na výměr ten podal Václav J. dne 22. listopadu pod č. 7135. stížnost, v které uvádí: 1) že dle knihovních výtahů o domech č. p. 95. a 193. v Budějovicích prvjmenovaný dům dostatečnou pupilární jistotu poskytuje, pročež nebylo potřebí záznamu též na domě č. p. 193. 2) že nejvyšší obnos, do kteréhož záznam povolen byl, ničím odůvodněn není, jelikož by náklad na živení dítěte do té doby až se samo bude moci živiti, obnášel jen 2500 zl. 3) že náklady na živení dítěte splatny nejsou, pročež záznam exekučního zástavního práva ani povolen býti nemůže.

C. k. vrchní soud zemský změnil rozhodnutím ze dne 5. prosince 1882 č. 35165. výměr první stolice a odmítl žádost Jana A.,

poněvadž

v rosudku, na jehož základě záznam exekučního zastavního práva povolen byl, vysloveno není, že má Václav J. povinnost, aby zjistiti

dal částky alimentační budoucně splatné a dle obec. soud. řádu exekuce povoliti lze jen tehdy, když dlužník po uplynutí lhůty soudcovským výrokem neb soudním vyrovnáním určené povinnostem svým nedostál.

Dovolací stížnost poručníka Jana A., v níž ukázáno bylo na ustanovení §§. 14. a 36. knih. zák., c. k. nejvyšší soud zamítl z

důvodů

druhé stolice a z té příčiny, že §§. 14. a 36. knih. zák. na tento případ vztahovati nelze.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 21. února 1883 č. 1632.

J. K.

K §. 323. soud. řádu a §§. 51. a 69. jur. normy.

Žádost Davida Lažanského ze Sušice o povolení exek. odhadu Františku Maškovi náležející polovice usedlosti č. p. 46. v Buděticích a požádání okresního soudu v Sušici o výkon této exekuce pro směnečnou pohledávku 182 zl. s přísl. c. k. krajský soud v Písku výměrem ze dne 3. února 1880 č. 870. zavrhl z toho

důvodu,

že vedle §§. 69. a 51. jur. normy a §. 323. soud. ř. příslušným není ku povolání odhadu, nejsa soudem reálním.

K stížnosti Davida Lažanského potvrdil c. k. vrchní zemský soud v Praze rozhodnutím ze dne 16. února 1880 č. 5702. výměr c. k. krajského soudu v Písku z

důvodu

stolice prvé v uvážení, že vedle §. 69. jur. norm. soudu uznávajícímu jen povolování prvního stupně exekuce přísluší, kdežto vedle §. tohoto al. 2. povolování exekuce reální příslušnému soudu reálnímu přikázáno jest.

V §. 323. s. ř. není vysloveno elektivní forum, neboť slovo „befugt“ vztahuje se k době, kdy; totiž teprvé když vklad v moc práva vešel a exekuční právo zástavní vydobyto bylo, možno exekuční odhad žádati, kdežto označením reálního soudu příslušnost závazně jest vyslovena.

Mimořádné stížnosti Davida Lažanského, v níž mimo jiné zvláště k tomu poukázal, že vedle al. 2. §. 69. jur. normy o další stupně exekuce u soudu reálního bezprostředně žádati se může, tedy právě z toho jen na oprávněnost nikoliv na místnost u vykonávajícího soudu o další exekucí žádati, souditi se musí tím více, že se onoho al. 2. §. 69. jur. norm. uvedeného slova „können" i v jiných §§. jur. normy, jako v §§. 32., 40., 43., 44. a 45. k označení elektivního fora používá, dal c. k. nejvyšší soud místo zrušiv výměry prvé a druhé instance a nařídiv vyřízení žádosti c. k. krajskému soudu v Písku z následujících

důvodů:

Vedle §. 69. jur. norm. a §. 323. s. ř. jest exekvent oprávněn nikoliv však výhradně poukázán, by vydobyv první stupeň exekuční o exekuční odhad u reálního soudu žádal.

Poněvadž pak povolení a výkon tohoto reálního aktu (odhadu) děliti možno, není §. 51. jur norm. tomuto výkladu na odpor, neboť dle tohoto článku jedině výkon tam naznačených reálních aktů ne ale povolení jich příslušnosti reálního soudu se vyhrazuje.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 8. dubna 1880 č. 3880.

JUC. A. Šebelík.

Jest ponocný „veřejný úředník" ve smyslu §. 153. tr. z.?

Rozsudkem c. k. zemského soudu v Brně ze dne 3. srpna 1883 č. 11661. byl Josef Mašek uznán vinným zločinu těžkého uškození na těle ve smyslu §. 153. tr. zák., spáchaného tím, že v noci k 25. květnu 1883 v Lelekovicích ponocnému Václavu Škarohlídovi, když tento byl u vykonávání své služby, úmyslně lehce na těle uškodil. V

důvodech

praví se mezi jiným: Dle dopisu obecního představenstva v Lelekovicích ze dne 18. června 1883 obstarává Václav Škarohlíd noční hlídku a s ní spojenou službu bezpečnosti, a má povinnost, aby se o udržení pořádku a pokoje staral. Při službě nosívá roh k troubení, jenž jeho každému jako ponocného činí znatelným, a znal jeho také obžalovaný dobře.

V §. 153. tr. z. poskytuje se větší ochrany zákonné osobám v §. 68. tr. z. uvedeným, k nimž tento §. výslovně čítá zřízence úřadu obecního, ať jsou pod přísahou čili nic, z čehož zřejmo, že je staví na roveň s úředníky přímo ustanovenými.

Poněvadž tudíž není pochybnosti, že Václav Škarohlíd byl veřejným úředníkem, jemuž bylo uloženo, aby se v noci o udržení pořádku a pokoje staral, a poněvadž Václav Mašek, jemuž toto bylo bylo povědomo, jemu u vykonávání služby úmyslně lehce na těle ublížil, jest podstata zločinu §. 153. tr. z. dokázána.

V zmateční stížnosti opírající se o zmatek §. 281. odst. 9. lit. *a*) a odst. 10. ob. tr. ř. tvrdí obžalovaný, že výrokem o otázce, jestli tvoří lehké poškození od něho spáchané podstatu zločinu, zákona nesprávně bylo použito. Pro pojem veřejného úředníka ve smyslu §. 153. tr. z. jest prý jedině definice §. 101. tr. zák. rozhodná, dle níž jako veřejní úředníci jen ony osoby mohou býti považovány, které následkem veřejného rozkazu k obstarávání záležitostí vlády jsou povolány. Neboť sám představený obce, neb úředníci obce jsou potud a jen tenkráte veřejnými úředníky ve smyslu §. 153. resp. 101. tr. zák., pokud obci a její zástupcům přísluší obstarávání záležitosti vlády a když tyto záležitosti obstarávají, kdežto péče o bezpečnost osoby a majetku dle čl. V. zák. ze dne 5. března 1862 č. 18. ř. zák. patří k samostatnému a tudíž nepřenešenému oboru obce.

Již obecné mluvě prý se příčí, by ponocný byl jmenován veřejným úředníkem, poněvadž samostatnou právomocnost nevykonává, a tudíž může prý býti považován toliko služebníkem obce, který obstarává záležitosti do vlastního oboru obce spadající, nikoliv pak záležitosti vlády.

Kdyby ale ponocný v Lelekovicích byl veřejným úředníkem, není prý přec zaměstnání jeho, při kterém lehké poškození tvořící základ obžaloby se stalo, takové, by při tomto zaměstnání byl jako veřejný úředník považován, neboť poranění se stalo, když právě troubil 11 hodin a není záležitostí vlády, aby občanům v Lelekovicích hodiny v noci byly oznamovány.

C. k. nejvyšší soudní a kasační dvůr zmateční stížnost zamítl z těchto

důvodů:

Předmětem tohoto rozhodnutí jest tvrzený zmatek §. 281. č. 9. a 10. tr. ř. povstalý prý nesprávným použitím §. 153. tr. z.

na podstatu skutkovou od prvního soudce za prokázanou považovanou, kteráž jest tato: „že Josef Mašek v noci k 25. květnu 1883 ponocného Václava Škarohlída, jehož jako takového dobře znal, a který mimo to měl svůj odznak, roh na šňůře visící, a který dle přípisu obecního představenstva v Lelekovicích ze dne 18. června 1883 od obecního výboru jest ustanoven k udržování pořádku a pokoje v noci a který též slib jako ponocný vykonal, v nepřátelském úmyslu a ve vykonávání jeho služby, tělesně lehce poškodil:“

Ač pravda, že §. 153. tr. z. toliko o „veřejných úřednících“ mluví, nelze přece výrok, že svrchu uvedené okolnosti tvoří podstatu zločinu v §. 153. tr. zák. naznačenou, za nesprávný považovati.

Neboť udržování veřejného pokoje a pořádku v době noční v obci patří k policejnímu úřadování obce, a osoby, které mají povinnost, by bděly nad pokojem a veřejnou bezpečností v noci, nutno považovati za veřejné úředníky ve smyslu §. 101. tr. zák. a požívají tudíž osoby ty ochrany, které jim zákon v §§. 101. a 153. tr. z. poskytuje.

Nemění ničeho na trestuhodnosti činu, že v tomto případě Václav Škarohlíd jest nazván toliko „ponocným“, poněvadž, jak řečeno, pod tímto pojmenováním konal službu veřejné bezpečnosti.

Tvrzený zmatek tudíž neexistuje a musela tudíž zmateční stížnost býti zamítnuta a dle §. 390. ob. tr. ř. muselo býti vysloveno, že obžalovaný jest povinen nésti útraty tohoto opravního prostředku.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudního a kasačního dvora ze dne 28. ledna 1884 č. 10935.

Adj. Jar. Lisec.

Zprávy

o týdenních schůzích Právnické Jednoty v Praze.

8. týdenní schůze dne 29. listopadu 1883.

Předseda: náměstek starostův pan dr. ryt. z Aullů.

Zapisovatel: jednatel p. dr. K. Havelka.

Členů přítomno: 16.

Na programu jest přednáška p. c. k. adjunkta Rudolfa Vyšína:

1) o odstupném v řízení bagatelním;
2) jak rozhodnouti sluší spor bagatelní, ve kterémž strany odporující sobě přísežná seznání byly učinily.

1) Ustanovení §. 1. ad 2) bag. ř. jest sporné, připouštějíc následkem obtížné stylisace a nejasnosti své dvojí výklad.

Jedni hájí náhled, že lze připustiti bagatelní řízení vždy, kdykoli nabízí se žalobce přijati za předmět žalobní peněžitou sumu do 50 zl., ať jest předmětem žalobním cokolivěk, třeba i něco, co nemá pro žalobce zájmu peněžitého.

Jiní pak praví, že musí míti předmět žaloby cenu majetkovou, že musí míti žalobce na předmětu tom zájem, jenž v peníze přeměniti se dá.

Kontroverse tato spočívá na různém výkladu slovném. (§. 1. ad 2. bag. ř.)

Druhý náhled jest správnější, čemuž nasvědčuje především první odstavec alin. 2., kdež naznačen jest peněžitý zájem, jejž předmět žalobní míti musí, aby nahražen býti mohl sumou peněžitou. Jinak by také ustanovení první věty bylo zbytečné.

Rovněž svědčí pro náhled ten srovnání §. 2. sum. pat. s dotčeným ustanovením bagat. řádu, kterážto ustanovení patrně a zajisté že nikoliv nahodile od sebe se liší, pokud se týče ustanovení, že musí býti předmět žalobní spůsobilý, aby alternativně místo něho žádána býti mohla suma peněžitá.

Mimo to odpovídá náhled tento rationi legis při bagatelním řádu. Jestiť řízení bagatelní, jak o tom svědčí úvodní ustanovení bagatelního řádu týkající se kompetence, obmezeno na případy malé a snadné, jež rychle rozhodnouti lze. To vyslovují též motivy k bagat. řádu; z té příčiny také vyloučeno jest odvolání. O stručnosti a krátkosti jednání zmiňují se též §§. 19., 71. a j.

Z toho vychází, že, má-li býti řízení stručné a krátké, nemohou spletenější a obtížnější spory v bagat. řízení projednány býti. Kdyby mohlo nahraditi odstupné vše, pak by i žaloby o uznání stavu, žaloby o služebnosti náležeti mohly před bagatelní soud.

Jest tedy patrno, že má odstupné jiný význam v řízení bagatelním, než v řízení stručném. Praxe také uznává náhled tuto hájený.

Na to doložil přednášející svůj náhled praktickými příklady a uvedl rozhodnutí soudní pro náhled ten i proti němu svědčící.

Pan prof. dr. Pražák hájí náhled opačný, že totiž vždy bagat. řízení užiti sluší, když nabízí se odstupné, třeba neměl žalobce na předmětu žalobním zájem peněžitý. Tomu nasvědčuje již slovné znění

al. 2. §. 1. bag. ř., aniž by ratio legis tomu odporovala. Není správné, že by pak odstavec 1. al. 2. byl zbytečný; tenť vztahuje se na případy, kde nenabízí se odstupné, nýbrž toliko alternativně žádá se buď předmět žalobní aneb suma peněžitá. Kdyby náhled opačný byl pravý, pak by ustanovení §. 4. bagat. ř. bylo zbytečné. Ustanovením §. 4. bag. ř. vyvrácena také námitka, že by žaloby o služebnosti mohly projednány býti před bagat. soudem, jsouť vyhraženy soudu reálnímu. Že by manželské spory sem spadaly, vyvráceno jest §. 1. posl. odst. bag. ř. a §. 14. jur. nor. Že by jen jednoduché rozepře před bag. soud náležely, tomu odporuje skutečnost, že žaloby o sumy pod 50 zl. mnohdy daleko složitější jsou než spory o sumy větší.

Praxe přihlíží k věci jednostranně.

Další debatty zúčastnili se pp. dr. Storch, dr. Nejedlý, dr. Javůrek, dr. ryt. z Aullů a dr. Kučera.

Pan dr. Storch přidává se k náhledu p. prof. Pražáka a podotýká proti náhledu p. adj. Vyšína, že není vyloučeno odvolání v řízení bagatelním pro stručnost jednání a nepatrnost předmětu žalobního, nýbrž pro bezprostřednost líčení, jakž to také platí v řízení trestním. Proto také, aby soudce stál přímo pod dojmem líčení, nařizuje se, aby rozsudek pravidlem hned po přelíčení vynesen byl.

Pan dr. Nejedlý souhlasí s p. adj. Vyšínem podotýkaje, že nikoliv bezprostřednost jednání nýbrž jednoduchost věci odůvodňuje vyloučené odvolání. Dále poukazuje k případu, kde někdo žaluje nárok převyšující 50 zl., nabízí se však v žalobě vzíti toliko 50 zl.; zde nestačí pro zavedení bagatelního řízení pouhé nabídnutí, nýbrž musel by obnos 50 zl. převyšující výslovně sleven býti.

Pan dr. Javůrek přidává se k náhledu prof. Pražáka, rovněž p. dr. ryt. z Aullů, kterýž by de lege ferenda měl náhled p. přednášejícího ze správný.

Naproti tomu hájí p. dr. Kučera náhled p. adj. Vyšína zvláště z toho důvodu, že aestimace processuální jen tam díti se může, kde předmět žalobní jest cenitelný.

Ku konci odůvodňuje p. přednášející svůj náhled ještě tím, že by o tom případě, kdyby veškeré i spletitější spory řízením bagatelním mohly se projednávati, nastalo časté odročování stání, následkem čehož by soudce těžko souvislost udržeti mohl zvláště hledě k tomu, že protokol o stáních jest zcela stručný.

2. Dle náhledu p. adj. Vyšína má soudce obě strany, když toho žádají, pod přísahou vyslechnouti. Tomu nasvědčuje ustanovení

§. 56. bag. ř., dle kteréhož obě strany mají právo žádati, aby jako svědci slyšeni byli. Následkem toho musí také soudce to dopustiti.

Mimo to jedná se o svědectví a svědek musí býti vždy připuštěn.

Konečně plyne to i ze zásady motivů, že obě strany mají míti zcela stejné právo. Přísaha druhé strany musí býti připuštěna i tenkráte, když již jedna strana přísahou stvrdila opak.

Dle motivů má toto ustanovení býti zárukou, že se nebudou chtíti opáčná tvrzení přísahou potvrditi. Však tomu není tak. Přísahy křivé se tím jen množí. Když obě strany tvrzení svá přísahou stvrdily, má soudce jednání zastaviti a spisy trestnímu soudu odevzdati. Dle výsledku trestního jednání sluší pak spor rozhodnouti.

Nemůže-li trestní soud pro nedostatek okolností stihati, pak rozhodným jest §. 33. bag. ř., tu má totiž soud co bagatelní rozhodnouti dle výroku jedné strany nabyv přesvědčení o pravdivosti jeho.

Potvrdí-li obě strany přísežnou výpovědí tvrzení žaloby, pak není věta průvodní dokázána a sluší žalobu zamítnouti.

Přísahají-li obě strany o námitce proti žalobě činěné, pak není námitka dokázána a musí se žalobě místa dáti.

Paragraf 55. nevylučuje přísahu strany druhé, nýbrž stanoví pouze pořádek, dle kterého strany slyšeny býti mají.

Debatty účastnili se pp. dr. Kučera, dr. ryt. z Aullů, dr. Nejedlý a dr. Žalud.

Pan dr. Kučera souhlasí s předneseným náhledem, podotýká toliko, že má se dle dv. dekr. z 6. března 1821 č. 1743. ob. zák. s. jen tenkráte řízení civilní zastaviti a rozhodnutí trestního soudu vyčkati, když od vyšetřování trestního nějaký výsledek očekávati lze.

Proti tomu má p. adj. Vyšín za to, že musí se vždy spisy trestnímu soudu postoupit, jelikož v řízení trestním více lze vypátrati.

Když byl p. předseda p. přednášejícímu vzdal díky, byla schůze skončena.

Dr. K. Havelka.

Kniha judikátní a repert. nálezů

c. k. nejvyššího dvoru soudního.

Č. 113. (knihy judik.).

1. C. k. místodržitelství a zemský výbor jsou k intervenci *povoláni, žádá-li se* za zřízení nové vložky

v deskách zemských pro oddělenou část tělesa deskového nebo pro pozemek, jenž se má z jiné knihy pozemkové do desk zemských přenésti.

2. Důkaz vydobytého svolení politického úřadu zemského má strana soudu již s dotčenou tabulární žádostí předložiti.

Příčinou rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 11. července 1883 č. 8311., v speciálním případě vyšlého, požádalo c. k. ministerstvo spravedlnosti, sdělivši notu c. k. ministerstva vnitra ze dne 8. listopadu 1883 č. 13909., c. k. nejvyšší soud za prohlášení mínění, zdali v otázce intervence politického úřadu zemského při zřízení nových vložek v deskách zemských pro oddělené části těles deskových nebo pro tělesa knihovní, kteráž mají se z jiných knih pozemkových do desk zemských přenésti, na svém plenissimárním dobrozdání, dne 12. června 1872 č. 4866. vydaném, otázku tuto přisvědčivě rozluštujícím setrvává, anebo, zdali u věci té nyní jiné stanovisko zaujímá, maje ohled na zemské zákony v příčině zakládání nových knih pozemkových, od té doby v působnost vzešlé.

V plenissimárním sezení ze dne 11. prosince 1883 pod č. 468. c. k. nejvyšší dvůr soudní své nové dobrozdání v ten smysl vyslovil, že také ještě nyní setrvává na náhledu, za základ dobrozdání ze dne 12. června 1872 č. 4862. položeném, a uzavřel, aby se současně právní zásada výše vytčená do knihy judikátní přijala, uváživ, že v otázce, zdali politický úřad spolupůsobiti má při zřízení nové vložky v deskách zemských pro oddělenou část tělesa deskového nebo pro pozemek, jenž z jiné knihy pozemkové do desk zemských má se přenésti, vždy ještě ministerské nařízení ze dne 30. června 1858 č. 100. ř. z. za rozhodující považovati dlužno, poněvadž toto nařízení zákonem ze dne dne 6. února 1869 č. 18. ř. z. zrušeno bylo jen potud, pokud se týče politického konsensu k rozdělení nemovitostí v knihách pozemkových, naproti tomu však v části, která se týče zřízení nových vložek v deskách zemských, vyjímajíc Čechy pro ostatní korunní země žádným pozdějším zákonem derogováno nebylo a připuštění zřízení nové vložky v deskách zemských netoliko se stanoviska soukromoprávního posuzovati dlužno, nýbrž při tom také otázky veřejnoprávní na přetřes přicházejí, o kterýchž rozhodovati jen úřadům správním přísluší.

Plenissimární usnešení ze dne 11. prosince 1883 č. 468. praes.

Nálezové c. k. nejvyššího soudu
v jiných listech uveřejnění.

Pořádá dr. B. Pacák.

7) Výpověď z nájmu lze s úspěchem dáti jen tomu, kdož nalezá se v bytu na základě smlouvy nájemní, nikoliv ale tomu, kdož vydává se za vlastníka; proti tomu nutno vystoupiti řádnou žalobou.

Nález ze dne 22. listopadu 1883 č. 4389. (Gazzetta dei tribunali 1884 č. 1.)

8) Bylo-li manželství pro překážky §. 62. ob. z. obč. prohlášeno za neplatné, nesmí s výrokem o neplatnost manželství býti spojen spolu výrok, zdaž v manželství tom splozené dítky lze považovati za manželské, poněvadž otázka o stavu dítek v manželství tom splozených nemůže býti předmětem úředního vyšetřování a jednání vedle dvor. dekr. ze dne 23. srpna 1819 č. 1595. sb. z. s., nýbrž musí býti předmětem zvláštního řízení.

Nález ze dne 13. listopadu 1883 č. 11896. (Jurist. Blätter 1884 č. 3.)

9) Poněvadž exekuce jest pouhým pokračováním sporného řízení, tudíž útraty stížnosti exekventa na výměr, jenž právům jeho nehoví, jsou nutnými útratami k nabytí jeho práva, musí tudíž také zvítězivšímu rekurentu nahraženy býti.

Nález ze dne 5. prosince 1883 č. 10089. (Ger.-Zeitung 1884 č. 5.)

10) Jednání o upravení palmárních útrat advokáta vůči straně, nelze považovati za jednání kontradiktorní.

Nález ze dne 20. listopadu 1883 č. 13587. (Ger.-Zeitung 1884 č. 5.)

Denník.

K řádu živnostenskému. Jak známo, rozhodl správní dvůr soudní dne 6. května 1881 č. 828. (sbírka Budwińského č. 1093.), že není zapotřebí při všech stavbách, které se jeví býti spojením prací rozličných živností stavebních (zednické, tesařské, kamenické), aby naznačen byl úřadu stavitel jakožto osoba, která stavbu řídí ve smyslu řádu stavebního, *poněvadž nebylo úmyslem* stavebního řádu, změniti

řád živnostenský, dle tohoto však majitel jedné každé ze živností stavebních oprávněn jest, samostatně prováděti práce v obor jeho živnosti náležející. Při tom však poukázal správní dvůr soudní k tomu, že, vyžaduje-li provedení některé stavby vyššího technického vzdělání, úřadu stavebnímu ovšem přísluší, nařiditi stavebníku, by svěřil provedení stavby staviteli, že však příkaz takový nevyplývá již nutně z okolnosti, že k provedení stavby zapotřebí jest spojení více živností stavebních, nýbrž toliko ze zvláštnosti případu, kterou posouditi má úřad dle volného uvažování svého. O této věci přináší nyní „Z. f. V.“ nález ministerstva vnitra ze dne 11. června 1883 č. 6736., jímž vysloven byl náhled, že právem obecní představenstvo žádalo přivzetí stavitele v případě, kde někdo na svém pozemku hodlal vystavěti dvoupatrový dům činžovní, „poněvadž nemůže býti pochybnosti, že stavba tato, kterou chtěl stavebník svěřiti dvěma mistrům zednickým a jednomu mistru tesařskému, vyžaduje řízení jednotného, ku kterému žádný z naznačených živnostníků není oprávněn.“

Stížnosti v řízení správním. Rozhodnutím ze dne 28. srpna 1883 č. 12593. vyslovilo ministerstvo vnitra zásadu, že nelze ministerstvu rozhodnouti o stížnostech, vedených na nález místodržitelství, jenž byl vynesen — jak to zákony, zejmena obecní, v některých případech nařizují — ve srozumění s výborem zemským. Neb takový nález místodržitelství jest zároveň nálezem výboru zemského, z kterého k ministerstvu dovolati se není lze. Z toho plynula by pak důležitá konsekvence, že nálezy místodržitelství ve srozumění s výborem zemským vynešené toliko stížností přímo k správnímu dvoru soudnímu podanou lze bráti v odpor.

K zákonu spolkovému. Ministerstvo vnitra rozhodlo dne 9. srpna 1883 pod č. 7588. k stížnosti správy spolku zábavného, kteréž policejním ředitelstvím bylo uloženo, učiniti o každém „zábavném večeru“, který spolek hodlá uspořádati, zvláštní oznámení úřadu bezpečnosti, že zmíněné zábavy nelze považovati jakožto schůze spolkové ve smyslu §. 15. zákona ze dne 15. listopadu 1867 o právu spolkovém, že však pokud se při tom jedná o veřejné produkce, ovšem zachovati se bude dle předpisů o tom zvláště vydaných.

„Die Spruchpraxis“. Pod tímto názvem vydávati počal od nového roku p. dr. Antonín Riehl, advokát ve Vídeňském Novém městě, jehož komentáře k občanskému zákonníku, konkursnímu řádu a trestnímu řádu, obratně sestavené z výkladův v nálezech nejvyššího soudu obsažených, u praktického právnictva tak valné došly obliby, *revue o nalezání nejvyšších* instancí království a zemí v říšské radě

zastoupených. Revue tato podávati bude výtahy z nálezův nejv. soudu, správního soudu a říšského soudu, z části i z rozhodnutí ministerií, vždy během posledních dvou měsíců kdekoliv uveřejněných, i vycházeti bude šestkráte do roka v sešitech 3—4archových. Výtahy ze slovanského časopisectva odborného sdělovati vzali na se osvědčený náš spolupracovník p. dr. Bedřich Pacák, advokát v Kutné Hoře, a p. dr. Karel Stromenger, advokát ve Lvově. Zevnější úprava vydaného právě (nákladem Alf. Höldera ve Vídni) sešitu prvního jest velmi sličná, jen by snad aspoň pro první sešity odporoučelo se, aby na obálce podána byla kostra systematického uspořádání látky — příležitostné hledání by tím velmi se usnadnilo. Cena (za ročník i s poštovní posilkou 3 zl. 20 kr.) jest velmi mírná. Přejeme novému tomuto časopisu, jenž skutečné potřebě vstříc přichází, aby u právnického obecenstva rychle došel zasloužené přízně.

Knihopis. Nákladem Karla Gerolda a syna vydán druhý díl veledůležité publikace dvorního rady dra. Filipa Harrasa ryt. Harrasovského „Der Codex Theresianus und seine Umarbeitungen", přinášející druhý díl kodexu Theresianského, jenž jedná o věcech a věcných právech. I tento druhý díl opatřen jest hojnými, velice cennými poznámkami vydavatele. — Stubenrauchův „Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche" čtvrtého vydání vyšel sešit čtvrtý, jdoucí od §§. 367.—461. Úprava nového tohoto vydání ukazuje se stále velmi pečlivou, mnohem pečlivější než bylo při vydání třetím. Nákladem téže osvědčené firmy Manzovy, kteráž čtvrté toto vydání podnikla, vyšla dále studie dra. Ferd. Reinholda, advokáta v Bilíně, „Der Trödelvertrag". Spisovatel způsobem prostým ale zajímavým dovozuje, že zvláštní smlouvy vetešnické uznávati nesluší, contractus aestimatorius že jest podstatou svou výminečná koupě. — Nové nakladatelské knihkupectví Arnošta Pešla v Táboře vydávati se jalo spis „Soustava rakouského školstva obecného", jenž dle zákonitých nařízení ku potřebám praktickým spořádal František Šimek, professor při c. k. paedagogiu v Soběslavi. Vyšel sešit prvý jednající o „dozoru ke školám". Obsah dalších sešitů býti má: Náklad na školstvo, vzdělávání učitelstva, uspůsobení k učitelství, právní poměry učitelstva, vyučování ve školách obecných a měšťanských, kázeň a zdravotnictví školní, propouštění žáků ze školy, vystrojování a zasýlání písemností u věcech školství. Nové toto nakladatelství i v jiných oborech velmi čile si počíná a mimo jiné počalo také vydávati proslulý sociální román Černyševského „Co činiti?" — Nákladem knihkupectví K. Winklera v Brně vyšla „Grammatik der polnischen Sprache zunächst zum

Selbstunterricht" od Fr. **Vymazala**, na niž čtenářstvo, o polské písemnictví se zajímající, jakožto velmi praktickou upozorňujeme.

Hlídka časopisův. „Samosprávný obzor" č. 1. **Čížek, O zákonu** ku zvelebení rybářství ve vodách vnitrozemních. — „Przegląd sądowy i administracyjny" č. 6. Podwin, W sprawie palenia zwłok zmarłych. Č. 7. Starzyński, O tegorocznych zarządzeniach wyjątkowych. Č. 8. Rosenblatt, Wzrost i środki zapobiegawcze. — „Mjesečnik pravničkoga družstva u Zagrebu" X. br. 1. Spevec, O jurističkoj naravi zadruge. Razjomšenje §. 90. stečajnoga reda. Pappafava, O pravnom postupanju sa tudjinci. Sporčić, Pravni upliv razlike spola i posebna nasljedna prava osoba ženskoga spola u hrv.-ug. priv. prawu. — „Juristische Blätter" č. 5.—7. Sewards-Schwarz, Der Sheriff und der Vollzug von Gerichtsbefehlen in Amerika. Č. 8. Zur gegenwärtigen Lage der Justizbeamten. — „Allgem. österr. Gerichts-Zeitung" č. 11. Rosenblatt, Gilt die im §. 56. St. P. O. normirte Zuständigkeit des Geschwornengerichtes wegen zusammentreffender Strafsachen auch für die in Folge Cassationserkenntnisses neuerlich durchzuführende Verhandlung? Č. 14. Wahlberg, Der Name des Angeklagten im Strafprozesse. Č. 15. Seefeld, Muss dem Angeklagten vor dem Sechs-Richtercollegium ein Vertheidiger von Amtswegen beigestellt werden? Č. 16. Kornitzer, Kann im „ordentlichen Verfahren" eine strengere Strafe als in der Strafverfügung wider den Beschädigten, der Einspruch erhoben hat, verhängt werden? — „Gerichts-Halle" č. 7. a násl. Geller, Die Börse-Schiedsgerichte. Č. 10. Jurkowics, Das Summarverfahren in der Praxis. Č. 11. Weiss, Bemerkungen zum Gesetze vom 28. Mai 1881 betreffend die Abhilfe wider unredliche Vorgänge bei Kreditgeschäften. Č. 12. Zu §. 1328. a. b. G. B. Č. 13. Navratil, Die Gesetze über die Anlegung neuer Grundbücher. Č. 14. Hirsch, Staatssocialismus und korporative Organisation. — „Zeitschrift für Notariat" č. 2. Zachistal, Ueber das gegenseitige Verhältniss der §§. 189. u. 192. des kais. Pat. v. 9. Aug. 1854. Č. 4. Benedikt, Die Grundschuld in Oesterreich. Č. 5. Wie ist bei der Schenkung einer Liegenschaft auf den Todesfall das Recht des Geschenknehmers sicherzustellen, wenn der Geschenkgeber bis zu seinem Tode Eigenthümer bleiben und die Uebertragungsgebühren erst nach dem Todesfalle entrichtet werden sollen? Č. 6. Ist durch §. 118 der Not. O. der Justizmin. VO. v. 11. Oct. 1854 Nr. 266 RGB. derogirt worden? Č. 7. Einige Worte zu dem Art. „Die Grundschuld in Oesterreich." Č. 8. Steiner, Austro-Hungarica. — „Athenaeum." Listy pro literaturu a kritiku vědeckou. Č. 5. přináší přehled Hanelův *O novější literatuře* právnické v Chorvatsku, pak oznámení knih: Jean

Loesevitz, L'organisation corporative du travail; Fr. Meisl, Die Ergebnisse der Finanzstrafjustiz in Oesterreich.

Uprázdněná místa. Soudního adjunkta při okresním soudu v Brandýse n. L. s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 8. března 1884 k praesidiu zem. soudu v Praze. Okresního soudce v Mladé Vožici s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 15. března 1884 k praesidiu kraj. soudu v Táboře.

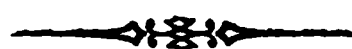
Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie od 1. listopadu 1883 až do 15. února 1884.*)

I. Ve stavu advokátů. *A.* Nastoupili pp. dři.: Häring Stanislav v Kynžwartě 2. listopadu 1883; Schebrle Emanuel v Lounech 6. listop.; Marek Karel v Praze 13. listop.; Oesterreicher Isidor v České Lípě 16. listop.; Bloch Bernard v Strakonicích 6. prosince; Eiselt Eugen v Praze 18. pros.; Schück Edv. v Budějovicích 28. prosince; Wellner Karel v Strakonicích 28. pros.; Polák Quido v Chrudimi 28. pros.; Pfeifer Josef v Karl. Varech 28. prosince 1883; Wopršálek Stanislav v Plzni 17. ledna 1884; Syřiště Gustav v Dobříši 17. ledna; Winternitz Oscar v Karl. Varech 18. ledna; Lederer Edvard v Chebu 30. ledna; Formánek František v Novém Bydžově 30. ledna; Barton Adolf v Mimoni 15. února 1884. — *B.* Ubyli *α*) úmrtím pp. dři.: Lžičař Josef ve Vysokém Mýtě 10. listopadu 1883; Brom Karel v Mělníku 11. prosince 1883; Nonner Karel v Chebu 20. ledna 1884; Šandera Čeněk v Hořicích 29. ledna; Koželuh František ve Vodňanech 1. února 1884. *β*) Advokacie vzdali se pp. dři.: Ronsburger Hugo v Praze; Schönhöfer Robert v Praze; Schmidt Ludvík v Karl. Varech. *γ*) Škrtnut byl p. dr. Linhardt Václav v Praze.

II. Ve stavu kandidátů advokacie. 1) Nastoupili pp.: V listopadu 1883: Dr. Mauthner Hynek u dra. Fischla v Trutnově; dr. Mareček Josef u dra. Broma v Mělníku; Ducháček Josef u dra. Herolda ve Vinohradech; Kopecký Frant. u dra. Pavlíčka v Karlíně; Doubrava Karel u dra. Strobacha v Praze; dr. Oppenheimer Adolf u dra. Příbrama v Praze; Prachenský Stanislav u dra. Prachenského v Praze; dr. Winternitz Pavel u dra. Rappoporta v Trutnově; Steiner Jindřich u dra. Kollmanna v Rokycanech; Neumann František u dra. Vodičky v Král. Městci; Müller Alfred u dra. Goppolda v Praze. V prosinci 1883: Landa Karel u dra. Dvorského v Praze; Vodička August u dra. Vaňka v Chotěboři; Richter Antonín u dra. Körbla v Praze; Vodička Viktor u dra. Fučíka v Praze. V lednu 1884: Dr. Sachs Moric u dra.

*) Opozdění *této zprávy stalo* se následkem onemocnění zpravodaje.

Flussera v Praze; dr. Zimmer Jan u dra. Chmelenského v Hradci Král.; Fischer Markus u dra. Arn. Rosenbachera v Praze; Vendulák Alfred u dra. Podlipného v Praze; dr. Heller Šal. u dra. Goldschmida v Praze; Presser Max u dra. Duschnera v Plzni; Rumplík Th. u dra. Balíka ve Vlašími; Bouček Frant. u dra. Hradeckého ve Vinohradech. V únoru 1884: Dr. Max z Alemannů u dra. Taugla v Benátkách; Dluhoš Emil u dra. Aurědníčka v Praze; dr. Libal Quido u dra. Šindelíře v Čáslavi; Ruth Ant. u dra. Proška v Litomyšli; dr. Bass Vil. Adolf u dra. Kneifla v Liberci. 2) Vystoupili: V listopadu 1883: Dr. Rohn Vil. od dra. Beneše v Praze; dr. Kann Karel od dra. Koeniga v Friedlandu; Perek Václav od dra. Wlczka v Praze; dr. Vaschko Alois od dra. Hellera v Král. Hradci. V prosinci 1883: Dr. Ullmann Richard od dra. Görnera v Praze; dr. Mendl Bedřich od dra. Hlawatsche v Praze; dr. Taussik Josef od dra. Schneidra v Praze; dr. Knoll Rudolf od dra. Schneidra v Praze; dr. Winternitz Oskar od dra. Daneše v Přelouči; dr. Staněk Josef od dra. Veselého v Dvoře Králové. V lednu 1884: Dr. Wolf František od dra. Krofty v Plzni; Vostřebal Jan od dra. Kloučka v Jičíně; dr. Syřiště Gustav od dra. Krupičky v Mělníku; dr. Ungar Julius od dra. Kneifla v Liberci; Petrof František od dra. Petříčka v Přešticích. V únoru 1884: Prachenský Stanislav od dra. Prachenského v Praze; dr. Formánek František od dra. Jedličky v Praze; dr. Veselý Jan od dra. Šimáka ve Vys. Mýtě; Hruška Josef od dra. Voldána v Českém Brodě. 3) Přestoupili: V listopadu 1883: Dr. Kohn Adolf od dra. Picka v Horažďovicích k dru. Wolframovi ve Stříbře; dr. Jarosch Vilém od dra. Biebra v České Kamenici k dru. Katzwendlovi v České Lípě. V prosinci 1883: Štědrý Hynek od dra. Krause v Ml. Boleslavi k dru. Laufbergrovi v Turnově; Němejc Alois od dra. Starcka v Královicích k dru. Kroftovi v Plzni; dr. Schnürdreher Gustav od dra. Fischmanna v Praze k dru. Adlerovi v Jabloncі; dr. Mareček Josef od dra. Broma v Mělníku k dru. Pöschlovi tamtéž; dr. Michalu Václav od dra. Balíka ve Vlašími k dru. Rosenbergovi v Ml. Boleslavi; dr. Fultner Karel od dra. Srdínko v Hradci Králové k dru. Hellerovi tamtéž. V lednu 1884: Bergler Max od dra. Porgese v Karlíně k dru. Duschnerovi v Plzni; Pinkas Antonín od dra. Mourala v Třeboni k dru. Jindrovi v Plzni. V únoru 1884: Dr. Formánek Hynek od dra. Bruny v Kutné Hoře k dru. Formánkovi v Pardubicích; dr. Lederer Ludvík od dra. Šandery v Hořicích k dru. Veselému ve Dvoře Králové; dr. Bergmann Adolf od dra. Formánka v Pardubicích k dru. Hrušovi v Pardubicích.

Návrhy zákonů o soudní praxi a o změně některých ustanovení advokátního řádu.

Uvažuje dr. **Jan Růžička**, advokát v Praze.

Návrhy těchto zákonů spočívají na četných předběžných poradách a rozpravách, jež se děly zejmena na advokátních sjezdech, pak v advokátních spolcích a komorách.

Na III. sjezdu advokátů odbývaném v Štyrském Hradci v roce 1877 jednáno o návrzích na opravu přípravných studií pro advokacii a navrženo zejmena, aby se studia na právnických fakultách prodloužila na 5 let, aby se na universitě zavedly praktické semináře o všech oborech rakouského práva s obligatorní návštěvou a aby se za těchto podmínek praxe advokátní zkrátila na dobu 6 let.

Návrhy tyto nebyly však uznány za spůsobilé, aby odstranily vady případných studií a poukázáno zejmena na to, že dotčené vady nespočívají v nedostatečném zařízení universit, nýbrž v tom, že se studující universitní často málo učí.

Advokát (nyní professor) dr. Jiří Pražák navrhoval změnu §. 2. advokátního řádu v tom směru, aby pro kandidáty advokacie platila též fakultativní praxe administrativní po dobu 2 let, odůvodňuje návrh svůj tím, že se dle dosavadních předpisů neposkytuje kandidátům advokacie příležitost, aby se zdokonalovali v oborech administrativních a že se tyto obory posud jak na universitách, tak i v praxi příliš zanedbávají.

Avšak i přes tento návrh přešel advokátní sjezd k dennímu pořádku, jelikož by tím trpěla soudní a vlastní advokátní praxe kandidátů advokacie. (Srv. Právník 1877 str. 839. a násl.)

V roce 1878 jednáno ve všech advokátních komorách a pak na advokátním *sjezdu v Brně o reformě* advokacie.

Advokátní spolek v Praze navrhoval 10letou praxi a sice 3 leta u soudu, 4 leta u advokáta a 3 leta buď u soudu neb advokáta, z čehož může se též 1 rok praxe odbývati u správních úřadů aneb u notáře. Mimo to navrženo rozsíření studií právnických na 5 let.

Valná hromada advokátní komory království Českého přijala však pouze poslední návrh na rozíšření universitních studií. (Srv. Právník 1878 str. 356. a násl.)

Na IV. advokátním sjezdu, jenž se odbýval v Brně v roce 1878 a při němž, jak známo, přijata zásada volnosti advokacie, navrhoval referent dr. Johanny, jenž hájil zásadu volnosti advokacie, aby byla stanovena pro kandidáty advokacie 2letá praxe soudní, 3letá praxe advokátní a 2letá praxe buď u advokáta neb u notáře, neb u finanční prokuratury, pak aby byl zápis v listinu advokátů závislým na připuštění výboru advokátní komory, na jejíž usnešení lze podati stížnost nebo odpor k nejvyššímu soudu.

Tento návrh byl též advokátním sjezdem přijat oproti návrhům jiným, jež podali zejmena: dr. Auředníček v tom smyslu, aby se pro advokáta při soudu okresním stanovila praxe 7letá, při soudu sborovém praxe 11letá a při soudu v hlavním městě praxe 15letá.

Advokát dr. Alois Pražák — nyní správce ministerstva spravedlnosti — prohlásil, že pokládá dosavadní praxi 7letou za dostatečnou a že by pro venkov, totiž pro města, kde sídlí soud okresní, stačila praxe 5letá; dále prohlásil, že by bylo záhodno uvážiti, nemá-li právo advokáta k zastupování býti obmezeno na obvod c. k. vrchního soudu. (Srov. Právník r. 1878 str. 807. a násl.)

Výnosem ze dne 14. dubna 1880 č. 3780. vyzvalo ministerstvo spravedlnosti všechny advokátní komory, by podaly dobrozdání svá o návrzích dolnorakouské komory advokátní, směřujících k reformě advokacie.

Návrhy tyto směřovaly k tomu:

1) aby se zavedl numerus clausus;
2) aby se soudní praxe prodloužila aspoň na 2 leta a že má tato praxe předcházeti další praxi;
3) aby výbor advokátní komory zkoumal, zdali jest kandidát hoden důvěry s vyhražením stížnosti na komoru a na nejvyšší soud;

4) aby se upravilo přestupování ze stavu advokátů k stavu soudců;
5) aby se zastupování stran před trestním soudem vyhradilo advokátům a kandidátům advokacie, dále soudcům a členům sboru professorů fakulty právnické;
6) aby se obecní zmocněnci vyloučili od zastupování stran před soudem (vyjma v řízení bagatelním), kdež jsou 2 advokáti;
7) aby se odstranila zákonná ustanovení, jimiž se vylučují advokáti od zastupování před smírčími soudy;
8) aby se prozatím aspoň pro obchodní věci zavedlo řízení ústní a veřejné.

O návrzích těchto jednáno ve valné hromadě české advokátní komory dne 11. června 1880 za valného účastenství 94 advokátů.

Návrh na numerus clausus přijat 60 hlasy proti 34 hlasům.

K odstavci 2) usnešeno dle návrhu referenta, aby se soudní praxe zvýšila na 2 roky (však bez dodatku, že má tato praxe předcházeti ostatní praxi), pak aby se do praxe advokátní čítal též 1 rok praxe u notáře a 1 rok praxe při úřadu politickém.

K odst. 3., proti němuž se referent vyslovil, vyslovila se valná hromada záporně.

Další návrhy přijaty vesměs en bloc. (Srov. Právník 1880 str. 383. a násl.)

Na V. advokátním sjezdu v Solnohradě v r. 1880 jednáno o praxi advokátní jen potud, že usnešeno, že mají se kandidáti advokacie výlučně zabývati praxí v kanceláři. (Srov. Právník 1880 str. 676.)

Na VI. advokátním sjezdu, jenž odbýván ve Vídni r. 1882, usnešeno dle návrhu dra. Magga, že jest třeba, aby soudcové a advokáté měli v podstatě stejné předběžné vzdělání a aby se zejmena zavedla jednotná praktická zkouška právnická. (Srov. Právník 1882 str. 678. a násl.)

Konečně v sezení říšské rady ze dne 12. února 1884 předložila vláda návrhy zákona shora zmíněné.

V návrhu zákona o soudní praxi stanoví se pro kandidáty úřadu soudcovského 2letá soudní praxe jakožto podmínka připuštění ku zkoušce soudcovské, z čehož se má aspoň 1 rok praxe odbývati u sborového soudu. (§. 1.)

Praxe tato včítá se do doby služby při vyměření výslužného. (§. 3.)

Soudní praktikanti podlehají disciplinární moci praesidenta vrchního soudu, jenž je může pro hrubé porušení povinnosti propustiti s vyhražením práva stížnosti k ministru práv. (§. 4.)

V motivech tohoto návrhu zákona poukazuje se na to, že doba jednoho roku praxe nestačí ku přípravě k úřadu soudcovskému a že se stanovením 2leté soudní praxe připraviti má rovnost podmínek pro stav soudcovský a pro stav advokátů.

V návrhu zákona o změně některých ustanovení advokátního řádu vyžaduje se (v §. 2.) pro kandidáty advokacie 8letá praxe, a sice: praxe 2 let u soudu, z čehož se musí aspoň 1 rok praxe odbývati u sborového soudu. Tato praxe má další praxi předcházeti. Dále praxe 6 let u soudu, advokáta neb u finanční prokuratury, a sice aspoň 3 leta po nabytém doktorátu u advokáta.

Dále se v tomto návrhu zákona vyhražuje výboru komory advokátní právo zkoumati, zdali jest ten, kdož se uchází o advokacii, hoden důvěry, tak že může výbor komory advokátní odepříti zápis kandidáta do seznamu advokátů, neshledal-li jej hodným důvěry, při čemž se vyhražuje stížnost na advokátní komoru a z této na nejvyšší soud.

V čl. 2. stanoví se přechodná ustanovení, jimiž se od požadavku 2leté soudní praxe osvobozují oni kandidáti advokacie, kteří dle dosavadních předpisů jednoroční soudní praxi již odbyli.

Ostatní kandidáti, kteří část advokátní praxe již odbyli, mohou soudní praxi, jež jim schází, dodatečně odbýti.

Motivy této vládní předlohy, opírající se o dobrozdání nejvyššího dvoru soudního, poukazují na to, že dosavadní jednoroční soudní praxe nestačí, že jest dále potřebno, aby soudní praxe předcházela praxi advokátní a aby úhrnná praxe trvala 8 let, čímž se též dle četně pronešených přání stížiti má přístup k stavu advokátnímu, že dále vyžaduje srovnalost s předpisy u jiných odborů právnických, aby se zkoumalo, zdali jest kandidát advokacie hoden důvěry.

Přechodná ustanovení čl. 2. odůvodňují se tím, že jest s jedné strany třeba šetřiti nabytých práv, že však s druhé strany sluší hleděti k tomu, aby se praktická působnost obmýšleného prodloužení soudní praxe příliš daleko neodložila.

Oba návrhy zákonů jsou jen kusou a částečnou reformou přípravného zaměstnání pro praktické obory právnické.

Nelze upříti, že by bylo správné a přiměřené, aby se pro veškeré obory právnické stanovily stejné a jednotné požadavky.

V tom, že se podmínky pro advokacii stěžují, že se stanoví pro advokáta praxe 8letá, kdežto pro výkon úřadu soudcovského dostačuje praxe 2letá, neleží žádné opatření, jež by směřovalo k docílení této jednoty, nýbrž zachovává se tím v podstatě úplně dosavadní stav věci pouze s tím rozdílem, že se místo jednoroční praxe soudní vyžaduje praxe dvouletá.

Jednota docílila by se tím, kdyby se stanovilo, že se vůbec pro výpomocnou činnost v oboru právnickém jako výpomocný soudce nebo jako kandidát advokacie nebo notářství vyžaduje předběžná zkouška praktická a že se pro samostatnou činnost v oboru právnickém jako soudce, advokát neb notář vyžaduje další zkouška definitivní.

Pro prvnější zkoušku předběžnou stačila by úplně jednoroční praxe soudní, pro další zkoušku definitivní a pro samostatnou činnost v oboru právnickém musela by se pak stanoviti stejná doba se stejnými požadavky.*)

Ze stanoviska jakési jednoty nelze tudíž v podaných návrzích žádné výhody shledati.

Co se pak týče požadavků pro advokacii zvlášť, tož sluší uznati, že jest zcela přiměřeno, aby praxe soudní předcházela praxi u advokáta, jelikož podává praxe soudní povšechný rozhled o všech oborech soudnictví, jehož jest pro praxi advokátní nutně zapotřebí.

Máme však za to, že k nabytí tohoto rozhledu úplně stačí praxe jednoroční a že by se druhý rok praxe věnovati měl praxi administrativní, neboť se čím dále tím více vzmáhá činnost advokátů v oborech administrativních.

Neshledáváme dále nikterak nutnost toho, aby se dosavadní doba 7leté praxe prodloužila o 1 rok. Neboť nelze tvrditi, že by byla dosavadní doba 7leté praxe nestačila k rozvoji intelligentního a prakticky vzdělaného dorostu advokátů.

Mimo to vyžaduje povolání advokáta svěžest a pružnost, a čím mladší síla, tím snadněji překoná obtíže založení samostatné působnosti.

Další, a jak se zdá, nikoli podřízený důvod zákonné předlohy, aby se stěžoval přístup k stavu advokátů následkem částečného přeplnění tohoto stavu, nemůže býti platným důvodem

*) Srv. líčení dotčených předpisů v Německé říši v anonymním spisu: Die Überfüllung des Juristenstandes. Leipzig, 1884.

zákona, jenž [illegible] na [illegible] stanoviska interessu [illegible] společnosti [illegible].

[illegible] vykonáváním praxe [illegible] pro náležitý [illegible] praktické právnické působnosti a veškeré [illegible] se tomu neb [illegible] individuelní svobody.

Věnuje-li se někdo stavu, jenž jest již přeplněn, a nenalézá-li v tom stavu materielních podmínek samostatnosti, tož jest jeho věcí, aby si jiný stav zvolil, a nemůže býti úkolem státu, aby k vůli nezdaru jednotlivců všeobecné obmezování stanovil.

Z druhé strany nemůže ovšem osobní zájem jednotlivců býti platnou překážkou k ustanovení těch podmínek, jež se shledávají za nutné ku samostatnému vykonávání jednotlivých oborů právnických.

Shledávajíce za nutné, aby praxe soudní předcházela praxi advokátní — jak se i doposud bez donucení zákona ponejvíce dělo — nemůžeme uznati za platnou námitku, že se tím nemajetným právníkům stěžuje přístup k advokacii.

Neboť kdo se může po 4 leta věnovati právnickým studiím — při čemž zákon zajisté předpokládati musí, že se právník věnuje studiím skutečně, a nikoliv jen na oko a pro forma — nalezne zajisté též prostředky, aby odbýval 1 rok praxe soudní.

A tentýž důvod platí i pro ustanovení další podmínky, aby se druhý rok praxe věnoval praxi administrativní.

Za správné sluší uznati ustanovení zákonní předlohy, dle kteréhož se při zápisu v listinu advokátní zkoumati má, zdali jest uchazeč hoden důvěry, jakou vyžaduje důležité povolání advokáta.

S vládní předlohou o změně advokátního řádu souhlasili bychom tudíž potud, pokud se tím ustanovuje, že má soudní praxe předcházeti praxi advokátní a že se při zápisu do listiny advokátů zkoumati má, zdali jest uchazeč hoden důvěry.

Nesouhlasíme však se stanovením dvouleté praxe soudní a, pokud by se tato přece za nutnou uznala, nesouhlasíme s tím, aby se doba praxe prodloužila na 8 let, nýbrž musela by se další praxe obmeziti na dobu 5 let.

Lze dále zajisté závažné námitky činiti proti tomu, aby se jako doposud i na dále praxe u finanční prokuratury úplně na roveň stavěla s praxí u advokáta.

Neboť nehledě na bureaukratické zařízení finanční prokuratury, neposkytuje praxe u finanční prokuratury příležitosti ku styku a poradám se stranami, čehož jest při působnosti advokátní nutně zapotřebí.

Přechodní ustanovení čl. 2. zákonné předlohy o změně advokátního řádu, pokud se týkají oněch kandidátů advokacie, kteří doposud soudní praxi neodbyli, vzbuzují právem odpor kandidátů advokacie.

Neboť dle toho musili by kandidáti advokacie, kteří doposud odbyli na př. 6 let praxe advokátní, odbýti ještě plná 2 leta praxe soudní a mohl by tím býti docela zvrácen jich dosavadní rozvrh života. Ač máme za to, že nelze říci, že by byli kandidáti advokacie nabyli právo k advokacii, tož přece vyžaduje slušnost, aby se, hledě k dosavadním ustanovením zákona, při změně těchto ustanovení šetřily zájmy kandidáta advokacie; pokládali bychom tudíž za přiměřeno, aby se jaksi kompromisně stanovilo, že se vyjímají z působnosti nového zákona oni kandidáti advokacie, kteří v čase, kdy zákon platnosti nabude, odbyli polovici praxe doposud předepsané.

Konečně sluší podotknouti, že by dle navržené změny §. 2. adv. řádu bylo nutno změniti též §. 3. adv. řádu v příčině zkoušky advokátní, pak doplniti §. 27. adv. řádu právem valné hromady adv. komory, rozhodovati o odvolání proti rozhodnutí výboru.

Praktické případy.

Význam nápisu deskového statku.

Deskový statek M. má v zemských deskách nadpis: „M. statek s O. a P." v čáslavském kraji. O. zove se dvůr k statku tomu náležející, P. označuje jedinou v Čechách v kraji chrudimském ležící osadu, pokud se týče dvůr, jehož pozemky v josefinském katastru přiděleny jsou a ve skutečnosti také příslušejí ku panství N., o čemž proveden důkaz svědky pro věčnou paměť. Panství N. a statek M. spojeny byly do r. 1812 osobou téhož držitele, jenž roku jmenovaného narovnáním přepustil statek M. cum appertinentibus nezl. hraběti X. Tenkráte již měl statek M. nápis: „M. mit O. und P. Güter", jenž r. 1838 změněn byl na nápis:

„M. Gut mit O. und P.“ a sice z moci úřední, aby prý souhlasil s katastrem: Pozemky dvoru P. byly již r. 1812 v Josefinum připsány panství N., hraběti X. nebyly odevzdány nikdy.

Vyšetřiv pozemky k statku M. náležející, vyzval c. k. zemský soud v Praze majitele, jenž statek „M. s O. a P.“ koupil r. 1862 od hraběte X., obvyklým výměrem, aby soudu oznámil mimo jiné: nepatří-li k tomuto statku ještě pozemky jiné, nežli které vyšetřil.

Na to oznámil majitel statku M., že k statku tomu též dvůr P. náleží a žádal, aby pozemky ve zvláštním seznamu uvedené, na listu držebnosti nové vložky statku M. zapsány byly a setrval na své žádosti i ve vyjádření podaném k okresnímu soudu, jejž c. k. zemský soud v Praze požádal za vyslechnutí jeho a majitele panství N-ského z té příčiny, že pozemky P-ské zapsány byly při zakládání knih do seznamu pozemků panství N. Majitel statku M. doložil, že vlastnictví k těmto pozemkům prokázal veřejnými listinami (především výpisem deskovým, obsahujícím nadpis statku).

Odkázav majitele statku M. na upravovací řízení panství N., c. k. zemský soud předložil spisy c. k. vrchnímu soudu, a tento zavedl vyhlášením ze dne 23. května 1881 č. 15926. řízení pro upravení návrhu nové vložky pro statek M. s O. a P., ustanoviv lhůtu k přihlášení opovědí do 1. července 1882.

V této lhůtě podal majitel panství N.

I. k c. k. zemskému soudu v Praze ve spůsobě odpovědi žádost: aby se úředně upravil název deskového statku M., vynechajíc slovo: „s P.“ na listu držebnosti, po případě, aby se uznalo, že o předmětu opovědi zavedl se spor žalobou podanou k c. k. krajskému soudu v Chrudimi a aby se, upouštějíc od ustanovení lhůty k zavedení sporu, učinilo zákonné opatření;

II. vyzývací žalobu k c. k. krajskému soudu v Chrudimi na majitele statku M., žádaje, aby se tomuto uložilo, by zodpověděl své chlubení se, že jest vlastnictvím jeho dvůr P., pokud se týče, pozemky jej tvořící, aneb aby podal vyzývací žalobu, jinak že se mu uloží věčně mlčeti.

Soudové rozhodli takto:

I.

C. k. zemský soud v Praze výměrem ze dne 30. prosince 1881 č. 47807. ustanovil jednání o této opovědi, poznamenav ji

v deskách a vyslyšev obě strany, výměrem ze dne 4. února 1882 č. 3675. žádost majitele panství N. zamítl a poukázal jej co do žádaného upravení názvu deskového statku M. na pořad práva s tím doložením, že svou žalobu ve lhůtě jednoroční k příslušnému soudu podati má; žádost majitele statku M., aby se mu přisoudily útraty s jednáním spojené, zamítl a poukázal jej s tímto nárokem na spor, jenž takto bude zaveden.

Důvody.

Majitel statku M. nesvolil k žádosti podané, naopak hodlá snad z názvu svého statku „M. statek s O. a P." odůvodňovati nějaká práva na dvůr P. neb pozemky jej tvořící; nelze tedy z moci úřední tento název vyloučením slov „s P." upraviti, nýbrž musí spíše žadatel dle §. 9. zák. ze dne 25. července 1871 č. 96. z. z. na pořad práva se poukázati, ježto podáním žaloby vyzývací — i kdyby se její závěrečné prosbě úplně vyhovělo — a vymožením příznivého rozsudku nelze nikdy docíliti vyloučení slov „s P." z názvu statku M.

Ježto jednání nelze považovati za sporné, nemohly se majiteli statku M. přisouditi náklady.

K stížnosti obou stran na tento výměr zrušil c. k. vrchní soud zemský výměr ze dne 4. února 1882 č. 3675. i jednání jemu za základ sloužící rozhodnutím ze dne 28. března 1882 č. 8822. Zároveň změnil c. k. vrchní soud výměr zemského soudu ze dne 30. prosince 1881 č. 47807. v ten smysl, že se žádost ve spůsobě opovědi podaná zamítá.

Neboť

jelikož nemovitosti tvořící dvůr P. do listu podstaty statkové v nové vložce statku M. zapsány nebyly, není žádost majitele panství N.-ského žádostí za změnu majetkových a držebních poměrů ve smyslu §. 7. *a*) zákona ze dne 25. července 1871 č. 96. z. z., nýbrž pouze žádostí za změnu v pojmenování knihovního tělesa, kteréž pojmenování o sobě na majetkové a držební poměry žádného vlivu nemá.

Žádost ta se tudíž k úřednímu jednání ve smyslu citovaného ustanovení ani nehodila a musí zamítnuta býti, aniž by žadateli důsledně uloženo býti mohlo, aby v určité lhůtě svou žalobu podal.

Rovněž tak nelze připustiti žádané úřední opravení nadpisu, poněvadž nápis ten ve smyslu §. 7. al. 2. zák. zem. ze dne 5. prosince 1874 sepsán jest.

Naproti tomu přisuzují se majiteli statku M. náklady jednáním spůsobené, neb třeba není lze odvolávati se na zákon ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z., poněvadž zákonu toho pouze při sporném řízení užito býti může, přece ve všeobecných zásadách práva jest odůvodněno, by ten, jenž kroky k obhájení svého práva učiněnými odpůrci útraty spůsobil, odsouzen byl, náklady ty odpůrci nahraditi, jestliže kroky dotčené výsledku neměly.

C. k. nejvyšší soud

uváživ,

že nelze užiti výrazu obsaženého v §. 7. *a*) zák. ze dne 25. července 1871 č. 96. ř. z.: „opravení naznačení nemovitostí“ ve smyslu tohoto zákonitého ustanovení na pojmenování, kteréž se dle §. 7. odst. 3. zem. zák. pro Čechy ze dne 5. prosince 1874 č. 92. z. z. na rozdíl od §. 7. odst. 2. tohoto zákona uvádí v nadpisu listu podstaty statkové; že dále v nesporném řízení, za kteréž i řízení upravovací pokládati sluší, i když jednáno bylo kontradiktorně, odsouzení strany podlehnuvší k náhradě útrat protivníku spůsobených zákonem odůvodněno není: zamítl stížnost majitele panství na rozhodnutí c. kr. vrchního soudu zemského, vyjímaje výrok v příčině náhrady útrat vynesený, poukázav na důvody c. k. vrchního soudu zemského, zákonu a věci přiměřené. Co však týče se útrat, zamítnuta žádost majitele statku M. za přisouzení nákladů jemu vzešlých.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 20. června 1882 č. 6928.

II.

Žalobu vyzývací zamítl c. k. krajský soud v Chrudimi rozsudkem ze dne 30. března 1883 č. 2099. z těchto

důvodů:

K pojmu vychloubání se ve smyslu §. 66. ob. ř. s. náleží, aby někdo k odůvodnění svého domnělého právního nároku skutečnosti uvedl, jichž průkaz pro něho samého aspoň pochybným býti se zdá, a aby tím v právo třetí osoby zasáhal.

S tohoto stanoviska nelze mluviti o vychloubání se ve smyslu §. 66. ob. ř. s., když skutečností, na nichž právní nárok se zakládá, v době, v níž vychloubání se sběhlo, již prokázány jsou, a ten,

jenž prý se vychloubal, ničeho jiného se nedomáhal, nežli aby zachováno bylo jeho již stávající právo, a týž tudíž v právo třetí osoby nezasáhá.

Pokud žalovaný žádal, aby pozemky dvůr P. tvořící na listu držebnosti vložky deskové pro statek M. zapsány byly, nemůže v tom vychloubání se ve smyslu §. 66. ob. ř. s. shledáno býti, poněvadž žalovaný výpisem z desk zemských prokázal, že je knihovním vlastníkem statku M. s O. a *P.*, a též dále ničeho více nežádal, nežli aby při zakládání nové vložky pro statek M. s O. a P. stávající již zápis za základ vzat byl, což ostatně dle §. 23. zákona ze dne 5. prosince 1874 pravidlem jest, kdežto §§. 24. a 25. téhož zákona výjimky stanoví.

Z téhož důvodu nelze též další vyjádření se žalovaného, že k statku M. též dvůr P. náleží a že vlastnictví k pozemkům dvůr P. tvořícím veřejnými, plné víry zasluhujícími listinami prokázal, v pojem vychloubání se ve smyslu §. 66. ob. ř. s. zahrnovati, má-li se za to, že žalovaný tím jediné knihovní vlastnictví na zřeteli měl.

Má-li se však za to, že žalovaný tímto prohlášením na řádné vlastnictví váhu klásti chtěl, jest za to míti, že i v tom případě, jakož i co do dalšího jeho vyjádření, že pozemků dvůr P. tvořících majitel panství N. bez právního důvodu užívá, vychloubání se ve smyslu §. 66. ob. ř. s. vyloučeno jest. Neboť nehledíc k tomu, že žalovaný dal svá vyjádření, byv k tomu soudem vyzván, byl by, aniž by do práv třetí osoby zasáhnouti chtěl, pouze to na zřeteli měl, aby jakožto knihovní vlastník v deskách zemských zapsaný, též v nové vložce jakožto takový zapsán byl.

Když by se však i shora uvedený náhled sdílel, a ve vyjádřeních žalovaného vychloubání se ve smyslu §. 66. ob. ř. s. shledáno býti mělo, musí též na to ohled vzat býti, že žalující toliko faktického držení dvora P. dokládati se s to jest. Poslednější okolnost jest ovšem svědky k věčné paměti vedenými a soudním ohledáním místa na jisto postavena, a byla též detence dvora P. se strany žalobcovy žalovaným výslovně doznána.

Třeba však dále pravda bylo, že dvůr P. dle katastrálního sumaria rozdělovacího o panství N. ze dne 18. června 1794 tomuto panství připsán jest a dosud oddělen nebyl, nelze přehlednouti, že jednak katastr jako průkaz skutečnosti, zdaž knihovní právo tu jest či není, za rozhodný pokládati nelze, a že mimo to dotčená okolnost seslabena jest tím, že dle přípisu zemského práva v Praze

ze dne 17. března 1838 na c. k. spisovnu desk zemských dvůr P. se statkem M. a O. v stavovském katastru zapsán byl.

Vůči tomu ale prokázal žalovaný své knihovní vlastnictví, a nastává nyní otázka, zdaž proti knihovnímu držiteli vůbec a v případě tomto zvláště žaloba vyzývací místo míti může.

V prvějším směru stanovil již deskový patent ze dne 22. dubna 1794 č. 171. sb. z. s., jenž později než všeobecný řád soudní vydán byl a v platnost vešel a sice v §. 15. II. odst., že držitel deskový k důkazu práva, jehož zápisem v deskách zemských dobyl, vyzván býti nemůže a §. 61. knih. zák. ze dne 25. července 1871 č. 95. ř. z. poukazuje přímo k prostředku právnímu, kterýž zápisem knihovním stížené straně přísluší, totiž žalobě o výmaz.

V případě tomto jest ale ještě ta zvláštní okolnost, že žalující co do výmazu slova P., žalovaný pak strany nároku na P-ské pozemky na řízení upravovací odkázány byly, takže by rozhodnutím, jež žalobce v tomto sporu žádá, řízení zákona ze dne 25. července 1871 č. 96. ř. z., zejmena §. 9. tohoto zák., patrně předstihnuto bylo.

Proto musela býti žaloba zamítnuta.

Přes dovolací stížnost žalobcovu potvrdil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 22. srpna 1883 č. 15987. tento rozsudek z následujících

důvodů:

Jelikož vyzvaná žaloba podána nebyla, nýbrž pouze odpověď na žalobu vyzývací, nelze tenkráte přihlédnouti k momentům, které z ohledu práva hmotného byly uvedeny, a předmětem rozhodnutí může býti pouze ta otázka, je-li zde vychloubání se ve smyslu §. 66. ob. ř. s. na straně žalovaného.

Tato otázka musí se záporně zodpověděti, neboť nehledě k tomu, že písemná vyjádření žalovaného podána byla k vyzvání soudu v cestě řízení, jež k účelu založení nové vložky pro statek M. z moci úřední konáno bylo, nelze v těchto ani toho nejmenšího nalézti, což by v odporu bylo s listinami předloženými. Tyto listiny (smlouva trhová, kterou žalovaný r. 1862 koupil statek M. s O. a P. od hraběte X.; narovnání, kterým roku 1812 přepustil tehdejší majitel panství N. a zároveň statku M. statek tento „se vším příslušenstvím“ nezl. tehdáž hraběti X. a konečně extrakt deskový) obsahují spíše pouze okolnosti skutkové, jež tvrzení *žalovaného, že s vlastn*ictvím statku M. také jeho příslušenství O.

a P. právem vlastnickým nabyl a jeho na základě těchto listin položenou prosbu za vklad pozemků dvůr P. tvořících do listin držebnosti statku M. dostatečně ospravedlňují.

Vzhledem k tomuto vylíčení nemůže na straně žalovaného o úmyslu právem se vychloubati řeči býti, poněvadž uvádění skutečných a pravdivých okolností s pojmem vychloubání se ve smyslu §. 66. ob. ř. s. srovnati se nedá a povahy takové, jaké by k tomu třeba bylo, nemá. K tomu přistupuje ještě, že žalovaný se svým nárokem na dvůr P. na řízení opravovací odkázán byl, tudíž k domáhání se téhož na jiné cestě nucen býti nemůže.

§. 8. zákona ze dne 25. července 1871 č. 96. ř. z., k němuž se žalobce v appellaci odvolává, nelze v tomto případě užíti, poněvadž právě ještě žádný spor o vlastnictví pozemků, jichž se týče, zaveden není.

C. k. nejvyšší soud nedal místa mimořádnému dovolání se žalobcově.

Důvody.

Rozsudky nižších stolic neobsahují žádného zmatku; a zbývá pouze otázka, zdaž obsahují patrnou nespravedlnost. K této otázce nelze však přisvědčiti, uvažuje-li se poněkud podrobněji povaha vychloubání se, a oba nižší soudové uznali právem vzhledem k processuálnímu materiálu, že na straně žalovaného vychloubání není.

Na tom nemůže ničeho změniti okolnost, že řízení upravovací ani nebylo zavedeno o vložce statku M., a tím méně mylný náhled c. k. vrchního soudu, že při novém zakládání knih vychloubání se ve smyslu §. 66. ob. ř. s. vůbec státi se nemůže; neboť žalovaný neohlásil nároky vlastnické proti žalobci, jak tento míní, nýbrž pouze ohlásil předměty k tomu účelu, aby vloženy byly do M.-ského listu držebnosti z úřední povinnosti zřizovaného.

Dle toho oba rozsudky nižších soudu, pokud se týkají vychloubání se od žalobce tvrzeného, postrádají podmínek, za kterých lze dle dvor. dekretu ze dne 15. února 1833 č. 2593. sb. z. s. souhlasné rozsudky změniti.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 1883 č. 12946.

Dr. J. Javůrek.

Pokud lze půdy k podstatě statku svěřenského patřící nabýti ve vlastnictví bezelstným provedením stavby. Celkovitost stavby není překážkou, aby se žalovalo o vrácení plochy, na kteréž pouze část budovy jest vystavena, byť i vrácení toto možno bylo pouze po roztržení a částečném sboření budovy.

Dle udání žaloby jest Maxmilian Egon kníže F. v deskách zemských zapsaným vlastníkem svěřenského panství K. se statky přivtělenými. Ku panství tomuto patří mezi jinými také pozemek č. top. 652. v katastrální obci R. po 19 jiter 51$^{5}/_{6}$□°; do obvodu tohoto pozemku č. top. 652. padá pole č. parc. 464. v téže obci po 8 jiter 1538□°.

K žádosti Vavřince J. uděleno bylo jemu výnosem tehdejší knížecí inspekce statků ze dne 4. dubna 1844 povolení, aby sobě za podmínek v tomže výnose podrobně vyjmenovaných na vrchnostenském pozemku u dvora Karlova — v obvodu obce R. — domek vystavěl. Dle tohoto výnosu vyměřila správa dvora Karlova Vavřinci J. stavební místo po 50□° z uvedeného shora pozemku č. parc. 464., a na místě tom vystavěl Vavřinec J. dům 9° 5′ dlouhý a 5° široký, jenž obdržel pak č. pop. 85. K další žádosti Vavřince J., aby při svém novém domě směl zříditi dvorek a založiti zahrádku, byla jemu žádaná plocha k účelu tomuto z téhož pozemku č. parc. 464. poskytnuta, avšak plocha ta nebyla jemu nikoli ve vlastnictví postoupena, nýbrž pouze k užívání dočasnému odevzdána za roční nájemné $^{1}/_{3}$ kr. stř. z každého propachtovaného čtverečního sáhu; tato propachtovaná plocha celkem obnášela 1800□° a Vavřinec J. z ní také vždy 10 zl. stř. ročního nájemného do vrchnostenských důchodů odváděl.

Na plochu stavební po 50□° a na ní vystavený dům č. p. 85. obdržel Vavřinec J. zápis ze dne 1. října 1844., ve kterémž — od Vavřince J. spolupodepsaném — uvedeno bylo výslovně, že k domu řečenému ani dvorek ani zahrádka nepřísluší. Tento zápis byl od tehdejší knížecí právomoci do knih veřejných (rustikálních) vložen.

Vavřinec J. podstoupil dům č. pop. 85. u dvora Karlova smlouvou ze dne 23. března 1863 svému synovi Václavu J. a jeho manželce Kateřině a bylo dle téže smlouvy právo vlastnické ku řečenému domu pro Václava J. a jeho manželku Kateřinu do knih veřejných vloženo výměrem soudu okresního na Křivoklátě č. 1631. z r. 1864. Václav J. se svou manželkou Kateřinou dali si roku 1873 na východní straně svého domu č. pop. 85. u Kar-

lova přistavěti novou světnici a sklep, a zabrali k tomu plochy 36□° z pozemku č. parc. 464., tato přístavkem zaujatá plocha však jest částí podstaty svěřenského panství K.

Podniknutí a provedení tohoto přístavku stalo se bez svolení, bez vůle a bez vědomí držitele pozemku, na němž stavba ta provedena, naopak museli Václav J. a jeho manželka Kateřina věděti a věděli, že plocha stavbou zaujatá nepatří jim, nýbrž že náleží ku svěřenskému panství K., a to hlavně ze zápisu vydaného Vavřinci J., jehož oni jsou bezprostředními nástupci, takže sami nemohli právem více nabýti, než měl jejich předchůdce.

Nově vyvedený tento přístavek jest bezprostředně spojen s původní částí domu č. pop. 85., takže přístavku o sobě užívati ani nelze. Pro vlastníka půdy přístavkem zabraná plocha jest úplně nepotřebna.

Proto žaloval jmenovaný vlastník svěřenského panství K. společně s opatrovníkem svěřenství a potomstva svěřenského žalobou ze dne 15. prosince 1877 č. 6761. na c. k. soudě okresním v Křivoklátě, aby tento uznal, že plocha 36□° pozemku č. parc. 464. v katastrální obci R., na kteréž vystavěn jest od žalovaných přístavek k jejich domu č. pop. 85. u Karlova, a sice na východní straně domu toho, záležející ze světnice a sklepa, jest částí k celosti knížecího svěřenského panství K. patřící; žalovaným, že, na plochu tímto přístavkem zabranou nepřísluší práva žádného a že jsou povinni, přístavek jmenovaný ve lhůtě, jakouž soud jim ustanoví, odstraniti, plochu tu vlastníku svěřenského panství K. odevzdati a náklady sporu ve 14 dnech nahraditi, všechno to pod následky vedení práva.

V ústně projednávaném sporu bránili se žalovaní jednak tím, že dle předloženého jimi výtahu z obecného katastru pozemek jejich domem zastavený nyní má č. parc. 72. a tento že jest 180□°; výtah tento byl od obecního představenstva obce R. opatřen doložkou ze dne 14. února 1878, že pozemek č. parc. 72. po 180□° ve stálém katastru k nemovitosti žalovaných č. pop. 85. zanesen jest a žalovaní že pozemku toho posud užívají a z něho veškeré daně i s přirážkami zapravují. Že by plocha přístavkem zabraná byla částí pozemku č. parc. 464. — to žalovaní popřeli.

Dále uváděli žalovaní k obraně své, že před početím přístavku sklepu a světnice ku svému stavení předložili obecnímu úřadu v R. jakožto příslušnému úřadu stavebnímu potřebné nástiny a polohopisy *zamýšlené stavby* se žádostí za její povolení,

že obecní představený žádost tu s přiloženými rysy přijal, ale jim prohlásil, že jim povolení ku stavbě dříve vydati nemůže, pokud nevyslechne souseda jediného, totiž vrchního správce knížecího dvora Karlova; že pak představený sám onu žádost žalovaných s přiloženými rysy vrchnímu správci knížecího dvora Karlova k nahlednutí předložil a tento prozkoumav plány že prohlásil, aby představený jenom vydal žalovaným povolení ku stavbě, že věc jest v pořádku a žalovaní že beztoho stavbu na vlastním pozemku zamýšlejí.

Teprv po takto dosaženém povolení započali žalovaní stavbu, a tu nejen vrchní správce knížecího dvora Karlova nýbrž i ostatní organové správy knížecího svěřenského panství skoro každodenně při vykonávání své služby chodili kolem stavby, tuto nejen viděli nýbrž i podrobně častěji prohlíželi a při tom žalovaným podniknutí stavby té výslovně schvalovali, nikdy ani nejmenší zmínky o tom nečiníce, že by stavba snad na knížecí půdě stála.

Z toho vyvozovali žalovaní, že dle stavu katastru a dle výslovných prohlašování orgánů knížecího svěřenského panství plochu přístavkem zabranou nutně za svůj majetek považovali, neboť původní stavba jejich domu zaujímá pouze 50□°, podle katastru však majetek jejich má 180□°; a tudíž pro přístavek dle žaloby 36□° měřící že dosti své plochy mají, že tedy stavbu s vědomím a se souhlasem domnělého vlastníka, bezelstně provádějíce, dle §. 418. ob. zák. obč. se museli státi vlastníky zastavené plochy, i kdyby tato před stavbou jim ve vlastnictví byla nenáležela, takže by nanejvýše pouze k náhradě obecné ceny za plochu zastavenou mohli býti odsouzeni.

Ostatně že dle udání samé žaloby sporný přístavek s původní stavbou domu č. pop. 85. u Karlova tak jest spojen, že sám o sobě užíván býti nemůže; a tu že zákony stavební a též min. nař. ze dne 8. února 1853 č. 25. zák. ř. a min. nař. ze dne 27. prosince 1856 č. 1. ř. z. ai. 1857 nedovolují, aby stavení jediný celek tvořící fysicky mezi více osob bylo rozděleno.

Po provedených důkazech znaleckých, při nichž se zjistilo, že přístavkem zabraná plocha v obvod pozemku č. parc. 464 sice spadá, však nemá 36□°, nýbrž pouze 26·2□°, a důkazech svědeckých, kterýmž udání žalovaných o vymoženém povolení ku stavbě a spůsobu její provádění potvrzena byla, vyhověl c. k. *soud okresní na* Křivoklátě rozsudkem ze dne 30. listopadu 1882

č. 3811. žalobě a její prosbě, ustanoviv lhůtu k odstranění přístavku na šest měsíců a odsoudiv žalované k náhradě soudních útrat.

Důvody.

V rozepři této jedná se o vlastnictví plochy zabrané často jmenovaným přístavkem a tu jsou rozhodny pouze tyto dvě okolnosti:

1) stojí-li sporný přístavek na ploše ku podstatě svěřenského panství K. patřící, a
2) zda-li žalovaní přístavek ten provedli bez vědomí vlastníka pozemku zastaveného a zdali tedy jednali obmyslně.

V prvním směru dokázal žalobce znalci a pamětníky pravdivost udání svých; co se týče výměry 180 čtv. sáhů při pozemku č. parc. 72. v obecném katastru zapsané, přivlastňují sobě žalovaní tuto výměru neprávem, poněvadž v zápise ze dne 1. října 1844 pro Vavřince J. — bezprostředního to právního předchůdce žalovaných — výslovně stojí, že k domu č. pop. 85. u Karlova — nyní žalovaným ve vlastnictví patřícím — ani dvorek ani zahrádka nepatří, nýbrž obojí knížecím vlastnictvím jest a zůstane, a že držitel řečeného domu jich (dvorku a zahrádky) jen za pachtovné a jen tak dlouho bude moci užívati, pokud knížecí vrchnost tytéž jemu bude chtíti pachtem ponechati; ostatně žalovaní sami doznali, že jejich předchůdci Vavřinci J. od knížecího svěřenství odměřeno a odevzdáno bylo stavební místo, jež nyní v katastru poznamenáno jest č. parc. 72. o 180□° a že pozemek, jenž po odměření tohoto stavebního místa zbyl, zůstal ve vlastnictví svěřenského panství K.

Ve směru druhém nelze za zdařený pokládati pokus žalovaných o provedení důkazu, že stavěli bezelstně a že tedy nabyli vlastnictví plochy zastavené, jsouce povinni pouze k náhradě obecné ceny za plochu zastavenou. Neboť udávají sami žalovaní, že knížecí vrchní správce dvora Karlova, prohlašuje obecnímu starostovi, aby žalovaným jenom vydal povolení ku stavbě, a prohlížeje později prováděnou tu stavbu, vždycky dokládal, že prý žalovaní na svém pozemku stavbu provádějí. Z tohoto prohlašování jest zřejmo, že týž vrchní správce neznal pravého stavu věci a nevěděl o tom, že ve skutečnosti ten pozemek, na němž žalovaní stavbu zamýšleli, prováděli a provedli, nepatří jim, nýbrž že náleží k podstatě svěřenského panství K.; patrně tehdy se nacházel v omylu, nejen řečený vrchní správce, nýbrž též ostatní

tak jak on jednavší organové správy svěřenského panství K. Ostatně třeba přihlížeti, že v tom případě, kdyby žalovaní dle svých obran byli vlastnictví plochy sporným přístavkem zabrané dle §. 418. ob. zák. obč. byli nabyli, by tím část podstaty svěřenského panství K. bývala zcizena; tu pak napadnouti musí, že pouzí orgánové hospodářské správy na statku svěřenském — a o takové se jedná v obranách — nikdy nemají práva ku zcizování kmenového jmění svěřenského, a proto i z ohledu tohoto nelze přidati se k náhledu, jakoby žalovaní bývali nabyli vlastnictví plochy sporným přístavkem zabrané pouze následkem toho, že organové hospodářské správy na sousedním a stavbou tou co do podstaty ohroženém statku svěřenském proti stavbě se neohražovali, ano ji výslovně schvalovali; spíše by ku zcizení části kmenového jmění vyžadovalo se svolení soudu svěřenského, kteréž však se nestalo.

Žalovaní jsouce bezprostředními právními nástupci Vavřince J. mohou pro sebe jen tolik práv uvésti, mnoholi jejich předchůdce po zákonu nabyl, a tu jest rozhodným obsah zápisu ze dne 1. října 1844., kterýž i z té příčiny žalovaným úplně znám býti musel, že jest ve knihách veřejných zapsán. Vůči tomuto zápisu nelze přihlížeti k výpisu z obecného katastru, neboť tento jenom účelům berničním slouží a nemůže o právu vlastnickém rozhodovati. Ostatně bylo provedeným důkazem znaleckým dokázáno, že plocha sporným přístavkem zastavená nespadá do pozemku č. parc. 72. o 180□° a mohli žalovaní sami tuto okolnost seznati nahlédnutím do mapy katastrální, neboť na této založeno jest dobrozdání znalců. Při takovémto stavu věci nezbylo, než nároku žalobnímu, jenž v ustanovení §§. 418. a 1038. ob. z. obč. jest odůvodněn, vyhověti; lhůta k odstranění přístavku na šest měsíců vyměřená jest zajisté dostatečná.

Odvolání žalovaných ostalo bez úspěchu, c. k. vrchní soud zemský pro království České rozsudkem ze dne 6. března 1883 č. 3693. úplně potvrdil rozsudek soudu prvního,

neboť

sluší především uvésti, že žalobce nečiní nárok na pozemkovou plochu č. parc. 72., nýbrž na díl pozemku č. parc. 464. Výrokem znalců jest dle §. 196. ob. s. ř. dokázáno, že plocha zabraná sporným přístavkem spadá do pozemku č. parc. 464. a nikoli do pozemku ku č. parc. 72. Nelze tedy přihlížeti k vysvědčení úřadu berního a obecního co do výměry majetku žalovaných. Tito pak

nedokázali, že plochu sporným přístavkem zabranou — totiž díl pozemku č. parc. 464. — nabyli kterýmkoli v zákoně pro zcizování kmenového jmění svěřenského předepsaným spůsobem.

Žalobce jest oprávněn odstranění přístavku požadovati, poněvadž pozemek, jehož se týče, jest fideikomisním vlastnictvím žalobcovým, přístavek na něm provedený není stavbou samostatnou, kteráž by jako taková žalovaným dle §. 418. ob. z. obč. ve vlastnictví připadla; žalobce také není povinen, přístavek ten na svém pozemku trpěti a proto může odstranění jeho požadovati, aniž by tím porušen byl zákon ze dne 8. února 1853 č. 25. ř. z.

Byť i za prokázáno se považovalo, že správce panství žalobcova proti přístavku námitek nečinil a že žalovaní přístavek ten s povolením úřadu stavebního a s vědomím i přivolením správy statku provedli, přec okolnosti tyto nemohly žalobní nárok oslabiti.

Neboť úředníci správní mají na starosti pouze správu statku, avšak nejsou oprávněni ku zcizení podstaty statkové; ostatně ani tyto činy dle zákona převod vlastnictví v sobě nezahrnují.

Sporná plocha jest částí statku svěřenského; zcizení takového jmění státi se může dle zákona pouze po schválení příslušných úřadů; že by takovéto schválení zde se bylo stalo, ani slovem tvrzeno nebylo.

Žalovaní museli neb mohli nabýti určité vědomosti o objemu svého vlastnictví, poněvadž jejich předchůdce v držení byl vlastníkem knihovním a tu mohli žalovaní ze smlouvy do knih veřejných zapsané seznati, že k domu č. pop. 85. ani dvůr ani zahrada nepatří, nýbrž obé že jest vlastnictvím svěřenským, majiteli téhož domu pouze k užívání dočasnému ponechaným.

Při tomto stavu věci nelze žalované považovati za bezelstné nabývatele a držitele pozemku, na němž stojí sporný přístavek, a slušelo tudíž rozsudek soudu prvního a žalované k náhradě útrat odvolacích — dle §. 24. až 26. zákona ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. — odsouditi.

Mimořádné stížnosti dovolací, žalovanými na tyto souhlasné rozsudky podané, nejvyšší soud nevyhověl

poněvadž

srovnalá rozhodnutí nižších soudů neobsahují ani zmatku ani patrné nespravedlivosti (dv. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593. sb. z. s.) ano dobrozdání znalcův, kteréž samojediné zde jest rozhodným, výslovně a určitě prohlašuje, že pozemek, na němž

přístavek k domu č. pop. 85. u Karlova se sklepem se nachází, jest dílem pozemkové parcely č. 464. — žalovaní pak ze smlouvy ze dne 1. října 1844 — v pozemkových knihách zapsané — seznati mohli a museli, že ani dvůr ani zahrádka u domu č. p. 85. se nalezající, jejich právnímu předchůdci, Vavřinci J., prodány nebyly, nýbrž že týž je pouze spachtované měl.

Když tedy žalovaní ku svému domu č. pop. 85. na cizím pozemku přičinili přístavek se sklepem, museli věděti, že stavějí na cizím pozemku, a byť i správce svěřenského panství K. o této stavbě věděl a ji nezapověděl, nelze z toho odvozovati, že vlastník svěřenského statku — totiž dle §. 629. ob. z. obč. dočasný majitel svěřenství a jeho čekanec — o této stavbě věděli; správce statku svěřenského jednak oprávněn není, ani nejmenší dílec podstaty statku svěřenského zciziti neb jeho se odříci, jednak ale jest pouze zmocněncem dočasného majitele statku svěřenského a tomuto dle §. 631. ob. z. obč. náležejí toliko požitky ze statku svěřenského.

O nabytí svěřenského pozemku vystavením se strany stavbuvedoucích žalovaných ve smyslu §. 418. ob. zák. obč. nemůže tudíž býti řeči.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 6. září 1883 č. 7021.

JUDr. Jan Kučera ml.

K nauce o rozdělení výtěžku sekvestračního.

Vojtěch F. vymohl na základě platebního rozkazu na 300 zl. s úroky znějícího exekuční právo zástavní na polovici usedlosti č. p. 4. v Korytech jako vkladbu hlavní a na pozemek č. top. 425. jako vkladbu vedlejší a zároveň exekuční sekvestraci těchto usedlostí. Za sekvestra byl původně exekvent sám, později Florián N. ustanoven. Týž předložil dne 23. července 1882 účet sekvestrační k soudu a následkem výměru c. k. krajského soudu v Mladé Boleslavi ze dne 19. listopadu 1882 č. 5158. výtěžek sekvestrace 499 zl. 63 kr. s úroky od 26. dubna 1882. Po Vojtěchu F. vymohlo ještě několik věřitelů exekuční sekvestraci, která přístupem vykonána byla. Pod č. 6122. ohlásila dne 6. listopadu 1882 rolnická záložna v M. H. ku rozpočtu výtěžku sekvestračního po-

hledávku daní 11 zl. 18 kr. a úroků z kapitálů na usedlosti č. p. 4. v Korytech pojištěných sumou 2289 zl. 37 kr. a 3600 zl.

Na tyto pohledávky rolnické záložny nevzal soud při rozpočtu sekvestračního výtěžku zřetele z následujících

důvodů:

Jelikož při rozpočtu trhové ceny za polovici usedlosti č. p. 4. Josefa Bělíka v Korytech dle výměru účtovacího ze dne 31. března 1882 č. 2157. pohledávky rolnické záložny v M. H. na trhovou cenu účtovány a z ní též přikázány byly, pohledávky samy i úroky z nich obou polovic usedlosti té se týkají, a jen na trhovou cenu z polovice Josefa Bělíka účtovány byly a účtovací výměr právní moci nabyl, nelze k nim více zde hleděti a zamítá se tedy žádost záložny za přikázání částek žádaných z výtěžku sekvestračního, nehledíc k tomu, že úroky ani ciferně vyznačeny nebyly.

Na tento výměr vedla si záložna stížnost, v níž podstatně uvedeno bylo toto: Dle dvorního dekretu ze dne 12. října 1790 č. 63. sb. z. s. mají z výtěžku sekvestrace úroky kapitálů zjištěných dle svého pořadí býti zaplaceny. Kdyby se tak bylo stalo, nebylo by při účtování trhové ceny úroků, a dostalo by se na záložnu více. Když však věřitelé úroky své dali přikázati z trhové ceny za usedlost samu, a když k zapravení úroků těchto vyhrazen býti měl vlastně výtěžek sekvestrační, slušelo dle obdoby §. 37. ř. konk. ze sekvestračního výnosu tolik vyloučiti a pro věřitele usedlosti samé ponechati, mnoho-li by více na ně z trhové ceny za usedlost samu stržené bylo připadlo, kdyby úroky ze sekvestrační massy byly bývaly zaplaceny.

C. k. vrchní soud zemský v Praze zrušil rozhodnutím ze dne 30. ledna 1883 č. 3461. výměr c. k. krajského soudu a nařídil k rozdělení sekvestračního výtěžku nové stání, k němuž nejen věřitelé, kteří sekvestraci a přístup k ní dobyli, nýbrž veškeří hypothekární věřitelé a tabulární interessenti předvoláni býti mají. Stalo se

v uvážení,

že vedle dvor. dekretu ze dne 12. října 1790 č. 63. sb. z. s. sekvestrací příjmů z usedlosti, kterouž věřitel dobyl, povinnému odvádění úroků z kapitálů na sekvestrované usedlosti již dříve zapsaných ani nejmenší újma státi se nemůže, naopak úroky tyto i sekvestor, pokud příjmy ze sekvestrovaného statku stačí, dle

pořadí priorit kapitálů odváděti musí, a žadatel za sekvestraci svá práva toliko potud k platnosti přivésti může, pokud z příjmů sekvestrovaného statku, po odečtení úroků z kapitálů na statku tomto vězících čeho vybývá. Z tohoto ustanovení jde na jevo, že nejen oni věřitelé, kteří sekvestraci neb přístup k ní dobyli, na výtěžek ze sekvestrace usedlosti nárok mají, nýbrž veškeří hypothekární věřitelé, což již z ustanovení §. 457. ob. z. obč. vyplývá, dle kteréhož se právo zástavní vztahuje také na plody zástavy.

Přes dovolací stížnost exekventa Vojtěcha F. potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí stolice druhé,

poněvadž

toto rozhodnutí ve dvor. dekretu ze dne 12. října 1790 č. 63. sb. z. s. a ze dne 6. května 1814 č. 1085. sb. z. s. zcela jest odůvodněno.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 18. dubna 1883 č. 4168.

JUDr. Austerlitz.

Ze soudní praxe v přestupcích.

I.

Neníť nezákonným rozšiřováním ve smyslu §. 23. tisk. zák., zašle-li tiskař a spolu nakladatel tiskopisy svým nákladem vydané osobám ku prodávání (neb rozdávání) tiskopisů neoprávněným (na př. spediterům). K §§. 3., 9. a 23. zák. o tisku.

Rozsudkem ze dne 12. září 1883 č. 4170. uznal c. k. m. del. okresní soud pro přestupky v Praze o žalobě veřejným žalobcem pro přestupek §§. 17. a 23. tisk. zák. učiněné takto za právo:

I. Obviněný Josef R. V. jest tím, že povinný exemplář v jeho tiskárně vytištěné brošurky „Státy Texas a Kalifornie“ k c. k. policejnímu ředitelství a c. k. státnímu návladnictví nesložil, vinen přestupkem v §. 17. zák. tisk. ze dne 17. prosince 1862 č. 6. ř. z. naznačeným a odsuzuje se dle §. 17. téhož zákona k pokutě 10 zl.

II. Naproti tomu propouští se týž dle §. 259. 3. tr. ř. z obžaloby pro přestupek §. 23. tr. z. na něho podané, že prý tiskopisy „Texas co cíl stěhování“, „Průvodce po zlatém státě Kalifornii“, „Státy *Texas a Kalifornie*“ osobám zaslal, o kterých věděti musel, že nejsou

oprávněny je rozšiřovati, a že je vyzval, by spisky ty dále rozšiřovaly. Veškeré exempláry tiskopisů „Státy Texas a Kalifornie“, „Texas co cíl stěhování“, „Průvodce po zlatém státě Kalifornii“ v Brně, ve Vídni a v Praze se nacházející prohlašují se dle §. 487. tr. ř. a §. 23. tisk. zák. za propadlé.

Důvody.

Ad I. Dopisem c. k. policejního ředitelství ze dne 14. srpna 1883 a seznáním Josefa R. V. jest dokázáno, že obžalovaný knihtiskař Josef R. V. povinný exemplář brošurky „Státy Texas a Kalifornie“, v jeho tiskárně vytištěné, ani k c. k. policejnímu ředitelství ani k c. k. státnímu návladnictví nesložil.

Ježto tato brošurka nejeví se jako prospekt neb cirkulář obchodní, nejsouc zajisté k tomu ustanovena, aby sloužila potřebám řemesla a obchodu, nýbrž vyličují se v ní poměry vládnoucí ve státech Texas a Kalifornii v přehnaném a pravdě neodpovídajícím spůsobu, tak sice, že tato brošurka jenom ten účel měla, aby mezi lidem vzbudila chuť k vystěhování, a takto lid k vystěhování se vybízela, nespadá tedy brošurka tato nijak pod výmínky v §. 9. zák. o tisku naznačené, alebrž jest zde skutková povaha přestupku §. 17. tisk. zák.

Ad II. Dle výpovědi Theodora Sch. a Arnolda R. bylo těmto od knihtiskárny Josefa R. V. více exemplářů brošurek: „Texas co cíl vystěhování“, „Průvodce po zlatém státě Kalifornii“, „Státy Texas a Kalifornie“ zasláno a byl Theodor Sch. vyzván, aby tyto brošurky ve Vídni rozšiřoval.

Ješto však Sch. neudává, od koho toto vyzvání k rozšiřování řečených tiskopisů se stalo, dle výpovědi Josefa R. V. mladšího on tyto tiskopisy na vyzvání agenta Lövyho rozdílným firmám ale beze všeho dalšího dopisu odeslal, tudíž knihtiskárnou nikdo k rozšiřování těchto brošurek vyzván nebyl, Josef R. V. ml. pak v tomto zasílání brošurek firmám ve Vídni, v Brně a v Praze (speditérům, sprostředkujícím zejmena výpravu vystěhovalců do Ameriky), tím méně něco zapovězeného viděti mohl, ježto před zasláním brošurek c. k. vrchnímu pol. komissarovi výslovně oznámil, kam ty výtisky se zašlou, aniž by od c. k. pol. komissařství jakýsi zákaz přišel, kteréžto udání dopisem c. k. pol. ředitelství výslovně jest stvrzeno, jest tím dokázáno, že Josef R. V. st. nikomu ony brošurky nezaslal a není tedy zde co se týče obviněného skutková povaha přestupku v §. 23. tisk. zák. naznačeného, a soud nenabyl o vině Josefa R. V. st. tím méně přesvědčení, proto že tento o zasílání brošurek se *vůbec nestaral.*

Ješto však dále z hořejších skutečností jasně vysvítá, že brošurky: „Texas jako cíl stěhování", „Průvodce atd.", „Státy Texas a Kalifornie" do Brna a Vídně od agentů Löwyho a V. G. Kingsburga, na které jako v cizině bydlící cizozemce žádná žaloba nebyla podána, k tomu účelu zaslány byly, aby spůsobem neoprávněným a v §. 23. tisk. zák. zakázaným mezi lid rozdávány a rozšiřovány byly, prohlásily se veškeré v Brně, ve Vídni a v Praze v kniktiskárně Josefa R. V. se nalezající exempláry dle §. 487. tr. ř. a §. 23. tisk. z. za propadlé.

Nález tento potvrdila i druhá stolice, k níž se byl veřejný žalobce odvolal, a to z toho důvodu,

protože

obviněný Josef R. V. jest zároveň nakladatelem brošurek oněch, příčinou jichž rozšíření Josef R. V. pro přestupek §. 23. tisk. zák. žalován byl.

Nález c. k. zemského soudu v Praze jako stolice odvolací v přestupcích ze dne 5. prosince 1883 č. 2267—II.*)

II.

Výklad na §§. 488., 491. a 496. tr. z. a čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862 č. 8. ř. z. z roku 1863.

Ředitel c. k. česk. ústavu učitelského podal k c. k. státnímu návladnictví trestní oznámení tohoto obsahu: Dnes dopoledne přivedla matka bývalého zdejšího žáka R. M. téhož, syna svého, k zápisu do ředitel-

*) Poznam. zasíl. Prvý soudce má tedy za to, že tu rozšiřování aneb aspoň pokus rozšiřování tiskopisů spůsobem nezákonným a proto prohlásil za propadlé tiskopisy policejně zabavené dle §. 487. tr. ř. a §. 23. tisk. zák., ač o vině obžalovaného nenabyl přesvědčení, ale druhá stolice neshledala zde ani moment nezákonného rozšiřování tiskopisů, odvolávajíc se patrně k §. 3. odst. 2. tisk. zák. Ale nehledě k tomu, že obžalovaný řečené (svým nákladem vydané) tiskopisy ani neprodával ve svém bytě, ani v jiné výslovně k tomu ustanovené místnosti, a že ostatně neučinil v případě poslednějším o tom oznámení úřadu bezpečnosti, jak to předpisuje §. 9. odst. 3. cit. z., nelze nález druhé stolice nikterakž správným shledati. Proto přece zůstaly *tiskopisy* zabaveny a zničily se, byvše zaslány magistrátu, aby *týž je prodal* jako makulaturu a výtěžek odevzdal ústavu chudých!

ství zdejšího ústavu a spojené s ním školy cvičné, kdež jí od ředitele zápis vykonávajícího za přítomnosti katechety P. X. a učitelů cvičné školy Josefa V. a Jana V. vysvětleno bylo, že syn její do zdejší cvičné školy přijat býti nemůže pro špatné své chování za školního roku minulého, pro nedostatečný pokrok a pro přeplněnost třídy, kterou by byl měl opakovati. Matka odešla, ale brzy potom přišel do kanceláře zápisní manžel její A. M., a když mu opakováno bylo, co se již jeho choti bylo řeklo, začal křikem rušiti průběh zápisu, napomenutí nedbaje, ano jal se vyhrožovati, že dá ústav do novin, že má-li syn jeho špatné mravy, ústav jej špatně vychoval, a obviňoval ústav výkřikem, že „zde platí samá protekce". Když pak ředitel přímo jej vyzval, aby odešel, sice že na školníky zavolá, aby jej vyvedli, začal zuřiti ještě více před lidmi k zápisu docházejícími a před kandidáty učitelskými na chodbách se sbíhajícími řediteli spílaje neřádů a p.

Konečně žádal oznamovatel jménem celého ústavu za potrestání výtržníka pro hrubé rušení úřední činnosti a pro vyhrožování.

Z rozkazu c. k. státního návladnictví, kteréž neshledalo v předmětu trestního oznámení onoho povahu nějakého zločinu neb přečinu, podána funkcionářem c. k. státního návladnictví žaloba na A. M. pro přestoupení §§. 488., 491. a 496. tr. z. a dle čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862 č. 8. ř. z. z r. 1863.

Při hlavním líčení veškeří průvodní svědkové vesměs přísežně seznali, co v trestním oznámení uvedeno bylo, souhlasíce v tom jmenovitě, že vinil obžalovaný ústav, jako by tam platila samá protekce, že se dále vyjádřil: „že je to vyhánění dětí do německých škol," „že to patří do novin," „jak jste si ho (hocha) vychovali, tak ho máte."

Než vynesen rozsudek, dal obžalovaný od sebe vyjádření, v němž svou lítost projevil, že se v rozčilenosti dopustil chování neslušného naproti N. N. jako řediteli ústavu jmenovaného, a prohlásil, že to vyjádření může býti v ústavu učitelském veřejně proukázáno a vyvěšeno. Na to k otázce soudcově prohlásil ředitel, že s tímto zadostiučiněním úplně se spokojuje, že proto k žalobě, o kterouž jde, se nepřipojuje a o potrestání žalovaného nežádá.

Přes to, že veřejný žalobce setrval při svém návrhu na potrestání obviněného, opíraje se jmenovitě o ustanovení čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862, uznal první soudce A. M. za nevinna naznačených přestupků,

ježto

soud nemá za dokázané, že obžalovaný vyjádřil se urážlivě, jak to v obžalobě uvedeno jest, neboť svědkové přísežní odchylují se co do

znění výslovného slov od obžalovaného užívaných. Ale i kdyby se za dokázané mělo, že obžalovaný v skutku slov inkriminovaných byl použil, tož soud povahu skutkovou přestupku §§. 488., 491. a 496. z. tr. co se týká c. k. ústavu učitelského neb ředitelství tohoto ústavu neshledal.

Obžalovaný nejmenoval totiž ve své řeči ani ústav ten, ani ředitelstvo, a také žádných známek takových neuvedl, z nichž by se souditi mohlo, že viní ústav celý, neb ředitelství jeho neb ředitele samého.

Jest dále dovedeno, že obžalovaný vedl rozmluvu onu pouze s ředitelem ústavu, a mohlo by se tedy v nejzažším případu za to míti, že urážky ty se týkaly jenom tohoto poslednějšího. Týž však se k žalobě nepřipojil a veřejný žalobce nebyl oprávněn, za něho žalobu vznésti a provésti, jelikož se urážka nestala spůsobem přečin tvořícím (čl. V. zák. ze dne 17. prosince 1862 č. 8. ř. z.).

Ježto tedy není zde ani povaha skutková přestupků řečených, ani takový důkaz přesný o vině proveden není, mimo to řízení bez návrhu zákonitě oprávněného žalobníka se započalo a provedlo, a konečně mimo to vše osoba obžalovaného v obžalobě pochybena jest, jelikož se obžalovaný nikoliv „Antonín“, nýbrž „Alois“ jmenuje, byl týž dle §. 259. 3) tr. ř. obžaloby sproštěn.

Rozsudek tento potvrdila i druhá stolice z příčin prvním soudcem uvedených, hlavně však

proto,

že jmenovaný ředitel c. k. učitelského ústavu ještě v čas před vynesením prvního rozsudku výslovně prohlásil, že se zadostiučiněním, jemu od žalovaného daným — totiž písemným vyjádřením — úplně spokojuje, jelikož to jest prospěšnější pro vážnost před ústavem, než jakékoli odsouzení a potrestání obžalovaného. Ředitel tudíž jako zástupce učitelského ústavu k dalšímu trestnímu stíhání A. M. pro svrchu uvedené přestupky své svolení nedal, ano totéž naprosto odepřel, a za potrestání žalovaného nežádal, jak toho čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862 č. 8. ř. z. vyžaduje.

Nález c. k. zemského soudu trestního v Praze jako stolice odvolací v přestupcích ze dne 28. listopadu 1883 č. 2351—II.

III.

Omyl neb podvod? (§§. 461. a 197. tr. z.). Veřejné postavení jest zvláštního zřetele hodná okolnost ve smyslu §. 261. tr. z.

1.

Rozsudkem c. k. m. del. okresního soudu pro přestupky v Praze ze dne 25. srpna 1883 č. 3923. byl obžalovaný Karel G. propuštěn z obžaloby na něho podané pro přestupek §. 461. tr. z. z těchto

důvodů:

Dle výpovědi soukromého účastníka neudal obžalovaný správně, co v kavárně požil, zamlčev vědomky, že měl o jeden neb dva koláče více, než udal a zaplatil. To prý stalo se v poslední době asi 14kráte po sobě, ačkoliv udávající již dříve před tím shledal, že mu po delší dobu z denního účtu za požité pečivo nedostává se peněz v obnosu až i jednoho zlatého, aniž by však v tomto ohledu mohl tvrditi, že schodek ten zaviněn byl obžalovaným.

Ačkoli průvodní svědkové ve svých výpovědích si odporují, ježto jmenovitě soukromý účastník škodu svou nejprvé na policii páčil na 30 zl., při svém prvním výslechu soudním pak na 1 zl. 20 kr. až 1 zl. 40 kr., při hlavním líčení konečně na 84 kr., kdežto zase ostatní svědkové odchylují se od sebe ve svých udáních o počtu koláčů, kterých obviněný toho kterého dne požil, aniž by je zaplatil: tož přece soud má za dokázané, že obžalovaný několikráte, když platil útratu svou, méně koláčů udal, než jich skutečně snědl.

Avšak uváží-li se, že vrchní sklepník (soukromý účastník), jak sám udává, o tom věděl, že obžalovaný více snědl, než udal a zaplatil, tož nebyl tímto jednáním nikterakž v omyl uveden, nedostává se zde tedy podstatné náležitosti §. 197. tr. z, co se týče pojmu podvodu, k čemuž přistupuje dále i okolnost, že služebný pán obviněného líčí téhož jako člověka věrného a řádného, jenž však jest velmi zapomětlivý, a ježto obžalovaný jako účetní má slušný plat, pokládal soudce za prokázané, že nesprávné udání při placení útraty stalo se toliko nedopatřením, zapomětlivostí obviněného a nikoliv v tom úmyslu, aby způsobena byla škoda vrchnímu sklepníku. Neníť tu tedy skutkové povahy přestupku podvodu naznačeného v §§. 197. a 461. tr. z., pročež obžalovaný musel býti uznán za nevinna.

Nález tento potvrdila i druhá stolice, k níž se byl veřejný žalobce odvolal, z důvodů prvním soudcem uvedených, pak i z té

příčiny,

že ani vrchní sklepník, ani onen sklepník, kterýž obviněného byl toho kterého dne tajně pozoroval, nikdy téhož neupozornili, že méně platil než skutečně požil, ano spíše dopustili, že obviněný jednání své opakoval, ač přece vrchní sklepník, jak udává, již byl dříve po delší době schodek ve svém denním účtu pozoroval.

Uváží-li se konečně, že obžalovaný líčí se jako člověk poctivý, ale často roztržitý a že služné jeho obnáší 800 zl., tož není i s této stránky důvodného podezření, že by byl jednal z nouze, a musel tedy rozsudek první stolice býti potvrzen.

Nález c. k. zemského soudu trestního v Praze jako stolice odvolací v přestupcích ze dne 10. října 1883 č. 1754—II.

2.

Týž soud nálezem ze dne 25. září 1883 č. 12563. uznal St. S. za vinna přestupku podvodu dle §. 461. tr. z., kteréhož se dopustil tím, že dne 3. září 1883 lstivým předstíráním, že pouze „poláka", dva chleby a sklenici piva požil, kdežto v skutku mimo to ještě porci šunky a dvě sklenice piva požil, Antonína M., tovaryše u uzenáře X. v omyl uvedl, kterýmžto týž měl škodu 34 kr. obnášející trpěti, a odsoudil obžalovaného dle §. 461. tr. z. s použitím §§. 266. a 261. tr. z. k peněžité pokutě 5 zl. — po případě do vězení na dobu 24 hodin.

Důvody.

Z výpovědí svědků rukou dáním ve slib vzatých má soud za dokázané, že obžalovaný řečeného činu se dopustil, a neuznal za platnou výmluvu jeho, že tak učinil omylem neb ze zapomětlivosti. O tom, že by obviněný čin svůj již dříve několikráte opakoval, jak se poškozený domníval, soudce nenabyl přesvědčení, ač poškozený udával, že po tu dobu, co obžalovaný k nim chodil, povždy vykazoval denní účet schodek 30 kr. ano i někdy více.

Co se týče použití §. 261. tr. z., tedy uvažoval soudce, že obžalovaný jest osoba mladistvá (mimochodem řečeno 27 roků stará), dosud bezúhonná, jemuž by se trestem vězení možnost dalšího poctivého živobytí naprosto odejmula, že dále nejednal spůsobem takovým, z něhož by se souditi dalo, že se zanášel s úmyslem, podvod zpáchati, nýbrž že myšlénka ta spíše náhle, okamžitě v něm vznikla, když měl opovídati svůj řád, a měl soudce okolnosti ty za tak vážné, že §. 261. tr. z. se *na jich základě* vším právem použiti může.

Též druhá stolice, k níž se byl veřejný žalobce za příčinou výroku o trestu odvolal, potvrdila první nález (i co do viny i) co do trestu, ale s tou změnou v

důvodech,

že sice prvním soudcem uvedené okolnosti neodůvodňují dle zákona užití §. 261. tr. z. — jak veřejný žalobce ve svém odvolání uvedl — neboť jsou to veskrze polehčující okolnosti, za kterých užiti lze §. 266. tr. z., že však soud druhé stolice přece také užití §. 261. tr. z. v tomto případě správným uznává, poněvadž tehdejší veřejné postavení obžalovaného*) jako poštovního úředního zřízence jest zvláštního zřetele hodná okolnost, tak že při tolika polehčujících okolnostech mimo §. 266. tr. z. též §. 261. tr. z. užiti sluší.

Nález c. k. zemského soudu trestního v Praze jako stolice odvolací v přestupcích ze dne 12. listopadu 1883 č. 2237—II.

—el.

Nálezové c. k. nejvyššího soudu
v jiných listech uveřejnění.

Pořádá dr. B. Pacák.

11) Exekuční odevzdání vydražené usedlosti může vztahovati se jen na pozemky v držení exekuta se nalezající, poněvadž proti třetím osobám, proti nimž exekuce neprovedena, zůstati musí bez veškerého vlivu na jejich práva.

Nález ze dne 21. listopadu 1883 č. 11983. (Przegląd sąd. 1884 č. 4.)

12) Nárok na vrácení útrat soudních, které na základě rozsudku první i druhé stolice byly zaplaceny, jest v zákoně odůvodněn, když c. k. nejvyšší soud na revisijní stížnost, změniv oba první rozsudky, na důkazy nové uznal a rozhodnutí o nákladech konečnému rozsudku vyhradil.

Nález ze dne 28. listop. 1883 č. 13227. (Gerichts-Zeitung 1884 č. 2.)

---

*) Byltě dříve poštovním expeditorem na venkově, posléze manipulačním *diurnistou v Praze.*

13) Notář, jenž jako právní přítel exekventa ve sporu zastupoval, nesmí jako soudní komisař předsevzíti výkon exekuční (odhad usedlosti), an jinak celé jednání jest zmatečné (§. 52. odst. 6. čís. patentu ze dne 3. května 1883 č. 81. ř. z.; naříz. min. práv ze dne 15. října 1855 č. 13938.; not. řád §. 186.).

Nález ze dne 19. dubna 1882 č. 4167. (Juristen-Zeitung 1884 č. 2.)

14) Vlastník vzteklého psa ručí za veškerou od téhož psa spůsobenou škodu, byť i pes byl z řetězu se utrhnul a vlastníku nemoc jeho ani známa nebyla.

Nález ze dne 20. prosince 1883 č. 13646. (Jurist. Blätter 1884 č. 5.)

15) Nezletilý dosáhnuv zletilosti není ovšem oprávněn zrušení po dobu nezletilosti proti němu vydaných nálezů cestou officiosní žádati, zajisté ale pořadem práva.

Nález ze dne 5. prosince 1883 č. 13609. (Jurist. Blätter 1884 č. 5.)

16) Kdož ve sporu vedl důkaz svědky, nemůže od nich proti vůli odpůrcově upustiti, když již soud ty které svědky připustil, poněvadž v té době stali se již svědkové tí oboustrannými prostředky průvodními.

Nález ze dne 20. listopadu 1883 č. 13395. (Przegląd sąd. 1884 č. 5.)

17) Solidárnímu dlužníku nepřísluší — vyjímajíc ovšem výslovné ujednání — námitka, že také jemu měl býti dlužný kapitál na čtvrt roku napřed vypovězen; vždyť i vůči rukojmí dostačí, byla-li výpověď hlavnímu dlužníku dána.

Nález ze dne 11. dubna 1883 č. 2116. (Juristen-Zeitung 1884 č. 5.)

18) Také exekuční vydražitel nemovitostí jest co do lhůty výpovědní vázán na lhůtu, smlouvou nájemní mezi exekutem a nájemcem ujednanou.

Nález ze dne 8. listopadu 1883 č. 12766. (Ger.-Zeitung 1884 č. 10.)

Denník.

Judikát k §. 788. ob. zák. obč. V praktickém případě uveřejněném v příloze „Juristische Blätter“ ročníku 1883 č. 19., vy-

cházel soud všech tří instancí, rozhoduje o otázce, kterak vpočítá se to, co napřed obdrženo, v díl povinný, z toho stanoviska, že nejprvé ž čistého jmění pozůstalostního každému z ostatních dědiců nepominutelných ona částka se vyplatí, kterou ten který dědic nepominutelný napřed byl obdržel, a že teprvé z toho, co zbude, díl povinný se vypočte.

I rozhodnuto tu, že při celém jmění pozůstalostním obnášejícím 2,408.973 zl. 82 kr. vzhledem k tomu, že žalobkyně 42.394 zl. 72 kr. napřed obdržela, povinný díl na jednoho každého z pěti nepominutelných dědiců připadající činí 223.993 zl. 49 kr., kdežto po tvrzení žalovaného díl povinný obnášel 245.136 zl. 85 $^1/_2$ kr., a žalobkyně obdrževší napřed 42.394 zl. 72$^1/_2$ kr., již jen 202.742 zl. 13 kr. obdržeti měla.

Následkem rozhodnutí toho byl žalovaný odsouzen, žalované dříve vyměřený díl povinný 202.742 zl. 13 kr. částkou 21.197 zl. 36 kr. doplniti na 223.939 zl. 49 kr.

Z téže zásady vyšel c. k. nejvyšší soud při rozhodnutí svém ze dne 28. června 1876 č. 19131.

Poněvadž rozhodnutí tato v odporu byla s dřívějšími nálezy c. k. nejvyššího soudu*) a s theorií hájenou nejčelnějšími právníky až po naši dobu, najmě Härdtlem,**) Stubenrauchem,***) Ungrem,†) Randou a j., ale i se zákonodárstvím, jež spor o spůsobu vpočítání dv. dekretem ze dne 16. července 1824 s připojeným formulářem VI. listiny o rozdělení jmění pozůstalostního rozhodlo a tomuto stanovisku svému tím, že formulář VI. v cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. přijat byl, znovu výrazu dalo, a poněvadž při této otázce, jež takovou důležitost a dosah v životě praktickém má, rozhodnutí nejvyššího soudu kolísati nesmí, aniž by tím důvěra v ustanovení zákonná otřesena nebyla, učinilo ministerstvo spravedlnosti podle výnosu svého

---

*) Giurispr. prat. sv. X. a XXIV., Gior. di giursp. z r. 1846; pak nález ze dne 29. září 1851 (Ecco dei tribunali z r. 1852) a ze dne 16. srpna 1842 č. 2972., pak nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 29. prosince 1851 č. 11163. Ger.-Ztg. z r. 1850 str. 50. a ze dne 20. listopadu 1866 č. 8896. G.-U. č. 3625.

**) „Über die verschiedenen Arten der Anrechnung in den Pflichttheil nach dem k. k. österr. a. b. G. B.," kteroužto monografií (z r. 1838) různé spůsoby vpočítání rakouských právníků před tak zvanou římskou methodou do pozadí zatlačeny byly, ač ne úplně; srv. Mensis, Wagnerův Zeitschrift 1848; Raiský, Gerichts-Ztg. 1854; Blitzfeld, Ger.-Ztg. 1856.

***) Comm. ad §. 788.

†) Oesterr. Erbr. §. 346.

ze dne 15. února 1884 č. 2656., k žádosti p. dra. Josefa Tragyho de praes. 8. července 1883 č. 10881./208. opatření, že c. k. nejvyšší soud ve svém dne 5. února 1884 odbývaném plenárním sezení na přijetí judikátu se usnesl, který dle citovaného shora výnosu ministerstva spravedlnosti následovně zní:

„Ustanovené v §. 788. ob. z. obč. vpočtení toho, což vedle téhož paragrafu jakožto napřed obdrženo se považuje, v díl povinný nepominutelného dědice děje se tím spůsobem, že se k čisté pozůstalosti součet všeho, co napřed obdrženo bylo a co připočísti se má, připočte, že se suma počtem dědicû nepominutelných po případě jich pokolení rozdělí a že se podíl při nepominutelných dědicích pokolení sestupujícího dvěma, pokolení vstupujícího třemi dále rozdělí. Povinný díl jednoho každého dědice nepominutelného se tím spûsobem pak vyměří, že se od dílu takto vypočteného to, co dotčený dědic napřed obdržel, odečte."

Dr. Kš.

K předpisům o obchodu podomovním. Jak známo, sluší nyní dle zákona ze dne 21. března 1883 č. 37. ř. z. vykonávání právomocnosti trestní, pokud jde o přestupky zákona o obchodu podomovním, politickým úřadům, kdežto dříve příslušelo úřadům finančním. Za příčinou konkretního případu rozhodlo minist. vnitra dne 13. února 1884 č. 20275., že politickým úřadům jest vyřizovati také ony případy trestní, které sice udály se před platností zákona ze dne 21. března 1883, o nichžto však do té doby nebyl vynešen finančním úřadem nález první stolice. Konkurruje-li s činem přestupek důchodkový, má ovšem finanční úřad o poslednějším nález vynésti, má však co do přestupku zákona o obchodu podomovním politickému úřadu zaslati opis trestního oznámení a pro případ i dalších spisů tohoto činu se týkajících k jednání příslušnému. Mimo případ takové konkurrence sluší veškeré spisy o přestupku patentu o obchodu podomovním sepsané, o němž do platnosti zákona ze dne 21. března 1883 nebyl vynesen nález první stolice, zaslati úřadu politickému.

Knihopis. Spisu „Die österreichische Gewerbe-Ordnung", výkladu to živnostenského řádu v nynější jeho podobě, vydávaného Seltsamem a Posseltem, vyšel nákladem firmy Manzovy sešit 5. a 6., jímž ukončen výklad samého řádu živnostenského i podány některé dodatky k zákonu dotčenému; tak zejmena předpisy o prodeji *jedů, o vyrábění* a prodeji umělého vína, o výčepu pálených tekutin

lihových, vyrábění a prodeji hracích karet, prodeji petroleje a pod. Dalšími dvěma sešity bude praktické toto dílo dokončeno.

Hlídka časopisův. „Českomoravský národní hospodář a samosprávný věstník". č. 3. Bouček, Dozorcové živnostenští. Konërza, O pozemkovém vlastnictví. Sovadina, Nucené pojišťování hovězího dobytka na Moravě. — „Samosprávný obzor" VI. č. 2. Čížek, O zákonu, kterak lze vody užívati, ji svozovati, a jí se brániti, daném dne 28. srpna 1870 č. 71. z. z. Čížek, Určení přenesené působnosti obcí. „Przegląd sądowy i administracyjny" č. 9. D. N, Slowo o robotnikach rolniczych. — „Oesterreich. Centralblatt für die juristische Praxis" II. seš. 3. A. P., Ueber den Widerruf der gerichtlichen Hinterlegung der Schuld. Der Cassationshof über die strafrechtliche Behandlung der fraudulosen Scheingeschäfte. — „Juristische Blätter" č. 10. Der neueste Gesetzvorschlag über die zwangsweise Veräusserung landwirtschaftlicher Güter. — „Gerichts-Zeitung" č. 21. Ueber die Gebührenbemessung von Theilungs- und Absonderungsurkunden und von sogenannten Dissolutionsverträgen. — „Zeitschrift für Notariat u. freiw. Gerichtsbarkeit" č. 10. Rokotnitz, Das Bagatellverfahren und die Justizreform. — „Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht" XXIX seš. 3. a 4. Goldschmidt, Ueber Editionspflicht, insbesondere betreffend gemeinschafliche Urkunden und Handelsbücher. Wagner, Beiträge zur Geschichte des Seerechts und der Seerechtsquellen. Voigt, Das englische Recht in Betreff der Verantwortlichkeit der Rheder für dolose oder kulpose Handlungen ihrer Schiffsangestellten. Pappenheim, Komissionär und Dolmetscher. Simon, Der Entwurf eines Gesetzes betreffend die Kommanditgesellschaften auf Aktien und die Aktiengesellschaften. — „Zeitschrift für Verwaltung" č. 8. a násl. Caspaar, Die Regierungsvorlage, betreffend die Unfallversicherung der Arbeiter.

Manzova sbírka zákonů obohacena novým velmi cenným vydáním svazku čtvrtého „Das Strafgesetz und das Pressgesetz sammt den ergänzenden und erläuternden Gesetzen und Verordnungen." Jest to vydání patnácté pečlivě revidované a nálezy c. k. nejv. soudu jako kassačního dvoru doplněné. Vydání toto zpořádal sám p. generální advokát Cramer, což samo již dokonalost jeho zaručuje. Dále vydán nově svazek devátý „Die Vorschriften über Wehrpflicht, Militärtaxe, Volkszählung und Einquartirung". Jest to vydání páté rovněž znova přehlednuté a nyní na dva svazečky rozdělené.

Právnická studia v Rakousku r. 1881—82. Z publikace c. k. ředitelstva administrativní statistiky „Statistik der Unterrichts-Anstalten in den im Reichsrathe vertretenen Königreichen u. Ländern

für das Jahr 1881—82", kteráž tvoří sešit druhý dílu třetího rakouské statistiky, vydávané od c. k. statistické ústřední komise, vyjímáme o studiích právnických následující data:

Posluchačů práv bylo v zimním semestru na fakultě pražské 1058 (991 ř., 67 mř.), z nich 670 Čechoslovanů; na fakultě vídeňské 2240 (1972 ř., 268 mř.), z nich 131 Čechoslov.; na fakultě štyrsko-hradecké 481 (440 ř., 41 mř.), z nich 2 Čechosl.; na fakultě insbrucké 241 (225 ř., 16 mř.), z nich 5 Čechoslov.; na fakultě lvovské 572 (544 ř., 28 mř.), z nich 2 Čechosl.; na fakultě krakovské 337 (333 ř., 4 mř.), z nich 3 Čechosl.; na fakultě černovické 121 (106 ř., 15 mř.), z nich 1 Čechoslovan. V letním semestru bylo posluchačů práv na fakultě pražské 1035 (980 ř., 55 mř.), z nich 660 Čechosl.; na fakultě vídeňské 2090 (1880 ř., 210 mř.), z nich 106 Čechosl.; na fakultě štyrskohradecké 495 (452 ř., 42 mř.), z nich 1 Čechosl.; na fakultě insbrucké 225 (212 ř., 13 mř.), z nich 4 Čechosl.; na fakultě lvovské 554 (525 ř., 29 mř.) z nich 2 Čechoslov.; na fakultě krakovské 332 (331 ř., 1 mř.), z nich 3 Čechosl.; na fakultě černovické 117 (105 ř., 12 mř.), z nich žádný Čechoslovan. Celkem tedy bylo na veškerých fakultách v zimním běhu 5050, v letním běhu 4848 posluchačů práv.

Přísných zkoušek doktorských odbýváno v Praze: *a*) historických po prve 60 (7 výb., 47 dost., 6 nedost.), po druhé 2 (1 dost., 1 nedost.), po třetí 1 (dost.); *b*) judiciálních po prve 45 (6 výb., 36 dost., 3 nedost.), po druhé 5 (4 dost., 1 nedost.), po třetí 1 (dost.); *c*) statovědeckých po prve 66 (4 výb., 55 dost., 7 nedost.), po druhé 5 (dost.). Ve Vídni: *a*) historických po prve 100 (8 výb., 81 dost., 11 nedost.), po druhé 11 (10 dost., 1 nedost); *b*) judiciálních po prve 139 (8 výb., 108 dost., 23 nedost.), po druhé 13 (1 výb., 10 dost., 2 nedost.); *c*) statovědeckých po prve 138 (15 výb., 92 dost., 31 nedost.) po druhé 6 (dost.). V Hradci Štyrském: *a*) hist. po prve 58 (2 výb., 49 dost., 7 nedost.), po druhé 6 (dost.); *b*) judiciálních po prve 49 (4 výb., 41 dost., 4 nedost.), po druhé 1 (dost.); *c*) statovědeckých po prve 65 (5 výb., 60 dost.), po druhé 1 (dost.). V Insbruku: *a*) historických po prve 22 (1 výb., 19 dost., 2 nedost.), po druhé 3 (dost.); *b*) judiciálních po prve 18 (2 výb., 14 dost., 2 nedost.), po druhé 2 (dost.); *c*) statovědeckých po prve 18 (1 výb., 17 dost.). Ve Lvově: *a*) historických po prve 14 (1 výb., 13 dost.); *b*) judiciálních po prve 7 (1 výb., 5 dost., 1 nedost.), po druhé 1 (dost.); *c*) statovědeckých po prve 17 (1 výb., 12 dost., 4 nedost.), po druhé 2 (dost.). V Krakově: *a*) historických po prve 50 (2 výb., 47 dost., 1 nedost.), po druhé 2 (1 dost., 1 nedost.); *b*) judiciálních po prve 49 (2 výb.,

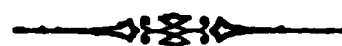
44 dost., 3 nedost.), po druhé 2 (dost.); c) statovědeckých po prve 51 (1 výb., 47 dost., 3 nedost.), po druhé 2 (dost.). V Černovicích: a) historických poprve 10 (1 výb., 8 dost., 1 nedost.); b) judiciálních po prve 8 (1 výb, 7 dost.), po druhé 1 (dost.); c) statovědeckých po prve 9 (7 dost., 2 nedost.).

Theoretickým státním zkouškám podrobilo se v Praze: a) historickým 255 kandidátů, z nichž approbováno 200 (1 s vyznamenáním ze všech odborů, 43 z některých odborů, 71 prostě všemi hlasy, 85 většinou hlasů), reprobováno 55; b) judiciálním 184 kand., z nichž appr. 153 (5 s všeob. vyzn., 40 s část. vyzn., 55 prostě všemi hlasy, 53 většinou hlasů), reprobováno 31; c) statovědeckým 183, z nichž approbováno 157 (1 s všeob. vyznamenáním, 10 s částečným vyznamenáním, 69 jednohlasně, 77 většinou hlasů), reprobováno 26. Ve Vídni: a) historickým 463 kand., z nichž approb. 401 (9 s všeob. vyzn., 73 s část. vyzn., 161 un., 158 p. m.), reprob. 62; b) judiciálním 368 kand., approb. 276 (46 s část. vyznam., 92 unan., 138 p. m.), reprob. 92; c) statovědeckým 187 kand., approb. 161 (3 s vš. vyzn., 17 s část. vyzn., 52 un., 89 p. m.), reprob. 26. V Štyrském Hradci: a) hist. 152 kand., approb. 117 (9 s všeob. vyzn., 26 s část. vyzn., 31 un., 51 p. m.), repr. 35; b) judic. 98 kand., approb. 88 (2 s vš. vyzn., 22 s část. vyzn., 34 un., 30 p. m.), reprob. 10; c) státověd. 111 kand., approb. 100 (3 s všeob. vyzn., 12 s část. vyzn., 36. un., 49 p. m.), reprob. 11. V Insbruku: a) hist. 66 kand., approb. 50 (2 s část. vyzn., 26 un., 22 p. m.), reprob. 16; b) judic. 39 kand., approb. 26 (5 s část. vyzn., 9 un., 12 p. m.), repr. 13; c) statověd. 27 kand., approb. 25 (1 s vš. vyzn., 3 s část. vyzn., 12 un., 9 p. m.), reprob. 2. Ve Lvově: a) hist. 189 kand., approb. 127 (2 s vš. vyzn., 7 s část. vyzn., 36 un., 82 p. m.), reprob. 62; b) judic. 116 kand., approb. 102 (6 s vš. vyzn., 23 s část., 30 un., 43 p. m.), repr. 14; c) statověd. 71 kand., approb. 64 (2 s vš. vyzn., 10 s část., 27. un., 25 p. m.), reprob. 7. V Krakově: a) histor. 90 kand., approb. 75 (10 s vš. vyzn., 10 s část., 28 un., 27 p. m.), reprob. 15; b) judic. 110 kand., approb. 96 (5 s vš. vyzn., 30 s část., 20 un., 41 p. m.), reprob. 14; c) statověd. 128 kand., approb. 115 (1 s všeob. vyzn., 19 s část., 69 un., 26 p. m.), reprob. 13. V Černovicích: a) histor. 33 kand., approb. 25 (4 s část. vyzn., 9 un., 12 p. m.), reprob. 8.; b) judic. 15 kand., approb. 15 (4 s část. vyznam., 5 un., 6 p. m.); c) statověd. 29 kand., approb. 24 (2 s všeob. vyzn., 3 s část. vyzn., 8 un., 11 p. m.), repr. 5. V Zadru: a) judic. 10 kand., approb. 10

(1 s část. vyzn., 8 un., 1 p. m.); *b*) statověd. 10 kand., approb. 10 (3 s část. vyzn., 5 un., 2 p. m.).

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: president krajského soudu v Kutné Hoře Ervin Plitzner dvorním radou nejvyššího dvoru soudního; rada vrchního soudu Alois svob. pán Spens Booden v Praze presidentem krajského soudu v Chebu; rada z. s. Jan Nack radou vrchního soudu v Praze; rada z. s. Jan Procházka radou vrchního soudu v Praze; rada z. s. Alois svob. pán Kalina z Urbanova radou vrchního soudu v Praze; státní zástupce Jan Zatschek v Plzni radou vrchního soudu v Praze; rada z. s. Ladislav Roztočil radou vrchního soudu; adj. okr. s. v Hořovicích Bohuslav Smitek soudním adjunktem při obchod. s. v Praze; ausk. Ludvík Stümmer adj. okr. s. ve Vrchlabí; auskult. Edvard Schütz adj. okr. s. v Přimdě; ausk. Josef Welzl adj. okr. s. v Ronšperku; ausk. Karel Kauble adj. okr. s. v Rakovníku; auskult. Frant. Krátký adj. okr. s. v Novém Strašecí; ausk. Emil. Fibich adj. okr. s. v Karlových Varech; ausk. Emil Lendecke adj. okr. s. v Králové Hradci; ausk. August Mašek adj. okr. s. v Kamenici n. Lípou; ausk. Antonín Janků adjunktem okr. s. v Křivoklátě; ausk. Jan Fayrer adj. okr. s. v Českém Dubu; ausk. Alois Sedláček adj. okr. s. v Hořovicích; ausk. Václav Kundrát adj. okr. s. v Chotěboři; ausk. Edvard Ullrich adjunktem okr. s. v Kouřimi; adj. okr. s. Hynek Šroubek v Rakovníku soudním adjunktem při zem. s. v Praze; adj. okr. s. Vojtěch Jiřík ve Přimdě adj. kr. s. v Králové Hradci; adj. okr. s. František Kříště v Novém Strašecí adj. kraj. s. v Kutné Hoře; adj. okr. s. Josef Horn v Děčíně adj. kr. s. v Litoměřicích; adj. okr. s. dr. Karel Siegl v Lokti adj. kr. s. v Chebu. Přeloženi byli pp.: Antonín Kirchner z Neukirchenů z Chebu k zem. soudu v Praze; dr. Felix Moural z Karlových Varů k okr. soudu ve Vinohradech; Ladislav Lampel z Ouští do Karlových Varů; dr. Bedřich Müldner z Kouřími do Karlína; Maximilian Oesterreicher z Rakovníka ke kr. soudu v Litoměřicích; Josef Kasalický z Vysokého Mýta do Mělníka; Felix Scherl z Chotěboře do Mělníka; Josef Tand z Ronšperka do Chomútova; Václav Babánek z Kamenice nad Lípou do Domažlic.

Uprázdněna jsou tři místa rady zemského soudu při zemském soudu v Praze s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 29. března 1884 k praesidiu zemského soudu v Praze.

Počátkové náuky o dani progressivné.

Napsal dr. **Albín Bráf,** c. k. professor české university pražské.

Ve spisech a pojednáních věnovaných všeobecné theorii o daních a podrobujících kritické revisi pestrou řadu mínění o té věci již pronesených stalo se takměř zvykem obecným vycházeti od A. Smitha. Úkaz to arciť pochopitelný, když se uváží, že teprve on náuku o důchodech vymaněnou z jednostranností physiokratických i z nejasnosti před nimi panovavší postavil na základy rozhodné pro všecek potomní vývoj theorie. Ano podstatný význam A. Smitha pro moderní náuku o daních zakládá se po mínění mém mnohem více v jeho učení o důchodech, nežli v náuce o daních obsažené v V. knize proslaveného jeho díla. Vždyť z t. zv. klassických jeho čtyř základních pravidel o daních druhé, třetí i čtvrté nejsou než samozřejmé rozumové postulaty řádné berničné správy již před tím přečasto vyslovené a proti zlořádům praxe hájené;[1]) prvým pak pravidlem, jež žádá proporcinalného rozdělení daní dle důchodu, povážlivě otřásly Smithovy vlastní další výklady o jednotlivých způsobech daní, kdež se učí, že jenom jisté druhy neb části důchodů daně vůbec snesou, a kde vtroušeny jsou některé výroky dokazující, že přesvědčení Smithovo o spravedlnosti proporcionalného rozdělení daní nebylo naprosto pevné. Ostatně i požadavek proporcionalnosti daní již před A. Smithem byl vysloven,[2]) ovšem

[1]) Potřebí tu jen vzpomenouti z praxe na Colberta, z literatury na Vaubana a Boisguilleberta.

[2]) Tak na př. velmi charakteristicky ve Francii známým předchůdcem Physiokratů Vaubanem v „Dîme royale“ (1. vyd. 1707). Srov. odstavec: Maximes fondamentales de ce systême. (Collect. des princip. *économistes. 1843 I.* str. 47.), v Německu pak Justim

bez onoho pevného národohospodářského podkladu, jakým tu jediné býti může vědecky správný pojem důchodu. Náuka o přesunutí — tato nad míru vážná otázka vědy finanční — rovněž již před Smithem a to na praemissách jejich theorie národohospodářské velmi důsledně zbudovaná objevuje se u Physiokratů. I tak již zřejmo jest, že není aspoň beze značné ceny literarně-historické, když se ve všeobecné náuce o daních též k době předsmithovské přihlíží. Zvláštním toho dokladem jest učení o progressivné míře daní.

Jakkoliv téměř nepřehledna jest řada náuk, které vznikly stoletým sporem o základní pravidlo spravedlivého rozdělení daní, shledá se přece, když se přihlíží k základním názorům, ze kterých původcové těch náuk vycházeli, že tu vládne dvojí zásadně rozdílný směr. Jedni domnívají se, že spravedlivé rozdělení daní jest to, kterým se povinnosť jednotlivcova k dani vyměřuje podle výhod (prospěchů, užitků), jež on má z výkonů státu a politických jeho částí. Druzí, nahlížejíce, že povaha největší části výkonů státních ani nedopouští, aby prospěch plynoucí z nich pro jednotlivce nějakým číselným způsobem i jenom příbližně vyjádřiti se dal, aspoň jako výhradný princip rozdělení daní toto stanovisko odmítají,[3]) a bez ohledu na míru prospěchů z ideje spravedlnosti klíč pro stejnoměrné rozdělení daní vyvoditi se snaží. Prohlašujíce většinou za měřítko té stejnoměrnosti hospodářskou způsobilost každého jednotlivce přijímají za pravidlo poměrné rozdělení dle zásady „seč kdo jest“. Názor tento nabyl sice nad prospěchovou theorií v době přítomné rozhodné převahy, ale není nezajímavo, že v každém z obou uvedených hlavních směrů ve příčině míry daně opět zásadní rozpor se objevil, ježto v té i oné skupině jedni nezbytnost proporcionalné míry daní, druzí pak nutnost míry progressivné ze základního principu svého dovozovali neb dovozují. Zvláště pak v novější literatuře německé dostalo se dani progressivné zastanců nad míru závažných. Mezi nimi J. Fr. Neumann,

---

(Staatswirthschaft. 1755 II. §. 228.). O starších jejich předchůdcích srov. Rau (Finanzwiss. 4. vyd. I. 395.).

[3]) Obmezenou měrou, t. j. vzhledem k určitému oboru vydání veřejných, arciť se dopouští, zvláště v oboru daní kommunalních. Srov. na př. Neumann: Die progressive Einkommensteuer im Staats- und Gemeindehaushalt (Lipsko 1874) str. 46. a násl. *Wagner: Finanzwissenschaft* 2. vyd. II. str. 338., 344. a násl.

H. v. Scheel a Adolf Wagner toho času v popředí stojí.[4]) Neumann především bohatým materialem dokladů historických neocenitelné služby prokázal náuce o progressivné dani. Co však u něho jen probleskuje, u Scheela pak toliko stručně formulováno jest, to — byvši Wagnerem důsledně v celý obor finanční vědy zavedeno — postavilo progressivnou míru daně v nové světlo. Jest to ono stanovisko socialně-politické, na základě kterého dani vedle prvotního ryze finančního úkolu, uhrazení státních vydajů, ještě jiný se přisuzuje, aby totiž způsobem uložení svého sloužila za prostředek k jistému vyrovnání panujících nestejnoměrností v rozdělení důchodů. Vylíčiv, kterak rostoucí nerovnosti majetkové v nynějších hospodářských poměrech a při tom zejmena existence velečetné vrstvy nemajetné, hospodářsky a tedy i politicky a socialně nesamostatné, odporuje principu občanské rovnosti zakořeněnému v zákonodárství i v obecném přesvědčení a na překážku jest kulturním úkolům novověkého státu, praví Scheel:[5]) „Nebude tedy pochyby, že modernímu státu přísluší úkol, aby proti těmto hospodářským nerovnostem a jejich dalšímu vzrůstu působil svými zákony hospodářskými a správou. Jeden z prostředků k tomu jest přiměřené rozdělení břemen v oboru daní.“[6]) A Wagner m. j. dí: „Tvrdí-li škola“ (scil. liberalní národohospodářská), že nynější skutečné rozdělení důchodů a statků jediné jest správné a spravedlivé jsouc výsledkem svobodné soutěže, tedy jest to z části pouhá petitio principii, z části pak se zapomíná na účinek soukromých poměrů majetkových, které vznikše na jiném právním základě jako „práva nabytá“ přešly v nynější soustavu soutěže svobodné. Dovozuje-li se tudíž ve příčině daní, že toto rozdělení důchodů a majetku jest noli me tangere, jest to v také zásadní všeobecnosti nesprávno. Spíše vytknouti sluší vedle stanoviska čistě finančního ještě jiné, totiž s o c i a l n ě - p o l i t i c k é, podle kterého daň není pouze prostředkem k uhrazení státní potřeby, nýbrž i prostředkem, kterým se v rozdělení jmění a důchodů vzniklé za svobodné soutěže zasahuje způsobem korrigujícím.“ Wagner arci neobmezuje se toliko na požadavek progressivné

---

[4]) K nim z politiků přistupuje zejmena Constantin Frantz (Die sociale Steuerreform. Mohuč 1881).

[5]) Die progressive Besteuerung (Zeitsch. f. d. ges. Staatswissenschaft 1875 str. 290.—291.).

[6]) Finanzwiss*enschaft II. str. 288.*

daně.[7]) On rozeznává mezi důchody z práce a těmi, jež plynou z majetku, i chce tyto stihnouti vyšší měrou daně podobně jako zisky způsobené konjunkturami atd. Pro náš účel dostačí poukázati k tomuto zásadnímu stanovisku, jehož v posledních desítiletích i ti, kdož na základě zásady „seč kdo jest" nebyli odpůrci daně progressivné, rozhodně byli daleci. Jestliže již v samém ukládání daně dle zásady „seč kdo jest" na jevo vystupuje jistý „kommunistický" ráz, o kterém právě Wagner dokazuje, že s povahou kollektivných hospodářství sloučen jest nezbytně, tož není pochyby, že on se podstatně stupňuje socialně-politickým stanoviskem Wagnerovým a stoupenců jeho.

Než, není úkolem mým na tomto místě, hájiti neb potírati stanovisko právě naznačené. Chtěje se zabývati historicky vědeckými počátky náuky o progressivné míře daní v nejedné příčině za nutné jsem pokládal poukázati k němu, což prozatím dostačiž.

Známý francouzský historik a theoretik finanční, Parieu, před lety vyslovil mínění, že náchylnost ke progressivné dani objevující se u Němců souvisí „s neurčitými a sentimentalními směry ducha německého," i prohlašuje zároveň o dani proporcionalné, že jest „rigoureuse et logique comme l'esprit français."[8]) Dějiny theorie o daních u vlastních krajanů vyvracejí jeho tvrzení, neboť právě u Francouzů v době rozkvetu racionalistických snah ve vědě vznikla náuka o progressivné dani.

Mnohem hloub zasáhl u věc Wagner snaže se vyvoditi zásadní rozdílnost požadavku proporcionalné a progressivné daně z různého názoru, jaký panuje v theorii v příčině rozdělení důchodů za právních řádů nyní platných.[9]) Ti, kdož totiž považují distribuci důchodů na základě svobodného obchodu (Verkehrsfreiheit) za jediné přirozenou a spravedlivou, důsledně požadovati musejí, aby se v poměrech důchodů na tom základě vznikajících nic neměnilo, tudíž dopustiti mohou jenom přísně poměrné zkrá-

---

[7]) Arciť formuluje se požadavek progressivné míry tu i tam bez oné socialně-politické tendence, kterou Wagner zastupuje, prostě na základě spravedlnosti nebo zásady „seč kdo jest". Srov. sestavení některých příslušných mínění u Lehra (Kritische Bemerkungen zu den wichtigeren für und wider den progressiven Steuerfuss vorgebrachten Gründen. Jahrbücher f. Nat.-Ö. u. Stat. 1877 str. 1.—93., 190.—299.).

[8]) Histoire de l'impôt sur le revenu, str. 149.

[9]) n. u. m. II. str. 286. a násl.

ení všech důchodů daní. Jinak ti, kdož vzpomenutý názor o rozdělení důchodů nesdílejí, korrektury jeho za nezbytné považujíce. Není pochyby, že individualistický (liberalní) názor vskutku vede k důsledku Wagnerem vyslovenému. Avšak historicky neméně jisto jest, že krajní tuto důslednost vysloviti zůstaveno bylo teprve epigonům, kdežto právě zakladatelé a řekněme třeba, první autority směru liberalního buď k jasnému ponětí té důslednosti nedospěli anebo se neostýchali odchýliti se od ní. Nikdo menší není tu dokladem, nežli sám A. Smith.[10]) Podotkl jsem již, že on není tak pevným sloupem proporcionalné míry daní, jakým se býti zdá podle doslovu prvé ze svých domnělé klassických regulí. Některé roztroušené poznámky v úvahách jeho o jednotlivých druzích daní jsou alespoň příčinou, že zhusta počítán byl mezi přívržence daně progressivné.[11]) On výslovně schvaluje vyšší míru daně uvalenou druhdy v Prusku na důchody církevní, ježto prý se těch důchodů zřídka užilo k lepšímu vzdělání půdy nebo jakýmkoliv způsobem ku rozmnožení důchodů obecného lidu.[12]) Za spravedlivé uznává, že ve Slezsku stíženy byly pozemky šlechtické sazbou daně o 3% vyšší nežli nešlechtické, bylať to prý pro šlechtické pány jen skrovná kompensace společenských jejich předností a pro majitele nešlechtické jen úleva jejich „humiliating inferiority." Ještě určitěji vyslovil svoje mínění za příležitosti výkladu o dani domovní. Shledáváť Smith, že část oné daně, která při domovní dani na t. zv. rentu ze staveniště (ground-rent) dopadá, převzíti musí nájemce a ježto prý bohatí zvyklí jsou větší podíl svého důchodu obětovati na byt nežli chudí (?), tedy prý i bohatší značnějším poměrem jsou jí podrobeni, nežli chudí, což se mu nezdá býti nespravedlivým, praví: It is not very unreasonable, that the riche should contribute to the public expense, not only in proportion to their. revenue, but something more than in that proportion.[13])

---

10) Do jisté míry též J. B. Say, jak dále v textu ukážeme.
11) Tak činí na př. Parieu v „Traité des impôts" 2. vyd. I. str. 36., pak Proudhon v „Théorie de l'impôt" (Oeuvres complètes, tome XV) str. 175.
12) Londýnské vydání z r. 1847 str. 351.
13) Tamtéž str. 355. — Mnohem charakterističtějším obratem vyslovuje podobný požadavek Simonde de Sismondi ve svých proslavených „Nouveaux principes d'économie politique" (2. vyd. 1827) II. str. 155.: „La plus grande partie des frais de l'établis-

Avšak nesluší tyto výroky přeceňovati. Neboť nevyplývají z nějakého určitě pojatého, náležitě formulovaného a v náuce důsledně provedeného jednotného principu, jsou spíše výjimky z pravidla, které spisovatel tak znamenitého obecného vzdělání, dalek jsa vší doktrinářské jednostrannosti, z důvodů slušnosti a humanity připustiti se neostýchal. Ale tím významnější jest, že již před A. Smithem potkáváme se v literatuře s učením o dani progressivné, které bylo plodem určitého socialního názoru, to jest názoru, že jest povoláním a účelem státu, aby příkré nesrovnalosti majetkové vyrovnával, a to zejmena prostředkem daní. Zástupcové toho učení jsou někteří francouzští spisovatelé 18. věku, jména vesměs proslulého.

Řadou první jest Montesquieu.[14]) Vyloživ, kterak ve státě svobodném, kde každý jednotlivec jest občanem, lze uložiti daň buď na osoby neb na pozemky aneb na zboží (t. j. v podobě daně spotřební), též na dva z oněch předmětů, nebo na všecky tři, praví pak: „Daň osobní nespravedlivě byla by rozvržena, jsouc uložena přísným poměrem dle majetku. V Athénách byli občané rozděleni ve čtyři třídy: kdo ze svého jmění měl důchod pěti set měřic plodin tekutých neb suchých, platil jednu hřivnu (= 60 minám) dávky veřejné; kdo měl důchodu tři sta měřic, polovinou hřivny byl poplatným, a ten, který měl dvě stě, platil deset min; čtvrtá třída nic neplatila. Daň byla spravedliva, ačkoliv nebyla proporcionalná; nebylať úměrna se jměním, ale úměrna s potře-

---

sement social est destinée à défendre le riche contre le pauvre . . . Il est donc juste, que le riche contribue, non seulement en proportion de sa fortune, mais par delà même de cette proportion, à soutenir un ordre qui lui est avantageux; tout comme il est équitable de prendre plutôt sur son superflu que sur le nécessaire de l'autre.“ Významně tu pojmy „juste“ a „équitable“ postaveny vedle sebe.

[14]) Esprit des lois. L. XIII. ch. VII. Nápadno jest, že sami literarní historikové finanční přehlédli socialně-politické stanovisko M. Tak Ricca-Salerno, který ve svém objemném spisu „Storia delle dottrine finanziarie in Italia“ (Řím, 1881), též o vynikajících zjevech mimoitalských literatur jedná, však ve výkladu Montesquieuovy náuky o daních té její stránky se nedotýká (str. 112.—114.). Též Lehr v citov. „Kritische Bemerkungen“ Montesquieua a starších francouzských progressionalistů si nepovšiml, ačkoliv Jolliveta cituje a z německé literatury na vrstevníky jejich na př. *Justiho* poukazuje.

bami. Soudilo se totiž, že jistý stejný obnos statků hmotných všem jest nezbytný a nemá se daní zkracovati; co přes tu míru jde a k použití užitečnému slouží, dani podrobiti se může, ale dani menší, nežli ona část, která má povahu nadbytku; veliká daň z nadbytku zamezuje nadbytek.“ Poslední zcela stručná věta jen letmo naznačuje socialně-politickou tendenci spisovatelovu. Arciť ona blíže se neprovádí a neodůvodňuje, jak v „duchu zákonů“ jest způsob běžný.

Obšírněji odůvodnil J. J. Rousseau ve svém: „Discours sur l'économie politique“ [15]) požadavek progressivné míry daní. Mají-li se spravedlivě rozděliti daně, sluší dle něho hleděti ke třem momentům:

1) ke kvantitativným poměrům majetnosti jednotlivců; pokud bychom ty výhradně na zřeteli měli, platil by, kdo desetkrát více má, též desetkrát více. Avšak závažny jsou i
2) poměry potřeb, a tu sluší rozeznávati, co jest nutno a co pouze zbytno. Kdo nemá, než co k úživě jest nezbytno, budiž daně vůbec prost, kdežto u těch, kdož mají důchody zbytné, povinnost k dani může jíti potud, pokud vůbec přebytek sahá. (Způsobem v pravdě Rousseauovským popírá se při tom, že by, co pro obyčejného člověka jest nadbytkem, pro jiného mohlo býti nutným).
3) Třetím konečně a vlastně (dle R.) nejzávažnějším činitelem jsou užitky, které každý od státu má. Ony pak takřka výhradně připadají bohatým. Neslouží všecka zřízení společenská jenom jim? Výnosné úřady a privilegia jim připadají, ano není-liž i sama soudní správa ke zločinným jich skutkům shovívavější? Nad to jest uvážiti, že ztráty chudého mnohem nesnadněji se napravují, nežli ztráty bohatých, a obtíže výdělku rostou přímým poměrem s potřebností. „Z ničeho nic se nevydělá, peníze jsou semenem peněz.“

Jestliže se — praví Rousseau — všecky tyto věci srovnají, shledá se, že rozdělení daní, má-li býti přiměřené a v pravdě stejnoměrné, nesmí se provésti pouze podle majetnosti poplatníků,

---

[15]) Collection complète des oeuvres de J. J. Rousseau (Ženevské vydání z r. 1782) I. str. 341. a násl. Tento článek Rousseauův vyšel prvotně ve veliké encyklopedii Diderotově a d'Alembertově pod záhlavím: économie (Bernského vyd. z r. 1779 svazek 11. str. 776.).

nýbrž podle měřítka, které šetří též rozdílnosti jejich hmotného postavení a přihlíží k majetku nadbytečnému. Z týchž důvodů přimlouvá se za vydatné daně přepychové na povozy, zrcadla, lustry a nábytek, na drahocenné látky a pozlaceniny, na dvory a zahrady paláců, na veřejná představení a živnosti zábavě sloužící, zkrátka na celou směs předmětů, sloužících přepychu a zábavě, které do očí padají a nemohou se skrýti, protože jest jejich účelem, aby se na odiv stavěly a byly viděny.

Památného roku 1789 přidružil se oběma uvedeným předchůdcům Jean Henri Bernardin de St. Pierre, obecněji známý svými „Études de la nature". Svůj namnoze velmi idealný program politický uložil ve spisu „Voeux d'un solitaire",[16]) jehož některé stránky věnovány též opravě daní. Hlavním jeho cílem v tomto oboru jest odstranění výhod stavům privilegovaným poskytovaných a úlevy venkovskému lidu rolnickému, jejž kromě pověstné „taille" tížila zvláště daň ze soli (gabelle) a robota cestní (corvée des chemins). Gabelle budiž zrušena, robota cestní nahrazena systemem mýt a na místě taille budiž zavedena všeobecná t. j. ode všech pozemkářů bez rozdílu a výjimky placená daň territorialní. Pro náš úkol zde hlavně zajímavý jest způsob, jakým dotčenou daň territorialní rozděliti chce. Žádáť, aby progressivně rostla s rozsahem pozemků, neboť „má-li stejnoměrně dopadnouti na osoby k ní povinné, musí býti rozdělena nestejnoměrně dle majetku." Považuje-li se 20 arpentů půdy za minimalnou plochu nutnou k úživě jedné rodiny, tedy každý, kdo více nemá, od daně buď osvobozen; plocha dvakrát větší platiž mírnou sazbu „impôt de censure", jakožto jednotku daně na 20 arpentů připadající; plocha trojnásobná platila by pak obnos dvakrát, čtyrnásobná čtyřikrát, pateronásobná osmkrát větší. S rozsahem pozemků aritmeticky rostoucím (1, 2, 3, 4 atd.) přibývá tedy daně geometrickým postupem (1, 2, 4, 8 . . .); daň, rostouc takto, při pozemku držícím tisíc arpentů dosahuje normalné míry daně territorialní, kteráž pak ze dvou tisíc dvojnásob, ze tří čtyrnásob se

[16]) 1. vydání r. 1789. Citujeme dle hamburského vydání z r. 1797 (Oeuvres, tome VII. str. 159. a násl.). Sluší ostatně Bernardina de St. Pierre dobře rozeznávati od abbéa de St. Pierre (Charles Irénée Castel abbé de St. P.), jenž zemřel již r. 1743 a znám jest jako autor četných spisů politických, zejmena spisu „Le projet de paix perpetuelle". Též on psal o financích.

platí atd. St. Pierre přirovnává způsob, jakým taková daň roste, onomu, podle něhož roste cena diamantů neb zrcadel, „ve kterých přepych ani přibližně tak nebezpečen není, jako jest přepych pozemkový, který jest na závadu státu.“ I aby nebylo pochybnosti o dosahu návrhu jeho, dokládá: „lze očekávati, že by podobná daň vydatnější překážkou byla velkostatkům pozemkovým, nežli zabraňovací předpisy bezvýsledně prohlašované v Římě za časů císařů. Bylť by její následek, že velké statky rolnické, více platíce a vynášejíce méně, staly by se řidšími, a malých platících méně a více vynášejících by přibylo.“ Výstřednímu bohatství i výstřední chudobě by se zabránilo. Podobně mohlo by se pak učiniti i ve příčině jiných živností i domů.

(Dokončení příště.)

Praktické případy.

Čeho zapotřebí k vydržení pozemků obecních.

Osada Malochínská obsahuje pět stavení, totiž usedlost Šupitovic č. pop. 1., statek Břízův č. pop. 2., statek Stehnův č. p. 3., na samotě chalupu Novotného č. pop. 4. a domek Slanařové č. p. 5.

Obecní starosta bývá z Kladrub neb Bezděkova.

Při zakládání nové pozemkové knihy byly dle protokolů sepsaných dne 7. března 1881 a podepsaných od Františka Břízy a Josefa Stehna lesy a pastviny č. parc. 3., 7., 11., 12., 14., 15., 90., 91., 93. v Malochíně po 5 jiter 1275□° obci Malochínské připsány.

Později byli manželé Břízovi, vlastníci usedlosti č. pop. 2. a manželé Stehnovi, jako vlastníci usedlosti č. pop. 3. v Malochíně, se svým odporem proti zápisu obce na pořad práva odkázáni a podali tudíž na místní obec Malochínskou, zastoupenou opatrovníkem, žalobu, aby uznalo se za právo, že žalobci společně nabyli ty pozemky vydržením let za vlastní, a že právo vlastnické k dotčeným pozemkům může pro vlastníky usedlosti č. pop. 2. a 3. v Malochíně do kněh vloženo býti.

Opatrovník obce namítal, že obecní pozemky bez povolení zciziti a tedy ani vydržením let nabýti nelze, proti místní obci Malochínské že vydržení počíti se nemohlo, jelikož neměla svého

zastupitelstva místního dle §. 108. zákona ze dne 16. dubna 1864, ostatně že žalující statkáři užívali lesů a pastvin obecních jen tak, jak vůbec každý osadník obecních pozemků užívá, nemajíce držení pravého ani bezelstného.

Žalobci pak provedli důkaz četnými svědky, že od r. 1834 vlastníci obou usedlostí č. pop. 2. a 3. v Malochíně společně na těch pozemcích stromy sázeli a poráželi, trávu sekali, stlaní hrabali, dobytek pásli a takto výhradně přes 40 roků s pozemky nyní spornými nakládali nepřetržitě jako se svými.

Na vzdor tomu c. k. okresní soud v Chotěboři rozsudkem ze dne 16. března 1883 č. 3618 žalobu zamítl z těchto

důvodů.

Přihlíží-li se k državebním neboli užívacím činům žalujících statkářů, vychází na jevo, že spolu dříví z lesa brali a dobytek svůj pásli, při čemž jim ani soused Šupit a ani švagr Novotný nepřekážel a že sami užívali pozemků rozložených při jich usedlostech jako každý občan statku obecního užívá, nikdy však nedrželi pozemků těch jako vlastních naproti obci Malochínské, jíž v katastru a od r. 1882 v nové pozemkové knize připsány jsou, spůsobem zjevným (§. 1482 ob. z. obč.).

Držení žalujících považovati dlužno za obmyslné, kteréž i mimořádnému vydržení práva vlastnického překáží (§§. 326., 328. a 1477. ob. zák. obč.).

C. k. vrchní soud zemský v král. českém rozhodnutím ze dne 30. května 1883 č. 13224. potvrdil rozsudek první stolice z těchto

příčin:

Ačkoliv žalobci dokázali delší než 40leté užívání sporných pozemků, mohou se tato jednání pouze za užívání obecního statku od členů obce vykonávané, nikoliv za činy takové pokládati, jež výhradně vlastníkovi dle §. 354. ob. z. obč. přísluší.

Jelikož sporné pozemky v katastru jako obecní zapsány jsou, nemohli je žalobci z příčin pravdě podobných za své pokládati, žalobci mohou se jen za usufruktuáře považovati, ale nemají bezelstné držení a jejich tvrzení, že připsání pozemků obci stalo se dne 7. března 1881 omylem, žádnou skutečností odůvodněno není.

Mimořádné dovolací stížnosti žalobců c. k. nejvyšší soud *místa* nedal,

poněvadž

František Bříza a Josef Stehno podpisem na vyšetřovacích protokolech ze dne 7. března 1881, jež jako veřejné listiny úplný důkaz tvoří, vlastnictví obce doznali a prostý odpor, že obsahu protokolů neznali, nemůže tu průvodní moc zrušiti.

Provedený důkaz o 40letém držení není rozhodným, jelikož se právem za to míti může, že žalobci užívali obecního statku jen tak, jak užívání občanům přísluší (§. 1462. ob. z. obč.)

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 24. září 1883 č. 9367.

Adj. S.

O nabytí držby obcí.

Obec Štokov podala na M. Š. žalobu pro rušenou držbu uvádějíc, že osadníci obce Štokova od nepamětných dob, chodíce do Sv. Kříže jmenovitě do kostela a zpět, vždy dvorem k usedlosti č. p. 31. v Sv. Kříži patřícím procházeli, že M. Š. majitel této usedlosti dne 1. listopadu 1882 zadní dvířka u dvora, kterými Štokovští do dvora vcházeli, zabednil a tím Štokovským průchod jeho dvorem zamezil.

C. k. okresní soud v Plané výměrem ze dne 9. března 1883 č. 2117. žalobu ačkoliv žalovaný doznal, že Štokovští za posledních 19 let jeho dvorem procházeli, zamítl, a sice z těchto

důvodů:

Aby žalující obec v rozepři této zvítěziti mohla, musela by dokázati, že se skutečně v držení práva, dvorem M. Š-ovi patřícím procházeti, nalezala.

K nabytí držby jest dle §. 309. ob. z. obč. zapotřebí: 1) skutečná moc obce a 2) vůle obce, s věcí jako vlastní nakládati, pokud se týče právo stezky pro sebe vykonávati.

Ad 1) doznáním žalovaného, že Štokovští za posledních 19 let jeho dvorem procházeli, jest prokázána skutečná moc členů obce Štokova; nijak však ještě obce samé. Rozhodnutí o této otázce souvisí úzce s druhým požadavkem držby a stane se tudíž při něm.

Ad 2) Osoba, která chce držby nabýti, musí míti k tomu potřebné vůle. Vůle držební projevuje se snadno u osob fysických

u osob právnických rozhoduje vůle zástupců (§§. 311. a 337. ob. zák. obč.); obec jest zastupována obecním výborem co orgánem uzavírajícím a dozorčím a představenstvem obce co orgánem spravujícím a vykonávajícím; při obci mohou a musí toliko tito orgánové vůli, držby nabýti, pojmouti a míti (čl. 12. zák. ze dne 5. března 1862 č. 18. ř. zák. a §§. 30. a 51. ob. zř. pro Čechy ze dne 16. dubna 1874 č. 7. z. z.); že by byli k tomu oprávnění zástupcové obce kdysi vůli na jevo dali, že chtí pro obec Štokov právo stezky jako její vlastní vykonávati, žalobkyně nedokázala, ano ani netvrdila, že by byl býval obecní výbor na něčem se byl usnesl, co by se bylo služebnosti stezky, o níž se jedná, týkalo.

Žalující obec uvedla, že osadníci obce vůli měli, aby služebnost stezky pro svou obec vykonávali, a že jednotliví představení jsouce sobě toho vědomi, že sporný průchod obci přísluší, a oni pouze co členové obce právo mají tam procházeti, a že obec by je v tomto právu chránila, kdyby jim v tom majitel usedlosti č. p. 31. v Sv. Kříži bránil, tam procházeli.

Tyto a podobné okolnosti nedostačí ještě, aby držební vůli obce opodstatnily.

Ovšem jest dovoleno, aby zástupcové obce se při uchopení se držby jinými osobami zastupovati dali, ovšem mohou členové obce k rozkazu neb s dodatečným schválením repraesentantů obce výkon apprehense za obec předsevzíti.

Však ani toto se v případě tomto nestalo.

A kdyby i vůle členů obce, jak ji žalobkyně uvádí, chtíti držbu pro obec nabýti a ono svrchu vytčené vědomí těch kterých představených obce Štokova dle zákona postačilo, není přece ona vůle neb ono vědomí dokázáno; neboť vůle dá se jen konkludentními skutky dokázati a žalobkyně neuvedla ni jediného skutku, z něhož by vycházelo, že jednotliví členové obce, když tu a tam dvorem M. Š-a procházeli, vždy vůli a na paměti měli, že právo stezky pro obec a ne pro sebe samy vykonávají.

Podobně se má věc s vědomím představených Josefa Š., Jana H. a Ondřeje B.; o jich pouhém vědomí nemohou titéž co svědci býti vyslechnuti, ježto toto žádnou skutečností není a žalobkyně jich konkludentní jednání neuvedla. (§§. 104., 138. a 139. s. ř.)

Okolnost ta, že členové obce Štokova Ondřej Š. a Jan D. sobě u představeného obce Štokova stěžovali, že zadní dvířka

u dvora usedlosti č. pop. 31. v Sv. Kříži od majitele zabedněna byla, a že obecní výbor se na tom usnesl, že se proto M. Š. žalovati má, jest pro spor tento nerozhodnou; poněvadž toto ovšem konkludentní jednání teprvé po rušebném skutku se stalo a nedokazuje, že již před 1. listopadem 1882 jakýsi držební čin se udál.

Dle uvedeného žalující obec držbu práva dvorem M. Š-ovým procházeti nenabyla, nemohla tudíž v držbě býti rušena a proto musela žaloba její zamítnuta býti.

Třebas v praktickém životě u osob právnických s více obtížemi nabytí držby spojeno jest, jelikož zde se více formalit vyhledává, než při osobách fysických, přece žádá zákon u osob právnických týchž náležitostí jako u fysických.

Že by tyto všechny při osobách právnických byly nemožnými, tvrditi nelze.

Na rozhodnutí toto podala žalující obec stížnost, v níž dovozovala, že se v případě tomto nejedná o jmění obecní, k nabytí jehož ovšem vůle a apprehense oprávněných zástupců obce nutna jest, nýbrž o statek obecný, statek veřejný co věc veřejnou, již každý člen obce užívati může; dle povahy věci vykonávají držbu pouze členové obce, též její apprehensi, a dostačí i vůle jich držební (arg. § 337. ob. z. obč., který mluví o obmyslných a bezelstných členech).

C. k. vrchní zemský soud dožádav si dříve dobrozdání zemského výboru o příslušnosti soudu v záležitosti této potvrdil rozhodnutím ze dne 18. července 1883 č. 19788. výměr první instance, poukázal na

důvody

tam obsažené a dodal, že není zřejmo, pročby pro nabytí držby práva, které by statkem obecným bylo, jiné okolnosti rozhodnými byly než pro nabytí držby věcí a práv, jež jměním obecním se stanou, když též zákon strany nabytí držby věcí a práv obcí, mezi jměním obecním a statkem obecným rozdílu nečiní a s tím se též ustanovení §. 337. ob. z. obč. srovnává, dle něhož držba obce dle bezelstnosti neb obmyslnosti plnomocníků jmenem členů jednajících, tudíž repraesentantů posuzovati se má a ve výrazu v druhé větě přicházejícím „obmyslní členové“ právě pouze tací obmyslní členové obce rozuměti se mohou, kteří jmenem obce co zmocněnci jednají, poněvadž pouze jich jednáním členové obce resp. obec *práv nabýti neb pozbýti* může.

Dovolací stížnost žalobkyně zamítl c. k. nejvyšší soud,

poněvadž

zde podmínek dvor. dekretu ze dne 15. února 1833 č. 2593 s. z. s. není.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 19. září 1883 č. 10850.

Dr. Albrecht.

Výklad na §. 37. odst. 2. konk. řádu.

Na usedlosti č. p. 16. ve Vysoké, kteráž dne 1. dubna 1879 za 6010 zl. exekučně prodána byla, vězela v položce 9. z trhové smlouvy ze dne 15. června 1873 pro Karla S. pohledávka 2000 zl. s příslušenstvím.

Při stání likvidačním účtovali na trhovou cenu 6010 zl. předcházející věřitelé v položce 2. pohledávky své (které také na oddělených od usedlosti č. p. 16. ve Vysoké pozemcích vložka: 6., 22., 27. a 28. vězely), dohromady sumou 7010 zl. 47 kr., tak že bylo cenu trhovou 6010 zl., pokud se týče zbytek 5582 zl. 32 kr. mezi tyto věřitele poměrně rozděliti, a řečená pohledávka Karla S. (položka 9.) 2000 zl. úplně propadla.

Následkem toho žádal Karel S. při likvidačním stání, aby dle §. 37. konk. řádu jemu ona částka trhové ceny, která by na jeho pohledávku 2000 zl. byla připadla, kdyby řečení věřitelé pod pol. 2. své pohledávky dohromady sumou 7010 zl. 47 kr. byli žádali poměrně také z vedlejších vložek 6., 22., 27. a 28., byla zachována a na těchto vedlejších vložkách v pořadí přikázaných pohledávek 7010 zl. 47 kr., které zároveň bude vymazati, vložena.

Tato žádost byla od c. k. měst. del. okresního soudu v Jihlavi výměrem ze dne 3. února 1880 č. 1145. zamítnuta

proto,

že žádané toto povolení všeobecně vzhledem k ustanovení §. 37. konk. řádu zbytečným se býti jeví, a poněvadž pokud se týče určitých kvot vedlejší vložky 6., 22., 27. a 28. prodány nejsou, trhových cen za ně tu není, tedy se nedostává základu, aby se podíly ve smyslu §. 37. konk. ř. vypočítati mohly.

K stížnosti Karla S., v níž uvedeno, že soud již z moci *úřadní k tomu hle*děti měl, aby právo jeho z §. 37. konk. ř. ply-

noucí **neurčitou sumou** na vložkách vedlejších dle analogie §. 14. zák. knih. vtěleno bylo, a v níž se rekurrent na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 16. července 1872 č. 7308. (G. Z. 1872 č. 89.; Gl.-U.-W. č. 4657.; repert. č. 4.), na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 9. května 1877 č. 5287. (G. Ztg. z r. 1877 č. 49.) a ze dne 5. února 1878. č. 11402. (G. Z. 1878 č. 23.) odvolává, změnil c. k. mor.-slez. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 27. července 1880 č. 8234. rozhodnutí stolice první a povolil, aby pohledávky pod položkou 2., pokud z trhové ceny usedlosti č. pop. 16. ve Vysoké k percepci přicházejí, při pozemcích č. vl. 6., 22., 27. a 28. jakožto ve vložkách vedlejších knihovně vymazány a v pořadí jejich právo Karla S. vtěleno bylo, že se svojí pohledávkou 2000 zl. z těchto vedlejších vložek v té míře k zaplacení dojde, v jaké by zaplacení byl došel, kdyby k zaplacení pohledávek pod položkou 2. vězících hlavní vložka č. 16. a řečené vložky vedlejší č. 6., 22., 27. a 28. ve Vysoké svou cenou a pokud se týče trhovou cenou poměrně byly přispěly.

K revisijní stížnosti jednoho z věřitelů, jehož pohledávka pod pol. 2. byla zjištěna, bylo zejmena uvedeno, že pohledávka rekurrenta třeba i na trhovou cenu hlavní vložky č. 16. ve Vysoké přikázána byla, dokud **effektivního zaplacení** nedojde, ve vedlejších vložkách vymazána býti nemůže, poněvadž možnost vyloučena není, že hlavní vložka č. 16. eventuálně v relicitaci tak levně prodána bude, že pohledávka stěžovatele propadne.

Skutečně také c. k. nejvyšší soud dal stížnosti této místo, změnil rozhodnutí stolice druhé a potvrdil výměr stolice první,

poněvadž

knihovní věřitel nucen býti nemůže, aby se zástavního práva vzdal, pokud úplného zaplacení nedošel, a poněvadž ustanovení §. 37. konk. ř. nemůže dovolávati se tabulární věřitel, kterému nepřísluší právo zástavní též na vložkách vedlejších, doposud neprodaných.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 7. prosince 1880 č. 13034.

Může-li výměnkář žádati úroky výměnkového kapitálu na místě výměnku in natura.

Na dotčené exekučně prodané usedlosti č. p. 16. ve Vysoké vězel *pod položkou 2. také výměnek* Marie H., jehož roční cena

znalci na 217 zl. 36 kr. ustanovena byla, tak že výměnkový kapitál 3622 zl. 66 kr. obnášel.

Na tento výměnkový kapitál zbyla z trhové ceny 6010 zl. pouze částka 2896 zl. 45 kr. Poněvadž výměnek tento také na oddělených od usedlosti č. p. 16. ve Vysoké pozemcích č. vl. 6., 22., 27. a 28. vězel, vyjádřila se výměnkářka Marie H. při stání likvidačním, opírajíc se o §. 447. ob. zák. obč., §. 37. konk. řádu a §. 15. knih. zák., že výměnek pro futuro z trhové ceny usedlosti č. p. 16. ve Vysoké jen potud žádá, pokud z úroků kapitálu na výměnek ten vybývajícího 2896 zl. 45 kr. kryt jest, jinými slovy, že žádá pouze 6% úroky z částky 2896 zl. 45 kr., kdežto co do zbytku ročních úroků do 217 zl. 36 kr. scházejících zůstavila si právo, žádati jej od držitelů vložek č. 6., 22., 27. a 28. ve Vysoké.

Vydražitel se této žádosti výměnkářky Marie H. opřel, pročež žádost ta první stolicí zamítnuta byla.

Bylo ustanoveno, že vydražitel povinen jest, výměnkářce výměnek in natura dávati a sobě úroky výměnkového kapitálu totiž 217 zl. 36 kr. ročně podržeti, poněvadž ale částka trhové ceny na výměnek zbývající 2896 zl. 45 kr. nestačí, že má právo, zbytek z kapitálu samého ročně bráti, až na tento způsob kapitál 2896 zl. 45 kr. eventuelně ztráven bude, poněvadž vydražitel dle §. 1413. ob. z. obč. nucen býti nemůže, aby něco jiného plnil, než k čemu se byl převzetím usedlosti zavázal.

K stížnosti výměnkářky Marie H. c. k. vrchní soud zemský v Brně však výměr stolice první změnil, dada žádosti výměnkářčině místa a ustanovil: Vydražitel Emanuel P. bude quotient výměnkářského kapitálu 2896 zl. 45 kr. 6% úrokovati a tyto úroky na místě poměrné části naturální výměnku výměnkářce Marii H. až do její smrti odváděti a poněvadž 6% úroky tohoto quotientu pouze 163 zl. 79 kr. obnášejí, roční cena výměnku však 217 zl. 36 kr. obnáší, odkazuje se výměnkářka Marie H. s další částkou svého výměnku v roční ceně 43 zl. 57 kr. na vložky vedlejší č. 6., 22., 27. a 28., na kterých výměnek Marie H. též vězí. Stalo se z následujících

důvodů:

Ve výminkách dražebních co do výměnku Marie H. nic zvláštního ustanoveno není, nýbrž pouze stipulováno, že vydražitel podle likvidačního výměru passiva na usedlosti vězící převzíti a úrokovati má.

Právo na výměnek in natura má pouze výměnkář, z kteréhož vydražiteli právo, aby na místě trhové ceny, pokud se týče úroků z ní, výměnek in natura dával, odvozovati nelze.

Výměnkářku proti vůli nutiti nelze, aby k vůli úplnému uspokojení se svým výměnkem na výměnkový kapitál sáhla a tento eventuelně strávila, poněvadž solidární závadou výměnku na více vložkách knihovních oprávněna jest, svůj výměnek dle své volby celkem neb částečně z kterékoli knihovní vložky žádati.

K revisijní stížnosti vydražitele Samuele P. a dvou tabulárních věřitelů potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí stolice druhé z

důvodů

jemu připojených.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 7. prosince 1880 č. 13034.

Dr. Matyáš.

Může-li žádati manželka za zápis společné pohledávky jmenem svého manžela, a je-li stěžovatel oprávněn, popírati v rekursu pravost podpisu žadatele na tabulární žádosti? Darování, odkaz či zřízení věna?

Výměrem c. k. okresního soudu v Čáslavi ze dne 21. dubna 1882 č. 5674. byl podle darovací listiny, dané v Čáslavi dne 28. prosince 1855, vklad práva zástavního za pohledávání manželů Karla a Františky Lebduškových v sumě 230 zl. na pozemky Kateřiny Hofbauerové a sice na část pole v Čáslavi č. top. 849. jako vkladbu hlavní a na polovici Čáslavského pole emph. č. top. 656. jako vkladbu vedlejší povolen a vykonán.

Na tento výměr stěžovala si Marie Uhlířová, jíž pozůstalost Kateřiny Hofbauerové, záležející mezi jiným ze shora uvedených pozemků, odevzdací listinou c. k. okresního soudu v Čáslavi ze dne 11. ledna 1868 č. 7188. do vlastnictví odevzdána byla, podavši zároveň na Františku Lebduškovou žalobu v příčině neplatnosti povoleného a vykonaného vkladu zástavního práva za zmíněnou pohledávku 230 zl.

I.

V rekursu dovodila Marie Uhlířová:

1) Spolužadatel *(prý) Karel Lebduška* zemřel dne 20. června 1881

a nemohl tudíž žádost za vklad zástavního práva za pohledávání jeho a jeho manželky Františky Lebduškové v sumě 230 zl. r. m. na pozemky výše uvedené ani sám podepsati, aniž koho jiného zmocniti, aby žádost tu za něho podepsal. Jest tedy podpis Karla Lebdušky na žádosti k c. k. okresnímu soudu v Čáslavi dne 20. dubna 1882 č. 5674. podané neplatným a jestliže Františka Lebdušková za svého manžela Karla Lebdušku žádost zadala, nebyla k tomu dle §. 77. kn. zákona oprávněna.

2) Manželé Karel a Františka Lebduškovi vymohli výše uvedený vklad zástavního práva za jich pohledávání v sumě 230 zl. r. m. podle darovací listiny ze dne 28. prosince 1855. Dle §. 956. ob. zák. obč. není však právní jednání v listině té obsažené ani darováním vůbec, aniž darováním pro případ smrti, nýbrž pouhý odkaz, poněvadž plnění onoho darování, o něž se v řečené listině jedná, teprve pro případ smrti ustanoveno jest, a poněvadž obdaření daru v listině nepřijali, aniž se darující výslovně vzdala práva darování odvolati. Z toho pochází, že manželé Karel a Františka Lebduškovi darovací listinou ze dne 28. prosince 1855 ještě žádného pohledávání nenabyli a že by pohledávání 600 zl. stříbra vůbec a proti určité osobě zvláště teprvé po projednání pozůstalosti Kateřiny Hofbauerové soudním odevzdáním ve smyslu §. 797. ob. zák. obč. nabyti mohli. Z toho dále plyne, že manželé Karel a Františka Lebduškovi nemohou také nabyti zástavního práva pro darovanou sumu neb její část, poněvadž dle §. 449. ob. z. obč. k nabytí zástavního práva potřebí jest platného pohledávání a v tomto případu před soudním odevzdáním odkazu o platném pohledávání manželů Karla a Františky Lebduškových řeči býti nemůže.

C. k. vrchní soud zemský zamítl však tuto stížnost,

poněvadž

stěžovatelka oprávněna není, aby podpis Karla Lebdušky na přítomné tabulární žádosti popírala, a mimo to oprávněnost Františky Lebduškové k tomuto podání v §. 80. knih. zákona odůvodněna jest; a poněvadž v listině formálně správné právo zástavní pro pohledávku 600 zl. stř. na jmenovaných pozemcích od vystavitelky výslovně zřízeno a ve vklad téhož svoleno bylo. Otázka ta však, zdali tato pohledávka za darování, věno aneb odkaz považovati se má, nemá býti tabulárním soudem rozhodována.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 29. září 1882 č. 28999.

II.

Žalobou ze dne 8. srpna 1882 č. 10829. domáhala se Marie Uhlířová nálezu, že jest vklad práva zástavního, kterýž za pohledávání manželů Karla a Františky Lebduškových v sumě 230 zl. r. m. na jmenované pozemky Kateřiny Hofbauerové výměrem c. k. okresního soudu v Čáslavi ze dne 21. dubna 1882 č. 5674. povolen a vykonán byl, neplatným, a že může zástavní právo, kteréž za toto pohledávání vloženo bylo, z knih pozemkových býti vymazáno, uvádějíc v podstatě tytéž důvody, ve kterých byla již stížnost svou na výměr tabulární založila a dodávajíc:

Kateřina Hofbauerová, kteráž tak zvanou darovací listinu ze dne 28. prosince 1855 podepsala, zemřela dne 24. října 1865 bez zanechání poslední vůle. K pozůstalosti její přihlásily se bezvýminečně jako dědičky žalující Marie Uhlířová, Kateřina Vepřeková a žalovaná Františka Lebdušková. V dotčené přihlášce učinily tyto nejen přiznání dědické, udavše pozůstalé jmění v ceně 1200 zl. r. m., nýbrž prohlásily dále, že jsou všechny zletilé a že se o rozdělení pozůstalého jmění domácně v ten spůsob narovnaly, že žalující Marie Uhlířová převezme pozůstalé jmění v ceně 1200 zl. r. m. a proti tomu že sobě srazí jmenem podílu 400 zl. r. m. a vyplatí sestrám Františce Lebduškoлé a Kateřině Vepřekové každé 400 zl.

Podle této přihlášky, kteráž zároveň dědičné narovnání o pozůstalosti Kateřiny Hofbauerové obsahuje, byla její pozůstalost odevzdací listinou c. k. okresního soudu v Čáslavi ze dne 11. ledna 1868 č. 7188. žalující Marii Uhlířové za to do vlastnictví odevzdána, že vyplatí knihovně zjištěné pohledávky a sestrám Františce Lebduškové a Kateřině Vepřekové každé podíl 400 zl. r. m.

Tímto dědičným narovnáním pominula veškerá práva, kteráž Františce Lebduškové z darovacího listu ze dne 28. prosince 1855 k pozůstalosti Kateřiny Hofbauerové příslušela, a tudíž i právo na odkaz 600 zl. stř., a ona nabyla pouze práva na podíl 400 zl. r. m. Zbytku v sumě 230 zl. r. m., pro kterýž Františka Lebdušková vklad práva zástavního vymohla, není tudíž již po právu a proto nemůže také právo zástavní pro tento zbytek vložené platnosti míti (§. 469. ob. z. obč.).

Pozůstalé jmění Kateřiny Hofbauerové, a sice pozemky Čáslavské: *a*) za kulnami č. top. 849.; *b*) za chmelnicí a *c*) emph. pole u hluboké cesty, byly žalující Marii Uhlířové do vlastnictví odevzdány a Františce Lebduškové podíl 400 zl. r. m. ustanoven.

Dle §. 468. *ob. zák. obč. pomine* právo zástavní, když pomine

dočasné právo zástavcovo k věci zastavené. Úmrtím Kateřiny Hofbauerové a soudním odevzdáním pozemků jí náležitých do vlastnictví Marie Uhlířové pominulo tudíž i zástavní právo na řečené pozemky poskytnuté a to tím spíše, poněvadž Františka Lebdušková jako spoludědička o pominutí práva Kateřiny Hofbauerové vědomost měla.

Rozsudkem c. k. okresního soudu v Čáslavi ze dne 17. srpna 1883 č. 11681. byla žaloba Marie Uhlířové zamítnuta a žalobkyně k náhradě útrat odsouzena.

Důvody.

Hlavní základ žaloby tvoří darovací list ze dne 28. prosince 1854 a tu třeba objasniti právní důvod tohoto listu.

Každá smlouva jako vůbec každé právní jednání zakládá se přirozeně v jistém důvodu právním, tak zvaném materielním důvodu závazku a teprve objevením tohoto důvodu lze seznati pravou podstatu, individuální ráz obligace; na nahodilém pojmenování smlouvy nenáleží.

Právní jednání v darovacím listu není jednak 1) darování samo o sobě. Neboť dle §§. 938. a 940. ob. z. obč. vyžaduje darování, aby jistá majetková cena poskytla se dobrovolně a bezplatně pouhou štědrostí a pak třeba úmyslu příjemce darování příjmouti. Však naproti tomu není darování tam, kde dárce po právu zavázán byl k jisté dávce a nelze tedy tento případ, kde matka dceři a jejímu manželi jménem mateřského věna částku 600 zl. stř. do jich vlastnictví a užívání odevzdává, za pouhé darování pokládati; 2) jednak není darováním pro případ smrti, an tu dárce musí šetřiti forem §. 956. ob. z. obč., musí se práva odvolacího vzdáti a doručiti listinu, v kteréž darování a vzdání se jest poznamenáno, což se v tomto případě nestalo; 3) dále nemůže toho právní jednání za odkaz se pokládati. Neboť darování jehožto splnění odloženo až do smrti dárcovy, jest jenom tehdy jako legát platné, když bylo šetřeno formy kodicilu. Odkaz jest odvolatelné poslední pořízení zůstavitele pro případ smrti, kterýmž se jenom singulární exekuce základá a sice vůbec poskytnutím věci aneb jiné výhody z pozůstalosti neb na účet pozůstalosti (§§. 538., 649. a 662. ob. z. obč.), kteréžto podstatné podmínky odkazu shora uvedené právní jednání v sobě neobsahuje.

Dle své podstaty vzhledem k úvahám předcházejícím obsahuje právní jednání, obsažené v darovacím listu toliko zřízení věna a sice matkou dceři Františce Lebduškové a jejímu manželi Karlu Lebduškovi k uhražení nákladů, jejž spolek manželský sebou přináší, čemuž jmenovitě *slova „jménem* mateřského věna“ nasvědčují. Dále sluší uvážiti

vyjádření Kateřiny Hofbauerové „že ona manžele Karla a Františka Lebduškovy mateřským podílem až posud ještě nevypořádala“ což nutno vykládati v ten smysl, že manželům Lebduškovým ničeho nedala, až jim, vlastně dceři dle zákona povinna jest věno dáti (§. 1220. ob. z. obč.). Tuto listinu lze posuzovati jenom jako listinu věno zřizující, podmínka splatnosti věna nemá zde žádného účinku a zřízení práva zástavního pro věno tot● na pozemky v ní uvedené jest právoplatným. Neboť námitka, že manželům Karlu a Františce Lebduškovým vzešlo jenom právo na odkaz nemá zde žádné, poněvadž zde není žádného odkazu.

Taktéž v zákoně není odůvodněna námitka, že kdyby toto právní jednání za zřízení věna se považovati muselo, že by se bývalo muselo jako praelegát při projednání pozůstalosti po Kateřině Hofbauerové vpočítati žalované do jejího dědičného podílu. Neboť toto vpočtění věna má jenom tehdy místa, když věno dceři se odkáže (§. 671. ob. z. obč.), tedy ve formě kodicilu.

Rovněž bezpodstatná jest námitka žalující, že věno se musí dáti před neb při sňatku, neboť manželka může žádati věno od osob k zřízení jeho povinných jak před sňatkem tak i po sňatku, toliko manžel má právo je požadovati pouze, když si je smlouvou před sňatkem byl vymínil (§. 1220.—1225. ob. z. obč.).

Námitku, že dědičným narovnáním při projednání pozůstalosti Kateřiny Hofbauerové uzavřeným pominula veškerá práva Františce Lebduškové z darovací listiny příslušící tedy i právo na odkaz 600 zl. stříbra vyvracují výwody již ohledně bodstaty právního jednání zevrubněji vylíčené, neboť věno již dříve zvláštní smlouvou zřízené nemůže se jako praelegát vpočítati do dědičného podílu. Předmětem projednání pozůstalosti po Kateřině Hofbauerové bylo jmění v čas jejího úmrtí pozůstalé a jestliže Marie Uhlířová převzala pozemky, převzala dle jejího bezvýminečného přihlášení se k dědictví i její dluhy mezi nimi i dlužné věno. Neboť dle §. 547. ob. z. obč. nastupuje dědic, jenž k pozůstalosti se přihlásil, na místo zůstavitele a představuje s ním ohledně poměrů majetkových jednu osobu.

Tím že žalovaná přijala z pozůstalosti podíl 400 zl. r. m., tím nevzdala se věna jí již dříve zřízeného, ana by se jinak musila věna výslovně zříci.

Listina darovací o zřízení věna jest formálně správná, byl tam Kateřinou Hofbauerovou pro pohledávání 600 zl. stř. na jmenovaných pozemcích právo zástavní výslovně zřízeno a ve vklad téhož svoleno, i musel se dle §. 26 kn. z. žádaný vklad zástavního práva povoliti,

poněvadž Františka Lebduškova mimo to k podání tabulární žádosti dle §. 80. kn. z. oprávněna byla a tím více, ana tato pohledávka jako věno dle §. 1229. ob. zák. obč, po smrti jejího manžela jí připadla a ona k zjistění celého zbývajícího pohledávání oprávněna byla.

Z těchto důvodů bylo žalobu Marie Uhlířové naprosto zamítnouti.

V odvolací stížnosti snažila se žalující vyvrátiti důvody prvního soudce, zejmena poukazujíc k tomu, že zřízení věna předpokládá platnou smlouvu (§§. 1217. a 1218. ob. zák. obč.), zavazující určitou osobu k plnění a zakládající pouze povinnost dlužníka, a nikoliv osob třetích (§§. 306. a 859. ob. z. obč.). V darovacím listu nezavázala se Kateřina Hofbauerová, že sama částku 600 zl. stř. zaplatí, nýbrž obnos ten měl býti teprve po její smrti od prvního dědice či nástupníka manželům Lebduškovým vyplacen, tudíž od osoby neurčité totiž dědice, což se však může státi toliko projednáním pozůstalosti Kateřiny Hofbauerové, přihlášením obnosu 600 zl. stř. k pozůstalosti a příkazem dědici uděleným.

C. k. vrchní soud zemský potvrdil však přes toto odvolání rozsudek první instance z následujících

důvodů:

Listina ze dne 28. prosince 1855 obsahuje, jak první soudce zcela správně podotýká, pouze ustanovení věna pro manžele Karla a Františku Lebduškovy se strany matky Kateřiny Hofbauerové. Neboť byla Kateřina Hofbauerová dle §. 1220. ob. zák. obč. povinna, dáti dceři svojí Františce Lebduškové věno. Byť by pak dle §. 1218. ob. zák. obč. věno k vůli ulehčení nákladu, který manželský svazek sebou přináší, manželi odevzdáno neb přislíbeno bylo, není přece zcela žádné překážky, pro kterou by při ustanovování věna vyplacení a odevzdání téhož závislým učiněno býti nemohlo od nadejití jistého času aneb také od úmrtí toho, kdo věno dal, jsou-li jen ty osoby, kteréž na dání věna nárok činiti mohou, s tím spokojeny.

Stejným spůsobem může, jsou-li s tím oprávnění interessenti srozuměni, dání věna nějaké třetí osobě uloženo býti, jmenovitě ale v tom případě, když oprávnění, jak v tomto případě se stalo, zjištění nároku svého právem zástavním k nemovité věci nabyli.

Slovem „podíl“, kteréž v listině přichází, nezbavuje se právní jednání svého právního obsahu, ustanovení věna se týkajícího, poněvadž slovu tomu v listině předcházející slova „mateřského věna“, a právě tak z těchto slov, jakož i ze slov „daruje a odevzdá“ na jevo vychází, že se jednalo o ustanovení věna, pro kteréž zároveň hypothekární právo

propůjčeno bylo, a také výrazy „mateřské věno“ a „podíl“ k tomu ukazují, že věno to do povinného dílu vpočísti se má.

Úmluva, na kterou dědicové v příčině pozůstalosti Kateřiny Hofbauerové přistoupili, nemění se tím, že pro věno manželů Lebduškových právo zástavní povoleno bylo, poněvadž byl smír uzavřen pouze o pozůstalosti Kateřiny Hofbauerové; pohledávka, která pro manžele Lebduškovy právem zástavním zjištěna jest, ale do pozůstalosti nepatří. Ovšem má se dle §. 788. ob. z. obč. věno do dílu povinného připočísti, avšak při uzavírání smíru o dědictví, o nějž tuto se jedná, se o zjištění dílu povinného ani nejednalo, nýbrž dědicové předsevzali naopak dělení se o dědictví a ustanovili při tom, že má žalobkyně pozůstalost převzíti a za to spoludědicům určité obnosy vyplatiti.

Že by byla žalobkyně při uzavírání smíru co do pohledávky, o niž se tu jedná, žalovanou v omyl uvedena bývala, nebylo ani tvrzeno. Ostatně byla pohledávka ta na všech pozemcích, kteréž žalobkyně jako předmět pozůstalý po Kateřině Hofbauerové převzala, knihovně vložena a musilo jí tedy při uzavírání smíru o dědictví známo býti, že pozemky ty břemenem obtíženy jsou.*)

Žalovaná nabyla cestou pozůstalostní také právo zástavní pro polovici věna, kteráž manželi jejímu patřila a byla tudíž oprávněna, žádati za vklad práva zástavního pro celou pohledávku.

Z důvodů těchto musel rozsudek prvního soudce potvrzen býti.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 25. září 1883 č. 26277.

JUC. Fr. Vraný.

Význam slov „mezi“ a „s“ v §. 501. tr. z. uvedených. Jakou lhůtu vyžaduje promlčení trestuhodnosti tohoto přestupku trestního dle prvního odstavce §. 501. tr. z.?

Rozsudkem c. k. zemského trestního soudu v Brně ze dne 29. října 1883 č. 15221. byl J. T.

---

*) Poznámka zasilatele. Důvod tento nesrovnává se se spisy z nichž jest patrno, že pohledávka manželů Lebduškových teprvé výměrem ze dne 21. dubna 1882 č. 5674. na pozemky Kateřiny Hofbauerové knihovně vložena byla, kdežto projednání pozůstalosti Kat. Hofbauerové a smír o dědictví uzavřen byl již v roku 1865, a pokud se týče 1867.

I. podle §. 259. odst. 3) tr. ř. obžaloby pro zločin svedení ku smilstvu dle §. 132. tr. zák. spáchaný tím, že v měsíci září 1882 svou nevlastní dceru A. P., která jemu k dohledu a k vychování svěřena byla, ku souložení svedl, sproštěn;

II. uznán vinným přestupkem proti veřejné mravopočestnosti ve smyslu §. 501. tr. z. tím spáchaným, že v měsíci září 1882 se svou nevlastní dcerou A. P. tělesně obcoval, a odsoudil se za to dle nižší sazby §. 501. tr. z. s použitím §. 260. *b)* tr. z. k vězení jednoho měsíce zostřenému jedním postem týhodně a podle §. 389. tr. ř. k náhradě nákladů trestního řízení a výkonu trestu, z

důvodů:

Rolník J. T. pojal v roku 1868 vdovu po zemřelém O. P. za manželku, která měla čtyry děti, mezi nimi také A. P., a staral se o dítky z manželství prvního též, protože si ho pod tou výminkou vdova vzala.

Není tudíž o tom žádné pochybnosti, že jemu nevlastní dcera A. P. k dohledu a k vychování byla svěřena. S touto nevlastní dcerou obcoval však tělesně J. T. a byl následkem toho pro zločin svedení ku smilstvu dle §. 132. tr. z. do obžaloby dán.

Obžalovaný přiznává se sice k tělesnému obcování, popírá však rozhodně okolnost, že by A. P. byl k tomu svedl, tvrdě, že ona sama k tomu dala příčinu.

Následkem toho a ježto A. P. se svědectví odřekla, není povaha skutková dotčeného zločinu dokázána a byl obžalovaný ve smyslu §. 259. odst. 3) tr. ř. obžaloby pro zločin dle §. 132. tr. z. sproštěn.

Výrok o vině pro přestupek proti veřejné mravopočestnosti dle §. 501. tr. z. jest úplně ospravedlněn, ježto vina obžalovaného na základě jeho vyznání vlastního jest dokázána a ježto povaha skutková přestupku dle §. 501. tr. z. skutkem obžalovaného odůvodněna jest, poněvadž slovíčko „s“ v sestavení §. 501. tr. z. má týž smysl jako slovo „mezi“; neboť by to byla nepravidelnost v trestním zákonodárství, kdyby jen jedna strana se trestala.

Při vyměření trestu hleděno k okolnosti přitěžující, že A. P byla obtěžkána, a k polehčující: přiznání se a dosavadní neúhonné chování obžalovaného.

Trest vyměřen byl dle nižší sazby trestní §. 501. tr. z. s použitím *§. 260. b)* tr. z.

Na tento rozsudek podal obžalovaný J. T. svým obhájcem zmatečnou stížnost opírající se o zmatky §. 281. odst. 9. lit. *b*) a odst. 10. tr. ř., tvrdě, že trestuhodnost v tomto případě pominula promlčením, poněvadž obviněný trestný skutek, kdyžby se za takový považoval, již v září aneb v říjnu 1882 spáchal, od které doby již více než devět měsíců uplynulo, kdežto zákon dobu k promlčení pouze šesti měsíců vyžaduje dle §. 532. tr. z. Jelikož J. T. po celou dobu až k výslechu se žádného trestného skutku nedopustil, jest tu též podmínka §. 531. lit. *c*) tr. z. Dále tvrdí, že dle čl. IV. vyhláš. patentu k trestnímu zákonu lze jen to za přestupek pokládati, co se v zákoně tom výslovně za přestupek prohlašuje; avšak §. 501. tr. z. nemluví o smilstvu rodičů s nevlastními dětmi, maje jen opačný případ toho na zřeteli. Důvody rozsudku pokoušejí se o vyvrácení této námitky, řkouce, že prý by platnost její s trestním zákonem se nesrovnávala a že na místě slovíčka „s“ slovo „mezi“ vyrozuměno býti má. Naproti tomu však nelze přehlédnouti, že jest trestní zákon všude jasný, žádných korrektur se strany soudce netrpí a extensivně vykládán býti nesmí. Jelikož znění zákona činu J. T. neodporuje, tedy on se nedopustil přestupku dle §. 501. tr. z. Mariginální rubrika svým všeobecným pojmem nevyvrací taxativní určitost obsahu §. 501. tr. z.

C. k. nejvyšší soud jako kassační dvůr uznal takto za právo:

Zmatečné stížnosti J. T. se dává místo, rozsudek c. k. zemského trestního soudu v Brně ze dne 29. října 1883 č. 15221. se co do odstavce II. zrušuje a uznává se, že se J. T. obžaloby pro přestupek jemu za vinu kladený proti veřejné mravopočestnosti ve smyslu §. 501. tr. z. spáchaný tím, že se svou nevlastní dcerou A. P. v září 1881 tělesně obcoval, dle §§. 288. a 259. odst. 3. tr. ř. sprošťuje a zároveň se dle §. 390. tr. ř. od zaplacení útrat trestního řízení osvobozuje z těchto

důvodů:

Zmatečná stížnost se opírá o zmatečné příčiny §. 281. č. 10., vlastně č. 9. *a*) a *b*) tr. ř.

Ohledně jmenovaného zmatku dle §. 281. odst. 9. lit. *a*) tr. ř., jímž se v dolíčení zmatečné stížnosti ve smyslu čl. IV. uvozovacího zákona k trest. zákonu popírá, že čin J. T. trestným jest, dostačuje pouze říci — an obhájce toto bezpodstatné tvrzení ústně nedolíčil — *že slov v §. 501. tr. z.* uvedených „mezi“ a „s“ se

v stejném smyslu užívá, že slovíčko „s" se jen z ekonomických příčin zákonní redakce, by se všemožné kombinace příbuzných a sešvakřených uvésti nemusely, do zákona dalo, a jest jisto, že by výklad, že zákon pouze toho trestati mínil, který s jedním z manželů se smilnil, nikoliv však též tohoto manžela, který morálně tím opovrženějším a tudíž trestuhodnějším jest, pochybeným byl a duchu zákona se příčil; totéž vychází již z nápisu §. 501. tr. z. „smilstvo mezi příbuznými nebo sešvakřenými."

Když také čin obžalovaného dle §. 501. tr. z. trestným jest, tedy musel přece kassační dvůr na základě toho, co první soud zjistil, uznati, že jeho trestuhodnost již v tom čase, když soud o provinění obžalovaného se dověděl a tedy když ponejprv vyslýchán jako obviněný byl, promlčením byla pominula: neb trestní skutek obviněného, který c. k. státní zastupitelstvo jako zločin dle §. 132. tr. z. v obžalobě vynešené na něho poznačilo, pozůstává v tom, že se svou nevlastní dcerou A. P., která později pro zločin zavraždění dítěte obžalována byla, v měsíci září a říjnu 1882 tělesně obcoval. Ve vyšetřování pro zavraždění dítěte, v kterém se obžalovaný, jako svědek volán, svědectví vzdal, nepřiznala se ihned A. P. k tomuto trestnému obcování, nýbrž teprv 14. července 1883 a teprv nyní se dověděl soud o tomto provinění obviněného.

Ježto zemský trestní soud v odstavci II. rozsudku vyřknul, že na čin obviněnému za vinu kladený se trest dle nižší sazby §. 501. tr. z., totiž trest vězení od jednoho až do tří měsíců, kterýž dlužno dle okolností zostřiti, ustanoviti má — trestu v druhém odstavci tohoto článku, totiž tuhého vězení, lze pouze tenkráte užiti, když obžalovaný svůdcem byl; tato okolnost však u obviněného právě vyloučena byla, poněvadž byl obžaloby pro zločin svedení k smilstvu dle §. 132. tr. z. sproštěn s odůvodněním, že nevlastní dcera mu k trestnému obcování příležitost dala a tudíž jím svedena nebyla — obnáší tedy dle §. 532. tr. z. čas, jehož třeba, by trestný skutek promlčel, v tomto případě šest měsíců, které již však byly uplynuly, když soud se dověděl o trestuhodném poměru obžalovaného k jeho nevlastní dceři, resp. když týž pro zločin dle §. 132. tr. z. stíhán byl.

Jelikož dle povahy skutku tohoto a dle stavu věci o přerušení promlčení ve smyslu §. 531. lit. *a*) a *b*) tr. z. řeči býti může, a jelikož domněnky §. 531. lit. *c*) tr. z. zde jest, tedy má obviněný pro sebe promlčení, které jeho beztrestnost v zápětí má.

Kassační dvůr musel tudíž uznati, že uvedené zmatečné příčiny dle §. 281. odst. 9. lit. *b)* tr. ř. zde jest, a musil tedy dle §. 289. tr. ř. rozsudek, v kterém ohled na stávající promlčení trestného skutku vzat nebyl, zrušiti a obžalovaného obžaloby sprostiti.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu jako kassačního dvoru ze dne 23. února 1884 č. 14349.

Míša.

K §§. 319. a 323. tr. ř.

Když byli porotcové otázce hlavní: „Jest obžalovaný Sigmund Schiller vinným, že jako dobrovolný zástupce firmy B. Fischl a synů ve Vídni v rozepři proti Josefu Schweizerovi v Láně o dodržení smlouvy, pokud se týče zaplacení kupní ceny 1852 zl. rozhodovací přísahu rozsudku c. k. krajského soudu v Bolzanu daného dne 15. června 1881 č. 1928. v tom úmyslu, by J. Schweizerovi škodu spůsobil, dne 12. července 1882 při c. k. zemském soudu v Brně následovně vykonal: ‚že dle jeho vědomí a jeho paměti pravda není, že vzorek od Josefa Schweizera zastavateli odevzdaný a od tohoto dne 21. května 1878 znalcům ukázaný nebyl totožný s tím, podle kterého dne 27. srpna 1877 v žalobě uvedená smlouva uzavřena byla a který ihned od Sigmunda Schillera zapečetěn a dne 23. října 1877 odpečetěn byl' — a že tudíž s dobrým vědomím křivě přísahal, z čehož Josef Schweizer škodu 300 zl. převyšující utrpěti měl" — dvanácti hlasy přisvědčili, byl týž Sigmund Schiller rozsudkem c. k. zemského soudu v Brně ze dne 13. října 1883 č. 1388. zločinem podvodu dle §§. 197., 199. lit. *a)* a 200. tr. z. vinným uznán a dle §§. 203. a 204. tr. z. s použitím §. 338. tr. ř. k těžkému žaláři jednoho roku šesti měsíců zostřenému jedním postem v každém měsíci odsouzen. Zároveň se uznalo dle §. 371. tr. ř., že výše uvedená přísaha se považuje za nevykonanou, z těchto

důvodů:

Poněvadž porotcové dvanácti hlasy přisvědčili k hlavní otázce, ve které skutková povaha zločinu podvodu ve smyslu §§. 197., 199. lit. *a)* a 200. tr. z. obsažena jest, musel obžalovaný tímto zločinem za vinna uznán býti.

Při vyměření trestu nebylo shledáno nic přitěžujícího; za to však polehčujícího: zachovalost a možnost, že škoda se nahradí; vzhledem k těmto polehčujícím okolnostem použito §. 338. tr. z. a trest se ustanovil, jak nahoře uvedeno.

Podotknouti dlužno, že, když průvodní řízení se ukončilo, a když soud hlavní otázku byl přečetl, navrhl obhájce dr. Jeron. Fiala, by se slova „s dobrým vědomím" z hlavní otázky vyloučila a pro případ přisvědčení k této otázce dodatečná otázka takto znějící připustila: „byl-li obžalovaný Sigmund Schiller o smyslu a dosahu přídavku ‚mého vědomí a mé paměti' následkem ponaučení dra. Jindř. Blocha a c. k. soudního adjunkta Ferdinanda Schwalba při stání dne 12. července 1882 do omylu uveden, pro kterýž nebylo lze v činu spatřiti zločin." Tomuto návrhu nebylo místo dáno.

Na tento rozsudek podal obžalovaný svým obhájcem drem. Fialou zmatečnou stížnost opírající se o zmatečnou příčinu §. 344. odst. 6. tr. ř., které však c. k. nejvyšší soud jako kassační dvůr místa nedal a sice z těchto

důvodů:

Zmatečná stížnost opírá se o zmatečnou příčinu §. 344. odst. 6. tr. z., který se tím odůvodňuje, že návrhu obhájce, by se slova „s dobrým vědomím" z hlavní otázky vyloučila, a by se dodatečná otázka znějící: „Nebyl obžalovaný Sigmund Schiller co do obsahu a dosahu přídavku: ‚mého vědomí a mé paměti' ponaučením daným zástupcem drem. Jindřichem Blochem a c. k. soudním adjunktem Ferd. Schwalbem při stání dne 12. července 1882 do takového omylu uveden, pro kterýž ve svém skutku zločin spatřiti nemohl" — se místa nedalo.

Avšak uvedený zmatek nenalezen v tomto rozhodnutí soudu zamítajícím návrh řečený.

Dle §. 319. tr. ř. musí se tvrditi, že byl tu nějaký spůsob věci aneb že se něco zběhlo, čímž trestuhodnost vyloučena jest, má-li soudní dvůr otázku příslušnou připustiti.

Obžalovaný však nikdy sám ani netvrdil, že vykonal jen proto přísahu inkriminovanou, poněvadž daným ponaučením dra. Jindř. Blocha a c. k. soudního adjunkta Ferd. Schwalba o obsahu a dosahu přídavku „mého vědomí a mé paměti" do takového omylu uveden byl, pro kterýž nemohl ve svém skutku zločin spatřiti; ano on uvádí jen k svému ospravedlnění, že Josefu Schweizerovi *pouze zboží* zvané „Valonea Zea" vzorkoval, a že tudíž

vzorek od Schweizera znalcům daný, který dle jich výroku výhradně ze zboží zvaného „Valonea Smyrna“ pozůstával, nemohl onen býti, který Schweizerovi dal, a že tudíž s dobrým svědomím jemu uloženou přísahu vykonati mohl.

Též obhájce neuvedl nižádné okolnosti, v které by se omyl obžalovaného shledati mohl; on se tím uspokojil, že možnost tvrdil, že obžalovaný se v omylu nacházeti mohl.

Nebyloť tedy pro soudní dvůr žádné zákonité příčiny, aby dodatečnou otázku od obhájce navrženou připustil, pročež nepřipuštěním oné otázky předpis §. 319. tr. ř. neporušen.

Avšak soud první již tím, že do hlavní otázky slova „s dobrým vědomím“ vzal, porotce přidržel k tomu, aby uvážili a se o tom pronesli, zdaliž obžalovaný si toho vědom byl, že okolnost, kterou svou přísahou popřel, pravdivá jest, pročež i v tomto případě otázka o smyslu a dosahu slov v přísaze obsažených „mého vědomí a mé paměti“ bez všelikého účinku jest. Porotcové nemohli k otázce přisvědčiti, když za to měli, že obžalovaný se strany okolnosti jím popřené v omylu nacházel; tím však, že k této otázce přisvědčili, vyloučili tento omyl.

Bylo by tedy docela zbytečné bývalo, dodatečnou otázku dáti, což sám obhájce žalovaného tím doznal, že, by tuto dodatečnou otázku navrhnouti mohl, vyloučení slov „s dobrým vědomím“ z hlavní otázky navrhl, poněvadž přijetím oněch slov do hlavní otázky již dosažen byl účel, kterého obhájce dodatečnou otázkou docíci chtěl.

Soudu však musí se dle §. 323. tr. ř. ponechati, posouditi, které okolnosti se do té které otázky vzíti mají a které mají býti předmětem zvláštní otázky.

Na základě těchto důvodů musela se zmatečná stížnost zamítnouti.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu jako kassačního dvoru ze dne 22. února 1884 č. 13803. Míša.

Při krádeži lesní dlužno i co do viny i co do náhrady škody přihlížeti k ceně zvýšené dle §. 72. zák. lesního ze dne 3. prosince 1852 č. 250. ř. z. a tarifu přílohy D. zákona tohoto.

Jan H., Filip Z. a Josefa H. odcizili společně z lesa panství L. dva smrčky, *které správa lesní* co do dříví na 3 zl. 60 kr. ocenila,

žádajíc zároveň, majíc škodu i na lese, náhradu dle tarifu obsaženého v příloze D. §. 4. zákona lesního.

C. k. státní zastupitelstvo žalovalo pro zločin krádeže dle §§. 171. a 174. II. lit. *b*) a *e*) z. tr., poněvadž dle §. 72. zákona lesního ze dne 3. prosince 1852 č. 250. ř. z. a §. 4. odst. 3. přílohy D. zákona tohoto k zmíněné ceně 3 zl. 60 kr. ještě polovičku ceny této tedy 1 zl. 80 kr. připočísti dlužno, škoda tedy 5 zl. 40 kr. obnáší.

Rozsudkem c. k. soudu krajského v Jihlavě ze dne 1. října 1883 č. 4906. byli obžalovaní Jan H., Filip Z. a Josefa H. dle §. 259. č. 3. tr. řádu zproštěni z obžaloby pro zločin krádeže a vinnými uznáni pouze přestupkem krádeže ve smyslu §. 460. z. tr., odsouzeni však k náhradě vypočítané dle cit. §. 4. odst. 3. přílohy D. tedy 5 zl. 40 kr., ačkoliv soud za to pokládal, že krádeží tou i les poškozen byl a že tu jest podmínek §. 4. odst. 3. příl. D. zák. lesního, poněvadž zvýšená cena dle tarifu příl. D. zák. lesního na kvalifikaci činu ve zločin vlivu nemá a jen u výroku o náhradě škody k zvyšené ceně této přihlížeti dlužno.

K zmatečné stížnosti c. k. státního zastupitelství c. k. nejvyšší soud jako kassační dvůr zrušil rozsudek tento, i uznal Jana H., Filipa Z. a Josefa H. vinnými zločinem krádeže ve smyslu §§. 171. a 174. II. lit. *b)* a *e)* z následujících

důvodů:

Náhled soudu prvního, že k §. 72. zák. lesního a příloze D. zák. tohoto při otázce o vině hleděti nelze, jest mylný; neboť dle §. 173. zák. tr. dlužno čítati cenu věci ukradené nikoliv dle užitku zloděje nýbrž dle škody okradeného a dle nařízení ministerstva sprav. ze dne 6. listopadu 1854 č. 20250 u posuzování škody majiteli lesa trestním skutkem spůsobené i co do náhrady škody dle §. 173. tr. z. a dle §. 72. z. lesního dlužno za základ vzíti tarify náhrady škody lesní se týkající dle zásad VI. oddělení tohoto zákona a přílohy D. vyhotovené.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu jako kassačního dvoru ze dne 28. ledna 1884 č. 13863. **Dr. Matyáš.**

K výkladu na §. 139. novelly k živnostenskému zákonu ze dne 15. března 1883 č. 39. ř. z.

Prvního dubna r. 1882 oznámila Marie Kratochvílová, ma*jitelka domu a* koncesse živnosti hostinské tamtéž, jakéhos

Adolfa M. za svého zástupce v živnosti hostinské dle §. 19. odst. 3. resp. §. 55. cit. nov.

Živnostenský úřad neshledav po předběžném vyšetření v osobnosti žádaného zástupce žádných překážek, dal k tomu své svolení a tak přestěhoval se týž Adolf M., kterýž několikráte již pro přestupek §. 522. tr. z. trestán byl, z velmi vzdáleného posavadního bydliště svého do nové živnosti jako zástupce M. Kratochvílové, vlastně však, jak později v dalších spisech odvolacích se ukázalo, jako pachtéř téže živnosti. Bylť on s M. Kratochvílovou smlouvu pachtovní v ten smysl uzavřel, že po 3 leta bude oprávněn živnost onu hostinskou provozovati a obdržev tudíž výše dotčeného svolení od hejtmanství učinil s vědomím pachtéřky veliké opravy a veliké výdaje na svůj náklad za účelem povznešení živnosti.

Když však později na mnohé stížnosti četnictva okresní hejtmanství důkladnějším vyšetřením věci se přesvědčilo, že týž Adolf M. pro přestupek §. 522. tr. z. častěji trestán byl, vydalo na Marii Kratochvílovou nález v tom smyslu, „že ona povinna jest svého zástupce Adolfa M. ze své živnosti propustiti;“ jí pak samé pro mnohé nepřístojnosti, jakéž se za vedení živnosti Adolfem M. objevily, ve smyslu §. 139. živn. ř. důtku uložilo.

Stížnosti, již Marie K. k místodržitelství vznesla, nedalo toto místa z důvodů výměru v odpor vzatého.

Ministerstvo vnitra, k němuž si dále stěžováno, potvrdilo nálezy obou nižších stolic a to ještě z

důvodu,

toho, že Adolf M. jenž jako zástupce M. Kratochvílové úředně schválen byl, jak spisy vykazují, vlastně jako pachtéř živnost onu provozoval, aniž by prve potřebného k tomu schválení úřadu živnostenského byl si vymohl.

Rozhodnutí c. k. min. vnitra ze dne 2. ledna 1884 č. 8647.

—l—.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

9) Jelikož o tom, že kdo úřadem za zletilého byl prohlášen, dáti jest věděti *jak tomu, kdo za zletilého* byl prohlášen, tak i dosavadnímu

jeho poručníku, právem žádati lze na tom, kdo se takového výroku soudního domahá, aby přiložil k žádosti dvě kolkovaná záhlaví k vyrozumění dotčených účastníků.

Nález ze dne 10. dubna 1883 č. 705., sb. č. 1726.

10) Tím, že podnikatel přístroje vodního popírá vůbec právo svého souseda, vody užívati, není sproštěn povinnosti, vyžádati sobě k zřízení neb změně přístroje povolení úřadu správního. Vždyť právě při řízení, jež se zavede o žádosti za toto povolení, bude příležitost k upravení poměru tohoto, a musí pro případ spory o vodu, v poměrech práva soukromého se zakládající, před udělením povolení politického pořadem práva býti vyřízeny.

Nález ze dne 11. dubna 1883 č. 871., sb. č. 1728.

11) V řízení expropriačním žádal advokát, který byl zastupoval několik zúčastněných gruntovníků, vlastním jmenem, by železniční společnost byla přidržána, nahraditi jemu náklady, s jeho intervencí spojené, ve smyslu §. 44. zák. ze dne 18. února 1878 č. 30. ř. z. Žádost jeho byla zamítnuta, poněvadž žadatel vlastním jmenem v jednání se nesúčastnil, a jmenem svých mandantů za náhradu útrat intervence právního přítele nežádal, pročež nebylo příčiny, zkoumati, sluší-li útratami v cit. §. 44. zmíněnými rozuměti též náklad, který stranám spůsobila intervence právního přítele.

Nález ze dne 25. dubna 1883 č. 855., sb. č. 1743.

12) Stanoveno-li řádem volení v obcích, že každý zmocněnec toliko jednoho voliče má zastupovati, tož není tím bráněno, by zákonní zástupce osoby, která má právo voliti, toto však osobně vykonávati nesmí, mimo to převzal plnomocenství jiného voliče.

Nález ze dne 26. dubna 1883 č. 977., sb. č. 1745.

13) Není předpisu zákonného, kterým by lze bylo odůvodniti všeobecnou povinnost živnostníků, platiti náklady léčební za své pomocníky živnostenské. Zejmena nemůže nešetření předpisu §§. 83.—85. živn. řádu se strany továrníka míti za následek povinnost továrníka k zapravení nákladů léčebních za dělníky v továrně zaměstnané.

Nález ze dne 27. dubna 1883 č. 978., sb. č. 1747.

14) Za příčinou sporu o užívání známky průmyslové vindikoval sobě správní dvůr soudní samostatné posouzení otázky, lze-li známku, jež byla předmětem sporu, při obyčejné pozornosti rozeznávati od známky závodu jiného. Námitka, že tu jde o otázku skutkovou, v příčině kteréž vázán správní dvůr soudní názorem poslední instance správní, vyvrácena tím, že zákon právě moment naznačený učinil rozhodným pro otázku, zdali tu porušení práva známky. Náleží tudíž prý

okolnost, lze-li známky při obyčejné pozornosti rozeznávati, k otázce právní, kterou správní dvůr soudní samostatně posuzovati jest povolán.

Nález ze dne 5. května 1883 č. 928., sb. č. 1755.

15) Akciová společnost, která se nachází v likvidaci, jest přes to povinna, odbývati valné schůze akcionářů ve smyslu stanov společenských. Usnesení na likvidaci má pouze ten smysl, že společnost se rozejde po ukončení všech záležitostí společných, není však o sobě následek, že by pominuly právní následky z existence společnosti plynoucí.

Nález ze dne 9. května 1883 č. 59., sb. č. 1759.

16) Není zákona, který by na Moravě ukládal obcím povinnost, vybírati daně zeměpanské, a zejmena nelze dotčenou povinnost odvozovati z §. 128. proz. zříz. obecního z roku 1849, poněvadž dotčený předpis zrušen jest novým zřízením obecním z r. 1864. Když takto vybírání daně nenáleží k přenesenému oboru působnosti obcí, nemůže okolnost, že obec skutečně daně vybírala, býti příčinou, by v politické cestě byla přidržána, nahraditi škodu, jež spůsobena byla eráru defraudací částky daně tajemníkem obecním.

Nález ze dne 14. března 1883 č. 577., sb. č. 1696.

Denník.

Zpráva o výborové schůzi Pražského spolku advokátů,

dne 14. března 1884. Předseda: Dr. Jan Volkelt. Členů přítomno 7. Hlavním předmětem programu byla porada o přípravách k VII. advokátnímu sjezdu, jenž se konati bude dle usnešení stálé deputace v roce 1884 v Praze. Pan dr. Tragy podal zprávu o programu advokátního sjezdu a připomenul, že česká advokátní komora udržuje trvalé spojení se stálou deputací ve Vídni. Za tou příčinou zvolila advokátní komora šest členů, kteří zároveň se šesti členy spolku Pražských advokátů a s přibráním dalších členů tvořiti budou společný odbor ku pořádání advokátního sjezdu. Do odboru tohoto zvoleni od spolku pp. dři.: Volkelt, Lederer, Růžička, Krajník, Osborne a Koreff. Pan dr. Růžička zahájil další debattu návrhem, aby za příčinou omezení počtu advokátů bylo stanoveno, že advokát po 30leté praxi musí resignovati, ke kterémuž účelu bylo by ovšem třeba zříditi pensijní fond. Pan dr. Osborne poukazuje k tomu, že při nucené resignaci bylo by *třeba postarati* se o státní záruku pensijního fondu,

kdežto p. dr. Krajník navrhuje, aby ručení za tento fond převzala advokátní komora. Když byl p. dr. Volkelt vysvětlil základní pravidla pensijních stanov učitelů na obecních školách, prohlásil pan dr. Tragy, že ani se stanoviska zákonodárství ani se stanoviska stavu advokátního dotčený návrh provésti nelze, a bylo tudíž další jednání o tomto návrhu odročeno. Za členy spolku přijati pp.: dr. Gustav Konrad a dr. Jáchym Reichenstein. Dr. R.

Společnost pražské fakulty právnické pro vdovy a sirotky podala dne 16. ledna 1882 žádost k Jeho Veličenstvu za nařízení, by předložena byla osnova zákona, kterýmž bylo by zabráněno užívati zjišťovacích prostředků a exekucí na pense, jež společnost vdovám a sirotkům vyplácí, a jímž by postoupení, poukázání, dání v zástavu nebo jiná právní jednání v příčině řečených pensí za neplatná prohlášena byla.

Žádost tato byla c. k. ministerstvem spravedlnosti dne 15. června 1882 č. 9249. vyřízena v ten smysl, že říšské radě předložena byla osnova civilního řádu, který v §§. 815. a 816. obsahuje ustanovení, jichž přijetím bude otázka společnosti pražské fakulty právnické pro vdovy a sirotky dotknutá pro všecky podobné společnosti rozluštěna, a že se tedy nemohou odporoučeti nyní ve prospěch členů jediné společnosti takové výjimky od všeobecných zákonů, jichž by se členům jiných podobných společností nedostalo.

Následkem tohoto ministerského rozhodnutí podalo nedávno ředitelství zmíněné společnosti na obě sněmovny rakouské říšské rady petici, v níž se prosí za opatření, by vydán byl zákon shora uvedeného obsahu pro tuto společnost nebo pro všecky podobné společnosti.

Tato petice tím jest odůvodněna, že mnoho společností, podobných společnosti pražské fakulty právnické pro vdovy a sirotky, v tomto směru požívá již ochrany zákonné, že nelze dále očekávati, že nový řád civilní vydán bude v brzké době a zatím mnoho vdov a sirotků značné škody utrpěti může, mimo to že rozličnými novějšími zákony četné výjimky ve prospěch rozličných tříd společenských byly zavedeny, které ponejvíce na týchž úvahách spočívají, jež také společnost pražské fakulty právnické pro vdovy a sirotky v příčině svých svěřenců může uvésti, a že konečně c. k. ministerstvem spravedlnosti vzpomenutá ustanovení osnovy řádu civilního nejsou dostatečna, aby pense vdov a sirotků uchránila, a to jmenovitě za tou příčinou, že změna civilního práva co do postoupení, poukázání a dání v zástavu pensí nespadá v obor reformy civilního řádu.

Stálá deputace sjezdu rakouských advokátů, uznávajíc nutnost

a důležitost zákona obsahu nadzmíněného, usnesla se v posledním svém zasedání ze dne 12. března t. r. navrhnouti řečenému sjezdu, by se vyslovil ve prospěch vydání takového zákona.

Perlesovy sbírky zákonů. Velkého skvostného vydání rakouských zákonů justičních, zpořádaných od dra. Lva Gellera, vydány dále sešity 19.—21., v nichž ukončen svazek pátý, držící zákony o processu civilním, pak podán jakožto svazek šestý všeobecný zákon trestní i zvláštní zákony trestní a zákon tiskový, i započat již díl sedmý a poslední, přinášející řád trestní. — Ze sbírky „rak. zákonů s vysvětlivkami“ vydán právě sešit čtvrtý, přinášející již právě vyhlášený zákon o naříkání právních jednání ze dne 16. března 1884 č. 36. ř. z., novellu k řádu konkursnímu z téhož dne č. 35. ř. z. a novellu trestní ze dne 25. května 1883 č. 78. ř. z. („Das Anfechtungsgesetz, die Concurs- und Executionsnovelle und die Strafgesetznovelle“) naskrz s hojnými poznámkami z motivů, zpráv a jednání parlamentárních, kteréž opatřil rovněž osvědčený dr. Lev Geller. Publikace tato velmi rychlá a záslužná obzvláště přijde vhod obecenstvu právnickému, jemuž nyní potřebí bude rázem vpraviti se do nového, velmi nesnadného zákona o naříkání právních jednání týkajících se jmění insolventního dlužníka. Cena osmiarchového sešitu tohoto jest velmi mírná (80 kr.), typografické vypravení velmi úhledné.

Úmrtí. Dne 23. března 1884 zemřel pražský advokát pan dr. Mat. Koreff, maje věku svého 54 leta. Zesnulý těšil se z přízně jak kollegů svých, tak i obecenstva. — Téhož dne zemřel v Kroměříži p. dr. František Nedomanský, kníž. arcibiskupský právní sekretář. Časopisu našemu tím ubylo spolupracovníka zdárného i vlasti syna věrného. Čest budiž jeho památce!

Změny ve stavu soudcovském. Přeložen byl p. Frant. Jung, okresní soudce ve Vrchlabí, do Stříbra.

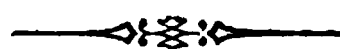
Uprázdněná místa. Soudního adjunkta při okr. soudu v Uhlířských Janovicích s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 31. března 1884 k praesidiu kraj. soudu v Kutné Hoře. Soudního adjunkta při okr. soudu v Bechyni s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 31. března 1884 k praesidiu kraj. soudu v Táboře. Státního zástupce při kraj. soudu v Plzni, po případě při jiném soudním dvoru v Čechách, s příjmy dle VII. třídy a se služebním přídavkem ročních 300 zl. Žádosti do 11. dubna 1884 k vrchnímu státnímu zastupitelství pro Čechy v Praze. Náměstka státního zástupce při některém soudním dvoru v Čechách s příjmy dle VIII. třídy a se služebním přídavkem ročních 200 zl., po případě 100 zl. *Žádosti do 11.* dubna 1884 k vrchnímu státnímu za-

stupitelství pro Čechy v Praze. Rady zemského soudu při kraj. soudu v Jičíně s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 9. dubna 1884 k praesidiu krajského soudu v Jičíně. Okresního soudce v Nových Hradech s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 9. dubna 1884 k praesidiu kraj. soudu v Písku.

Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie od 15. února až do 31. března 1884.

I. Ve stavu advokátů. *A.* Nastoupili pp. dři.: Klein Hynek v Nýřanech 17. března 1884; Glaessner Emanuel v Litoměřicích 17. března; Roessler Frant. v Opočně 18. března; Pičman Adam v Libáni 18. března; Gaertner Albín v Děčíně n. L. 20. března; Löwy Max v Teplicích 24. března 1884. — *B.* Ubyl úmrtím: Pan dr. Matyáš Koreff v Praze. — *C.* Přesídlení oznámili pp. dři.: Deutsch Frant. Jos. z Chebu do Hořic; Kaufmann Max z České Kamenice do Mostu.

II. Ve stavu kandidátů advokacie. 1) Nastoupili pp.: Vostřebal Jan u dra. Flanderky v Rychnově; Vošický Antonín u dra. Vaňka v Praze; Melichar Jakub u dra. Ant. Wellnera v Klatovech; dr. Löwy Karel u dra. Hassmanna v Žatci; dr. Balík Alois u dra. Fišera v Rakovníku. — 2) Vystoupili pp.: Dr. Viktor Robitschek od dra. Hassmanna v Žatci; dr. Freund Gustav od dra. Vaňka v Praze; Bauer Arnošt od dra. ryt. Zahna v Praze; Linhart Bedřich od dra. Regnera v Praze; dr. Nebeský Václav od dra. Poláka v Praze; dr. Havlíček Karel od dra. Srdínka v Hradci Král.; dr. Schallheim Marek od dra. Krále v Jablonném; Trubáček Bartoloměj od dra. Hellera v Hradci Králové; Slavík Otakar od dra. Flanderky v Rychnově; dr. Rainer Josef od dra. Mayera v Rakovníku; dr. Spindler Josef od dra. Koreffa v Praze; dr. Zítek Emanuel od dra. Krajníka v Praze; dr. Formánek Hynek od dra. Formánka v Pardubicích; Stöger Alois od dra. Pacáka v Hoře Kutné; dr. Winternitz Pavel od dra. Rappaporta v Trutnově; Bondy Josef od dra. Picka v Praze; dr. Jirák Jan od dra. Daška v Praze. — 3) Přestoupili pp.: dr. Benninger Ot. od dra. Grusse v Žamberku k dru. Brunovi v Hoře Kutné; dr. Pentlarz Adolf od dra. Adlera v Jablonci k dru. Freundovi v Praze; dr. Jan Novotný od dra. Loefflera v Praze k dru. Schaabnerovi v Praze; Pára Frant. od dra. Hradeckého ve Vinohradech k dru. Kotalíkovi v Písku.

Počátkové náuky o dani progressivné.

Napsal dr. **Albín Bráf,** c. k. professor české university pražské.

(Dokončení).

Toť trojice prvních obhájců daně progressivné v 18. věku. Všickni tři jménem spravedlnosti ji žádají, všickni tři — chceme-li věc naznačiti moderním názvoslovím — chtějí jí užiti jakožto prostředku socialně-politického, korrigujícího nerovnosti majetkové, jakožto prostředku k úlevě a povznesení třídy nemajetné nadpoměrným stížením vysokých důchodů. Všickni tři ovšem podávají návrhy své s jistou naivností, která době jejich a národohospodářským názorům jejím není nepřiměřena. Jediný Rousseau arciť snaží se postaviti požadavek svůj na základy širší, což činí způsobem z té příčiny zajímavým, že přihlíží k oběma základním názorům zároveň, o kterých úvodem jsme pravili, že na nich zakládá se dvojí různý směr všeobecné theorie o daních. Máť dle Rousseaua o výši daně rozhodovati i míra prospěchů, které společnost ve státě organisovaná poplatníku poskytuje, i jeho způsobilost k dani, t. j. velikost jeho majetku (důchodu) se zřetelem k potřebám jeho. Že obě stanoviska tak prostě smísiti se nedají, i kdyby vůbec možno bylo míru prospěchů jednotlivcových ze života ve státě číselným poměrem vyjádřiti, netřeba asi podotýkati. Ale podobné smíšení jich i později ještě se objevuje a stopy jeho u samého A. Smitha v 1. reguli o daních jsou patrny.[17])

---

[17]) Zníť, jak známo, že poddaní každého státu mají přispívati na vydržování vlády pokud možno poměrně podle své způsobilosti, t. j. proporcionalně podle důchodu, jehož pod ochranou státu nabývají. Že považuje zároveň důchod za míru pro-

Z činných účastníků událostí sběhlých po roku 1789 vyniká jako obhájce daně progressivné Condorcet, jehož pojednání „Sur l'impôt progressif" psáno jest asi r. 1792.[18]) Jakkoliv vychází z týchž základních úvah jako Rousseau a v socialně-politické tendenci se všemi uvedenými předchůdci se shoduje, přece liší se od nich nejenom zvláštní umírněnou úpravou progressivné sazby, nýbrž i větší zralostí a rozvážností úsudku, neboť vědom jest sobě nebezpečí, která z jednostranně provedeného principu progresse vzejíti mohou. Víť dobře, že pravidla, dle kterých sazba stoupá, nekonečně rozmanita býti mohou. On představuje si daň progressivnou jako složenou z více daní proporcionalných, z nichž každá při jisté vyšší míře důchodu počíná a stíhá jenom přebytky tu míru převyšující, při kterémžto zákoně vzrostu lze zastaviti se kdekoliv. Rozdíl proporcionalné a progressivné daně vykládá takto: Pouhou daň proporcionalnou lze sobě představiti jako daň objektní (imp. sur les choses), zůstáváť touž, ať je majitelem věci kdokoliv, a na důchod 100 livrů dopadá stejně, nechť je v rukou člověka, jenž jiného nemá, nebo v rukou takového, který má 100 livrů důchodu vícenásobně. Ale daň progressivná jest nezbytně osobní; ze 100 livrů zaplatí se více daně, když přejdou v ruce člověka, jenž má důchodu 100000, nežli když jsou jediným důchodem něčím. Dvojím pak způsobem daň progressivnou odůvodňuje. I předchůdcové jeho hájí osvobození nutného důchodu, ale z příčin humanitních. Condorcet ze zásadních příčin za nezbytné je pokládá, uče, že pouze ta část důchodu daň snese, která převyšuje obnos k nezbytné výživě potřebný. Patrný tu vliv physiokratických ideí, jemuž i A. Smith a Ricardo i m. j. podlehli v učení o hrubém a čistém důchodu. V té pak příčině Condorcet jest důslednější nežli A. Smith, který žádaje proporcionalného rozdělení dle výšky důchodu, zároveň však za to maje, že nutný důchod daně vůbec nesnese, zůstavil ve svém učení o daních povážlivou neshodu.[19]) Jinak Condorcet. U něho vyvinul se z pře-

---

spěchů, které jednotlivec od státu má, vysvítá z příkladů o spoludržitelích statku velikého, který A. Smith k bližšímu vysvětlení připojil.

[18]) Collection des principaux économistes (Paříž, 1847) sv. XIV. str. 566. a násl.

[19]) Jak se této neshody svým bystrým kritickým duchem uchopil spisovatel „Kontradikcí ekonomických", níže ještě uvidíme.

svědčení, že nutný důchod nesnese daně, požadavek progressivné daně takto upravený. Odhadněme — praví — nutnou míru důchodu na 400 livrů a předpokládejme daň uloženou proporcionalně na přebytek (excedant) na př. $^1/_{20}$ (5%). Tedy, kdo má 800 livrů, bude platiti $^1/_{20}$ ze 400, $^1/_{40}$ z celku; kdo má 2400 l. $^1/_{20}$ z 2000 čili $^1/_{24}$ z celku atd. „Ejhle daň proporcionalná na část důchodu převyšující nutnou potřebu, však progressivná vzhledem k důchodu celému; toto rozdělení daně naprosto jest přiměřeno nejpřísnější spravedlnosti.“ Condorcet má pravdu, že jest to sazba na celý důchod progressivná, ale zajisté se stupnicí ze všech možných nejstřízlivější a nejmírnější.[20]) Jest totiž zvláštností její, že se procento daně na celý důchod připadající vždy více (mathematikové řekli by: asymptoticky) sbližuje onomu, které jako jednotná stejná sazba na přebytek vyměřeno, aniž kdy plně jeho dosáhne, stále zvolnějším poměrem rostouc.[21])

Avšak Condorcet nespokojil se dovoditi takto progressivnou míru se stanoviska způsobilosti k dani. On — jako Rousseau — odvozuje ji nad to se stanoviska prospěchové theorie. Tu pak zvláště opírá se o výklad, že daň progressivná skládá se z více daní proporcionalných, dopadajících postupně na důchody jistou míru převyšující. I rozumuje asi takto: „Do jistého obnosu sahá důchod nutný. Ale jest i jiný stupeň majetku (recte: důchodu), ode kterého počínati by mělo placení jiné části daní veřejných.

---

[20]) Tak že se k jeho projektu přidali i ti, kdož jinak byli odpůrci progresse, jak zejmena J. St. Mill (Principles of polit. economy, b. V., ch. II., §. 3.), jenž arci nedovolává se Condorceta, jehož — jak se zdá — neznal, nýbrž Benthama. Jiní pak právě proto Condorceta k zastancům progressivné míry daní počítati nechtějí (Parieu, Traité I. str. 36. v poznámce).

[21]) Stanoví-li se na př. podle vzorce Condorcetova sazba 5% na obnos důchodu, jenž 400 přesahuje, bude se platiti z důchodu

	daně	což činí z celého důchodu
500	5	1 %
1000	30	3 „
2000	80	4 „
5000	230	4.6 „
10000	480	4.8 „
50000	2480	4.96 „
100000	4980	4.98 „ atd.

Daň stále se sbližuje 5% z celého obnosu, nikdy jich plně nedosáhne.

Nejsouť všecky výdaje státní podle účelu svého stejně nutny. Některé jsou jen užitečny a pro ně jest hranicí onen bod, kde užitečnost výdaje vyvážena jest obětí čili ztrátou, kterou poplatníku způsobuje. I jsou výdaje státní, jejichž užitečnost převyšuje ztrátu majetkovou, kterou způsobuje poplatníku daň k jejich uhrazení určená pouze u těch lidí, kterým daň zkracuje toliko část důchodu skutečně zbytnou („auxquels il n'ôte qu' un veritable superflu"). Naopak jsou výdaje státní, které vedle své užitečnosti obecné přinášejí ještě zvláštní užitek bohatým. Za příklad uvádí silnice (grandes routes), kterých užitečnost pro všecky jest stejna, pokud běží o dopravu zboží, ale nad to zvláštní prospěch přinášejí bohatým, usnadňujíce jim rychlý a pohodlný přechod z místa na místo při cestách zábavných. Žádné povznesení užitečných umění, ani sama rolnictví, nebude bez zvláštních nadpoměrných prospěchů pro bohaté. Bylo by tudíž zcela spravedlivo říci: všecky důchody (sluší rozuměti: vyjmouc ty, jež stačí jen k nutné obživě) budou podrobeny dani poměrné, proporcionalné; ale obnosy přes jistou hranici sahající budou podrobeny jiné proporcionalné dávce, sloužící k uhrazení výdajů, jejichž nepopíratelná užitečnost není náhradou těm, kterým by ukládaly oběti bolestné. Bude určena k tomu, aby bohatí zaplatili jisté prospěchy výhradně vznikající pro ně z veřejných výdajů též sice na obecný prospěch činěnych, ze kterých však jim jisté požitky výlučně připadají. „Toť je druhý smysl, ve kterém daň progressivná se spravedlností se srovnává."

Řečeno již, že Condorcet byl sobě vědom nebezpečí příkře provedené progresse. Progressivná míra daně, praví, nesmí tak vybočiti, aby zabránila bohatému zachování neb rozmnožení majetku, nesmí sváděti ke prostředkům obohacování se tajným, které vždy jsou národohospodářsky škodny, a k obcházení zákona, kterým se podkopává mravnost veřejná. „Vím sice, že veliká bohatství jsou sama sebou škodna a že jest užitečno, aby se přiblížila stejnosti; vím, že jinak ani rovnost právní nemůže býti dokonalá a pravdivá; vím, že není potřebí velikých bohatství k oné čilosti výroby, k onomu šťastnému rozdělení práce, k oné cirkulaci, k onomu vzrostu kapitalů a statků, jež způsobují, že se země hojnějším obyvatelstvem pokryje, a zabezpečují každé generaci prostředky blahobytu a spokojeného života." Avšak náhlý převrat v rozdělení důchodů uvedl by v nelad výrobu a obchod ve zmatky i přivedl by v tíseň ony, jimž by pomoci měl. Proto *žádá prospěch obecný* takového upravení daně progressivné, aby

se nevidělo jednotlivci bezúčelným nabyti nového kusu půdy neb uložiti nový kapitál, aby nesvádělo jej k uložení kapitálu v cizině, k ažiotaži neb k utajování pravé jeho majetnosti. „S těmito výhradami daň progressivná nejenom jest spravedliva, nýbrž i užitečna, protože úlevu poskytuje chudému, břemena jeho mírníc, aniž za tu skrovnou výhodu tresce jej neblahými pohromami uvedenými na oběh a výrobu."

Rok po sepsání Condorcetova článku objevila se v literatuře francouzské druhá zvláštní monografie o dani progressivné, jí však nepříznivá. Byl to spis Jollivetův s názvem: „De l'impôt progressif et du morcellement des patrimoines.[22]) Bojuje se v něm týmiž důvody, s jakými až podnes hojně se potkáváme, tak zejména, že — důsledně jsouc provedena — musila by až na 100% narůsti, že jest „sup, jenž vlastní vnitřnosti hlodá", že jest odměnou za lenost a trestem za přičinlivost atd.

Přes to ještě jednou mělo se v literatuře francouzské dostati dani progressivné obhájce jména proslaveného, jenž byl rozhodným přívržencem liberalního směru ve vědě národohospodářské, což zde nemálo na váhu padá. Již ve svém „Traité d'économie politique" (1. vydání 1803)[23]) táže se J. B. Say, zdali slušno jest, uvalovati daň spíše na tu část důchodu, která slouží výdajům zbytným, nežli na obnos, jímž se opatřují věci nezbytné. Odpovídá sice, že ano, ale považuje za nemožné, aby se přesně ohraničila míra důchodu nutného, ježto rozdílna jest podle času a míst, podle věku a stavu osob. „To jenom víme, že od této hranice až k oné, kde důchod dostačí, aby vyhověl všem choutkám životním, všem požitkům přepychu a marnivosti, jest nepřehledná stupnice . . . a jestli tedy chceme daň uložiti, tak aby břemeno její tím lehčí bylo, čím nutnější jest důchod, z něhož se platí, musila by se zmenšovati ne proporcionalně, nýbrž progressivně." Dokládaje to příkladem o důchodu 30000 a důchodu 300 franků, dovolává se výroku Smithova, o kterém již jsme se zmínili a pro který jej mezi přívržence progressivné daně počítá, a končí: „Šel bych ještě dále (t. j. nežli Smith) a neostýchal bych se tvrditi, že daň progressivná jediné jest přiměřena." Vidíme tudíž v Sayovi

---

[22]) Spisovateli těchto stránek nebyl spis sám přístupným. Citaty z něho najdou se u Saye (viz níže), Raua (Fin. W. 4. vyd. II. str. 171.), Parieu (Traité I. 36.), Lehra (n. m. u. str. 68. a 71.) a. m. j.

[23]) Collection des princ. écon. sv. XI. srov. hl. str. 513. a násl.

právem předchůdce oněch spisovatelů doby novější, kteří, majíce na zřeteli toliko úlevu pro třídy s nejmenšími důchody, raději o degressivné míře mluví a jí se zastávají, jakkoliv tu vlastně také o nic jiného neběží, nežli o progressi, na jejíž stupnici hledíme s hůry a ne z dola.

Ke své myšlénce vrátil se Say i ve druhém, větším díle svém „Cours complet d'économie politique[24]), kdež podobnými slovy progressivnou daň hájí, výtky jí činěné vyvrací, dokládaje, že záleží na mírném provedení, aby nepohlcovala příliš veliké podíly vyšších důchodů a nevedla k rozdrobení majetku. Viděti tedy ze všeho, že Say náleží k obhájcům progressivné míry daní se stanoviska způsobilosti. Avšak po hříchu nedovedl on povznésti se ke všem důsledkům té zásady. Progressivné míry daní, tak praví, lze užíti toliko při daních přímých nikoliv při nepřímých (spotřebných), kterýžto druh v zemích s velikými daněmi dopadá na poplatníky tím více, čím chudší jsou. Malé důchody jsou jí stíženy progressivně, ale směrem opáčným t. j. tím větším poměrem, čím menší jsou. To jest podstatná vada daní nepřímých, jejíž spravedlivou, ale nedokonalou kompensací jest daň přímá progressivně stoupající. Takováto přímá daň nemá tedy u Saye jiný úkol, nežli onu funkci vyrovnávací, kterou v naší době více méně rozhodně mají progressivné daně z důchodu, ovšem i od přívrženců proporcionalného rozdělení proto schvalované. Že tu o tendenci předchůdců není více řeči, sotva třeba podotýkati. Požadavek progressivné míry daní činěný u prvních tří uvedených spisovatelů se stanoviska socialně-politického, u Condorceta v rámci téhož základního názoru v mírné meze uvedený, u Saye tedy vlastně mi[illegible]

Přehlédneme-li řadu prvních učení o dani progressivné, ja[illegible] je Montesquieu, Rousseau, St. Pierre a ještě Condorcet podáva[illegible] shledáme, že ze dvojí myšlénky vyklíčila. Jest to především myšlénka, že veliká nestejnost důchodů odporuje idealu oné rovnos[illegible] oné „égalité", jejíž ohnivými hlasateli byli spisovatelé předrev[illegible] luční. Zní to jako výrok z knihy náležející modernímu socialn[illegible] politickému směru, když Condorcet tvrdí, že bez jistého vyrovn[illegible]

[24]) 1. vydání 1828. Srov. Collection des princ. écon. sv. IX. a [illegible] str. 395. a násl. v dílu 1. Zde též polemika proti Jollivet[illegible] a některým jiným odpůrcům progr. daně, polemika to pova[illegible] dosti pochybné, přihlíží-li se ke pravé povaze progressivné da[illegible] Saovy.

příkrých rozdílů majetkových „ani rovnost právní nemůže býti dokonalá a opravdová!“ Což praví to n. př. Scheel ve slovech, která jsme z počátku uvedli, jinak? Druhá zde rozhodná myšlénka jest, že jest povoláním státu, aby o nápravu oněch nerovností z důvodů společenského blaha se postaral. Za prostředek k tomu sloužiž i daň. Ona stihniž jen ty, kdož mají víc než nutnou obživu a sazba její nechť roste značnějším poměrem, nežli roste předmět její. Say do tohoto kruhu již nenáleží, ani A. Smith, jakkoliv onen — aspoň zdánlivě — zásadně, tento příležitostně k principu progresse se hlásil. Jsouť oni již z těch, kteří spokojili se s formalní (právní) rovností lidskou a zásadně nedopouštěli, že by mezi ní a hmotnou nerovností v rozdělení důchodů, jakáž na základě svobody hospodářské se utváří, odpor dotčený způsobem kulturně nebezpečným vyvinouti se mohl, anebo aspoň, že by úkolem státu bylo, aby positivným zasahováním v běh života hospodářského na odstranění toho odporu pracoval. Zamítaliť vůbec zásadně intervenci státu ve věcech hospodářských naplněni jsouce právě oním názorem o státu, jehož hlavním spolutvůrcem arci nikdo jiný nebyl, nežli sám J. J. Rousseau.

Vlastní socialisté zaujati buď kritikou nedostatků soukromohospodářské organisace v rámci právních řádů nynějších, aneb programy o tom, co by ji nahraditi mělo, nechali celkem otázky o daních stranou. Ba, pokud právě těmi programy směřovali k nahrazení nynějších řádů soukromohospodářských organisací obecnohospodářskou, ani toho zapotřebí neměli, aby otázkami o daních se zabývali. Kromě Lasallova agitačního spisu o nepřímých daních vzhledem ke třídám pracovním[25]) jediný z kruhu toho spis o daních jest Proudhonův,[26]) a ten — nazývá daň progressivnou posměšně „un joujou fiscal“ i zavrhuje ji. Ukazuje sice a snaží se dokázati i čísly, že daň proporcionalná dopadá opáčnou progressí na důchody nejnižší, že jest „progressif dans le sens de la misère“, avšak jest to základní učení Proudhonovo, že všecka daň přímá vpočte se v náklady výrobní, přejde tedy

[25]) „Die indirecte Steuer und die Lage der arbeitenden Klassen.“ Spis ten obsahuje ostrou kritiku nepřímých daní (jejichž pojem zcela nepřiměřeně rozšiřuje), se stanoviska socialně-politického, ale s agitační tendencí a bez positivných návrhů. Srov. o něm trefné poznámky u Plenera: Ferdinand Lassalle (Lipsko 1884) str. 51. a násl.

[26]) Théorie de l'impôt, str. 173. a násl.

poměrnou částí v cenu, takže konečně všecka daň přímá (až na jisté výjimky) promění se v daň spotřební a co taková nesena jest předkem širokou vrstvou lidu. Ekonomisté, jenž progressivnou daň zastávají — Proudhon má hlavně Saye na mušce — vidouce účinek opáčně progressivný daní proporcionalných[27]) chtějí obrátiti věc, avšak měli by pravdu, kdyby uvedený účinek daní proporcionalných byl následek omylu zákonodárcova nebo finanční správy, kdežto on, jsa způsoben vzpomenutým nezbytným přesunutím, spočívá v samé logice věcí, plyne nezbytně z nynějšího zřízení společenského s jeho nestejností majetkovou, svobodou práce, obchodu, soutěže, s vlastnictvím individualným atd. Musil by se jiný řád zavésti, aby i s daní bylo jinak. Zkrátka: stát ukládaje daň proporcionalnou má spravedlivý úmysl, ale jest to jen jedna z oněch „contradictions économiques", spočívajících v nynějších zařízeních hospodářských a socialných, kteráž způsobuje, že se ten úmysl provésti nedá. Zde tedy byl vskutku formulován odpor, který mezi první regulí Smithovou a jeho zvláštní náukou o daních panuje a jemuž se logická hlava Ricardova vyhnula jen proto, že on žádných všeobecných pravidel o daních nestanovil.

Úkol přivésti stanovisko socialně-politické opět do theorie o daních připadl tedy přirozeně jiným. Byli to někteří z kruhu oněch spisovatelů národohospodářských novější doby, kteří — prosti jsouce i jednostranností individualistického směru i přepjatostí socialistických — nechtějí základní pilíře nynější organisace společenské, zvláště individualní vlastnictví, podnikatelskou výrobu i svobodu smluv, zvrátiti, nýbrž jenom potud jisté modifikace zavésti, pokud se stanoviska vhodnějšího rozdělení důchodů žádoucí jsou, a přisuzují státu úkol, aby je provedl. Avšak, jakkoliv o cíli samém shoda panuje, přece nemálo rozcházejí se mínění o způsobu a dosahu vzpomenuté působnosti státní, což zejmena platí o socialně-politické působnosti v oboru daní, jak si ji n. př. představují Scheel a Wagner. Zajisté jest v tom rozdíl značný, jestliže stát předpisy ochrannými pro dělnictvo, úpravou pojišťování dělnického, péčí o vzdělání odborné a oživení korporativné svépomoci v malém živnostnictvu, zákony lichevními, opatřeními proti rozdrobení statků selských a jinými podobnými prostředky zasazuje se o posilu a povznešení tříd stísněných,

[27]) „L'impôt progressif est né du mensonge reconnu de la proportionnalité" (str. 175.).

anebo jestliže daně užije jako páky, aby způsobil přímo a positivně pošinutí důchodů ve prospěch tříd s důchody nízkými na účet majetných. Nejenom obecné mínění v této části poplatnictva, nýbrž i většina spisovatelů národohospodářských, kteří přisuzují státu úkoly socialně-politické, leká se dosud důslednosti takového požadavku. Časem asi praktická nutnost a dobře uvážený vlastní prospěch utlumí odpor tříd majetných proti této politice. Ale praxe finanční má prozatím bližší, nalehavější úkoly, musí především odstraniti poměrné přetížení vrstev s důchody nižšími, které jest hříchem nynějších finančních systemů, onu opáčnou progressivnost, která jest smutným příznakem přítomného rozdělení daní a proti níž nynější progressivné daně z důchodů jsou namnoze korrektivem dosti chatrným.

Praktické případy.

Neplatnost úmluv vedlejších v narovnacím řízení dle §. 31. zák. ze dne 17. prosince 1862 č. 97. ř. z. (§. 226. konk. ř.).

C. k. zemský soud v Praze nalezl ve sporu Heřmana F. proti Kateřině V. rozsudkem ze dne 8. května 1883 č. 13739.: Kateřina V. povinna jest zažalovaných 4920 zl. se tříletým úrokem 6% ode dne žaloby nazpět a odtud počítaným dále a útraty soudní žalobci zaplatiti, nesloží-li rozhodovací přísahy, „že dle jejího vědomí a upamatování není pravda, že dne 10. října 1866 pohledávku 6500 zl., kteráž žalobci proti Ignáci V. příslušela, za pravý dluh uznala a se zavázala, že ze sumy té s úrokem na 45 zl. spočítaným žalobci schodek, jenž by z vyrovnacího řízení Ignáce V. uhražen nebyl, ze svého zaplatí a do zaplacení 6% úrok z něho odváděti bude,“ a jestli žalobce přísahu tu buď výslovně neb mlčky vrácenou kladmo vykoná.

Důvody.

Jak žalující tvrdí, uznala žalovaná dne 10. května 1866 pohledávku, kteráž mu z eskomptování směnek a zapůjčených losů proti Ignáci V. příslušela, 6500 zl. za pravou a zavázala se, že — an manžel její Ignác V. se svými věřiteli o vyrovnání se pokoušel — část této pohledávky s úrokem za tři měsíce 45 zl., kteráž by z vyrovnání toho na prázno vyšla, ze svého žalobci zaplatí.

Z vyrovnání vypadlo prý na žalobcovu pohledávku 25%, totiž 1625 zl., tak že žalovaná povinna jest zaplatiti mu zbytek 4920 zl., poněvadž uznáním a převzetím dluhu onoho k placení změna v osobě dlužníka a právního důvodu, tedy novace nastala.

Žalovaná doznává, že Ignác V. byl ve spojení se žalobcem, kterýž mu úvěr poskytoval; že manžel její v roce 1866, zastaviv placení se svými věřiteli vyrovnací řízení dle zákona ze dne 17. prosince 1862 č. 97. ř. z. zavedl, a že žalobce (jakož i ostatní věřitelé) 25% své pohledávky z vyrovnání obdržel. Naproti tomu namítá žalovaná, že pohledávku žalobcovu za pravou neuznala, nýbrž toliko schodek k placení převzala; že v době, kdy se smlouva mezi ní a žalobníkem stala, Ignác V. již žádost za zavedení řízení vyrovnacího byl podal; že žalobce ji k převzetí dluhu donutil hroze, že jinak k vyrovnání nepřistoupí a manžela jejího všemožně stíhati bude; že tudíž právní jednání žalobě za základ sloužící nejen dle §. 870. ob. z. obč., ale i dle §. 31. zákona cit. z roku 1862 jest neplatným.

Přílohou č. 1. odpovědi (protokol o uzavřeném vyrovnání), kteráž co listina veřejná dle §. 111. o ř. s. plné víry zaslouží, prokázáno je, že žalující za Ignácem V. skutečně měl pohledávku 6500. zl. a není tedy žalobci více třeba, vznik pohledávky té dokazovati, zvláště když žaloba ne proti Ignáci V., jehož závazek ovšem pominul, nýbrž proti osobě třetí směřuje, kteráž uznáním pohledávky a převzetím jejím k zaplacení v nový právní poměr k žalobci vstoupila, jenž se od závazku prvotního naprosto různí. Poněvadž prokázáno jest dále, že žalobci skutečně 25% pohledávky jeho soudním komisařem vyplaceno bylo, zbývá toliko uvážiti, zdali a pokud žalovaná povinna jest, zbývající část ze svého platiti.

Důležitou i rozhodnou jest okolnost, že uznavši pohledávku žalobcovu za pravou, se zavázala zaplatiti schodek tak, jak to tvrdí žalobce. — Oboje popřela žalovaná, a bylo tudíž na důkaz nabídnutou přísahou uznati; provedením důkazu toho zjištěno bude, zdali se úmluva v žalobě tvrzená animo novandi stala, a zdali dle §. 1376 ob. z. obč. žalovaná platiti zavázána jest.

Na námitku žalované, že smlouva mezi ní a žalujícím vznikla, když již vyrovnací řízení zavedeno bylo, nevzalo se zřetele; má zajisté ustanovení §. 31. zák. z roku 1862 č. 97. ř. z. jen tehdy místa, smlouvá-li mimo vyrovnání s věřitelem kridatař sám ku *škodě věřitelů ostatních*, ne ale tehdy, kdy někdo třetí nestojící

v žádném poměru ani s věřiteli ani s kridatářem vůči některému z věřitelů v závazek vstupuje.

Posléze nehleděno i k námitce žalované, že jen ze strachu před výhrůžkami žalobcovými ke dluhu manželově přistoupila; nebyly totiž výhrůžky takové, aby odůvodněnou bázeň bez práva vzbudily a zvržitelnost jednání nesly za sebou.

Z rozsudku toho odvolaly se obě strany. (Žalovaná odvolávala se na některá rozhodnutí nejv. soudu ke §. 226. konk. ř., kterýž je doslovným opakováním §. 31. cit. zák. z r. 1862.) C. k. vrchní soud zemský pro král. České rozhodnutím ze dne 8. srpna 1883 č. 21101. zrušiv rozsudek první stolice zamítl žalobu odsoudiv žalobce k náhradě útrat z těchto

důvodů:

Vedle zákona ze dne 17. prosince 1862 č. 97. ř. z. jest každá úmluva mimo vyrovnání učiněná, kterouž se vyrovnací podstata ke škodě ostatních věřitelů ztenčuje, aneb kterouž poskytují se některému věřiteli výhody zvláštní, neplatna i tehdy, nespadá-li jednání takové pod zákon trestní. Dle doslovného znění a rozumu zákona toho jest neplatným jednání takové samo o sobě a nutno ustanovení §. 31. cit. zák. v tomto případě užíti; neboť sám žalobce tvrdí, že Kateřina V. se ku placení sumy zavázala, jakáž z vyrovnání Ignáce V. by na prázdno vyšla. Poněvadž Ignác V. skutečně se svými věřiteli se vyrovnal, vyrovnání ve schůzi věřitelů dne 14. února 1867 uzavřeno a c. k. obchodním soudem dne 11. dubna 1867 potvrzeno jest a žalobce, jako věřitelé ostatní, 25% své přihlášené pohledávky obdržel — jest patrno, že žalobci tvrzenou smlouvou výhody větší než ostatním věřitelům a bez vědomí těchto poskytnuty býti měly, pročež smlouva ta dle §. 31. cit. zák. mezi jednání neplatností stížená spadá.

Přes dovolací stížnost žalujícího potvrdil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice z těchto

důvodu:

Dle druhého odstavce §. 31. zákona z r. 1862 č. 97. ř. z. jest jednání každé neplatným, jímž se některému věřiteli více poskytuje, než ostatním nehledě k tomu, zda závazek ten béře na se kridatář neb osoba třetí ze jmění vlastního. Neboť zákon žádá vyrovnání poctivé, jehož ale není, když věřitel ne podle pravého stavu podstaty i dluhů, nýbrž uvažuje zároveň svoje

zvláštní výhody hlasuje, čímž se i hlas jeho i vyrovnání samo falšuje.

Z obsahu udání žalobcových zřejmo jest, že smlouvu se žalovanou učinil hledě již k očekávanému vyrovnávání se Ignáce V. a k tomu cíli, aby vyrovnání umožněno bylo; jest tudíž lhostejno, stala-li se úmluva ona dříve, než vyrovnací řízení formálně zavedeno bylo, a lhostejno, stala-li se ne s kridatářem, nýbrž s osobou třetí, jeho manželkou.

Z příčiny té bylo žalobu bezvýminečně zamítnouti a žalujícího k náhradě útrat odsouditi.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 20. prosince 1883 č. 12453.*)

J. D.

Zápůjčka do hry zapovězené.

Aloisie Šubrtová podala dne 2. ledna 1882 na Františka Láše žalobu o zaplacení 550 zl. jemu zapůjčených. Žalovaný mimo jiné namítal, že jemu Anna Šubrtová sice půjčila 11krát po 50 zl., tedy 550 zl., že však peníze ty půjčovala jemu do nedovolené hry, kterou on s manželem žalobkyniným, hostinským, hrál, že ona dobře to věděla, k čemu peníze ty půjčovala, že jediné těmito půjčkami hraní nedovolené hry umožnila a tedy že vědomě dávala peníze ty k něčemu nedovolenému; mimo to že peníze ty manžel žalobkynin vždy na něm vyhrál, muž peníze vyhrané že vždy dal žalobkyni a tato že pak žalovanému opět dalších 50 zl. půjčila, že tedy to bylo vlastně neustále těchže 50 zl., které od žalobkyně dostal jedenáctkráte; žádal pak na základě §§. 1174. a 1271. obč. zák. obč. za zamítnutí žaloby.

C. k. okresní soud v Jaroměři rozsudkem ze dne 27. prosince 1882 č. 9731 žalobě místo dal a žalovaného k zaplacení 550 zl. s úrokem i útratami odsoudil z těchto

*) Srv. rozh. nejv. soudu ze dne 27. listopadu 1866 č. 9766. Ger. Ztg. 1867 č. 29., ze dne 23. prosince 1867 č. 11192. Ger. Halle 1868 č. 12. (v obou těchto případech ručila ovšem žalovaná manželka kridatářova solidárně za vyrovnání), dále rozhodnutí ze dne 9. dubna 1878 č. 2197. (G. U. W. č. 6906.) a ze dne 27. května 1879 č. 2183. (Jur. Bl. z r. 1879 č. 36.) a proti tomu zase rozh. ze dne 23. července 1873. č. 5516. (G. U. W. č. 5046.).

důvodů:

Souhlasnou výpovědí svědků Josefa Linka, Marie Linkové a Jana Tidlitáta dokázáno, že po částkách zapůjčila žalobkyně žalovanému k jeho žádosti celkem hotově 550 zl. do nedovolené hry a že týž pak po skončené hře tuto částku co svůj pravý dluh výslovně uznal.

Námitka, že řečená zápůčka není žalovatelna, poněvadž byla půjčena do nedovolené hry, nemá zákonného podkladu, neboť nejedná se zde o dluh z nedovolené hry, kterýž dle §. 1271. ob. zák. obč. žalovatelným není, nýbrž o zápůjčku — třebas do hry nedovolené, což jest zcela nerozhodné.

Rovněž tak nevhodné jest poukázání k §. 1174 ob. z. obč., poněvadž žalobkyně nedávala žalovanému peníze k tomu výhradnému účelu, aby nedovolenou hru v karty hrál, nýbrž poskytovala mu je jako zápůjčku, o kterouž od něho výslovně žádána byla, a kterou pak tento mohl naložiti, jak se mu líbilo; jinak by se ovšem věc měla, kdyby byla žalobkyně žalovaného za peníze zjednala, aby zapovězenou hru v karty hrál, a pak ty peníze zpět žádala.

C. kr. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 7. března 1883 č. 7128. rozsudek prvního soudu potvrdil z těchto

důvodů:

Žalovaný netvrdil, tím méně dokázal, že s žalobkyní smlouvu uzavřel, jejímž předmětem byla zapovězená hra v karty, barvička neb velus, a že mu ona za to úplatou 550 zl. zaplatila aneb že žalobkyně jemu 550 zl. k uskutečnění zapovězené hry dala, že mu je podle úmluvy k tomu účelu dala aneb že žalobkyně od něho 550 zl. ve hře vyhrála a že nyní o ně jakož o dluh ze hry žaluje, a přece mohla by se jen v těchto případech ve smyslu žalovaného této pohledávce 550 zl. žalovatelnost odepříti buď dle §. 878. aneb §. 1174. neb §. 1271. ob. zák. obč

C. k. nejvyšší soud k mimořádné revisi žalovaného srovnalé rozsudky obou nižších instancí zrušil a žalobu bezvýminečně zamítl z těchto

důvodů:

Doznáním žalobkyně dokázáno, že žalovaný s manželem žalobkyniným Františkem Šubrtem nedovolenou hru v karty, ferbla a jedenadvacet, hrál. Žalobkyně žádá na žalovaném 550 zl., které jemu, když *byl již svoje peníze prohrál*, k jeho žádosti zapůjčila

a sice po částkách, doznává ale, že zapůjčování i vypůjčování peněz těch mělo za účel, aby žalovaný ve hře té mohl pokračovati, a že žalovaný peníze ty skutečně všechny prohrál.

Tvrzení žalobkyně, že ona půjčovala peníze žalovanému, aniž by se starala, k čemu jich tento užívá, a že tedy nikterakž jí se netýká, zdali je prohrál, stojí na odpor okolnost, že žalovaný s manželem žalobkyniným hrál, tedy tento peníze vyhrál, a že žalovaná u téhož stolu seděla a tedy dobře věděla, co s penězy se děje.

Dále z výpovědí svědků vychází, že skutečně týchže 50 zl. neustále bylo půjčováno, že od žalobkyně žalovaný vždy je obdržel, pak je na něm manžel žalobkyně vyhrál, jí vrátil, a ona je pak opět žalovanému znova půjčila, až zdánlivě ztráta 550 zl. obnášela.

Dále dokázáno, že manžel žalobkynin nejprvé žalovaným žádán byl, aby on mu peníze půjčil, tento že jej na svou manželku — žalobkyni — poukázal, resp. tuto do vedlejší světničky pro peníze poslal, a na žalovaném pak opět a opět ve hře zpět dostal.

Žaloba sice nesměřuje přímo na dluh ze hry, nýbrž na zaplacení zápůjčky, jiož žalovaný od žalobkyně obdržel a pak opět ve hře prohrál.

Hledí-li se však k tomu, že žalovaný oba manžele, ne pouze žalobkyni, o peníze žádal, že František Šubert svou manželku propeníze poslal, že je ona na takovéto slovo přinesla a pak žalovanému odevzdala, nabude se právní jistota, že se zde ne o nějakou od žalobkyně bez ohledu na účel a použití danou zápůjčku, nýbrž o dluh ze hry jedná, že totiž spoluhrající a vyhrávající František Šubert prostřednictvím svojí manželky peníze dával, je pak sám opět zpět vyhrál, a že tedy on v žalobě naznačenou sumu, tu totiž, kterou žalovaný na něm prohrál, prostřednictvím svojí manželky žaluje, nárok to, který dle §. 1271. ob. z. obč. žalovatelným není.

Žalobkyně dala peníze vědomě žalovanému za tím účelem, aby pokračoval ve hře zapovězené, tedy k uskutečnění jednání nedovoleného, a nemůže tedy dle §. 1174. ob. zák. obč. zpět vrácení žádati.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 5. července 1883 č. 19195.

B. Tr.

Jest majetná manželka povinna, nuznému manželi svému alimentaci poskytovati, zejmena náklad léčení jeho v nemoci ze svého uhraditi?

Jan Fr., horník z D. (okr. Sl.), byl roku 1881 po dvakráte v c. k. všeobecné nemocnici Pražské ošetřován. Po druhém přijetí svém do tohoto ústavu v krátké době tam zemřel. Náklad na ošetřování jeho činil celkem 65 zl. 52 kr. Ježto úplná nemajetnost ošetřovance byla zákonným vysvědčením prokázána, obrátilo se ředitelstvo nemocnice k c. k. okresnímu hejtmanství v Sl., aby dotčené výlohy vymohlo na pozůstalé po něm vdově, Anně Fr., majetnici domu č. pop. 49. v D. Okresní hejtmanství uznalo ji za povinnu, výlohy tyto za svého manžela zaplatiti nemocnici Pražské, avšak k odvolání jejímu c. k. místodržitelství vynesením ze dne 20. ledna 1882 č. 83269. zrušilo nález okresního hejtmanství, ježto zde jde o povinnost k náhradě, zakládající se na poměrech práva soukromého, pokud se týče, na ustanoveních obecného zákonníka občanského, jichž posuzování nepřísluší úřadům politickým.

Byvši pak ředitelstvím nemocnice Pražské požádána, c. k. finanční prokuratura podala c. k. okresnímu soudu v Sl. žalobu na Annu Fr., žádajíc, by nalezeno bylo, že žalovaná jest povinna, řečené výlohy nemocnici Pražské ve 14 dnech zapraviti, poněvadž jí tak dle §§. 92. a 1042. ob. z. obč. náleží, ona však po dobrém zaplatiti se zdráhá. Ve sporu za tou příčinou zahájeném učinil právní zástupce žalované proti platebnímu rozkazu c. k. okresním soudem vydanému námitky, vrcholící v tom, že nezná žádného zákona, jenž by z důvodu práva soukromého uvaloval na manželku povinnost, platiti za manžela útraty léčebné, a taktéž že není žádného zákona politického, jenž by něco podobného stanovil.

V replice své c. k. finanční prokuratura vůči tvrzení odpůrcově, jakoby neznal žádného zákona neb nařízení, ukládajícího manželce povinnost právě dotčenou, poukazovala na to, kterak ze subsumpce žalobního děje žalovanou stranou mlčky doznaného — že totiž Jan Fr. byl v nemocnici Pražské ošetřován, že náklad obnáší zažalovanou sumu, že Jan Fr. sám byl nemajetným a žalovaná že byla manželkou jeho — podle §§. 44., 92. a 1042. ob. z. obč. následuje povinnost žalované, zaplatiti léčební náklad za nemajetného manžela svého, jak tato povinnost z §§. 92., 141., 143. a *154. ob. z. obč. nastává* manželi proti manželce, otci, po

případě matce proti dítěti, konečně dítěti proti rodičům. Že tato ustanovení občanského zákonníka mají tento obsah i význam, dokazuje konstantní judikatura soudní, která objem této povinnosti pozvolna, však stále šíří, jak na jevo jde z nálezu c. k. nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 1881 č. 7472. (Ger. Ztg. 1881 č. 97.), jenž v oboru tom posud spornou otázku vyřídil v ten rozum, že rodiče povinni jsou, dítěti vlastní výživy neschopnému — třeba by bylo již plnoleté — výživu poskytovati, pokud se týče, za ně náklad léčebný ze svého vésti. I jestiť zajisté nutno, pokud možná nejvíce ubrati tísně onomu břemenu, které zákonem uloženo jest zemi tím, že jest povinna nahraditi nemocnicím všeobecným náklad za ošetřování osob, jež samy jsou nemajetné a též nikoho nemají, jemuž by ze svazků společenských náklad vésti náleželo. Že však takovým svazkem společenským manželství jest, tomu nejen učí mravouka, leč jest to také ustanoveno obecným zákonem občanským v §§. citovaných. C. k. finanční prokuratuře jest tedy setrvati na prosbě žalobou učiněné.

C. k. okresní soud v Sl. rozsudkem ze dne 7. června 1883 č. 6213. uznal za právo, že žalovaná Anna Fr. jest povinna, náklad, o nějž jde, nemocnici Pražské zaplatiti a finanční prokuratuře soudní útraty sumou 9 zl. 61 kr. nahraditi. V

příčinách

poukazuje se mimo jiné na to, kterak z §. 44. ob. z. obč., jakož i z celého účelu a podstaty svazku manželského nade všechnu pochybnost plyne, že jeden manžel druhého všestranně podporovati, zejmena tedy v případu onemocnění téhož ošetřovati a náklad na toto ošetřování, je-li druhý manžel nemajetným, ze svého vésti povinen jest; dle §. 1042. ob. zák. obč. má pak žalující nemocnice, učinivši náklad, jejž žalovaná dle toho, co právě bylo vytknuto, sama nésti povinna byla, právo žádati náhradu na žalované.

K odvolací stížnosti Anny Fr. c. k. vrchní soud zemský nálezem ze dne 18. července 1883 č. 20254. změnil rozsudek soudu okresního a zamítl žalobu c. k. finanční prokuratury jmenem c. k. všeobecné nemocnice Pražské podanou i závěreční prosbu v ní položenou.

Důvody.

Vzájemné závazky manželů, pak povinnost manželky oproti *manželi jejímu,* upraveny jsou ustanovením §§. 44. a 92. ob. zák.

obč. Dle prvého ustanovení manželé jsou povinni, vzájemnou pomoc sobě poskytovati; podle druhého pak ustanovení zákona manželka jest zavázána, jíti za manželem do jeho obydlí, jemu v hospodářství a živnosti dle síly své pomáhati, a pokud pořádek domácí žádá, nařízení od něho učiněná nejen sama plniti, ale dbáti též, aby od jiných byla plněna.

Z těchto zákonných ustanovení lze ovšem dovozovati povinnost manželčinu, manžela, když onemocní, ošetřovati a jemu pomoc lékařskou zaopatřiti, závazku však, aby náklad na to ze svých vlastních prostředků vedla, z těchto ustanovení zákonních vzhledem k §. 6. ob. z. obč. dovozovati nelze a to tím méně, ježto z §. 91. ob. z. obč. vysvítá, že jest pouze manžel povinen, manželku dle mohovitosti své slušně živiti, jí tedy v případu nemoci lékařskou pomoc ze svého opatřiti a náklad na to nésti; kdyby však zákon týž závazek chtěl uložiti manželce, byl by zajisté příslušné ustanovení zahrnul v §. 92. ob. zák. obč., který pojednává o povinnostech manželčiných.

Z nálezu tohoto c. k. finanční prokuratura se dovolala, kladouc v stížnosti dovolací hlavně váhu na to, že vrchní zemský soud nepřihlížel též k §. 1042. ob. z. obč., a že patrně nemohlo býti úmyslem zákonodárcovým, dovoliti, aby manželka z povinnosti své, manžela onemocnělého ošetřovati a jemu pomoc lékařskou opatřiti (kteroužto povinnost sám vrchní zemský soud v rozsudku svém uznává), vymkla se spůsobem tím, že dá manžela odvésti do některé nemocnice veřejné, a aby takto povinnost svou přesunula na někoho jiného. Mimo to c. k. finanční prokuratura dokládala se též shora zmíněného nálezu nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 1881 č. 7472. a důvodů téhož nálezu, dovozujíc z nich obdobným spůsobem též povinnost manželky k placení výloh za ošetřování manžela v nemocnici veřejné.

Leč c. k. nejvyšší soud potvrdil nález druhé stolice z

důvodů

v nálezu témž uvedených.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 18. října 1883 č. 11392.

A. H.

Lze činiti proti konečnému účtu poručenskému výtky pořadem sporu?

Frant. Č. bývalý poručník Marie C. podal k c. k. okr. soudu v Habrech účet poručenský za dobu jeho poručenství až do provdání poslednější v roce 1884.

Když pak Marie C. účet ten při stání dne 9. srpna 1880 neschválila, rozkázal jí c. k. okr. soud v Habrech výměrem ze dne 9. srpna 1880 č. 4242., by své domnělé námitky proti účtu onomu jakožto řádnou žalobu do 6 neděl od doručení výměru onoho k soudu zmíněnému podala, jinak že by účet ten na požádání Františka Č. byl schválen.

Hledíc k tomuto nařízení podala Marie C. dne 5. října 1880 pod č. 5205. k účtu poručenskému výtky a spolu žalobu, v níž celkem 20 výtek uvedla žádajíc za uznání pravosti jich a sledem toho za nález, že žalovaný Frant. Č. jest povinen přebytek 343 zl. 51 kr. s přísl. jí do 14 dnů pod následky exekuce zaplatiti.

Po provedeném písemném sporu a po výslechu vedených svědků uznal c. k. okresní soud v Habrech rozsudkem ze dne 30. prosince 1882 č. 5968. za právo a shledal toliko jediné z podaných výtek pravou, některé odmítl úplně a pravost ostatních učinil závislou na vykonání přísah rozhodovacích žalobkyně neb žalovaného a přísahy oceňovací Františka Č.

Na rozsudek tento stěžovala si žalobkyně Marie C. v těchto kusech: 1. že jí vůbec žádné útraty sporu nebyly přisouzeny, ani zvítězí-li se všemi výtkami aneb jen některými, ba že naopak vyřčeno, že soudní útraty, když žalobkyně se žalobou zvítězí, nésti má každá strana své; 2. že nebylo žalobní prosbě dáno místa, an rozsudek neobsahuje výrok toho znění, že žalovaný povinen vzhledem ku pravosti všech výtek aneb některých přebytek 343 zl. 51 kr. s přísl. aneb část jeho jí do 14 dnů pod následky exekuce zaplatiti, neboť co by jí prospěl nález, že jsou výtky pravé, když by žalovaný přebytek nebyl povinen zaplatiti; 3. že mělo výtkám jejím bezvýminečně dáno býti místa.

Na zmíněný rozsudek stěžoval si ale také žalovaný z důvodu, že mu nebyla přisouzena část útrat sporu, ač některé výtky bezvýminečně zamítnuty byly a pak proto, že byly přisouzeny útraty jen pro ten případ, když žalobkyně všechny přísahy nesloží a on všechny složí, kdežto se měly stanoviti útraty pro složení neb *nesložení každé* jednotlivé přísahy.

Avšak c. k. vrchní zemský soud v Praze vyřízením ze dne 4. září 1883 č. 19279. a 25302. zrušil rozsudek svrchu uvedený ze dne 30. prosince 1882 č. 5968.

v uvážení,

že — nehledíc k tomu, že rozsudek onen ustanovení §. 248. ob. s. ř. nevyhovuje, an ním o žádosti na zaplacení obnosu 343 zl. 51 kr. učiněné rozhodnuto nebylo, a rozsudek tedy již z toho důvodu jest zmatečným — účty poručenské dle ustanovení §§. 238., 242., 261., 262. vš. z. obč. a dle §§. 203.—216. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. mají býti vyřízeny, což patrně vychází na jevo ne jedině z uvedených zákonních ustanovení, nýbrž též z dvorního dekretu ze dne 13. února 1795 č. 215., který výslovně nařizuje, že se při účtech správce konkursní podstaty z pojmu účtů pupilárních vycházeti nemá a že se tedy poručenský účet od Frant. Č. položený dle ustanovení řízení nesporného vyříditi měl. Nařízeno zároveň c. k. okresnímu soudu, aby o tomto poručenském účtu, ana se tato věc k vyřízení v cestě processu nehodí, další zákonné řízení dle shora naznačených nařízení zavedl a též provedl. Zároveň odsouzena byla žalobkyně následkem sporu nesprávně počatého a nesprávně provedeného na útratách I. a II. instance nahraditi žalovanému 56 zl. 8 kr. a 16 zl. 70 kr. do 14 dnů pod následky exekuce.

Na toto vyřízení c. kr. vrchního zemského soudu v Praze podala žalobkyně ku vysokému c. kr. nejvyššímu soudnímu dvoru řádnou a pokud se týče mimořádnou stížnost dovolací, poukazujíc v ní zejmena k tomu: že jednání o pravosti složeného poručenského účtu podlehá řízení nespornému avšak jenom potud, pokud strany a zejmena bývalý nezletilec účet ten za správný uznává aneb nesprávnost a nedostatky smírnou cestou při stání k tomu určeném odstraniti lze, avšak jestli poručenec účet poručenský neuznává za správný, přestává úřad soudce nesporného řízení a musí tento strany poukázati na pořád práva sporného, jak výslovně nařizuje §. 216. cís. pat. od 9. srpna 1854 č. 208. ř. z.

Tak stalo se i v přítomném případě; žalobkyně neuznala účet za správný a byla proto ku podání výtek poukázána. a učinivši tomuto soudnímu nařízení zadost, nemůže býti odsouzena ku náhradě útrat sporných, ana spor nezavinila.

Nařízení dv. dekr. od 13. února 1785 č. 215. (recte 217) nevztahuje *se na přítomný případ*, mimo to bylo ustanovení toto

novějšími zákony zejmena cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. zrušeno, jakož i dřívější konkursní řád ze dne 1. května 1781 byl novým konkursním řádem ze dne 25. prosince 1868 zrušen.

Konečně podotýká žalobkyně, že není v soudní praxi žádné pochybnosti, že nesprávnost účtu poručenského toliko v řízení sporném provésti lze, tím více, když v cestě nesporné odčinění býti nemohla a strana na právní cestu odkázána byla.

Avšak c. k. nejvyšší soud dovolací stížnosti žalobkyně místa nedal a sice

v uvážení:

1. že úřadu poručenskému netoliko co do skládání nýbrž i co do zkoumání účtů poručenských se jest říditi z povinnosti úřadní zákonými předpisy ve vyřízení c. k. vrchního soudu zemského citovanými a že podle §. 265. ob. zák. obč. v záležitostech poručenců jeho se týkajících zodpovědný soud poručenský této z povinnosti úřední mu příslušící povinnosti odkázáním strany k podání výtek proti účtu takovému v cestě sporné se vyhnouti nemůže; 2. že totéž platí i při vyřízení účtu konečného, ježto zákon pro ten případ žádných výjimek nestanoví, spíše naopak z ustanovení v stížnosti citovaného §. 216. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. — podle kterého po ukončení poručenství a vyřízení účtu konečného spory v záležitosti poručenské nikoliv více z povinnosti úřední, nýbrž jedině cestou processuální projednány a rozhodnuty býti mohou — zřejmě seznati lze, že i při vyřízení účtu konečného jakož při každém účtu poručenském vůbec si počínati jest, že tedy i konečný účet z povinnosti úřadní v řízení nesporném vyříditi se musí; 3. že tedy přítomný případ k řízení spornému nenáleží a toto, jak zahájeno a provedeno bylo, ovšem zmatečným se jeví, kterýžto zmatek tím, že výměrem ze dne 9. srpna 1880 č. 4242. žalobkyně na podání řádné žaloby poukázána byla, nikterak za odstraněný považovati nelze a který zrušení rozsudku a celého jednání zároveň ale i odsouzení propadající žalobkyně k náhradě odpůrci způsobených útrat soudních ospravedlňuje.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 20. listopadu 1883 č. 13196.*)

Dr. Frant. Koníček.

---

*) Následkem toho byl onen účet poručenský dodán c. k. notáři *jako soudnímu* komisaři k prozkoumání a podání zprávy.

Vindikace věcí movitých (§. 370. ob. zák. obč.). K nauce o průvodních prostředcích.

C. k. okresní soud v král. Vinohradech v stručně projednané rozepři Marie R., obchodnice v Žižkově, žalující, s c. k. finanční prokuraturou v Praze noe. berního aeráru, žalovanou, o uznání vlastnictví nábytku s přísl. k žalobě dne 3. května 1882 pod č. 10667. podané, ukončiv dne 17. prosince 1882 s oběma stranama jednání, doplniv totéž 24. února 1883 a vyslechnuv svědky uznal za právo:

Žalobkyně Marie R. se žalobou a závěrečnou její prosbou, aby uznáno bylo právem, že následující věci, pro dlužné daně 388 zl. 83 kr. c. k. okresním hejtmanstvím v Karlíně dne 26. března 1881 proti Josefu R. exekučně zabavené, a sice: 2 šatníky v ceně 20 zl., 1 prádelník v ceně 10 zl., 1 pohovka v ceně 2 zl. atd. jsou jejím vlastnictvím, a že mají jako takové ze zájemního protokolu vyloučeny býti, zástavní právo na ně pro dlužné daně Josefa R. 388 zl. vydobyté že se zrušuje, že jest c. k. finanční prokuratura jmenem c. k. aeraru povinna, vlastnické právo žalobkyně na svršky tyto uznati a žalobkyni náklady sporu nahraditi, se zamrhuje, a jest Marie R. povinna, aby c. k. finanční prokuratuře náklady sporu do 14 dnů pod následky exekuce zaplatila.

Důvody.

Žalobkyně domáhá se uznání vlastnictví k nábytku a žádá, aby věci shora uvedené z exekuce pro dlužnou daň byly vyloučeny. Ona tvrdí, že věci od rodičů svých jako výbavu obdržela, že je převzala, a že totožny jsou s oněmi, jež dle výměru c. k. okresního hejtmanství v Karlíně ze dne 4. března 1882 č. 9958. proti Josefu R. pro dlužnou daň 388 zl. 83 kr. politickou exekucí dne 26. března 1881 zajmuty a odhadnuty byly.

Aby tvrzení své o vlastnictví, totiž právní důvod a pravý spůsob nabývací k věcem (§§. 366., 369. a 372. ob. z. obč.) dokázala, dovolávala se svědkův Josefa R., Čeňka a Anny S.

Svědci ti potvrdili, že žalobkyně podobných věcí, jak je žaloba vypočítává, jako výbavu obdržela, ale poněvadž svědkové, jako rodičové, pokud se týče Josef R., jako manžel žalobkynin, dle §. 141. ob. s. ř. svědky vadnými jsou, tož výpověďmi jejich důkaz dle řádu soudního proveden není, a nezbývalo by za účelem zřízení důkazu, leč uznati na rozhodovací přísahu zápornou pro

c. k. finanční prokuraturu, pokud se týče pro zástupce její dle §. 36. struč. ř.

Na tuto rozhodovací přísahu by ovšem uznati lze bylo, vždyť okolnostem přísahy takové nasvědčuje jak notářský spis ddto. Praha 24. ledna 1879, tak i shora zmíněná přísaha svědecká.

Avšak na přísahu tuto uznáno nebylo, poněvadž by se jí spor nerozhodnul, neboť se žalobkyni nedostává zákonného důkazu o totožnosti věcí.

Žalobkyně uvádí, že věci výbavy jsou totožny s věcmi politické exekuce. Uvádění toto jest všeobecné a nedoložila je žalobkyně okolnostmi takovými (§. 370. ob. zák. obč.), dle nichž by se finanční prokuratura, pokud se týče zástupce její, o totožnosti věci mohl přesvědčiti; žalobkyně dílem prý koupila věci u truhláře K., který již zemřel, dílem je zjednala u osob jiných. Když tedy žalovaný nijak nemůže nabyti přesvědčení o okolnostech přísahy, nelze na takovou přísahu, zde přísahu totožnosti, uznati.

I nezbývalo leč žalobu zamítnouti.

K odvolání žalobkyně c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 3. července 1883 č. 18096. rozsudek prvního soudce změnil a dal žalobě pro ten případ průchod, když žalobkyně vykoná přísahu doplňovací, „že svrchky pro dlužné daně 388 zl. 83 kr. c. k. okresním hejtmanstvím v Karlíně dne 26. března 1881 proti Josefu R. exekučně zabavené, a sice: 2 šatníky v ceně 20 zl., 1 prádelník v ceně 10 zl., 1 pohovku v ceně 2 zl. atd. v roce 1879, když se provdala, od svých rodičů Čeňka a Anny S. jako výbavu věnované a odevzdané obdržela.“

Důvody.

Uváží-li se, že notářským spisem ze dne 21. ledna 1879 č. 516., který dne 26. března 1881 při výkonu exekuce již předložen byl, v odst. 3. výbava sestávající z nábytku, prádla, šatstva, peřin a jiných do výbavy patřících věcí za vlastnictví nevěsty se prohlašuje, a jako takové se vyhražuje; uváží-li se dále, že od onoho notářského spisu až do zabavení věcí téhož druhu poměrně krátká doba dvou let minula, a tedy za to míti nelze, že ty zabavené věci z výbavy žalobkyně více nepocházely, jiné věci však dle zájemního protokolu nalezeny nebyly, a že svědkové — byť i pro jich svazek příbuzenský, pokud se týče svazek manželský, relativně zavržitelní, a sice Čeněk S., Anna S. a Josef R. výslovně *potvrdili, že věci* takové, jaké v žalobě uvedeny jsou, a jak

vědek Josef R. výslovně potvrzuje, věci s oněmi v žalobě uvedenými totožné, do výlučného vlastnictví žalobkyně odevzdány byly; uváží-li se dále, že dle §. 212. s. ř. nutně zapotřebí není, aby pro průvodní větu, jak táž v doplňovací přísaze upravena býti má, prvá polovice důkazu slovo za slovem provedena byla, nýbrž že dostačí, když pro hlavní okolnosti polovice důkazu vůbec provedena jest, a že v tomto případu notářskému spisu ve spojení s výpověďmi tří svědků význam polovice důkazu přikládati dlužno jest, tož sluší odvolání žalobkyně, hledíc k tomu, že tu jsou podmínky §. 212. soud. ř., průchod dáti, a na doplňovací přísahu žalobkyně uznati.

K dovolací stížnosti žalované c. k. nejvyšší soud rozsudek c. k. vrchního soudu zemského změnil, ponechav rozsudek c. k. okresního soudu v král. Vinohradech v platnosti.

Důvody.

Žalobkyně, ačkoliv advokátem zastoupena, opomenula proti předpisu §. 370. ob. zák. obč. svrchky, které dle žaloby při provdání se roku 1879 od rodičů jako výbava jí dány a odevzdány byly, takovými známkami označiti, jež by je od jiných věcí stejného druhu rozlišovaly, nýbrž spokojila se s tím, že je jen podle druhů pojmenovala.

Již tento nedostatek žalobu vratkou činí, ana c. k. finanční prokuratura v zastoupení žalovaného aeraru popřela, že zabavené věci totožny jsou s oněmi, jež žalující spůsobem jí tvrzeným nabyla.

Předloženým notářským spisem (příl. repliky *A.*), v kterémž ustanoveno jest, že výbava záležející z nábytku, prádla, šatstva, peřin a jiných věcí, vlastnictvím manželky zůstanou, není důkaz podán ani o tom, že žalující věci toho druhu dány a odevzdány byly, ani o totožnosti jich se svrchky zabavenými, o nichž řeč jest.

Výpověď rodičů a manžela žalující, jako svědků dle §. 141. soud. ř. zavržitelných není spůsobilá, aby jí polovice důkazu, která by se ve smyslu §. 212. soud. ř. přísahou doplňovací žalující na úplný důkaz doplniti mohla, provedena byla, a příčí se tudíž zákonu připustiti přísahu doplňovací v rozsudku vrchního soudu zemského uvedenou.

V rozepři této nelze aeraru proto, že se tu nejedná o právní jednání, které uzavřel nějaký správní organ, a o kterém přísahu rozhodovací by organ ten vykonati měl, přísahu takovou ukládati,

a to tím méně, poněvadž zástupcům aeraru možno není, aby konaným vyšetřováním o pravdivosti udání žalobkyně se přesvědčili, a to proto, poněvadž, jak již shora vytknuto, věci ty určitě označeny nejsou.

Jelikož rozsudek soudce prvního žalobu bezvýminečně zavrhující se stavem věci a zákonem se srovnává, tož byl potvrzen.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 24. srpna 1883 č. 10766.

Schin.

K §§. 55., 60. a 72. zák. ze dne 9. dubna 1873 č. 70. ř. z.

K úpadku ediktem c. k. zemského soudu v Praze ze dne 24. března 1877 na jmění Živnostenské záložny „Rtuť" v Praze, zapsaného společenstva s neobmezeným ručením uvalenému, přihlásil František Jabloň svou pohledávku 2750 zl. s přísl., i byla pohledávka ta za likvidní uznána.

Konkurs ten byl však výměrem ze dne 31. prosince 1881 dle §§ 66. a 154. konk. ř. skončen, aniž by František Jabloň na zaplacení své pohledávky něčeho byl obdržel, tak že týž podle §§. 60. a 72. zákona ze dne 9. dubna 1873 byl nucen, svou pohledávku úplně na členech společenstva „Rtuť" vymáhati.

Proto žádal při c. k. zemském soudu v Praze na základě výtahu c. k. obchodního soudu z rejstříku pro společenstva, dle něhož Josef Medvídek dne 19. února 1874 jako člen představenstva zapsán a dne 16. září 1875 následkem vzdání se vymazán byl — z čehož dle §§. 15. a 16. zákona ze dne 9. dubna 1873 č. 70. ř. z. jde, že Josef Medvídek nejméně v době ode dne 19. února 1874 do 16. září 1875 byl členem představenstva a tudíž i vůbec členem společenstva „Rtuť" — pak na základě výměru ze dne 31. prosince 1881 a konečně na základě ediktu ze dne 24. března 1877, podle kterého konkurs na jmění toho společenstva uvalen byl v době dvouleté od té chvíle, kdy Josef Medvídek přestal býti členem ředitelstva, kdy tedy týž dle §. 73. zák. o společenstvech ještě byl v ručení, a to celým svým jměním, — aby mu proti Josefu Medvídkovi povolen byl vklad exekučního práva zástavního pro 2750 zl. s přísl. na nemovitostech jeho, kteréžto žádosti c. k. zemský soud v Praze výměrem ze dne 7. dubna 1883 č. 11505 vyhověl.

C. k. vrchní soud zemský ke stížnosti Josefa Medvídka tento výměr první stolice zrušil a nařídil, aby se zamítnutí žádosti za vklad exekučního práva zástavního při dotčených nemovitostech poznamenalo,

ježto

vlastnost Josefa Medvídka jako ručícího člena společenstva „Rtuť" výtahem ze společenského rejstříku c. k. obchodního soudu v Praze žádným spůsobem prokázána není, tato listina spíše pouze osvědčuje, že Josef Medvídek jako ředitel tohoto společenstva zřízen, při zápisu ze dne 15. září 1875 následkem vzdání se vymazán a dne 24. března 1877 na toto společenstvo konkurs uvalen byl.

Přes dovolací stížnost Františka Jabloně c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice potvrdil,

poněvadž

žadatel listinu vedle zákona k odůvodnění exekučního práva od něho žádaného schopnou nepředložil, obzvláště důkaz ve smyslu §. 55. zákona ze dne 9. dubna 1873 č. 70. ř. z. o tom nepodal, že pohledávka, pro kterouž exekuce se žádala, též před vystoupením Josefa Medvídka ze společenstva „Rtuť" proti této vznikla.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 25. září 1883 č. 11252.

JUC. Jak. Scharf.

Prve než pokuta, pod kterou další rušení držby zakázáno bylo, za propadlou se prohlásí, dlužno slyšeti stranu druhou, a po případě provésti důkaz opětného rušení.

Konečným výměrem ze dne 3. ledna 1878 č. 57. uznal c. k. okresní soud ve Vodňanech, že žalovaný Václav Vávra přerušil žalujícího Jana Bláhu v držení práva čerpání vody ze studně žalovaného a že povinen jest, čerpání toto jemu povoliti a všeho dalšího rušení se zdržeti pod pokutou 10 zl.

Když později na to Jan Bláha tohoto práva svého použiti chtěl, rozbil mu Václav Vávra vědra k nabírání vody a zamezil mu úplně další čerpání její.

Proto podal Jan Bláha žádost, aby pokuta vyhražená za propadlou byla vyhlášena.

Výměrem ze dne 12. října 1882 č. 7352. c. k. okr. soud ve Vodňanech žádosti té vyhověl a pokutu za propadlou prohlásil.

K stížnosti Václava Vávry c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 14. listopadu 1882 č. 33326. výměr okresního soudu zrušil a jemu nařídil, aby k žádosti Jana Bláhy nejprvé stání ustanovil a výslechem stran, hlavně po provedení důkazů, kterých snad exekvent nabídnul, zjistil, zdali žalovaný positivní činy v žádosti exekuční uvedené předsevzal, a by pak teprvé o žádosti exekventově rozhodl.

Revisijní stížnost Jana Bláhy c. k. nejvyšší soud zamítl, poukázav na

důvody

druhé stolice jakožto správné.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 3. ledna 1883 č. 15463.

Dr. A. Mokrý.

K nauce o hypothekárním pojištění výživného a k výkladu na §. 33. lit. d) knih. zák.

I.

Rozsudkem c. k. okresního soudu v Kr. V. ze dne 29. května 1881 č. 9777. a rozhodnutím c. k. vrchního soudu zemského ze dne 26. srpna 1881 č. 19789. byl žalovaný X., majitel realit, ku žalobě poručenstva nezl. Y. o uznání otcovství a plnění otcovských povinností k nezl. Y., když byly přísahy, na něž uznáno, vykonány, právoplatně odsouzen, platiti ode dne 9. května 1882 na vychování nemanželského dítěte Y. až do 7. roku věku, totiž až do 31. srpna 1884 měsíčně 6 zl., a od počátku 7. roku až do doby, kdy se bude moci dítě to samo živiti, měsíčně 7 zl. 50 kr.

Na základě dotčených rozsudků a výměrů o vykonaných přísahách žádal poručník nezl. Y. za vklad práva zástavního na realitách nemanželského otce pro onu povinnost jeho až do výše 2000 zl. k rukoum nezletilé Y.

Žádosti této bylo výměrem c. k. okresního soudu v Kr. V. ze dne 21. května 1882 č. 12156. vyhověno.

Ku stížnosti nemanželského otce X. zrušil c. k. vrchní soud *zemský rozhodnutím* ze dne 9. srpna 1882 č. 23242. výměr onen,

poněvadž

rozsudky, na základě jichž za vklad se žádalo, byly by oprávňovaly sice poručníka, žádati za exekuční zástavní právo pro splatné již dávky alimentační, nikoliv však ku vymožení zástavního práva v příčině alimentů dosud nesplatných, a hlavně i poněvadž co do těchto nesplatných alimentů vykonatelnost výroků oněch ještě nenastala a vůbec jmenované listiny poskytnutí zástavního práva v tomto spůsobu neobsahují, tak že ani záznam zástavního práva povolen býti nemůže (§. 36. knih. zák.).

Revisijní rekurs žalobcův byl nejvyšším soudem zamítnut z

důvodů

druhé stolice v podstatě zákonitých a na základě úvahy, že výrok o povinnosti k periodickým dávkám alimentů rozsudkem neb soudním smírem stanovený není ještě právním důvodem a nezakládá povinnost ku zjištění alimentů, jež příště splatnými se stanou, hypothekou neb jinou zástavou.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 23. listopadu 1882 č. 13625.

II.

Na základě výměru c. k. okresního soudu v Č. Br. ze dne 24. listopadu 1881 č. 7816. a intimatu rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského ze dne 7. února 1882 č. 3979., kterýmiž Anně Pr. povoleno bylo, aby až do rozhodnutí sporu zahájeného proti manželi jejímu o rozvedení manželství od stolu a lože, zvláštní bydliště měla a manžel její povinen byl, jí platiti na výživu měsíčně 30 zl., byl výměrem c. k. okresního soudu v Č. Br. ze dne 20. května 1882 č. 4169. povolen vklad práva zástavního pro onu povinnost Frant. P., aby své manželce Anně Pr. na výživu měsíčně platil 30 zl., až do nejvyššího obnosu 5000 zl. na polovici usedlosti Frant. Pr. patřící.

Frant. Pr. podal na výměr ten stížnost, jež však zamítnuta byla,

poněvadž

listinu, na základě jejíž za vklad práva zástavního žádáno bylo, pokládati jest za výrok, jenž soudně proveden býti může. Obsahujeť právoplatný soudní nález a tudíž na základě této listiny vklad dle §. 33. lit. *d*) knih. zák. státi se může. Obnos 5000 zl. není vzhledem k výši alimentace, jež poskytovati se má, přehnaným.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 6. září 1882 č. 26059.

Dr. K. Havelka.

Ze soudní praxe v přestupcích.

Beztrestnost přestupku §. 320. lit. e) tr. z. (spáchaného užíváním jmena rodinného osobou provdanou) na základě §. 2. lit. e) tr. z. K nauce o promlčení přestupků. (§§. 531. a 532. tr. z.)

Rozsudkem ze dne 27. října 1883 č. 14634. nalezl c. k. m. del. okresní soud pro přestupky v Praze k žalobě funkcionářem c. k. státního zastupitelství na Rosu Königovou pro přestupek §. 320. lit. *e*) tr. z. učiněné takto za právo:

Obžalovaná Rosa Königová, rozená Roubíčkova, jest vinna, že, jsouc provdána za Emanuela Königa, pod jmenem rodinným „Rosa Roubitschek" jí nepříslušícím vydobyla sobě v roce 1872 u zdejšího magistrátu koncesse ku prodeji lihovin a pak opětně pod tímže jmenem v žádosti ze dne 16. února 1883 u c. k. policejního ředitelství podané pod jmenem Rosa Roubitschek oznámila přeložení kořalečního obchodu svého, tak že udáním jmena nepravého veřejný úřad v omyl býti mohl uveden, čímž se dopustila přestupku §. 320. lit. *e*) tr. z. a odsuzuje se proto ku trestu peněžité pokuty 5 zl.

Důvody.

Soudce nabyl přesvědčení, že obviněná skutku jí za vinu daného se dopustila, z toho, že táž skutek tento v námitkách de praes. 29. srpna 1883 i také při hlavním pře líčení doznala, a skutek ten také zjištěn jest dopisem c. k. policejního ředitelství ze dne 3. března 1883, jakož i přiloženou žádostí, kterouž obviněná 16. února 1883 k c. k. policejnímu ředitelství byla podala.

Na námitku, že obviněná učinila tak v omylu, proto že ji manžel její po krátkém manželství již v r. 1861 opustil, nedav od té doby o sobě ničeho věděti, že tedy byla toho mínění, že může užívati opět svého jmena rodinného — nelze ohledu bráti, poněvadž jest vůbec známo, že každá ženská osoba provdáním se pozbude svého původního rodinného jmena a psáti se má po manželi, kteréžto jméno zaměniti může ve své dřívější jméno rodinné toliko na základě úředního povolení, což se však tuto nestalo.

Neplatí též další námitka, že trest promlčením pominul, neboť obviněná, užívajíc již od r. 1861 rodinného, tudíž nepravého jmena, jak o tom svědčí dopis c. k. policejního ředitelství ze dne 28. února 1883, pod kterýmžto jmenem roku 1872 dobyla sobě povolení ku ko-

łalečnímu obchodu, nepravého jména onoho na dále užívala, posléze i v žádosti, kterouž dne 16. února 1883 k c. k. policejnímu řiditelství podala, čímž dokázáno, že trestní skutek opakovala, kterýž nemohl promlčeti, ježto na základě trestního oznámení ze dne 28. února 1883 vydáno bylo na obviněnou trestní nařízení již dne 6. března 1883.

K odvolání se obviněné zrušila druhá stolice nález tento, propustivši obviněnou z obžaloby z těchto

důvodů:

Hledě k nepopřenému udání obžalované, že ji manžel její již v roce 1861, tedy více než 10 let před tím, než v r. 1872 pod svým rodinným jmenem „Rosa Roubičkova" o povolení ke kořalečnímu výčepu zakročila, svévolně opustil, a od té doby o sobě slyšeti nedal, sluší za to míti, že se obviněná, jmenujíc se na dále svým rodinným jmenem Roubíčkova, v takovém omylu nalezala, pro který ve svém činu, zvláště jako israelitka, trestné jednání shledati nemohla, a nelze jí tedy na základě §. 2. lit. *e)* tr. z. tento čin jako přestupek §u 320. lit. *e)* tr. z. přičítati.

Ostatně trestnost tohoto přestupku již také dle §§. 531. a 532. tr. z. promlčením pominula, neb Rosa Königová zakročila dle dopisu c. k. policejního řiditelství ze dne 28. února 1883 již v roce 1872 pod jmenem „Rosa Roubitschek" o povolení k výčepu kořalky, a bylo jí toto povolení také dáno. Od toho času uplynula však dávno více než tří- neb šestiměsíční, ano i celoroční, ku promlčení téhož přestupku ustanovená lhůta, a nelze nové zakročení obviněné, aby schválilo se přeložení kořalečního obchodu do jiného domu, považovati za pokračování v jejím trestním jednání, protože Rose Königové původně žádný kořalečný obchod povolen nebyl, jí tedy pod tímto jmenem takové žádoucí přeložení téhož obchodu do jiné místnosti ani povoleno býti nemohlo. Z těchto úvah byla Rosa Königová z uvedené žaloby dle §. 259. odst. 3. tr. ř. propuštěna.

Nález c. k. zemského soudu v Praze jako stolice odvolací v přestupcích ze dne 5. prosince 1883 č. 2641.—II.

—el.

O pořadí instancí při městech s vlastním statutem. (K výkladu na zákony obecní.)

Roku 1881 vydal Pražský magistrát nařízení, že majitelé domů *mají v čas náledí a padání* sněhu chodníky před svými

domy posypávati výhradně říčním pískem. Na nařízení toto podalo několik majitelů domů stížnost ke sboru obecních starších, který však nařízení magistrátu potvrdil.

Rekurrenti, zastoupeni drem. P., vedli si dále stížnost k zemskému výboru na základě čl. 24. zákona ze dne 5. března 1862 č. 18. ř. z., neuznávajíce magistrát za oprávněný, v záležitostech místní policie dávati nařízení tak výlučné a obmezující majitele domů v jich právu, posypávati chodníky dle řádu o čistění ulic pro Prahu z r. 1838 buď popelem aneb pískem.

Zemský výbor v Čechách prohlásil se však výnosem ze dne 16. listopadu 1881 č. 28425. za nepříslušna, i odmítl meritorní vyřízení této věci,

jelikož

ustanovení zákona ze dne 5. března 1862 č. 18. ř. z. na obec Pražskou, mající svůj vlastní řád, jen tenkráte vztahovati by se mohla, kdyby byl Pražský obecní řád dle ustanovení tohoto říšského zákona, obsahujícího všeobecné zásady pro zákonodárství obecní, jmenovitě dle čl. 22. až 26. téhož zákona, cestou zákona zemského změněn, a ustanovení čl. 23. a 24. onoho říšského zákona v Pražský obecní řád byla pojata bývala.

Pokud tomu tak není, rozhoduje o věcech kompetence jediné Pražský řád obecní, ten však nezná ve věcech místní policie (samostatná působnost) vyšší stolice než sbor obecních starších, pročež zemský výbor není oprávněn o nálezech sboru toho další usnešení činiti.

Na rozhodnutí toto podal dr. P. stížnost k c. k. správnímu dvoru soudnímu, který po provedeném řízení zrušil toto vynešení zemského výboru z těchto

důvodů:

Čl. 23. zákona ze dne 5. března 1862 č. 18. ř. z. stanoví, že města s vlastním řádem podlehají přímo zemskému výboru. V odstavci 3. pak článku 24. téhož zákona praví se, že o stížnostech na usnešení měst s vlastním řádem rozhoduje zastupitelstvo zemské.

Zákonem tím podřízeny jsou tudíž obce, mající svůj řád obecní, nejvyšším orgánům samosprávným, a tyto považovati sluší za jich odvolací stolici v záležitostech samostatné působnosti obecní.

Že tato ustanovení zákonní platí i pro ona města, jichž obecní řády pocházejí z let dřívějších (jako Pražský řád obecní),

vychází z jasného znění čl. 22. cit. zák., kde se již mluví o existujících městských řádech. Ustanovení zákona z r. 1862 dlužno tedy vztahovati i na obecní řády z dob dřívějších, pokud ještě trvají.

Jelikož nařízení Pražského magistrátu týkající se místní policie spadá do oboru samostatné působnosti obecní, měl zemský výbor dle předpisu čl. 24. cit. zák. stížnost tuto in merito vyříditi.

Rozhodnutí c. k. správního dvoru soudního ze dne 5. května 1882 č. 792.*)

V meritorním vyřízení zamítl na to i zemský výbor i c. k. správní dvůr soudní stížnost dra. P., poslednější zvláště z toho důvodu, že nálezem magistrátu nebyl porušen ani formální, ani materielní zákon.

Dr. R.

Zprávy

o týdenních schůzích Právnické Jednoty v Praze.

Týdenní schůze dne 28. února 1884.

Předseda: 2. náměstek starostův pan dr. ryt. z Aullů.

Zapisovatel: 2. jednatel p. dr. K. Havelka.

Členů přítomno: 11.

Na programu schůze jest rozprava o návrzích zákonů o soudní praxi a o změně některých ustanovení advokátního řádu.

Rozpravu zahájil advokát p. dr. Jan Růžička přednesením úvahy, kteráž uveřejněna byla svrchu na str. 145. a násl.

Pan prof. dr. Bráf upozorňuje na to, že by ustanovení, že praxe soudní předcházeti má praxi advokátní, méně majetným kandidátům velmi bylo na závadu.

Pan dr. Javůrek souhlasí úplně s náhledy p. dra. Růžičky, a má za to, že by tím, kdyby odpadlo ustanovení o předcházení praxe soudní praxi advokátní, návrh vládní svého hlavního účelu zbaven byl.

---

*) Pozn. red. Případ tento ovšem sdělen ve sbírce svob. p. z Budwinských (č. 1394.), však v příčině důvodů odvoláno se tam pouze k staršímu rozhodnutí správního dvoru soudního ze dne 9. března 1881 č. 450. (sb. č. 1038.). Vzhledem k principielní důležitosti nálezu neváhali jsme dáti místa zevrubnému jeho sdělení.

Dále uvádí, že by bylo velmi na prospěch soudních praktikantů, aby jim bylo poskytnuto více příležitosti, seznati postup řízení soudního, což nyní v mnohých referátech se neděje.

Pan dr. K. Havelka obrací se proti návrhu vládnímu v příčině tak zv. připouštění k advokacii a upozorňuje především na to, že ustanovení to, hledíc ku všeobecnému znění a nedostatku bližšího označení důvodů, na základě kterých kandidátu zapsání do listiny odepřeno býti může, jest nebezpečné, že by tudíž předloha vládní doplněna býti měla v tom směru, že „zapsání může také se odepříti pro nedůvěru k žadateli s udáním určitých a věcných důvodů“.

Nepokládá ochranu za dostatečnou, kteráž kandidátu poskytnuta jest odvoláním se k advokátní komoře z nálezu výboru, eventuálně k nejvyššímu soudnímu dvoru, poněvadž, jak známo, počet členů ve schůzích advokátní komory, jakož i usnešení její mnohdy od velmi nahodilých okolností jest závislé.

Co pak se týče rozhodování nejvyššího soudu, tož spočívalo by toto jediné na udáních spisů, kdežto otázka důvěry či nedůvěry ku kandidátu závisí spíše na bližší známosti kompetenta.

Dalo by se snad v té příčině řízením před disciplinární radou bezpečnější opory nalézti pro rozhodnutí o připuštění kandidáta.

Dále sluší uvážiti, že rozhodnutí výboru advokátní komory učiněno býti má teprvé, když byl kandidát přísahu vykonal a že snadno by se mohlo státi, že kandidát advokacie v posledním okamžiku řízením o výroku výboru půl leta a snad i déle od vykonávání advokacie by zdržen býti mohl. (Viz „Právník“ 1878 str. 355. a 1880 str. 393.)

Pan dr. Jirák má za to, že zavedením novot dle vládního návrhu nikterak odpomoženo by nebylo přílišnému počtu kandidátů advokacie. Přeplnění nejen ve stavu advokátském, nýbrž i v jiných stavech, má svůj důvod v tom, že máme příliš mnoho gymnasií a realek, kdežto škol průmyslových jeví se patrný nedostatek.

Kdyby se nějaká platná náprava v této věci státi měla, pak by muselo školství znova organisováno býti.

Na to vyslovuje se předseda pan dr. ryt. z Aullů následovně: Prodloužení praxe, jakého domáhá se vládní předloha, má míti patrně a jedině ten účel, aby přístup k advokacii stal se ještě obtížnějším, než dosud jest; však poměry v advokacii nejsou dosud takové, aby oprávněna byla snaha, počet advokátů pokud možná ztenčiti. Nedá se upříti, že konkurrence v příčině advokacie značně se zvětšila, ba že mnozí advokáti utrpěli rozmnožením počtu advokátů, však tolik jest *jisto, že konkurrencí* tou neutrpělo obecenstvo.

Z toho důvodu sluší se proti předloze vládní postaviti, ostatně nedocílila by ani ustanovení vládní předlohy toho, po čem touží, neboť delší praxe bohatého nezastraší. Jestliže však zastrašiti má chudého, pak nelze schváliti tendenci předlohy, aby se chudšímu vzala možnost voliti si svobodně zaměstnání své.

Zavedení praxe administrativní bylo by zajisté výhodné, ovšem naproti tomu by slušelo praxi advokátní o jeden rok zkrátiti.

Výhodnost administrativní praxe zvláště pro kandidáty ve velkých městech zaměstnané leží na bíle dni. V té příčině bylo by také záhodno, aby kandidátům poskytnuta byla příležitost, praktikovati také u hejtmanství horních, ležíť, jak známo, praxe horní většinou ladem.

Co se týče zkoušky advokátní a jednoty posuzování spůsobilosti soudců a advokátů, tož odporučiti lze náhled p. dra. J. Růžičky.

Co se konečně týče otázky zkoumání důvěry hodnosti kandidátovy, sluší ustanovení vládní předlohy vítati jako značný pokrok ku předu.

Tím bude právomoc advokátní komory značně rozšířena a nebude více tato, jako až dosud, v nejdůležitějším momentu pouhým nástrojem vykonávacím, nýbrž instancí rozhodující.

Obavu, že by následkem zdánlivě neurčitého znění zákona výbor advokátní komory práva svého neužíval svědomitě a s úplnou rozvahou, sluší míti za neodůvodněnou, neboť jednak nedá se pojem „důvěry hodnost" blíže definovati a byla by tudíž oprava nějaká v tomto směru marná, jednak na to poukázati sluší, že jedná se tu o soud čestný a že zajisté postižený dostatečné ochrany nalezne v odvolání se k advokátní komoře a nejvyššímu soudu.

Když byl pan předseda panu dru. Růžičkovi za úvahu jeho vzdal díky, skončena schůze o 8. hodině.

Dr. K. Havelka.

Nálezové c. k. nejvyššího soudu
v jiných listech uveřejnění.

Pořádá dr. B. Pacák.

19) Při žalobě o zaplacení konvencionální pokuty není třeba důkazu škody, jestliže nastal případ, pro který byla stanovena (§. 1336. ob. zák. obč.).

Nález ze dne 12. prosince 1883 č. 12114. (Gerichts-Ztg. 1884 č. 6.)

20) Knihovním výtahem z knih obchodních v říši německé vedených lze jen tenkráte provésti polovici důkazu, jestliže strana, o průvod těchto knih se opírající, dokáže stejné nakládání s knihovními výtahy rakouských obchodních knih v Německu.

Nález ze dne 2. listopadu 1883 č. 7605. (Przegląd sąd. 1884 č. 4.)

21) Na rozhodovací přísahu, jejíž opak průběhem sporu slyšeným svědkem byl prokázán, nelze nalézti.

Nález ze dne 14. listopadu 1883 č. 12163. (Ger.-Zeitung 1884 č. 6.)

22) Ustanovení resoluce ze dne 11. září 1784 sb. z. s. č. 336. *a*) o hodině čekání nelze užiti při stání ustanoveném k výkonu exekuční dražby.

Nález ze dne 4. prosince 1883 č. 13943. (Gerichts-Zeitung 1884 č. 8.)

23) Žaloba o splnění depuračního závazku smlouvou přijatého, musí býti podána jako žaloba o splnění osobního závazku před soudem osobním.

Nález ze dne 13. listopadu 1883 č. 13190. (Gazzetta dei tribunali 1883 č. 21—23.)

24) X. jal se spravovati střechu na svém domě, jenž Y. byl pronajat; poslednější prvnějšímu v tom bránil, pročež podal X. na Y. žalobu pro rušení držby, kteréž obě první instance vyhověli, kterouž c. k. nejvyšší soud však odmítl, odkázav žalujícího na řádný pořad práva, poněvadž o tom, zdali správa započatá byla nevyhnutelně nutnou (§. 1118. ob. z. obč.), či zdali podniknuta byla v náležité době i náležitým spůsobem, a zdali žalovaný oprávněn byl se tomu sprotiviti, nemůže býti rozhodnuto cestou provisoriální, nýbrž řádným sporem.

Nález ze dne 19. prosince 1883 č. 13722. (Przegląd sąd. 1884 č. 6.)

25) Bez poručenského svolení udělené povolení se strany živnostenského úřadu nezletilému ku provozování svobodné živnosti, nečiní téhož nezletilého zákonně svéprávným.

Nález ze dne 2. září 1879 č. 9774. (Gerichts-Zeitung 1884 č. 9.)

26) Disciplinární nálezy řiditelstev soukromých drah nelze pořadem práva rušiti (§. 72. nař. ze dne 16. listopadu 1851 ř. z. č. 1. ex 1852).

Nález ze dne 13. prosince 1883 č. 7958. (Ger.-Zeitung 1884 č. 9.)

27) V §. 12. min. nař. ze dne 25. ledna 1850 č. 52. ř. z. pro řízení směnečné ustanovené kratší lhůty ku stížnosti platí také v exekučním řízení, však jen potud, pokud jedná se o výměry, jež vydány byly příslušným obchodním soudem samým ve směnečnoprávném exekučním řízení.

Nález ze dne 13. září 1883 č. 10544. (Juristen-Zeitung 1884 č. 2.)

28) Prohlášením se zaručení za obchodní závazek podrobuje se rukojmě právomocnosti obchodní.

Nález ze dne 4. dubna 1883 č. 2646. (Gerichts-Zeitung 1884 č. 9.)

29) Udání čísla roku při dnu splatnosti směnky není nutným, jestliže při dnu vydání též rok vydání jest uveden.

Nález ze dne 19. dubna 1882 č. 3443. (Gerichts-Zeitung 1884 č. 9.)

Denník.

Dr. Bedřich Hoppe †. Dne 1. dubna t. r. zemřel v San Remo v nejkrásnějším věku mužném advokát brněnský a moravský zemský poslanec p. dr. Bedřich Hoppe. Narodil se v Mnichovu Hradišti dne 7. listopadu 1838. Vykonav studia gymnasialní v Plzni a v Jihlavě, věnoval se studiím právnickým na vysokých školách vídeňských, kdež povýšen za doktora veškerých práv. Odbyv v Brně praxi advokátní, usadil se jako advokát v Telči, odkud za krátko přestěhoval se do Brna. V Brně působil s příkladnou horlivostí pro věc českou a časná ztráta jeho přebolestně zasáhne vlastenecké kruhy brněnské. I časopis náš želí v něm ztrátu příznivce a přispívatele svého, právníka výborného. Budiž muži tomu šlechetnému a roztomilému paměť nejlepší!

Hlídka časopisův. „Českomoravský národní hospodář a samosprávný věstník". č. IV. Sovadina, Dva agrarní návrhy. Koněrza, O pozemkovém vlastnictví. — „Przegląd sądowy i administracyjny" č. 10. Starzyński, O tegorocznych zarządzeniach wyjątkowych; č. 12. Till, O rzeczach jako przedmiotach praw prywatnych; č. 14. Gryziecki, O osadach rolnych. — „Oesterreich. Centralblatt für die juristische Praxis" seš. 4. Zistler, Streitfragen aus der Schwurgerichtspraxis. — „Juristische Blätter" č. 8. a 9. Zur gegenwärtigen Lage der Justizbeamten; č. 13. Kornfeld, Ueber die Funktion der Börsenschiedsgerichte

in Streitigkeiten, welche nicht aus Börsengeschäften hervorgehen. — „Allgem. österr. Gerichts-Zeitung“ č. 23. Gernerth, Der Vorbehalt der „schwerer verpönten Handlung“ im Strafgesetze; č. 25. Schaurek, Zum Gesetze vom 23. Mai 1883 RGB. Nr. 82., betreffend die theilweise Abänderung der §§. 74. und 76. des allg. GB. G.; č. 27. Die Berufung im Strafverfahren und die Strafprozessordnung. — „Gerichtshalle“ č. 26. Kosjek, Zur Praxis des §. 491. St. P. O.; č. 27. Rosenblatt, Kollision zwischen Geschwornenamt und Zeugenamt. — „Zeitschrift für Notariat u. freiw. Gerichtsbarkeit“ č. 13. Die Versteigerung des fundus instructus als Fahrhabe — eine Nichtigkeit; č. 14. Ersatz für Bergschäden bei Neubauten. — „Jahrbücher für die Dogmatik des heutigen römischen und deutschen Privatrechts“ XXII. seš. 3—5. Unger, Passive Correalität und Solidarität im römischen und heutigen Rechte; Wendt, Rechtssatz und Dogma. Theorie und Praxis. Allgemeines und Besonderes. — „Zeitschrift für das Privat- und öffentliche Recht der Gegenwart.“ XI. seš. 3. Krasnopolski, Erörterungen aus dem österr. Hypothekenrechte. II. Ueber die Löschung von Hypotheken; Heyssler, In welchen Fällen hat der österr. Richter ausländ. Civilprocessnormen anzuwenden? Geltung der §§. 6. und 7. a. b. GB. im Civilprocess. Gewohnheitsrecht im österr. Civilprocess; Menzel, Zur Lehre von der Schuldübernahme.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: adjunkt okr. s. v Chlumci Fr. Vandrovec, okr. soudcem v Rochlicích; soudní adjunkt v Plzni Alois Rathouský okr. soudcem v Kralovicích; ausk. Jan Čížek okr. adj. v Náchodě. — Přeloženi byli pp.: okr. soudce v Rochlicích Jan Gross do Blovic; okr. soudce v Kralovicích Kvído Nagy do Domažlic; adj. okr. s. v Náchodě dr. Vilém Vrabec do Velvar.

Uprázdněná místa. Okresní soudce ve Vrchlabí s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 15. dubna 1884 k praesidiu kr. s. v Jičíně. Notáře v Chomůtově. Žádosti do 15. dubna 1884 k notářské komoře v Mostě. Rady zemského soudu při kr. s. v Liberci s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 21. dubna 1884 k praesidiu kr. soudu v Liberci. Soudního adjunkta při kr. soudu v Plzni s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 2. května 1884 k praesidiu kr. soudu v Plzni. Soudního adjunkta při okr. soudu v Chlumci s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 2. května 1884 k praesidiu kr. s. v Jičíně.

časopisu „Der Arbeiterfreund"; popis ten jest nemálo zajímavým a orientuje každého v příčině pokrokův socialistických snah v Čechách, jakož i o praktických účincích hnutí socialistického, kteréž jeví se v sesílení dělnictva (zkrácení dne pracovního), ve zřízení ústavů pomocných (liberecká allg. Kranken- und Invalidenkassa měla členův r. 1870 2596, r. 1874 6700 a r. 1878 4924) a povzbuzení třídního vědomí při dělnictvu.

Poslední část (Schlussbemerkungen) překvapuje stručností podávajíc závěrečné úvahy k tolika různým, tu více, tam méně obšírným popisům na necelých třech stránkách. Pan spisovatel obmezuje abstraktivnou činnosť svoji na konstatování, že každý odbor výroby má svou osobitou otázku dělnickou; s tím souhlasíme jenom za velikých a podstatných výhrad a sám p. spisovatel nepojímá výrok ten v oné všeobecnosti, s jakou jej pronáší mluvě hned po tom o Gefahr einer allzu schablonenhaften Behandlung v příčině socialní reformy; kam poděla by se reforma, kdyby každý obor výroby nebo nakonec každá dílna měly opravdu svou osobitou otázku dělnickou a kdyby v podstatných kusech nebylo rovnosti (doba pracovní, zaměstnávání žen a dítek, pojišťování, pomocné pokladny, dozor a j.)? Z řečeného konstatování dovozována jest p. spisovatelem nutnosť, zjednati nové nestranné a nezávislé organy, na kterých bylo by stopovati vývoj a stav věcí společensko-hospodářských a tím konečně ukliditi osudnou neznalosť; vším právem řečeno zajisté: Daher kommt es, dass uns so wenig positives Thatsachenmaterial zu Gebote steht, wenn es sich beispielsweise um die Vorbereitung von Gesetzvorschlägen, um die Abfassung von Motivenberichten und schliesslich um die Behandlung der bezüglichen Fragen im Parlamente und in der Öffentlichkeit überhaupt handelt. Wer sollte beispielsweise angesichts der nun seit so vielen Jahren an der Tagesordnung stehenden Reform unserer Gewerbeordnung diesen Mangel nicht lebhaft empfunden haben! Unsere ganze Öffentlichkeit ist blind in Bezug auf die socialen Zustände und Vorgänge rings um uns.

Pan spisovatel končí řka: Wenn die Resultate unserer in diesen Blättern niedergelegten, in mancher Beziehung noch notwendigerweise lückenhaft gebliebenen Untersuchungen nur das Eine dargethan hätten, dass solche Organe (der Beobachtung) durch eine in der angedeuteten Art eingerichtete Erforschung des Details viel zu wissenschaftlicher und praktischer Verwertung taugliches Material zu Tage zu fördern vermöchten, so war unser Beginnen kein nutzloses. V tom je skromnosti přes příliš; vždyť potřeba a nepominutelná užitečnosť takových organův a podrobného pátrání jest nyní věcí obecně uznanou a leckde

jenom traditionalní nehybnosť nebo tíseň finanční zdržuje provedení; p. spisovatel sám vykonal veliký kus té práce sběrací, pozorovací, popisné a tím prospěl, tím zjednal sobě obtížnou a obezřelou činností zásluhy, za které mu děkovati bude každý, praktický politik, učenec a kdokoliv o věc se interessuje. Mluvili jsme shora o volnosti dané spisovatelům v příčině vymezení thematu; měli jsme tu na mysli úplný výklad historického vývoje jednotlivých odborů výroby, jak jej na příklad nalézáme ve zpomenuté knize Thunově; neníť ho absolutně třeba, když jde o vypsání dočasných poměrův a o ty běželo p. Bráfovi, jenž ostatně tu i onde dotýká poměrův předchozích. Ale jiné věci smíme snad právem pohřešovati, větší to činnosti abstraktivné, jakéhosi seřadění a roztřídění hojného materiálu skutkového podle dělidel vědou daných a vyvození obecných úsudkův a závěrků vědeckých; to neznamenalo by ještě nikterak: mit detaillierten Reformprojekten debutieren, jak v závěrečných poznámkách praveno jest; i v tom spis Thunův jest pěkným vzorem. Výtky té byli bychom se zdrželi a spokojili se vděčně podáním pouhého materialu skutkového, kdyby spisovatelem byl někdo, do něhož nelze nadíti se dobrého a trefného provedení oné abstraktivné činnosti; kdo však dovede mnoho, na tom lze žádati více. V příčině vnější úpravy spisu budiž poznamenáno, že délka řádek a stěsnanosť jejich nemálo vadí plynnému čtení.

J. Kaizl.

Nálezové c. k. nejvyššího soudu

v jiných listech uveřejnění.

Pořádá dr. B. Pacák.

57) Třetí osoba, na jejíž nemovitosti bez jejího svolení má ve sporu dvou cizích osob předsevzíti se důkaz k věčné paměti znalci, nemůže na toto povolení samostatnou stížnost podati (čl. 17. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z.).

Nález ze dne 15. února 1882 č. 842. (Juristische Blätter 1882 č. 21.)

58) Sekvestraci pozůstalosti vedle prvního odstavce §. 127. zák. ze dne 9. srpna 1854 nelze vzhledem k ustanovením občanského zákona povoliti, činí-li ten, jenž za sekvestraci žádá, nárok na dědičný podíl, jenž nedosahuje ani polovice pozůstalosti.

Nález ze dne 7. února 1882 č. 1398. (Juristische Blätter 1882 č. 21.)

59) Denní platy diurnistů při veřejných úřadech ustanovených nejsou vedle zákona ze dne 29. dubna 1873 č. 68. ř. z. od exekuce osvobozeny. (Dv. dekr. ze dne 22. srpna 1835 č. 21354. sb. z. s.)

Nález ze dne 20. prosince 1881 č. 14180. (Ger.-Halle 1882 č. 9.)

Denník.

Z university. Pan dr. Jaromír Čelakovský potvrzen jest za soukromého docenta dějin práva v zemích českých na právnické fakultě c. k. české university Karlo-Ferdinandské.

Nový advokát. Velečinný spolupracovník časopisu našeho pan dr. Bedřich Pacák usadil se jakožto advokát na Horách Kutných a počal tam provozovati advokacii dnem 1. dubna t. r.

Knihopis. Oblíbená sbírka zákonů s materialiemi, kterouž vydává nákladem c. k. dvorního a universitního knihkupectví Alf. Höldera ve Vídni ministeriální sekretář dr. Josef Kaserer, rozmnožena jest novým svazkem, obsahujícím zákon ze dne 16. února 1883, týkající se řízení příčinou prohlášení za mrtva a důkazu smrti. Mimo text zákona podány tu jsou výklady k vládní osnově připojené, obě zprávy justičního výboru sněmovny poslanecké, obě zprávy právnické komisse panské sněmovny, pak spadající sem jednání sněmovny poslanecké v sezeních dne 16. prosince 1881, dne 18. dubna 1882 a dne 3. února 1883 odbývaných a jednání sněmovny panské dne 23. května 1882. — Nákladem Morice Perlese ve Vídni vydán jiný zákon, praktické potřebě velevhod přicházející. Totiž nový živnostenský řád vydaný zasloužilým drem Leonem Gellerem, jenž k zákonu také poznámky přičinil na základě materialií a nálezů. Pečlivá publikace obsahuje za živnostenským řádem přídavky zákonů k živnostem se vztahujících, zejmena předpisy týkající se veřejných agentů, min. nař. ze dne 5. listopadu 1852 č. 220. ř. z. o cestujících obchodních jednatelích, zákon ze dne 31. března 1865 č. 25. ř. z. o podnicích k dopravě osob, zákon ze dne 21. června 1880 č. 120. ř. z. o výrobě a prodeji umělých vín a j. v. Pořadatel vydání toho v oboru tomto výtečně již se osvědčil a nalezne zajisté i vydání toto vděčné obecenstvo. — Gellerova skvostného velkého vydání snůšky „Österreich. Justizgesetze“ vyšly dále sešity 13. a 14., jimiž dokončen díl čtvrtý, držící zákony o řízení nesporném, a započal díl pátý, obsahující řád soudní a ostatní zákony o sporném řízení. — Sbírka vycházející nákladem c. k. dvorního nakladatelského a universitního

knihkupectví Manzova „Plenarbeschlüsse u. Entscheidungen des k. k. Cassationshofes, veröffentlicht im Auftrage des k. k. obersten Gerichts- als Cassationshofes von der Redaction der allgem. österr. Gerichtszeitung“ rozmnožena dalším pátým dílem, jenž přináší páté sto nálezů a opatřen jest důkladným rejstříkem.

Kompetence v příčině hřbitovů. Nálezem ze dne 10. července 1874 č. 131. (Hye, sbírka nálezů říšsk. soudu č. 62.) rozhodl říšský soud jistivý konflikt kompetenční, který vzešel mezi úřady samosprávnými a úřady správy zeměpanské v záležitosti, kdež se jednalo o zrušení hřbitova, v ten smysl, že dotčené rozhodnutí náleží jakožto akt policie zdravotní v samostatný obor působnosti obcí, ovšem s výhradou dohlédacího práva, jež přísluší správě státní ve všech záležitostech správy zdravotní. Dalším příspěvkem k posouzení nesnadné této otázky kompetenční jest rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 8. března 1883 č. 9960. (sdělené v Z. f. V. z roku 1883 č. 14.), kterým uznána byla příslušnost zeměpanských úřadů správních, by vyšetřily náležitými průvody okolnosti skutkové, jichž na jisto postaviti třeba, aby lze bylo posouditi, zdali tu jest v skutku případ, ve kterém se připouští, aby státní správa mohla vykonati toto své právo dohlédací. Jednalo se o případ, kde obec vzdor tomu, že nebylo lze pochybovati o nedostatečnosti dosavadního hřbitova, ničehož neučinila, aby nesrovnalosti, které z toho vzešly v ohledu péče zdravotní, byly odčiněny. Kompetence politických úřadů k náležitým opatřením a tudíž i ku předsevzetí potřebných vyšetření odůvodněna tu jest §. 2. lit. *g*. zákona o organisaci veřejné služby zdravotní ze dne 30. dubna 1870 č. 68. ř. z.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: okr. soudními adjunkty auskultanti: Ant. Stuppl v Benešově, Moric Pick v Polici, František Kleiner v Novém Městě n. M. (přidělen službou ku krajskému soudu do Hradce Králové), Frant. Zikmund v Královicích, Ant. Čermák v Jilemnici, Frant. Hocke v Uhlířských Janovicích; soud. adj. v Polici Frant. Jappl okr. soudcem; adj. okr. s. Eman. Pacovský v Uhlířských Janovicích a Karel Rotter v Jilemnici soudními adjunkty při kraj. soudu v Hradci Králové, okr. soudní adj. Karel Achatz v Novém Městě n. M. adjunktem kr. soudu v Budějovicích a okr. s. adj. Stanislav Koupil v Něm. Brodě adjunktem kraj. s. v Kutné Hoře. Přeloženi byli pp.: okr. sudí Vojtěch Exle do Soběslavi, adj. Em. Wotzel z Benešova do Něm. Brodu (přidělen službou ku kraj. s. v Kutné Hoře), adj. Jan Krčka z Mostu do Budějovic, Max Zeidler z Královic do Roudnice, Jan Pohanka z Police do Nepomuk.

Actio de in rem verso.

Podává dr. J. Stupecký.

O vzniku a postupném utváření se žaloby této jasných a podrobných známostí prameny nás došlé neposkytují.[1])

V kompilaci Justinianské jest podoba její následující.

---

[1]) Hledě na l. 1. §. 1. D. de pec. 15. 1. míní Chambon, Beitr. z. Oblr. str. 185., že as. de peculio, de in rem verso a quod jussu zároveň, jedním a týmž ediktem, zavedeny jsou. Průvodní moc téhož místa vším právem vzata v pochybnost, ježto měl Ulpian před sebou edictum perpetuum Julianem zpořádané. Srv. Löwenfeld, die selbstständige actio de in rem verso (1873) str. 30.; Mandry, gem. Fmgr. II. str. 218. Jiní naopak soudí, že a. de in r. v. zavedena byla později než a. de peculio a sice k doplnění této žaloby, majíc pomoci v případnostech, kde žaloba tato průchodu vůbec neměla anebo byla zanikla. Srv. Windscheid, Pand. §. 483. pozn. 2.; srv. též Mandry, II. str. 220. Löwenfeld na u. m. domnívá se, že a. de in r. v. původně jen úplně zapředena v a. de peculio vystupovala, jakožto a. de pec. deque in r. v.; později teprvé že nebezpečí z toho pocházející, že v případech bezelstné ademce nebo zrušení poměru mocenského a projití roku užitečného (l. 1. pr. D. quando de pec. 15. 2., l. 1. §. 1. D. de in r. v. 15. 3.) s a. de pec. též a. de in r. v. jí inhaerentní zaniknouti musila, vedlo k osamostatnění této žaloby. Vz. též Bekker, Ztschr. d. Sav. St. f. Rg. IV. rom. A. str. 102. V pramenech, trvám, i tyto náhledy opory nenalezají. Měla-li a. de in r. v. hned z předu účel komplementární zřetelem na a. de peculio, proč rozšířena byla, ať od počátku, ať později, na případy, kde a. de peculio průchod měla, kde tedy byla zbytečna? Konkurence obou jest mimo všecku pochybnost; prameny poskytují a. de in r. v. v případnostech, kdež osoba poddaná patrně měla peculium, nic se neptajíce, jestli a. de pec. již vyloučena. L. 3. *pr.* *§§. 1. 5.*, *l. 5.* §. 3., l. 19. D. h. t., cf. §. 5.

I. Podmínky žaloby jsou tyto:

1. Právní jednání (kontrakt neb quasikontrakt) osoby cizí moci poddané,[2]) — dítěte in patria potestate neb otroka, však

J. quod cum eo 4. 7. Dokonce již nepodobá se, že by a. de in r. v. nejprve v objemu pekulijní žaloby (srv. Löwenfeld na u. m. str. 30., 2., 22.) byla vynikla, kde nedostatek její přece jen menší měrou pociťován býti mohl. Objemový poměr obou žalob nejprostěji odtud vysvětliti možná, že a. de in r. v. zavedena byla jako žaloba na zvláštní svůj myšlenkový podklad postavená bez účelového zřetele na a. de pec. Také jednotná formule obou žalob (Gaj. IV. 74.) nikterak ještě genetické jich souvislosti nedotvrzuje. Že jest a. de in r. v. původu pozdějšího, zavříti by se mohlo z toho, že ukazuje ostrou protivu mezi pekuliem a res domini. Protiva tato byla tu teprve s hotovým pojmem pekulia, jakožto jmění pro majitele moci fakticky cizího, pojem týž ustanovil se však právě vývojem a. de pec. (srv. Mandry, Begriff u. Wesen des Peculium. 1869. str. 3., Pernice, Lab. I. str. 129.) Ale nezdá se, že a. de in r. v. od začátku podle protivy této zářízena byla. V náhledech Labeonových, o nichž nás l. 3. §. 5. a l. 7. §. 4. D. h. t. zpravují, protiva ta nevystupuje. (Pernice na u. m. str. 137.) A rovněž mladší současník Labeonův Fabius Mela neváhal dopustiti a. de in r. v. v případnosti, již l. 7. §. 2. D. h. t. uvádí, kdež patrně otrok dotčený co samostatný řemeslník byl zařízen, a smlouva jím učiněná byla negotium peculiare. Tudíž ani moment právě dotčený bezpečného úsudku nedovoluje. Mandry str. 220. i proto a. de in r. v. za pozdější by pokládal než a. de peculio a a. quod jussu, že princip této žaloby (srv. str. 457. a 458.) i v jiných směrech jen velmi pozvolna pronikal. Však na témž principu jako condictiones sine causa a. de in r. v. — aspoň kmenový útvar její — nespočívá, a všeobecná úvaha slušnosti, že nikdo se škodou jiného obohacovati se nemá, působila patrně již ku vzniku žalob adjektičních vůbec. Tolik ale zjevno: jakkoli daleko ať sahají počátky žaloby naší, vývoj její byl ještě v proudu, když a. de pec. v utváření svém dávno již byla zakončena. Vz. ještě níže pozn. 12. a 14.

[2]) L. 1. §. 2. D. de pec. 15. 1.: Verba autem edicti talia sunt: ‚Quod cum eo qui in alterius potestate esset, negotium gestum erit.' L. 1. D. quod cum eo 14. 5. Srv. l. 10. §§. 1. 3. D. de in r. v. 15. 3., l. 13. D. neg. gest. 3. 5., l. 57. D. judiciis 5. 1. Pochybno jest, také-li condictio furtiva a a. rerum amotarum de in rem verso dávány, jako dávány de peculio (l. 3. §. 12. D. de pec. 15. 1.), vz. v té příčině Mandry II. str. 237. a 466. Případ, kterýž vypravuje l. 21. D. h. t. — manželka, kteráž podle smlouvy učiněné sama se vydržovati aneb od otce vydržována býti měla, obdrževši od muže k opatření svých potřeb zálohu, když s penězy nevystačí, sáhne i na věci mužovy jí svě-

též osoby svobodné bona fide otročící,[3]) — s osobou třetí. Jednání musí býti platné, zavazující.[4]) Ono jest základem žaloby; a. de in r. v. jest žaloba z toho kterého jednání na př. actio emti de in r. v.[5])

2. Potřebí, aby osoba poddaná pro majitele moci jako jednatel, z příkazu či bez příkazu, jednání dotčené učinila a, což obdržela, vyložila, anebo, předsevzala-li jednání pro peculium, aby potomně hodnotu obdrženou vyložila, v záležitostech majitele moci jako jednatel jeho činna jsouc.[6])

řené — jakožto furtum, trvám, posuzovati nelze. Srv. též Mandry str. 466. n. 3. Jinak Löwenfeld na u. m. str. 53., k tomu str. 4. A jinak zase Baron, jenž (adject. Klgen. 1882 str. 43. a násl.) rozumí, že manželka z peněz vypůjčených na svěřené jí věci otcovy náklad učinila. S výkladem tím ale, jakkoliv Basiliky při své straně má, rovněž spřáteliti se nelze: „easdem causas" nenuceně jen na „usus necessarios" předtím zmíněné rozuměti lze, nikoliv na „res familiares"; položení slůvka „et" v dotčené větě tolikéž ukazuje, že neuvádí se tu, nač dále nummi mutui vyloženy, nýbrž, co dále k týmž účelům jako nummi mutui vyloženo („aliquantum et ex pecunia mariti"); a konečně responsum jen k řečenému vyložení na vlastní a otroků potřeby se táhne.

[3]) L. 1. §§. 5. 6. D. de pec. 15. 1. Potestatis verbum communiter accipiendum est tam in filio quam in servo. Nec magis dominium servorum esse spectandum quam facultatem habendi eos: non enim solum servorum propriorum nomine conveniemur ... verum eorum quoque qui bona fide nobis serviunt, sive liberi sint sive servi alieni. Podává se tu výklad na slovo položené v ediktu, v němž zároveň a. de in r. v. stanovena. L. cit. §§. 1. 2. Vz. i Mandry II. str. 225. a násl. — Servus vicarius: l. 17. §. 1. D. h. t., l. 12. D. de instit. act. 14. 3.

[4]) Srv. Mandry II. str. 301.; Brinz. Pand. II. str. 207.

[5]) Srv. l. 7. §. 4. D. h. t.: ... ex empto actione me id ipsum consecuturum ... consequi me ex empto quod ad dominum pervenit.

[6]) L. 1. pr. D. h. t.: tenentur qui eos habent in potestate, si in rem eorum quod acceptum est conversum sit ... cf. l. 1. D. quod cum eo 14. 5. §. 4. J. quod cum eo 4. 7.: In rem autem domini versum intelligitur, quidquid necessario in rem ejus impenderit servus, veluti si mutuatus pecuniam creditoribus ejus solverit aut aedificia ruentia fulserit aut familiae frumentum emerit vel etiam fundum aut quamlibet aliam rem necessariam mercatus erit. L. 3. §§. 1. 2. D. h. t.: In rem autem versum videtur, sive id ipsum quod servus accepit in rem domini convertit (veluti si triticum acceperit et id ipsum in familiam domini cibariorum nomine *consumpserit)* aut si pecuniam a creditore acceptam

Pokud činnost osoby poddané v interesse majitele moci byla, nevadí nic, když bez viny její úspěšného výsledku neměla;[7]) kromě toho však žaloba jen potud průchod má, pokud majitel moci z činnosti osoby poddané obohacen jest.[8])

Aby osoba poddaná byla jednala s úmyslem, majitele moci zavázati, nevyhledává se, ač obyčejně ovšem úmysl takový při ní bude.[9])

dominico creditori solverit . . . sive cum servus domini negotii gerendi administrandive causa quid gessit (veluti si mutuatus sit pecuniam, ut frumentum compararet ad familiam alendam vel si ad vestiendam) sive peculiariter mutuatus postea in rem domini vertit: hoc enim jure utimur, ut, etiamsi prius in peculium vertit pecuniam, mox in rem domini, esse de in rem verso actio possit. Et regulariter dicimus totiens de in rem verso esse actionem, quibus casibus procurator mandati vel qui negotia gessit negotiorum gestorum haberet actionem quotiensque aliquid consumpsit servus, ut aut meliorem rem dominus habuerit aut non deteriorem. L. 5. §. 3. D. h. t.: Placet non solum eam pecuniam in rem verti, quae statim a creditore ad dominum pervenerit, sed et quae prius fuerit in peculio. hoc autem totiens verum est, quotiens servus rem domini gerens locupletiorem eum facit nummis peculiaribus.

[7]) L. 3. §. 10., l. 17. pr. D. h. t. Cf. l. 9. §. 1. D. de neg. gest. 3. 5.: sed sufficit, si utiliter gessit, etsi effectum non habuit negotium.

[8]) L. 3. §§. 4. 5. D. h. t.

[9]) Tak i Brinz, Krit. Bl. II. str. 16., Pand. II. str. 220.; Löwenfeld na u. m. str. 32.; Lotmar, Krit. Vjschr. XVII. str. 554. Srv. též Mandry str. 479. Naproti tomu daleká většina spisovatelů žádá, ady filiusfamilias atd. jednal ao. obligandi, shledávajíc právě v obligaci tudy vznikající medium, kteréž žalobu na majitele moci svádí. Jasně názor tento již Cujacius vyslovil. Srv. Recitationes in libr. IV priores Cod. Just., ad lib. 4. tit. 26, kdež vykládá takto: Ita demum locus est actioni de in r. v., si filius principaliter gerens negotium patris ea mente, ut cum sibi obligaret ex negotio gesto, aliquid in rem ejus vertit, ut puta agrum paternum colendo vel domum paternam fulciendo vel mancipia paterna vestiendo vel creditoribus paternis solvendo, in quibus omnibus pater obligatur filio naturaliter ... Eam obligationem . . . imputat filius in peculium . . . Si auget peculium filii, quod scilicet filius vertit in rem patris: ergo qui agit de peculio, agit etiam de in rem verso, quia qui agit de toto, agit etiam de parte. In toto inest pars et a. de in r. v. est pars actionis de peculio: et si nihil praeterea sit in peculio, quam quod filius gessit patri, quodque auxit rem patris, plane non erit

Pravidlo v pramenech na čele postavené, že potřebí jest, by osoba poddaná jako jednatel pro majitele moci byla jednala

---

a. de peculio et a. de in r. v., sed erit de in rem verso actio tantum, quia nihil est in peculio. Srv. dále comm. in l. IX. Quaest. Papin., ad l. 10. §. 1. D. h. t.; ad Africanum tract. VIII, ad l. 17. pr. D. h. t.; notae in IV lib. Instit., ad §. 4. J. 4. 7. Konstrukce vyšly z názoru téhož rozličné. Jednak za Cujaciem pokládáno, že a. de in r. v. postihuje pohledávku poddanému ex versione vzešlou podobně, jako a. de peculio postihuje peculium, nejsouc arci podrobena obmezením jako žaloba tato všeliké peculium zasahující (l. 1. §. 1. D. h. t.); zcela důsledně zařaďuje Seuffert. diss. de eo, quod justum est circa de in r. v. act. (1822) str. 7., žalobu naši „inter actionis de peculio species tanquam singularibus quibusdam privilegiis ornatam.“ Témuž pojmutí blízký jest i Windscheid, jenž (Pandekten, §. 483. n. 2.) prohlašuje cílem žaloby, že naturální závazek majitele moci, jenž, když žaluje se de peculio, vpočtením do pekulia k platnosti přichází, vůbec i kromě žaloby de pec. k platnosti přiveden býti má. Jinak zase Keller ve své comm. ad l. 32. de pec. (1822) str. 27. a násl. Podle něho se pohledávka pro osobu poddanou vzniklá na věřitele jejího (nemohoucího se ovšem zaplacena učiniti exekucí na nežalovatelnou pohledávku svého dlužníka) „ad exemplum ejus cui cessum est actionibus“ přenáší, k provedení pak této přenešené pohledávky a. de in r. v. propůjčena jest. Witte (Bereicherungsklagen d. gem. R. 1859) v podstatě jen tuto konstrukci doplnil přijav na pomoc fikci dvojí: nejprvé, že osoba poddaná jednajíc v záležitostech majitele moci byla svobodna a tudíž spůsobilá nároku žalobního nabýti, a potom že žalobu nabytou na smluvníka svého převedla (str. 258.). Proti tomu trefně již namítnuto, že a. de in r. v. není však podle podstaty své a. mandati resp. neg. gest. contraria, nýbrž žaloba z právního jednání s osobou poddanou učiněného. Srv. Löwenfeld na u. m. str. 8., Mandry na u. m. str. 474. Nehodí se tedy konstrukce tyto zhola na phaenomen, jež vysvětliti chtějí. V pramenech také myšlenka převodu pohledávky pro poddaného vzešlé nikde neprokmitá, podle pojmutí pramenů majitelé moci zavázáni jsou „quasi cum ipsis potius contractum videatur“ (l. 1. pr. D. h. t.). Rovněž ale nemůže a. de in r. v. jako pouhá privilegována a. de pec. považována býti. Z §. 4. J. quod cum eo 4. 7. („una est actio“) totožnosti obou žalob dovésti nelze: byla to ovšem jedna a táž žaloba (a. emti atd.), kterouž de peculio i de in r. v. žalováno býti mohlo, a také podle všeho jedna a táž formula na obojí žalování zařízena byla (Gaj IV. 74.); avšak mohlo rovněž tak pouze de in r. v. jako pouze de pec. žalováno býti (l. 1. §. 1. D. h. t., §. 5. J. 4. 7.; srv. Baron adj. Kl. str. 2., 9.,

(l. 3. §. 2., l. 5. §. 3. D. h. t.; §. 4. J. quod cum eo 4. 7., l. 3. §. 1. D. h. t.; l. 3. §. 4., l. 17. pr. D. h. t.), nekryje však veškerá

Lenel, ed. perp. str. 223.); hmotné podmínky obou condemnationes v pramenech jako rozdílné se vyličují, a tudíž zase a. de pec. a a. de in r. v. jako žaloby zvláštní vedle sebe se staví (l. 1. §. 1. D. 15. 1., l. 1. D. 14. 5., §. 5. J. 4. 7.). Propůjčuje se dále a. de in r. v. v případnostech, kde peculium již ani fiktivního bytu nemá (l. 1. §. 1. D.h. t.); pohledávka osoby poddané, kterouž by tedy žaloba postihnouti měla, jen jako pars peculii možná jest srv. Mandry I. str. 157. a násl.), a v pramenech nejmenší není stopy, že by se existence její přes zánik pekulia a projití roku užitečného fictive snad prodlužovala. Jakožto důslednost zásadného názoru pramenův tedy a. obligandi žádati nelze. Stanovena však táž náležitost v pramenech není. Pravidlo, jež podává l. 3. §. 2. D. h. t., neobmezuje se na parallelu s žalobou mandátní a ex neg. gest. Dobře již Gl. ad h. l. v. „et regulariter“: nam tunc demum haec (a. de in r. v.) datur, ubi illae (a. mand. resp. neg. gest. contr.), sed non econtra; vz. i Bart. a Salyceto ad h. l.: nam interdum gestor non habet actionem et tamen datur de in r. v. V příčině výminky, k níž hledí l. 10 §. 2. D. h. t., srv. Paulus de Castro ad h. l.: hic .. se obligaverat filius pro patre animo donandi; unde si postea recipit pecuniam mutuo, ut solvat creditori, censetur gerere principaliter negotium suum. Srv. též Löwenfeld str. 33., Lotmar str. 555., Mandry str. 502., Brinz, Pand. §. 259. n. 19. K místům, jako: si hoc animo dedit, ut patris negotium gerens (l. 7. §. 5. D. h. t.) a pod., táhnouti se nelze, poněvadž (Brinz, Kr. Bl. II. str. 5.) a. obligandi a a. neg. gerendi se nekryjí. Dokonce nedá se s náhledem panujícím srovnati l. 7. §. 1. D. h. t. Srv. Windscheid §. 483. n. 4. Text téhož místa, kterýž jest zcela nepochybný, dopouští arci smysl rozdílný; jedni mají za to, že otrok platil věřiteli pánovu, jiní že pánovi dal peníze, a sice peníze k tomu vypůjčené a do pekulia tudíž nepřišlé. (Důvody Löwenfeldovy pro tento druhý smysl, na str. 27., nejsou nutkavy: co se dotýče souvislosti s principiem, tož jest právě otázka, kde protiva vězí; k slovu „solvit“ není potřebí klásti „creditori“, lze položiti také „ejus [sc. domini] nomine“ — srv. na př. l. 42. D. neg. gest. 3. 5. — a jest pak následující „eum“ dobře na místě; tak jistě ze slovného znění direktní převod peněz in rem domini nevysvítá, Brinz, Kr. Bl. II. str. 16. n. 48., a Ruhstrat, Jahrb. f. Dogm. XV. str. 290., na př. soudí naopak, že otrok vypůjčil se pro peculium.) Že však otrok ao. obligandi nejednal, toť vším spůsobem jasně řečeno. Míní sice Ruhstrat na u. m. str. 278. a násl. a 289. a násl., srv. též Jahrb. XIX. str. 442., že otrok zápůjčku učinil, záležitosti pánovy opatřuje, ao. obligandi a teprvé po tom,

hodnutí, ježto prameny obsahují. Srv. zejmena l. 3. pr. a l. 10.

úmysl změniv, peníze vyložil ao. donandi. Pozdější tou změnou úmyslu že nezrušuje se obligatio negotiorum gestorum mezi otrokem a pánem povstalá, a pro to, když peníze náležitě byly vyloženy, že a. de in r. v. průchod má. Avšak nehledíc k pochybnostem, jež dovození toťo proti sobě má, nelze se domýšleti, že by Ulpian, děj takový maje na mysli, právě moment protivu („plane") k principiu představující nebyl viděl potřebí vytknouti. Neuspokojivý jest také výklad, jejž nejnověji Huschke, L. v. Darlehn (1882) str. 72. podává; platí prý otrok svůj dluh pánovi, a „donandi ao." klade se ve smyslu širším, ježto dobrovolným placením pán do větší výhody se přivádí, než mu dedukce poskytuje. Podle obmezujícího „plane" jest „donare" v pr. i v §. 1. v témž smyslu položeno, a kromě toho srv. l. 10. §. 7. D. h. t. — Někteří a. obligandi aspoň pro ty případy žádají, kde pro majitele moci vyloženo, což „prius fuerit in peculio." Tak již scholiast Stephanos (vz. Zachariae a Lingenthal, Suppl. Bas. str. 244. n. 51.): *καὶ εἰ μὲν δονάνδι ἀνείμο ἐδαπάνησαν τὰ ἤδη στραφέντα εἰς πεκούλιον, οὐ τίκτεται* de in rem verso . . . . *εἰ δὲ κοντράνδι ἀνείμο τὴν δαπάνην ἐποιήσαντο, κἂν ἐκ τῶν ἤδη στραφέντων εἰς τὸ πεκούλιον ἐδαπάνησαν, τίκτουσι* de in rem verso. *ἔνθα δὲ τὰ δανεισθέντα αὐτοῖς καὶ μήτω στραφέντα εἰς τὸ πεκούλιον εἰς πρᾶγμα τοῦ πατρὸς ἐδαπάνησαν οἱ ὑπεξούσιοι, τότε εἰ μὲν τὸν πατέρα μόνον ἡ χρεία ἑώρα, οὐ περιεργάζομεν τὴν τῶν ὑπεξουσίων διάθεσιν, ἀλλὰ αὐτόθεν δίδομεν τὴν* de in rem verso · *τοσοῦτον, ὅτι κἂν δονάνδι ἀνείμο καταβάλῃ δανειστῇ τοῦ πατρὸς τὰ δανεισθέντα αὐτῷ καὶ μήπω στραφέντα εἰς πεκούλιον ὁ ὑπεξούσιος, τίκτεται* de in rem verso. Srv. též Gl. ad l. 5. §. 3. D. h. t. v. „gerens", Bartolus a Sassoferrato ad c. l. Z novějších spisovatelů zejména Mandry na u. m. str. 525. hájí náhled, že versio ex peculio musí se státi spůsobem majitele moci zavazujícím. L. 7. pr. D. h. t. argumenta pro týž náhled neposkytuje. A na postavení majitele pekulia jakožto fakticky samostatného subjektu majetkového jej také nelze založiti. Z postavení toho následuje pekuliární závaznost majitele moci (sr. Brinz, Kr. Bl. II. str. 15., Mandry str. 352. a násl.), nic více. Jde-li právo dále, jest tak asi pro důvody jiné. Z všeobecných hledisk slušnosti k obmezení dotčenému se nedostaneme, neboť propůjčuje-li se žaloba věřiteli, s nímž otrok atd. pro peculium smlouvu učinil, a jenž tudíž neměl příčiny očekávati, že to, co dal, vyloženo bude ve prospěch majitele moci, pak nelze porozuměti, proč měla by se propůjčiti pouze věřiteli, jehož a. de peculio náhodou (poněvadž hodnota jeho plnění jakožto pohledávka náhrady v pekuliu zůstala) byla vydatnější, nikoliv ale věřiteli, jehož a. de peculio (poněvadž hodnota daná na dobro z pekulia ubyla) méně byla obsáhlá. Náhled Ruhstratův (Jahrb. XV. str. 278.), že a. de in r. v.,

§. 7. D. h. t., kdež otrok pánovi svému přeplácející patrně nejedn jako jednatel jeho.[10]) Srv. též l. 12. D. de inst. act. 14. 3.[11])

---

již l. 5. §. 3. D. h. t. poskytuje, vůbec každému pekuliárním věřiteli přísluší, jest mylný; platíť zajisté naveskrz, že „unius dumtaxat in quoquo contractu de in r. v. sit actio, qui id ipsum credidit quod in rem domini versum est“ (l. 18. D. h. t.)

[10]) Také l. 7. §. 1. D. h. t. slušelo by k nim vřaditi, měla-li by onen druhý smysl v poznámce předešlé zmíněný. L. 10. §. 7. D. h. t. v druhé větě uvádí příklady pod řečené pravidlo padající, a kdyby nebylo než toho místa, mohli bychom snad zpokojiti se, že slovy „ei solverit“ jen případy toho rázu míněny jsou. Srv. l. 180. D. de r. j. 50. 17., l. 49. D. de sol. et lib. 46. 3. Takž ale dlužno nepochybně rozuměti ve smyslu docela všeobecném, že otrok peníze k tomu vypůjčené pánovi (nebo komu jinému na místě jeho) platil anebo jinak za něho vyložil. Srv. též Löwenfeld na u. m. str. 25.; Ruhstrat, Jahr. XV. str. 282. Naprosto nedá se vtěsnati pod ono pravidlo l. 3. pr. D. h. t. Scheuer, A. de in r. v. (1866) str. 17. n. 21. sice míní, že i tu mlčky neg. gestio se předpokládá, těžko však uhodnouti, jak si dotčenou species facti myslí. Ostatně mám za to, že v ten smysl, ve kterémž se místo toto vůbec beře, totiž, že otrok dal nad svou skutečnou hodnotu (Keller, comm. str. 31.; Kritz, Pand. I. str. 444.; Leist, civ. Stud. II. str. 84.; Löwenfeld na u. m. str. 25.; Bernhöft, Jen. Lit. Ztg. 1874 str. 498.; Ruhstrat, Jb. XV. str. 274.; Baron, adj. Klg. str. 29.), nelze je vykládati. Leda že by děj dotčený měl se rozložiti na dvoje jednání, tak že by tu bylo s jedné strany věnování jisté sumy, s druhé strany propuštění na svobodu, jímž by se spůsobená versio podle míry obětované hodnoty zrušila (l. 10. §. 7. D. h. t.). Toho však domýšleti se nelze, neboť prameny na takovéto vykoupení se otroka jako na smlouvu (pactio libertatis) a sice jako na quasiepmtio pohlížejí (l. 9. D. pro empt. 41. 4., l. 6. D. de manum. 40. 1., l. 8. §. 5. D. pec. leg. 33. 8., l. 7. §. 8. D. de d. m. 4. 3.). Singularity nějaké, kterouž snad mělo by se překážeti, aby pánové brali od otroků výkupné skutečnou jich hodnotu přesahující, nebude tu as nikdo hledati. Jest naprosto pravdě nepodobna a byla by nehrubě šťastná. Proto zdá se mi, že slovo „pretium“ v cit. pr. neznamená hodnotu, nýbrž výkupné (aes pro capite) nebo cenu. Otrok dal více, než výkupného dát měl: quod excedit, vertit (l. 10. §. 7. D. h. t.). Snad že (co po vynechání začátku nynějšího principia není již patrno) jest to servus suis nummis emptus (l. 4. 5. D. de man. 40. 1.), o němž řeč jest, a dominus, cujus in fidem confugit, obdržel více než činilo pretium, kteréž byl dal. Dominus buď má zmíněné plus sine causa, anebo mu dáno donandi causa.

[11]) L. 12. D. de inst. act. 14. 3. rovněž nedá se pod pravidl

Však nesluší proto již pravidlo řečené opustiti a za jedotnou podmínku obohacení majitele moci (patrimonia jeho) vyknouti.[12]) Dlužno vzhledem k místům těm jen uznati, že úzkým

---

vytčené srovnati. Domníval se proto již Stephanos, že tu a. de in r. v. míněna není. (Vz. Zach v. Ling. Suppl. Bas. str. 171. n. 40.: *οὐκ εἶπον, ὅτι βέσρον ἐστὶν, ἀλλ' ὅτι βέρσον εἶναι νομίζεται. ἀμέλει οὐ τὴν* de in rem verso, *αλλὰ δε πεκουλίου βικαρίου δέδωκεν ὁ Ἰαβολένος* [Dig.: Julianus] · *ἀπὸ γὰρ παραθέσεως τοῦ προκουράτορος καὶ τοῦ νεγοτιόρουμ γέστορις ἀεὶ κρίνεσθαι τὸ βέρσον εἰώθει.*) Však Julian beze vší pochybnosti na a. de in r. v. myslí. Vz. ostatek pozn. násl. n. k.

12) Tak valná část spisovatelů, nejposléze a rozborem nejdůkladnějším Mandry na u. m. str. 467. a násl. Nelze popírati, že u většině případů majitel moci obohacen bude, a že i v pramenech hledisko obohacení na mnoze osvědčeno (l. 2. 6. D. h. t.). S druhé strany však dává se jednak žalobě průchod i v případnostech, když majitele moci obohacena shledati nelze. Srv. l. 3. §. 10., l. 17. pr. D. h. t. Mandry (str. 508. a násl.) sice i v těch případnostech obohacení majitele moci dovoditi chce: otrok zjednav věci kterés k nutnému opatření záležitosti pánovy potřebné pánovi prý tím úsporu spůsobil, poněvadž jsa k opatření téže záležitosti vůlí pánovou, projevenou nebo ex necessitate negotii plynoucí, povolán prostředky k cíli vedoucí voliti může, a proto námitka místa nemá, že náhoda tu kterou hodnotu nebyla by postihla, kdyby jinak byl předsešel. Avšak věc má se v pravdě tak, že dominus, cujus negotium utiliter gestum est, jednání pro něho podniknuté odmítnouti nemůže, přes to, že mu třeba nijakého prospěchu nepřineslo, zejmena nijaké úspory nespůsobilo; i nelze z toho, že „quod utiliter gestum est necesse est apud judicem pro rato haberi“ (l. 8. D. neg. gest. 3. 5.), sledem opačným vyváděti, že tím tudíž pánu záležitosti úspora spůsobena byla. Srv. také Ruhstrat, Jahrb. f. D. XIX. str. 422. a násl. Prameny rovněž nevidí všude obohacení, kdež utiliter gestum, prv. l. 5. §. 2. D. neg. gest. 3. 5. („negotiorum gestorum te habebo obligatum: sed et pupillum, modo si locupletior fuerit factus“), l. c. §. 5. („non in id quod ei abest ... sed in quod ego locupletior factus sum habet contra me actionem“). Jednak zase nemá žaloba místa v případnostech některých, kde majitel moci bez odporu obohacen jest: l. 7. pr. D. h. t. Mandry tudíž (str. 522. a násl.), nucena se vidí pro případy indirektné verse (v. ex peculio) žádati obohacení zvlášť kvalifikovaného, totiž o. nastalého spůsobem majitele moci zavazujícím. Jakož ale svrchu v pozn. 8. dolíčeno, požadavek týž v pramenech jistého základu nemá. Ruhstrat, hledisko obohacení ve shodě s prameny zachovati chtěje, spatřuje (Arch. f. d. Prax. des ges. im Gh. Oldenb. gelt. R. I. str. 25. a násl. a *nyní Jahrb.* f. Dogm. XV. str. 268. a násl.)

jeví se ono pravidlo, pokud se týče případností, že hodnota uvěřená „statim a creditore ad dominum pervenerit" (l. 5. §. 3.

---

obohacení majitele moci v tom, že následkem právě poměru mocenského není vydán žalobě (a. mand. contr., a. neg. gest. contr., a. in factum pro bezdůvodné obohacení) osoby poddané. Tak arciť obmyká případy, které jinak pod podmínku obohacení srovnati se nedají (nicméně srv. l. 7. §. 1. D. h. t.), že by však takovéto pojmutí v pramenech kdes se projevovalo, ničím nedoložil, i mohl by se také odvolati nejvýš jen na l. 12. D. de inst. act. 14. 3., kdež vyskytuje se obrat, na pohled pro něho svědčící („pretiumque, quo emisti, in rem tuam versum videri poterit eo, quod debitor servi tui factus esses"). Dojista neřímská jest myšlenka, ostatek i co do stránky logické nikoliv bezúhonná, kterouž, Jahrb. str. 273. a str. 282., vysvětliti chce žalobu v případech, kde osoba poddaná nejednala ao. neg. gerendi: čehož osoba poddaná mimo peculium nabývá, to podle j. civ. ihned do vlastnictví majitele moci přechází; osoba nepoddaná, jejíž vlastnictví bez důvodu právního na jiného přešlo, má a. in factum pro bezdůvodné obohacení; tu žalobu měla by tedy osoba poddaná, kdyby nepoddanou byla, a vlastnictví její bez důvodu na majitele moci by přešlo — má tudíž ten který zcizitel a. de in r. v. do obohacení, ježto v čas žaloby při majiteli moci ještě se nachází. Hledisko obohacení nevystačí nikterak na všecky v pramenech dosvědčené zjevy žaloby naší. (Vz. také Brinz, Pand. §. 259. n. 7.) Podle pojmutí pramenův má žaloba z jednání osoby poddané průchod na majitele moci, poněvadž na jednání dotčené jakoby na jeho vlastní pohlížeti, na jeho vrub je položiti lze: tenentur . . . quasi cum ipsis potius contractum videatur (l. 1. pr. D. h. t.). Jako vzhledem na jussus praví se: quodammodo cum eo contrahitur qui jubet (l. 1. pr. D. q. j. 15. 4.), zde táž myšlenka založena na hmotném významu, jejž dotčené jednání pro majitele moci má (in rem ejus versum). Právovědě za tímto pojmutím žalobu do detailův utvařující negotiorum gestio a mandatum samy sebou k parallele podati se musily: skutkové poměry, ježto vůbec zdůvodňovaly, že někdo jednání jiného za své uznati, závazky z něho pošlé na se vzíti neb uhraditi (l. 2. D. neg. gest. 3. 5.) musil, zdůvodňovaly touž měrou závaznost majitele moci následkem jednání osoby poddané. S toho hlediska nutně na interesse majitele moci, nikoli jen vůbec na obohacení jeho, váha položena: nec debere ex eo onerari dominum, quod ipse facturus non esset (l. 3. §. 4. D. h. t. cf. c. l. §. 5.). Tudy pak propůjčena žaloba též v případech, kde majitel moci z jednání osoby poddané neměl užitku: když šlo by na jeho vrub i jednání osoby svobodné, tu zajisté „ex bono et aequo res patitur" (l. 1. D. qu. c. eo 14. 5.), jednání poddaného na vrub jeho dáti (l. 17. pr. *D. h. t.).* Naproti tomu, když jednání osoby poddané nebylo

. h. t.), a že žaloba mimo to má průchod, když osoba poddaná,

---

v interesse majitele moci, dána sice (ač nejspíše něco později) žaloba, byl-li obohacen, avšak ve funkci docela jiné, nikoli k provedení nároku z jednání pošlého do míry obohacení, nýbrž k odnětí téhož obohacení (l. 3. §§. 4. 5. D. h. t.); přidružen tu k žalobě naší v rouše jejím vlastně nový prostředek právní, dle pravé podstaty condictio sine causa. K podmínce však, aby otrok byl měl a. obligandi, pojmutí dotčené nikterak nevedlo; nešlot o to, aby věřiteli přidala se žaloba, kteréž se osobě poddané jen právě z příčiny poměru mocenského nedostalo (jakž i Brinz, P. II. str. 219. věc si myslí), nýbrž o to, aby ta která žaloba kontraktní resp. quasikontraktní i na majitele moci propuštěna byla, a tudíž o otázku, pokud k tomu kterému jednání jakoby k jednání majitele moci přihlížeti, pokud je na vrub jeho dáti lze, v kterémž směru však záleželo na tom, jak interesse majitele moci k jednání poddaného se má. Bylo-li jednání v interesse majitele moci, mohla žaloba průchod míti; jednatele musil pán záležitosti ovšem jen tehdy uhraditi, když tento byl jednal ao. obligandi, i majiteli moci jen za tou podmínkou povinnost taková vzešla, nebo pro vypořádání mezi jednatelem a pánem záležitosti byl ten moment arci rozhodující; když však extraneus měl míti žalobu svou i na majitele moci, aby nebyl vydán jen dobré vůli poddaného smluvníka svého, a majitel moci aby na jeho útraty commoda neměl, nemohla přece úkonnost apparatu k tomu konci zpořízeného závislou učiněna býti zase na tom, chtěl-li poddaný smluvník, aby majitel moci zdarma commoda neměl čili nic. Názor Ruhstratův, Ib. XV. str. 270., že to vina věřitelova, když spustil se s osobou poddanou, nemaje jistoty, že tato jedná ao. obligandi, a že by bylo nespravedlivo k majiteli moci, žalobu i tu propůjčiti, jest řím. právníkům naprosto cizí, jak ukazuje připuštění žaloby v případě, když otrok „peculiariter mutuatus postea in rem domini vertit" (l. 3. §. 1. D. h. t.); proti nespravedlivé újmě chránila majitele moci s dostatek pravidla, jež sděluje l. 10. §. 7. D. h. t. Tedy: vůdčí bylo nikoli hledisko obohacení, nýbrž hledisko jednatelství. Táže-li se Mandry, str. 473., kde že jest spojitost mezi ediktálným in rem di. versum a negotium di. gestum, dlužno, tuším, říci, že v základném onom pojmutí: tenentur . . . quasi cum ipsis . . . contractum videatur. (Srv. také Brinz, P. §. 259. n. 16.) Vyjmouc a. de pec. a a. trib. veškery ostatní as. adjecticiae qualitatis z téhož pojmutí vyrostly; praepositio, jussus, versio in rem jsou jen různé podklady pojmutí toto připouštějící. Srv. l. 1. pr. D. h. t., l. 1. pr. D. q. j. 15. 4., §§. 1. 2. 8. J. q. cum eo. 4. 7., l. 29. D. de r. c. 12. 1., l. 1. pr. D. de ex. a. 14. 1.; srv. též velmi charakteristickou l. 13. D. h. t., kdež Julian k zodpovědění otázky detailové *parallelisuje a. d. in* r. v. a a. quod jussu, (na l. 17.

třeba nebyla jako jednatel majitele moci před se šla, jednáním svým bezprostředné rozmnožení patrimonia jeho[13]) z majetku osoby,

---

§. 1. D. h. t., kdež tyto žaloby rovněž vedle sebe postaveny jsou, podobné váhy ovšem klásti nelze, neboť shoda obou žalob v kuse dotčeném z toho vyplývá, že dominus vicarii jest právě servus, a za něho dominus jeho ovšem toliko de peculio zavázán jest, srv. též l. 1. §. 22. D. de ex. a. 14. 1.). (Zřetelem k myšlenkovému základu mohli bychom tudíž as. adj. qual. na dvě skupiny rozděliti; jednu: as. de in r. v., qu. j., inst., exercit., druhou: a. de pec., a. trib., kteréž vyšly zase z názoru, že [faktické] jmění dlužníka [poddaného] za dluhy jeho má býti [srv. Brinz, Kr. Bl. II. str. 15.; Mandry, str. 352. a 420.].) Že v pramenech vedle výrokův s určitostí hledisko jednatelství projevujících sem tam i hledisko obohacení theoretického výrazu došlo (cf. l. 2., l. 6. D. h. t.; l. 17. §. 4. D. inst. act. 14. 3.; cf. l. 47. §. 1. D. sol. et lib. 46. 3.), prostě tím se vysvětluje, že od slov „in rem versum" nebo podobných v ediktu bylo k němu nejblíže, a, jakož již dotčeno, obyčejně ovšem m. m. obohacen bude, odkudž i formulování: quotiens servus rem di. gerens locupletiorem eum facit (l. 5. §. 3. D. h. t.). Ostatně podoba žaloby naší, jak ji z kompilace Justinianské poznáváme, není jaksi ještě zcela utuhlá; o ní zvláště platí, což Bekker, Akt. II. str. 122. n. 39. o žalobách adjektičních vůbec pronáší: „Überhaupt scheint dieser Teil des Rechtes auch zur Zeit der letzten Pandekten-Juristen noch im vollen Flusse der Entwickelung gewesen zu sein, bei dem allerlei Widerspruch und Inkonsequenz mit einlaufen mochte." Srv. l. 10. pr. D. h. t., l. 10. §. 2. D. de fid. 46. 1. V cit. l. 12. D. de inst. act. 14. 3. potkáváme se s pokusem vtěsnati do rámce žaloby naší případ málo k tomu podajný, a slovy „videri poterit" vyznívají rozpaky, s nimiž subsumci bylo zápasiti. Šlo o to, praeponenta ve zvláštním tom případě zle postaveného (cf. l. 1. D. inst. 14. 3.) žalobami opatřiti, i poskytnuta mu také a. mandati (nikoliv a. venditi) de in r. v., ježto aspoň prostředečně na základě smlouvy mandátní s otrokem učiněné patrimonium di. ze jmění praeponentova rozmnoženo, a že rozmnožení toto v interesse pánovu jest, smlouvou trhovou světle se projevilo.

[13]) L. 3. pr. D. h. t. patrně k takové případnosti se vztahuje, a nepochybně též l. 10. §. 7. D. h. t. (srv. l. 3. §. 1. D. h. t.). Naproti tomu res peculiares musil otrok (atd.) „rem domini gerens" vyložiti. L. 5. §. 3. D. h. t., srv. l. 7. pr. D. h. t. Windscheid, Pand. §. 483. n. 7., Ruhstrat, Jb. f. D. XV. str. 283. a Mandry na u. m. str. 528. (prv. též Baron str. 31. n. 5.) mají za to, že versio ex peculio i jiným (majitele moci ovšem zavazujícím) způsobem státi se může, zejmena i skutkem majitele moci sama; gestio že položena v cit. l. 5. §. 3. jelikož způsob nejobyčejnější.

níž jednání bylo, způsobila, a buď toto rozmnožení v interesse majitele moci jest, anebo majitel moci něco z něho má.[14])

Opírají se hlavně o l. 19. D. h. t., kdežto že Paulus mínění Neratiova nezavrhuje, nýbrž je toliko obmezuje. Avšak l. 19. D. h. t., trvám, není podle toho, aby nás odvrátila od pravidla, nikoliv jen kasuisticky dolíčeného, nýbrž zásadou vyřčeného. Pominouc i toho, že text téhož zlomku patrně není neporušen, nelze přehlédnouti, že Paulus v tom kuse, jenž nám jako cit. l. 19. zachován, obírá se předkem pochybnostmi, kteréž měl Neratius strany a. de peculio. Nelze proto beze všeho dovozovati, že Paulus pro případ, kde otec nebyl povinen togu koupiti, souhlasil, že věnováním jejím na pohřeb synův stala se versio in rem. Dlužno zajisté považiti v té příčině, že smrtí synovou přestalo peculium, res peculiares spadly do patrimonia otcova, a další fiktivní existence pekulia jen pro a. de pec. annalis význam má, v jiných tedy směrech o vztazích mezi pekuliem a patrimoniem řeč býti již nemůže. O l. 7. §. 4. D. h. t., již Windscheid na u. m. dále se doložil, srv. Löwenfeld str. 36.

[14]) Jak ale z hlediska jednatelství úchylku tuto vysvětliti? Myslím, že po cestě, na kterouž zaměřil již Buchka, L. v. d. Stellvertretung (1852) str. 30. Osoba poddaná, čehokoli nabyla po přísném právu majiteli moci nabyla. S této stránky všeliké dotčené jednání její jevilo se, do právní sféry majitele moci zasahujíc, samo sebou jakožto negotium patris dominive, a tudy zajisté bylo lze i na jednání taková, kteráž osoba poddaná nepředsevzala jako jednatel majitele moci, měřítko interesse jeho přiložiti a podle toho závaznost pro něho ustanoviti. Arci, když postupem vývoje peculium vedle patrimonia bylo se objevilo názoru právnickému jakožto jmění fakticky cizí, nebylo lze takto přihlížeti k jednání pekulijnímu (cf. l. 6., 7. §. 2. D. h. t.), nýbrž jediné k tomu, z něhož se bezprostředně patrimoniu čeho dostalo, kteréž tudíž osoba peculium mající učinila s úmyslem, aby majitel moci nabyl. (Jednání s tím úmyslem osoba taková vždy ovšem za jistým účelem předsevzala, a dotčená causa způsobeného přībytku do patrimonia často již sama podati mohla dostatečný základ pro posouzení, jest-li týž přībytek v interesse majitele moci čili nic; na př. otrok koupí zjednal obilí, kteréž pán jeho podle ujednání měl míti jako mutuum, tuť zajisté dominus „putat sibi expedire . . habere“: vedle nároku otrokova ze zápůjčky bude tu proti majiteli moci žaloba z trhu de in r. v. osobě třetí příslušející, právě tak, jako, když „servus di. negotii gerendi administrandive causa quid gessit,“ vedle (event.) nároku jeho ex neg. gest. průchod měla na majitele moci kontraktní žaloba věřitele otrokova — pravidla o tom, kdy „desinit versum“ [l. 10. §. 7. D. h. t.], nedala k nějakému zkrácení majitele moci dojíti. *Způsoben-li přībytek* do patrimonia solvendi causa,

3. Výloha osoby poddané pro majitele moci podniknutá

---

nebylo ovšem žaloby, když příbytek týž zvážen pohledávkou majitele moci, l. 10. §. 7. cit. Kdež dotčená causa interesse majitele moci znáti nedala, bylo se ovšem po momentech jiných ohlížeti; nebyl-li spůsobený příbytek v interesse jeho, mohl m. m. žalobou přidržen býti aspoň k vydání obohacení.) S osobou peculium nemající sotva kdo se spustil, nevystoupila-li jako jednatel majitele moci; stalo-li se to nicméně, mohla míti žaloba místo, buď o kontraktní plnění, buď aspoň o vydání toho, co m. m. z jednání osoby poddané v rukou měl, i dostalo se tak věřiteli slušné pomoci i pro případy, kde napřed splnivšího exc. non adimpl. contr. před škodou ochrániti nemohla. Případy, o kteréž jde, pojaty tedy rovněž pod hlediskem jednatelství. Těžko však uhodnouti, byla-li žaloba z jednání osobou poddanou jako jednatelem učiněných propuštěná na případy tyto rozšířena (srv. Löwenfeld str. 31.), či byla-li žaloba hned původně z všelikých dotčených jednání osoby poddané poskytnuta, z nichž pak přirozenou měrou jednání jednatelská octla se v popředí. Nápadné jest, že v (přeskrovném arci) materialu pramenném sem hledícím stopy jakéhos rozšiřování žaloby viděti není, kdežto v příčině jednání jednatelských některé zazší důslednosti s patrnou ještě váhavostí se pronášejí (cf. l. 3. §§. 8. 10. D. h. t.). Zajisté však a. de in r. v. v obojích těch případech již místo měla, než propustila ji pravověda z jednání pekuliárních. Srv. l. 5. §. 3., l. 3. §. 1. D. h. t. a k tomu Brinz, kr. Bl. II. str. 16. Posunujíc meze oboru žalobního v tomto posledním směru, právověda zůstala na hledisku jednatelství: poskytla žalobu z jednání pekuliárního, když os. poddaná hodnotu zjednanou potomně jako jednatel pro majitele moci vyložila. Theoreticky urovnala si půdu k témuž kroku fikcí, že os. poddaná hodnotu dotčenou již s úmyslem na ono vyložení zjednala, l. 7. §. 12. D. de SC. Mac. 14. 6.: intelligendumque ab initio sic accepisse, ut in rem verteret. Fikcí tou přijat jaksi k řetězu jednatelské činnosti osoby poddané spojovací článek propůjčení té které žaloby kontraktní prostředkující; na pouhé fikcí, že dotčené právní jednání na res domini se vztahovalo, žaloba neměla a nemohla býti založena, a proto poskytnuta jen v případě pozdějšího jednatelství osoby poddané s prostředky zjednanými a nikoliv i v případech jinakého jich vyložení k prospěchu majitele moci (l. 7. pr. D. h. t.). Útvar žaloby takto vyvinuté není ovšem veskrz souměrný, a pravidlo gestio osoby poddané podmínkou vytýkající nechává zmíněné případy, kde os. poddaná nejednala ao. gerendi, jako nepravidelné stranou; mluví-li však Brinkmann, Verhältniss der a. comm. div. u. der a. neg. gest. (1855) str. 150., o tom, že v případech takových a. de in r. v. utiliter průchod má, jest to historicky nesprávné, neb aspoň mylivé.

nesmí býti zvážena pohledávkou, kterouž majitel moci za osobou má.[15])

Jest-li hodnota, již věřitel právním jednáním s osobou poddanou učiněným obětoval, spůsobem vytčeným pro majitele moci vyložena, a výloha táž pohledávkou majitele moci za osobou poddanou příslušející nezvážena, jesť podle pramenův „in rem (patris dominive) versum".[16]) Doložiti pak sluší, že „in rem versum" nemusí býti již contestationis tempore, nýbrž potřebí, aby rei judicatae tempore bylo.[17])

(Dokončení příště.)

Praktické případy.

Výroku administrativních orgánů, pokud se týkají zkoumání a vyřízení účtů položených o správě kmenového jmění obecního, nelze ve sporu odpírati. Předpisy o účetních sporech v příčině té místa nemají.

Ku nařízení okresního výboru v Mnich. Hradišti vydobyla sobě obec Malobratřická na nemovitostech svého předešlého starosty Jana Schwarze záznam práva zástavního za pohledávání 298 zl. 44 kr. a podala svým starostou Václavem Zajícem žalobu o zapravení tohoto obnosu a spravení povoleného záznamu.

První stolice žalobu zavrhla a odsoudila žalující obec k náhradě soudních nákladů z těchto

---

[15]) L. 10. §. 7. D. h. t.

[16]) §. 4a J. quod cum eo 4. 7., l. 3. §. 1. D. h. t.; l. 10. §. 7. D. h. t.: sive debitor fuit domino, cum in rem verteret, nihil videtur versum. Vyjadřuje to a podobné rčení podmínky žaloby vůbec (l. 1. pr., l. 3. pr. D. h. t.; l. 41. D. de pec. 15. 1.; l. 1., l. 2. D. q. c. eo 14. 5.), popředně však podmínky vlastní a. de in r. v. směřující k příslušnému plnění; tudíž praví l. 3. §. 4. D. h. t.: „non videtur versum", ačkoli v případě jejím ještě tu nárok na tollere pati, k jehož provedení a. de in r. v. poslouží, srv. též l. 5. §. 2. D. h. t.

[17]) Tak mínění obecné, jemuž dlužno přisvědčiti, poněvadž základem žaloby jest to které právní jednaní osoby poddané. Srv. Mandry str. 482.; Brinz II. str. 205. Cf. l. 30. pr. D. de pec. 15. 1.

důvodů:

Václav Zajíc, nynější starosta obce Malobratřické podal ve jmenu této obce a na základě usnešení obecního výboru žalobu, v níž tvrdí, že žalovaný Jan Schwarz, bývalý starosta žalující obce, o správě obecního jmění složil účet, v kterémž uvedeno bylo, že týž při správě obecního jmění za leta 1872, 1873 a 1874 přijal 533 zl. 20 kr. a vydal 412 kr. 93 kr., že tedy ze svého jmění dluhuje do obecní pokladny 60 zl. 49 kr.

Vedle těchto 60 zl. 49 kr. žádá obec Malobratřická na Janu Schwarzovi zaplacení částky 237 zl. 95 kr. z toho důvodu, že on stejný obnos bez svolení obecního výboru a bez schválení příslušných orgánův o své újmě vydal a že tato částka usneesním okresního výboru z výdajů vyloučena byla.

Obec Malobratřická odvozuje tedy svou prosbu žalobní z nesprávnosti složeného účtu, v němž ve vydání více položek zaneseno jest, kteréž do účtu nepatří, a žádá tedy tatáž obec vrácení částky pro obec přijaté, avšak v její prospěch nevydané a bez právního důvodu žalovaným zadržené.

Nesprávnost účtu nedá se však žalobou touto zjistiti, neboť jestliže starosta žalující obci účty ze správy jmění mu svěřeného složil, náleželo dle §. 100. s. ř. obci, které účty složeny byly, by je buď schválila neb výtky podala, a teprvé tehdáž dle §. 103. s. ř. mohlo se o podobné žalobě o jedné každé výtce zvlášť rozhodnouti. To se však nestalo; okresní výbor účty sám vyřídil a shledal, že zažalovaná částka nesprávně účtována jest, a že tento obnos žalovanému na vrub klásti se musí.

Poněvadž však okresní výbor nemůže rozhodovati o povinnosti v příčině náhrady škody, poněvadž dle §§. 66. a 101. obec. řádu jedině soud takový výrok učiniti může, a poněvadž z výnosu okresního výboru povinnost ku placení náhrady odůvodniti se nedá, byla žaloba zavržena.

K odvolání se žalující obce změnil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 21. listopadu 1883 č. 31173. rozsudek okresního soudu a dal žalobě místo z těchto

důvodů:

Žalující obec žádá od žalovaného jako bývalého starosty obce Malobratřické a tudíž správce svého jmění především vrácení *obnosu 60 zl. 49 kr.*, kterýž týž za sebou byl zadržel; pak ná-

hradu částky 237 zl. 49 kr., kterouž on z obecního jmění bez oprávnění vydal.

Tato žaloba jest tudíž žalobou o náhradu škody ve smyslu §. 66. obec. řádu a jest její podmínkou, že musí nejen souhrn obnosů z obecního jmění vydaných číselně zjištěn, nýbrž i neoprávněné vydání, pokud se týče zadržení jich konstatováno býti.

O tom, že tu tyto podmínky jsou, nerozhoduje soud, nýbrž autonomní úřady, kterým obce v určitých případech jsou podřízeny a soud má pouze, vzav za základ rozhodnutí samosprávného úřadu, o existenci nároku na náhradu škody se vysloviti.

Okresní zastupitelstvo vykonává dohled na nakládání s jměním obecním, a jest tedy též povoláno, aby o tom rozhodovalo, zdali a pokud stalo se neoprávněné zkrácení obecního jmění, pročež v případě takovém, když se okresní zastupitelstvo vyslovilo, že se protizákonné ztenčení jmění stalo, a když takový výrok právoplatným se stal, dlužno tento výrok za rozhodný a jako závazný považovati a nelze ve sporu jemu více odpírati.

Dle účtu, který žalovaný ve smyslu §. 72. obec. řádu složil, udán jest příjem obnosem 533 zl. 22 kr. a vydání obnosem 412 zl. 93 kr. a vykázal bývalý starosta zbývajících 60 zl. 49 kr. za sebou.

Tento obnos musí tedy žalovaný obci naprosto vydati, poněvadž není žádného důvodu, proč by tu částku zadržoval. Co do dalšího obnosu 237 zl. 95 kr. sluší uvážiti, že okresní výbor seznal, že ve vydání účtu jest tato částka jako bez příčiny vydaná zanesena a nařídil okresní výbor starostovi, aby vydání to ve lhůtě 8 dnů ospravedlnil a se vykázal, že obecní zastupitelstvo toto bezdůvodné vydání dodatečně schvaluje, jinak by poškozená obec pořadem práva náhradu této částky vydobývati musela.

Žalovaný tomuto nařízení nevyhověl, pročež okresní výbor nařídil obecnímu představenstvu, aby na nemovitostech bývalého starosty zažalovaný obnos zjistiti dal a žalobu o zaplacení stejné částky na něho podal.

Poněvadž tedy zjištěno jest, že žalovaný bezpodstatně obnos 60 zl. 49 kr. zadržel, a současně zjištěno, že proti zákonu obnos 237 zl. 95 kr. do vydání položen byl, muselo žalobě místo dáno býti, tím více, an žalovaný ani netvrdil, že nárok žalující obce okolností později snad nastalou zúplna neb z části zanikl.

C. k. nejvyšší soud k dovolací stížnosti žalovaného potvrdil rozhodnutí *druhé stolice z*

důvodů

tam uvedených, a v uvážení, že účty položené o správě jmění obecního sluší zkoumati a vyříditi orgánům administrativním a nikoliv soudu; že předpisy o účetních sporech ve smyslu §. 100. ob. s. řádu zde místa nemají; ostatně byl i v tomto případě účet složen a i tu byly proti účtu — arciť okresním výborem v cestě administrativní — výtky podány. Žalovaný odepřel však podati žádané vysvětlivky a odepřel též prokázání oprávněnosti jednotlivých položek ve vydání, pročež musel k náhradě býti odsouzen.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 5. března 1884 č. 1554.

Adj. Flieder.

Povinnost platební co do výměnkových dávek splatných po úmrtí výměnkáře a §. 1418. ob. z. obč.

Manželé Jakub S. a Marie S. smlouvou trhovou, uzavřenou dne 19. dubna 1858, prodávajíce usedlost svou, vymínili sobě doživotní výměnek záležející z dávek naturálních, z nichž polovice vždy na sv. Jakuba a polovice o Hromnicích splatnou býti měla; dále každoročně 20 liber másla o sv. Janu Křtiteli splatných a každoročně 2 sáhy dříví vždy o sv. Havle splatné.

Výměnek týž byl pro ně na prodané usedlosti hypothekárně pojištěn.

Zároveň bylo umluveno, že po smrti výměnkářů Jakuba a Marie S. týž výměnek odváděn býti má nezměněný rodičům kupujících.

Vlastníci hypotheky výměnek týž až do smrti Jakuba S. oběma výměnkářům a po jeho smrti vdově Marii S. řádně odváděli. Poslední dávku dříví odvedli o Havle r. 1880, poslední všeobecné dávky naturální o Hromnicích 1881 a poslední dávku másla o sv. Janu Křtiteli 1881.

Dne 5. července 1881 zemřela výměnkářka Marie S.

Dědic její dal sobě výměnek za dobu od Hromnic r. 1881 do 5. července 1881, jakožto dne úmrtí výminkářky, pozůstalostně odevzdati a knihovně na sebe převesti.

Jelikož pak vlastníci hypotheky tento výměnek odvesti nechtěli, podal proti nim dědic výměnkářčin žalobu, žádaje v ní,

aby mu za dobu od Hromnic 1881 do dne úmrtí výměnkářčina (5. července 1881) incl. odvedeno bylo $^{8}/_{9}$ výměnkových dávek, které by o sv. Jakubě 1881 splatné byly bývaly.

Žalovaní bránili se tvrzením, že za živobytí Marie S. výměnek řádně odváděli, že výměnek u porovnání dne uzavřené smlouvy (19. dubna 1858) a dle povahy své, jakožto výživa, odváděn byl předem; že výměnek o Hromnicích 1881 odvedený byl odveden do Jakuba 1881 a že výměnkářka nedoživši se terminu sv. Jakubského 1881 na dávky výměnkové, o sv. Jakubě 1881 splatné, práva nemá.

C. k. okresní soud v Českem Brodě žalobu zamítl z následujících

důvodů:

Smlouva trhová uzavřená dne 19. dubna 1858 ohledně sporné otázky, byl-li výměnek odváděn předem či dekursivně, ničehož neustanovuje. Také z výpovědí svědků v příčině této nic odvoditi nelze.

Uváží-li se, že výměnek slouží k zabezpečení výživy výměnkáře, sluší v případě našem za to míti, že výměnek o Jakubě 1858 odveden byl za dobu od Jakuba 1858 do Hromnic 1859. Srovnej §. 1418. ob. zák. obč.

Nároku žalobcovu odporuje také čas uzavřené smlouvy, což stalo se 19. dubna 1858.

Nelze dle povahy věci souditi, že by prodávající manželé Jakub a Marie S. již od Hromnic 1858 tedy také za dobu svého vlastnictví byli brali výměnek.

Dle všeho byl tedy odváděn výměnek anticipando a dávky o Hromnicích 1881 odvedené byly odvedeny za dobu do sv. Jakuba 1881.

Nemá tudíž dědic Marie S. ničehož více požadovati.

Druhá stolice vyhověla žalobě z následujících

důvodu:

Dle §. 914. a 6. ob. z. obč. nesmí smlouvě při použití jiný rozum přikládán býti, nežli ten, kterýž vychází z toho, co slova ve spojitosti vlastně znamenají, a ze zřejmého úmyslu stran.

Jestliže tudíž smlouva ze dne 19. dubna 1858 v odstavci VII. *b)* ustanovuje, že vždy jednu polovici výměnku o sv. Jakubu, druhou o Hromnicích odvésti dlužno, měla první lhůta o sv. Jakubu 1858 odvedena býti a tato mohla se toliko na minulý čas, tudíž na čas přede dnem 25. července 1858 vztahovati, poněvadž smlouva

nepřipouští výkladu, že oprávnění z výměnku za čas ode dne 19. dubna 1858 oprávněni nebyli, ustanovený výměnek žádati, což jediné již za následek má, že následkem nedostatku opačného ustanovení smlouvy za to míti dlužno, že výměnek dekursivně odváděn býti má.

Z toho, že Marie S. dnu splatnosti půlroční lhůty, dne 25. července 1881 (o sv. Jakubu) splatné, se nedožila, jelikož dne 5. července 1881 zemřela, nemohou žalovaní své sprostění zažalovaného plnění výměnku za dobu od Hromnic do Jakuba dovozovati, poněvadž výměnek její výživu za účel měl, tato po tuto dobu náklad na svou výživu učiniti musela, který zažalovanou částkou výměnku uhrazen jest, a poněvadž zde, kde se jedná o domahání se ustanoveného, již platného práva, analogické použití §. 703. ob. z. obč. naprosto nedovoleným by bylo.

Rovněž zde nelze užiti §. 1418. ob. z. obč., poněvadž jest zde poměr smlouvou jinak upraven.

Třetí stolice změnila rozhodnutí stolice druhé a potvrdila rozsudek první stolice, z následujících

důvodů:

Nelze neuznati, že rozhodnutí tohoto sporu závisí v každém směru na zodpovědění otázky: měl-li se sporný výměnek odváděti anticipando, jak žalovaní tvrdí; aneb ve lhůtách dekursivních, jak žalobce tvrdí a jak dle §. 104. soud. ř. jemu dokázati náleží.

Smlouva ze dne 19. dubna 1858 nepodává v tom ohledu žádného objasnění a svědčí spíše proti žalobci nežli pro něho.

Smlouva ta stala se 19. dubna 1858. Prodávající, kteříž výměnek stipulovali, zůstali do té doby vlastníky usedlosti a neměli tudíž zapotřebí, aby stipulováním první na sv. Jakuba 1858 ustanovené půlletní výměnkové dávky nazpět zasáhli až do oné doby, kdy ještě — o čemž sporu není — byli ve vykonávání práva vlastnického.

Tvrzení žalobcovo ještě méně prokázáno jest odevzdací listinou žalobě připojenou. Odevzdací listina ona tvoří důkaz pouze o tom, o čem byla vydána; osobám třetím, které v téže zúčastněny nejsou, nepraejudikuje a právo jim neodjímá, aby popíraly právní existenci pohledávky v listině té uvedené.

Jiných důkazů nežli těchto žalobce pro svá udání nenabídl a sluší tedy jeho nárok na $^{8}/_{9}$ poslední po smrti zůstavitelkyně *splatné dávky* tím spíše za neprokázaný a neodůvodněný pro*hlásiti, ježto ž*alobce doznává, že žalovaní výměnek o Hromnice

1881 splatný skutečně zmocniteli zůstavitelkyninu odvedli, ježto výklad smlouvy ve smyslu žalovaných je podporován výpověďmi jednoho z paciscentů, kteří smlouvu uzavírali a žalobce popříti nemůže, že nastalou smrtí Marie S. výměnek až do její smrti jí příslušící se všemi dávkami přešel na manžele J. starší.

Co platí o dávkách všeobecných, tím více platí o dávkách dříví a švestek.

Rozhodnutí první stolice je tedy dle těchto praemiss odůvodněno; aby bylo změněno a aby neodůvodněný a neoprávněný nárok žalobcův byl uznán, k tomu není žádného důvodu.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 27. února 1884 č. 1386.

Dr. Voldán.

Změna právoplatného vzorce přísežného

Ku přísaze rozsudky svrchu na str. 44. a násl. sdělenými nalezené, kteráž žalobci mlčky byla vrácena, přihlásil se dobrovolný zástupce Čeňka B. František B. Před vykonáním přísahy shledal však, že v přísežném vzorci omylem uvedeno jest „10. listopadu 1879“ na místě „11. listopadu 1879.“

Čeněk B. žádal proto nejprvé, aby mylné toto datum z moci úřadní bylo opraveno a když žádost tato z důvodů, jež níže budou uvedeny, byla vrácena, podal dne 27. července 1882 pod č. 8097. novou žádost, v kteréž přiloživ koncept žaloby a poukázav na to, že ze všech udání žalobních a udání repliky správné datum 11. listopadu 1879 vysvítá, datum ono ostatně rozhodným není, a chyba jen přehlednutím mundanta při přepisování nejasného konceptu se stala, žádal za opravení přísežního vzorce po vyslyšení strany druhé.

Při stání k žádosti této ustanoveném opřel se zástupce žalované záložny této žádosti, odvolávaje se hlavně na dvorní dekret ze dne 17. července 1787 č. 697. sb. z. s., jenž změnu vrácené přísahy vylučuje ustanovením, že přísaha vrácená jak ve hlavní věci tak i ve vedlejších povinnostech beze vší změny v té spůsobě přijata býti musí, ve které odpůrci byla uložena a tvrdě dále, že bez svolení odpůrce opravení přísežního vzorce vůbec možným není.

Žalobce Čeněk B. uvedl, že datum 10. neb 11. listopadu

1879 není rozhodné pro přednost zástavního práva žalobcova, kteréž proto přece dříve bylo nabyto, než-li exekuční právo žalované záložny a poukázal na to, že dvorní dekret ze dne 17. července 1787 č. 697 sb. z. s. zakazuje jen takové změny přísežní formule, které by se dotýkaly hlavní věci aneb vedlejších závazků a mohly, jak dvorní dekret tento dokládá, míti v zápětí zmenšení prožalované částky. Poněvadž změna dáta 10. listopadu 1879 netýká se ani hlavní věci (práva přednosti) ani nějakých vedlejších závazků, poněvadž při změně té zůstane věc vždy stejná, datum pak 10. listopadu 1879 na patrném nedopatření mundantově spočívá, kdežto správné datum 11. listopadu 1879 všude na jiných místech žaloby a repliky ano i v důvodech rozsudku první stolice se objevuje, trval zástupce žalobcův při své žádosti odvolávaje se na §. 208. řádu soudního, §. 1388 ob. zák. obč. a na dvorní dekret ze dne 20. září 1794 č. 195. sb. zák. s., dle něhož chyby v písmě, které sběhly se ve formuli přísežní od strany navržené podle vlastního smyslu věci v nálezu opraveny býti mají.

K odůvodnění náhledu svého poukázal na rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 1863 č. 2186. judikát č. 54, rozhodnutí ze dne 25. června 1867 č. 5368. Gl.-U.-W. č. 2814, ze dne 8. ledna 1873 č. 29. Gl.-U.-W. č. 4832., ze dne 3. listopadu 1875 č. 12064. Gl.-U.-W. č. 5901., ze dne 23. února 1876 č. 2165. Gl.-U.-W. č. 6047., ze dne 21. května 1878 č. 5769. Gl.-U.-W. č. 6983.

C. k. okresní soud v Roudnici po provedeném tomto jednání žádost Čeňka B. výměrem ze dne 30. listopadu 1882 č. 12574 zamítl a to z těchto

důvodů:

Žádostí de praes. 4. července 1882 žádal Čeněk B., aby jak formule přísahy rozhodovací uložené ve sporu s občanskou záložnou v Roudnici a soudruhy o přednost práva zástavního tak i rozsudek zmíněný ze dne 19. října 1881 č. 10049. v ten spůsob z povinnosti úřadu opraven byl, aby datum „10. listopadu 1879“ změněno bylo v datum „11. listopadu 1879“. Výměrem ze dne 7. července 1882 č. 7202. byla žadateli žádost tato vrácena s podotknutím, že opis rozsudku souhlasí úplně s referátem a originál (referát) že zase úplně se shoduje se žalobou ze dne 31. října 1880 č. 10292., pročež že z moci úřední přísežní vzorec změniti nelze, nýbrž že se zůstavuje žadateli, aby *vhodné návrhy* sám podal.

Na to podal Čeněk B. novou žádost ze dne 27. července 1882 č. 8097. za opravení přísahy po slyšení druhé strany.

Při stání dne 14. září 1882 za tou-příčinou odbývaném nesvolili odpůrcové v dotčenou změnu. Dovozují pak, že bez jich svolení dotčený rozsudek resp. obsah přísahy změněn býti nemůže a poukazují k tomu, že Čeněk B. na výměr shora uvedený, kterýmž jemu opravení dotčeného vzorce přísežního a to z moci úřadní odepřeno bylo, žádné stížnosti nepodal. Náhled ten ovšem jest mylným, neboť výměr ten pouze poukazuje k tomu, že bez slyšení odpůrce soud dotčenou přísahu o své moci sám měniti nemůže. Rovněž jest zcela bez podstaty námitka, jakoby bez svolení odpůrců změna vzorce přísežného vůbec nemožnou byla. Čeněk B. zase uvádí, že datum „10. listopadu 1879“ ve přísaze a i v žalobě uvedené stalo se jen nedopatřením při mundování žaloby, že v konceptu žalobním správně jest uvedeno datum „11. listopadu 1879“, že i v replice zase správně datum to jest uvedeno, dále že soud první stolice shledav odpor v těchto datech měl si vyžádati vysvětlení stran nežli v dotčenou přísahu datum ono přijal, konečně cituje více rozhodnutí soudních, kde vzorec přísahy byl změněn i přes odpor stran.

Co se týče zmíněné chyby v mundování jest nápadno, že chyba ta se vyskytuje nejen v stejnopisu žaloby založeném v rotulu od žalovaných, nýbrž i ve třetím stejnopisu ponechaném ve spisech. Jest ovšem pravda, že v replice se zase vyskytuje datum „11. listopadu 1879“, v duplice také žalovaní výslovně popřeli, že František B. od Čeňka B. 11. listopadu 1879 ku Františku W. byl vyslán. Soud první stolice nemohl si vyžádati nějakého doplnění řízení výslechem stran, ježto bylo řízení to ústní nikoliv stručné. Co se týče citovaných rozhodnutí, není v nich uveden ani jeden případ, kde datum bylo ve vzorci přísežném změněno, ostatně by i v tom případě to na věci nic nezměnilo hledíc k §. 12. ob. zák. obč.

Čeněk B. resp. dobrovolný zástupce František B. přihlásil se k přísaze se vzorcem přísežným, kdež uvedeno datum „10. listopadu 1879“ nejen po doručení rozsudku první stolice, nýbrž i po doručení rozhodnutí druhé stolice, ba týž obdržev rozhodnutí c. k. nejvyššího soudního dvoru ze dne 3. května 1881 č. 3431. přihlásil se opět ku přísaze s týmž vzorem přísežným.

Bylo tudíž jeho věcí, aby dotčená rozhodnutí obdržev, důkladně prozkoumal vzorce přísahy a shledal-li chybu, hned tehdy

za její opravení žádal aneb zdálo-li se mu, že přísaha vůbec aneb ve znění uvedeném uložena býti neměla, aby na nález odvolací stížnost podal, čehož však učiniti opomenul a tudíž následky tohoto zaviněného opomenutí sám nésti má.

Ku stížnosti žalobcově změnil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 6. února 1883 č. 4002. výměr prvního soudu a vyhověl žádosti Čeňka B., aby se do formule přísežní místo data tam se nalezajícího „10. listopadu 1879“ vložilo datum „11. listopadu 1879“ a to

v uvážení,

že již z obsahu žaloby na jevo jde, že odevzdání zásob dřevařských jako zástavy Františku B. jako zmocněnci žalobcovu teprvé dne 11. listopadu 1876 skutkem státi se mohlo, an se tam uvádí, že se František W. s Františkem B. po předsevzatém odevzdání prohlášení ze dne 11. listopadu 1879 prvnější s poslednějším do ohrady a na břeh Labe odebrali, dle toho tudíž odevzdání zástavy před odevzdáním dotčeného vyjádření přece státi se nemohlo a že se v replice všude mluví o odevzdání zástavy dne 11. listopadu 1879 a tudíž pojetí data „10. listopadu 1879“ do přísežní formule resp. do rozsudku patrně jen na přepsání nebo nedopatření spočívati může, kteréžto poslednější pak též do formule přísežní stranou předložené přešlo a jež dle dvorního dekretu ze dne 29. září 1794 č. 195. sb. zák. s. opraviti sluší.

Dovolací stížnost žalované občanské záložny v Roudnici c. k. nejvyšší soud zamítl z těchto

důvodů:

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského, na které bylo si stěžováno, jest důvody v něm obsaženými a dále tím ospravedlněno, že v případě tom běží o to, zda-li žalující Čeněk B. na ony dne 24. března 1880 pro pohledávku občanské záložny v Roudnici 1500 zl. a 350 zl. s přísl. exekučně zabavené zásoby dříví Františka W. již dříve, t. j. před 24. březnem 1880 vydobyl pro pohledávku 4500 zl. právo zástavní, pro otázku právní tedy okolnost, zda-li František V. Františku B. plnomocníku žalujícího Čeňka B. ono nabídnutí, že jemu pro směnečnou pohledávku 4500 zl. veškeré zásoby dříví do zástavy dá, dne 10. listopadu 1879 neb 11. listopadu 1879 učinil a zda-li František B. za žalujícího toto nabídnutí toho neb onoho dne přijal, zcela lhostejnou

jest, tedy onen tvrzený omyl, týkající se data dne 10. listopadu 1879, který se vloudil do žaloby a následkem toho do formule přísežní, týká se okolnosti zcela vedlejší, tento omyl pak na rozhodnutí sporné věci vlivu nemá, pročež jeho opravení, nehledíc na formuli přísežní rozsudkem v moc práva vzešlým ustanovenou, nyní když omyl ten byl spozorován, zcela po právu býti se jeví.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 18. dubna 1883 č. 4527.

JUDr. Vladimír Srb.

Za jakých podmínek lze na straně smlouvu nesplnivší žádati, aby vrátila dvojnásobný závdavek? (§§. 908., 877. a 881. ob. zák. obč.)

Matěj Kučera, rolník v Lučkovicích, podal dne 15. července 1879 pod č. 4555. k c. k. okresnímu soudu v Mirovicích na Petra Klímu, rolníka tamtéž, žalobu o vrácení dvojnásobného závdavku 430 zl. za příčinou a na znamení učiněné kupní smlouvy o pozemek č. parc. 401. *a*) a *b*) v katastru obce Lučkovické ležící dne 18. srpna 1877 daného v obnosu 860 zl. s 6% úroky ode dne žaloby. Žalobě té bylo rozsudkem ze dne 11. srpna 1880 č. 5340. vyhověno z těchto děj žaloby obsahujících

příčin:

Přísežným seznáním svědků Jana Čarka, Vojtěcha Vokatého, Františka Lišky a Matěje Brousila jest dle §. 137. ř. s. prokázán žalobcem přivedený a žalovaným popřený děj, že žalovaný Petr Klíma dne 18. srpna 1877 u starosty obce Lučkovické nabízel se přítomným tam sousedům, že prodá od své živnosti pozemek č. parc. 401. v katastru obce Lučkovické položený, který sestává ze dvou dílů *a*) ve výměře 8 jiter 1118□° a z dílu *b*) ve výměře 2 jiter, a sice každý strych za 200 zl., že se žalobce Matěj Kučera žalovanému Petru Klímovi nabídl, že by pole to jinak nekoupil, leč že by žádaná kupní cena tohoto pozemku měla se zaplatiti do 1. ledna 1879, že se na to Petr Klíma prohlásil, že jest s tím srozuměn, načež že se zároveň ujednalo, že koupené role žalobci do vlastnictví ihned, a do držby až po sklizni t. r. se odevzdá, a že si na to obě strany slovy: „Pán Bůh dej štěstí“ podaly ruce, při čemž žalovaný na žalobci žádal závdavek 10% kupní ceny,

kterouž podmínku žalobce přijal, a opatřiv si 430 zl., žalovanému jako závdavek je odevzdal, načež stalo se dohodnutí, že žalovaný žalobci zaopatří smlouvu ku knihovnímu vkladu spůsobilou, jakož i svolení jeho nezletilé manželky.

Dále jest tímže průvodem vyvrácena žalovaným tvrzená okolnost, že při uzavírání smlouvy kupní poslednější žalobci výslovně řekl, že pole toho prodávati nemůže, poněvadž není samojediným vlastníkem, nýbrž že pole z druhé polovice náleží jeho nezletilé manželce. Nelze pochybovati, že by smlouva kupní o toto pole mezi stranami byla perfektní, kdyby žalovanému pole celé a jedině jemu bylo náleželo a ne jeho nezl. manželce, ana pravá a souhlasná vůle stran smlouvajících co do předmětu a ceny určité, jakož i splnitelný předmět smlouvu samu předcházely, tudíž veškeré náležitosti k učinění právoplatné kupní smlouvy vyhledávané tu by bývaly, což však zde tvrditi nelze, ježto, jak právoplatně rozhodnuto, smlouva výše zmíněná perfektní se nestala, poněvadž k ní nezletilá spoluvlastnice pole, manželka to žalovaného, nepřistoupila, a tím předmět plnění nemožným se stal.

Avšak z důvodu toho nemůže se žalovaný závazku svého ku vrácení dvojnásobného závdavku sprostiti, neboť on žalobci, jak výpověďmi výše uvedených svědků prokázáno, předstíral, že jeho manželka bude se vším spokojena, co on za ni učiní, a že žalobci listinu vkladnou opatří a manželku k učinění smlouvy, o kterou jde, přiměje. Proto jest dle §. 881. ob. zák. obč. povinen, aby závazek na se vzatý podle svého slibu splnil, což však žalovaný učiniti se zdráhá.

Dlužno tudíž za to míti, že nesplněním smlouvy té jedině žalovaný vinen jest, a jelikož dle §. 908. ob. z. obč., když smlouva vinou jedné strany splněna nebyla, druhá strana závdavek daváí a na nesplnění smlouvy viny nemající oprávněna jest žádati, aby jí dvakráte tolik, zde 860 zl., se vrátilo, bylo tudíž nutno, žalobě Matěje Kučery místa dáti a dle žalobní prosby stavu věci přiměřené za právo nalézti, a tudíž žalovaného k zaplacení dvojnásobného přijatého závdavku 860 zl. s 6% úrokem z prodlení dle §§. 1333. a 1334. ob. zák. obč. a zákona ze dne 14. června 1868 č. 62. ř. z. odsouditi.

K odvolání žalovaného, který poukazoval hlavně k tomu, že žalobce věděl, že pole, o které jde, na polovici jeho nezletilé manželce náleží, že smlouva, o kterou jde, stala se při pivě pro vyražení všech druhých sousedů, což z toho vychází, že ža-

lovaný závdavek nepřijal, nýbrž týž Janu Čarkovi v uschování dal, kterýž, bera jej do uschování, prohlásil, že bude si čítati za uschování denně 1 zl., což patrně k tomu poukazuje, že stranám o učinění platné smlouvy jednati se nemohlo, změnil c. k. vrchní soud zemský pro království České rozhodnutím ze dne 20. října 1880 č. 28172. rozsudek první stolice v ten smysl, že žalobci 430 zl. s 6% úroky od žaloby přisoudil, v ostatním žalobu zavrhl z těchto

důvodů:

Nárok na dvojnásobný obnos daného závdavku předpokládá dle §. 908. ob. zák. obč. smlouvu platně učiněnou, avšak vinou druhé strany nesplněnou.

Je-li smlouva neplatnou, nemá placení předem učiněné povahu závdavku, nemá vlastnosti, by sloužilo ku zajištění plnění smlouvy, a nemůže tudíž dvojnásobný závdavek zpět se žádati.

V tomto případě byla žaloba o držení kupní smlouvy o pozemcích č. parc. *a*) a *b*) v Lučkovicích se žalovaným umluvené proto zavržena, poněvadž manželka žalovaného spolu vlastnicí tohoto pozemku jest, tudíž celý pozemek žalovaným samým žalobci prodán býti nemohl. Nebyla proto platná smlouva učiněna a nemůže proto žalobce žádati na žalovaném, aby dvojitý závdavek vrátil.

Jest ovšem svědky Vojtěchem Vokatým a Janem Čarkem dokázáno, že žalobcem při učinění kupní smlouvy částka 430 zl. jako řádný závdavek vysázena byla, a že tuto částku Jan Čarek k žádosti žalovaného pro tohoto v uschování vzal.

Zda-li slib Janu Čarkovi daný v příčině placení částky 1 zl. denně za uschování míněn byl vážně, není otázkou, kterou zde řešiti sluší.

Že by však celé vyjednávání o prodeji, kde zároveň ustanoven a splacen byl závdavek, jen žertem se bylo stalo, nelze z výpovědi svědků, kteří vyjednávání přítomni byli, totiž z výpovědi Jana Čarka, Vojtěcha Vokatého, Františka Lišky a Matěje Brousila ani z jednání, jak je žalovaný líčí, seznati.

Žalovaný jest povinen dle §. 877. ob. zák. obč. z neplatné smlouvy žalobcem mu daný závdavek vrátiti. Vedle toho byl, co se týče vrácení jednoduchého závdavku, rozsudek potvrzen.

K dovolání žalobce, který namítal, že z vrácení jednoduchého závdavku plyne i uznání kupní smlouvy, kterou jednoduchý zá-

vdavek předpokládá, potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice z těchto

příčin:

Nelze pochybovati, že smlouva, kterou obě strany o pozemek č. parc. 401. učinily, jest neplatnou, poněvadž obě stolice rozhodly, že smlouva ta splniti se nedá, poněvadž žalovaný nebyl sám jediným vlastníkem usedlosti č. pop. 10., od které pozemek prodán byl, a poněvadž manželka jeho smlouvě té nepřistoupila.

Byť i žalovaný nebyl úplně bez viny, že ve smlouvu určitě vešel, o které věděl, že k ní není oprávněn, přec i žalobce není bez vší viny, neboť jemu bylo známo, že žalovanému právo s pozemkem dle libosti nakládati nepřísluší.

Proto jest nárok žalobce na vrácení dvojnásobného závdavku dle §. 908. ob. z. obč. nedůvodný.

Není správné tvrzení, že přisouzení jednoduchého závdavku obsahuje v sobě uznání smlouvy. Výrok stolice druhé zakládá se v §. 1447. ob. z. obč. a jest proto zákonem doložen.

Nevyhovělo se proto revisijní stížnosti žalobce a jest týž povinen, žalovanému náklady, které nedůvodnou stížností svou mu spůsobil, nahraditi.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 27. ledna 1881 č. 281.

Frant. Zikmund.

Ustanovení patentu ze dne 9. dubna 1782. č. 41. ob. z. s. a jmenovitě §. 9. platí jen při věcech obchodních obchodním soudům zvláště přidělených, nikoliv při věcech, o nichž z jiného důvodu při obchodním soudu se projednává.

Karel H. podal na rozhodnutí c. k. vrchního zemského soudu ze dne 13. listopadu 1883 č. 24418., kterým v rozepři při c. k. obchodním soudu v Praze ústně projednané proti konkursní podstatě Heřmana Abelesa o likvidnost pohledávky 2131 zl. 95½ kr. s přísl. odvolání z rozsudku c. k. obchodního soudu v Praze ze dne 9. července 1883 č. 33907. na protest odpůrcův jako opozděné vráceno bylo, stížnost k nejvyššímu soudu, kterýžto rozhodnutí ono zrušil a c. k. vrchnímu soudu nařídil, aby ve věci samé rozsudek vydal, žádost však za náhradu nákladů se stížností spojených ve smyslu §§. 24. a 26. zák. ze dne 16. května 1874 zamítl;

nebot

předmětem žaloby jest nárok žalobcův na náhradu nákladů učiněných v pachtu usedlosti č. 6. a 7. v Budákách, kterýžto pacht rozsudkem na základě §. 934. ob. z. obč. rozvázán byl, žaloba byla proto také při c. k. okr. soudu v Kaplicích podána, projednávána a další jednání jen za tou příčinou při c. k. obchodním soudu jako instance konkursní vedeno a skončeno, poněvadž na jmění žalovaného konkurs uvalen byl; dle §. 131. konk. ř. spory likvidační dle předpisu o řádném řízení projednány a rozhodnuty býti mají; zvláštní ustanovení patentu ze dne 9. dubna 1782 č. 41. sb. z. s. dle §§. 2., 4., 5., 7. a 9. ale jen při oněch věcech obchodních, které obchodním soudům zvláště přiděleny jsou, platnost mají, nikoliv však při věcech ostatních, u nichž předpisy řádu soudního platí a že konečně stěžovatel ve lhůtě v §. 252. s. řádu ustanovené odvolání své byl podal.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 17. ledna 1884 č. 434.

Dr. Toman.

Příspěvek o promlčení pohledávek.

Smlouvou sepsanou dne 12. listopadu 1841 postoupil Jakub Marek usedlost č. p. 8. v Podmoklanech synovi za cenu 1000 zl. stř., kterouž bez úroku sobě ponechal na té živnosti ku své „disposici."

Dne 8. února 1842 bylo právo zástavní za toto pohledávání na usedlost č. pop. 8. v Podmoklanech vloženo.

Jakub Marek pak vybíral si roku 1849 a 1851 splátky; po výmazu částky 798 zl. zbývalo dle pozemkové knihy 202 zl. stř. a 29. října 1858 Jakub Marek zemřel.

Usedlost dostala se smlouvou a dědictvím do jiných rukou.

Teprve r. 1882 žádali potomci Jakuba Marka za projednání pozůstalosti jeho a dobírka 202 zl. stř. byla jim jako dědicům zákonitým odevzdána.

Avšak dne 11. května 1882 podali vlastníci hypoteky č. p. 8. v Podmoklanech na dědice Jakuba Marka žalobu, aby uznali promlčení té pohledávky a k výmazu svolili.

C. k. okresní soud v Chotěboři rozsudkem ze dne 3. února 1883 *č. 1539. žalobu zavrhl,*

protože

Jakub Marek cenu 1000 zl. dle smlouvy sobě na usedlosti nechal, za živa příčiny neměl, aby strany zbytku 202 zl. právo své vykonával a teprvé od jeho úmrtí se nečinnost, neužívání práva počíti může (§§ 1478., 1479. ob. z. obč.).

C. k. vrchní soud zemský rozsudkem ze dne 7. března 1883 č. 7391. žalobě dal průchod z těchto

důvodů:

Žalovaní nedokázali, že by byl Jakub Marek od r. 1851, kdy naposled 300 zl. sobě vybral, nějak právo ku kapitálu vykonával a sami, ač věděli, že jsou dědici Jakuba Marka a z knih veřejných o pohledávce 202 zl. věděti museli, práv svých neužili.

Nechal-li si Jakub Marek 1000 zl. na usedlosti ku své disposici, byli on i jeho právní nástupci oprávněni žádati zaplacení dle §. 904. ob. z. obč. ihned a pohledávání to bylo by se promlčelo i kdyby Jakub Marek dosud žil a práva svého až do dne podané žaloby nevykonal.

C. k. nejvyšší soud potvrdil rozsudek druhé stolice z

důvodů

jeho.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 13. června 1883 č. 5442.*)

Adj. Š.

Odvádění „sýpky" pastýři.

Dne 16. března 1883 č. 2875. podal Josef H. v M. k c. k. okresnímu soudu ve Zbirově žalobu na Jana P. a jeho manželku A. P. v M. o odevzdání 8 čtvrcí 10 žejdlíků žita, 1 čtvrce 9 žejdlíků pšenice, 1 čtvrce 9 žejdlíků ovsa, nabízeje se přijmouti za předmět sporu 25 zl.

---

*) Podle těchto rozsudků byl pak výměrem ze dne 11. srpna 1883 č. 10513. výmaz pohledávky 202 zl. povolen, ale útraty této žádosti žalobcům nepřisouzeny, poněvadž odpůrci nebyli odsouzeni, aby výmaz provedli, ale c. k. vrchní soud zemský útraty výmazu i stížnosti přisoudil, protože žalovaní ku placení nákladů s provedením práva rozsudkem dobytého zavázáni jsou. *Rozhodnutí* c. k. vrchního zemského soudu pro král. *české ze* dne 18. září 1883 č. 26105.

V žalobě udává žalující, že v obci M. ode dávna je obyčejem, že pastýř chová a obstarává býka, a že mu za to občané, kteří dobytek chovají, odvádějí každoročně jisté množství obilí, jak s ním, když službu nastoupil, ujednáno bylo mezi ním a sousedstvem. Podle počtu dobytka rozvrhne se, mnoho-li na jeden kus hovězího dobytka má se sypati obilí, a občané odvádějí mu obilí, mnoho-li na jich dobytek připadá.

Když nynější pastýř Florian K. před třemi roky přijímán byl, bylo v obci prohlášeno, by občané se shromáždili k volbě pastýře a ustanovení mzdy, a slíbili Florianu K. uvedené dávky obilí.

Žalovaní znají obyčej ten a po více let také odváděli dávky obilí dle předuvedeného rozpočtu na ně vypadající. Mají dva kusy hovězího dobytka, ku kterému býka pastýřem chovaného upotřebují, ale dávky pastýři odváděti se zdráhají.

Na jich dva kusy hovězího dobytka vypadá dávka za leta 1880, 1881 a 1882 8 čtvrcí 10 žejdlíků žita, 1 čtvrce 9 žejdlíků pšenice a 1 čtvrce 9 žejdlíků ovsa.

Když pastýři nic nedávali, doplnil jsem já žalující za ně míru slouhovi (pastýři) patřící v dávkách předuvedených. Mám právo náhradu požadovati; jsem hotov na místě sporného předmětu 25 zl. přijmouti a žádám, by v řízení u věcech nepatrných uznáno bylo, že žalovaní jsou povinni, odvésti mně dávky ty a nahraditi útraty sporu v osmi dnech.

Při stání namítali žalovaní nepříslušnost soudu k rozhodování u věci té, a mimo to, že pastýř nebyl volen v řádné schůzi obecního výboru, a konečně, že jim (žalovaným) pastýř dobytek nepase.

Žalobce předložil rozhodnutí samosprávných úřadů již právoplatná, dle nichž na základě vyšetřování v obci konaného rozhodnuto ku stížnosti žalovaných a společníků, že v obci M. pastýři mimo jiné dávky „sype“ se obilí, že do této t. zv. „sýpky“ sype gruntovník (sedlák) i negruntovník (domkář) stejnou měrou z každého kusu dobytka bez ohledu na to, vyhání-li dobytek do stáda neb ne, že za dobytek, který do stáda na pastvu se vyhání, odvádí gruntovník i negruntovník ročně 4 kr. z každého kusu dobytka, a že až do konečného rozhodnutí mezi „starousedlíky“ a ostatními příslušníky obce má se zachovati posavadní obyčej.

Soudce bagatelní při c. k. okresním soudu ve Zbirově uznal dle žalobní prosby z

důvodů

do rozhodnutí druhé stolice přijatých.

Žalovaní podali zmateční stížnost, kterou c. k. vrchní zemský soud zamítl.

Důvody.

O povinnosti veškerých osadníků obce M., odváděti pastýři na vydržování býka ročně určité množství obilí, jakož i o spůsobu vydržování pastýře bylo již právoplatně rozhodnuto výnosy okresního výboru ze dne 21. července 1866 a ze dne 26. listopadu 1876 vynesenými v příčině narovnání, které v této záležitosti mezi gruntovníky a domkáři bylo uzavřeno. Dále není vydržování býka žádnou obecní záležitostí.

Žalobce žádá konečně na žalovaných odvedení obilí proto, že on sám toto za ně odvedl. Dle toho náleží tento spor v obor působnosti soudů, v kterýž smysl se také zemský výbor království Českého vyslovil. Zmateční důvod §. 78. odst. 1. bag. říz. se tudíž zde nehodí.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 24. října 1883 č. 21755.

Adj. V. Jiřík.

Literární zprávy.

Repetitorium des österreichischen Strafrechtes in systematischer Darstellung nach den besten Quellen für Studirende und Prüfungs-Candidaten bearbeitet. Leipzig, Druck und Verlag der Rossberg'schen Buchhandlung. 1884.

Nezmiňovali bychom se o této v každém směru nedostatečné a nesprávnostmi oplývající knížce, kdyby nám nešlo o to, právě ty, pro něž jest určena, před ní co nejdůrazněji varovati. Nejmenovaný spisovatel ulehčil nám úkol ten značně, postarav se o tak hojné množství dokladů pro naše tvrzení, že můžeme přestati jen na podání následujících ukázek:

Str. 8. „... Ein Strafgesetz gilt im Zweifel vom Tage seiner Publikation an, nicht für die Vergangenheit ..." O několik řádků níže však čteme: „Auf Handlungen, die vor dem Tage der Wirksamkeit des gegenwärtigen Strafgesetzes unternommen wurden, hat der Richter von diesem Tage an in der Regel das neue Recht anzuwenden."

Str. 11. Co do trestání zločinů, kterých dopustil se cizozemec *v cizině, spisovatel* rozeznává: „*a*) Gegen Oesterreich (§. 38.).

In diesem Falle ist der Verbrecher ‚gleich einem Inländer' zu bestrafen. . . . *b*) Gegen einen andern Staat. Der Thäter wird ausgeliefert an diesen (!!) Staat; wenn ihn dieser nicht annehmen will, wird er nach unserem Rechte, und wenn die Strafe des Tatortes milder, so nach dem Gesetze des (dieses?) Ortes bestraft." To, co spisovatel praví pod lit. *a*), má platnost jen o třech určitých zločinech, lit. *b*) pak o všech ostatních, třebas i byly spáchány „proti Rakousku". Vydán může býti zločinec dle §. 39. jen „tomu státu, kde zločinu se dopustil", nikoli tomu, „proti němuž" jej spáchal.

Str. 12. „Das Gesetz (?), welches übertreten wird, wird mit Recht Norm genannt; denn der Mörder z. B. übertritt eigentlich nicht das Gesetz, er handelt vielmer gemäss demselben, aber die Norm: du sollst nicht tödten, stelen . . ." Konfusnějšího skomolení theorie o normách nelze si mysliti.

Str. 14. „Zwischen Vergehen und Übertretungen ist kein innerer Unterschied. . . . Diese sind kulpose (fahrlässige) Rechtsverletzungen, wogegen das Verbrechen eine dolose (absichtliche) Rechtsverletzung ist." Každý začátečník v právu trestním ví, že i přečiny a přestupky mohou býti také dolosní, a pokládali bychom tedy dotčené místo za lapsus calami, kdyby str. 106. nesvědčila tomu, že to spisovatel skutečně myslí do opravdy. Praví se tam totiž o zločinu účastenství v krádeži a zpronevěření: „Was die Absicht betrifft, so ist erforderlich, dass derjenige, der der Teilnemung schuldig sein soll, gewusst habe, dass die Sache gestolen oder veruntreut worden ist. Wenn er diess nicht gewusst, aber doch Verdacht schöpfen konnte, so liegt nur eine Übertretung nach den §§. 464. (!?), 473.—477. vor."

Str. 15. „. . . Es ist sonach das 20. Lebensjar ein Milderungsgrund (§. 46. lit. *a*,) und schützt den Täter, der dies Jar noch nicht erreicht hat, vor dem Tode und der lebenslangen Kerkerstrafe."

Str. 19. Ten, kdo jednal z omylu právního, neměl prý zlého úmyslu, tvrdí spisovatel, kdežto omyl skutkový jest mu „ein Milderungsgrund".

Str. 23. Ony delikty spáchané opominutím, při kterých spůsoben byl výsledek nějaký, nazývají prý se delikty komissivními.

Str. 24. Pletou se zúplna pojmy: spoluvinníci a spolupachatelé.

Str. 36. Uvádí se jako posud platný obsah §§. 27. lit. *b*) a 29. z. tr., z nichžto prvý zrušen byl trestní novellou z roku 1867, druhý

změněn nejprvé zákonem o tisku z r. 1862, pak úplně zrušen zákonem ze dne 15. října 1868.

Str. 47. „Bei Verbrechen, die unser Strafgesetz mit Todesstrafe bedroht, gibt es keine Verjärung (§. 231.). Bei Personen, die zur Zeit der Verübung des Verbrechens das 20. Jar noch nicht erreicht hatten, dauert die Verjärung 10—20 Jare (§. 232.).“ V zákoně zní závětí: „gilt . . . nur die Strafdauer von 10—20 Jaren als Massstab der Verjährung.“ To má přece smysl naprosto rozdílný!

Str. 50. Jmenují se předměty velezrady: 1) das Staatsoberhaupt . . . 2) die Staatsverfassung . . . 3) das Staatsgebiet, d. h. die Länder der ungarischen Krone (!).

Str. 54. Vysvětluje se rozdíl mezi přečinem §. 305. z. tr. a nedokonaným sváděním dle §. 9. z. tr.: „Wärend nach §. 9. eine bestimmte Person zu konkreten bestimmten Delikten auffordert, aneifert etc., handelt es sich in diesem §. (305.) um eine Aufforderung zu strafbaren Handlungen überhaupt.“ Za tento objev, že tedy některých činů trestných mohou se dopustiti také osoby neurčité, bude spisovateli věda právní zajisté povděčna.

Str. 81. „Raubmord. Dieser muss in der Absicht vollbracht sein, eine bewegliche (že věc zároveň musí býti cizí, se nepraví) Sache an sich bringen; wenn A. also den B. tödten würde, weil er weiss, dass er von ihm zum Erben eingesetzt ist, so würde das kein Raubmord sein.“ Vhodnějšího příkladu spisovatel nemohl voliti, aby ukázal, jak nesprávná jest jeho definice vraždy loupežné; neboť jinak nelze pochybovati, že by A. musil býti odsouzen pro tento zločin.

Str. 82. a 83. obsahují o zločinu zavraždění dítěte slova zajisté svrchovaně překvapující: „Der Ausdruck ‚bei der Geburt‘ begreift auch die Zeit nach der Geburt in sich und zwar nach der Entscheidung des Kassations-Hofes vom Jare 1854: 30 Stunden nach der Geburt.“ Že tu spisovatel rozhodnutí konkretního případu povýšil hned na všeobecně platné pravidlo právní, tomu dle ukázek předcházejících lze se arci sotva diviti.

Pro účel, jejž si tyto řádky vytkly, stačí snad tyto ukázky úplně.

Storch.

Nálezy
c. k. správního dvoru soudního.

17) Poplatky tržební, dokud skutečně ve smyslu §§. 69. a 70. živn. řádu jsou toliko náhradou za náklady s odbýváním trhu spojené,

nejsou ovšem předmětem ekvivalentu poplatkového, však že tomu skutečně tak jest, musí obcí býti prokázáno.

Nález ze dne 16. května 1883 č. 1112., sb. č. 1766.

18) Správce konkursní podstaty cechu živnostenského žádal na úřadě správním za rozvržení příspěvků na členy společenstva živnostenského na uhražení schodku. Žádost jeho byla však zamítnuta, poněvadž jednak nepřešly bývalé cechy ipso jure v nynější společenstva živnostenská, a poněvadž dále není předpisu všeobecného, dle kterého by členové společenstev živnostenských ručili za závazky společenstva. Pokud však domáháno se ručení ve smyslu práva soukromého, byl žadatel odkázán na příslušný soud.

Nález ze dne 11. května 1883 č. 1011., sb. č. 1764.

19) Nucené vyrovnání, uzavřené v řízení konkursním, bylo správcem konkursní podstaty spolupodepsáno. Za tou příčinou prohlásily finanční úřady, že správce konkursní podstaty osobně ručí za poplatek z tohoto narovnání dle škály II. vyměřený. Správní dvůr soudní názoru tomu přisvědčil, poněvadž správce konkursní podstaty jest zástupcem věřitelstva a tudíž dle §. 71. č. 4. zákona ze dne 9. února 1880 ručí za poplatek z listin za jeho spolupůsobení sepsaných.

Nález ze dne 22. května 1883 č. 1207., sb. č. 1771.

Denník.

Z university. Soukromý docent na české fakultě právnické p. JUD. František Storch, náš vážený spolupracovník, jmenován jest mimořádným professorem při téže fakultě.

Společnost pražské fakulty právnické pro vdovy a sirotky odbývala dne 26. dubna 1884 o 6. hodině odpolední v místnostech advokátní komory výroční valnou hromadu svou. Starosta pan dr. Ludvík ryt. Aull zahájil schůzi u přítomnosti 31 člena. Předkem přečetl zapisovatel p. dr. Kabeš protokol o poslední valné hromadě 26. května 1883 odbývané. Protokol ten byl jednohlasně schválen. Předseda sdělil, že v roce minulém společnost pozbyla úmrtím tyto pány členy: dra. Antonína Čížka, dra. Frant. Koželuha, dra. Morice Lhotského, dra. Jos. Lžičaře a dra. Václava Neumanna. Přítomní vyslovili povstáním soustrast nad ztrátou těchto členů vážených. Ze zprávy jednatelské, starostou přednesené, vyjímáme, že společnost čítala počátkem roku loňského 298 členů, k nimžto další dva přibyli, kdežto jich 5 úmrtím ubylo. Pensí bylo vyplaceno 57 ·

ředitelstvo odbývalo 8 sezení, v nichž se vyřídilo 214 podání. Dvakráte byla skontrována pokladna, a vše v úplném nalezeno pořádku. K žádosti společnosti, by vydán byl zákon, kterým by pense, společností vypláceně, osvobozeny byly od vedení exekuce, a by postoupení, zastavení jich a pod. za neplatné bylo prohlášeno, došlo, jak známo, ministerstvem spravedlnosti vyřízení, že se nezdá býti vhodné, připraviti zákon ve prospěch society, poněvadž novým řádem soudním otázka tato upravena bude pro všechny spolky podobné. Ředitelstvo pak podalo petici k oběma sněmovnám říšské rady, by vydán byl zákon obsahu vyznačeného pro všechny spolky téhož druhu, jak societa naše. Tuto petici navrhl referent sněmovny panské vládě postoupiti k důkladnému uvážení, a jestiť se nadíti, že se strany sněmovny poslanecké rovněž tak příznivě k věci bude přihlíženo. Důležitosti této věci nasvědčuje také okolnost, že po nás mnohé jiné spolky, které jdou za stejnými účely, podobné petice k říšské radě již podaly a pokud se týče, jich připravují. Řiditelstvo doufá, že jemu za rok bude lze sděliti příznivější výsledek těchto snah, beroucích se za cílem zajisté oprávněným. Zpráva tato byla jednomyslně schválena.

Po té přednesl p. dr. Jan Vlček zprávu revisorů účtů za minulý rok. Sdělil, že účty a doklady, jakož i stav pokladny v úplném pořádku byly nalezeny. Jmění society rozmnožilo se minulého roku o 11.435 zl. 90 kr. a obnáší dnem 31. prosince 1883 pojišťovací fond 696.484 zl. 90 kr. a reservní fond 371 zl. 16 kr. Navrhuje se udělení absolutoria, kterýžto návrh přijat byl jednohlasně.

Výsledek voleb byl tento: Za předsedu byl opět zvolen pan dr. Ludvík ryt. z Aullů; za řiditele byli zvoleni opět ti, kteří dle stanov byli vystoupili, totiž páni doktoři: Josef Tilsch, Dominik Ullmann, Jan Vaníček a Edvard ryt. z Zahnů; za revisory konečně byli opět zvoleni páni doktoři: Emil Ott, Josef Sobička a Jan Vlček.

Forum contractus není prý forum electivum. V písemné smlouvě smluveno místo plnění. Žalováno však při soudě příslušném dle bydliště žalované strany. Bagatelní soudce zavrhl k námitce této strany žalobu pro nepříslušnost soudu, poněvadž se strany na jiném místě plnění byly smluvily. Tak rozhodnuto c. k. okr. soudem v Teplé dne 13. února 1884 pod č. 1136.

Uprázdněna místa. Notáře v Hartmanicích. Žádosti do 7. května 1884 k notářské komoře v Plzni. Notáře v Přibyslavi. Žádosti do 9. května 1884 k notářské komoře v Hoře Kutné.

Actio de in rem verso.

Podává dr. J. Stupecký.

(Dokončení).

Aby poddaný ten čas, kdy „in rem domini (etc) convertit", byl měl peculium, podmínkou žaloby není.[18])

[18]) Náhled opáčný již někteří starší spisovatelé vyslovili. Vz. Ant. Faber, Rationalia in Pand., al. l. 5. §. 3. D. h. t.: Non potest a. de in r. v. competere, ubi peculium nullum est, non magis, quam a. de peculio. Est enim species et pars quaedam actionis de peculio. . . . Ergo non potest a. de in r. v. nasci post ademptum peculium, quomodo non eo minus duret, si ante ademptionem jam coeperat: non enim sicut ademptio peculii extinguit jam natam actionem de peculio . . . ita et natam actionem de in r. v. perimit, quamvis nascendam impediat, ne nascatur. Janus a Costa, comm. in Inst., ad §. 4. J. 4. 7.: Actioni de peculio inest a. de in r. v., quae dari non potest, nisi aut sit aut fuerit peculium. Versum enim pars peculii est, quia hoc dominus servo debet. Pojmutí, že a. de in r. v. postihuje pohledávku osobě poddané vzešlou, důsledně k náhledu tomu vede. Nejnověji náhledu téhož opět se zastal Baron, adj. Klgen., str. 4. a násl., jemuž přisvědčují Pavlíček, Právník XXII. str. 673. a Pfersche, Ztschr. f. P. und öff. R. IX. str. 637. Mně nezdá se, že pravosti jeho dovedl. Gaj, IV. 74. („eadem formula") a §. 4. J. 4. 7. („una actio"), jak svrchu již popřeno, nedokazují, že a. de pec. a a. de in r. v. jsou jedna žaloba ve smyslu tom, že by condemnatio de in r. v. samostatných podmínek neměla, že by byla pouhá modifikace condemnationis de pec., tolikéž předpokládajíc, že poddaný peculium má resp. měl. Formula byla jedna, ve kteréž jedna i druhá condemnatio místa nalezala; odtud však materielní spojitost týchž klausulí ještě nevyzírá. „Una actio" položena v institucích asi místo Gajovy „eadem formula", po zaniknutí processu formulárního již

Rovněž, jak podle toho, co svrchu řečeno, samo již se rozum

bezvýznamné, vzhledem k pravidelnému obou žalob spojován při němž s jedním a týmže žalobním nárokem dvojí míra kon demnační se pojila. Rozdílnost hmotných podmínek obou „con demnationes" jasně v tom se zračí, jak prameny průvodní po vinnost v jedné a druhé příčině příležící od sebe různí, cf. §. 5. J. 4. 7.: se ad difficultatem perducat probandi, in rem di. versum esse vel habere servum peculium et tantum habere, ut solidum sibi solvi possit. Arci míní Baron str. 28., že tu skladatelé institucí text Gajův (IV. 74.) nepozorně změnili. Však jest výtka ta zdůvodněna? Nemůže alternativa Gajova rovněž a spíše býti jednak „habere peculium eum cum quo contraxerit exque eo peculio posse sibi satisfieri," jednak „id quod persequitur in rem patris dominive versum esse"? jak hodí se „habere peculium eum idque quod persequitur in rem versum esse" na případy, kteréž l. 1. §. 1. D. h. t. vytýká? Jest víře podobno, že skladatelé institucí (vzhledem nepochybně na předcházející „itaque judex ante dispicere" etc.) alternativu Gajovu převracujíce, dopustili se hrubého nedopatření o žalobách tak běžných? L. 1. D. h. t. nevykládá podstatu a podmínky žaloby, nýbrž ukazuje na praktickou potřebu její vedle žaloby pekulijní, §. 1. pak ji doličuje zvlášť pro případnosti, kde jednáno s osobou dostatečné peculium mající. Jinak musili bychom tedy za to míti, že a. de in r. v. jen tu se propouští, když osoby poddané „nihil in peculio habent vel habeant, non in solidum tamen", čemuž beze vší pochybnosti nebylo, cf. §§. 4. 5. J. 4. 7., l. 1. §. 2. D. h. t. Srv. též l. 1. D. 14. 5., kteráž zase v druhé řadě na a. de pec. poukazuje. Mimochodem pak řečeno „nihil in peculio" na některých místech sice dojista insolventní peculium znamená, že však naveskrz v tom smyslu se klade, bylo by teprve dokázati. L. 14. D. h. t. mylně jest vyložena; neodpírá žalobu na toho, in cujus r. v. est, nýbrž výminečně jí také na druhého průchod dává, cf. l. 13.: utrum is solus.. an et socius, l. 14. interdum.. agi potest. L. 4. §. 3. D. de ed. 2. 13. v skutku nápadna jest, avšak přesvědčivého dokladu proto neposkytuje, poněvadž v §§. 2. a 3. i k jiným možným eventualitám se nepřihlíží (v §. 2. ani a de pec. dotčena není), a tudíž o úplné jich probrání patrně nejde. L. 4. §. 1. D. de aleat. 11. 5. zhola nic nedokazuje, v. in r. nebo „obdobný případ" se tu vůbec nepředpokládá. A rovně na l. 3. §. 12. D. de pec. 15. 1. táhnouti se nelze. Předkem není pravda, že obohacení, do kteréhož a. de pec. se propouští a v. in r. jedno jest (str. 20. n. 9.), nebo tam i pouhé obohacení pekulia se zahrnuje, cf. l. 30. pr. D. a. e. v. 19. 1. Pí ale, když „an de peculio danda est, quaeritur," mlčení o případ kde poddaný neměl pekulia, o nic, trvám, není nápadnější, n *mlčení o tom*, že po zaniknutí žaloby pekulijní (l. 1. §. 1. D. h.

není podmínkou žaloby, aby věřitel při tom kterém jednání byl měl zření na majitele moci.[19])

po případě ještě a. de in. r. v. průchod má. Buď musíme podle mlčení právníkova zavříti, že tu a. de in r. v. vyloučena naprosto, i pro případ, kde poddaný peculium měl, anebo z mlčení jeho vůbec argumentovati nesmíme. S jistotou na základě pramenů před rukama jsoucích nemůžeme říci, zdaž cond. furt. a a. rer. amot. vůbec de in r. v. poskytovány, že však zkrácený ani pro ty případy, na něž de peculio nestačily, bez pomoci nebyl, za to s bezpečností míti lze, cf. l. 30. pr. D. 19. 1. Mínění, že v. in r. nezplodí vždy naturální pohledávku pro poddaného, Baron, str. 28. a násl., také nevyvrátil a l. 7. §. 1. D. h. t. prostě obešel; na to však váhu nekladu, poněvadž mínění dotčené i vedle podmínky, aby poddaný měl nebo byl měl peculium, obstáti by mohlo. Konečně „vniterné zdůvodnění“ žaloby rovněž k odporu vyzývá. Rozhodný moment jest prý vůle majitele moci peculium koncedující, a přece má a. de in r. v. zasáhnouti i to, co m. m. částí peculia míti nechce! Jestliže poddaný (pekulia nemající) nesdělil osobě třetí, že smlouvu činí versum způsobiti chtěje, spolehala tato na poddaného, i není prý postulát slušnosti, aby majitele moci závaznost stihla; sdělil jí poddaný svůj úmysl, jest prý os. třetí neg. gestor, má žalobu z jednatelství, a a. de in r. v. není potřebná (str. 42., Pfersche n. u. m.) Jestliže ty názory vývoj řídily, jak to že nebyly rozhodny naveskrz, i tu kde poddaný peculium měl? Nestavěla se přece aequitas na stranu věřitele podle toho, měl-li poddaný smluvník jeho peculium čili nic. V pramenech poskytuje se a. de in r. v. věřiteli, jenž ani netušil, že z toho, co dává, versum pojde, a jen na smluvníka svého a peculium jeho spoléhal (l. 5. §. 3. D. h. t.), a tolikéž i věřiteli, jenž úmysl smluvníka svého znal (arg. l. 3. §. 9. D. [credulitas creditoris], l. 21. D. h. t.). V onom případě měl by tedy m. m. jen peculio tenus práv býti, a v druhém případě jest a. de in r. v. dvojnásob zbytečna, poněvadž tu věřiteli také a. de peculio k službám jest. Vnitřního důvodu pro podmínku řečenou se doháדati byla by asi největší potíž. Trefně již Bekker na m. v pozn. 1. u. podotkl, kdyby věřitelé jen proto, že dřívější koncesse peculia nedokázali, se svými nároky byli bývali odmítáni, aequitas že proti takovému nerovnému měření případů v podstatě stejných, záhy dost byla se obrátila. K tomu ještě a. de in r. v. provinciálního ediktu byla prý (str. 27.) na pekuliu nezávislá!

[19]) Leist, civ. Stud. II. str. 65., tuto podmínku stanoviti chce; ne-li právě na přirozenou osobu majitele moci, tož na jeho „osobnost majetkovou“ má prý věřitel zření míti, čili se zajistiti, že objektivní podmínky, za kterýchž to které jednání do majetkové sféry majitele moci se přiřaďuje (str. 62. a násl. a 66. a násl.), a žaloba tudíž průchod

II. Žalobu má osoba třetí, mezi níž a osobou poddanou právní jednání bylo, po případě nástupce v právo její.[20])

Žaloba čelí proti majiteli moci, po případě proti dědicům jeho.[21]) Z jednání otroka tudíž vůbec proti vlastníku jeho. Jest-li však otrok v užívání, požívání nebo bezelstném držení jiného, přísluší žaloba z jednání takových, z nichž nabývají usuarius, usufructuarius a bonae fidei possessor, proti osobám těmto, nikoliv proti vlastníkovi.[22]) Obdobnou měrou má žaloba z jednání osoby svobodné bona fide otročící průchod na quasimajitele moci.[23])

Z více majitelů moci postihuje žaloba, stala-li se versio in rem jediného, vůbec jen toho, in cujus rem versum est;[24]) výminkou se i na společníka jeho ve spojení s a. de peculio proti němu jdoucí připouští, když proti onomu, cujus in rem versum

---

míti může, v skutku tu jsou. Dokládá se výroku Ulpianova na konci l. 3. §. 9. D. h. t.: curiosus igitur debet esse creditor, quo vertatur. Výrok týž dlužno však považovati za pouhý pokyn kautelární. Máť přece žaloba místo, když otrok „peculiariter mutuatus postea in rem domini vertit" (l. 3. §. 1. D. h. t.), kdež tedy věřitel smlouvu čině zajisté neměl zření na majitele moci. Že by versio ex peculio tvořila v té příčině výminku, nikde se nenaznačuje; také l. 7. §. 12. D. de SC. Mac. 14. 6. fikcí patrně jen na úmysl synův hledí. Vz. též l. 13. D. neg. gest. 3. 5. Z faktický snad pravidelné povědomosti věřitelovy o zámyslech a účelech osoby poddané v případě direktné verse nelze dotčené podmínky žalobní vyvésti. Srv. též Windscheid, P. §. 483. n. 5. Witte na. u. m. str. 271., Löwenfeld na u. m. str. 25. a 40. Proti základnému názoru Leistovu (na u. m. str. 61. a násl.), vedle kteréhož výloha věřitelova objevuje se jako impensae in rem domini a parallelně se posuzuje jako impensae na cizí věc učiněné, srv. Witte na u. m. str. 270., Mandry na u. m. str. 479.

20) L. 1. D. quod cum eo 14. 5.; c. 7. pr. C. quod cum eo 4. 26.

21) L. 1. pr. D. h. t.; l. 30. §§. 1. 3., l. 32. pr., l. 41. D. de pec. 15. 1.; c. 7. §. 1. C. quod cum eo 4. 26.

22) L. 2. D. de pec. 15. 1.: Ex ea causa, ex qua soleret servus fructuarius vel usuarius adquirere, in eum, cujus usus fructus vel usus sit, actio dumtaxat de peculio ceteraeque honorariae dantur, ex reliquis in dominum proprietatis. Cf. §. 4. J. per quas pers 2. 4. L. 1. §. 6. D. de pec. 15. 1., cf. §. 4. J. cit.

23) L. 1. §. 6. cit. D. de pec.; cf. l. 2. D. de pec., §. 4. J. cit.

24) L. 13. D. h. t.: Si in rem alterius ex dominis versum sit, utrum is solus in cujus rem versum est an et socius possit conveniri, quaeritur. et Julianus scribit eum solum conveniri in cujus rem *versum est*, . . quam sententiam puto veram.

t, a. de peculio místa nemá.[25]) Stala-li se versio in rem communem, k jednotlivci nepochybně tolikéž podle míry celého versum ihlížeti lze.[26])

Dědice majitele moci postihuje žaloba podle míry dědičných odílův.[27])

---

[25]) L. 14. D. h. t.: Interdum et propter hoc quod in rem alterius socii versum est de in rem verso cum altero agi potest, qui conventus a socio petere potest id, in quo domnatus fuerit. quid enim dicemus, si peculium servo ab altero ademtum fuerit? Paulus: ergo haec quaestio ita procedit, si de peculio agi non potest. Cf. l. 27. §. 8. D. de pec. 15. 1.: Si quis cum servo duorum pluriumve contraxerit, permittendum est ei cum quo velit dominorum in solidum experiri: est enim iniquum in plures adversarios distringi eum, qui cum uno contraxerit: nec hujus dumtaxat peculii ratio haberi debet, quod apud eum cum quo agitur is servus haberet, sed et ejus quod apud alterum. nec tamen res damnosa futura est ei qui condemnatur, cum possit rursus ipse judicio societatis vel communi dividundo quod amplius sua portione solverit a socio sociisve suis consequi. quod Julianus ita locum habere ait, si apud alterum quoque fuit peculium. L. 30. §. 1., l. 15. D. de pec. Srv. Keller Litiscont. u. Urt. str. 555. Starší náhled, kterýž de in rem verso agi v cit. l. 14. h. t. vykládal ve smyslu: de eo, quod est versum, sed tamen actione de peculio, non de in rem verso (Gl. ad h. l. v. „de in rem verso", v. „cum altero"), nedá se srovnati s jasnými slovy téhož místa. Mylně též Baron str. 17. Patrno odtud, kterak i hmotné právo hovělo praktické důležitosti možného žalování de peculio deque in rem verso, nejen technika processová.

[26]) Cf. l. 30. §. 1. l. 15., l. 51. D. de pec. 15. 1., l. 14. D. inst. act. 14. 3., l. 5. §. 1. D. q. j. 15. 4., l. 3. §. 2, l. 13. D. h. t. Působeno-li versum z části in rem jednoho majitele (quasi majitele) moci, z části in rem jiného, má žaloba na jednoho každého průchod jen, quatenus in rem ejus versum est; jsou-li však společníci, táž asi připouští se modifikace. Arg. cit l. 13. 14. D. h. t. Srv. Keller n. u. m. str. 552., 557.; Bekker, Act. II. str. 347.; jinak Brinkmann n. u. m. str. 102.

[27]) L. 30. §. 1. D. de pec. 15. 1. Si cum ex parte herede domini vel patris agatur, dumtaxat de peculio condemnandum, quod apud eum heredem sit, qui convenitur: idem et in rem verso pro parte, nisi si quid in ipsius heredis rem vertit: nec quasi unum ex sociis esse hunc heredem conveniendum, sed pro parte dumtaxat. Cf. l. 14. D. inst. act. 14. 3., l. 7. D. quod cum eo 14. 5., l. 13. D. h. t. Srv. Brinkmann n. u. m. str. 103., Bekker n. u. m. str. 347. Jinak Mandry n. u. m. str. 542., Brinz, Pand. II. str. 211. a násl. L. 32. pr. D. de pec. 15. 1.

III. A. de in r. v. jest žaloba z toho kterého právního jednání s osobou poddanou učiněného, jejíž předmět tudíž určuje se týmž právním jednáním a, po případě, pozdějšími oněmi skutečnostmi, kteréž na vzniklý závazek osoby poddané modifikující účinek měly.[28])

Žaloba táž propouští se tu na majitele moci jen „quatenus in rem ejus versum fuerit."[29])

Obmezení takto vytčené určiti můžeme pravidly následujícími:

1. Bylo-li právní jednání osoby poddané i další naložení podniknuté s hodnotou zjednanou v interesse majitele moci, jde

---

ovšem nesnáze působí, důvodně však s Rümelinem, zur L. v. d. exc. rei jud. (1875) str. 55. n. 7., pochybovati lze, že passus „idemque est et si in alterius rem fuerit versum" tak, jak jest, od Ulpiana pochází. Myslím ale, že nevztahuje se týž passus k případu, kde jeden dědic de in r. v. byl žalován (Mandry str. 272. n. 22.), nýbrž k případu před tím zmíněnému, kde žalován byl de peculio. Chce, tuším, říci, že netoliko a. de pec., že ani a. de in r. v. na jiného dědice potom již průchodu nemá. Slovy „et si in alterius rem fuerit versum" míněn býti as nemůže leč případ, že otrok „in rem ipsius heredis vertit" (l. 30. §. 1. D. de pec. 15. 1.). Tak nehodí se však passus týž již k ději před tím supponovanému, že jsou to dědici pána, kterýž „manumisso servo vel libero esse jusso vel alienato vel mortuo intra annum conveniri poterat." A pro tento skok pochyboval bych, že místo dotčené položeno tak, jak z pera Ulpianova vyšlo. Jinak Rümelin n. u. m. K interpretaci cit. principia, od něho n. u. m. navržené, ostatně také přidati se nelze; neboť, osvobodilo-li promlčení ostatní dědice, jest poznámka „quamvis non in majorem quantitatem" etc. nevalně případná, a v druhé části téhož místa, kdež uvádějí se plures fructuarii vel bonae fidei possessores, nehledí se patrně právě na a. de pec. annalis, alebrž v tom se případ týž s předešlým stýká, že osoby, kteréž tu žalovati lze, tolikéž nejsou socii, cf. l. 15., l. 30. §. 1. D. de pec. 15. 1.

[28]) L. 7. §. 4. D. h. t.: ex empto actione me id ipsum consecuturum; l. 24. §. 2. D. de act. empti 19. 1.: in dominum actio sic datur, ut emptor eadem consequatur, quae libero vendente consequi debuisset; l. 10. §. 5. D. h. t. L. 32. §. 3. D. de usuris 22. 1.; l. 91. §. 5. D. de V. O. 45. 1. Srv. Czyhlarz, Ztschr. f. P. u. öff. R. III. str. 104.; Mandry str. 303.

[29]) L. 1. D. quod cum eo 14. 5. Cf. §. 4. J. quod cum eo 4. 7.: sive quid in rem ejus versum fuerit, id totum praestare debeat.

loba k celému plnění, k němuž dotčené jednání osobu poddanou vázalo.[30])

2. Nebylo-li právní jednání v interesse majitele moci, avšak odnota zjednaná byla v interesse jeho vyložena, jde žaloba jen obnosu vyložené hodnoty.[31])

---

[30]) L. 5. pr. D. h. t.: Si res domino . . . necessarias emisset, in solidum quanto venissent teneretur. Cf. l. 3. §§. 1. 3.—8. 10., l. 5. §. 2., l. 7. §§. 3.—5., l. 8., l. 10. pr. §§. 1.—3. 7. 10., l. 15., l. 16., l. 17. pr., l. 18., l. 19., l. 20. pr., l. 21. D. h. t. Jest-li právním jednáním záležitost majitele moci již opatřena l. 10. §§. 1.—3. D. h. t.), přihlížeti jest, rozumí se toliko k témuž právnímu jednání. Jindy však na další činnosti osoby poddané záleží, srv. l. 3. §. 9. D. h. t.: quum hac mente accepisset postea alio vertit. Byla-li zjednaná hodnota jen z části v interesse majitele moci vyložena, jde žaloba jen k přiměřené části příslušného plnění, srv. l. 10. §. 4. D. h. t.: si pars versa est, de parte erit actio. — Pozdější skutečnosti, ježto závazek osoby poddané rozšiřují, rozšiřují ovšem předmět žalobní, však meze kondemnační posunouti patrně nemohou.

[31]) L. 5. pr. D. h. t.: Si res domino non necessarias emerit servus quasi domino necessarias, veluti servos, hactenus videri in rem ejus versum . . . quatenus servorum verum pretium facit. L. 12. D. h. t.: Si fundum patri dominove emit servus vel filius familias, versum quidem esse videtur, ita tamen, ut sive minoris sit, quam est emptus, tantum videatur in rem versum quanti dignus sit. Náleží sem zvláště případy, kde hodnota pro majitele moci zjednána do jmění jeho vnesena, a přibytek týž v interesse jeho jest, však dotčené právní jednání samo, ježto tohoto tak drahého zjednání potřebí nebylo, v interesse jeho není. Dále pak sem ale též náležejí případy, kde právní jednání nebylo pro majitele moci učiněno, nýbrž osoba poddaná hodnotu pro peculium nabytou jako jednatel v interesse jeho vyložila. Zajisté, že pro případy takové, třebas hodnota dotčená vyložena byla in usus necessarios, neplatí: in solidum quanti venissent teneretur. Právní jednání, kterýmž hodnota dotčená zjednána, jest tu mimo souvislost s jednatelstvím osoby poddané; z fikce, s níž l. 7. §. 12. D. SC. Mac. 14. 6. operuje, námitek odváděti nelze, neboť i kdyby hodnota dotčená byla bývala zjednána pro majitele moci, tolikéž nebylo by lhostejno, jak veliká záplata za ni byla slíbena, musíť právní jednání v interesse majitele moci býti. Srv. l. 24. D. neg. gest. 3. 5., l. 3. §. 2. D. h. t. Versum počítati tu dlužno nepochybně podle ceny, kterouž by osoba poddaná věci vyložené jinde zjednavši byla dáti musila. Převyšuje-li hodnota věci vyložené záplatu za ni dlužnou: sive pluris sit, non plus videatur in rem versum *quantum emtus est, l.* 12. D. h. t.

3. Nebylo-li ani právní jednání ani vyložení hodnoty zjednané v interesse majitele moci, nelze se na něm plnění z téhož právního jednání povinného žádnou měrou domoci, nýbrž jediné toho, aby vydal, co z jednání osoby poddané ve jmění svém má.[32]

---

[32]) L. 3. §. 4. D. h. t.: quid ergo est? pati debet dominus creditorem haec auferre, sine domus videlicet injuria, ne cogendus sit dominus vendere domum, ut quanti pretiosior facta est, id praestet. Eod. §. 5.: ex qua causa hactenus erit dominus obligatus, ut, si non putat sibi expedire nomen debitoris habere, cedat creditori actionibus procuratoremque eum faciat. K tomu vz. Windscheid, Pand. §. 430. n. 23. A. de in r. v. jest v případě tom, jakož již dotčeno, forma pro žalobu docela jinorodou; odtud vysvětluje se l. 5. §. 2. D. h. t.: si quidem domino ratum habuerit vel alioquin rem necessariam vel utilem domino emit, de in rem verso actio erit: si vero nihil eorum est, de peculio erit actio. — Leist (n. u. m. str. 62., 67. a násl. srv. str. 20. a násl.) a za ním Löwenfeld (n. u. m. str. 37. a násl.), rozeznávají negotium necessarium, jehož bylo potřebí k odvrácení nebo napravení škody ve věcech majitele moci (ut . . . rem dominus habuerit . . . non deteriorem, l. 3. §. 2. D. h. t.), neg. utile, kteréž jmění majitele moci rozmnožilo (ut . . . meliorem rem dominus habuerit, l. c.), a neg. voluptare, kteréž není ani to ani ono: 1) bylo-li neg. necessarium, má míti žaloba průchod „auf den vollen Werth des zur Abwendung oder Wiederherstellung eines Schadens des Paterfamilias Verwendeten"; 2) bylo-li neg. utile, pak, přistoupila-li k němu vůle majitele moci, má žaloba jíti rovněž „zu voll auf das, was der Creditor aus seinem Vermögen aufgewendet hat"; nestalo-li se tak, avšak negotium jest v praesumtivném smyslu majitele moci vzhledem k zvláštním poměrům jeho, má jíti po obnos obohacení majiteli moci způsobeného; jestliže však neg. měrou všeobecnou jest sice utile, individuálným poměrům majitele moci ale nevyhovuje, může tento na místě jakéhokoli plnění voliti tollere pati; 3) bylo-li neg. voluptare, čelí žaloba k pouhému tollere, přidá-li se však k němu vůle majitele moci, jest ž. in solidum, jako by bylo neg. necessarium (Leist str. 91. a násl., Löwenfeld str. 39., 45., 46.). V pramenech ovšem případy podle týchž tříd se charakterisují. Srv. l. 5. §. 2., l. 3. §. 4. D. h. t. Avšak v příčině objemu žaloby venkoncem přece jen na to přijde, pokud jednání osoby poddané v interesse majitele moci jest a pokud není. Je-li negotium utile, buď gestio osoby poddané na cele vůli majitele moci při své straně má, jest na cele v interessu jeho, pak žaloba co do objemu vyjde na jedno, jako kdyby negotium necessarium bylo; buď majitel moci v příčině přibytku majetkového „putat sibi expedire . . . habere," ostatek ale gestio osoby poddané v interesse jeho není (na př. koupení otroci

se mu hodí, však tak draho nebylo mu jich potřebí kupovati [„res domino non necessarias“ l. 5. pr. D. h. t.]), pak najde žaloba mez v obnosu hodnoty přibylé; buď konečně gestio osoby poddané dokonce v interesse majitele moci není, pak neg. utile na rovni stojí s negotium voluptare. Negotium voluptare zase, je-li s ním voluntas domini, vyšinuje se na roveň s negotium necessarium; a druhdy zajisté též s negotium utile na rovni octnouti se může, když tectoria a pod. majiteli moci se hodí, na cele však jednání osoby poddané s interesse jeho se nesrovnává (cf. l. 3. §. 4. D. h. t., l. 10. D. de inp. 25. 1., l. 38. D. de r. v. 6. 1.). Případnější se mi tudíž zdá, když pravidla o objemu žaloby prostě na interesse majitele moci založíme. Roztřídění Leistovo není také zúplna v sobě důsledné; neboť, kdežto za negotium necessarium považuje jen takové, kteréž pro majitele moci podle individuálných jeho poměrů necessarium jest (str. 74.), mezi negotia utilia řadí i takové, ježto sice vůbec utile jest, ale pro majitele moci vzhledem k jeho individuálným poměrům užitečné není (str. 95.): tam tedy měřítko individuálné, zde povšechné měřítko normálného hospodaření. K vůli stanovení pravidla, kdy bezvýslednost činnosti osoby poddané nevádí, roztřídění téhož nepotřebujeme, můžeme, jak svrchu str. 7., všeobecně říci, pokud činnost osoby poddané v interesse majitele moci byla, že nic nevádí, když s úspěchem se minula; rozumí se samo, že tu, kdež zakročení osoby poddané nebylo zapotřebí, kdež teprvé výsledek od ní dosažený snad v interesse majitele moci bude, na témž výsledku záleží, a tudíž, když výsledku nedocíleno, činnost osoby poddané v interesse majitele moci nebyla. Leist dále, str. 100., pro negotia utilia pravidlo vyvádí, že nahodilá zkáza věci majitele moci obohacující žalobu absorbuje, poněvadž prý tu nárok věřitelův jen ideálné jus tollendi jest, jež v realné jus tollendi proměniti se může, a j. tollendi ovšem předpokládá, aby to, což odníti se má, ještě tu bylo. Podobně Mandry str. 531., 540.; zakládaje žalobu na obohacení majitele moci považuje za to, že obohacení dotčené condemnationis tempore ještě býti musí, a když z části nebo zúplna přestane (pokud vůbec přestati může, zejmena, pokud nespadá pod hledisko úspory, srv. str. 530., 504. a násl., 518. a násl.), že versum a tudíž i žaloba se obmezuje nebo zrušuje. Jemu nyní (5. vyd.) patrně přisvědčuje Windscheid §. 483. Srv. též Ruhstrat, Jahrb. XIX. str. 455.; Scheuer n. u. m. str. 23. Prameny nás při této otázce opouštějí. O l. 10. §. 7. D. h. t. (Mandry str. 482.) aspoň v té příčině opírati se nelze; výrok na začátku téhož paragrafu položený („versum autem sic accipimus ut duret versum“), tuším, jen stručným chce býti formulováním zásad v témž paragrafu a následujících §§. 8. a 9. ka-

majitele moci jest, hledati dlužno ve vůli majitele moci.[33]) Pokud osoba poddaná z příkazu majitele moci činna byla, aneb pokud

---

suisticky dolíčených. Žádalo-li interesse majitele moci, aby osoba poddaná věci jakés pro patrimonium zjednala, nic na tom nesejde, že věci do patrimonia přibylé, za své vzaly. Cf. l. 3. §§. 7., 8., 10. D. h. t. Zjednala-li osoba poddaná věci kterési, když interesse majitele moci toho nekázalo, tu buď jest v interesse majitele moci přibylé věci míti, buď není, a podle toho má žaloba směr buď k plnění po obnos přibylé hodnoty, buď k vydání obohacení. Jest na snadě, že v případech takových sotva na jiném základě bude lze říci, že obohacení majiteli moci spůsobené jest v interesse jeho, než na základě projevu vůle jeho, a potud arci může se tu mluviti o volbě majitele moci, chce-li příslušnou měrou plniti či obohacení vydati (Löwenfeld str. 45.; Mandry str. 541.). Však dejme tomu, že koupená res domino non necessaria částečně zkažena. Dominus pohnán jsa o zaplacení ceny trhové řekne, co že mu po té věci, on že jí nepotřeboval a nechce: věřitel zajisté spokojiti se musí, když mu vydáno bude, co z věci tu jest. Přišla-li věc docela na zmar, a není tu za ni ani actio některá, nemůže pohledávati ničeho. Však může dominus, když nachází v svém interesse míti věc dotčenou, voliti kontraktní plnění dle nynější ceny věci? Nebo může, když prvé již projevil „sibi expedire habere," — kterýžto projev nikterak ještě rovnati nelze ratihabici právního jednání osobou poddanou učiněného — obmeziti se na zaplacení nynější ceny věci, anebo snad věřiteli zůstaviti, aby si vzal, co z věci zbylo? To, zdá se mi, byl by zjev tak abnormálný, že bez podpory pramenů v něj nelze věřiti. Pro zmíněné pravidlo negotium utile odlišovati tedy také netřeba. Byla-li zjednána a do patrimonia vnesena res utilis non necessaria, t. j. věc, již zjednati interesse majitele moci nekázalo, kterouž zjednanou však míti majitel moci v svém interesse býti vidí („putat sibi expedire habere"), pozdější její záhuba anebo zhoršení rovněž lhostejny jsou.

[33]) V proslulé kontroversi, vedle kterého momentu ciží interesse ustanoviti jest (vz. Sturm, das negotium utiliter gestum, 1878, str. 104. a násl.), u valné většiny právníkův spor se kol otázky formulování otáčí. I ti, kdož interesse podle majetkové situace subjektu dotčeného měřiti chtějí, větším dílem vůle téhož subjektu se zřetele spustiti při tom nemíní, žádajíce, aby jednání, o něž běží, úmyslům téhož subjektu se nepříčilo, aby mohlo se říci: dominum eadem facturum fuisse. Srv. Wächter, Arch. f. civ. Pr. XX. str. 352., Pand. II. str. 455; Leist n. u. m. str. 66., 122. V pramenech na vůli dotčeného subjektu majetkového zcela rozhodná váha se klade. Prv.: L. 3. §. 4. D. h. t.: nec debere ex eo onerari dominum, quod ipse facturus non esset. L. 3. §. 3. D. h. t.: secundum consuetudinem domini. L. 7. §. 5.

sto činnost její bez příkazu podniknutou potomně schválil, jest d všelikou pochybnost jisto, že dotčená činnost osoby poddané

D. h. t.: quatenus avus ... daturus fuit. L. 3. §§. 5. 6. D. h. t. L. 9. §. 1. D. neg. gest. 3. 5.: Is autem qui negotiorum gestorum agit (cf. l. 3. §. 2. D. h. t.) non solum si effectum habuit negotium quod gessit, actione ista utetur, sed sufficit, si utiliter gessit, etsi effectum non habuit negotium. et ideo si insulam fulsit vel servum aegrum curavit, etiamsi insula exusta est vel servus obiit, aget negotiorum gestorum: idque et Labeo probat. sed ut Celsus refert, Proculus apud eum notat non semper debere dari. quid enim si eam insulam fulsit, quam dominus quasi impar sumptui dereliquerit vel quam sibi necessariam non putavit? oneravit, inquit, dominum secundum Labeonis sententiam, cum unicuique liceat et damni infecti nomine rem derelinquere. sed istam sententiam Celsus eleganter deridet: is enim negotiorum gestorum, inquit, habet actionem, qui utiliter negotia gessit: non autem utiliter negotia gerit, qui rem non necessariam vel quae oneratura est patrem familias adgreditur. (Ogonowski, Geschäftsführung ohne Auftrag, 1877, str. 24. n. 17., polemisuje proti Wächtrovi a Ruhstratovi, mylně pojímá smysl téhož zlomku, jakoby Celsus a přisvědčující jemu Ulpian odpírali náhledu Labeonovu a planým prohlašovali veliký odpor, když s hlediska řádného hospodáře dotčené jednání jeví se nutně potřebným. Celsus souhlasí s Labeonem. Slovy „sed istam sententiam C. eleganter deridet“ nemíní se thesis Labeonova, nýbrž pochybovačské pronesení Prokulovo: v případech uvedených není právě utiliter gestum a jsou tedy pochybnosti jeho nemístné.) L. 45. pr. D. e. t.: quae tibi necessaria esse scirem, et te ejus voluntatis esse, ut emptum habere velles. Zřejmě tedy „necessitas“ „utilitas“ podle toho se měří, co byl by učinil ten který dominus negotii, a nikoliv podle toho, co byl by učinil bonus paterfamilias. V té spůsobě ovšem princip z týchž míst vyhlížející nelze vysloviti, jakoby negotium utiliter gestum srovnávati se musilo se skutečnou vůlí pána záležitosti, kteráž jen na mandát nevyspěla, jen třeba úplně není vyvinuta, kteréž si jen třeba dominus není vědom a pod. Začasté nemá dominus o účelech a prostředcích, za nimiž gestio se béře, ani představy, a tudíž vůbec nechce, když pak později ví a chce, k tomu, co nyní za změněné situace chce, zřetele nebude, srv. l. 5. §. 1. D. h. t.: sive ratum habeat servi contractum dominus sive non, de in rem verso esse actionem. Srv. také Arndts, civ. Schr. I. str. 423. Nelze se jenom tázati, chtěl-li dominus jednání dotčenému, nýbrž dlužno se po případě tázati, byl-li by mu chtěl, o něm věda. Odpověď usouditi lze z oněch činitelů, ježto na pohyb vůle jeho byly by působily. Zřetel tedy míti třeba na celistvý spůsob jeho hospodaření, *na jeho zásady,* plány, zvyklosti atd.

v interesse majitele moci jest, aniž na tom co záleží, jaký hospodářský prospěch mu přinesla.[34]) Pokud však vůle majitele moci zřejmým takovým spůsobem se neprojevila, potřebí, aby osoba poddaná za takových okolností a tak byla jednala, aby v uvážení všech dotčených poměrů mohlo se říci, že majitel moci s podniknutím osoby poddané srozuměn byl, anebo, věda o něm, byl by s ním srozuměn býval, a popírá-li to nyní, že činí tak jenom vzhledem k tomu, jak se zatím poměry ukázaly, a podle toho zámysly jeho změnily.[35])

---

[34]) L. 3. §. 4. D. h. t.: nisi forte mandatum domini aut voluntatem habuit. Eod. §. 6.: servus domino emit volenti . . . neque enim spectamus, an bono domini cesserit, quod consumptum est, sed an in negotium domini. L. 5. §. 2. D. h. t. v pozn. 34. cit. Netřeba připomenouti, že se ratihabice rovněž i konkludentními skutky projeviti může, zejmena též odepřeným tollere pati, srov. Leist n. u. m. str. 93.; Ruhstrat, Jahrb. XIX. str. 454.

[35]) Srv. Arndts, Pand. str. 522.; Windscheid, P. II. str. 626. Při tom ke všem stránkám onoho jednání, o kteréž běží, přihlížeti jest. Nestačí zejmena, že snad dominus záležitost dotčenou opatřenu míti chtěl; potřebí, aby mohlo se říci, že, jak věci se měly, byl by s tím srozuměn býval, že se jí tento gestor ujal. Tou-li však měrou jisto, že ujetí se kterési záležitosti nebo celého řetězu záležitostí v interesse pána týchž záležitostí jest, není si dále pro každý krok jednatelův otázku klásti, byl-li by dominus mu chtěl: dosti na tom, že jednatel rozumně a opatrně před se šel, jakž i na základě obecnějšího příkazu mohl (l. 46., l. 27. §. 4., l. 5. §. 1. D. mand. 17. 1.). Jest platnou zásluhou Ruhstratovou, že s důrazem tyto momenty vytkl. (Arch. f. civ. Pr. XXXIII. str. 224. a násl., Ueber neg. gestio, 1858, str. 24. a násl., Jahrb. f. Dogm. IX. str. 239. a násl.) Byl-li dominus jednání dotčené zakázal, jest odtud již zřejmo, že jednání to v interesse jeho není. (O takovém zákazu však nemluví l. 17. §. 4. D. inst. act. 14. 3., jak Mandry str. 480. — srv. též Brinkmann, str. 149.; Scheuer, str. 32. — patrně rozumí; zmíněným tu prohlášením pánovým [si denuntiavero tibi, ne servo a me praeposito crederes] vymezuje se toliko praepositio servi, srv. l. 11. §§. 5. 2. eod.; a. institoria nebude míti průchodu z jednání mimo meze položené učiněného [is praepositi loco non habetur], však a. de in r. v. v takovém případě zajisté právě tak místo míti může, jako a. negotiorum gestorum contraria plnomocníka, jenž jednal mimo meze plné moci své. Jalové jest tudíž také rozjímání Scheuerovo n. u. m., zrušila-li místo dotčené c. 24. C. neg. gest. 2. 18.) S druhé pak strany, když otrok nejednal ao. obligandi, v pouhém strpění a přijetí liberality jeho ještě neprojevuje se interesse pánovo.

IV. Majitel moci, na něhož žaloba z jednání osoby poddané průchod má, jest z jednání téhož „honoraria actione obligatus“,[36]) a skutečnosti, ježto závazky vůbec zrušují, zrušují též tuto jeho „honoraria obligatio“.[37]) Kromě toho uvésti dlužno:

1. A. de in r. v. pomine vůbec, když pomine závazek osoby poddané z jednání dotčeného pošlý.[38]) Výminečně nepomíjí smrtí osoby poddané, kdež závazek týž následkem bezdědictví subjektu svého zaniknouti musí.[39])

---

[36]) L. 57. D. de jure dot. 23. 3., l. 3. §. 5. D. h. t.; l. 1. D. inst. act. 14. 3., l. 1. §. 8. D. pec. const. 13. 5. Czyhlarz, Ztschr. f. P. u. öff. R. III. str. 103. n. 116., Krit. Vjschr. XX. str. 511. O otázce, pro sebe málo závažné, jest-li tu obligace korreální, srv. Mandry, str. 288. a násl. a spisovatelé tam v n. 11. uvedení, pak Czyhlarz, Vjschr. n. u. m.

[37]) Mandry na u. m. str. 310.

[38]) Srv. Czyhlarz, Z. f. P. u. ö. R. III. str. 104. n. 122., str. 120.

[39]) L. 1. §. 1., l. 17. §. 1., l. 19., l. 20. pr., l. 21. D. h. t., l. 1. §. 10. D. quando de pec. 15. 2.; l. 21. pr. D. de pactis 2. 14.; c. 7. pr. C. quod cum eo 4. 26. Výminku tuto účel žalob adjektičních přinesl s sebou. Srv. Mandry str. 318. Kromě toho Ulpian působnost oněch skutečností závazek přímo či nepřímo zdvihajících, ježto právě k vůli osobě poddaného dlužníka nastávají nebo zřetele docházejí, na osobu jeho též obmeziti chtěl. Jiní právníci v té příčině při závislosti žaloby na hlavním závazku stáli, a v Digestech s rozporem tímto se potkáváme. L. 19.—21. pr. D. de pactis 2. 14. (Paulus a Gajus) praví, že pactum de non petendo (in personam) se synem umluvené otci tolikéž prospívá; l. 5. §. 3. D. lib. leg. 34. 3. (Ulpian) z opáčného náhledu vychází. Mandry str. 316. místo poslední v ten rozum béře, že jenom tehdy exceptio pacti otci nepřísluší, když paciscent nepochybný měl úmysl, toliko žalobu na syna vyloučiti, žalobu na otce zachovati chtěje. Ulpian však, jak se mi zdá, náhledu jest, že vůbec pactum de non pet. in pers. s dlužníkem poddaným učiněné závazku adjektičního se nedotýká, neboť účinků téhož pactum neodstínuje a po úmyslu zůstavitelově se táže, odpovídaje podle toho k otázce, utrum acceptilatione filius an pacto sit liberandus: „videtur . . quasi acceptilatione debeat liberari, quae res patri quoque proderit. quod obtinendum est, nisi evidenter approbetur contrarium sensisse testatorem, id est ne filius inquietetur, non ne pater: tunc enim acceptilatione eum non liberandum, sed pacto.“ Tomu svědčí, tuším, i důslednost téhož náhledu vedle jiného, kterýmž se Ulpian různí. Dále totiž podle náhledu Ulpianova, jejž sděluje nám l 3. §. 4. D. de minoribus 4. 4., otec

2. A. de in r. v. pomíjí, když majitel moci výlohu pro něho učiněnou osobě poddané zaplacením pohledávky příčinou tou jí vzešlé neb odměnným darováním nahradil,[40]) anebo když vzešla

ex persona filii navrácení k předešlému právu propter minorem aetatem žádati nemůže, a ani restituce synovi udělená mu neprospívá (srv. Mandry str. 317. n. 14.), kdežto Gajus, l. 27. pr. D. eod. dává otci právo, restituci žádati. Mandry str. 318., v příčině týchž míst oproti Savignymu, jenž, Syst. VII. str. 155. n. p., starší a pozdější názor v nich nalezá, kloní se k tomu, že l. 27. pr. cit. otce jakožto zástupce synova na mysli má; avšak k tomu málo by se hodilo motivování: quia patris periculum agitur qui de peculio tenetur. Myslím proto, že tu skutečné odpory máme a tudíž vzhledem k zásadné závislosti adjektičního závazku rozhodnouti musíme, že otci exceptio pacti (de non pet. in pers.) přísluší, a rovně že otec ex persona filii navrácení k předešlému právu propter minorem aetatem žádati (však vz. l. 23. D. de min. 4. 4.) a ovšem i k restituci synovi udělené platně táhnouti se může.

[40]) L. 10. §. 6. D. h. t.: et ita demum de in r. v. competit actio, si non sit a domino servo solutum vel filio. Cf. l. 1. §. 2. D. h. t.: et pro servo solutum est, quemadmodum si ipsi servo a domino fuisset solutum. L. 10. §. 7. D. h. t.: . . desinere versum: idemque et si solverit ei, plus dicit et si tantundem ei donavit dominus, quantum creditori solvit pro se, si quidem remunerandi animo, non videri versum, si vero alias donavit, durare versum. I kdyby majitel moci splatil „in necem creditoris, id est predituro servo vel filio,“ pomine a. de in r. v., věřiteli však a. doli vzejde. Srv. l. 10. §. 6. D. h. t. a k tomu Mandry n. u. m. str. 532. a násl.; Leist n. u. m. str. 102. n. 4.; Brinkmann n. u. m. str. 151.; jinak Scheuer n. u. m. str. 33. Zdůvodnění své pravidlo hořejší v tom zajisté nalezá, že osoba poddaná jest ta, kteráž pro majitele moci jednala, s ním přímý styk měla a jeho si, ať poutem právním, ať poutem vděčnosti, zavázala, a majitel moci, když jí výlohu její splatil, nic již na útraty jejího věřitele nemá. Vytčením zaplacení a odměnného darování vedle sebe namířeno jest asi jednak na případy, kde osoba poddaná jednala ao. obligandi a majitel moci tudy zavázán jest, jednak na případy, kde a. obligandi neměla, a pro majitele moci tudy žádný závazek nevznikl. V něm tedy spolu doklad, že a. obligandi nevyhledává se při osobě poddané. Ruhstrat, Jahrb. XIX. str. 449., rozuměti tu chce darování, kteréž jest do míry dluhované náhrady vlastně placení, kdež majitel moci nechce jen za přátelskou službu obchodnickým zaplacením se vypořádati, nýbrž remunerací, což úmyslu k placení dluhu směřujícímu nevadí. Však pouhá připomínka, že nezáleží na tom,

a za osobou poddanou pohledávka, kteráž výlohu dotčenou ráží.[41])

stane-li se zaplacení po obchodnicku či ve formě jemnější, byla by tu způsobem tak nepřesným vyslovena, jakéhož ani Pomponiovi ani Ulpianovi podkládati nesmíme. Srv. l. 15. §. 4. D. loc. 19. 2.

[41]) Jako tedy pohledávka majitele moci žalobě vzniknouti nedá, tak i, později teprvé vzejdouc, žalobu zrušuje: sive debitor fuit domino, quum in rem verteret, nihil videri versum, sive postea debitor esse coeperit, desinere versum, l. 10. §. 7. D. h. t. Cf. §. 8. eod. Sejde-li se s pohledávkou majitele moci potomně vzájemná pohledávka osoby poddané, žaloba neoživne, l. 10. §. 9. D. h. t. Ruhstrat, Jahr. XIX. str. 443. a násl. vykládá místa dotčená v ten rozum, že míní se v nich otrok veškery záležitosti pánovy aneb aspoň tu část jejich, k níž pohledávky jeho patří, spravující: správce takový i od sebe, co dluhuje, vybrati a zúčtovati povinen jest, a tou měrou položka povinnovanosti jeho s jedné strany a položky pohledanosti jeho s druhé strany ovšem samy se zdvihají. Však místa dotčená zcela všeobecně a kromě toho i tak mluví, že patrně dluh s vedenou snad správou nijak nesouvislý předpokládají. Kdež vzaly se zejmena otázky, jichž l. 10. §. 7. D. h. t. vzpomíná, jedná-li se o dluh do celku vedené správy náležející, kterýž tudíž jakožto jednotlivá položka účetní v závěrečném saldu zmizí a ze svazku svého vytrhován býti nemá? Těžko arci vystihnouti myšlénku ve zvláštním tomto pravidle vtělenou. Na mnoze mluví se tu o kompensaci ipso jure nastávající. Srv. Buchka n. u. m. str. 32.; Witte n. u. m. str. 262. Na otázku, proč by kompensace právě tu ipso jure nastávati měla, nikdo se ani nepokusil odpověděti. Avšak zůstane-liž i táž otázka stranou, nelze přece k pojmutí dotčenému se přidati. Není podmínkou žaloby, aby osoba poddaná majitele moci si zavázala, a bez podmínky této pojmutí dotčené nemůže obstáti. Kromě toho vzhledem na l. 10. §. 9. D. h. t. souditi dlužno, že pohledávka majitele moci vzešlá zdvihajíc žalobu sama nezaniká. Proto, myslím, nelze také případ, že osoba poddaná jest nebo stala se dlužníkem majitele moci, do jedné řady stavěti se zaplacením a odměnným obdarováním osoby poddané, jakoby tu prospěch majiteli moci způsobený rovněž odčiněn byl (Mandry n. u. m. str. 536.). Máme tu spíše zjev docela zvláštní; zdá se, že jest tu jakés privilegium majitele moci. Snad že majitel moci neměl býti povinen platiti věřiteli osoby poddané, když sám tolikéž byl věřitelem jejím a o své byl by pak jednou mohl přijíti. Ten názor aspoň vycházeti se zdá z pochybných otázek, kterýmiž l. 10. §§. 8., 9. D. h. t. se zabývá. Ovšem sluší asi podle §. 9. e. l. všeobecněji říci, že žaloba neoživne, když pohledávka majitele moci potomně *zaplacením*, vyrovnáním s jinou pozdější po-

3. Byly-li k opatření jedné a téže záležitosti prostředí potřebné po vícekráte zjednány, a po každé na zmar přišly, př sluší sice a. de in r. v. jednomu každému věřiteli, avšak cr ditor occupans (cf. l. 10. D. de pec. 15. 1.) vylučuje druhé.[42])

---

hledávkou osoby poddané nebo jinak zanikne, avšak, jakko] prameny zpráv v té příčině nemají, lze bezpečně za to míti, jako se věřiteli dostalo ochrany, když majitel moci plativ necem creditoris žalobu jeho odstranil, dostalo se mu ochra. neméně, když majitel moci kryje se pro své pohledávání žalo jeho odvrátil a jiným potom spůsobem zaplacení si zjedna zajisté i v případě takovém „aequitas dictat judicium in e dari, qui occassione juris liberantur.“

[42]) Tak asi dlužno formulovati zásadu, již vyjadřuje v souvislo své s místem předcházejícím l. 4. D. h. t. Jinak Glück, XI str. 47.; Seuffert n. u. m. str. 15.; Scheuer n. u. m. str. 3 L. 3. §. 10. D. h. t. hledí ku příběhu, že otrok učinil zápůjčk aby šatstvo (potřebné) opatřil, i uvažuje případnost trojí; prvn že vypůjčenými penězy zaplaceno, šatstvo však zmařeno, druhou že peníze ztraceny, šatstvo však majitel moci má, a třetí, ž i peníze i šaty na zmar přišly: puto autem, si quidem pretium numeratum sit, creditorem de in r. v. acturum et si vestis perierit: si autem non fuit pretium solutum, ad hoc tamen data pecunia, ut vestis emeretur et pecunia perierit, vestis tamen familiae divisa est, utique creditorem de in r. v. habere actionem. an et venditor habeat, quia res ejus pervenerunt in rem domini? ratio hoc facit, ut teneatur: unde incipit dominus teneri ex una causa duobus. proinde et si tam pecunia quam vestis periit, dicendum erit utriquo dominum teneri, quoniam ambo in rem domini vertere voluerunt. K tomu připojen jako l. 4. výrok Gajův: Sed dicendum est occupantis meliorem condicionem esse debere: nam utrisque condemnari dominum de in r. v. iniquum est. Myslím, že vztahovati jej dlužno toliko k případnosti poslední, kde „tam pecunia quam vestis periit.“ Z textové vazby obou týchž zlomků dostřel šetrných zřetelův, pro kteréž kompilátoři důslednost právnickou opustili (nebo že by výrok Gajův v tom spojení byl býval pronešen, v jakémž nyní se nachází, málo se podobá), se vší určitostí ovšem nevysvítá. Povšimneme-li však sobě, že v případnosti, již l. 3. §. 10. naposled uvažuje, majitel moci jest v postavení podstatně horším, než v případnosti předcházející, ježto zde záležitost jeho není obstarána a opětné výlohy tudíž vyžaduje, tam však aspoň potřeba jeho opatřena jest; že dále v případnosti této oba věřitelé v tom jsou na rovni, ž nic tu není ani z toho, co jeden, ani z toho, co druhý da kdežto v případnosti oné jen hodnota od jednoho pocházejí *zkázu vzala* — povšimneme-li si těchto rozdílů, zjeví se ná

4. Konsumcí konkurrentní žaloby adjektiční, jak se zdá, konsumuje se též a. de in r. v.[43])

zajisté i šetrnost k majiteli moci i zásada „occupantis melior condicio" v příčině věřitelův mnohem spíše na místě v případnosti v cit. §. 10. na konci zmíněné. Ježto pak prameny jinde, žalobě místo dávajíce, ačkoli hodnota ze jmění věřitelova vyšlá na zmar přišla, nic se nedotýkají konkurence její se žalobou věřitele, od něhož nová hodnota zjednána bude, lze, trvám, důvodně za to míti, že pravidlo „occupantis melior condicio" platí jen pro případnosti jako ona poslední v cit. §. 10. uvážená: pokládáno za přílišné, aby na majitele moci svalily se několikery marné výlohy — dost již na jedné. Tou měrou na př. kdyby koupené šatstvo bylo na zmar přišlo a následkem toho otrok jiné zjednati byl musil, kteréž opět zmařeno, mezi oběma prodateli rovněž předstih by rozhodl, a pod. Jinak také Kritz, Pand. I. str. 452., jemuž cit. l. 4. zcela důslednou se jeví (jakž i Dietzel, d. SC. Macedonianum, str. 49.); však rozklady jeho patrně jsou pochybeny.

[43]) Srv. Bekker, Act. II. str. 347. a 349.; Czyhlarz, Ztschr. f. P. u. ö. R. III. str. 123.; Mandry str. 269. a násl. Jiným postupem z části jinak Baron str. 106. a násl., s nímž i tu srovnati se nelze. L. 1. D. quod cum eo 14. 5. nemá toho významu, jakýž jí přikládá. Ohlašují-li slova „si deficient superiores actiones" podmínku, kdy se as. ex inferioribus edictis propouštějí, k čemu tu „etiam" a „nihilo minus tamen"? Zjevný odpor s §. 5. J. 4. 7. uklizen sice obratem, že může žalobce, třeba pro některou a. superior místa bylo, žaloby té se vzdáti a ex inferioribus edictis žalovati. Vzdání takové považováno prý jako prohlášení, že podle pojmu žalobcova a. superior místa tu nemá, a proto, nikoliv následkem processuální konsumce, že již k žalobě dotčené návratu nebylo. Však prameny názoru podobného v nejmenším neprojevují, žalobci docela prostě na vybranou se dává: prout ergo expedit, ita quisque vel hanc actionem vel illam eligere debet. §. 5. cit., cf. l. 9. §. 1. D. trib. 14. 4. Další „sive neutrum eorum sit" beze vší pochybnosti v témže smyslu jako předešlé „etiam si superiores as. deficient" míněno jest. Baron tu důsledně podmínku žaloby pekulijní vidí. Avšak a. de in r. v. připustiti chce, třeba předtím de peculio žalováno, jestliže in r. v. v pekuliu shrnuto nebylo, ježto byl m. m. dotčenou pekulijní pohledávku potlačil (l. 7. §. 6. D. pec. 15. 1.). V tom kuse prý edictum perpetuum s ediktem provinciálním již zase se rozcházelo. Těžko na tak nejisté půdě se příti! Svědčí-li l. 4. §. 5. D. q. c. eo 14. 5., že a. quod jussu a a. de peculio jakkoliv l. 1. D. 14. 5. a l. 1. §. 1. D. pec. 15. 1. as. ex inferioribus edictis v rozdílném pořádku uvádějí, v jiném k sobě poměru podle jednoho ediktu a v jiném podle druhého nebyly,

S majitelovou mocí nad osobou poddanou a. de in r. nc zaniká.[44])

Praktické případy.

Též i cessionář výměnkáře jest oprávněn požadovati náhra« v penězích za jemu neodvedené dávky výměnkové. §§. 91. 1295. a 1443. ob. z. obč.

Odevzdací listinou po Ondřeji K. c. k. okr. soudu v S. z dne 19. července 1873 č. 4576. byla usedlost č. 33. v B. synu zůstavitelovu Karlu K. do vlastnictví odevzdána a vdově Marii K. právo hospodaření na této živnosti až do zletilosti Karla K. vyhrazeno, při které době ona hospodářství i s blíže popsaným hospodářským příslušenstvím Karlu K. odevzdati měla, naproti čemuž byla oprávněna odtud výměnek in natura požadovati.

Maria K. odevzdala hospodářství č. 33. v B. dne 19. března 1878 synu Karlu K. bez dobytka a nářadí a postoupila postupním listem téhož dne vystaveným svůj výměnek na dobu 10 let Janu L., kterýžto postup i knihovně vyznačen byl.

Karel K. postoupil pak řečenou usedlost své manželce Anně K. do společného vlastnictví.

Žalobou dne 8. června 1881 pod č. 5708. podanou domáhal se Jan L. jako cessionář Marie K. při c. k. okr. soudu v S. na manželích Karlu a Anně K. náhrady 427 zl. 50 kr. za jemu za dobu od 19. března 1878 do 19. března 1881 neodvedené dávky výměnkové.

Proti žalobnímu nároku namítali žalovaní zejmena:

1) že výměnek Marie K. dosud běžeti nepočal, ana tato dosud nedostála svým povinnostem z řečené odevzdací listiny, po jichž úplném splnění teprvé výměnek požadovati může, neodvedši prvžalovanému fundum instructum a že žalobce jako postupník Marie K. více práv, než tato měla, nabýti nemůže.
2) že žalobce jako cessionář Marie K. není oprávněn požadovati náhrady v penězích, nýbrž toliko odvedení dávek in

---

trvám, že důvodněji souditi by bylo, že různý onen pořádek vůbec materielné rozdílnosti neznamená.

[44]) *L. 17. §. 1. D.* h. t., l. 21. pr. D. de pactis 2. 14., l. 2. D. h. t.

natura vedle ustanovení §. 919. ob. z. obč., an jsa rolníkem má postačitelné výživy ze své usedlosti a jemu postoupený výměnek neslouží k uhrazení potřeb životních, jako tomu jest u výměnkáře pouze na výměnek odkázaného.

3) že nárok žalobní pominul kompensací, an prvžalovanému Karlu K. přísluší proti cedentce Marii K. z rozsudku ze dne 13. července 1878. č. 5214. náhrada za neodvedený fundus instructus v obnosu 582 zl. s přísl., kterou si žalovaní i proti cessionáři sraziti mohou, ana tvoří tato protipohledanost relutum v penězích za povinnost Marie K., v téže odevzdací listině, kterou výměnek byl vyhražen, vytknutou.

Rozsudkem první stolice ze dne 15. října 1882. č. 9809. dáno žalobě místa pouze v příčině částky 45 zl. jako tříletého peněžitého příspěvku na šaty a odsouzeni žalovaní k náhradě útrat 4 zl. 25 kr., kdežto co do zbytku 382 zl. 50 kr. byla žaloba zamítnuta a žalobce k náhradě útrat sporu sumou 98 zl. 18 kr. odsouzen.

Důvody.

Žalobce nedokázav, že jemu z opomenutého odvedení výměnkových dávek se strany žalovaných škoda vzešla, jest pouze oprávněn postoupené dávky in natura a nikoli cenu jejich požadovati.

Kompensace zde místa nemá, ana pohledávka Karla K. 582 zl. s přísl. teprve po postupu a převodu výměnku Marie K. na žalobce povstala a tudíž nedostává se podmínek §§. 1442. a 1443. ob. z. obč.

Také námitka, že výměnek dosud není splatný, jest bezdůvodná, an dle znění odevzdací listiny po Ondřeji K. počal výměnek Marie K. běžeti od odevzdání usedlosti, které při sv. Josefě 1878 se stalo, a když Marie K. při tom neodvedla fundum instructum, splnila přece větší část své povinnosti, čímž opět vzešla žalovaným povinnost, aby i oni svým závazkům dostáli, při čemž jim na vůli ponecháno vyplnění ostatních povinností na Marii K. pořadem práva vymáhati.

K odvolání žalobce c. k. vrchní zemský soud rozhodnutím e dne 23. listopadu 1882 č. 34088. rozsudek první stolice co do příspěvku na šat 45 zl., útrat 4 zl. 25 kr. jakož i strany prvžalovaného Karla K. co do polovice dalšího nároku žalobního 382 zl. 50 kr. sumou 191 zl. 25 kr. se 6% úrokem z prodlení

ode dne žaloby a co do polovice útrat rozepře sumou 49 zl. 9 kr., pak v příčině spolužalované Anny K. co do částky 34 zl. 42½ kr. se 6% úroky z prodlení od žaloby jdoucími potvrdil, v ostatním ale změnil a Annu K. k placení náhrady v obnosu 156 zl. 82½ kr. se 6% úrokem z prodlení ode dne podané žaloby, útrat první stolice 20 zl. 77 kr. a části útrat odvolání sumou 9 zl. 48 kr. odsoudil z následujících

důvodů:

Žalobce nežádal na žalovaných solidární placení; proto jest každý ze žalovaných o placení polovice sumou 191 zl. 25 kr. žalován.

Důvod prvního soudce, z kterého týž žalobní prosbu co do částky 382 zl. 50 kr. s úrokem bezvýminečně zamítl, nelze zákonem odůvodniti, ani žalovaní výslovně doznali, že výměnkář, pakli výměnek v čas neobdrží, oprávněn jest, žádati náhradu v penězích a jest nárok takový též odůvodněn §§. 1295. a 1323. ob. zák. obč., jimiž stanovena výjimka z pravidla §. 919. ob. zák. obč.

Právo toto musí i cessionáři příslušeti, ježto dle §. 1394. ob. z. obč. práva přijímatele s právy převodce v příčině převedené pohledávky totožná jsou a tudíž tvrzení žalovaných, že žalobce nastoupil toliko v práva Marie K. z odevzdací listiny a ničeho jiného žádati nemůže, než co listina tato obsahuje, totiž výměnek in natura, nejeví se závažným.

Námitka, že žalovaní teprvé po úplném odevzdání usedlosti se strany Marie K. výměnek odváděti povinni jsou, byla již prvním soudcem vyvrácena a poukazuje se k tomu, že vybírání výměnku dle povahy své tehda nastati má, když příjmy ze správy usedlosti vyplývající ku výživě potřebné plynouti přestanou a odstupující pouze na výměnek odkázán zůstává, což zde faktickým odevzdáním usedlosti ve správu žalovaného se stalo, byť i dotýčný fundus instructus nebyl spolu odveden.

Naproti tomu má však námitka kompensace, avšak toliko co do spolužalovaného Karla K. místa, ana namítaná protipohledávka pouze jemu přísluší a na téže odevzdací listině, kterou výměnek Marie K. ustanoven byl, se zakládá. Jest proto prvžalovaný dle §. 1396. ob. z. obč. také oprávněn, tuto námitku proti cessionáři k platnosti přivésti. Ačkoli v odevzdací listině pohledávka Karla K. *číselně určena* nebyla, byl přece dodatečně obnos náhrady roz-

sudkem přiřknut a ježto žaloba nikoli výměnku in natura, nýbrž náhrady v penězích se domáhá, stýkají se pohledávky pravé, likvidní a pohledávky stejného druhu, které dle §. 1438. ob. z. obč. kompensovány býti mohou.

Užití kompensace nevadí §. 1443. ob. z. obč., ježto na základě odevzdací listiny, jíž se týče, vklad práva hospodaření a výměnek Marie K. při usedlosti č. pop. 33. v B. vykonán byl proti splnění uložených povinností a tudíž pohledávka Karla K. cessionáři známa býti musela.

Naproti tomu musela spolužalovaná Anna K., v příčině které užití kompensace místa nemá, k placení polovice náhrady za neodvedený výměnek, avšak vzhledem k výsledku znaleckého důkazu pouze obnosem 156 zl. 82½ kr. odsouzena býti a bylo žalobu co do dalšího nároku 34 zl. 42½ kr. zamítnouti.

Výrok o útratách spočívá v §§. 24.—26. z. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z.

Přes dovolací stížnost žalovaných potvrdil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice z

důvodů

tamtéž uvedených.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 27. června 1883 č. 18261.

JUC. Markuzzi.

Rušení držby?

Svobodný pán z H. vydražil dne 30. července 1883 při exekuční dražbě usedlost č. pop. 28. v Bestvíni, Janu a Anně Starým náležitou, a dal se ihned soudním vyslancem uvésti do držení pozemků s úrodou.

Dne 20. září 1883 začal Karel Boháč, zeť Jana Starého, klíditi z pole v exekuci prodaného brambory a když vydražitel jemu to zabraňoval, nedbal zákazu a odvezl si celou úrodu.

Vydražitel žaloval tedy Karla Boháče, že porušil jeho držení, ale žalovaný namítal a dokázal, že v lednu 1883 pozemky od manželů Jana a Anny Starých zpachtoval, pak osázel a od té doby v pachtu drží.

C. k. okresní soud v Chotěboři uznal rozhodovacím výměrem

ze dne 9. října 1883 č. 12768. za právo dle žalobní prosby a odsoudil žalovaného,

poněvadž

baron H. neujal se pozemků o své moci, nýbrž soudem do držení polí i úrody uveden byl, žalovaný o tom věděl, své právo pachtovní nijak v patrnost neuvedl a za rušitele pravé držby vydražitelovy považován býti musí bez ohledu na to, zůstane-li provedený exekuční prodej právoplatným a držení žalobci svěřené trvalým.*)

Avšak c. k. vrchní soud zemský dekretem ze dne 11. listopadu 1883 č. 30287. žalobu zavrhl,

protože

žalovaný jest v držení pachtovního práva a s vykonáváním tohoto práva nerozlučně spojeno jest skutečné držení pole.

Tento skutečný poměr pachtýře ku věci nebyl exekučním prodejem ani soudním uvedením vydražitele zrušen a baron H. nabyl dle §§. 1120., 1121. ob. z. obč. jen právo, pachtovní smlouvu náležitě vypověděti.

Ježto výpověď z polí dána nebyla, nelze v jednání Karla Boháče, pokud sklidil brambory, jež sám zasázel, shledati svémocné, protizákonné dotýkání se práv žalobcových a vydražitel nemůže ochrany soudní žádati (§. 339. ob. zák. obč.).

Dovolací stížnost sv. pána z H. byla zavržena a na

důvody

druhé stolice odkázána.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 30. ledna 1884 č. 996.

Adj. Š.

Komu náleží vyvazovací kapitál, prodá-li se oprávněný statek.

Při deskovém panství vyznačen v deskách od r. 1874 vyvazovací kapitál z usedlosti rustikální, splatný a zúročitelný dle

---

*) Rozhodnutím c. k. vrchního soudu zemského ze dne 18. září 1883 č. 26465. byl provedený exekuční prodej usedlosti č. p. 28 v *Bestvíni* zrušen.

sík. ze dne 11. května 1869. č. 87. z. z. Lhůty za leta 1875 až 1880 sumou 1200 zl., z čehož 900 zl. jest kapital a 300 zl. úroky, složil majitel vyvazené usedlosti k příslušnému bernímu úřadu.

Panství dostalo se roku 1881 pod exek. sekvestraci a dne 27. října 1881 se exekučně prodalo. Sekvestor vybrav řečených 1200 zl. u berního úřadu po vydražení panství složil je dne 15. dubna 1882 k zemskému soudu v Praze „k rukoum panství,“ žádaje, aby se vyslechli interesenti o tom, komu se vydati mají; c. k. zemský soud přijav je k soudu nařídil stání, k němuž obeslal knih. věřitele panství, vydražitele, exekuta a sekvestra.

Při stání žádal jak vydražitel tak první na prázdno vyšlý věřitel, aby se mu deponované peníze vydaly.

C. k. zemský soud přikázal peníze ty prvnímu na prázdno vyšlému věřiteli výměrem ze dne 16. listopadu 1883 z následujících

důvodu:

Peníze složené nepatří vydražiteli. Neboť:

1) Vydražitel není dosud knihovním vlastníkem panství, a nepřísluší mu tedy práva tohoto.

2) Dražební výminky se nezmiňují o vyvaz. kapitále a nemohou tedy dáti vysvětlení o tom, náleží-li vlastnictví lhůt složených vydražiteli.

Naopak dá se odvoditi ze stavu deskového, že vydražiteli peníze ty nepatří, poněvadž dle vyvaz. tabulky vložené ve sbírku listin se měl splatiti vyvaz. kapitál ve 20 ročních r. 1874 počínajících lhůtách, a bylo tudíž z desk patrno, že lhůty až do roku 1880 splatné mohly se vydati tehdejšímu vlastníku panství, ač-li tomu neodporovala práva tab. věřitelů.

Že lhůty ty vlastníku se nevydaly, stalo se jediné za uhájením práv hyp. věřitelů, a nelze, aby zrovna naopak vydražitel řečenými penězi se obohatil na újmu těchto věřitelů. Lhůty splatné přede dnem vydražení nelze považovati za příslušenství panství a vlastnictví ex. vydražitele.

C. k. vrchní soud zemský v Praze zrušil tento výměr a nakázal, že se na prázdno vyšlí věřitelé poukazují, aby prokázali práva svá na dotčené peníze cestou spornou ve lhůtě, kterou jim první soud určí, sice že se přikáží peníze ty vydražiteli panství,

poněvadž

se složily peníze ty pro panství dne 15. dubna 1882, tedy v době,

kdy panství již vydražiteli sice přiklepnuto bylo, avšak dosud nebylo přešlo odevzdáním v jeho vlastnictví.

Jest tedy sporno, komu se mají peníze ty přikázati, a proto nelze o tom rozhodovati řízením nesporným, nybrž musí se ten, kdo se peněz domáhá, odkázati na cestu spornou.

C. k. nejvyšší soudní dvůr zrušiv rozhodnutí druhé stolice potvrdil výměr zemského soudu z

důvodů

k němu připojených, podle kterýchž nelze o tom vůbec pochybovati, že nemá [illegible]ávního důvodu nárok vydražitelův na peníze řečené.

Rozhodnutí k. nejvyšš. soudu ze dne 4. března 1884 č. 2370.

Dr. J. Javůrek.

Ustanovení dv. dekretu ze dne 6. března 1821 č. 1734 sb. z. s. platí také v řízení exekučním.

Ve směnečné rozepři Leopolda F. proti Heřmanu W. o zaplacení 1460 ř. mar. uznáno bylo v I. a II. instanci na přísahu žalobníkovu.

Když žalobník přísahu tuto byl vykonal, podal žalovaný na něho trestní oznámení pro zločin podvodu vykonáním křivé přísahy a žádal, aby veškeré kroky exekuční až do ukončení trestního řízení zastaveny byly.

C. k. krajský soud v N. Jičíně výměrem ze dne 19. června 1883 č. 2894. žádosti vyhověl,

poněvadž

žalovaný podal na Leopolda F. trestní oznámení pro zločin podvodu, jehož výsledek na další exekuci rozsudku civilního vliv míti může a ustanovení dvor. dekr. ze dne 6. března 1821 č. 1734 sb. z. s. též na řízení exekuční obdobně užíti lze.

Stížnost žalobníkovou c. k. mor. sl. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 10. června 1883 č. 6835. zamítl

poněvadž

k oznámení žalovaného proti odvolateli trestní řízení pro zločin *podvodu složením* křivé přísahy ve směnečné záležitosti, o kterou

se jedná, zavedeno bylo a tedy až do ukončení trestní záležitosti ve smyslu dvor. dekr. ze dne 6. března 1821 č. 1734. sb. z. s., které také v řízení exekučním platnost má, veškeré kroky exekuční právem zastaveny byly.

Mimořádnou stížnost dovolací c. k. nejv. soud zamítl,

poněvadž

dovolatel ve stížnosti dovolací příčin dle dvor. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593. sb. z. s. ku změnění souhlasných rozhodnutí obou nižších soudů nevyhnutelně potřebných neudal.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 28. srpna 1883 č. 10050.

—a.

Z praxe živnostenské. Význam §. 13. zákona ze dne 23. června 1881 č. 62 ř. z.

Vyšetřením okresního finančního ředitelství zjištěno, že A. Levý, majitel živnosti hostinské v Počernici, opomenul ve lhůtě §. 14. zák. cit. totiž ve lhůtě 14denní svůj výčep pálených nápojů lihových opověděti. Následkem čehož uložena mu vedle §. 17. odst. 1. téhož z. pokuta v obnosu dvojnásobném, jež mu později sice v cestě stížnosti zemským fin. ředitelstvím na $^1/_4$ snížena byla, avšak nové vyšetřování v tom směru zavedeno, zda jeho výčep pálených lihových nápojů za hlavní či vedlejší živnost pokládati sluší ve smyslu §. 13. zák. ze 23. června 1881.

Hejtmanství okresní, jemuž dle §. 13. k rozhodnutí spisy byly postoupeny, rozhodlo po návrhu fin. okr. ředitelství, že výčep lihových pálených nápojů, jaký A. Levý provozuje, za hlavní a nikoliv dle §. 5. odst. 2. za vedlejší pokládati dlužno,

ano

finančními orgány a dobrozdáním důvěrníků zjištěno, že A. Levý pohostováním cizinců málokdy a poskytováním pokrmů jen tehdáž se zabývá, když cizinec ten který náhodou do hospůdky jeho zavítá.

Na rozhodnutí toto podal týž A. Levý stížnost, dovozuje, proč prý výčep lihových pálených nápojů při jeho živnosti za hlavní pokládati nemožno; dovolávát se svědectví starosty obecního, jenž z výkazů o pivním krejcaru může věrohodně a ciferně dolíčiti,

v jak nepatrném objemu se u něho pivo a kořalka čepuje, jakž ani jinak býti nemůže při závodu, jakým jeho závod jest, jenž v krajině pohorské situován jsa pouze na odbyt skrovný několika pouze snad stavení odkázán bývá. Tím méně ale z důvodů týchž že možno ve výčepu kořalky při jeho živnosti hlavní pramen výživy jeho spatřovati, an kořalku jen proto na skladě chová, aby zavítavšímu tam cizinci neb odcházejícímu hostu jí posloužiti mohl. Posléze že žádá stejného práva jako jiní hostinští z osady jeho, kteří, ač v daleko větším objemu lihoviny čepují, přece skrovnou dávku $^1/_5$ odvádějí.

Avšak druhá instance dožádavši si dobrozdání fin. zem. řiditelství potvrdila nález stolice prvé

jelikož

zjištěno, že stěžovatel pohosťování cizích a vyvařování pokrmů jen v nepatrném rozměru a ještě nepravidelně provozuje.

Ve spisu dovolacím vyvrátiti se snaží A. Levý důvod nálezu druhé stolice. Praví, že ani se slovem ani s duchem zákona ze dne 23. června 1881 č. 62. ř. z. nesrovnává se výklad místodržitelství, jež porovnává výčep lihovin s ostatními výsledy stěžovatelovy živnosti hostinské.

Dle náhledu rekurrenta sluší při rozhodování, zda výčep lihovin za hlavní či vedlejší živnost pokládati dlužno, přihlížeti nejen k relativnímu nýbrž i k absolutnímu množství vyčepovaných lihovin, an by jinak ten, jenž sice pohosťování a vyvařování jídel ve větším objemu provozuje než výčep lihovin, ale obé v rozměrech velikých, nižší daní byl stížen, než rekurrent, jenž obé v pranepatrném objemu vykonávaje náhodou na výčep lihovin větší má odbyt než na pokrmy a jiná oprávnění §. 5. 2. odst. Tak že souditi dlužno tím spíše, an rekurrent hlavní pramen své výživy z řemesla svého řeznického čerpá.

Nicméně potvrdilo ministerstvo vnitra vyžádavši si prvé dobrozdání místních znalců a výtah ze spisů týkajících se vyměření daně z důchodu pro příslušný rok správní resp. živnostní a po slyšení ministerstva financí nálezy obou nižších stolic a to z

důvodu,

téhož, jaký instance druhá v nálezu svém byla uvedla.

Rozhodnutí c. k. min. vnitra ze dne 26. ledna 1884 č. 110.

—l—.

Kniha judikátní a repert. nálezů

c. k. nejvyššího dvoru soudního.

Č. 114. (knihy judik.).

V. §. 788. ob. z. obč. předepsané vpočtení tamtéž naznačených částek, kteréž se napřed obdržely, v díl povinný dědiců nepominutelných staniž se tak, že se k čisté pozůstalosti připočtou vpočítatelné částky, kteréž se napřed obdržely, úhrn počtem dědiců nepominutelných resp. jich kmenů rozdělí, podíl u dědiců nepominutelných descendentů dvěma, u dědiců nepominutelných ascendentů třemi dále dělí a díl povinný jednoho každého pak tím se docílí, že se od posledního podílu to odpočítá, co byl dědic napřed obdržel.

Advokát dr. J. Tragy v Praze učinil k ministerstvu spravedlnosti podání, ve kterémž týž na více, podle svého udání souhlasně neznějících rozhodnutí nejvyššího soudního dvoru upozornil a o rozluštční u věci té nastalých pochybností plenárním rozhodnutím prosil. Ministerstvo spravedlnosti zaslalo zmíněné podání předsednictvu c. k. nejvyššího soudního dvoru k dalšímu vhodnému uvážení a žádalo za sdělení učiněného opatření. Předsednictvo nejvyššího soudního dvoru v plenissimárním senátě ve smyslu instrukce, schválené nejvyšším rozhodnutím ze dne 7. srpna 1872, ustanovilo poradu o této pochybné otázce a plenissimarní senát po vývodech ustanoveného zpravodaje a po podrobném rozboru usavřel, aby se svrchu dotčená právní věta do knihy judikátní zanesla.

Při poradě c. k. nejvyššího soudu byly vytčeny následující úvahy k odůvodnění v čelo postaveného právního pravidla, týkajícího se spůsobu vpočtení v díl povinný v §. 788. ob. z. obč. naznačených částek napřed obdržených.

Otázka o vpočtění částek napřed obdržených v díl povinný podle rakouského práva byla mezi učiteli právními dlouhý čas velmi spornou. Také po obšírném pojednávání o této otázce svob. pánem z Härdtlů (v jeho monografii: „Über die verschiedenen Arten der Anrechnung in den Pflichttheil“ 1838, která zároveň obšírné sestavení a ocenění rozličných až potud známých náhledů obsahuje) spor nepřestal a hájí se v theorii rozličné náhledy, třeba by veliká většina na tak zvaném římském spůsobu vpočítání se byla usjednotila. (Tak Scheidlein [Miscelly], Füger, Czada, z Härdtlů [1838], Winiwarter, Stubenrauch, G. Basevi [ve svých kommentářích] a dr. Josef Unger, System sv. 6.)

Také rozsudky soudů při otázce o vpočtění v díl povinný projevily rozličné náhledy.

Z rozhodnutí c. k. nejvyššího soudního dvoru, který se zřetelem na důležitost otázky a na její časté vyskytání se nápadně zřídka k tomu dospěl, aby rozhodoval, uvádí se rozhodnutí ze dne 25. dubna 1836 č. 2423., ze dne 29. prosince 1851 č. 11463. a ze dne 20. listopadu 1866 č. 8896., v kterých se tak zvaný římský spůsob vpočtení zračí, kdežto rozhodnutí ze dne 1. února 1837 č. 8280. tak zvaný Wagnerův náhled za základ položen jest.

V nejnovějším čase byla ve dvou případech, kde zemský a vrchní zemský soud v Praze podle Wagnerova náhledu rozhodl, dovolací stížnost zamítnuta nálezem nejvyššího soudu ze dne 28. června 1876 č. 1114. a ze dne 28. února 1883 č. 6740. Tato rozhodnutí zavdala podnět k tomu, aby se otázka o spůsobu vpočtění částek napřed obdržených v díl povinný znovu přetřásala a v plenárním senátě rozhodovala.

Podle §. 787. ob. zák. obč. má se vše, co dědic nepominutelný odkazy neb jinými ustanoveními zůstavitele v skutku z pozůstalosti obdržel, při určení dílu povinného vpočítati a podle §. 788. ob. z. obč. vpočítá se v díl povinný to, co dal zůstavitel své dceři neb vnučce věnem, svému synu neb vnuku za výbytné aneb bezprostředně k nastoupení úřadu neb živnosti, aneb to, co vynaložil k zaplacení dluhů zletilého dítěte.

Dle §. 793. ob. z. obč. stává se vpočtění napřed přijatého v podíl tím, že každé dítě tentýž obnos ještě před dělením obdrží, a když pozůstalost k tomu nepostačuje, dítě ve výhodě jsoucí na podíl nároku činiti nemůže — avšak také k vrácení přidržáno býti nemůže.

Aby se díl povinný správně vyměřil, mají se dle §. 784. ob. z. obč. všechny k pozůstalosti náležející věci, všechna volná dělitelná práva a pohledávky, ano vše, co dědic nebo legatář do podstaty dluhuje, popsati a odhadnouti. V zákoně není určeno, že §. 793. také o vpočtení v díl povinný platiti má a není pro toto vpočtení žádná norma postavena; z postavení a doslovného znění §u 793. jest jasno, že se na díl povinný nevztahuje.

Jest zajisté podle §§. 762. a 764. ob. z. obč. díl povinný také podíl a podle §§. 765. a 951. má díl povinný polovici v skutku zanechaného jmění obsahovati. S druhé strany však zřetel bráti se musí při posuzování práva k dílu povinnému netoliko na dědice nepominutelné, nýbrž i na zůstavitele, kterého přece především chrániti dlužno v právu pořizovacím o jeho jmění a přihlížeti se má k poslednímu

pořízení pozůstavitelovu, v němž descendenti a ascendenti vůbec ne, aneb přece jen obmezeným spůsobem obmyšleni byli a při čemž přece nedostačitelné důvody předpokládati nelze.

Úmysl zákona jest, aby zůstavitel o polovici své pozůstalosti volně pořizovati mohl, aby díl povinný polovici pozůstalosti nepřevyšoval, pak aby díly povinné více dědiců nepominutelných mezi sebou stejny byly. §. 784. ob. z. obč. tamtéž předpisuje, že všechna zůstavitelova práva sepsati se mají; právům odpovídají závazky, v právech jsou přiměřené závazky třetích zahrnuty, tudíž také závazek nepominutelných dědiců, vpočísti totiž částky napřed přijaté, od kteréhož závazku jen dispense zůstavitelova sprošťuje. Toho se docílí jen tím, že se připočítají k čisté pozůstalosti částky, které se vpočísti mají.

V §. 788. ob. zák. obč. naznačená plnění považovati se mají za zálohy, dané z jmění zůstavitelova na díl povinný; s tohoto hlediska, při tomto pojímání práva a povinnosti vpočtění zůstávají ony zálohy ještě pořád dílem jmění zůstavitelova. §. 789. jmenuje výslovně sumy, jež vpočísti se mají: zálohy, platy na srážku na budoucí díl povinný; jest tudíž správno, když pod hlediskem práva k vpočtení také na dále za díl pozůstalostního jmění se pokládají a k tomu dospívá se tak, že za příčinou vpočtění podstata pozůstalostní do stavu nazpět se přivede, jako kdyby dávky napřed dané (částky, jež mají se vpočítati) se nebyly daly.

Jen na takový spůsob zůstane pro volné (poslední) pořízení zůstavitelovo v skutku polovice jmění, o kterém dílem dříve pořídil, dílem nápotomně pořídití může, a jen tak obdrží dědic nepominutelný polovici dědictví, dílem napřed, v částkách napřed přijatých, dílem v dílu povinném.

Podle toho vytvořila se tak zvaná římsko-právní vpočítací methoda; připočítává se totiž k čistému pozůstalostnímu jmění úhrn všech částek ve smyslu zákona vpočítatelných a napřed přijatých dědici nepominutelnými, úhrnečný obnos dělí se číslem počtu dědiců nepominutelných (nebo kmenů), podíl se rozdělí, po případě třemi dělí, a z takto pro každého jednotlivého dědice nepominutelného docíleného obnosu (všeobecného dílu povinného) srazí se to, co napřed obdržel, zbytek tvoří (zvláštní) díl povinný, který dědic nepominutelný z pozůstalosti ještě obdržeti má.

Dosahuje-li aneb převyšuje-li částka, kterou dědic nepominutelný napřed obdržel, (všeobecný) díl povinný, neobdrží tento nepominutelný dědic při rozdělení pozůstalosti ničeho více; má se za odbyta a při rozdělení se pomíjí.

Nepostačuje-li ještě pak pozůstalost k zapravení nevypořádaných (zvláštních) dílů povinných, rozdělí se úbytek mezi všechny dědice nepominutelné, kterým dílu povinného dostati se má, poměrem takovým, jakým dle §. 765. ob. z. obč. dílem povinným sami poděleni byli.

Jak se samo sebou rozumí, může se státi vpočtění také takovým spůsobem, že se rozdělí úhrn čistého jmění pozůstalostního a částek napřed přijatých, jsou-li tu jen dědici nepominutelní linie dolů sestupující v prvním stupni, dvojnásobným počtem hlav, nastupují-li děti dalšího stupně samotni aneb s dětmi prvního stupně, dvojnásobným počtem kmenů všech dědiců nepominutelných, a nastupují-li dědicové linie nahoru vstupující, trojnásobným počtem hlav nebo kmenů.

Takovým způsobem uvede se pozůstalost na kmenové jmění tak, jakoby byl zůstavitel dědicům nepominutelným ničehož nedal. Čistá pozůstalost a úhrnečná suma částek napřed přijatých tvoří společné jmění, jehož jedna polovice jest jmění, s kterým zůstavitel volně naložiti může, druhá polovice jest podstata dílů povinných, která se má mezi dědice nepominutelné rozděliti. Zákon nařizuje vpočtění částek napřed přijatých do dílu povinného netoliko v prospěchu dědiců nepominutelných, také netoliko v prospěchu zůstavitele, nýbrž v zájmu obou.

Všechny v §. 788. zmíněné dávky jsou dávkami nedobrovolnými podmíněnými zákonem, mravovědou, ctí; úmysl zákona (§. 765.) jest ten, aby stejnou měrou nakládalo se s dědici nepominutelnými stran dílu povinného a zakládá se na přirozené domněnce, že ony dávky na srážku dílu povinného dány byly a má zároveň za účel, aby se zůstavitel co možná nejvíce chránil ve volném právu pořizovacím o svém majetku.

Totéž vysvítá z §. 791. ob. z. obč., podle kterého dary vpočítati se nemají, jakož i z §. 788. tamtéž, kdež ony dávky nazývají se platy na srážku na díl povinný.

Obnos částek napřed přijatých, díl povinný převyšující nemůže býti na závadu podstatě povinných dílů na útraty ostatních dědiců nepominutelných, nýbrž toliko jmění, s kterým zůstavitel volně naložiti může. Kdyby tento nebyl ničehož napřed dal, byl by přiměřený obnos mezi dědice nepominutelné a zůstavitele (jeho jmění, s kterým volně naložiti může) stejnými díly rozdělen; právě tak předsejíti dlužno, když dány byly obnosy napřed, poněvadž s těmito ve smyslu §. 788. ob. zák. obč. tak se nakládá, jakoby v pozůstalosti byly zůstaly.

Ten jest přirozený smysl §§. 787., 788. tamtéž, aby obnosy, které dědic nepominutelný posledním pořízením obdrží nebo ještě za živobytí zůstavitelova byl obdržel, ostatní dědicové nepominutelní nebo

testamentární zkráceni nebyli, aby ale též zůstavitel ve svém volném právu pořizovacím obmezen nebyl více, než právě zákon určuje, aby tudíž dárky napřed učiněné nepřekážely mu v naložení se stejně velikým obnosem, jako v případě tom, kdyby jej nebyl jinak ve prospěch dědiců nepominutelných obrátil.

Jen při tak zvané římsko-právní vpočítací methodě učiní se zákonným požadavkům zadost, aby díl povinný všech dědiců nepominutelných polovici pozůstalosti obnášel a aby podíly dědiců nepominutelných mezi sebou stejny byly.

S touto vpočítací methodou souhlasí také form. VI. listiny pozůstalost rozdělující podle instrukce, ve známost uvedené dv. dekretem ze dne 16. července 1824 č. 2024. sb. zák. s. pro zemské soudy v Tyrolsku a taktéž form. VI. při cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z.

Usnešení ze dne 5. února 1884 č. 261. Praes.

Č. 114. (repert. nál.)

A. podal žalobu de praes. 10. listopadu 1883 č. 61049. k měst. del. okresnímu soudu pro Staré a Nové město v Praze na B-ovou, resp. na její konkursní podstatu, o zaplacení nájemného v obnosu 282 zl. 50 kr., o které výměrem ze dne 14. listopadu 1883 č. 61049. stání k stručnému jednání nařízeno bylo. Na to stěžoval si dr. C., jako správce konkursní podstaty B-ové, kterémužto odvolání vrchní zemský soud v Praze nařízením ze dne 5. února 1884 č. 4118. v té míře vyhověl, že v odpor vzatý výměr změněn, a žaloba A-a pro nepříslušnost zamítnuta byla, poněvadž podle §. 138. konk. ř. ze dne 25. prosince 1868 č. 1. ř. z. na rok 1869. řízení proti konkursní podstatě z pravidla u konkursního soudu zahájiti se má, že zákonné výjimky z tohoto pravidla v tomto případě není, tudíž měst. del. okresní soud k řízení o této žalobě zřejmě nepříslušným byl.

U vyřízení dovolací stížnosti žalobcovy změnil však nejvyšší soudní dvůr nález vrchního soudu a dal místo opět výměru c. k. okresního soudu, neboť podle obsahu svrchu dotčené žaloby jedná se o dobytí nájemného 46 zl. 25. kr. pro nájemní lhůtu od 1. srpna 1883 do 1. listopadu 1883, dále o část dne 1. listopadu 1883 splatného nájemného 236 zl. 25 kr. pro lhůtu nájemní ze dne 1. listopadu 1883 do 1. února 1884, tudíž s ohledem na to, že konkurs B-ové již dne 7. srpna 1883 vyhlášen byl, o nájemné za čas, kdy podle §. 23. konk. ř. konkursní podstata *již na* smlouvu nájemní přistoupila. Podle

toho jeví se nájemné dle §. 29. konk. ř. ad 3. dluhem podstaty, stran kteréhož zvláštní přihlášky zapotřebí není, a má v té případnosti žalobce jako pronájemce a resp. jako věřitel podstaty dle §. 137. konk. ř. svému nároku průchodu zjednati tak, jakoby konkursu tu nebylo, avšak proti správci konkursní podstaty. Nyní ale odkazuje §. 1. cís. naříz. ze dne 16. listopadu 1858 č. 213. ř. z. všechny spory nájemní výlučně bez rozdílu osoby na okresní soud, v jehožto obvodu věc pronajatá leží a nemůže v tomto bezvýminečném ustanovení okolnost, že konkursní podstata resp. její správa stranou najímající jest, v tomto případě rozdíl činiti. Z předu uvedené pravidlo §. 138. konk. ř. není na závadu na specielním zákoně spočívající příslušnosti c. k. okresního soudu.

Zároveň bylo usnešeno, že se má následující právní věta do repertoria nálezů zanésti:

Ustanovení §. 1. cís. nařízení ze dne 16. listopadu 1858 č. 213. ř. z., vztahující se na výlučnou příslušnost okresních soudů stran všech sporů nájemních, místa má i oproti konkursní podstatě, která na místo obecného dlužníka jako nájemce nebo pachtéř dle §. 23. konk. ř. na smlouvu přistoupila, — nebo sama smlouvu nájemní uzavřela.

Sezení dne 8. dubna 1884 č. 3669. VI. senát.

Nálezové c. k. kassačního soudu.

Pořádá dr. **Jan Zdobnický.**

1) A. D. chopil se 16leté dívky M. V. po silnici se ubírající oběma rukama za tělo, zanesl ji do své jenom několik kroků vzdálené vinice a tam ji do příkopu vrhl. Když se M. V. zvednouti chtěla, chopil se jí poznovu A. D. společně se svým soudruhem L. R., jenž byl celému výstupu přítomen, oba ji porazili k zemi a mezi tím, co jí L. R. ústa rukou zacpal, obnažil jí A. D. a byl by jí násilí učinil, kdyby je byl voják mimojdoucí nepřekvapil a nezahnal.

Oba byvše soudem porotním uznáni vinnými zločinem únosu dle §. 96. z. tr., podali proti rozsudku stížnost zmateční, dovozujíce, že ku zločinu tomu nepostačí přenesení osoby z místa jednoho na druhé, nýbrž že jest zapotřebí úmyslu, ji dřívějším poměrům jejího živobytí, moci rodičů, poručníků atd. odciziti, což se zde nestalo.

C. k. nejvyšší soud zamítl stížnost, poněvadž se v §. 96. z. tr. *žádá pouze tolik*, aby osoba ženského pohlaví proti své vůli a násilím

unesena byla, to jest, aby se do moci pachatele dostala; není však zapotřebí, aby **stav ten potrval.**

Nález ze dne 26. října 1883 č. 9591., sb. úř. č. 582.

2) Při porotním hlavním líčení dne 16. října 1882 odbývaném pro přečin tiskový proti bezpečnosti cti obviňoval žalovaný J. G. soukromého žalobce H. J. z kuplířství, následkem čehož tento vedle §§. 263. a 279. ř. tr. návrh učinil na rozšíření hlavního líčení i rozsudku též na přestupek uražení na cti při líčení tom spáchaný.

Soud porotní návrhu tomu průchodu nedal, vyhradiv soukromému žalobci, aby obviněného k vůli tomuto přestupku samostatně stíhal.

H. J. podal dotčenou žalobu teprvé dne 8. prosince 1882, tedy za 23 dní u příslušného soudu okresního, který žalovaného J. G. vinným uznal. V odvolání proti tomuto rozsudku hájil se J. G. tím, že H. J. žalobu svou ve lhůtě třídenní v §. 263. ř. tr. určené nepodal a že proto stíhání trestní vedle §§. 263. a 46. ř. tr. vyloučeno jest; přes to však potvrdil soud odvolací rozsudek první stolice z důvodu, že se lhůta třídenní, v §. 263. ř. tr. ustanovená, na **soukromé** trestní činy při hlavním líčení spáchané nevztahuje, ježto by žalobci soukromému, kdyby nebyl obviňování tomu přítomen, vedle §. 530. ř. tr. lhůta šestinedělní k žalobě příslušela.

Následkem stížnosti generální prokuratury na obranu zákona ve smyslu §. 33. ř. tr. zrušil c. k. kassační soud jak rozsudek první stolice tak i potvrzující nález soudu odvolacího a sprostil J. G. obžaloby, poněvadž §. 279. ř. tr. beze všeho rozdílu stanoví, že stran trestních skutků, kterých se obviněný při hlavním líčení dopustil, předpis §. 263. ř. tr. úplnou platnost má, a jest zde tím méně důvodu, předpis ten jenom na trestní činy z povinnosti úřední stíhané obmezovati, ježto se dle výslovného znění §. 263. ř. tr. řízení v článku tom vytknuté jak na trestní činy veřejné obžalobě podrobené tak i na soukromé trestní skutky vztahuje. Dle §. 263. ř. tr. měl soukromý žalobce spis obžalovací, pokud se dotýče, návrh dle §. 46. ř. tr. k zachování žaloby potřebný ve lhůtě třídenní podati, dle třetího odstavce téhož §. 263. ř. tr. nelze, jakmile tato lhůta promeškána byla — kteréžto obmeškání se za ustoupení od žaloby považuje — čin dotčený trestně stíhati, pročež oběma rozsudky zákon, zejmena předpis §. 46. odst. 3. a §. 263. ř. tr., porušen byl.

Nález ze dne 2. listopadu 1883 č. 5135., sb. úř. č. 583.

3) P. S. obdržel a přijal od Rudolfa R. bambitku, o které věděl, že ji R. R. za ukradené peníze koupil, začež byl odsouzen pro přestupek účastenství v krádeži dle §§. 185. a 464. z. tr.

C. k. kassační soud zrušiv ku stížnosti dle §. 33. ř. tr. na obranu zákona podané dotčený rozsudek, sprostil obviněného P. S. obžaloby, poněvadž čin jeho skutkovou povahu přestupku účastenství v krádeži do sebe nechová. Dle doslovu a smyslu §. 185. z. tr. neprovinί se každý, kdo z krádeže vědomě prospěch beře, účastenstvím v krádeži, nýbrž jediné ten, kdo kradenou věc buďsi celou aneb aspoň část její uschovává, na sebe převede aneb prošantročí, to však se zde nestalo. P. S. z peněz kradených ničehož neuschoval, na sebe nepřevedl ani neprošantročil, nýbrž toliko věc za kradené peníze koupenou si osvojil. Pojem účastenství v krádeži má v §. 185. z. tr. své hranice a obmezení, i příčilo by se duchu tohoto zákona a jasnému předpisu §. 6. z. tr., kdyby se měl řečený pojem na každý po vykonané krádeži přijatý zisk rozšiřovati, ježto součinnost v §. 6. z. tr. vytknutá jenom potud jest trestuhodnou, pokud se v následujícím zvláštním dílu zákona trestního výslovně za trestnou prohlašuje.

Nález ze dne 2. listopadu 1883 č. 8623., sb. úř. č. 584.

Denník.

Přednášky na české fakultě právnické v letním běhu 1883—84. Ř. prof. dr. Hanel: Říšské i právní dějiny německé. Mř. prof. dr. Stupecký: Pandekt část všeobecná. Mř. prof. dr. Heyrovský: Pandekt část zvláštní. Soukr. doc. dr. Čelakovský: Dějiny práva městského v zemích českých. Ř. prof. dr. Hanel: Německé právo dědické. Mř. prof. dr. Pražák: Církevní právo II. část. Ř. prof. dr. Zucker: Právní filosofie. Ř. prof. dr. Hanel: Encyklopaedie práva. Ř. prof. dv. rada dr. Randa: Rakouské právo občanské. Mř. prof. dr. Stupecký: Rakouské právo obligační. Ř. prof. dr. Zucker: Rakouské řízení trestní. Mř. prof. dr. Gundling: Rakouské řízení trestní. Mř. prof. dr. Storch: Rakouské řízení trestní. Mř. prof. dr. Pražák: Rakouské veřejné právo, II. část. Mř. prof. dr. Bráf: Finanční věda. Mř. prof. dr. Kaizl: Finanční věda. Ř. prof. dv. rada dr. Randa: Rakouské právo obchodní. Ř. prof. dr. Ott: Řízení soudní ve věcech sporných. Týž: Právo úpadkové. Ř. prof. dr. Talíř: O theorii statistiky. Týž: Statistika říše rakousko-uherské. Týž: O poplatcích a kolku. Týž: O důchodkovém zákonu trestním. Soukr. doc. dr. Bělohradský: Nauka o soudním lékařství, část psycho-pathologická. — Seminární cvičení: Ř. prof. dr. Zucker z rakouského práva trestního. Mř. prof. dr. Gundling z rakouského

řízení trestního. Mř. prof. dr. Pražák z rakouského práva státního. Mř. prof. dr. Stupecký z rakouského práva občanského. Mř. prof. dr. Bráf z politického hospodářství. Ř. prof. dr. Ott z rakouského řízení soudního. Ř. prof. dr. Talíř z rakouského práva finančního.

Hlídka časopisův. „Českomoravský národní hospodář a samosprávný věstník". č. 5. Skácel, O odpírání právním jednáním ku zkrácení věřitelů. Sovadina, Dva agrarní návrhy. — „Przegląd sądowy i administracyjny" č. 16. Kabat, O prawnym stósunku wierzycieli rozwiązanego Zakładu kredytowego włościańskiego. — „Mjesečnik pravničkoga družstva u Zagrebu." X. Br. 4. Spevec, Zadruga i „spolek" českoga prava. — „Mittheilungen des deutschen Juristenvereins in Prag". XVI. seš. 1. Ullmann, Zur Lehre von der Zuständigkeit in Civilrechtssachen. Finger, Eine Bemerkung zu §. 18 des Verfahrens in Besitzstreitigkeiten. Ullmann, Die Execution zur Sicherstellung. — „Oesterr. Centralblatt für die juristische Praxis" seš. 5. Schütze, Reformvorschläge im Entwurfe einer Strafprozessordnung für Ungarn. Geller, Die Unterwerfung unter die Börseschiedsgerichte in Geschäften ausserhalb der Börse. — „Juristische Blätter" č. 15. a násl. Pfaff, Der Codex Theresianus und seine Umarbeitungen. — „Allg. öst. Gerichtszeitung" č. 31. a násl. Gertscher, Die Anfechtung von Rechtshandlungen, welche das Vermögen eines zahlungsunfähigen Schuldners betreffen, nach dem Gesetze vom 16. März 1884. RGB. Nr. 36. — „Gerichtshalle" č. 25. Weiss, Kritische Bemerkungen zu den vom Abgeordn. Lienbacher eingebrachten Gesetzentwurfe über die zwangsweise Veräusserung landwirthschaftlicher Güter. Č. 28. Weissberger, das emphyteutische u. das physisch getheilte Eigenthum. Č. 30. Ofner, Kossuthnoten. Č. 31. Larcher, Wann ist ein Eid, dessen Abschwörung durch den Tod der Partei gehindert wurde, für abgeschworen zu halten? Č. 32. Kissling, Bemerkungen zum Entw. es. Ges. betreffend die Dauer und Anrechenbarkeit der Gerichtspraxis und die Disciplinarbehandlung der Rechtspraktikanten. Č. 35. Ofner, Servitutenstreitigkeiten. Č. 37. Fleischer, Genossenschafts-Konkurse. — „Zeitschrift für Notariat u. freiw. Gerichtsbarkeit" č. 16. Kottowitz, Zur Interpretation des §. 177 des Abhandlungspatentes. Č. 17. Madeyski, Zu der Agrarreform in Oesterreich. Č. 19. Zur Frage der Bestellung der Concursmassaverwalter. Marhold, Zur Interpretation des §. 177 des Abhandlungspatentes. — „Jahrbücher für die Dogmatik des heutigen römischen und deutschen Privatrechts" XXII. seš. 6. Hartmann, Juristischer Casus und seine Praestation.

Nové knihy. Nákladem osvědčené firmy Manzovy vychází ve formátě osmerky nová sbírka zákonů, kteréž již nalehavě jevila se

27*

potřeba. Jest to sbírka nadepsaná „Österreichische Eisenbahngesetz e" kterou vydává osvědčený již v tomto oboru dr. Viktor Röll. Sbírka tato nahradí platně starší sbírku uspořádanou pány Pollanetze a Witteckem, jejížto užívání četnými svazky dodatečnými valně jest stíženo. Posud vyšlé dva sešity pojednávají o zákonodárném upravení záležitostí železničních, úřadech železničních, o koncessích, o stavbě železnic, o vyvlastnění k účelům stavby železnic a provozování jízdy po nich, pak předpisy o knihách železničních, o zabezpečení práv držitelů dílčích obligac železničních. Celé dílo rozvrženo na 10 až 12 sešitů v ceně po 1 zl.

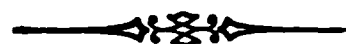
Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie v měsíci dubnu 1884.

I. Ve stavu advokátů. *A.* Nastoupili: p. dr. Kovář Josef v Hořicích (28. dubna 1884). *B.* Ubyli úmrtím: p. dr. Ladislav Chmelenský v Hradci Králové.

II. Ve stavu kandidátů advokacie. 1) Nastoupili pp.: Löbl Maxmilian u dra. Schücka v Budějovicích; Kutschera Emil u dra. Riehla v Praze; Braun Josef u dra Starcka v Kralovicích; Winternitz Antonín u dra. Ducke ve Dvoře Králové; dr. Jedlička Ondřej u dra. Eiselta v Praze; Schantzer Moric u dra. Jos. Th. Schneidra v Podbořanech; dr. Hantschel Emil u dra. Beutla v Ústí n. L.; dr. Havlíček Karel u dra. Srdínka v Hradci Králové; dr. Freund Jos. u dra. Taussiga v Benešově. — 2) Vystoupili: Kvapil František od dra. Herknera v Jičíně; dr. Breitenfeld Josef od advokáta Vorbacha ve Skuči; Löbl Jindřich od dra. Jos. Th. Schneidra v Podbořanech; dr. Starck Václav od dra. rytíře z Rilke v Praze; Stefka Martin od dra. Fišera z Rakovníku. 3) Přestoupili: dr. Bauer Ludvík od dra. Ducke ve Dvoře Králové k dru. Nejedlému v Praze; dr. Weisl Arnošt od dra. Taussiga k dru. Feitisovi v Praze; Vostřebal Jan od dra. Flanderky v Rychnově k dru. Velišskému v Hoře Kutné.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: adj. okr. s. v Nové Pace Josef Topol okr. soudcem v Mladé Vožici a ausk. Vojtěch Paul adj. okr. s. v Dolních Kralovicích. Přeloženi byli pp.: adj. okr. s. Alois Hoser v Novém Bydžově do Brandýsa nad Labem a adj. okr. s. Josef Veselý v Dolních Kralovicích do Nového Bydžova.

Uprázdněná místa. Radního sekretáře při zemském soudu v Praze s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 29. května 1884 k presidiu zem. soudu v Praze.

Některé sporné otázky ze řízení při rozpočtu nejvyššího podání dražebního.[1])

Rozebírá JUDr. **Frant. Matyáš**, c. k. adjunkt kraj. soudu v Jihlavě.

I. Může věřitel zadnější v odpor bráti pravost pohledávky přednějšího.

C. k. nejvyšší soud v judikatuře své (srv. zejmena nálezy ve sb. G.-U.-W. č. 1051., 2012., 4418., 5349., 7163.) stojí při náhledu, že knihovní věřitel, když jde o rozečtení nejvyššího podání za usedlost exekučně prodanou, nemá práva, aby popřel pravost pohledávky předcházejícího knihovního věřitele, nýbrž že popříti může toliko přednost pohledávky té.

---

[1]) „Gerichtszeitung" 1873 č. 47.—54. obsahuje pojednání velezasloužilé „o zásadách, jimiž se při rozvrhu ceny trhové v praxi říditi dlužno," které praxí vděčně přijato bylo, poněvadž zejmena mladším soudním úředníkům bylo takřka jediným snadněji přístupným průvodcem v temnotách řízení likvidačního, nejen v rozličných zemích rakouských, nýbrž i skoro u každého soudu jedné a téže země rozmanitého. Jiný čistě praktický spisek jest Rautor, Rechtsgrundsätze für Meistbotsverteilungen mit besonderer Berücksichtigung der neuesten Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes (1881). Starší, důkladné, ale již zastaralé, jest Gspan, Abhandlung über die gesetzmässige Befriedigung konkurirender Gläubiger. Kdo chceš se důkladněji poučiti, vezmi do ruky nové známé výtečné dílo Exnerovo Das österreichische Hypotekarrecht, kde také příslušná literatura snešena jest. Praktikům k povšimnutí jest také spisek Frühwalda Die Real- und Mobilar-Meistbotvertheilung; unter Zugrundelegung der gesammten Rechtssprechung des k. k. obersten Gerichtshofes (1882), kde, ovšem beze vší vědecké kritiky, z judikatury c. k. nejvyšš. soudního dvoru bedlivě celý system o řízení likvidačním sestaven jest.

Podle toho závisí knihovní věřitelové pouze na bedlivosti a poctivosti exekutově. Uzná-li exekut výslovně neb mlčky některou pohledávku za pravou, nemají pozdější tabulární věřitelé práva pohledávku tu popříti, třebas by dokázati mohli, že pohledávka v knihách vězí indebite. Praví se sice, že tabulární věřitele chrání zákon trestní, aby poškozeni nebyli. Tato ochrana však, jak ze života víme, jest namnoze velmi problematická a předpokládá, že zkrácený věřitel dokázati může, že exekut v podvodném srozumění s předcházejícím věřitelem jeho pohledávku výslovně za pravou uznal, zkrátka, že tu jest povaha podvodu ve smyslu zákona trestního. Kde takovýto důkaz po ruce není, jako zejmena tenkráte, když exekut pravost pohledávky mlčky tím uzná, že se k stání likvidačnímu nedostaví, tam ochrany této není.[2])

---

[2]) Případy jednotlivé, které tu nastati mohou, v judikatuře c. k. nejvyššího soudu rozhodnuty takto: Dostaví-li se dlužník (exekut) k stání likvidačnímu a uzná-li pohledávku (ať jest zástavní právo pro ni vloženo neb jen zaznamenáno) za pravou, jest tato dle §. 107. ob. ř. s. úplně dokázána. Nedostaví-li se dlužník (exekut) k stání likvidačnímu, ač řádně mu vědomost dána byla, pokládá se za to, že pohledávku tu mlčky za pravou uznal; nebyl-li exekut řádně uvědoměn, třeba aby stání likvidační odročeno a on k novému stání řádně předvolán byl. Srv. však rozhodnutí G.-U.-W. č. 5300., kde c. k. nejvyšší soud rozhodl, že pohledávku, pro niž zástavní právo knihovně jen zaznamenáno jest, je-li pozdějším věřitelem popřena, jen podmínečně — bude-li záznam zástavního práva spraven — na nejvyšší podání přikázati lze, třebas dlužník (exekut) pravost její uznával. Zakládá-li se však pohledávka na listině, která tvoří titul exekuční (exekutionsfähige Urkunde §. 298. ob. ř. s.), považuje se za pravou a přikáže se bezvýminečně na trhovou cenu, ať si ji dlužník (exekut) popírá čili nic (G.-U.-W. č. 3937. a 3938.). Každou jinou pohledávku, jejíž pravost od exekuta popřena byla, lze na nejvyšší podání přikázati jen podmínečně, a okolnost, zdali právo zástavní pro pohledávku tu jest vloženo neb jen zaznamenáno, u věci nic nemění, než že v prvním případě popírající exekut, v druhém pak tabulární věřitel úkol žalobce převzíti resp. v případu §. 38. knih. zák. dokázati musí, že pohledávka zaznamenaná spravena jest. Srov. však cit. rozhodnutí G.-U.-W. č. 5300., co se týče pohledávky praenotované, zkráceným tabulárním věřitelem popřené, exekutem za pravou uznané. Předloží-li exekut listinu k vložení výmazu spůsobilou, jíž dokázáno, že pohledávka popřená nepozůstává, nebude pohledávka na nejvyšší podání přikázána. Není-li tu takové listiny, lze popřenou pohledávku jen podmínečně na nejvyšší podání *přikázati.*

Důvody ale, kterých se c k. nejvyšší soud v nálezech svých dovolává, za správné nepokládáme.

Praví-li c. k. nejvyšší soud, „že tabulární věřitelé mezi sebou v nižádném právním poměru nejsou, že věřitel v knihách později zapsaný všecky předcházející věřitele z knih pozemkových seznati musil, a že přednost pohledávky jedné před druhou jest nutný následek dřívějšího jejího knihovního zapsání,“ pronáší tím pravdu platnou pouze pro dobu, než hypothekární usedlost exekuční dražbou prodána jest, nikoliv však platnou pro dobu po prodeji exekučním, neboť exekučním prodejem usedlosti mění se stav věcí, na místo hypothekární usedlosti vstoupí nejvyšší podání, na které všichni hypothekární věřitelé odkázáni jsou; z hypothekárních věřitelů stanou se věřitelé konkurující mezi sebou o zaplacení své z nejvyššího podání; zkrátka exekučním prodejem nastane soutěž mezi hypothekárními věřiteli o zaplacení a tím právní poměr právě takový, jaký nastane zahájením konkursu mezi věřiteli úpadkovými dle §. 119. 2. konk. řádu, podle kteréhož lze věřiteli, jenž pohledávku svou ohlásil, nejen prioritu nýbrž i pravost každé jiné ohlášené pohledávky stejné neb lepší priority popříti. Vždyť se věcně neliší úpadek od prodeje exekučního (úpadku realního) ničím jiným než objemem svým. Ovšem neztrácejí věřitelé, kteří z nejvyššího podání zaplacení nedojdou, pohledávek svých u dlužníka osobního, čímž jim ale pravidelně pramálo pomoženo, poněvadž dlužník ten obyčejně insolventním jest, od vydražitele však, který jen za nejvyšší podání ručí, ničehož žádati jim nelze.

Jest tedy postulatem spravedlnosti, aby každý hypothekární věřitel, který u věci interesse má[3]), měl právo popříti nejen prioritu nýbrž i pravost pohledávky, které přisluší stejná neb lepší priorita, jakožto v §. 5. řádu o rozvrhu nejvyššího podání pro Tyrolsko platném (dvorní dekret ze dne 19. listopadu 1839 č. 388. sb. z. s., t. zv. Graduationsordnung), pak v §. 119.—2. platného nyní řádu konkursního[4]) výslovně ustanoveno jest.[5]) Právo toto hypothekárního věřitele bylo ostatek indirektně uznáno již v §. 558.

---

[3]) Obmezení toto plyne z všeobecných zásad a z analogie §. 124. odst. 4. konk. řádu a jest v §. 919. osnovy nového řádu soud. z r. 1881 výslovně obsaženo.

[4]) Opačné ustanovení starého řádu konkursního již neplatí.

[5]) Srov. Exner, Hypothekenrecht §§. 63., 73. a 74.; Gspan l. c. §. 158.

prov. řádu soud. pro Uhry z r. 1852, kde ustanoveno, že p zdějším věřitelům proti existenci zástavního práva a proti priori jeho námitky činiti lze[6]) a došlo v novém řádu soudním pro Uh a Sedmihradsko z r. 1867 výslovného a přímého uznání v §. 44 kde ustanoveno, že nejen dlužníku nýbrž i tabulárním věřitelů proti bytu i proti pořadu pohledávek námitky činiti lze.

Máme tedy za to, že i de lege lata každému hypothekaru s jehož prospěchem věc jest, při rozdělení nejvyššího podání za usedlost exekučně prodanou přísluší právo, aby popřel nejen prioritu, nýbrž i pravost (likvidnost) pohledávky jiné stejné neb lepší priority,[7]) kteréž právo do exekučního prodeje toliko hypothekárnímu dlužníku (exekutu) příslušelo; může tedy zejmena namítati, že pohledávka pominula zaplacením, konfusí, promlčením[8]) atd. Zdánlivou[9]) jen výminku tvoří pohledávka, která knihovně vězí vedle titulu exekučního, potud, že tu dle dvor. dek. ze dne 22. června 1836 č. 145. sb. ř. z. namítati lze pouze fakta, která po exekučním tomto titulu následovala, a že námitkou takovou zamezí se jen tenkráte, aby popřená pohledávka na nejvyšší podání bezvýminečně přikázána nebyla, je-li tu po ruce listina, vedle které by dle cit. dvor. dekretu straně exekuci zastaviti lze bylo. Srv. také §. 115. odst. 3. řadu konk.

Co se týče pohledávek praenotovaných, c. k. nejvyšší soud v nálezu ve sb. G.-U.-W. č. 5300. toto právo pozdějšího věřitele výslovně uznává a jak se zdá, v novější době vůbec (rovněž tedy běží-li o pohledávky intabulované, zabočuje v nalezání svém k náhledu námi hájenému. Srv. rozhodnutí ze dne 19. června 1879 č. 5616. (Ger-Ztg. 1881 č. 26.), ze dne 4. května 1881 č. 3784. (Právník 1884 str. 25.) a ze dne 17. listopadu 1881 č. 12376. (Juristische Blätter 1882 č. 4.)[10])

---

[6]) Neboť výsledek jest stejný, jakoby přímo pohledávku samu popříti mohli.

[7]) Ovšem bez újmy na ochraně, které se snad in concreto pohledávce této z principu publicity knih pozemkových dostává, nebo publicity této, resp. ochrany z ní plynoucí, otázka naše ani se netýká.

[8]) Neboť i konkurující hypothekár jest stranou ve smyslu §. 1500 ob. z. obč. Srv. Exner §. 73. a 74.

[9]) Nikoliv, jak zejmena též v cit. díle Exnerově v §. 74. uvedeno pravou (skutečnou) výminku. Srv. G.-U.-W. č. 3937. a 3938.

[10]) Rozhodnutí tato netýkají se sice stání likvidačního a neuznávaj *přímo právo* věřitele zkráceného, aby při stání likvidačním po

V osnově nov. ř. soud. z r. 1881 jest otázka tato v smyslu ámi zde hájeném rozluštěna v §. 919.[11])

[. Postih zkrácených věřitelů v případě §. 37. konkursního řádu.

Jak známo, rozhodl c. k. nejvyšší soud dne 16. července 72 pod č. 7308. (Repert. nál. č. 4.), že při rozdělení nejvyššího dání za exekučně prodané simultánními závadami stížené neovitosti užíti lze analogicky §. 37. řádu konk.[1])

Rozhodnutím tímto principielním posavádní rozmanitosti praxe dnotnější ráz dán byl, a jest jen želeti, že c. k. nejvyšší soud

---

přeli pohledávku věřitele předcházejícího, nýbrž uznávají pouze právo věřitele zkráceného (dle vyřízení likvidačního na prázdno vyšlého), aby podal žalobu na předcházejícího knihovního věřitele o neplatnost práva zástavního, pohledávky jeho a tím nepřímo i o neplatnost pohledávky, pokud se týče přikázání jejího k placení na nejvyšší podání, avšak princip jest tu tentýž.

[11]) Die bei der Vertheilung zu berücksichtigenden Ansprüche können in Bezug auf ihre Richtigkeit sowie in Bezug auf ihre Rangordnung von einer bei der Tagfahrt erschienenen Partei nur insoweit angefochten werden, als diese an der Anfechtung ein rechtliches Interesse hat. Die Befugniss der Anfechtung steht, falls sie von einem Realgläubiger nicht ausgeübt wird, auch seinem Afterpfandgläubiger zu.

[1]) O otázce této de lege lata a de lege ferenda veden posud zajímavý theoretický spor. Srv. zejmena Exner, Hypothekenrecht II. §. 42.; Ungermann, Juristische Blätter z r. 1883 č. 46., 47. a 48.; Ofner, Jurist. Blätter č. 18. a 36.; Kornfeld, Jurist. Bl. č. 50. a 52. Do sporu tohoto se nám zde pouštěti nelze, a podotýkáme jen, že Exner obmezuje analogii §. 37. konk. ř. mimo konkurs na případy, když se likvidace v příčině prodaných usedlostí najednou u téhož soudu koná; Ungermann pak de lege lata hájí analogické co možná nejširší užívání §. 37. ř. konk. mimo konkurs, de lege ferenda však anal. užívání toto zatracuje; Ofner hájí de lege lata i de lege ferenda co možná nejrozšířenější užívání analogie §. cit., kdežto Kornfeld de lege lata i de lege ferenda anal. užití toto zatracuje. Ve vládní předloze řádu soud. z r. 1881 v §§ 922., 940., 941. a 942. výslovně ustanoveno, že se dotčené analogie užiti má, čímž otázka naše zvláštní nabyla důležitosti; poněvadž ale otázka tato, pokud se týče objemu, v jakém §. 37. konk. ř. mimo konkurs užíti lze, ani v této vládní předloze rozluštěna není, potrvá spor dotčený i tenkráte, až předloha ta bohdá zákonem se stane.

principu v zmíněném rozhodnutí vysloveného ve své pozdější ju- dikatuře všestranně neprovedl, nýbrž na mnoze na poloviční ce- stanul. Tak zejmena

a) dle rozhodnutí ze dne 28. prosince 1875 č. 14703. (G.-U.-W. č. 5963.) lze analogie 2. odst. §. 37. konk. ř. užíti jen te- kráte, náležejí-li usedlosti exekučně ještě neprodané té osobě.

b) Rozhodnutím ze dne 7. prosince 1880 č. 13034.[2]) odmrštil c. k. nejvyšší soud žádost zkráceného věřitele ve smysl 2. odst. §. 37. konk. řádu z toho důvodu, poněvadž pohle- dávka jeho na neprodané ještě knihovní vložce nevězela.

c) Z rozhodnutí G.-U.-W č. 6718. zdá se vysvítati náhled, že analogicky §. 37. konk. řádu užíti nelze v případě, když simultanní věřitel nežádal zaplacení z nejvyššího podání za usedlost napřed prodanou spokojiv se s jistotou, jakou mu poskytují ostatní neprodané ještě usedlosti.

A přece jest na bíledni, že veškerá tato obmezení odporují zákonodárnému důvodu §. 37. konk. řádu, vedle kterého každému hypothekáru stejné ochrany dostati se má; vždyť ve všech třech případech jsou tu skráceni věřitelé, v případě *a)* a *b)* totiž pozdější věřitelé hypotheky exekučně prodané, v případě *c)* pak pozdější věřitelé hypothek posud neprodaných.

d) Totéž dle ratio legis §. 37. konk. ř. a úmyslu zákonodárce platiti musí v tom případě, když simultánní věřitel při stání likvidačním likvidoval sice pohledávku svou na nejvyšší po- dání usedlosti napřed prodané, tak že pohledávka tato na nejvyšší podání přikázána jest, nežádá však skutečného za- placení od vydražitele, ponechávaje pohledávku tu dle §. 339. ob ř. s. a dv. dekr. ze dne 22. prosince 1815 č. 1197. sb. z. s. na usedlosti prodané. Neboť v případě tomto zkráceni jsou pozdější tabulární věřitelé usedlosti exekučně prodané právě tak jako v případě shora sub *a)* a *b)* uvedeném, kde předpokládáno, že přikázaná na nejvyšší podání pohledávka také skutečně zaplacení došla.[3])

Jsou tu tedy tři případy, kde §. 37. 2. konk. ř. analogicky užíti lze.

---

[2]) V soudních spisech registratury c. k. del. okr. soudu v Jihlavě

[3]) Srv. zmíněná pojednání Ungermannovo a Ofnerovo a ostatně také *rozhodnutí* c. k. nejv. soudu samého, G.-U.-W. č. 6477., 682-

1) Simultánní věřitel likvidoval celou svoji pohledávku na nejvyšší podání prodané usedlosti a když k placení přikázána byla, žádá a obdrží od vydražitele zaplacení.

2) Simultánnímu věřiteli přikázána k zaplacení celá pohledávka jeho z nejvyššího podání za usedlost prodanou, týž nežádá však zaplacení, nýbrž ponechá pohledávku tu na usedlosti prodané.

3) Simultánní věřitel vzdal se práva žádati zaplacení z usedlosti napřed prodané spokojuje se s jistotou, kterou mu poskytují simultánní hypotheky ještě neprodané.

Ve všech třech případech mohou zkrácení[4]) věřitelé — totiž v případech 1) a 2) pozdější věřitelé usedlosti ex. napřed prodané, a v případě 3) pozdější věřitelé simultánních hypothek neprodaných — žádati za opatření ve smyslu §. 37. odst. 2. konk. ř. a sice

a) v případech 1) a 2), aby na neprodaných usedlostech simultánní pohledávka vymazána a v téže prioritě pro celé jejich pohledávky s přísl. právo zástavní vloženo bylo;

b) v případě 3), aby na prodané usedlosti pohledávka simultánního věřitele vymazána a v tomto pořadí pro celé jejich pohledávky s přísl. právo zástavní vloženo bylo. Protož jest zapotřebí, aby všichni pozdější věřitelé usedlostí neprodaných alespoň k rukoum opatrovníka ad actum zřízeného k likvidačnímu stání, v příčině usedlosti napřed prodané předvoláni byli.

Výši, ve které zástavní právo zkrácených pohledávek vložiti dlužno, (§. 14. odst. 2. knih. zák.) naznačuje obnos, ve kterém simultánní pohledávka na nejvyšší podání přikázána (1 a 2) resp. až po který nejvyšším podáním kryta byla (3).

Je-li pohledávka na prázdno vyšlá věřitele knihovně jen zaznamenána neb popřena, rozumí se samo sebou, že nárok její z §. 37. odst. 2. resp. dotčené zástavní právo bude stejně obmezeno a na tom záviseti bude, bude-li na prázdno vyšlá pohledávka za spravenou resp. likvidní uznána.

Totéž platí, je-li simultánní pohledávka na usedlosti, na které se zkrácený věřitel hojiti chce, pouze zaznamenána neb popřena,

---

[4]) Za zkráceny lze považovati ony zadnější věřitele, jichžto pohledávky spadají u výši, v které simultánní pohledávka přikázána (1. a 2.), resp. nejvyšším podáním kryta jest (3.), a nikoliv jak Ungermann tvrdí, veškery pozdější věřitele.

kteréžto obmezení pak přechází také na nárok z §. 37. odst. konk. řádu.

Aby pak právo zkráceného věřitele z cit. §. 37. odst. 2. je knihovně provésti lze (což teprvé lze bude na základě likvidačního výměru v právní moc vzešlého), zejmena přihlížeje k osobám třetím, kteří by v důvěře v knihy veřejné v mezičasí na simultánní pohledávku práva nabýti mohli, zkráceno býti nemohlo, rádno, aby zkrácený věřitel hned po stání dražebním žádal, by při simultánní pohledávce ve vložce hlavní byl exekuční prodej usedlosti poznamenán (analogie §. 20. a 72. knih. řádu).[5])

Kvoty ve smyslu odst. 1. §. 37. ř. konk. bude nalézti lze, a definitivní rozdělení možno bude teprvé, až všechny vložky exekučně prodány budou.[6])

Ve vládní předloze nov. řád. soud. z roku 1881 v §. 922. výslovně ustanoveno, že se rozdělení nejvyššího podání při hypothekách simultánních děje dle ustanovení §. 37. konk. ř. a protož jest nanejvýš důležitá otázka o interpretaci §. tohoto, o které jsme tedy obšírněji promluvili. Důležito zde ještě na to upozornit, že se do textu tohoto §. 37. odst. 2. vloudila chyba tisku, nad kterou si mnozí hlavu marně lámali, totiž slovíčko „derselbe" místo „dieselbe" i. e. getilgte Forderung.[7]) V §§. 940., 941. vládní

---

[5]) Dle §. 940. předlohy vládní nového řádu soudního z r. 1881 má soud, jakmile výměr likvidační právní moci nabude, vězí-li simultánní pohledávka v knihách pozemkových, v každé knize pozemkové z moci úřední poznamenati, že pohledávku tu jen bez újmy práv věřitelů, kteří se vyjádřili, že se dle §. 37. odst. 2. konk. ř. hojiti chtějí, vymazati lze.

[6]) Z toho patrno, že právo na prázdno vyšlých (zkrácených) věřitelů z 2. odst. §. 37. ř. konk. namnoze jest ceny velmi problematické, poněvadž věřitelé ti prodej ostatních vložek urychliti nemohou, a čekati jim jest tak dlouho, až vložky ty náhodou pro pohledávku jinou exekučně prodány budou. Protož tvrdí Ofner v zmíněném pojednání, dovozuje tak grammatickou a logickou interpretací cit. §. 37. a z analogie jiných podobných případů, že i de lege lata interessenti (majitelé neprodaných vložek a propadlí věřitelové) právo mají žádati, aby na místo neprodaných usedlostí nastoupila cena jejich, a aby dle toho kvoty ve smyslu §. 37. odst. 1. řádu konk. nalezeny a na místě celých prozatím vložených pohledávek knihovně vloženy byly a tak provisorium toto ukončeno bylo.

[7]) Že tomu tak, plyne z toho, že by jinak odstavec 2. §. tohoto rozumného smyslu neměl, a vysvítá to nyní jasně ze znění §. 940

ředlohy z roku 1881 blíže ustanoveno, jak si u věci této počínati lužno; předůležité tu zejmena ustanovení, že propadlí věřitelé, teří užijí práva jim 2. odst. §. 37. konk. řádu daného, čekati emusejí, až ostatní knihovní vložky náhodou dražbou exekuční rodány budou, nýbrž že kvoty jim dle §. 37. odst. 1. konk. ř. říslušící ustanoví se pomocí odhadní ceny vložek neprodaných, k že pak tito zkrácení věřitelé i neprodané vedlejší vložky k exeuční dražbě přivésti a sobě zaplacení zjednati mohou.[8])

---

vládní předlohy z r. 1881. Srovnej cit. pojednání Ofnerovo, Juist. Bl. 1883 č. 18. pozn. 2. Jest totiž také případ možný, kde simultánní pohledávka vězí, požívajíc zástavního práva ex lege zejmena dle §. 72. poplatkového zák. Srv. případ G.-U.-W. č. 7893.

[8]) Dotčená ustanovení osnovy řádu soud. z r. 1881 zní: §. 940.: Wenn ein Gläubiger, dessen Forderung ungetheilt auf der versteigerten und auf anderen noch nicht versteigerten Liegenschaften haftet, die Befriedigung aus dem für die versteigerte Liegenschaft erzielten Kaufpreise in einem Masse begehrte, welches das im §. 37. Abs. 1. der Concursordnung bestimmte Verhältniss übersteigt, so kommen den hiedurch beeinträchtigten, ihm nachstehenden Gläubigern die durch §. 37. der Concursordnung eingeräumten Rechte zu. Diese Gläubiger können bei der Vertheilungs-Tagfahrt begehren, dass das Verfahren zur Feststellung der ihnen nach §. 37. Abs. 2. der Concursordnung zustehenden Ansprüche auf Einräumung des Pfandrechtes an den noch nicht versteigerten Liegenschaften eingeleitet werde. Nach Eintritt der Rechtskraft des Vertheilungsbescheides hat das Executionsgericht dieses Verfahren hinsichtlich der nicht versteigerten Realitäten von Amtswegen einzuleiten und falls die ungetheilt haftende Forderung in den öffentlichen Büchern eingetragen ist, in jedem dieser Bücher die Anmerkung zu veranlassen, dass die Löschung der Forderung nur unbeschadet der den Antragstellern zustehenden Rechte erfolgen könne. Gleichzeitig ist die Wertherhebung der Liegenschaften einzuleiten. Dieselbe ist, soweit diese Liegenschaften nicht dem Executionsgerichte unterstehen, vor demjenigen Gerichte vorzunehmen, welches in Ansehung jeder dieser Liegenschaft als Executionsgericht einzuschreiten berufen wäre.

§. 941.: Zum Zwecke der Wertherhebung hat das Gericht nebst den Antragstellern den Eigenthümer der Liegenschaft und die auf dieser Liegenschaft der ungetheilt haftenden Forderung nachstehenden Gläubiger zu vernehmen. Die Vernehmung der letzteren kann jedoch unterbleiben, wenn deren Interesse durch das Begehren der Antragsteller offenbar nicht berührt wird. Wird eine Einigung über die Bewerthung der Liegenschaft nicht unter allen Betheiligten erzielt, so hat das Gericht die zur Ermittelung des Werthes geeigneten Erhebungen nöthigenfalls unter Zuziehung

Praktické případy.

Příslušnost soudův a úřadů správních ve sporu o vedlejší užitky vody veřejné.

Na hranicích obcí Novovesské, náležející v obvod okresního soudu Kolínského, a Pňovské, náležející v obvod okresního soudu Poděbradského, nalézá se hluboký příkop, jímž voda teče do řeky Labe. Severní polovice tohoto příkopu, označena č. parc. 944., leží v katastrální obci Pňovské, kdežto jižní polovice příkopu, označena č. parc. 1575./*b*, patří do katastrální obce Novokolínské. Vedle příkopu toho v katastrální obci Pňovské nachází se pozemek č. parc. 264., patřící k panství Poděbradskému.

K c. k. okresnímu soudu v Kolíně podala majitelka panství Poděbradského Ifigenie svob. paní ze Siny, zastoupena L. Doležalem, správcem panství Poděbradského, žalobu na Františka Šantrůčka, rolníka z Nové vsi, pro rušenou držbu pokud se týče jižní části příkopu č. parc. 1575./*b*., patřící do katastrální obce Novoveské, a uváděla v této žalobě, že se nachází v držení příkopu toho, neb aspoň v držení práva příkop ten čistiti a hlínu získanou na svůj pozemek č. parc. 264. házeti a jí používati; že pak v době od 11. až do 15. července 1882 František Šantrůček bez jejího svolení příkop ten najatými lidmi čistiti a hlínu z něho na svůj vedlejší v kat. obci Novoveské ležící pozemek č. parc. 280. házeti dal a tím její držení porušil.

Pokud se týče severní polovice dotčeného příkopu, označené č. parc. 944., podala majitelka panství Poděbradského na Fran-

---

von Sachverständigen vorzunehmen und auf Grund derselben den Betrag zu bestimmen, welcher als Werth der Liegenschaft anzusehen ist. Nach Eintritt der Rechtskraft dieser Werthbestimmungen, welche, soweit sie nicht von dem Executionsgerichte angesprochen werden, diesem von Amtswegen mitzutheilen sind, hat das Executionsgericht den Betrag zu bestimmen, für welchen jedem der Antragsteller ein Pfandrecht an den nicht versteigerten Liegenschaften gebührt. Falls die ungetheilt haftende Forderung bücherlich eingetragen ist, hat das Executionsgericht die bücherliche Eintragung dieser Pfandrechte in der Rangordnung der zu *löschenden* Forderung zu veranlassen.

tiška Šantrůčka žalobu podobného obsahu pro rušení držby k c. k. okresnímu soudu v Poděbradech.

Žalovaný děj žalobní popřel a namítal jmenovitě nepříslušnost soudu.

C. k. okresní soud Kolínský i Poděbradský ohledali místo domněle rušené držby.

Během řízení bylo při c. k. okresním soudu v Kolíně zjištěno, že jest jižní část příkopu č. parc. 1575./*b*., patřící ku katastrální obci Novoveské a náležející v obvod okresního soudu Kolínského v knihách pozemkových zapsána jako veřejný statek.

C. k. okresní soud v Kolíně po výslechu svědků a znalců konečným výměrem ze dne 8. března 1883 č. 3314. zamítl žalobu pro nepříslušnost soudů vůbec a odsoudil žalující k náhradě útrat sporu z těchto

důvodů:

Žalující uvádí, že podél pozemků č. parc. 264. v kat. obci Pňovské ležícího a k panství Poděbradskému náležejícího, táhne se hraniční příkop, jehož severní polovice č. parc. 944. označena jest a v katastrální obci Pňovské leží, kdežto jižní polovice č. parc. 1575./*b*. označena jest a v katastrální obci Novoveské leží. Příkopu toho prý užívají držitelé panství Poděbradského tím způsobem, že jej správou panství, pokud se týče, pachtéři pozemku č. parc. 264. čistiti a hlínu takto získanou na jmenovaný pozemek č. parc. 264. v Pňově házeti dávají a posléze že se tak stalo v letech 1877 a 1879.

Z toho žalobce dovozuje, že jest nynější vlastnice panství poděbradského v držení příkopu toho neb aspoň v držení práva příkop ten čistiti a hlínu tím získanou na pozemek č. parc. 264. házeti a jí používati; že pak v době od 11. až do 15. července 1882 žalovaný František Šantrůček bez svolení vlastnice panství Poděbradského příkop ten najatými lidmi čistiti a hlínu z něho na svůj vedlejší v katastrální obci Novoveské ležící pozemek č. parc. 280. vyházeti dal a tím rušení spůsobil.

Místním ohledáním příkopu toho zjištěno jest, že příkop ten jest dosti hluboká strouha polmi se táhnoucí, v níž teče voda. Krajina, kterou příkop vede, jest celkem rovná a půda jeví se býti vlhkou.

Znalci pak souhlasně stvrzeno bylo, že příkop podél části pozemku č. parc. 264. ke katastrální obci Pňovské náležející a podél pozemku č. parc. 280. katastru obce Novoveské se táhnoucí leží ve

dvou katastrálních obcích, totiž tak, že severní část příkopu toho, označená č. kat. 944., leží v katastrální obci Pňovské a jižní část, označená č. parc. 1575./b., v katastrální obci Novoveské. Voda v příkopu tom se nacházející vtéká do řeky Labe.

Dále jest znalci zjištěno, že příkop č. parc. 1575./b. v Nové vsi jest totožný s příkopem č. kat. 1575./2. Tento však jest hraniční strouha s obcí Pňovem a v knihách pozemkových zanešen jako veřejný statek.

Tvoří tudíž část oné strouhy, z níž žalovaný František Šantrůček prý hlínu dal házeti a kterážto část strouhy ku katastrální obci Novoveské náleží a tím v obvod tohoto soudu patří, statek veřejný, a již jedině proto není vůbec soud příslušný v této záležitosti rozhodovati, neboť ve sporech, které vznikají v příčině veřejných statků, náleží rozhodovati úřadům správním, ježto se zde jedná o řád a pořádek veřejný a o poměr, jejž sluší posuzovati dle zásad práva veřejného.

Nelze proti tomu namítati, že v tomto případě se jedná o rušení držby práva čistění potoka, resp. vyhazování země z něho na ten neb onen pozemek a že práva držby lze nabýti i na statku veřejném. Neb na statku veřejném nelze žádných soukromých práv občanských nabýti, ježto dle §. 287. ob. zák. obč. každému dovoleno jest, by statku toho dle své potřeby užíval.

Ostatně v tomto sporu o právo ani nejde, nýbrž o poslední skutečný stav a možnost dalšího vykonávání oprávnění. Toto však dle právní povahy veřejného statku nemůže za ostatně stejných podmínek svědčiti pro jednu stranu více nežli pro druhou. Nelze připustiti, aby jeden z majitelů sousedních pozemků mohl potoka sám k svému prospěchu používati a druhý aby naprosto od tohoto užívání vyloučen byl, neboť stav takový by právě odporoval pojmu právnímu statku veřejného, jehož každý dle své potřeby užívati může.

Že soud v této záležitosti není příslušným, vysvitá dále z §. 75. zemského zákona pro království České ze dne 28. srpna 1871 č. 71. z. z., neboť jedná se zde o vyhazování bláta z potoka, tudíž o používání potoka, jenž svádí vodu skrze pozemky do řeky Labe, a v těchto záležitostech jest dle uvedeného zemského zákona příslušnost správního úřadu výslovně uznána. Byla proto žaloba pro nepříslušnost soudů zamítnuta.*)

*) C. k. okresní soud v Poděbradech, pokud se týče severní části

K stížnosti žalující potvrdil c. k. vrchní soud zemský po dohodnutí se s c. k. místodržitelstvím v Čechách rozhodnutím ze dne 11. září 1883 č. 13047./25474. konečný výměr c. k. okresního soudu v Kolíně z těchto

důvodů:

Dle udání žaloby a hlavně dle protokolu o místním ohledání a dobrého zdání znalců jedná se v tomto sporu o vodní příkop, kterým se tekoucí voda k Labi svádí.

Čin rušební spočívá ve vyklizení aneb vyčistění příkopu, které žalovaný prý si svojí.

Dle toho měla žaloba, ježto čistění příkopu jako stoky podstatný moment rušení zakládá, k správnímu úřadu podána býti, ježto o rušené držbě, která snad v čistění spočívá, politickými úřady dle §§. 71.—74. a 102. vod. zák. ve smyslu §. 75. t. z. vedle otázek vodního práva se týkajících, jakožto o eventuálním přestupku vodního zákona projednati se mělo.

Avšak i nehledíc k tomu, jedná se v nynějším případu o otázku, která se projednávati má úřady správními. Dotčený příkop patří totiž jako hraničný příkop do dvou katastrálních obcí Pňov a Nová ves, jest v obou obecních katastrech čísly parcelními označen, a zde rozhodná část jižní č. parc. 1575./*b*. jest v obci Nová ves knihovně jako veřejný statek zaznamenána.

Zda výkony, kterých se žalobce domáhá, na tomto předmětu veřejného statku předsevzaty býti mohou, zda ostatním členům obce rovněž příslušejí, aneb zda tito, hlavně však, zda žalovaný od užívání držitelem panství Poděbradského vyloučeni býti mohou, jsou otázky, které pouze samosprávnými úřady rozhodnuty býti mohou, pročež tento spor, nechť se i mimo to ještě za spor o právo vodní pokládá čili nic, zajisté ku příslušnosti úřadů správních patří.

Přes mimořádnou stížnost žalující potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí obou nižších stolic,

poněvadž

není tu podmínek, jichž dle dvorního dekretu ze dne 15. února 1883 č. 2593. sb. z. s. zapotřebí ku změně souhlasných nálezů,

onoho příkopu č. parc. 944., dal žalobě úplně místa, poněvadž držení žalující, jakož i rušení tohoto ze strany žalovaného bylo během řízení dokázáno, a ježto i na veřejných statcích držbu nabýti i rušiti lze.

ani zmatku ani zřejmé nespravedlivosti, neb bylo zjištěno, že příkopem č. parc. 1575./b. jako vodním příkopem se svádí nashromážděná voda do Labe, a jedná se proto o zařízení ku svádění vod a k ochrané proti vodám. Takové záležitosti však dle zemského zák. ze dne 28. srpna 1870 č. 71. z. z. §. 75. patří do oboru působnosti politických úřadů. Však kdyby i veřejný zájem, o který se politický úřad starati má, nároku žalujícího na čistění příkopu a dobývání kalu pro panství Poděbradské na závadu nebyl, jest přece uvážiti, že tento příkop v knihách pozemkových jako obecní statek jest vyznačen, a v tomto směru náleží dle §. 28. obecního řádu ze dne 16. dubna 1864 č. 7. z. z. do oboru působnosti obce, určiti, od kterých obecních příslušníků a na jaký spůsob příkop k dobývání kalu se upotřebiti má.*)

Nález c. kr. nejvyššího soudu ze dne 13. listopadu 1883 č. 13117.

Ausk. Jos. Fajerer.

K výkladu smlouvy darovací. Darování na případ smrti?

Ve sporu Anny P, vdovy z Kn., žalující dobrovolně zastoupené Matějem Ž., soukromníkem tamtéž, s Václavem Š., rolníkem ve Lh. o vydání vkladní knížky záložny na Mýtě Vysokém č. 6442. případně o zaplacení částky 499 zl. 90 kr. s příslušenstvím — kteréhožto sporu děj z níže položených důvodů seznati lze — nalezl c. k. okresní soud na Vysokém Mýtě rozsudkem ze dne 30. září 1883 č. 13566 za právo takto:

I. Žalovaný Václav Š. jest povinen vydati a odevzdati žalující Anně P. do 14 dnů vkladní knížku záložny Vysokomýtské znějící původně na jmeno Matěje a Doroty Ž. z Vysokého Mýta, opatřenou číslem 6642, od záložny této Matěji Ž. na vklad 500 zl. vydanou a dnem 22. ledna 1883 na 499 zl. 90 kr. znějící a v téže lhůtě žalující nahraditi náklady sporu, jinak by naň právo vedeno býti mohlo.

*) Konečný výměr c. k. okresního soudu v Poděbradech byl k stížnosti žalovaného změněn vrchním soudem zemským v ten smysl, že se zamítá žaloba pro nepříslušnost soudů, kteréžto rozhodnutí také c. k. nejvyšším soudem potvrzeno bylo z těchže důvodů, *jaké uvedeny* byly v obdobném rozhodnutí tuto sděleném.

II. S druhou alternativní částí prosby žalobní, aby bylo právem uznáno, že jest žalovaný povinen pro případ, že by vkladní knížky této neměl, nahraditi žalující 499 zl. 90 kr. s 5% úroky od 22. ledna 1883, se žalobce zamítá.

Důvody.

Touto ryze vlastnickou žalobou ve smyslu §§. 366. a 369. ob. zák. obč. domahá se žalující vydání a odevzdání určité ve spisech sporných blíže naznačené vkladní knížky. Sluší tedy žalobkyni, aby dokázala, že žalovaný žalovanou věc ve svém držení má, a že tato věc jejím vlastnictvím jest.

První podmínku žaloby této doznává žalovaný sám; co do druhé prokazuje žalující spisem notářským, že knížku tu darem obdržela; povinnost k vydání této knížky plyne z pojmu vlastnictví samého.

Námitka žalovaného, že knížku tu před sepsáním spisu notářského darem obdržel a že tedy darování pozdější platnosti nemá, nemá místa. Tvrzené toto darování stalo se při sepisování poslední vůle před svědky výslovně k tomuto aktu dožádanými a ve spojení se sepisováním této poslední vůle, a proto mohlo tvořiti nejvýš darování pro případ smrti, které nemajíc náležitosti §. 956 ob. zák. obč. odvoláno býti mohlo a spisem notářským odvoláno bylo.

Jest tedy žalobní prosba zákonem odůvodněna.

Vlastnická žaloba domahá se pouze a jedině vrácení věci. Alternativní prosba žalobní o zaplacení té a té částky pro ten neb onen případ nemá tedy místa a jest na žalující, aby po výroku soudním, že věc ta její jest, proti nějakému zkrácení žalobou o náhradu škody nebo z obohacení se bránila.

K odvolání se žalovaného změnil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 12. prosince 1883 č. 31316. rozsudek c. k. okresního soudu ponechávaje rozsudek v odstavci II. nedotknutým a zamítaje žalobu i co odstavce I. z těchto

důvodů:

V druhém odstavci nebyl rozsudek od žádné strany v odpor vzat a musil tedy v tomto kuse dle §. 258. ob. ř. s. zůstati nedotknutým.

Co se však týká odstavce prvního, do něhož si žalovaný stěžuje, vystupuje v tomto sporu žalobkyně jako prý vlastnice

vkladní knížky záložny Vysokomýtské v žalobě blíže naznačené proti žalovanému jakožto držiteli této knížky žalobou vindikační a žádá vydání této knížky. K tomu jí náleží především, aby dle §§. 336. a 369. ob. z. obč. provedla důkaz o tom, že jí přísluší právo vlastnické k vindikované vkladní knížce. Důkaz ten se jí však nepodařil. Neboť notářský spis ze dne 6. ledna 1883 č. jedn. 13821 lit. *D.*, o který žalobkyně své právo vlastnické opírá, zakládá pro ni pouze titul k vlastnictví, nikoliv však vlastnictví o sobě, kteréhožto dle §. 425. ob. z. obč. pouze odevzdáním a přijetím nabýti lze.

Odevzdání dotčené vkladní knížky se strany Matěje Ž. bylo v tomto případě z toho důvodu nemožné, an následkem smlouvy o dar uzavřené mezi Matějem Ž. a žalovaným knížka již ku konci r. 1882 — tedy před uzavřením smlouvy v notářském spisu obsažené — přešla do vlastnictví žalovaného, Matěj Ž. tedy v té době, když smlouva v notářském spisu uvedená byla uzavřená, již neměl práva s dotčenou vkladní knížkou disponovati.

Žalovaný dokázal totiž svědky Janem T. a Josefem S., že se darující Matěj Ž. vůči těmto svědkům a vůči žalovanému vyjádřil, aby si dotčenou knížku na své jmeno přepsati dal, což žalovaný též učinil, jak žalobkyně doznává.

Tím vznikla mezi Matějem Ž. a žalovaným platná smlouva o dar dle §§. 938. a 943. ob. z. obč., an žalovanému, jak bylo doznáno, dotčená záložní knížka byla přístupnou a jím se svolením Matěje Ž. v držení vzata byla, následkem čehož do vlastnictví Václava Š. přešla.

Na tom nemění ničehož okolnost, že žalovaný později hotov byl záložní knížku Matěji Ž. opět vrátiti, poněvadž toto vrácení od něho na té podmínce závislým učiněno bylo, že mu Matěj Ž. za stravu jemu poskytovanou částku 60 krejcarů denně zaplatí, Matěj Ž. jak doznáno bylo, ve výminku tuto se neuvolil, a tudíž dodatečná smlouva, kterou původní smlouva darovací by odvolána byla, platnosti nenabyla.

O darování na případ smrti, — které první soudce předpokládá — nemůže v přítomném případě řeči býti, poněvadž přísežnou výpovědí dvou bezvadných svědků Jana Tomáška a Josefa Suchánka prokázáno jest, že Matěj Ž. záloženské peníze do svého posledního pořízení z toho důvodu pojmouti a tudíž o těchto penězích poslední pořízení učiniti nechtěl a skutečně též poslední pořízení *neučinil,* poněvadž před svědky a před žalovaným se vyjádřil,

aby si tento knížku záložní na své jmeno přepsati dal resp. podle přísežného udání svědka Jana Tomáška, aby si spořitelní knížku vzal a peníze na sebe přepsati dal, v čemž i svolení, aby si vkladní knížku vzal, nepopřeně obsaženo jest, žalovaný darování ihned přijal a tudíž vlastníkem sporné vkladní knížky se stal. Byla tudíž bezdůvodná žaloba bezvýminečně zamítnuta, v ten smysl rozsudek prvního soudce v odstavci I. změněn a žalující k náhradě útrat soudních prvé stolice i útrat odvolání odsouzena.

Avšak c. k. nejvyšší soud k dovolání se žalobkyně toto rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského změnil a rozsudek c. k. soudn okresního opět k platnosti přivedl. Stalo se z těchto

důvodů:

Dle obsahu sporných spisů sluší za prokázané pokládati, že vkladní knížka záložny Vysokomýtské č. 6442., jež jest předmětem tohoto sporu, Matěji Ž. jako vlastnictví náležela a že Matěj Ž., když u žalovaného bydlel, ji ve své zamčené truhle choval, a též za prokázáno míti sluší, že nyní žalovaný jest majitelem této knížky.

Matěj Ž., jenž notářským spisem od 6. ledna 1883 — lit. *D.* — tuto vkladní knížku žalobkyni Anně P. darem postoupil, připojil se k žalobě jakožto dobrovolný zástupce a vede spolu se žalobkyní spor tento jako její společný soupeř.

Proto nelze žalobní prosbu za vydání této knížky žádající po právu odbýti důvodem c. k. vrchním soudem s odvoláním se na §. 425. ob. z. obč. přivedeným, že totiž vkladní knížka Anně P. odevzdána nebyla. Vždyť právě pro to nepominula spůsobilost Matěje Ž. touto knížkou volně nakládati; a toto knížkou nakládání právě žalobní prosbou společně s Annou P. položenou výrazu dochází.

Žalovaný mohl by se tudíž proti žalobnímu nároku tehda jen ubrániti, kdyby přivésti mohl nějaký právní důvod, jenž by ho oprávňoval k tomu, by zmíněnou knížku podržel. Ovšem tvrdí žalovaný ve směru tomto, že mu Matěj Ž. spornou knížku daroval dříve než uzavřen byl notářský spis lit *D.* a dovolává se svědectví Josefa Suchánka a Jana Tomáška. Z výpovědí těchto svědkův arci jde na jevo, že Matěj Ž. čině své poslední pořízení („a když pořádek dělal“) v ten smysl zároveň se pronesl, že třeba není, aby napsány byly peníze v záložně uložené, že sobě může žalovaný knížku vkladní na svoje jmeno přepsati dáti, jakož i že

žalovaný s tím za srozuměna se prohlásil. Uváží-li se ale, ž Matěj Ž. takto se pronesl za příležitostí, když svou poslední vůl činil, tudíž v době, kdy o svém jmění na případ smrti pořizova nelze ve vyjádření jeho vzhledem ke stavu věci nikterak shledá vati určité a opravdové pronešení vůle ve smyslu §. 869. ob. z obč. toho obsahu, že by Matěj Ž. co do zmíněné vkladní knížk záloženské se žalovaným byl učiniti hodlal smlouvu darovací vedl §. 938. ob. z. obč., jež by již za jeho živobytí platnou býti měla Naopak veškeré okolnosti k tomu ukazují, že strany toliko da rování na případ smrti na mysli měly, že však takovéto darován pro nedostatek náležitostí §. 956. ob. zák. obč. v případě tomto právní platnosti postrádá.

Nemůže tudíž žalovaný právem namítati proti žalobě, že by byl vlastnictví sporné knížky vkladní darováním nabyl, a to tím méně, čím jasněji jde z výpovědi svědka Antonína L., že Matěj Ž. knížkou vkladní, kterou žalovaného obmyslil, vyrovnati hodlal výlohy ošetřování, jehož se mu od žalovaného dostalo, a když výlohy tyto, jakž v duplice doznáno, žalovaný proti Matěji Ž. zvláště zažaloval!

Jest tudíž ospravedlněn výrok soudce prvého, jímž žalobě bylo místo dáno.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 6. března 1884 č. 1786.

Adj. M. Fryc.

Lhůta 30denní v §. 2. cís. pat. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. naznačená jest lhůta promlčecí a musí tedy námitkou k platnosti přivedena býti.

K c. k. okresnímu soudu v Sušici podal Jan T. na Annu D. žalobu de praes 16. května 1883. č. 4955., jíž se domáhá nálezu: že Anna D. tím, že na pozemek č. parc. 92. v kat. obci Damětické ležící a jí patřící podél severních hranic tohoto pozemku na pozemek č. parc. 90. a v pokračování tohoto nadřečeného směru stromky nasázeti dala, porušila Jana T. v držení práva jízdy totiž práva od cesty od Frimburka do Nezamyslic vedoucí po polní cestě až k hranicím pozemku č. parc. 91. 92. v kat. obci Dametické ležících, odtud pak po pozemku č. parc. 92. podél severních *hranic tohoto* na pozemek č. parc. 90. tamtéž ležící a v pokračo-

vaní tohoto směru přes cíp pozemku č. parc. 92. na pozemek č. parc. 86. a odtud pak stejným směrem zpět dle hospodářské potřeby jezditi, že povinna jest stromky ty odstraniti, a vše v předešlý stav uvesti, s příslušenstvím.

Žalobu tuto c. k. okresní soud v Sušici, vyslyšev dříve svědky, konečným výměrem ze dne 5. července 1883 č. 6542. zamítl a žalobu na řádnou cestu právní poukázal z následovních

důvodů:

Při stručném jednání pře dle předpisu cís. nařízení ze dne 27. října 1849 na místě rušené držby dne 26. května 1883 odbývaném nabídl žalující o dosud nezjištěné a od žalované popřené okolnosti, že čin, kterým držba žalujícího prý rušena byla, totiž že ono nasazení stromků na pozemku č. parc. 92. v Daměticích zrovna na oné od žalujícího užívané na pozemek č. parc. 89. vedoucí cestě předsevzato bylo po 20. dubnu 1883, tedy mezi 30 dny před podáním žaloby de praes. 16. května 1883, důkaz svědky Janem Hradeckým, Marií Hradeckou starší a Marií Hradeckou ml. Tento důkaz svědecký byl též výměrem ze dne 28. května 1883. č. 5295. připuštěn a dle protokolu ze dne 14. června 1883 č. 5938. a ze dne 3. července 1883 č. 6542. proveden.

Nepovedlo se však žalujícímu dokázati, že skutečně ony stromky na cestě přes pozemek č. parc. 92. vedoucí po 20. dubnu 1883 zasázeny byly, naopak udali přísežně slyšení svědci Jan Hradecký a Marie Hradecká st., že stromky ony v druhém týdnu měsíce dubna nejdéle dne 13. a 14. dubna 1883 od nich na oné cestě sázeny byly, svědkyně Marie Hradecká ml. však ničehož nedosvědčila.

Na základě udání svědků Jana a Marie (starší) Hradeckých musí se dle §. 137. ob. ř. za zjištěné pokládati, že čin, kterým podle udání právo jízdy žalujícího rušeno bylo, v první polovici měsíce dubna 1882 předsevzat byl, že tedy žaloba dne 16. května 1883 podaná jest opozděná.

Připomenouti sluší, že žalující na popírání žalované jest povinen dokázati, že žaloba není opozděna, poněvadž dle čl. 2. cís. nař. ze dne 27. října 1849. podmínkou zavedení jednání in possesorio summarissimo jest, že žaloba byla nejdéle do 30 dnů po rušení držby podána, musí tedy žalující v případu popření žalovaným tuto *okolnost dokázati.* Jest tedy odvržení této žaloby

a její poukázání na řádnou cestu právní dle čl. 2. cís. nař. ze dne 27. října 1849. č. 12. ř. z. odůvodněno.

K stížnosti žalobce, v níž tento k tomu poukázal, že ona v §. 2. cís. pat. ze dne 27. října 1849 naznačená 30denní lhůta není lhůtou praeklusivní, nýbrž promlčecí a že proto jen námitkou k platnosti přivedena býti může, c. k. vrchní soud zemský v Praze výměr okresního soudu změnil a žalobě Jana T. místo dal z tohoto

důvodu:

Od prvního soudce byla žaloba z toho důvodu zamítnuta, poněvadž žalobce důkaz, že rušební čin, sázení stromků po 20. dubnu 1883, tudíž během 30 dnů před podáním žaloby se stalo, neprokázal.

Důkaz tento provésti nebylo však věcí žalobcovou, nýbrž měl, poněvadž tvrzení, že podání žaloby opozděno bylo, jest takovou námitkou, které žalovaný užíti má, důkaz taký od žalované býti proveden.

Žalovaná však této námitky ani neuvedla, spíše v odpovědi výslovně udala, že neví, kdy její rozkaz stromky nasázeti, který ona ovšem již na podzim roku 1882 prý dala, vykonán byl.

Ostatně není také správné, že svědky Janem Hradeckým a Marií Hradeckou důkaz proveden byl, že nasázení stromků v první polovici měsíce dubna se stalo, ježto tuto okolnost jediné Jan Hradecký potvrditi může, Marie Hradeckých naproti tomu jen dobu prostřed dubna označiti může, toto udání ale, kde se o rozdíl jednoho dne jedná, příliš neurčité jest, aby se na něm výrok soudce zakládal.

Co se rušení držby samé týče, jest okolnost, zdali žalovaná žalobci v dřívějších letech po této sporné cestě jezditi zapověděla, pro rozhodnutí tohoto sporu lhostejno, jelikož se dle §. 5. cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. zák. jenom o důkaz skutečnosti posledního faktického stavu držení a nastalého rušení jedná.

Svědci Tomáš Rejsek, Josef Rejsek, Tomáš Prokop a Jan Hradecký souhlasně ale potvrdili, že žalobce v udaném směru přes č. parc. 92. na svůj pozemek č. parc. 86. jezdil, čímž držení na straně žalobce prokázáno jest.

Jelikož žalovaná přiznává, že dala rozkaz k nasázení stromků, čímž žalobce v jezdění přerušen jest, jest také druhý moment rušení držení prokázán, pročež slušelo prosbě žalobní místa dáti a žalobce oprávněn byl žádati, aby se žalované dle §. 339. ob. z. obč. další rušení zapovědělo a vše v předešlý stav uvedlo.

Revisijní stížnost žalované c. k. nejvyšší soud zamítl a rozhodnutí druhé stolice potvrdil, poukázav k

důvodům

správným a přiměřeným, již rozhodnutí tomu připojeny jsou a uváživ dále, že na námitku žalované teprvé v dovolací stížnosti uvedené, že totiž žalobce vysázením stromků v právu jízdy zkrácen nebyl, dle §. 257. s. ř. ohledu vzíti se nemůže.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 16. října 1883 č. 12209.

JUC. A. Šebelík.

Útratám vzešlým s dobýváním úroku hypotheční pohledávky přísluší pořadí kapitálu samého. Příspěvek k §. 16. kn. ř.

Zúčtovacím výměrem c. k. okr. soudu v S. ze dne 30. listopadu 1882 č. 11468. byly z trhové ceny 11000 zl. za dům č. 184. v S, docílené občanské záložně v S. při kapitálu 650 zl. 3leté úroky jakož i útraty s dobýváním úroků povstalé sumou 47 zl. 65 kr. k placení přiřknuty. K stížnosti exekuta změnil c. k. vrchní zemský soud rozhodnutím ze dne 6. března 1883 č. 7576. tento výměr a vyloučil z přikázání útraty 47 zl. 65 kr.,

poněvadž

útraty tyto povstaly s vymáháním pouhého úroku, tudíž nestojí na rovni útratám s dobýváním kapitálu vzešlým, neb ze souvislosti §§. 16. a 17. knih. ř. vychází na jevo, že prvější §. se na úroky ani nevztahuje, o nichžto teprvé následující §. jedná, že proto právo zástavní v §. 16. kn. ř. propůjčené přísluší pouze útratám s dobýváním kapitálu samého a nikoli útratám s vymaháním úroků vzniklým. Věřitel úroky vymahájící může sekvestrací užitků zastavené nemovitosti zapravení nedoplatků úroků a s ním spojených útrat dojíti neb právo zástavní na nemovitost samou cestou exekuce dobýti, když by se však netoliko útraty s vymaháním kapitálu nýbrž i útraty s dobýváním jednotlivých lhůt úrokových třeba nesčíslněkráte se opakující v pořadí samého kapitálu přikázaly, byl by reální úvěr podkopán, poněvadž by na dotčenou možnost věřitelé následující, kteří na hypotheku úvěr poskytují, sotva zřetele bráti mohli. Též mohl by snadno nastati

případ, že by úrokům promlčeným pořadí kapitálu přiřknuto býti nemohlo, kdežto by se útraty s dobýváním těchto promlčených úroků spojené přikázati musely.

Konečně dlužno také uvážiti, že útraty občanské záložny v S. vztahují se na úroky, které by částečně, any do doby 3leté ode dne dražby zpět počítajíc sahají, dle §. 17. kn. ř. za promlčené pokládány býti musely.

K dovolací stížnosti obč. záložny v S. změnil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice a přikázal občanské záložně v S. při kapitálu 650 zl. díl útrat v obnosu 22 zl. 88 kr.

poněvadž

okolnost, že účtované útraty vzešly s dobýváním nedoplatku úroků, neodporuje přikázání jeho, an §. 16. kn. ř. právo zástavní pro kapitál vydobyté vztahuje všeobecně na útraty sporu a exekuce, aniž by rozeznával, zda kapitál sám neb úroky samy o sobě se vymahají. Není zde tedy důvodu k obmezování práva zástavního na útraty s vymaháním kapitálu vzešlé; ovšem přísluší toto právo zástavní těmto útratám jen potud, pokud úrokům přináleží, proto se musí z útrat 47 zl. 65 kr. ta část, která se na úroky před třemi roky ode dne dražby zpět počítajíc nastálé vztahuje, vyloučiti a jen vlastní útraty přikázati.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 27. června 1883 č. 7486.

JUC. Markuzzi.

Rozhodnutí soudního o ustanovení správce věci společné dle §. 836. ob. zák. obč. lze se domáhati pouhou žádostí, aniž třeba žaloby.

František a Kateřina Č., vlastníci jedné polovice pozemku „na Všechlapských vrších“ u N. podali c. k. okres. soudu v Nymburce na vlastníka druhé polovice, Josefa Č. žalobu o rozdělení spoluvlastnictví.

Během sporu zažádali žalobci dne 15. listopadu 1883 pod č. 9654., opírajíce se o §. 293 ob. s. ř. a spolu o §§. 833., 835. a 836. ob. z. obč. za soudní ustanovení společného správce nebo sekvestra pozemku společného a navrhli Antonína T. V žádosti se uvádí, že žalovaný Josef Č. dosud sám spravuje společný pozemek,

že tam vystavěl cihelnu, a že samovolným jeho hospodařením žalobcům se děje újma.

Při stání, na tuto žádost ustanoveném, vyjádřil se Josef Č. záporně. — C. k. okres. soud v N. výměrem ze dne 26. prosince č. 10811. vyhověl žádosti žalobců, ustanovil navrženého Ant. T. za společného správce dotčeného pozemku, naproti tomu zamítl žádost o ustanovení sekvestra a nepřiřknul žádné ze stran útraty účtované, a to z

důvodů

mezi jiným následovních: Josef Č. namítá, že k zřízení správce žádost nepostačí, nýbrž že žadatelé nároku svého žalobou domáhati se mají; dále že celý pozemek do spoluvlastnictví nepatří, poněvadž musí býti vyloučena nová pec s vysokým komínem, kterou on pro sebe vlastním nákladem tam vystavěl a za jejího výhradného vlastníka se pokládá.

V příčině prvější námitky vysvítá z §. 354. ob. z. obč., že vlastník může správu vlastní věci jinému svěřiti, a právo to jest při spoluvlastnictví jen stejným právem ostatních podílníků obmezeno, tak že může každý z nich o zřízení správce věci společné žádati; toliko co do osoby správce rozhoduje většina hlasů, resp. soud (§. 836. ob. zák. obč.). Právo spoluvlastníka, žádati o zřízení správce věci společné spočívá v povaze práva vlastnického, jest samozřejmé, nemůže odporem ostatních podílníků býti skráceno, a nemá spoluvlastník na ustanovení správce nalehající zapotřebí, aby tento muž nárok teprv zvlášť dokazoval, a nemusí tudíž nastupovati cesty sporu.

I námitky druhé nelze dbáti. Neboť žadatelé, jsouce spoluvlastníky pozemku, musí být dle §§. 404., 418. ob. zák. obč pokládáni též za spoluvlastníky budovy tam vystavené, pokud se nedokáže opak. Zde však nejedná se ani o otázku spoluvlastnictví budovy aniž lze rozbírati, komu ze spoluvlastníků náleží větší nárok na užitky společného pozemku (což by musel Josef Č. dle §. 839. ob. z. obč. zvlášť provésti). — A ježto se proti navržené osobě ničeho nenamítalo, musel Ant. T. správcem ustanoven býti.

Žádosti za ustanovení sekvestra nelze vyhověti; neboť §. 293. ob. s. ř. předpokládá, že nastaly okolnosti, pro kteréž jest se s důvodem obávati zhoršení neb scizení věci. Okolnosti takové však žadatelé neuvedli, a pouhá subjektivní obava nestačí.

Výrok o útratách plyne z §. 25. zák. od 16. května 1874 č. 69. ř. z.

Následkem rekursu Josefa Č., kterýž poukazuje na rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 4. června 1867 č. 4777. U.-Gl č. 2806., změnil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 29. ledna 1884 č. 3329. — naříkaný výměr první instance a odmrštiv manžele Františka a Kateřinu se žádostí ze dne 15. listopadu 1883 č. 9654., poukázal je na řádný pořad práva, a uznal je za povinny, odpůrci útraty řízení první i druhé instance zaplatiti.

Dovolací stížnost Františka a Kat. Č. dovozuje z §§. 172., 178., 117., 181., 201. ob. z. obč., že pod výrazem v §. 836. ob. z. obč. „so entscheidet der Richter" nemusí se bezvýminečně rozuměti cesta sporu, potahuje se hlavně k rozhodnutí c. k. nejvyšší soudu ze dne 4. srpna 1868 č. 7405., ze dne 14. listopadu 1877 č. 13477. a protestuje proti přisouzení útrat vůbec.

C. k. nejvyšší soud změniv rozhodnutí druhé instance, potvrdil výměr c. k. okres. soudu z následovních

důvodů:

V přítomném případě jedná se o správu věci společné, zejmena o jmenování správce společných pozemků a cihelny, o čemž dle §. 836. ob. z. obč. rozhoduje většina hlasů podílníků; poněvadž však zde jsou pouze dva podílníci se stejnými podíly a ti sami se neshodují, má dle dotčeného článku soudce rozhodnouti, totiž správce věci společné jmenovati.

Ježto spoluvlastnictví manželů Františka a Kateřiny Č. popřeno nebylo, není žádné příčiny, proč by tito se svým nárokem k pořadu práva odkázáni býti měli a nedá se takové odkázání odvoditi ze slov „entscheidet der Richter" — an občanský zákonník tohoto výrazu používá také tam, kde o sporu ani řeči býti nemůže k. př. v §. 340. ob. z. obč.

Poněvadž tato záležitost nebyla předmětem řízení kontradiktorického, nebylo také příčiny, uložiti dle zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. Františku a Kateřině Č. náhradu útrat a to tím méně, když jejich žádosti mělo býti vyhověno.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 27. března 1884 č. 3230.

B. Hr.

K §§. 863. a 1052. ob. zák. obč.

C. k. okresní soud na král. Vinohradech v stručně líčené rozepři Jakuba Zeckendorfa, kravaře v Praze, žalujícího, s žalovaným Semi Straussem, kravařem v Žižkově, o odevzdání dvou dojných krav a náhradu škody s přísl. rozsudkem ze dne 26. dubna 1883 č. 10653. nalezl za právo, že žalující Jakub Zeckendorf se žalobou, v které žádáno, „aby žalovaný Semi Strauss povinným byl uznán, aby žalujícímu Jakubu Zeckendorfovi dvě dojné krávy od něho dne 31. března 1882 koupené, však nedodané proti zaplacení trhové ceny 212 zl. dodal, žalujícímu dále škodu jemu nedodáním oněch krav v čas umluvený způsobenou v sumě 30 zl. s 6% ode dne žaloby až do zaplacení nahradil, „se pro tentokráte zamítá.

Důvody.

Žalující v žalobě tvrdí, že dne 31. března 1882 od Semi Strausse dvě dojné krávy za cenu 212 zl. obapolně umluvenou koupil, že strany na tom se usnesly, že žalovaný žalujícímu téhož dne, kdy smlouva se stala, krávy ty do jeho chléva v Praze dodá, žalovaný však smlouvy nedodržel a krav vůbec nedodal. Dále tvrdí žalující, že smlouvu se žalovaným zejmena proto uzavřel, aby byl s to před nastávajícími svátky židovskými svým odběratelům dostatečné množství mléka opatřiti, a že prý tím, že mu obě krávy v pravý čas dodány nebyly, mnoho odběratelů mléka ztratil a tím škodu nejméně 30 zl. utrpěl.

Žalující opírá svou žalobu o ustanovení §§. 861., 902., 1053., 1061., 1047. a 919. ob. zák. obč.

Prosbě jeho však pro tentokrát vyhověno nebylo.

Neboť žalující jen tehdáž oprávněn jest žádati za odevzdání krav, dokáže-li, že svou povinnost, kterou jako kupec má, vyplnil, aneb že hotov byl ji vyplniti (§§. 1052. a 1062 ob. zák. obč.).

Žalující však ani v žalobě ani mezi jednáním netvrdil, že by žalovanému trhovou cenu byl zaplatil, aneb že by ji před podáním žaloby totiž před 12. dubnem 1882 u soudu byl složil (§. 1425. ob. z. obč.), aneb že by ji byl osobě třetí k uschování pro žalovaného odevzdal.

Uvádí sice žalující v replice, že v kupní ceně mezi ním a žalovaným smluveno bylo, že ji žalovanému ve svém bytu příští den po uzavření kupní smlouvy tedy 1. dubna 1882 zaplatí, a že

žalující žalovanému v tom směru výslovně pravil: „Zejtra až přijdete z kostela, zastavte se u mne pro peníze", načež prý žalovaný odpověděl: „Ty také budu potřebovat, jedu v neděli pryč na jarmark." Než toto uvedení repliky nelze považovati za hotovost ku plnění ve smyslu §. 1052. ob. zák. obč., neboť tento paragraf ustanovuje, že musí žalobce býti hotov, plniti povinnost svou, což však jak shora vylíčeno, státi se může toliko složením sumy buď k soudu neb u bezpečné osoby třetí.

Nad to netvrdí a nedokazuje žalující podle §. 1298. ob. z. obč., že by mu bylo něco v umluveném placení trhové ceny překáželo. Rovněž netvrdil žalující, že by byla bývala umluvena koupě na úvěr.

Zejmena nelze vyvozovati koupi na úvěr z tvrzení repliky shora připomenutého, že žalovaný krávy již v den uzavřené smlouvy odevzdati měl, kdežto žalující srozuměn byl, kupní cenu teprvé den na to přijati; spíše z obsahu žaloby a z jednání vychází na jevo, že odevzdání předmětu koupě a zaplacení ceny trhové současně státi se mělo.

Při koupi na úvěr jedná se o úmysl vlastnictví předmětu koupě na kupujícího ihned též bez zaplacení ceny převésti; úmysl takový žalobce ani netvrdil, neřku-li dokázal. Však i tenkrát, kdyby za to pokládáno bylo, že koupě na úvěr se stala, předce by žalobce odevzdání předmětu koupě žádati nemohl, poněvadž měl-li žalující kupní cenu druhý den po uzavření koupě zaplatiti, on právě této povinnosti dle vlastních tvrzení svých zadost neučinil.

Nesmí však se přehlédnouti, že by žalovaný v tom případě, kdyby rozsudkem k odevzdání předmětu koupě donucen byl, útraty soudního řízení nésti musel; to by ale patrně nespravedlivé bylo, když žalující své povinnosti ze smlouvy dosud nevyplnil.

Poněvadž žalovaný pro tentokrát k odevzdání předmětu smlouvy odsouzen nebyl, nemůže nyní ku náhradě škody, která prý žalujícímu neodevzdáním předmětu koupě způsobena byla, donucen býti a žalující může pak teprvé, až sám povinnost ze smlouvy vyplní, na žalovaného ve smyslu §. 919. ob. z. obč. jak na odevzdání předmětu koupě tak i na náhradu škody novou žalobu podati.

Sluší však ještě k tomu poukázati, že již podle konečné prosby v žalobě obsažené tato žaloba pochybena jest; neboť dle prosby té má odevzdání státi se proti zaplacení trhové ceny, i muselo by, kdyby žalobě této průchodu se dalo, před eventuální

exekucí rozsudku prokázáno býti podle soudního řádu, že kupní cena zaplacena byla.

Jakub Zeckendorf dle vylíčeného sice oprávněn byl, aby žalobu podal na uznání, že smlouva kupní uzavřena byla, nikoliv ale, aby žalobu podal na okamžité odevzdání předmětu koupě, když sám dříve nezaplatil trhovou cenu. Pokud žalobce kupní ceny nezapraví, potud o žalovaném tvrditi se nemůže, že by byl v průtahu.

Tentokrát podlehl žalující a proto dlužno bylo jej dle §. 24. zák. ze dne 16. května 1874 č. 160. říš. zák. ku náhradě útrat žalovanému sporem způsobených odsouditi.

K odvolání žalujícího c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím dne 27. června 1883 č. 17769. rozsudek první instance, pokud se týká výroku o náhradě škody 30 zl., potvrdil, v ostatních kusech však změnil a právem nalezl, že žalovaný Semi Strauss povinen jest, aby žalujícímu Jakubu Zeckendorfovi dvě dojné krávy od něho dne 31. března 1882 koupené však nedodané proti zaplacení kupní ceny 212 zl. dodal a jemu útraty sporu nahradil.

Důvody.

Žalovaný sice uvedení žaloby, že žalující od něho 31. března 1882 dvě dojné krávy za umluvenou cenu 212 zl. koupil a s ním ujednal, že žalovaný tyto krávy jemu do Prahy do chléva jeho dodá, popřel, nicméně však průběhem jednání sám uvedl, že dne 31. března 1882, když v Karlínském nádraží dobytek skládal, žalující k tomu přišel, dvě složené krávy si prohlédnul a po kupní ceně se tázal, kteráž po delším vyjednávání na 212 zl. smluvena byla.

V tom spočívá doznání žalovaného, že žalující od něho 2 krávy za umluvenou cenu 212 zl. koupil.

Nerozhodné jest, zdali tyto krávy byly dojné, poněvadž se tu o dvě určité krávy jedná, o nichž žalovaný v duplice sám připouští, že tehdáž mléko měly, poněvadž si podojení krav těch, které po 28 hodin dojeny nebyly, vyhradil.

Když pak žalovaný uvedení repliky, že žalující na nádraží se jej tázal, co by dotčené krávy „do Prahy“ stály, připustil, když dále sám v replice uvádí, že druhý den na to žalující se jej tázal, proč mu krav těch neposlal, a když konečně svědky Josefem Klingrem a Josefem Šťastným potvrzeno jest, že žalovaný na tuto otázku žalujícího odpověděl, že tak neučinil proto, že neměl certifikátu — což ostatně žalovaný v duplice sám doznal, dodav ještě, že mu žalující na to řekl, aby si vzal ten certifikát z obec-

ního úřadu — tož není pochybnosti, přihlíží-li se ku §. 863. ob. zák. obč., že žalovaný se zavázal žalujícímu koupené od něho 2 krávy do Prahy dodati a že sám po uzavření koupě závazek ten uznával.

Takto-li odůvodněn závazek žalovaného, jest okolnost ta, že později Bedřich Strauss, bratr to žalovaného, žalujícího se tázal, proč si pro krávy neposílá neb nepřichází, a že žalující na to se pronesl, že krávy ty nechce a že si je žalovaný může nechat, zcela nerozhodná (§. 919. ob. zák. obč.); neboť žalovaný netvrdil, že jím Bedřich Strauss k uzavření nějaké smlouvy se žalobcem byl zmocněn, a smlouvu, kterou by dřívější smlouva zrušena byla bývala, se žalujícím skutečně též uzavřel.

Dle toho jest tvrzení žalujícího, že smlouva uzavřena byla, prokázáno a neuvedl žalovaný žádné skutečnosti, kterou by smlouva ta zrušena byla bývala.

Jelikož žalující v závěrečné prosbě žaloby kupní cenu 212 zl. proti dodání koupených krav zaplatiti se nabídnul, tím pak předpisům §§. 1052. a 1062. ob. zák. obč. úplně vyhověl, tož důvod, z něhož soudce první žalobu pro tentokrát zamítnul, zákonem ospravedlněn není, a byl proto rozsudek soudce prvního, pokud se týká žádaného dodání 2 krav, změněn.

Naproti tomu však rozsudek ve výroku, jímž žádost za náhradu škody 30 zl. pro tentokráte zamítnuta byla, potvrditi dlužno bylo, poněvadž nárok ten odůvodněn není oněmi skutečnostmi, které žalující uvedl. Skutečnosti takové, z nichž by na jevo vycházelo, že žalující nedodáním krav škody vůbec utrpěl, nebyly uvedeny, neboť žalující neuvedl ani množství mléka, které by krávy byly poskytly, ani čistý užitek, který by z prodeje mléka byl měl, přísahu oceňovací však o výši škody za těchto vytknutých nedostatků vůbec připustiti nelze.

K dovolací stížnosti žalovaného obnovil c. k. nejvyšší soud, změniv v odpor vzaté rozhodnutí soudu vrchního, rozsudek soudce prvního.

Důvody.

Žalující svou žalobu opírá o smlouvu se žalovaným uzavřenou, podle které prý od žalovaného dne 31. března 1882 v Karlíně dvě dojné krávy za cenu 212 zl. koupil, a dle které další úmluva prý se stala, že žalovaný krávy ty téhož dne ještě žalujícímu do *jeho stáje* v Praze dodati má.

Žalovaný doznává ovšem, že žalujícímu toho dne dvě krávy za 212 zl. prodal, tvrdí však, že to nebyly dojné, nýbrž krmné krávy a popírá, že se zavázal žalujícímu krávy ty do jeho stáje v Praze dodati.

Rozhodnutím ze dne 3. dubna 1883 č. 9466. c. k. vrchní soud zemský rozsudek soudcem prvním v této rozepři vydaný zrušil a to proto, že žalující ani v žalobě ani mezi jednáním důkazu nenabídnul o okolnosti, že žalovaný se zavázal prodané krávy žalujícímu téhož dne, kdy smlouva se stala, do Prahy do jeho stáje dodati. V ten smysl nařízeno doplnění jednání.

Při doplňovacím jednání vedl sice žalující o tom, že od žalovaného dne 31. března 1882 dvě dojné krávy za 212 zl. zakoupil, důkaz rozhodovací přísahou, o další okolnosti ale, že se žalovaný zavázal krávy ty ještě téhož dne do stáje žalujícího v Praze dodati důkazu žádného nenabídnul, nýbrž stav věci takto vysvětlil.

Při uzavírání trhové smlouvy ptal se prý žalující žalovaného: „Co stojí ty krávy do Prahy“, načež tento odpověděl: „Ty krávy stojí do Prahy 212 zl.“ a při tom podotknul: „Já vám je pošlu do vašeho stáje“; na to žalující prý ničeho nepromluvil a tak prý mlčky slib žalovaného přijal. O tom vedl žalující důkaz přísahou rozhodovací.

Z toho vyplývá, že vůbec tu nebylo žalujícím tvrzeného závazku žalovaného, dle něhož on krávy do stáje žalujícího do Prahy a sice toho dne, kdy smlouva se stala, dodati měl.

Kupní cena dle souhlasného udání obou stran na 212 zl. ustanovena byla. Jestliže vzhledem k tomu, že mezi Prahou a Karlínem potravní daň se vybírá, žalující žalovaného se tázal: „Co stojí krávy do Prahy“ a tento odpověděl: „Stojí 212 zl.“ a dodal: „Pošlu vám je do vašeho stáje“, tedy v této rozmluvě pražádného změnění smlouvy již uzavřené v příčině ceny a místa dodání shledati nelze, a kdyby i v tomto výroku žalovaného shledával se slib, že krávy do Prahy dodá, tož nedostává se tu svolení žalujícího, pokud se týče přijetí tohoto slibu žalujícím, poněvadž pouhé mlčení žalujícího za konkludentní jednání ve smyslu §. 863. ob. z. obč. vůbec pokládati nelze, tím méně pak v tomto případu, poněvadž koupě, dle které ustanovena byla cena 212 zl., která se měla za krávy patrně v Karlíně zaplatiti, již uzavřena byla a v příčině změnění místa dodání a kupní ceny nová smlouva by byla musela býti uzavřena; to však dle vlastního doznání žalujícího se nestalo.

Za takového stavu věci nelze pokládati za ospravedlněn náhled vrchního soudu, dle něhož prý v tom, že žalovaný dozna že žalující se ho tázal, co by krávy do Prahy stály, a den po kou náhodou jej potkav se ho dále tázal, proč mu krávy neposla a on že na to odpověděl, že neměl certifikátu, dle §. 863. ol zák. obč. spočívá uznání jeho závazku ze smlouvy, že krávy ža lujícímu do Prahy dodati má.

Slušelo tudíž dovolací stížnosti žalovaného vyhověti, změ niti rozsudek vrchního soudu a potvrditi rozsudek soudu prvního jímž pro tentokrát žaloba zamítnuta byla, poněvadž žalovaný dal rozsudku tomuto vejíti v moc práva a též ve své dovolací stížnosti toliko za úplné obnovení rozsudku prvního soudu žádá.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 3. října 1883 č. 29567.

Schin.

K výkladu na §. 3. řádu not. Je-li nezbytnou náležitostí spisu notářského přítomnost obou stran smluvních a má-li na základě spisu notářského dle §. 3. povolena býti exekuce. Forum contractus při exekuci dle §. 3. řádu not.

Manželé Marie a Moric P-ovi v Praze, jsouce z obdržených půjček Josefině S., tehdáž v Praze bydlivší, dlužni obnos 500 zl., zavázali se spisem notářským, sdělaným v Praze dne 5. června 1882 č. 31208., že věřitelce své obnos onen i s úroky ve stejných půlletních lhůtách po 100 zl. za následků ztráty lhůt a eventuelní exekuce vzhledem k čl. 3. notářského řádu ze dne 25. července 1871. č. 75. ř. z. v Praze solidárně zaplatí. Ježto pak lhůt těchto nedodrželi, žádala Josefina S., která se mezi tím do Stráže odstěhovala, u pražského c. k. zemského soudu sub praes. 29. prosince 1883 č. 49878. proti nim za povolení a vykonání exekuce mobilární pro celé pohledání s přísl.

Pražský c. k. zemský soud žádost tu výměrem ze dne 31. prosince 1883 č. 49878. zamítl, v

důvodech

k tomu poukazuje, že spis notářský, na jehož základu se exekuce *žádá*, nebyl sdělán za přítomnosti obou stran smluvních a tudí *jednostranným* prohlášením zůstal, mimo to žadatelka, dle sv

žádosti nyní ve Stráži bydlící, nezaplacení, hlavně ale té okolnosti neprokázala, že by v době splatnosti lhůty byla v Praze jakožto místě splatnosti bývala.

C. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 31. ledna 1884 č. 3560. zavrhl žádost řečenou z

důvodů

první stolice.

K mimořádnému dovolání, žadatelkou podanému rozhodl však c. k. nejvyšší soud, že se žádosti její vyhovuje a to

v uvážení,

že listině, na které se žádost za exekuci zakládá, nelze z té příčiny, že se jí nedostává spolupodpisu věřitelky Josefiny S., vlastnost exekvovatelnosti vedle §. 3. řádu notářského upříti, ježto tato notářská listina doznání dluhu manželův Morice a Marie P-ových obsahuje, o čemž dle čl. 1. řádu notářského tak jako o učiněném právním prohlášení spis notářský sdělán býti může, podle §. 1001. ob. z. obč., však k úpisu dlužnímu spolupodepisu věřitelova není potřebí; dále, že k legitimaci žadatelčině k žádosti za exekuci již dostačí, když žadatelka Josefina S. k žádosti samé přiložila spis notářský na její jmeno znějící a tudíž jí co věřitelce svědčící, i že netřeba jí průkazů nějakých předkládati o tom, že nebylo v čas placeno, a že v době splatnosti též na místě splatnosti byla, nýbrž že spíše na exekuty náleží, aby opaku obého dokázali, i byly žadatelce útraty všech tří instancí, ač nepředcházelo řízení kontradiktorické, přisouzeny.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 2. dubna 1884 č. 3705.

Dr. Nejedlý.

Legitimace manžela k zastoupení nepřítomné manželky ve sporu společném.

Emanuel K. žaloval manžele Jana a Marii U. o zaplacení trhové ceny 158 zl. 48 kr., uváděje za důvod, že oba manželé rozličné krupařské zboží k dalšímu prodeji ve svém závodě na úvěr odebírali a se zavázali trhovou cenu rukou společnou a nerozdílnou zaplatiti, že z tohoto obchodního spojení jemu vzešla pohledávka, kteráž při vzájemném

účtování mezi žalobcem a žalovaným konaným částkou 158 zl. 48 kr. byla určena a žalovanými za pravý a splatný dluh uznána.

K líčení pře dostavil se toliko žalovaný Jan U. bez právního přítele. Popřev celý děj žalobní doznal, že sám zboží kupoval a odebíral, sám účtování konal a sám k placení se zavázal a nabídnuv splátky žádal, aby žaloba co do osoby manželky Marie U. zamítnuta byla.

V replice žalující přijal učiněné doznání a ohražoval se proti připuštění žalovaného k zodpovídání žaloby za nepřítomnou manželku vytýkaje, že nemá za ni plnou moc, a žádaje za vydání rozsudku ob contumatiam.

V duplice vrácena přísaha o žalobním ději uložená a ukázáno ku znění žalobního výměru dle dv. dekr. ze dne 5. března 1847 č. 1042. sb. zák. s.

C. k. okresní soud na Vysokém Mýtě rozsudkem ze dne 8. května 1883 č. 6999. dal žalobě co do Jana U. bez výminky místo a učinil strany spolužalované výsledek sporu závislým od přísahy žalobci vrácené o tom, že žalovaná Marie U. společně s Janem U. zboží kupovala, že se žalujícím pořádnost konala a částku 158 zl. 48 kr. za svůj dluh uznala a jej solidárně s Janem U. zaplatiti se zavázala. V

důvodech

praví se po vylíčení děje, že: nárok žaloby co do osoby Marie U. jen potud jest důvodným, pokud proveden bude důkaz o skutku žalobcem nabídnutý a připuštěný. Co se týče námitky žalobcovy, že by žalovaný Jan U. oprávněn nebyl za spolužalovanou Marii U. platně odpovídati, poukazuje se ke znění dv. dekr. ze dne 5. března 1847 č. 1042. sb. z. s., dle něhož strany s tím dokladem k soudu se obesílají, aby společného plnomocníka jmenovaly, jinak by se za to pokládalo, že ten, kdo na žalobu odpoví, za všecky odpovídá. Ten jest zajisté smysl slov, že se pokládá, že neodpovídající k odpovídajícímu přistupují. Tomu ostatně nasvědčuje též ustanovení §. 109. ob. ř. s., dle něhož doznání spolužalovaného toliko jemu samému a nikoli také jeho spolužalovaným soudruhům na újmu býti může.

K odvolání se žalobce c. k. vrchní soud zemský rozsudek ten v odstavci I. (ohledně Jana U.) nedotknutým ponechal a v odstavci II. (ohledně Marie U.) potvrdil z těchto

důvodů:

Dle dvorního dekretu ze dne 4. září 1801 č. 535. s. z. s. má *se o společnících* rozepře, kteří odpovědi zvláště nepodali, za to, že

s tím souhlasí, který jest na prvém místě uveden a který na žalobu odpověď podal. Prvžalovaným byl Jan U. Tento zodpověděl žalobu a dlužno za to míti, že jeho prohlášení také za spolužalovanou Marii U. dáno bylo, aniž by bylo třeba na jeho straně zvláštního zmocnění. Ježto však co do spolužalované Marie U. tvrzení žalobní popřena byla, bylo právem prvým soudcem na přísahu v tom ohledu žalobcem žalovanému uloženou a vrácenou uznáno, jejíž formulování zcela o tvrzení žalobní se opírá.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 6. června 1883 č. 16179.

Matěj Fryc.

Nálezové c. k. kassačního soudu.

Pořádá dr. **Jan Zdobnický.**

4) J. H. byl soudem okresním při hlavním líčení za jeho nepřítomnosti konaném pro přestupek urážení na cti odsouzen. Proti tomuto rozsudku podal v čas odpor, s kterýmž zároveň odvolání spojil, žádaje, aby, nevezme-li se zřetel k jeho odporu, spisy příslušnému sborovému soudu první stolice k rozhodnutí o jeho odvolání se předložily.

C. k. okresní soud zavrhl odpor jakožto bezdůvodný, a zpraviv o tom žalovaného, poučil jej, že mu přísluší právo, na vyřízení to do tří dnů si stěžovati, že však po marném uplynutí této lhůty spisy soudu sborovému předloženy budou, aby vyřídil odvolání s odporem spojené.

Obviněný si na tento výměr okresního soudu nestěžoval, i předloženo odvolání soudu odvolacímu, který však, aniž by se do rozhodnutí u věci samé pustil, spisy okresnímu soudu vrátil, maje za to, když obviněný proti zamítnutí odporu stížnosti nepodal a jen u spojení s touto stížností právního prostředku odvolání použiti může, zákonného důvodu tu není, aby se o jeho odvolání jednalo.

K stížnosti generálního prokuratora na obranu zákona podané zrušil kassační soud rozhodnutí soudu odvolacího, uloživ tomuto, aby zákonem předepsané řízení v podaném odvolání zavedl, neboť dle §. 478. ř. tr. přísluší obviněnému, proti rozsudku za jeho nepřítomnosti vynesenému kromě odporu podati též odvolání, a hledíc k poměru mezi oběma právními prostředky stávajícímu, nelze pochybovati, že obviněný podlé své volby buď toliko jednoho z nich použiti aneb oba spojiti oprávněn

jest, a že v případě posléze uvedeném odpor dříve se vyříditi musí nežli odvolání. Z toho, že processualní účel vyžaduje, aby rozhodnutí ta po sobě následovala, neplyne však, že obviněný, jenž podávaje odpor, také právního prostředku odvolání použiti obmýšlí, prostředku tohoto teprvé až po rozhodnutí o odporu upotřebiti smí, ježto současné podání odporu s odvoláním (pokud se dotýče se stížností zmateční) v zákoně nejen nikde zakázáno není, nýbrž naopak dle §. 427. ř. tr. v řízení o zločinech a přečinech výslovně za dovolené se prohlašuje, a v §. 478. ř. tr. ustanoveno jest, že obviněný právo má, se stížností proti zamítnutí odporu podanou, pro ten případ, že by zavržena byla, odvolání spojiti, tu ale patrně se předpokládá případ, kde by byl obviněný tento právní prostředek již s odporem samým nespojil. Náhled, o který se rozhodnutí odvolacího soudu opírá, jako by při vzatém odporu teprvé po rozhodnutí o něm a jenom u spojení se stížností na to vznešenou odvolání podati se mohlo, není ani v doslovu ani v duchu zákona odůvodněn.

Nález ze dne 2. listopadu 1883 č. 8481., sb. úř. č. 585.

5) Občan V. M., jemuž bylo obecním starostou zapovězeno, kamenný olej na místě od něho vyvoleném a pro oheň nebezpečném prodávati a jemuž byla, když zákazu tomu nevyhověl, pokuta peněžitá uložena, nabízel starostovi částku 5 zl. za tím účelem, aby mu povolení k prodeji tomu na místě dosavadním udělil, nález, jímž se k pokutě odsuzuje, zrušil a stížnost od něho na tento nález podanou vyššímu úřadu nepředkládal.

Soud sborový první stolice neshledal v tomto jednání zločin svádění ku zneužití moci úřední, nýbrž toliko přestupek dle §. 311. z. tr. a sice z důvodu, že nelze záležitost tu za „veřejnou“ ve smyslu §. 105. z. tr. pokládati, poněvadž toliko předměty do přenešené působnosti obce patřící záležitostmi veřejnými, naproti tomu předměty samostatné působnosti jenom místními záležitostmi jsou.

K stížnosti c. k. státního zastupitelství uznal soud kassační obžalovaného V. M. vinným zločinem svádění ku zneužití moci úřední dle §. 105. z. tr., neboť v tom, zda-li předměty některé do přenesené aneb samostatné působnosti obce patří, nespočívá nikterak dělidlo k rozeznávání mezi záležitostí veřejnou a místní, ježto mnohé záležitosti samostatné působnosti obce zájmů a blaha všech osob v obci bydlících se týkají, a starostu obecního, jenž u věcech těch na základě své úřední moci jedná, v mnohých případech rovnati dlužno úředníkovi záležitosti vlády obstarávajícímu.

Uváží-li se, že opatření učiněné při správě policie proti požáru,

totiž zákaz, olej kamenný na místě pro oheň nebezpečném prodávati, bezpečnosti, tudíž zájmu všech obyvatelů místních se týká, pak nelze pochybovati, že opatření má povahu záležitosti veřejné.

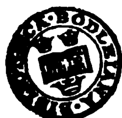
Nález ze dne 5. listopadu 1883 č. 6945., sb. úř. č. 587.

6) Pouhé opatření si prostředku k zločinu nelze vždy jenom za beztrestné přípravné jednání pokládati, neboť rozhraní mezi pokusem a přípravným činem nespočívá ve větším neb menším přiblížení se k cíli zákonem trestním zakázanému, tolikéž není rozhodným, zdali čin některý více neb méně podmínek k dosažení tohoto cíle do sebe chová.

Rozhodujeť tu pouze, zdali navzdor tomu, že cíle nebylo dosaženo, úmysl k němu směřující v ději zevnějším úplně znale se osvědčil.

Lze tudíž v tom stupni jednání, kde pouze prostředek k zločinu opatřen byl, pokus shledávati tenkráte, když prostředek ten dle povahy své jiného nežli obmyšleného k zločinu směřujícího upotřebení téměř nedopouští.

Nález ze dne 9. listopadu 1883 č. 10466., sb. úř. č. 588.

Denník.

Jos. Zielonacki †. Dne 28. m. m. zemřel na statku svém Goniczkách v Poznaňsku vysl. professor práv a známý spisovatel právnický dr. J. Zielonacki. Narodil se dne 28. listopadu 1818 v Goniczkách, studia právnická vykonal na universitách berlínské a vratislavské a v Berlíně povýšen roku 1845 na doktora práv. Roku 1849 habilitoval se ve Vratislavi jako docent práva římského a brzo potom stal se professorem téhož předmětu v Krakově, odtud přeložen do Inšpruku, potom do Prahy a koncem r. 1857 do Lvova, kdež působil až do r. 1870, kdy za příčinou chatrného zdraví svého k žádosti své dán do výslužby. Žil pak na statku svém poznaňském oddávaje se zamilovaným studiím. Z četných prací jeho uvádíme: „Kritische Erörterungen über die Servitutenlehre nach römischem Rechte“ (1849); „Der Besitz nach röm. R.“ (1854); „Nauka o posiadaniu i zasiedzeniu własności według pr. rzym.“ (1862); „Pandekta, czyli wyklad prawa rzymskiego“ 2 sv. (1. vyd. 1862—1863, 2. vyd. 1870—1871).

Úmrtí. Dne 16. května 1884 zemřel v Gotinkách tajný justiční rada a řádný professor na tamější universitě dr. Jindřich Thöl, věhlasný literárními pracemi svými z oboru práva obchodního.

Osvobození od kolejného. Na právnické fakultě c. k. české university pražské podány v letním semestru 1884 celkem 264 žádostí

za osvobození od kolejného. Ze žadatelů bylo 110 osvobozeno od celého, 102 byli osvobozeni od polovice kolejného. Zamítnuty byly 52 žádostí, a sice 45 pro neúspěch žadatelův ve studiích, 5 pro nedostatek výkazu nemajetnosti žadatelů, resp. jich rodičů a 2 pro vady formální.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: ausk. Stanislav Struna adjunktem okr. soudu v Uhlířských Janovicích a ausk. dr. Robert Isak adjunktem okr. s. v Bechyni.

Uprázdněná místa. Soudního adjunkta při okresním soudu v Nové Pace s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 8. června 1884 k praesidiu krajského soudu v Jičíně. — Notáře v Šluknově. Žádosti do 11. června 1884 k notářské komoře v České Lípě.

Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie v měsíci květnu 1884.

I. Ve stavu advokátů. *A.* Nastoupili: pp. dr. Kaufmann Bedřich v Praze; dr. Quis Vincenz v Praze. — *B.* Přesídlení oznámili: pp. dr. Schimmerl Samuel z Chebu do Kaplic; dr. Bunzl Isidor z Podbořan do Ličova v Dolno-Rakousích; dr. Schubert Egon rytíř ze Solderu z Prahy do Ústí n. L. — *C.* Advokacie vzdal se: p. dr. Rodt Kliment v Jablonném.

II. Ve stavu kandidátů advokacie. 1) Nastoupili pp.: dr. Karpeles Adolf u dra. rytíře z Rilke v Praze; dr. Kleinschnitz Emanuel u dra. Jedličky v Praze; dr. Ochs Karel u dra. Schillera v Litoměřicích; dr. Glük Samuel u dra. Hölzla ve Friedlandě; dr. Havlák Edvard u dra. Horlivého ve Slaném; Gerson Edvard u dra. rytíře Görnera v Praze; dr. Jirák Jan u dra. Daška v Praze; Mendl Karel u dra. Graetze v Praze; dr. Lederer Josef u dra. Robitschera ve Vimberku; dr. Nettl Adolf u dra. Bergmanna v Praze; Ulrich František u dra. Srdínka v Hradci Králové. — 2. Vystoupili: pp. dr. Dvořák Václav od dra. rytíře Zahna v Praze; Váňa František od dra. Nejedlého v Praze; dr. Kovář Josef od dra. Adámka v Praze; dr. Cassanova Quido od dra. Bergmanna v Praze; dr. Pilz Max od dra. Katze v Teplicích; dr. Bauer Albert od dra. Rihla v Praze. — 3. Přestoupili: pp. dr. Němeček František od dra. Nováka k dru. Kirschbaumovi v Praze; dr. Novotný Jan od dra. Schaabnera ze Schönbardů k dru. Adámkovi v Praze; dr. Fischel Karel od dra. Schillera v Litoměřicích k dru. Kaudersovi v Praze; Kriesche Jan od dra. Katze v Teplicích k dru. Guntermannovi v Mostu; Dr. Zimmer Jan od dra. Chmelenského k dru. Srdínkovi v Hradci Králové; dr. Václav Michalů od dra. Rosenberga v Ml. Boleslavi k dru. Eypertovi v Praze; dr. Kohn *Jindřich* od dra. Eyperta k dru. Novákovi v Praze.

Promlčení a právní účinky jeho dle evropských zákonů směnečných.

Sepsal dr. **Ant. Pavlíček**, advokát v Karlíně.[1])

Seznali jsme již stručně v článku „Nejnovější evropské zákonodárství ve věcech směnečných“ (Právník 1883 str. 514, k tomu nyní obšírněji můj spis str. 4. a násl., str. 7. a násl.), že veškeré zákony směnečné v Evropě lze nyní rozřaditi na tři skupiny: francouzskou, německou a anglickou.

Největší část státův evropských ovšem založila zákony směnečné na zásadách francouzského „code de commerce“ (viz. státy ty v mém spise str. 7. též Právník l. c.), avšak nejnovější zákony směnečné přilnuly téměř vesměs k něm. (a našemu) ř. sm. tak: Uhry, Skandinavie, Švýcary a Ruská říše (nástin), kdežto Belgie a Italie zaujaly místo uprostřed mezi směn. zákonem francouzským a německým, a sice tak, že belgický zákon směn. lne více k zákonu francouzskému, italský pak k zákonu německému.

Anglický ř. sm. ze dne 18. srpna 1882 zaujímá stanovisko docela zvláštní a úplně osamělé. (Srv. Právník 1883 str. 433. a násl. a můj spis §§. 1. a 8.).

Tak má se věc obzvláště i z ohledu promlčení.

---

1) Ukázka ze spisu „Směnka a chek v evropském zákonodárství“. Studie srovnavací. V Praze, 1884. Tiskem i nákladem J. Otty — hlavně §§. 1. a 7. str. 7. a násl., str. 87., 89. a násl. a dodatek III. Praktické případy z naší rakouské praxis soudní, srov. §. 1. pozn. 2. a §. 7. str. 78. pozn. 113., pak dodatek II., kdež jsou též (vzhledem k nařízení čl. 4. ad 1. našeho ř. sm.) technické významy ze zahraničných zákonů směnečných uvedeny.

Dle anglického zákona promlčuje se všecek nárok z směnky i vydané i vlastní (jakož i ze cheku bankovního v 6 letech, čl. 100. ř. směn. a „Statute of limitations“ 21. Jakob. c. 16. (srv. §. 8. str. 121. spisu — pak Borchardt I. str. 222. a násl.)

Jest tedy dle angl. ř. sm. z ohledu všech osob, právem směnečným zavázaných, pouze jediná 6letá lhůta promlčecí.[2])

Jinak dle ostatních zákonů směnečných — ustanovení o tomto důležitém ústavu právním jsou tu velice rozmanitá, a obzvláště co do některých stránek se směnečný zákon francouzský od směnečného řádu německého podstatně různí.

I. Obzvláště zajímavé však jest, dle jakých zásad rozdílných francouzský zák. směn. a dle něho zák. belgický i italský s jedné, a německý i náš, uherský, skandinavský, švýcarský zákon a ruský nástin směn. se strany druhé přihlížejí k promlčení směn. nároků přímých a postihacích.

V našem (i německém) ř. sm. jednáno v XIII. odděl. v čl. 77.—80. o promlčení a sice v čl. 77. o promlčení nároku přímého, v čl. 78. a 79. o promlčení práva postihacího — a čl. 80. pojednávající o přerušení promlčení, poukazuje při tom k čl. 77.—79.

Podobně i v ostatních ř. směn. skupiny německé. V uherském §. 84. odpovídá článku 77. našeho, §§. 85. a 86. člům. 78., 79. a §. 87. člu. 80. našeho ř. sm., v skandinavském odpovídá §. 77. člu. 77. našeho, §§. 78. a 79. člům. 78. a 79. a §. 80. člu. 80. našeho; ve švýcarském čl. 803. odpovídá člu. 77., čl. 804. a 805. člům. 78. a 79., čl. 806. pak člu. 80. našeho ř. sm.; v ruském nástinu odpovídá §. 135. člu. 77., §§. 136. a 137. člům. 78. a 79., §. 138. člu. 80. našeho ř. sm.

Dle všech těchto řádů směn. přihlíženo i k nároku postihacímu i k nároku přímému spůsobem stejným, toliko lhůta promlčecí jest rozdílná.

Jinak dle francouzského, belgického a italského zákona směnečného.

---

[2]) Podobně zní i 26. resoluce asociace pro reformu práva mezinárodního. (Srov. můj spis str. 4. pozn. 4. a dodatek I., kdež jsou resoluce ty uvedeny) — pouze vyměřena tu lhůta promlčecí *na 18 měsíců* ode dne dospělosti směnky.

V zákonech těchto činěn podstatný rozdíl mezi pozbytím nároků postihacích a mezi promlčením.[3])

Francouzský code de commerce jedná v čl. 168.—170. o pozbytí nároků postihacích („déchéance") = o promlčení však („de la prescription") pojednává teprvé v III. oddělení (odděl. I. jedná totiž o směnce vydané, odděl. II. o směnce vlastní) v čl. 189.

Podobně sm. zákon belgický. Týž jedná o pominutí nároků postihacích (déchéance, „pozbytí práva") v čl. 59.—61. a teprvé v čl. 82. o promlčení (de la prescription).

Ještě nápadnější jest to v zákonu italském.

Zákon ten obchodní jedná o směnečném právu v I. knize tit. 10. Cap. I.—XIII. (Cap. XIV. jedná pak o cheku) čl. 250.—337. Avšak tu postrádáme vůbec nařízení o promlčení — jednáno tu toliko o „pozbytí práv postihacích" (v čl. 324.: „decade dall' azione di regresso" a čl. 325: „la decadenza dell' azione cambiaria").

O promlčení („della prescrizione") jedná obchodní zákon italský teprvé v poslední (IV.) knize v posledním titulu čl. 905., hlavně čl. 909. ad 2. (t. j. ve vydání „codice die commercio del regno d'Italia." Milano Topographia Luigi di Giacomo Pirola 1882 — v úředním pak vydání čl. 915. hlavně čl. 919. ad 2.)

S rozdílem tímto souvisí pak další podstatný rozdíl co do účinků promlčení. Rozdílný účinek ten jeví se v tom:

a) že dle francouzského, belgického a italského zákona (a poněkud podobně též i dle ruského nástinu) v 5 letech všecek nárok vůbec, směnky se týkající, pomíjí, a

b) stran žaloby z obohacení.

Ad *a)* Dle francouzského zák. čl. 189. pomíjí veškeré žaloby, k směnkám se táhnoucí v 5 letech ode dne protestu neb posledního zakročení soudního, ač nebyl-li žalovaný odsouzen aneb neuznal-li zvláštní listinou dluhu svého.

---

[3]) Nejnověji hledí ustaviti Grawein ve spisu „Verjährung und gesetzliche Befristung" (Leipzig 1880) rozdíl mezi promlčením a mezi pominutím práva uplynutím lhůty zákonem vyměřené. Dle náhledu Graweinova nelze při směnečných právech vůbec mluviti o promlčení, nýbrž vždy jen o pominutí neb pozbytí nároku uplynutím lhůty zákonem vyměřené (ad I. str. 2. a násl.). Srov. o spise tom též Athenaeum č. 6. r. 1884.

Podobně zák. belgický čl. 82.; dle něhož „každý náro směnečný promlčuje se v 5 leteeh od druhého dne po dı dospělosti, aneb ode dne poslední žaloby, nebyl-li žalovaný oc souzen, aneb neuznal-li ve zvláštní listině dluhu svého."

A podobně pomíjí dle čl. 909. (čl. 919.) italského zák v 5 letech ode dne dospělosti směnky veškeren nárok z ní vyplývající. Avšak dle francouzského a belgického zák. (čl. 189 a čl. 82.) jsou i po lhůtě 5leté dlužníci povinni přísahati že ničeho vůbec nedluhují, a jich dědicové jakož i vůbec právní nástupcové, že ve své bezelstnosti za to mají, že ničeho nedluhují.

Zvláštní pak ustanovení nalezáme v nástinu ruském čl. 137. in fine, dle něhož po uplynutí 5 roků ode dne dospělosti směnky počítajíc, promlčuje se bezvýminečně veškeren nárok postihací indossovateli přislušící.[4])

Poněvadž pak dle §. 135. ruského nástinu promlčuje se veškeren nárok proti příjemci (resp. vydateli směnky vlastní) v 5 letech a podobně dle §. 148. žaloba z obohacení též v 5 letech — zaniknou taktéž dle ruského nástinu v 5 letech veškery nároky ze směnky vůbec.

Dle italského z. čl. 909. zanikne taktéž v 5 letech veškeren nárok, a sice též i nárok z obohacení dle čl. 325.[5])

---

[4]) Srov. k tomuto ustanovení rusk. nástinu též „Przegląd" č. 49. r. 1883 str. 391.

[5]) Dle hollandského zákona (obch. zákon ze dne 10. dubna 1838, jehož čl. 100. a násl. obsahují směn. řád), promlčují se směnečné nároky v 10 letech ode dne dospělosti směnky počítajíc (čl. 206.) proti indossovatelům a vydateli (jestliže tento dokáže, že dal úhradu), do 1 roku, neb do 15, 18 až 24 měsíců, dle vzdálenosti místa splatnosti, a sice proti majiteli ode dne dospělosti směnky, proti indossovatelům ode dne soudního zakročení neb zaplacení (čl. 207.). Dle srbského zákona (§§. 76.—170. obch. zákona ze dne 25. ledna 1860) promlčují se veškery nároky ze směnky vydané a též ze směnky vlastní, jestliže tato byla vydána od obchodníků, bankéřů aneb sice od nekupce, avšak na základě obchodu, do 5 let ode dne protestu aneb posledního soudního nálezu. Byla-li pohledávka uznáním, smírem aneb rozsudkem ukončena, trvá doba promlčecí 24 roků (§§. 166. a 167.). Dle §§. 136. a 142. obnášejí lhůty v čl. 160. a 166. franc. code de commerce k předložení směnky ku přijetí a k zaplacení, pak k soudnímu nastupování, k cíli zachování práva postihacího vyměřené, 3, 6 a 18 měsíců. Zákon rumunský (čl. 106.—184. *zákona* obchodního z roku 1840 resp. pro Multany z roku 1863)

Ad *b)* Co se týká žaloby z obohacení, tož známo, že e našeho čl. 83. i německého čl. 83., uhersk. čl. 90., skan- :navsk. č. 93., švýcarsk. ř. sm. čl. 813., 827. ad 12. zů- ne i po promlčení směnky jakési residuum v žalobě z obo- cení, kteráž dle těchto ř. směn. podlehá promlčení obyčejnému.

Dle italského ř. sm. má taktéž sice žaloba tato proti ssantovi (čl. 325.) a při směnce domicilované i proti příjemci lané a vydateli vlastní směnky místo (čl. 325. a 315.) — avšak mlčuje se v 5 letech, jak jsme právě seznali.

Francouzský a belgický zákon znají vlastně toliko ýsi surrogat žaloby z obohacení dle čl. 168.—171. a čl. 59. 62. a sice proti vydateli a girantům směnečníka (čl. 170. a 171. le de comm. a čl. 61. a 62. belg. zák. směn.), kterýž taktéž 5 letech dle čl. 189. a čl. 82. se promlčuje.

Ruský nástin neposkytuje však vůbec v případě pro- lčení žaloby z obohacení, nýbrž toliko v případu pracju- ce,[6]) a sice proti vydateli směnky vydané, a je-li směnka

---

souhlasí s francouzským zákonem až na to, že jsou tu pouze lhůty v čl. 160. a 166. code de commerce ustanovené vyměřeny na 6 a 8 měsíců (čl. 155. a 161.). Zákon španělský (čl. 426. a násl. obchodního zákona ze dne 30. května 1829) poukazuje v čl. 580.—582. k nařízením obchodního a eventuelně obč. zákona stran promlčení, čl. 536., 480., 481., 482. a 483. odpovídají čl. 160. a 166. code de commerce, vyměřují však dotčené lhůty (čl. 536. k notifikaci) na 30, 40, 60, 80 dnů, 6—12 měsíců. Dle zákona portugalského (čl. 321. a násl. obch. zák. ze dne 8. června 1833) promlčují se nároky směnečné proti indossovatelům a vydateli, který dal úhradu, do 5 roků, nedal-li vydatel úhradu, tedy proti němu v 30 letech (čl. 423.). Čl. 337. odpovídá čl. 160. franc. zákona, určuje však lhůty: 30 dnů, 3, 6 a 12 měsíců.

[6]) Dle §. 64. nástinu ruského musí majitel směnky protest učiniti buď v den splatnosti aneb nejdéle druhého dne všedního po dnu platebním. Souhlasně tedy s naším a něm. řád. směn. (čl. 41.), taktéž i dle §. 41. skand. ř. směn.; dle uherského zák. směn. §. 41. též sice souhlasně, avšak s tím obmezením, že protest nemůže býti učiněn před 12. hodinou dne platebního. Dle švýc. zák. směn. taktéž souhlasně, avšak nelze protest vůbec učiniti v den platební, nýbrž teprvé druhého dne (čl. 762.). Dle franc. zák. směn. musí protest učiněn býti následujícího, tedy prvního dne (a sice vzhledem ku konečnému odstavci čl. 162.) všedního po dni splatnosti a nemůže tedy býti učiněn již v den splatnosti. Souhlasně

domicilovaná, proti příjemci vydané a vydateli vlastní směnky (srov. podobně italský zák. str. 365.), kteráž žaloba v 5 letech se promlčuje.

Shledáváme tudíž v směnečném zákonodárství evropském následující celistvý obraz žaloby z obohacení:

1) Základem žaloby té jest dle veškerých zákonů směn. — mimo belgický a francouzský — obohacení žalovaného na újmu žalobcovu: tak čl. 83. německého a našeho ř. sm., §. 90. uherského, §. 93. skandinavského,[7]) čl. 813. a 827. ad 12. švýcarsk. z., §. 148. rusk. nást., čl. 325. italsk. zák. („indebito profitto a danno del possessore").

Dle práva francouzského a belgického má žaloba tato[8]) místo tehdy, když v době dospělosti směnky nebylo tu úhrady (čl. 170. code de comm. a čl. 61. belg. ř. sm.), ve kterémž případě přísluší majiteli směnky žaloba proti vydateli (trassantovi), dále přísluší témuž žaloba proti vydateli a proti tomu kterému indossovateli, kterýž po uplynutí lhůty k protestu, k doručení protestu a k soudnímu předvolání obdržel buďsi súčtováním neb kompensací aneb i jinak fondu, k zaplacení směnky potřebného (čl. 171. code de comm. a čl. 62. belg. ř. sm.)

---

nařízení čl. 295. směn. zák. italského a taktéž i směn. zák. srbský, hollandský a španělský (čl. 138. srbsk., čl. 179. holl. a čl. 487. a 512. španěl.) řídí se dle práva francouzského. Jinak belgický ř. směn.; dle čl. 53. musí býti protest učiněn nejdéle druhého dne po dni dospělosti a sice všedního, poněvadž se dle konečného odst. čl. 53. sváteční dnové nečítají, tedy souhlasně s naším ř. směn. Pouze nejasno jest dle belg. ř. sm., zdali lze již v den splatnosti učiniti protest. Dle angl. ř. sm. musí se směnka (t. j. pouze zahraničná, srov. §. 8. str. 101., 113. a 114. mého spisu) pravidlem poznamenati neb protestovati toho dne, kdy byla dishonorována (čl. 51.), avšak opominutí i průtah lze omluviti, srov. §. 8. str. 114. Dle portugalského zákona směnečného musí majitel směnky v den dospělosti žádati zaplacení a nebyla-li tatáž zaplacena, ještě téhož dne učiniti protest (čl. 399.). Srov. §§. 1.—8. spisu str. 10., 15., 25., 34., 49., 68., 88., 113., 114. a dodatek III.

[7]) Srov. původní text zákona skand. i překladu Borchardta str. 102. a str. 184. — překlad Beisselův (§. 1. pozn. 1.) jest tu nesprávný.

[8]) t. j. vlastně toliko jakýs surrogat žaloby z obohacení. Srov. *svrchu str.* 365. a můj spis §. 1. str. 11. pozn. 22.

Dle francouzského a belgického zákona jest tedy v prvním případě základem žaloby okolnost, že není tu úhrady k zaplacení směnky potřebné, a sice v době, kdy směnka dospěla, v druhém pak případě, že po uplynutí lhůt dotčených trassant neb indossovatel úhradu obdrželi — dle našeho a ostatních ř. sm. jest základem žaloby té: „obohacení“, na újmu majitele (v italském zákonu správněji „bezdůvodné obohacení, indebito profitto“), a sice jest tu obohacení vydatele tehdy, obdržel-li týž valutu, aniž byl dal úhrady, aneb jestli tato od směnečníka byla vrácena, a obohacení příjemce jest tu, obdržel-li týž úhradu.

(Dokončení příště.)

Praktické případy.

Povinnost vlastníků domů dílčích přispívati poměrně k nákladům na udržování střechy.

V stručně projednané rozepři firmy D. G. Fischla synové, jako majitelů dílů *d.* domu č. 33., 36., 37. v Praze v městě Židovském, žalobců, s Marií Pressburgovou, majitelkou dílu *b.* téhož domu, žalovanou, o uznání povinnosti přispívati na opravy střechy domu č. 33., 36., 37.—V. v Praze, nalezl c. k. měst. del. okresní soud pro Staré a Nové město Prahy rozsudkem ze dne 3. července 1883 č. 31415. za právo:

A. obraně žalované o nepříslušnosti soudu se místa nedává.

B. Žalobci se s žádáním žaloby, aby uznáno bylo právem, 1) že žalovaná jako vlastnice dílu domu *b.* jest povinna, aby poměrně přispívala k nákladům na opravu a udržování střechy domu č. 33., 36., 37. v Praze; 2) že podíl nákladův těchto na žalovanou připadající se vypočítá každého roku dle poměru daně nájemní dílu *b.* k dani nájemní všech dílů domu č. 33., 36., 37.—V. v Praze aneb že se zjistí týž podíl dle poměru soudního odhadu dílu *b.* k ceně odhadní domu celého, — zcela zamítají.

Důvody.

Obrana žalované o nepříslušnosti soudní nemá proto místa, poněvadž tu nejde o právo věcné k nemovitosti (§. 52. jur. normy).

Žádá-li kdo na někom příspěvku penězi na opravu střechy, tož domáhá se práva osobního k věci (§. 859. ob. z. obč.), a nikoliv práva věcného, které někomu k věci přísluší, nehledíc k osobě jisté (§§. 307., 308. ob. z. obč.).

Žalobci opírají žalobu svou o to, že žalovaná jest majitelka dílu *b.* domu č. 33., 36., 37.—V. v Praze, že nejpodstatnější část domu tohoto i s celou jeho střechou náleží žalobcům, že nejen oni jako držitelé zejména podstřeší a půdy, nýbrž i žalovaná, jako držitelka dílu pod touže střechou jsoucího, užívá výhod střechy, jež tato vůbec poskytuje. Žalovaná jest prý povinna, aby pro tyto výhody a dle poměru svého dílu k celku přičinila k nákladům oprav, jichž střecha žádá. (§§. 1039., 1042. ob. z. obč.).

Ale žádání žalobní důvodným není; neboť ustanovení o jednání nezmocněném zde se nehodí. Při negotiorum gestio jde vždy o to, aby kdo jednal za jiného; spravují-li žalobci svou střechu, činí tak předkem pro sebe. Žalující se nemohou dovolávati ustanovení §. 1042. ob. zák. obč., poněvadž řád stavební jedná jen o opravách z příčin veřejných, a ukládá majitelům opravovati budovy, tedy i střechy jejich, pouze tenkráte, když by chatrnost byla vůbec nebezpečnou (§. 85. odst. 2. zem z. ze dne 11. května 1864 č. 20.). Ostatně kdyby i zákon kázal, udržovati střechu neustále v stavu dobrém, přec by povinnost tato stihla jen žalobce, jako vlastníky střechy.

Taktéž marně dovolávají se žalobci ustanovení §. 1043. ob. zák. obč. Neboť §. tento má na zřeteli, že kdo byl již obětoval něco svého, aby od sebe a od jiných větší škodu odvrátil. Žalující však se domáhají příspěvku k vydajům, které je teprvé čekají.

Dalo-li by se žalobě místo, měli by žalobci více práva, než kdyby celý dům byl spoluvlastnictvím žalobců a žalované; při spoluvlastnictví by mohla žalovaná dům spolu spravovati, kdežto při fysicky děleném vlastnictví, jehož zde skutečně jest, by žalovaná platila na střechu, s kterou mohou žalující sami naložiti dle své vůle.

Z rozsudku tohoto se žalující co do odstavce *B.* odvolali, a uznal c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 14. listopadu 1883 č. 23803. za právo:

Rozsudek soudu okresního se ponechává v odstavci *A.* nedotknutým, a potvrzuje se potud, pokud se jím zamítlo žalobní žádání, aby uznáno bylo právem, že podíl nákladův na střechu

se vypočítá dle poměru daně nájemní. Co do ostatního se rozsudek změňuje, a budiž právem:

I. Žalovaná, jako vlastnice dílu *b.* jest povinna, přispívati poměrně k nákladům na opravu a udržování střechy celého domu; II. podíl nákladův těchto se zjistí dle poměru soudního odhadu dílu *b.* k ceně odhadní domu celého, a náleží na žalovanou, připustiti, aby za účelem tím byl díl *b.* soudně odhadnut.

Důvody.

O odstavci *A.* rozsudku, jímž se obraně o nepříslušnosti soudní místa nedalo, odvolání se nepodalo, a proto ponechán odstavec týž dle §. 258. ř. s. nedotknutým.

Svědčí tomu knihy městské, že žalovaná jest vlastnicí dílu domu *b.* a žalobci vlastníky dílu *d.*, že oba tyto díly jsou v hlavní budově domu č. 33., 36., 37.—V. v Praze, a že k dílu *d.* patří střecha i s půdou domu celého.

Všechny části dílčího domu žalované jsou v přízemí budovy hlavní, a věru nelze pochybovati o tom, že střecha žalujících chrání také místnosti žalované.

Uváží-li se zvláštnosti domů dílčích, nemůže se ovšem mluviti o spoluvlastnictví obou stran ku střeše, a jest střecha skutečně a dle knihy městské vlastnictvím pouze žalobců; ale tím, že střecha kryje také dílčí dům žalované, jest při žalobcích a žalované společenství užívání střechy, které lze posuzovati obdobně dle XVI. hlavy, zejmena dle §. 837. ob. zák. obč.

Lichá jest námitka žalované, že jsou žalobci dle knihy městské povinni, udržovati střechu ve stavu dobrém, ano zříditi ji po případě i novou; neboť kniha pozemková vykazuje takové břemeno při dílu *d.* jenom pro vlastníka dílčího domu *c.*, ale nikoliv pro žalovanou, vlastnici to dílce *b.*

Navrhují pak žalující dvojí spůsob vyšetření velikosti příspěvku, buď dle daně nájemní, buď dle odhadu soudního. Správným a bezpečným jest odhad soudní; neboť týž poskytuje pro výpočet základ pevný, a srovnává se s poměry skutečnými, zejmena s prospěchem, který má žalovaná z toho, že střecha chrání také dílčí dům její. Daň nájemní nejsouc vždy stejnou, není pro zjištění příspěvku základem spolehlivým.

K dovolání žalované potvrdil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice z těchto

důvodů:

Dle §. 1041. ob. zák. obč. smí ten, kdo svou věc k užitku jiného obrátil, nemůže-li věc více nazpět býti dána, žádati, aby mu bylo dáno to, zač věc stála, třeba by potomně užitek byl zmařen.

Dle téže zásady lze žalobcům, spravují a udržují-li střechu domu č. 33., 36., 37.—V., pod níž jest také dílčí dům žalované, žádati na žalované, aby k nákladu napomáhala, poněvadž se tím chrání díl její proti zlému působení povětrnosti a předčasné zkáze vůbec. Nerozhoduje tu okolnost, že žalující mají při tom předkem vlastní své podstřeší na zřeteli, neboť §. 1041. ob. zák. obč. nevyžaduje úmyslu, učiniti věc k užitku jiného, a stává nárokův dle §. 1041. ob. z. obč. i tenkráte, byla-li obrácena věc k užitku bez vůle vlastníkovy aneb proti ní.

Žalovaná nabývajíc dům dílčí *b.* věděla zajisté o tom, že střechy nemá, a že jej chrání střecha žalobců.

Také vyšetření velikosti příspěvku, jak je byl vrchní soud ustanovil, jest správné, poněvadž při náhradě dle §. 1041. ob. zák. obč. rozhoduje užitek jiného, a týž je tím větší, čím větší cenu má věc chráněná a zachovaná.

Ne jednou bylo již uznáno právem, že lze dáti žalobám praejudiciálním místo, a rozumí se samo sebou, že nastoupí povinnost, zapraviti příspěvek, teprvé tenkráte a jenom potud, pokud byl potřebný a užitečný náklad k udržování a zachování střechy opravdu učiněn a dokázán.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 2. dubna 1884 č. 1299.

Adj. Stolz.

Podáním revisijních spisů proti rozsudku rozepře hlavní vzdají se strany práv, jim plynoucích z restitučního rozsudku, již před tím v právní moc vzešlého. (Resol. ze dne 14. června 1784 č. 306. lit. bb. a ze dne 31. října 1785 č. 489. lit. ii. sb. zák. s. §. 863. ob. zák. obč.).

Na žalobu ze dne 30. listopadu 1881 č. 11876. Amalie Seidlové proti Rudolfu Heuslerovi a Gustavu Adolfovi v Bílsku o uznání *vlastnického* práva usedlosti č. p. 10. v Bílsku s přísl. vydán po

skončeném jednání v řádném řízení ústním rozsudek u věci hlavní dne 13. října 1882 č. 12.008., kterýmž žalobní prosbě částečně místo dáno bylo.

Z toho rozsudku odvolal se v pravý čas Rudolf Heusler, dne 21. listopadu 1882 č. 13727., žalobnice zodpověděla dne 9. prosince 1882 odvolací stížnost, načež spisy c. k. vrchnímu soudu moravskému zaslány ku rozhodnutí pře v druhé stolici.

Ještě před podáním appellace žádal Rudolf Heusler dne 18. listopadu 1882 č. 13651. proti Amalii Seidlové a proti právnímu svému příteli o restituci pro špatné zastoupení a sice za tím účelem, aby mohl přiložiti do rotulu spisů průvodní články č. 5. dupliky, které rotulu připojeny nebyly.

Při stání o této žádosti ustanoveném submittovala Amalie Seidlová i pohnaný právní přítel v prosbu restituenta, načež rozsudkem ze dne 17. ledna 1883 č. 398. mezispor tento rozluštěn v ten rozum, že restituce za účelem allegování průvodních článků č. 5. dupliky se povoluje a proto rozsudek ze dne 23. října 1882 č. 12008. zrušuje, jakož i že seznam spisů pře hlavní nepozůstává.

Mezi tím co zatím rozsudek tohoto incidenčního sporu vzešel v moc práva (doručen dne 23. ledna 1883), rozhodnuta pře hlavní v druhé stolici rozsudkem ze dne 7. února 1883 č. 1099. pro žalobnici nepříznivě, a rozhodnutí to bylo intimátem ze dne 10. února 1883 č. 2018. stranám doručeno.

Navzdor tomu, že rozsudek restituční vzešel v moc práva, podala žalobnice proti zmíněnému rozsudku druhé stolice jí nepříznivému dne 14. března 1883 stížnost revisijní, kteráž byla prvním žalovaným zodpovídána, načež c. k. nejvyšší soud dne 18. května 1883 č. 4802. rozsudek c. k. vrchního soudu potvrdil.

Žalobnice Amalie Seidlová nyní dne 25. července 1883, pod č. 893. podala prosbu, by položen byl stranám rok za účelem allegování průvodních článků č. 5. dupliky pro svědky tamže vedené, načež po slyšení obou stran, z nichž na straně žalovaných Rudolf Heusler, který sám ku stání se dostavil, výslovně prohlásil, že na vzešedší pro něho právo z restitučního rozsudku žádných nároků nečiní, ba přímo práva toho se vzdává, zamítnuta prosba žalobkyně z těchto

důvodů:

Netoliko žalobkyně ale i žalovaní uchopili se právního prostředku revise proti rozsudku c. k. vrchního soudu ze dne 7. února

1883 č. 1099., kterýž na základě seznamu spisů ze dne 15. září 1882 a na základě rozsudku pře hlavní ze dne 23. října 1882 č. 11008. vynešen byl, ač restituční rozsudek ze dne 8. ledna 1883 č. 398. již dávno moci právní byl nabyl, nevzavše pražádného ohledu k restituci tímto rozsudkem povolené. Tímto konkludentním činem (§. 863. ob. zák. obč.), vzdaly se obě strany práv z restitučního rozsudku plynoucích a uznaly takto formální právní platnost rozsudku jak první, tak i druhé instance; jelikož u obou sporných stran při vedení pře opravdovou vůli a této vůli odpovídající opravdové jednání nám předpokládati jest a za těžko by bylo, tuto opravdivost a vážnost spatřiti v podání revise, resp. zodpovídání této revisijní stížnosti proti rozsudku c. k. mor. vrchního soudu ze dne 7. února 1883 č. 1099., nemá-li v tom zároveň ležeti vzdání se povolené restituce, poněvadž by jinak sporné strany něco neexistujícího (zrušený rozsudek) naříkaly resp. hájily.

Byť i tedy správným bylo tvrzení žalobkyně, že z restitučního rozsudku netoliko žalovaným, nýbrž i jí práva vzešla, jmenovitě právo, na základě rest. rozsudku žádati, by sporné spisy k účelu allegování průvodních článků seznamenány byly: tož přece by toto právo žalobkyně bylo zaniklo vzdáním se, osvědčeným podanou revisí.

Že strany všech práv, soudním řádem jim skýtaných tudíž i práva restitučním rozsudkem jim uděleného, průvodní články do seznamu spisů vložiti, vzdáti se mohou, o tom dle přirozenosti věci pochybovati nelze a nějakého zákona, jenž by takové vzdání se práva zakazoval, nenajdeš!

Zcela správně dovozuje žalobkyně, že stranám jest volno, bez ohledu na to, že uchopeno se právního prostředku restituce proti dosavádnímu processualnímu jednání, též appellaci a revisi podati, čemuž resol. ze dne 14. června 1784 č. 306. sb. zák. s. lit. *bb.* a ze dne 31. října 1785 č. 489. sb. z. s. lit. *ii.* nasvědčují; avšak tato volnost stran omezena jest na dobu, kdy se o restituci nastupuje, tedy na dobu, kdy o restituci ještě jednání zahájeno jest; nikoliv však nelze přiřknouti stranám volnost tu i tenkráte, kdy jednání o restituční prosbě právomocným rozsudkem již jest zakončeno, ač nemá-li v uchopení takového právního prostředku (appellace, revise) spatřeno býti vzdání se povolených novot.

Nad to jest nám ještě uvážiti, že žalovaní, vlastně prvožalovaný sám, na jehož prospěch restituční rozsudek dopadl, v *incidenčním jednání* výslovně prohlásil, že se zříká práva ku po-

volenému allegování průvodních článků; že restitučním rozsudkem pouze žalovaný nabyl práva, dodatečně průvodní články ve spisy sporné uložiti, dále že toliko žalovaní rozepři vedlejší o restituci jako žalobcové vyhráli, tudíž pouze oni sami exekuci rozsudku incidenčního žádati mohou, nikoliv ale někdo jiný, tedy ani žalobkyně na místo nich, anoť nikomu, kdož svým jměním volně nakládati může, vykonávání a užívání práv vnucováno, neb zaň prováděno býti může. A ničím jiným, než exekucí mezisporu jeví se býti prosba o seznam spisů a uložení průvodních článků. Dle §. 24. z. ze dne 16. května 1877 č. 69. ř. z. jest povinna Seidlová zapraviti žalovanému útraty tohoto mezisporu.

Stížnost na tento výměr podanou, v níž dovozováno: 1) že rozsudek pře hlavní ze dne 23. října 1882 č. 12008. naprosto byl zrušen, že ho tudíž ani již více není a tím samým že nelze též mluviti o rozsudcích vyšších stolic na základě tohoto neplatného a neexistujícího rozsudku vynesených; 2) že nelze i z podání appellace neb revise nižádným způsobem praesumovati vzdání se práv z restitučního rozsudku vzešlých; 3) že incidenční rozsudek jako každý jiný oběma sporným stranám práva zjednává a tudíž jedna i druhá strana na splnění práv, rozsudkem uznaných nalehati smí a konečně: 4) že útraty tohoto mezisporu Heuslerovi nepřísluší, jelikož tu kontradiktorního jednání ani není, nýbrž strany pouze ku slyšení (zur Einvernahme) pozvány byly — c. k. m.-sl. vrchní soud zemský zamítnul,

uváživ,

že Amalie Seidlová ku prosbě ze dne 25. července 1883 č. 8930. nikterak oprávněna není, jelikož žadatel restituce sám práva, rozsudkem ze dne 23. ledna 1883 č. 398. jemu propůjčeného neužil; dále že obě sporné strany podáním revisijních spisů po době, kdy zmíněný rozsudek právní moci nabyl, svou srovnalou vůli potvrdily, aby se k nabyté restituci dále zřetel nebral, to tím více, an důkaz svědky, k jehož provedení dodatečně měly býti průvodní články opatřeny, dle náhledu nejvyššího soudu, v rozsudku jeho pronešeného, zcela zbytečným a k věci nepatřícím jest, konečně v uvážení, že Amalie Seidlová svou zcela bezpodstatnou prosbou sporné jednání vyvolala, jehož útraty svému protivníku nahraditi musí, poněvadž v tomto sporném jednání propadla.

Mimořádné revisi nedal c. k. nejvyšší soud místa,

jelikož

se tu nedostává podmínek dv. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593. sb. z. s. ku změně souhlasných rozhodnutí první a druhé stolice.

Rozhodnutí c. k. nejvyš. soudu ze dne 26. února 1884 č. 2180.

Bedřich Šimeček.

K §. 863. ob. zák. obč.

Rozsudkem c. k. m. del. okresního soudu v Hradci Králové ze dne 5. srpna 1883 č. 11220. bylo uznáno za právo, že žalovaný Viktor C. bude jen tehdáž povinen, aby žalobci Josefu M. mzdy za vykonané a odvedené jemu práce truhlářské po zaplacených 525 zl. zbytek 125 zl., dále mzdu za další práce v sumě 130 zl. 75 kr., celkem tedy 255 zl. 75 kr. se 6% úroky ode dne žaloby a náklady soudními do 14 dnů pod exekucí zaplatil, když žalovaný Viktor C. se buď nepřihlásí aneb sice přihlásí, však nevykoná přísahu „že, jak ví a se pamatuje s Josefem M. neujednal, aby tento jemu lékárnické regály dle nákresu a vzorku s ostrými rohy zhotovil a že později na místě těchto regálů s ostrými rohy neobjednal regály s rohy kulatými a mzdu za tuto práci že neujednal.“

Přihlásí-li se Viktor C. k přísaže té a vykoná-li ji, bude žaloba Josefa M. ze dne 2. září 1882 č. 12931. zamítnuta a Josef M. povinen, aby Viktoru C. útraty tohoto sporu do 14 dní pod exekucí nahradil.

Důvody.

Josef M. tvrdí v žalobě své, že s Viktorem C. ujednal, že mu zhotoví regály lékárnické dle nákresu a vzorku s ostrými rohy za ujednanou cenu 650 zl., na kterou mu 525 zl. zaplaceno bylo; že Viktor C. po učiněné úmluvě této místo původně ustanovených ostrých těchto regálů rohy kulaté objednal, aniž by mzda za tuto větší práci byla blíže ujednána.

Ploch u regálů po 4 kulatých koutech (na šuplatech a výplních) bylo celkem $261\frac{1}{2}$ a cení si žalobce větší práci při sdělání 4 kulatých koutů místo ostrých na jedné ploše na 50 kr., *což činí při* $361\frac{1}{2}$ ploše 130 zl. 75 kr.

Zalovaný namítá, že se dne 12. července 1881 s Josefem M. mluvil, že mu tento regály s rohy kulatými za 650 zl. do 1. května 1882 zhotoví, a že byla smluvena konvencionalní pokuta 5 zl. denně v případě nedodržení lhůty této se strany žalovaného; že žalovaný lhůty nedodržel, že tudíž pokuta pro pozdější dodání práce 150 zl. obnášela, kterouž částku si žalovaný částečně srazil, vyplativ žalobci hotově 525 zl., s čímž tento se spokojil a jemu stvrzení*) vydal. Ostatní děj žalovaný popírá.

Rozhodnou okolností ve sporu jest, smluveno-li bylo, aby žalobce žalovanému regály lékárnické s rohy kulatými na místě s ostrými zřídil, a je-li zhotovení rohů kulatých dražší prací než zhotovení rohů či koutů ostrých.

Důkaz svědecký o první okolnosti se nezdařil, neboť žádný ze svědků od žalobce vedených tvrzené této smlouvy nedokázal a bylo tudíž na přísahu rozhodovací uznáno.

Důkazem znaleckým od žalobce nabídnutým bylo zjištěno, že zhotovení regálů s rohy a plochami kulatými jest prací obtížnější, že mzda za zhotovení jedné plochy o čtyřech kulatých koutech na místě koutů ostrých jest o 50 kr. větší a takto přiměřená a že i cena 780 zl. 75 kr. za zhotovené regály s rohy kulatými není přemrštěnou.

Stvrzení, na které se žalovaný odvolává, ničeho nedokazuje a nemohlo se k němu jakožto průvodnímu prostředku hleděti.

Výsledek sporu jest tudíž závislý na tom, zdali žalovaný přísahu nalezenou vykoná čili nic, neboť tím existence pozdější smlouvy od žalobce tvrzené bude zjištěna.

Z rozsudku tohoto odvolaly se obě strany; žalobce z důvodů, že prý na jeho doplňovací přísahu mělo býti uznáno, žalovaný pak, že *a)* měla žaloba býti bezvýminečně zamítnuta, *b)* po případě, že na přísaze neměla závislou učiněna býti celá suma žalobní, *c)* pro nejasnou stylisaci přísahy.

C. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 13. listopadu 1883 č. 24442. změnil rozsudek prvního soudu, zamítl žalobu Josefa M. bezvýminečně a odsoudil jej k náhradě nákladů první i druhé stolice z těchto

---

*) Stvrzenka tato zněla: „Na práci mou obnáší poenale za nedodrženou lhůtu 150 zl. Dnes obdržel jsem od Viktora C. na obnos tento hotově 25 zl. Ostatní v smlouvě nezahrnuté práce jsou vyrovnány. V Hradci Králové 2. července 1882. Josef M.

důvodů:

Není od žádné strany popřeno, že žalobce Josef M. se žalovaným Viktorem C. ujednal, že mu lékárnické regály dle nákresu a vzorku za ujednanou mzdu 650 zl. zhotoví a není též popřeno, že žalobce pro lékárnu žalovaného regály zhotovil a odevzdal; přece však tvrdí žalobce, že se původní smlouva vztahovala k zhotovení regálů s ostrými rohy, že však později Viktor C. již po ujednané úmluvě místo původně ustanovených ostrých rohů rohy kulaté na regálech těch objednal, aniž by byla mzda za tuto větší práci blíže ujednána bývala.

Naproti tomu popírá žalovaný, že byl ujednal regály s ostrými rohy, ano tvrdí, že k výslovné radě žalobcově a dle výslovného ujednání bez vlivu na mzdu, zdělání kulatých rohů od něho místo ostrých zvolených žalobcem převzato bylo.

Dále tvrdí žalovaný, že dle uzavřené smlouvy za příčinou sdělání regálů žalobce povinen byl, veškeré regály nejdéle do 1. května 1882 v lékárně postaviti a zříditi, a že pro případ, kdyby nářadí toto až do času toho zhotoveno a postaveno nebylo, žalobce za každý zameškaný den 5 zl. konvencionalní pokuty platiti má; žalovaný uvádí dále, že žalobce smluvenou lhůtu o 8 až 10 neděl překročil a že konvencionalní pokuta na 150 zl. vypočtena byla, kterouž žalobce výslovně doznal a jižto žalovaný od smluveného obnosu, když byl žalobci 500 zl. zaplatil, odpočítal a teprvé později že z této konvencionalní pokuty 25 zl. slevil a je žalobci vyplatil, tak že tento za práci celkem 525 zl. obdržel.

Žalobce výslovně doznal, že pokuta konvencionalní na 5 zl. za den smluvena byla, a že objednané dílo ne sice o 10, ale o 8 týdnů později odvedl.

Právo žalovaného, aby konv. pokutu odpočítal, žalobce výslovně sám uznal, neb potvrzením ze dne 3. července 1883 žalovaným předloženým, od žalobce podepsaným a při jednání za pravé uznaným doznal žalobce, že poenale za nedodrženou lhůtu obnáší 150 zl. a stvrzuje, že téhož dne od Viktora C. na obnos ten částku 25 zl. obdržel a že ostatní v smlouvě nezahrnuté práce jsou vyrovnány.

Potvrzení to podává proti žalobci dle §. 114 .ob. ř. s. plný důkaz a není k průvodní moci téhož potřebí, aby jak žalobce v řeči konečné namítá, bylo jím psáno a dvěma svědky podepsáno, *poněvadž listina* ta není dlužním listem.

Ježto žalobce sám tvrdí, že za regály žalovanému odvedené 525 zl. obdržel, konvencionalní pokuta 150 zl. dle stvrzenky č. 1. výslovně uznána jest a on ještě stvrzuje, že 25 zl. obdržel, jde z toho dle §. 863 ob. zák. obč. na jevo, že uznal právo žalovaného, aby tento obnos 125 zl. od původně umluvené mzdy za regály odpočítal, že tudíž mzda tato obnosem 650 zl. za zapravenou považovati se má; konečné větě pak stvrzenky té nelze jiný smysl přikládati, než že žalobce proti žalovanému nejen za smluvenou práci, nýbrž i za práci ve smlouvě nezahrnutou žádné pohledávky více nemá.

Z obyčejného běhu věci spíše na jevo vychází, že kdyby žalobce za žalovaným ještě nějakou pohledávku za sdělání regálů měl, by stvrzenky té bez výhrady byl nepodepsal.

Smlouva, která mezi žalobcem a žalovaným za příčinou sdělání regálů za cenu 650 zl. obapolně smluvenou uzavřena byla, má se vzhledem k tomu, že žalobce ku práci též hmotu dodal, dle §. 1158. ob. zák. obč. za smlouvu kupní v příčině regálů těch považovati, a jestliže při vykonávání práce této zhotovením kulatých rohů od žalovaného jiná větší práce žádána byla, slušelo žalobci, aby, žádal-li za tuto změněnou práci vyšší mzdu, to hned žalovanému oznámil a s ním strany mzdy té se dohodl.

Žalobce netvrdí, že učinil návrh na větší mzdu za sdělání regálů s kulatými rohy na místě ostrých, on objednané dílo odevzdal a netvrdí, že by při odevzdání díla tohoto větší mzdu požadoval; naopak on povinnost svou ku placení konvencionalní pokuty uznal.

Z toho vysvítá, že žalobce není oprávněn, větší mzdu než původně smluvenou požadovati, bez ohledu na to, že svědek František Stiller potvrdil vyjádření žalovaného vůči žalobci učiněné, aby tento zhotovil rohy kulaté, není-li to práci na závadu a nebude-li cena vyšší.

Za toho stavu věci jest nerozhodno, zda sdělání regálů s kulatými rohy s větší prací jest spojeno a více materialu vyžaduje, než kdyby regály s ostrými rohy sdělány byly. V uvážení toho bylo dáno odvolání žalovaného místa.

Přes dovolací stížnost žalobcovu potvrdil c. kr. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice z těchto

důvodů:

I kdyby skutečně, jak žalobce tvrdí, při onom pozdějším jednání, dle něhož regály s kulatými rohy zhotoveny býti měly,

ničeho nebylo ujednáno v příčině ceny, lhůty dodávací a pokut konvencionalní, dlužno přece uvážiti otázku, zdali dle všech okolností strany měly v úmyslu původní smlouvu zrušiti a novou uzavříti aneb zdali dle úmyslu jich toliko objednané dílo změněno, ostatní však ustanovení původní smlouvy nezměněna zůstati měla.

Dle stavu spisův jest otázku tuto ve smyslu poslednějším zodpovídati.

Dle původní smlouvy obnášela cena za regály 650 zl., práce se měla do 1. května 1882 odvésti, jinak měla placena býti konvencionalní pokuta 5 zl. za každý den opozdění, a doznal žalobce, že lhůtu o 8 týdnů překročil.

V listině ze dne 3. července 1882 stvrzuje žalobce žalovanému, že poenale za nedodrženou lhůtu obnáší 150 zl.

V tom spočívá uznání, že také pro zhotovení regálů s kulatými rohy původní lhůta k odevzdání díla, ustanovení konvencionalní pokuty a vůbec veškerá ostatní, pozdější úmluvou výslovně nezměněná ustanovení původní úmluvy, tudíž také co do trhové ceny 650 zl. v platnosti zůstati měla, ježto kdyby jedno neb druhé ustanovení zrušeno býti mělo, by to strany při pozdější dodatné smlouvě zajisté výslovně byly vytknuly.

To vysvítá i z dalšího obsahu stvrzenky ze dne 3. července 1882, an žalobce stvrzuje, že od žalovaného na poenale 150 zl. obdržel 25 zl.; z čehož patrně vychází, že žalobce, jenž byl již dříve 500 zl. od žalovaného obdržel, mzdu jemu příslušnou toliko na 650 zl. čítá, jinak by nebylo lze vysvětliti, proč by žalobce 25 zl. nepřijal na zbytek mzdy a neoznačil poenale sumou 125 zl.

V uvážení okolností těch nemohl nárok žalobní nalezen býti odůvodněným, a byl tudíž nález druhé stolice jakožto se stavem věci a zákonem se srovnávající potvrzen.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 13. února 1884 č. 1066.

Dr. K. Havlíček.

Školní přirážky nejsou předměty exekuce ku vydobývání soukromých nároků.

Na základě intimatu o soudním smíru ze dne 3. února 188? *č. 4090.* podal Čeněk Bl. účetní panství Hr. proti školní ob-

Zbyn. pro dlužných 71 zl. 52 kr. s přísl. dne 14. dubna 1883 pod č. 14145. žádost za exekuční odevzdání školních přirážek školní obci Zbyn. příslušících.

Výměrem c. k. zemského soudu v Praze ze dne 17. dubna 1883 č. 14145. byla tato žádost zamítnuta,

poněvadž

příspěvky ke škole nejsou soukromým majetkem obce školní, nýbrž sluší je považovati za dávky veřejné rovněž jako daně, s kterými se přirážky vybírají.

Následkem toho nemohou do exekuce zahrnuty býti.

Přes stížnost Čeňka Bl. potvrdil c. k. vrchní zemský soud v Praze rozhodnutím ze dne 12. května 1883 č. 14031. výměr první stolice z

důvodů

jejích a mimo to proto, že přirážka a vybírání těchto obnosů v úplném souhlasu se zákonem o přirážce a vybírání zeměpanských daní se děje a tyto pro pohledávky soukromoprávné v exekuci bráti nelze.

Mimořádnou dovolací stížnost Čeňka Bl. na souhlasná rozhodnutí první a druhé stolice c. k. nejvyšší soud zamítl,

poukázav

k tomu, že zde není podmínek dv. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593. sb. z. s. a že vzhledem k čl. 12. a 23. zem. z. ze dne 24. února 1873 č. 16. ř. z. souhlasná rozhodnutí první a druhé stolice zcela správně jsou odůvodněna.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 8. srpna 1883 č. 9422.

JUDr. A. Šebelík.

Přihlášení se k přísaze a vykonání přísahy jmenem žalované pozůstalosti i od takových osob, jež ani během sporu ani při svém přihlášení k přísaze se nelegitimovaly, jest místné a právoplatné, když odpůrce při vykonání přísahy výkazu o legitimaci k vykonání přísahy nežádal a nedostatek legitimace osob přísahajících konstatovati nedal.

I.

Manželé B. žalovali na základě listiny ze dne 19. června 1858 o výmaz vložené pohledávky 1200 zl. dědice po Janu Riedlovi

a pozůstalost jeho manželky Majd. Riedlové, která dosud projednána nebyla, skrze opatrovníka ad actum.

Rozsudkem c. k. okresního soudu Starého a Nového města Pražského ze dne 4. dubna 1882 č. 17220. c. k. vrchním soudem potvrzeným bylo nalezeno na nevratitelnou přísahu, kterouž žalovaní přísahati měli, „že listinu ze dne 19. června 1858 dle svého nejlepšího vědomí a upamatování za nepravou považují.“

Ačkoliv v provedeném sporu dědicové po Janu Riedlovi ani netvrdili ani nedokázali, že by děti neb dědicové Majd. Riedlové byli, přihlásili se žalovaní tři dědicové po Janu Riedlovi k přísaze nalezené také jako „děti a zákonní repraesentanti Majdaleny Riedlové“, kdežto kurátor pozůstalosti k přísaze se nepřihlásil.

C. k. okresní soud ustanovil na to stání k vykonání přísahy.

Na tento výměr podali manželé B. stížnost, které c. k. vrchní soud rozhodnutím ze dne 8. srpna 1882 č. 23630. místo dal, a přihlášení k přísaze těchto dědiců zároveň jako dětí a zákonních repraesentantů Majd. Riedlové odmítl a sice z toho

důvodu,

že pozůstalost po Majd. Riedlové zastoupena jest ustanoveným kurátorem a dědicové po Janu Riedlovi k vykonání přísahy za pozůstalost po Majd. Riedlové legitimováni nejsou.

C. k. nejvyšší soud však potvrdil výměr prvního soudce,

neboť

dle obsahu rozsudku ze dne 4. dubna 1882 č. 17220. byli rekurrenti jako dědicové po Janu Riedlovi žalováni a jim přísaha uložena, a kromě toho při vyřízení žádosti za nastoupení přísahy rozhodovati se nemá, jakých právních následků vykonání přísahy míti bude, a jmenovitě ne, zdali rekurrenti přísahu také jmenem a v zastoupení matky Majdaleny Riedlové vykonati oprávněni jsou.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 11. října 1882 č. 11733.

II.

Přes to, že dědicové po Janu Riedlovi jmenovanou přísahu byli vykonali, vedli žalující proti žalovaným právo, a c. k. okr. soud dal dotčené žádosti místo, však c. k. vrchní soud **zrušil** *rozhodnutím* ze dne 5. června 1883 č. 16649. výměr exekuční s tím

odůvodněním,

že dědicové po Janu Riedlovi také výslovně jako dědicové spolužalované pozůstalosti po jejich matce Majdaleně Riedlové k přísaze se přihlásili, že toto přihlášení k přísaze dle rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 11. října 1881 č. 11733. právoplatně k soudu přijato bylo, přísaha vykonána byla, a právní zástupce žalujících, ačkoliv při vykonání přísahy přítomen byl, právní postavení jmenovaných tří osob co dědiců jich matky Majd. Riedlové nepopíral, vstoupením pak dědiců činnost pro pozůstalost ustanoveného kuratora ad actum dle §. 283. ob. zák. obč. přestala a na pravé dědice přešla a tudíž přísaha za vykonanou považována býti musí a případ vítězství žalobců nenastal."

V dovolací stížnosti vytknuli žalobci, že jmenované tři osoby jen „co děti a zákonní representanti" a nikoliv co dědicové Majd. Riedlové k přísaze se přihlásili, že otázce, jakých právních následků vykonání přísahy by mělo, vykonání takové přísahy ve smyslu rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudního dvoru ze dne 11. října 1883 č. 17220. praejudikovati nemá, že pak c. k. vrchní soud, rozhodnutím ze dne 8. srpna 1882 č. 23620. sám uznal, že legitimace těchto tří osob za pozůstalost Majdaleny Riedlové vykázána není, a že při stání, které pouze k vykonání přísahy u požádaného soudu ustanoveno bylo, jednak dle zásad processualních, jinak i dle analogie právě doloženého rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu nějaké popírání právního postavení těchto tří osob ani místa ani právních následkův míti nemůže, mimo to pak žalobci stížností proti přihlášení se takovému k c. k. vrchnímu soudu právní prostředky jim možné vyčerpali.

Této stížnosti dovolací však c. k. nejvyšší soud místa nedal, vzhledem na

důvody

druhé stolice a v uvážení, že žalované tři osoby k přísaze současně i jmenem jejich spolužalované zemřelé matky Majd. Riedlové se přihlásili, žalobcům při vyřízení přihlášky dobře známo bylo, kdo má v zastoupení zemřelé Majd. Riedlové přísahu vykonati, zástupce žalobců při stání k vykonání přísahy přítomen byl, také poznámky činil, od žalovaných však ani výkaz o jejich legitimaci ku přísaze za jejich matku, ba ani to nežádal, aby se konstatovalo, že přísaha ze strany pozůstalosti vykonána nebyla,

tedy formální tuto vadu tím méně vytýkati lze, poněvadž funkce kuratora pozůstalosti již ukončena jest.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 7. srpna 1882 č. 9374.

Dr. H. Toman.

O okolnosti, která v řízení trestním důkazem znaleckým na jisto postavena byla, nelze v řízení civilním jiného důkazu připustiti.

Josef Kolář, rolník v Mejšlovicích, podal dne 23. dubna 1873 pod č. 1693. na Františka Mára, gruntovníka tamtéž k c. k. soudu okresnímu v Mirovicích žalobu o zaplacení náhrady 286 zl. 50 kr. s přísl. a uvedl v žalobě podstatě toto: Dne 28. července 1872 přišel žalobce do hospody Abrahama Fürtha ve Zbenicích, kde nalezl Františka Mára a dostal se s poslednějším do hádky.

Na to vyšel František Mára ven a když se vrátil, popadl žalobce ze zadu oběma rukama za krk, mrštil jím o zem tak násilně, že týž uhodiv se na zemi do levé skráně, zůstal následkem toho omráčen ležeti. Na to padnul František Mára svým celým tělem na žalobce, tloukl jej nemilosrdně rukoma a po žalobci se válel.

Když žalobce z mrákot k sobě přišel, cítil prudké bolesti v zádech, mezi lopatkami, v bokách, i kolem nosu, a jen s těží mohl vydychovati.

Dostav se za velikých bolestí domů, ulehnul nemocen a zůstal na lůžku po celých 14 dní, a to následkem poranění Františkem Márou spůsobených.

Ranhojič Josef Sojka, který žalobce po ulehnutí prohlížel, shledal, že týž byl na prsou i zádech celý pomačkaný a modřinami pokrytý a dne 6. srpna 1865 shledali na žalobci Dr. Grim a ranhojič Sojka, že měl po obou stranách průtrž.

Veškerá tato poranění a zejmena průtrž tu způsobil žalobci žalovaný František Mára tím, že žalobcem o zem uhodil, na téhož celým tělem padl, po něm se válel a rukama jej tloukl.

Žalobce netrpěl před tím nikdy průtrží, a nabízí se znalci dokázati, že podobné jednání, z jakého Františka Máru obviňuje, spůsobilým jest, by průtrž spůsobilo.

Žalobce podal sice trestní oznámení na žalovaného. Však tento byl rozsudkem trestním ze dne 10. prosince 1872 č. 2431. pouze *přestupkem §. 496.* tr. z. za vinna uznán, v druhé stolici pak dokonce

obžaloby sproštěn, a jest tím žalobce nucen, domáhati se náhrady za vzešlou škodu a utrpěné bolesti v cestě civilní. Škoda ta obnáší dle specifikace v žalobě blíže provedené 286 zl. 50 kr. Žádá tedy žalobce, aby žalovaný k zaplacení sumy této byl odsouzen, nabízeje o ději žalobním důkaz svědky přísahou doplňovací, rozhodovací i znalci.

Žalovaný poukazoval k důvodům obou trestních rozsudků, v nichž se uvádí toto: Důvody stolice první praví, že soudní lékaři při ohledání Josefa Koláře dne 9. září 1872 seznali, že průtrž žalobce není následkem jednání Františka Máry, a že ostatní poranění, která v dobrozdání lékaře Josefa Sojky ze dne 12. srpna 1872 uvedena jsou, dne 9. září 1872 více neshledali, a že tato poranění lehkými jsou.

V důvodech rozsudku druhé stolice se uvádí, že z řízení trestního nevyšlo na jevo spojení mezi úkazy nemoce ranhojičem Josefem Sojkou na Josefu Kolářovi shledanými a mezi poraněním Josefa Koláře žalovanému za vinu daným. Žalovaný nebyv ani přestupkem §. 496. tr. z. za vinna uznán, míní tudíž, že náhrady dáti povinen není.

C. k. okresní soud v Mirovicích rozsudkem ze dne 10. listopadu 1873 č. 4813. žalobu zamítl z těchto

důvodů:

Důvod své žaloby o náhradu vyvozuje žalobce ze skutku, že jej žalovaný jednaje v úmyslu nepřátelském, na těle poranil, tedy ze skutku trestnímu zákonu podlehajícího.

Dvorský dekret ze dne 6. března 1821 č. 1743. ob. z. s. ustanovuje, že soukromoprávní záležitosti, jichž rozhodnutí na důkazu a příčetnosti nějakého zločinu neb přestupku trestního závisí, před vynešením rozsudku trestního soudce na soud civilní vznešeny býti nemohou a nařizuje dále pro případ, že by během řízení civilního nějaká osoba buď ze zločinu neb přestupku spůsobem k zavedení trestního vyšetřování dostačitelným se obviňovala a že by výsledek tohoto vyšetřování na rozhodnutí soukromoprávné záležitosti podstatný vliv míti mohl, zastavení řízení před soudem civilním až do rozhodnutí soudu trestního.

Ze smyslu tohoto zákonného ustanovení vychází, že soudce civilní v takových právních záležitostech v příčině žalobního děje výsledkem trestního vyšetřování říditi se má.

Do oboru takých záležitostí právních patří i tato rozepře.

Jak z trestního rozsudku ze dne 19. prosince 1872 č. 3431. a druhé stolice ze dne 23. ledna 1873 č. 2897. a jich důvodů patrno, byl skutek této žaloby již předmětem trestního řízení pro zločin těžkého poškození na těle, kteréžto předběžné vyhledávání zastaveno bylo

a napotom předmětem řízení trestního pro přestupek proti bezpečnosti tělesné, pokud se týče cti, jehož právoplatný výsledek byl, že obžalovaný František Mára obžaloby byl sproštěn.

Zvláště pak byl výsledek řízení trestního v základě soudního ohledání znaleckými lékaři a jich nálezu a na základě seznání svědků ten, že průtrž žalobce Josefa Koláře, již on za následek zlého nakládání s ním se strany žalovaného vydává, a na jehož spůsobení se jeho žaloba ponejvíce zakládá, nepovstala následkem jednání Františka Máry, a že z vyšetřování vůbec na jevo nevyšlo spojení mezi úkazy nemoce u Josefa Koláře shledané a mezi jeho domnělým poraněním.

Při tomto výsledku dotčeného trestního vyšetřování, jenž udáním žaloby, žalovaným veskrz popřeným, není vyvrácen, bylo žalobu jako nepodstatnou zamítnouti. Z příčin tuto uvedených nepřipustily se zejmena žalobcem nabídnuté důkazy, jimž mimo to i vytknouti sluší jich nerozhodnost, ježto žádný z nich se netáhne určitě k nejzávažnějšímu a v první řadě základ žaloby tvořícímu udání, že průtrž žalobce jest následkem zlého nakládání s ním se strany žalovaného.

Přes odvolání žalobce potvrdil c. k. vrchní soud zemský pro království České rozhodnutí prvé stolice z těchto

příčin:

Okolnost, že trestní soud v spáchaném skutku činu trestního neshledal, nevylučuje ovšem možnost, že by se skutek ten dle práva soukromého za bezprávný, vinu v sobě chovající a pachatele k náhradě škody zavazující pokládal. Avšak o to zde nikterak nejde.

Zde jedná se o to, že rozsudky, které žalovaný předložil, a důvody jich, tudíž listinami veřejnými dokázáno jest, že průtrž na žalobci shledaná nesouvisí s poraněním, jež mu prý žalovaný spůsobil, pak o to, že žalobce nenaznačil škodu, kterou snad jinými s průtrží v žádném spojení se nenacházejícími úrazy utrpěl.

O tom, co v tomto sporu spůsobem, jak toho řád soudní vyžaduje, již dokázáno bylo, nelze jiný stejný důkaz strany druhé připustiti, pokud se týče, nelze znalci ještě jednou otázku rozebírati, zda-li průtrž Josefa Koláře jest následkem zlého nakládání, které prý od Františka Máry utrpěl, poněvadž znalci již důkaz — ovšem v řízení trestním — se provedl, že dotčené zlé nakládání neduh žalobce za následek nemělo.

Tím odpadá základ, na němž nárok na náhradu v té příčině se vznesl.

Jest ovšem možné, že žalobci následkem jiných úrazů nárok na náhradu přísluší, žalobce však v žalobě zvláště jich neuvedl a proto

jest nutno, žalobu i v tomto směru zamítnouti, pokud se týče, rozsudek stolice první potvrditi.

Rozhodnutí c. k. vrchního zemského soudu pro království České ze dne 12. ledna 1884 č. 448.

Fr. Zikmund.

Příspěvek k pojmu a povaze veřejných listin ve smyslu §. 199. lit. d) tr. zák.

C. k. nejvyšší soudní a kassační dvůr vyhověl zmateční stížnosti Karla Hanfa podané proti rozsudku c. k. krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 29. října 1883 č. 9355., jímž byl vinným uznán zločinem podvodu ve smyslu §§. 197. a 199. lit. *d)* tr. z. a za tou příčinou podle §. 202. tr. z. vzhledem k §. 265. tr. ř. odsouzen k šestiměsíčnímu žaláři a dle §. 389. tr. ř. k náhradě soudních nákladů, zrušil onen rozsudek a uznal ihned podle §. 288. odst. 3. tr. ř. za právo: Karel Hanf sprošťuje se obžaloby pro zločin podvodu ve smyslu §§. 197., 199. lit. *d)* tr. z., jehož prý se dopustil tím, že na jaře 1881, jakožto diurnista při c. k. okresním soudu v Holešově zaměstnán, úřední rejstříky o přestupcích, jiż v roce 1881 u tohoto c. k. okresního soudu byly na soudě, rovněž i tamější trestní spisy proti Františku Matelovi, rozsudkem ze dne 30. dubna 1881 č. 826. pro přestupek krádeže do vězení na 24 hodiny odsouzenému, změnil, naznačiv úmyslně v onom rejstříku pod č. 276. v rubrice „výkon trestu na svobodě“, — aniž by k vedení toho rejstříku a k vyřízení trestního tohoto spisu byl obdržel veřejného nařízení, za tím účelem, aby stát na jeho trestním právu zkrátil, Františka Matelu z výkonu trestu na svobodě nepatřičně propustil a sobě samému bezprávný zisk pěti zlatých zjednal, — onen trest 24hodinného vězení Františku Matelovi přisouzeného jakožto vykonaný a poznamenav v trestním onom spise na místě k tomu určeném, že tento trest vězení dne 30. dubna 1881 byl nastoupen, ačkoli František Matela nenastoupil onoho trestu, dle §. 259. odst. 3. tr. ř. a osvobozuje se dle §. 390. tr. ř. od náhrady soudních nákladů.

Důvody.

Soudní dvůr uznal Karla Hanfa na základě jeho přiznání, že v příčině Františka Mately rozsudkem c. k. okresního soudu v Ho-

lešově ze dne 30. dubna 1881 pro přestupek krádeže dříví k 24-hodinnému vězení odsouzeného vyplnil v rejstříku, který se vedl podle §. 57. a form. IV. nařízení ministeria práv z 19. listopadu 1873 o přestupcích, které tam v roce 1881 na soudě byly, den 30. dubna a 1. května 1881 jako začátek a konec trestu a že zapsal na protokole o hlavním přelíčení na tištěném tam záznamu den 30. dubna 1881 jakožto den nastoupení trestu, ačkoli tenkráte ještě František Matela trestu z rozsudku nenastoupil, vinným zločinem podvodu ve smyslu §. 197. a 199. lit. *d)* tr. zák., pokládaje tyto dokumenty za veřejné listiny.

Tomuto náhledu nelze však přisvědčiti, neb dotčený rejstřík, protože soudu přináleží, aby jej vedl, nelze zrovna jako jiné zápisy, o nichž to výslovně není nařízeno, za veřejné listiny považovati, a nemůže poznámka o nastoupení trestu pokládána býti za podstatnou a integrující část protokolu o hlavním přelíčení, pročež nemá tu místa §. 199. lit. *d)* tr. z.

Ostatně vedení onoho rejstříku a vyplňování doložky, že kdo trest nastoupil, na protokole o hlavním přelíčení, nebylo, byť i on časem zápisy činil, Karlu Hanfovi, který pouze jako diurnista zaměstnán byl, přeneseno ani na základě jeho úřední povinnosti, ani následkem zvláštního nařízení. Za těchto okolností nelze tudíž v jeho jednání shledati zločin, jímž nalezen byl vinným.

Naproti tomu ze zjištěných okolností vysvítá, že Karel Hanf, jenž předstíraje Františku Matelovi, že tomuto nebude přestáti trest rozsudkem nalezený, od něho 5 zl. vzal, které pro sebe užil, učiniv nepravě zapsání o nastoupení trestu a výkonu trestu v trestním rejstříku a na protokole o hlavním přelíčení, lstivě jednal, aby oklamal soud, v úmyslu, aby si osvojil nepatřičný užitek a by jinému způsobil škodu na jmění. Čin ten obsahuje všechny známky, jichž k zločinu dle §. 197. tr. z. se vyhledává; čin ten však pouze tenkráte zločinem by považován býti mohl, kdyby zamýšlená škoda převyšovala částku 25 zl. Toho ale není, pročež jednání to pouze ve smyslu §. 461. z. tr. přestupkem podvodu býti se jeví, jenž by trestán býti měl jednoduchým neb tuhým vězením až do 6 měsíců.

Jak ale spisy vykazují, Karel Hanf pro přestupek zpronevěření 24. dubna 1882 c. k. krajským soudem v Uher. Hradišti trestán byl, a teprvé 25. května 1883, tedy po uplynutí více než jednoho roku nabyl soud vědomosti o tomto podvodu, 30. dubna 1881 spáchaném. Dále ještě vychází ze spisů, že Karel Hanf

5 zl. od Frant. Mately obdržených jemu již v roce 1883 vrátil, takže tento, jak u hlavního přelíčení výslovně seznal, nemá více žádné škody.

Jsou tedy na snadě všechny náležitosti §. 531. a 532. tr. z., dle nichž trestuhodnost skutku Karla Hanfa promlčením pominula.

Poněvadž je tu zmateční důvod §. 281. odst. 10. tr. ř., dle něhož soud na skutek užil trestního zákona, jehož na ten skutek užiti nelze; v příčině oné viny, již mu skutečně přičísti dlužno, však trestuhodnost promlčením pominula, bylo zmateční stížnosti Karla Hanfa vyhověti, jej dle §. 259. odst. 3. tr. ř. z obžaloby pro zločin podvodu propustiti, dle §. 390. tr. ř. náhrady soudních nákladů sprostiti, čímž zrušen byl rozsudek c. k. krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 29. října 1883 č. 9355.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu jako kassačního dvoru ze dne 8. března 1884 č. 15140.

Lom.

K §§. 330. a 331. tr. ř.

Když řízení průvodní v trestní záležitosti proti Robertovi Henkovi pro zločin vykonané loupeže a proti Františku Sekaninovi pro zločin spoluviny v loupeži se skončilo, daly se porotcům následující otázky:

I. Hlavní otázka: Jest obžalovaný Robert Henek vinen, že dne 30. listopadu 1883 na dvoře Františka Sekaniny Františce Konečné v úmyslu, by se její peněz zmocnil, násilí skutečným ublížením učinil, a že se na to peněz Františky Konečné skutečně zmocnil?

II. Hlavní otázka: Jest obžalovaný František Sekanina vinen, že v I. otázce uvedený a od Roberta Henka spáchaný zlý skutek poradou nastrojil a úmyslným odstraněním překážek k bezpečnému vykonání v I. otázce uvedeného činu přispěl?

Porotcové přisvědčili k I. otázce pouze 6 hlasy, kdežto k II. otázce všemi hlasy přisvědčili.

Soud učinil k návrhu c. k. státního zástupce proti návrhu dr. Stránského, obhajce Roberta Henka, nález, že výrok porotců sám sobě odporuje, poněvadž přisvědčili k druhé otázce, ve které skutek trestný první otázky obsažen jest, ačkoliv k této otázce nepřisvědčili a vrátil porotcům otázky a odpovědi, vybídnuv je,

aby se do své poradní světnice odebrali a poradivše se znovu svůj výrok opravili.

Na to přisvědčili 8 hlasy k I. otázce a opětně všemi hlasy k II. otázce a byli na základě tohoto výroku porotců Robert Henek zločinem vykonané loupeže dle §§. 190. a 194. tr. zák., František Sekanina zločinem spoluviny v loupeži dle §§. 5., 190. a 194. tr. z. vinnými uznáni rozsudkem c. k. zemského trestního soudu vyneseným dne 16. února 1884 č. 1707. tr. a za to Robert Henek dle §. 194. tr. zák. s použitím §. 338. tr. ř. k těžkému a zostřenému žaláři na dobu tří let zostřenému jedním postem měsíčně a František Sekanina dle §. 194. tr. z. s použitím §. 338. tr. ř. k těžkému a zostřenému žaláři na dobu čtyř roků zostřenému jedním postem měsíčně odsouzeni.

Na tento rozsudek podal obhájce zmatečnou stížnost opírající se o zmateční důvody dle §. 344. odst. 5. a 4. tr. ř. a odůvodňuje první tím, že soud porušil zákon, poněvadž porotce, kteří dle §. 326. tr. ř. svůj výrok nikterak odůvodniti nemusejí, k opětné poradě poslal bez všeliké příčiny; neb porotcové mohou na celou otázku „ne“ odpověděti, i když za to mají, že pouze jedna známka skutková dokázána není, aneb když myslí, že vůbec podmínky o vině nejsou. Nesmí se tedy za to považovati, že když porotců výrok zní „nevinen“, se všechny okolnosti za nedokázány mají. Když porotcové na první otázku „ne“ odpověděli, tedy tím neřekli, že se onen skutek nestal, nýbrž, že Robert Henek není vinen, a mohou proto vždy ještě spoluvinníka za vinna uznati, anižby lze bylo v tom výroku odpor nalézti, poněvadž porotcové ve svém výroku trestuhodnost skutku spáchaného všeobecně prohlašují a ne jen, zdali obžalovaný ten který skutek spáchal, nýbrž zdali jest též vinen, že ho spáchal (arg. §. 318. tr. ř.). Lze tudíž dobře mysleti, že porotcové k otázce na spoluvinníka se vztahující přisvědčili, kdežto na otázku týkající se přímého pachatele „nevinen“ odpověděli a měl tedy Robert Henek obžaloby sproštěn býti.

Nová porada (monitorní řízení) může se dle §§. 330. a 331. tr. ř. jen tehdy zavésti, když jde o to, aby se z výroku porotčího odvaroval nějaký omyl, kterýž povstal pouhým nedorozuměním. Pouze tenkráte musí soud onen omyl tím spůsobem odstraniti, že umožní porotcům, výrok svůj opraviti. V tomto případě nebylo však nové porady zapotřebí, poněvadž porotcové Roberta Henka *obžaloby* sprostiti chtěli.

Zařízení nové porady však jest i proto proti zákonu, poněvadž obě otázky nejsou v takovém spojení, že by se na obě buď „ano“ aneb „ne“ odpověděti muselo, ačkoliv porotcové v tom smyslu poučeni byli. Avšak takového spojení tu není a nebylo by ani v zákoně odůvodněno, neb každá hlavní otázka jest sama pro sebe dána, tvoří celek pro sebe a musí se samostatně zodpověděti. Obžalovaní nestojí v takovém poměru mezi sebou, že všichni buď odsouzeni aneb osvobozeni býti musí. Kdyby však tomu tak bylo, byla by hlavní zásada zákona porušena, a porotcové nebyli více nepředpojati při nové poradě strany Roberta Henka, když i strany Františka Sekaniny nepředpojatými zůstali, o jehož vině hned na začátku přesvědčeni byli a tudíž k II. otázce ihned přisvědčili. Nesměli porotcové na otázku I. s „ne“ odpověděti, poněvadž jim opak rozkázán byl, což se příčí hlavní zásadě trestního řádu o porotním řízení. Avšak i po druhém zodpovídání otázek zůstali čtyři porotcové důsledni, a řekli „ne“; soudní dvůr v tomto výroku nenalezl odpor, nýbrž hned odsoudil Roberta Henka, poněvadž dostatečný počet hlasů k vině bylo.

Jestliže ve výroku porotců nějaký odpor povstal, tedy byl v odpovědi druhé otázky a měl soudní dvůr opětné zodpovídání pouze této otázky nařítiti, poněvadž porotcové Roberta Henka obžaloby sprostiti chtěli, což též dokazuje, že při nové poradě ještě, ačkoliv řečeno bylo, že obě otázky buď „ano“ anebo „ne“ zodpovídány býti mají, 4 hlasy „ne“ zněly, kdežto pro vinu Františka Sekaniny všech dvanáct hlasů znělo.

C. k. nejvyšší soudní a kassační dvůr zamítl zmatečnou stížnost Roberta Henka a odsoudil ho dle §. 390. tr. ř. k náhradě útrat kassačního řízení z těchto

důvodů:

Ježto obhájce žalovaného zmateční důvod §. 344. odst. 4. tr. ř. výslovně zpět vzal při líčení pře, zůstává pouze onen dle §. 344. odst. 5. tr. ř., který se tím dolíčil, že soudní dvůr přes odpor obhájcův uznal, že výrok porotců v příčině I. a II. hlavní otázky sobě odporuje a že rozkázal, by porotcové nový výrok vynesli, anižby podmínek §. 331. tr. ř. k zavedení nové porady bylo bývalo.

Avšak i stížnost tato není odůvodněna.

Jelikož v II. hlavní otázce čin znovu není uveden, nýbrž otázka táž pouze na obsah I. hlavní otázky se potahuje, nacházejí se obě otázky v podstatné souvislosti.

Když tedy porotcové k I. hlavní otázce šesti hlasy „ano“ a šesti hlasy „ne“ přisvědčili, na otázku hlavní druhou všemi hlasy „ano“ odpověděli, vyjádřili tím, že Robert Henek, v příčině jehož ani příčinu beztrestnosti, jež by byla bývala při hlavním líčení tvrzena, neudali, jemu za vinu kladený zlý skutek nespáchal; naproti tomu však vyslovili tím, že všemi hlasy k II. otázce přisvědčili, že František Sekanina se vinným stal spoluviny na skutku od Roberta Henka spáchaném a v I. hlavní otázce obsaženém.

V odpovědi obou těchto otázek musí se nalézti odpor a jest výrok porotců pochybným, pročež se opraviti musel.

Soudní dvůr, který i při porotním pře líčení o to dbáti musí, by se pravda vyšetřila, by rozsudek dle stavu věci a dle zákona se vynésti mohl, byl dle §. 331. tr. ř. nejen oprávněn nýbrž i povinen, jakmile odůvodněná pochybnost ve výroku porotců se naskytla, ji od nich, kteří jediní vykladatelé svého výroku jsou, odstraniti a vysvětliti dáti.

Porotcové mají arciť právo, spoluvinníka i tenkráte vinným uznati, když přímého pachatele za nevinna uznali, anižby povinni byli, důvody pro tento svůj výrok udati; v tomto případě však musela se vzhledem k soustavě podaných otázek, jak již nahoře řečeno bylo, pochybnost a odpor ve výroku nalézti, a musely se tudíž, by onen odpor se odstranil, obě otázky a obě odpovědi vrátiti porotcům, by po opětné poradě svůj výrok opravili a zlepšili a tím soudnímu dvoru umožnili, by v jejich zámyslu rozsudek vynesl.

Porotcům nebyl dán jistý směr, jak obhájce tvrdí, v kterém se při vynešení svého výroku pohybovati mohli, nýbrž jim bylo volno, svému přesvědčení výraz dáti; stalo-li se to tím způsobem, že nyní osmi hlasy k I. hlavní otázce přisvědčili a že při svém výroku ohledně II. hlavní otázky setrvali, tedy byl onen dřívější odpor odstraněn a mohl soudní dvůr spokojeně rozsudek vynésti.

Kdyby však rozsudek byl na základě prvního výroku porotců vynesl, byl by býval důvod zmateční; tvrzení obhajce, že v tomto případě v tom zmateční příčina jest, že soud docela neoprávněně použil předpisu §. 331. tr. ř., jest neodůvodněno i musela se zmateční stížnost zavrhnouti a obžalovaný k náhradě útrat kassačního řízení dle §. 390. tr. ř. odsouditi.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu jako kassačního dvoru ze dne 3. května 1884 č. 2963.

Míša.

Nálezové c. k. kassačního soudu.

Pořádá dr. **Jan Zdobnický.**

7) Z návodu hajného spáchána osobou jinou v lesích dozoru jeho svěřených a služebnímu jeho pánu náležitých krádež dříví v ceně více nežli 5 zl. a méně nežli 25 zl.

Pachatel sám uznán byl vinným přestupkem krádeže, kdežto hajný k vůli svému služebnému poměru odsouzen pro zločin spoluviny v krádeži v §§. 5., 171. a 176. II. lit. *b)* z. tr. naznačený.

Stížnosti zmateční hajného, ve které tento dovozoval, že nelze skutek jeho za spoluvinu v zločinu, nýbrž za spoluvinu v přestupku krádeže považovati, soud kasační vyhověl a zrušiv dotýčnou část rozsudku první stolice odsoudil ho toliko pro řečený přestupek, neboť vedle zásadních v §§. 5., 6. a 211. z. tr. vytknutých předpisů zákona sluší objektivní trestnost spoluviny vůbec a kvalifikaci její za určitý druh zločinů dle viny bezprostředního čili hlavního pachatele posuzovati, pročež svádění ku krádeži, spáchaná-li na služebném pánu toho, kdo k ní návod dal, osobou cizí, v poměru služebném se nenalezající a nedosahuje-li cena věci ukradené obnosu dle §. 173. z. tr. k zločinu potřebného, nikterak za spoluvinu v krádeži dle §. 176. z. tr. II. lit. *b)* z. tr. zločinné — poněvadž tu objektivně nikterak není skutkové povahy zločinu krádeže — nýbrž toliko za spoluvinu v přestupku dle §. 460. z. tr. svádějícímu čeledínu přičítati se může.

Nález ze dne 5. listopadu 1883 č. 5044., sb. úř. č. 586.

8) Jan C. byl hlídačem lesním pod přísahu vzatým při odcizení dvou lesních stromů dopaden a k lesnímu úřadu udán, který však k jeho prosbám náhradné za škodu jím učiněnou přijal. Po tom teprve byla na základě udání osoby třetí žaloba na Jana C-a podána, tento však vzhledem k §. 187. tr. z. žaloby sproštěn. Zmatečná stížnost státního zastup., kteráž vzhledem k §. 68. tr. z. a přísaze lesních hlídačů tvrdila, že vrchnost (hlídač lesní) již před náhradou škody o pachatelově činu vědomosti nabyla, byla kassačním soudem zamítnuta, jelikož ze skladby, duchu a účelu §u 187. tr. zák. plyne, že vrchností se rozumí taková veřejná autorita, které zvláště přísluší péče o zachování jistoty majetku a kteréž jest, delikty majetkové k vůli zachování pokoje, pořádku a bezpečnosti tresty stíhati. Lesní hlídači zastupují v první řadě zájmy vlastníka lesu, a vzhledem k tomuto a jeho zástupcům, kteří, jsou-li od přísahu vzati, ovšem požívají ochrany §. 68. tr. z., nečiní §. 187. zák. žádné výjimky; ovšem ukládá zákon ze dne 3. prosince 1852

č. 250. ř. z. lesním zřízencům za povinnost, všechny udati, kdož jakkoli lesní majetek poškodili, tím však ještě není ustanovena povinnost, k soudu udávati příslušné delikty, trestním zákonem již stihané.

Nález ze dne 29. července 1882 č. 4022.; sb. úř. č. 471.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

20) Při posouzení otázky, zdali sluší zaměstnání těch, kteří sbírají objednávky, cestujíce od místa k místu, považovati za živnost samostatnou, čili nic, rozhodným jest toliko moment ten, zdali cestující agent jest činným toliko v zájmu jednoho podnikatele neb slouží-li více podnikatelům. Nerozhodno zejmena, zdali odměna jeho jest stálá, neb odměněn-li podílem ze zisku obchodů jím uzavřených. Nerozhodno také, zdali agent jakýmsi podílem v závodech svých mandantů jest zúčastněn, čili nic.

Nález ze dne 10. května 1883 č. 1089., sb. č. 1762.

21) Za daň předepsanou z nemovitosti, několika spolumajitelům náležející, ručí všickni spolumajitelé solidárně, poněvadž též solidárně ručí za správnost fasse.

Nález ze dne 29. května 1883 č. 1168., sb. č. 1778.

22) Při sestavení listin voličských v příčině volby do zastupitelstva obecního sluší i při oněch voličích, které následkem jich kvalifikace náleží vřaditi do prvního neb druhého sboru volebního, vypsati sumu daní, těmito voliči placenou a sluší tedy i tuto sumu daní spolu čítati, když jde o vypočtení úhrnné sumy daní, všemi voliči placené, dle nížto pak, jak známo, děje se oddělení jednotlivých sborů volebních.

Nález ze dne 31. května 1883 č. 1188., sb. č. 1783.

23) Ekvivalent poplatkový mají dle pol. tar. 106. B. lit. *e.* č. 2. popl. zák. zapravovati toliko ony společnosti, které jakožto takové snaží se vydělávati, nikoliv tedy pojišťovací společnosti vzájemné, třeba účelem jich bylo, opatřiti jednotlivým její členům výhod hospodářských a třeba tudíž bylo ustanoveno, že každý člen má nárok na přebytek dle roční bilance se objevující v poměru roční své prémie.

Nález ze dne 5. června 1883 č. 1264., sb. č. 1786.

24) Stanoveno-li §em 89. českého řádu stavebního, že nelze sobě z nálezů místodržitelství, jimiž nález nižší instance byl potvrzen, dále *stěžovati, míněny* tím patrně toliko takové nálezy, které vydaly orgány

státní správy u vykonávání kompetence, jim u věcech stavebních stavebním řádem přikázané, nikoliv však nálezy takové, které vynášejí zeměpanské úřady politické, vykonávajíce všeobecně právo dohledací a zastavovací, jim u věcech správy obecní vůbec — ovšem tudíž také u věcech stavebních, pokud tyto sluší pod orgány samosprávné — zřízením obecním (§§. 102. a 103.) přisouzené.

Nález ze dne 6. června 1883 č. 1378., sb. č. 1789.

25) Ve smyslu §. 4. zák. o právu domovském ze dne 3. prosince 1863 č. 105. ř. z. sluší při rozdělení jedné obce na dvě neb více obcí dosavadní příslušníky obce spojené přikázati oné z nových obcí samostatných, v jejímžto nynějším obvodu osoby, jichž se týče, bydlely v čas, kdy obec byla rozdělena. Na účinnosti tohoto ustanovení zákona nemůže opačnou úmluvou zúčastněných obcí ničehož býti změněno. Úmluva taková, o níž se zmiňuje cit. §. 4. v odstavci třetím, může se týkati toliko oněch případů, kde nelze domovské právo ve smyslu právě uvedeného předpisu na jisto postaviti, když tedy nelze zjistiti, v obvodu které z obcí nyní samostatných, v čas rozdělení obce, a pokud se týče vystěhování se z ní, přebýval ten, o jehož domovské právo jde, anebo ten, jehož osoba ta, co práva domovského se týče, následuje.

Nález ze dne 8. června 1883 č. 1395., sb. č. 1792.

26) Akt notářský nebyl stranami podepsán, však nítě, kterými archy, jichž k jeho sepsání bylo užito, byly svázány, vykázaly stopy vosku pečetního. Notář žádal za vrácení poplatku 112 zl. 50 kr., který byl před vyhotovením listiny při c. k. berním úřadě v hotovosti složil, však žádost jeho byla finančními úřady zamítnuta vzhledem k tomu, že nítě vykázaly stopy pečetě a tudíž nebylo nade vši pochybnost postaveno, že akt vyhotoven nebyl. Správní dvůr soudní zamítl stížnost notářovu a vyslovil se v důvodech v ten smysl, že nebylo třeba, poplatek před sepsáním listiny v hotových složiti, poněvadž i poplatek 20 zl. převyšující zajisté i v známkách kolkových může býti zapraven.

Nález ze dne 12. června 1883 č. 1370., sb. č. 1796.

27) Obce jsou povinny v případě potřeby na své útraty zříditi nemocnice, do nichžto by mohly přijaty býti osoby, nakažlivou nemocí sklíčené, neb vypočtění úkolů obcím v obor veřejné péče zdravotní náležejících v §. 3. zákona ze dne 30. dubna 1870 č. 68. ř. z. jestiť nikoliv taxativné, nýbrž toliko demonstrativné (arg. slova „insbesondere“ n. u. m.).

Nález ze dne 6. června 1883 č. 1234., sb. č. 1798.

Denník.

Některé sporné otázky z řízení při rozpočtu nejvyššího podání dražebního. Doplňujíce rozbor svůj o první otázce svrchu na str. 325. podaný jen ještě připomínáme, že nutno, aby zadnější věřitelové práva k popření pravosti pohledávky přednější zneužívati a tím řízení likvidační ku škodě věřitele předcházejícího a ostatních účastníků daremně protahovati nemohli, uznati s druhé strany i de lege lata právo soudu, aby in concreto zkoumal, nepopírá-li se některá položka bezpodstatně a libovolně, v kterémžto případě by pak dotčenou popřenou položku salvo pozdějšího sporu, eventuálně za jistotu, za likvidní považovati a na nejvyšší podání ihned bezvýminečně přikázati jemu lze bylo, kteréžto právo soudu (princip officiální) zejmena v rozhodnutích c. k. nejvyššího soudu Gl.-U.W. č. 4251. a 5418. uznání došlo.*) Proto ustanovuje §. 925. vládní předlohy nového řádu soudního z roku 1881, že, čelí-li popírání to proti zápisu knihovnímu, který nezní pouze na výšku maximální, neb který jest prokázán listinou veřejnou, považuje se, jakoby ho tu nebylo, jestliže skutečnosti, o které se opírá, prokázány nejsou, aneb jestli ze skutečností prokázaných oprávněnost popírání toho neplyne.**) Obmezení toto práva zadnějšího věřitele námi hájeného, jeví se býti nutné corollarium §. 919. téže předlohy vládní, kde právo toto principielného a výslovného uznání došlo.

Dr. **Frant. Matyáš.**

Knihopis. Novými zákony ze dne 16. března 1884 č. 35. a 36. ř. z. rozmnoženo naše právo soukromé i processuální o látku velmi hojnou a velmi nesnadnou, a praxi nastala těžká a nalehavá úloha, rychle a důkladně osvojiti si právo nově zavedené, neboť zákony dotčené ihned

---

*) Srov. Exner l. c. §. 73., také pozn. 8., a §. 74. pozn. 1.

**) Dotčené ustanovení předlohy vládní zní v §. 923.: Soweit der Anspruch eines Realgläubigers sowol hinsichtlich der Richtigkeit als hinsichtlich des behaupteten dinglichen Rechtes und der Rangordnung mittelst einer nicht blos durch einen Höchstbetrag begränzten grundbücherlichen Eintragung oder mittelst einer öffentlichen Urkunde dargethan ist, kann der Realgläubiger nicht angewiesen werden, als Kläger aufzutreten. Die gegen einen solchen Anspruch gerichtete Bestreitung gilt als nicht vorgebracht, wenn die Thatsachen, auf welche sie sich stützt, nicht glaubhaft gemacht werden, oder wenn aus den glaubhaft gemachten Thatsachen eine rechtliche Begründung der Bestreitung offenbar nicht *abgeleitet* werden kann.

od svého prohlášení vešly v působnost. Proto velevítán bude spis, jenž právě nákladem Manzova c. k. dvorního nakladatelského a universitního knihkupectví ve Vídni z pera velice povolaného, totiž z pera ministerialního rady dra. Emila Steinbacha, jenž na složení týchž zákonů hlavní podíl měl, vydán jest a obšírný a jasný, hlavně k potřebám praktickým zření mající výklad na nové ty zákony přináší. Titul jeho: „Commentar zu den Gesetzen vom 16. März 1884 über die Anfechtung von Rechtshandlungen, welche das Vermögen eines zahlungsunfähigen Schuldners betreffen und über die Abänderung einiger Bestimmungen der Concursordnung und des Executionsverfahrens." Odporučujeme spis ten váženému čtenářstvu co nejvřeleji. Nákladem téže firmy vyšla dále knížka, kteráž rovněž vděčného nalezne přijetí. Jest to „Handbuch sämmtlicher Veterinärgesetze und Verordnungen, die in Oesterreich-Ungarn und Bosnien giltig sind." Sestavil ji dr. Antonín Baranski, professor na c. k. zvěrolékařské škole ve Lvově. Dále touže firmou vydána nová příruční kniha práva horního sepsaná společnou prací c. k. vrchních horních komisařův při ministeriu orby přidělených dr. Ludvíka Haberera a Bedřicha Zechnera: „Handbuch des oesterreichischen Bergrechtes auf Grund des allgemeinen Berggesetzes vom 23. Mai 1854 mit Berücksichtigung der einschlägigen Gesetze, Verordnungen und Entscheidungen". Veškery naše kommentáře a kompendia o právu horním pocházejí z doby hned po vydání horního zákona následující; třetí vydání Schneiderovy, známé knihy o rakouském právu horním, uspořádané r. 1872, jest pouhé titulové vydání zbylého nákladu vydání předešlého s přidaným výkladem na zákon o organisaci horních úřadův. Potřeba spisu přihlížejícího k novým zákonům a nařízením jakož i k důležité judikatuře správního soudu a k hojnému materialu v rozhodnutích ministeriálních nastřádanému již dlouho naléhavou se jevila, a spis přítomný pro potřeby praktické velmi dobře zařízený přijde tudíž velice vhod četným interessentům.

Achill Renaud †. V krátkosti za nejpřednějším vzdělavatelem obchodního práva Jindřichem Thölem odešel na věčnost jiný spisovatel v témž oboru vynikající heidelberský professor dr. Achill Renaud. Zemřel dne 5. června 1884 v Heidelberku, kdež třicet let byl působil.

Z Jindřichova Hradce došlo nás „provolání k bývalým žákům a přátelům nedávno zvěčnělého ředitele chlapecké školy pana P. Františka Rulla". Příspěvky zasílati se mají „komitétu Rullovu k rukoum

33*

pana JUDra. Václava Naxery v Jindřichově Hradci". Činní členové komitétu složí 1 zl., zakládající 5 zl.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: radní sekr. Josef Klein v Budějovicích radou zemského soudu v Jičíně; radní sekr. vrchního s. z. Robert svob. pán Weiss radou z. s. v Liberci; náměstek vrchn. státního zástupce Adolf Philipp v Praze státním zástupcem v Plzni; náměstek státního zástupce Norbert Okenfuss v Praze státním zástupcem v Jičíně; adjunkt kraj. s. v Jičíně Eugen Lorenz náměstkem státního zástupce tamtéž; adj. kr. s. v Písku Emil Schlindenbuch okr. soudcem v Nových Hradech; adj. kr. s. v Litoměřicích Emil Schedlbauer okresním soudcem v Touškově; adj. okres. s. v Domažlicích Ondřej Hofmann adjunktem kraj. s. v Plzni; ausk. Alexander Blahout adj. okres. s. v Uhlířských Janovicích; ausk. Antonín Matějka adjunktem okr. s. v Poličce. — Přeloženi byli pp.: rada zem. s. Ferdinand Kalina z Kutné Hory do Prahy; rada z. s. Václav Novák z Písku do Prahy; rada z. s. Josef Ženíšek z Mostu do Prahy; státní zástupce Josef Ježek z Jičína do Prahy; náměstek státního zástupce Antonín Kohout z Jičína do Prahy; okresní soudce Josef Füssel z Touškova do Vrchlabí; adj. okr. s. Karel Kalina z Jätensteinů z Poličky do Domažlic s přidělením ke kraj. s. v Plzni, a adj. okr. s. Vavřinec Stemberg z Uhlířských Janovic do Chlumce.

Uprázdněná místa. Rady zemského soudu v Kutné Hoře s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 30. června 1884 k praesidiu krajského soudu v Kutné Hoře; rady zemského soudu v Písku s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 30. června 1884 k praesidiu kraj. soudu v Písku; rady zemského soudu v Mostě s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 30. června 1884 k presidiu kraj. s. v Mostě; radního sekretáře při vrchním soudu zemském v Praze s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 30. června 1884 k praesidiu vrchního soudu zem. v Praze; radního sekretáře při kraj. soudu v Budějovicích s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 30. června 1884 k praesidiu kraj. s. v Budějovicích; radního sekretáře při kraj. s. v Písku s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 30. června 1884 k praesidiu kraj. s. v Písku; adjunkta při kraj. soudu v Písku s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 30. června 1884 k praesidiu kraj. s. v Písku; adjunkta při kraj. soudu v Litoměřicích s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 30. června 1884 k praesidiu kraj. soudu v Litoměřicích; adjunkta při kraj. soudu v Jičíně s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 30. června 1884 k praesidiu kraj. soudu v Jičíně.

Promlčení a právní účinky jeho dle evropských zákonů směnečných.

Sepsal dr. Ant. Pavlíček, advokát v Karlíně.

(Dokončení).

2) Dle ruského nástinu má žaloba z obohacení místo toliko, když právo směnečné zaniklo praejudicí §. 148. — dle všech ostatních zákonů směn. též v případě promlčení směnky, čl. 83. německého a rakouského, §. 90. uherského, §. 93. skandinavského, čl. 813. odst. 2. a čl. 827. ad 12. švýcarského, čl. 325. italského, 61., 62. belgického a čl. 170. a 171. francouzského zák. směn. Avšak italský, belgický a francouzský zák. směn. připouští žalobu tu toliko při promlčení žaloby postihací, nikoliv též při promlčení žaloby přímé čl. 324., 325. a 909. (919.) italského, čl. 59., 62. a 82. belgického, čl. 168. —171. a 189. francouzského zák.

3) Žaloba z obohacení promlčuje se dle ruského nástinu (§. 148.), dle francouzského zák. (čl. 189.), dle italského zák. (čl. 909. čili 919., srov. svrchu str. 363.) a dle belgického zákona (čl. 82.) v 5 letech a sice dle ruského nástinu[*]) a dle italského zák. ode dne dospělosti směnky — ode dne protestu, neb posledního soudního zakročení dle práva francouzského čl. 189. code de comm. a od druhého dne po dospělosti směnky aneb ode dne poslední žaloby dle zákona belgického (čl. 82.).

Dle ostatních ř. sm. platí pro žalobu z obohacení promlčecí lhůta všeobecná.

---

[*]) Srov. str. 364. a pozn. 4.

4) Žalobcem jest dle německého a rakouského (čl. 83.), uherského (§. 90.), belgického (čl. 61., 62.) a francouzského zák. (čl. 170., 171.) majitel směnky; dle švýcarského (čl. 813. odst. 2.), skandinavského zákona (§. 93.) a dle ruského nástinu (§. 148.) vlastník směnky — dle italského zák. sm. (čl. 325.) držitel směnky.

5) Co se týká žalovaného, má žaloba z obohacení místo:

a) proti trassantovi čili vydateli směnky vydané dle veškerých zák. směn. (čl. 83. něm. a rak., §. 90. uhersk., §. 93. skand., §. 813. odst. 2. švýc., §. 148. rusk. nást., čl. 325. odst. 1. italsk., čl. 61., 62. belg. a čl. 170., 171. franc. zák.);

b) proti příjemci dle směnečného řádu něm. a rak. čl. 83., uhersk. (§. 90.), skand. (§. 93.) a švýc. čl. 813. odst. 2. bezvýminečně — dle rusk. nást. (§. 148. odst. 2.) a dle italsk. zák. (čl. 325. a čl. 315.) pouze při směnkách umístěných, v nichž jmenován domiciliat — dle belg. (čl. 61., 62.) a dle franc. zák. (čl. 170., 171.) nemá však proti příjemci vůbec místa;

c) proti vydateli směnky vlastní přísluší žaloba z obohacení bezvýminečně dle něm. a rak. ř. sm. (čl. 98. ad 10.) dle uhersk. (§. 112. ad 11.), dle skand. (§. 95.) a dle švýc. z. (čl. 227. ad 12.) — dle rusk. nást. (§. 148. odst. 2.) a dle italsk. zák. (čl. 325. a 315.) jako svrchu proti příjemci, t. j. toliko při směnce umístěné se vzláštním domiciliatem — nikoliv pak dle belg. a franc. z. (čl. 61., 62.—170., 171);

d) proti indossovatelům má žaloba z obohacení místo všeobecně pouze dle sm. ř. skand. (§. 93.), pak dle z. belg. čl. 62. a franc. čl. 171. — dle švýc. zák. směn. (čl. 827. ad 12.) toliko proti prvnímu indossovateli při směnkách vlastních. — Dle ostatních zák. směn. nelze proti indossovatelům žalobou touto nastupovati;

e) k směnečníku, domiciliatu a k osobám, na jichž účet směnka byla vydána, lze žalobou z obohacení přihlížeti pouze a jediné dle směn. zákona švýc. čl. 813. odst. 3. Anglický řád směn. nezná žaloby z obohacení.

II. Co se týká lhůty promlčecí, a sice:

a) Pro směnečný nárok direktní proti vydateli vlastní a příjemci vydané směnky vyměřena jest tatáž na 3 leta: dle

našeho a něm. ř. sm. čl. 77., uherského §. 84., skand. §. 77., švýc. čl. 803. — na 5 let: dle nást. rusk. §. 135. odst. 1., dle zák. italsk. čl. 909. (čl. 919.), belg. čl. 82. a franc. čl. 189. — na 6 let: dle sm. z. angl. §. 100. odst. 2. a sice dle tohoto (angl.) zák. z ohledu všech osob směnečně zavázaných.

Promlčení počíná dle všech ř. sm. ode dne dospělosti směnky — pouze dle belg. zák. sm. od druhého dne po dospělosti směnky, čl. 82. neb ode dne poslední žaloby a dle franc. z. čl. 189. ode dne protestu neb ode dne posledního zakročení soudního.

Při směnce na viděnou znějící, která nebyla ve lhůtě od vydatele v ní určené neb zákonem vyměřené k placení předložena, počně promlčení posledním dnem lhůty této (a byla-li dříve předložena ode dne předložení) dle výslovného nařízení §. 135. odst. 2. rusk. nást., a podobně §. 77. skand. ř. a čl. 51. a 82. odst. 3. belg. zák. (čl. 160. a 189. franc. z.) totéž dlužno tvrditi z čl. 260. a 909. (919.) — italského ř. směn.; náš i německý řád sm. nemají sice ustanovení zvláštního, avšak praxis i theorie učí (ač ne souhlasně)[10]) podobně.

b) Lhůty k promlčení práva postihacího vyměřeny jsou v rozličných zák. sm. velmi různě.

Rozebráno:

α) právo postihací majitele;

β) právo postihací indossovatele.

Ad *α)* Postihací právo majitele směnky promlčuje se do 3, 6 a 18 měšíců dle vzdálenosti místa splatnosti směnky dle našeho ř. sm. (něm.) čl. 78. a dle uhersk. §. 85.; do 1, 3, 12 měsíců dle sm. ř. švýc. čl. 804.; do 6 a 12 měsíců dle z. skand. §. 78.; do 9 a 12 měsíců dle nást. rusk. §. 136.; italský a belg. ř. sm. rozeznávají dle vzoru francouzského z., zda-li jest směnka v tuzemsku vydaná a v cizozemsku splatná od případů, kde směnka jest v tuzemsku splatná. Dle italského zákona pomine postihací právo (decade dell' azione di regresso, decadenza čl. 324., 325.) v případech poslednějších, když věřitel i dlužník bydlí v těchže obvodech soudu appellačního do 15 dnů

---

[10]) Srov. jednak případy v č. 20. z r. 1857 Ger.-H. a čl. 94. z r. 1857 Ger.-Ztg., jednak ale též Seuffert, Archiv sv. XIX. str. 398. a Wächter v j. n. str. 455. a 493. pozn. 6. a tam uvedené rozh. c. k. vrchn. říšsk. soudu obch. ze dne 8. října 1873.

čl. 319., jest-li však bydlí oba v obvodech rozdílných dle §. 148. soudn. ř. italsk. do 25 dnů, 40, 90, až 180 dnů. (Srov. můj spis §. 6. k čl. 319. italsk. zák. a §. 7. k čl. 59. a násl. belg. ř. sm. str. 72. a 89. a násl.)

Jedná-li se o směnky v cizině splatné, jsou lhůty ty na 60 120, 240 dnů určeny. Při válce námořní se lhůty ty zdvojnásobní. Dle belg. ř. sm. jest lhůta pro pozbytí („déchéance“ čl. 61.) práva postihacího, při směnkách v tuzemsku splatných vyměřena na 14 dnů, pakli obydlí majitele a zavázaného není více než 5 myriametrů vzdáleno, a rozšíří se vždy o den pro 5 myriametrů větší vzdálenosti obydlí majitele a zavázaného čl. 56. Podobně čl. 165. z. franc.

Stran směnek v cizině splatných vyměřeny jsou v belg. zák. sm. lhůty na 1, 2, 5 a 8 měsíců a zdvojnásobní se pro případ války námořní čl. 57.

Podobně čl. 166. zákona francouzského, jsou tu však lhůty na 1, 2, 5, 8 měsíců (zákon ze dne 3. května 1882, dříve 2, 4, 6, 12 a 24 měsíců) vyměřeny.

Promlčení počíná všudy ode dne protestu — pouze dle §. 78. sm. z. skand. ode dne dospělosti směnky.

Ad β) Lhůty, ve kterých pomine postihací právo indossovatele, jsou celkem stejné, jako pro postihací právo majitele — jen ruský nástin vyměřil lhůtu na 6 a 12 měsíců (ad α: 9—12 měs.) §. 136. ad 1., dle toho, bydlí-li postihatel v Evropě neb v Transkavkázku aneb mimo tyto země. Lhůta počíná celkem stejně dle všech ř. sm., totiž ode dne zaplacení neb ode dne doručení žaloby.

Dle ruského nástinu §. 137. ad 2 též: od projití publikační lhůty (dle všeho lhůta ediktální) aneb ode dne přihlášení ke konkursu. Podobně v Rakousku dle §. 8. konk. ř. ze dne 25. prosince 1868 č. 1. ř. z. z r. 1869.

b) Přerušení neb přetržení promlčení stane se dle našeho a něm. ř. sm. čl. 80., dle uhersk. §. 87., skand. §. 80. a švýc. čl. 806.: žalobou a sice pravidlem doručením téže aneb opověděním pře a ohlášením ke konkursu a sice dle §. 89. uhersk. ř. sm. již vypsáním konkursu, dle ostatních řádů směn. ohlášením pohledávky ke konkursu. Dle rusk. nást. přetrhuje se promlčení toliko podáním žaloby a ohlášením *ke konkursu*, §. 138.

Italský zákon, čl. 905. (915.) a násl., táhne se k nařízením obč. zákona (codice civile z r. 1865). Dle tohoto čl. 2125. a 2129. přetrhuje se promlčení žalobou, upomínkou a též mimosoudním uznáním.

Dle belg. ř. sm. podobně: soudním stíháním a mimosoudním uznáním.

Bylo-li promlčení přerušeno, počne nové promlčení dle výslovného nařízení čl. 807. švýc. a §. 80. skand. z. — dle tohoto s tím, že stalo-li se přerušení, aniž by bylo o žalobě zavedené jednání ukončeno, počne nová lhůta od posledního jednání soudního. (Ostatně u nás i v Německu podobně praxis).

Dle §. 80. skand. ř. přeruší se promlčení jako dle čl. 80. našeho ř. sm., §. 87. uhersk. čl. 806. švýc. a čl. 916. italsk. zák. pouze z ohledu toho kterého dlužníka, avšak dle skand. zák. působí ve prospěch všech předchůdců toho věřitele, od kterého pochází.

c) Byla-li směnka prolongována, počítá se dle výslovného ustanovení čl. 803. švýc. z. tříletá lhůta (z ohledu příjemce resp. vydatele vlastní směnky) ode dne, kdy prodloužená lhůta uplynula. Ostatní ř. sm. nemají zvláštního ustanovení — dle praxis u nás a v Německu panující nemá prolongace směnky pravidlem na promlčení účinku.[11])

d) Co se týká konečně otázky, má-li soudce z povinnosti hleděti k promlčení,[12]) nařizuje pouze uhersk. ř. sm. v čl. 88., že soudce nemá bráti zřetel na promlčení z úřadu. Podobně i u nás učeno vzhledem k čl. 1501. ob. z. obč. — avšak s tím, že soudce v případě takovém nevydá platebního rozkazu, nýbrž že nařídí dle §. 9. min. nař. ze dne 25. ledna 1850 č. 82. ř. z. stání k ústnímu jednání dle práva směnečného, kterak se ale

---

[11]) Srov. o otázce té Sohm v Goldschmidtově časopise XXIII. str. 477. a násl.

[12]) Dle theorie Graweinovy („Verjährung und gesetzliche Befristung") n. j. m. a pozn. 3., nemá sice soudce k promlčení hleděti z úřadu, ovšem ale k zaniknutí nároku pro uplynutí lhůty zákonem vyměřené. Poněvadž však dle téhož spisovatele tak zvané promlčení směnečné není vlastně promlčením, nýbrž zaniknutím nároku pro uplynutí lhůty, musí tedy dle Graweina soudce k promlčení směnečnému (dle Graweina zaniknutí závazku směnečného pro uplynutí zákonné lhůty) hleděti z povinnosti (§. 9. str. 167.—174.).

soudce má pak zachovati dále, když dlužník námitky neučiní aneb se k stání nedostaví, jest sporno. (Blaschke §. 152.) Dle správních náhledů musí soudce žalobu z povinnosti zamítnouti.[12]

Praktické případy.

Případ obdobného užití §. 37. konk. ř.

I.

Na usedlosti č. p. v Ch. manželů Františka a Kateřiny S zjištěna jest pro hypoteční banku pohledávka 2500 zl.

Dne 13. června 1882 prodala se exekučně polovice usedlosti Františka S. za 4501 zl. a při zúčtování ceny trhové účtovala hypoteční banka na nejvyšší podání celý zbytek pohledávky s příslušenstvím 2407 zl. 30 kr.

C. k. okresní soud v Hořicích výměrem ze dne 9. srpna 1883 č. 7440. přikázal pouze polovinu účtované sumy, zachovávaje při tom hypoteční bance dle její žádosti celé opovězené pohledávání na druhé neprodané polovici usedlosti až do úplného zaplacení.

K stížnosti banky změnil c. k. vrchní soud rozhodnutím ze dne 9. října 1883 č. 27064. rozvrh nejvyššího podání, přikázav bance celou účtovanou sumu 2407 zl. 30 kr.,

poněvadž

pohledávka ta rukou nerozdílnou obou držitelů hypotheky právem zástavním zjištěna jest a hyp. bance následkem toho přísluší právo, žádati zaplacení celé pohledávky svojí také z prodané polovice usedlosti, a poněvadž nelze tu užíti analogie §. 37. konk. ř., ježto druhá polovice nebyla zároveň prodána.

Na stížnost jednoho z pozdějších věřitelů, jenž rozhodnutím druhé stolice vyšel na prázdno, potvrdil c. k. nejvyšší soud toto rozhodnutí a zamítnul stížnost z

důvodů

c. k. vrchního soudu s tím dodatkem, že k obdobnému použití §. 37. konk. ř. se nedostává podmínky, to jest na patřičném místě

---

[12]) Srov. též rozh. č. 34., 37. a 287. u Czelechovského, jinak Wächter na j. m. str. 454. a tam uvedené rozh. říšsk. obch. s ze dne 5. června 1872.

podané žádosti věřitele knihovního, jehož pohledávání později vtěleno bylo, než pohledávání hypoteční banky.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 13. ledna 1884 č. 14721.

II.

Následkem toho vyšel výměnkář Václav Št., pokud se týče kapitálu na úhradu poloviny výměnku vypočtěného na prázdno s částkou 15 zl. $64^1/_2$ kr., firma M. & C. s pohledáváním 25000 zl. a mimo to 10 jiných věřitelů A. až K.

Firma M. & C. žádala tudíž na c. k. okr. soudu v Hořicích, aby se ve smyslu §. 37. konk. ř. na polovici usedlosti č. pop. 14. v Ch. paní Kateřiny S.:

I. vložilo v pořadí pohledávky 2500 zl. s přísl. pod pol. 2 pro hypot. banku král. Českého zjištěné právo zástavní

1) za pohledání Václava S. 15 zl. $64^1/_2$ kr. z úhradního kapitálu výměnku jeho a zároveň aby se poznamenalo, že částka tato 15 zl. $64^1/_2$ kr. připadnouti má po smrti Václava Š., věřitelům při exek. prodeji polovice Františka S. na prázdno vyšlým a sice firmě M. & C. s 25000 zl. a ostatním věřitelům A. až K. v pořadí jak jsou vyčteni;

2) za pohledávání v sumě 1187 zl. 99 kr. věřitelů jmenovaných totiž firmy M. & C. pak A. až K. dle pořádku, jak jsou vyčteni;

II. vložil výmaz práva zástavního pro pohledání hypoteční banky král. Českého na polovici Kateřiny S. pod pol. 2. v sumě 2500 zl. s přísl. zjištěné.

Žádosti té připojen byl právoplatný rozvrh tržní ceny, a c. k. okr. soud v Hořicích výměrem ze dne 11. února 1884 č. 1432. žádosti v plném znění vyhověl.

Avšak na stížnosti hypot. banky král. Českého i Kateřiny S. c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 24. března 1884 č. 8856 zrušil výměr tento a zamítl žádost,

neboť

dle §. 31. knih. ř. může vklad jen na základě soukromých neb veřejných listin nastati a musí listiny soukromé v §. 32. konk. ř. vytčené vlastnosti míti.

V přítomném případě se ale žádá za vklad práva zástavního na usedlosti, aniž by nějaká držitele této reality zavazující listina s vlastnostmi §. 32. kn. ř. této žádosti za základ sloužila, tudíž

se také již se stanoviska knihovního zákona zápis tabulární na jednoduchou žádost nemožným býti jeví.

Odvolání se na §. 37. konk. ř. a žádané analogické užit nemá zde místa, neboť zákon má na mysli masu konkursní, ku které více usedlostí patří a které tvoří masu exekuční, jež má býti realisována, ze kteréž, aby uspokojeni byli, všichni konk. věřitelé právo mají, což ale zde místa nemá, jelikož pouze jedna polovice usedlosti Františku S. patřící exekucí stížena byla, kdežto druhá polovice jinému držiteli patřící exekucí stížena nebyla.

V uvážení, že podmínek §. 37. kn. ř. zde není, nelze také na anal. užití ohled vzíti, jelikož poměr na prázdno vyšlých věřitelů konkursních ku každé do masy patřící usedlosti zcela rozdílný jest, ani tito své právo opírají o uznání na cestě likvidační nastalé, kdežto oni své nároky dle analogie §. 37. konk. ř. teprvé v soudní cestě povésti mají.

Firma M. & C. podala revisi, ve které uvedla následující: Ustanovení §. 37. konk. ř. jest rázu principielního a shodujíc se úplně se zásadami práva obecného uloženými zejmena v §§. 896., 1359., 1360., 447., 1447. atd. ob. z. obč. jest normou hodící se na veškeré případy, ve kterých exekut a s ním pozdější věřitelé hypotheky jedné skráceni byli tím, že dřívější hypot. věřitel na prospěch simultanní hypotheky cizí z prvější se úplně učinil zaplacena. Ustanovení toto sahá tudíž daleko za meze řízení konkursního právě mocí své zásadnosti.

To uznal soud c. k. nejvyšší soud poprvé již r. 1872, položiv do repertoria nálezů pod č. 4. rozhodnutí ze dne 16. července 1872 č. 7308. a zejmena větu: „Předpisu §. 37. konk. ř. užiti lze analogicky rozvrhujíc tržní cenu za nemovitosti exekučně prodané, simultanními hypothekami zavazené.“

Právní náhled tento secundum rationem juris čerpaný a opíraný o ustanovení §. 7. ob. z. obč. a §. 437. ob. s. ř. opakoval c. k. nejv. soud i v dalších rozhodnutích zejmena ze dne 9. května 1877 č. 5287. (Sbírka Unger-Glaser č. 6477.), ze dne 5. dubna 1878 č. 11402. (Ung.-Glaser č. 6824.), ze dne 10. března 1880 č. 2685. (Ung.-Glaser č. 7893.), ze dne 11. května 1880 č. 5201. (Ung.-Glaser č. 7972.).

S principielním rázem ustanovení §. 37. konk. ř. shoduje se, aby se ho užilo a užívá c. k. nejvyšš. soud ustanovení toho 1) mimo konkurs; 2) jsou-li držiteli simul. hypothek osoby různé; *3) nejsou-li* samostatné simultanní hypotheky, nýbrž jednotlivé

a likvotní díly téže nemovitosti; 4) je-li jen jediná hypotheka (alik. díl) v exekuci.

Souvisíť to se zásadou obč. zákonníka, že solidární dlužník zaplativ úplně věřitele žádati může na soudlužnících poměrného nahrazení. Vchází podle §. 896. ob. z. obč. per cessionem ex lege v právo věřitelovo, ovšem jen částečně, pokud totiž vlastní závazek tomu nebyl na odpor.

K této zásadě přičinil §. 37. konk. ř. pouhé corollare, že totiž ona cessio ex lege prospívá nejen exekutovi, nýbrž přímo věřitelům na prázdno vyšlým, kteří žádati mohou, aby se na liberované nemovitosti v pořadí pohledávky úplně zaplacené a zároveň mazatelné vložilo jejich právo (2. odst. §. 37. k. ř.).

František Š. byl solidárním dlužníkem s Kateřinou Š., pokud se týče pohledávky, kterou si hypot. banka král. Českého jediné z polovice Františka Š. zaplatiti dala. Tímto jednostranným aktem nemohla hypot. banka na právech firmy M. & C. i ostatních věřitelů ničeho ani měniti ani rušiti, osvobození solidární dlužnice Kateřiny Š. nemůže jim býti na újmu.

Otázkou mohlo pouze býti, stačí-li ku provedení práva dle §. 37. k. ř. věřitelům žádost, či jsou-li odkázáni na cestu práva, jak soudí c. k. vrchní soud.

Úsudek ten není po zákonu: Žaloba totiž musela by zůstati bez účinku proto, že směřujíc sice na liberovaného držitele druhé hypotheky (Kateřinu Š. mimo zaplaceného věřitele), nemohla by se poznamenati v knihách, poněvadž není podmínek §. 59., 61. sqq., 69. a 70. knih. ř. Zatím ale dojde hypot. banka skutečného zaplacení u vydražitele poloviny Frant. Š., vydá výmaznou kvitanci a bude pohledávka její dávno před ukončením sporu i na polovině Kateřiny Š. vymazána a pořadí její pro firmu M. & C. a ostatní věřitele ztraceno.

Není tedy správným názor c. k. vrchního soudu, že žádost nestačí. Vždyť §. 37. konk. ř. právě jenom žádost a nikoli žaloby předpokládá a c. k. nejvyšší soud sám rozhodnutím ze dne 13. ledna 1884 č. 14721. pouhou žádost na pravém místě za nutnou uznal.

Co pak se týče toho, že mé žádosti nejsou připojeny listiny knih. řádem předepsané, není to správné, neboť listiny mnou předložené jsou listinami veřejnými dle ustan. §. 33. odst. *d)* knih. ř., mající moc veřejného výroku, soudně p r á v ě p o d l e §. 37. k o n k. ř. v y k o n a t e l n é h o.

Vždyť vykonatelnost listiny veřejné (§. 33. *d)* kn. z.). posuzovati se musí dle předpisu soudního tudíž i konk. řádu. Aby v rozvrhu trhové ceny výslovně obsažena byla klausule intabulační ohledně nároků pozdějších věřitelů, toho není potřebí, ježto knih. zákon klausule té pouze při listinách soukromých vyžaduje. Že soudové pravidelně rozvrhujíce trhovou cenu a vyslovujíce, které knih. pohledávky na prázdno vycházející zároveň připojují: „že se mohou na základě tohoto výměru vymazati“, jest superplus, které nemůže býti na závadu jiným právním úkonům, ex lege (§. 37. konk. ř.) k témuž výměru připojeným, třeba výměr ten o nich klausule podobné neobsahoval.

Na tuto dovolací stížnost firmy M. & C. c. k. nejvyšší soud dle intim. c. k. okr. soudu hořického ze dne 3. června 1884 č. 6028. změnil rozhodnutí druhé stolice a obnovil výměr povolovací okresního soudu.

Důvody.

Především budiž podotknuto, že žádost firmy M. & C. se stanoviska řízení exek. posuzovati a vyříditi sluší, jak by se bylo státi muselo, kdyby žádost ta se byla učinila za účtování pohledávky při stání k rozvrhu tržní ceny za polovici usedlosti Františka S. položeném.

Hledíc k ustanovení §. 437. ob. ř. s. nelze popírati možnost, aby se použilo obdobně ustanovení §. 37. konk. ř. při rozvrhu trhové ceny za statek nemovitý, který mimo konkurs exekučně prodán byl, jedná-li se o pohledávání, která simultánně na jiných statcích váznou.

Při tom jest vzhledem k §. 447. ob. z. obč. a k §. 15. knih. zák. ohledně práva zástavního nerozhodné, zda-li nemovité statky jedinému dlužníku či více osobám náležejí, zda jediné knihovní těleso tvoří či ve více vkladbách zapsány jsou.

V přítomném případu vázlo pohledávání hypot. banky království Českého v sumě 2500 s přísl. nerozdělené na nemovitosti Františka S., kterou tvořila jeho neoddělená polovice usedlosti č. pop. 14. v Ch., a na nemovitosti Kateřiny Š. totiž druhé polovičce. Jelikož hypoteční banka — jak doloženo jest spisy týkajícími se exekuce na polovici usedlosti Františka S. a vyřízeními o rozpočtu trhové ceny, které firma M. & C. své žádosti přiložila — žádala, aby celý zbytkový obnos jejího pohledání i s příslušenstvím v sumě 2407 zl. 30 kr. ze zástavy Františka Š. exekučně prodané,

to jest z ceny za ni stržené zaplacen byl, a jelikož jí také celé její pohledávání z trhové ceny, kterou vydražitelka za koupenou polovici usedlosti Františka S. zaplatiti má, přikázáno bylo a tím se stalo, že věřitelé nacházející se v knihovním pořadí za hypoteční bankou totiž výměnkář Václav S. sumou 15 zl. 64½ kr. z úhradního kapitálu polovice výměnku a firma M. & C. celou pohledávkou 25000 zl. na prázdno vyšly, kdežto by v případě tom, že by hypoteční banka na exekučně prodanou polovinu usedlosti toliko poměrnou část, to jest polovici svého pohledávání byla účtovala, dle rozpočtu trhové ceny c. k. okr. s. v Hořicích ze dne 9. září 1883 č. 7440. výměnkář celý kapitál na výměnek vypočítaný, firma M. & C. část svého pohledávání v sumě 1187 zl. 99 kr. by byli obdrželi: nabyli jmenovaní věřitelé následkem žádosti hypoteční banky a jelikož ona zaplacení celého svého pohledávání ze statku Frant. Š. nabyla, práva, aby žádali dle §. 37. konk. ř., že se ku krytí jejich pohledávek sumy 15 zl. 64½ kr. a 1189 zl. 99 kr. z výtěžku prodejem polovice usedlosti Kateřiny S. docíleného vyloučiti a jim odvésti mají potud, pokud z toho výtěžku pohledání hypot. banky dle svého knih. pořadí zaplacena by byla a tedy, jelikož polovice usedlosti Kateřiny S. ještě prodána není, aby tento nárok vtělen byl na polovici té v knih. pořadí pohledávky hyp. banky, která již z ceny trhové za prodanou druhou polovinu zaplacena jest a tudíž zároveň na druhé polovici vymazati se má.

Tento nárok jest opodstatněn vyřízeními o rozpočtu trhové ceny jako veřejnými listinami, které přiloženy jsoužá dosti firmy M. & C. a žádost sama je v §. 37. konk. ř. odůvodněna.

Na tom nemění ničeho, že hyp. banka na místě, aby zaplacení celého svého pohledání přijala z trhové ceny za prodanou polovici usedlosti Františka Š. od vydražitelky Kateřiny S., s touto se dohodla*) v ten smysl, že suma 2407 zl. 30 kr., kterou hyp. banka obdržeti měla, na polovici zakoupené pojistit se má, jelikož takové dohodnutí věřitele, který z nejvyššího podání kryt byl, s vydražitelem zástavy, na újmu býti nemůže právu z §. 37. konk. ř. pro pozdější věřitele vyplývajícímu.

Proto měla se stížnost hyp. banky, podaná na výměr c. k. okr. soudu, kterým účel ustanovení §. 37. konk. ř. zachován jest, jako neodůvodněna zavrhnouti. Totéž platí o rekursu Kateř. S.,

*) Okolnost tato patrně uvedena byla hyp. bankou ve stížnosti na vrchní soud.

jelikož výnos c. k. okr. soudu nějakého práva jejího ani neporušil, ba ani se nedotekl.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 13. května 1884 č. 5608.

Dr. J. Javůrek.

K výkladu smluv (§. 915. ob. z. obč.).

J. P. podala dne 28. listopadu 1882 na L. H. žalobu o zaplacení ceny 8 zl. 50 kr. za koupenou a odebranou pšenici a sice za 30 hektolitrů.

Ve sporu vedeném o té žalobě namítal žalovaný, že sice od žalobkyně 30 hektolitrů pšenice koupil, že však myslel 8 zl. 50 kr. za jeden metrický cent, nikoliv za jeden hektolitr.

Rozsudkem c. k. krajského soudu v Mladé Boleslavi ze dne 4. května 1883 č. 1930 bylo žalobě dáno bezvýminečně místo z těchto

důvodů:

Co se týče námitky žalovaného, že totiž myslel 8 zl. 50 kr. za metrický cent, musí se toto vyjádření, an žalovaný při určení ceny množství, za které určitou cenu nabízí, zřejmě neudal, považovati za nejasné a jest dle §. 915. ob. z. obč. jemu na škodu; neboť žalobkyně s důvodem za to míti mohla, že žalovaný myslí ono množství, dle kterého se všeobecně na obilním trhu prodává, a to jest právě hektolitr.

K appellaci žalovaného změnil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 4. července 1883 č. 15507. rozsudek stolice první v ten smysl, že se dává žalobě jen tenkráte místa, když žalovaný vedle svého vědomí a upamatování přísežně co nepravdivé nepopře, že on osobě, která mu vzorek koupené pšenice přinesla, když táž na jeho otázku, jakou váhu žalobkyní nabízená pšenice za hektolitr má, odpověděla, že váží 75 kilo, nabídl za tuto pšenici 8 zl. 50 kr. za hektolitr a to z těchto

důvodů:

Jaké má býti svolení kupce a prodávajícího, dlužno posouditi dle §. 864. ob. zák. obč. a ustanovuje §. 1054. ob. zák. obč. smlouvy kupní za hlavní náležitost určitost kupní ceny. Dle výkladu žalobkynina vyhovuje také smlouva, ze které se žaluje,

všem požadavkům §§. 864. a 1054. ob. zák. obč., ježto oba kompaciscenti souhlasnou vůli měli, hektolitr pšenice obnosem 8 zl. 50 kr. ceniti. Tato poslední okolnost byla žalovaným popřena a tvrdí se, že nebyla tato cena 8 zl. 50 kr. jím za jednotku míry nabídnuta, nýbrž za jednotku váhy. Je-li toto udání žalovaného pravdivé, pak nebylo souhlasného prohlášení vůle mezi kupcem a prodávající o cenu kupní docíleno, ježto by dle náhledu žalobkyně co cena za metrický cent 10 zl. $60^1/_2$ kr., dle náhledu žalovaného cena hektolitru při váze 75 kilo 6 zl. $37^1/_2$ kr. vyplývalo. Pakli shoda kupní cenu docílena nebyla, není tu také smlouvy kupní a musela by prosba žalobní, která se výhradně o kupní smlouvu opírá, zamítnuta býti. Proto bylo uznáno na důkaz žalobkyní o rozhodném faktu nabídnutý.

K revisi žalobkyně změnil c. k. nejvyšší soud ve Vídni rozsudek stolice druhé a potvrdil rozsudek soudce prvého z těchto

důvodů:

Žalovaný doznal, že žalobkyně svým otcem jemu vzorek pšenice poslala, aby jí věděti dal, mnoho-li by za pšenici dal a nepopřel dále, že vzorek zkoumal a se ptal, mnoho-li hektolitr této pšenice váží a že na danou odpověď, že tato pšenice, hektolitr 75 kilo váhy má, 8 zl. 50 kr. za pšenici nabídl. Při tomto stavu věcí třeba za to míti, že žalovaný při svém nabídnutí 8 zl. 50 kr. za jednotku vzal jeden hektolitr 75 kilo váhy a to tím více, ana ta míra při obilí obyčejnou jest; jelikož pak otec žalobkyně jako splnomocník její toto nabídnutí přijal, jeví se koupě pšenice za 8 zl. 50 kr. za hektolitr uzavřená, anižby zvláštního důkazu o tom bylo třeba. Na námitku žalovaného, že při nabídnutí ceny 8 zl. 50 kr. měl na zřeteli metrický cent, nelze vzíti zřetele, jelikož by při tomto mínění otázka, mnoho-li pšenice hektolitr váží, zcela bezdůvodnou byla. Koupě byla uzavřena a sluší žalobní prosbě tudíž dáti místa.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 3. října 1883 č. 9781.

Dr. Austerlitz.

Příspěvek o důkazu porovnáním rukopisu. K §. 11. ob. ř. s.

Jan Tupec žaluje na Františku Jandovou a spol. o spravení záznamu práva zástavního na usedlosti č. pop. 20. v Přestavlkách

pro 5000 zl. vydobytého udává v žalobě toto: Akceptováním směnek na 2000 zl. a 3000 zl. lit. *A.* a *B.* splatných dne 25. září 1879 zavázali se František a Františka Jandovi zaplatiti Josefu a Františce Tupcovým jakožto vydatelům a remittentům směnek valutu 2000 zl. a 3000 zl.

Směnky tyto byly postoupeny mně, a poněvadž dlužníci neposkytovali mně dosti jistoty, dali mně k mé žádosti prohlášení, dle něhož bylo zaznamenáno na jich usedlosti č. pop. 20. v P. právo zástavní pro mne za těchto 5000 zl., kterouž usedlost mně dali v zástavu. V prohlášení tom uznali dlužníci, že mi částku 5000 zl. z hotové zápůjčky dluhují. O těchto a ještě jiných méně důležitých věcech byli vedeni Josef a Františka Tupcovi za svědky.

V odpovědi udali žalovaní: Není pravda, že jsme já Františka Jandová a můj (mezi tím zemřelý) manžel František se zavázali zaplatiti manželům Josefu a Fr. Tupcovým jakožto prý vydatelům a remittentům směnek *A.* a *B.* směnečné obnosy 2000 zl. a 3000 zl. a popíráme, že já Františka Jandová a František Janda akceptovali jsme směnky ddto. v Kostelci dne 25. března 1879 *A.* a *B.* na 2000 zl. a 3000 zl. splatné dne 25. září 1879. Dále opřeli se žalovaní proti prohlášení namítajíce, že neobdrželi valuty. Svědkům vytkli zavržitelnost, jelikož jako giranti jsou žalobci povinni postihem.

V replice uvádí žalobce: Podpisy František Janda a Františka Jandová na směnkách *A.* a *B.* žaloby byly od manželů Františka a Františky Jandových vlastnoručně psány. O tom nabídnut dále důkaz znalci.

V duplice popřeno, že podpisy František Janda a Františka Jandová na směnkách lit. *A.* a *B.* byly od Františky Jandové a Františka Jandy vlastnoručně psány. Znalci byvše slyšeni uznali, že podpisy na směnkách nejsou psány od Františka a Františky Jandových. Svědci Josef a Františka Tupcovi dosvědčili, že tito směnky ty podepsali.

Ostatní okolnosti patrny jsou z důvodů rozsudků.

Rozsudkem c. k. okresního soudu v Kostelci n. O. ze dne 12. dubna 1883 č. 2768. bylo dáno žalobě bezvýminečně místo a záznam práva zástavního uznán za spravený z těchto

důvodů:

Přední otázkou v tomto sporu jest, zdali manželé František a Františka Jandovi směnky *A.* a *B.* podepsali čili nic, neboť na

zodpovídání této otázky závisí rozhodnutí, zdali manželům Josefu a Františce Tupcovým jako remittentům a vydatelům a následovně také in bianco indossataři Janu Tupcovi platná směnečná pohledávka proti Jandovým příslušela.

Dle souhlasného nálezu znalců nebyly podpisy manželů posléz jmenovaných na směnkách vlastnoručně psány a musely prý býti přepsány nějakou cizí rukou.

Naproti tomu dosvědčují přísežně vadná svědkyně Františka Tupcová a zavržitelný svědek J. Tupec, že Jandovi podpisy ty učinili. Dle §. 144. ob. ř. s. má soudce uvážiti, mnoho-li víry vadnému svědku přiložiti se může. Uváží-li se pak, že Františka Tupcová jest sice snachou žalobcovou, zároveň ale také vlastní dcerou žalované a sestrou spolužalovaných, dále že její svědectví souhlasí ovšem v ostatních kusech se svědectvím zavržitelného svědka Václava Tupce (jenž o jiných věcech byl slyšen), může se pokládati její svědectví za poloviční důkaz, kterýž svědectvím Josefa Tupce dle posl. odst. §. 141. ob. ř. s. v úplný důkaz se doplňuje.

Any takto o pravosti podpisů uvedených dva opačné důkazy provedeny jsou, sluší uvážiti, ku kterému z nich spíše přihlížeti jest. V tom ohledu musí se rozhodně přednost dáti důkazu svědeckému, kterémuž zákon v §. 137. ob. ř. s. moci úplného důkazu připisuje, kdežto dle §. 135. ř. s. důkaz porovnáním rukopisů podle stavu věci a okolnosti posuzovati se má.

Patrně vychází zde zákon od náhledu ze zkušenosti čerpaného, že rukopisy téže osoby sobě nepodobny býti a naopak zase rukopisy rozličných osob sobě podobati se mohou.

V tomto sporu důkazu znaleckému tím méně důležitosti přikládati lze, ježto podpisy Jandových s jediným jich podpisem na dluhopise C. porovnány býti mohly. Podpisy na směnkách byly připojeny v jinou dobu než ony na dluhopise a takto snadno jiný ráz míti mohly. Ostatně nepodávají žalovaní, z jichž strany by se to jedině dalo očekávati, nějakého vysvětlení o tom, kým a v jakém úmyslu podpisy ty padělány byly.

Jakož pak uvedeným svědeckým důkazem zjištěna jest pravost podpisů Jandových a tudíž také pravost původních směnečných pohledávek 2000 a 3000 zl., jest tímtéž důkazem provedeno, že původní věřitelé Josef a Františka Tupcovi žalujícímu Janu Tupcovi tyto pohledávky postoupili, že pak manželé Jandovi na žádost Jana Tupce jemu sprostředkováním Václava Tupce podepsali dlu-

hopis lit. *C.*, v kterémž se změnou právního důvodu, totiž určením zápůjčky, na místo dřívějšího závazku směnečného ve smyslu §. 1376. a 1377. ob. z. obč. manželé Jandovi pohledávku žalobcovou v sumě 5000 zl. uznali.

Ani pak žalovaní doznávají, že dluhopis ten od manželů Jandových podepsán byl, jest tím zároveň dle §. 113. ob. ř. s. dokázáno, že se tito manželé zavázali tuto uznanou pohledávku 7% zuročiti a po čtvrt letní výpovědi solidárně zaplatiti jakož i že dali do hypotheky pro tuto pohledávku svou usedlost.

Uvedeným svědeckým důkazem jest také sama sebou vyvrácena námitka žalovaných, že dluhopis byl podepsán jen na oko k tomu účelu, aby účinnost předkupního práva na této usedlosti vězícího zmařena byla.

An pak takto žalobce nejen pravost uvedené pohledávky, nýbrž i právní důvod zástavního práva prokázal, námitky žalovaných dílem od žalobce vyvráceny dílem nerozhodny jsou, bylo žalobě dáno bezvýminečně místa.

K dovolání žalovaných změnil c. k. vrchní soud v Praze rozhodnutím ze dne 6. července 1883 č. 17257. první rozsudek, a nalezl, že žalobě bude dáno místo a záznam za spravený považován, když nevykoná Františka Jandová přísahu, že není pravda, že podpisy na směnkách *A.* a *B.* František Janda a Františka Jandová vlastnoručně od těchto podepsány jsou.

Důvody.

K průvodní platnosti dlužního úpisu o zápůjčce lit. *C.* jest dle §. 1001. ob. z. obč. a patentu ze dne 1. března 1787 č. 636. sb. s. z. zapotřebí přičtení upsané zapůjčené valuty.

Že na dlužní úpis, jenž žalobě základem jest, hotová zápůjčka, jaká se v tomto dluhopise předstírá, připočtěna nebyla, žalobce doznal, tvrdiv, že žalobě připojené směnky manželů Jandových tvoří valutu zápůjčky tímto dlužním úpisem osvědčené.

Nebyla-li však v dluhopise předstíraná valuta dána, pak musí žalobce prokázati, že a jaká valuta dána byla, on musí tudíž, ježto ve směnkách *A.* a *B.* se manželé Jandovi k zaplacení 5000 zl. zavázali a tyto směnky girem žalobci se dostaly, prokázati, že dlužní závazek akceptantů po právu jest, že tedy podpisy manželů Jandových jsou pravé. Tento důkaz vedl žalobce Josefem a Františkou Tupcovými, porovnáním rukopisu za přispění znalců a vratitelnou rozhodnou přísahou. Od důkazu svědky musí upuštěno

býti, poněvadž Josef a Františka Tupcovi jakožto předchůdci žalobcovi buď si dle práva obecného neb směnečného postihem zavázáni jsou, tudíž k námitce zavržitelnosti proti nim podané dle §. 141. ř. s. za zavržitelné svědky pokládati je dlužno.

Jak mnoho víry porovnání rukopisů zasluhuje, má soudce dle §. 135. s. ř. posouditi. Z toho následuje, že soudce na dané dobrozdání znalců vázán není, nýbrž ve všech případech jeho uvážení ponecháno jest, mnoholi víry porovnání rukopisů zasluhuje.

Při porovnání rukopisů t. j. podpisů Jandových na směnkách s jejich nepochybně pravými podpisy na dlužním listě lit. *C.* nedospěl vrchní soud k resultátu znalci v protokole ze dne 20. prosince 1882 podanému, že tyto podpisy nepravé jsou. Nemohl však také přesvědčení o jich pravosti nabýti, ježto povstání těchto směnek v temnou roušku zahaleno jest.

Zbyla tedy z nabízených důkazů o pravosti akceptů pouze přísaha, na niž tudíž dle §. 104. a 203. s. ř. uznáno býti muselo a od ní dle §§. 204., 205., 210. a 211. s. ř. výsledek sporu závislým učiněn. Františka Jandová byla k vykonání této přísahy také za spolužalované připuštěna, poněvadž František Janda již zemřel a ona jedině o skutečnosti, jež odpřisáhnouti se má, vědomost má.

Okolnost teprvé v odvolání uvedená, že směnky již z té příčiny za zápůjčkovou valutu pokládati nelze, poněvadž vráceny nebyly, nezasluhuje žádného povšimnutí, poněvadž žalovaní nenamítali, že se žalobce zdráhal směnky vrátiti.

K dovolání žalobcovu c. k. nejvyšší soud zrušiv rozhodnutí druhé stolice, potvrdil rozsudek první, však z těchto

důvodů:

Oběma rozsudkům nižších stolic slouží za základ zcela pravý náhled, že platnost dluhopisu lit. *C.* vzhledem k námitce žalovaných o nevyplacené valutě a vzhledem k doznání žalobce, že vyplacení valuty na hotovosti se nestalo, naproti tomu také vzhledem k tvrzení, že valuta pozůstávala v žalobních směnkách resp. ve směnečných obnosech a že směnečné pohledávky dluhopisem lit. *C.* žaloby na pohledávku ze zápůjčky přeměněny byly, na důkazu jsoucnosti směnečného závazku manželů Jandových závisí a diferují oba rozsudky nižších stolic, jež oba nutnost průkazu pravosti akceptů manželů Jandových na směnkách *A.* a *B.* se nalezajících předpokládají, pouze v tom, že první stolice tento důkaz pokládá

za provedený svědky vedenými, kdežto druhá stolice na tento důkaz ohledu nebrala a na dotčenou rozhodovací přísahu uznala.

Co se pak týče obou směnek, žalovaní v odpovědi pouze popřeli, že manželé Jandovi se manželům Tupcovým zavázali směnečné obnosy 2000 a 3000 zl. zaplatiti a dále popřeli, že Jandovi směnky *A.* a *B.* přijali. Pravost na obou směnkách se nalezajících podpisů jmen „František Janda" a „Františka Jandová" nebyla však od žalovaných nijak popřena,*) musí se dle §. 11. s. ř. za mlčky přiznanou považovati a nepotřebuje tedy dalšího důkazu.

Vzhledem k tomu jest ono uvedené popření, jež se jeví jako pouhé popření právních následků, vyvozovaných z pravosti podpisů jmen adressatů na obou směnkách žaloby, zcela nerozhodné a nemělo se k němu nikterak hleděti.

Nemůže tedy rozhodovati ani svědecký ani znalecký důkaz ani přísaha o pravosti podpisů Jandových a bylo tedy vzhledem k mlčky přiznané této pravosti potvrditi rozsudek první stolice, jímž žalobě místa dáno.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 20. listo- 1883 č. 11311.

Dr. Fultner.

Ten kdo žádá za provedení důkazu pro věčnou pamět během sporu musí odpůrci nahraditi náklady provedením důkazu jemu vzešlé, nikoli však náklady vzešlé jednáním o žádost za povolení důkazu.

Barbora Bohuslavová v Jabkenicích podala dne 27. července 1883 pod č. 7205. na Jana Štěpána v Kosořicích žalobu o dodržení ústní trhové smlouvy o usedlost č. pop. 2. v Jabkenicích uzavřené.

Mezi sporem podal žalovaný Jan Štěpán žádost za povolení a provedení důkazu pro věčnou pamět soudním odhadem usedlosti č. pop. 2. v Jabkenicích. Žádaný důkaz byl přes odpor žalující Barbory Bohuslavové povolen a za intervencí právního zástupce jejího proveden.

*) Připomenouti sluší, že žaloba netvrdila, že Jandovi směnky podepsali, nýbrž že akceptováním směnek se zavázali, kteréž tvrzení žalovaní ovšem popřeli.

Výměrem c. k. m. del. okres. soudu v Ml. Boleslavi ze dne 22. září 1883 č. 8868. byly žalobkyni přisouzeny útraty jednáním o žádosti a provedením důkazu jí vzešlé v obnosu 24 zl. 86 kr.,

poněvadž

byť by i spor již zaveden byl, není ještě zjevno, zdaliž na důkaz, který byl proveden, uznáno bude.

K stížnosti žalovaného změnil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 23. října 1883 č. 29984. výměr tento, zamítl prosbu žalující Barbory Bohuslavové za přisouzení útrat a odkázal ji, aby náhradu útrat jí vzešlých ve sporu samém žádala:

neboť

útraty vzešly za tím účelem, aby zajištěn byl prostředek průvodní ve sporu, mezi oběma stranama již projednávaném, jsou to tudíž útraty se sporem souvisící, jichž nutnost za účelem obrany a povinnost k jich náhradě ani posouzena býti nemůže, nýbrž soudci, jemuž rozsudek vynášeti bude, ponechána býti musí.

K dovolací stížnosti žalující Barbory Bohuslavové změnil c. k. nejvyšší soud toto rozhodnutí c. k. vrch. soudu zemského, potvrdil výměr první stolice, snížil ale zároveň přisouzené útraty na obnos 21 zl. 50 kr. a uznal dále, že Jan Štěpán na útratách dovolací stížnosti obnos 4 zl. 10 kr. Barboře Bohuslavové nahraditi má;

neboť

když při důkazu pro věčnou pamět žadatel dle §. 193. ob. ř. s. náklady provedením důkazu toho spojené, k nimž se také čítati mají náklady, které odpůrci za touto příčinou vzejdou, — poněvadž oprávněn jest při důkazu intervenovati, — napřed složiti má, tož jest tento oprávněn, náhradu útrat ihned žádati, při čemž, jak se samo sebou rozumí, dokazujícímu zůstaveno jest, dospěje-li věc ke sporu, zaplacené náklady zpět žádati.

Odpůrce toho, jenž za provedení důkazu žádá, nemůže se svým nárokem na náhradu útrat na příští rozhodnutí ve věci hlavní odkázán býti proto, že v době kdy důkaz byl proveden, mezi stranama spor ve věci hlavní již zaveden jest, poněvadž dotčený důkaz nebyl proveden jakožto výkon sporu hlavního, nýbrž tvoří, pokud se důkazu toho ve sporu hlavním neužije, samostatný výkon, o němž jisto není, bude-li ho také užito ve sporu hlavním.

Do útrat těchto nelze však čítati také ty, které vzešly odpůrci žadatelové jednáním o žádosti posledňejšího.

V tomto směru rozhoduje okolnost, kdo se v tomto vedlejším sporu míti má za zvítězivšího a kdo za podlehnuvšího.

V přítomném případu byla žádost za provedení důkazu přes odpor Barbory Bohuslavové při stání ze dne 23. srpna 1882 kladený, povolena; musí se tedy, co se tohoto jednání týče, Barbora Bohuslavová za podlehnuvší míti a není proto oprávněna žádati náhradu útrat za toto stání.

Z příčiny té byl při obnovení výměru prvního soudce přisouzený obnos útrat na 21 zl. 50 kr. snížen. Poněvadž dovolací stížnost v podstatné části výsledku měla, jest Jan Štěpán povinen náklady její Barb. Bohuslavové nahraditi.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 1883 č. 14479.

Adj. Leop. Veselý.

Doložka plné moci advokáta stranou podepsané, že účet platí v celé výši za schválený, pakli strana v určité době za soudní upravení nežádá, jest bez významu a nezbavuje advokáta povinností, aby dal před žalobou účet soudem upraviti.

Advokát dr. A. podal dne 28. listopadu 1882 pod č. 26107. proti B. žalobu o 63 zl. 10 kr. za konané práce právnické.

Žalovaný namítal, že účet soudně upraven a tudíž předpisu dv. dekr. ze dne 4. října 1833 č. 2633. vyhověno není, oproti čemuž žalobce odvolával se na doložku plné moci v nadpisu uvedenou.

C. k. m. del. okresní soud v Plzni odsoudil žalovaného rozsudkem ze dne 28. srpna 1883 č. 20803. k zaplacení zažalované částky se soudními útratami, nevykoná-li buď přísahu rozhodovací „že jemu v polovici října 1882 účet žalobcův dodán nebyl“ aneb přísahu rozhodovací, „že plnou moc ze dne 2. listopadu 1881 vlastní rukou nepodepsal;“ pro případ, že žalovaný tu neb onu přísahu vykoná, byla žaloba zavržena.

Důvody.

Svědky prokázáno jest, že žalovaný žalobce v listopadu 1881 požádal o zastupování v záležitostech právnických.

Žalobce tvrdí, že při tom žalovaný podepsal plnou moc s do-

ložkou, že účet za konané práce platí za schválený od žalovaného, pakli tento ve 14 dnech po dodání jeho za soudní upravení nežádá, dále že účet na zažalovaný obnos znějící žalovanému v polovici října 1882 doručen byl.

Poněvadž žalovaný popřev obě zmíněné okolnosti ani netvrdil, že by za soudní upravení byl žádal, jest rozhodným, jsou-li obě pravdivé, v kterémž případě žalovaný ku zaplacení odsouzen býti musí, poněvadž pak podmínce smlouvy vyhověno jest, a muselo tedy uznáno býti na obě přísahy v rozsudku formulované, a žaloba i pro případ vykonání jen jedné z obou zavržena.

K odvolání žalovaného změnil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 30. října 1883 č. 27971. rozsudek první stolice a zamítl žalobu pro tentokráte z těchto

důvodu:

O uznání účtu nelze mluviti i kdyby byl žalovaný plnou moc, jak žalobce tvrdí, vskutku podepsal. Neboť v čas vyhotovení této plné moci účtu ještě nebylo, poněvadž práce ještě konány nebyly, uznání však může se dle zákona vztahovati pouze ku pohledávce v ten čas již existující nikoliv ale k výši budoucně teprvé možné; rovněž nelze něco nepozůstávajícího schváliti napřed. Totéž vysvítá z §. 16. adv. ř., dle něhož si advokát v každé době zastupování určitou odměnu vymíniti může, tedy také tu předmětem úmluvy určitý číselný obnos býti musí.

Dle toho jest v plné moci obsažená doložka, která s §. 17. adv. ř. a dosud platným dv. dekr. z 4. října 1833 č. 2633. nesrovnává a spíše všeobecné a tudíž neplatné vzdání se práv dle §. 937. ob. z. obč. obsahuje, beze všeho významu.

Poněvadž žalobce určení výše své palmární pohledávky cestou zákonem předepsanou nevykázal, musela žaloba jeho pro tentokráte zavržena býti.

Přes dovolání žalobcovo potvrdil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice z těchto

důvodů:

Poněvadž úmluva o výši palmární odměny žalobcovy se nestala, má dle §. 1152. ob. zák. obč. odměnu vyměřiti soud; vyměření toto díti se má dle předpisu dv. dekr. z r. 1833 cestou nespornou, na čemž adv. řád ničeho nezměnil.

Pokud žalobce této cesty neužil, nemůže pohledávku svou určité výši *zažalovati.*

Doložka v plné moci obsažená, o níž žalobce se opírá, jest proto bezvýznamnou, poněvadž v ní skutečnou úmluvu o výši odměny, jak ji §. 16. adv. ř. předpokládá, spatřovati nelze.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 13. ledna 1884 č. 14881.

Dr. Šikl.

Litografovaný podpis vydatele směnky není podpisem ve smyslu čl. 4. odst. 5. ř. směn. a schází proto směnce litografovaným podpisem vydatele opatřené podstatná náležitost směnky. Indossace na oko? in procura? Námitka neplatnosti dle zákona ze dne 30. června 1878 č. 90. ř. z. o obchodu s losy a lhůtními listy.

Platebním rozkazem c. k. obchodního soudu v Praze ze dne 27. ledna 1883 č. 4653. bylo žalovanému Václavu Č. nařízeno, aby jakožto příjemce směnky dané v Praze dne 25. října 1881 znějící na částku 75 zl. žalující Tereze W. jakožto majitelce a indossovnici zaplatil sumu směnečnou 75 zl. i s 6% úroky z prodlení ode dne 26. dubna 1882 až do zaplacení jdoucími a náklady žalobními na 7 zl. 47 zl. vyměřenými.

V obranách sub praes. 2. února 1883 č. 6022. proti tomuto platebnímu rozkazu podaných zapřel žalovaný tvrzení žaloby, že Jindřich B. směnku žalobní vydal a jako vydatel vlastnoručně podepsal, a učinil ještě další námitky, které z důvodů rozhodovacích prvního soudu jsou patrny.

K obranám těmto zrušil c. k. obchodní soud v Praze rozsudkem ze dne 25. května 1883 č. 26089. platební rozkaz ze dne 27. ledna 1883 č. 4653. a odsoudil žalující k náhradě nákladů soudních v částce 33 zl. 85 kr. a to z těchto

důvodů:

1) Námitka žalovaného Václava Č., který svůj podpis jakožto příjemce směnky za pravý doznal, že žalující Tereza W. není k žalobě legitimována, poněvadž indossace na rubu se nalezající jest nepravá a poněvadž indossace v čas odevzdání směnky žalující na směnce se nenalezala, není po právu, poněvadž žalovanému již dle všeobecné zásady soudního řízení nepřísluší právo, pravost gira popříti, an on na giru súčastněn není, kterážto zásada v čl. 36. ob. ř. s. potvrzení nalézá;

neboť z čl. 36. a 43. zřejmě na jevo vychází, že příjemce giratáři a majiteli směnky bez dalšího zkoušení pravosti gira platiti má a že mu nepřísluší majiteli směnky ještě důkaz o pravosti gira uložiti. Co se týče okolnosti, že při odevzdání směnky na žalující indossace ještě scházela, nemá tato váhy, anť zákonem předepsáno není, že by tak, jak tvrzeno, státi se muselo.

2) Námitky žalovaného, že žalující vlastnictví směnky nenabyla, poněvadž jí pouze za účelem zažalování od Jindřicha B. byla odevzdána a svěřena a že indossace in bianco, kdyby i po právu trvala, stala se jen na oko za tím účelem, aby žalující platební rozkaz mohla vydobýti, a poněvadž mezi žalující Terezou W. a Jindřichem B. umluveno bylo, že částka směnečná, která se vydobude, po srážce určité provise Jindřichu B. bude vydána, nemohou uváženy býti, poněvadž giro in bianco na směnce není obmezeno (čl. 17. směn. ř.), pročež dle čl. 10. a 36. směn. ř. vlastnictví žalující vykázáno jest a poněvadž žalovaný se zmíněných okolností jen domýšlí, což plyne ze slov v obranách při uvedení okolností těch upotřebených, a sice „patrně“ a „zajisté“. Skutky, které by takové domýšlení opodstatňovaly, uvedeny nejsou a o pouhých domněnkách důkazu hlavní přísahou vésti nelze.

3) Námitka, že by žalobní směnka za účelem uzavření nedovoleného obchodu v losech žalovanému nedovoleným a klamným předstíráním byla vylákána, není opodstatněna, poněvadž v pouhém ujišťování, že jsou losy ku koupi nabídnuté dobré a také ta jejich čísla, a dalším vylíčováním výhod (jakých?) a snažením se obchod uzavříti rozmanitým domlouváním a slibováním (jakým?), přece neleží ještě žádné nedovolené neb klamné předstírání, a o jakémsi vylákání vzhledem na stav žalovaného tím méně řeči býti může, když žalovaný po první směnce ještě další, platební lhůtu prodlužující směnku podepsal a sám o prodloužení se ucházel, tedy žalovaný z příčiny omylu smlouvu rušiti nemůže, i kdyby námitku tuto proti giratárce, s kterou nejednal, přednésti směl (čl. 82. směn. ř.).

4) Námitka žalovaného, že směnka spočívá na právním jednání úplně neplatném, anať vydána byla na základě obchodu s lhůtními listy a v losech, kterýžto obchod jest zapovězen dle zákona ze dne 30. června 1878 č. 90. ř. z., odkázáním na čl. 82. sm. ř., dle kteréhož tato námitka žalovanému naproti žalující nepřísluší, odbyta jest.

V přítomném případě nejedná se o nedovolený obchod s promessami dle zákona ze dne 7. listop. 1862 č. 85. ř. z., neboť žalovaný, když uzavřel koupi státního losu z roku 1860 s agentem K., sobě sice vymínil, že číslo losu musí býti totéž, kteréž má závěrný list, dokládá

ale sám, že přijal od Jindřicha B. list, v kterémž tento prohlásil, že mu před tahem na 14 dní udá serii a číslo zakoupeného losu a udává dále, že se závěrečným listem ze dne 1. ledna 1881 Jindřich B. zavázal, že za tak zvanou premii 5 zl. r. č. žalovanému během jednoho měsíce od 1. ledna 1881 dle volby jeho dodá jeden 100zlatový 5procentní státní los z r. 1860 za pevnou cenu 200 zl. Nebyla tedy zde serie a číslo koupeného losu udána, a nestalo-li se to, není zde nedovolené jednání o promessách, poněvadž promessa předpokládá prodej naděje výhry dle serie a čísla určitého losu.

Naproti tomu jest však jednání toto dle zákona ze dne 30. června 1878 č. 90. sb. ř. z. nedovolené, poněvadž sprostředkováno bylo agentem mimo závod Jindřicha B.

Předpokládáním toho byla by za tou příčinou přijatá původní směnka a i žalobní směnka, která dle souhlasného udání obou stran pouze za účelem prodloužení platební lhůty na místo první směnky nastoupila, sama neplatnou.

Aby ale tato námitka naproti žalující jako giratářce Jindřicha B. účinku míti mohla, musila by býti dokázána na její straně při nabytí směnky nikoliv hrubá nedbalost (čl. 74. sm. ř. týká se jiného případu), nýbrž dolus a námitka doli byla by tehdáž odůvodněna, kdyby žalující jako giratářka směnku za účelem umožnění proti akceptantu směřujícího bezpráví byla nabyla.

Tomu by bylo zajisté tak, kdyby žalovaný žalující při odevzdání směnky byl vylíčil původ směnky a ujednané výminky s agentem Jindřicha B. Z toho však, co žalovaný dle vlastního udání žalující při odevzdání prodloužené směnky sdělil, totiž: „že první směnka jest neplatna, poněvadž Jindřich B. nezachoval se dle podmínek smlouvy (jakých?), že mimo to za ni ničehož nedal, že celý ten obchod s losem z roku 1860 musí býti zrušen (proč?), že měl jemu pověřiti čísla losu živnostenskou bankou a že měl také losy tam uložiti, že to však neučinil a že jemu nyní Jindřich B. tím spůsobem jen chce směnku prodloužiti a že tu záležitost vypořádá," nemusila žalující zvědět, že se jedná o bezpráví, které se žalovanému spůsobuje a že přijetím směnky napomáhá (jako particeps doli) girantu ve křivdě naproti žalovanému, kteráž směřuje k tomu, aby žalovaný zbaven byl dotčených námitek:

5) Zbývá tedy ještě námitka žalovaného, že žalobní směnka nemá podpisu vydatele a že tedy postrádá jedné z podstatných náležitostí směnky dle čl. 4. odst. 5. směn. ř.

Na žalobní směnce jest totiž jmeno vydatele Jindřicha B. litografováno, což dle znění zákona patrně není podpisem.

Jestli Jindřich B., za něhož žalovaný přijatou směnku bez dalšího vyhražení žalující odevzdal, oprávněn byl, směnku jako vydatel svým jmenem vyplniti, zde nerozhoduje, poněvadž se to vyplnění nestalo a směnka jak jest, nemá podpisu vydatele.

Že by námitka tato, jak žalující míní, teprva po podaných obranách při stání o ohledání žalobní směnky a před replikou tedy opozdĕně uvedena byla, nezakládá se na pravdě, neboť žalovaný již v obranách popřel, že Jindřich B. jako vydatel žalobní směnku vlastnoručně podepsal, čímž svou námitku již naznačil. Že by podpis vydatele litografován byl, nemohl žalovaný již v obranách uvésti, pokud prvopis neohledal, a třebas by již při přijetí směnky na ní byl viděl litografované jmeno vydatele, nemusil to již v obranách výslovně namítnouti, pokud se ohledáním prvopisu směnky nepřesvědčil, že se dřívější stav nezměnil.

Námitka, že žalobní směnce nedostává se podpisu vydatele, vychází z práva směnečného a může tedy i proti žalující giratářce uvedena býti. Jelikož tedy žalobní směnka v skutku podpisu vydatele nemá, nepovstává z ní žádný směnečný závazek (čl. 7. sm. ř.), čímž zrušení platebního příkazu a odmrštění žaloby ospravedlněno jest. Výrok o soudních útratách spočívá na §. 24. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z.

K dovolací stížnosti žalobkyně potvrdil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozsudek první stolice a zamítl žalobkyni s nárokem na náklady odvolací stížnosti z těchto

důvodů:

Článek 4. sm. ř. stanoví v odstavci 5., jakožto podstatnou náležitost vydané směnky „podpis vydatele jmenem neb firmou.“ Že litografované označení: „Jindřich B., bankovní závod v Praze“ na žalobní směnce na místě podpisu vydatele se nalezající podpisem není, to zajisté zapotřebí není, aby se blíže vykládalo.

Není-li však označení to podpisem, schází směnce podstatná náležitost a následuje jasně z čl. 7. směn. ř., že z listiny té směnečný závazek nepovstal, a že prohlášení na listině té se nacházející, tedy akcept a indossament, směnečné moci nemají.

Byla tudíž námitka žalovaného, že žalobní směnka podpisem vydatelovým opatřena není, v zákoně odůvodněna a musilo se tudíž k námitce té přihlížeti. Poukazování k čl. 75. sm. ř. nemůže názor tento vzhledem k jasnému znění již citovaných čl. 4. a 7. sm. ř. seslabiti a to tím méně, ježto čl. 75. sm. ř. předpokládá, že směnka ve své

zevnější viditelné formě všechny známky ony na sobě má, které zák k její platnosti předpisuje, čemuž však v přítomném případě také ne

Může se zde tudíž jednati pouze o to, zdali zmíněná námit žalovaného v čas učiněna byla, avšak i k otázce této musí se p svědčiti, neboť námitky obsahují passus: „zapírám taktéž, že směn tato vydána byla Jindřichem B., a že jí tento jako vydatel vlastnoruč podepsal“, a nelze při poněkud dobré vůli o tom pochybovati, že udí teprvé po předsevzatém rekognoskování učiněné, že jest jméno vydat lovo na tak zvané směnce litografováno, není ničím jiným, nežli bližš provedením tvrzení námitek, že Jindřich B. směnku jakožto vyda nepodepsal.

Byl tedy rozsudek obchodního soudu přes odvolání se žalobky potvrzen.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro kr lovství České ze dne 22. června 1883 č. 17519.

JUDr. Vladimír Srb.

Dodatným přikoupením pozemků k rozkouskované usedlos nenabývá se znova práva k užívání obecního statku dle §. 7 zříz. ob., které s usedlostí takovou před rozkouskováním by spojeno.

S usedlostí č. p. 7. v Tatiné, která měla původně pozemk 41 jiter 1592□°, spojeno bylo též právo k užitkům z obecníł statku v Tatiné. Když usedlost ta před osmi roky byla rozdělei na dvě polovice, č. pop. 7. a č. pop. 21., rozdělilo se tím d zvyku v Tatiné panujícího také právo k požitkům pro majite jedné každé z obou těch usedlostí na polovici. Majitel usedlos č. pop. 7. Vojtěch Dobrý, prodal r. 1877. svoji polovici, kterou noví majitelé, Abeles a David Beck, rozparcelovali a jednotli dílce veřejnou dražbou rozprodali. Při tom nabyl otec dřívějšíh majitele, Jan Dobrý, na místo jemu příslušejícího výměnku, n kterých parcel ve výměře 2 jiter 1553□°, k čemuž později př koupil též obydelní a hospodářská stavení č. pop. 7., jakož i n které jiné pozemky, které původně k té usedlosti patřily, tak výměra všech těch pozemků, s č. pop. 7. znova spojených, čini konečně 12 jiter 650□°. Na tom základě Jan Dobrý žádal, al mu právo k požitkům z obecního statku znova bylo přiznán *Okresní výbor* Plzeňský uznal tu žádost za oprávněnou, pokláda

za věc dokázanou, že v Tatiné trvá dávný obyčej, dle kterého při rozdělení usedlosti na polovice nebo na třetiny dělí se týmže způsobem i právo k požitkům. Zemský výbor rozhodnutím ze dne 17. října 1879, č. 21636. k odvolání obecního představenstva Tatinského zrušil rozhodnutí okresního výboru z té příčiny, že usedlost č. pop. 7. není plnou třetinou usedlosti původní.

Nynější majitelé usedlosti č. pop. 7., manželé Jiří a Anna Dobrých, hledíce domoci se dřívějších práv požitečných, přikoupili před nějakým časem něco pozemků od majitelův usedlosti č. p. 21., které prvotně byly částí původní živnosti č. 7., a přivedli tak výměru pozemků při nynějším č. pop. 7. na 13 jiter 680 čtver. sáhů.

Zemský výbor rozhoduje postupem instancí, neuznal ani tentokráte nárok jmenovaných manželů za důvodný z těchto

příčin:

Nehledíc k tomu, zdali dělení práv požitečných na třetiny jest v obci Tatiné obvyklým čili nic, a jakým způsobem nynější držitelé č. pop. 7. nabyli pozemků od č. pop. 21., nelze jim práva pohledávaného přiznati; především proto, že ani nyní usedlost č. pop. 7. nemá plné třetiny výměry původní, nýbrž nedostává se k tomu ještě 917□°, hlavně však a nejvíce proto, že rozkouskováním dotčené usedlosti právo k požitkům vůbec pominulo a dle §. 70. zříz. ob. na obec připadlo, a nemůže tím znova povstati, že usedlost ona přikoupením pozemků dosáhla větší výměry.

Na rozhodnutí to dané dne 12. prosince 1883 č. 32502. manželé Jiří a Anna Dobrých podali stížnost k c. k. správnímu soudu, kterou tento jako nedůvodnou zamítl z těchto

příčin:

Stěžovatelé, kteří od usedlosti č. pop. 7. v Tatiné, oprávněné k požitkům z obecního statku a r. 1877 rozkouskované, koupili nejprvé dům a potom část pozemků (12 jiter 650□°, z 41 jiter 1592□°,) byli již rozhodnutím zemského výboru ze dne 17. října 1879 č. 21636. zamítnuti se žádostí o přikázání části požitků k obecnímu statku, které s kmenovou usedlostí dříve byly spojeny a po rozkouskování jejím připadly pokladně obecní.

Stěžovatelé přikoupili od té doby další pozemky, tak že nyní výměra všech *jejich pozemků* činí třetinu výměry kmenové

usedlosti, žádají znova o přikázání podílu požitečného, dovozujíce, že dle obyčeje v obci trvajícího při rozdělení usedlostí k požitkům oprávněných na polovice nebo na třetiny, přikazovala se též polovice nebo třetina požitků nově zřízené usedlosti.

Správní soud neuznal tuto žádost, zamítnutou rozhodnutím v odpor vzatým, za oprávněnou.

Z uvedeného děje, jenž srovnává se se spisy, vysvítá, že z obyčeje, jakého dovolávají se stěžovatelé v příčině dělení práva k účastenství v užitcích z obecného statku, nároku jejich nikterak nelze dovoditi.

Neboť usedlost č. p. 7. nebyla v r. 1877 rozdělena ve třetiny nebo polovice, nýbrž byla rozparcelována, tak že i kdyby bylo takového obyčeje, jak oni tvrdí, nebylo více subjektu, který by dle toho obyčeje k požitkům byl oprávněn.

Že právě proto pominulo právo k účastenství v požitcích z obecního statku, které příslušelo kmenové usedlosti č. pop. 7., to bylo již rozhodnutím ze dne 17. října 1879, č. 21636. s právní mocí na jisto postaveno.

Sluší tedy nyní jen zkoumati, zdali snad stěžovatelé nenabyli znova nároku na přikázání užitku tím, že dodatně získali takovou míru pozemků, která se rovná třetině výměry oprávněné usedlosti kmenové. Dle §. 70. zříz. ob. právo k účastenství v požitcích z obecního statku může se zakládati jenom buďsi na obyčeji, který v době, kdy v platnost vešlo zřízení obecné, trval, aniž mu bylo odporováno, anebo za jistých podmínek na usnesení zastupitelstva obecního. O tento druhý titul právní zde nejde. Že by však v obci Tatiné byl obyčej, dle kterého by oněm členům obce, kteří nenáhlým přikupováním pozemků zřídili usedlost, kteráž rovná se alespoň třetině výměry usedlostí oprávněných, přikazován byl podíl v požitcích, toho ani stěžovatelé sami netvrdili. Na stěžovatelích však by bylo, aby, hledíc k tomu, jakým spůsobem usedlost jejich vznikla, takový obyčej dokázali.

Bylo tedy stížnost zamítnouti.

Nález c. k. správního dvoru soudního ze dne 30. května 1884 č. 1224.

Dr. S.

Literární zprávy.

Die Formerfordernisse der Schenkung nach österreichischem Rechte. Von Dr. Otto Frankl, Privatdocenten an der deutschen Universität zu Prag. Graz (Leuschner & Lubensky) 1883.

Otázka, kdy darování zvláštní formy vyhledává, spůsobila, jak známo, mnoho nesnází. Pan dr. Frankl přispěl k řešení jejímu velmi záslužným pojednáním, kteréž v časopisu „Allgemeine oesterr. Gerichtszeitung" 1878 č. 74.—77. uveřejněno bylo a počátek svůj vzalo, nemýlíme-li se, v seminářských cvičeních na pražské fakultě právnické odbývaných.

Kniha svrchu jmenovaná seznamuje nás s novým, zevrubnějším zpracováním tohoto pojednání.

Za krátkým úvodem vyložen jest nejprvé pojem darování. Potom obrací se p. spisovatel k historickému vývoji. Doličuje tu, že v zemích rakouských darování celkem i po recepci římského práva neodlišilo se foremností od jiných převodů majetkových, a insinuace praktické platnosti neměla. Codex Theresianus přijal předpisy obecného práva, ale v západo-haličském zákonníku položeno ustanovení, kteréž do slova téměř s pozdějším §. 943. ob. zák. obč. se srovnává. (Vz. k tomu nyní Harrasowsky, d. Cod. Ther. u. seine Umarbeitungen II. str. 108. n. 5.). Za §. 943. ob. z. obč. následoval §. 4. zákona ze dne 29. září 1850 č. 336. ř. zák. a konečně §. 1. zákona ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z.

Přistupuje pak k výkladu na slova „Schenkungsverträge ohne wirkliche Uebergabe" staví se p. spisovatel rozhodně na stranu těch, kdož rozumějí slova ta na všeliká darování, kteráž hned smlouvou darovací se neskonávají, tedy na darovací sliby (Unger, Syst. II. str. 204., Randa, kritische Vierteljahrschr. XXI. str. 380. a nyní Eigenthumsrecht str. 296.; repertorium nálezů c. k. nejvyššího soudu č. 15.). Důvody, jimiž obhajuje mínění toto, naveskrz jsou přesvědčivy. Nyní na dotvrzení jeho poukázati lze také na Codex Theresianus, jenž „wirkliche Uebergabe" zcela zřejmě ve smyslu realisace darování klade. Srv. II. cap. 7. n. 13. („Die Schankungen geschehen entweder durch Zusagen oder durch Uebergaben."), 51. 52. („Die Wirkung einer Schankung unter Lebenden ist nach dem Unterschied, ob solche nur in einer Zusage bestehe, oder durch die wirkliche Uebergabe vollzogen werde, verschieden.", „Aus einer Zusage entstehet die dem Geschenknehmer . . . gebührende Forderung zur Erfüllung des Versprechens . . ."), 116. („Die

Schankungen und Uebergaben auf den Todesfall geschehen entweder durch Zusagen oder durch wirkliche Uebergaben, also dass von dem Geschenkgeber noch bei seinen Lebzeiten das auf den Todesfall geschenkte Gut entweder unter einer auflösenden oder aufschiebenden Bedingnuss übergeben werde."), 134 („Das dem Geschenknehmer aus einer von ihme ordentlich angenommenen Schankung und Uebergabe auf den Todesfall zukommende Recht ist bei Lebzeiten des Geschenkgebers nach dem Unterschied, ob solche nur durch eine Zusage, oder durch wirkliche Ueberlieferung des Geschenks geschehen, verschieden."), 135., 152., 256. a j. Tolikéž doložiti lze obraty, jež u spisovatelův obecného práva se vyskytují, a sice právě u takových, k nimž při pracích kodifikačních nejvíce přihlíženo. Srv. Höpfner, Comm. §. 408.: „Die Schenkung kann aber auf zweyerley Art geschehen, 1) so, dass ich die Sache sogleich übergebe; 2) dass ich nur verspreche, der Andere solle die Sache bekommen." Vídeňský Heineccius, Inst. str. 281.: „wenn ... nur die Erfüllung, das heisst, die Uebergabe ... verschoben wird" (vz. též str. 286. §. 459.). Thibaut, Syst. d. Pand.-R. §. 1109. (1. vyd.): „Die Schenkung erzeugt, wenn mit ihr nicht sofort die Uebergabe verbunden wird, nur ein persönliches Recht des Beschenkten gegen den Schenker, welches, sofern das Geschäft in eine Contracts-Form eingekleidet ward, durch die gewöhnlichen Klagen, sonst aber durch die condictio ex l. 35. §. ult. C. de donat. zu verfolgen ist."

Odpírá sice mínění řečenému již zase Schrutka, Ztschr. f. Not. u. freiw. Gerichtsb. 1884 č. 16., avšak podkladu jeho nikterak nevyvrátil. Po jeho náhledu §. 943. ob. z. obč. patrně jen darování taková na očích má, kteráž převodem věci hmotné ze jmění dárcova do jmění obdařeného se skonávají; mimo kruh darování takových sluší k §. 943. per analogiam se táhnouti a formu tam předepsanou vždy žádati, nestane-li se při právním jednání donandi causa předsevzatém „ein so greifbarer den Uebergang des geschenkten Objectes aus dem einen Vermögenskreise in den anderen sinnenfällig darstellender äusserer Vorgang, welcher unter dem Gesichtspunkte der ratio legis gleichwerthig ist mit der corporalis traditio." Není však dokonce patrno, že by §. 943. jen na darování věcí hmotných myslil; slova „wirkliche Uebergabe" aspoň o tom nesvědčí. Než, byť i tomu bylo tak, a „wirkliche Uebergabe" neznamenalo „wirkliche Uebertragung des Rechtes" (des Objectes der Schenkung). Nebylo by přece lze slova ta jako „körperliche Uebergabe" (§. 426. ob. z. obč.), nebo jako „traditio per actum corporalem" (§§. 426., 427. ob. z. obč.) bráti a tudy při obdobném

užívání onoho pragrafu podle toho rozhodovati, zda dotčený převod majetkový dějem vidomým a pod smysly podpadajícím před se jde či nikoliv. Položeno-li však „wirkliche Uebergabe“ jako: skutečné „odevzdání“ (ve smyslu §. 425. a marginální rubriky §. 426. ob. z. obč.), protivou tedy k „odevzdání“ pouze slíbenému (prv. §. 1045. ob. zák. obč.), povede obdoba k těmže resultatům praktickým, jakých dochází ono mínění v odpor vzaté.

Kde vedle §. 1. zákona ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z. notářského spisu potřebí jest, žádá p. spisovatel, aby také prohlášení přijímací v notářském spisu obsaženo bylo. Doslovné znění zákona zajisté při sobě má. Leč nepodobá se nic, že by zákonodárce byl měl v úmyslu §. 943. i v tom kuse přiostřiti. Spíše tím slovo „Schenkungsverträge“ se vysvětluje, že zákon chtěje formu notářského spisu v tomže rozsahu předepsati, jako §. 943. předpisoval prostou formu písemnou, neopatrně po témž paragrafu se vyjádřil. Jest týž §. 1. vůbec velmi nepřesně zredigován (srv. lit. *e*.), i není radno, slovo příliš vážiti.

Ustanoviv smysl pravidla zákonného probírá p. spisovatel různé spůsoby darování a ukazuje, které podle toho formy notářského spisu vyhledávají a které nic. Potom za týmž účelem ke zvláštním druhům darování přihlíží. Za tuto část spisu praxis právnická p. spisovateli obzvláště bude povděčna. Detailové výsledky její na cele dlužno schváliti; jen co se tkne darování na případ smrti budiž slovo namítnuto. „Písemnou listinou“ míněna jest v §. 956. ob. z. obč. nepochybně listina vedle §. 943. potřebná, kteráž tu arci vzdání se práva odvolacího obsahovati musí, poněvadž toto jest nerozdílná část slibu darovacího, bez kteréž slibem darovacím není; „darüber“ není „über den Verzicht“, nýbrž „über die (ganze) Willenserklärung des Schenkenden.“ Prv. též Zeiller, Comm. III. str. 186. a 187. Samostatného nařízení o formě §. 956. nechová. Ježto §. 956. ustanovuje jen o „darování, jehož splnění teprvé po smrti dárcově státi se má“, naskytuje se otázka, zda v těch případech darování na případ smrti, kde věc hned odevzdána, kde tedy není „darovací smlouvy bez skutečného odevzdání“, listiny potřebí jest. V této velmi záhadné věci (srv. Unger Erbr. §. 77. n. 23.) mám tolikéž za to, že podle ducha zákona ústní zřeknutí se práva odvolacího tu nepostačí: pak ale, trvám, notářský spis žádati dlužno, poněvadž právě v §. 956. samostatný předpis o formě dán není, a k §. 943. hleděti nelze, kde platí §. 1. zákona ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z.

Naposled jedná p. spisovatel o účincích, jaké má opominutí potřebné formy, a končí několika případnými poznámkami de lege ferenda.

Výklad p. spisovatelův jest veskrz jasný a prostý. K literatuře příslušné i k nálezům soudním všude s uznání hodnou bedlivostí a kritickou bystrostí přihlíženo.

Pozornosti obecenstva právnického budiž spis tento vřele doporučen.

Dr. Stupecký.

Kniha judikátní a repert. nálezů

c. k. nejvyššího dvoru soudního.

Č. 115. (knihy judik.).

Vzejde-li při zakládání knihy pozemkové o tom pochybnost, je-li ta která voda veřejná nebo soukromá, má soudce k objasnění věci příhodné opatření učiniti, obzvláště povolanému úřadu správnímu k seznání a zastoupení veřejného zájmu příležitosti poskytnouti, a na základě výsledku vyhledávání v mezích působnosti své o tom se rozhodnouti, má-li se dotčená parcella vodní do knihovní vložky zanésti neb přijati do seznamu, vykazujícího parcely v kněhách nezapsané.

Zkušenost, že v nejnovějším čase u soudů v pochybnost bráno bylo, zdali soudce povolán jest, aby rozhodl o otázkách při zakládání knihy pozemkové vzešlých strany posuzování vodních parcell, neb zdali za rozhodnutí politického úřadu žádati má, přiměla c. k. nejvyšší dvůr soudní tento předmět v poradu vzíti. Za příčinou této porady rozhodnuto, aby se zanesla svrchu dotčená věta právní do knihy judikátní.

Při tom vedly c. k. nejvyšší dvůr soudní následující úvahy:

V katastru, tvořícím základ prací s knihami pozemkovými, objevují se veřejné neb soukromé vody jako zvláštní parcelly. Tak zvané vodní parcelly tvoří jako všechny ostatní parcelly předmět prací, se zakládáním knih pozemkových spojených, a tyto jakož co do tolika jiných směrů, tak i strany vodních záležitostí jasnosti podati mají.

Není-li již dle kněh pozemkových určito, komu ta která vodní parcella náleží, musí se vyhledávání zavésti v objemu, jaký předpisují zákony o zakládání knih pozemkových stran parcell v pozemkových knihách nezapsaných. Nejbližší cíl tohoto vyhledávání záleží v rozřešení otázky, má-li se tato parcella jakožto veřejný statek z přijetí do knihy pozemkové vyloučiti a v seznamu k evidenci určeném v patrnost uvésti,

anebo má-li se jakožto vlastnictví té které osoby do knihy pozemkové zanésti. Úkol tohoto vyhledávání, které jak samo sebou se rozumí, odpadnouti má tenkráte, jedná-li se o vodu, strany kteréž již možnost zákonem vyloučena jest, že by předmětem vlastnictví soukromého byla, nezáleží v přivodění abstraktního rozhodnutí o právní povaze vody, nýbrž ve vyšetření otázky, má-li se ta která osoba za vlastníka vody uznati.

Má-li vzpomenutá kompetenční otázka vůbec učiněna býti, musí se to státi již vzhledem k tomuto vyhledávání, neboť zdá se, že by koordinace soudův a úřadů správních naprosto vylučovala domněnku, že by soudcovské orgány, jimž práce knih pozemkových svěřeny byly, sděliti měly svá vyhledávání snad úřadům správním ku konečnému rozhodnutí.

Jelikož nařízení o tom, má-li se přijati vodní parcella jakási do vložky knihovní, nebo do seznamu, vykazujícího nezapsané v knihách parcelly, bez odporu soudci náleží, mělo by odkázání vyšetřování a rozhodnutí o otázce, jež má se řešiti, na správní úřad povahu výminečnou.

Základ pro to mohl by se nalézti jediné v právní povaze nároku, který jest zkoušeti, anebo ve výslovném předpisu zákonním.

To nemůže býti sporno, že otázky vlastnictví a držby soukromoprávní povahy jsou, a že jen soukromoprávní normy použiti se mají při posuzování otázky, zdali vlastnictví nabyto, nebo zdali dosažena byla držba, která podle občanského práva chrániti se má. Právní povaha důvodně přivedeného nároku vlastníkem nebo držitelem té které vody nemůže se změniti tím, že se strany správního úřadu nabytí vlastnictví neb držby se odporuje a tvrdí, že voda jest veřejný majetek. Dosud nebylo o tom pochybováno, že, zavisí-li rozhodnutí soudcovo na přední otázce, zdaž jest předmět sporný ze soukromého obchodu vyňat, soudce i tuto otázku řešiti má. V zmíněném případě nemůže se však o takové vody jednati, které samy o sobě z obchodu jsou vyňaty. Jedná se spíše o vody, strany kterých možnost, že jsou vody soukromé, zákonem jest uznána a jichžto posuzování jako veřejný statek na tom závisí, že nabytí vlastnictví nebo držby k nim místa nemělo.

Neprávem bychom dovozovali z §. 3. zákona ze dne 30. května 1869 č. 93. ř. zák. vytčení právní domněnky, čelící proti jsoucnosti vod soukromých, neboť zákonodárství vyznačilo jednomyslně zachování stávajících právních poměrů. Kdyby se však také jsoucnost vlastnictví a držby k vodě nějaké za případ výminečný považovala, nebyla by tím nijakž své soukromoprávní povahy zbavena.

Nepříhodno jest také odvolávati se na analogii s horním právem.

Politický úřad správní jest ovšem s to, aby ve veřejných vodách, a užívaje práva vyvlastňovacího také v soukromých, upotřebení vody dopustil, avšak vlastnictví a držba k vodě soukromé nemůže nikdy spočívati na propůjčení správním úřadem, jako je to u majitele hor.

Musíme tudíž k úsudku dospěti, že v daném případě nárok, který zkoušeti náleží, při zakládání knih pozemkových jest povahy soukromoprávní.

Pátráme-li po zákonních výrocích, které by sloužiti mohly za základ k rozluštění této kompetenční otázky, uvažovati dlužno zajisté jen vodní zákony a zákony o zakládání knih pozemkových.

Vodní zákony obsahují normy o otázkách z práva občanského a o otázkách z veřejné správy. V mezích působnosti politických úřadů správních nalezají se však jen ty záležitosti, které se vztahují na užívání, svozování a bránění vodám podle zemského zákona. Při tom zemské zákony pro Korutany a Krajinu připojily obmezení, poukazující na článek 15. státního základního zákona o moci soudcovské, a v dolnorakouském zákoně se na tomto místě vložilo vyhražení, soudcovskou příslušnost zachovávající. Žádný zákon neobsahuje však nikde místa, z kterého by se dovozovati mohlo, jakou úlohu má politický úřad při rozhodování o vlastnictví a držbě k vodě. Politickým úřadům správním spíše výslovnými zákonními předpisy vzato jest rozhodování o soukromoprávních nárocích, které se k platnosti přivádějí v záležitostech, náležejících působnosti těchto úřadů. Když tedy tyto úřady v záležitostech jejich působnosti náležejících rozhodování o soukromoprávních nárocích zdržeti se mají i tehda, jedná-li se o vody veřejné a nepřivádí-li se k platnosti všechna ostatní vylučující, nýbrž jen konkurrující právo, nemůže jakožto zákonu odpovídající označen býti náhled, že politické úřady správní bez soudce rozsouditi mají záležitost, soudům přikázanou a týkající se držby a vlastnictví k vodě.

Zákony o zakládání knih pozemkových neposkytují konečně té nejmenší opory k pochybnosti, že k vykonávání těchto zákonů, k předsevzetí úředních jednání dle těchto předepsaných, ke konečným nálezům nutně na jich základě učiněným, výlučně soudcovské orgány povolány jsou.

Možnost kollise mezi pojímáním se strany politického úřadu, k zastoupení veřejného zájmu povolaného, a soukromoprávním nárokem, tou kterou stranou k platnosti přivedeným nemůže zajisté platiti za důvod, soudcovu příslušnost vylučující. Tím méně zdá se býti dopustným, z ohledu na současný veřejný zájem odníti soudci zákonem mu přidělenou funkci a v odporu s kompetenčními předpisy o vodních

zákonech přikázati ji politickému úřadu, který je nucen svou missí k jednostrannému posuzování platnosti přivedeného nároku.

Z účastenství veřejného zájmu lze jen dovozovati, že soudce jako každý jiný orgán státu povinen jest v mezích působnosti své vynaložiti vše, co způsobilo jest bezprávní ohrožení veřejného zájmu překaziti.

Tuto úlohu si uložiti v přítomnosti musejí nejen soudce, jemuž svěřeno zakládání knih pozemkových, při předsevzetí vyhledávání, při sbírání látky, základ konečného rozhodnutí tvořícím, taktéž při posuzování týtéž, nýbrž i orgány, jež zkoušejí práce tohoto soudce.

Udá-li se tedy, že vodní parcella do vložky knihovní se zanese, ačkoli ve jménu státní správy jakožto veřejný statek reklamována byla, dovolují to zajisté záruky zákony o zakládání knih pozemkových poskytnuté, jakož i zkušenost, nabytá o povinné činnosti soudcovské, aby se za to mělo, že možnost soudcovského omylu nejinak než jako strany všech jiných záležitostí, v mezích působnosti soudci příslušejících, vážiti se nemá, a možno se uspokojiti, když řízení upravovací k tomu směřuje, aby se sporná otázka ke konečnému právoplatnému rozhodnutí přivedla.

V případě, že se v tomto řízení nárok ve jménu státní správy k platnosti přivedený na právní cestu odkáže, nelze úchylku poznávati. Jako ten, jenž na předmět, v knihách označený, jako na veřejný statek cestou spornou nárok činí, jako žalobce na státní správu vystoupiti musí, tak musí státní správa úlohu žalobcovu na sebe převzíti, když usiluje o nález, že ten který knihovní předmět jest statek veřejný. Otázku, kým při tom státní správa zastoupena býti má, uvažovati zde nepotřebí.

Plenissimární rozhodnutí ze dne 6. května 1884 č. 15.

Denník.

Úmrtí. Dne 25. června t. r. zemřel v Lázních Marketiných předseda pražského c. k. obchodního soudu Josef Koschin rytíř z Freudenhofu, rytíř řádu železné koruny třetí třídy, čestný měšťan vimberský atd., maje let 72. Zvěčnělý požíval pro svou právnost a přívětivost všeobecné úcty a zachován bude v paměti nejlepší. Pokoj popeli jeho!

Z university. Děkanem professorského kollegia české fakulty právnické zvolen dne 20. června t. r. na studijní rok 1885 pan professor dr. Alois Zucker. — Spoluredaktor časopisu tohoto mimoř.

professor rakouského práva veřejného dr. Jiří Pražák jmenován jest nejv. rozhodnutím ze dne 11. června t. r. řádným professorem oboru svého.

Změny ve stavu soudcovském. Přeloženi byli pp.: adj. okr. s. Josef Hanuš z Vysokého Mýta do Pardubic a adj. okr. s. Bedřich Schnabel z Pardubic do Vysokého Mýta.

Uprázdněná místa. Notáře ve Veselí. Žádosti do 11. července 1884 k notářské komoře v Táboře. Radního sekretáře v Kutné Hoře s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 15. července k praesidiu kr. soudu v Kutné Hoře.

Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie v měsíci červnu 1884.

I. Ve stavu advokátů. *A.* Nastoupili: pp. dr. Javůrek Jan v Hradci Králové; dr. Ullman Hynek v Liberci; dr Beck Alfred v Hanšpachu. — *B.* Přesídlení oznámili: pp. dr. Kalík Al. z Uhl. Janovic do Kolína; dr. Hora Karel z Bochova do Badenu u Vídně; dr. Jelínek Ludvík z Náchoda na Zbraslav; dr. Ryba Jan z Klatov do Hradce Králové; dr. Barton Adolf z Mimoně do Jablonné. — *C.* Škrtnut z listiny byl: dr. Renner Rudolf v Nýřanech.

II. Ve stavu kandidátů advokacie. 1) Nastoupili pp.: Pluhař Josef u dra. Čapka v Jičíně; dr. Pilz Max. u dra. Schneidra v Podbořanech; dr. Schmidt Ferdinand u dra. Taussiga v Praze; Hamburger Alfred u dra. Ad. Lichtensteina v Praze; Karg Josef u dra. Grafa v Chebu; Schuck Ferdinand u dra. Hauschilda v Praze; dr. Spindler Josef u dra. Schneidra v Praze; dr. Schallheim Markus u dra. Krále v Jablonci; Bergmann Alfred u dra. Davida v Úštěku; dr. Kopperl Zikmund u dra. Katze v Teplicích; Slavík Otokar u dra. Daneše v Přelouči: 2) Vystoupili: dr. Wonka Antonín od dra. Baudische v Trutnově; dr. Bednář Emanuel od dra. Čapka v Jičíně; Löbl Jindřich od dra. Schneidra v Podbořanech: dr. Milde Otokar od dra. Prachenského v Praze; Vodička Augustin od dra. Vaňka v Praze; dr. Koldinský Alois od dra. Jablonského v Čáslavi: 3) Přestoupili: dr. Breitenfeld Josef od adv. Vorbacha ve Skuči k dru. Voldánovi v Českém Brodě; dr. Zimmer Jan od dra. Srdínky v Hradci Králové k dru. Mayerovi v Rakovníku; Vostřebal Jan od dra. Velišského v Hoře Kutné k dru. Flanderkovi v Rychnově; Vodička Viktor od dra. Fučíka v Praze k dru. Blochovi v Písku; dr. Šikl Heřman od dra. Čečila k dru. Schmido... v Plzni; dr. Mareček Josef od dra. Pöschla v Mělníku k dru Jablo...skému v Čáslavi; Mlčan František od dra. Kotrbelce v Táboře k dr... *Brůnovi* v Hoře Kutné.

Dvě otázky ze řízení při rozpočtu nejvyššího podání dražebního.

Píše M. Fryc, c. k. soudní adjunkt ve Vysokém Mýtě.

I.

Nezřídka naskytuje se při rozvrhu ceny trhové za některý statek exekuční dražbou prodaný také případ, že zadní věřitel knihovní, jehož pohledávání pojištěno jest jediné na statku právě prodaném, z té příčiny s pohledáváním svým zúplna na prázdno vychází a propadá, že věřitel jiný v knihovním pořadí jej předcházející, mimo statek prodaný též zároveň na jiném objektu knihovním, buďsi v téže vložce knihovní obsaženém, buďsi jinde ležícím pojištěný, celé své pohledávání jenom ze statku právě prodaného žádá a účtuje, a že jemu toto jeho pohledávání také — jakž zcela po zákonu jest — z nejvyššího podání statku prodaného výměrem účetním se přikáže.

Tak se může státi, když pohledávání věřitele předcházejícího buď zapsáno*) jest na statku prodaném a zároveň simultánně také na jiných exekutovi patřících statcích, buď vězí jako dluh solidární exekuta a jeho spoludlužníka na statku prodaném a na statku tohoto dlužníka dosud neprodaném.

Tu jest otázkou, kterak hájiti se mají zájmy tohoto zadního věřitele, jenž zmíněným jednáním knihovního věřitele jej předcházejícího se svou pohledávkou, pokud se týče výtěžku z prodané hypotheky, propadá a o ni buď pro to, že dlužník jeho

*) Ať jest zápis vkladem neb pouhým záznamem, na věci to nic nemění, poněvadž záznam může býti spraven aneb spraveným uznán, byť se to stalo třeba při samém účetním stání.

(exekut) úplně jest prodlužen, buď že vůbec jiného jmění nem: z něhož by ztrátu tuto uhraditi lze bylo, přichází?

Podle stavu věci sluší rozeznávati ve směru dvojím, totiž:

1) jednak, byl-li účtováním a přikázáním pohledávky věřitele předcházejícího z nejvyššího podání za statek prodaný od zástavy či správněji od placení osvobozen jiný statek téhož dlužníka, a jednak
2) byl-li to statek náležející osobě třetí, od exekuta rozdílné, která propadlému věřiteli ničím zavázána není.

Oba případy jsou praktické, a není bohužel mezi právníky o rozřešení jich mínění jednotného.

Co do případu pod č. 1) uvedeného, mám za to, že užiti tu lze §. 37. řádu konk., že tudíž zkrácený věřitel žádati může, aby soud rozvrh nejvyššího podání provádějící ve smyslu tohoto paragrafu opatření učinil, by jeho pohledávání, pokud by při poměrném účtování a přikázání pohledávky věřitele předcházejícího na obojí statek exekutův, na němž knihovně pojištěna jest, bylo k placení dospělo, na statek nynějším účtováním a přikázáním ze závady vyvazený a placení sproštěný, až dosud neprodaný, pojištěno býti mohlo. Neboť spůsobem tímto zůstane stav knihovní statku neprodaného co do sumy závad na něm vězících jednostejným, jako byl před prodejem statku prodaného, a jediné jen jmeno věřitele se zamění. To pak zajisté knihovním věřitelům statku dosud neprodaného, ať před dotčenou pohledávkou na cenu prodaného statku k účtování přivedenou předcházejí aneb za ní následují, nikterak na závadu není a vůči důvěře ve veřejnost knih pozemkových ani na závadu býti nemůže. Vždyť nyní na místě celé původní sumy věřitele z prodaného statku odbytého na neprodaný statek toliko část, kteráž na nejvýše její polovici obnášeti může, zjištěna býti má. Tak aspoň důsledně dovoditi se dá z jasného znění §. 37. konk. řádu v jeho celistvosti a zvláště z jeho posledního odstavce.

Bude snad proti tomu namítati někdo, že zmíněný §. 37. řádu konk. toliko mluví o případech, kde více statků téhož dlužníka již zavazeno jest, že tedy paragraf tento vztahovati se nemůže na případy takové, kdy zkrácený věřitel pojištěn není na statku dosud neprodaném, jakož to také z rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 7. prosince 1880 č. 13034. (Právník 1884 str. 194.) vysvítá. Námitku tu však nepokládám za opodstatněnou protože dle mého soudu druhá věta prvního odstavce tohoto

§. 37. konk. řádu o zkrácených věřitelích vůbec mluví, nehledíc k tomu, na kterém statku kridatarově pohledávání jejich pojištěna jsou. Dokladem toho jsou slova: ... „die ihm auf diesen Gütern nachstehenden Gläubiger“ u porovnání s větou neprostředně předcházející: ... „Es steht dem Gläubiger frei, seine Befriedigung aus einem einzelnen Gute oder aus mehreren derselben zu verlangen.“

Opačný náhled může spočívati nejvýše na výkladu konečné věty zmíněného paragrafu v ten spůsob, že by podkládán byl slovům „insofern derselbe in einem öffentlichen Buche eingetragen ist“ ten smysl, že touto veřejnou knihou rozuměti se má vložka statku dosud neprodaného. Tomu však odporuje všeobecné znění tohoto zákonního místa, ano toliko vůbec předpokládá, aby nárok zkráceného věřitele knihovně již vězel. Proto nemůže býti dotčený výklad ani věcně ani gramaticky správným. Nad to jest nápadno, že by podle tohoto výkladu zkrácený věřitel na jednom a témže statku knihovním dvakráte s jednou a toutéž pohledávkou k zápisu dospěl, jednou totiž v pořadí vlastním, po druhé pak v pořadí věřitele předchozího z prodaného statku již odbytého!

Podle toho podobá se mi důsledně správným dovozováním z uvedeného §. 37. konk. ř. jenom to, že zkrácený věřitel dosud na druhém statku exekutově, z něhož se se svým propadlým pohledáváním hojiti má, knihovně pojištěn býti nemusí, aby užiti mohl dobrodiní v článku tom poskytnutého.*)

Pokud se týče případu pod číslem 2) uvedeného, byl-li totiž účtováním a přikázáním pohledávky věřitele předcházejícího z ceny statku prodaného od placení osvobozen statek náležející osobě třetí od exekuta rozdílné, propadlému zadnímu věřiteli ničím nezavázané, budiž uvedeno toto:

Především nepokládám, že by také na tento případ užiti bylo lze ustanovení §. 37. řádu konk. po spůsobu svrchu vylíčeném. Ustanovení toto jest ustanovení výminečné, a jako takové má tudíž pouze platnost pro případnosti, o nichž se výslovně zmiňuje. Hned na počátku svém praví ale článek tento, že rozhoduje pouze o statcích, kteréž vesměs do konkursní podstaty náležejí (arg.

---

*) Náhled tento hájí také Matyáš svrchu str. 325. a násl. a Ungermann, Jurist. Blätter 1883 č. 47. — jakkoliv ho ani prvý ani druhý výslovně nepronášejí.

slova „zur Concursmasse gehörigen"). Nelze ho tedy užiti, když druhé zavazené statky kridatářovi a — což jedno jest — exekutovi nepatří.

Z toho jde, že věřitel tímto způsobem na prázdno vycházející na soudci rozvrh nejvyššího podání vedoucím nijaké ochrany žádati nemůže a že tento za daných poměrů ani moci nemá, aby zájmy jeho jakýmkoliv způsobem chránil.

Přihledněmež tedy blíže, zdali jinou nějakou cestou právo věřiteli tomu jakousi ochranu neposkytuje. Naskytuje se nám předkem §. 896. ob. zák. obč. Dle tohoto paragrafu má onen dlužník solidární, jenž celý dluh ze svého zapravil, právo postihu oprotiv ostatním spoludlužníkům v ten spůsob, že pokud smlouvou nic jiného není ustanoveno, žádati může od spoludlužníků těchto, aby jemu na zapravený dluh tolik nahradili, aby všickni s ním rovný díl vypláceli. Byli-li tedy v našem případě dlužníci dva, má náš exekut postih na spoludlužníka co do polovice pohledávky přednímu věřiteli přikázané. Toto právo postihu má po případě zajisté cenu majetkovou, kteráž určena jest obnosem, který solidárním spoludlužníkem hražen býti měl. Proto bude na věřiteli propadlém, aby sobě toto právo postihu na spoludlužníka exekutova buď dobrovolně aneb řízením sporným odevzdati dal a je sobě na statku neprodaném spoludlužníku připsaném pojistil.

Jest však zase otázka, v jakém knihovním pořadí toto právo postihu, pokud se týče vyšetřený a na jisto postavený úhradní obnos, na statku dotčeného spoludlužníka pro našeho zkráceného věřitele pojištěno bude? Neb v případě, že by i tento spoludlužník byl předlužen, bylo by vložení v zadním pořadí knihovním bezvýsledným a všecko, byť nemalé, úsilí marným. Mám ale za to, že pojištění to státi se může v pořadí pohledávky věřitele, který ze statku prodaného byl odbyt, a to z následujících důvodů: Jakkoliv dotčený věřitel přední z ceny statku prodaného zaplacení a přikázání svého pohledávání dochází z vlastního svého právního poměru naproti exekutovi, jest zajisté následkem poměru knihovního přece nepřímým jeho plátcem věřitel na prázdno vycházející. I myslím tudíž, že má místo ustanovení §. 1422. ob. zák. obč. a že tedy věřitel zkrácený nastupuje v pořadí a na místo věřitele účtováním a přikázáním pohledávky uspokojeného. Vždyť pohledávka na neprodaném statku zjištěná zanikla placením právě z toho majetku, který by jinak byl připadl věřiteli zkrácenému a právo *zástavní za* ni na neprodaném statku vězící jest jen příslušenstvím

jejím. Věc má se tudíž právě tak, jakoby zkrácený věřitel se svolením dlužníka byl platil. Zvláštního výslovného svolení věřitele předního, pak svolení držitele statku dosud neprodaného k tomu třeba není. Neb exekuční dražbou realisují se veškeré na prodaném statku hypothekárně zjištěné pohledávky, ať tomu chtějí věřitelé nebo nechtějí. Zastupuje tedy soudní výnos v tomto směru vydaný volné jinak nakládání stran oprávněných s jejich zjištěnými pohledávkami. A právě takovým disponujícím výnosem soudním jest také účetní výměr, kterým zadní věřitel statku prodaného ve prospěch věřitele jej předcházejícího se svou pohledávkou propadá, či — jak svrchu dovozeno — místo exekuta a na místě exekutova spoludlužníka předního věřitele vyplácí. Ostatně sluší též míti na zřeteli, že listina, kterou exekut své právo postihu zkrácenému věřiteli postoupí aneb soudní nález ve spojení s účetním výměrem svolení toto patrně obsahovati, pokud se týče zastupovati bude.

Porovná-li se výsledek vývodů k případu prvému uvedených s výsledkem právě vytknutým, překvapuje nápadná obou podobnost. Jest však mezi oběma rozdíl značný. Kdežto totiž výsledek v případu prvním nastává z důvodů práva věcného na základě zřejmého ustanovení zákona a prostým ustanovením soudu rozvrh nejvyššího podání řídícího; plyne výsledek v případu druhém z práv obligačních na základě logických konstrukcí a k tomu po cestě sporu.

Nelze tudíž upříti, že tento posléz uvedený způsob hájení práv věřitele zkráceného má výsledek nejistý a že nikterak zkrácenému věřiteli úplnou bezpečnost neposkytuje. Můžeť se přihoditi, že věřitel, zaplacením obmyšlený, statek spoludlužníka ze zástavy propustí, dříve než zkrácený věřitel vklad svého nároku na tento statek provede,*) aneb, že exekut oproti spoludlužníku svého práva na postih se vzdá. Okolnosti tyto však na správnosti vývodů svrchu položených nic nemění, poněvadž neplynou nikterak z pouhého poměru právního, nýbrž v poměru stran mezi sebou spočívají a toliko z osobního jednání jednotlivců více neb méně obmyslného počátek svůj berou. A to zameziti není úkolem práva soukromého.

---

*) Bylo by záhodno, ano slušno, aby ve smyslu §. 53. knih. zák. knihovní poznamenání převodu hypotheční pohledávky dle účetního výměru zkrácenému věřiteli povoleno býti mohlo. V praxi, pokud známo jest, bylo by však rozhodně zamítnuto.

Proto bude ovšem opatrný věřitel ve prospěch svůj dobře jednati, když zavčas dorozumí se s věřitelem předním a od něho jeho pohledávku před provedeným účtováním postupem na sebe převede.

II.

Neméně zajímava a důležita jest otázka, kterak má se před se jíti při rozvrhu nejvyššího podání za prodaný statek, když se vyskytne případ, že knihovní pořadí výměnku v přední položce vloženého bylo postoupeno pohledávání v zadnějším pořadí zapsanému. Otázka ta čelí jednak k tomu, co z trhové ceny na pohledávání dotčené v pořadí výměnku přikázati se má, a jednak k tomu, kterak obnos na výměnek vypočítaný rozdělen bude. Chci tedy zodpovídati, jaký dosah a účinek má takovýto postup knihovní přednosti. Budiž tedy přede vším jasno, jaký význam má postoupení knihovní přednosti nějaké pohledávce před výměnkem ji předcházejícím. V tomto směru pak sluší vytknouti, že výměnek jest právem takovým, jež lpí na osobě oprávněného a spolu s ní trvá, úmrtím jejím ale zaniká. Obsahem jeho jest jednak povinnost držitele statku, jisté dávky odváděti, jednak oprávněnost výměnkáře, dávky tyto žádati, ano i s nimi dle libosti volně nakládati. Účinek knihovního jeho pojištění jeví se v tom, že splatné dávky výměnkové, pokud ovšem nejsou promlčeny, v pořadí výměnku samého právem zástavním vloženy a zjištěny býti mohou.

Jako vůbec každé postoupení knihovní přednosti, tak také ono, kterým výměnkář pořadí svého výměnku zadnější pohledávce přenechává, má pouze a jediné význam pro případ exekučního prodeje zavazeného statku, kdy na místě nemovitosti nastupuje nejvyšší podání, a jen v tomto případě účinky své jeví.

Význam takovéto postoupené přednosti spočívá tudíž v tom, že při rozvrhu nejvyššího podání v knihovním pořadí výměnku nastupuje pohledávka postupem obmyšlená a v pořadí této zase výměnek sám.

Nejsou-li mezi výměnkem a pohledávkou žádní jiní věřitelé v pozemkové knize zapsáni, nemá postup přednosti jiného dosahu a účinku, než jediné ten, že nejprv dojde zaplacení pohledávka a po ní teprvé, ač zbyde-li co, uhražen bude výměnek. Jinak má se věc ale tenkráte, jsou-li mezi výměnkem a pohledávkou zapsáni jiní knihovní věřitelé. Tito musí v nabytém svém právu

chráněni býti, jich nesmí se jednání osob třetích (výměnkáře a zadního věřitele), v němž oni podílu neměli, nikterak dotýkati a jim újmu působiti. Tu třeba pevně držeti zásadu, že nikdo více práv jinému postoupiti nemůže, než sám má. Výměnkář má toliko právo v pořadí svém žádati, aby jemu do jeho smrti poskytován byl roční důchod, ať si tento spočívá v naturaliích aneb v čemkoliv jiném; nemá však práva na kapitál, který tento roční důchod vydává. Tudíž může výměnkář také jen tento roční důchod, který, jak známo, dle praxe repraesentuje jednoroční zákonní úrok přiměřeného kapitálu, zadnějšímu věřiteli postoupiti. A to jest pro věřitele mezi výměnkem a pohledávkou pojištěné tenkráte veledůležité, když nejvyšší podání není postačitelným, aby se z něho dostalo na všecky věřitele knihovní aneb aspoň na všechny věřitele až do toho věřitele, jemuž byla přednost postoupena, tohoto dle řady jeho vkladu v to počítaje. Neboť by se mohlo státi, že by tito prostřední věřitelé tím, že by pohledávka zadního věřitele v pořadí výměnku zaplacení došla, s pohledáváním svým úplně propadli; kdežto kdyby postupu přednosti nebylo, třeba by v krátkém čase po vyúčtování nejvyššího podání následkem smrti výměnkářovy úplného zaplacení byli došli.

K objasnění toho budiž mi dovoleno užiti jednoduchého příkladu: Dejme tomu, že pro výměnkáře A. v první knihovní položce pojištěn jest výměnek, jehož cena se vyšetří na 3000 zl., v pořadí druhém pojištěno jest pohledávání B. v sumě 1000 zl., v pořadí třetím pohledávání C. též 1000 zl. a v pořadí čtvrtém pohledávání věřitele D. v sumě 3000 zl., jemuž výměnkář A. přednost postoupil. Usedlost byla náhodou prodána pod cenou jen za 3000 zl. a nějakou částku, kterou se uhradí náklady a pohledávky výsadného pořadí. Kdyby tu nebylo postupu knihovní přednosti, obdržel by výměnkář svůj výměnek doživotně, a po jeho smrti připadlo by z kapitálu na výměnek zadrženého a z nejvyššího podání zbylého 3000 zl. na pohledávky B., C. a D. po 1000 zl. Kdyby však v případě postoupené přednosti pohledávání věřitele D. v pořadí výměnkáře A. celé se přikázalo, vyšli by věřitelé B. a C. z nejvyššího podání s prázdnou, jakkoliv postup přednosti knihovní učiněn byl bez újmy práv jejich.

Z toho plyne odpověď na otázky položené sama sebou v ten rozum, že věřiteli postupem přednosti výměnku obmýšlenému v pořadí výměnku pouze roční důchody, t. j. každoroční úroky z kapitalisovaného výměnku na čas života výměnkářova a dle výše

ceny výměnku na zaplacení jeho v zadnějším pořadí zjištěné pohledávky z nejvyššího podání přikázány býti mohou, a že kapitál výměnku samému se rovnající na případ smrti výměnkářovy pro ostatní knihovní věřitele dle knihovního vkladu za výměnkářem následující zachován býti má.

Rovněž jest na bíledni, že účinek postoupené přednosti také přestává, když výměnkář před dražbou zemřel, jakkoli výměnek z knih vymazán nebyl.

Praktické případy.

Rušení držby stromů na stojatě?

V rozepři Václava Čecha v Tatině s Jiřím Dobrým tamtéž v příčině rušení držby stromů uznal c. k. m. del. okresní soud v Plzni o žalobě ze dne 19. května 1882 č. 10863. a o námitce nepříslušnosti po stručném pře líčení konečným výměrem ze dne 20. dubna 1883 č. 10201. takto za právo:

1. Námitka nepříslušnosti soudu tohoto žalovaným učiněná se zamítá. 2. Žalobce Václav Čech se svou žalobou a závěreční prosbou její: aby bylo nalezeno za právo, že žalovaný Jiří Dobrý tím, že v obecním lese Tatinském č. parc. 942. na I. straně v 2. dílu „na Kobylkách“ řečeném nacházejících se 8 borovic, poznamenaných 7 seky a slovem „Koura“ dne 24. dubna 1882 porazil a sobě z lesa odvezl, přerušil žalujícího Václava Čecha v pokojném držení těchto stromů, že jest povinen, jej v jich držení opět uvésti, resp. poražené tyto kmeny jemu vydati, všeho dalšího rušení držby jeho k těmto stromům pod pokutou se zdržeti a jemu vzešlou škodu i útraty tohoto sporu nahraditi — to vše ve 14 dnech pod následky exekuce — naprosto se zamítá a jest povinen, žalovanému náklady sporu zaplatiti. Stalo se z těchto

důvodu:

Žalobce uvádí v žalobě své, jakož i v dalším jednání, že dne 23. dubna 1882 v lese obci Tatinské patřícím č. parc. 942. v pasece „na Kobylkách“ ve veřejné dražbě obecním výborem a představenstvem na místě samém konané, vydražil 13 stromů borovic, když byl na nich obecní hajný před dražbou znamení 7 seků

učinil. Stromy ty si pak po dražbě žalobce poznačil tužkou slovem „Koura“.

Dále uvedeno, že žalovaný Jiří Dobrý dne 24. dubna 1882 z rána z těchto 13 borovic 8 porazil, naložil a domů odvezl a tím že žalobce v držení těch stromů rušil.

Jde tu tedy o držení koupených žalobcem lesních stromů, tudíž o poměr ryze soukromoprávný a musela býti námitka nepříslušnosti žalovaným učiněná zamítnuta.*)

Co se týče meritorní části sporu, dlužno žalobci dokázati, že byl v držení sporných borovic a že jej žalovaný v držení tom rušil.

Co se týče prvního momentu, tož jest seznáním obou stran a soudním ohledáním dokázáno, že zmíněných 13 borovic, žalobcem ve veřejné dražbě od obce Tatinské koupených, bylo koupeno na stojatě, pokud stromy ty s půdou lesní srostlé a spojené byly, a že stromy ty stály v lese č. parc. 942. obci Tatinské patřícím.

Vedle §. 295. ob. zák. obč. jsou stromy na stojatě čili ze země, z půdy vyrostlé, tak zvaným příbytkem čili přírůstkem půdy, jsouce v takovém spojení s půdou, že samostatnosti postrádají a tudíž jako část hlavní věci — půdy — se objevují.

O příbytku platí dle ob. zák. obč. zásada: „accessio cedit principali“, t. j. věc přibylá sdílí všechny právní osudy věci hlavní (§§. 404. a 420. ob. zák. obč.). Z toho plyne důsledně, že držení hlavní věci jest eo ipso držením příbytku jako části hlavní věci.

Koupil-li tudíž žalobce v obecním lese Tatinském stromy na stojatě, a poznačil-li si je i třeba tužkou, nenabyl tím ještě nikterak držení stromů těch, pokud jich neporazil a neodvezl.

Až do té doby, pokud stromy ty poraženy a odveženy nebyly, byla držitelkou stromů těch držitelka lesa č. parc. 942., ve kterémž stály, totiž obee Tatinská. Porazil-li žalovaný 8 těchto stromů žalobcem koupených, nerušil tím nikterak žalujícího v jeho držení stromů těch, poněvadž tento v držení jich posud nebyl.

Nemá tedy žalobce legitimace k žalobě a musel následkem toho se žalobou i její prosbou zavržen býti.

Na konečný výměr tento stěžoval si pouze žalobce.

---

*) Žalovaný totiž námitku nepříslušnosti soudu hájil tvrzením, že jako „starousedlý“ v obci má právo na užitky statku obecního a že otázka sporná patří před úřady správní.

C. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 27. června 1883 č. 17682. výměr tento zrušil a c. k. měst. deleg. okresnímu soudu v Plzni nařídil, aby svědky vedené žalobcem v žalobě a v konečné řeči o okolnostech, jež se týkají odevzdání kmenů žalobci obecním výborem a hajným — a sice označením těchto sedmi zářezy a o převzetí jich se strany žalobce označením jich jmenem „Koura" — vyslechl a pak nový konečný výměr vydal, neboť jednání, any žalobcem o těchto okolnostech nabízené důkazy provedeny nebyly, zůstalo dle náhledu vrchního soudu neúplným.

C. k. m. del. okresní soud v Plzni, vyslechnuv svědky, vydal nový konečný výměr ze dne 10. listopadu 1883 č. 27953., kterýmž opětně žalobu i se závěrečnou prosbou její zamítnul, poukazuje v podstatě k těmže právním a faktickým důvodům, jichž byl užil ve výměru konečném ze dne 30. dubna 1883 č. 10201., a tvrdě, že výsledek provedeného důkazu svědeckého, byť se i byl tento žalobci úplně podařil, ve právní povaze sporu tohoto nic nezměnil.

Na opětnou stížnost žalobcovu c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 30. ledna 1884 č. 948. výměr ten v odst. I., jímž námitka nepříslušnosti soudu byla zamítnuta, a který v odpor vzat nebyl, ponechal v platnosti, v ostatním však z m ě n i l a uznal zcela dle prosby žalobní.

Důvody.

Jest sice pravda, že stromy dle §. 295. ob. zák. obč. tvoří potud jmění nemovité, pokud nebyly odděleny od půdy. V případě však, o který se zde jedná, byla povaha příslušenství dotčených stromů zrušena tím, že od obce, jakožto majitelky lesa, dle ustanovení §. 15. zákona ze dne 3. prosince 1852 č. 250. ř. z. stromy, které k cíli poražení jich měly býti prodány, 7 seky byly poznamenány, že tyto stromy v dražbě byly prodány, že obecní starosta, jenž dražbu odbýval, k vydražiteli se vyjádřil, že stromy jsou nyní majetkem vydražitele, dále tím, že po přiklepnutí, jak zejmena svědci Jakub Fejfrlík a Josef Nager potvrzují, obecní hajný se žalobcem šel ku stromům poslednějším koupeným, že mu je po jednom ukazoval; konečně tím, že žalobce, jak již první soudce uvedl, koupené stromy pak slovem „Koura" poznamenal. Takto se obec jako majitelka lesa vzdala držení prodaných stromů a žalující uchopil se držení těchto stromů dle §. 312. ob. z. obč.

Musilo se tedy, ano místním ohledáním, doznáním žalovaného a výpověďmi svědků dokázáno jest, že žalovaný 8 z oněch od žalobce koupených a shora naznačeným spůsobem do držení převzatých stromů porazil a si odvezl, žalobní prosbě místo dáti a změniti výměr prvního soudce, pokud byl vzat v odpor, z čehož následuje, že žalovaný útraty sporu v obou instancích vzešlé nahraditi má.

Dovolací stížnost žalovaného c. k. nejvyšší soud zamítl, uváděje pro to

důvody

v rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského vyložené, a vycházeje dále z těchto úvah: Když stromy po dražbě, byvše jakožto prodané každému znatelně poznamenány, obecním starostou žalobci jako vydražiteli k dalšímu volnému s nimi nakládání přikázány byly, když jemu poražení a odvezení jich na vlastní jeho účet a nebezpečí ponecháno bylo, a když stromy ty na kmenu žalobcem jmenem osobním a pokud se týče názvem jeho dvora popsány byly, nelze o nich za to míti, že se nalezaly ještě dále v držení obce prodávající. Naopak stromy ty byly již v držení kupce, kterýž od tohoto času sám, bez osobování si násilí, jimi vládnouti mohl. Nad to pak bylo poražení a odvezení stromů těch ve sporném jednání přiznáno žalovaným, který se jenom snažil, skutek ten ospravedlniti jakýmsi svým nárokem proti obci, jejž tato však jemu prý upírala.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 16. dubna 1884 č. 4205.

JUC. Aug. Nevšímal.

K výkladu na §. 904. ob. zák. obč.

Odevzdací listinou ze dne 19. března 1880 č. 1817 vydanou na pozůstalost Františky Šťastné byl dům č. pop. 128. pak domek bez čísla pop. v Ml. Boleslavi Václavu Šťastnému proti zaplacení pozůstalostních dluhů a proti tomu do vlastnictví odevzdán, že vyplatí dle možnosti mimo jiné odkazy také odkaz Marii Šťastné provdané Peškové v obnosu 500 zl.

Trhovou smlouvou ze dne 23. května 1882 prodal Václav Šťastný oba zmíněné domy manželům Janu a Anně Drahokoupi-

lovým, kteří na srážku z ceny trhové k zaplacení převzali tak odkaz Marie Šťastné provd. Peškové, kterýžto poslednější zárove na základě odevzdací listiny a této trhové smlouvy na dom č. pop. 128. v Ml. Boleslavi zjištěn byl.

Pro nezaplacení odkazu 500 zl. podala Marie Šťastná prov(Pešková na manžele Jana a Annu Drahokoupilovy dne 7. listc padu 1882 pod č. 11511. žalobu, proti níž tito namítali, že ji dosud možno není odkaz zaplatiti a že žaloba vzhledem na §. 90 ob. zák. obč. předčasnou jest.

C. k. měst. del. okresní soud v Ml. Boleslavi zamítnul ro sudkem ze dne 19. srpna 1882 č. 8318. žalobu pro tenkrát a odsoudil žalobkyni k náhradě soud. nákladů z těchto

důvodů:

Slíbí-li kdo, že splní závazek, až bude moci, neb až se t dá dělati, potřebí požádati soudce, aby dle slušnosti vyměři kdy se má plniti; (§. 904. ob. z. obč.). Než lhůtu soudce vyměř nemá oprávněný práva, žalobou na plnění naléhati, anť závaze dosud splatným není.

Poněvadž ale žalobkyně netvrdila, tím méně dokázala, ž žalovaným lhůta, do které odkaz 500 zl. zaplatiti mají, od soudc stanovena byla a že již vypršela, aniž by placeno bylo, musel žaloba jako předčasně podaná, pro tentokráte zamítnuta a žalol kyně k náhradě soudních nákladů odsouzena býti.

K odvolací stížnosti žalující změnil c. k. vrchní soud zemsk rozhodnutím ze dne 17. října 1882 č. 28285. tento rozsudek prvn stolice a odsoudil žalované jako hypoth. dlužníky k zaplacení od kazu 500 zl s 6% úroky z prodlení ode dne podané žaloby d 14 dnů, jakož i k náhradě soudních nákladů z těchto

důvodů:

Odevzdací listinou ze dne 19. března 1880 č. 1817. byl Václ. Šťastnému pozůstalost manželky jeho obnášející 3000 z po srážce dluhů v obnosu 1300 zl. tedy v sumě 1700 zl. pro tomu do vlastnictví odevzdána, že vyplatí na odkazích svý dětem 1700 zl. a z toho jmenovitě žalobkyni 500 zl.

Vzhledem k ustanovení §. 685. ob. zák. obč., dle něhož o kazy do roka od smrti zůstavitelovy žádány býti mohou, dosp odkaz 500 zl. již dávno k placení, dodatek pak v odevzdací l stině obsažený: „že jest Václav Šťastný k placení odkazů tolik

dle možnosti zavázán", jest zcela lhostejným, poněvadž dle stavu majetku Václavem Šťastným na místě přísahy udaného, poskytnuta mu byla též možnost, aby dodržel lhůtu platební, zákonem stanovenou.

Žalovaní, koupivše dům č. pop. 128. v Ml. Boleslavi nemohli více práv nabýti, než jich předchůdci Václavu Šťastnému příslušelo, a jsou proto navzdor ustanovení, že zaplacení dle možnosti státi se má, povinni, odkázaných 500 zl. dle §. 300. s. ř. a §. 904. ob. zák. obč. ve lhůtě 14denní žalobkyni zaplatiti, poněvadž nemožnost placení prokázána nebyla, spíše jak již vytknuto jest opak.

K dovolací stížnosti žalovaných změnil c. k. nejvyšší soud oba rozsudky nižších stolic, odsoudil žalované k zaplacení odkazu 500 zl. do jednoho roku ode dne doručení rozsudku c. k. nejvyššího soudu s 6% úroky od vypršení zmíněné roční lhůty, zamítnul žalobu co do 6% úroků ode dne žaloby a ustanovil, že obě strany tíží vlastní náklady soudní všech tří instancí. Stalo se z těchto

důvodů:

V přítomném sporu jest vzhledem na odevzdací listinu ze dne 19. března 1880 č. 1817 na domě žalovaných vloženou a na ustanovení §. 904. ob. zák. obč. úlohou soudce, aby dobu plnění odkazu žalobkyní žádaného, v odevzdací listině určitě nenaznačenou, dle slušnosti ustanovil, z kteréhožto zákonného ustanovení jde, aby soudce při stanovení doby plnění dle slušnosti, které proti oběma sporným stranám užíti dlužno, okolnosti za základ vzal, které během jednání na jevo vyšly a vlivu míti mohou.

Přihlédne-li se k tomu, že žalovaným, byť i jen jako reální dlužníci byli žalováni, tytéž výhody přísluší, které předcházejícímu držiteli domu žalovanými koupeného, příslušely, a vezme-li se ohled na výhodu z odevzdací listiny patrnou, vychází nade vši pochybnost na jevo, že k placení odkazu 500 zl. žalovaným delší než zákonná lhůta přísluší, což se také se slušností srovnává.

Dle toho nedá se tedy platební lhůta vrchním soudem stanovená, ospravedlniti. Naproti tomu nelze přehlédnouti, že obnos 500 zl. vězí pro žalobkyni bezúročně a že by tato ze zmíněného obnosu užitku míti nemohla, kdyby lhůta platební daleko byla odročena, což by nespravedlivé bylo.

C. k. nejvyšší soud proto, změniv oba rozsudky nižších stolic, ustanovil lhůtu k placení obnosu 500 zl. jakož i 6% úroků

z něho, při čemž vůči oběma stranám k slušnosti hleděno bylo a zároveň k tomu byl zřetel vzat, že žaloba již dne 25. května 1882 k soudu byla podána.

Se žádostí za náhradu dalších 6% úroků ode dne podané žaloby až do lhůty nejvyšším soudem stanovené se žalobkyně odmítá, poněvadž, ano placení úroků vůbec smluveno nebylo, teprvé tehdy o prodlení dlužníkově řeči býti může, když by platební lhůta soudcem dle §. 904. ob. z. obč. stanovená dodržena nebyla.

Vzájemné zrušení soudních nákladů všech tří instancí zakládá se v §. 25. zák. ze dne 16. května 1874. č. 69. říš. zák.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 21. prosince 1882 č. 14051.

Adj. L. Veselý.

K §. 15. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z.

Dne 18. listopadu 1868 zemřel v Horvycrucku v státu Wisconsin v severní Americe naturalisovaný Amerikán Jan Obrecht zůstaviv po sobě sedm vesměs zletilých dětí.

Tito dozvěděvše se, že pro zemřelého otce při c. k. měst. del. okresním soudu v Rzeszowě částka 2574 zl. 65 kr. jako dědičný podíl po bratru jeho Jakubu Obrechtovi deponována jest, oznámili svým zástupcem drem. G. úmrtí Jana Obrechta c. k. okresnímu soudu v Rzeszowě, žádajíce za projednání pozůstalosti.

Úmrtí Jana Obrechta doloženo bylo přísežným seznáním dvou svědků před veřejným písařem hrabského soudu v Horvycrucku vyslyšených, a vysvědčením hrabského soudu a rak. konsulátu, že se v tamnějším hrabství žádných matrik o zemřelých nevede a že podobná přísežná seznání dle platných tam zákonů úplné víry zasluhují.

Této žádosti vyhověno, pozůstalost po Janu Obrechtovi projednána a dědicům oznámeno, že jim odevzdací listina vydána bude, jakmile dědičné poplatky zapraví a výkaz o tom předloží.

Zapraviv tyto dědičné poplatky, zakročil dr. G. jmenem uvedených sedmi dětí po Janu Obrechtovi dne 27. ledna 1883 pod č. 1114. při c. k. měst. del. okresním soudu v Rzeszowě o vydání odevzdací listiny na pozůstalost Jana Obrechta a o vydání deponované částky 2574 zl. 65 kr., jakožto pozůstalostního jmění.

K této žádosti vydal c. k. okresní soud v Rzeszowě násle-

dující výměr: Ježto v pozůstalostním projednávání po Janu Obrechtovi veškerým zákonným požadavkům žádost učiněno, odevzdává se pozůstalost po Janu Obrechtovi dne 18. listopadu 1868 v Horyycrucku bez posledního pořízení zemřelého následujícím zletilým jeho dítkám (následují jmena) stejnými díly jako zákonným dědicům a prohlašuje se tímto pozůstalost za ukončenou.

Odevzdací listina vydává se pro jmenované dědice k rukoum jejího plnomocníka, dříve se však ještě plnomocenství drem. G. předložené jemu vrací, aby k němu antentický překlad v anglickém jazyku sepsané legalisační doložky připojil.

Taktéž udejž Dr. G. úplné adresy svých zmocnitelů a spůsob, jakým by jim soudní výměry doručeny býti měly a předložiž potřebná portoria, jelikož zmocnitelé jeho o tom, že vykázání plné moci k soudní vědomosti vzato, vyrozuměni býti musí.

Vzhledem k tomu nelze dříve pozůstalost po Janu Obrechtovi vydati, až odevzdací listina právní moci nabude.

Připojiv k plnomocenství žádaný autentický překlad legalisační doložky podal Dr. G. proti posledním dvěma odstavcům zmíněného výměru rozklady, kterýmž první stolice nevyhověla a je jako stížnosti instanci druhé předložila.

K této stížnosti zrušil c. k. vrchní soud zemský v Krakově výměr c. k. okresního soudu v Rzeszowě v onom odstavci, kterýmž dru. G. nařízeno bylo, aby udal úplné adresy svých zmocnitelů a předložil potřebná portoria a kterýmž vysloveno, že se dříve pozůstalost po Janu Obrechtovi vydati nemůže, dokud odevzdací listina nenabude právní moci, a nařídil okresnímu soudu v Rzeszowě, aby nepřihlížeje k tomuto zrušenému odstavci svého výměru o žádosti za vydání 2574 zl. 68 kr. znovu rozhodl,

poněvadž

plnomocenství ddto. St. City 25. října 1880, v němž výslovně praveno: „aby nás v právní záležitosti po Jakubu Obrechtovi v Rzeszowě v Haliči jak soudně tak i mimosoudně zastupoval, dědictví nám připadlé pro nás vyzdvihl, a právoplatně odkvitoval — pak dále — „taktéž tuto plnou moc na jiného přenesl . . .“ ustanovení čl. 1008. ob. zák. obč. úplně odpovídá, a zákon sice předpisuje vyrozumění cedenta o přijetí cesse, nikoliv však zmocnitele o přijetí plné moci, kteráž se právě za účelem rychlého vyřízení té které záležitosti vydává.

Toto rozhodnutí c. k. vrchního zemského soudu v Krakově intimoval okresní soud v Rzeszowě dru. G. výměrem ze dne 20. dubna 1883. č. 3919. v němž dále praví: vyřizujíc opětně žádost ze dne 27. ledna 1883 č. 1114. doplněnou připojením autentického překladu legalisační doložky na plné moci povoluje se vydání částky 2574 zl. 65 kr. pro Jana Obrechta deponované k rukoum jeho dědiců, avšak dříve se o tomto povolení ještě vyrozumívají veškeří zmocnitelé pana dra. G. a teprvé až toto povolení vydání částky 2574 zl. právní moci nabude, vydá se poukaz k depositnímu úřadu.

Poukazuje se tedy p. dr. G., aby udal úplné adressy svých zmocnitelů, jakož i spůsob vyrozumění jich, a předložil zároveň potřebná portoria.

Na tento intimát stěžoval si opětně dr. G. a c. k. vrchní soud v Krakově dada této stížnosti místo zrušil výměr c. k. okr. soudu v Rzeszowě ze dne 20. dubna 1883 č. 3919. jako neúplný

poněvadž

závěrečná prosba žádosti dra. G. ze dne 27. ledna 1883 č. 1114., aby mu částka 2574 zl. 65 kr., když zašle stvrzení a předloží dekret vydání povolující, na jeho útraty a nebezpečí c. k. poštou zaslána byla, navzdor nařízení vrchního soudu zemského ze dne 5. dubna 1883 č. 5812., aniž by důvodů udáno bylo, vyřízení nedošla. Zároveň nařídil c. k. vrchní soud zemský v Krakově c. k. okresnímu soudu v Rzeszowě opětně, aby nepřihlížeje k zdánlivé překážce, že zmocnitelé dra. G. o přijetí plné moci jeho k soudní vědomosti vyrozuměni nebyli, žádost dra. G. o vydání částky 2574 zl. 65 kr. vyřídil.

Intimátem ze dne 25. června 1883 č. 6462. vyrozuměl okresní soud v Rzeszowě dra. G. o tomto rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského v Krakově, a odvolávaje se na toto nařízení druhé instance vyřídil žádost dra. G. o vydání částky 2574 zl. 65 kr. takto: že se částka 2574 zl. 65 kr. i s úroky dědicům Jana Obrechta k rukoum dra. G. aneb jeho plnomocníka po vejití tohoto výměru (intimatu ze dne 25. června 1883 č. 6462.) jakož i výměru ze dne 20. dubna 1883 č. 3919. v moc práva vydá, že však soud chtěje zameziti možnou škodu dědiců, uznává toho potřebu, aby, než toto dědictví vydá, hledě k tomu, že ode dne vydání plné moci ddto. 25. října 1880 již skoro tři roky uplynuly (po celou tuto dobu vleklo se projednávání pozůstalosti) a během

projednávání pozůstalosti žádný z dědiců soudního vyřízení neobdržel, aniž se přihlásil, veškeré zmocnitele dra G. o vydání pozůstalostního jmění vyrozuměl.

Následkem toho se Dr. G. poukazuje, aby především vyhověl z. s. nařízení ze dne 20. dubna 1883 č. 3919. stran udání úplných adress jednotlivých dědiců atd. (toto nařízení bylo druhé instancí zrušeno), načež teprve čeho ve smyslu výměrů v téže záležitosti vydaných potřebí a jmenovitě vydání částky 2574 zl. 65 kr. nařízeno bude.

Na tento intimát a výměr stěžoval si opětně dr. G. a c. k. krakovský vrchní soud zemský vyhověv této stížnosti zrušil v odpor vzatý výměr a nařídil, táhna se k rozhodnutím ze dne 5. dubna 1883 č. 5812. a ze dne 29. května 1883 č. 8831. opětně c. k. okresnímu soudu v Rzeszowě, aby nepřihlížeje k námitkám opětně a opětně vyvráceným, žádost o vydání deposita 2574 zl. 65 kr. co do věci vyřídil,

nebot:

Vedle §. 1017. ob. z. representuje zmocněnec podle obsahu plné moci zmocnitele samého, může pro něho práv nabýti a závazky mu uložiti, a smlouvy v mezích plné moci s třetí osobou uzavřené opravňují a zavazují pouze zmocnitele a osobu třetí, nikdy však plnomocníka.

Vedle §. 1026. ob. z. obč. zůstávají smlouvy uzavřené mezi plnomocníkem a osobou třetí, jíž bez zavinění jejího zrušení neb odvolání plnomocenství známo nebylo, pro zmocnitele závaznými a tentýž může se toliko na svém býv. plnomocníku, jenž odvolání plné moci zamlčel, hojiti.

Stěžovatel předložil zvláštní plnou moc, na jednotlivé jednání znějící a veškerým požadavkům 2. odst. §. 1008. ob. z. obč. odpovídající, kteráž svého času také k soudu přijata byla.

Odstavec 2. §. 31. zák. ze dne 25. července 1871 č. 95. ř. s. nemá zde již proto místa, poněvadž předložená plná moc na určité jednání zní a konečně nestává žádné příčiny, aby c. k. okresní soud hájil jakýchsi práv nezletilých dědiců, poněvadž se takových nepřihlásilo, a i kdyby se to bylo stalo, hájení jich zájmů by věcí osobní jejich instance bylo.

O tomto rozhodnutí vyrozuměl c. k. měst. del. okresní soud v Rzeszowě dra. G. s tím dodatkem, že se spisy zároveň s dovo-

lací stížností okresním soudem samým k c. k. nejvyššímu soudu podanou, předkládají c. k. vrchnímu soudu zemskému.

K této stížnosti c. k. měst. del. okresního soudu v Rzeszowě zrušil c. k. nejvyšší soud nejen v odpor vzaté rozhodnutí c. k. krakovského vrchního zemského soudu ze dne 28. července 1883 č. 12899., nýbrž i rozhodnutí téhož ze dne 29. května 1883 č. 8831. a ze dne 5. dubna 1883 č. 4812., jakož i výměr c. k. měst. del. okresního soudu v Rzeszowě ze dne 25. června 1883 č. 6462., ze dne 24. února 1883 č. 1114. i s odevzdací listinou a nařídil c. k. měst. del. okresnímu soudu v Rzeszowě, aby především vydal edikt v §. 139. c. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. a pak podle zákona pokračoval.

Důvody.

C. k. měst del. okresní soud v Rzeszowě neuvedl sice ve své stížnosti podle §. 15. pat. ze dne 9. srpna 1854. č. 208. ř. z. určitých osob, příčinou kterých se obává, že by jim z posledního rozhodnutí c. k. zemského vrchního soudu nezhojitelná škoda vzejíti mohla, ježto však při projednávání této pozůstalosti nebylo podle art. X. plavební a obchodní smlouvy dne 27. srpna 1829 č. 2505. sb. z. s. se spoj. státy severní Ameriky uzavřené a dodatečné konvence ze dne 9. května 1848 č. 179. ř. z. z r. 1850 zachováno se dle předpisů §§. 23., 137., 138. a 138. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. a veškeří dědicové a věřitelé, kteří za to mají, že by na pozůstalost naturalisovaného amerikána Jana Obrechta nároky činiti mohli, nebyli vyzváni ediktem, aby svá pohledávání během přiměřené lhůty přihlásili, a ježto dle §. 2. cit. pat. věcí soudu jest, aby se o osoby zákonem zvláště chráněné vzal a mimo to v případech zákonem naznačených též o jistotu jiných osob z moci úřední péči měl, muselo se za příčinou napravení patrných nedostatků v tomto projednávání, čeho potřeba, učiniti.

Zároveň podotknuto c. k. měst. del. okresnímu soudu v Rzeszowě, hledíc k tomu, že nebyl předložen úmrtní list Jana Obrechta, nýbrž pouze přísežné stvrzení úmrtí jeho, a toliko z ověření veřejného notáře ddto. 1. listopadu 1880 vychází, že se v státu Wisconsin žádné matriky zemřelých nevedou a že v tomto ohledu úplně dostačí přísahou dotvrzená udání dvou svědků, že jest věcí *jeho, aby sobě*, má-li v tomto aneb v jiném směru nějaké po-

chybnosti, vyžádal dle §. 23. c. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. ponaučení od ministerstva spravedlnosti.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 14. listopadu 1883 č. 11694.

Dr. Josef Růžička.

Může-li se povoliti na základě nálezů úřadů samosprávných soudní exekuce?

Nálezem okresního výboru P-ského bylo uznáno, že se za neplatné prohlašují nároky gruntovníků, dvou chalupníků a dvou zahradníků, T-ských na kapitál 1760 zl. stř. za v roce 1852 odprodaný obecní les T-ský č. parc. 552. zvaný „Pouska“ a že se rozdělení o tuto částku mezi gruntovníky zrušuje, že tudíž povinni jsou, částku 1760 zl. stř. s 5% úroky obci nahraditi.

Nález tento byl zemským výborem v Praze výnosem ze dne 2. května 1877 č. 8699. potvrzen.

Dalším nálezem okresního výboru P-ského bylo uznáno, že v nálezu tom uvedených 12 občanů a zejmena pod položkou 2. jmenovaný Josef K. povinen jest, do obecní pokladny T-ské zpět vrátiti kapitál 200 zl. stř. neb 210 zl. r. m., který si roku 1853 z peněz 1760 zl. stř. za dříví v obecním lese odprodané vzal i s 5% úrokem od roku 1853 až do 31. prosince 1878 v částce 273 zl. r. m., tedy celkem 483 zl. r. m. s 5% úrokem od 1. ledna 1879 do zaplacení jdoucím.

Josef K. nepodal na toto vyzvání, jež mu dne 2. ledna 1880 řádně doručeno bylo, žádné stížnosti, nabylo tedy moc práva.

Výnosem c. k. okresního hejtmanství v P. ze dne 10. září 1879 č. 15909. jmenován byl k přípisu okresního výboru v P. opatrovníkem obecní pokladny T-ské p. dr. N. a uloženo mu, aby částku 1760 zl. stř. se vším příslušenstvím od dotčených dlužníků vymohl.

Tento opatrovník podal na základě výše uvedených výnosů k c. k. okresnímu soudu v P. žádost, aby se vložilo exekuční právo zástavní za pohledávání obce T-ské v sumě celkem 483 zl. r. m. s 5% úroky za tři leta od podání žádosti zpět jdoucí a pak úroky dále jdoucí na usedlost č. pop. 19. v T. Josefu K. patřící, kteréžto žádosti bylo úplně místo dáno.

K stížnosti Josefa K. změnil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 6. února 1884 č. 4048. výměr první stolice v ten smysl, že se žádost dra. N. jakožto kurátora obce T-ské zamítá,

poněvadž

listiny, o něž exekuční žádost se opírá, jako listiny úřadů samosprávných nenáležejí k oněm listinám, které dle zákona požívají moci, aby na základě jich soudní exekuce vedena býti mohla.

Stížnost dra. N. jakožto kurátora obce T-ské na toto rozhodnutí podanou zamítnul c. k. nejvyšší soud z toho

důvodu,

poněvadž rozhodnutím samosprávných úřadů žádným zákonem není dána moc ku domáhání práva exekucí, jakou mají rozhodnutí soudů, proto také nemůže na jich základě soudem exekuce povolena býti.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 27. března 1884 č. 3441.

Dr. M. Žák.

Zahrnuje v sobě uložení rozhodovací přísahy záporné, vratitelné, již také nabídnutí se k přísaze tvrdivé?

Ve sporu Barbory Vohnoutové s občanskou záložnou Rožďalovickou uložila tato posledňejší v replice o popřeném žalobním ději rozhodovací přísahu zápornou vratitelnou a dotčený protokol také při stání dne 4. října 1882 vlastnoručně podepsala. Ježto se zástupce žalované záložny o přísaze té nevyjádřil, bylo jednání ve směru tom doplněno, načež přísaha byla vrácena žalobkyni B. Vohnoutové.

Rozsudkem ze dne v Sobotce 22. března 1883 č. 2065. nalezeno bylo na tuto přísahu žalobkyně, která mezi sporem dne 23. ledna 1882 byla již zemřela; následkem toho podal její zástupce dne 5. dubna 1883 pod č. 2796. žádost, aby přísaha ona prohlášena byla dle §. 233. s. ř. za vykonanou.

Ku žádosti této bylo na den 23. května položeno stání, při kterém se odpůrkyně o žádosti záporně vyjádřila, načež u vyřízení protokolu při stání tom sepsaném dal c. k. okresní soud v Sobotce výměrem ze dne 30. května 1883 č. 4016. žádosti té místa a uznal

přísahu žalobkyně B. Vohnoutové, na niž cit. rozsudkem nalezeno, za vykonanou.

Důvody.

Žalující B. Vohnoutová uložila o žalobním ději, když od žalované v odpovědi popřen byl, v replice dne 4. října 1882 od ní vlastnoručně podepsané rozhodovací přísahu zápornou vratitelnou, která později v nařízeném k cíli tomu doplnění od žalované strany vrácena byla.

Tímto uložením vratitelné přísahy nabídla se zároveň zesnulá žalobkyně, že v případu vrácení ji kladně složí a není vzhledem na dosah pojmu vratitelnosti zapotřebí, aby, jak toho druhá strana žádala, žalobkyně při tom podotekla, že přísahu, bude-li vrácena, kladně vykoná, ježto toto nabídnutí již v uložení vratitelné přísahy spočívá; neboť kdyby byla nevratnou přísahu uložila, byla by nevratitelnost musela odůvodniti; v přítomném však případu vedla žalobkyně onou přísahou důkaz o okolnostech, o nichž dle stavu věci ona a nikoliv žalovaná vědomost míti musela.

Ježto konečně žalobkyně vykonání této přísahy ani appellací ani jinakým spůsobem nezdržela, což spíše stalo se ze strany druhé, která se navzdor ustanovení §. 32. sum. pat. o jí uložené přísaze v průběhu sporu nevyjádřila, tak že jednání doplněno býti muselo, bylo vyhověno z její strany všem podmínkám §. 233. ob. ř. s. a dv. dek. ze dne 15. června 1785 č. 317. sb. zák. s. a ze dne 5. března 2785 č. 222. sb. z. s. a jest tudíž odpor žalované proti žádosti, by přísaha žalobkyní uložená následkem její smrti za vykonanou se pokládala, bezdůvodným a bylo tudíž žádosti místa dáti.

K stížnosti zástupce žalované záložny zrušil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 26. června 1883 č. 18660. výměr první instance a žádost za prohlášení přísahy za vykonanou zamítl,

poněvadž

dle §. 233. ob. ř. s. a dv. dek. ze dne 15. července 1784 č. 317. sb. z. s. a ze dne 5. března 1795 č. 222. sb. z. s. pouze přísahu před soudem nabídnutou považovati lze za vykonanou, když strana, jež měla přísahati, následkem úmrtí přísahu nevykonala. Zákon tedy nabídnutí se k přísaze od pouhého ukládání přísahy přesně rozeznává a tedy v ukládání přísahy jen tehda sluší spatřovati nabídnutí se k přísaze, jestliže se přísaha ukládala s tím, že ji

strana skládající, byla-li by jí vrácena, vykonati chce, což však v tomto případu se nestalo.

Stížnost zástupce žalující B. Vohnoutové na toto rozhodnutí byla c. k. nejvyšším soudem zamítnuta s poukázáním na

důvody

druhé instance.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 11. září 1903 č. 10658.

JUC. Jos. R. Kliment.

V rozsudku nelze uložiti rozhodovací přísahu dědici delata během sporu zemřelého. § 233. ob. ř. s.

V [illegible] sporu A[illegible] Jiránkové s Františkem Knapem o [illegible] 14. v Želetavě [illegible] se ku [illegible] [illegible] za [illegible] manžel František Jiránek předložil [illegible] manželka jeho během sporu zemřela a [illegible] na [illegible] Albíny Jiránkové [illegible] soudní odevzdáno [illegible] a žádal, aby [illegible] rozhodovací přísahy, pokud [illegible] žalovaným [illegible] Albíně Jiránkové uloženy byly, [illegible] jest [illegible] jako dědic.

Rozsudkem c. k. okresního soudu v Mor. Hradišti ze dne 2[illegible]. prosince 1902 č. 772[illegible], byly všechny připuštěné rozhodovací přísahy uloženy Albíně Jiránkové k vykonání a žádost Františka Jiránka byla zamítnuta z těchto

důvodů:

Žádost Františka Jiránka, aby veškeré přísahy, pokud je žalovaný žalobkyni uložil, směl vykonati za zemřelou Albínu Jiránkovou, není v zákoně odůvodněna, neboť, nehledíc ani k tomu, že není prokázáno, že by František Jiránek universálním dědicem své manželky byl, v případě takovém, když strana, na jejíž přísahu uznáno jest, během sporu zemře, sluší zavésti řízení ve smyslu ustanovení §. 233. ob. ř. s. a dvor. dekretu ze dne 15. července 1784 č. 317. sb. z. s. a po vyneseném rozsudku teprvé rozhodnouti, zdali přísahy zemřelému delatu uložené za vykonané považovati dlužno.

C. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 9. května 1883 č. 10345. k stížnosti zástupce žalující Albíny Jiránkové společně s Františkem Jiránkem podané rozsudek prvního soudu ve směru tom potvrdil.

Důvody.

Rozhodnutí prvního soudu odpovídá stavu věci a zákonu; neboť v čas, kdy František Jiránek prohlásil, že na místě své zemřelé manželky jako strana ve spor vstupuje a že přísahy za svou manželku vykonati chce, bylo již řízení projednávací a průvodní skončeno, a sluší tedy vynésti rozsudek proti Albíně Jiránkové samé a nalézti na přísahy, které by ona sama vykonati měla, tím více, poněvadž i po jejím úmrtí zástupce její, jehož plná moc i na dědice mandantky se vztahuje, spor jmenem jejím dále vedl. Ostatně může v rozsudku přísaha pouze tomu uložena býti, komu během sporu skutečně uložena byla a uložena býti mohla.

C. k. nejvyšší soud mimořádné dovolací stížnosti nevyhověl,

poněvadž

tu nebylo podmínek dvor. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593., aby souhlasná rozhodnutí nižších stolic změněna býti mohla, naopak tato příčinami rozhodovacími k nim připojenými odůvodněna jsou.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 7. listopadu 1883 č. 11481.*)

Adj. Flieder.

Kde se má žádost dle §. 100. soudního řádu podati?

A. G. bytem v M. (okr. L.) prodal jako plnomocník manželů J. a F. K. usedlost těchto v obci V. k okresu H. patřící, zapravil dluhy na této usedlosti zjistěné a složil pak manželům J. a F. K. mimosoudně účet.

Jelikož účet ten uznati nechtěli, podal A. G. k c. k. okresnímu soudu v L. jako své osobní instanci dne 16. listopadu 1883 č. 11286. žádost dle §. 100. s. ř. s prosbou, aby soud man-

---

*) Viz podobné rozhodnutí ze dne 15. ledna 1879 č. 6620. (Ger.-Ztg. 1879 str. 391.).

želům J. a F. K. nařídil, by účet ten schválili neb výtky ve lhůtě soudem ustanovené proti němu podali.

C. k. okresní soud v L. dal výměrem ze dne 17. listopadu 1883 č. 11286. této žádosti místa, ustanoviv stání k slyšení stran o lhůtě ku schválení účtu neb podání výtek proti němu.

K stížnosti manželů J. a F. K. změnil však c. k. vrchní soud zemský v království Českém rozhodnutím ze dne 15. ledna 1884 č. 1280. výměr c. k. okresního soudu v L. ze dne 17. listopadu 1883 č. 11286. a zamítnul žádost A. G. ze dne 16. listopadu 1883 č. 11286.,

poněvadž

v případnosti této §. 34. jur. n. rozhodný je, ano se jedná o spor vyplývající ze spravování cizího majetku, při kterém toliko c. k. okresní soud v H. příslušným býti se jeví.

Dovolací stížnosti A. G. dal ale c. k. nejvyšší soud místa, změnil rozhodnutí c. k. vrchního soudu a uvedl výměr první instance opět v platnost,

uváživ,

že žádost o vydání příkazu strany schválení účtu neb podání výtek proti němu vždy též vyzvání podmiňuje, by po případě výtky ty ve formě žaloby vyzývající podány byly, an by jinak účet za schválený považován byl, takže v případě tom rozhodným jeví se býti §. 31. cit. pat. ze dne 30. listopadu 1852 č. 251. ř. z., dle něhož ten, jenž účet klade, u osobní své soudní instance žádost shora uvedenou podati oprávněn jest.

Žádost za přisouzení útrat dovolací stížnosti zamítnuta, poněvadž zde nebylo řízení sporného.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 18. března 1884 č. 3054.

Dr. K.

Okolnost, že pozemek k účelům železničním vyvlastněný nemá knihovní vložky, není překážkou vydání deponované náhrady (§§. 22. a 34. zákona ze dne 18. února 1878 č. 30. ř. z.).

Žádostí ze dne 18. listopadu 1883 pod č. 13696. domáhali se Čeněk a František Ručka na c. k. okresním soudě v Kyjově vydání náhrady 13 zl. 14 kr. jim přiřknuté za vyvlastněnou částku

zahrady č. parc. 6287/2. ve Vracově k účelům stavby místní dráhy bzenecko-kyjovské. V žádosti té udáno bylo, že nepravdivé jest tvrzení podání deposičního, jakoby dotčená zahrada byla zadlužena, neboť zahrada ta jest svobodný pozemek, jenž dosud v pozemkové knize není zanesen, a rovněž soudní zástavy protokollární soudní spisovna nevykazuje a deponent zadluženost neprokázal; že by pak okolnost, že pozemek dotčený v knihách není vložen, byla důvodem deposice ve smyslu §. 34. zákona ze dne 18. února 1878 č. 30. ř. z., pokud se týče překážkou vydání peněz, není nikdež v zákonu odůvodněno, naopak nebyla dráha ani k deposici oprávněna, poněvadž není pravda, že jí pozemek „nemohl" býti odevzdán.

C. k. okresní soud v Kyjově po písemném vyslechnutí deponenta povolil výměrem ze dne 13. února 1884 č. 277. vydání peněz, uznav důvody žádosti o vydání deponované částky za platné.

Přes stížnost deponentovu potvrdil c. k. vrchní soud zemský v Brně rozhodnutím ze dne 8. dubna 1884 č. 3686. výměr první stolice z téhož

důvodu

a v dalším uvážení, že rekurrent tvrzení své odpůrcem popřené, že z části vyvlastněný pozemek č. parc. 6287/2. ve Vracově jest zadlužen, žádným spůsobem nedokázal.

Též mimořádná stížnost revisijní byla c. k. nejvyšším soudem odmrštěna,

poněvadž

v stejně znějících rozhodnutích nižších soudů ani patrné nezákonnosti, ani zmatku shledáno nebylo, a tudíž podmínek k jich změně ve smyslu §. 16. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. není.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 27. května 1884 č. 6157.

Dr. Skácel.

Příspěvek ku výkladu na čl. 376. obch. zák.

Ve své žalobě podané k c. k. zemskému soudu v Praze tvrdí firma Kohout & Kupčík, že s Václavem Opatrným, praktickým lékařem v Praze, stála v obchodním spojení v ten spůsob, že za něj bursovní obchody vyřizovala, pokud se týče, že mu cenné papíry, jimiž se na burse Vídeňské obchoduje, na Vídeňské burse

v předepsaném bursovním čase prodávala nebo stejným způsobem od něho kupovala. Z dalšího obsahu žaloby vysvítá, že žalující firma papíry k rozkazu žalovaného a na jeho účet kupovala a prodávala, resp. že papíry sama jako kupující převzala nebo jako prodávající dodávala, z kteréhožto obchodního spojení jí vzešla pohledávka zažalovaná.

Proti žalobě té učinil žalovaný námitku nepříslušnosti soudu, tvrdě, že komissionář, použiv práva dle čl. 376. obch. z., stává se kupcem, po případě prodávajícím, že tedy žalobní nárok nepochází z poměru komissionářského, nýbrž ze smluv trhových, tedy dle čl. 271. obch. zák. z obchodů absolutních a mimo to z obchodů bursovních; že však dále žalovaný měl úmysl dalšího scizení, což se dá souditi z množství nakoupených papírů, o čemž i důkazy byly nabídnuty. Z toho dovozuje žalovaný, že dle §. 38. č. 1. uvoz. zák. k zák. obch. příslušným jest toliko soud obchodní.

Tato námitka nepříslušnosti byla c. k. zemským soudem zamítnuta z následujících

důvodů:

Podle obsahu žaloby, jež samojediná pro posouzení příslušnosti jest rozhodná, jedná se o pohledávku, která žalující straně, firmě Kohout & Kupčík, ze sprostředkování koupě a prodejů cenných papírů k rozkazu a na účet žalovaného Václava Opatrného vykonaných přísluší, tedy o pohledávku z obchodu komissionářského podle čl. 360. obch. z., jenž se toliko dle čl. 272. obch. z. obchodem býti jeví.

Podle §. 38. uvoz. zák. k zákonu obch. jsou však spory vzniklé z obchodů ve čl. 272. obch. zák. vyjmenovaných jen tenkráte obchodním soudům přikázány, je-li žalována buď obchodní společnost, anebo žalován-li kupec, jehož firma v obchodním rejstříku jest zapsána, čemuž zde není.

Náhled žalovaného, že jest tu obchod bursovní, jenž dle §. 14. zákona ze dne 1. dubna 1875 č. 67. ř. z. za obchod považován býti má a že tudíž dle §. 38. uvoz. zák. k zák. obch. bez ohledu na vlastnost žalovaného obchodní soud jest příslušným, jest úplně bezpodstatným, poněvadž sice žalující firma bursovní obchody obstarávala, obchody ty tedy na její straně byly obchody bursovními, tudíž i obchody, nikoliv však na straně žalovaného, ana žalující firma obchody ty k rozkazu a na účet žalovaného, nikoliv však jeho jmenem obstarávala.

Přes odvolání žalovaného byl rozsudek ten c. k. vrchním soudem zemským potvrzen.

Příčiny.

Žalující firmou uvádí se k odůvodnění nároku žalobního v úvodu žaloby, že se žalovaným po delší dobu v ten spůsob stála v obchodním spojení, že pro něho k jeho rozkazům, které jí vždy jejím zástupcem Karlem Černým v Praze udělil, bursovní obchody obstarávala, po případě, že mu cenné papíry, jimiž se na Vídeňské burse obchoduje, na Vídeňské burse v určeném času prodávala anebo je stejným spůsobem od něho kupovala, pohledávky na vzájem vzniklé do běžného účtu vřadila a tento účet koncem roku uzavírala.

V dalším průběhu žaloby specifikuje žalobkyně koupě a prodej v tomto obchodním spojení k rozkazu žalovaného vykonané, resp. manipulace s cennými papíry pro žalovaného koupenými na jeho účet a s jeho schválením provedené a dochází výsledku, že jí z tohoto obchodního spojení proti žalovanému příslušejí pohledávky, o jichžto zaplacení žaluje.

Tato tvrzení žalobní, jež žalující firma svému nároku za základ položila, jsou při řešení otázky příslušnosti výhradně rozhodna, poněvadž, jak podotčeno, tvoří důvod právní, o který se žaloba opírá.

Právní poměr žalovaného ku firmě žalující po dobu tvrzeného obchodního spojení byl v skutku dle udání žalující firmy poměrem komittenta ku komissionáři a byly obchody k rozkazu žalovaného od žalující firmy na jeho účet vyřízené v skutku obchody komissionářskými ve smyslu čl. 360. zák. obch.

Za bursovní obchody ve vlastním slova smyslu na straně žalovaného dle §. 12. zák. ze dne 1. dubna 1875 č. 67. ř. z. pro to považovány býti nemohou, poněvadž se od něho se žalující firmou neuzavíraly ve veřejné místnosti bursovní, nýbrž mimo ni, a prodej, pokud se týče koupě bursovních papírů, žalující firmou sice na burse, avšak k rozkazu a na účet žalovaného vykonaný dle čl. 360. obch. zák. jest sice bursovním obchodem na straně komissionářově, nikoliv však na straně komittentově.

Sluší dále uvážiti, že žalovaný, jak jím doznáno bylo, není protokolovaným obchodníkem, a že jeho tvrzení, žalobkyní popřené, že cenné papíry pouze v úmyslu dalšího zcizení nakupoval, povšimnutí nezasluhuje, jelikož veřejné postavení žalovaného ja-

kožto praktického lékaře tomu odporuje, že s cennými papíry pro obchod určenými chtěl provozovati obchody. Ostatně nemůže zjištění pouhého úmyslu žalovaného býti předmětem důkazu.

Není tedy příslušnost c. k. obchodního soudu ku projednávání a rozhodnutí tohoto sporu v §. 38. uvoz. zák. k zákonu obch. odůvodněna a námitka nepříslušnosti žalovaným učiněná postrádá základu.

Mimořádná dovolací stížnost žalovaného byla zamítnuta.

Důvody.

Mimořádné dovolací stížnosti proti oběma rozsudkům soudů nižších nebylo lze vyhověti, jelikož rozsudky ty ani zmatku ani patrné nespravedlnosti neobsahují, tudíž se nedostává podmínek dv. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593. Mimo to bylo uváženo, že tvrzení stěžovatelovo: že když komissionář dle čl. 376. obch. zák. věc, již má nakoupiti, sám dodává, anebo věc, již dle rozkazu jemu uděleného, prodati má, sám jako kupující si ponechává, obchod rázu komissionářského obchodu pozbývá a povahu obchodu dle čl. 271. odst. 1. obch. zák. na se béře, vyvráceno jest druhým odstavcem čl. 376. obch. zákona.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 20. září 1883 č. 9993.

JUC. Jakub Scharf.

Příspěvek o poznámce spornosti.

Pro Matěje Žižku bylo na usedlosti č. pop. 20. v Krči vloženo právo zástavní za pohledávání 150 zl. r. m. Kašpar Hlavík podal k c. k. okresnímu soudu ve Vodňanech dne 24. listopadu 1882 pod č. 8987. na Matěje Žižku žalobu o uznání postupu a vlastnictví této knihovní pohledávky a žádal současně na základě žalobní rubriky za knihovní poznamenání na usedlosti č. pop. 20. v Krči, že dotčená pohledávka jest sporná.

Poznámka tato byla výměrem c. k. okresního soudu ve Vodňanech ze dne 28. listopadu 1882 č. 8987. povolena.

K stížnosti vlastníků zastavené usedlosti manželů Františka a Anny Polanských změnil c. k. vrchní soud zemský v Praze výměr tento, zamítnuv žádost Kašpara Hlavíka za poznamenání spornosti této pohledávky z těchto

důvodů:

Co se především legitimace držitelů hypotheky ku podání stížnosti týká, vyplývá tato formálně z té okolnosti, že o úředním výkonu tabulárním zpraveni byli, věcně však též z toho, že jim jakožto držitelům v zástavu dané hypotheky právní zájem na poznámce spornosti, jíž se domáháno, upříti nelze.

U věci samé jest stížnost jejich odůvodněna, poněvadž ze žaloby de praes. 24. listopadu 1882 č. 8987. vyplývá, že žalobce v „knihovním právu" nějakém (§. 61. knih. zák.) zkrácen není, naopak týž knihovního práva teprvé se domáhá, dle §. 61. cit. tudíž za poznámku sporu žádati nemůže. Avšak též poznámka dle §. 60. knih. zák. vzhledem k tomu, že se nedostává dokladu listinami, jejž §. 60. předpokládá, není dovolena; že by zde pak byly podmínky poznámky spornosti dle §§. 69. a 70. téhož zákona, nebylo ani tvrzeno.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 13. února 1883 č. 5367.*)

Dr. Ant. Mokrý.

K výkladu na zákon poplatkový.

I. Vyměření poplatku ze svolení k výmazu.

Na domě č. pop. 4.—I. v Praze pojištěn byl pro sv.-Václavskou záložnu zbytek ceny trhové 119.345 zl. a na tom opět právem pod-

*) Poznámka zasílatele. Podobný případ uveřejnil časopis „Zeitschrift für Notariat und freiw. Gerichtsbarkeit" — kterýž mimochodem podotknuto, téměř v každém čísle praktické případy v „Právníku" uveřejněné bez udání pramene reprodukuje — v č. 49. z roku 1882. Výměrem c. k. okr. soudu v U. ze dne 24. října 1881 č. 7732. byla povolena poznámka sporu při pohledávce 360 zl., o jejíž výmaz bylo žalováno z té příčiny, že byla zaplacena. C. k. vrchní soud zemský v Praze výměr tento rozhodnutím ze dne 22. listopadu 1881 č. 34211. zrušil z toho důvodu, že poznámka spornosti dle §. 61. kn. ř. pouze tenkráte jest dovolena, když někdo, jenž se má vložením nějakým ve svém právě knihovním za zkrácena, takovému vložení z příčiny neplatnosti spůsobem rozepře odpírá, žádaje, aby předešlý spůsob knihovní byl obnoven. Rozhodnutí toto bylo c. kr. nejvyšším soudem potvrzeno rozhodnutím ze dne 11. ledna 1881 č. 102.

zástavním závazek téže záložny k depurování závad ostatních na domu č. pop. 4.—I. vězících do výše 29.050 zl. Pohledávku 119.345 zl. postoupila záložna později městské spořitelně v Praze a provedla mezi tím i úplnou depuraci dle převzatého závazku. Protož svolila v postupní listině obec Pražská jako majitelka domu č. pop. 4.—I. k výmazu podzástavního práva pro tento depurační závazek na pohledávce 119345 zl. Z tohoto svolení k výmazu a sice ze sumy 29.050 zl. vyměřen byl poplatek dle škály II.

Ve stížnosti na to podané uvedla obec Pražská následující:

Poplatkový zákon z r. 1850 rozeznává trojí spůsob svolení k výmazu práva zástavního a dle toho i trojí spůsob vyměření poplatku. Buďto ze svolení k výmazu hypotheky vysvítá, že promíjí se spolu i pohledávka sama, pak pokládá se právní jednání takové za darování, T. P. 71. *b*), a vyměří se poplatek z jednání takového dle T. P. 91. *B*. Aneb trvá pohledávka sama nezměněna dále a věřitel vzdává se toliko zástavního práva pro tu pohledávku, pak podlehá takové právní jednání témuž poplatku škálovému, dle stupnice II., jako zřízení zástavního práva. (Nař. min. fin. ze dne 30. března 1851 č. 8474.) Aneb konečně pohledávka sama již pominula (zaplacením, splněním), a s ní tudíž i zástavní právo jako accessorium její, a svolení k výmazu dává se jen za tou příčinou, poněvadž knihovní řád formálního takového svolení vyžaduje. Pak je svolení takové pouhý konsens, pouhé prohlášení, jímž právo ani nevzchází ani se neruší, a jež podlehá jednoduchému kolku listinovému 50 kr. dle T. P. 34. *b*), 101. II. *b*). Srov. také nař. min. fin. ze dne 20. dubna 1853 č. 11289:

V případě tomto nade vši pochybnost jedná se o svolení k výmazu třetího druhu. Neboť tím, že záložna sv.-Václavská depuraci provedla, pominul její závazek depurační a tím i dotčená pohledávka obce Pražské (§§. 1411. a 1412.). S pominutím pohledávky přestalo však i právo zástavní. Stačí tudíž na prohlášení kolek 50 kr.

C. k. zemské finanční ředitelství stížnosti té vyhovělo,

poněvadž

ono právo zástavní v den vydání postupní listiny bez ceny bylo, nemůže tedy ze svolení k výmazu poplatek dle stupnice II., nýbrž jen v obnosu 50 kr. dle saz. pol. 19. a 101. II. *b*) žádán býti.

Rozhodnutí c. k. zemského finančního ředitelství v Praze ze dne 24. února 1884 č. 8972.

II. Konvertování pohledávek na nižší úrok.

Úřad pro vyměřování poplatků v Praze povolil za příčinou převodu pohledávky na nižší úrok osvobození od poplatků dle zákona ze dne 11. června 1881 č. 59. ř. z., avšak s tou podmínkou, že bude osvobození to odvoláno, nebude li proveden spolu výmaz nepostoupeného $^1/_2$% úroku. Ve stížnosti na to podané uvedla obec Pražská, že právo na úrok je vedlejším právem, jehož existence závisí na hlavním právu, na pohledávce. Pohledávka, z níž prvé placen byl úrok 5%, postoupena byla městské spořitelně, a bylo spolu mezi cessionářem a dlužníkem postoupeným umluveno, že z pohledávky postoupené bude se nyní platit toliko úrok 4$^1/_2$%, a byl také knihovní převod této pohledávky s nižším úrokem vykonán. Náhled poplatkového úřadu, že zbytek $^1/_2$% úroků byl zůstal ještě v knihách pozemkových, je mylný, neboť pohledávka převedená má nyní jen 4$^1/_2$% úrok, onen domnělý zbytek $^1/_2$% nemá tedy žádnou pohledávku, žádné hlavní právo k sobě, pozbyl všeho významu, a není třeba, aby z knih veřejných zvlášť vymazán byl. Avšak ani zákon ze dne 11. června 1881 č. 59. o takové podmínce nemluví, naopak uspokojuje se s průkazem, že docíleno postoupením pohledávky trvalé snížení míry úrokové. A to úřad poplatkový ve svém výměru výslovně uznal.

Zemské fin. ředitelství na důvody ty přistoupilo a vyslovilo, že není třeba ono $^1/_2$% úroků z knih zvlášť vymazat.

Rozhodnutí c. k. zemského finančního ředitelstva v Praze ze dne 9. března 1884 č. 17093.

Dr. P. M. R.

Literární zprávy.

Der Entwurf einer ungarischen Strafprozessordnung von Dr. Ignaz Szegheö. Wien, Manz'sche k. k. Hofverlags- und Universitäts-Buchhandlung, 1883.

Smutné pověsti process Tisza-Eslarský podal žasnoucímu světu překvapující a ne valně lichotivý obraz trestního soudnictví uherského. Jestliže rozhodující kruhy uherské — jak možná očekávati — budou tím přivedeny ku přesvědčení, že s provedením důkladných oprav v řízení trestním nesmí již déle býti otáleno: potom smutná ona událost

[illegible] by [illegible] jeden potěšitelný a zároveň dalekosáhlý účinek. Jest [illegible] nevěrojatno, že v kulturním státě nynější doby nejen ří[illegible] trestní [illegible] zákonem upraveno, [illegible] Ferdinanda II. roku 1656 pro [illegible] Čechy a [illegible] Morava [illegible] trestní [illegible] nejvystrašnějšího řízení [illegible] byl [illegible] zasedání [illegible] v [illegible] procesu [illegible] zákonem.

[illegible]

[illegible] Zvlášť [illegible] předchozím [illegible] prostředek [illegible] soudu [illegible] instance [illegible] z části [illegible] soudu. [illegible] jest se v tom, že [illegible] jakožto všeobecný prostředek opravný, kromě stížnosti zmatečné [illegible] rozhodnutí o skutečnosti [illegible]. Odvolání jde k vrchnímu soudu; v jednání u tohoto soudu konaném dovoleno jest odvolateli [illegible] straně druhé, aby přivedli zcela nové skutečnosti a průvody. Stížnost zmatečná podává

se pro porušení předpisů processuálných nebo pro porušení aneb nesprávné užití předpisů práva trestního hmotného. Spojena jsouc s odvoláním jde k soudu druhé instance, jinak k soudu nejvyššímu. I na konečné rozhodnutí soudu druhé instance možno podati stížnost zmatečnou k nejvyššímu soudu.

Zajímavý spisek Szegheőův podává dosti zevrubné vylíčení hlavních zásad i jednotlivých ustanovení osnovy, jež neustále srovnává nejen s posavadním řízením trestním uherským, ale i s obdobnými předpisy práva rakouského i německého. Část kritická svědčí o tom, že spisovatel bystrým zrakem vystihl praktické potřeby soudnictví domácího, že však také zná požadavky, jež na řízení trestní činí věda moderní. Dle toho také měřítko jeho jest dosti přísné a soud jeho o mnohých jednotlivostech i o celku ne valně příznivý, tak že dle konečného soudu, jejž pronáší na str. 62., nepokládá osnovu v nynější podobě za spůsobilou, aby stala se zákonným základem řízení trestního uherského.

Storch.

Zprávy

o týdenních schůzích Právnické Jednoty v Praze.

Týdenní schůze dne 3. dubna 1884.

Předseda: 2. náměstek starostův pan dr. Ludvík ryt. Aull.
Zapisovatel: 2. jednatel p. dr. K. Havelka.
Členů přítomno: 30.

Pan předseda sděluje přípis děkanství c. k. české fakulty právnické ze dne 29. února 1884 č. 764., kterýmž s díkem potvrzen příjem 100 zl. darovaných Jednotou na rozmnožení knihovny semináře při této fakultě zřízeného; dále přípis výboru spolku pro vystavení Akademického domu v Praze ze dne 3. března 1884, kterýmž stvrzen příjem daru 100 zl. ve prospěch spolku věnovaného.

Na to zahájil p. JUDr. Jan Kučera ml. své přednášky „o některých záhadných otázkách ze zástavního práva.“

I. Může-li majitel hypotheky pohledávku, kterou zaplatil, však z veřejných knih vymazati nedal, platně převésti na třetí osobu.

Pan přednášející v delší úvaze, již zvlášť uveřejniti přislíbil,

hájí na základě základních zásad o zástavním právu v rakouském právu náhled, že takový převod platně provésti nelze.

Naproti tomu hájí p. dr. Žalud názor panující, s nímž srovnávají se také rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu. Ustanovení o hypothekárním právu zakládají se nejen na právu hmotném, nýbrž a to hlavně na právu formálním, spočívát právo hypothekární skoro veskrze na institutu knih veřejných, jež řízeny jsou právem formálním. To dosvědčuje §. 469. ob. zák. obč., kterýž jasně dokazuje, že zaplacením zástavní právo na nemovitosti nepomíjí. Rovněž ustanovuje §. 1446. ob. zák. obč., že nepomíjejí hypothekární práva a povinnosti spojením v jedněch rukou. Princip publicity veřejných knih mluví tudíž proti náhledu p. přednášejícího.

Co se týče základní zásady práva zástavního, totiž jus alienandi, tož není tato jedinou podstatnou částí zástavního práva. To právo jest poslední jeho konsekvencí.

Institut žalob o přednost pak nevylučuje ještě možnost postupu, o nějž se jedná. Majiteli nemovitosti nelze zajisté upříti právo, aby konstituoval zástavní právo, dávaje dlužní úpis. Poněvadž pak není dokázáno právo pozdějších věřitelů, aby postupovali v před, může zajisté také postupem zástavní právo v pořadí postoupené pohledávky konstituováno býti.

Též ustanovení §. 30. knih. ř. svědčí o tom, že může nejen věřitel, nýbrž i majitel reality právo přednosti postoupiti. O nějakém postupu věřitelů v před při zvýšení ceny reality nelze mluviti. Věřitelé zůstávají v stejném pořadí, třeba se cena reality zvýšila.

Pan dr. Kaizl souhlasí s náhledem p. dra. Žaluda, dodávaje, že může majitel reality míti interesse na takovém postupu, zvláště při zástavě simultání.

Pan dr. Kučera trvá na svém náhledu, uváděje ještě, že ustanovení §§. 446. a 1446. jsou ustanovení singulární, jež striktně vykládati sluší. Zachování práva děje se tu jen ze stanoviska publicity veřejných knih; nedopustí-li to však publicita knih jako v našem případě, pak o zachování práva nelze mluviti proti ustanovením hmotného práva. Vlastník nemovitosti nemá práva disponovati o pořadí věřitelů, o tom rozhodují oni sami, jich zápis do knih. §. 30. knih. ř. nesvědčí proti náhledu hájenému, mluvít o postupu pořadí věřiteli.

Schůze skončena o $8^1/_4$ hod. večer.

Dr. K. Havelka.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

28) Český zákon zemský ze dne 18. srpna 1880 č. 38. z. z., dle něhož věcný náklad na školy měšťanské nésti má ona školní obec, v jejímžto obvodu se škola nachází, jest dle celého znění svého toliko autentickou interpretací zákona ze dne 24. února 1873 č. 16. z. z. (§. 2.) o uhrazení nákladu škol národních. Z toho vyplývá, že zákon prvnější ovšem působí nazpět, a že obec v tomto zákoně naznačená již od 1. ledna 1874, kdy totiž nabyl platnosti zákon ze dne 24. února 1873 k uhražení věcného nákladu měšťanské školy jest povinna.

Nález ze dne 15. června 1883 č. 1454., sb. č. 1800.

29) Společnost jakási vydala dlužní úpisy na „500 franků neb 400 marek měny něm. říše neb 200 zl. rakouských ve zlatě“ a zaplatila poplatek za každý z těchto úpisů dle škály III. sumou 1 zl. 25 kr. Finanční úřady však měly za to, že dle správného výpočtu jeden frank repraesentuje $40^1/_2$ kr. rak. m., že tedy dluhopisy vlastně znějí na 202 zl. 50 kr., a žádaly dle toho dodatečný poplatek 1 zl. 25 kr. za každý dluhopis, celkem 18.750 zl. r. m. Správní dvůr soudní však zrušil rozhodnutí finančního ministerstva jakožto nezákonité vzhledem k zákonu ze dne 20. června 1868 č. 66. ř. z. §. 1., dle něhož 20 franků se čítati má za 8 zl. rak. měny.

Nález ze dne 26. června 1883 č. 1525., sb. č. 1809.

30) Mezi rokem 7. a 14. jest naprosto nedovoleno změniti náboženské vyznání dítěte, a nemůže úchylka býti připuštěna ani v tom případě, když rodiče v této době sami změnili náboženské vyznání své. Zákon v tom případě připouští a nařizuje výslovně změnu náboženství dítek, které 7. roku nedosáhly, z čehož plyne, že při dítkách, které toho věku již překročily, změna vyznání náboženského místa nemá. Vnitřní důvod ustanovení toho jest vychování dítek ve škole, kteréž se děje mezi rokem 7. a 14., a kteréž by změnou náboženského vyznání mohlo býti přerušeno.

Nález ze dne 28. června 1883 č. 1447., sb. č. 1815.

31) Poněvadž užívání budov k účelům divadelním dle řádu divadelního (§§. 1. a 4. odst. 1. zákona ze dne 25. listopadu 1850 č. 454. ř. z.) vázáno jest zvláštní koncessí, nemůže býti při obci, aby na základě ustanovení zřízení obecního neb řádu stavebního udílela povolení ku užívání budovy k účelu naznačenému. Neb udělení dotčené kon-

cesse přísluší toliko zeměpanským úřadům správním, které povolány jsou, vykonávati řád divadelní.

Nález ze dne 21. září 1883 č. 2179., sb. č. 1841.

Denník.

Knihopis. Nákladem redakce časopisu „Przegląd sądowy i administracyjny" vyšel první svazek nového systematického výkladu rakouského práva občanského z pera redaktora téhož časopisu, soukr. docenta lvovské university a zemského advokáta p. dra. Arnošta Tilla. Dílo nadepsáno jest „Prawo prywatne austryackie" a přítomný svazek první přináší první polovici části všeobecné, totiž nauku o právu subjektivném. Dílo to bude první systematická učebnice v jazyku polském, a přítomný počátek jeho velmi zdařilý, i dočká se zajisté i nejlepšího úspěchu zevnějšího. — Nového díla dra. Burkharda, vydávaného nákladem Manzova c. k. dvorního nakladatelského a univ. knihkupectví ve Vídni, „System des österreichischen Privatrechtes", o jehož prvním díle byli jsme se zmínili, vyšel nyní svazek druhý, mnohem objemnější (633 str.). Nadepsán jest „Elemente des Privatrechtes" a přináší celý ostatek části všeobecné. — Výborné sbírky dra. M. Epsteina „Sammlung von eisenbahnrechtlichen Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes und des Wiener Eisenbahnschiedsgerichtes", čtenářstvu našemu chvalně povědomé, vyšla nová řada pojímající pětiletí 1879—1883. Spořádána jest chronologicky a s touže vzornou pečlivostí jako řada prvá. Obsahuje 42 nálezy nejvyššího soudu č. 172. až 213.) a 14 nálezů vídeňského smírčího soudu železničního (č. XIII.—XXVI.); přidány jsou rejstříky materií a zákonů. Zevnější úprava slouží vídeňské firmě M. Perlesa jakožto nakladateli opravdu ke cti, cena jest u porovnání k předražovaným již svazkům sbírky Glaser-Unger-Waltherově velmi mírná. Nákladem téhož knihkupectví vyšel nový spisek dra. Lva Gellera „Die Uebergriffe der Börse-Schiedsgerichte", v němž upozorňuje na některé nepřístojnosti v praxi těchto soudův.

Uprázdněná místa. Rady zemského soudu při kraj. soudu v Chrudimi s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 21. července 1884 k praesidiu kraj. soudu v Chrudimi. — Notáře v Hořovicích. Žádosti do 23. července 1884 k notářské komoře v Praze.

Výklad na §. 13. ob. řádu soudního.

Podává JUDr. **Jan Vašatý**, advokát v Praze.

Protinus irrupit venae pejoris in aevum
Omne nefas; fugere pudor verumque fidesque.
Ovidius.

I mezi soudci všech stupňů jsou lidé křehcí dávajíce se proudem myšlének doby, vášní politickou i národní unášeti tou měrou, že i zřetelnému znění zákona v §. 13. ob. ř. s. pojednou podkládali rozum, jakýž v něm skoro po celé století hledán nebyl, rozum skutečnosti a spravedlnosti naprosto se příčící.

Předpisujeť §. 13. o. ř. s. do slova: „obě strany jakož i jich právní zástupcové užívati mají ve svých řečích jazyka v zemi obvyklého . . .“ [1])

Že jazyk v zemi obvyklý (landesübliche Sprache) jest totéž co jazyk zemský (Landessprache), plyne již z prostého pojmu slova samého.

Protož také nepředpojatí theoretikové i praktikové za dob absolutních neviděli v ustanovení tomto záhadnosti pražádné. Tak zvěčnělý prof. Dr. Frič při §. 13. ob. ř. s. prostě uváděl doslovně, že „veškeré spisy mají býti sepsány v jazyku v zemi obyčejném a v řeči té má i soud výrok vydati, v jaké byly podány.“ — Prof. dr. Tůna vykládaje až do r. 1862 ob. ř. s. výslovně připomínával: Ježto v Čechách jazyk německý jako český jsou v zemi obvyklými, vydán byl 22. května r. 1848 pod č. 721. dekr. min. sprav. o úplné rovnosti jazyka českého i německého jazyka etc.

A soudové alespoň v Čechách i na Moravě skoro bez výminky česká podání též jazykem českým vyřizovali.

---

[1]) V něm. původním znění: „. . . haben sich der landesüblichen Sprache zu gebrauchen . . .“

Teprv za vlády německé strany ústavní (liberální), a hustěji ještě po zanechání passivní politiky nynější v době tak zv. smiřovací, a tu zvláště po vydání známého nař. min. pro Čechy a Moravu ze dne 19. dubna 1880, počali soudové v německých (ba i smíšených) okresích v Čechách (jakož to vůdcové strany liberální veřejně byli předpověděli) podání česká systematicky zamítati nalezajíce v tom opory před c. k. nejvyšším soudem ve Vídni. — Že by jazyk český tak pojednou se byl mohl státi v království Českém v zemi neobvyklým, v tom ovšem všichni lidé soudní spatřovali nerozum; avšak věc dosud přece nikdy — a zvláště na tomto místě — zplna nebyla vyčerpána, aby jednoduchým a jasným na skutečnostech i zákonech založeným výkladem vymizely veškeré i nejmenší pochybnosti.

I.

Až do roku 1627 byl jediné jazyk český v Čechách, na Moravě a ve Slezku v úřadech i soudech po staletí obyčejným. Musel tedy každý, kdo na úřadě či soudě měl co jednati, jazyka českého užívati, k listinám pak v jazyku latinském, německém či v kterémkoliv jiném jazyku cizím sepsaným překlady české připojiti.[2])

Výjimky nepatrné z pravidla tohoto činila některá města, jimž řízení se dle práv městských zvláštními výsadami bylo uděleno.

Teprv nešťastné události na Bílé hoře r. 1620 použito proti národu Českému vedle zkrácení svobody jeho politické i náboženské též k zavedení němčiny do úřadův a soudův co jazyka zemského; stalo se tak Obnoveným zřízením zemským Ferdinanda II. v král. Českém r. 1627 a na Moravě i ve Slezku r. 1628. — Jazyk český zůstal sice i na dále v zemích těchto jazykem zemským, avšak i němčina prohlášena zároveň též za jazyk zemský s rovnými právy.[3])

---

[2]) Toho dokladem jest zříz. zem. Maximiliana II. z r. 1564 v odst. B. XXXII. Pak srov. též zříz. zem. Vladislava II. z r. 1500, smlouvu Svatováclavskou z r. 1517. atd.

[3]) A poněwadž tomu milostiwě chtjti Ráčjme, aby Rzeč Czeská a Německá w Naſſem Dědičném Králowſtwj Czeſkém zároweň průchod a wzrůſt ſwůg měla: Protož Spiſowé buď w Czeſké nebo Německé Rzeči podáwánj býti magj, na takowý wſſak ſpůſob, aby kdež wědomé geſt, že Obwiněný Německé Rzeči powědom nenj, Žaloba w Czeſké, a když Czeſ

Ustanovení o rovnoprávnosti obou jazyků zemských vztahovala se též na práva městská,[4]) což pod Ferdinandem III. 1. února 1640 tak zvaná Novella declaratoria opětovně přísně na pamět uvádí, takže přede všemi úřady a soudy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku rovnost obou jazyků zákony byla prohlášena. A tato ustanovení rovnosti obou jazyků potrvala pak beze změny půldruhého století; také bylo bez všelikých překážek obou jazyků užíváno, až vydán byl v r. 1781 obecní řád soudní za císaře Josefa II. pro řečené země koruny České i ostatní tak zvané německé dědičné země Rakouské.

Zákon tento v §. 13. ob. ř. s. obsahuje pak shora naznačené ustanovení, „že obě strany užívati mají jazyka v zemi obvyklého“, aniž by však jazyk tento výslovně pojmenoval, a nastává tudíž otázka, který jazyk zákonodárci tu na mysli tanul?

Že zde v §. 13., hledíc k zemím koruny České v r. 1781, nebyl míněn toliko jazyk německý, toho dosud nikde ani od jakýchkoli stranníkův mezi soudci, učenci či politiky nebylo ani tvrzeno. Neboť zřejmo, že obecní řád soudní pro Čechy, Moravu, Slezsko a pak ostatní t. zv. dědičné německé země Rakouské se závazností zákona pro všechno obyvatelstvo, tedy zajisté i pro většinu českou (slovanskou) toho obyvatelstva byl prohlášen a že pro totéž obyvatelstvo národnosti české (slovanské) až podnes platí. — Také nikomu nenapadlo tvrditi naopak, že by v §. 13. ob. ř. s. míněn byl pouze jazyk český (či hledíc k Štýrsku, Korutansku atd., jazyk slovinský); neboť i pro Němce v zemích koruny České i ostatních dědičných zemích Rakouských zákon týž uveden byl v platnost a dosud platí.

Jazykem v zemi obvyklým §. 13. ob. ř. s. v zemích koruny České musí býti tudíž míněn jediné jazyk ten, který při prohlášení téhož zákona v r. 1781 nejen zákonně platným byl uznán, nébrž i dle tehdejších poměrů skutečných byl v užívání,

---

Rzeči nenj powědom, tehdy w Německé, a když Obwiněný rozený Czech anebo Němec nenj, w gedné nebo druhé Rzeči (tjm wssjm spůsobem, gakž swrchu o Rzezaných Cedulech dotknuto gest) dodána, a tak potom w též Rzeči až do skončenj Pře procedjrowáno bylo, A w takowém Processu, tak dobře při Saudu Zemském, gako při Dckách Zemských žádnau ginau Rzečj nic podáwáno, gednáno a konáno býti nemá. (Obnov. zříz. zemsk. C II.)

4) Yakož pak také, aby Zřjzenj tato Zemská a Práwa Městská co neywjce možné, spolusrownána . . . (viz úvod k obn. zříz. zem.).

a to byly dle uvedených ustanovení Obnov. zříz. zemsk. a No' declarat. v Čechách, na Moravě a ve Slezsku jazyk česk i německý.

Že pak ustanovení Obn. zříz. zemsk. a dalších dekl. v rok 1781 platila a i nadále v platnosti zůstala jako základní záko veřejného i soukromého práva v zemích koruny České, jest nc toricky známo.[5])

Rovněž nikdo dosud o tom nepochyboval, že až do zaveder ob. ř. s. r. 1781, a i na dále, dle množství písemných památe jazyk český v zemích koruny České před úřady a soudy by v užívání.

Za takovéhoto stavu zákonodárství a skutečných poměrů jazykových nebylo i nemohlo nikomu po prohlášení ob. ř. s. r. 1781 býti pochybno, že v §. 13. ob. ř. s. pod jazykem v zemi obvyklým v zemích koruny České vyrozumívá se čeština jako němčina.

Proto také neuznal zákonodárce toho potřebu, aby jazyky tyto v §. 13. výslovně pojmenoval.

Jiná příčina toho byla však zároveň také tehdejší všude zjevná centralisující snaha, aby zákonodárství pro země koruny České i ostatní tak zv. dědičné, v uvoz. pat. k ob. ř. s. vyjmenované korunní země Rakouské, bylo co nejvíce stejné a jednotné. Proto též volena v §. 13. shora řečená všeobecná stylisace, aby se hodila pro všechny dotčené země korunní, jejichž zřízení a zákonodárství se byla až dotud velice lišila.

Zákonodárce nechtěl tudíž úmyslně dávati v §. 13. obecným řádem soudním vůbec žádné nové předpisy o právích a užívání jazyků v královstvích a zemích, rozličnými národnostmi obydlených a dle jich zvláštních různých zvyků i potřeb různými zákony se řídivších; zákonodárce tudíž také pro země koruny České na místě dosavadních předpisů Obnoveného zřízení zemského o užívání obou rovnoprávných jazyků zemských a proti poměrům skutečným, nic nového do obecného řízení soudního nepoložil a tudíž hledě ke skutečným poměrům a potřebám nic nového nepředepsal, on tedy stran jazyků předpisy Obnoveného zřízení zemského nerušil, jim nederogoval, tak že uvedená ustanovení Obnoveného zřízení zem-

---

[5]) Srv. nazbyt Schlesinger, Geschichte der Deutschen in Böhmen S. 581: „Die verneuerte Landesordnung blieb mehr als zwei Jahrhunderte die Grundlage der polit. Landesverfassung, giltiges Staatsgrundgesetz für Böhmen bis zum Jahre 1848.“

ského o rovnoprávném užívání obou jazyků zemských ve srovnalosti se skutečnostmi a potřebami zůstaly tudíž i po prohlášení ob. ř. s. nadále v právní platnosti (§. 9. ob. zák. obč.).[6])

Z uvedeného tudíž patrna lichost sem tam uváděné námitky: „že zavedením ob. ř. s. všecky dřívější zákony a nařízení a tudíž i Obnovené zříz. zemské byly zrušeny.“[7]) Pověděnoť však, že naznačení či pojmenování jazyků, v té neb oné korunní zemi v r. 1781 užívaných a zákony uznaných, zákonodárce se úmyslně vyhnul, (že tedy rušení neb změnu tehdejších předpisů jazykových za předmět řádu soudního sobě neobral) nechtě a nemoha v zemích těch co do potřeb, skutečnosti a zařízení velice rozdílných, na jich různých právních a skutečných poměrech ničeho měniti. Bylyť poměry ty na př. ve Štýrsku zcela jiné nežli v Čechách, na Moravě a ve Slezsku; v zemích těchto r. 1781 právem užíváno bylo stejně češtiny jako němčiny, ve Štýrsku pak jazyku slovinského a němčiny. Z toho jde tedy, že toliko ony dřívější zákony, jež za předmět měly předpisy o řízení soudním, byly ob. ř. s. zrušeny.[8])

Zákonodárce nerušiv tedy §em 13. ob. ř. s. dosavadní stav zákonodárství v ohledu jazykovém dle Obn. zříz. zemsk., totéž

---

[6]) Dle téhož Obnov. zříz. zemsk. A. III. vykonal též předepsanou v něm přísahu ještě císař Ferdinand, král český toho jmena V. při korunovaci roku 1836 v jazyku českém: „Stavy při jich potvrzených a dobře nabytých Privilegiích zachovati, . . . jednomu každému spravedlnosti udělovati a vše, což k dobrému a poctivému téhož Království jest, činiti.“ Srov. též jako shora Schlesinger str. 581.

[7]) Uvoz. pat. k ob. ř. s. výslovně uvádí, že všecky zákony dřívější se zrušují, „pokud by se vztahovaly na předmět tohoto obec. řízení soudního.“ Srov. též uvoz. pat. k ob. ř. s. pro Halič ze dne 19. prosince 1796 č. 429. sb. z. s.: „. . . damit sich jeder darnach zu achten wisse, müssen in den durch dieses Gesetz entschiedenen Gegenständen alle vorigen Gesetze . . . als aufgehoben erklärt werden.

[8]) Srov. dvor. dekr. ze dne 29. dubna 1803 č. 604.: „Unter dem Privilegium der Befreiung vom Zeugeneide ist keineswegs ein in früheren Gesetzen einem Stande ertheiltes, sondern nur ein solches zu verstehen, welches einer einzelnen Person allenfalls verliehen worden wäre; daher sich auch kein Landstand durch Berufung auf die böhm. Landesordnung oder auf das für Österreich ergangene Reskript vom 15. Febr. 1755 vom Zeugeneide befreien kann.

zakonodárství ponechal tak nezměněno, jak tehdá v r. 1781 skutečně bylo.[9])

Po 1. lednu r. 1782, kdež ob. ř. s. vstoupil v platnost, nenastala také skutečně v životě praktickém před soudy, v zemích koruny České, co se užívání jazyků týče, změna pražádná. Jest však patrno, že kdyby §em 13. ob. ř. s. tehdejší stav byl změněn býval, kdyby totiž čeština jako němčina v slovích „jazyk v zemi obvyklý“ nebyla bývala obsažena, a tudíž pojednou by se jí bylo jako němčiny co jazyka úřadního užívati nesmělo: událost tak veledůležitá, na život národa celého sáhající, nebyla by tak tiše prošla bez odporu všelikého. Nelzeť rozumně ani mysleti, že by bývalo lze jazyk český, řeč valné většiny obyvatelstva v zemích koruny České, kdež před r. 1627. po mnoha století byla jediná panující, v r. 1781, tedy (hledě k zavedení němčiny r. 1627) po 150 letech za mrtvý prohlásiti. Také se nelze nadíti, že by se to r. 1781 bylo mohlo státi jen tak neviditelně, a zvláště proti veškeré logice shora cit. zněním §. 13.[10]).

V případě takovém byla by zajisté vydána bývala instrukce, jak se jest soudům zachovati v praxi při §. 13.; nebylť by zajisté výklad zákona s dosahem takovým ponechán prostě soudu, uváží-li se nad to, že v §. 437. ob. ř. s. výklad pouze gramatický soudci byl zůstaven.

Že tedy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku jazykem v zemi obvyklým dle §. 13. ob. ř. s. jest čeština i němčina, o tom nemůže býti pochybnosti pražádné.

---

[9]) Srov. Dr. Carl Freiherr v Hock „der österr. Staatsrath“, III. str. 225. Wien 1868 „. . . Mit Rücksicht auf den hervorragenden Antheil, welchen der durch vier Mitglieder vertretene Staatsrath an der G. O. hatte, ziemt es sich, zu verzeichnen, dass im §. 13. auf dessen Intervention hin den Parteien, sowie den Rechtsfreunden der Gebrauch der landesüblichen Sprache gestattet wurde.“ Srov. též ř. s. pro země Uherské z r. 1852 §. 4. „Die Gesuche sollen rein, leserlich und in der vorgeschriebenen Sprache überreicht werden.“ I tu tedy zákonodárce nepojal ustanovení o jazycích do ř. s., odvolávaje se přímo na předpisy již platné, kdežto v r. 1781 předpisy o jazycích v zemích koruny České mlčky v platnosti ponechal, ničeho místo nich neustanoviv.

[10]) Srov. naproti tomu výslovnou a přímou zápověď řeči židovské pod neplatností dotýčného jednání dvorním dekr. ze dne 22. října 1814 č. 1106. sb. z. s.

Totéž vychází ostatně i z jiných ustanovení téhož zákona samého. Tak předpisuje §. 119. lit. *e*) podmínky, aby knihy obchodníků a továrníků podávaly polovici důkazu: „že kniha psána býti má němčinou, vlaštinou, franštinou aneb „v obvyklém jazyku zemském.“

Zde tedy jazyk český pojmenován jest proti jazykům německému, vlašskému, francouzskému co jazyk v zemi obvyklý.

V §§. 165., 166. stran vyslýchání svědků, nepřihlížejíc k tomu, jestli po česku neb po německu mluví, jest ustanoveno, „že jich výpovědi vlastními slovy do protokolu mají být zapsány a po výslechu jim ku přečtení buď podány neb přečteny a od svědků podepsány, a pak-li by svědek mezi čtením výpověď svou buď změnil buď doplnil, že to má ku konci také jeho vlastními slovy poznamenáno býti.“ Totéž ještě ostřeji předpisuje resol. ze dne 14. června 1784 č. 306. sb. z. s.: 19te „při řízení ústním mohou strany ovšem na tom státi, aby jich ústní prohlášení (mündliche Nothdurften) od slova do slova do protokolu byla zapsána.“

Podobné předpisy obsahuje také řízení trestní z roku 1803 §. 298 i. d.

Ku konci cís. patentu z r. 1811 k ob. zák. obč. se uvádí: „Zároveň prohlašujeme toto německé znění občanského zákona za znění původní, dle něhož překlady do rozličných jazyků zemských zemí Našich posuzovány buďtež.“

Užívání slov „jazyk zemský“ a „jazyk v zemi obvyklý“ ve smyslu identickém i v novějších zákonech důsledně jest zachováváno. — Zákony říšské a nařízení úřadů prohlašovány býti mají v jazycích zemských,[11]) aneb v jazycích v zemi obvyklých.[12]) Srovnale předpisuje totéž zákon z dob panování strany ústavní ze dne 10. června 1869 č. 113. ř. z., uváděje v §. 2.: „Říšský zákonník budiž od min. vnitra vydáván ve všech jazycích obvyklých v královstvích a zemích na radě říšské zastoupených ... říšský zákonník v ostatních zemských jazycích vydávaný obsahuje offiicielní překlady z původního autentického znění.“ Tu tedy jest všech osm jazyků (inclus. němčiny), v nichž říšský zákonník jest vydáván, prohlášeno jednak za jazyky zemské, jednak za jazyky v zemích obvyklé.

---

[11]) Viz pat. ze dne 27. pros. 1852 č. 260. ř. z.

[12]) Viz pat. ze dne 1. ledna 1860 č. 3. ř. z.

Hledíc k této ustálenosti názvosloví v zákonodárství jak v starším, tak i v novějším, jest nedávný vynález, že v §. 13. ob. ř. s. slova „jazyka v zemi obvyklého“ znamenají tolik jako „jazyka v okresu obvyklého“ bez všeliké váhy a rázu leda frivolního. Předpis §. 437. ob. ř. s. výkladu takového ani soudci nedovoluje; tentýž se příčí též i §§. 6. a 7. ob. zák. obč.

Nebyla-li by čeština na př. v Chebsku jazykem v okresu tom obvyklým, pak i němčina nemůže býti na Písecku neb Čáslavsku obvyklou, a jeden i druhý jazyk byl by jediné v těch kterých okresích, nikoli však v zemi obvyklým a pošlo by z toho, že oba jazyky by byly toliko v těch kterých okresích, nikoli však v zemi obvyklými, tak že by pak v království Českém vůbec nebylo jazyka v zemi obvyklého, tudíž vůbec nižádného jazyka zemského.[13])

---

[13]) Srov. výklad ř. s. z roku 1781 dv. rady Jáchyma Fügera r. 1814 vydaný k čl. 13. ad I. Naproti tomu však Canstein (prof. prvé v Černovicích, nyní v Štýrském Hradci), Lehrbuch des österr. Civilprozessrechtes (Berlin *1880)* I. str. 338., předstihuje události, mluví již o jazyku německém jako o jazyku státním (přímo vedle čl. XIX. zákl. zák.), uváděje, „že jazyky zemské jen pokud se týče občanstva v poměru ke státu a k jeho úřadům jsou rovnoprávné.“ Ve sv. II. pak na str. 794. pozn. 4. uvádí tomu zase zcela na odpor, že jazykem v zemi obvyklým (landesübliche Sprache) v §. 13. ob. ř. s. jest řeč na venkově (venkovská! am Lande) — mimo města užívaná, a dovolává se na doklad toho §§. 13., 15., 35., 406. ob. ř. s., pak §. 14. ř. s. pro Halič a §. 4. nesp. říz., jakož i nálezů c. k. nejvyššího soudu. — Naproti takovémuto vysokému učení skutečně těžko jest se zdržeti slov: „Difficile est satyram non scribere.“ — Snad by autor o existenci jazyka stát. německého r. 1880 byl nepsal, kdyby se byl nadál, jak r. 1884 pouhý návrh na r. ř. pochodí! — Strany čl. 19. zákl. zákona neodvážil se posud pronésti výkladu podobného jako tento odrodilý Polák ani ten nejbezohlednější politický odpůrce slovanských národů této říše, a přece nebývají zbraně parlamentární nejvybroušenější. Ovšem že ex verbis propriis, v r. 1867 užitých, tvrzení podobné bylo by tu pojednou vyvráceno, neboť tehdejší zákonodární sborové jednostejně ujišťovali, že myslí opravdově, aby všechny národnosti požívaly z plna rovného práva. (Srv. prohlášení Herbsta, Brestla, Sturma a j. v stenograf. prot. r. ř.) Na takovýto authentický výklad z protok. sněmovních p. spisovatel chtěl ovšem pozapomenouti. — Také výklad jeho na §. 13. ob. ř. s. jest dosud jediný; zjevnoť, že co v zemi jest obvyklé, nemůže vztahovati se pouze na venkov, nýbrž i na hlavní města. Vždyť pak na př. v Praze podle p. prof. byla

Z uvedeného výkladu §. 13. ob. ř. s., založeného na skutečném postupu dějin a zákonů, a z citovaných předpisů zákonných samých zřejmo, že všechny nálezy c. k. nejvyššího soudu, jimiž česká podání v Čechách, na Moravě a ve Slezsku byla zamítnuta, jsou platným zákonům přímo na odpor, neplatny a ničímž, obsahujíce i skutečné odepření pomoci právní.

Sem patří rozh. c. k. nejv. soudu ze dne 11. června 1856 (G.-U.-W. č. 202), ze dne 23. listopadu 1880 (G. H. 1880 str. 489) a všechna podobná;[14]) odvolávání se v nich na §. 4. cís. pat. ze dne

---

by jediné němčina obvyklou. Kdežto pak §. 15. ob. ř. s. nejedná o jazyku, nýbrž o spůsobu řízení, §. 35. pak zase o ustanovení lhůty, hledíc ku vzdálenosti, a §. 406. o kladení kauce žalobní, jest dovolávání toto na pouhá slova, nehledíc k jich smyslu a předmětu, bez všeliké váhy. §. 14. ř. s. pro Halič ustanovuje však, „že obě strany užívati mají jazyka v zemi (im Lande) u soudu obvyklého," t. j. jazyka lidu, kterého se v zemi užívalo a užívá (neboť v době zavedení řádu soudního pro Halič r. 1796 byla v Haliči jazykem úředním, jak známo, latina); čelí tedy předpis tento slovem „im" rovně a přímo proti nejnovějšímu originálnímu vynálezu řečeného učence, že by „landesübliche Sprache" byla „die auf dem Lande übliche"; neboť „am Lande" znamená „venkov" a „im Lande" „v zemi". Ostatně jest tento vynález p. spisovatele vyvrácen zákonem samým v cit. již §. 119. lit. *e*), kdež čeština jmenuje se naproti shora uvedeným ostatním jazykům „jazyk zemský", kdežto v §§. 165. a 166. ob. ř. s. a v res. ze dne 14. června 1784 č. 306. sb. z. s. zjevně a bez rozdílu se přikazuje, že výpovědi (ať české či německé) svědků či stran mají v protokol slovy samými, jichž užito bylo, „od slova do slova" zapsány býti. Zákon tu nečiní žádného rozdílu mezi venkovem či městy, tak že na venkově jako v Praze nebo v Brně slova česká stran i svědků po česku na soudě do protokolu se musí psáti. — Odvolávání se na nálezy c. k. nejv. soudu nemůže výkladu tomu dodati jakés váhy, vždyť dle §. 12. ob. z. obč. nálezy takové nemají moci zákona, pročež nemohou k jiným případům vztahovány býti, a dle nejv. rozh. ze dne 3. října 1854 (sděleného min. sprav. notou ze dne 4. října 1854 č. 19153.) a 7. srpna 1872 jest vyhrazeno nejvyššímu soudu právo, svá rozhodnutí — i judikáty — měniti, opět a opět opravovati, což ve skutečnosti i velmi často se děje. Čechové i ostatní Slované mějtež tedy vůči učenosti p. professorově prozatím malou útěchu, že výklad jeho strannický Vám ještě neuškodí; zůstane ale ovšem skvrnou pro vědu právnickou, jejímž má býti účelem, pravý smysl zákona mládeži, budoucím soudcům, ukázati, ne však v zřejmý opak na poličkování spravedlnosti převraceti.

[14]) Srov. ad [9]) již cit. §. 4. s. ř. pro Uhry z r. 1852.

9. srpna 1854 č. 208. ř. z. jest naprosto pochybené a libovolné; dlužnoť uvážiti, že v r. 1854 nepřipadlo ani zákonodárci na mysl, vydávati ex improviso jazyková nařízení, a pouze pro písemná podání v řízení nesporném jazyk český zapovídati (u oustních ale dovoliti). Patent uvedený vydán byl tehda pro celé Rakousko, také země koruny Uherské, kdež však v rozličných zemích různé národnosti bydlí a kde poměry jazykové rozličnými zákony jsou upraveny.[15]) Pro země koruny České zejmena nelze tu ani mysliti, že by zákonodárce změnu §. 13. ob. ř. s. byl měl na zřeteli.

(Pokračování příště.)

Praktické případy.

K otázce příslušnosti ve věcech vodních.

Z veřejného potoka Botiče vede mlýnská strouha č. parc. 1199 na mlýn č. p. 24 v M. Strouha tato jest v pozemkové knize o mlýně onom připsána a leží mezi pozemky několika osob. Vlastník pozemku č. parc. 171 vedle strouhy ležícího dal na ní sekati led. Vlastník dotčeného mlýna podal žalobu pro rušenou držbu užívání vody přiváděné do mlýnské strouhy č. parc. 1199. pomocí jezu nad mlýnem č. p. 24 v M. se nalezajícího.

Výměrem c. k. okr. soudu v Kr. Vinohradech ze dne 19. ledna 1883 č. 1591 byla žaloba pro nepříslušnost soudu dle §. jur. nor. a limine zamítnuta,

poněvadž

přísluší dle §. 27. říš. zák. vod. a §. 75. zems. zák. vod. kompetence v záležitostech vodních, zejmena v záležitostech týkajících se užívání vody, tudíž dle §. 15. cit. zák. také sekání ledu úřadům politickým.

K stížnosti žalobcově zrušil c. k. vrchní zemský soud rozhodnutím ze dne 30. ledna 1883 č. 3882. výměr první in-

---

[15]) Naproti tomu známo, že naopak c. k. vrchní soud zemský v král. Českém bez výminky všeliké správně rozhodoval a dosud rozhoduje, že v Čechách všude česká podání česky musí býti vyřízena!

stance a nařídil, aby žaloba bez ohledu na důvody zamítnutí znovu vyřízena byla,

poněvadž

v tomto případě, kde se dle udání žalobcova nejedná ani o vodu veřejnou ani o vedení neb svádění vody, nepříslušnost soudu zřejmá není, tudíž §. 1. jur. nor. zde užíti nelze*).

Následkem tohoto rozhodnutí nařízeno jednání dle cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z.

Žalovaný namítal především nepříslušnost soudní, poněvadž jedná se dle udání žaloby samé o užívání tekoucí vody a dle §. 75. zem. zák. vod. všecky záležitosti, tudíž i spory, které se týkají užívání neb svádění vody aneb bránění se vodě spadají výhradně v kompetenci úřadů politických, poněvadž dále dle §. 15. cit. z. také sekání ledu jest užíváním vody, a poněvadž konečně dle §. 102. cit. zák. veškeré záležitosti vody se týkající z oboru působnosti soudní vyloučeny jsou.

Po skončeném jednání a provedeném důkazu svědky, místním ohledáním a znalci, kterýmž zjištěno bylo, že voda v mlýnské strouze č. parc. 1199. teče z veřejného potoka Botiče, a že žalobce nespotřebuje veškerou vodu ze strouhy té, nýbrž že se vody té užívá veřejně k napájení dobytka, k zalévání zahrad a že se voda ze strouhy oné přivádí již ode dávna také do pivovaru, aniž by majitel mlýna požadoval náhrady, uznal c. k. okr. soud v Kr. Vinohradech konečným výměrem ze dne 30. června 1883 č. 17236. dle žalobní prosby, zamítnuv ji jedině v tom směru, aby žalovaný odsouzen byl led v strouze nasekaný a z ní odnešený zase do strouhy dodati a tak vše do předešlého stavu uvésti, poněvadž navrácení takové jest nyní nemožné a k nemožnostem soud nikoho přidržeti nemůže (§. 878. ob. z. obč.)

Námitka nepříslušnosti soudní zamítnuta z následujících důvodů:

C. k. vrchní zemský soud neshledal rozhodnutím shora uvedeným nepříslušnost soudu na základě okolností v žalobě uvedených, faktický pak základ žaloby neobjevil se ve skutečnosti jiným, než jak žalobcem byl vylíčen, aniž vyskytlo se v průběhu sporu něco nového v tomto směru.

---

*) Srv. rozhodnutí c. k. nejv. soudu ze dne 4. dubna 1882 č. 3632. Právník 1882 str. 348.

Ostatně dlužno uvážiti, že jedná se o faktické držení užív vody tekoucí strouhou č. parc. 1199, připsanou v knihovní vlo čís. 24 v M. žalobci, tedy strouhou soukromou a že jedná o to, zda žalovaný toto držení sekáním ledu porušil — zá veřejnosti jsou tudíž zcela mimo spor tento.

K stížnosti žalovaného, v kteréž poukázáno k shora uve nému výsledku důkazu, následkem čehož se faktický základ žal podstatně změnil, dále k tomu, že knihovní stav jest nerozhoď poněvadž jedná se o faktickou držbu, nikoliv o knihovní drž zrušil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 31. p since 1883 č. 24982./36996., vyžádav si dříve dobrozdání c místodržitelství konečný výměr první instance, zamítnul zcela lobu odkázav ji k příslušnému úřadu politickému a odsoudil lobce k náhradě nákladů z těchto

důvodů:

Dle obsahu žaloby a jednání, kteréž žalobě následovalo, žalobce za to, že v držení a v užívání vody přiváděné z pot Botičského průkopem ku mlýnu jeho, rušen byl tím, že žalov v mlýnské stoce nade mlýnem led sekati a odvážeti dal.

Dle obsahu protokolu o soudním ohledání obsahuje mlýn potok č. parc. 1199. k mlýnu žalobcovu knihovně připsaný a po pozemků rozličných vlastníků se táhnoucí, vodu z potoka Bo ského v knihách pozemkových jakožto veřejný majetek zapsané následkem čehož tato voda v nádržce mlýnské se nalezající smyslu §§. 3. a 27. vod. z. za veřejnou tekoucí vodu po žovati se musí, při jejímž používání podmínky koncesse rozh nými jsou.

Dle §. 15. vod. zák. patří dobývání ledu k všeobecnámu užívání veřejné vody a musí dle toho otázka, bylo-li cizí pr porušeno tím, že žalovaný dobýváním ledu z obecného použív vody v mlýnském potoku užitek bral, dle §. 15. vod. z. posu vána býti.

Ve smyslu §. 15. vod. z. nemůže ale vykonáváním obecn používání nastati vůbec rušení držení.

Dle všeho toho jedná se o používání veřejné tekoucí v a jest k rozhodnutí této otázky dle §§. 3., 15., 27., 78. a 1 vod. z. jen politický úřad příslušným.

Námitka nepříslušnosti soudní jest tudíž odůvodněnou.

Žaloba byla neprávem u soudu podána a byl konečný výměr nepříslušným soudcem vynešen, následkem čehož dle §. 1. jur. nor. konečný výměr zrušen býti a žaloba na příslušný polit. úřad odkázána býti musela.

Poněvadž ale žalobce kroky u soudu učiněnými žalovaného k obraně donutil, čímž žalovanému útraty způsobeny byly, jest žalobce dle §§. 24. a 26. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. povinen útraty žalovanému bez potřeby způsobené nahraditi, poněvadž musí žalobce za onu stranu, jež u soudu podléhá, považován býti.*)

Revisijní stížnost žalobcova byla zamítnuta z

důvodů

druhé instance úplně správných a poněvadž dle §. 74. vod. zák. veškeré záležitosti, jež dle tohoto zákona vztahují se k užívání vody, svozování vody neb bránění vodě, přísluší k působnosti politických úřadů, a §. 27. téhož zák. právě také obsahují předpisy o vodě svedené z veřejných vod do stok k soukromým účelům zřízených, pak do rybníků neb vodovodů, zejména předpisy o přebytku vody nad potřebu podniknutí oprávněného se snad jevící a poněvadž dále dle §. 102. vod. zák. jsoucnost a dosah práva užívání vody dle dřívějších zákonů nabytého aneb jiných k vodám se vztahujících práv soukromých sice posuzovati dlužno dle dřívějších zákonů, však jich vykonávání jakož i řízení říditi se má tímto zákonem.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 11. března 1884 č. 2844.*)

Dr. K. Havelka.

Lze-li dlužníka přiměti žalobou, by užil práva jemu v §. 1425. ob. zák. obč. poskytnutého?

C. k. krajský soud v Hradci Králové nalezl dne 18. března 1884 v rozepři J. B. z Velké Bělče, žalobce, s evangelickou re-

---

*) Zároveň se stížností na c. k. vrchní soud zemský podal žalovaný k c. k. okr. hejtmanství v K. žádost aby c. k. okr. hejtmanství na základě §. 48. jur. nor. a §. 12. zák. o říšském soudu přivedlo příslušnost svoji v oné záležitosti k platnosti. Dle vyřízení ze dne 4. prosince 1883 č. 58264. požádalo c. k. okr. hejt-

formovanou církví ve Velké Bělči, zast. farářem J. V. v Třebechovicích a J. J. kurátorem, zastoupenými drem. S. žalovanou, o navrácení 90 zl. r. m. Adolfu Feltlovi z Kukleny, resp. uložení této částky s příslušenstvím do depositní schránky na žalobu ze dne 2. listopadu 1883 č. 6709. a po skoumačeném a potom vedle rozkazu c. k. vrchního soudu zemského doplněném stání pře učení takto za právo:

Žaloba J. B. z Velké Bělče ze dne 2. listopadu 1883 č. 6709. a obsažená v ní závěrečná prosba, že jest evang. ref. církev v Bělči povinna 90 zl. se 5% úroky ode dne přijmutí jich, Adolfu Feltlovi z Kukleny vrátiti a jemu, žalobci, útraty rozepře nahraditi, jakož i závěrečná prosba, dle protokolu ze dne 12. března 1884 č. 1939. změněná, že jest evangelická reformovaná církev ve Velké Bělči povinna 90 zl. se 5% úroky od 15. března 1882 pro věřitele, kteří dle výměru c. k. m. deleg. soudu okr. v Hradci Králové ze dne 24. května 1881 č. 2904 z trhové ceny 2800 zl. za domy č. pop. 7. a za pozemky ve Velké Bělči na prázdno vyšli, k soudu složiti a jemu žalobci útraty rozepře zapraviti a sice obojí ve 14 dnech pod následky exekuce, se odmítají a žalobce J. B. jest povinen žalované evang. ref. církvi ve Velké Bělči k rukoum její zástupců J. V. a J. J. útraty na 39 zl. 84 kr. zmírněné ve 14 dnech pod následky exekuce zaplatiti.

Důvody.

Doznáním se žalované ev. ref. církve ve Velké Bělči, že dne 15. března 1882 Adolf Feltl z Kukleny jako vydražitel usedlosti č. pop. 7. ve Velké Bělči jí kapital 1500 zl. a úroky 198 zl. 75 kr. vyplatil a že tedy 90 zl. úroků jí přeplatil, jest dokázáno, že jmenovaná církev 90 zl. přijmula, které jí nepatřily.

Avšak žalobce J. B. nemá právo žalobou na evang. ref. církev ve Velké Bělči doléhati, aby tu částku Adolfu Feltlovi navrátila, anebo by ji pro věřitele na prázdno vyšlé do depositní schránky uložila, poněvadž zůstává Adolf Feltl jakožto vydražitel živnosti č. pop. 7. ve Velké Bělči věřitelům až do výše té trhové ceny zavázán, za kterou živnost při exekuční dražbě koupil.

---

manství c. k. místodržitelství aby x c. k. vrchního soudu anullováním konečného výměru první instance vymohlo.

*) Srv. rozh. c. k. nejv. soudu ze dne 12. října 1880 č. 11597. (Právník 1881 str. 374.), — rozh. ze dne 10. května 1882 č. 5099. Právník 1882 str. 324.).

Nanejvýše mohli by ti věřitelové částku tu 90 zl. na jmenované obci vydobývati, až by se totiž dodatečným účtováním a rozvržením zbytku toho z trhové ceny za živnost č. p. 7. ve Velké Bělči zjistilo, kterým přináleží, anebo Adolf Felfel, který ji řečené církvi přeplatil, mohl by navrácení oné částky žádati.

Žádost, aby částka 90 zl. s 6% úroky od 15. března 1882 běžícími evang. ref. církví do depositní schránky pro věřitele na prázdno vyšlé byla uložena, příčí se naprosto §. 1425. ob. z. obč., ježto ukládati dluh do schránky depositní jest výhradným právem dlužníkovým, avšak ani věřitel, ani kdo jiný nemůže jej ku použití jeho žalobou donucovati. Taktéž jest žádost žalobcova o zaplacení 6% úroků z částky 90 zl. od 15. března 1882 neoprávněnou, poněvadž se evang. ref. církev ve Velké Bělči neuvolila ku zaplacení jich a také dle §§. 1333. a 1334. ob. z. obč. ze zákona žalobci nepatří.

Konečně doznal žalobce J. B. dne 12. března 1884 sám, že evang. ref. církev ve Velké Bělči dne 26. února 1884 č. 2976. (doplnění jednání nařízeno dekretem ze dne 6. února 1884 č. 4098.) tedy teprvé po tomto nařízení při c. k. m. del. okr. soudu v Hradci Králové 90 zl. do depositní schránky pro věřitele na prázdno vyšlé složila, tedy každou podmínku dalšího vedení pře vyloučila. Odsouzení žalobce J. B. k náhradě útrat soudních zakládá se na §. 24. zák. ze dne 16. května 1874.

C. kr. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 9. dubna 1884 č. 10391. potvrdil rozsudek, pokud jedná o uložení kapitálu 90 zl. a 6% úroků z něho za čas od 26. února 1884, změnil však rozsudek v ostatním obsahu a nalezl právem, že povinna jest evang. ref. církev ve Velké Bělči složiti k soudu i 6% úroky z obnosu 90 zl. za čas od 15. března 1882 až do dne 25. února 1884 a to pro věřitele hypothekární, již při prodeji usedlosti č. pop. 7. v Bělči podle výměru c. k. m. del. okr. soudu v Hradci Králové ze dne 24. května 1881 č. 2904. na prázdno vyšli — a povinna jest nahraditi žalobci útraty sporu v první instanci i útraty odvolání,

poněvadž

jak z cit. výměru c. k. m. del. okr. soudu v Hradci Králové na jevo vychází, nedostačilo nejvyšší podání, jež v cestě exekuční za usedlost č. pop. 7. ve Velké Bělči žalobci patřící docíleno bylo, na zaplacenou všech hyp. věřitelů.

Mezi věřiteli zaplacenými jest i obec žalovaná s pohledávkou 1500 zl. a úroky od 1. května 1878 až do 13. července 1880. Musíť pak doznati žalovaná obec, že následkem dalšího zúčtování, jež omylem z její strany se stalo, z nejvyššího podání přikázány jí byly úroky za 1. rok (od 1. května 1878 až do 1. května 1879.), že je také skutečně zaplaceny obdržela, kteréž úroky již dříve žalobcem jakožto majitelem hypotheky byly zaplaceny.

Nelze při tom stavu věci pochybovati, že kdyby i ony úroky za 1 jeden rok v obnosu 90 zl. nebyly se účtovaly a následkem toho nebyly bývaly přiřknuty, že by věřitelům se žalobcem, již na hypothece na prázdno vyšli, o 90 zl. více bylo se přiřklo.

Ježto tedy tito veřitelé žalobce o oněch 90 zl. méně obdrželi, zůstali titéž i dále věřitely žalobce co do této difference 90 zl. a rovněž zůstal žalobce co do obnosu tohoto 90 zl. jich dlužníkem.

Dle toho není příčiny pochybovati o tom, že žalobci na tom záleží, by obnos, který z nejvyššího podání neoprávněnému byl zaplacen, oprávněnému byl přiřknut, ježto se tím také zmenší dluh žalobcův a ježto se jednalo o zaplacení z jeho jmění. Pražádného vlivu na spor nemá okolnost žalovanou obcí vytknutá, že ona sama co do jiné pohledávky jest hypothekárním věřitelem nejblíže na prázdno vyšlým, ježto nenáleží do tohoto sporu o vrácení nepatřičně přijatého obnosu, zdali a komu uvolněná část nejvyššího podání připadnouti má, nýbrž toto prvé soud realní vysloviti má. Je-li legitimace žalobcova zjištěna, dlužno dále zkoumati, zda-li oprávněna jest jeho žádost za složení oněch 90 zl. úroky k soudu.

Tu nebyla obec zajisté oprávněna, by je ve svých rukou podržela, žalobce nemohl žádati, aby mu obnos onen byl do ruky dán a je tedy stavu věci přiměřený žalobcův návrh, by odsouzena byla obec, aby obnos, jejž více obdržela, k soudu složila.

Žádost tato i proto je správnou, ježto uskutečněním jejím dána je jistota pro to, by uloženého obnosu k tomu použito bylo účelu, za kterým vůbec tento spor vznikl.

Žalovaná obec skutečně v průběhu rozepře úroky v obnosu 90 zl. k soudu exekučnímu (m. d. okresnímu) pro hypothekární věřitele, již na prázdno vyšli, složila, nemůže se tudy více rozsudek vynésti, by týž obnos (ještě jednou) složila.

Z toho důvodu v odpor vzatý rozsudek potvrzen, pokud jedná se o tento obnos 90 zl. a úroky ode dne uložení.

Co se tkne úroků z obnosu 90 zl. ode dne, kdy žalovaná obec obnos 90 zl. nesprávně obdržela, až do dne, kterého uložení jeho k soudu se stalo, je žádost za jich uhražení zákonem odůvodněna.

Žalovaná obec obdržela onen obnos 15. března 1882.

Byla ihned povinna, obnos tento vrátiti i nebylo k tomu zapotřebí upomínání a má tudy zaplatiti úroky z prodlení ode dne, kdy obnos jí nepatřící obdržela (§. 1334 obč. z.).

Přes to, že žaloba s hlavní prosbou za složení obnosu 90 zl. k soudu byla zamítnuta, zvítězil žalobce přece v tomto sporu.

Žaloba nebyla totiž zamítnuta pro nedostatek práva, nýbrž pro splnění v průběhu sporu, při čemž nemá významu ta okolnosť, že plnění toto stalo se před modifikací závěreční prosby, ježto dřívější i potomní závěrečná prosba k tomu směřovaly, by obec žalovaná nezadržovala obnosu jí omylem zaplaceného, než aby dostal se tento do rukou oprávněných věřitelů, kteréžto žádosti obec žalovaná teprvé po nařízeném doplnění c. k. vrchním zem. soudem dostála.

Nelze považovati za rozhodné pro útraty, že žalobce pro splnění formálné svou žalobní prosbu neobmezil, ježto u soudu bez advokáta projednával a nebylo jemu dáno ponaučení, že žalobní prosba následkem částečného plnění stala se bezvýznamnou. Ježto dle toho žalobce dosáhl toho, čeho se domáhal, nelze jej za padlého ve sporu považovati a přísluší jemu náhrada útrat sporu.

Z tohoto rozhodnutí podala žalovaná obec dovolací stížnost I. proto že měla býti žaloba zamítnuta *a)* pro nedostatek legitimace ku žalobě, *b)* že nebyla dosud actio nata, *c)* poněvadž není dovolena úplná změna žalobní prosby, *d)* že příčí se §. 1425. ob. zák. obč., *e)* pro nedostatek passivní legitimace; II. poněvadž byla žalovaná obec stížena výrokem o soudních nákladech.

C. k. nejvyšší soud zamítl revisijní stížnost žalované církve čelící jedině proti pozměňující části nálezu c. k. vrchního soudu jakožto neodůvodněnou,

poněvadž

záleželo žalobci na tom, aby obnosu 90 zl. obci, které nepatřil, připadlého dostalo se na prázdno vyšlým věřitelům a tím aby osobní jeho závazek zmírněn byl, měl tudy aktivní legitimaci a právě proto postrádá výtka o předčasnosti žaloby důvodů, ježto dříve, než oprávněným věřitelům podíly byly přikázány, zjištěno

býti muselo, že zmíněný obnos nutno považovati za část nejvyššího podání způsobilou ku dalšímu rozdělení, žalovaná obec pak vědouc, že ji svrchu zmíněný obnos nepatří, přece ničeho nepodnikla, by exek. soudcem byl na novo rozdělen a přikázán, i bylo tedy podání žaloby nutným.

Opravená prosba žalobní arci zavírá méně než obsahovala prosba původní, tudy jen dovolené zmírnění nikoliv změnu žalobního základu, neboť opravená i první prosba opírají se o tutéž okolnost.

Dle §. 1425. ob. zák. obč. oprávněn sice dlužník, by věc, kterou jemu plniti jest, k soudu složil, tím ale není vyloučeno, že možno dlužníkovi za jistých okolností i nařídití, aby tak učinil.

Takové okolnosti však naskytují se v přítomném případě, ano žalobci zajisté na tom záleželo, by obnos obcí nesprávně přijatý jí nebyl ponechán a správně v důvodech c. k. vrchního soudu podotknuto, že soudní uschování jest zárukou, že dotčeného obnosu k účelu, jemuž jest určen, bude použito, totiž že bude věřitelům na prázdno vyšlým při dodatečném rozdělení přikázán.

Jak žalovaná obec sama tvrdí, vydal jí vydražitel Ad. Felfel kvitanci na 90 zl. r. m.; připouští však sama, že toho obnosu jemu vskutku nevrátila, nýbrž si jej podržela, čímž kvitance sama pozbývá významu a nelze konečně ani o passivní legitimaci pochybovati, jakož vůbec domnělé srozumění s Ad. Felflem již proto v úvahu bráti nelze, ježto ani on ani žalovaná církev není povolanou, by o tom rozhodovala, komu zmíněný obnos 90 zl. má býti přikázán.

Příčinou útrat přidal se c. k. nejvyšší soud k důvodům c. k. vrchního soudu.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 11. června 1884 č. 6277.

JUDr. Alf. Rudolf.

Nečiní-li ani žalobník, ani žalovaný nároku na držení sporné věci, nelze povoliti její sekvestraci.

Antonín K. podal k c. k. okresnímu soudu Tišnovskému dne 6. března 1884 č. 2917. žádost za ustanovení opatrovatele červenostrakaté krávy na místě soudní deposice, tvrdě, že dne 27. listopadu 1883 Filipu B. tuto červenostrakatou krávu za 85 zl. prodal,

Filip B. že trhovou cenu ihned hotově mu zaplatil a Antonín K. že mu prodanou krávu odevzdal. Filip B. prý sobě krávu odvedl, avšak druhého dne v nepřítomnosti Antonína K. krávu zpět přivedl a bez jeho vědomí do jeho stáje zavedl a odešel. An prý Antonín K. na právoplatnosti uzavřené a také již splněné trhové úmluvy trvá a krávu Filipu B. vrácel, ten však ji přijmouti nechce, Antonín K. povinen není, by krávu tu u sebe choval a poněvadž kráva ku složení při soudě se nehodí, žádá za ustanovení sekvestra pro tuto krávu na účet a nebezpečí Filipa B.

Výměrem ze dne 8. března 1884 č. 2917. zamítl c. k. okresní soud Tišnovský tuto žádost;

poněvadž

sekvestraci nějaké věci vedle předpisů soudního řádu (§§. 292. a násl.) jenom tehdy povoliti lze, když obě sporné strany nárok na držení činí; rovněž i ob. z. obč. kdykoliv o takové sekvestraci mluví, na zřeteli má, že obě strany nárok na držení činí.

Kdyby se snad žadatel na ustanovení §. 1425. ob. zák. obč. odvolávati chtěl, poukazuje se na to, že tento článek opatření činí pro případ ten, nemůže-li dlužník zaplatiti; případy ty ale zde nejsou, jelikož nikdo krávu, o jejíž sekvestraci se žádá, v držení míti nechce.

Na stížnost Antonína K., jenž se na rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 1875 č. 11569. (U.-Gl.-W. č. 5941.) odvolával, c. k. mor.-slez. vrchní soud zemský vyhověv stížnosti změnil výměr c. k. okresního soudu Tišnovského v ten rozum, že se povoluje žádané ustanovení sekvestra, který by opatroval červenostrakatou krávu, kterou rekurent Filipu B. za 85 zl. byl prodal a odevzdal, kterou však tento po převzetí rekurentovi svémocně byl vrátil, avšak hledíc k tomu, že o otázce právních následků této sekvestrace pro tu neb onu stranu teprvé pořadem práva rozhodnouti bude, bez dodatku: „na nebezpečí a na účet Filipa B.“ a nařídil c. k. okresnímu soudu Tišnovskému, aby strany o osobě sekvestra ihned vyslechl a o tom rozhodl. Stalo se z těchto

důvodů:

Jak udává rekurent ve své žádosti podané 6. března 1884 č. 2917., Filip B. červenostrakatou krávu, již mu rekurent 27. listop. 1883 za 85 zl. byl prodal a ihned také byl odevzdal, příští den

na to, když trhová cena zaplacena a kráva převzata byla, opět vrátil, bez vědomí rekurentova v jeho stáj postavil, se vzdálil a pod různými záminkami se zpečoval, ji zpět vzíti. Podle toho právo, krávu držeti, skutečně sporno jest, a rozhodnouti bude o něm cestou právní. Poněvadž Filip B. krávu koupenou ve stáj rekurentovu postavil a ji zpět vzíti se zpečoval, dlužno za to pokládati, že Filip B. s tím, co mu nabízeno, nespokojen jest. Tudíž však rekurent oprávněn byl, žádati, aby ustanoven byl sekvestr, který by krávu opatroval, jak toho učinil v žádosti podané 6. března 1884 č. 2917., obzvláště jelikož nelze vzíti krávu zatím do schování soudního, ať si již žadatel svou sekvestrační žádost opírá o ustanovení §. 292. ob. ř. s. či o ustanovení §. 1425 ob. z. obč.

Dovolací stížnosti Filipa B., jenž se opět na rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 9. listopadu 1880 č. 12810. (U.-Gl. č. 8172.) odvolával, c. k. nejvyšší soud vyhověl, změnil hořejší rozhodnutí druhé stolice a potvrdil opět výměr c. k. okresního soudu Tišňovského ze dne 8. března 1884 č. 2917. z následujících

důvodů:

Druhou stolicí povolená žádost byla první instancí právem zamítnuta, poněvadž vedle §. 292. ob. s. ř. sekvestrace nějaké věci jen tehdy povolena býti má, když nejenom žalobník, nýbrž i žalovaný na její držení nárok činí, v přítomném případě ale tato podmínka (Voraussetzung) místa nemá, poněvadž vedle tvrzení samého žadatele za sekvestraci, žádná strana dotčenou krávu držeti nechce a obě strany držení zbaviti se chtějí.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 13. května 1884 č. 5549.

Dv.

Příspěvek k §. 26. knih. zák.

Marie Budínová koupila od Rosalie Ševčíkové polovici domu č. pop. 199. ve Vodňanech. Smlouva trhová o tom zdělaná přišla na zmar dříve, nežli do knih vložena býti mohla, tak že Rosalie Ševčíková jest dosud knihovní vlastnicí prodaného domu.

Marie Budínová učinila mezi tím od manželů Josefa a Kateřiny Večerkových půjčku 530 zl., kterouž v ustanovenou dobu nesplatila a vymohli si z té příčiny manželé Večerkovi exekuční

odhad kupních práv Marie Budínové k polovici domu č. pop. 199. ve Vodňanech jí patřící, vydražili při druhé exekuční dražbě tato kupní práva za 1 zl. a obdrželi na ně odevzdací listinu ze dne 17. února 1882.

Na to vymohli sobě od dosavádní knihovní vlastnice domu Rosalie Ševčíkové prohlášení, že dům řečený prodala a trhovou cenu obdržela, zříká se všech vlastnických práv svých a svoluje ku knihovnímu převodu práva vlastnického na Marii Budínovou.

Na základě tohoto prohlášení a zmíněné odevzdací listiny na vydražená kupní práva Marie Budínové žádali manželé Večerkovi o knihovní převod práva vlastnického k polovici domu č. p. 199. ve Vodňanech bezprostředně z dosavádní knihovní vlastnice k svým rukoum.

C. k. okresní soud ve Vodňanech výměrem ze dne 28. února 1883 č. 1574. z důvodu §§. 22., 94. a 3. kn. z. žádost tuto zamítl,

poněvadž

1) žadatelé neprokázali řádnou listinou převod práva vlastnického z Rosalie Ševčíkové na Marii Budínovou, jelikož prohlášení Rosalie Ševčíkové na zmar přišlou smlouvu trhovou nahraditi nemůže;

2) nelze ani tenkráte, kdyby i tato smlouva trhová se předložila, na základě této smlouvy a soudní odevzdací listiny na vydražená práva kupní převésti na žadatele knihovní vlastnictví, poněvadž dotčenou odevzdací listinou nenabyli žadatelé práva vlastnického, nýbrž pouze práva kupní jak Marii Budínové příslušela, to jest právo, koupiti tuto polovici domu č. pop. 199. ve Vodňanech Marii Budínové neknihovně patřící.

K stížnosti manželů Večerkových změnil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 17. dubna 1883 č. 12001. výměr c. k. okresního soudu a žádosti vyhověv povolil žádaný vklad práva vlastnického;

neboť

soudcem zřízené věcné právo dlužno dle analogie §. 78. obec. knih. z. na roveň stavěti tomu případu, kde předchůdce sám své právo, jež jest předmětem veřejných knih, nástupci, resp. žadatelům zřídil a co se prohlášení Rosalie Ševčíkové dotýká, vysvítá z §. 435. ob. z. obč. nepochybně, že od odevzdávajícího učiněné povolení,

že přejímající jako vlastník do knih zapsán býti může, také ku knihovnímu přenesení vlastnického práva postačí.

K revisijní stížnosti Marie Budínové c. k. nejvyšší soud změnil rozhodnutí druhé stolice a obnovil výměr c. k. okresního soudu, zamítnuv žádost manželů Večerkových,

poněvadž

ku knihovnímu převodu práva vlastnického pro někoho třeba dle §. 431. a 434. ob. z. obč. listiny zřízené o nabývacím jednání a od obou kontrahentů podepsané, kdežto prohlášení od Rosalie Ševčíkové samotné zřízené toho smyslu, že polovici domu Marii Budínové postoupila, onu listinu nahraditi nemůže.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 17. července 1883 č. 8492.

JUDr. Ant. Mokrý.

Rušená držba či polní pych? Útraty řízení pro nepříslušnost soudů zrušeného.

Dne 9. května 1883 pod č. 12451 podal Martin Vápeník k c. k. m. del. okresnímu soudu v Plzni žalobu na Marii Perglovou s prosbou, by nalezeno bylo, „že žalovaná tím, že dne 26. dubna 1883 vyházela na některých místech plot z trní zřízený, kterýmž žalobce pole č. kat. 690 v Plzni, jím pachtované zahradil, aby mu lidé cestu přes ně nedělali, rušila žalobce v držení pachtovních práv k onomu pozemku a v držení plotu zmíněného, že má od dalšího rušení ustáti a plot ve 14 dnech v předešlý stav uvésti.“

C. k. m. del. okresní soud v Plzni rozhodl výměrem ze dne 17. srpna 1883 č. 20663. ve smyslu žalobní prosby, zavrhnuv zároveň námitku nepříslušnosti soudů z těchto

důvodů:

Na námitku nepříslušnosti soudů žalovanou činěnou z toho důvodu, že se zde jedná o pouhý polní pych, nebylo možno vzíti zřetele. Skutek za vinu žalované kladený obsahuje veškeré známky činu rušebního, poněvadž se jedná o vytahování trní, jež zasazeno bylo do pole žalobcem pachtovaného k jeho ochraně a ku zamezení chůze přes ně, tudíž o zničení jistého výkonu, ku kterému

držitel jako takový oprávněn jest a o zamezení disposice žalobcovy nad vytaženým trnovým plotem.

Ve věci samé jest svědky úplně prokázáno, že žalovaná vskutku vytrhala na blízku svého obydlí z pole žalobcova několik trnů, jež plot tvořily jakož i že žalobce v držení pachtovních práv k onomu poli a plotu se nacházel, čímž rozhodnutí ve smyslu žalobní prosby odůvodněným jest.

C. k. vrchní soud rozhodnutím ze dne 25. září 1883 č. 26794. výměr prvního soudu ku stížnosti žalované změnil, žalobu zamítl a žalobce ku náhradě útrat odsoudil, uváděje tyto

důvody:

Námitka nepříslušnosti soudů jest bezdůvodná. Neboť zákon k ochraně polní přikazuje vyšetřování a potrestání polního pychu (§. 31. zák. ze dne 12. října 1875 č. 76. z. z.) a výrok o náhradě škody (§. 40.), kteráž posledňejší ostatně také dle §. 44. samostatnou cestou práva civilního dobývána býti může, sice starostům obecním; tímto však ustanovením není nikterak zasaženo do příslušnosti soudů ku rozhodnutí samostatné otázky o držení a vlastnictví polí a k oněm opatřením, která občanský zákon vůbec a hlavně v prvé hlavě II. dílu ku ochraně držení a obnovení porušeného držení přepisuje, a kteráž dle cís. nař. ze dne 17. října 1849 č. 12. ř. z. právě soudům výhradně přikázána jsou.

Na vzdor tomu byla žaloba zavržena z důvodů z věci samé plynoucích. Neboť žalobce neprokázal, že by byl jako pachtýř činem žalované v držení těchto pachtovních práv, t. j. ve výkonu užívání oněch pozemků porušen, ježto v žalobě tvrzené strhnutí plotu zamezením užívání není, ano tím pole samo vydáno není vkročení naň, vždyť z ohledání soudního seznati lze, že se na pole, ač tam trnový plot byl, za tímto šlapalo.

Co se tkne rušení držby plotu, svědky prokázáno bylo, že žalovaná pouze na jednom místě plotu několik trní vytrhla; místo, kde se tak stalo, žalobce neudal určitě a nemůže tudíž nezměněné žalobní prosbě o celém plotu mluvící a uvedení do předešlého stavu žádající místa dáno býti.

Proto musela žaloba jak co se týče držení práv pachtovních pro neprokázané rušení, tak i co se týče držení plotu pro neurčitost udání zamítnuta býti.

K dovolací stížnosti žalobcově potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice, pokud jím žalobce ku náhradě útrat obou nižších stolic odsouzen byl, ostatně však rozhodnutí obou stolic a celé jednání zrušil a žalobce s jeho žalobou k ustanovení §§. 23. a 25. nař. min. ze dne 30. ledna 1860 č. 28. ř. z. poukázal, rozhodnuv, že žalobce má také útraty dovolací stížnosti nésti,

neboť

slovem: „polní majetek" rozumí se dle §. 1. cit. nařízení nejen pozemky, nýbrž i ploty, ohrady, křoviny a veškeré předměty s polním hospodářstvím v nejširším smyslu slova přímo neb nepřímo souvisící, pokud se na poli samém nalézají. Každé porušení neb poškození takových předmětů, pokud pod ustanovení trestního zákona nespadá, dlužno považovati za polní pych a trestati dle tohoto nařízení.

V tomto případě jedná se právě pouze jen o polní pych spáchaný vyházením a odstraněním trnového plotu, kterým žalobce pole jím pachtované ohradil, aby je před neoprávněným vkročením na ně a škodou, jež tím vzejíti může, chránil.

V tomto vyházení a odstranění této ochrany spočívá dle udání žalobcova vlastní a jediné porušení jeho držení, kteréž poslednější dle stavu věci pouze držením řečeného trnového plotu, kterýž jediný žalovanou poškozen byl, býti může.

Proto nemělo se v projednání tohoto případu dle cís. nař. ze dne 27. října 1849 ani vejíti a měl býti žalobce pokud se vytrháním plotu poškozeným býti cítil, se záležitostí touto, při níž o rušení pachtovních práv důvodně řeči býti nemůže, ku příslušnému politickému úřadu poukázán.

Poněvadž dosud se tak nestalo, musela záležitost tato v poslední instanci v pravý stav uvedena býti. Odsouzení žalobce k náhradě útrat jest tím odůvodněno, že on a limine iudicis odmrštěn byl, nastoupiv cestu nepravou, od níž ani, když žalovaná již v odpovědi nepříslušnost soudu namítala, neustoupil, čímž žalované bez jejího přičinění neb viny zbytečné útraty způsobil, kteréž ona dle §. 24. a 25. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. nésti povinnou není.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 18. ledna 1884 č. 13559.

Dr. Šikl.

Právo manžela jemu §. 1238. ob. zák. obč. propůjčené, spravovati jmění své manželky, nedává manželi právo, za manželku narovnání činiti; k tomu zapotřebí jest zvláštní, na druh jednání znějící plné moci (§. 1008. ob. zák. obč.).

Františka L. dluhovala Regině T. 112 zl. ze směnky dané 12. února 1879; když neplatila, podala na ni Regina T. žalobu směnečnou a platebním rozkazem krajského soudu v F. ze dne 7. června 1879. č. 7030. bylo Františce L. nařízeno, by sumu tu, úroky 6% od 6. března 1879 a náklady 8 zl. 28 kr. zaplatila. Pro neplacení vydobyla Regina T. výměrem c. k. kraj. s. v F. ze dne 27. června 1879 č. 7486. vklad exek. práva zástavního pro uvedenou sumu 112 zl. s přísl. na usedlosti č. p. 111. v R. Františce L. patřící a výměrem ze dne 22. července 1879. č. 5842. exek. zájem svrchkův.

Usedlost č. pop. 112. v R. byla pak v exek. dražbě prodána, však Regina T. vyšla se svou pohledávkou 112 zl. s přísl. úplně na prázdno.

Prozatím, skoro 3 leta, zůstala věc ležeti, r. 1883 koupila však Františka L. usedlost č. 127. v Staré P. a tu vydobyla Regina T. opět vklad exek. práva zástavního při usedlosti č. pop. 127. v Staré P. pro zbytek svého pohledávání 93 zl. 31 kr. s přísl. Na to podala Františka L. na Reginu T. oposiční žalobu, v níž vypravovala vše co na hoře uvedeno a dodala: R. 1879, když jsem ještě byla majitelkou usedlosti č. pop. 111. v R. přišel František T. manžel Reginy T. k Janu H. starostovi obce R., nahlížeje, že pohledávka manželky jeho Reginy T. v sumě 112 zl. s přísl. z usedlosti č. pop. 111. v R. na prázdno vyjde, vykázal se plnou mocí své manželky a počal s Josefem L., manželem Františky L. strany pohledávky její vyjednávati, konečně se ujednali, že František T. jmenem manželky své vezme za pohledávku 112 zl. s přísl. toliko 45 zl., za kteroužto sumu se Josef K. zaručil, dav na ni směnku koncem září 1879 splatnou. Tuto sumu 45 zl. skutečně pak Josef K. zaplatil a tím pohledávání Reginy T. 112 zl. s přísl. narovnáním pominulo.

C. k. krajský soud v Jičíně rozsudkem ze dne 27. června 1883 č. 5593. nalezl: Žalobě Františky L. a prosbě její, že směnečná pohledávka Reginy T. v sumě 112 zl. ze směnky dané dne 12. února 1879 a platebního rozkazu c. k. kraj. soudu v F. ze dne 7. června 1879 č. 7030., kterýmž nařízeno Františce B. zaplacení této pohledávky a 6% úroky od 6. března 1879 a nákladů 8 zl. 28 kr. pak s náklady přisouzenými výměry ze dne 27. června 1879. č. 748. a ze

dne 22. července 1879 č. 5842. v sumě 6 zl. 72 kr., 3. zl 92 kr. a 3 zl. 72 kr. narovnáním pominulo a že Regina T. tudíž práva nemá vésti exekuci pro zbytek pohledávky 93 zl. 31 kr. s přísl., že výměry ze dne 16. prosince 1882 č. 9233., kterýmž podle platebního rozkazu ze dne 7. června 1879 č. 7030., pak výměrů ze dne 21. června 1879 č. 74815. ze dne 21. června 1879. č. 7486. a ze dne 22. července 1879 č. 5842, povolen byl, a výměr c. k. okresního soudu v Nové Pace ze dne 21. prosince 1882 č. 11643., kterýmž vykonán byl vklad exek. práva zástavního na usedlosti č. pop. 127. v Staré P. za pohledávání Reginy T. v sumě 93 zl. 31 kr. s přísl. a úroky z něho od 6. října 1879 až do zaplacení jdoucími pozbývají účinku, že toto zástavní právo pro tuto pohledávku vydobyté bude moci být vymazáno, bude dáno místo, avšak jen tehdá, když Regina T. nevykoná přísahu zápornou rozhodovací jí v doplněném jednání uloženou, toho obsahu: „že dle její vědomí a upamatování pravda není, že ona Regina T. svého manžela Františka T. buď písemně neb ústně narovnání činiti splnomocnila" a žalovaná Regina T. bude povinna, nahraditi žalobkyni soudní útraty.

Jest-li však žalovaná k přísaze se přihlásí a jí vykoná, zamítá se žaloba s její prosbou a žalobkyně Františka L. nahradí ji náklady.

Důvody.

Platebním rozkazem ze dne 7. června 1879 č. 7030. bylo nařízeno Františce L., aby jako příjemkyně směnky dané dne 12. února 1879 zaplatila Regině T. směnečný dluh 112 zl. s přísl. Výměrem pak ze dne 21. června 1879. č. 7485. byl povolen Regině T. vklad exekučního práva zástavního na usedlosti č. pop. 111. v R. Františce L. náležející.

Žalobkyně tvrdí nyní, že František T. nahlížeje, že pohledávka manželky jeho 112 zl. s přísl. z usedlosti č. pop. 111. v R. na prázdno vyjde, přišel k starostovi Janu H. do R., k němuž se i manžel žalované Josef L. dostavil a prokázav se plnou mocí své manželky počal s Josefem L. strany pohledávky 112 zl. vyjednávati, a konečně že ujednali, že František T. jmenem své manželky vezme za pohledávku 112 zl. s přísl. toliko 45 zl., za kteroužto sumu se zaručil Josef K. a dal na ni Františku T. směnku splatnou as ku konci září 1879. Tuto sumu skutečně Josef K. zaplatil, a tím, že pohledávka Reginy T. 112 zl. s přísl. narovnáním pominula.

Žalovaná Regina T. popírajíc veškeré tyto okolnosti praví, že byť by i manžel její výše naznačené narovnání byl učinil, pro ni plat-

nosti míti nemůže, ježto manžel její od ní k takovému jednání splnomocněn nebyl, a také žádnou plnou moc neměl.

Svědky Ignácem M., Janem H., starostou Josefem M. a Josefem K. jest dokázáno, že na jaře roku 1879 František T. vyjednával s Josefem L. ohledně pohledávky Reginy T. 112 zl. s přísl., a že se ujednali v ten smysl, že František K. vezme za pohledávku 112 zl. toliko 45 zl., za kteroužto sumu se Josef K. směnkou zaručil a ji také vyplatil Regině T., kteroužto poslední okolnost tato také doznává.

Jest tedy nepochybno, že mezi Františkem T. a Josefem L. bylo v příčině pohledávky 112 zl. učiněno narovnání v ten smysl, že František T. přijme za pohledávku 112 zl. s přísl. 45 zl. a že na těchto 45 zl. byla vystavena směnka, která jest zaplacena.

Proti tomu namítá Regina T., že její manžel František T. nebyl od ní zmocněn narovnání činiti. Jest sice dokázáno svědky Ignácem M. a Janem H., že František T. prokázal se plnou mocí, není však ani těmito svědky ani jiným spůsobem nikterak důkaz proveden o tom, že on byl svou manželkou splnomocněn narovnání činiti.

Jelikož dle §. 1008. ob. z. obč. k uzavírání narovnání jest zapotřebí zvláštní plné moci na druh jednání znějící, a tato okolnost v tomto sporu jedině jest rozhodná, muselo na přísahu žalobkyně uznáno býti.

Na rozsudek ten podala Františka L. dne 28. července 1883 pod č. 6663. odvolací stížnost, v níž mimo jiné dí: Mám za to, že přísahy třeba není a že mělo být žalobě dáno místo bezvýminečně. Předpis §. 1008. ob. z. obč. zajisté sluší vykládati ve srovnalosti s jinými zákonními ustanoveními, kteráž rovněž jednají o zmocněncích, zejmena s předpisy §§. 1238., 1241., 1009. a 1016. ob. z. obč. Z ustanovení §. 1238. že, pokud manželka tomu neodpírá, jest domnění právní, že zprávu majetnosti své zpupné svěřila muži jako zástupci svému zákonem zřízenému, a §. 1241., že toliko v případnostech pilných, anebo bylo-li by se škody nějaké obávati, může se manželovi spravování majetnosti odejmouti, vychází zajisté, že manžel u spravování jmění manželčina jest oprávněn, činiti jmenem její narovnání, kteráž jsou v její prospěch. Jelikož tehdá žádného jmění jsem neměla, učinil František T. jmenem své manželky Reginy narovnání v žalobě tvrzené, a toto narovnání zajisté již dle ustanovení §§. 1238. a 1241. jest platné.

Avšak kromě toho dokázala jsem svědky Ignácem M., Janem H. a Josefem K., že František T. výslovně jednal jako zmocněnec své manželky Reginy.

Jest však ještě jiný důvod, z kterého žalobě mělo býti dáno místo bez výminky. Dle §. 1016. ob. z. obč. jest již tehda, když zmocněný z mezí moci své vykročí, zmocňující vázán, schválil-li jednání aneb obrátil-li k sobě užitek z jednání vzešlý. Jest dokázáno, že František T. prokázav se mocným listem své manželky, ujednal se s mým manželem na sumu 45 zl. a že přijav Josefa K. za dlužníka na místě mne a mého manžela, obdržel od Josefa K. směnku na 45 zl. Přiznáním žalované jest dokázáno, že obdržela od svého manžela tuto směnku, při tom se ho zajisté tázala, jak ke směnce přišel a František T. jí to jistě vysvětlil. Regina A. přijala směnku a když k placení dospěla, přijala směnečnou valutu a proto tím dle §§. 863. a 1010. ob. z. obč. schválila to, co manžel její ujednal. Toto schválení dala tím na jevo, že od té doby ničeho nepodnikla proti mně a že nikdy mně neoznámila, že by ještě proti mně nějakých nároků činila.

Však c. k. vrchní soud zemský potvrdil rozsudek první stolice a to z těchto

důvodů:

Byť by i dle §. 1238. ob. z. obč. platila zákonná domněnka, že manželka manželu svému správu svobodného jmění svého svěřila, nenásleduje z toho ještě, že na základě toho manžel dle obsahu §. 1238. ob. z. obč. právo má se jměním manželčiným takovým spůsobem nakládati, že jednání toto zcizení se rovná, poněvadž takovéto nakládání ku správě jmění nepatří.

Manžel žalobkyně nebyl tudíž dle §. 1238. ob. z. obč. oprávněn smír, o nějž jde, jako zákonný zástupce své manželky uzavírati, a může smír tento jen tenkráte pro obě strany závazným býti, když František T. od své manželky Reginy ve smyslu ustanovení §. 1008 ob. zák. obč. splnomocněn byl.

Bylo-li tomu vskutku tak, nemůže na základě výpovědí svědků Ignáce M., Jana A. a Josefa K. za dokázané považováno býti, protože svědci ti o okolnosti, byl-li Frant. T. dle ustanovení §. 1008. ob. z. obč. od svojí manželky k uzavření smíru splnomocněn, se nezmínili a také žádné takové okolnosti svědky prokázány nebyly, z kterých by soudce přesvědčení nabýti mohl, že se splnomocnění ve smyslu §. 1008. ob. z. obč. stalo.

Též že by byla Regina T. smír mlčky schválila, nevyplývá z okolností v odvolání uvedených.

Nález c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 28. srpna 1883 č. 22798.

Dr. Ed. Lucca.

Probatio pro evitando perjurio v řízení stručném průchodu nemá. Náklady zavedeného v té věci řízení.

Dříve než mohla Regina T. přísahu, na niž uznáno bylo, složiti, podala Františka L. žádost, v níž uváděla:

Dozvěděla jsem se nyní, že František T., manžel Reginy T., když v bytu starosty p. Jana H. v R. s manželem mým Josefem L. vyjednával o směnečné pohledávce Reginy T. a předložil písemnou plnou moc opatřenou podpisem „Regina T.", starosta Jan H. vzav od něho plnomocenství četl je nahlas a četl v něm též odstavec, že František T. může smíry činiti. Chci udání své dokázati svědky: Ignácem M., Janem H. starostou v R. a Josefem L. ze Staré P.

Nabízejíc se ku přísaze, že průvodů těch při líčení pře zúmyslně nezamlčela, prosila žadatelka dle §. 231. s. ř., aby Regina T. nebyla připuštěna k vykonání přísahy rozhodovací, aby vykonání přísahy zastaveno bylo a žadatelka připuštěna byla k řečenému důkazu svědeckému.

C. k. krajský soud vykonání přísahy zastavil a o žádosti jednání zavedl, po projednané věci vydal pak rozsudek ze dne 23. ledna 1884 č. 561., že se žádost Františky L. dne 2. října 1883 č. 8508. podaná a její závěrečná prosba zamítá a že jest tato povinna, zaplatiti Regině T. na nákladech 25 zl. 75 kr.

Důvody

jsou krátce ty, že protidůkaz proti přísaze rozsudkem připuštěné v řízení stručném místa nemá, že totiž §. 231. ob. ř. s. vyloučen jest v §. 38. sum. pat., že tedy žádosti Františky L. místa dáti nelze.

Františka L. podala stížnost odvolací, v níž dovozovala: Žádost má, aby byl připuštěn důkaz svědky na místo rozhodovací přísahy jest v podstatě své žádostí restituční pro nově nalezené průvody, od které liší se toliko tím, že lhůta k podání její byla obmezena. Kdežto ona podána býti může v celé době promlčecí, musila přítomná žádost podána býti před vykonáním přísahy. A takováto žádost má též místa v řízení stručném, poněvadž sumární patent restituci ob noviter referta nevylučuje.

Zamítnutí mé žádosti vzhledem k §. 38. sum. pat. není tudíž odůvodněno. Odpůrkyně dala výměru, kterýmž vykonání přísahy zastaveno bylo, nabýti moci právní, c. k. krajský soud přijav žádost mou zavedl o ní jednání, odpůrkyně nestěžovala si z toho, pustila se v jednání, nenamítala, že žádost moje místa nemá, svolila tedy, by jednalo

se o žádosti mé a proto měla první stolice rozhodnouti ve věci samé a neměla z důvodu pouze formálního žádost mou zamítnouti.

Kdyby ale i náhled krajského soudu byl správný, neměly být odpůrkyni přisouzeny útraty; žádost moje byla k soudu přijata a odpůrkyně místo aby si stěžovala ve spor se pustila. Nepřísluší jí tedy náhrada soudních nákladů.

Avšak c. k. vrchní soud zemský v Praze potvrdil rozsudek první stolice z těchto

důvodů:

Odvolání nedáno místa a má žadatelka jeho útraty sama nésti, poněvadž protidůkaz proti rozhodovací přísaze rozsudkem odpůrkyně uložené za zvláštní druh uvedení v předešlý stav pro nově nalezené průvody považovati sluší, kterým vedle §. 231. s. ř. v řízení řádném jen před vykonáním přísahy, lze nastoupiti, který v řízení stručném však dle §. 38. dvorsk. dekr. ze dne 24. října 1845 č. 906. sb. z. s. po skončeném řízení více místa nemá, od žalované proti připuštění důkazu toho brojeno bylo, a dle §. 437. ob. ř. s. jest nerozhodno, byl-li protest ten řádně odůvodněn čili nic a okolnost, že se žalovaná do sporu pustila, na věci a zákonu ničeho měniti nemůže.

Nález c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 18. února 1884 č. 5159.

Dr. Ed. Lucca.

Denník.

Promoce na c. k. české fakultě právnické v studijním roce 1883/4. Za doktory práv povýšeno celkem 32 pánův a sice pánové tito: Al. Balík z Vlašími dne 22. října 1883, Jan Kvíčala ze Soběslavi dne 6. listopadu, Frant. Fiedler ze Dvorů (sub auspiciis imperatoris) 7. listopadu, Jindřich Beránek z Písku 10. listopadu, Václav Křeček z Hrbova na Mor. 28. listopadu, Josef Tausík z Poličky 1. prosince, Maximilian z Alemannů z Příbrami 6. prosince, Emanuel Březina z Přibyšic 21. prosince, Frant. Šromota z Velkého Penčece na Mor. 22. prosince, Jan Veselý z Týna n. Vlt. 29. prosince, Karel Vogel z Prahy 3. března 1884, František Metelka ze Stěžer 8. března, Felix Rudiš z Brna 20. března, Jaroslav Haasz z Prahy 28. března, Ant. Veselý ze Štěpánova na Mor. 29. března, Eduard Lederer z Chotovína 18. dubna, Rudolf Krejčí z Nového Bydžova 19. dubna, Karel

Kramář z Vysoké 26. dubna, Frant. Friedl z Jaroměřic na Mor. 30. dubna, August Lipčík z Nenakonic na Mor. 3. května. Ant. Čuřín ze Smíchova 5. května, Alexander Šebelík z Klatov dne 9. června, Matěj Petřík ze Skalčan a Frant. Šindler z Míchu 23. června, Emil Dluhoš ze Skřípova ve Slezsku 26. června, Václav Pohl z Rychnova 19. července, Em. Dyk, z Německé Břízy 22. července, Vilem Kaura z Chebu 23. července, Ludvík rytíř z Urbanů z Roudnice 26. července, Kamil Henner z Plzně 26. července, Max Brandl z Brna 29. července, a František Mlčák z Radomyšle 31. července 1884.

Přísné zkoušky doktorské na c. k. české fakultě právnické v studijním roce 1883/4. Úhrnkem odbýváno 146 přísných zkoušek a sice 41 oboru historického, 55 oboru soudnického a 50 oboru politického. Bylo pak 73 zkoušek úplně českých, 69 obojjazyčných a 4 úplně německých. Co výsledků se týče, uznáno z rigoros oboru historického 1 jednohlasně výborným, 2 většinou hlasů výbornými, 17 jednohlasně uspokojivými, 18 většinou hlasů uspokojivými, 3 nedostatečnými; z rigoros oboru judicialního uznáno 3 jednohlasně výbornými, 2 většinou hlasů výbornými, 33 jednohlasně uspokojivými, 13 většinou hlasů uspokojivými, 4 nedostatečnými; z rigoros oboru politického uznáno 1 jednohlasně výborným, 6 většinou hlasů výbornými, 14 jednohlasně uspokojivými, 25 většinou hlasů uspokojivými a 4 nedostatečnými.

Státní zkoušky odboru historického v Praze v studijním roce 1883/4. V ukončeném právě roce studijním podrobili se před c. k. státní zkušební komissí v Praze historicko-právní zkoušce státní celkem 303 kandidáti a sice v období říjnovém 120 kandidátů, v období velkonočním 59 kand. a v období červencovém 124 kand. Obojím jazykem zemským zkoušeti se dalo 180 kand. (75 v období říjnovém, 37 v obd. velkonočním a 68 v období červencovém), pouze jazykem německým 123 kand. (45 v obd. říjn., 22 v obd. velkonočním a 56 v obd. červencovém). Výsledky byly tyto: *A*. V období říjnovém bylo ze 120 (75 a 45) kandidátů approbováno 88 (55 ob. jaz. zkoušených a 33 pouze německým jazykem zkoušených) a sice s vyznamenáním ze všech oborů 1 (něm. jaz. zkoušený), s vyznamenáním ze dvou oborův 1 (ob. jaz. zkoušený), s vyznamenáním z jednoho oboru 13 (9 ob. jaz. zk., 4 něm. zk.), prostou jednohlasností 36 (20 ob. jaz. zk., 16 něm. zk.), většinou hlasů 37 (25 ob. jaz. zk., 12 něm. zk.). Reprobováno bylo 32 kand. (20 ob. jaz. zk., 12 něm. zk.), a sice 27 (18 ob. jaz. zk. a 9 něm. zk.) na půl leta a 5 (2 ob. jaz. zk.

a 3 něm. zk.) na celý rok. Z approbovaných byli 4 pro nedostatečnou znalost jazyka německého odkázáni, aby po projití půl leta k osvědčení lepší znalosti téhož jazyka, z téhož předmětu, ze kteréhož po německu zkoušeti se dali, opětné zkoušce, pokud se týče rozhovoru zkušebnímu se podrobili. *B.* V období velkonočním bylo z 59 kand. (37 a 22) approbováno 40 (24 ob. jaz., 16 něm. jaz.), a sice per unanimia 17 (11 ob. j. a 6 něm. zk.) a per majora 23 (13 ob. j. a 10 něm. zk.) Reprobováno 19 (13 ob. j. a 6 něm. zk.) a sice na půl leta 18 (12 ob. jaz. zkouš., 6 něm. zkouš.) a na celý rok 1 (ob. jaz. zkoušený). Z approbovaných shledáni 3 jazyka německého nedostatečně mocnými i jsou neprobováni v té příčině na jeden semestr. V témž období podrobili se před touže zkušební komissí 4 kandidaté opravné zkoušce jazykové a jsou approbováni 3 a reprobován (na další půl leta) 1.*) *C.* V období červencovém bylo ze 124 (68 a 56) kandidátů approbováno 112 (62 ob. jaz. zk. a 50 něm. jaz. zk.) a sice s vyznamenáním ze všech oboru 3 (1 ob. jaz. zk., 2 něm. zk.), s vyznamenáním ze dvou oborů 16 (6 ob. jaz. zk., 10 něm. zk.), s vyznamenáním z jednoho oboru 20 (13 ob. jaz. zk., 7 něm. zk.), prostou jednohlasností 34 (23 ob. jaz. zk., 11 něm. zk.), většinou hlasů 39 (19 ob. jaz. zk., 20 něm. zk.), reprobováno bylo 12 kandidátů (6 ob. jaz. zk., 6 něm. zk.) a sice na půl leta 11 (6 ob. jaz. zk., 5 něm. zk.) a na celý rok 1 (německým jazykem zkoušený). O 6 kandidátech approbovaných uznáno, že jazyka německého dostatečně znalí nejsou; odkázáni jsou všicci ke zkoušce opravné na půl leta.

Státní zkoušky odboru soudnického v Praze v studijním roce 1883/4. Zkoušce této podrobili se celkem 193 kandidáti a sice 109 v obou jazycích zemských, 84 pouze v jazyku německém. Approbováni byli 164 kandidáti (92 ob. jaz. zkoušených, 70 pouze něm. jaz. zkouš.) a sice s vyznamenáním ze všech oborů 4 (2 ob. jaz. zk., 2 něm. zk.), s vyznamenáním ze tří oborů 3 (2 ob. jaz. zk., 1 něm. zk.), s vyznamenáním ze dvou oborů 10 (6 ob. jaz. zk., 4 něm. zk.), s vyznamenáním z jednoho oboru 31 (19. ob. jaz. zk., 12 něm. zk.), prostou jednohlasností 60 (31 ob. jaz. zk., 28 něm. zk.) a většinou hlasů 58 (32 ob. jaz. zk., 25 něm. zk.) Reprobováno bylo 27 kandidátů (15 ob. jaz. zk., 12 něm. zk.) a sice na 6 měsíců 5 (1 ob. jaz. zk., 4 něm. zk.), na 5 měsíců 2 (ob. jaz. zk.), na 4 mě-

*) Po návrhu c. k. professorského kollegia české fakulty právnické rozhodlo c. k. ministerium vyučování, že tento kandidát do šestého semestru jako řádný posluchač zapsán býti má.

sice 9 (3 ob. jaz. zk., 6 něm. zk.) a na 3 měsíce 10 (8 ob. jaz. zk., 2 něm. zk.). Co se dotýče znalosti jazykové, nebyl reprobován nikdo.

Státní zkoušky odboru státo-vědeckého v Praze v studijním roce 1883/4. Zkoušku tu podstoupili celkem 194 kandidáti a sice 117 v obou jazycích zemských, 77 toliko v jazyku německém. Approbováni byli 173 kandidáti (101 v ob. jaz. zkouš., 72 něm. zk.) a sice s vyznamenáním ze všech odborů 4 (3 v ob. jaz, 1 něm. zkouš.), s vyznamenáním ze dvou předmětů 7 (4 v ob. jaz., 3 něm. zkouš.), s vyznamenáním z jednoho předmětu 19 (10 v ob. jaz., 9 něm. zk.), prostou jednohlasností 67 (33 v ob. jaz., 34 něm. zkouš.) a většinou hlasů 76 (51 v ob. jaz., 25 něm. zkouš.). Reprobován byl 21 kandidát (16 v ob. jaz., 5 něm. zkouš.) vesměs na tři měsíce. Co do znalosti jazykové nebyl reprobován nikdo.

Počet historicko-právních zkoušek státních před pražskou komissí odbývaných vzrostl během posledních 8 let o více než padesát procent, jak vyplývá z čísel následujících:

Roku 1876/7 zkoušeno	v říjnu	91	
	o velkonocích	22	
	v červenci	90	
	dohromady		203 kandidaté.
Roku 1877/8 zkoušeno	v říjnu	70	
	o velkonocích	20	
	v červenci	102	
	dohromady		192 „
Roku 1878/9 zkoušeno	v říjnu	93	
	o velkonocích	30	
	v červenci	117	
	dohromady		240 kandidátů.
Roku 1879/80 zkoušeno	v říjnu	85	
	o velkonocích	36	
	v červenci	127	
	dohromady		248 „
Roku 1880/81 zkoušeno	v říjnu	96	
	o velkonocích	35	
	v červenci	120	
	dohromady		251 kandidát.
Roku 1881/2 zkoušeno	v říjnu	107	
	o velkonocích	36	
	v červenci	112	
	dohromady		255 kandidátů.

Roku 1882/3 zkoušeno	v říjnu	113	
	o velkonocích	50	
	v červenci	130	
	dohromady		293 „
Roku 1883/4 zkoušeno	v říjnu	121	
	o velkonocích	63	
	v červenci	124	
	dohromady		308 kandidátů.

Knihopis. O vyšlé právě prvé části německého zpracování znamenitého díla Randova o právu vlastnickém podáme v některém z příštích sešitů obšírnější zprávu. — Nákladem J. Otty vyšla nová monografie z pera veleváženého spolupracovníka našeho dra. Ant. Pavlíčka, „Směnka a chek v evropském zákonodárství“ k níž tolikéž se vrátíme. — Čtvrtého vydání Stubenrauchova kommentáře k vš. obč. zákonníku vyšel sešit sedmý, kterýmž počíná díl druhý. Obsahuje výklad na §§. 727.—835. vš. obč. zák. — Nákladem Manzova c. k. dvorního nakladatelského a universitního knihkupectví vyšla dále monografie „Begriff und Wesen der Mora creditoris im österreichischen und im gemeinen Rechte“, již sepsal prof. dr. Jos. svob. p. Schey. — Souborného spisu Františka Šimka „Soustava rakouského školstva obecného“, na kterýž byli jsme již upozornili, vyšel u Arnošta Pešla v Táboře sešit druhý jednající o nákladu na školstvo.

Hlídka časopisův. „Českomoravský národní hospodář a samosprávný věstník“. Seš. 6.: Studený, O úpadku průmyslu. Kovářík, Vyhoví-li nastávající oprava zákona domovského přáním a potřebám obcí venkovských? Upravení zdravotní služby v obcích na Moravě. — „Samosprávný obzor.“ Č. 6.: Správní soud a voličské právo čestných měšťanů. Má-li představenstvo obce povinnost, aby rozpočtu a ustanovení obecních přirážek vyhlašovalo také v obcích sousedních, jichž občané jsou z části poplatníky dotyčné obce. — „Przegląd sądowy i administracyjny“ č. 21. Dzięḑzielowicz, Zasady ustawy z d. 16. marca 1884 Nr. 36 Dz. u. p. o unieważnieniu skutków czynności prawnych odnoszących się do majątku dlužników niewyplatnych. č. 24. Podwin, O potrzebie zaprowadzenia rad familijnych. č. 25. Morelowski, Kara uwięzienia w projekcie ustawy karnéj austryackiéj. č. 28. Dargun, O zabezpieczeniu robotników od wypadków. č. 29. Lilienfeld, O statutach korporacyjnych przez wladzę panstwową zatwierdzonych i ich stósunku do ustaw państwowych. — „Mjesečnik pravničkoga družstva u Zagrebu.“ Seš. 5.: Cuculić, Studia o zadružnom zakonu. Kugler,

Kako se ima namiriti odkupnina za izvanselištna, krčevinska, gorna i činžena zemljišta iz kupovnine na ovršnoj dražbi prodanih nekretnina, na kojich je ukujižena. Pappafava, O pravnom postupanju sa tudjinii. Seš. 6.: Bišćan, Uživanje zemljišta mjesto kamata. Bogišić, O važnosti pučkih pravnih običaja. Vojnović, Propaganda — univerzalna zaklada. Klaić, K §. 81 stavka 2 k. p., odnosno §. 83 k. p. — „Juristische Blätter" č. 28. Die k. k. priv. galizische Rusticalcreditanstalt in Lemberg. č. 30. Ungermann, Ueber Feilbietungsbedingnisse. — „Oesterreichisches Centralblatt für die juristische Praxis" seš. 6.: Geller, Bestrittene Abstimmungen. Braun, Der trassirt eigene Wechsel. Rosenblatt, Beiträge zur Lehre vom Zusammenhange von Civil- und Strafsachen. Seš. 7.: Geller, Die Stellung der staatlichen Gerichte gegenüber den Schiedsgerichten. Finger, Die Verpflichtung der Gemeinden zur Errichtung von Volksschulen. — „Allgem. österr. Gerichtszeitung" č. 50. Gernerth, Zur Praxis der gegenwärtigen Ausnahmsgerichte. č. 51. Friedmann, Die Suspendirung der Geschwornengerichte vom prozessualen Standpunkt erörtert. — „Gerichtshalle" č. 38. Strohbach, Zum Begriffe des fundus instructus. č. 39, Sernec. Die Servituten in Exekutionsfällen. č. 40. Strohbach, Zur Anwendung des §. 240 St. G. und §. 408 St. P. O. č. 42. Kosjek, Zur Frage des Zeitpunktes der Zeugenbeeidigung im Strafverfahren. č. 43. Zur Anwendung der §§. 464 Z. 2 und 283 St. P. O. č. 45. Zum Gesetzentwurfe über den Zwangsverkauf von Liegenschaften und beweglichen Gütern. č. 46. Zistler, Prof. S. Mayers Commentar zur Strafprozessordnung. č. 57. Der Verkehr mit amerikanischen Gerichten. č. 58. Ofner, Zum österreichischen Eisenbahnrecht. — „Allgem. Juristen-Zeitung" č. 21. Zur Reform des Agrarrechtes. — „Zeitschrift für Notariat und freiw. Gerichtsbarkeit" č. 23. Pappafava, Kurze Geschichte des Notariates von den frühesten Zeiten bis auf unsere Tage. č. 21. Heyssler, Einleitung zu Vorlesungen über österreichischen Civilprozess. č. 26. Bemerkungen über die Anlegung der neuen Grundbücher in Böhmen. č. 27. Fleischer, Die Grundschuld in Oesterreich. — „Oesterr. Zeitschrift für Verwaltung" č. 25. Zur Frage der Ausstellung von Amtszeugnissen über die zur Vertretung von Vereinen berechtigten Personen. č. 26. Globočnik, Zur Frage der bäuerlichen Heimstätten in Krain. č. 28. Zur Auslegung des §. 4 des Militärtaxgesetzes. — „Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht" sv. XXX. seš. 1. a 2. Birnbaum, Ueber Checks. Barkhausen, Die Klage des Verkäufers auf Abnahme der Waare. Wagner, Der Viamala-Brief vom J. 1473. Goldschmidt, Die Reform des Actiengesellschaftsrechts. Ladenburg, Haftet der Uebernehmer eines bestehenden Handelsgeschäfts

in seiner Gesammtheit, d. h. mit allen Aktiven und Passiven für die Schulden desselben, auch den Gläubigern gegenüber?

Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie v měsíci červenci 1884.

I. Ve stavu advokátů. *A.* Nastoupili pp.: dr. Kaufmann Vojtěch na Smíchově; dr. Mahler Samuel v Ústí n. L.; dr. Machač Jan v Kamenici n. L.; dr. Kopečný Ferdinand v Mnichově Hradišti; dr. Mendl Bedřich v Praze; dr. Jirkovský Rudolf v Turnově. — *B.* Přesídlení oznámili pp.: dr. Jak. Pan z Nové Bystřice do Welsu v Horních Rakousích; dr. Bischoff Antonín z Prahy do Falknova; dr. Buschmann Antonín z Prachatic do Falknova. — *C.* Zemřeli: dr. Petr František ve Falknově; dr. Wintika Karel v Praze.

II. Ve stavu kandidátů advokacie. 1) Nastoupili pp.: Linhart Bedřich u dra. Regnera v Praze; dr. Perner Rudolf u dra. Wintiky v Praze; dr. Škarda Václav u dra. Škardy v Praze; dr. Fleischner Richard u dra. Löwyho v Teplicích; dr. Formánek Ignát u dra. Formánka v Pardubicích; dr. Taussig Adolf u dra. Funkeho v Litoměřicích; Kvapil František u dra. Vavřínka v Jičíně; Vodička August u dra. Vaňka v Chotěboři; dr. Čermák Karel u dra. Velišského v Hoře Kutné. — *B.* Vystoupili pp.: Skall Hugo od dra. Schneidra v Praze; Benkert Josef od dra. Mayra v Liberci. — *C.* Přestoupili pp.: dr. Schuster František od dra. Petra ve Falknově k dru. Schmidtovi v Lokti; dr. Kopperl Zikmund od dra. Katze v Teplicích k dru. Frankovi v Praze; dr. Malinský Antonín od dra. Sachsla v Chrudimi k adv. Vorbachovi ve Skuči; dr. Benninger Otakar od dra. Bruny v Hoře Kutné k dru. Hanckemu v Praze; dr. Max z Alemannů od dra. Tangla v Benátkách k dru. rytíři Jeschkemu v Příbrami; Vošický Antonín od dra. Vaňka v Praze k dru. Setunskému v Příbrami; Kochánek Josef od dra. Setunského v Příbrami k dru. Flöglovi Praze; dr. Kominík Alois od dra. Velišského v Hoře Kutné k dru. Kaňákovi v Ledči; Drapák Jan od dra. Vavřínka v Jičíně k dru. Šafránkovi v Hoře Kutné.

Úmrtí. Dne 12. července zemřel pražský advokát p. JUDr. Karel Wintika u věku teprvé 49 let. Zvěčnělý těšil se pro dobrou svou povahu, svou právnost a svědomitost oblibenosti v kruzích nejširších. Budiž mu země lehká!

Výklad na §. 13. ob. řádu soudního.

Podává JUDr. Jan Vašatý, advokát v Praze.

(Pokračování.)

II.

V předešlé části*) dle vývinu skutečných poměrů a postupu zákonodárství se zřetelem na praxi ukázáno, že rovnost německého jazyka s českým, Obnoveným zříz. zem. Ferdinanda II. z r. 1627 zavedená, ani obecným ř. s. z r. 1781 ani jakýmkoli jiným zákonem nebyla rušena a tudíž v Čechách, na Moravě i ve Slezsku v platnosti zůstala.[16])

Ježto však množství odpůrců národu Českého, byť by i bez důvodů všelikých, a nemohouce vyvrátiti uvedených, přímo prohlásilo, že nelze je přesvědčiti dříve o tom, „že v §. 13. o. ř. s. jazyk v zemi obvyklý“ znamená totéž „co jazyk zemský“ (a tedy češtinu jako němčinu), dokud jim podán o tom nebude výklad autentický: budiž i tomuto zde propůjčeno místa, aby správnost podaného výkladu byla tím ještě jasnější a zároveň zůstaveno budoucnosti, jak nezměrné výše dostoupila v době naší vášeň politická u předáků německých v upírání zjevných práv našeho národu.[17])

---

*) Oprava. Na str. 477. pod č. [14]) pod čarou nacházející se citát patří na str. 478. co č. [15]), a tento naopak na místo prvního.

[16]) Kdyby obecným ř. s. r. 1781 němčině, kteráž tehdy teprv půl druhého sta let s jazykem českým, v Čechách tisíciletým, na rovni stála, na úkor tohoto byly uděleny bývaly jakés výhrady, nemohlo by jednak voleno býti znění nynější dotčeného §. 13. ob. ř. s., jednak byla by zajisté vydána byla i zvláštní instrukce soudům, kterak příště se mají za příčinou nastalé změny v užívání jazyka českého zachovati.

[17]) Zřejmoť, že kdyby nebylo ani tak patrné to rovné právo jazyka českého ze zákonů psaných, přece nikdo rozumný neměl by dle

Dle předpisu §u 437. ob. ř. s. uložena byla soudci povinnost „podati nejvyšší dvorní stolici zprávu a vyžádati si její rozhodnutí, kdyby o výkladu ob. řádu soudního vznikla mu pochybnost." — Zákonodárce ustanovil tu zřejmě nejv. dvorní stolici (tehdejší nejvyšší tribunál) co orgán kompetentní k vykládání ob. ř. s.

Řídě se předpisem tímto obrácel se ve svých pochybnostech appellační soud v král. Českém začasté k nejv. stol. dvorní o výklady. Staloť se tak zejména zprávou ze dne 2. června 1789 (za panování císaře Josefa II.) s dotazem: „Jestli možno, aby listina jazykem cizím, v zemi neobvyklým sepsaná, vložena byla do desk zemských?" — Na to pak vyřizujíc zprávu uvedenou vydala nejv. dvorní stolice dekret ze dne 22. června 1789 č. 1023. sb. zák. s. uvádějíc: „Ježto stranám nemožno přikazovati, v jakém jazyku dlužní úpisy a ostatní listiny pro sebe sepisovati mají, zvláště když jazyků v zemi obvyklých znalé nejsou, jinak ale jediné prvopis listiny do desk zemských zapisovati dlužno, tož mohou také listiny v desky zemské zapsány býti, které v jiných jazycích nežli v německém neb českém sdělány jsou. Přihodí-li se však listina v takovém některém jazyku sepsaná, jemuž soudce dotýčné desky spravující nerozumí, má od strany vždycky vyžádán býti překlad takové listiny, a překlad ten i s prvopisem mají do desk zemských vepsány býti."

Jakož shora uvedeno předpisovalo Obnovené zřízení zemské,[18]) že žaloba podána býti má v jazyku, jehož žalovaný jest povědom, na Čecha tedy česky, na Němce německy. — Z ustanovení tohoto pošel zvláště v Čechách u soudů obyčej, že i po r. 1781, když již ob. ř. s. byl v platnosti, ba až do vydání známého min. nař. z 19. dubna 1880 pro Čechy a Moravu, vydávány byli rozsudky vždy v jazyku žalovaného, totiž v jazyku, jakýmž se proti žalobě byl bránil. — Zhusta mělo se i za to, že tento uvedený předpis obnov. zříz. zem. také po r. 1781 vedle ustanovení §. 13. ob. ř. s. „že obě strany jazyka v zemi obvyklého užívati mají" i na dále v platnosti zůstal; náhled tento měl zejmena mnoho přivrženců ještě r. 1803 v Praze u soudu appellačního, tehdy zvláště slavnou pověst majícího. — Z okolnosti této již zřejmo, že tehdy (1803) ani mezi nejznamenitějšími právníky v době platnosti §. 13. ob. ř. s. o rovnoprávnosti jazyka

zákonů přírody o tom pochybovati, že jako každý jiný národ máme i my právo na povšechné užívání a pěstování jazyka svého.

[18]) *Viz citát* v článku předešlém z Obn. zříz. zemsk. C. II. v pozn.

českého s německým, dle Obnov. zříz. zemsk. stanovené, nebylo pochybnosti pražádné. — Staloť se pak r. 1803, že podána byla v Pelhřimově na občana N. německy neumějícího, žaloba v jazyku německém a že sobě tentýž žalovaný na to stěžoval u tehdejšího soudu appellačního, „že v Čechách neslýcháno, aby Čech neuměje německy, tímto jazykem mohl poháněn býti.“ Ježto pak i u appellace byla většina téhož náhledu (i s předsedou tehdejším hr. Josefem Wallisem), kdežto značná menšina dle §. 13. ob. ř. s. tvrdila, že oba jazykové český jako německý v Čechách jsou stejně rovnoprávny, a každému obyvateli volno, na soudě toho neb onoho užívati: obrátil se appellační soud zase k nejv. dvorní stolici do Vídně se zprávou a pokud se týče dotazem ddto. v Praze 24. března 1803 č. 2273.[19]) „je-li žalobník dle §. 13. ob. ř. s. oprávněn, žalobu svou německy podati proti žalovanému, kterýž německy neumí?“ Na to pak dekretem ze dne 22. dubna 1803 č. 1192. bylo české appellaci sděleno:

„Soudu appellačnímu k zprávě ze dne 24. března t. r. dává se věděti, že není překážky a že může dle předpisů §. 13. ob. ř. s. každý žalobník podati žalobu svou buď v jazyku německém neb českém v zemi stejně obvyklém, anať v jednání písemném slouží žalovanému rada zástupce právního, v ústním jednání pak povinností soudce jest, žalovanému potřebných vysvětlení podávati.“

Podotknouti pak zároveň dlužno, že patentem ze dne 22. února r. 1791 v §. 2. předpis §. 437. ob. ř. s. jen potud „pokud tu dříve soudce přísně dle písmene zákona souditi byl zavázán,“ jedině byl změněn; že však vedle dalších ustanovení §. toho i na dále soudové u nejv. stolice dvorní ve věcech důležitých a záhadných o poučení a výklad mohli žádati, což se také, jakož i z předešlého případu zřejmo, přečasto i v letech pozdějších po r. 1791 dálo. — Náhled tedy, jakoby §. 437. ob. ř. s. řečeným pat. ze dne 22. února 1791 v celém svém znění byl zrušen býval, jest naprosto nepravý.[20])

---

[19]) Zpráva tato velezajímavá nachází se v prvopise ve spisovně c. k. nejv. soudu ve Vídni. Zejména vysloven v ní náhled, že dle povahy věci samé nepochybno, „že žaloba podána býti má v jazyku žalovanému srozumitelném, aby se proti ní hájiti mohl.“ — Možno-li bude přepis obdržeti, uveřejníme z ní později jakož i z předešlé zprávy z r. 1789 alespoň nejdůležitější místa.

[20]) Srv. též Füger's Gerichtliches Verfahren. Wien 1846. Sv. II. str. 190.

Když tedy zákonodárcem samým k výkladu obecního ř. s. v §. 437. téhož zákona ustanovená nejv. dvorní stolice v obou uvedených dekretech opětovně nazývá jazyk český jako německý v zemi stejně obvyklým (a dekret druhý vydán byl zvláště co výklad na §. 13. ob. ř. s.) — musí zajisté výklad tento i zarytému protivníku býti nejautentičtější.

Vedle toho jest pak námitka, že druhý z uvedených dekretů nebyl uveřejněn ve sbírce zák. soudních, naprosto bez váhy; neboť jednak provedeno, že co se dotazů a vysvětlování ob. ř. s. týče, dotčený §. 437. tehdy (1803) v platnosti a užívání byl, jednak prvý uvedený dekret (z r. 1789) ve sbírce zák. soudních též vřaděn jest. — Není však ani zákonného předpisu, že by uveřejnění dvorních dekretů ve sbírce zák. soudních k jich platnosti bylo bývalo nezbytným.

Jestiť také veliké množství dv. dekretů, jež ve sbírce zák. soudních uveřejněny nebyly, a přece nikomu nenapadlo pochybovati o autentičnosti výkladů v nich zahrnutých.[21]) — Jiná příčina, kteráž dále vysvětluje, proč druhý dekret z roku 1803 ve sbírce zák. soudních obsažen není, byla ta, že vydán byl k dotazu tehdejšího appellačního soudu pro obor jeho působnosti v království Českém.[22])

Ostatně nejen nejv. stolice soudní k vykládání ob. řádu soudního — jakož dotčeno — ustanovená, nýbrž i zákonodárce sám opětovně úplnou rovnost českého i německého jazyka přímo imperativně prohlásil. Tak zejmena dv. dekretem ze dne 22. června 1786 č. 554. sb. zák. s. nařízeno bylo, že ku vkladu závěti do desk zemských, kteráž závěť by v jiném nežli českém nebo německém jazyku byla sepsána, potřebí zvláštního svolení soudu appellačního a že svolení to toliko po zaplacení taxy (5 zl. 50 kr. až 500 zl.) vydáno býti má. Předpis tento byl pak dv. dekretem ze dne 17. července 1786 č. 564. sb. zák. s. také pro desky zemské na Moravě a ve Slezsku co závazný prohlášen. Dvorním dekretem ze dne 17. srpna 1786 č. 571. sb. zák. s. také knihám městským a pozemečným vůbec v Če-

[21]) Viz na př. dekrety dvorní ze dne 30. listopadu 1810 a ze dne 17. července 1816.

[22]) Naproti tomu na př. srov. dv. dekret ze dne 25. července 1800 č. 505., který vřaděn jest ve sbírce zákonů soudních, maje za předmět všeobecný předpis processuální.

chách, na Moravě i ve Slezsku dle předpisu téhož dekretu se zachovati bylo přikázáno. — Tolikéž dekretem dvor. ze dne 22. prosince 1835 č. 103. sb. z. s. nařízeno bylo všeobecně, že k listinám v cizích jazycích sepsaným ve sporných i nesporných záležitostech připojiti nutno překlad do jednoho nebo druhého z jazyků zemských.

Vedle těchto zákonných předpisů rovnost českého i německého jazyka před soudy a úřady v Čechách, na Moravě i ve Slezsku přímo vyslovujících a s platností pro celé království České, celou Moravu i Slezsko vyhlášených, není ani jediného zákona, ba ani nějakého předpisu s mocí závaznou, jenž by buď nařizoval opak toho, buď jazyku českého užívati u jakéhokoliv úřadu či soudu by zabraňoval či zakazoval.

Ovšem ale známo, že vídeňský, pod absolutismem zvláště bující byrokratismus, a pak i pseudoliberalismus, němectví nad míru nadržujíce, vůči národnosti české, jakoby k vymření ustanovené, čím dále tím méně dbali všech těchto předpisů o rovnosti jazyka českého s německým. Z toho pak, že ani absolutismus ani lžiliberalismus předpisů zákona v životě praktickém nešetřili, vzejíti musely národu Českému nesčetné ústrky a křivdy. — Tak stalo se, že jazyka českého u vyšších stolic a na mnoze i u soudů (magistrátů) v městech zřídka bylo užíváno, a proto zachovávali o jeho stejné oprávněnosti i učitelové práva a vykladači zákonů alespoň hluboké mlčení. Nebylť do r. 1848 právník u nás (a není dosud) povinen, znáti celý svod zákonodárství národního; nechtěl-li povýšiti ducha svého nade všední potřebu, již mu postačovala a postačuje známost zákonův teprv od věku Josefa II. vydaných. „Stavové čeští a ouředníci státní nacházejí také (napsal r. 1848 Palacký) v Obnoveném zříz. zemsk. z r. 1627 pevnou hráz, kterouž překročiti jim ani nutno, aniž snad slušno jest.“ [23]) — Také jako druhdy, před r. 1848, tak i v době novější komentatoři němečtí a pořadatele vydaných něm. sbírek zákonů (jako vídeňský vůbec známý knihkupec Manz, resp. jeho pomahači, a nejnověji i dr. Leo Geller), zúmyslně jako nebezpečné nákaze vyhýbají se slovu „böhmische Sprache“, chtějíce všechna uvedená i četná jiná zákonná ustanovení stran rovného práva jazyka českého s jazykem německým jako nebezpečí jakés před světem ukrýti. Proto

---

[23]) Viz Frant. Palackého předmluvu k I. vydání (z r. 1848) Dějin národu Českého.

ani jediný z uvedených dv. dekretů ani ve starších komentarech, ani v dotčených sbírkách zákonů uveřejněn není, kdežto naopak jiná i nepatrná nařízení, jako na př. dv. dekr. ze dne 22. října 1814 č. 1106. sb. z. s. o zápovědi řeči židovské, nejsvědomitěji do slova se tam uvádějí.

Darmo bys tudíž hledal také v dotčených sbírkách vídeňských nejv. patent císařský ze dne 15. března 1848 (sb. zák. zemských XXX. sv. str. 73. a 74.), dle kteréhož v §u. 4. všem národům v této polovici říše bylo zabezpečeno nerušení jich národnosti i jazyka; neuveřejňují ani sbírky řečené ani komentátoři též list kabinetní ze dne 23. března 1848, kterýmž král Ferdinand V. rovnost obou národností a jazyků v království Českém dle předpisů Obnov. zřízení zemského opětně k platnosti přivésti přikázal;[24]) i o druhém nejv. listu kabinetním ze dne 8. dubna 1848 nechtějí vědět, kterýmžto listem pro blaho království Českého bylo vládě znova přikázáno provedení úplné rovnosti českého jazyka s německým ve všech odvětvích správy státní a života veřejného. Následkem toho vydán byl i oběžník appellačního soudu ze dne 30. května 1848 č. 9535. (sb. zák. zemsk. sv. 30. odd. I. str. 261.), kterýmž všem úřadům soudním v království Českém se nařizuje, že mají česká podání, soudní spisy a jednání s českými stranami česky vyřizovati a že všechna ustanovení či zvyklosti, jež by tomu byly na odpor, prohlašují se za zrušeny.

Poněvadž podání česká v Čechách, na Moravě a (dle nejnovějších vymožeností [?]) i ve Slezsku musí soudové přijímati, udání a žádosti stran českých v jich jazyku sepisovati a vyřizovati, jest a musí ve slovích §u. 13. ob. ř. s. „jazyk v zemi obvyklý“ rozuměn býti jazyk český jako německý, a sice též dle zákonů pocházejících z poslední æry absolutní, a zejmena též dle cís. pat. ze dne 7. srpna 1850 č. 325. ř. z.; neboť dle §. 18. téhož pat. má v senátech u c. k. nejv. soudu ve Vídni přítomen býti vždy dostatečný počet radních, kteříž úplně znají jazyk, v kterémž se dělo vyjednávání věci sporné (rozuměj u stol. první).

---

[24]) Cit. nejv. list. zní: „Ustanovení českého zřízení zemského o užívání jazyka českého buďtež tam, kde to dosud úplně provedeno nebylo, zvláště hledě k potřebám lidu, ve škole a při úřadech i soudech veřejných k nejúplnější platnosti přivedena, a kde by opak zaveden byl aneb jiné předpisy byly, buďiž obé zrušeno.

Dále §em. 27. téhož patentu ustanovuje se, „že na nejvyšším soudě ve Vídni toliko z pravidla (nikoliv však výlučně), má býti jazyk německý jednacím (Geschäftssprache), rozhodnutí s příčinami že však má vyneseno býti v jazyku, v němž v první stolici bylo jednáno a vedle toho též německy."

Rovněž cís. patent ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z., jenž vedle čl. IV. a §. 173. (téhož pat.) nejen pro stolice nižší, nýbrž i pro nejvyšší soud ohledně ustanovení v §§. 159. až 172. obsažených, jest závazným, předpisuje v §§. 160. a 169., „že má zpravodaj výpis z akt anebo podání samo a přiložené listiny předčítati a že při důležitých poradách dle potřeby i přísedící ostatní mají se ze spisů poučiti a k poradě tak připraviti."

Také z těchto zákonných ustanovení zřejmo, že by zákonodárce zde — v zákonech oproti ob. ř. s. vedlejších — znalost jazyka (u stolic nižších užívaného), jednání a rozhodování v něm, ani nejvyššímu ani nižším soudům nebyl mohl nařizovati, pokud se týče, že by tu jazyk český přímo byl musel vyloučiti, kdyby jazyk tentýž v §. 13. ob. ř. s. slovy „jazyk v zemi obvyklý" vyrozumíván býti neměl.

Že pak všechny tyto zákonné předpisy stran rovnosti jazyka českého s německým čl. XIX. zákl. zák. státních v roce 1867 nebyly rušeny, ani in pejus změněny, jde z intencí předpisů v něm obsažených a též výslovně tehdy ve sborech zákonodárných jednomyslně pronesených, „že dle povahy věci základními zák. st. nejen svoboda jednotlivce, nýbrž i všech národností se rozšiřuje."

Po tomto výkladu na §. 13. ob. ř. s. nebude se snad ani nejzarytější odpůrce národa Českého stydět přiznati, že v řízení před soudy v zemích koruny České jazyku českému, zde od nepamětnosti domácímu, vesměs stejně alespoň přísluší práv, jako německému, teprv r. 1627 zákonem uznanému.

Na zřeteli maje takovýto stav zákonodárství a uvažuje, že soudce jest u nás dle čl. VI. zákl. zák. o moci soud. neodvislý a nesesaditelný, že nemá práva, platnost vyhlášených zákonů zkoušeti (čl. VII. téhož zák.) — nýbrž povinnost, nikdy od nich se neuchylovati (§. 46. pat. ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z.): nemůže prostý rozum chápati, jak že se to státi mohlo, zvláště v tak zvaném našem státě právním, že tak mnoho podání českých v zemích koruny České právě s odvoláním se na §. 13. ob. ř. s. bylo zamítáno. Rozhodování takovéto jest však ještě méně pochopitelno soudnému právníku, uvažuje-li, že i nejvyšší tri-

bunál ve Vídni (o němž přece κατ' ἐξοχὴν nutno předpokládati: „jura noscit curia"), jakoby nikoliv toliko z nedopatření (neboť jak notoricky známo, rozhodoval on tu důsledně proti zákonným nálezům vrchního soudu v král. Českém), potvrzoval rozhodnutí soudců v německých a smíšených okresích v Čechách česká podání odmítajících, kdežto přece naopak dle §. 92. dotčeného cís. pat. ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z. plniti mu bylo uloženou zákonem povinnost, „kárati u soudů nižších takovéto patrným uchýlením se od zákona páchané poklesky."

Dlužno konečně po uvedení nestranně vylíčeného stavu zákonodárství poukázati ještě k min. nafíz. pro Čechy a Moravu ze dne 19. dubna 1880. — Provedeno bylo zajisté nezvratně, že jazyk Český v těchto zemích po zákonu jest a byl roku 1880 již německému zúplna ve všech směrech rovným. Za takových okolností vnucuje se však otázka, jakže mohla vláda — a zvláště nynější tak zvaná smířovací, kteráž prý Čechům „nadržuje" — vydati řečené nařízení o užívání jazyka českého? Vždyť z celé dikce i obsahu nařízení toho na první pohled zřejmo, že nařízení to vypadá jako skutečná almužna pro zbědnělého chudáka! — Možno tu mysliti jen dvé věcí: buď vláda neznala ani shora vylíčený stav zákonodárství o rovnosti našeho národního jazyka, anebo jí zákony uvedené byly známy.

V případě prvém želeti jest nespůsobilosti vlády, která ani nejdůležitějších zákonů nezná, jež oposice vědomě zapírá a kteréž jsou národu, v této polovině říše nejdůležitějšímu, životní otázkou. V případě však druhém nelze uvedený skutek vládní nikterak ospravedlniti; neboť zkracuje a ruší se jím národ český v nejdůležitějších, jeho existence se týkajících a po mnoho století až do r. 1848. ode všech panovníků zabezpečených, utvrzených právích, ve kterýchž že národ Český zkracovati nebudou, přísahou se zavazovali.

Proto a poněvadž nařízení dotčené všem shora naznačeným, platným ustanovením zákonným a zejmena i čl. XIX. zákl. zák. jest přímo na odpor: jest totéž nařízení minist. vedle samých předpisů zák. zákl. ze dne 21. prosince 1867 (čl. IX. a XII. č. 145. ř. z.) naprosto neplatno a ničímž, i vyžaduje čest národu i jeho zástupců, aby co nejdříve bylo odčiněno a zákonům platným zjednán byl ouplný průchod.

Praktické případy.

Podmíněné anebo nepodmíněné odročení splatnosti směnky? Mají-li vliv na rozhodnutí rozepře směnečné takové okolnosti, jež po podání žaloby nastaly?

C. k. krajský jako obchodní soud v Uh. Hradišti v rozepři Šalomouna Glasera, obchodníka v Hodoníně, s manžely Moricem a Alžbětou Thellerovými z Bzence, žalovanými o zaplacení směnečné sumy 285 zl. s přísl. nalezl rozsudkem ze dne 13. února 1883 č. 201 za právo, že žaloba a její prosba, aby uznáno bylo, že žalovaní manželé jsou jakožto příjemcové první směnky ddto. ve Vídni 19. července 1881 rukou nerozdílnou povinni, aby žalobci Šal. Glaserovi do tří dní zaplatili ze zažalované směneční summy 285 zl. část 250 zl. (na kterou byl žalobce v replice žalobní prosbu obmezil) se 6% úroky od 9. března 1882 a nahradili útraty rozepře, pro tentokráte se zamítá.

Důvody.

Proti žalobě ze dne 9. března 1882 činí žalovaní manželé mimo jiné také námitku tu, že žaloba jest před časem podána, tvrdíce, že žalobce Morici Thellerovi přislíbil, že mu počká ještě dva měsíce po dni splatnosti směnky, jež dne 19. ledna 1882 k placení dospěla, a že tudíž tato směnka posud splatnou není. Žalobce za to posečkání vymínil si prý jmenem úroků 36 zlatých a žalovaný mu prý na to také 15 zlatých zaslal.

Žalobce ve své závěrečné řeči doznává, že žalovanému M. Thellerovi přislíbil, že mu ještě 2 měsíce po dni splatnosti směnky (19. ledna 1882), s placením počká, avšak tvrdí, že tak učinil toliko za to, že mu žalovaní zaplatí úroky částkou, na niž on více se nepamatuje, že ale žalovaní mu té částky nezapravili a tudíž nesplnili výminky, na níž udělení dvouměsíčné lhůty záviselo.

Toto tvrzení není však ani dle spisů ani dle zákona důvodným. Neb žalobce ani netvrdil, že placení oné částky úroků, na niž již více se nepamatuje, ujednáno bylo jako výminka, za niž ono udělení lhůty platiti má, tak sice, že kdyby žalovaní jí docela neb částečně nesplnili, sejíti má z doznané oné lhůty platební.

V této rozepři ukázati jest spíše žalovateli na ustanovení §. 919. ob. z. obč., dle něhož on pouze právo má, žádati zevrubné plnění smlouvy, nikoli ale zrušení ujednané platební lhůty. Z toho tedy vysvítá, že směnka, splatná 19. ledna 1882, udělením oné dvouměsíčné lhůty k placení splatnou se stala teprvé 19. března 1882, a tudíž dne 9. března 1882 před časem byla zažalována. Proto bylo žalobu pro tentokráte zamítnouti. Co se týče spol. žalované Alžběty Thellerové, ona nečinila ovšem té námitky a p. přela pouze, že nepřijala žalobní směnky tvrdíc, že vůbec se ža lujícím nebyla v obchodním spojení.

Předce tato námitka rovněž i vzhledem k ní platí, poněvadž podle čl. 4. odst. 4. směn. ř. může čas k placení za celou směnečnou sumu pouze jeden a týž býti (min. nař. ze dne 2. listopadu 1850 č. 197. ř. z.), což také platí vzhledem k všem intersentům, a odporovalo by opačné ujednání řádu směnečnému, nehledíc ani k tomu, že za to se má, že spolužalovaná souhlasí s odpovědí žalovaného, jenž sám na žalobu odpověděl.

K appellaci žalobcově, v níž tento zejmena poukazoval k tomu, že jednak z jeho závěrečné řeči vysvítá, že žalovaným povolil 2 měsíční lhůtu k placení jedině za tou výminkou, že mu tito zaplatí určitou částku úroků, z čehož samo sebou se rozumí, že nevyplní-li žalovaní té výminky, žádaná lhůta povolena není; že jednak oné částky úroků proto žádati nelze, poněvadž žalovaní měli na vůli, aby se, nesplnivše podmínky, vzdali oné lhůty platební, což oni také učinili; že dále v čase, kdy byl vynešen rozsudek, zažalovaná pohledávka i dle přiznání žalovaných byla již dávno splatna; a byť by i v čas podání žaloby snad k placení nebyla dospěla, tož by slušelo žalované pouze sprostiti náhrady k placení útrat, jež až do času, kdy splatna byla, vzešly — c. k. mor.-slez. vrchní soud zemský v Brně rozhodnutím ze dne 13. března 1883 č. 2558. změnil rozsudek prvního soudce, nalez za právo, že žalovaní pouze tenkráte k placení zažalované sumy 250 zl. s 6% úroky ode dne 20. března 1882 jdoucími, a soudních nákladů první instance vyjma útraty za žalobu a k placení soudních útrat druhé instance jsou povinni, nevykonají-li nevratitelné rozhodovací přísahy v replice jim uložené, „že nepodepsali vlastnoručně žalobní směnky *A*. ddto. ve Vídni 19. července 1881 na 300 zl. svým jmenem a příjmením Moric Theller resp. Alžběta Thellerová;“ že dále prosba za přiřknutí 6% úroků

z prodlení ode dne žalobního 9. března až do 20. března 1882 a nákladů za žalobu naprosto se zamítá.

Důvody.

Proti žalobnímu žádání činí žalovaní hlavně tyto námitky:

1. že podpisy příjemců na směnce *A.* se nalézající jsou nepravé;
2. že umluvená valuta 300 zl. žalovanému Morici Thellerovi, jenž sám přijal zápůjčku, pouze v částce 256 zl. odevzdána byla, k níž lze pouze přičísti 6% úroky za 6 měsíců v částce 9 zl., a že spolužalovaná nebyla se žalobcem v žádném obchodním spojení a tudíž bezprávně jest žalována;
3. že patrný odpor, jenž se tu jeví mezi dnem 19. července 1881 jako dnem vydání směnky a mezi dnem její splatnosti, 19. ledna 1881, činí tu směnku neplatnou;
4. že žalovatel žalovanému lhůtu dvou měsíců k placení udělil proti zaplacení úroků 36 zl., že žalovaný žalobci za propůjčení té lhůty 15 zl. úroků zaslal, které žalobce proti úmluvě si odčítal na kapitál, že tedy žaloba dne 9. března 1882 podaná jest před časem podána.

Tuto poslední námitku první stolice za rozhodující považujíc, žalobu pro tentokráte zamítla.

Poněvadž ale při prvním stání dne 13. dubna 1882 o žalobě položeném byla již uplynula ona dvouměsíční lhůta, nemohla se tato námitka s právním účinkem činiti proti nároku na placení směnečné sumy a 6% úroků ode dne 20. března 1882, kteréhož dne ona lhůta uplynula, obzvláště poněvadž soudce, vynášeje rozsudek, přihlídnouti musí také k změnám, jež během právní pře nastaly, neb jest jeho povinností, aby o tom uznal, zda-li žalovaní jsou dlužni to, co žalující od nich žádá, a aby nepřipouštěl rozmnožení právních pří ke škodě obou stran.

Námitka dotčená může tedy míti pouze rozhodující vliv vzhledem k žádosti žalobcově, pokud se domáhá zaplacení 6% úroků z prodlení, dnem žaloby (9. března 1882) počínajíc až do incl. 19. března 1882, a útrat žalobních, pročež jenom v tomto směru bylo tuto námitku žalovaných zkoušeti. Táž jeví se ovšem býti důvodnou, neb žalobce, jenž popřel dotčená tvrzení žalovaných a v replice výslovně popřel, že lhůtu nějakou udělil, připomíná, že proto žalovanému zaslaných 15 zl. odpočítati musil na jistinu. V závěrečné řeči doznal se žalující k tomu, že sice nikoliv bez výminky, nýbrž za výminkou, zaplatí-li mu žalovaní úroků částku,

na niž se již více nepamatuje, povolil dvouměsíční lhůtu k placení, že ale žalovaní prý té podmínky nesplnili.

Avšak žalobce nebyl s to, aby uvedl smluvenou výši úroků, následkem toho možnost vyloučena není, že tyto úroky na větší část patnácti zlatých ustanoveny nebyly, tuto částku ale žalovaný, jak obě strany uznávají, žalobci ještě před podáním žaloby poslal; nelze tedy tvrditi, že žalovaný nesplnil výminky, i kdyby za to se mělo, že smluvené placení úroků platilo za výminku povolení lhůty. Pročež tato námitka jeví se důvodnou; avšak ospravedlňuje pouze zamítnutí nároku na úroky za čas ode dne žaloby až do uplynutí dvouměsíční lhůty (19. března 1882) a žádosti za náhradu žalobních nákladů.

Meritorní námitky k čl. 2. a 3. uvedené nejsou důvodné, neb prvžalovaný přiznává se, že obdržel směnečnou valutu 256 zl., kdežto žalobce žádá v replice toliko 250 zl. Že spolužalovaná přímo v směnečném obchodě se nezúčastnila, nerozhoduje, poněvadž dostačí, byla-li valuta vyplacena do rukou jednoho z dlužníků nerozdílně a společně zavázaných, co konečně týče se odporu mezi dnem, kdy směnka vydána, a mezi dnem, kdy jest splatna, tož odpor ten patrně na chybě v písmě se zakládá, takže tu o nějaké neplatnosti směnky řeči býti nemůže, naopak tato má všechny náležitosti čl. 4. směn. ř.

Zbývá ještě první a nejdůležitější námitka žalovaných, že podpisy příjemců na té směnce nepravé jsou. Žalovaní učinili totiž ostatní námitky, předpokládajíce, že se dokáže pravost těch podpisů, a nelze proto v popření pravosti podpisu shledati vnitřního odporu. Z té příčiny bylo uznati na nevratitelnou přísahu rozhodovací od žalobce žalovaným uloženou dle §. 12. sm. ř. a §. 37. sum. ř. a na ní závislým učiniti přisouzení práva žalobcova se svrchu dotčeným obmezením.

Přes revisi žalovaných potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice.

Důvody.

Kdyby strany byly ujednaly, že žalobce propůjčil žalovanému dvouměsíční lhůtu po dnu splatnosti, t. j. až do 19. března 1882, tu by ovšem bylo, jak také první soudce uznal, žalobu již 9. března k soudu podanou jakožto předčasnou zamítnouti, poněvadž rozhodnutí za základ jest položiti právní poměr, jaký bylo v čas žaloby.

Takové úmluvy ale, jak ze spisů vychází, strany neučinily. Žalobce sice doznal, že žalovanému další 2 měsíční lhůtu k placení udělil, však pod tou výminkou, zapraví-li mu žalovaný jistou částku úroků, na niž se více nepamatuje, že ale žalovaný této částky nezaplatil.

Žalovaný sám uvádí, že žalobce žádal za ono posečkání s placením na dva měsíce částku 36 zl., že on však žalobci zaslal pouze 15 zl., kteréž žalobce proti úmluvě si odráží na kapitál.

Stalo se tudíž, jak z tvrzení žalovaného samého vysvítá, přijetí za jiných podmínek, nežli za jakých žalobce učinil slib, tedy ve smyslu §. 869. ob. z. obč. k smlouvě v příčině udělení oné lhůty nedošlo.

Jak tedy věci se mají, nemůže se obnoviti rozsudek první instance, který v základě slibu o prodloužení lhůty k placení pro tentokráte žalobu zamítl, a bylo tudíž potvrditi rozsudek druhé stolice. Tento rozsudek ovšem přihlédl k námitce předčasnosti žaloby potud, pokud žaloba naprosto zamítnuta byla co do žádosti za 6% úroky ode dne žaloby, až ke konci lhůty prý udělené, t. j. 20. března 1882 a co do žádosti za náklady žalobní. Žalovaní tedy dokonce nemají k stížnosti dostatečného důvodu.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 28. června 1883 č. 6237.

Fr. Lom.

Nabývá-li občan držení práva služebnosti cesty užíváním cesty veřejné?

Žalobou podanou dne 6. června 1883 č. 8834. domahali se Václav Havrda, Josef Sagner, Josef Hamáček, Václav Veverka, Jan Šmatolán, Jan Zvolský, Josef Šrám, Josef Nepilý, Jan Pura, Jan Koza, Václav Jukl ml. a Josef Geltner, vesměs osadníci z Chlumu proti Josefu Šafkovi a Františku Hejcmanovi nálezu, že oni, žalobcové, jsou factickými držiteli práva chození po stezce vedoucí od vozové cesty Chlumské přes pozemky č. pop. 61., 62., 63., 64/1., 75. a 78. obce Rozběřic do obce Všestar a do Hradce Králové, že Josef Šafka a František Hejcman rušili pokojnou držbu tím, že postavili na pozemcích svých č. pop. 61. a č. pop. 78. trelatové ploty na příč přes tuto stezku, že jsou povinni ploty ty odstraniti a dalšího rušení se zdržeti. V žalobě

mezi jiným uvedeno bylo, že žalobcové jako každý jiný osadník Chlumský majíce jíti do kostela neb za jakoukoliv jinou příčinou hospodářskou do Všestar neb do Hradce Králové, až do postavení plotů zmíněných vždy po stezníku tom chodili. Žalovaní právě na tomto tvrzení založili hlavní své námitky: že žalobcové nebyli nikdy v držení práva, nemajíce vůli držební, vůli totiž, právo chození vykonávati pro sebe, nýbrž pouze jako ostatní osadníci obce Chlumské; a že by dle toho vůbec pouze mohla býti řeč o držbě obce Chlumu jako celku a nikoliv o držbě jednotlivců; a že tedy žalobcové nemají legitimace k žalobě. Celou pak řadou svědků bylo na jisto postaveno, že nejen žalobci, nýbrž i jiní osadníci obce Chlumu, dále i osadníci obcí okolních a vůbec každý, komu tudy jíti se nahodilo, po stezníku sporném přecházeli.

C. k. m. del. okresní soud v Hradci Králové konečným výměrem ze dne 26. září 1883 č. 13795. žalobu zamítl z těchto

důvodů:

Žaloba o rušenou držbu předpokládá jednak držení na straně žalobců, jednak čin rušební na straně žalovaného. Není-li tu prvnějšího, nemůže býti řeči patrně také o druhém. Co vyžaduje zákon, aby o držení řeči býti mohlo, stanoví jistě jasně §. 309. a §. 312. ob. zák. obč. Praví ť v konečné větě poslednějšího paragrafu, že držení práv nabývá se vykonáváním jich ve vlastním jménu, tudíž pro sebe. Vyžaduje tedy zákon jednak vykonávání práva, jednak vůli vykonávati právo jako právo t. j. tak, že držitel právo vykonávaje má úmysl vykonávati je, aby právo toto pro sebe získal. Že žalobci chůzi po chodníku sporném vykonávali, bylo přemnohými svědky dokázáno; jiná otázka jest, vykonávali-li chůzi tu v úmyslu, aby právo po stezníku choditi si získali. Úmysl tento jest tedy činnost duševní, která ovšem jen z okolností dokázána býti může. Důkaz tento náleží ovšem provésti žalobcům, ježto oni, tvrdíce držení, musí dokázati, že držení nabyli a jest tedy animus possidendi pro ně skutečností, na kteréž právo své zakládají. Ač se strany žalovaných stále k tomu poukazováno bylo, že žalobci, chodíce po stezníku, neměli při tom t. zv. animus possidendi, neuvedli přece žalobcové ani jediné okolnosti, z které by se na vůli držební souditi dalo než tu, že žalobci po stezníku chodívali a že stezník tento již od dob nepamětných existuje. Však z tohoto jediného důvodu nelze ještě

za to míti, že žalobci chodili po sporném stezníku majíce vůli držební; spíše lze za to míti, že chodili žalobci tudy proto a jedině snad proto, poněvadž jich předchůdci a jiní lidé tudy chodili a poněvadž jim v chůzi té nikým bráněno nebylo. Jiných okolností, které by na animus possidendi poukazovaly, žalobci neuvedli a nelze při té okolnosti, že žalovaní na nedostatek vůle stále poukazovali, jinak za to míti, nežli že žalobci vůbec nijakých takových okolností uvésti nemohli. Již toto samo o sobě postačilo by, aby za to pokládáno bylo, že žalobci vůli držební skutečně nikdy neměli.

Avšak mimo to uvážiti dlužno okolnosti, z kterých nedostatek této vůle držební na jevo vychází. Sporný stezník přetrhují překážky a sice starý plot, vedle něho příkop, obé při cestě vozové a potůček za jarního tání rozvodněný, tak že suchou nohou přejíti nelze, jak svědky bylo dokázáno.

Znalci stezník pro překážky ty jakožto k chůzi velmi nepohodlný označili, pro osoby pak starší aneb nějaké břemeno nesoucí k chůzi za naprosto nezpůsobilý. Naproti tomu vede z Chlumu do Všestar a Hradce Králové obcí Rozběřickou zcela pohodlná široká cesta vozová a zacházka při chůzi po této cestě oproti cestě po stezníku obnáší pouze 70 kroků. Z okolností těchto vychází, že žalobci jako ostatní chodci, při počasí příznivém po stezníku přešli pouze v úmyslu, aby si tak nadešli, což vůli držební nejen neobsahuje nýbrž přímo vylučuje. Uváží-li se dále, že, jak přemnohými svědky dokázáno bylo, touto stezkou občané Chlumští vůbec a i občané z jiných obcí chodili, vychází na jevo, že stezník těmi, již ho užívali, za cestu veřejnou byl pokládán a že i žalobci za takový jej pokládali. Tu pak nejpřirozeněji se vysvětluje, že po stezníku tomto chodili s ostatními také žalobci, majíce tak málo úmyslu držebního jako chodci ostatní.

Poněvadž z uvedeného patrno, že žalobcové vůle držební nikdy neměli, a následkem toho také nikdy v držení práva se nenalezali, musela žaloba již z důvodu tohoto zamítnuta býti, aniž by bylo třeba pouštěti se do rozhodování o činu rušebním.

C. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 20. listopadu 1883 č. 29502. potvrdil výměr první stolice z těchto

důvodů:

Již z udání žaloby vysvítá bezpodstatnost žalobní prosby.

Udání žalobní, dle nichž osadníci Chlumští vůbec sporné stezky již ode dávna užívali, chodíce po téže obzvláště do kostela ve Všestarech, nasvědčují, že žalobci, kteří pro svou osobu specielní způsob nabytí držby ani netvrdí, sporné stezky užívali jako každý jiný Chlumský osadník a jako osoby cizí, poněvadž tato stezka právě tu byla a rovněž od každého za cestu veřejnou se pokládala.

V takovémto způsobu užívání stezky nelze ale nabytí držení žalobcův ve smyslu §§. 309. a 313. ob. z. obč. spatřovati a jeví se naopak takové užívání jakožto pouhé užívání cesty od každého a nikoliv výlučně od žalobců na základě zvláštního důvodu právního užívané. Naopak jest cestu tuto ve smyslu §§. 287. a 288. ob. z. obč. za veřejnou považovati.

Dle toho jest ale přítomná žaloba pouze pokusem odejmouti příslušnosti úřadů správních rozhodnutí otázky, zda zminěné cesty tu jest a zda má býti na dále udržována; kdežto přec příslušnost úřadů správních v této věci §. 28. ob. z. obč., §. 12. zák. ze dne 12. srpna 1864 č. 46. z. z. a §. 28. zák. ze dne 31. května 1866 č. 41. z. z. jest odůvodněna.

Jeví se tudíž výrok prvního soudce žalobu zamítající odůvodněným.

C. k. nejvyšší soud mimořádný revisní rekurs žalobců zamítl,

neboť

v rozhodnutí prvních dvou stolic nějaký zmatek neb nespravedlnosť shledati nelze, nýbrž tyto spíše se stavem věcí a zákonem se srovnávají, pokud předpokládání, že žalobcům nedostávalo se vůle dle §. 312 ob. z. obč. ku právní držbě potřebné — totiž vůle, chůzi po pozemcích žalovaným náležejících jako právo služebnosti stezky žalobcům příslušící vykonávati — dle výslechu svědeckého a vlastního doznání žalobců odůvodněným se jeví, a žalobci mimo to sami netvrdili, že se strany žalovaných ku zmíněné chůzi výslovně bylo svoleno a svolení mlčky dané vzhledem ku překážkám již dříve stávajícím zejmena ku překážce starého plotu a příkopu se spolehlivostí dovozováno býti nemůže. Za uvážení těchto okolností nelze shledati podstatné podmínky žalobního nároku, totiž posledního faktického držení práva stezky žalobci.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 8. ledna 1884 č. 47.

B. Tr.

Věno musí zřízeno býti spisem notářským, má-li býti žalovatelným.

Jan M. jakožto otcovský opatrovník nezl. Jana M. jako dědice po Anně M. rozené N. žaloval Josefa N. o zaplacení 1000 zl. uváděje ve své žalobě v podstatě toto: Anna N. zapůjčila svému otci Josefu N. k jeho žádosti obnos 100 zl. Když žalobce obdržel povolení ke sňatku vyjednával společně s Annou N. s otcem Josefem N. o věno a tu Josef N. dne 20. listopadu 1880 oběma slíbil, že dceři své Anně dá věnem 800 zl. a jelikož jich hned dáti nemůže, nýbrž až za dvě leta po jejich svatbě, že jim dá za dvě leta se zápůjčkou 100 zl., věnem 800 zl. a úroky za čekání obého 1000 zl., což oni oba vděčně přijali. Na to pojal Jan M. za manželku Annu N., kteráž ale v únoru 1881 zemřela. Uvedených 1000 zl. bylo odevzdací listinou c. k. okresního soudu v Brně ze dne 23. ledna 1883 č. 3197. odevzdáno nezl. synu Janu M. Důkaz nabídnut přísahou. Žalovaný uvedený děj popřev, uvedl některé pro spornou otázku nikoliv důležité okolnosti a namítal zaplacení zápůjčky 100 zl.

Rozsudkem ze dne 29. června 1883 č. 9480 přisoudil c. k. okresní soud v M. V. žalobci část 100 zl. výminečně, nebude-li přísahou dokázáno zaplacení, co do ostatní části 900 zl. byla žaloba zamítnuta.

Důvody

uvádějí co do zamítající části toto: Hledíc k druhé části nároku žalobního totiž k žádanému věnu 800 zl. nelze žalobu za právem odůvodněnou pokládati. Neboť nehledíc ani k tomu, že žalovaný Josef N. veškeren závazek v tomto směru dokonce upírá, tvrdí žaloba pouze a jediné, že žalovaný věno 800 zl. dáti slíbil, uvádí tedy jako důvod pouze ústní slib. Jakkoliv rodiče dle §. 1220 ob. z. obč. povinni jsou opatřiti svým dětem přiměřené věno, a jakkoliv tato povinnost také žalovanému Josefu N. oproti dceři Anně provdané M. náležela, přece nelze přehlédnouti, že zřízení věna dle §. 1217. ob. z. obč. jest podstatnou částí smlouvy svatební, a že takováto smlouva dle §. 1. odst. *a*) zákona ze dne 25. července 1861 č. 76. ř. z., má-li platnou a žalovatelnou býti, spisem notářským zřízena býti musí. Že by se ale tak bylo stalo, ani žalobce sám netvrdil. Protož nelze nárok na 800 zl. uznati a přisouditi.

Rovněž tak bezdůvodný jest dále třetí díl žalobního nároku, jímž se žádá přisouzení částky 100 zl. jakožto slíbeného úroku za čekání zápůjčky a věna za dvě leta. Neboť jest-li původní nárok na věno 800 zl. platně nebyl zřízen a nevzešel-li žalobci a jeho předchůdci žalovatelný požadavek oproti žalovanému, nemůže také ona část obnosu 100 zl. přisouzena býti, která se rovná domnělému úroku z části 800 zl. za dvě leta. Aby pak z obnosu toho přisouzena býti mohla nějaká částka jako úrok ze zapůjčených 100 zl., musela by buď ze žalobního děje aneb aspoň ze žalobní prosby zřejmá býti buď míra úroková aneb určitá sama k zápůjčce se vztahující. Avšak ani jedno ani druhé v tvrzení žalobcově nikde obsaženo není. Ostatně pak také tento nárok na zaplacení 100 zl. spočívá na pouhém ústním slibu. Slib tento dle žalobního děje obsahuje, aspoň co do části na domnělé věno se vztahující, pouhé darování, které dle §. 943. ob. z. obč. nebyvši zřízeno ve formě písemní zákonem od 25. července 1871 č. 76. ř. z. předepsané žalovatelno není. S druhé strany pak jeví se slib tento, jelikož žaloba nikde neuvedla, že by zápůjčka 100 zl. od žalovaného přijatá byla zúročitelna bývala a že by mezi stranami totiž Annou M. a Josefem N. jaký úrok byl umluven, slibem na rozmnožení věna z 800 zl. na 900 zl. Tu pak ale, jak již svrchu doloženo bylo, nárok ten nebyv založen listinou ve formě smluv svatebních sepsanou není vůbec žalovatelným.

Přes odvolání žalobce potvrdil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 11. září 1883 č. 23857. rozsudek stolice první z následujících

důvodů:

Pokud se týče kapitálu 800 zl. nutno především vytknouti, že dle ustanovení zákona ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z. platnost svatebních smluv podmíněna jest zřízením notářského spisu o nich. Že pak se v příčině obnosu 800 zl. pouze jedná o smlouvu svatební, jest vzhledem na ustanovení §§. 1217. a 1218. ob. z. obč. nepochybno, ježto žalovaným jeho dceři Anně N. a pokud se týče Janu M. staršímu za příčinou manželského svazku bylo přislíbeno podle udání žalobních věno 800 zl. V uvážení, že dle tvrzení žaloby přislíbení tohoho věna, jehož vyplacení tvoří spolu předmět nároku žalobního proti žalovanému, již 20. listopadu 1880, tedy za platností citovaného zákona se stalo, že tedy závazek žalovaného k vyplacení tohoto věna vůbec nastati nemohl, *nebylo-li tu* notářského aktu, že tedy také Janu M. mladšímu

ako dědici matky proti žalovanému v tomto směru žádný nárok nepřísluší, jest zamítnutí žaloby zcela odůvodněno.

Co se tkne domnělého obnosu úrokového 100 zl. odkazuje se žalobce k správným důvodům první stolice.

Tvrdí-li appellace vůbec, že dle žaloby po sňatku t. j. 22. listopadu 1880 žalovaný věno a zápůjčku jakož i úroky 100 zl. z obou, v celku tedy dluh 1000 zl. proti manželům Janu a Anně M. uznal a k placení jich se zavázal, z čehož se odvozuje novace, octla se appellace v odporu s udáním žalobním a nelze k této teprve v appellaci znova uvedené okolnosti dle §. 257. ob. ř. s. zřetel vzíti.

Mimořádnému dovolání c. k. nejvyšší soud místa nedal,

poněvadž

tu není náležitostí dv. dekr. od 15. února 1833 sb. zák. s., ano v rozhodnutí nižších stolic ani zmatek ani patrné bezpráví shledati nelze.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 20. prosince 1883 č. 14255.

Adj. **Matěj Fryc.**

Příspěvek ku knihovnímu vydržení práva vlastnického. Od kterého dne běží lhůta k tříletému vydržení při zápisech do nové pozemkové knihy?

K žalobě manželů Josefa a Marie Vosobových vlastníků usedlosti č. pop. 6. ve Březí na manžele Jana a Annu Vosobovy, vlastníky usedlosti č. pop. 7. ve Březí sub praes 21. ledna 1883 č. 692. o uznání vlastnictví k pozemku č. parc. 1546/2. v Kloukách podané, vydal c. k. okresní soud v P. následující rozsudek daný dne 19. prosince 1883 č. 9956., z jehož důvodů možno seznati děj žalobní jakož i námitky žalovaných: Pozemek č. parc. 1546/2. v katastrální obci Kloukách dle knihovní vložky č. 79. této obce listu podstaty statkové k usedlosti č. pop. 7. ve Březí připsaný, jest vlastnictvím manželů Josefa a Marie Vosobových, vklad knihovní, kterým tento pozemek k usedlosti č. pop. 7. v Březí připsán byl, jest neplatný a manžele žalovaní Jan a Anna Vosobovi jsou povinni uznati, že pozemek č. parc. 1546/2. může na základě rozsudku tohoto, jakmile moci práva nabude, z listu podstaty

statkové usedlosti č. pop. 7. v Březí vyloučen a do listu podstaty statkové usedlosti č. pop. 6. v Březí připsán býti a jsou žalovaní povinni, žalujícím manželům nahraditi útraty sporu pod důhonem práva.

Důvody.

Žalující domáhají se sporem tímto práva vlastnického na pozemek č. parc. 1546/2. v katastrální obci Kloucké ležící, jenž při zakládání nové knihy pozemkové k usedlosti č. pop. 7. v Březí připsán byl, tvrdíce, že usedlost č. pop. 7. povstala tím spůsobem, že od staré usedlosti č. pop. 6. v Březí chalupa č. pop. 7. k číslu pop. 6. náleževší s částí pozemků byla oddělena, že však při tomto dělení pozemek č. parc. 1546. nedělený zůstal při kmenové usedlosti v knize staré i nové číslem pop. 6. poznamenané.

Žalovaní popírají, že by tento pozemek nedělený byl při usedlosti č. pop. 6. zůstal a opírají nárok svůj na tento pozemek o to, že jim parcella 1546/2. po více než 3 leta v knize pozemkové připsána jest.

Jelikož souhlasným udáním obou sporných stran zjištěno jest, že nynější usedlosti č. pop. 6. a 7. ve Březí povstaly tím spůsobem, že dřívější usedlost č. pop. 6. ve Březí byla rozdělena, jest nejdříve zkoumati, které pozemky při rozdělení byly ustanoveny za část té které nové usedlosti.

Rozdělení stalo se na základě smlouvy svatební ze dne 14. října 1864 č. 5190. v Březské staré knize pozemkové na listu 28. vtělené a do sbírky listin pod č. 5190. r. 1864 vložené (č. 1.).

Dle 2. odstavce této smlouvy postoupili tehdejší vlastníci usedlosti č. pop. 6. (staré) manželé Jan a Anna Vosobovi svému synu Janu a jeho nastávající manželce Anně rozené Bílkové „od své usedlosti č. pop. 6. v Březí na základě politického povolení od 26. dubna 1863 č. 2909. polovici veškerých pozemků, jak v přiloženém povolení jednotlivě jak číslem top. tak číslem parc. uvedeny jsou a toliko 23 jiter $1206^1/_2\square^0$ staré Josefínské poměry, neb 25 jiter $220^1/_2\square^0$ dle nového měření obnášejí i s chalupou při této usedlosti se nalezající č. pop. 7. ve Březí."

Dle této listiny sluší tedy považovati za příslušenství č. p. 6. nové a 7. nové ve Březí jen takové pozemky, které v rozdělovacím povolení politického úřadu ze dne 26. dubna 1863 č. 2909. byly výslovně za příslušenství té neb oné usedlosti prohlášeny.

Totó politické povolení jest příloha *A.* žaloby, kterou žalující ovšem jen v opisu přiložili. Žalovaní opírají se sice proti

této příloze tvrdíce, že nemá moci průvodní, poněvadž nebyla v prvopisu přiložena, avšak uváží-li se, že dle §. 30. dv. dekr. ze dne 24. října 1845 č. 906. sb. zák. s. náleží soudu, by z moci úřední prvopisy ve sporu uvedených listin, nalezají-li se u soudu neb jiného veřejného úřadu, ku rozhodnutí svému si opatřil a vezme-li se zřetel na ustanovení odstavce druhého §. 87. zák. ze dne 25. července 1871 č. 85. ř. z., dle něhož dostačí, leží-li knihovní listina u soudu knihovního buď ve spisech úředních neb ve schování nebo jestli je přiložena k nějaké žádosti, která jest u vyřizování, když se přiloží pouhý opis listiny této a připomene, kde jest originál, jeví se tento odpor žalovaných lichým a neztrácí příloha *A.* ničeho na své průvodní moci.

Tímto politickým povolením lit. *A.* do sbírky listin vloženým jest však prokázáno, že pozemek č. top. 933 vým. $187\frac{1}{2}\square^{0}$ a 934 vým. $69\frac{1}{2}\square^{0}$ čili dle nového měření č. parc. 1546 vým. $531\square^{0}$ připadlo k usedlosti č. p. 6 (nové) v Březí, čímž tedy i dokázáno, že parcella pozemková 1546 katastru stabilního jest podstatnou částí knihovní usedlosti č. p. 6 nové v Březí.

V katastru reambulovaném byla parcella 1546 dělena na dva díly, totiž 1546/1 a 1546/2 a nutno za to míti, že oba tyto díly z parcelly 1546 povstaly a sice potud, pokud není opak toho prokázán; že by ale parcella 1546/2 byla povstala z jiné parcelly, žalovaní nikde ani netvrdili.

Již z tohoto důvodu jest nárok žalujících na vlastnictví parcelly 1546/2. opodstatněn.

Nárok žalujících nabývá však tím více pravdivosti, uváží-li se ještě následující okolnosti:

Jak z protokolu lit. *D.* sepsaného dne 1. října 1876 za příčinou zakládání nové knihy pozemkové pro katastrální obec Klouky, do obvodu kteréž i osada Březí patří, vysvítá, byly některé pozemky tvořivší starou usedlost č. pop. 6. v Březí od dočasných vlastníků usedlosti č. pop. 6. a 7. (nové) v Březí společně drženy a užívány, které pak tímto protokolem mezi tyto vlastníky byly rozděleny; tyto pozemky jsou č. parc. 1563., 1564., 1565., 1566., 1568. a 1571; parcella však číslo 1546. čili 1546/1. a 1546/2. se mezi nimi nenalezá.

Odevzdací listinou c. k. m. del. okresního soudu v P. ze dne 21. září 1864 č. 5106 (příloha lit. C) byla vlastníkům usedlosti č. p. 6 nové v Březí uložena povinnost, odevzdati Matěji Vosobovi „místo na chalupu na Mlakách pod půl strychu za

vlastnost", kterážto povinnost byla při této usedlosti i knihovně zjištěna.

Pokračováním vyšetřovacího protokolu při zakládání nové knihy pozemkové ze dne 25. listopadu 1876 (lit. *D*) bylo zjištěno, že „pozemek, který Matěji Vosobovi co vlastnost přiřknut jest, který však dosud od usedlosti č. pop. 6. a 7. oddělen není, jest č. p. 1546/1. a 1546/2." Jest-li má však vlastník usedlosti č. pop. 6. povinnost, jemu knihovně uloženou, postoupit svým časem Matěji Vosobovi parcelly 1546/1. a 1546/2., musí on i knihovním vlastníkem těchto parcell býti.

Námitka, že žalovaní nabyli vlastnictví parcelly 1546/2. dle §. 1467. ob. z. obč., nemá taktéž váhy, uváží-li se, že parcella tato připsána byla žalovaným při zakládání nové knihy pozemkové. Výrok učiněný soudcem novou knihu zakládajícím, tedy v řízení nesporném, má dle §. 25. zákona ze dne 5. prosince 1874 č. 92. z. z. pouze ráz provisorní a nemůže býti na újmu straně, která řádným sporem silnější právo své prokáže. Dle zákona ze dne 25. července 1871 č. 96. ř. zák. nabude nová kniha pozemková úplné platnosti teprv tehdáž, když byla i druhá lhůta edikťální vypršela, doba k promlčení neb vydržení nějakého práva knihovního může tedy počíti teprvé dnem, když i druhá lhůta edikťální byla prošla. Nahlédnutím spisů vyšetřovacích zjistilo se však, že v příčině nové knihy pozemkové pro katastrální obec Klouky druhá edikťální lhůta končila dnem 31. července 1879, tříletí k vydržení §. 1467. ob. z. obč. ustanovené dokončilo se tedy 31. červencem 1882 a jelikož žaloba podána byla dne 21. ledna 1882, byla lhůta vydržecí tím přerušena.

Z důvodů těch bylo tedy úplně dle žalobní prosby nalezeno.

K odvolání žalovaných změnil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 7. března 1883 č. 2727./7076. rozsudek stolice první a žalobu bezvýminečně zamítl z následujících

důvodů:

Námitka, kterou žalovaní během sporu a v odvolání učinili, že nabyli k pozemkové parcelle č. 1546/2. v Březí vlastnictví (plné právo) vydržením, jest oproti náhledu prvního soudce v zákoně úplně odůvodněná.

§. 1467. ob. z. obč. stanoví lhůtu k vydržení nemovitých, na jméno dotčené osoby ve veřejných knihách vložených věcí na 3 leta.

Že tato 3 leta již uplynula, o tom není pochybnosti, jedná se však o to, zdali tato promlčecí lhůta již uplynula v den podání žaloby neb zdali lhůta tato žalobou neb jinakým spůsobem přetržena byla.

Jestliže se vezme zřetel k pojmu a k smyslu zákona ze dne 25. července 1871 č. 96. ř. z., poněvadž se zde jedná o pozemek, který již v nově zřízené pozemkové knize se nalezá, aniž by se k předešlému stavu knihovnímu přihlíželo, tož sluší proti náhledu prvního soudce za jisté míti, že návrh knihy pozemkové, počínaje od určitého dne k tomu cíli v prvním ediktě výslovně naznačeného tedy od první ediktální lhůty jako za novou knihu pozemkovou považovati dlužno, neboť jest to jasné znění §. 5. al. 1. naproti §. 6. 1. věta shora citovaného zákona a také slovosled za příčinou těchto zákonných ustanovení zavedeného ediktu zní v tento smysl.

Platí tudíž veškeré v dřívějším návrhu pozemkové knihy se nalezající zápisy co nejméně v onen den zapsané, kterým tento návrh pozemkové knihy nyní „pozemkovou knihou“ se stal.

Od tohoto dne zápisu, na který také analogie dv. dekr. ze dne 4. června 1819 č. 1567. sb. z. s. poukazuje, běží lhůta k vydržení.

Tato lhůta začala v přítomném sporu prvním prosincem 1878, skončila tudíž prvním prosincem 1881 a byla tedy již v době podání žaloby sub praes. 21. ledna 1882 uplynulá.

Jeví se tudíž žaloba jako opozděna a její zamítnutí v zákoně odůvodněné.

K dovolání žalobců, ve kterém zejmena na to poukazovali, že k vydržení vésti může jen držení pořádné, jehož v přítomném případě není, potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí stolice druhé z těchto

důvodů:

Žalobci žádají, aby se jim přiřklo vlastnictví k parcelle č. 1546/2. v Březí, která se v knihovním držení žalovaných nalezá, udávají však sami již v žalobě, že po smrti Jana Vosoby otce tento pozemek Matěj Vosoba svým poručníkem v užívání převzal, poněvadž mu jej jeho otec Jan Vosoba ku vystavení chalupy poslední vůlí odkázal a Josef Vosoba jej vedle odevzdací listiny z roku 1864 odevzdal.

Z toho následuje, že tento pozemek nemůže býti vlastnictvím žalujících, nýbrž že spíše Matěji Vosobovi náleží.

Již z tohoto důvodu nebyli by žalující k nároku na tento pozemek oprávněni.

Tíž nemají však také proto k tomu práva, poněvadž pozemek ten déle než 3 leta knihovně na jmeno žalovaných zapsán jest, poslednější tudíž vlastnictví k němu dle §. 1467. ob. zák. obč. proti všemu odporu vydrželi a to tím spíše, ana ta okolnost, že žalovaní věděli, že pozemek Matěji Vosobovi náleží, žalovanými popřena, žalujícími však dokázána nebyla a podle §. 328. ob. z obč. důmněnka pro poctivost držení mluví.

Že však knihovní zápis již po tři leta trval prvé než ža loba podána byla, jest v důvodech vrchního soudu zemské správně provedeno.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 27. červ 1883 č. 5586.

Dr. M. Žák.

K nauce o zmocnění. Význam vzdání se právního prostředku appellace ve smlouvě nájemní.

Vlastník velkostatku podal dne 3. ledna 1881 pod č. 41. na pachtýře dvoru žalobu, aby zaplatil dlužnou činži 1933 zl. 9 kr., uváděje toto: Dle písemní smlouvy ze dne 29. února 1876 najal žalovaný panský dvůr s pozemky za roční činži 6931 zl., kteráž obnášela až do března 1888 34.655 zl. Podle důchodenských knih zaplatil pachtýř S. v hotových 30.068 zl. 84 kr. a dodal potravin do zámku za 2.653 zl. 7 kr., zapravil tedy do 30. listopadu 1880 32.721 zl. 91 kr., dluhuje tedy od 1. prosince 1880 1.933 zl. 9 kr.

Žalovaný S. namítal, že dle smlouvy měl platiti do panského důchodu, že tedy zaplatil správci panskému, kterýž řídil důchod a celý velkostatek, dlužnou činži ano i mnohem více, než důchodenské knihy vykazují; správce prý žádal pachtýře, aby důchodu panskému z peněžní tísně pomáhal zálohami, vlastník panství že to zdarma nežádá; správce slíbil, že zúčtuje pachtýřovi z přeplacených částek 10% úrok v činžovní knížce, kterouž pachtýř při početí pachtu obdržel a do které správce zapisoval platy hotové, cenu dodaných potravin a zálohy; důvěřuje správci, kterýž od r. 1850 byl vedle kontrolora lesního jediným úřadníkem na panství, poskytoval jemu žalovaný pachtýř zálohy pro důchod a povinovanou činži tím úplně zaplatil, neboť přeplacené zálohy

vzrostly do roku 1880 na 9236 zl. 83 kr. Když pak dne 10. dubna 1880 správce ze služby propuštěn byl a pachtýř při likvidaci svou knížku předložil, uznal prý žalující velkostatkář součet a značné přeplacení v přítomnosti kontrolora lesního slovy: „Teď nebudu půldruhého roku ze dvora žádnou činži bráti!" O tomto uznání uložena přísaha rozhodovací.

V replice uvedl žalobník, že neobdržel více, než co dle knih důchodenských jest přijato, tam že zaplacení nijak zjevno není, správce že měl jen právo, činže dospělé vybírati, nebyl zmocněn ku přijímání zápůjček, kterých vlastník velkostatku ani nepotřeboval, a proto žalobník zápůjčky nápadně velké správci přes meze obmezeného zmocnění a bez svolení žalobníka dané, nikdy neuznal ani neuznává.

V duplice pak namítal pachtýř, že správce musel peníze pro důchod opatřiti, jelikož je vlastník velkostatku v čas potřeby na správci nutně žádal, pachtýř že dával na svůj účet zálohy důchodu a potřeba důchodu že byla pravděpodobnou, jelikož správce, žádaje zálohy, ukazoval upomínky chmelařů, kteří žalobou hrozili, a berní erár pro dlužné daně hrozil sekvestrací velkostatku; kdysi vyplatil prý pachtýř důchodu (správci) zálohu 3000 zl. v nových bankovkách, kteréž náhodou poznamenal si písmenou „S."; v několika dnech služebníci ze zámku přišli prý k němu platit těmito bankovkami a měnit, tak že brzo větší část poznačených bankovek z rukou správce čili z panského důchodu vrátila se zas k žalovanému pachtýři.

O tom, že správce všechny zálohy do důchodu odvedl a k dobrému svého pána obrátil na potřeby zámku, hospodářství, na dluhy a daně, uložil žalovaný zápornou přísahu rozhodovací.

Žalující popřel udání žalovaného a přísahu tuto přijal.

Zde budiž připomenuto, že na žádost žalovaného po replice postoupeny byly sporné spisy především c. k. státnímu zastupitelstvu, kteréž přípravné vyhledávání pro zločin zpronevěření zavedlo, ale po výslechu vlastníka velkostatku stíhání odmítlo, hlavně proto, že řádný likvidační operat důchodu zdělán nebyl a správce zpronevěření popíral; dle trestních spisů v pivovarní kase, pro kterouž pachtýř dle udání na chmel dal důchodu zálohu, měl správce přebytek 3386 zl. 44 kr., kterýmž pak zmenšil se nedostatek v kase důchodu hospodářského.

Na tyto trestní spisy odvolával se pak žalovaný pachtýř.

Po skončeném stručném řízení byl připuštěn důkaz svědky.

Pokud se týče likvidace, kteráž se děla v dubnu 1880 s žalovaným pachtýřem, dosvědčil lesní kontrolor, že žalující velkostatkář po nahlédnutí do činžovní knížky pachtýřovy, od správce psané, neuznal vůbec zálohy a pohledávání žalovaného (v sumě 9236 zl. 83 kr.). Správce pak, byv na žádost žalovaného jako svědek slyšen, udal: „Spravoval jsem celý velkostatek, ale plné moci k výpůjčkám jsem neměl; žalovaný pachtýř skutečně zaplatil mně všechny sumy zálohy, které jsem do činžovní knížky jeho zapsal, já všechny peníze do důchodu odvedl a pro panství v naložil; částečně však hradil jsem z nich lichvářské úroky z dluhů, kteréž bez vědomí velkostatkáře na důchodenské potřeby byly nadělány; aby to pak na jevo nevyšlo, nezanášel jsem do knih důchodenských správně platy a zálohy všechny, nýbrž jen sumy menší, smýšlené, které se mi právě hodily, abych každým roku srovnalost mezi povinností pachtýře S. a odvodem jeho na oko vykázal."

C. k. okresní soud v Chotěboři rozsudkem ze dne 4. února 1882 č. 1582. uznal za právo: Žalovaný pachtýř bude povinen, zaplatiti 1933 zl. 9 kr. s přísl., vykoná-li žalobník přísahu rozhodovací, „že dle jeho vědomí a paměti kromě těch 30.068 zl. 84 kr., jež v účtech důchodu jsou vykázány, ze záloh od pachtýře S. podle činžovní knížky daných, částku 1933 zl. 9 kr. neobdržel, ani k užitku svého důchodu neupotřebil."

Důvody.

Rozhodnouti se má, kdo jest povinen, nésti škodu z nesprávného úřadování správcova, totiž z neoprávněného přijímání zápůjček, kteréž obyčejně se správou velkostatku spojeno ani mlčky povoleno nebývá (§§. 1029. a 1009. ob. zák. obč.); správce vykročil patrně z mezí své moci, kterou dle přirozenosti věci a povahy svého úřadu měl; přijímal-li zálohy čili zápůjčky pro důchod, může v tomto případě vlastník velkostatku jen tak dalece vázán býti, aby přeplacení pachtýřovo uznal a kompensaci s povinovanou činží připustil, jestliže z těch záloh plynoucí užitek k sobě neb svému důchodu (velkostatku) obrátil (§. 1016. ob. z. obč.).

Na žalovaného tedy náleží, aby okolnost tu dokázal rozhodovací přísahou, pokud ostatní důkazy (svědectví správce a činžovní knížka) nepostačují.

Užil-li žalobce z toho, co pachtýř přeplatil, aspoň 1933 zl. *9 kr.*, *obdržel* zaplacení a žaloba musí býti zavržena.

Z tohoto rozsudku se obě strany odvolaly.

Žalovaný poukazoval na §. 1029. ob. zák. obč., na skutečné zaplacení a vinu žalobníka, že se o účty ani o hospodaření správce nestaral.

Žalobce žádal bezvýminečné odsouzení pachtýře s ohledem na obsah důchodenských knih.

C. k. vrchní soud zemský především nařídil, aby obě strany vyjádřily se, zdali upouštějí od článku 24. pachtovní smlouvy, kterýž zní: „Ku provedení všech rozepří z této smlouvy volí sobě strany obě zeměpanský soud v Chotěboři, proti jehož rozsudku nepřipouští se žádné odvolání."

Na to prohlásil žalobce, že od toho článku upouští, žalovaný pachtýř pak vyjádřil se, že od tohoto ustanovení již podáním apelace rovněž jako odpůrce upustil a výslovně nyní upouští.

C. k. vrchní soud zemský v Praze tedy nálezem ze dne 3. května 1882 č. 12941. obě odvolací stížnosti zamítl jako nedovolené,

poněvadž

článek 24. smlouvy jen obapolným svolením změniti se může, což se nestalo.

Proti tomu žalovaný pachtýř v dovolací stížnosti uvedl, že ono z dob patrimoniálních obvyklé vyjádření se ve smlouvě podle znění a smyslu nynějších zákonů soudních (§. 1391. ob. z. obč.) významu nemá a dle zásad ústavních ani platnosti míti nemůže, zvláště jelikož obě strany svým odvoláním projevily nespokojenost s rozsudkem prvního soudce a materielní právo žalovaného velice ohroženo.

C. k. nejvyšší soud zrušil nález druhé stolice a nařídil, aby věc sama rozhodnuta byla,

poněvadž

obě strany srovnale od článku 24. smlouvy odstoupily, pokud se odvolaly.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 28. června 1882 č. 7401.

C. k. vrchní soud zemský v Praze pak vydal rozsudek ze dne 26. července 1882 č. 21797. v ten smysl: Žalovaný pachtýř bude povinen, činži 1933 zl. 9 kr. s přísl. zaplatiti, vykoná-li žalobce přísahu rozhodovací: „že dle svého vědomí a upamatování

dne 22. dubna 1880 od lesního kontrolora spočítanou sumu platů odpůrcových neuznal a přeplacení pachtýře S. neschválil."

Důvody.

V rozsudku první stolice bylo nalezeno na přísahu, kteráž nebyla uložena (§. 208. s. ř.).

Žalovaný totiž jen tvrdil, že správce všech peněz od pachtýře pro vlastníka velkostatku použil, ježto dílem jemu je odevzdal, dílem dluhy velkostatku platil; žalovaný však neuvádí, že kromě těch v důchodu zúčtovaných 30.068 zl. 84 kr. ze zápůjček správci vyplacených částka 1933 zl. 9 kr. žalobci odevzdána neb pro důchod velkostatku použita byla.

Správce nebyl dle §. 1008. ob. z. obč. zmocněn, aby pro žalobce zápůjčky přijímal.

Svědectví správce, že všechny od pachtýře v odpovědi uvedené platy skutečně obdržel a ku prospěchu velkostatku obrátil, jest s ohledem na doznanou jeho manipulaci účetní nejvýše povážlivým, vadným.

Důkaz o tom, že pachtýř všechny v knížce zapsané sumy a zápůjčky, jak v odpovědi vyčítány, zaplatil, jest vyloučen, poněvadž správce ku přijímání nebyl oprávněn; rovněž nemůže se připustiti důkaz další, zdali všechny platy pachtýři k užitku žalobníka obráceny byly, neboť toto tvrzení žalovaného jest neurčité a pachtýř musí sám sobě přičítati škodu, že se nepřesvědčil, smí-li správce zápůjčky pro žalujícího velkostatkáře přijímati.

Na tento rozsudek podaly obě strany stížnost dovolací.

C. k. nejvyšší soud však potvrdil rozsudek druhé stolice z těchto

důvodů:

Obě nižší instance učinily přisouzení zažalované činže závislým na důkazu žalovaného pachtýře o namítaném placení; c. k. vrchní soud vyžaduje, aby pachtýř dokázal, že odpůrce uznal splátky, kdežto první stolice platy pachtýře S. vůbec z činže odraziti dovoluje, pokud byly obráceny k užitku velkostatku; rozhodnutí druhé instance jest tedy příznivější a dovolací stížnost žalobcova musí jako mimořádná zavržena býti (§. 51. sum. pat.).

Také stížnost žalovaného jeví se částečně mimořádnou, pokud nižší instance žádosti za bezvýminečné zavržení žaloby místa nedaly, naleznuvše na přísahu; ostatně jest ale bezdůvodnou, po-

nèvadž vynaložení splátek pachtýřových k užitku velkostatkáře ve sporu nebylo dokazováno.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 18. října 1882 č. 10594.

Adj. S.

Pachtovní podmínky a licitační protokol nemohou pokládány býti za listiny ve smyslu §. 887. ob. zák. obč.

J. M. propachtoval při veřejné dražbě pozemky své náležející k usedlosti č. pop. 3. v Košíku, při které spachtoval sobě F. Fokt dva dolení dílce pozemku č. parc. 1015. a zbývající dva hořenní dílce téhož pozemku Štěpán Knespl; v pachtovních podmínkách, které před dražbou byly čtěny, nestala se o nějaké povinnosti pachtéře dílců pozemků č. parc. 1015. níže položených, by přes ně pachtéře hořeních dílců jezditi nechal, zmínky: toliko mezi dražbou bylo ústně oznámeno, že cesta ku hořejším dílům uvedeného pozemku vésti má přes druhý výjezd podle jízdní cesty tedy přes dolení díl onoho pozemku, avšak do licitačního protokolu se poznámka tato nezanesla.

Když napotom F. F. přece po pozemku, který spachtoval sobě Š. K. jezdil, podal na něho poslednější dne 7. října 1881 pod č. 6741. žalobu, kterou domáhal se výroku, že žalovanému právo jízdy po dolením dílci pozemku č. parc. 1015 jezditi nepřísluší, a že má každého dalšího jezdění zanechati.

C. k. okresní soud v Libáni dal žalobě této místo rozsudkem ze dne 20. května 1882 čís. 3120 a to z následovních

důvodů;

Obě strany shodují se v tom, že se propachtování pozemku čís. parc. 1015 u Košíka dělo veřejnou dražbou dle dražebních výminek, které před dražbou pachtujícím přečtěny a jim tudíž známy byly a že o tomto dražebním pachtu sepsán a podepsán byl protokol, který s dražebním event. pachtovními výminkami tvoří jeden celek a který smlouvu zastupuje.

V tomto dražebním protokole a výminkách není, jak obě strany doznávají, o cestě z propachtovaných pozemků a na ně nějakého ustanovení a nemůže žalovaný z těchto dražebních výminek a protokolu své domnělé právo jízdy po pozemcích žalujícího dle těchto dražebních výminek a dražebního protokolu odvozovati.

Žalovaný sice uvádí, že při dražbě této ano již před početím jejím hlášeno bylo od pachtujícího J. M. stranám, že cesta na hoření dílce pozemku č. parc. 1051. u Košíku, které později žalovaný F. F. si spachtoval, vésti má po druhém výjezdu podle cesty a tudíž právě tudy, kudy nyní žalovaný jezdí, totiž po dolením dílci téhož pozemku, že s tím byli pachtuchtiví spokojeni a že také žalobce Š. K. s touto podmínkou dílec dolení si spachtoval.

Avšak ani tato okolnost neposkytuje žalovanému titulu k vykonání práva jízdy po dílcích od žalobce spachtovaných, poněvadž výminka tato v pachtovním protokole a pachtovních výminkách obsažena není a obsahují tudíž okolnosti tyto v sobě novotu, která se s listinami svrchu uvedenými a písemní pachtovní smlouvu repraesentujícími nesrovnává a proto k ní dle §. 887. ob. zák. obč. hleděno býti nemůže; proto také nebyly výpovědi svědků o okolnosti této slyšených při rozhodování tohoto sporu v úvahu vzaty.

Ježto neprokázal tudíž žalovaný, že mu domnělé právo jízdy po právu přísluší a když po pozemku, který žalující si spachtoval, jezdí, vykonává právo jízdy nejsa k tomu oprávněn a bylo proto dle §. 523. ob. zák. obč. žalobě této místa dáno.

K odvolání se žalovaného změnil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 23. srpna 1882 č. 22768. rozsudek první instance a žalobu Š. K. bezvýminečně zamítl z následujících

důvodů:

Pachtovní podmínky a licitační protokol nemohou pokládány býti za listinu o smlouvě pachtovní ve smyslu §. 887. ob. z. obč. zřízenou a nemůže tudíž ustanovení cit. §. 887. na částečné toto propachtování pozemku č. parc. 1015. u Košíka použito býti. Dle toho slušelo námitku žalovaného, že při licitárním propachtování jednotlivých dílů pozemku č. parc. 1015. oznámeno bylo, že cesta ku hořením dílům téhož přes druhý výjezd podle jízdní cesty vésti má, při rozhodování rozepře této právě na zřeteli míti, ježto obě strany v tom se shodují, že v písemních od nich podepsaných podmínkách o nějaké cestě ku jednotlivým dílcům onoho pozemku, žádné zmínky se nečiní a ježto tudíž podmínka dle udání žalovaného při dražbě ústně oznámená, s písemními podmínkami v odporu není, mohla od žalovaného ve sporu s účinkem učiněna býti.

Udání toto bylo také svědky prokázáno; rovněž také svědky prokázáno, že tamtudy také již dříve se jezdilo a že žalobce, když

mezi dražbou podmínka ona oznámena byla, dále dražil a pak teprvé svůj díl skutečně vydražil; tím lze důkaz žalovaného za úplně provedený pokládati.

Vzhledem k tomuto stavu věci jeví se žalobní prosba neodůvodněnou a proto bylo rozsudek prvního soudce, jímž žalobě místa dáno zrušiti a žalobu zamítnouti.

Dovolací stížnosti žalobcově nedal c. k. nejvyšší soud místa, poukázav prostě na

důvody

stolice druhé.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 13. prosince 1882 č. 12534.

JUC. Jos. R. Kliment.

Má právo výměnkář, jehož výměnek jest na usedlosti knihovně zjištěn, v případě exek. zcizení usedlosti žádati na exekučním vydražiteli usedlosti, a po případě jeho následovníkovi v držbě, svůj výměnek in natura, aneb musí-li se spokojiti s peněžitou dávkou?

C. k. okresní soud v Prachaticích nalezl v stručně projednané rozepři Teresie M. jako žalobkyně proti manželům Jakubu a Marii H. jako žalovaným o odvedení výměnku s přísl. o žalobě ze dne 7. července 1882 č. 6056. rozsudkem ze dne 8. září 1882 č. 7789. právem:

Žalovaní manželé Jakub a Marie H. jsou jako držitelé usedlosti č. pop. 26. v Christelschlagu povinni, žalující Teresii M. na její výměnek podle odevzdací listiny ze dne 31. prosince 1861 č. 4777. a č. 5200. na této usedlosti knihovně pojištěný, za čas od 23. prosince 1881 až do 23. června 1882, 6 měr žita, 2 míry ječmene, $^1/_2$ míry pšenice a 1 míru ovsa odvésti do 14 dnů pod následky exekuce.

Důvody.

Žalovaní doznávají, že podle odevzdací listiny ze dne 31. prosince 1861 č. 4777. a č. 5200. pro žalující na usedlosti č. pop. 26. v Christelschlagu jest knihovně zjištěn naturální výměnek, pozůstávající v následujících ročních dávkách: 12 měr žita, 4 míry ječmene, 1 míra pšenice a 2 míry ovsa.

Dále doznávají žalovaní, že byla tato usedlost exekučně prodána, že Arnošt H. tuto usedlost exekučně vydražil a že později přešla do vlastnictví jejich.

Rozpočetním výměrem ze dne 20. července 1881 č. 5307. jest dokázáno, že byl tento výměnek, resp. úhradní kapitál pro něj vyšetřený v sumě 750 zl. celý pod položkou 3. z nejvyššího podání za usedlost č. pop. 26. v Christelschlagu k placení přikázán.

Jest pouze sporné, jsou-li povinni žalovaní manželé jako následovníci Arnošta H. v držbě usedlosti č. pop. 26. v Christelschlagu od poslednějšího exekučně vydražené, žalující zažalované obilí in natura odvésti, aneb jí pouze v penězích vyplatiti cenu tohoto obilí, jak totéž vyšetřeno bylo dle rozpočetního výměru ze dne 20. července 1881 č. 5307., ani žalovaní namítají, že jsou pouze povinni, žalující úroky ze shora uvedeného úhradního kapitálu pro její výměnek v penězích zaplatiti, při čemž žalovaní také to uvádějí, že skutečně dne 17. března 1882 pod č. 2761. částku 11 zl. 25 kr. v penězích, vypadající na tento výměnek za čas od 23. prosince 1881 až do 23. března 1882, k soudu složili a sice z toho důvodu, poněvadž žalující tento obnos přijmouti nechtěla.

V dražebních výminkách ze dne 11. září 1880, pod kterými Arnošt H. shora uvedenou usedlost exekučně vydražil, není sice o tom zmínky, jestli se má tento výměnek in natura neb v penězích odváděti, avšak uváží-li se, že výkon dražby na práva knihovních věřitelů, pokud tatáž nejvyšším podáním kryta jsou, s ohledem na §§. 443., 928., 1089. ob. zák. obč. a na §. 328. *b*) ob. ř. s. žádného vlivu míti nemůže, vychází z toho na jevo, že musí hořejší výměnek in natura odváděn býti a že jest vydražitel, resp. žalovaní manželé jako jeho následovníci v držbě vydražené usedlosti, oprávněn, onen pro tento výměnek vyšetřený úhradní kapitál až do uhasnutí výměnku za sebou bezúročně zadržeti.

Z těchto důvodů bylo dle §§. 1413. a 1418. ob. z. obč. žalobě místa dáno, ani žalovaní neuvedli takových skutečností, následkem kterých by právo žalující, zažalované obilí in natura žádati, uhaslo.

K odvolání žalovaných potvrdil c. k. vrchní soud zemský v království Českém rozsudek první stolice a zamítl žalované s jejich nárokem na náhradu appellačních útrat.

Důvody.

V odpor vzatý rozsudek jeví se ve svém odůvodnění, kteréž vyhovuje jak stavu věci tak zákonu, ospravedlněným, an nemůže výměnkář proti své vůli k tomu přidržován býti, aby si dal své právo v peníze *reluovat* a an exekuční vydražitel po zákonu jest povinen, aby dluhy,

pokud knihovně zjištěny jsou a z nejvyššího podání přikázány, v tom právě spůsobu převzal, v jakém pojištěny jsou.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 24. října 1882 č. 28378.

Adj. Jos. Leder.

Propachtuje-li starosta obce následkem usnesení obecního výboru pozemky obecní kovářem obecním užívané, neruší držbu tohoto.

Dne 3. listopadu 1883 pod č. 11342. podal Jan Havlíček kovář v Sousedovicích na Matěje Vaňka, rolníka tamtéž žalobu pro rušení držby spáchané tím, že žalovaný na pozemky, jež žalobce jako kovář v obci Sousedovické užívá, vstoupil, je na 3 díly propachtoval a pachtéřům do užívání odevzdal.

C. k. okresní soud v Strakonicích zamítl rozhodovacím výměrem ze dne 10. prosince 1883 č. 12656. žalobu z těchto

důvodů:

Žalovaný provedl protokolem sepsaným ve schůzi výboru obce Sousedovické dne 28. října 1883 a svědky důkaz, že když dne 30. října 1883 propachtovál obecní pozemky, jež dosud žalobce měl v užívání, jednal jako starosta obce za obec a v její zastoupení následkem usnešení obecního výboru ze dne 28. října 1883, kterýmž mu bylo uloženo, aby propachtování těchto pozemků provedl; on tedy nejednal o své újmě („eigenmächtig") a nemůže tudíž proti němu žalobce domáhati se ochrany, již §. 339. ob. zák. obč. toliko proti tomu poskytuje, kdo držbu „svémocně" ruší. Ostatek se pouhé propachtování pozemků se strany žalovaného nemůže ještě pokládati za skutečné rušení držby žalobcovy, ježto dle výpovědi svědků žalovaný při propachtování pachtéřům toliko ukázáním rukou na pozemky díly spachtované naznačil, aniž by je byl skutečně nějakými hranicemi rozdělil, i mohl by žalobce teprv tehdáž býti v držení těchto pozemků rušen, až by se pachtéři držení jejich chápali.

Stížnost Jana Havlíčka na tento konečný výměr zamítl c. k. vrchní soud zemský

poněvadž

v jednání žalovanému za vinu kladeném rušení v držbě žalobce, jak první soudce zcela správně uvedl, obsaženo není, an žalovaný tu své-

mocně nejednal, žalobci mimo to pouze užívání pozemků v žalobě uvedených a nikoliv držení těchže přináleží, a pouhým propachtováním na právu k užívání těchto pozemků nic se nemění, tudíž žalující v tomto držení ani ohrožen ani z tohoto držení bezprávně vypuzen nebyl a není tedy týž ve smyslu §. 2. cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. oprávněn, pomoci soudce k ochraně tohoto držení se domáhati; v odpor vzatý konečný výměr jest tudíž stavem spisů a zákonem odůvodněn a musel potvrzen, resp. naň podaná stížnost zamítnuta býti.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 7. ledna 1884 č. 209.

Adj. **Václ. Schwarz.**

Denník.

Padesáté narozeniny dvorního rady prof. dra. Ant. Randy. Na den 8. července t. r. připadly padesáté narozeniny slovutného příznivce a zakladatele časopisu našeho p. dv. rady prof. dr. Antonína Randy. Akademický čtenářský spolek v Praze za tou příležitostí podal mu blahopřejnou adressu následujícího znění:

Vaše Magnificencí!

Ku padesátiletým narozeninám Vašim dovolujeme si jmenem Akadem. čten. spolku projeviti nejhlubší úctu, kterou chováme ku Vaší Magnificencí co prvnímu pěstiteli české vědy právnické. Používajíce této příležitosti, vyjadřujeme Vaší Magnificenci nelíčenou vděčnost za zásluhy, kterých Jste si získati ráčil o rozkvět znovuzřízené české university, jejížto význam nejen o českou vědu ale i pro utvrzení národního vědomí všichni hluboce cítíme. Prosíme Vaši Magnificencí, abyste tento výraz naší úcty laskavě přijati ráčil a končíme přáním, by Vaší Magnificencí bylo popřáno po dlouhá leta ještě v zdar české vědy a ve prospěch českého studentstva působiti. Znamenáme se v hluboké úctě za výbor „Akademického čten. spolku v Praze“, dne 8. července 1884.

JUDr. Podlipský, starosta. — Jiří Tilšer, místopředseda. — Vlad. Čihák, jednatel.

Pan dvorní rada, jenž den slavnostní trávil ve Vídni při zasedání říšského soudu, odpověděl tímto přípisem:

„Velectěný Akademický čtenářský spolku!

Vrátiv se z Vídně nalezl jsem laskavý dopis váženého Akadem. čten. spolku vyslovující mně srdečné přání za příčinou mých 50tých narozenin. Jest mi milou povinností, poděkovati velectěnému Akademickému

čtenářskému spolku co nejvřeleji za laskavou upomínku tuto. Seznávám v dopisu Vašem nový vzácný projev uznání činnosti své, směřující ku zvelebení vědy a ku zdaru českého studentstva. Uznání to jest mi dvojnásobně milým, ano vychází z kruhů českých studujících samých v době, kdy v jistém listu zcela bezdůvodně na českou právnickou fakultu, na nás professory fakulty této a zejmena na mne opětně způsobem bezpříkladným hana se kydá, ano nám nepočestné smýšlení se podkládá. Naděje se, že vzdor všemu osočování dobrý, na vzájemné důvěře a úctě spočívající poměr mezi professory a studujícími vysokých škol českých, jenž jest podmínkou úspěšného působení učitelstva, i na dále potrvá, prosím, abyste tato má slova nejupřímnějších díků pánům členům Akademického čtenářského spolku v laskavou vědomost uvésti ráčili, a zůstávám Váš i veškerého českého studentstva vždy nejvřelejší přítel. V Praze, 17. července 1884. Prof. dr. Randa."

Professorské kollegium české fakulty právnické oslavy nijaké za touto příležitostí neuspořádalo, slavivši loňského roku významější pětadvacetileté jubileum doktorství nejprvnějšího člena svého, kdež děkan kollegia prof. dr. Ott při banketu následujícím přípitkem povinný hold kollegia vyjádřil:

Velectěný pane! Drazí kolegové!

Rodina, kteráž upřimnou lne láskou k hlavě své, každou vítá příležitost, aby osvědčiti směla vděčnost i oddanost milenému otci. Tak i my vděčně Vám oddaní jsouce chystali k dovršení pátého pětiletí od Vaší promocí projev úcty a díků; avšak nedlel jste tehdy mezi námi. Tím radostněji vítáme Vás dnes v kruhu svém, jelikož spojiti můžeme upomínku na první Vašnostem udělený akademický stupeň s oslavením vrchole akademických hodností, jehož jste jednohlasnou volbou dostoupil. Hledíme-li s výše té nazpět, což zjevuje se zrakům našim?

Věda civilistická — vymanivši se z těsného krunýře pěstění jazykem mrtvým — hlásána byla před dvacíti lety na našem vysokém učení spůsobem ducha unavujícím. Tu mladistvý učenec vykládati počal vzletným slovem četnému žačstvu a elegantním perem vážným literárním kruhům záhady nesnadné nauky o držbě. Záhy jal mysl i srdce učňů, v krátce dobyl sobě dle zásluhy proslaveného jména u nás i v dalné cizině, stal se skvoucí přední okrasou Karlova učení. Slovutný učitel, věhlasný badatel nepřestal lnouti vřelou láskou k vlasti a k akademické mládeži.

V době, kdy nedostižnou tužbou býti se zdála universita česká, založil šlechetný muž s jinými vlastenci středisko snah vědeckých

v oboru práva. Po více než dvě desítiletí neunavným úsilím staral se o rozkvět civilistického písemnictví jazykem mateřským, obohacuje je co rok plody drahocennými. Otcovskou péčí odchoval školu bystrých praktiků a upřímných následovců na dráze theorie!

Nechť za tolik lopotné práce a za dlouholetou neúmornou snahu blaží jej vědomí, že jest tvůrcem české fakulty právnické a že nejen v světové civilistické literatuře, nýbrž vůbec ve vlasti naší nikdy neuhasne památka Randova.

My pak, drazí přátelé, kteří jsme svědky nejbližšími neocenitelného, tichého toho působení, my, kteří jsme téměř všichni učňové slavného mistra, vděčnou myslí zajisté voláme: „Nechť žije duchaplný zvelebitel civilistiky rakouské, obnovitel české právovědy, zakladatel české školy právnické!"

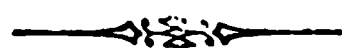
Vroucí přání, aby nejpřednější pěstitel české vědy právnické ještě dlouhá leta ke cti a slávě její působil, chová zajisté každý český právník, jakž to za tolikerých již příležitostí osvědčeno. I za touto voláme všichni oslavenci z hloubí duší svých: „Mnohá ještě leta!"

Nové knihy. Sbírky Röllovy „Oesterr. Eisenbahngesetze" vyšly dále sešity 3., 4. a 5. Poslednějším ukončen díl II., který plní policejní řád železniční z r. 1851, zákony o ručení dráh za škody při provozování jízdy vzešlé, předpisy zákonů trestních o poškození železnic a jinakých trestních činech v příčině železnic spáchaných, předpisy o policii požární, o policii parních kotlů, předpisy o provozování jízdy na drahách hlavních a sekundárních, konečně předpisy o dopravování vojska po železnicích. Celé dílo má obsahovati 10 až 12 sešitů (v ceně po 1 zl.) a bude zajisté vítanou pomůckou všem, kterým zabývati se jest s poměry železničními.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: přiručí radního sekr. při vrchním s. z. dr. Richard Proksch radním sekretářem tamtéž; soudní adj. při zem. s. v Praze Alois Syřiště přiručím radního sekr. při vrchním s. z. v Praze; soudní adj. při zem. s. v Praze dr. Karel ryt. Patera přiručím radního sekr. při vrchním s. z. v Praze; okr. soudce v Nových Hradech Emil Schlindenbuch radním sekretářem v Písku; soudní adj. obch. s. v Praze Jaroslav Urban okr. soudcem v Nových Hradech; ausk. dr. Julius Flögel adjunktem okres. soudu v Nové Pace.

Uprázdněná místa. Notáře v Teplé. Žádosti do 9. září 1884 k notářské komoře v Chebu.

Oprava. Na str. 499. ř. 9. shora místo František Mlčák má býti František Mlčan.

O povinnosti soudův užívati jazyka českého jako vnitřního jazyka úřadního.

Pojednává JUDr. **Jan Vašatý**, advokát v Praze.

Ve článcích dvou našich, podaných svrchu na str. 469. a násl. a na str. 505. a násl., bylo ukázáno, že jazyk český jako německý v zemích koruny České de lege lata jsou na soudech z plna rovny. Z toho již vychází, že češtiny ve věcech českých jako němčiny v německých stejně má býti na soudech užíváno také jako vnitřního jazyka úřadního. Ježto však de facto jest toliko němčina vnitřním jazykem úřadním, budiž vylíčeno, že soudové zákony platnými jsou zavázáni, při věcech českých i uvnitř užívati jazyka českého, a že opáčná praxe nynější jest v přímém odporu se zákony platnými.

Obnovené zříz. zemské, kterýmž nejprv v r. 1627 jazyk německý v Čechách zákonně uznán byl s jazykem českým v zemi za rovný,[1]) předpisuje v příčině provádění této rovnosti v užívání jazyků nejprv o soudě zemském, že „má nejvyšší sudí zemský (poněvadž tehdá jen málo soudců bylo němčiny povědomých) rozděliti soudce na dvě rady, českou a německou, a že v prvší české spisy od slova do slova jakož i zákonné předpisy od deklamátora česky (jako v německé německy) přednášeny a čteny býti mají, — tak aby všichni přísedící úplné znalosti písemného sporu nabyli, — pak že potaz (interrogatio, votatio) v té řeči, v které se spisy podávaly, držán a též výpověď (sententia) dle většiny hlasů sepsána a v plném soudu čtěna a publikována býti má.[2])

---

[1]) Viz cit. v Právníku na str. 470. r. t. z Obnov. zříz. zem. C II.
[2]) . . . Spiſowé, ſlowo od ſlowa w té řeči, a tak gakž gſau ſe podali, magj na témž Saudu Zemſkém (podle ſpůſobu, genž ſe

Rovněž tak na soudě komorním „akta v spisích na kancelář podávaná, slovo od slova se přečtla“, a pak jako na soudě zemském pokračováno bylo.[3])

Rovného práva obou jazyků šetřeno přísně i při záležitostech, jež sobě král sám k rozhodování byl zůstavil. Spisy dotýčné podávány býti musely České kanceláři dvorské, a pak nejvyšším kancléřem král. Českého králi samému byly předkládány se zprávou a navržením osob, kdož by k rozsouzení dotýčné věci měli zvláštní působilosti; pak takové záležitosti české úplně po česku i co do čtení spisů a allegát, radění a jednání, vynešení rozsudku i příčin byly vedeny a vyřizovány.[4])

---

při giných wzáctných a Slawných Saudech zachowáwá) od Deklamátora (kteřjž wždycky dwa budau, geden Čzeský a druhý Německý) přečteni býti... (Obn. zř. z. D. XLIII.) — A gakož My to milostiwě obmýssleti Ráčjme, kterakby obogj řeč Čzeská y Německá takowý průchod měla, aby wssickni Saudcowé Zemsstj, gedné gako y druhé řečí powědomost njti mohli. Ale poněwadž by to z počátku poněkud za obtjžné přisslo (neboť tehdy bylo to ještě zvláštností v Čechách, aby soudce německy uměl), Protož z té přjčiny, pro lepssj a spěssněgssj februňk Wýpowědi, kdyžby se tak na Saud Zemský zárowen Čzeské y Německé wěci podaly, má Neywyžssj Sudj Zemský Neywyžssij Uřednjky a Saudce Zemské na dwě Raddy (gakž se to y při giných slawných Saudech zachowáwá) rozděliti, kdežto w gedné té Raddě toliko tij, kteřijž Německého Jazyku dobře powědomj gsau, seděti, a tu také Německé wěcy se přednássieti a čjsti, W druhé pak Raddě tj, kteřj dobře Čzesky vměgj, sedati, a tu rowně táž Akta w Čzeském Jazyku podáwaná podobným spůsobem přednássena a čtena býti magj... Při vważowánj pak gedné každé Wýpowědi, při neymenssjm Osm Osob, wedle Presydenta, a tak v přjtomnosti gich dewjti Potaz w té řeči, w které se Spisy podáwaly, držán y Wýpowěd sepsaná býti má. A když se tak o Wýpowěd neb Ortel wedlé wětssjho počtu Hlasůw snesau; to potom na plném Saudu Zemském (po včiněnj wssak neyprwé krátké Relacy, kterauž Presydent, oznámjce při tom, gaká se wýpowěd, a w které přjčině stala, učiniti má) čteno a publikowáno bude. (Obnov. zříz. zem. D. XLVII.)

[3]) ... A po wygiti tiech odkladůw když se k hlawni wieczy Přjistaupilo, Acta w Spisých ua Kanczellarž Podáwana Slowo od Slowa se Přžečžtla, a Po Přžeczteni gich, hlawni Rozeprže znowu yako na Saudu Komornim a Zemském austnie se wedla. (Obn. zř. zem. F 1.)

[4]) Czo se pak weypowiedi dotýcže, poniewadž na wůly Nassi zůstáwá, na koho bychom dotczené wieczy, kteréž přzed wlastni Osobu Nassy náležiegi, podati, a koho k nim zwoliti a obrati chtiti raczilj: Tehdy když Acta w Čzeské Kanczellarži Dworské zagdau ... wždyczky takowá

Aby pak jazyku německému, tehdy teprv jako novotě zaváděmu, jako nejvíce půdy bylo propůjčeno a zabezpečeno, přikázáno menšímu soudu zemskému,[5] soudu dvorskému či anskému[6] a ovšem i deskám zemským, aby zachovávali e možnosti ve všem všudy též ve věcech německých rovného áva německého jazyka,[7] kdežto stran domácího českého jazyka, hdy mnohem vzdělanějšího a spůsobilejšího, soudcům všem podomého, nebylo ovšem v praxi nesnáze pražádné.

Nebude snad nikoho, kdožby za takovýchto okolností neiznal, že dle Obnov. zř. zemsk. jazyk český byl uvnitř soudů zykem úřadním.

---

každá wiecz Nám od Nasseho Neywyšssiho Kanczlerže diedicžného Králowstwj Nasseho Czeského pro dalssj milostiwau Resoluci Nassi Přžednessena a zegmena oznamena, tudiž y toho s Pilnosti ssetržino býti, kterži by w té wieczy, w niž Allegata podána gsau, Powiedomost mielj neb nemielj. A kdyby se Acta Niemeczká podala, tehdy aby od Niemeczkého Sekretarže, nebo giných k Niemeczké Expedjczy naležiegiczých Osob; Pakli Cžieská, tehdy od Cžieských pospolu složena a Pržečžtena byla. Yakož pak také czoby w yakýchkoliw Pržičinách z Kanczellarže Nassi Cžieské Dworské wycházelo, w tom wždyczky Stawu, Krage, neb Osob, kdyby wiedome bylo, žieby toliko samé Cžieské neb Niemeczké ržeczi vžiwalj, ssetržino býti má. (Obnov. zříz. zem. F 4.)

[5]) . . . A acžkoliw při tomto Saudu gedenkaždý potržeby swé, buď sám, neb skrz prokurátora swého austnie pržednásseti, a Obeslanj, Žalobu, Průwod w te ržečzi yak gsau podány, Pisaržům k tomu naržizeným cžisti dáti má. (Obnov. zříz. zem. F. 21.)

[6]) Awssak budaucznie pržj tomto Saudu we wssem takowý Poržad Práwa zachowáwati se bude, yaký gsme na Saudu Zemském naržiditi Račžilj ... (Obnov. zř. z. F. 70.) — . . . A kdyby toho Potržeba vkazowala, tehdy Saudczowé Podobným Spůsobem, yako pržj Saudu Zemským a Komornjm na dwie Raddy se rozdieli, a w gedné každé Raddie pržj weypowiedi spolu s Presydentem neymenie sedm Osob býti má. Kdežto w Cžieské Raddie Sudi Dworský za Presydenta, a w Niemeczké hned druhý po niem Saudcze, kterýž Niemeczkýho yazyku dobrže powiedom gest, sedieti bude . . . (Obnov. zř. z. F 71.)

[7]) Yakož z strany těch wěcy, které w Czeské Ržeči se podáwagj, žádného obzwlásstnjho rozmysslenj nenj: Tak také při Dckách Zemských wždycky neyméně Třij z Menssich Vřednjkůw Zemských, kteřj Německé Ržeči neylépe powědomj gsau, nařjzenij býti magj, a ti Německé Spisy přigjmati y co k Prozessu gich přináležj, buď w wydáwánj Obeslánj, examinowánj Swědkůw, dáwánj Hogemstwj, anebo ginačegi sedrowati budau. (Obn. zř. z. C III.)

Předpisy pak o užívání jazyků v Obnov. zř. zem. obsažené platily pro všechny soudy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Teprv Ferdinand III. vydal 26. listopadu 1644 zvláštní instrukci a řád pro appellační soud na hradě Pražském,[8]) jehož působnost na král. České, a inkorporované země (markrabství Moravské a velkovévodství Slezské)[9]) se rozprostírala. Jakož pak dle ustanovení čl. XXXIV. tétéž instrukce každý rada měl míti přepis z Obnoveného zř. zem., kteréž že mezi jinými tam vyjmenovanými zákony na stole poradním nacházeti se má, primo loco jest naznačeno: tak také předpisy o užívání jazyků v instr. té obsažené vyňaty (recipovány) jsou nejvíce z Obnoveného zř. z. — Dle čl. XIII. této instrukce mohly se strany na radu appellačního mimo soud v záležitostech svých utéci, a on mohl věc jejich písemně neb ústně mu přednešenou sice vyslyšeti, avšak toliko slovy nevížitelnými stranám podporu svou přislíbiti. — Referendarii dle čl. XX. měli povinnost, rozsudek (sentenci) jakož i příčiny (rationes decidendi) sami zvláště sepsati a v poradě předčítati. — Zejmena však předpisuje čl. XXII.: „Taktéž co se jazyka týče, milostivě tomu chtíti Ráčíme, aby ve všem všudy, jakož stran Našeho král. soudu zemského a všech jiných vyšších soudů v Obnov. zříz. zem. přikázáno, řeč německá jako česká byla užívána; taktéž aby žalobci příslušela volba — je-li žalovaný obou jazyků povědom — v kterém jej poháněti míní; kdyžby však žalovaný jen jediného jazyka znal, budiž žalován jazykem tímto, a pak spor v tomtéž jazyku, jak započato, zplna až do konce proveden.“ — Referent měl povinnost, species facti sepsati a v radě předčítati (čl. XXVI.), votantům pak, jež by circa ipsum factum měli dubium, slušně ex actis podati vysvětlení (čl. XXVII.) — Sekretářům (jež taktéž při poradním stolu, avšak zdola toliko zasedali) uložena v čl. XXX. povinnost, aby pro lepší upamatování a budoucí spravování se dle nich zapisovali každý do zvláštní knihy nálezy (conclusa), a sice český sekretář české a německý německé, vždy s uvedením jmen předsedy i radův. — Avšak nemělo (dle čl. XXXII.) ničeho ani právní poučení ani rozsudek konečný ani přísudek ani

---

[8]) Vz. Verneuerte Instruction und Ordnung Ferdinands III. dem hochlöblichen königl. Böhmischen Appellations-Tribunale ob dem Prager Schloss v. Joh. J. Weingarten (Nürnberg 1712).

[9]) Viz tetéž instr. čl. XXXIII., XXXIV. etc.

jakýkoliv jiný dekret či výměr vypraveny býti, aniž by dříve v poradě resp. v dotýčném senátu byly předneseny a alespoň většinou přijaty; každý pak referent ve své záležitosti byl povinen, rozsudek, dekret, missiva nebo výměr sám sdělati a pak v radě přednášeti a důležitá místa „de verbo ad verbum ze spisů stran uváděti.“

Z předpisů těchto zřejmo, že též u král. appellačního soudu na hradě Pražském v obvodu jeho působnosti v Čechách na Moravě a ve Slezsku r. 1644 dle předpisů Obnov. zř. zem. ustanoven byl jazyk český jako německý právě tak vnitřním jazykem úředním, jakož se to tímtéž Obnov. zříz. zemským u zemského a ostatních vyšších i nižších soudů v zemích koruny České r. 1627 bylo stalo.

Týkajíc se pak zejmena Slezska, byl v této zemi koruny České až do r. 1664 jazyk německý z veškeré správy zemské nadobro vyloučen; veškerá soudní řízení směla se díti jedině v jazyku českém. Výhradné právo to musel uznati a potvrditi v plné míře i Ferdinand III. v dotčeném roce 1664. Toho dokladem jest v zemském archivu pod názvem „císařský recess z r. 1673 ze dne 27. června“ se nacházející zaznamenání, jak nejmilostivější resolucí nařízeno, „že jazyk český v Opavsku jakož i ve všech zemích Slezských ma býti i na dále, při soudech užíván, s tou toliko podmínkou, že kdyby některý Němec mimo svůj jiného jazyka neznal sice slyšán avšak vyřízení vždy v jazyku českém se státi má.“[10])

Že tento stav zákonodárství o rovnosti obou jazyků obecným řádem s. r. 1781 v ničem nebyl změněn a rušen, a tudíž se skutečnými poměry v souhlasu v platnosti udržen, toho podány jsou důkazy nezvratné ve shora dotčených našich dvou článcích. — Ukázánoť tam, že předpisy Obnov. zř. z. o užívání jazyků, platící

---

[10]) V dotčené resoluci praví se doslovně: Doch mit der Limitation, es wäre Jemand, welcher sein Sach bei Gericht selber handeln wollte und keiner anderen als der teutschen Sprach mächtig wäre — einen solchen, damit er nicht recht- und hilflos gelassen werde, wird das Landrecht zu hören schuldig sein, in den übrigen aber die „potaz“ (consultatio) nichtsdestoweniger wie auch den „nález“ oder Urtheil in böhmischer Sprach thun und formiren können. — Srov. též Zříz. Těš. art. XIX., dle kteréhož „I nálezowé a wýpowědi českým jazykem činěni, wypowídáni, psáni a wydáwáni býti magj.“

a hodící se toliko pro země koruny České §em 13. etc. ob. ř. s. nebyly (mimo řeči žaloby) ani dotknuty tím méně derogovány, a tudíž i na dále v platnosti ponechány.[11])

Avšak ani soudními instrukcemi, po publikací obecního ř. s. vydanými:

1) pro královské zemské soudy české,[12])
2) pro appellační soud v král. Českém,[13]) a konečně
3) ani všeobecnou instrukcí pro soudy patentem ze dne 9. září 1785 č. 464. sb. z. s. prohlášenou,[14]) —

nebyla na újmu jazyka českého v zemích koruny České nijaká změna in pejus předsevzata, nébrž řečená ustanovení Obnov. zř. zemsk. a instr. z r. 1644 buď netknutě v platnosti ponechána, nederogována — (zvláště co se uvedených předpisů stran užívání obou jazyků uvnitř soudů týče) — buď výslovně recipována, a sice zejmena co do vnitřní manipulace soudní.

Neboť ad 1) ustanovuje se „že president může zvláštní sezení ustanoviti: k sepisování ústních žalob s dvěma rady a jedním sekretářem; k sepisování ústních řečí (Nothdurften), na jichž základě má rozsudek vynešen býti etc. (§. 3.).

Kdyby zapisovatel v něčem stranu nepochopil, má si ve vší slušnosti určitější opakování okolnosti vyžádati a žádné straně nemůže bráněno býti, děj, hlavní příčiny atd. slovo za slovem zapisovateli diktovati (in die Feder zu geben) a přečtení dotýčných míst žádati (§. 68.). — Zpravodaj má z podání (exhibitum) či z řeči sporné (Satzschrift) výtah s pečlivostí a důkladností sdělati, žádného průvodu či důkazu nevynechati, žádání (petitum) slovo za slovem, tak, jakož v podání (exhibitum)

---

[11]) Naproti tomu byly předpisy téhož Obnov. zříz. zemsk. o řízení písemném (der sog. „böhm. Process") etc., hodící se pro veškeré země, v nichž ob. ř. s. byl zaveden, přímo do téhož zákona pojaty (recipovány). Srov. Ott, Beiträge zur Receptions-Geschichte str. 289.

[12]) Allgemeine Instruction für die königlich-böhmischen Landrechte. Wien 1783.

[13]) Manipulationsart bei dem Appellazionsgerichte im Königreiche Böheim. Wien 1783.

[14]) Erläuterte allgem. Instruction der Justizstellen der böhm. österreichisch-deutschen Erbländer (viz Handbuch der allg. Gerichts-Ordnung v. JUDr. Joh. N. Scheppl, Prag, bei Ant. Hladky 1788).

přichází, uváděti (§ 36.). Na konci vota má rozsudek slovo za slovem, jak by jej navrhnouti mínil, zpravodaj sepsati a pak dotýčný referát podepsati (§. 37.). — Přednáška zpravodaje má se tak díti, že buď podání (exhibitum), anebo výtah z něho sdělaný se svým návrhem (votum) předčítá; veškeré sporu připojené listiny mají potud, pokud se jich strana dovolává, a kdyby toho zpravodaj, president či některý rada za nutno uznal, v celém jich obsahu ne však od zpravodaje, nébrž od jiného rady, jemuž mezi přednáškou odevzdány buďtež, přečítány býti (§. 48.) — Usnešení (conclusum) budiž zřetelně a pečlivě do protokolu zapsáno, a sice od slova do slova (§§. 59. a 147.) — Slyšení přísah má ve všeobecném sezení poradním (allgemeine Rathsversammlung) atd. předsejíti, vždycky rada nejstarší má spůsobu přísežní předčítati a přísahajícímu každou jednotlivou okolnost zřetelně vysvětliti a chápe-li toho, se jej tázati (§. 70.); pak má přísežní spůsoba zřetelně praesidiem býti předříkávána (§. 73.) a vykonání s doslovným obsahem přísežní spůsoby jakož i učiněné napomenutí o křivé přísaze věrně v protokol být vepsáno. — Také vyslýchání svědků mělo se dle řádu soudního (§. 165., 166. ob. ř. s.) se zapisováním vlastních slov a předčítáním protokolů před dvěma radními a jedním sekretářem díti.

Ad 2. Předpisuje se soudu appellačnímu v §. 16., že president dle své libovůle pojmenovati může zpravodaje, a tento že bez výjimky povinen jest, přidělené jemu exhibitum vypracovati, výtah, příčiny a vyřízení připojiti. Netřeba-li výtahu, má toliko podání v celém jeho znění v poradě předčítati. Jinak ale má výtah se vší věrností a důkladností sdělán, žádný průvod ani důkaz vynechán, petitum však slovo za slovem, tak jako v podání (in exhibito) přichází, uvedeno býti; také má zpravodaj v rozsáhlých přílohách případná místa poznamenati (§. 30.) — Dle §. 44. má pak tentýž svou zprávu tak přednášeti, že buď podání (exhibitum) anebo sdělaný z něho výtah i se svým písemným návrhem (votum) předčítá; ze všech ke sporu připojených listin mají místa, k nimž se některá strana odvolává, anebo uználi to zpravodaj, předseda či některý radní za nutno, listiny v celém jich obsahu, nikoli však zpravodajem, nébrž jiným radním, jemuž spisy mezi přednáškou odevzdány buďtež, předčítány býti. — Dle §. 57. má o všem, co v sezení poradním se přihodilo, zapisovatelem řádný, věrný protokol sepsán

a tamtéž strany, přítomní radové a tolikéž conclusum a sice slovo za slovem (§. 61.) zřetelně vepsáno býti.

Ad 3. Zde setkáváme se v §§. 22. atd. s těmitéž (jako ad 1. a 2.) uvedenými předpisy stran sepisování ústních žalob, odbývání roků (stání) ústních v sezeních radův (Rathsversammlung), stran diktování děje etc. zapisovateli a přejetí jeho do protokolu slovo za slovem, stran výslechu svědků a slyšení přísah soupeřův; zejmena pak obsahuje §. 35. „že podaný spis ve svém celém obsahu má v sezení býti přečten, kde referát toliko ústně může podán býti, žádání že slovo za slovem ve výtahu má býti uvedeno; ku konci že má náhled zpravodaje a vyřízení, rozsudek a výprava (expedice) doslovně dle náhledu zpravodaje býti sepsána. Naproti tomu dle §. 37. nemá radovi dovoleno býti, k vůli svému pohodlí toliko, předčítati spisy obšírné v celém jich obsahu. — Přednáška zpravodaje dle §. 47., dějž se tak, že tentýž buď podání (exhibitum) anebo výtah z něho sdělaný i se svým písemným návrhem předčítá, že všechny ve sporu připojené listiny atd. jakož (ad 1. a 2.) uvedeno, částečně aneb v plném znění předčítány býti mají. — Vše pak, o čemž bylo jednáno v sezení radním, buď ústní přednáškou aneb předčítáním zpráv má v protokol být zapsáno (§. 64.), a zejmena conclusum zřetelně uvedeno, a sice slovo za slovem, aby se zřejmě vědělo, co vlastně bylo uzavřeno; tedy kdyby k. př. conclusum mělo za předmět potvrzení rozsudku, kontraktu, narovnávní atd., má celý obsah potvrzené listiny do protokolu zapsán býti“ atd.

Kdyby se instrukcemi tuto ad 1) až 3) dotčenými, stav zákonný, dle Obnov. zř. zem. zavedený, na úkor pravěkého jazyka českého a na prospěch německého (teprv před půldruhým stoletím zákonem uznaného), jakkoliv byl měl neb mohl změniti, musela by dotyčná změna v zákonech těchto pozdějších zřejmě býti ustanovena (§. 9. ob. zák. obč.); to zákonodárci však — jakož zvlášť první uvedená instrukce výslovně toliko pro král. zemské soudy české, druhá pro appell. soud král. Českého vydaná, a neméně i třetí všeobecná, toho jsou dokladem, a hledíc k poměrům a potřebám skutečným, k relativní novosti a nízké vzdělanosti jazyka německého, k veliké pak dokonalosti a zároveň pravěkosti jazyka českého v zemích Českých — nemohlo přijíti ani na mysl.

(Dokončení příště.)

Praktické případy.

Ku čl. 344. obch. z. Komu náleží deklarovati pravou cenu při dopravě na dráze?

Dne 28. února 1883 pod č. 2991. podala firma J. J. Saville a spol. v Sheffieldu proti firmě K. Záruba a J. Bruj v Plzni žalobu o zaplacení kupní ceny 6 lib. st. 8 sh. za prodanou a dodanou ocel k c. k. krajskému jakožto obchodnímu soudu v Plzni.

Po provedeném řízení stručném dal tento soud rozsudkem ze dne 30. října 1883 č. 15050. žalobě místa pouze co do obnosu 40 zl. 94 kr., s ostatním nárokem žalující firmu zamítl a útraty sporu na vzájem zrušil.

Důvody.

Obě strany souhlasí a tudíž za prokázané pokládati sluší, že žalující prodala žalované svazek ocele za kupní cenu 6 lib. st. 8 sh. dne 19. července 1882 a že tato ocel na cestě se ztratila.

Kdežto však žalující uvádí, že dle úmluvy měla dodati pouze franco do Hullu, namítá žalovaná: 1. že dle smlouvy byla Plzeň místem plnění a 2. že žalující náleželo plnou cenu zboží deklarovati; následkem toho že žalující nesla nebezpečí a že může, však pouze z bezdůvodného obohacení, náhradu, kterou dráha za nedostatku deklarace skutečné ceny jen dle váhy vyměřila, požadovati.

Námitku první zakládá žalovaná na té okolnosti, že dle objednávky ocel do Plzně zaslána býti měla; avšak taková objednávka neobsahuje ještě bližších ustanovení o dodání zboží a zvláště o místu splnění, neboť není úmluvou dle čl. 345. 2. odst. obch. zák. k tomu cíli potřebnou, kteráž pouhou objednávkou v Plzni bydlící žalované firmy nahraditi se nedá.

Proto musí se dle čl. 324., 342. a 345., odst. 1. obch. zák. za to míti, že žalující jakožto prodávající nebezpečí nenesla a to tím více, poněvadž z listu žalované, jehož pravost doznána byla, beze vší pochybnosti následuje, že dovoz ocele na škodu a nebezpečí žalované se děl.

Druhá námitka jest potud rozhodnou, pokud pro ten případ, že žalující za opomenutí deklarace odpovědnou byla, nemůže žá-

dati celou kupní cenu, nýbrž jen její část, která náhradu dráhou dle váhy vyměřenou nepřesahuje.

Byl tudíž o této okolnosti žalovanou nabídnutý důkaz znalci připuštěn, a tito podali své souhlasné dobrozdání v ten smysl, že při zásilce ocele deklarování pravé ceny ku péči řádného obchodníka náleží, poněvadž cena obecná daleko větší jest, nežli náhrada, kterou v tomto případě dráha dle váhy poskytuje.

Tím prokázáno jest, že žalující v tomto směru stíhá vina dle čl. 344. obch. zák., a mohlo tudíž žalobě její pouze co do částky 40 zl. 94 kr., kterou, jak prokázáno jest, žalovaná od dráhy náhradou a sice 35 zl. 40 kr. za ocel a 5 zl. 54 kr. za dovozné obdržela, místo dáno býti. V příčině dalšího obnosu musila žaloba s poukázáním na prokázanou vinu žalující firmy zavržena býti.

Námitka, že žalovaná po žalobě 35 zl. 40 kr. zaplatila, jest nerozhodna, poněvadž jednak žalující příjem ten popírá, jinak také povinna nebyla částečné placení přijmouti. Tím zároveň odůvodněno jest vzájemné zrušení útrat sporných.

K odvolání žalované i žalující potvrdil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 31. prosince 1883 č. 35805. první rozsudek, pokud žaloba co do obnosu 40 zl. 94 kr. přesahujícího zavržena byla, ostatek jej však změnil a zavrhl žalobu i co do částky 50 zl. 94 kr., odsoudiv zároveň žalující k náhradě veškerých sporných útrat a sice z těchto

důvodů:

Žalovaná firma byla by navzdor tomu, že zboží neobdržela ku zaplacení kupní ceny povinna, jelikož náhoda, pro kterouž zboží nedošlo, na cestě z Hullu do Plzně, která již mimo závaznost žalující ležela, se přihodila, kdyby nebyla žalující — jak spisy zjištěno jest — náhodu, která zboží mimo obvod její závaznosti potkala, sama zavinila.

Posledňější okolnost jest však dokázána a jista.

Scházející deklarace pravé ceny na cestě ze Sheffieldu do Hullu jest pro tento spor nerozhodnou, poněvadž tu za závaznosti žalující dovoz se děl.

Jinak má se to s další dopravou z Hullu do Plzně bez deklarace.

V opomenutí deklarace firmou Geo Lawson et Comp. v Hullu, *která další* dovoz obstarala, leží zavinění, že žalovaná firma zboží

neb aspoň plnou cenu neobdržela a poněvadž se žalující firma vyvolivši firmu Geo Lawson et Comp. v Hullu s touto stotožnila, nese sama zavinění, že žalovaná zboží neobdržela, a nemůže tudíž žádati kupní cenu za toto.

Že odeslání zboží bez udání pravé ceny péči řádného obchodníka neodpovídá, následuje již z věci samé, poněvadž ku posouzení nároku na náhradu proti povozníku každý základ schází a teprvé pořadem sporu proveden býti musí; proto není k tomu třeba ani zvláštního ustanovení zákona ani výroku znaleckého.

Proto jest také námitka, že prodávající povinna nebyla znáti pravidla povozní rakouských drah, poněvadž věta zmíněná jest větou práva mezinárodního, a ostatně obchodník, který v Rakousku obchody uzavírá, znalost rakouských zákonů sobě opatřiti, aneb neznalost jich zodpovídati a následky její nésti musí.

Žalovaná firma nemůže tedy z důvodu kupní smlouvy ku placení kupní ceny odsouzena býti.

Žalující firma žádá však zaplacení výslovně a výhradně pouze z tohoto důvodu, a jak přiloženými listinami zjištěno jest, odepřela náhradu, žalovanou firmou jí po podání žaloby zaslanou, která drahou za zboží v obnosu 35 zl. 40 kr. poskytnuta byla, přijmouti; proto nemůže být nucena, aby proti své vůli z jiného důvodu, než o jaký se opírala, placení přijala.

Ku dovolání žalující firmy změnil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice a potvrdil rozsudek první stolice, však z těchto

důvodů:

Pokud žalující firma stížností svou příznivějšího rozhodnutí se domáhá nežli první rozsudek obsahuje, musela dle §. 51. zák. o str. říz. zamítnuta býti.

Ostatně však musel býti rozsudek prvního soudce potvrzen. Jak již tímto dovozeno bylo, měla žalující firma dodati pouze franco do Hullu; ostatní doprava děla se na nebezpečí žalované a musí tato poslednější škodu nastalou sama nésti.

Že žalující při zaslání deklarace opomenula, nemůže žalovanou povinnosti k zaplacení kupní ceny sprostiti, poněvadž povinnost ku deklaraci na její straně prokázána není, naopak věcí žalované bylo o to pečovati, aby cena věci pro dovoz z Hullu do Plzně tím způsobem udána byla, který zapotřebí jest k tomu cíli, aby plná náhrada rakouských drah zajištěna byla, což ale žalovaná opomenula.

Měla tudíž žalovaná ku placení celé ceny zboží odsouzena býti; poněvadž však první rozsudek žalující pouze 40 zl. 94 kr. přisoudil, nezbývalo než jej potvrditi, při čemž se připomíná, že se nevzalo zřetele k tomu, že dráha žalované firmě pouze 35 zl. 40 kr. za ocel, ostatní pak částku 5 zl. 54 kr. za dopravné jí samou zaplacené nahradila a sice právě proto, že žalovaná ku zaplacení celé kupní ceny odsouzena býti měla.

V souhlasu s rozhodnutím v hlavní věci byly útraty odvolání na vzájem zrušeny, naproti tomu však žalovaná ku náhradě útrat dovolacích odsouzena.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 8. července 1884 č. 18841.

Dr. Šikl.

Přijetí okolností popřených do formule přísahy uložené o okolnosti jiné. Uzavření smlouvy trhové přijetím zboží třeba neobjednaného.

Žalobou ze dne 23. března 1883 žádá firma G. L. v Praze za nález, že František S. mladší ve Str. povinen jest, aby jí trhovou cenu 87 zl. 44 kr. za zboží — zevrubně uvedené — dlužnou buď do tří dnů zaplatil aneb aby jí toto zboží (určitě pojmenované) v téže lhůtě vrátil. Žalobní děj obsahuje v podstatě asi toto: František S. starší, s nímž žalující firma déle obchody činila, odevzdal v roce 1880 svůj závod svému synovi Františku S. mladšímu a sděliv okolnost tuto s cestujícím žalující firmy Františkem T. dne 23. září 1880 objednal zároveň pro tohoto svého syna zboží (jež se blíže uvádí) s dokladem, že syn náhodou doma není, že ale právě zmíněné zboží potřebuje. Na objednávku tu žalující firma speditérem Karlem C. na poslední stanici v M. zmíněné zboží v určitých cenách Františku S. mladšímu odeslala a jemu zároveň fakturu na sumu 87 zl. 44 kr. zaslala. Žalovaný jak zboží tak fakturu buď osobně aneb prostředníkem obdržel, zboží odebral a ve svém závodě upotřebil. Důkaz veden byl pouze přísahou rozhodovací dílem vratitelnou dílem nevratitelnou, touto zvláště též o zmocnění Františka S. staršího k objednání zboží za žalovaného Františka S. mladšího.

Žalovaný ve svých řečech obmezil se na prosté popření údajů *žalobcových*, ničehož nenamítaje proti alternativné prosbě žalobní

Rozsudkem c. k. okresního soudu na Vys. Mýtě ze dne 20. června 1883 č. 8762. učiněn byl výsledek sporu závislým na čtyrech rozhodovacích přísahách, z nichž prvou zápornou přísahati má žalovaný František S. mladší v ten smysl, že jeho otec František S. starší od něho zmocněn nebyl, by pro něho zboží od žalující firmy objednal; ostatní tři přísahy vykonány býti mají dobrovolnými zástupci žalující firmy jednak o skutečnosti objednávky zboží Františkem S. starším, jednak o skutečnosti odeslání zboží speditérem na stanici v U. Františku S. mladšímu, o skutečnosti zaslání faktury a obsahu této.

Pro případ, že by žalovaný přísahu jemu uloženou nevykonal a žalující firmy dobrovolní zástupcové všecky tři přísahy vykonali, dáno žalobě místo (I.) Kdyby však žalovaný přísahu složil, žaloba zamítnuta a odpadají přísahy firmě žalující uložené (II.) Mimo to má býti žaloba zamítnuta i v případě, že by třeba jen jediná žalující firmě uložená přísaha vykonána nebyla. (III.)

Důvody.

Žalující firma G. L. žádá na žalovaném Františku S. zaplacení částky 87 zl. 44 kr. aneb vrácení zboží zevrubně jmenovaného z důvodu trhové smlouvy spůsobu kupeckého uzavřené prostřednictvím otce žalovaného Františka S. staršího jako zmocněnce téhož a cestujícího Františka T. Žalovaný závazku tomu v celém obsahu odporuje a popírá naskrze děj v žalobě obsažený. Poněvadž pak žaloba výslovně tvrdí, že smlouva uzavřena byla s Františkem S. starším jmenem a v zastoupení žalovaného, jest rozhodna okolnost zmocnění a byla tudíž nalezena rozhodovací přísaha o tom v žalobě nabídnutá a v odpovědi žalovaným přijatá.

Nebyl-li František S. starší svým synem Fr. S. mladším k uzavření obchodu se žalující firmou pokud se týče s jejím cestujícím zmocněn, jest celé další tvrzení žalobní a jednání zástupců firmy žalující pro přítomný spor mezi ní a Františkem S. mladším věcí zcela lhostejnou a protož v tomto případě vysloveno, že žaloba zamítnuta býti má, jelikož se minula osoby, která v závazek vešla.

Dokáže-li se však, že zmocnění se stalo, pak jsou i další žalobou tvrzené okolnosti totiž skutečnosti objednání a odeslání zboží a zaslání faktury obsahující cenu zboží odeslaného, jeho množství i spůsob, kterým placení vázáno jest, rozhodné a musí

v úvahu vzaty býti. Proto byly nalezeny o okolnostech těch rozhodovací přísahy žalující firmou uložené a žalovaným výslovně vrácené. Průvody těmito dokázáno bude, že žalovanému zboží dle učiněné objednávky prostředníkem zákonitě k tomu na předním místě povolaným odesláno bylo, a bude tudíž provedeno, že žalující firma smlouvu se žalovaným učiněnou řádně splnila a že takto oprávněna jest, žádati také splnění na straně žalovaného. Neboť tím, že žalující firma zboží speditérovi k dopravě po železné dráze odevzdala, stalo se dokonalé splnění trhové smlouvy na straně její a bylo od okamžiku, kdy zboží speditérovi odvedeno, pečí žalovaného, aby zboží jemu dodáno bylo a zkázu nevzalo· Toť zajisté jasně ustanovuje článek 345. obch. zákona. Platnost tohoto článku na přítomný případ tím více vztahovati sluší, an žalovaný v odvodu svém ani tvrditi se nevynasnažil, že by mezi smlouvajícími se stranami jiný nějaký spůsob dopravy zboží koupeného a objednaného vyhražen býval. Pakliže ale dle tohoto článku kupec zboží speditérovi odevzdaného již od okamžiku odevzdání nebezpečí sám nese, plyne z toho důsledně, že týž kupec také povinen jest, cenu zboží toho prodávajícímu nahraditi aneb k žádosti jeho zboží v původní jakosti a v původním množství vrátiti, jak toho žaloba vyžaduje.

Protož bylo žalobní žádosti v §. 1062. ob. z. obč. a čl. 287. obch. z. odůvodněné za podmínek vytknutých místo dáno.

K odvolání žalující firmy c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 8. srpna 1883 č. 21383. rozsudek okresního soudu v odstavci I. nedotknutým ponechal, v ostatku ale změnil a uznal: II. odsouzení žalovaného pod I. ustanovené má místo i tehdy: *a)* když sice žalovaný rozhodovací přísahu v I. 1. připuštěnou složí (v kterémžto případě odpadají přísahy I. 2. 3. a 4.), naproti tomu však nesloží přísahu rozhodovací 5) „že jest dle jeho vědomí a upamatování nepravda, že on František S. mladší zboží firmou G. L. jemu zaslané a sice (uvádí se zboží) buď sám anebo osobou k tomu zmocněnou z dráhy odebral aneb že mu zboží toto později bylo odevzdáno“ — aneb *b)* když sice žalovaný přísahy 1. a 5. nesloží, avšak také žalobcovi dobrovolní zástupcové přísahy 2. 3. 4. nevykonají anebo pouze jednu neb jen dvě z těchto sub 2. 3. 4. uvedených přísah nevykonají. III. Vykoná-li žalovaný jak přísahu I. 1., v kterémž případě přísahy 2. 3. 4. odpadají, jakož i přísahu II. 5. anebo IV. nesloží-li žalovaný přísahu I. 1. a nevykonají-li také žalobcovi dobrovolní zástupcové

jednu neb dvě nebo všecky tři z přísah 2. 3. 4., složí-li však žalovaný přísahu II. 5., zamítá se žaloba.

Důvody.

Již v právní při samé v replice odkázal appellant právem k tomu, že i kdyby zde nebylo splnomocnění ze strany žalovaného k objednání zboží jeho plnomocníkem, tedy i kdyby výslovně uzavřená smlouva trhová neexistovala, by byl žalovaný povinen, zaplatiti cenu trhovou proti níž ani ve sporu ničeho nenamítal, přistoupil-li k smlouvě převzetím zboží, tudíž jednáním konkludentním. Následkem toho jest právě žalovaný povinen, obdržel-li a převzal-li ono zboží, je i tehdy zaplatiti, jestli otce svého Františka S. staršího k objednání jeho nezmocnil a kdyby tento František S. starší zboží nebyl objednal. Neobdržel-li žalovaný však vůbec žádného zboží, nemůže k zaplacení jeho býti přidržován ani tehdy, zmocnil-li svého otce k objednání zboží a objednal-li je tento. Jest tudíž skutečnost zmocnění Frant. S. staršího, objednání zboží tímto a pouhého odeslání zboží bez současného důkazu odevzdání zaslaného zboží žalovanému v tomto případě zcela nerozhodnou. Ježto však odstranění těchto nerozhodných prvním soudcem stanovených přísah ani žalobcem ani žalovaným žádáno nebylo, nebyl c. k. vrchní soud zemský s to, aby tyto nerozhodné přísahy odstranil, musel spíše vzhledem k tomu, že žalobce jenom částečně se odvolal, a vzhledem k okolnosti, že žalovaný vůbec se neodvolal, ponechati nedotknutým vyslovené podlehnutí žalovaného pro případ, že žalobce důkaz těchto nerozhodných okolností provede.

Naproti tomu ale muselo se odvolání zúplna místo dáti ve směru tom, že bylo vysloveno podlehnutí žalovaného i tehdy, neprovede-li žalobce sice důkazy prvním soudcem uložené, dokáže-li však, že žalovaný zboží obdržel a odebral, poněvadž dle vylíčení s počátku uvedeného právě a jedině tato okolnost rozhodnou jest.

Odsouzení k alternativnímu konání, jak o ně v žalobě žádáno, zůstalo nedotknutým, poněvadž stížnost žalovaným nebyla podána.

Přes dovolání se žalovaného, jímž žádal, aby z přísežní věty 5. slova „jemu zaslané“ vyloučena aneb zaměněna byla, potvrdil c. k. nejvyšší soud rozsudek vrchního soudu z těchto

důvodů:

Čím se žalovaný změněným rozsudkem stíženým pokládá, jest pouze místo v přísaze 5. rozsudku obsažené „zboží firmou G. L. jemu zaslané“ slova to, která žalovaný zaměněna mítí žádá slovy: „zboží v žalobě jmenované“ aneb „zboží, o němž žalující firma tvrdí, že je žalovanému odeslala.“

Naproti tomu nelze přehlédnouti, že těmito v odpor vzatými slovy přísahy 5. nic více a nic méně se nevyslovuje, než co ve výroku I. prvního soudu, jenž žalovaným v odpor vzat nebyl a tudíž ani v druhé stolici změněn býti nemohl, vysloveno a k platnosti přivedeno bylo, že dále těmito slovy přísahy vrchním soudem připuštěné ani prospěch ani škoda se žalovanému nečiní, nýbrž nad to skutečnost se vyslovuje, která dle výpovědi svědka Karla Hilda a dle listin *B.* a *D.* žaloby za prokázanou pokládána býti musí, ať si žalovaný za dobré uznal, okolnost tu popříti.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 18. prosince 1883 č. 11485.

Adj. Matěj Fryc.

Ku §. 19. summ. patentu.

Manželé Josef a Anna H. podali k c. k. okresnímu soudu Tišnovskému dne 29. srpna 1883 pod č. 9503. na Jana D. žalobu o vydání zahrádky č. p. 85. v H. anebo zaplacení 200 zl. a nabízejíce se přijmouti za předmět sporu 200 zl., žádali o zavedení stručného řízení.

Na žalobu tu, která žalovanému byla dne 19. září 1883 poštou doručena, bylo také ku stručnému řízení položeno stání ku dni 2. října 1883.

K stání se žalovaný Jan D. nedostavil a byl na žádost žalobníků dle žalobní prosby odsouzen.

Rozsudek ten ze dne 4. října 1883 č. 10726. byl žalovanému dne 16. října 1883 doručen.

Dne 20. října 1883 podal žalovaný Jan D. omluvu pro nestání ze dne 2. října 1883, tvrdě, že do osady, kde se zdržuje, jen posel od nejbližší poštovní stanice dochází, že posel ten mu dne 19. září 1883 donesl recepis, aby ho podepsal, že mu pak psaní donese. Žalovaný podepsal recepis, posel ho vzal, donesl

mu ale psaní, v němž žaloba ze dne 29. srpna 1883 byla, teprvé dne 1. října 1883. Jan D. se sice ihned vydal na cestu, přijel však teprvé dne 2. října 1883 o 11. hodině dopoledne do Brna a tu seznal, že další cesta do Tišnova, jenž ještě 3 míle od Brna vzdálen jest, by byla marná, proto se vrátil a čekal, jak stání vyřízeno bude a když z rozsudku seznal, že in contumaciam odsouzen byl, že svoji omluvu v zákonité 8denní lhůtě podává.

Tuto omluvu zamítl c. k. okresní soud v Tišnově výměrem ze dne 22. října 1883 č. 11475. vedla §. 19. dv. dekr. ze dne 24. října 1845 č. 906. sb. zák. s. z povinnosti úřední,

poněvadž

vedle uvedeného ustanovení zákona má se žádost za omluvu nestání do 8 dní podati, kterážto osmidenní lhůta počítati se má od onoho dne, kterým překážka, ku stání se dostaviti, minula; žadatel pak tvrdí, že výměr žalobní ddto. 30. srpna 1882 č. 9503. dne 1. října 1883 obdržel, že nemoha dostati příležitost, v noci na 2. října 1883 přes Hustopeč na stanici železné dráhy šel, teprvé dne 2. října 1883 ráno o 11. hodině do Brna přijel a že se v čas ku stání dostaviti nemohl.

Kdyby tedy celý tento sběh věcí za pravdivý se považoval, minula překážka, ku stání se dostaviti, poněvadž žadatel žádných jiných překážek neuvádí, zajisté nejdéle dne 2. října 1883 a měla tedy tato žádost v zákonité 8denní lhůtě, a ne teprvé dne 20. října 1883, tedy po uplynutí 17 dní, podána býti a je jí následkem toho z úřadu odkázati.

Na toto rozhodnutí podané stížnosti žalovaného c. k. mor.-slez. vrchní soud zemský vyhověl, zrušiv hořejší výměr a nařídiv, aby c. k. okresní soud v Tišnově s žádostí žalovaného Jana D. za omluvu nestání předvolaje obě strany stání ustanovil a vyslechnuv je, nový zákonitému pořadí stolic podlehající nález vynesl,

poněvadž

ode dne doručení kontumačního rozsudku ze dne 4. října 1883 č. 10726., jest stalo se dne 16. října 1883 až do dne podání ospravedlňovací žádosti ze dne 20. října 1883 č. 11475. osmidenní lhůta v §. 19. summ. pat. ustanovená ještě nebyla uplynula, a o otázce, od kterého dne počínaje osmidenní lhůtu k podání ospravedlňovací

žádosti počítati jest, nikoliv z úřadní moci, nýbrž teprvé po vyslechnutí druhé strany rozhodnouti bylo.

Dovolací stížnost žalobníků c. k. nejvyšší soud zamítl, poukázav na

důvody

druhé stolice.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 30. ledna 1883 č. 989.

Dv.

K řízení ve věcech rušené držby.

Má-li strana právo v řízení o rušené držbě žádati, aby jí zároveň s konečným výměrem doručen byl přepis protokolu o výslechu svědků. O dostatečnosti prozatímního opatření v příčině sporného předmětu. Význam námitky, že žalobce původně osobu držbu rušící neznal, pro otázku včasnosti žaloby.

Obec Strážišťská podala dne 9. ledna 1878 pod č. 224. k c. k. okresnímu soudu v Mírovicích žalobu na hraběte Edvarda P. pro rušení držby pozemku č. parc. 474. v katastrální obci Myslinské ležícího u výměře 66 jiter 565□°, jež prý stalo se tím spůsobem, že žalovaný část této pastviny rozorati dal.

Během této rozepře podala žalující obec dne 24. dubna 1878 žádost, ve kteréž uvedla, že žalovaný pastvinu lesními stromky osazuje, ji v les proměniti hodlá, a tak v rušení držby pokračuje i přes podanou žalobu. Žádáno, aby soud žalovanému nařídil, by až do právoplatného rozhodnutí sporu pod pokutou rušení se zdržel, a by jako prozatímní opatření sekvestrace zmíněného pozemku byla povolena.

Po vyslechnutí obou stran nařídil c. k. okresní soud v Mírovicích výměrem ze dne 24. května 1878 č. 3649. žalovanému, aby se až do rozhodnutí tohoto sporu všech změn na pastvině č. parc. 474. a zejmena sázení tam lesních stromků pod uvarováním pokuty 100 zl. za každý den, po který by nařízení to překročil, zdržel. Naproti tomu byla žádost žalující obce, by se, pokud tato rozepře právoplatně rozhodnuta nebude, sekvestrace této pastviny zavedla, zamítnuta, a poukázány obě strany v příčině žádosti za přisouzení nákladů za toto jednání vzešlých na výměr konečný,

poněvadž

jest patrno, že pokračováním u vysazování stromků na pastvině, na které žalobci si svojí držení práva pastvy, chůze a jízdy, těmto by se spůsobila nenahraditelná škoda, čímž zákaz vynesený dle §§. 9. a 10. cís. pat. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. odůvodněným, vzhledem pak ku stavu a zámožnosti žalovaného zároveň i dostatečným býti se jeví, aniž by se prostředku sekvestrace upotřebiti musilo.

Poněvadž toto vyřízení konečnému nálezu předchází a povinnost náhrady útrat vzešlých v jednání, jež jemu předcházelo, jako částečných útrat sporu té straně uložiti dlužno, která ve sporu podlehne, bylo výrok o těchto útratách konečnému nálezu vyhraditi.

Ku stížnosti žalující obce c. k. vrchní soud zemský nehleděl a potvrdil rozhodnutím ze dne 20. června 1878 č. 18279. rozhodnutí první stolice

proto,

že sekvestrace tohoto beztoho ladem ležícího pozemku, který vzdělávání nevyžaduje, naprosto jest zbytečnou a první stolicí vyslovený zákaz úplně tu postačí.

Co se týče útrat jednání, nebyly tyto nutnými, ježto jednání to krátce a s projednáváním u věci hlavní zároveň provésti náleželo.

Po projednání rozepře byla žaloba výměrem ze dne 26. května 1878 č. 3686. zamítnuta z těchto

příčin:

Se strany žalobců se tvrdí, že občané Stražišťští od nepamětných dob pastviny nyní žalovanému náležející č. parc. 474. ve výměře 66 jiter 565□° u Myslína společně s jejím vlastníkem pastvou, trháním trávy, lámáním kamene z lomu dle své potřeby, pak choděním a jezděním přes ni dle pohodlí užívají, a že byli v tomto spoluužívání oné pastviny tím rušeni, že žalovaný, pokud se týče řiditelstvo jeho velkostatku, dne 14. prosince 1877 na řečené pastvině oralo, a navzdor tomu, že dne 17. prosince 1877 místní představený osady Stražišťské Josef Štolba s jinými občany takovému počínání se opřeli, pastvinu tu až do dne 19. prosince 1877, kde nastalou zimou další orání nemožným se stalo, dále orati dalo.

Se strany žalovaného popřelo se tvrzení spoluužívání naznačené pastviny občany Stražišťskými a namítá se, že hospodářská

správa žalovaného na oné pastvině již dne 15. listopadu 1877 pro zakládání lesní kultury jámy kopati dala, že se v práci po 14 dní dále pokračovalo a s rozoráváním oné pastviny již dne 18. listopadu 1877 se započalo, a že dne 18. listopadu 1877 Josef Štolba, místní představený v Stražišti, s jinými občany na místo činu se dostavili a tam, ovšem bez výsledku, další práci zakazovali, protož zajisté již onoho dne vědomosti o proměňování oné pastviny nabyli. Žaloba však byla podána teprvé dne 9. ledna 1878, tudíž již po uplynutí 30denní lhůty zákonem stanovené.

Se strany žalující doznává se v řeči konečné, že dne 18. listopadu 1877 Josef Štolba, místní představený osady Stražišťské, s Františkem Malečkem, domkářem v Stražišti, a Ludvíkem Žákem, obecním radním z Myslína, na naznačenou pastvinu se dostavili a tam kopání jam zapovídali, popírá se však, že se v této práci pokračovalo a že s oráním pastviny dne 20. listopadu 1877 se začalo; avšak o těchto popřených okolnostech byl se strany žalované důkaz svědky proveden, neboť ze slyšených svědků seznali: František Čížek, že brzy po sv. Martině 1877 na oné pastvině 8 dní pracoval a že teprvé třetí den do práce přišel, když se jámy kopati počaly; Jan Čížek seznal, že v listopadu 1877 na oné pastvině as po 7 dní jámy vykopával, a že do té práce teprvé den po jejím početí přišel, a že toho času také panský čeledín tu pastvinu rozorával, při čemž svědek sám drny přihazoval; Josef Nedvěd seznal, že do oné práce asi dva neb tři dni, když se započalo, přišel a tam až po 10 dní jámy kopal, kteroužto práci as týden po sv. Martině (11. listopadu 1877) započal; Václav Kuklík seznal, že pod jeho dozorstvím od 15. listopadu 1877 počínaje a navzdor zápovědi představeného Jos. Štolby, pak Frant. Malečka v práci této po 14 dní se pokračovalo a pastvina ta dne 20. listopadu 1877 rozorávati se počala, což také Barbora Štěpánova a Marie Štěpánova seznávají.

Když tudíž doznáním žalobce zjištěno jest, že občané Stražišťští a zvláště její místní představený již dne 18. listopadu 1877 o činu držení žalujících rušícím zvěděl, a když dále seznáním svědků prokázáno jest, že se v tom činu po delší čas pokračovalo navzdor zákazu místního představeného, ano že i rozorávání oné pastviny, jakéž žalující jako počátek rušení jich držby přivésti chtěli, ačkoliv totéž jako pokračování takovéhoto rušení se jeví, také již 20. listopadu 1877 se započalo, jeví se žaloba pro *rušenou držbu* dle čís. patentu ze dne 29. října 1849 č. 12. ř. z.

býti opozděnou a bylo žalobce dle §. 2. cit. nař. ku řádné žalobě z držení poukázati a k náhradě útrat rozepře odsouditi.

Na výměr ten stěžovali si žalobci proto, že jim dle §. 41. sum. pat. a dle §. 27. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. s výměrem konečným nebyl dodán přepis protokolu o výslechu svědků, žádajíce, aby jim tudíž vyhraženo bylo právo, do 8 dní po doručení zmíněných přepisů, podati dodatek stížnosti. In merito namítali žalobci, že obec žalující nemohla se dověděti, kdo kopání jam a rozorávání pastviny nařídil, ježto toho dělníci říci nechtěli, a že tudíž žalující obec původně osoby, kteráž držbu její rušila, neznala.

C. k. vrchní soud zemský pro království České rozhodnutím ze dne 2. července 1878 č. 18278. stížnosti místa nedal,

neboť

žalobci v konečné řeči sami doznávají, že již dne 17. listopadu 1877 o skutečnosti držbu rušící, která záležela v rozsáhlém zakládání lesní kultury, a v které po více téhodnů se pokračovalo, věděli, a že tam deset dělníků a jednoho dozorce přistihli.

Byť i dělníci jim na jich dotaz výslovně nebyli řekli, kdo jim tuto práci nařídil, bylo při uvážení všech okolností přímo nemožným, za to pokládati, že žalobci dost málo v pochybnosti byli, kdo za toto vyzvání zodpovědným býti má, neb oni sami tvrdí, že hrabě P. jest spoludržitelem této parcely, a jak by mohla třetí osoba cizí míti zájem na velkém a nákladném provádění kultur, žalobci pak sami doznávají, že šafáře a služebnictvo panské znají, jelikož často s nimi se stýkají, mimo to bylo více dělníků občany ze Stražiště, pročež, jak se samo sebou rozumí, nelze o tom pochybovati, že celé obci dobře známo bylo, že práce dne 15. listopadu 1877 počaté od nikoho jiného než od žalovaného vycházeti nemohly, z kteréžto příčiny námitka, že žalobci osobu, která žalovati se měla, neznali, nezasluhuje, by se k ní hledělo.

Ježto žaloba teprvé dne 9. ledna 1878 podána byla, jest pro řízení u věcech rušené držby, jak to první soudce provedl, opozděnou a byla vším právem zamítnuta.

Jelikož řízení v příčině rušení držby tvoří zvláštní řízení o sobě, kde dodání přepisu protokolů o výslechu svědků předepsáno není, jest i v tomto směru formální stížnost bezdůvodnou.

K mimořádné stížnosti c. k. nejvyšší soud nehleděl a to

proto,

že v stížnosti hájený náhled, že předpisy dv. dekr. ze dne 24. října 1845 č. 906., jimiž stručné řízení se upravuje, i v rušené držbě platnosti mají, jest nesprávný a také dovoláváním se §. 5. cís. nařízení ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. ospravedlněn není, poněvadž tam jmenované řízení sumární tvoří právě zvláštní, tímto cís. patentem zvláště upravené řízení, v tomto však ani výslovně ani mlčky ani odvoláním se na §. 41. dvor. dekr. ze dne 24. října 1845 doručení přepisů výpovědí svědeckých stranám předepsáno není. Co se věci samé týče, byla důvodem žaloba zavržena, ana svědky zjištěna byla okolnost, že na sporné pastvině kopáním jam k založení lesní kultury, jakož i oráním pastviny nejméně již v druhé polovici měsíce listopadu 1877 se započalo a v práci po delší dobu se pokračovalo, a poněvadž se v řeči konečné žalobci doznává, že starosta Stražišťský, Josef Štolba, František Maleček a Ludvík Žák již dne 18. listopadu 1877 na místo rušené držby se dostavili a kopání jam zakazovali, čímž zjištěno jest, že žalující obec svým starostou najisto v tento den o rušení držby domnělého spoludržení pastviny věděla, a tudíž nad vši pochybnost jisto jest, že žaloba dne 9. ledna 1878 podaná jest opozděnou, ana žalobci tvrzená okolnost, že Josefu Štolbovi dělníci, kteří na řečené pastvině pracovali, k otázce, kdo je ku práci poukázal, odpověď dáti odepřeli, a že tudíž žalobci osobu, která se žalovati měla, neznali, jak v důvodech druhé stolice šíře vyloženo, žádné váhy nemá.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 1878 č. 9720.

Frant. Zikmund.

Spor o platnost knihovní pohledávky.

Žalobou ze dne 2. dubna 1883 pod č. 2592. domáhal se J. D. při c. k. okresním soudu v Jilemnici, aby nalezeno bylo, že pohledávání 42 zl. a 5% úrok pro M. D. výměnkáře z Mříčné podle odevzdací listiny ze dne 10. dubna 1867 č. 1274. na usedlosti č. p. 106. v M. jako vložce hlavní a na pozemcích zapsaných ve vložce č. 243. a 303. pozemkové knihy pro obec M-skou, jako *vložkách* vedlejších dle výměru ze dne 9. února 1883 č. 1059.

ležící po právu nepozůstává, že právo zástavní za pohledávání toto a převod jeho na žalovaného M. D. dle výměru ze dne 9. února 1883 č. 1059. povolený a vykonaný postrádají platnosti a účinku a že na usedlost č. pop. 106. v M. a na pozemky zapsané ve vložkách č. 243. a 303. pozemkové knihy pro M. výmaz práva zástavního za pohledávání to dle rozsudku vložen býti může.

Rozsudkem ze dne 17. července 1883 č. 5521. dal c. k. okresní soud této žalobě úplně místo z následujících

důvodů:

Ve své žalobě uvádí žalobce, že na jeho usedlosti č. p. 106. v M. a na pozemcích zapsaných ve vložkách knihovních pro obec M. č. 243. a 303. podle duplikatu odevzdací listiny ze dne 10. dubna 1867 č. 1274. sobě vydobyl žalovaný ze zbývající druhé polovice domnělé pohledávky Anny D. v sumě 200 zl. stř. dle výměru ze dne 19. února 1883 č. 1059. převod částky 42 zl. r. č. s 5% úrokem; že však žalovanému nepřísluší zmíněná pohledávka a že nepozůstává pohledávka tato po právu a právo za ni že leží na zmíněných hypothekách bezdůvodně; neboť, když po Janu D. dne 30. ledna 1850 se zanecháním poslední vůle zemřelém pozůstalost projednána byla, Anna D., jeho manželka, k tomu svolila, aby celá pohledávka 400 zl. stř. s 5% úrokem pro zůstavitele Jana D. na uvedených nemovitostech ležící zahrnuta byla do pozůstalostního jmění po Janu D. a byla celá pohledávka 400 zl. stř. s přivolením Anny D. dle odevzdací listiny ze dne 31. prosince 1853 č. 5299. přikázána a odevzdána a sice polovice 200 zl. r. č. s 5% úrokem kostelní pokladně v M., polovice druhá 200 zl. stř. čili 500 zl. víd. č. dítkám t. j. dědicům zůstavitele Jana D. a žalovanému pak nepřipadlo z pohledávky té ničehož. Dále uvádí žalobce, že po Anně D. bezdůvodně a nesprávně z polovice pohledávání její 200 zl. stř. dle odevzdací listiny ze dne 10. dubna 1867 č. 1274. částka 42 zl. r. č. s 5% úrokem žalovanému M. D. byla odevzdána, že ji tudíž tento nemohl nabýti.

Žalovaný popřel, že by byla Anna D. svolila, aby těchto 42 zl. do odevzdací listiny ze dne 31. prosince 1853 vzato bylo, a uvádí, že pouze omylem celá pohledávka 400 zl. stř. do pozůstalosti Jana D. vzata byla.

Dle projednacího protokolu ze dne 25. února 1851, na základě kterého odevzdací listina po Janu D. ze dne 30. prosince 1853 č. 5299. vydána byla, matka Anna D. proti platnosti po-

slední vůle Jana D. žádných námitek nečinila a tento protokol od Anny D. také podepsán jest, mimo to pak odevzdací listina ta v moc práva vzešla a musí se na základě této odevzdací listiny jako veřejné listiny za dokázáno míti, že pohledávka 1000 zl. víd. č. čili polovice 500 zl. víd. č., polovicí jako odkaz kostelní pokladně ve M. a druhou polovicí 500 zl. víd. č. dědicům zůstavitele Jana D. právoplatně přiřknuta byla a že Anna D. mlčky k tomu své svolení dala.

Dodatečnou odevzdací listinou po Anně D. ze dne 10. dubna 1867 č. 1274., podle které M. D. odevzdána jest částka 42 zl. r. č. nemůže býti rušena právoplatná odevzdací listina ze dne 31. prosince 1853 č. 5299. a nemohlo tudíž 42 zl. ještě jednou M. D. odevzdáno býti.

C. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 3. října 1883 č. 26364. rozsudek c. k. okresního soudu potvrdil v první části, co se však týče odstavce: že zástavní právo pro tuto na M. D. výměrem ze dne 19. února 1883 č. 1059. obnosem 42 zl. stř. s 5% úrokem převedenou pohledávku neplatným a bezúčinným jest a že také toto právo zástavní na základě rozsudku vymazáno býti může, pak v odstavci útrat v tom směru změnil, že se touto částí závěrečné prosby žaloba J. D. zamítá a že se útraty sporu v první instanci na vzájem zrušují a to z následujících

důvodů:

Jelikož se obě k pozůstalostním spisům po J. D. odvolaly, musí se těchto, o něž první soudce své rozhodnutí opírá, také od vrchního soudu hleděti k posouzení otázky, zda-li Anna D. s pojetím jí patřící polovice 200 zl. stř. z pohledávky 400 zl. stř., na základě dluhopisu J. D. ze dne 8. března 1829 na usedlosti č. p. 106. a pozemcích pro manžele Jana a Annu D. právem zástavním zjištěné do projednávání a odevzdání pozůstalosti po J. D. srozuměna byla a není-li v tomto případě pouze omylu, jak tvrdí žalovaný. Uvedený dluhopis udává jakožto důvod povstání dluhu, „že Josef D. svým rodičům Janu a Anně 400 zl. stř. dlužen jest, které mu o převzetí postoupeného a prodaného selského pozemku č. p. 106. od zmíněných rodičů hotově zapůjčeny byly."

V posledním pořízení ze dne 22. ledna 1850 odst. 4. ustanovil Jan D.: „na nadaci pro M. duchovenstvo odkazuji 500 zl. víd. č. z dluhu 1000 zl. stř., jež mně syn Josef dlužen jest, druhých 500 zl. víd. č. odkazuji 4 dětem k rozdělení" atd.

V projednacím protokole ze dne 25. června 1851 k č. 5299. konstatuje se toto poslední pořízení a Josef D. vyslovil se při tom, že ničeho dlužen není, otec že mu nikdy 1000 zl. r. č. nepůjčil. Na to vyjádřila se přítomná Anna D., od níž protokol podepsán jest, že tento dluh následovně povstal: „že ona (totiž Anna D.) synu Josefu usedlost č. pop. 106., kterou po svém otci sdědila za 7000 zl. r. č. prodala, jelikož ale smlouvu jen na 6000 zl. r. č. učinili, tedy kupující syn Josef obligaci na 1000 zl. r. č. podepsal aneb vystavil, již syn Michal k soudu složil a která v knihách na statku č. pop. 106 v M. od něho koupeném zjištěna byla. Anna D. naznačila tudíž celou pohledávku, o jejíž identitě s onou z dluhopisu dle projednacích spisů po Anně D. žádné pochybnosti býti nemůže, jakožto jí patřící a jest tudíž přímo vyloučeno, že i v tomto směru omyl jest, dle kterého by byla Anna D. myslila, že se jedná jen o pohledávku Janu D. samotnému patřící, kteráž mylně a celým obnosem 400 zl. stř. byla projednání za základ položena, že však skutečně pouze polovicí 200 zl. existuje.

Dle toho nemohla, jak již první soudce správně odůvodnil, polovice pohledávky Anny D. více podruhé a v jiných částech a částečně jiné osobě — žalovanému — tomuto obnosem 42 zl. r. č. — odevzdána býti a jelikož se výměrem ze dne 9. února 1883 č. 1059. povolený a vykonaný převod obnosu 42 zl. r. č. z polovice pohledávky 200 zl. stř. pro Annu D. knihovně připsané pouze na bezúčinné odevzdací listině ze dne 10. dubna 1867 č. 1274 zakládal, byl převod tento právem za neplatný a bezúčinný prohlášen a uznáno, že žalovanému M. D. z odevzdání na základě tohoto výměru vykonaného žádné pohledávky nepřísluší a může tento převod na něho vymazán býti.

Z toho ale, že částka 42 zl. r. č. s $5^0/_0$ úroky z polovice pohledávky 200 zl. stř. na základě dlužného upsání ze dne 8. března 1829 na usedlostech žalobcových ještě na jmeno Anny D. váznoucí na M. D. platně převedena býti nemohla, nenásledovalo ještě, že zástavní právo pro tuto částku 42 zl. r. č. v oněch 200 zl. stř. obsaženou po právu nestává a vymazána býti může; výmazem převodu naopak ona pohledávka 42 zl. r. č. jako pohledávka Anny D. knihovně opět oživne a může právo zástavní teprvé tehda vymazáno býti, až zaniknutí této částky oproti oprávněné aneb jejím prokázaným právním nástupcům prokázáno bude, což se v přítomném sporu právě nestalo.

Na tomto zakládá se částečně zamítnutí žalobní prosby.

K dovolací stížnosti žalobcově a k mimořádné dovolací stížnosti žalovaného rozhodl c. k. nejvyšší soud následovně: Mimořádná dovolací stížnost žalovaného se zamítá, k dovolací stížnosti žalujícího pak rozsudek vrchního soudu zemského v odstavci měnícím, ze kterého bylo se dovoláno, co se týče věci samé se potvrzuje, co se týče výroku o útratách sporu první instance však má rozsudek c. k. okresního soudu v Jilemnici zůstati v platnosti.

Důvody.

Dovolací stížnost žalovaného jest mimořádnou, poněvadž směřuje proti stejným rozhodnutím obou nižších stolic, kterýmž pohledávka žalovaného 42 zl. r. č. s 5% úroky jakožto na právu se nezakládající, knihovní převod na žalovaného za neplatný a bezučinný uznán byl. Žalovaný žádá změnu obou těchto rozhodnutí, tudíž úplné zamítnutí žaloby.

Jelikož spor veden byl stručně, se tato mimořádná dovolací stížnost dle §. 51. dv. d. ze dne 24. října 1845 č. 907. sb. s. z. nepřipouští a musí se zamítnouti.

Odevzdací listinou ze dne 10. dubna 1867 č. 1274. byla žalovanému M. D. z pohledávky Anny D. 200 zl. stř. knihovně zjištěné část 42 zl. r. č. odevzdána a na něho knihovně převedena.

Z toho, že žalobce tvrdí, že toto odevzdání jest neplatné, vychází pouze, že žalovanému z pohledávky Anny D. 200 zl. stř. část 42 zl. r. č. nepatří, a na něho přenešena býti nemohla, tedy neplatnost pohledávky a převodu jejího na žalovaného.

Pokud prosba žalobní činí nárok na výmaz práva zástavního za převedenou na žalovaného částku 42 zl. r. č., obsahuje pluris petitio v žalobě neodůvodněnou, poněvadž právo zástavní za tuto jednu část zjištěné sumy 200 zl. stř. se neruší odstraněním nároku žalovaného M. D., spíše právo zástavní ohledně této částky pro Annu D. opět obživne.

Tuto žádost žalobu přesahující nemohl vrchní soud opravit, nýbrž musel ji výrokem první rozsudek měnícím odstraniti, jelikož se jedná o část žalobní prosby.

V tomto směru byla tudíž dovolací stížnost žalujícího zamítnuta a rozsudek vrchního soudu potvrzen.

Naproti tomu jest dovolací stížnost co se týče výroku o útratách oprávněna, a byl rozsudek c. k. okr. soudu potvrzen, poněvadž když tato pohledávka žalovaného 42 zl. r. č. s 5% úroky z uvedené odevzdací listiny za nepozůstávající a převod neplatným

prohlášen byl, žalovaný za úplně propadajícího dle §. 24. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. míti se musí, ano se ho více netýká, zdali právo zástavní za pohledávání 42 zl. r. č. pro jinou a pro kterou osobou platným zůstává, a ostatně o tom, zdali toto právo zástavní vymazáno býti má, jednáno nebylo.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 19. února 1884 č. 4920.

Lustig.

Příspěvek k řízení exekučnímu dle §. 298. ob. s. ř. a dvor. dekr. ze dne 7. května 1839 č. 358. s. z. z.

Hrabě Zdeněk St. podal na manžele Karla a Karolinu L., nájemce dvorů ve V. dne 19. června 1882 pod č. 4139., 4140., 4141., 4142. a 4143. žaloby o zaplacení částek 6198 zl., 2295 zl. $14^1/_4$ kr., 723 zl. $7^3/_4$ kr., 513 zl. $11^1/_5$ kr. a 366 zl. 16 kr., a žádal zároveň, aby řízení exekuční dle §. 298. ob. s. ř. a dvor. dekretu ze dne 7. května 1839 č. 358. s. z. z. zavedeno bylo.

Všech pět žalob opíralo se o smlouvu pachtovní, danou ve Vídni dne 3. května 1881, a každé zvlášť byla přiložena listina a sice: 1) žalobě pro 6198 zl. odevzdací protokol ze dne 14. května 1881, 2) žalobě pro 2295 zl. $14^1/_4$ kr. seznam ze dne 20. června 1881, 3) žalobě pro 723 zl. $7^3/_4$ kr. inventář ze dne 14. května 1881, 4) žalobě pro 513 zl. $11^1/_5$ kr. seznam ze dne 20. června 1881, 5) žalobě pro 366 zl. 16 kr. inventář ze dne 14. května 1881.

Smlouva pachtovní ze dne 3. května 1881, kterouž hrabě Zdeněk St. žalovaným manželům Karlu a Karolině L. své dvory V. a N.-D. na 12 let (od 1. května 1881 do 30. dubna 1893) za roční činži pachtovní 8000 zl. propachtoval, a dle kteréž manželé tito zavázali se, že právi jsou solidarně z dodržení veškerých podmínek pachtovních, obsahuje dva pro spory tyto podstatné články:

Čl. 16. Zaseté jarní a zimní obilí na počátku pachtu, jetelové semeno, mají pachtéři dle množství skutečně osetého, a v naturálním rozpočtu zřejmého v průměrných cenách dle hlavní knihy důchodní z r. 1880 do důchodu hraběcího ve dvou ročních lhůtách a sice 1. června 1882 a 1. června 1883 hotově zaplatiti.

Čl. 19. Zásoby píce, slámy a plevy budou odváženy, vozy, hospodářské náčiní a stroje odhadnuty a dle dohodnutí pachtéři

koupí převzaty, a musí je pachtéři, převezmou-li je, ve dvou ročních lhůtách a sice 1. června 1882, a 1. června 1883 do důchodu hraběcího zaplatiti. Kdyby pachtéři dobytek převzíti chtěli, byl by také odhadnut, pokud by správa panství jej přenechati chtěla, a částka za dobytek ten připadající musila by do hraběcího důchodu polovicí dne 1. června 1881, a polovicí dne 1. června 1882 zaplacena býti.

Smlouvu tuto podepsal hrabě S. a manželé Karel a Karolína L. se dvěma svědky. Hospodářské příslušenství, o jehož převzetí v článcích shora uvedených zmínka se činí, převzali pachtéři od hraběte S. a sice: 1) dobytek v ceně 12396 zl., 2) obilí za 4590 zl. $28^1/_2$ kr., 3) stroje za 1446 zl. $14^1/_4$ kr., 4) píci za 1026 zl. $22^1/_4$ kr., 5) nářadí v ceně 732 zl. $31^3/_4$ kr. O převzetí věcí těch sepsány byly seznamy již shora uvedené totiž: 1) odevzdací protokol, kterýž v úvodu obsahuje, že dle smlouvy pachtovní již citované dobytek se pachtéřům odevzdává, že titéž jej ve dvou lhůtách 1. června 1881 a 1. června 1882 zaplatiti mají; dále uvedeny jsou kusy dobytka odevzdané s cenou jeho, a připojen dodatek, že dobytek ten byl v dobrém stavu převzat, a že se pachtéři zavazují 12396 zl. zaplatiti polovicí 1. června 1881, polovicí 1. června 1882. Seznamy svrchu pod číslem 2) a 4) uvedené vypisují jen druhy obilí a cenu odhadní a mají klausuli, že dle čl. 16. smlouvy pachtovní mají pachtéři cenu vyšetřenou polovicí 1. června 1882 a polovicí 1. června 1883 zaplatiti do hraběcího důchodu. V inventářích pak o strojích a nářadí svrchu pod č. 3) a 5) uvedených stvrzuje Karel L. příjem věcí blíže popsaných a zavazuje se, že cenu vyšetřenou ve dvou lhůtách 1. června 1882 a 1. června 1883 zaplatí.

Seznamy ty podepsal všechny hrabě S., odevzdací protokol č. 1. a seznamy č. 2. a 4. podepsali manželé pachtující oba, kdežto inventáře č. 3. a 5. podepsal toliko Karel L. sám. Dva svědkové uvedeni byli pouze na seznamích č. 2. a 4.

C. k. okresní soud v Uhl. Janovicích výměry ze dne 20. června 1882 č. 4139.—4143. povolil o všech těchto žalobách řízení exekuční.

Manželé Karel a Karolina L. stěžovali si na to uvádějíce, že listiny nebyly v prvopise založeny, že smlouva pachtovní jen mimochodem o prodeji hospodářského příslušenství pojednává, a že o tom smlouva teprvé učiněna býti měla, přílohy pak č. 1.—5., že v příčině té prý ničehož neobsahují, ježto psány jsou osobou třetí, č. 1., 3. a 5. bez svědků, 3. a 5. bez podpisu Karolíny L. a nejsou tudíž listinami plné víry požívajícími.

C. k. vrchní soud zemský rozhodnutími ze dne 11. července 1882 č. 19645., 19646., 19691., 19692. a 19693. stížnosti žalovaných zamítl,

poněvadž

se prosba žalobní opírá o přílohy, kteréž dle §. 114. ob. s. ř. oproti žalovaným plné víry zaslouží, a není ustanoveno v §. 298. ob. s. ř. a dvor. dekr. ze dne 7. května 1839 č. 358. s. z. z., že by již v žalobě listiny v prvopise založeny býti měly.

Mimořádnou stížnost revisijní c. k. nejvyšší soud zamítl

poněvadž

nedostává se podmínek, jež vyžadují se dle dvor. dekretu ze dne 15. února 1833 č. 2593. s. z. z. ku změně souhlasných rozhodnutí nižších stolic.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 16. srpna 1882 č. 9507., 9508., 9509., 9510. a 9516.

Vavřinec Stemberg,

O žádosti za exekuci k zjištění má soudce hned rozhodnouti a není jeho věcí, by pouštěl se do otázky, zdaž nutno exekuci k zjištění v celém objemu dle žádosti povoliti a vykonati.

Jakmile v případě právě sděleném vyřízení druhé stolice došlo, ustanoven byl rok o žalobách č. 4139.—4143. Žalovaní především na žaloby ty podali vyjádření, kdež proti listinám k vývodům v stížnostech již uvedeným poukazujíce žádají, aby prosbě žalobní za povolení exekuce k zjištění — sekvestrací pachtovních práv manželům Karlu a Karolině L. ke dvorům V. a N.-D. příslušících jakož i exekučním zájmem svršků — místa dáno nebylo, a sice proto, že dluh pěti žalobami shora vymáhaný 10095 zl. 49$^{1}/_{8}$ kr. obnáší, že hrabě S. kaucí 6000 zl., pak pohledávkou 1000 zl., již za náklad na stavbu žalovaní proti němu mají, dostatečně ukryt jest, tak že by jen za zbytek 3000 zl. záruky neměl. Poukazujíce dále k úrodě dvou dvorů a k množství dobytka, žádají, aby po případě povolena byla jen exekuce k zjištění zájmem dobytka, jenž za nekrytý obnos 3000 zl. dostatečnou jest jistotou. Taktéž proti sekvestrovi A. R. správci panství v žalobě navrženému namítají, že jako úředník žalujícího předpojat jest. Podavše ve všech pěti sporech vyjádření to, dali na žalobu prvou v příčině 6198 zl.

odpověď, a když úřadní hodiny tím uplynuly, žádal žalující ve všech pěti sporech, aby exekuce k zjištění dle žalobní prosby a sice jak sekvestrací pachtovních práv, tak zájmem svršků povolena, a v žalobě navržený správce panství sekvestrem byl ustanoven, protestoval proti vyjádření se žalovaných, a sekvestry od žalovaných po případě navržené nepřijal.

C. k. okresní soud výměry ze dne 28. července 1883 k č. 4139.—4143. povolil podle příloh žalobních vzhledem k tomu, že řízení exekuční druhou stolicí právoplatně bylo povoleno, mimořádná stížnost účinku stavicího nemá, kauce pachtovní 6000 zl. sloužíc k zjištění práv z pachtu plynoucích, nemůže k zjištění ceny trhové za hospodářské příslušenství vzata býti, a pohledávka žalovaných proti žalobci z důvodu náhrady za stavbu částkou 1000 zl. dostatečné jistoty neposkytuje, podle §. 298. ob. s ř. a dvor. dekretu již citovaného exekuci k zjištění, a sice předkem sekvestrací pachtovních práv Karla L. a Karoliny L. ke dvorům V. a N.-D., a ustanovil sekvestrem J. H., kteréhož ani žalující ani žalovaní nenavrhli.

Žalobce byl ale s další částí prosby žalobní, aby exekuce k zjištění zájmem svršků povolena byla, prozatím na výsledek zavedení sekvestrace a dobrozdání znalců, již k zavedení tomu vzati býti mají, poukázán, a ponecháno rozhodnutí o tom, zdaž exekuce k zjištění zájmem svršků povolena býti má, až jak dobrozdání znalecké vypadne — z důvodu toho, že jest tendencí zákona (byť i připouštěl současné vedení práva k zjištění zajmutím, odhadem a sekvestrací), věřitele potud ukrýti, pokud to k zjištění pohledávky zažalované s příslušenstvím nutno jest, a v případě tomto, kdež povolena byla sekvestrace pachtovních práv a požitků dvou dvorů pravdě podobno jest, že úroda dvou dvorů (pojištěná na 50000 zl.) dostatek jistoty poskytne žalobci vzhledem k znění §. 6. min. nařízení ze dne 18. července 1839 č. 130. ř. z. o obmezení exekuce zjišťovacích pojednávajícího. Že osoba třetí sekvestrem byla zřízena, odůvodněno dle §. 295. ob. s. ř., poněvadž se strany na sekvestru nedohodly. Stání k uvedení sekvestra bylo v nejkratší době odbýváno, a znalci prohlednuvše úrodu, čistý její vytěžek na 28600 zl. ustanovili.

Na výměry ze dne 28. července 1882 stěžovaly si obě strany a sice žalující, že zjišťovací zájem svršků nebyl hned povolen, a jiná osoba, nežli on navrhl, byla sekvestrem ustanovena, a žalovaní, že vůbec exekuce k zjištění byla povolena.

C. k. vrchní soud zemský rozhodnutími ze dne 22. srpna 1882 č. 24098.—24102. vyhověl částečně stížnosti žalobcově, zrušiv výměry prvé stolice v odstavci, kdež žalobce byl se žádostí za zjišťovací zájem svršků na dobrozdání znalecké poukázán, a nařídil, aby o žádosti té hned bylo rozhodnuto. Stížnost žalovaných byla zavrhnuta, a žalujícímu díl útrat stížnosti proti žalovaným přisouzen,

poněvadž

prvý soudce uvádí sám, že zákon současné vedení práva zájmem, odhadem a sekvestrací připouští — §. 298. ob. s. ř., dv. dekret ze dne 7. května 1839 č. 358. s. z. z. §. 4. min. nař. práv ze dne 18. července 1859 č. 130. ř z. a dvorní dekret uvedený jen dí, že žalobci, není-li dostatečně ukryt, exekuce k zjištění povolena býti má, a tudíž není-li jistoty dostatečné, exekuce bezvýminečně povolena býti má, anižby věcí soudce bylo vyšetřovati, zdaž ten či onen způsob vedení práva potřebné jistoty poskytne, a citovaný §. 6. min. nařízení ze dne 18. července 1859 č. 130. ř. z. jen o obmezení exekuce již povolené neb vykonané jedná. Naproti tomu byl žalobce se stížností co do osoby sekvestrovy zamítnut, a na prvého soudce poukázán, poněvadž u něho námitky učiněny býti mají, načež o nich prvé stolici rozhodnouti náleží.

Stížnost žalovaných musila zamítnuta býti, poněvadž rozhodnutí prvé stolice na §. 298. ob. s. ř. a citovaném již dvor. dekr. se zakládá, a sekvestrace povolena býti musila, byť i stížnost mimořádná byla podána.

Stížnost žalovaných na tato rozhodnutí c. k. nejvyšší soud zamítl,

poněvadž

řízení exekuční právoplatně bylo zavedeno, žalovaní při stání námitky činili, a za tou příčinou odložení stání nutné bylo, takže žádost za exekuci oprávněna jest dle citov. již dv. dekr. z 1839; poněvadž exekuce k zjištění dle §. 4. min. nař. ze dne 18. července 1859. č. 130. ř. z. zajmutím neb sekvestrací movitých neb nemovitých věcí, neb oběma způsoby zároveň vedena býti může, ustanovení to i v tomto případě dle §. 11. téhož min. nařízení místo má, a stížnost žalovaných na souhlasná rozhodnutí obou stolic odůvodněna není; poněvadž dále dle §. 5. cit. naříz. soudce žádost za exekuci ke zjištění bez výslechu obou stran, tudíž hned rozhodnouti má, a za tou příčinou není jeho věcí, pouštěti se do

otázky, zdaž nutno jest exekuci k zjištění v celém objemu té žádosti povoliti a vykonati, ale v příčině té žádost žalovaných dle §. 6. cit. min. nař. vyčkati a teprvé pak o ní rozhodovati má; poněvadž vzhledem k citovaným shora zákonům c. k. vrchním soudem zemským výměr prvé stolice, pokud vyřízení žádosti žalobcovy za exekuci k zjištění zájmem svršků na pozdější dobu odročeno, a od vyšetření závislým učiněno bylo, právem zrušeno a neprodlené vyřízení žádosti té nařízeno bylo; poněvadž konečně rekurrenti při stání o exekuční žalobě položeném i žádost tam vznesenou za exekuci k zjištění nesprávné předmětem vyjádření učinili, a tudíž protivyjádření vyvolali, výměr prvé stolice když po jednání vynesen byl, a za tou příčinou přisouzení útrat stížnosti s výsledkem se potkavší zněním §. 26. zákona ze dne 16. května 1874 č. 69 ř. z. odůvodněno jest.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 3. října 1882 č. 11406. až 11410.

Vavř. Stemberg.

Jiný příspěvek k řízení exekučnímu dle §. 298. ob. ř. s. a dv. dekr. ze dne 7. května 1839 č. 358. s. z. z.

Když druhá lhůta ku zaplacení příslušenství hospodářského dnem 1. června 1883 dospěla a pachtéři Karel a Karolina L. částek těch nezaplatili, podal na ně hrabě Zděnek S. dne 6. června 1883 žaloby: pod č. 3875. o zaplacení 2295 zl. 14½ kr., pod č. 3876. o zaplacení 723 zl. 7 kr. a pod č. 3878. o 366 zl. 16¾ kr., žádaje zase, aby řízení exekuční povoleno bylo, kteréžto žádosti vyhověno.

K stížnosti žalovaných na tyto výměry potvrdil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 3. července 1883 č. 19095. pokud se týče výměru č. 3875. o žalobě pro 2295 zl. 14¼ kr., zavedení řízení exekučního, však pokud se týče žalobních výměrů č. 3876. a 3878., vydaných podle týchž listin shora pod I. uvedených 1. & 5., změniv výměry první stolice, zamítl žádost za zavedení řízení exekučního a nařídil, aby řízení zákonem předepsané bylo zavedeno,

poněvadž

byť i dle dv. dekr. ze dne 13. února 1845 č. 217. s. z. z. strana naeena nebyla k žalobě exekuční již originály listin přiložiti, a smlouva lit. A., kteráž solidární závazek žalovaných již v úvodu naznačuje,

proti nim dle §. 114. ob. s. ř. plný důkaz činila, zavedení řízení exekučního překáží okolnost, že žaloba o solidární zaplacení směřuje též proti Karolině L., táž ale přílohu pojednávající o množství odevzdaných předmětů a o ceně trhové za tyto předměty k zaplacení převzaté, nepodepsala, ano i ze spisů nevychází, že by manžela svého ku převzetí věcí a vydání vyjádření v příčině ceny trhové splnomocnila, takže příloha (inventář), kteráž spolu se smlouvou pachtovní výši pohledávky zažalované prokázati má, plného důkazu nečiní.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 3. července 1883 č. 19096. a 19097.

Vavř. Stemberg.

Příspěvek o přednosti exekventův.

Vyřízení c. k. vrchního soudu v Praze ze dne 22. srpna 1882 č. 24098. až 24102. (svrchu str. 571.) došlo dne 24. srpna 1882 pod č. 5634. a 5638., výměrem ze dne 26. srpna 1882 byla následkem rozhodnutí těch povolena exekuce k zjištění zájmem svršků, a výkon byl výpravně nařízen. Den výkonu ve výměru nebyl vytčen, ale uloženo vykonavateli soudnímu poznámkou na aktě, aby exekuci tu dne 31. srpna 1882 vykonal. Téhož dne 24. srpna 1882 došla pod č. 5629. žádost dra. Lva R., kde týž, odvolávaje se na výměr c. k. obchodního soudu v Praze ze dne 6. srpna 1882 č. 47259., došlý dne 9. srpna 1882 č. 5336. — jímž jemu pro pohledávku 12.600 zl. povolena byla mobilární exekuce svršků manželů Karla a Karoliny L. na přihlášení se — žádá za výkon exekuce a oznámení dne výkonu. Na tuto žádost bylo výměrem ze dne 25. srpna 1882 č. 5629. stání k výkonu na den 31. srpna 1882 nařízeno. Tohoto dne byla mobilární exekuce provedena, jak pro pohledávky hraběte S. shora jmenované ku zjištění, tak pro pohledávku dra. Lva R., a sice ve stejném pořadí.

Na výměr ze dne 5. září 1882 č. 5799. výkon exekuce současné oznamující podal hrabě Zdeněk S. stížnost, dovozuje, že jemu přísluší přednost před pohledávkou dra. Lva R.

Stížnost tu ale c. k. vrchní soud zemský v Praze zamítl,

poněvadž

přihlášení se dra. Lva R. k exekuci také dne 24. srpna došlo, dne 25. srpna 1882 vyřízeno bylo, kdežto rozhodnutí druhé stolice pro hraběte Zdeňka S. teprvé dne 26. srpna bylo vyřízeno, tak že nemůže

se právem tvrditi, že by pohledávkám rekurrentovým příslušela přednost, a že by exekuce dra. Lva R. pouze poznamenáním přístupu měla býti vykonána.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 10. října 1882 č. 29157.

Vavř. Stemberg.

Praktický případ k zákonu ze dne 23. května 1883 č. 82. a min. nař. ze dne 1. června 1883 č. 86. a ze dne 10. července 1874 č. 103. ř. z.

Při domku č. pop. 57. nov. v Žeravinách kn. vl. 57. zapsána jest na listu držebnosti jediná jen parcela, totiž stavební prostora kat. č. 15/2; lhůta pro řízení opravovací již uplynula. Ve skutečnosti neobsahuje však parcela č. 15/2. pouze stavební prostoru, nýbrž tvoří ze zadu od potoku částečně, a sice ve výměře 12□° zahrádku, aniž by tato jako zvláštní parcela pozemková byla vyznačena v katastru neb pozemečné knize. Jiří Mynařík, majitel řečeného domku, nyní zbořeniště č. p. 57., prodal pak Apoleně Drábkové přední polovici skutečné stavební prostory č. parc. 15/2. s celou šířkou při ulici a zadní polovici zahrádky č. parc. 15/5. při potoku, k tomu účelu, by každý z nich na své stavební prostoře zvláštní chaloupku si vystavěl.

Žádost za rozdělení stavební prostory č. parc. 15/2. na základě tohoto trhu a znalecké mapky od soukromého inženýra zhotovené c. k. okr. soud ve Strážnici výměrem ze dne 22. března 1884 č. 613. odmítl,

poněvadž

dílčí nákres, podstatnou část přiložené kupní smlouvy tvořící, není od stran podepsaný a poněvadž tímto rozdělením povstaly by zahrádky dvě, pozemkové parcele k č. 15/4. a 15/5., které jako zahrádky měli býti poznačeny číslem, které se na poslední číslo katastru řadí, a poněvadž konečně nově utvořená domovní částice domovním číslem od politického úřadu schváleným opatřena není.

Stížnosti na tento výměr podané a založené na §. 1. zákona ze dne 23. května 1883 č. 82., §§. 23., 42. a 43. odst. II. zák. ze dne 23. května 1883 č. 83. stran udržování evidence v katastru pozemkovém, pak výkonném nař. minist. práv a financí ze dne 1. června 1883 č. 86. ř. z., II. č. 2. („die geänderten oder neu entstandenen Parcellen sind im unmittelbaren Anschluss an unverändert gebliebene

Parcellen darzustellen") a na nař. minist. práv k zákonům o zařízení nových pozemečných knih vyšlém ze dne 10. července 1874 č. 103. ř. z.: §§. 14., 15., 26., 27., 34., 35. a 36. — dal c. k. mor.-slezský vrchní soud zemský místa,

uváživ,

že podepsání situačního plánu stranami smlouvu uzavírajícími v zákoně ze dne 23. května 1883 č. 82. ř. z. předepsáno není, že dále udání popisného čísla, jež odděliti se má od stavební parcely, na které dle udání stěžovatelů ještě žádné stavení nestojí, právem žádati nelze a že konečně dle §§. 34., 14., 15., 26. a 27. nařízení minist. práv ze dne 10. července 1874 č. 103. ř. z. knihovnímu soudu náleží, aby prozatímní poznačení pro nově povstávající parcely volil a katastrálnímu úřadu, pokud se týče geometru, jenž katastr v evidenci chovati má, za příčinou určení definitivního poznačení sdělil.

Nález c. k. mor.-slez. vrchního soudu zemského ze dne 3. června 1884 č. 5422.

Dr. Skácel.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

32) Není zákona, na základě kterého by v Čechách obce mohly býti přidržány, aby zaplatily náklady na ošetřování svých příslušníků, kteří z povinnosti úřadní dle zákona ze dne 10. května 1873 č. 108. ř. z. dodáni byli káznici zemské.

Nález ze dne 27. června 1883 č. 1602., sb. č. 1813.

33) A. chtěl dáti stavbu říditi mistrem zednickým, a byl obcí poukázán, by užil oprávněného stavitele. Stížnosti jeho na toto vyřízení nedalo místa okresní hejtmanství a místodržitelství. Min. vnitra odepřelo o další stížnosti rozhodnouti vzhledem k ustanovením řádu stavebního, který stížnosti na dvě souhlasná rozhodnutí nepřipouští. Správní dvůr soudní neshledal však toto odepření meritalního rozhodnutí důvodné, poněvadž rozhodnutí, o které jde, ač vyneseno bylo za příčinou žádosti za povolení stavby, přec co do podstaty své jest rozhodnutím ve věcech živnostenských a tudíž stížnost k ministerstvu nijak vyloučena není.

Nález ze dne 6. července 1883 č. 1578., sb. č. 1824.

34) Finanční úřady vyměřily A. roku 1882 poplatek jednoduchý a zvýšený z pachtovní smlouvy roku 1872 bez kolku vyhotovené. Správní dvůr soudní zrušil platební příkaz co do poplatku zvýšeného z těchto důvodů: Zákon poplatkový neobsahuje ničehož o tom, kterými akty se přetrhuje pětiletá lhůta promlčení, v příčině trestů poplatkových §. 14. odst. 2. zákona ze dne 13. prosince 1862 č. 89. ř. z. stanovená. Dlužno tedy užiti analogie trestního zákona důchodkového, dle kterého se promlčení přetrhuje toliko předvoláním obviněného. Dle toho sluší i v našem případě míti za to, že k přetržení promlčení vždy se vyhledává, aby poplatník zvěděl o úřadním jednání, kteréž se proti němu zavedlo.

Nález ze dne 3. července 1883 č. 1625., sb. č. 1817.

Denník.

K řádu živnostenskému. Jak známo, byl §. 59. živn. řádu z roku 1859, dle něhož živnost koncessionální po smrti živnostníka vdovou jeho na základě staré koncesse mohla býti provozována, §. 56. novely ze dne 15. března 1883 obmezen v ten smysl, že dotčené oprávnění trvá toliko po čas stavu vdovského. Nálezem ze dne 13. února 1884 č. 1152. rozhodlo ministerstvo vnitra, že dotčené obmezení netýká se oněch vdov, jež vstoupily v druhé manželství prvé, než zákon ze dne 15. března 1883 působnosti nabyl.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenován byl pan rada vrchního s. z. Klement rytíř z Aullů dvorním radou při nejvyšším dvoru soudním.

Uprázdněná místa. Rady u vrchního soudu zemsk. v Praze s příjmy dle VI. třídy. Žádosti do 20. září 1884 k praesidiu vrchního s. z. v Praze. Rady u zemského soudu v Praze s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 20. září 1884 k praesidiu zem. s. v Praze. Soudního adjunkta u obchodního soudu v Praze s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 20. září 1884 k praesidiu zem. soudu v Praze. Soudního adjunkta u obchodního soudu v Praze s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 20. září 1884 k presidiu obchodního soudu v Praze. Rady zem. soudu u krajského soudu v Chebu s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 20. září 1884 k praesidiu krajského soudu v Chebu. Notáře v Bečově. Žádosti do 4. září 1884 k notářské komoře v Chebu. Notáře v Blatně. Žádosti do 22. září 1884 k notářské komoře v Chebu.

O povinnosti soudův užívati jazyka českého jako vnitřního jazyka úřadního.

Pojednává JUDr. **Jan Vašatý**, advokát v Praze.

(Dokončení.)

Za takovýchto poměrů a takového stavu zákonodárství a zvláště pod dojmem nejv. cís. pat. ze dne 15. března 1848, kabinetního listu ze dne 23. března 1848,[15]) jakož i ústavy ze dne 4. března 1849 č. 150. ř. z. neopovážilo se zákonodárství v následující aeře absolutní ani za Bacha, Schmerlinga i Krausa viklati zjevně na rovnoprávnosti pravěkého jazyka českého uvnitř soudů v zemích koruny České.

Cís. patent ze dne 7. srpna 1850 č. 325. ř. z. v příčině zřízení nejv. soudního dvoru ve Vídni vydaný ustanovuje zejmena v §. 18.: „Při sestavování senátu budiž zvláště k tomu zřetele bráno, aby v každém senátě při rozhodování záležitostí právních, jemu přikázaných, byl dostatečný počet radů, kteříž úplně povědomi jsou jazyka, v němž jednání bylo vedeno" v první stolici. §. 27. téhož pat. předpisuje stran vnitřní manipulace: „Jazykem jednacím nejv. soudního a kassačního dvoru jest z pravidla němčina. . . . Bylo-li však jednání v některém jiném jazyku nežli v němčině vedeno, má soud nejvyšší rozhodnutí své i s příčinami vydati v tom jazyku, v němž jednání v první stolici se dělo." — Také pečeť c. k. nejv. soudu má dle §. 30. téhož pat. kolem znaku říšského míti v klasickém, všem národnostem stejně nestranném jazyku latinském slova: „Sigillum Caesarei-Regii Supremi Tribunalis".

Cís. patent ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z. ustanovuje v §. 142. o sdělávání referátu, že sepsán má býti výtah ze spisů sporných, . . . že mají rozhodná místa předložených listin zvláště býti vyznačena, tak aby tím členům senátu poskytnuta byla možnost, posouditi záležitost právě tak důkladně, jako kdyby

[15]) Viz „Právník" str. 510. t. r.

byli sami spisy četli. Rozhodnutí samo má pak dle §. 144. navrženo býti v doslovném znění. V §. 160. (kterýž vedle čl. IV. uvoz. pat. a §. 173. téhož zák. i pro nejvyšší soud při jeho poradách jest závazným) jest předepsáno, že v sezeních poradných má předčítati zpravodaj výtah ze spisů anebo podání samo i své dobré zdání (návrh). Při předmětech snadných může vylíčení toliko oustně se státi; žádání od strany učiněné budiž však vždy, kde slova užitá jsou závažna, od počátku až do konce přečteno. Rozhodná místa přiložených listin mají předčítána býti jiným členem z porady, jenž k tomu cíli spisy má převzíti. Na požádání předsedy nebo jednoho z přísedících dlužno listiny v celém obsahu předčítati. — Kdyby některý z radních strany skutečností byl na omylu, má jemu zpravodaj potřebná vysvětlení ze spisů uděliti. (§. 165.) — Jako zpravodaj (§. 160.), tak má i rada, na jehož návrh nález byl usnešen, nález tentýž sám sepsati (§. 175.) a zapisovatel má jej pak v protokole uvésti. (§. 180. cit. pat.)

Tu nelze se již vyhnouti, aby dotknuta mimotně nebyla zjevná nezákonnost ve vnitřním jednání obou vrchních soudů v král. Českém i v markrabství Moravském, kterýchžto soudů referenti přímo proti naznačeným tuto ustanovením zákona i nálezy i příčiny sepisují také ve věcech českých jen po německu! Což neplatí cit. tyto předpisy pro druhé tyto stolice též jako pro první, jenž je snad alespoň částečně zachovávají? Což nezavazují v §§. 160. až 172. cit. pat. obsažené předpisy vrchní soudy tak jako nejvyšší soud? Či snad má tato třetí ve Vídni sídlící nejv. stolice (jíž apodikticky přikázáno, dle cit. §. 27. pat. ze dne 7. srpna 1850 č. 325. ř. z. rozsudky i příčiny ve věcech českých v řeči české vydávati) strany zachovávání rovného práva jazyka českého více povinnosti k národu Českému nežli vrchní soudové v Čechách a na Moravě?

Ze všech od nás dotud chronologicky a věrně citovaných zákonů i neprávníkům zajisté jest zřejmo, že do nich předpisy Obnov. zříz. zemsk. o rovnosti obou jazyků zemských i co do užívání jich uvnitř soudu jsou pojaty skoro slovo za slovem. Však i předpisy téhož zříz. zemsk. stran povinnosti soudců, znáti oba jazyky zemské dosud jsou platnými, nebyvše nijakým zákonným ustanovením zrušeny, nýbrž spíše imperativně opakovány a pokud se týče v pozdější zákony taktéž pojaty (recipovány).

Tak zejmena shora při pozn. 8) cit. instr. a řád Ferdinanda III. z r. 1644 hned v čl. 1. ustanovuje, „že při ustanovení předsedy a radů při král. českém soudě appellačním na hradě pražském zvláště a bedlivě (insonderheit) k tomu býti má přihlíženo, aby rady soudu toho se stávali jen lidé domácí, české a německé řeči povědomí;“ — tamže v čl. XIV. stran výpravny ustanoveno, „že z dvou sekretářů a dvou registrátorů vždy jeden českého jazyka má býti úplně mocným; ba ani za kancelářského, jichž bylo čtvero, neměl býti přijímán nikdo, kdož by obou jazyků zemských nebyl povědom.“

Poněmčovací a byrokratický proud, hlavně z Vídně, a po zřízení nejvyšší dvorní stolice r. 1762 resp. 1769 zvláště do zemí českých se plížící, zejmena pak též zanedbávání jazyka českého ve školách středních i na vysokém učení, spůsobily toho, že poněmčování se šířilo tou měrou, že znenáhla nebylo ani s dostatek soudců a úředníků, již by potřebám českého lidu byli dovedli učiniti zadost, a že dosazováni libovolně a zákonu na odpor do úřadů a soudů lidé jazyka českého nepovědomí.

K odklizení tohoto zlořádu — ježto se ve veřejných úřadech a u vyšších soudů osoby nacházely, jež jazyka českého slovem i písmem neznaly, — přikázala císařovna Marie Teresie reskriptem ze dne 9. července 1763 vrchnímu soudu zemskému, „že budoucně při obsazování míst radů, úředníků, kancelářských a vyšších míst vůbec — aby zachovávány byly předpisy zřízení zemského a chráněna byla spravedlnost — toliko osoby, jež česky mluví a píší, navrhovány býti mohou.“ [16])

Podobně nařízeno dvorním dekr. ze dne 30. listopadu 1787 č. 750. sb. z. s., „že při obsazování míst předností a radů magistrátních hleděno má býti na znalost jazyka zemského.“

Taktéž přikazuje se naříz. císaře Leopolda II. ze dne 16. června 1791, „že při obsazování místa radního při magistrátu znalost jazyka českého má býti vyžadována.“

Dekretem dv. komise studijní ze dne 23. srpna 1816 č. 1821. ustanoveno, že ve správě politické vždy ti, již jazyka českého jsou znalí, přednost míti mají.

Přísněji pak ještě ustanovují totéž dekrety kanc. dvorské ze dne 26. února 1818 č. 35046. a ze dne 27. února 1833 č. 1797.;

---

[16]) Viz knihu reskr. komory appellační z roku 1759 až 1764 str. 450.—452.

dále praes. přípis kanc. dvorské ze dne 15. prosince 1834 č. 2481., nejvyšš. rozh. ze dne 8. ledna 1835 a dvorní dekret ze dne 16. ledna 1835 č. 204. (sbírka zák. zemsk. z r. 1835 str. 22.), „že aktuaři při magistrátech a soudech trestních jazyků zemských (v indexu k tomuto ustanovení ukázáno výslovně slovy: Kenntniss der böhmischen Sprache), úplně mají býti mocni, s dokladem: Tento opětovný nejvyšší příkaz dodává se zemské vládě, aby co nejpřísněji byl zachováván.“

Tentýž účel mají předpisy dv. dekr. ze dne 20. června 1837 č. 207. sb. z. s. a ze dne 4. listopadu 1840 č. 474. sb. z. s.

Podobné ustanovení obsaženo jest též v §. 5. cís. pat. ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z., „že žadatelé za místa konceptní při soudech vykázati se mají znalostí jazyků dle zvláštních předpisů, a dle naříz. ze dne 10. října 1854 č. 262. ř. z. §. 20. ad *d*) má kandidátům soudnictví v dekretu o jejich spůsobilosti dosvědčeno býti, ve kterých jazycích jsou k vykonávání služby soudnické spůsobilými.

Hledíc k podanému výkladu na §. 13. ob. ř. s. a ke všemu, co tuto bylo uvedeno, netřeba k důkazu, že předpisy Obnov. zříz. zemského o rovnosti obou jazyků dosud jsou v platnosti, ještě dokládati, že František II. patentem ze dne 1. srpna 1804 — přísahav ovšem při korunovaci zachovávati ustanovení zřízení zemského, — také výslovně platnost Obnov. zřízení zemsk. i deklaratorií slavnostně stvrdil; netřeba opětovati též, že Ferdinand V. — vykonav 1836 tutouž přísahu — roku 1848[17]) rovnost obou národností a jazyků dle předpisů Obnov. zřízení zemského k úplné platnosti přivésti přikázal. Jestiť tedy platnost uvedených předpisů Obnov. zříz. zemského dle zásad právních zřejma, poněvadž předpisy ty — všem zemím koruny České společné — nebyly ani zrušeny (derogovány), ani změněny, nýbrž spíše, jakož z uvedených postupně zákonů patrno, do těchtýchž nejvíce do slova pojaty (recipovány).

Tomuto veřejnému právu národní rovnosti po dvě stě dvacet pět let a až dosud nižádným zákonem nerušenému, teprv v r. 1852 ve stínu absolutismu a libovůle odvážila se zaslepená poněmčující vášeň ministra Krausa škodu působiti. Vydalť 23. května a 30. června 1852 pod č. 11815. a 8153. tajná, světla veřejnosti se štítící nařízení, aby na soudech uvnitř užíváno bylo toliko němčiny. Na-

---

[17]) Viz „Právník“ t. r. str. 510.

řízení ťato proti uvedeným zákonům (contra legem) vydaná jsouť ovšem právnicky neplatna a ničímž. Byloť to hrubé násilí ku zkáze jazyka českého namířené a mohlo se jen v Rakousku, kdež prý „i nepodobnosti k pravdě jsou možny“, přihoditi.

Bohužel cítí však národ český (jakož shora již částečně vytknuto) dosud zhoubné následky této bezpříkladné libovůle; neboť notoricky známo, že soudové všech stolic houževně drží se do dneška zkázonosného nařízení toho, ačkoli jim ve všech stolicích dle čl. VII. zákl. zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 144. ř. z. jednak přísluší právo „zkoušeti platnost nařízení vládních“, jinak ale dle čl. VIII. téhož zák. se jim ukládá a oni přísahou povinnost přijímají všech zákonů a zejména též základních zákonů státních neskráceně zachovávati a dle §. 46. cis. pat. ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z. od předpisů zákona libovolně nikdy se neuchylovati!

Kdyby však uvedená Krausovská nařízení ani tak přímo proti zákonům nečelila a nezákonnost jich tak patrnou nebyla: přece by každému povážlivému soudci nezákonnost ta jasnou býti musela již proto, že v žádném spořádaném státě vůbec není vykonné moci, jíž by příslušelo právo, staleté zákony ústavní celého království a přivtělených zemí, jich právo veřejné, tajnými nařízeními jediného člena vlády libovolně rušiti. Ovšem také v Rakousku není zákona, že by vládě příslušela podobná práva; naopak jsou spíše ministři zodpovědni za to, aby nejen výkony vládní v jich obor sahající, děly se dle zákona, nébrž aby též podřízené úřady zákony zachovávaly a k tomu třeba-li vládou též donuceny byly. (Čl. IX., XI. a XII. zákl. zák. st. ze dne 21. prosince 1867 č. 145 ř. zák.).

Kdyby však stran zřejmé neplatnosti uvedených nařízení min. Krausa vůbec pochybnosti nějaké ještě pro právníka býti mohlo, pak musela tato po výdání čl. XIX. zákl. zák. st. ze dne 21. prosince 1867 č. 142. ř. zák. naprosto vymizeti; neboť zákonem tímto rovnoprávnost všech jazyků zemských bez všelikých podmínek jest uznána. — Skoro jest zbytečno tu vyvraceti, že by předpis čl. XIX. obsahoval pouhou zásadu; jestiť to lichá vytáčka, na niž teprv po jedenáctiletém trvání a platnosti zákl. zákonů příkrá vládní oposice německá v rozpacích svých byla připadla a kteráž sem tam i jinde nerozvážně se opakuje; neboť soudové vůbec a říšský soud zvláště často dovolává se ve svých nálezích téhož čl. XIX. co

platného zákona, nikoliv co pouhého principu. Tak děje se ku př. v nálezích ze dne 25. dubna 1877 č. 91.[18]) a ze dne 13. července 1880 (v známé záležitosti o zřízení německé školy v Brodech). Též ale patrno, že strana tak zv. ústavověrná byla by zajisté v době svého vladaření od r. 1867 až do r. 1879 dosti nalezla času provésti udávanou zásadu rovnosti, jako jiné zákl. zákony provedla, kdyby ve čl. tomže jednak šlo o pouhou zásadu, jednak kdyby tatáž zásada zákony tak mnohými shora citovanými již dostatečně nebyla rozvedena. Nejedná se tedy o vydání zákonů nových, nébrž ve skutečnosti o plnění zákonů dosud platných, čl. XIX. z. z. stvrzených, pro národ český však dosud jen na papíře jsoucích.

Shora provedeno, že předpisy Obnov. zříz. zem., do dalších zákonů postupně až do cís. pat. ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z. a částečně i do cís. pat. ze dne 7. srpna 1850 č. 325. ř. z. nejvíce do slova byly pojaty (recipovány).[19]) Dle těchto posledních cís. pat. i všech dřívějších zákonů mají soudové povinnost, česká podání přijímati a česky vyřizovati; na soudech sborových má zpravodaj (referent) ze spisů výtah sám sepsati, k němu svůj návrh s doslovným uvedením petita a pak příčiny (s naznačením závažných míst od slova do slova) přičiniti; v poradě pak samé má zpravodaj buď podání (exhibitum) anebo výtah ze spisů, pak svůj návrh s uvedením petita slovo za slovem a konečně příčiny s doslovným naznačením závažných míst předčítati, — má o takovéto poradě protokol s uvedením všech důležitých skutečností a zvláště nálezu od slova do slova býti sepsán; kdyby pak nález dle návrhu jiného radního měl přijat býti, má tentýž radní nález s příčinami sám sepsati a toliko nálezy v poradách přijaté mají vypraveny (expedovány) býti.

Z těchto předpisů zákonných zjevno, že, je-li podání (exhibitum) české a má-li totéž podání aneb výtah z něho, pak

[18]) Viz sbírku od Hye vydanou sv. III. č. 129. str. 593.

[19]) Že v těchto zákonech jmenován není přímo jazyk český ani německý, nébrž jazyk „v němž ve stolici první bylo jednáno" (viz. §§. 18. a 27. pat. ze dne 7. srpna 1850 č. 325. ř. z.), stalo se jako při kodifikaci §. 13. ob. ř. s. proto, aby zákony ty hodily se svou všeobecností nejen pro země koruny České, nébrž i pro všechny ostatní, pro něž byly vydány, v nichž však jiných ještě užívá se jazyků a v nichž také jako v Uhrách též rozličné předpisy stran užívání jazyků tehdá byly v platnosti.

svůj návrh a příčiny zpravodaj předčítati, — má tento výtah i návrh s příčinami též česky sepsán i předčítán býti, a že jednání (potazy) mají se tolikéž po česku díti. To leží jednak ve slovích všech citovaných zákonů, jednak v povaze věci samé; neboť nižádný referent soudní nemá formalní zákonnou kvalifikaci přísežného tlumočníka a nelze mu tudíž za správnost překladu se zaručiti. Povaha věci to sebou přináší tudíž, že výtah ze spisů sepsán má býti v jazyku, ve kterémž dotýčný spis jest sdělán; neboť jinak proti povaze věci prazbytečně a jen zákonu na odpor stěžovala by se zpravodaji soudnímu jeho práce, kterouž že svědomitě a dle nejlepšího svého vědomí konati bude, přísežně slíbil.

Kdyby však třeba i tak jasně v naznačených zákonech obsaženo nebylo, že výpis i návrh s příčinami a potazy při poradě, protokol poradní v jazyku podání, tedy při českém česky z pravidla alespoň na soudech stolice první a druhé díti se mají, pak by totéž již zjevno bylo a contrario z předpisu §. 27. cit. cís. pat. ze dne 7. srpna 1850 č. 325. ř. z., jenž ustanovuje, že toliko u c. k. nejvyššího soudu jenom z pravidla má býti jazyk německý jednacím, — že toliko tam potazy a protokol po německu se vésti mají, že však, jakož svrchu již dotčeno, i nejvyšší soud nález svůj i s příčinami v jazyku, v jakémž na první stolici jednáno bylo, vydati má. — Tomu též zřejmě nasvědčuje i předpis §. 183. pat. ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z., ustanovující, že patentem tímto výminečné předpisy stran vedení protokolů na soudě nejvyšším se nemění, t. j., že tytéž předpisy o vedení protokolu v řeči německé jediné a toliko pro nejvyšší soud platí, a že tudíž dle ostatních shora cit. předpisů (včetně cís. pat. ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z.) pro soudy první a druhé stolice v témž příčině jazyk podání (exhibita) má a může rozhodovati. Ostatně jest notoricky, že při věcech českých, ať bagatelních či ústních (u okr. soudů) či trestních (v stolici první) skutečně veřejně česky se jedná, a že v případě zavedení moderního ústního řízení místo nynějšího písemného, pojednou také dle povahy věci hráze poněmčovací by byly vesměs strženy a po česku jednati by se muselo.

Ohleduěmež se však nyní, jakže v našem processu písemném cit. platné předpisy zákonů se zachovávají? Notoricky známo, že zpravodaj z pravidla i ve věcech českých již v první stolici sdělává výpis ze spisů po německu, že pak z takovéhoto nekontrolovaného překladu sepisuje po česku rozsudek s příčinami,

a v senátě že čte svůj německý výpis vedle českého rozsudku a příčin a že se mimo to potazy a protokoly též výhradně po německu vedou. — V druhé stolici k těmto nezákonnostem o sdělání výpisu, vedení potazů a protokolů v českých věcech přidružuje se další patrná nezákonnost sepisování i rozsudků německých a příčin, kdežto odvěkému domácímu jazyku českému nehledíc na zákon jako hlíze jest se tu vyhýbáno. Nálezy německé s příčinami převádějí se teprv libovolně zřízenými známými překládárnami, v nichž nejvíce mládež právnická dosud bez zkušenosti všeliké jest zaměstnána. — Rovněž na nejvyšším soudě proti předpisu §. 27. cís. pat. ze dne 7. srpna 1850 č. 325. ř. z. nálezy i s příčinami ve věcech českých dosud toliko po německu jsou sepisovány a vydávány.

Dle nynějšího sestavení tohoto nejvyššího tribunalu také předpisu §. 18. téhož pat., „že v každém senatě má býti dostatečný počet radů (v plenum dle §. 15. téhož zák. s předsedou 15 členů), kteříž úplně jsou povědomi jazyka, v němž jednání na první stolici se vedlo“ — ani nelze zachovávati. Ba nejen tam, i ve druhých, za časté i v prvních stolicích nacházejí se dosud osoby jazyka českého, jazyka většiny obyvatelstva, buď zcela buď částečně neznalé. A tak stává se, že o „cti, hrdlech a statcích“ v zemích českých rozhodují za časté lidé jazyka českého neznalí, lidé, již by dle předpisu §. 591. ob. zák. obč. ani spůsobilými nebyli svědky poslední vůle téhož testatora, již by též ovšem vůli tu pro neznalost jazyka ani sepsati nedovedli, kdyby jim povinnost taková dle §. 92. cís. pat. ze dne 20. listopadu 1852 č. 251. ř. z. připadla.

Ze smutných těchto úkazů o nezachovávání zákonů nelze se ubrániti dojmu trapnému, že národ český tatáž bezpráví, jakáž připravil mu absolutismus a v nichž pokračoval lžiliberalismus, ještě nyní i za pětiletého trvání smiřovací éry snášeti musí; nehledíc se dosud k cit. předpisu §. 46. cís. pat. ze dne 3. května 1853 č. 81. ř. z., „že soudce od předpisu zákona nikdy libovolně se odchylovati nemá,“ — dále k §. 92., „že soud nejvyšší poklesky první a druhé stolice má vytýkati, kárati, ministru práv sdělovati“ — a jde konečně vše tak, jako by dle téhož cís. pat. a §. 42. zák. ze dne 21. května 1868 č. 46. ř. z. též nebylo povinností ministra práv, „vykonávati nejvyšší dozor nad soudy a vyskytujícím se stížnostem odpomáhati!“ Co vůbec pak platny jsou národu Českému všechny citované „leges salutares“, když se k nim

justitia rozhodně nezná, ba když její správce i před zastupitelstvem lidu doznati musel „že ani nejvyšší soud cit. nařízení cís. pat. ze dne 7. srpna 1850 č. 325. ř. z. nezachovává“ uváděje spíše, „že za příčinou zachovávání téhož zákona s nejvyšším soudem vyjednává.“[20]) Jestli však ani u nejvyššího tribunálu — jenž ostatním soudům vzorem býti má, cit. zákony o rovnosti jazyka českého se nezachovávají, ba jestli ani po několika letech vyjednávání dosud zákonu není zjednán průchod, jakýž pak div, že příkladu toho následují též soudové podřízení první a druhé stolice.[21])

K odstranění nezákonností těchto podáno bylo již v r. 1879 známé memorandum nynější vládě, aby rovnoprávnost tak často a slavně zákony proklamovaná stala se i pravdou. Žádánoť tu, aby „u všech úřadů a soudů první stolice byl řečí úřední jazyk většiny obyvatelstva, jehož samosprávné orgány užívají, u jiných úřadů a soudů pak, jejichž obvodem jest celá země nebo více okresů nebo které mají sídlo své ve hlavním městě země, aby jazyk český a německý rovnoprávně co jazyk úřední byly užívány“ — atd.

Nynější konstituční vláda smiřovací místo aby plnila zákonem jí uloženou povinnost[22]), a aby zavedením českého jazyka co úřadního zjednala řečeným zákonům průchod, vydala contra omnes leges scriptas známé ovšem nezávazné a neplatné nařízení ze dne 19. dubna 1880, ve kterémž meritorní žádání, aby jazyk český uvnitř byl jazykem úřadním, bylo zcela zavrženo a tím ve skutečnosti žádání německé bezohledné oposice vládní místa dáno.[23])

---

[20]) Viz. stenogr. záp. str. 5626. — sezení 154. IX. zasedání rady říšské v r. 1882.

[21]) Nejnovější zprávy, že u třetí stolice ustanoveno má býti několik sekretářů (či auskultantů) k překládání rozsudků a příčin na jazyk český — vedlo by jen k opětovnému obcházení zákona, dle kteréhož každý referent svůj nález s příčinami sám sepisovati jest zavázán, a dle kteréhož rozsudek i příčiny v sezení poradním samém od slova do slova přijaty býti mají; byla by to zase jenom další nezákonná překládárna leda vyššího druhu. Jest se tudíž nadíti, že se alespoň vláda smiřovací k činu tak zjevně nezákonnému nepropůjčí.

[22]) Viz. čl. 9., 11. a 12. zákl. zák. st. ze dne 21. prosince 1867 č. 145. ř. z., pak cit. pat. ze dne 3. května 1852 č. 81. ř. z. a §. 42. zák. ze dne 21. května 1868 č. 46. ř. zák.

státě ústavn... literami,
konečna mrtvými
m zůstával i nadále bezprávným.

Praktické případy.

K nauce o litkupu.

Žalobě Jana Kuttelwaschra ze Šejdorfu proti Terezii Kreuzové starší o zaplacení 500 zl. s přísl. dne 7. března 1883 pod č. 1246. podané dal c. k. okr. soud ve Štokách, když bylo řízení k nařízení c. k. vrchního soudu doplněno, rozsudkem ze dne 29. května 1884 č. 834. bezpodmínečně místa, naleznuv, že jest žalovaná pro nedodržení kupní smlouvy o polovici usedlosti č. pop. 38. ve Smrčné povinna žalobci pro tento případ umluvený obnos 500 zl. zaplatiti. Z těchto

důvodů:

Jan Kuttelwascher tvrdí, že dne 23. ledna 1883 koupil od T. Kreuzové st. polovici usedlosti č. pop. 38. ve Smrčné jí patřící za 3000 zl., že si oba na znamení, že smlouvu uzavřeli, ruce podali a pro případ, že jeden neb druhý od smlouvy ustoupí, 500 zl. litkupu ustanovili; o těchto skutečnostech nabízí **důkaz** svědky

---

23) Že následkem tohoto ústrku i podřízené orgány nabyly chutě v puzovati jazyk český, aby ani prostá rekvisice v něm se nedě jest ze známých cirkulářů ku př. vrchního soudu v král. Česk v němž počínání takovéto n e š v a r o u (Unfug) bylo pojmenov notorické.

Františkem Görnerem mladším a starším a Terezií Kreuzovou mladší.

Těmto svědkům namítá žalovaná vadnost; co se týká poslednější svědkyně, neuvedla žalovaná ani jediného důvodu vadnosti, také při výslechu nebyl žádný takový důvod zjištěn, proto musí tato svědkyně za klasickou považována býti. Ona potvrzuje, že druhého dne na to, když J. Kuttelwaschrovi svou polovici usedlosti č. pop. 38. ve Smrčné prodala, tento dopoledne od žalované, když se od obecního starosty, s nímž se radila, navrátila, její polovici usedlosti č. p. 38 ve Smrčné za 3000 zl. a poskytování výminku pro žalovanou již pojištěného koupil, že si sporné strany ruce podaly, že se žalobce vyjádřil, že strana, která od smlouvy ustoupí, druhé straně 500 zl. zaplatiti musí, že žalovaná odpověděla, že na těchto 500 zl. přistupuje a že se obě strany smluvily, že příští pátek dají kontrakt sepsati. Tím jest provedena první polovice důkazů.

Oběma Görnerům namítá žalovaná, že mají z tohoto sporu škodu neb užitek k očekávání, ježto se uzavření smlouvy jako dohazovači zúčastnili a od žalobce z toho důvodu k vyjednávání vzati byli; Görnerové popírají, že byli při tom dohazovači a že byli žalobcem povoláni, Fr. Görner ml. byl, jak udává, povolán T. Kreuzovou ml. a Fr. Görner st. byl T. Kreuzovou st. povolán; T. Kreuzová ml. potvrzuje tyto výpovědi a dokládá, že se Fr. Görner ml. vyjednávání mezi stranami činně nezúčastnil; mimo tyto tři svědky byl uzavření smlouvy ještě Jan Kreuz přítomen; tento sice praví, že Görnerové byli dohazovači — ač říci nemůže, kdo je k vyjednávání povolal — poněvadž jest ale syn žalované, tedy svědkem zavržitelným, nemůže se k jeho výpovědi hleděti. Potvrzují-li tedy osoby, které vyjednávání přítomny byly a z nichž o nevadnosti T. Kreuzové ml. pochybnosti není, že trhová smlouva uzavřena byla a že litkup 500 zl. smluven byl, nemohou výpovědi žalované ku třetím osobám aneb pozdější výpovědi těchto svědků ku třetím osobám učiněné na skutečnosti, že smlouva uzavřena byla, ničeho změniti.

Oba Görnerové potvrzují, že T. Kreuzová st. svou polovici usedlosti č. pop. 38. Janu Kuttelwaschrovi za 3000 zl. prodala; co se tkne litkupu, uvádí Fr. Görner ml., že se J. Kuttelwascher k T. Kreuzové st. vyjádřil, že s T. Kreuzovou ml. vyjednal pro případ odstoupení od smlouvy 500 zl. litkupu načež žalovaná odpověděla, dá-li jí 3000 zl., že to ostane tak, jak to jest u mladé

Kreuzové; Fr. Görner st. praví, že žalobce po uzavření smlouvy k žalované se vyjádřil: „udělejme si 500 zl. litkupu“, načež žalovaná odpověděla: „ostaneme při tom.“

Kdyby přes to, co uvedeno, oba Görnerové vadnými svědky byli, jest jimi a nevadnou svědkyní T. Kreuzovou ml. proveden úplný důkaz o uzavření smlouvy a o ujednání litkupu; nelze přehlédnouti, že dle výpovědi J. Prokše, když byl večer dne 23. ledna 1883 se žalobcem u žalované a J. Kuttelwascher této se tázal, půjde-li v pátek ke kontraktu, žalovaná odpírala a mezi jiným pravila, že současně s mladou neprodala, že tedy nemusí současně s ní kontrakt sepsati dáti.

Dle vlastního doznání prodala žalovaná svou polovici jmenované usedlosti později J. Bolechovi, nemůže tedy a nechce smlouvu s J. Kuttelwaschrem uzavřenou dodržeti a musí tomuto pro ten případ ujednaný litkup zaplatiti.

C. k. vrchní soud pro království české změniv rozsudkem ze dne 17. dubna 1884 č. 10172. nález první stolice, zamítl žalobu J. Kuttelwaschra pro tentokráte.

Důvody.

J. Kuttelwascher domáhá se zaplacení litkupu 500 zl. na žalované. Aby tento nárok činiti mohl, muselo by vzhledem k §. 909. ob. z. obč. nade vši pochybnost zjištěno býti, že žalobce uzavřel se žalovanou smlouvu spůsobem platným, že bylo při tom pro případ, že on či žalovaná od smlouvy před její splněním ustoupí, zaplacení litkupu smluveno, a že rozhodnutí žalované, že chce od smlouvy ustoupiti, jest nepochybné.

Žalobce sice tvrdil, že s T. Kreuzovou st. dne 23. ledna 1883 umluvil, že mu ona svou polovici usedlosti č. pop. 38. ve Smrčné za 3000 zl. a za výminek prodala, a že on tuto usedlost za tuto cenu koupil. Ježto však žalovaná uzavření smlouvy popírá udávajíc, že se mezi ní a J. Kuttelwaschrem vyjednávalo, že však vyjednávání nebylo smlouvou skončeno, bylo na žalobci, aby především žádal za uznání, že tvrzená smlouva byla uzavřena, poněvadž, jak již uvedeno, smluvení litkupu předpokládá uzavření smlouvy, toto však mezi stranami jest sporné, a soud nemůže, když strana za to nežádá, vynésti nález o platnosti kupní smlouvy žalobcem uvedené. Však i kdyby se přes tento nedostatek za to mělo, že uvedení, že smlouva skutečně uzavřena byla, v historické části žaloby postačí, zvláště že potřebné důkazy v tomto směru

nabídnuty a provedeny byly, nemohla by žádost žalobcova přece za odůvodněnou považována býti, poněvadž dle §. 909. ob. z. obč. ze smlouvy, při níž litkup ujednán byl, nevznikne bezprostřední právo žalobní na pouhé zaplacení litkupu, poněvadž má strana, která ještě nesplnila, volbu mezi splněním neb zaplacením litkupu, v tomto případě musel by tedy žalobce váhavou žalovanou dle §. 919. ob. zák. obč. buďto na splnění smlouvy žalovati aneb důkaz provésti, že žalovaná volila smlouvu nesplniti. Jan Kuttelwascher tento důkaz však dosud nepodal.

Okolnost, že T. Kreuzová st. svou polovici usedlosti č. p. 38. ve Smrčné později J. Bolechovi prodala, a že jest již v pozemkové knize pro tohoto právo vlastnické vloženo, není překážkou shora uvedenému závazku žalobcově, poněvadž tato usedlost prodejem nepřišla z obchodu, a prozatím také není dokázáno, že žalovaná není s to, aby ji žalobci odevzdala.

C. k. nejvyšší soud změniv nález vrchního soudu rozsudek první stolice potvrdil.

Důvody.

Že žalovaná svou polovici usedlosti č. pop. 38. ve Smrčné žalobci skutečně prodala a že při této kupní smlouvě pro případ odstoupení té či oné strany litkup 500 zl. ujednán byl, musí se míti za prokázané dle §. 137. s. ř. nevadnými svědky Fr. Görnerem st. a ml. a snachou žalované Terezií Kreuzovou, ježto z výslechu svědků nevychází, že byli Görnerové při této koupě žalujícímu dohazovači aneb že by byli měli vlastní zájem na tom, aby trhová smlouva se uzavřela.

Že žalovaná odpírá smlouvu dodržeti, jest přítomným řízením dokázáno; žalovanou doznaným prodejem téže usedlosti osobě třetí jest také dokázáno, že kupní smlouvu se žalobcem uzavřenou nejen splniti nechce, nýbrž i, že ji nyní již splniti nemůže; musí tedy žalovaná dle §. 909. ob. z. obč. ujednaný litkup zaplatiti.

Při tomto stavu věcí není třeba, aby se dříve žalovalo o splnění smlouvy aneb aby žalobní prosba na uznání existence a platnosti kupní smlouvy, kterou žalovaná popírá, směřovala, neboť existence kupní smlouvy může býti jako základ nároku na litkup v žalobě jako skutečnost uvedena a v řízení dokázána, což se zde také stalo.

Projevila-li však žalovaná výslovně aneb skutky vůli, že smlouvu splniti nechce, což se zde stalo, pak již nelze mluviti

o právu voliti, které dle §. 909. ob. zák. obč. má, poněvadž již prohlášením, že smlouvu splniti nechce, zvolila.

Nárok žalobcův na litkup jest tedy zcela odůvodněn a proto musel býti rozsudek první stolice potvrzen.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 18. června 1884 č. 6506.

O. Kasalický.

Námitka pře zahájené vedle §. 40. ob. ř. s.

Pro Josefku L. bylo na usedlosti č. pop. 15. v C. zjištěno právem zástavním pohledání 5000 zl. Václav S. (nynější vlastník usedlosti č. pop. 15. v C.) společně s Karlem S. (bývalým vlastníkem usedlosti té) podali na Josefku L. žalobu, aby uznáno bylo, že pohledaní 5000 zl., ve prospěch její na usedlosti č. p. 15. v C. pojištěné a právo zástavní, pro ně na usedlosti té vězící jsou neplatná a že povinna jest Josefka L., aby žalobcům vydala listinu ku vkladu výmazu práva zástavního pro toto pohledání spůsobilou, mimo to, aby žalobcům nahradila náklady sporu.

K žalobě položeno bylo stání, při němž projednán spor o složení žalobní jistoty, jenž skončil se nálezem soudním, vedle něhož uloženo žalobcům, aby složili žalobní jistotu.

Dne 8. října 1879 — prvé ještě, než byli žalobci žalobní jistotu složili — podala Josefka L. žalobu na Václava S., aby jí z těchže 5000 zl., jež pro ni na usedlosti č. pop. 15. v C. zjištěny jsou, zaplatil částku 1838 zl.

Při stání o této žalobě položeném hájil se žalovaný především námitkou pře zahájené, jíž c. k. okr. soud průchodu dal zavrhnuv rozsudkem ze dne 14. března 1881 č. 2307. pro tentokráte žalobu Josefy L. a odsoudiv ji k nahražení nákladů soudních — z následujících to

důvodů:

Žalovaný činí proti žalobě námitku pře zahájené uváděje, že již dne 4. června 1879 pod č. 6126. podána byla Karlem S., soukromníkem a Václavem S., rolníkem (nynějším žalovaným) na Josefku L. (žalující v tomto sporu) žaloba, kterouž domahá se nálezu, aby uznáno bylo, že pohledání toto 5000 zl. ve prospěch Josefky L. na usedlosti č. pop. 15. v C. pojištěné a právo zástavní pro ně na usedlosti té vězící jsou neplatná, a že povinna jest

Josefka L., aby žalobcům vydala listinu ku vkladu výmazu práva zástavního pro toto pohledání spůsobilou. Toto tvrzení žalovaného zakládá se na pravdě a jest stejnopisem žaloby č. 6126. ai. 1879 i dlužním úpisem ze dne 10. března 1876 ku spisům pod označením č. 1. připojeným prokázáno.

V obou žalobách i sporech se tvrdí, že Karel S. Josefku L-ovou žádal o zápůjčku, že vydán byl od něho dlužní úpis ze dne 10. března 1876, podle něhož výměrem ze dne 25. března 1876 č. 2945. na usedlosti č. pop. 15. v C., nyní Václavu S. náležející, vloženo právo zástavní za částku 5000 zl., jejíž část 1838 zl. s přísl. Josefka L. v přítomném sporu zaplacenou míti žádá. Kdežto ale v první dosud nerozhodnuté rozepři Karel a Václav S. v žalobě tvrdí, že valuta této zápůjčky nebyla jím od Josefky L. dána, že pohledání to tedy nepozůstává a právo zástavní pro ně neprávem vězí, uvádí naproti tomu zase Josefka L., že valuta byla dána aspoň v obnosu žalobou vymáhaném.

Z uvedeného jest patrno, že nynější žaloba ze dne 8. října 1879 č. 11023. na témž právním základě spočívá, na níž zakládá se právní důvod žaloby ze dne 4. června 1879 č. 6126. již dříve podané, o níž dosud rozhodnuto nebylo a spor se vede; sluší tedy obě pře pokládati ve smyslu §. 40. ob. ř. s. za souvislé i má proti pozdější žalobě místa obrana pře zahájené, aniž by v tom rozdílnost závěrečných žalobních žádání překážeti mohla.

Musela tedy žaloba pro tentokráte zavržena býti.

C. k. vrchní soud zemský k odvolání Josefy L. rozhodnutím ze dne 14. června 1881 č. 16390. stvrdil rozsudek ten, uloživ Josefce L. zároveň, aby nahradila odpůrci náklady odvolací a to z následujících

důvodů:

Jak již prvním soudcem obšírně provedeno bylo, jest mezi touto rozepří a onou, kteráž žalobou ze dne 4. června 1879 č. 6126. zahájena byla, taková souvislost, jakouž zákon pro námitku v §. 40 soud. ř. obsaženou předpokládá, poněvadž ve sporu sub praes. 4. června 1879 č. 6126. žalobou započatém od nynějších žalovaných se žádá, aby celé pohledávání 5000 zl. pro žalobkyni na usedlosti č. pop. 15. v C. sice zjištěné, však ode dne 7. června 1879 poznámkou sporu knihovně zavazené za neplatné bylo prohlášeno, a tento spor dříve ku rozhodnutí, jež moci práva by nabylo, dospěti musí, než dle přítomné žalobní prosby nějaká část této pohledávky 5000 zl., o níž po právu ještě

k listinnému důkazu jeho jmění přiměla. který tento také předložením výtahu knihovního c. k. okresního soudu Vodňanského o spoluvlastnictví svém na domě č. pop. 146. v Bavorově v odhadní ceně 1980 zl. 80 kr. provedl.

Ježto žalovaná toho možnost měla o tom, zda žalobce v Bavorově, tedy v sousedství jejím, dostatečné jmění má, potřebné znalosti si zaopatřiti, bylo tvrzení, že žalobce nemá jmění k pojištění útrat postačujícího, zbytečným směřujíc toliko k průtahu sporu.

Jelikož žalobce v tomto sporu vedlejším následkem upuštění od prosby o kauci se strany žalovaného zvítězil, slušelo jemu náhradu útrat obou stolic vedle §§. 24. a 26. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. přisouditi.

K dovolací stížnosti finanční prokuratury změnil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí vrchního soudu a potvrdil výměr stolice první,

uváživ

že, jelikož žalobce V. M. proti předpisu §. 406. ob. s. ř. v žalobě své jistoty za náklady soudní nebyl podal, c. k. finanční prokuratura zastupujíc žalovanou místní školní radu oprávněna byla takovéto složení jistoty žalobní za náklady soudní žádati, jí však vedle §. 406. ob. s. ř. uloženo býti nemůže, by vypátrala dostačitelnost jmění žalobcova; dále uváživ, že finanční prokuraturu považovati jest jako vítěze ve vedlejším tomto sporu, poněvadž odpůrce přinucen byl své jmění prokázati, čemuž nijak není na závadu okolnost, že finanční prokuratura od své žádosti za položení jistoty, která se po vykázaném jmění odpůrcovu zbytečnou objevila upustila.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 17. srpna 1883 č. 9621.

Dr. M. Žák.

Žádáno-li během sporu již započatého za provedení důkazu k věčné paměti, dlužno výrok o nákladech intervence při tomto výkonu zůstaviti nálezu konečnému.

Ve sporu o žalobě J. P. proti okresu R. o zaplacení 16622 zl. 55 kr. bylo k žádosti žalovaného okresu povoleno provedení důkazu pro věčnou paměť svědky žalobcem vedenými a dle žalobcových

průvodních článků. Po provedeném důkazu tomto žádal žalobce, aby jemu útraty jeho s provedením důkazu spojené, byly ihned přiřčeny.

C. k. krajský soud v Hradci Králové výměrem ze dne 18. května 1883 č. 3125. zamítl tuto žádost,

poněvadž

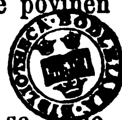
vedle §. 24.—26. z. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. o útratách těchto teprv v konečném rozsudku, jenž vynesen bude u věci hlavní, rozhodnuto býti může a to tím spíše, poněvadž svědci pro věčnou pamět slyšení byli vesměs svědci žalobcovi.

C. k. vrchní soud zemský v Praze rekursu žalobcově místa dal a žalovanému okresu i náhradu útrat provedením důkazu způsobených i útrat rekursu do 14 dnů uložil a sice

v uvážení,

že žalovaný okres důkaz žalobcem nabídnutý za nutný pokládal; že každá strana sama nésti povinna jest útraty k jejímu prospěchu sloužící; že dle §§. 19. a 20. z. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. stranám volno jest, by výslechu svědků byly přítomny a svědků se dotazovaly, že dle §. 17. cit. z. proti povolení důkazu k věčné paměti rekurs připustiti nelze; že není jisto, zdali na důkaz tento svědky — ač žalobcem nabídnutý — u věci hlavní uznáno bude; že žalovaný okres nabídl se, nésti útraty s provedením tohoto důkazu spojené a témuž volno jest, útraty, které takto zaplatiti jest odsouzen, ve sporu likvidovati.

C. k. nejvyšší soud k dovolacímu rekursu žalovaného okresu rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského změnil, výměr c. k. krajského soudu v platnosti zachoval a nalezl, že žalobce povinen jest nahraditi útraty dovolacího rekursu;

poněvadž

provedení důkazu pro věčnou pamět během sporu se stalo, a tedy rozhodnutí o útratách těchto jako útratách processuálních vzhledem k ustanovení §§. 24.—26. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. teprv konečným rozsudkem v hlavní věci vzejdoucím státi se může, a poněvadž útraty revisního rekursu jeví se býti ũtratami účinné obrany, které na tom, jak hlavní spor dopadne, nejsou závislé.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 19. září 1883 č. 11029.

B. Tr.

Útraty exekuční sekvestrace nemohou nikdy na trhovou cenu za usedlost v pořadí privilegovaném přikázány býti.)*

K žádosti Morice K. pro dlužných 300 zl. byla dne 22. dubna 1880 usedlost manželů Františka a Marie H. č. 12. ve Švabově od c. k. del. okr. soudu v Jihlavě na 4796 zl. exekučně odhadnuta, k pozdější žádosti Morice K. výměrem téhož soudu ze dne 22. dubna 1880 čís. 5783. povolena exekuční sekvestrace téže usedlosti a byl dne 30. dubna 1880 ustanovený sekvestor Alois Kankovský — bratr exekventův — jako sekvestr soudně uveden, při čemž konstatováno bylo, že jen malá část pozemků usedlosti té od exekutů zaseta byla.

Dne 27. srpna 1881 byla usedlost č. 12. ve Švabově od exekventa Morice K. za odhadní cenu 4796 zl. exekučně koupena.

Dne 22. září 1881 č. 13516. složil Alois Kankovský k soudu účet sekvestrační, dle kterého vydání sekvestrace (zejmena cena za obsetí a náhrada za přičinění jeho) účtováno na 681 zl. 11 kr. příjem pak zejmena za prodané obilí a seno) účtován pouze na 154 zl., tak že měl ještě 527 zl. 11 kr. k pohledávání.

Po stání, ku kterému exekvent a exekuti, pak všichni tabulární věřitelé předvoláni byli, byla výměrem ze dne 11. října 1883 č. 14391. ustanovena lhůta 30 dnů, ve které od účastníků měli proti účtu podány býti výtky, anž by jinak účet ten za schválený považován byl, kterážto lhůta pak k žádosti některých tabulárních věřitelů několikrát po sobě až do 3. prosince 1881 prodloužena byla. Při stání za příčinou likvidování pohledávek na trhovou cenu za řečenou usedlost č. 12. dne 11. října 1880 odbývaném likvidoval

*) Viz také rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 2. března 1869 č. 1728. (Gl.-U.-W. č. 3318.), ze dne 21. května 1875 č. 982. (Gerichtshalle 1875 č. 98.), ze dne 5. května 1875 č. 4853. (Gl.-U.-W. č. 5713.), ze dne 18. ledna 1876 č. 435. (Gl.-U.-W. č. 5986.), ze dne 6. listopadu 1877 č. 12984. (Gl.-U.-W. č. 6627.). Opačné rozhodnutí viz ze dne 19. srpna 1881 č. 9452. (Allgem. Jur. Zeitg. 1881 č. 43.), kde útraty exekuční, ač vynaložený-li byly ve prospěch usedlosti a tedy ve prospěch všech tabulárních věřitelů, přikázány v pořadí privilegovaném. Srov. konečně rozhodnutí ze dne 18. ledna 1855 č. 266. (Gl.-U.-W. č. 64.). a ze dne 9. prosince 1869 č. 13783. (Gl.-U.-W. č. 3598.), kde útratám sekvestračním naopak i zástavní právo v pořadí kapitálu odepřeno bylo, a vysloveno, že jen z užitku sekvestračního zaplacení dojíti mohou.

sekvestr Alois Kankovský také hořejší pohledávku svou ze sekvestrace pro 527 zl. 11 kr. žádaje přikázání její a sice v pořadí privilegovaném.

Výměrem c. k. del. okr. soudu v Jihlavě ze dne 30. dubna 1881 č. 5710. byla žádost tato sekvestora o přikázání útrat sekvestračních 527 zl. 11 kr. v pořadí privilegovaném odmrštěna a pohledávka tato s vyhražením výtek proti účtu sekvestračnímu, ku kterým ještě lhůta volna byla — pouze v běžném pořadí pohledávky Morice Kankovského 300 zl. na tržní cenu přikázána, kde ale — jelikož tržní cena 4796 zl. již předcházejícími položkami vyčerpána byla — prozatím na prázdno vyšla a toliko na výměnkový kapitál výměnku Martina H. 1091 zl. 84 kr., kdyby se kapitál tento než ztráven bude, uvolnil, přikázána zůstala. Stalo se tak s tím odůvodněním, poněvadž pohledávka dotčená zákonitého práva nepožívá a tedy v pořadí privilegovaném přikázána býti nemůže.

Na výměr tento podal sekvestr Alois K. stížnost, v níž uvádí, že byl soudně jako sekvestr ustanoven a do sekvestrace uveden, že dle své povinnosti jako bonus pater familias se o hospodářství starati a zejmena pole obseti musil, že usedlost tím melioroval a před zpustošením zachránil, že tedy jednal ve prospěch všech tabulárních věřitelů, protože by jinak nikdo nebyl za usedlost tu cenu odhadní podal, a že tedy za náklady, které ze svého jmění v zálohu dal, také před tabulárními věřiteli náhradu obdržeti má, že postavení sekvestra posuzovati dlužno dle analogie postavení správce konkursní podstaty, kterému se za náklady nutné a užitečné náhrady dostane, že při opačné interpraetaci nikdo by se v sekvestraci uvázat nemohl, z které by jen majetkovou škodu měl, že i kdo bez mandátu jedná dle §. 1036., 1042. ob. zák. obč. náhradu svých výloh obdrží, že tedy tím více náklady jeho sekvestrační v pořadí privilegovaném nahrazeny býti mají, jelikož v pořadí kapitálu na prázdno vycházejí.

C. k. vrchní mor.-slez. soud však rozhodnutím ze dne 12. června 1884 č. 7292. stížnosti sekvestrově místa nedal,

poněvadž

exekuční sehvestrace usedlosti děje se pouze ve prospěch toho, kdo o ni žádá za tím účelem, aby pohledávka jeho z tržní ceny za plody usedlosti té, zvláštní exekuční podstatu tvořící, zaplacení došla: poněvadž sekvestor jest soudně ustanovený mandatar pouze

toho, kdo o sekvestraci žádá, pak exekuta, nikoliv také ostatních tabularních věřitelů a že tedy pouze z podstaty sekvestrační náhradu výloh svých obdržeti může.

V revisijní stížnosti, kterou sekvestr Alois K. na rozhodnutí toto podal, zejmena popíral, že sekvestr jest vždy pouhým mandatarem toho, kdo exekucí sekvestrací vede; v případě, jako jest přítomný, kde příjmy ze sekvestrace jsou tak nepatrné, že jimi výlohy sekvestrace kryty nejsou, že za to míti sluší, že jest také uznaným mandatarem tabularních věřitelů, v jichžto prospěch sekvestraci vedl a to tím více, když, jako v pádu přítomném, pohledávka toho, kdo o sekvestraci žádal, z tržní ceny za usedlost zaplacení nedojde a tedy sekvestr v smutnou situaci přichází, že o výlohy, které ve prospěch usedlosti a tedy ve prospěch všech tabulárních věřitelů učinil, přijde, protože exekvent jistoty, že mu výlohy ty nahradí, neposkytuje a exekuti sami majetku nemají.

C. k. nejvyšší soud však revisijní stížnosti místa nedal z

důvodů:

v rozhodnutích obou nižších stolic uvedených.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 11. října 1881 č. 10563.

Adj. **Dr. Fr. Matyáš.**

K §§. 267. a 329. ob. ř. s.

V exekuční záležitosti Magdaleny M. proti Václavu a Kateřině H. bylo k české žádosti českým výměrem c. k. měst. deleg. okresního soudu v Brně ze dne 20. října 1883 č. 46507. položeno třetí stání ku prodeji usedlosti č. 268. v Nové Vsi u Brna na den 17. prosince 1883. Edikt toliko českým jazykem v úředním listě „Brünner Zeitung“ prohlášen a dražba toho dne též vykonána Výměrem téhož soudu ze dne 20. prosince 1883 č. 55435. dražební protokol vyřízen.

Antonín T., tabulární věřitel, bytem v Rakousích, jemuž výměr ze dne 20. října 1883 č. 46507 dražbu nařizující doručen byl 1. listopadu 1883 podal sub praes. 31. prosince 1883 č. 57320. proti vykonání dražby, jímž se cítí stížena, rekurs s prosbou, aby dražba prohlášena byla za neplatnou udávaje, že doručen mu byl výměr o dražbě nařízené jazykem českým sepsaný, že však,

ak přiložené vysvědčení představenstva obce, v které bydlí, dosvědčuje, jazyka českého mocen není, a že také nikdo v obci, která naskrz německým lidem obydlena jest, výměr český přeložiti mu nemohl. I edikt o dražbě v úředních novinách „Brünner Zeitung" toliko v řeči české vyhlášen byl. Neměl tedy jako tabulární věřitel o dražbě vědomosti, což zákonům stávajícím pro platnost dražby odpírá. Výměr i edikt měl býti v obou zemských jazycích vydán a odvolává se na §§. 4. a 6. nař. min. sprav. ze dne 19. dubna 1880 č. 5515.

Rekurs ten okresním soudem výměrem ze dne 2. ledna 1884 č. 57320. ai. 1883 vrácen z formálních důvodů,

poněvadž

dle §. 267. ob. ř. s. rekurs toliko proti nějakému rozhodnutí výměru, neb nařízení možným jest. Rekurs přítomný ale dle slovného svého znění proti výkonu dražby reální směřuje, tedy toliko nepřímo proti výměru ze dne 20. října 1783 č. 46507. dražbu nařizujícímu; proti tomuto výměru ale námitky toliko před uplynutím zákonité lhůty byly možny; vrácen tedy rekurs dle §. 3. min. nař. ze dne 28. srpna 1860 č. 205. ř. z.

Na výměr ten podal Antonín T. dne 9. ledna 1884 pod č. 1232. stížnost, která zprávou ze dne 11. ledna 1884 c. k. mor.-sl. vrchnímu soudu zemskému předložena. V zprávě té první soudce uvádí mimo jiné: Výměr v odpor vzatý bude z důvodů v něm uvedených as ospravedlněn, neb vzpírati se nullitou neb rekursem dovoleno toliko proti vynesenému rozsudku, výměru aneb nařízení. Zkoumání formální stránky přísluší již prvnímu soudci a poněvadž výměr o vykonané dražbě vynesený stranám ještě doručen nebyl, rekurent ale výměr, na který si stěžuje, naznačil, jedině se za to míti mohlo, že rekurent sobě stěžuje na nařízení dražby. Rekurent odmrštěn z úřední moci, poněvadž v odpor as vzatý výměr č. 46507. Antonínu T. dne 1. listopadu 1883 ku vlastním rukoum dodán a rekurs tudíž opozděn jest a poněvadž žádný výměr v rekursu udán není, proti kterému stížnost směřuje.

Podáním rekursu toho sub praes. 9. ledna 1884 č. 1232. jeví se formální vada napravenou býti, a vrchní soud dle §§. 265. a 266. ob. ř. s. z úřední moci asi vejde v posouzení tvrzené nullity.

Co spisy u vrchního soudu se nacházely, přišel od Antonína T. jub praes. 19. ledna 1884 č. 2981. třetí rekurs a sice tentokráte

s výslovným udáním, že směřuje proti výměrům ze dne 20. října 1883 č. 46507. a ze dne 20. prosince 1883 č. 55435. a také proti vykonání dražby.

Třetí tento rekurs předložen vrchnímu soudu dne 21. ledna 1884 jako dodatek ku zprávě ze dne 11. ledna 1884 a připojeny spisy týkající se výměru č. 55435.

Na to sub praes. 31. ledna 1884 č. 5054. přišlo k okresnímu soudu rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského ze dne 29. ledna 1884 č. 1232., kterým se třetí rekurs se zprávou okresnímu soudu vrací s nařízením, aby spisy toho třetího rekursu teprv pak předložil, až vejde v moc práva rozhodnutí vrchního soudu o druhém a prvním rekursu. Sub praes. 1. února 1884 č. 5278. došlo okresního soudu rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského ze dne 23. ledna 1884 č. 896., kterým okresnímu soudu nařízeno, aby rekurs první Antonína T. (sub praes. 31. prosince 1883 č. 57320. podaný) ku dalšímu rozhodnutí předložil a další exekuční kroky zastavil,

poněvadž

dle rubra, obsahu i konečné prosby rekursu č. 57320. poznati lze, že proti výkonu dražby směřuje a výslovně zrušení dražby žádá, zákona ale není, jenž by podobný rekurs za nedovolený byl prohlásil; posuzovati však, zda rekurs nějaký věcně odůvodněn jest, toliko vyššímu soudci že přináleží.

Rekurs první č. 57320. tedy předložen c. k. mor.-sl. vrchnímu soudu a ten rozhodnutím ze dne 2. dubna 1884 č. 3389. zrušil výkon dražby, nařídil okresnímu soudu, aby znova stání položil k vykonání dražby, edikty vedle ostatních obvyklých prohlášení v dotčených obcích v obou jazycích zemských v úředních novinách „Brünner Zeitung“ prohlásil a pak ostatní zařídil,

v uvážení,

že edikt o dražbě ze dne 20. října 1883 č. 46507. v české toliko řeči v úředních novinách „Brünner Zeitung“ prohlášen byl, že však tento způsob prohlášení proto nedostačí, poněvadž úřední zemské noviny v řeči německé se vydávají, v uvážení, že tedy, aby se vyhovělo předpisu §. 329. ob. ř. s. o způsobu prohlašování ediktů o dražbách danému a vzhledem ku řeči žádosti o reassumování dražby, nutným bylo, edikt v obou zemských jazycích prohlásiti, aby se tím i české řeči neznalým věřitelům tabulárním možnost poskytla, o povolené dražbě domu č. 268. v Nové Vsi,

jenž v ediktu uveřejněném jako „dům v Nové Vsi“ označen byl a tím tabulárním věřitelům české řeči neznalým nesnadno poznatedlným státi se mohl, nahlédnutím do úředních novin vědomosti nabýti, v dalším uvážení, že tento způsob prohlášení v tomto případě tím více na místě, ana exekuce z větší části v německé řeči vedena byla a v konečném uvážení, že volený způsob prohlášení jako zákonům nevyhovující neplatnost výkonu dražebního v zápětí má.

K dovolací stížnosti vydražitele c. k. nejvyšší soud rozhodnutí c. k. mor.-sl. vrchního soudu změnil a vykonanou dražbu za právoplatnou prohlásil,

poněvadž

doručení soudního výměru dle předpisů stávajících v řeči podatele vynešeného v řeči tabulárnímu věřiteli srozumitedlné v zákoně předepsáno není, poněvadž v odpor vzatý výměr okresního soudu dražbu nařizující ze dne 20. října 1883 č. 46507. tabulárnímu věřiteli Antonínu T., jenž pro řeč, jíž výměr sepsán, za zkrácena se má, drahný čas před dražbou doručen byl, jak vlastní jeho přiznání a poštovní známka na výměru dokazují, a on tedy plně příležitosti měl, s obsahem jeho se obeznámiti, poněvadž nad to dle dv. dekr. ze dne 6. května 1847 č. 1063 sb. z. s. k platnosti dražby uvědomění tabulárního věřitele o prvním terminu dražebním dostatečným se býti jeví, konečně, poněvadž při vyhlášení ediktu o posledním dražebním stání zemským jazykem českým v úředním listě „Brünner Zeitung“, pro české i německé vyhlášky určeném, vůbec žádnou, nejméně ale nullitu řízení, na niž z úřední moci zřetel bráti by se měl, spatřiti nelze a tudíž v žádném směru zákonitého důvodu nebylo, neodůvodněné žádosti rekurenta Antonína T. místa dáti.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 10. června 1884 č. 6595.*)

Dr. Felix Rudiš.

*) U vyřízení rozhodnutí toho v exekuci, nařízením c. k. mor.-sl. vrchního soudu ze dne 23. ledna 1884 č. 896. zastavené, pokračováno a stání likvidační položeno. Třetí rekurs Antonína T. sub. praes. 19. ledna 1884 č. 2981. podaný bohužel nepředložen.

Nesprávný podpis podání sporného.

Ve sporu Františka B. s baronem z B. o 954 zl. 64 kr. byla žaloba místo od „Františka“ B. podepsána omylem „Jan“ B. Dne 4. listopadu 1882 pod č. 6076. podal dr. T., zástupce žalobce Františka B. žádost o první 14denní lhůtu k podání repliky. C. k. krajský soud v Mladé Boleslavi lhůtu tuto povolil. Na zmateční stížnost dr. H., zástupce žalovaného barona z B. c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 28. listopadu 1882 č. 34540. výměr první stolice změnil v ten rozum, že se žádost dra. T. ze dne 4. listopadu 1882. č. 6076. žalobci k rukoum dra. T. k dodatečnému podpisu a opětnému podání i s advokátní plnou mocí v prvopisu pro dra. T. znějící ve lhůtě 8denní s tím podotknutím vrací, že by se v případě nereprodukování v pravý čas žádost de praes. 4. listopadu 1882 za nepodanou tohoto dne pokládala,

poněvadž

nepodepsané podání pro soud po právu neexistuje, náhodné přehlédnutí však v tomto směru stranám škodu způsobiti nemá (dle dekr. 13. února 1795 č. 219.). Vyžádání advokátní plné moci zakládá se v §. 416. s. ř. a ve zvláštních okolnostech tohoto případu.

C. k. nejvyšší soud potvrdil rozhodnutí druhé stolice z

důvodů

v něm uvedených.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 23. ledna 1883. č. 640.

Dr. Austerlitz.

Příspěvky o lhůtách.

I.

K rozkazu na základě shora uvedeného rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského c. k. krajským soudem v Mladé Boleslavi vydanému podal dr. T. stejnopis žádosti zadané ze dne 4. listopadu 1882 č. 6076. s originalem plné moci. C. k. krajský soud vzal to k soudní vědomosti s tím, že mezitím podaná žádost za druhou lhůtu k podání repliky se až do vyřízení zmateční stížnosti na výměr ze dne 24. listopadu 1882 č. 6419. in suspenso ponechává.

Na stížnost dr. H. zrušil c. k. vrchní soud zemský v Praze výměr c. k. krajského soudu a nařídil *a)* aby k meritálnímu vyřízení *žádosti za* první lhůtu k replice ze dne 4. listopadu 1882 č. 6076.

přikročil a *b)* dru. T. mnoe. žalobce nařídil, by druhé vyhotovení svého podání ze dne 15. prosince 1882 č. 6947 předložil, načež teprvé k věcnému vyřízení prosby ku konci tohoto podání se přikročí.

Důvody.

Ad *a)* Ježto c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 28. listopadu 1882 čís. 34.540 výměr c. k. krajského soudu, první lhůtu k replice povolující potud změnil, že žadatel za lhůtu nejprvé svůj podpis a plnou moc doložiti má, bylo ono povolení lhůty odstraněno a stalo se povinností c. k. krajského soudu, aby žádost za lhůtu reprodukovanou nově vyřídil. Toto vyřízení žádosti za lhůtu se dosud nestalo, poněvadž c. k. krajský soud reprodukovanou žádost za lhůtu jedině na vědomí vzal.

Ad *b)* Stížnost dra. H., která onu část v odpor vzatého výměru, v kterém se o druhé lhůtě k replice jedná, za nesrozumitelnou prohlašuje, jest proto oprávněna, poněvadž dr. T. v sporné věci návrh k soudu učinil, jejž pouze v jednoduchém vyhotovení podal, takže dr. H. o tomto návrhu žádné vědomosti nenabyl. Vedle §. 394. ob. s. ř. bylo věcí žadatelovou, aby svůj návrh v dvojím vyhotovení podal, aby odpůrce žádání seznal a své právo hájiti mohl. Proto bylo také vyřízení c. k. krajského soudu na toto žádání se vztahující zrušeno.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 20. února 1883 č. 6245.

II.

Žádost dra. T. podaná ze dne 20. listopadu 1882 č. 6419. o povolení druhé lhůty k podání repliky byla pak odpůrci k vyjádření ve 3 dnech proti zpět vrácení dodána s tím, že by jinak lhůta za mlčky povolenou se měla. Na stížnost dra. H. zrušil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 20. února 1883 č. 598. výměr ten a nařídil c. k. krajskému soudu, aby ku vyřízení této žádosti za druhou lhůtu k replice teprvé tehda přikročil, až o podání žalobce za první lhůtu k replice právoplatně rozhodnuto bude,

neboť

kdyby první lhůta k replice žalobci odepřena byla, odpadá sama sebou druhá lhůta k replice.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 20. února 1883 č. 598.

III.

Dne 30. listopadu 1882 pod č. 6634. podal dr. H. žádost za ustanovení k srotulování spisů. Tato žádost se jako předčasně podaná zamítla, poněvadž žalobce lhůtu k podání repliky volnou má, ježto výměry c. k. krajského soudu následkem stížností proti nim podaných právoplatné nejsou.

Na stížnost dra. H. c. k. vrchní soud zemský v Praze výměr první stolice zrušil a c. k. krajskému soudu nařídil, aby k vyřízení žádosti za srotulování spisů teprvé tehda přikročil, až o žádosti dra. T. za druhou lhůtu k podání repliky právoplatně rozhodnuto bude,

neboť

kdyby žalobcem žádaná druhá lhůta k podání repliky témuž povolena nebyla, není žádost za srotulování spisů již dne 30. listopadu 1882 podaná pro nepodání repliky nikterakž předčasně podaná — na druhé straně může o této poslední žádosti teprvé tehdy rozhodnuto býti, až zjištěno bude, zda ona druhá lhůta k replice povolena jest čili nic.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 20. února 1883 č. 6246.

Dr. Austerlitz.

K §. 29. konk. ř.

Na jmění pachtýře panského pivováru v Uh. B., Jindřicha F., uvalen byl c. k. krajským soudem v M. H. dne 16. března 1882 konkurs. Majitel velkostatku hrabě K. domáhal se na konkursní podstatě žalobou ze dne 7. dubna 1882 zaplacení zbytku nájemného, dne 1. ledna 1882 splatné lhůty za čas od 1. ledna 1882 do 31. března 1882, ano nájemné to dle ustanovení nájemní smlouvy čtvrtletně napřed placeno býti mělo.

C. k. okresní soud v Uh. Brodě zamítl žalobu tuto výměrem ze dne 8. dubna 1882 a to z následujících

příčin:

Žaloba tato se dle §. 6. zákona ze dne 25. prosince 1868 č. 1. ř. z. zamítá, poněvadž právní záležitosti, které uskutečnění nároků jistých na jmění konkursní podstaty za účel mají, po prohlášení konkursu, proti kridataru vůbec ne, a proti výboru konkursních věřitelů jen tehdy zavedeny býti mohou, když nároky tyto ohlášení ke konkursu

nepodlehají. Jelikož ale touto žalobou zbytek nájemného dne 1. ledna 1882 splatného zažalován jest, splatnost této lhůty ještě před 16. březnem 1882, tedy před otevřením konkursu a před tím, než soubor konkursních věřitelů v nájemní úmluvu vstoupil, nastala, nemůže zažalovaný obnos za vydej takový, který se správou konkursního jmění spojen jest a který dle §. 29. č. 1. odst. c) konk. ř. na správci konkursní podstaty vymáhán býti může a ohlášení ku konkursu nepodlehá, považován býti.

Na výměr ten podal žalobník stížnost, o které c. k. mor.-slez. vrchní soud zemský, uznav důvody stížnosti za oprávněné, místa dal

v uvážení,

že žalobou ze dne 7. dubna 1882 č. 3936. zaplacení zbytku nájemného i za dobu, ve které konkurs na jmění nájemce uvalen byl, domáháno jest; v uvážení, že dle §. 1101. ob. zák. obč. pronajímateli zákonné zástavní právo k věcem v najmutých místnostech se nacházejícím přináleží, že toto zákonné zástavní právo vedle dv. dekr. ze dne 10. dubna 1837 č. 189. tím okamžikem nastává, kdy věci ty do najatých místností vnešeny bývají; v uvážení, že pronajímateli dle ustanovení §. 137. konk. ř. právo přísluší požadavek svůj právem zástavním zjištěný proti konkursní podstatě dle §. 23. konk. ř. v smlouvu nájemní vstoupivší, zažalovati a vzhledem na §§. 12. odst. 2., 30. a 38. konk. ř. i zjištění ve smyslu dvor. dekretu ze dne 3. listopadu 1819 č. 1621. vydobýti. Zároveň bylo c. k. okresnímu soudu v Uh. Brodě nařízeno, by žalobu vyřídil a o téže stání k dalšímu jednání položil.

Rozhodnutí c. k. mor.-sl. vrchního soudu zemského ze dne 25. dubna 1882 č. 4294.

T—l.

Literární zprávy.

Studien über nordböhmische Arbeiterverhältnisse. Von Dr. Albin Bráf. V Praze. J. Otto. 1881.

Tři leta sice již od vydání této knihy uplynula, nežli jsme k tomu přikročiti mohli, rozpravu o ní podati. Příčina opozdění leží v osobních poměrech referentových, nikoliv ve knize samé, která jest ceny trvalé a vzhledem k nynějším jednáním o reformu živnostenskou spíše významu nabyla, nežli pozbyla. Spisovatel, zdatný přívrženec mladší prackticko-ethické školy, obral si nesnadný, jakkoliv zajisté

vděčný úkol, vylíčiti na základě vlastního názoru severočeské poměry dělnické. Výsledek delšího putování v onom průmyslově vysoce vyvinutém koutu Rakouska uložen jest v knize jeho, kteráž jest pravým vzorem, jak takové soukromé enkety zaříditi sluší. B. prohlédl podrobně české doly uhelné, pak severočeský průmysl textilný, sklářský a porcellanový. V každém z těchto oborů seznamuje čtenáře předkem stručně a jasně s technikou, a s hospodářským stavem příslušného odvětví výrobního, načež probírají se obšírně poměry dělnictva každého z těch, odvětví, zvláště výše a spůsoby mzdy, byty, poměr k zaměstnatelům atd. Obé jest vysoce poučné. V prvé příčině sluší vytknouti zejména výklad o dějinném vývoji každého z udaných odvětví, jenž každému oddílu jest předeslán a na svědomitém studium pramenů se zakládá. Důležitější arci jest část druhá každého oddílu, ježto žádný státník a poslanec nemůže odepříti pozornost svoji socialním poměrům oněch krajin, ve kterých byla kolébka rakouského socialismu. I tu zvláště jest uvésti, že kniha Bráfova, jakkoliv již před třemi lety vyšla, jest jaksi ex post odůvodněním těch oprav, které nynější rada říšská, v příčině socialní a hospodářské tak plodná buď již utvořila nebo zavésti se strojí.

B. všude snaží se zaujati vzhledem k bojům socialním střízlivé stanovisko muže vědeckého. Přes to najdou se v knize jeho početné důkazy, jak dobře učinila rada říšská usnesši se o zákonu k ochraně dělníků hornických a pustivši se do reformy VI. knihy řádu živnostenského. Rovněž pak vysvítá z knihy Bráfovy nutnost oněch dalších oprav socialních, ku kterýmž buď již kroky se staly nebo aspoň podnět dán. Velmi zhusta bylo n. př. na to poukazováno ve výboru živnostenském i v radě říšské, že nemá toliko továrnický průmysl zla za následek, nýbrž že i t. zv. domácí průmysl fakticky jest laciným a nekontrolovaným pokračováním práce tovární, při čemž dělník mnohem více vykořisťován býti může. Odvětví průmyslová, o nichž B. jedná, dotýkají se právě hlavně práce po domácku konané, i spatřujeme, že sice ve sklářství a zvláště při výrobě porculánu nejeví se postavení dělníkovo tak špatným, za to v průmyslu textilním (srov. str. 115.—135.) boj mezi továrnou a výrobou řemeslnou skončil úpadkem druhé, ale nikoliv rozkvětem strojové výroby, nýbrž vznikem domácí industrie měrou až neuvěřitelnou vykořisťující. I tak shledáváme na str. 113., 124.—126., 135. dosti přesvědčivých důkazů, že lze dobře provésti zákonné upravení dělnických poměrů v průmyslu domácím ovšem nesnadno kontrolovatelném. Pro pojišťování dělnické, o něž nyní právě se usiluje, nalezá se u *Bráfa* bohatý material. Především dokázána potřeba opravy hor-

nických pokladen bratrských (str. 15., 36.—48; 67.—68); pak podává se na str. 32.—33., 48., 140. i některý statistický material k pojišťování úrazovému. Kromě toho se namnoze (str. 34.—36., 75., 143. —144., 147., 151.—152., 155.) k pojišťování proti nemoci a invaliditě poukazuje a co v tom směru v lokalních mezích již provedeno, posuzuje. S tím souvisí krásná a poučná stať o vývoji socialismu v Rakousku (str. 148.—159.), k níž poskytují nejnovější události ve Vídni a okolí drastické, ač velmi smutné doklady. Konečně najde i theoretik mnohé zrnko v látce Bráfem sebrané. Jak mnoho se na př. ve vědě naší mluví o souvislosti mezi výší mzdy a výdatností výkonů dělnikových. A přece ukazují četná udání Bráfova (str. 15., 25.—28. atd., že mzda často týmž poměrem klesá, jakým výkon roste, namístě aby stoupala. Jak často se mluví o „fondu na mzdy“ a jeho poměru k ceně zboží, a přece shledáváme zde (str. 62., 139. a násl.), že na př. proti ceně o 21°/₀ kleslé stálo snížení mzdy o 38_5°|₀ atd. Nový to doklad, že vůle jednotlivcova a moc hospodářská v hospodářském i socialním životě více platí, nežli všecky možné t. zv. „národohospodářské zákony“. I tak dalo by se ještě mnohé uvésti z knihy Bráfovy, jako na př. o mzdě kusové, o kartellích (o nichž nedávno Kleinwächter výtečně pojednal), o tržbě atd., co s theorií úzce souvisí. Avšak zde právě shledáváme jedinou slabou stránku „studií“, tu totiž, že se dotčená souvislost často ani nenaznačuje, nýbrž čtenář musí si ji nalézti. Co se týče historie a statistiky podal ctěný uspořadatel soukromé enkety vše čeho sobě přáti jest, ale zapomněl nad tím, že je mužem vědy, a nechtěl ani naznačiti, co by pro vědeckou theorii mohlo býti důležitým. Proto nemůže ani referent úsudku podati o methodě theoretického zpracování látky, ačkoliv přiznati musí, že praktický material zpracován jest logicky a jasně.

I tak končíme úvahu svoji přáním, aby spisovatel tak krásnými vlohami nadaný i čisté theorii pozornost svoji věnoval, on při tom zajisté podá dílo právě tak cenné.

Ve Lvově, v červenci 1884. Poslan. prof. z **Bilińských.**

Bibliografja Powszechna Notarjatu. Zebral Adam Niemirowski. Warszawa. Drukiem S. Orgelbranda Synów. 1884.

Chvalně proslulý pěstitel vědy notářské v Polsku pan Adam Niemirowski pod titulem hořejším právě vydal první část díla, ježto podle sto a devadesáti dvou stran, kteréž před sebou máme, velice čestné zaujme místo v historii vědecké bibliografie.

Na dvaceti dvou prvních stránkách obsažena jest učená předmluva o důležitosti a historii literatury notářské. Po té následuje alphabetický

seznam přečetných děl o notářství ze všech století a zemí. Sestaven jest podle jmen autorův i podána část jeho: Abhorratio — Oelrich. O přednějších spisech přidány jsou zprávy bibliografické.

Látka spořádána jest s pečlivostí neúmornou, zpráv podána hojnost veliká, sloh jest jasný a střízlivý, posudky proneseny jsou s jistotou a pečlivostí i svědčí rovněž o lásce, jakouž učený autor studiím dotčeným věnoval, jakož o bystré soudnosti jeho. Všecky ty přednosti činí z práce této, v níž zračí se mocný talent spisovatele řízený kritičností a uměním, dílo velice užitečné pro všecky, kdož o notariat se interessují, a zvláště pro notáře, kterýmž jich úřad jest povoláním a nikoli jen řemeslem.

Gratulujíce učenému spisovateli a odporučujíce co nejvřeleji výbornou knihu jeho, kteráž vydána ve Varšavě bibliothekou „Umietności Prawnych", děkujeme mu zároveň za laskavé uznání, kteréž nám vyslovil v předmluvě své, a kteréž považujeme za vzácný důkaz solidarity, jakáž spojovati má všecky ty, kdož téže vědě se oddávají, ať kolébka jejich pod kterýmkoli nebem stála.

V Zadru, v srpnu 1884. **Dr. Vladimír Pappafava.**

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

35) Za příčinou volby členů správní rady společnosti akciové vyměřily úřady finanční poplatek, jakoby šlo o smlouvu o úplatné konání služeb, při čemž za základ vyměření vzata byla výška tantiem, kterých v posledních letech členové správní rady obdrželi. Vyměření to bylo správním dvorem soudním schváleno, poněvadž správní rada, zastupujíc společnost na venek, v tomto ohledu ovšem se samou společností jest totožnou; pokud však jde o vnitřní poměr společnosti, jest za to míti, že členové správní rady přijetím volby ovšem přejímají jakožto zmocněnci vedení záležitostí cizích, pročež vyměření poplatku pol. tar. 27. zák. popl. zcela jest odůvodněno.

Nález ze dne 18. září 1883 č. 2153., sb. č. 1834.

36) Opatření v příčině způsobu čistění chodníků v čas zimní jest zajisté opatřením v oboru policie místní, náležejícím v obor samostatné působnosti obcí vůbec a též Pražské obce ve smyslu statutu ze dne 27. dubna 1850. Jest tedy magistrát bez odporu příslušným, vydávati nařízení za účelem naznačeným. Nelze také shledati porušení

řádu o čistění ulic pražských ze dne 25. května 1838 v tom, když se předepíše takovým nařízením majitelům domů, kterého materiálu jest užiti k posypávání chodníků času zimního.

Nález ze dne 5. října 1883 č. 2281., sb. č. 1857.

37) Není žádného předpisu, který by majitelům přívozů v řekách veřejných ukládal povinnost, vyčistiti koryto řeky za účelem řádného provozování přívozu. Zákony vodní, odkazujíce co do užívání veřejných vod k účelům plavby k zvláštním předpisům o tom vydaným, nezměnily ničehož na povinnosti státu a obcí, odstraniti překážky plavby ve vodách veřejných.

Nález ze dne 6. října 1883 č. 2279., sb. č. 1858.

38) Roku 1881 nalezlo c. k. místodržitelství, že s držením reality č. p. 41. v L. spojeno jest právo výčepu piva a kořalky, jakož i živnost řeznická. Rok později žádal majitel domu za nález, že s držením reality spojena jsou též oprávnění v §. 28. lit. *a*), *b*), *e*), *f*) živn. ř. z r. 1859 jmenovaná. Žádost ta byla zamítnuta vzhledem k uvedenému obsahu rozhodnutí z r. 1881, kterým prý zároveň bylo vysloveno, že ostatní oprávnění výslovně ve vyřízení neuvedená při dotčeném domě za radikovaná pokládati není. Však správní dvůr soudní shledal, že odepření meritálního rozhodnutí o dotčené žádosti majitele usedlosti postrádalo důvodů, poněvadž rozhodnutí o tom, zda živnost za radikovanou jest pokládati čili nic, dle §. 4. min. nař. ze dne 31. října 1856 č. 204. ř. z. výslovně obsahovati musí výrok ve smyslu naznačeném. Dříve bylo tudíž pouze rozhodnuto o realní vlastnosti práva výčepu piva a kořalky a živnosti řeznické, nikoliv však o tom, nejsou-li s držením usedlosti spojena ještě jiná práva živnostenská.

Nález ze dne 10. října 1883 č. 2315., sb. č. 1862.

Denník.

Theoretické zkoušky právnické v Praze ve studijním roce 1884. Leží před námi statitické výkazy o výsledcích státních zkoušek právnických složených před kommissí pražskou ve studijním roce 1884. Čím více se o státních zkouškách ve veřejném životě mluví, tím zajímavější bude pohlédnouti na tato čísla a přirovnati zejmena výsledky zkoušek složených toliko jazykem německým s výsledky zkoušek odbytých jazykem obojím, konečně všímnouti si i approbací a reprobací z jazyka německého při zkouškách utrakvistických. Podáme vždy nej-

prvé čísla převedená na výrazy percentualné a připojíme k nim své úvahy.

I. Zkouška historická.

Z kandidátů vůbec zkoušených odbylo zkoušku jazykem

	obojím	německým
v terminu říjnovém	62_{5} %	37_{5} %
„ „ velikonočním	62_{54} „	37_{46} „
„ „ červencovém	54_{83} „	45_{17} „
celkový výsledek	59_{95} %	40_{05} %

Approbováno bylo z kandidátů zkoušených jazykem

	obojím	německým
v terminu říjnovém	73_{33} %	73_{33} %
„ „ velikonočním	64_{86} „	72_{72} „
„ „ červencovém	91_{15} „	89_{28} „
celkový výsledek	76_{41} %	78_{44} %

Z těch, kdož obdrželi vyznamenání, bylo zkoušených jazykem

	obojím	německým
v terminu říjnovém	66_{66} %	33_{33} %
„ „ velikonočním	—	—
„ „ červencovém	51_{80} „	48_{20} „
	55_{55} %	44_{45} %

Máme-li na zřeteli, že právě čeští studující převahou (ač ne vesměs) zkoušku obojím jazykem odbývají, tedy dospějeme k těmto úsudkům: Poměr kandidátů českých k německým v terminu červencovém je mnohem nepříznivější, nežli v terminu říjnovém, přihlašujeť se v červencovém mnohem menší procento Čechů ke zkoušce, nežli Němců. Z části se to arci vysvětluje z poměrně větší chudoby českých kandidátů, kteří nuceni jsou protloukati se hodinami neb prací v kancelářích, takže mnozí nemohou se do období červencového připraviti. Poměrů velice povážlivých nabyl dotčený úkaz letos, kde pro říjnový termin r. 1884/5 přihlásilo se a připuštěno jest 59 kandidátů z fakulty německé a 185 z fakulty české. Kdežto tedy byl poměr českých a německých kandidátů v červencovém terminu, jak udáno, 54_{83} : 45_{17}, jeví se v terminu říjnovém, jako 75_{85} : 24_{15}! Při číslech udávajících, jak mnoho procent mezi kandidáty německými bylo approbováno a mnoho-li mezi českými, nejeví se odchylka závažná (78_{44}—76_{41}). Mezi kandidáty vyznamenanými je v terminu říjnovém poměrný počet vyznamenání u českých kandidátů větší nežli u německých; kdežto totiž poměr českých kandidátů k německým je 62_{5} : 37_{5}, je poměr vyznamenaných Čechů k vyznamenaným Němcům 66_{66} : 33_{33}; za to je

v červencovém něco nepříznivější (poměr kandidátů vůbec 54_{83} : 45_{47}, vyznamenaných 51_{80} : 48_{20}). Dojista tedy nedotvrzují tato data pravdivost tvrzení, že se užívá při té zkoušce měřítka nestejného. Zejména pak správno není, že by kandidáti jazyka německého neznalí reprobovali se z předmětů. Reprobací pro neznalost německého jazyka bylo v roku 1884 vůbec při 240 kandidátech approbovaných (resp. při 141 approbovaných kandidátech českých) 13, tedy 5_{41} (resp. 9_{22}) %. Zkušenost ukázala, že přinášejí posluchači z rozličných gymnasií znalost jazyka velmi nestejnou, zejména nápadna jest neznalost u posluchačů z jistých gymnasií (mezi nimi stojí v popředí gymnasia v Rychnově a v Ml. Boleslavi); naproti tomu jsou gymnasia, jejichž žáci v té příčině zcela dobře připraveni na universitu přicházejí, podle čehož se nám zdá, že vhodnou methodou při vyučování jazyku německému i za nynějších poměrův uspokojivých výsledků dojíti by bylo lze.

II. Zkouška judicialní.

Ze zkoušených kandidátů

	obojím jazykem		německým	
podrobilo se zkoušce	56_{47}	%	43_{53}	%
approbováno ze zkoušených	84_{40}	„	83_{33}	„
z těch, kdož vyznamenání obdrželi, bylo zkoušených	60_{41}	„	39_{59}	„

Ačkoliv i zde sluší na paměti míti, že někteří kandidáti národnosti české zkoušku zcela po německu odbývají, přece není počet jejich tak značný, aby vysvětlil nepoměr číselný mezi kandidáty českými a německými, neníť počet kandidátů českých nikterak přiměřen poměru národnosti české mezi posluchačstvem. Tedy jinými slovy: mezi studujícími českými jest těch nepoměrně více, kteří studií nedokonají. Okolnost, že někteří pouze rigorosují a státním zkouškám se nepodrobují, nevyhladí udaný nepoměr, neboť děje se tak i na fakultě německé. — Za to výsledky zkoušek odbytých jsou pro kandidáty české příznivější a to nejen co do procentualného poměru vůbec approbovaných, nýbrž i co do vyznamenaných, ba právě při posléz udaných jsou nápadně příznivé. I zde tedy o nestejnosti měřítek v neprospěch kandidátů českých řeči býti nemůže.

III. Zkouška státovědecká.

Z kandidátů připuštěných

	obojím jazykem	německým
podrobilo se zkoušce	60_{31} %	39_{69} %
approbováno bylo ze zkoušených	86_{32} „	92_{50} „
mezi vyznamenanými bylo zkoušených	56_{66} %	43_{44} %

Při této zkoušce jeví se úkazy nápadné; ona jediná ukazuje

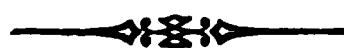
výsledky českým kandidátům nepříznivé. Především vychází z čísel zde podaných, že se hlásilo celkem poměrně více kandidátů českých nežli při judicialní i průměrem při historické, jakkoliv by se právě při této zkoušce opak očekávati dal, ježto zde jest mezi staršími kandidáty nejvíce takých, kteří dříve příslušné předměty po německu poslouchali. Za to co do počtu approbovaných kandidátů jsou tu nápadné rozdíly, pro české kandidáty málo příznivé. Nechceme-li připustiti nestejnost měřítka — nemámeť pro ni důkazů — pak zbývá — arci jen k částečnému vysvětlení okolnost — jediná, že totiž známé neblahé hmotné poměry českých kandidátů nutí je, aby ihned po odbytých studiích hledali chleba, takže u nich pak zaměstnání praktické vadí náležité přípravě.

Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie v měsíci srpnu 1884.

I. Ve stavu advokátů. Přesídlení oznámili pp.: dr. Hersch Vilém z Prahy do Liberce; dr. Daneš František z Přelouče do Písku: dr. Quis Ladislav z Čáslavi do Přelouče.

II. Ve stavu kandidátů advokacie. 1) Nastoupili pp.: Dr. Pergner Václav u dra. Hergeta v Mostu; dr. Goldmann Richard u dra. Steina v Praze; dr. Kopperl Zikmund u dra. Franka v Praze; dr. Freund Gustav u dra. Vaňka v Praze; Bondy Josef u dra. Picka v Praze; dr. Fleischer Isidor u dra. Grafa v Plzni; Svátek Jaroslav u dra. Svátka v Karlíně; dr. Piskáček Jan u dra. Schürera v Ml. Boleslavi; dr. Fischer Rudolf u dra. Katze v Teplicích; dr. Löw Otto u dra. Volkelta v Praze; Hruška Josef u dra. Kotrbelce v Táboře; dr. Koldinský Alois u dra. Nejedlého v Praze; dr. Robitschek Viktor u dra. Hassmanna v Žatci; Machek August u dra. Machka v Chrudími; dr. Podlipský Prokop u dra. Podlipného v Praze; dr. Schönfeld Theodor u dra. Knotze v České Lípě; dr. Silberstern Rudolf u dra. Willnera v Teplicích; dr. Taussik Josef u dra. Winternitze v Karlových Varech. — 2) Vystoupili pp.: Dr. Frankl Emil od dra. Adlera v Tachově; dr. Kleinschnitz Emanuel od dra. Jedličky v Praze. — 3) Přestoupili pp.: dr. Jausa Jan od dra. Podlipného v Praze k dru. Sachslovi v Chrudími; Gerson Edvard od dra. rytíře z Görnerů k dru. Schellerovi v Praze; dr. Grünberg Rudolf od dra. Willnera v Teplicích k dru. Adlerovi v Tachově; dr. Bauer Ludvík od dra. Nejedlého k dru. Jindřichu Lichtensternovi v Praze.

Opravy. Na str. 531. ř. 12. shora místo: upouští, má státi neupouští. Na str. 586. ř. 7. shora místo: li českýd, čti: lid český.

O příslušnosti soudů a úřadů správních v záležitostech vyvazení břemen pozemkových.

Sepsal JUDr. **Jiří Pražák**, c. k. professor při české universitě Karlo-Ferdinandské v Praze*).

V příčině vyvazení břemen pozemkových můžeme v novější rakouské legislaci rozeznávati hlavně studium trojí.

I.

Fási první, jež zahájena byla císařským patentem ze dne 7. září 1848,[1]) můžeme, pokud se týče předmětu úvah našich, pokládati již takřka za odbytou. Jak známo, prohlásil patent dotčený v souvislosti se zrušením svazku poddanského, že všechny ze svazku tohoto vyplývající břemena, služebnosti a dávky kteréhokoliv druhu, jimiž stíženy byly pozemky, vrchnostenské moci podřízené, pak všechny z vrchního vlastnictví bývalých vrchností, práva desátku, z poměru ochranné vrchnosti a fojtství, z práva vrchnosti nad horami i dědinami vyplývající dávky, pozůstávající buď v naturaliích, v konání prací neb v penězích, kteréž vybývati náleželo doposud buď majitelům usedlostí zavazených neb jednotlivým osobám, se zrušují (čl. 3.). Za dávky a povinnosti pouze osobní nemělo se dáti vůbec náhrady (čl. 5.), kdežto za ony dávky, které náleželo vybývati držiteli pozemku jako takovému, co nejdříve měla se vyšetřiti slušná ná-

*) Úryvek z druhého dílu spisu „Spory o příslušnost mezi soudy a úřady správními“, který vychází nákladem Františka Šimáčka v Praze.

[1]) V české prov. sbírce zákonů sv. 30. str. 545.

hrada (čl. 6.). Ostatně měla komisse, složená z vyslanců všech zemí korunních, činiti přiměřené návrhy jak co do vyvazení dalších břemen pozemkových, tak i co do míry a výšky náhrady, která se prostřednictvím státu z fondů v jednotlivých zemích za tím účelem utvořených dosavadním oprávněným měla vypláceti (čl. 8. lit. *b.* a *d.*).

U provedení zásad tuto vytčených byl vydán cís. patent ze dne 4. března 1849 č. 152. ř. z., kterým zejmena co do náhrady, které se dosavadním vrchnostem mělo dostati, vytčeny byly zásady podrobnější. V jednotlivých zemích a krajích byly dle patentu tohoto zřízeny zvláštní komisse k provedení vyvazení. Komisse ty měly býti složeny tak, aby v nich jak zájmy povinníků, tak i zájmy bývalých oprávněných náležitě byly zastoupeny (§. 29.).*)

V Čechách, na Moravě a ve Slezsku upraveno bylo provedení vyvazení pozemků min. nařízením ze dne 27. června 1849,

*) Na patentu tomto zakládáno pak další rozeznávání mezi „skytáním náhrady mírné“ („billige Entschädigung)“ a „vykoupením“ (Ablösung). Pokud totiž vyvazení již vysloveno bylo články 3. a 6. patentu ze dne 7. září 1848, nešlo vůbec více o otázku pominutí břemen, poněvadž tyto byly již r. 1848 pominuly, nýbrž toliko o vyšetření náhrady, o kterou se bylo dřívějším oprávněným přihlásiti. V těchto případech poskytla se mírná náhrada, kdežto se v případech, na které vyvazení teprv později bylo rozšířeno, a které se zejmena týkaly dávek ze smluv emfyteutických a o dělení vlastnictví uzavřených, pak nezměnitelných dávek naturálních ke kostelům, farám, školám a k jiným účelům obecním, nastalo vykoupení, t. j. úplatné jich zrušení, až do jehož provedení zmíněné dávky pravidelně odváděti bylo ve spůsobě dřívější. Rozeznávání to však nemělo vlivu na obnos náhrady, které se dostalo dosavádnímu oprávněnému, a který se vždy vyšetřil tím spůsobem, že se z vyšetřené ceny dávek srazil náklad, který plnění protipovinností s sebou přinášel a kromě toho jedna třetina jakožto paušální vyrovnání daní a útrat vybírání (§§. 15. a 16.). Kdežto však z „mírné náhrady“ nesla polovici země, bylo při „vykoupení“ povinníku nésti náhradu celou, z kteréhožto pravidla toliko z důvodu slušnosti §. 19. patentu ze dne 4. března 1849 některé modifikace připustil. Stát poskytoval toliko zálohy na účet země, když se této nedostávalo hotových prostředků. Poměr ten ovšem netýkal se království Haličského, v příčině kteréhož slíbeno bylo nařízení zvláštní na provedení patentů ze dne 17. dubna 1848 a 7. září 1848 (§. 34.) z čehož, jak známo, povstala difference mezi státem a zemí teprv za našich dnů prozatimním narovnáním uklízená.

jež v Čechách pod č. 119. zákonníkem zemským bylo prohlášeno. Dle nařízení tohoto zřizovaly se v Čechách mimo zemskou komissi ještě okresní komisse vyvazovací, jež ihned započaly činnost svou na základě opovědí, které se podaly k zemské komissi vyvazovací ve lhůtě za tím účelem vyměřené.[3])

Zřízení zvláštních fondů vyvazovacích za účelem sprostředkování splacení a vyplacení náhrad bylo nařízeno cís. patentem ze dne 25. září 1850 č. 374. ř. z. a bližší ustanovení o zřízení těchto fondů a vydávání obligac vyvazovacích fondy těmito vytčena byla cís. patenty ze dne 11. dubna 1851 č. 83. a 84. ř. z. Řiditelství fondu vyvozovacího bylo však v Čechách již dnem 1. prosince 1859 zevně sloučeno s c. k. místodržitelstvím (nař. praes. místodržit. ze dne 28. ledna 1859 č. 54. z. z.).[4])

Komisse vyvazovací k provedení vyvazení samého zřízené byly již dříve ukončily činnost svou o všech opovědích buď ve lhůtě původní aneb později k zemské komissi podaných i byly pak zrušeny, aniž by zrušení toto bylo se v zákonnících zemských vyhlásilo.[5])

Tyto orgány vyvazovací výhradně užívaly při činnosti své norem práva veřejného. Vyvazení samo bylo institucí, jež nutnou shledána byla se stanoviska správy národohospo-

---

[3]) Opověď měli podati dosavádní oprávnění; ti, kteří opomenuli, opověď svou ve vyměřené lhůtě podati, nepozbyli sice práva na náhradu, avšak každá opozděná opověď byla vyřízena na útraty váhavého, kteréž on zálohou uhraditi byl povinen (§. 119. nař. ze dne 27. června 1849). Ostatně mělo se vyvazení provésti z povinnosti úřadní, což však později min. nař. ze dne 2. února 1850 č. 42. ř. z. bylo modifikováno v ten smysl, že vykoupení nezměnitelných, v §. 6. pat. ze dne 4. března 1849 zmíněných naturálních dávek ke kostelům, farám, školám a jiným účelům obecním provésti bylo toliko k žádosti účastníků.

[4]) Sr. Plaček (Franz). Die österreichischen Grundentlastungs-Capitalien. Prag. 1853.

[5]) Tímto zrušením komissí vyvazovacích se vysvětluje, že mnohé dávky, které ve smyslu patentů ze dne 7. září 1848 a 4. března 1849 vyvazení měly se podrobiti, přec ještě na dále potrvaly, poněvadž účastníci opomenuli je před tímto zrušením náležitě opověděti. Ovšem bylo dle zvláštního složení komissí vyvazovacích nemožno, prohlásiti je za permanentní; však pomoc byla by se zjednala tím, kdyby se jednání o opovědích opozděných bylo přikázalo úřadům politickým, jak se později skutečně stalo v Čechách zákonem ze dne 11. května 1869.

dářské[6]) a jež veskrze ovládána jest právem veřejným. O tom není, pokud jde o otázku, zdali ten který poměr vyvazení má býti podroben, vůbec nižádné pochybnosti.[7]) Však i otázka, zdali za oprávnění, v příčině kteréhož orgánům vyvazovacím jest úřad konati, sluší dáti vůbec, a pro případ, jakou sluší dáti náhradu, není dle pravého náhledu otázkou práva soukromého. Jde tu toliko o obmezení, jež stát uložil vlastní akci své, ku zrušení závad rationelního hospodaření na rustikálních pozemcích čelící; ovšem obmezení, jehož vyžaduje vlastní účel státu. Objem tohoto obmezení záleží však na momentech, při jichžto uvážení zákonodárce přihlédl k dosavadním oprávněným nikoliv jakožto k jednotlivcům, nýbrž jakožto k členům společnosti lidské, státním svazkem spojené. Že tomu tak, vyplývá již z toho, že za některé dávky zrušené vůbec nebyla skytána náhrada, za jiné že byla dána náhrada „mírná“, jiné konečně že povinník vykoupiti musel zapravením úplné jich ceny.[8])

Stalo se tudíž úplně ve srovnalosti se všeobecnými zásadami práva, prohlášeno-li vynesením ministerstva spravedlnosti ze dne 23. září 1851 č. 219. ř. z., že přísluší výhradně orgánům vyvazovacím, by, nedadouce nastoupiti na pořad práva, rozhodovaly o tom, zdali to které právo neb ta která dávka zrušeny byly zákonem ze dne 7. září 1848 a předpisy k tomu později vydanými a že žaloby o provedení práv takových, pokud právě předmětem

---

[6]) Se zrušením svazku poddanského souviselo toto opatření jen zevně potud, pokud právě svazek poddanský pravidelně byl příčinou vzniku poměrů, které nedopouštějí racionelní hospodaření na pozemcích tím dotknutých. Jinak Ulbrich, österr. Staatsr. str. 580.

[7]) Brater rozeznává (Studien zur Lehre von den Grenzen der richterl. und admin. Zuständigkeit [1855] §. 6. str. 21. a 22.), zda zákon gruntovníky pouze oprávňuje, by dávky, jež vadí racionelnímu hospodaření, přes odpor druhé strany byly upraveny, neb zdali vyvazení se nařizuje předpisem positivním. V prvnějším případě má za to, že po ruce norma, poměry práva soukromého upravující, třeba děkovala úvahám národohospodářským původ svůj, kdežto se v druhém případě klade na místo zájmů jednotlivců zájem celku, a pak tu jest poměru práva veřejného. Však principielního rozdílu mezi oběma případy nelze shledati; zejmena není to nezbytnou známkou poměru práva veřejného, že oprávnění z něho odvozovaná přivésti sluší k platnosti z povinností úřadní.

[8]) Co do původu a významu tohoto rozeznávání sr. svrchu pozn. 2.

sporu jest otázka dotčená, soudy a limine fori mají býti zamítnuty.[9]) Totéž platí však také, je-li předmětem sporu výše náhrady, kterou za právo, jež pominulo vyvazením, jest poskytnouti.[10])

Od případu dotčeného sluší však rozeznati případ, když vůbec sporno jest, zdali některé právo aneb některá dávka, jichž týče se vyvazení, jako takové existují. Tu nejde pak o užívání předpisů vyvazovacích, aniž o to, posuzovati, zda racionelní hospodaření na pozemcích sporným právem obtížených jest možné, pro případ, jakou by náleželo za vyvazené právo dáti náhradu, nýbrž o spor, který s vyvazením toliko zevně souvisí. Spor ten byl by se musel provésti, i kdyby vyvazení vůbec nebylo; vždyť má základ svůj v poměru, již před akcí vyvazovací založeném. Vyvazení může k sporu takovému

---

[9]) Stalo se totiž, že dřívější vrchnosti podávaly před soudy žaloby o provedení takových práv, která dle předpisů vyvazovacích měla odpadnouti. Tu ovšem bylo na žalovaném, by namítal vyvazení břemen těchto a dovolal se na doklad této námitky výroků orgánů vyvazovacích. Na skrácení řízení však bylo tímto min. nař. stanoveno, že žalobce již v žalobě samé prokázati má, že další trvání práva, žalobou prováděného orgány vyvazovacími právoplatně bylo uznáno, a že při nedostatku výkazu tohoto žaloba soudem ihned má býti zamítnuta. Platnost předpisu tohoto nebyla nikterak dotknuta novějšími zákony ústavními, jak vyloženo v nálezu nejv. soudu ze dne 3. ledna 1878 č. 15230. (Ung.-Gl. č. 6672.); srv. také mé „Spory" díl I. §. 19. pozn. 2.). Zvláštní předpisy co do kompetence u věcech vyvazení byly vydány pro Halič a Bukovinu min. nařízeními ze dne 28. července 1856 č. 141. ř. z. a ze dne 24. října 1860 č. 249. ř. z. Na základě těchto předpisů uznána nejv. soudem příslušnost soudů ve sporu bývalého poddaného s vrchností o vydání usedlosti na základě poměru poddanského, o jehož existenci však nebylo mezi stranami shody (nález ze dne 28. prosince 1870 č. 12059. Ung.-Gl. č. 3999.), pak ve sporu bývalého poddaného s vrchností o vydání t. zv. pustišť, vrchností okkupovaných (nález ze dne 6. prosince 1877 č. 5446.; Z. f. V. z r. 1878 č. 44. str. 175.).

[10]) Dle §. 131. min. nař. ze dne 27. června 1849 bylo lze proti vyceněni dávek vyvazených činiti námitky jen potud, pokud se vyceněni nezakládalo v katastrálních dátech a v uznání znalců. Pokud se dle toho námitky vůbec připustily, bylo je vyříditi soudem smírčím s vyloučením pořadu práva. Smírčí soudy složeny byly dle §. 30. cís. pat. ze dne 4. března 1849 v té spůsobě, že každá strana zvolila rozsudího a tito dva rozsudí že sobě zvolili starostu.

podati zevnější podnět proto, poněvadž orgány vyvazovací na bezpečných základech pracovati mohou jen tenkráte, srovnají-li se obě strany o předmětu, jenž vyvazení má se podrobiti; proto však není spor o tento předmět ještě sporem práva veřejného. Povahu jeho spíše posuzovati bude dle povahy poměru, z něhož vzešlo právo, o které se spor vede, a poněvadž tento posléze dotčený poměr pravidelně spadá v obor práva soukromého, bude ovšem tvrditi, že difference, které za příčinou vyvazení vzcházejí o existenci a objem práva, jež vyvazení má se podrobiti, sluší před řádné soudy.[11]) Může pak býti zákony vyvazovacími stanoveno, že až do konečného uklizení dotčených differencí s činností orgánů vyvazovacích nemá býti započato, aneb může také býti sporné právo eventuálně, totiž pro případ, že svého času soudem za po právu existující bude uznáno, podrobeno vyvazení. Poslednější cesta zvolena zejmena §. 129. min. nař. ze dne 27. června 1849, který praví, že, sporno-li právo na dávku samou, náhradu vyšetřiti jest vzhledem k stavu poslední skutečné držby, za odkázání sporu před soud příslušný, který jej vyříditi má dle předpisů o řízení stručném.[12]) Výsledek sporu sluší vykázati okresní komissi vyvazovací, a kdyby tato již byla toho času rozpuštěna, zemské komissi vyvazovací (§. 130.). Dle výsledku sporu teprv konečně se upraví vyšetření náhrady na základě materiálu, již dříve pro tento případ okresní komissí vyvazovací upraveného (§. 135. uved. nařízení).[13])

---

[11]) Brater §. 12. str. 67. Ovšem musí pak žalobní prosba zníti na uznání sporného práva a nikoliv na uznání, bylo-li právo dotknuto vyvazením, čili nic. Srv. nález nejv. soudu ze dne 1. března 1864 č. 1454. (Ung.-Gl. č. 1873). Právem uznána nejv. soudem dne 15. září 1863 č. 6651. (Ung.-Gl. č. 1795.) příslušnost soudu k žalobě dědičného nájemce o uznání vlastnictví užitku ve smyslu §. 1125. ob. zák. obč.

[12]) Užívání řízení stručného rozšířeno bylo min. nař. ze dne 12. května 1851 č. 128. ř. z. na všechny spory, jež týkají se vyvazení a na jichžto výsledku závisí konečný výrok orgánů vyvazovacích, třeba spory byly se zahájily již před zavedením řízení vyvazovacího.

[13]) Kdo nenastoupil cesty právní ve lhůtě čtyrnedělní, jemu vyvazovací komissí vyměřené (§. 129. min. nař. ze dne 27. června 1849) aneb nevykázal komissi v čas, že žalobu skutečně podal (§. 135. tamtéž), pozbyl vůbec práva na náhradu a pokud se týče možnosti odporu proti náhradě druhé straně přisouzené. Proto měli se soudové dle závěrečné věty min. nař. ze dne 12. května

Provedením vyvazení ovšem úplně pomíjí původní soukromoprávný ráz závazku, jímž ta která nemovitost byla stížena. Náhrada, kterou orgánové vyvazovací za dávku zrušenou byly vyšetřily, jest dávkou, kterou konati jest ze zavazené usedlosti k účelům veřejným a v příčině kteréž také nikterak věřitelem není dosavadní oprávněný, nýbrž fond vyvazovací.[14]) Tím se vysvětluje, že nedoplatky této náhrady, jakož i úroky z ní se dobývají nikoliv pořadem práva, nýbrž způsobem tímtéž, kterak se dobývají nedoplatky daní a jiných dávek k účelům veřejným.[15])

Ve styk se soudy přicházely jinak orgány vyvazovací ještě ve směru dvojím. Předně provedla zemská komisse vyvazovací na základě právoplatného výroku vyvazovacího při soudě příslušném zjištění pohledávky vyšetřené náhrady ve prospěch fondu vyvozovacího a zároveň knihovní výmaz závady, za kterou právě tato náhrada byla vyšetřena.[16]) Dále však bylo ještě pro případ provésti před soudem zvláštní řízení k tomu konci, by náhrada vyšetřená dosavadnímu oprávněnému mohla býti vydána přes to, že statek, s jehož držením spojena byla práva, vyvazením zrušená, stížen byl břemeny hypothekárními. Řízení toto bylo upraveno nejv. patentem ze dne 11. dubna 1851 č. 84. ř. z. v ten spůsob, že rozhodnutí o tom, zda pohledávky těch kterých věřitelů se mají odkázati na kapitál vyvazovací neb na statek druhdy panující, přikázáno bylo soudu realnímu.[17])

(Pokračování příště.)

1851 č. 128. ř. z., nežli zavedli řízení o žalobě, dotázati orgánů vyvazovacích, nepominulo-li právo žalobní z důvodu naznačeného i měli, přisvědčeno-li k této otázce, žalobu bez okolků zamítnouti.

[14]) Srv. Plaček n. u. m. str. 8.

[15]) Tak stanoveno výslovně §. 4. cís. pat. ze dne 11. dubna 1851 č. 83. ř. z.

[16]) Srv. §. 149. min. nař. ze dne 27. června 1849.

[17]) Zemská komisse vyvazovací povolovala ovšem zálohy na vyšetřenou náhradu, však nanejvýše do dvou třetin vyročního platu náhradného. Tyto zálohy nemohli ovšem věřitelé obstaviti (§§. 157. a 159. min. nař. ze dne 27. června 1849).

Praktické případy.

Příspěvek ku nauce o správě. (§§. 925. a 926. ob. z. obč.)

Josef Pekárek koupil dne 15. července 1882 od Jana Vízka v jeho bytu v Malých Hlušicích za 140 zl. koně, který dle udání prodávajícího právě ze chřípěcí se vystonával; jinak ručil týž dle udání prvnějšího za veškerý právní chyby. Koně toho odvedl sobě Josef P. ještě téhož dne do vzdálené obce Cholenic; když však stav jeho se nelepšil, dal ho dne 27. července zvěrolékařem Ant. J. prohlédnouti a když ten uznal, že kůň jest dušným, že se mu kazí plíce a že trpí podezřelou chřípěcí, následkem čehož neradno jest ho převáděti, oznámil to Josef P. ihned Janu V-ovi a vyzval ho, aby si koně nazpět vzal. Jan V. přišel si také na to pro koně, jelikož však neměl s sebou peněz, aby zároveň vrátiti mohl kupní cenu, nevydal mu Josef P. koně, načež Jan V. slíbil, že si peníze opatří a druhého dne pro koně přijde.

Ježto však se večer koni přitížilo, odejel s ním Josef P. druhého dne do Libáně, aby ho dal tam u zvěrolékaře K. S. prohlednouti; týž ohledav koně, uznal rovněž, že trpí dušností a podezřelou chřípěcí, a zakázav písemně koně toho převáděti nařídil mu, aby jej na tak dlouho od ostatního dobytka oddělil, až se nemoc vyvine a se ukáže, je-li to ozhřivka neb jen dýchavičnost; kůň ten měl totiž tehdá žlázy silně naběhlé a bylo pozorovati značný výtok z obou nozder.

Jan V. skutečně si také téhož dne i s penězi pro koně přijel, když však Josefa Pekárka doma nezastihl, odejel s nepořízenou domů.

Josef Pekárek dal opětně Janu Vízkovi o tomto ohledání Karlem Š. zprávu, a když koni se nikterak nepolehčilo, a Jan V. žádných dalších kroků nečinil, aby si koně toho zpět vzal, povolal Josef P. opět dne 26. srpna Karla Š., který shledav, že stav koně značně se zhoršil, oznámil to c. k. okresnímu hejtmanství, které následkem tohoto udání nad koněm tím prohlásilo kontumaci.

Mezi tím zdálo se, že se koni poněkud polehčilo, a když zvěrolékař pronesl naději, že snad přece kůň se vyléčí, psal Josef Pekárek svému příbuznému do Malých Hlušic, že jej všech dalších nepříjemností ušetřiti a koně podržeti si chce.

Když však napotom stav koně nejen se nezlepšil, ale značně se zhoršil, podal J. Pekárek k c. k. okresnímu soudu v Nov. Bydžově dne 17. září 1882 pod č. 12926. na Jana Vízka žalobu, kterou domáhal se výroku, že výše uvedená kupní smlouva nepozůstává v právu, a že poslednější povinen jest vrátiti mu kupní cenu 140 zl. se 6% úrokem ode dne žaloby, a že mu má mimo to nahraditi náklady za živení koně toho denně 80 kr. a za hlídání a opatrování denně 50 kr. počítaje od 25. července, kdy koně posledně ku práci upotřebil, až do dne, kde žalovaný koně toho si převezme.

Zároveň podal Josef Pekárek k c. k. okresnímu hejtmanství žádost, aby nemocného koně dalo ještě ohledati, a aby učinilo nějaké opatření, by on nemusil vésti náklad dále výživy na koně, který mu vlastně nenáleží, zvláště, poněvadž tím trpí nenahraditelnou škodu, an je i druhý kůň jeho v kontumaci držen a nejvyšší čas je, by pozemky své již vzdělával. Na základě této žádosti nařídilo c. k. okresní hejtmanství nové ohledání koně toho zvěrolékařem A. Zemanem a K. Šmídem na den 27. září, o čemž také Jan Vízek k výslovné žádosti Josefa Pekárka úředně zpraven byl. Poněvadž stav koně byl shledán dosti povážlivým a nedalo se také zjistiti, že příčinou choroby té není nemoc nakažlivá, byl kůň k rozkazu komisse od pohodného zabit, a při obdukci zjištěno, že plíce jeho byly úplně prohnilé, že trpěl dušností v nejvyšší míře, podezření ozhřívky že však bylo bezpodstatné. Připomenouti sluší, že ke komissi té Jan Vízek se nedostavil, ano mu dotčené úřední vyrozumění teprv dne 28. září doručeno bylo.

Před početím sporného jednání doplnil Josef Pekárek při stání dne 14. října 1882 v tomto směru žalobu svou a obmezil žalobní prosbu v ten smysl, by mu žalovaný nahradil udané náklady živení a opatrování pouze za čas od 26. července do 27. září 1882 tedy celkem za 64 dní.

Jednotlivé námitky jsou z důvodů k rozsudku připojených patrny.

Po vyslechnutí více svědků a znalců dal c. k. okresní soud v Novém Bydžově rozsudkem ze dne 13. dubna 1883 č. 5160. žalobě místo, prohlásil uvedenou kupní smlouvu za zrušenou a odsoudil Jana Vízka bezvýminečně k zaplacení kupní ceny 140 zl. s 6% úrokem ode dne žaloby a k náhradě za živení, hlídání a opatrování koně toho za čas 64 dnů po 85 kr. v úhrnném obnosu 54 zl. 40 kr. a k náhradě útrat sporu v obnosu 100 zl. 74 kr.; k další

náhradě za živení a opatrování koně toho v obnosu 12 zl. 80 kr. odsoudil ho jen pod tou podmínkou, že žalobce vykoná přísahu, že dle jeho vědomí a upamatování pravda není, že koně od žalovaného Jana Vízka dne 15. července 1882 koupeného počínaje dnem 25. července až do 27. září 1882 k obyčejným prácem hospodářským upotřeboval.

Rozhodl tak z těchto

důvodů:

Že dne 15. července 1882 žalobce Josef Pekárek od žalovaného Jana Vízka koupil koně světlohnědé barvy, as 8 roků starého za 140 zl. r. č., kteréž kupec hned hotově zaplatil, popřeno nebylo.

Svědky pak bezvadnými Karlem Šmídem, Antonínem Zemanem, Josefem Mladějovským a Josefem Tichým dokázáno, že byl kůň od Josefa Pekárka koupený a ihned převzatý k rozkazu komisse c. k. okresního hejtmanství v Jičíně dne 27. září 1882 zabit a že při obdukci konstatována právní vada dušnosti. Totožnost koně toho dosvědčena poslednějšími dvěma svědky.

Následkem toho domahá se žalobce Josef Pekárek vedle §. 932. ob. z. obč. zrušení kupní smlouvy strany tohoto koně se žalovaným uzavřené, vrácení vyplacené kupní ceny a náhrady výloh živení, opatrování a hlídání koně toho počínaje dnem 25. července 1882 až do 27. září t. r.

Žalobce zakládá nárok svůj na úplné zrušení smlouvy kupní v žalobě na výslovné zaručení se žalovaného za všecky „právní chyby"; průběhem jednání odvolává se však i k domněnce §. 925. ob. zák. obč. a poukazuje na to, kterak již desátý den po koupi a převzetí koupeného koně uznal zvěrolékař Ingriš, že trpí kůň ten dušností.

Třeba tedy předem uvažovati, svědčí-li žalobci domněnka §. 925. ob. zák. obč. a užil-li žalobce opatrnosti předepsané v §. 926. ob. zák. obč.

Zvěrolékař A. Ingriš, který sporného koně dne 25. neb 26. července tedy 10. neb 11. den po převzetí prohlížel, uznal dle příznaků zevrubně vypočtěných, že plíce koňovy jsou zachváceny, a že trpí jednak dýchavičností jednak chřípěcí, následkem čehož zakázal koně převáděti.

Svědek Jos. Pekárek st., jako otec žalobcův ovšem zavržitelný, byl při ohledání koně jmenovaným zvěrolékařem přítomen a zpo-

zoroval tytéž chorobné příznaky, na základě kterých uvedený znalec úsudek svůj pronesl.

Neméně důležité je i svědectví zvěrolékaře Karla Šmída, který sporného koně as jedenáctého neb třináctého dne po koupi prohlížel; neboť svědek ten vypočítává tytéž chorobné známky jako svědkové předcházející a třeba udával, že při prvním ohledání nemohl rozeznati, zdali trpí kůň také dušností, tož podotýká také přece, že rychlejší dýchání a kašlání, které tehdy konstatoval, jsou také příznaky dušnosti.

Hledě k slovům „entdeckt, gefunden wird“ jakých užito v §. 925. ob. z. obč. stačí však, jest-li že nemoce tu vypočtěné ve lhůtách tam zvlášť ustanovených třeba pouze v zárodku, v začátku svém se shledají a jest-liže, jak již prv uvedenými svědky Karlem Šmídem, Antonínem Zemanem, Josefem Mladějovským a Josefem Tichým dosvědčeno, sporný kůň pro tutéž chorobu, kterou zvěrolékař Antonín Zeman již při prohlídce dne 5. září 1882 předsevzaté ve vysokém stupni shledal, zabit býti musel, tož nelze o tom pochybovati, že choroba tato byla tu již, třeba teprv v začátku, již v ustanovené lhůtě 15 dní po převzetí koupeného koně, což také z určitého seznání zvěrolékaře Ant. Ingriše vysvítá.

Že však žalobce i opatrnosti předepsané v §. 926. ob. z. obč. užil, že totiž žalovanému o zpozorované vadě ihned zprávu podal, dokazuje dopis žalobcův, který žalovaný sám předložil a který mu dle jeho vlastního udání žalobce dne 26. července 1882 tedy právě po prohlídce zvěrolékařem Ant. Ingrišem byl zaslal. Žalobce může se tudíž vším právem k usnadnění důkazu na domněnku §. 925. ob. zák. obč. odvolávati.

Soudního ohledání není dle všeobecného znění §. 926 ob. zák. obč. zapotřebí a stačí vůbec, byla-li nemoc spůsobem soudním řádem předepsaným nepochybně zjištěna.

Ostatně žalovaný ani nedokazuje, že by vytýkaná vada teprv po odevzdání koně byla nastala (§. 927. ob. zák. obč.).

K námitce žalovaného (§. 928. ob. z. obč.), že totiž žalobci hned při uzavření koupě oznámil, „že kůň stůně, že té nemoci nerozumí, aby se sám podíval, co kupuje“ a že žalobce navzdor tomu koně koupil, nelze přihlížeti, neboť dle výpovědí svědků Františka Stryhala a Anny Vízkové, žalovaným samým uvedených, vztahovalo se vyjádření žalobce: „že by si z toho nic nedělal“ k chřípěcí, na kterouž se kůň dle udání žalovaného vystonával

a není tedy nijak vyloučen závazek žalovaného ze správy pro jiné vady koně, za něž se žalovaný dle svědectví Františka Jora vesměs zaručil.

Z té příčiny nemají také výpovědi svědků Václava Laifra a Františka Holého žádné váhy, neboť pro nemoc chřípěcí žalobce zrušení kupní smlouvy a náhrady škody se nedomáhá.

Zbývá tudíž pouze uvažovati ještě námitku žalovaného, že byl ku vyzvání žalobcovu hotov prodaného koně vzíti zpět; námitka tato byla by však jen tehdy podstatná, kdyby byl žalovaný dokázal, že on návrh žalobcův stran zrušení koupě totiž zpět vzetí koně a vrácení kupní ceny přijal, žalobce však novou tuto disoluční smlouvu svémocně zrušil. Toho však žalovaný nedokázal; nebo z okolnosti, že žalobce v den, kdy se měl žalovaný s penězi dostaviti, aby si koně vzal zpět a kupní cenu vrátil, doma nebyl, nelze při uvážení všech okolností rozumně souditi, že by se tím byl vzdal práva zrušení kupní smlouvy se domáhati (§. 863. ob. sák. obč.); spíše zřejmo, že šlo žalobci o to, aby včasným znaleckým ohledáním koně nároky své oproti žalovanému zabezpečil a pak teprv stran vyrovnání sporné záležitosti s ním vyjednával.

Pokud podmínky zrušení smlouvy mezi stranami zevrubně umluveny nebyly, nemůže žalovaný z takové smlouvy jakýchsi práv pro sebe vyvozovati (§. 869. ob. zák. obč.)

Než ani dopis č. 4. není právu žalobcovu nikterak na újmu; svědčíť dle nadpisu svého „ctění přátelé“ patrně osobám jiným než žalovanému; slova pak „tedy si koně podržím“ ve spojení s dalšími „a Vás vší strapace uvarovat chci“ psána jsou patrně přátelům žalobcovým, neprojevují nijak úmysl žalobcův oproti žalovanému se zavazovati (animum obligandi) neb práva se vzdávati a sluší jim ve spojení s předcházející větou ten smysl přikládati že podrží pisatel koně, jest-liže se kůň pozdraví.

Pro tento nedostatek nemůže žalovaný z rozličných maně prohozených vyjádření žalobcových vyvozovati pro sebe jakási práva, a nemají průvody žalovaným nabídnuté žádného významu, a muselo se tudíž vysloviti, že se kupní smlouva zrušuje (§. 932. ob. zák. obč.), a že jest žalovaný povinen kupní cenu vrátiti (§. 1447. ob. z. obč.), a musel se také žalovaný dále odsouditi k náhradě výloh vzešlých žalobci živením, hlídáním a opatrováním sporného koně (§§. 925., 1295 ob. z. obč.)

Co se týče výše náhrady, připuštěn důkaz znalci, kteří

uznali, že, stojí-li kůň bez práce, třeba čítati co přiměřenou částku na výživné denně 95 kr., a že je tudíž žalobcem účtovaná částka 80 kr. zcela mírnou, na hlídání pak a opatrování koně že dlužno denně čítati 25 kr.; konají-li se však s koněm obyčejné práce hospodářské, že třeba z částek těch sraziti denně 40 kr.; je-li však kůň nemocen, jako jmenovitě v tomto případu, že možno pro čas, pokud nemoc není vyvinuta a pokud lze s koněm takovým obyčejné práce hospodářské vykonávati, na práce ty denně 20 kr. z výživného odečísti: dle toho obnáší náhrada za 64 dnů na výživném denně 80 kr. a za hlídání a opatrování 25 kr., tedy denně úhrnem 1 zl. 5 kr. a po srážce užitku 20 kr. za den, denně 85 kr., úhrnem tudíž za 64 dnů 54 zl. 40 kr. a v případě, že s koněm se nepracuje, tedy bez srážky užitku denně po 1 zl. 5 kr., celkem za 64 dnů 67 zl. 20 kr.

Byl tudíž žalobci proti žalovanému, který nepopírá, že žalobce koně krmiti, hlídati a opatrovati musel, obnos 54 zl. 40 kr. bezvýminečně, další pak obnos 12 zl. 80 kr. však jen pro ten případ přisouzen, když dokáže přísahou, kterou ve sporu přijal, že sporného koně v uvedenou dobu k obyčejným prácem hospodářským neupotřebil.

Z tohoto rozsudku odvolaly se obě strany: žalobce, že útraty mu nebyly přiměřeně vyměřeny, žalovaný pak odvolal se z rozsudku vůbec. V odvolání pak svém uvedl: 1. že žalobce v písemně podané žalobě své opírá žalobní nárok svůj na zaručení za všechny právní chyby; že tedy nemůže průběhem sporu měniti právní důvod a odvolávati se na právní domněnku §. 925., a když žalobce uvedené zaručení neprokázal, že bez ohledu na právní domněnku §. 925. žaloba bezvýminečně odmítnuta býti měla. 2. Že nejsou prokázány podmínky §§. 925. a 926. ob. z. obč.; neboť diagnosa zvěrolékařů K. Šmída a A. Ingriše chýlila se spíše k chřípěcí než k dýchavičnosti, kůň také byl zabit k rozkazu komisse proto, že byl podezřelým z nakažlivé chřípěcí a ne, že trpěl dýchavičností; dle §. 926. má dáti se v ustanovené lhůtě druhé straně vědomost o „vadě shledané“, žalobce pak v tomto případu dopisem ze dne 26. července 1882 neoznámil žalovanému, že kůň trpí dýchavičností a oznámil mu povšechně chorobný stav totiž, že kůň jest nemocen; dále že není dokázáno, že v zákonem ustanovené lhůtě objevily se speciální známky dýchavičnosti, a že tudíž žalobce měl koně toho dle §. 926. dáti soudně ohledati, a poněvadž toho neučinil, že není zde podmínek §§. 925., 926.

cit. zák. 3. Když kůň byl zabit a žalobce jej tudíž vrátiti nemůže, že slušelo by prvé vyšetřiti, v jakém poměru on, totiž žalovaný, náhradu nésti má, poněvadž dle § 37. zák. ze dne 29. února 1880 35 ř. z. stát má dáti majiteli náhradu, když kůň, který ozhřivým není, pro podezření ozhřivky zabit byl. 4. Vzhledem k tomu, že spor stručně projednáván býti měl, že soud jeho, žalovaného, upozorniti měl, by nabídl důkazy o tom, že sporný kůň teprv u žalobce dýchavičným se stal, což mu bude snadno, ano je prokázáno, že žalobce koně ještě úplně neuzdraveného k těžkým prácem upotřeboval, následkem čehož lehko u něho dýchavičnost vyvinouti se mohla, a že by tudíž jednání ve směru tom doplněno býti mělo. 5. Že z ostatních okolností vyplývá, že dopis žalobcův č. 4. svědčí vlastně jemu, jak vysvítá nejlépe z toho, že žalobce žádá v něm, aby jemu t. žalovanému dopis ten dodán byl, a že v něm vzdává se žalobce práva rušiti původní smlouvu (§. 929. ob. z. obč.). 6. Že bylo prokázáno, že bylo mezi ním a žalobcem ujednáno, že si dne 27. července pro koně přijde, a že také skutečně i s penězi pro koně si přišel, a když žalobce téhož dne s koněm odejel, že musí to sobě přičítati, že on t. j. žalovaný koně zpět vzíti si nemohl, a žalobce koně toho dále živiti musel, a že nemůže tudíž k náhradě výživného za 64 dnů odsouzen býti: také na přísahu že uznáno býti nemělo, ano bylo svědky četnými prokázáno, že žalobce koně k práci upotřeboval. 7. Že konečně útraty byly v přemrštěném obnosu přisouzeny, zvláště uváží-li se, že v N. Bydžově jsou tři advokáti, a že tudíž ani cestovné ani meškání adv. koncipienta odjinud za nutný náklad považováno býti nemůže.

Odvolání žalobcovo, které na poště se opozdilo, bylo a limine co opozděné vráceno.

Rozhodnutím ze dne 13. června 1883 č. 16390. zrušil c. kr. vrchní soud zemský pro království České v odpor vzatý rozsudek a nařídil c. k. okresnímu soudu, aby řízení v následujícím směru doplněno bylo: 1. Žalovaný, byť i také právním přítelem zastoupen byl, budiž poučen, že jemu jakožto koně odevzdávajícímu dle §. 927. ob. z. obč. jest volno oproti právní domněnce žalobcem k platnosti přivedené, že kůň již před přijetím dýchavičným byl, dokázati, že vytýkaná vada teprv po odevzdání nastala. Budiž tedy vyzván, aby určitě udal, zda-li takový důkaz po ruce má, v kterémžto případě ať skutkové okolnosti tomu nadsvědčující uvede a potřebné průvodní prostředky nabídne. 2. Žalobce tvrdí *dále, že kůň* od žalovaného koupený k rozkazu c. k. okresního

hejtmanství v Jičíně zabit a obdukován byl, a že při tom zjištěno bylo, že trpěl vadou dušnosti. Jelikož úřední rozkazy a jich obsah svědky proti odporu druhé strany prokázány býti nemohou, budiž žalobce tázán, není-li s to snad, aby důkaz listinami nabídl. 3. Byť i obě strany v tom se srovnávaly, že dne 15. července 1882 kůň na chřípěcí trpěl, má přece žalovaný k bližšímu objasnění udati, jak dlouho před tímto dnem tato nemoc trvala, za kterých zjevů tato nemoc na jevo vystoupila a jaké následky sa sebou zanechává, a má o tom také potřebné průvody nabídnouti. Nařízeno, aby o těchto udáních odpůrce vyslechnut byl, aby nato nový rozsudek vydán a v něm také k útratám appellace zřetel vzat byl.

Důvody.

Bez tohoto nařízeného doplnění jeví se jednání neúplným a nespůsobilým, aby za základ k důkladnému rozhodnutí v hlavní věci sloužiti mohlo, a proto byl vzhledem k §. 25. dle §. 49. dv. dek. ze dne 24. října 1845 č. 906. s. z. s. rozsudek prvního soudce zrušen, toto doplnění nařízeno, výrok o útratách odvolacích však ponechán budoucímu rozhodnutí u věci hlavní.

Po nařízeném doplnění bylo rozsudkem c. k. okresního soudu v Nov. Bydžově ze dne 25. prosince 1883 č. 16679. opětně tak jako prvé žalobě dáno místa a žalovaný odsouzen ku náhradě útrat 178 zl. 58 kr. V

důvodech,

které v první části obsahují doslovně důvody rozsudku prvního, dokládá se dále, že žalovaný pokusil se sice dle §. 927. ob. z. obč. i o protidůkaz, že totiž vytýkaná vada dušnosti teprv po odevzdání nastala, a že nabídl důkaz svědecký jednak o tom, že před odevzdáním u prodaného koně příznaky dušnosti se nejevily, jednak o tom, že žalobce s koněm, jenž z ozhřivky se vystonával, namahavé práce konal a tím sám vadu onu přivodil; důkaz ten však že se nezdařil; neboť byť i svědkové žalovaného František Svěcený, František Purm, Antonín Rygr dosvědčovali, že na sporném koni před odevzdáním příznaků dýchavičnosti, pokud jim povědomy jsou, totiž těžkého oddychování a kašle nespozorovali, tož přece že jest výpověď jich, nehledě ani k tomu, že prvnější dva zakládají výpovědi své jen na zběžném pozorování v době více než 14 dnů před odevzdáním, oslabena dílem svědectvím taktéž bezvadného,

žalobcem vedeného svědka Josefa Havelky, který již v den odevzdání koně na něm pozoroval, že těžce dýše a pokašlává, a žalobce Josefa Pekárka sám na to upozornil; dílem že výpověď jich jest nerozhodnou proto, poněvadž dle souhlasného úsudku v doplňovacím řízení slyšených znalců, zvěrolékařů Antonína Zemana a Václava Lajfra, dušnost není hned vždy z počátku znatelnou, a také průběh nemoci dle různosti jednotlivých případů jest nestejným, tak že nijak vyloučeno není, že ona vada u sporného koně alespoň v zárodku svém byla již před odevzdáním. Mimo to poukazuje se k tomu, že svědkové žalovaným vedení Josef Tichý a Josef Mladějovský nejen nedosvědčili, že žalobce sporného koně po odevzdání k namahavým pracím upotřebil, ale spíše opak toho dokázali spolu se svědkem Františkem Pižlem, že o žních r. 1882 vozil Josef Pekárek žito úplně za sucha a sice párem koní, z nichž ovšem byl jeden ten, o němž spor se vede, avšak pšenici že sporným koněm tím vůbec nedovážel, následkem čehož že námitka žalovaného za prokázanou považovati se nemůže.

Další důvody shodují se úplně s důvody prvního rozsudku.

Z tohoto rozsudku odvolaly se opětně obě strany, žalobce, že útraty nebyly mu přiměřeně přisouzeny, žalovaný pak z rozsudku vůbec a namítá v odvolání svém mimo jiné také přemrštěnost přisouzených útrat.

K odvolání jeho změnil c. k. vrchní soud zemský pro království České rozhodnutím ze dne 5. března 1884 č. 6356. rozsudek první instance a zamítnuv bezvýminečně žalobu, odsoudil žalobce k náhradě útrat sporu prvé instance v obnosu 91 zl. 76 kr. a útrat odvolání v částce 10 zl. 76 kr. a to z následujících

důvodů:

Žalobce opírá svůj nárok ze správy na okolnost, že kůň od žalovaného dne 15. července 1882 koupený zákonitou vadou, totiž dýchavičností, stížen byl, že tato vada v 15 dnech po prodání se objevila, a že podmínky §. 926. ob. zák. obč. splnil a tudíž dle §. 830. ob. z. obč. oprávněn jest za zrušení kupní smlouvy a náhradu jemu vzniklé škody žádati.

Domněnka v §. 925. ob. z. obč. vyslovená může však pouze tenkráte ve prospěch žalobcův svědčiti, jest-liže prokáže, že zákonitá chyba dýchavičnosti, o které dle přílohy č. 1. žalovaného *zpravil, u* koupeného koně do 15 dnů po jeho převzetí shledána byla.

Důkaz tento se ale žalobci nezdařil; neboť byť by vysvědčením c. k. okresního hejtmanství v Jičíně ze dne 12. července 1883 č. 14295 při řízení doplňovacím předloženým prokázáno bylo, že kůň, který za souhlasu žalobcova dle §. 25. z. ze dne 29. února 1882 č. 35. ř. z. co z ozhřivky podezřelý zabit byl, a o jehož totožnosti s hnědým od žalovaného koupeným valachem dle provedeného důkazu svědeckého pochybnosti býti nemůže, dle předsevzaté obdukce dýchavičností stížen byl, — což bylo ostatně také okresním zvěrolékařem Antonínem Zemanem, jenž co svědek vyslýchán byl, stvrzeno, — tož přece nelze z toho ještě vyvozovati, že kůň ten již před odevzdáním dýchavičným byl.

Rovněž také výpovědi svědků Antonína Ingriše, Karla Šmída a Josefa Pekárka st. nejsou spůsobilé, aby důkaz o tom provedly, že zákonitá vada dýchavičnosti již před uplynutím 15denní lhůty po odevzdání koně u něho objevena byla, k výpovědi Josefa Pekárka st. co otce žalobcova, nemůže se zde jednak pro námitku zavržitelnosti, jednak i proto zřetele vzíti, že se zde jedná o zjištění nemoce, která pouze znalcem seznána býti může. Zvěrolékaři Antonín Ingriš a Karel Šmíd prohledali sice během zákonité 15denní lhůty co znalci k tomu povolaní koně žalobcem od žalovaného koupeného, neudali ale již tenkráte určitě ve svém dobrozdání, že by dýchavičným byl, nýbrž prohlásili jej za ozhřivého a nařídili jeho separování.

Udání zvěrolékaře Karla Šmída bylo také příčinou, že c. k. okresní hejtmanství zákona ze dne 29. února 1880 č. 35. ř. z. použilo a kontumaci nařídilo.

Dle nálezu znalců Václava Laifra a Josefa Blažka ml. lze dýchavičného koně dle stupně vývinu nemoce k obyčejným resp. pouze lehčím prácem použíti; příčinou však nepoužití koně toho ode dne 25. července 1882 ku jakékoliv práci nebyla, jak z výsledku provedeného důkazu svědeckého vychází, nikterak neschopnost koně samého, nýbrž spíše opatření zdravotní policie, poněvadž kůň ozhřivkou podezřelým byl.

Z těchto důvodů nelze říci, že by zákonitá chyba dýchavičnosti u toho koně již do 15 dní po odevzdání shledána bývala, a nemůže také neurčitost nálezu uvedených zvěrolékařů zjištěním nemoci teprv obdukcí jeho dne 27. září 1882 provedenou doplněna býti; neboť žalobce nekoupil dne 15. července 1882 koně úplně zdravého, nýbrž koně, který před tím nějaký čas již chřípěcí měl a o němž žalovaný, jak z obsahu žaloby samé na jevo

jde, pravil, že se z chřípěcí vystonává, a který dle výpovědi bezvadného svědka Antonína Rygra v čase odevzdání ještě po chřípěcí otevřené rány měl.

Nemoc chřípěcí podržel kůň tento ještě i tenkráte, když do držení žalobcova přešel, což vychází z popisu stavu nemoce tohoto koně svědky Antonínem Ingrišem, Karlem Šmídem, Antonínem Zemanem a Václavem Laifrem, který v měsících červenci, srpnu a září 1882 shledán byl.

Jest-li že tedy znalci v řízení doplňovacím slyšení dobrozdání své v ten smysl podali, že se dýchavičnost při chronickém chřípěcí ujmouti může, že se ale také na dýchavičném koni známky chronického chřípěcí jeví, aniž by mohlo se určiti, která z nemoci dříve vznikla, poněvadž často jedna k druhé se přidává, nemůže se výpověďmi svědků Antonína Ingriše a Josefa Pekárka důkaz provésti, že kůň již před uplynutím 15denní lhůty dýchavičným byl, a že tedy zákonitá domněnka §§. 924. a 925. ob. z. obč. pro žalobce svědčí.

Nedostatek zjištění této nemoce ve lhůtě §. 925. ob. z. obč. béře žalobci podklad ku právní domněnce v §. 924. ob. z. obč. vyslovené, a poněvadž žalobce také mimo ten důkaz neprovedl, že by kůň tento již dne 15. července 1882 chybou touto stížen býval, jeví se nárok žalobní již z této příčiny zákonně bezdůvodným.

Z té příčiny byl rozsudek první instance změněn, žaloba bezvýminečně zamítnuta, a žalobce dle §§. 24. a 26. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. ku náhradě útrat obou instancí odsouzen, čímž také odvolání žalobcovo proti výši útrat jemu v první instanci přisouzených vyřízeno jest.

Ku dovolání se žalobcovu změnil však c. k. nejvyšší soud tento v odpor vzatý rozsudek druhé instance a uvedl v platnost opět rozsudek instance první, odsoudiv spolu žalovaného ku náhradě útrat revisijní stížnosti a to z následovních

důvodů:

Svědky Františkem Stryhalem, otčímem žalovaného, Františkem Jorem a Josefem Havelkou jest dle §. 137. vš. ř. s. dokázáno, že žalovaný při prodeji koně ku žalobci prohlásil, že kůň byl nemocen a sice na podezřelé chřípěcí, že ale se již vystonává a pozdraví.

Dále jest zvěrolékařem Ant. Ingrišem a Josefem Pekárkem dokázáno, že kůň, když byl dne 25. neb 29. července 1882 prvějším prohlížen, těžce, urychleně a nápadně dýchal, silně kašlal, a to jmenovitě při krmení a napájení, z čehož prvější svědek soudil, že plíce koně jsou zachváceny a že trpí dušností a chřípěcí.

Také zvěrolékař Karel Šmíd to dotvrdil, že nalezl na sporném koni dne 26. neb 27. neb 28. července 1882 příznaky podezřelé chřípěcí, že nemohl ale tehdy rozeznati, je-li to ozhřivka neb jen dušnost, čím kůň trpí a že teprv při obdukci dne 27. září 1882 bylo zjištěno, že kůň ten po delší dobu dušností trpěl.

Dušnost a to ve vysokém stupni zjistil při tomto koni také okresní zvěrolékař Ant. Zeman dne 5. září 1882, a také ji potvrdila obdukce koně dne 27. září 1882 na základě §. 29. zák. ze dne 29. února 1880 č. 35. ř. z. zabitého, což vychází z vysvědčení c. k. okresního hejtmanství v Jičíně, ze dne 12. července 1883 č. 14295.

Dle dobrozdání znalců není dušnost hned zjevnou, vyvinuje se poznenáhla, a zrychlený dech a suchý kašel jsou dle udání známky této nemoce u koně, i může se tato nemoc také z chronického chřípěcí vyvinouti; dále prohlásili znalci určitě, že dušnost dne 27. září 1882 sporného koně pozorovaná sice delší dobu trvala, aniž by dobu trvání udati mohli, že však s chronickým chřípěcím souvisela: z toho lze tedy souditi, že dušnost ve spojení s chronickým chřípěcím při zmíněném koni již v době prodeje na žalobce, totiž dne 15. července 1882, stávala.

Jest tu tedy též případ správy dle §. 925. odst. 3 ob. zák. obč., když i se předpokládá, že kupec v čas koupi věděl, že kůň nemocen byl na podezřelé chřípěcí, poněvadž zvěrolékaři Ant. Ingrišem a Karlem Šmídem ony příznaky, které při obdukci jako dušnost se zjistily, již při ohledání koně ku konci července 1882 jako stávající konstatovány byly.

Že žalobce proti žalovanému se byl vyjádřil, že koně podržeti chce, nemůže dopisem žalobce příloha č. 4., jenž žalovanému patrně nesvědčí, za zjištěno pokládáno býti, a sice tím méně, poněvadž ono vyjádření přivedl ve spojení s vyšetřováním zvěrolékaře, tedy v naději je vyslovil, že se stav koně zlepší.

Okolnost, že žalobce ten den, kdy žalovaný k němu přišel, aby si koně zpět vzal, doma zastižen nebyl, nezbavuje žalobce práva ze správy, a proto musel rozsudek první instance tím spíše

potvrzen býti, poněvadž i nález stran náhrady prvním soudcem po zákonu odůvodněným býti se jeví.

Výrok o útratách appellace, jejíž útraty žalovaný sám nésti má, a revise odůvodněn jest v §§. 24. a 26. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z.*)

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 5. června 1884 č. 4999.

JUC. Jos. R. Kliment.

Námitka směnečného dlužníka, že smluvené valuty směnečné neobdržel, nalezá omezení své v ustanovení §. 919. ob. z. obč.

Barbora Matouškova obchodnice ve Vídni vymohla si proti Janu Kneiflovi, hostinskému tamtéž, platební rozkaz ze dne 3. května 1882 č. 68172., vedle kterého jí žalovaný směnečnou pohledávku 60 zl. s 6% úroky od 8. dubna 1882 $^1/_3$% provise a náklady soudní zaplatiti měl.

Žalovaný podal proti platebnímu rozkazu námitky tvrdě, že směnka jest částí trhové ceny za piano, které žalovaný od žalobkyně byl koupil, že po koupi dotčeného piana manžel žalobkyně Josef Matoušek žalovanému sdělil, že piano, které byl od něho koupil, mezi tím bylo jiné osobě prodáno, že však týž žalovaného ujišťoval, že mu prodá za tutéž cenu jiné piano, na kterém se posud pracuje, toto že má skříň černě leštěnou a jest ještě lepší toho, které žalovaný si prohlížel, a že žalovanému prozatím, než druhé piano bude doděláno, jiné piano k užívání propůjčí, a toto nové piano za zapůjčené vymění. Poněvadž pak žalobkyně posud toto nové piano neodevzdala, namítá žalovaný, že žaloba předčasnou jest.

---

*) Vzhledem k tomu, že ani v enuntiátu ani v důvodech nestala se zmínka, že odvolání se žalobcovo z vyměření útrat první instance co neodůvodněné se zamítá, a že útraty první instance přiměřeně přisouzeny byly, podal žalobce prostřednictvím první instance k c. k. nejvyššímu soudu žádost aby, jeho odvolání proti útratám snad omylem přehlednuté dodatně vyřízeno a jemu útraty první instance přiměřeně zvýšeny byly.

Dekretem ze dne 12. srpna 1884 č. 9330. vrátil však c. k. nejvyšší soud žádost, tuto ježto se táž zřetelem k prosbě v dovolací *stížnosti* uvedené k úřednímu jednání nejvyššího soudu nehodí.

C. k. obchobní soud vídeňský rozsudkem uznal za právo, že žalovaný bude jen tenkráte povinen, aby žalobkyni zažalovanou částku 60 zl. s příslušenstvím zaplatil a náklady sporu nahradil, nevykoná-li doplňovací přísahu o skutečnostech v námitkách přivedených.

Důvody.

Není pochybnosti, že námitky žalovaným činěné proti žalobkyni místa mají a jí činiti se mohou, poněvadž obě strany nejen přímo námitky si činí, nýbrž i proto, že žalobkyně doznává, že Josef Matoušek, jemuž žalovaný směnku odevzdal jako její zmocněnec jednal, a žalobkyně vůbec proti tomu se neohražuje, že by námitky žalovaného proti ní s účinkem činiti se mohly.

Námitka žalovaného záleží hlavně v tom, že smluvené směnečné valuty neobdržel, že totiž piano, které koupil, neobdržel, poněvadž mu Josef Matoušek slíbil v smlouvu kupní o piano s ním vcházeje, že mu odevzdá tehda ještě nedohotovené piano s černě leštěnou skříní, a že žalovanému mimo to, než koupené piano dohotoveno bude, prozatím jiné piano šedé barvy leštěné k dočasnému užívání přenechá.

Je-li toto tvrzení žalovaného pravdivé, pak ovšem žalovaný ve skutečnosti neobdržel smluvené valuty, a není proto povinen, aby zažalovanou směnku splatil. Žalovaný vedl o skutečnostech jim uvedených důkaz svědky a mimo jiné i manželem žalobkyně Josefem Matouškem, avšak k důkazu svědkem tímto proto hleděno nebylo a na výslech jeho se nenalezlo, poněvadž svědek ten žalobkyní jako dobrovolný zástupce se vedl, a byť jmenovaný svědek žalovaným dříve za svědka pojmenován byl, nežli jej žalobkyně za dobrovolného zástupce naznačila, nemůže tata okolnost žalobkyni býti na újmu, ježto žalobkyně příčiny neměla, aby již v žalobě svého manžela za dobrovolného zástupce do rozepře přizvala, vždyť k tomu teprvé námitkami žalovaného donucena byla, a mohla tedy práva toho teprvé v replice užiti.

Další svědkové, totiž manželka a syn žalovaného, jsou sice dle §. 141. ř. s. svědky zavržitelnými, avšak zde dlužno k tomu přihlížeti, že výpovědi jich posuzovati sluší ve spojení se seznáním nevadného svědka Kanovského.

Jak Emanuela tak i František Kneifl potvrzují se vší určitostí udání žalovaného, a s tím v souhlasu jest i výpověď svědka Kanovského, který seznal, že Josef Matoušek jemu výslovně se prohlásil, že žalovaný J. K. piano, které od něho byl koupil, posud

neobdržel, naopak že žalovanému prozatímně jiné piano k užívání zapůjčil a to na tak dlouho, pokud piano, jež bylo koupeno, dohotoveno nebude.

Tímto průvodem jest každým spůsobem první polovice důkazu podána a proto bylo dlužno nalézti na doplňovací přísahu, kteráž bude-li žalovaným vykonána, nemůže platební rozkaz v platnosti se ponechati.

K odvolání žalobkyně ponechal však c. k. vrchní soud zemský Vídeňský rozhodnutím ze dne 18. prosince 1883 č. 19661. platební rozkaz ze dne 3. května 1882 č. 68172. v platnosti a námitky žalovaného naprosto zamítl. Stalo se z těchto

příčin:

Žalovaný hájí se proti platebnímu rozkazu ze dne 3. května 1882 č. 68172. námitkou, že neobdržel smluvené valuty směnečné.

Že žalovaný k námitce této co do formalní stránky oprávněn jest, vyložil nad vši pochybnost správně první soudce.

Co se týče námitky této ve směru materielním, popřela žalobkyně tu okolnost, že trhová cena co do piana soustavy americké, které žalovanému teprvé dodáno býti mělo, smluvena byla a tvrdí, že trhová splátka žalovaného jakož i odevzdání zažalované směnky staly se na uhrazení trhové ceny za piano žalovanému již dodané a že ostatně možné, že při dodávání piana o tom se mluvilo, že toto piano za jiné vyměněno býti může.

Z výpovědi svědka žalovaným vedeného Karla Wernera vysvítá, že tento svědek později na žádost žalovaného s ním k továrnici pian Josefě Matouškové přišel, aby tam zkusil piano, které si žalovaný vyměniti chtěl, že mu Matoušek piano černé, leštěné, ukázal, které Werner zkoušel a za dobré uznal, že Matoušek však příplatek 60 zl. žádal, poněvadž piano to dražším jest toho, které žalovaný má, a poslednější na toto piano ještě 20 zl. až 30 zl. připlatiti se nabízel.

Žalovaný připouští, že další vyjednávání nevedlo k cíli, že navzdor tomu, co se stalo, později směnky, které jako valutu dal, a které na osoby třetí přešly, po 60 zl. a 120 zl. vyplatil.

Dále zřejmo jest z výpovědi žalovaným samým vedeného svědka Františka Kneifla, že piano, které žalobkyně žalovanému odevzdala, a které dle jeho tvrzení za jiné vyměněno býti mělo, později věřiteli žalovaného bylo zabaveno a přenešeno.

Mimo to není difference ceny piana, o které tu jde, dokázána.

Z toho jde, že žalobkyně nezpečovala se smlouvu plniti, i kdyby pravda byla, že takové dohodnutí se stalo, jak to žalovaný uvádí, poněvadž dokázána nebyla okolnost, že piano, které žalovaným bylo zkoušeno, totožné bylo s pianem, k němuž se smlouva vztahovala, a poněvadž žalovaný i přes to, že dohodnutí o výměnu se nezdařilo, povinnost placení se své strany uznal, a poněvadž plnění smlouvy jemu samému v každém směru možným bylo. Avšak nehledíc ani k těmto důvodům, kterými lichost námitek žalovaného se prokázala, náleželo proto námitek žalovaného nedbati a k nim nehleděti, poněvadž týž jedině a toliko právo má, nebyla-li mu smlouva náležitě splněna, aby řádného splnění se domáhal a o náhradu škody žádal, jak to velí §. 919. ob. z. obč., nepřísluší mu však, aby smlouvu rušil a to v tomto případě tím méně, ježto v obou případech částečně smlouva se splnila a poněvadž i kdyby se dokázalo, že žalobkyně smlouvu nesplnila, nedostává se tu očividně všelikého důkazu v tom směru, jakou náhradu žalovaný žádati oprávněn jest.

K dovolací stížnosti žalovaného c. k. nejvyšší soud nehleděl a potvrdil rozhodnutí druhé stolice z

důvodů

tam uvedených, se zákonem a stavem věci se shodujících.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 27. března 1884 č. 1224.

František Zikmund.

Je-li potřebí úmyslu rušiti žalobce v jeho držení? Rušení držby zástupcem.

Žalobou ze dne 20. června 1882 č. 8946. domáhali se manželé M. a A. M. nálezu, že žalovaný M. T. tím, že dne 16. června 1882 dal svými sekáči na louce žalujících č. parc. 1153/2 u Hostoulic asi od polovice délky této louky a v šířce až do půl sáhu od hranic trávu posekati a shrabati, jich držení a užívání této louky přerušil, že se má všeho dalšího rušení zdržeti a žalujícím útraty sporu nahraditi.

Po skončeném jednání a výslechu svědků zamítl c. k. okresní soud v Čáslavi konečným výměrem ze dne 23. října 1882 č. 15283. tuto žalobu a odsoudil žalující k náhradě útrat soudních,

neboť

v přítomném sporu jako sporu o rušenou držebnost náleželo ža lujícím dokázati:

1) pokojné a výhradné držení louky č. parc. 1153/2 u Hostoulic a
2) přerušení tohoto pokojného držení žalovaným.

Co se týče okolnosti první, totiž pokojného a výhradného držení, provedli žalující o tom důkaz úplně; co se však týče okolnosti druhé, totiž přerušení tohoto pokojného držení se strany žalovaného, snaží se žalující vedenými svědky dokázati, že žalovaný sekáče Václava Záklasníka a Matěje Dvořáčka ku posekání louky své č. parc. 1112/2 v Hostoulicích zjednal a jim nařídil, aby louku č. parc. 1112/2 a díl louky žalobcův č. parc. 1153/2 v Hostoulicích posekali, že žalovaný těmto sekáčům sám naznačil hranici, kam sekati mají a že také trávu na dílci louky žalobců č. parc. 1153/2 Hostoulic dal shrabati, sušiti a domů odvézti. Důkaz tento se však žalujícím nezdařil. Neboť svědci Matěj Dvořáček a Václav Záklasník, kteří louku žalovaného č. parc. 1112/2 sekali, stvrdili, že sice od žalovaného ku posekání jeho louky č. p. 1112/2 u Hostoulic zjednáni byli, že však jim bylo uloženo, aby louku tuto dle pohodlí posekali. Následkem toho šli také tito jmenovaní svědci na louku č. parc. 1112/2 sekat, aniž to žalovanému ohlásili a oba stvrdili souhlasně, že pravda není, že by jim byl žalovaný hranice louky č. parc. 1112/2 u Hostoulic ukázal a nařídil, kam až mají sekati, naopak že za nepřítomností žalovaného sekal Matěj Dvořáček trávu na louce č. parc. 1112/2 v místech, kde tato louka s loukou žalujících č. parc. 1153/2 hraničí, tak daleko, pokud se domníval, že hranice louky žalovaného č. parc. 1112/2 jdou. Když pak později žalovaný na louku č. parc. 1112/2 přišel, byla tráva na místech, kde tato louka na louku č. parc. 1153/2 hraničí, již posekána a žalovaný ukazoval sekáčům toliko hranice louky č. parc. 1112/2 na straně opáčné, totiž podél louky Matěje Satorie. Že by byl žalovaný trávu z dílce louky č. parc. 1153/2 shrabati dal, netvrdí žádný ze slyšených svědků.

Nemůže se tedy žalovanému přičítati žádný čin rušební, neboť sekáči na louce č. parc. 1112/2 a na dílci louky žalobců č. parc. 1153/2 sekající jednali docela o své vůli, ba i za nepřítomností žalovaného. Nemůže proto žalovaný zodpovědným býti za čin rušební od jiného bez jeho vědomí snad spáchaný. Také není *dokázáno*, že by byl žalovaný jednání sekáčů dodatně schválil,

neboť pouhá okolnost, že žalovaný později na louku přišel, když již tráva posekána byla a ničeho neříkal, nedokazuje ještě, že by byl žalovaný jednání sekáčů schvaloval a s ním souhlasil. Následkem toho musela také žaloba zamítnuta býti.

K stížnosti žalujících změnil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 29. listopadu 1882 č. 24407. konečný výměr c. k. okresního soudu v Čáslavi, dal žalobě manželů M. a A. M. místa a odsoudil žalovaného k náhradě útrat první instance a útrat stížnosti.

Důvody.

V přítomném sporu jest, jak také první soudce správně uvedl, pokojné nerušené držení žalobců k louce č. parc. 1153/2 a zejmena také oné části, kteráž tvoří předmět tohoto sporu, uvedenými svědky úplně dokázáno. Avšak i rušení tohoto faktického držení jest dokázáno a žalovaným doznáno. Neboť oba svědci Matěj Dvořáček a Václav Záklasník potvrzují souhlasně, že spornou část louky č. parc. 1153/2 spolu s celou loukou č. parc. 1112/2 sekali a byla žalovaným tato okolnost jakož i to, že se tak stalo dne 16. června 1882, ku konci odpovědi také doznáno.

Žalovaný má za to, že před prosbou žalobní chráněn jest a byla také prvním soudcem prosba žalobní zamítnuta z toho důvodu, že nejen žádné konání žalovaného nenastalo, nýbrž i proto, že dokázáno nebylo, že žalovaný oběma sekáčům Matěji Dvořáčkovi a Václavu Záklasníkovi poručil, aby ve sporné části louky č. parc. 1153/2 sekali, naopak že oba svědci uvádějí, že aniž jim žalovaný hranice naznačil, sami při sekání trávy na louce č. parc. 1112/2 kus louky č. parc. 1153/2 posekali. Tyto důvody nelze však za správné považovati; poněvadž žalovaný oběma sekáčům Matěji Dvořáčkovi a Václavu Záklasníkovi sekání trávy na louce č. parc. 1112/2 svěřil a je k této práci splnomocnil, představovali tito při tomto konání, které jak doznáno, nikoliv pro sebe, nýbrž pro žalovaného podnikli, žalovaného a jelikož by jimi byl mohl nabyti práv, mohl jimi také práva jiných rušiti.

Ačkoliv tedy oba sekáči potvrzují, že jim žalovaný nerozkázal, aby část louky č. parc. 1153/2 žalobcům patřící posekali, jest přece dodatečné schválení dokázáno. Neboť oba tito svědci potvrzují, že žalovaného ku své práci přivolali, když již ona sporná část louky č. parc. 1153/2 posečena byla, že jemu oznámili, že jim hranice louky č. parc. 1112/2 známa není a že přece žalovaný

svědky pro překročení hranic nekáral, nýbrž se vyjádřil: „že to tak bude dobře“.

Žalovaný dále nepopírá, že veškerou oběma sekáči posekanou trávu sklidil a potvrzuje svědkyně Marie Tomášková, že veškerou posečenou trávu den po posečení obracela.

Nutno tedy rušení držby sekáči vykonané za rušení žalovaným spůsobené považovati a lze zdržení se dalšího rušení pouze tomu uložiti, kdo změně ku škodě žalujících ve faktickém stavu vykonané na příště zabrániti může.

Na revisijní stížnost žalovaného změnil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí c. k. vrchního zemského soudu potvrdiv konečný výměr c. k. okresního soudu v Čáslavi ze dne 24. ledna 1883 č. 776.

Důvody.

V jednání obou bezprostředních pachatelů nelze vůbec rušení držby ve smyslu cís. nařízení. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. spatřovati, ježto zasažení v držbu žalujících nestalo se v úmyslu, aby v držení svém přerušeni byli, nýbrž spíše z neznalosti hranic a omylu. Tím méně může tedy býti žalovaný zodpovědným za jednání obou sekáčů, ano se posekání části louky žalobcům patřící stalo bez jeho přičinění a bez jeho vědomí. Rovněž není dokázáno, že žalovaný jednání obou sekáčů dodatečně schválil a seno na části louky žalobcům patřící shrabati dal. Neboť žalovaný těchto okolností nedoznal a seznáním obou svědků Matěje Dvořáčka a Václava Záklasníka bylo pouze zjištěno, že když louka č. parc. 1112 na straně louky žalobců č. parc. 1153/2 již posečena byla, Matěj Dvořáček poslal Václava Záklasníka pro žalovaného, aby jim hranice na protější straně k louce M. S. ukázal. Když pak žalovaný na louku přišel, prohledl si, jak louka posekána jest, a neříkal ničeho. Jak Matěj Dvořáček udává, rozprávěl žalovaný s Václavem Záklasníkem, aniž však svědek slyšel, o čem spolu mluvili; zaslechl prý toliko, že žalovaný řekl k Václavu Záklasníkovi, že to snad bude dobré. Václav Záklasník se však na to nepamatuje. Ježto tato slova pouze jedním svědkem potvrzena byla, nemohou se pokládati za dokázaná; nehledě k tomu jsou tato slova tak neurčitá a všeobecná a nevztahují se mimo to blíže na posekání části louky č. parc. 1153/2, že v tom schválení jednání obou sekáčů shledati nelze.

Pokud se konečně týče posledního tvrzení žalobců, že žalo*vaný dal seno* od obou sekáčů na části louky č. parc. 1153/2 po-

sečené shrabati, nemůže se ani tato okolnost za dokázanou považovati, poněvadž od žádného ze slyšených svědků potvrzena nebyla. Neboť ani Antonie Havelková ani Marie Tomášková nemohli udati, kdo seno na louce č. parc. 1153/2 a najmě na sporné části této louky shrabal neb shrabati dal a pouze Marie Tomášková seznala, že byla poslána, aby trávu obrátila a že také všechnu trávu obrátila. Seno z louky č. parc. 1112 dal odvézti žalovaný, zdali však se mezi ním také seno z části louky č. parc. 1153/2 nacházelo, svědkyně neví, poněvadž se seno již v kupkách nacházelo.

Jelikož se tudíž žalobcům důkaz o vykonaném rušení držby nezdařil, musilo býti rozhodnutí druhé stolice změněno a konečný výměr první stolice potvrzen.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 24. ledna 1883 č. 776.

JUC. Fr. Vraný.

K depuraci dluhů a závad z trhové ceny k placení nepřevzatých jest prodávající po zákoně zavázán.

Žaloba manželů Tomáše a Barbory Kmochových v Řendějově ze dne 28. srpna 1882 č. 5703. na Jiřího a Annu Paluskovy v Řendějově v příčině svedení závad c. k. okresní soud v Uhl. Janovicích rozsudkem ze dne 30. listopadu 1882 č. 7602 zamítl.

Důvody.

Manželé Tomáš a Barbora Kmochovi koupili smlouvou trhovou ze dne 3. listopadu 1881 od manželů Jiřího a Anny Paluskových, pozemky od usedlosti č. 6. v Řendějově druhdy odepsané, a převzali mimo tržní cenu na sebe povinnost do úmrtí Jana a Anny Zemanových na výměnek těchto 3 korce žita odváděti dle pol. 23 knih. výtahu; kdežto o závazcích ostatních, uvedených pod položkami 1—22. ve smlouvě trhové ničehož ujednáno nebylo. Žalující žádají v žalobní prosbě, aby žalovaní prodávající manželé Paluskovi k depurování dluhů nepřevzatých pol. 1—22. odsouzeni byli. Povinnosti mezi žalujícími a žalovanými v příčině prodeje pozemků shora jmenovaných obsaženy jsou ve smlouvě trhové ze dne 3. listopadu 1881, jejíž pravost popřena nebyla, a kteráž tudíž plný důkaz činí.

Ve smlouvě této uvádí se v čl. 4. doslovně: „Ve smlouvě trhové ze dne 7. března 1874 čl. 5. obsaženo jest, že na usedlosti č. 6.

v Řendějově vloženo jest právo zástavní za povinnost manželů Čeňka a Františky Zemanových veškeré dluhy z pozemků napřed na vlastní náklad vymazati dáti, a toto právo zástavní tak jako v knihách jest zapsáno, postupují prodávající kupujícím se svolením, že na základě smlouvy ze dne 7. března 1874 a smlouvy ze dne 3. listopadu 1881 na kupující může býti převedeno, na co vše při trhové ceně bylo zřetele bráno".

Žalující opírají žalobní nárok o správu dle §. 922. ob. zák. obč., ježto postupující ze zákona ku svedení dluhů povinni jsou. V příčině této rozhoduje ustanovení §. 928. ob. zák. obč., jenž správu výslovně vylučuje v případě tom, když lze břemenům na věci záležejícím z knih veřejných vyrozuměti. Případ ten zde jest, nebo prodávali žalovaní pozemky v knihách pozemkových zapsané, jichž stav nahlednutím do knih žalující snadno mohli seznati, a že bylo ujednáno, že postoupené pozemky všelikých vad a břemen prázdny jsou, o tom se smlouva postupní ze dne 3. listopadu 1881 nezmiňuje. Poslední věta §. 928. ob. zák. obč., že dluhy a zadrželosti po každé mají býti spravovány, má význam ten, že ačkoliv na nabývatele nemovitého statku veškerá břemena knihovní zejmena práva zástavní povždy přecházejí, aniž by místa měla správa, nastává přece předchůdci povinnost k náhradě, jestliže nástupce dluhy takové za osobního dlužníka zaplatil, nelze však vykládati ustanovení toto, že by po samém zákonu měl postupující za povinnost, sprostiti statek postoupený hypotečních břemen. Povinnost takovou lze smlouvou zvláštní založiti, a ježto, jak uvedeno, smlouva trhová ze dne 3. listopadu 1881 o tom zmínky nečiní, není nárok žalujících dle zákona oprávněn.

Není třeba tudíž ani šíře rozváděti námitku žalovaných, že slovy v čl. 4. uvedenými zamýšleli vyloučiti depurační povinnost, poukazujíce k tomu, že mají manželé Kmochovi na sebe převésti dáti právo zástavní za depurační povinnost držitelů usedlosti č. 6. v Řendějově. Dle knih pozemkových dala totiž Kateřina Píchová, kteráž od usedlosti č. 6. v Řendějově pozemky odepsati dala, na kmenové usedlosti vložiti právo zástavní za povinnost prodávajících držitelů usedlosti č. 6. v Řendějově Jana a Anny Zemanových, svésti závady z pozemků odepsaných. Kateřina Píchová postoupila toto právo zástavní nástupci v držbě odepsaných pozemků Ant. Píchovi, týž zase nástupcům svým Josefu a Marii Klamlovým, pro něž toto právo zástavní v knihách pozemkových dosud zapsáno jest. Manželé *Klamlovi* prodávajíce manželům Paluskovým pozemky ty postupo-

vali jim toto právo zástavní a o postupu práva toho manžely Paluskovými na žalující byla shora již řeč. Než to vše na váhu nepadá, poněvadž se žalovaní k depurování výslovně nezavázali a byla tudíž žaloba ze dne 28. srpna 1882 č. 5703. zamítnuta.

C. k. vrchní zemský soud rozhodnutím ze dne 17. ledna 1883 č. 1151. rozsudek první stolice změnil a právem nalezl, že jsou žalovaní manželé Jiří a Anna Paluskovi povinni, na pozemcích od usedlosti v Řendějově pocházejících váznoucí dluhy pod položkou 1—21. ve lhůtě 3 měsíčné vymazati dáti a že jsou dále povinni zaplatiti žalobcům útraty sporu a odvolání.

Důvody.

Ačkoliv žalobci doznávají, že žalovaní uzavírajíce trhovou smlouvu o pozemcích v žalobě uvedených, od usedlosti č. p. 6. v Řendějově pocházejících, (kteroužto smlouvou pozemky ty přešly od žalovaných ve vlastnictví žalobců), výslovně jim sdělili, že na pozemky tyto dluhy v čas oddělení od usedlosti č. 6. v Řendějově váznoucí zároveň byly převedeny, a na nich vězí, že pro depurační povinnost zástavní právo na usedlosti č. 6. v Řendějově vězí, a smlouvou ze dne 3. listopadu 1881 toto právo na žalobce se převádí, nebyli tím žalovaní sproštěni povinnosti dáti vymazati nepřevzaté dluhy a závady z pozemků prodaných nebo dle smlouvy lit. *A*. měli žalobci převzíti prodané pozemky ve volné vlastnictví vyjímajíc v odst. 3) uvedený příspěvek na výměnek manželů Jana a Anny Zemanových. Prodali tudíž žalovaní odprodané pozemky vůbec jakožto závad prosté a mají také dle §. 923. ob. zák. obč. za to ručiti, a to tím spíše, ježto dle §. 928. ob. z. obč. dluhy a nedoplatky, kteréž na prodané věci vězí, v každém případě, i kdyby je bylo seznati z knih pozemkových, spravovány býti mají, t. j. že příčinou jich správa má místa a sice tím spůsobem, kterýž právě vyžaduje povaha a jakost nedostatku. K tomu dlužno dále připomenouti, že dle knihovního výtahu na prodaných pozemcích v čas převodu na žalobce vězela břemena, jichž depuraci majitelé kmenové usedlosti č. 6. v Řendějově nepřevzali, jakž tomu jest zejmena v příčině položek 19., 20. a 21.

Ježto pak na jevo nevychází, že žalobci osvobodili žalované od depurační povinnosti jim dle zákona náležející, aneb že by se žalobci toho práva vzdali, žalovaní doznávají, že na pozemcích jimi žalobcům prodaných dluhy a závady v žalobě uvedené, od žalobců nepřevzaté vězí, byl rozsudek první stolice změněn a žalovaní dle prosby žalobní odsouzeni.

K dovolací stížnosti žalovaných potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice z těchto

důvodů:

Stížnost dovolací na rozsudek druhé stolice žalovanými podaná není odůvodněna, nebo smlouvou trhovou ze dne 3. listopadu 1881 nevzdali se žalovaní povinnosti, že mají z pozemků žalujícími prodaných dluhy a zadrželosti na nich ležící a žalujícími nepřevzaté svésti, ježto smlouva ničehož neobsahuje, z čehož by plynulo, že žalovaní oproti žalobcům povinnosti té byli sproštěni a vypověďmi svědků ve sporu tomto vedených zjištěno jest, že ručení za výkon depurace pozemků prodaných byla prodávajícími (nyní žalovaným) převzata. Než i v případě tom, že by povinnost depurační v listině citované žalovanými výslovně uznána nebyla a ručení za její splnění jimi výslovně převzato nebylo, nemohli by nicméně žalovaní nároku žalujících odpůrců s výsledkem se opírati, poněvadž k depuraci sporné již po zákoně samém jsou povinni, ježto dle §§. 922., 928. ob. zák. obč. dluhy a zadrželosti na věci úplatně převzaté záležející vždy spravovány býti mají, což v tomto případě nastává, poněvadž pozemky žalovanými žalobcům prodané dluhy a zadrželostmi, kteréž žalobci k zaplacení nepřevzali, obtíženy jsou. Z toho důvodu musil rozsudek druhé stolice potvrzen býti.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 4. dubna 1883 č. 3052.

Vavř. Stemberg.

Příspěvek o exekuci zjišťovací v řízení směnečném.

Proti platebním příkazům c. k. obchodního soudu v Praze ze dne 2. října 1883 č. 52737. a 52738. podala žalovaná Kateřina Ječmenová námitky a zároveň žádost, aby žalující firmě Květoň & Barták bylo uloženo, složiti žalobní jistotu, a aby až do složení jistoty další řízení bylo zaraženo.

K žádosti firmy Květoň & Bartak byla jí výměrem c. k. obchodního soudu v Praze ze dne 16. listopadu 1883 č. 55685. proti žalované Kateřině Ječmenové mobilární exekuce ku zjištění zažalovaných pohledávek směnečných povolena a vykonána.

Stížnost Kateřiny Ječmenové byla c. k. vrchním soudem *zamítnuta,*

poněvadž

žaloby v obou směnečných sporech již právoplatně k soudu jsou přijaty a o nich platební příkazy vydány; ačkoliv další řízení sporné ve sporech těch bylo zaraženo, přece §. 8. min. naříz. ze dne 25. ledna 1850 č. 52. ř. z. zde má místa, ustanovení §. 13. alin. 2 onoho zákona však pro různost případů obdobně užíti nelze; poněvadž se dále exekuce ku zjištění na základě mandátů netoliko zabavením, nýbrž i odhadem, tuhou svírkou a přenesením vésti může, jak v §. 7. nař. min. sprav. ze dne 21. května 1855 č. 95. ř. z. a v §§. 4. a 5. alin. 2 min. naříz. ze dne 18. července 1859 č. 130 ř. z. výslovně jest ustanoveno.

Mimořádné dovolací stížnosti nevyhověl c. k. nejvyšší soud,

poněvadž

není zde podminek dv. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593. sb. z. s., ana přece žádost žalovaného za rozkaz ku složení žalobní jistoty pro směnečnoprávný platební rozkaz již vydaný nemá pražádného významu, rozkaz ten ani právních účinků jemu příslušících zbaviti ani zaraziti nemůže; platební rozkaz pouze rozsudkem vydaným v řízení o námitkách provedeném zrušen býti může, tudíž na jeho základě, pokud pro námitky v čas podané platební rozkaz moci práva nenabyl a definitivní exekuci připustiti nelze, ve smyslu §. 8. naříz. min. sprav. ze dne 25. ledna 1850 č. 52. ř. z. věřiteli k jeho žádosti exekuce ku zjištění vždy musí býti povolena, okolnost však, že o námitkách žalovanou podaných, kterými se již do sporu pustila, stání k líčení pře ještě nařízeno nebylo, nikterak nerozhoduje, jelikož směnečné řízení již námitkami skutečně jest zahájeno.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 8. ledna 1884 č. 14745.

JUC. Jakub Scharf.

Jiný příspěvek o exekuci zjišťovací v řízení směnečném.

Žádost výše jmenované firmy za dodatečný zájem a přenesení de praes. 3. listopadu 1883 byla výměrem c. k. obchodního soudu v Praze ze dne 5. listopadu 1883 č. 59528. zamítnuta,

poněvadž

žadatelce již výměrem ze dne 16. října 1883 č. 55685. pro obě pohledávky exekuce ku zjištění povolena a dle protokolu ze dne 19. října 1883 zabavením a odhadem movitostí v ceně 529 zl. 90 kr. vykonána, tuhá svírka a přenesení až na opětnou žádost ve své míře ponechána byla, Kateřina Ječmenová na výměr exekuci ku zjištění povolující stížnost pod č. 57140. podala, kteráž u vyššího soudu ještě vyřízena není, kterážto stížnost však dle dv. dekr. ze dne 2. března 1799 č. 459. sb. z. s. má zdržující účinek, an jinak výkonem exekuce příznivý výsledek stížnosti pro stěžovatelku se minul s účinkem a exekventka ani netvrdila, tím méně dokázala, že by jí prodlením povstala škoda nenahraditelná.

Stížnost exekvující firmy byla zamítnuta,

poněvadž

stěžovatelce již výměrem ze dne 16. října 1883 č. 55685. exekuční zájem a odhad veškerého Kateřině Ječmenové patřícího movitého jmění ku zjištění těchže pohledávek byl povolen, exekuce ta též vykonána a stěžovatelka dle protokolu při výkonu sepsaného zabavenými svrchky ve zjištěné odhadní ceně 528 zl. 90 kr. za zjištěnou pokládána byla, táž však ve své žádosti de praes. 3. listopadu 1883 neudává, že a z jakého důvodu se nyní oněmi svrchky zabavenými více za zjištěnou nepokládá a poněvadž, pokud se týče přenesení současně žádaného stěžovatelka ve své žádosti neuvedla, že žádá přenesení svrchků již zabavených, k její žádosti ve své míře ponechané, což se též již dle předpisu dv. dekr. ze dne 20. října 1783 č. 1059. sb. z. s. udati mělo.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského v Praze ze dne 27. listopadu 1883 č. 33222.

JUC. Jak. Scharf.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

39) Výhrada případných nároků na náhradu škody, která sousedovi vzejíti může z toho, že při schválení provozovárny živnostenské mylně cos bylo předpokládáno neb ublíženo bylo mimo nadání podniku sousedově, dříve již schválenému, nelze považovati za takovou

námitku z práva soukromého, na jejímžto předběžném vyřízení by schválení stanoviska živnosti mělo se učiniti závislým.

Nález ze dne 27. září 1883 č. 2216., sb. č. 1848.

40) Netoliko ve lhůtě reklamační, nýbrž i po vypršení její až do dne volby nesmí nikomu, kdož k volbě do zastupitelstva obecního jest oprávněn, býti odepřeno nahlednutí v listiny voličské. Nešetření této zásady, z přirozené povahy věci plynoucí, třeba v zákoně zřejmě nevyslovené, jest důvodem neplatnosti aktu volebního.

Nález ze dne 20. září 1883 č. 2180., sb. č. 1838.

41) Náleží-li obec místní k více okresům školním, musí v Čechách konkurrenční příspěvek ke škole vždy opatřiti celá obec politická, a nikoliv ona část, která k dotýčné škole náleží. Praví ovšem §. 11. zemského zákona ze dne 24. února 1873 č. 16. z. z., že se při školních obcích, pozůstávajících z více obcí neb dílů obcí, to, čeho se nedostává, rozvrhnouti má na přiškolené obce neb díly obcí. Avšak toto ustanovení dotýká se toliko určení procenta, který z celkového nákladu na tuto část školní obce vypadá, nikoliv otázky, kdo v příčině této kvoty jest subjektem zavázaným.

Nález ze dne 26. září 1883 č. 1654., sb. č. 1845.

42) Okolnost, že při expropriaci k účelu zřízení dráhy horní řízení nebylo provedeno úřadem horním k tomu dle §. 101. horn. zák. povolaným, nýbrž úřadem politickým, nečiní řízení neplatným, když jen podnět k řízení dala žádost úřadu horního, a když zástupce tohoto úřadu v řízení měl účastenství.

Nález ze dne 10. října 1883 č. 2314., sb. č. 1861.

Denník.

Pořádek VII. sjezdu rakouských advokátů v Praze.

Dne 6. října 1884. Valná hromada o 10. hodině dopolední v aule universitní, po které ihned následuje sezení obou oddělení.

Dne 7. října 1884. Sezení obou oddělení o 9. hodině dopolední.

Předměty: *A.* V (prvním) oddělení pro pěstování práva. 1) Návrh dra. Brunsteina ve Vídni strany reformy administrativního řízení. Zpravodaji: dr. Neumayer v Štyrském Hradci a dr. Fialla v Brně. (Dobrá zdání podali sekcijní chef svob. pán Lemayer ve Vídni, vládní rada dr. Arnold Pann ve Vídni, universitní professor dr. Pražák v Praze). 2) Návrh dra. rytíře z Aullů, aby

vydán byl zákon zamezující vedení exekuce na výslužné vdov a sirotků. Zpravodaj: dr. rytíř Zahn v Praze. 3) Návrh dra. Schustra ve Vídni strany rozšíření dědičných nároků manželčiných na pozůstalost manželovu. Zpravodaj: dr. Kasanda v Březnici. 4) Návrh dra. Strausse ve Vídni strany pokuty peněžité a řízení při urážkách na cti. Zpravodaj: dr. Benedikt ve Vídni. 5) Volba desíti důvěrníků pro navržení členů stálé deputace.

B. V (druhém) oddělení pro hájení zájmů stavu: 1) Návrh stálé deputace strany srovnalého rozluštění otázek týkajících se přesídlení advokátů. Zpravodaj: dr. Libitzky ve Vídni. 2) Návrh dra. Arnolda Panna, aby navráceno bylo advokátům právo zastupovati před stálými soudy smírčími. Zpravodaj: dr. Stall ve Vídni. 3) Návrh stálé deputace strany povinnosti advokátů k uschovávání a vydávání listin a spisů dle §. 12. adv. ř. Zpravodaj dr. Alois Funke v Litoměřicích. 4) Návrh stálé deputace, aby změněno bylo řízení o stížnostech nepatrného obsahu proti advokátům a kandidátům advokacie u disciplinární rady podaných. Zpravodaj: konsistoriální rada dr. Sobička v Praze. 5) Návrh dra. Libitzkého ve Vídni, aby požadován byl od kandidátů do advokatní praxe nastoupivších výkaz o rakouském státním občanství. Zpravodaj: dr. Prossinagg ve Vídni. 6) Volba desiti důvěrníků pro navržení členů stálé deputace.

Dne 8. října 1884. Valná hromada. Předměty prozatím: 1) Návrh dra. Rabla a společníků stran přeměny sjezdu rakouských advokátů ve všeobecný sjezd rakouských právníků. Zpravodaj: dr. Karel rytíř Feistmantel ve Vídni. 2) Resoluční návrh stálé deputace stran rychlého odstranění nesrovnalostí v oboru soudního řízení civilního. Zpravodaj: dr. Barth šlechtic z Wehrenalpu ve Vídni. 3) Volba stálé deputace. (Skutečný denní pořádek valné hromady ustanoven bude dle §. 9. stanov předsedou sedmého sjezdu rakouských advokátů.)

Slavnostní program. Předvečer, v neděli 5. října 1884. Uvítací večer členů sjezdu advokátského pořádán od advokátů v království Českém v Grand Hôtelu. Začátek o 8. hod. večer.

V pondělí, 6. října 1884. Výlet do Stromovky se společným obědem. Začátek společného obědu o $^1/_2$4 hod. odpol. Kuvert pro jednu osobu stojí 3 zl., vyjma nápoje. Večer společenská zábava v Grand Hôtelu.

V úterý, 7. října 1884. Slavnostní hostina sjezdu advokátského v zimní zahradě v Grand Hôtelu o 4. hodině odpolední. Účastníci ve slavnostním obleku (bílý nákrčník). Lístek pro slavnostní hostinu stojí 10 zl. včetmo nápoje.

Dámy pánů členů zvou se co nejzdvořileji ku zúčastnění se výletu a společenských zábav.

Ředitelstva obou divadel zemských budou slavnostním výborem požádána, by pro členy sjezdu advokátského a jich rodiny, kteří lístkem členským se vykážou, po slavnostní dny až do 10 hod. dopoledne jistý počet lístků vyhražen byl.

Kancelář slavnostního výboru od 4. až do 8. října dopol. nalezá se v místnostech advokátní komory na Spálené ulici č. 74. st., 28. nové, v II. poschodí. Páni, kteří sobě opatření bytu přejí, ať se obrátí na slavnostní výbor (v místnostech advokátní komory) nejdéle do 4. října 1884.

Přednášky na c. k. české fakultě právnické v zimním běhu 1884/5. Ř. prof. dr. Hanel: Říšské a právní dějiny německé. Mř. prof. dr. Heyrovský: Instituce práva římského. Týž: Dějiny římského práva. Ř. prof. dr. Hanel: Soukromé právo německé. Mř. prof. dr. Stupecký: Římské právo rodinné a dědické. Mř. prof. dr. Heyrovský: Římský civilní process. Ř. prof. dr. Ott: O pramenech práva církevního. Ř. prof. dr. Pražák: O právu církevním mimo prameny. Ř. prof. dr. Zucker: O právu mezinárodním. Soukr. doc. dr. Čelakovský: Všeobecné dějiny práva o zemích českých. Dv. r. ř. prof. dr. Randa: Rakouské právo občanské v soustavném pořádku: díl všeobecný a zástavní právo. Týž: Rakouské právo rodinné. Mř. prof. dr. Stupecký: Držení a služebnosti dle práva rakouského. Týž: Rakouské právo manželské. Týž: Rakouské právo horní. Ř. prof. dr. Zucker: O hmotném právu trestním rakouském. Mř. prof. dr. Gundling: O hmotném právu trestním rakouském. Mř. prof. dr. Storch: O hmotném právu trestním rakouském. Týž: Řízení opravné a řízení mimořádné dle řádu trestního. Ř. prof. dr. Hanel: O rozvoji civilního a trestního zákonodárství v Rakousku od vlády císařovny Marie Teresie až do našich dob. Ř. prof. dr. Pražák: Rakouské právo veřejné, díl I.: právo státní. Mř. prof. dr. Bráf: Národní hospodářství. Mř. prof. dr. Kaizl: Národní hospodářství. Dv. r. ř. prof. dr. Randa: Směnečné a obchodní právo. Ř. prof. dr. Ott: Řízení soudní ve věcech sporných. Týž: Řízení soudní ve věcech nesporných a notářství. Mř. prof. dr. Bráf: Věda správní. Mř. prof. dr. Kaizl: Věda správní. Ř. prof. dr. Talíř: O finančním právu rakouském. Soukr. doc. dr. Bělohradský: Nauka o soudním lékařství. — Seminární cvičení. Mř. prof. dr. Heyrovský z oboru práva římského. Ř. prof. dr. Hanel z oboru práva německého. Dv. r. ř. prof. dr. Randa z oboru civilního práva ra-

kouského. Mimoř. prof. dr. Gundling z oboru trestního práva rakouského.

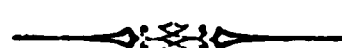
Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: náměstek stát. zást. Alexander ryt. Koschin v Hradci Králové státním zástupcem v Budějovicích; náměstek stát. zást. Miroslav Merhaut náměstkem vrchního státního zástupce v Praze; adjunkt kraj. s. v Kutné Hoře Karel Němeček náměstkem státního zástupce v Hradci Králové; adj. kraj. s. v Táboře Gustav Kremlička náměstkem státního zástupce v Táboře. — Přeložen byl p. Gustav Paukner, náměstek státního zástupce, z Tábora do Prahy.

Uprázdněná místa. Soudního adjunkta u kraj. soudu v Kutné Hoře, v Táboře a u okresního soudu v Kynžvartě s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 16. října 1884.

Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie v měsíci září 1884.

I. Ve stavu advokátů. Nastoupili pp.: dr. Pollak Arnošt v Praze, dr. Kohner Šimon v České Kamenici, dr. Baierle Felix v Žatci.

II. Ve stavu kandidátů. 1) Nastoupili pp.: Dr. Tausik Josef u dra. Winternitze v Karlových Varech; dr. Živný Jindřich u dra. Horáka v Benešově; dr. Renger Karel u dra. Mayra v Liberci; dr. Silberstern Rudolf u dra. Wilnera v Teplicích; Pollak Emanuel u dra. Mykeše v Benešově; dr. Fiala Jindřich u dra. Graetze v Praze. — 2) Vystoupili pp.: Dr. Křenovský Josef od dra. Pavlíčka v Karlíně; Hlavsa Vojtěch od dra. Čadka v Plzni; dr. Hedil Josef od dra. Vintiky v Praze; Slouk Arkad od dra. rytíře Plačka v Praze; dr. Eckstein od dra. Kliera v Děčíně; dr. Baierle Felix od dra. rytíře Schönfelda v Žatci; dr. Kvíčala Antonín od dra. Eyperta v Praze. — 3) Přestoupili pp.: Dr. Goldmann Julius od dra. Hornera v Loktu k dru. Klierovi v Děčíně; Schanzer Moric od dra. Schneidra v Podbořanech k dru. rytíři Schubertu v Ústí n. L., Zemánek Josef od dra. rytíře Schuberta k dru. Vojáčkovi na Smíchově; dr. Růžička Josef od dra. Graetze k dru. rytíři Plačkovi v Praze; dr. Perner Rudolf od dra. Wintiky v Praze k dru. Fleischmannovi na Smíchově; dr. Pergner Václav od dra. šlechtice z Hergetů v Mostě k dru. Broudrovi v Žatci; dr. Tittmann František od dra. Broudre k dru. rytíři z Schönfeldu v Žatci.

O příslušnosti soudů a úřadů správních v záležitostech vyvazení břemen pozemkových.

Sepsal JUDr. **Jiří Pražák**, c. k. professor při české universitě Karlo-Ferdinandské v Praze.

(Pokračování.)

II.

Dalším krokem u vyvezení pozemků byl cís. patent ze dne 5. července 1853 č. 130. ř. z. Patentem tímto došly vykoupení a pokud se týče aspoň upravení práva pastvy, pak práva na braní dříví a jiných výrobků lesních, pak některá práva služebnosti a společná práva držby i užívání v příčině pozemků najmě lesních. Jednání slušelo předsebráti buď z povinnosti úřadní aneb k žádosti (provokaci) některé strany zúčastněné. Prvnější stalo se v příčině všech práv na braní dříví neb jiných výrobků lesních z cizího lesa, práva pastvy na cizích pozemcích, v příčině všech ostatních služebností polních, při nichžto sloužícím pozemkem jest les neb půda pro kulturu lesní určená, konečně v příčině služebností, jež propůjčeny neb z milosti dopuštěny byly v lesích, zeměpánu na základě práva výsostního náležejících. K provokaci stran konaly orgány vyvazovací úřad svůj při všech jiných služebnostech polních, kde bylo mezi statkem sloužícím a statkem panujícím poměru vrchnostenského a poddanského, pak v příčině společných práv držby a užívání pozemků, jichž tu trvalo mezi bývalými vrchnostmi a obcemi, jakož i bývalými poddanými, aneb mezi dvěma neb více obcemi (§. 6. uved. pat.). Pravidlem ovšem bylo vykoupení všech břemen a poměrů druhu nazna-

čeného. Kdyby však vykoupením dosavadní hospodaření na tom kterém ze zúčastněných statků bylo ohrozeno, kdyby z vykoupení převládajících škod pro zemědělství bylo se obávati, neb když obě strany v tom se shodují, nastalo upravení, t. j. takové určení oněch poměrů, kterým se majetek nemovitý co nejvíce sprostil břemen (§§. 4. a 5.). Za účelem provedení ustanovení zákona tohoto zřídila se v každé zemi korunní zvláštní komisse břemena pozemková vyvazovací a upravovací (Grundlasten-Ablösungs- und Regulirungs-Landes-Commission), a pro případ potřeby i podřízené komisse lokální (§. 33.).[18] Nejvyšší instancí ve věcech těchto jest ministerstvo vnitra (§. 35.). Zemské komise vyvazovací ve smyslu patentu ze dne 5. července 1853 zřízené nebyly, jako orgány, jimž svěřeno bylo vyvazení roku 1849, úřady pomíjejícími, nýbrž stálými. Komisse ty posud trvají, ač přestaly býti na venek úřady samostatnými, byvše s místodržitelstvím sloučeny, aniž by tím však dotknuto se bylo vnitřní jich organisace (nař. praes. česk. místodržit. ze dne 28. listop. 1859 č. 54. z. z.).

Co však týče se poměru orgánů, jimž svěřeno vyvazení dle patentu ze dne 5. července 1853, k řádným soudům, jest podotknouti toto:

Pokud jde o vyloučení pořadu práva ve všech sporech, již týkají se otázky, zda ten který poměr co do skutkového a právního základu o sobě nepopřený, podrobiti sluší vyvazení, čili nic, pak otázky, jakou sluší dáti za oprávnění, vyvazením zrušené, náhradu, přiveden v patentu ze dne 5. července 1853 k platnosti tentýž princip, jaký jsme byli vyložili co do vyvazení, na základě patentů z let 1848 a 1849 provedeného. O všech sporech druhu naznačeného rozhoduje výhradně zemská komisse vyvazovací a v případě odvolání ministerstvo vnitra (§. 35. pat. ze dne 5. července 1853).[19])

---

[18]) Tyto lokální komisse neměly však než úkol, připravovati vše k tomu konci, by zemská komisse bezpečně mohla rozhodovati, měly protokolovati narovnání mezi stranami uzavřená a měly předložiti návrhy své komissi zemské, která jediná v první instanci rozhodla (§. 36.) Ony také mohly jednati toliko o oněch ohláškách a provokacích, které se jim zemskou komissí přikázaly (§. 23. odst. 1. nař. vyk. ze dne 31. října 1857 č. 218. ř. z.). Netřeba nám tudíž, pokud jde o poměry cís. patentem ze dne 5. července 1853 upravené, ke komissím lokálním dále přihlédnouti.

[19]) Zde není vzpomenuto ani instituce soudu smírčího, kterou byly

Jelikož předmětem vyvazení ve smyslu patentu ze dne 5. července 1853 jsou také společná práva držební a užívací, vyvazení tu však dle přirozené povahy věci záležeti může toliko ve fysickém dělení pozemků, které posud více osob pro partibus indivisis společně bylo drželo aneb užívalo (§. 14. lit. *C.* pat. ze dne 5. července 1853), leží na bíledni, že nelze zjednati v příčině společných práv v §. 1. č. 4. dotčeného patentu uvedených pořadem práva průchodu nároku jednoho každého účastníka na rozdělení společné věci, v §. 843. ob. z. obč. uznanému.[20])

Však patent ze dne 5. července 1853 šel, pokud jde o obmezení působnosti soudů v záležitostech, souvisících s vyvazením pozemků, ještě mnohem dále, nežli vyvazovací zákony z r. 1849. Tyto byly, jak jsme seznali, ve srovnalosti se zásadami všeobec-

---

co do náhrady připustily vyvazovací zákony roku 1849. Výrok orgánů vyvazovacích o náhradě však dle patentu z roku 1853 jest tím závažnějším, jelikož náhrada pozůstávati může v tom, že se přikazují dosavádnímu oprávněnému do vlastnictví pozemky, které posud byly vlastnictvím toho, jehož pozemky dávkou byly stíženy. Ovšem předpokládá takové přikázání pozemků s pravidla svolení toho, na jehož úkor státi se má; v případech v §. 14. lit. *B.* č. 2. zákona ze dne 5. července 1853 uvedených může však na ně nalezeno býti i proti vůli vlastníkově. Toliko v jednom případě vyhrazeno nastoupiti na pořad práva: totiž co do pohledávek náhrady škody, odvozených z toho, že nutno bylo při upravení dávek oprávněných redukovati, poněvadž výtěžek zavázaného gruntu na všechny nestačí. (§. 21. cit. pat.). Však i tyto pohledávky „náhrady škody" nejsou v podstatě ničím jiným, než pohledávkami náhrady za dávky upravené a nelze tedy říci, že zmíněná výhrada ve vnitřních důvodech se zakládá. Vždyť mezi vyvazením a upravením co do kompetence principielního rozdílu shledati nelze, a případ zmíněný není než upravením, spojeným s částečným vykoupením.

[20]) Náhledu tomu nevadí, že v dotčeném případě vyvazení nastává toliko k žádosti stran. Vždyť právě žádost za zrušení dosavadního společenství jest takovou provokací, o kteréž však projednávati přísluší toliko orgánům vyvazovacím. Jinak rozhodnuto však nejvyšším soudem dne 20. června 1865 č. 5095. (Ung.-Gl. č. 2206.) v úvaze, „že jde o rozdělení společné věci, tudíž o spor patrně před soud náležející, a to tím více, jelikož soudce dle §. 842. ob. z. obč. při rozdělení společné věci ukládati může služebnosti, jichž potřebí." Toť zajisté pravda, pokud by se nepřihlédlo k zákonům vyvazovacím; avšak tu jde právě o to, nenastala-li těmito zákony změna v právu dosavádním, a k této otázce dlužno dle našeho soudu přisvědčiti.

nými vyhradily soudům, aby rozhodovaly spory, které za příčinou vyvazení pozemků vzcházejí o existenci a objemu práva, jež vyvazením má býti zrušeno neb upraveno, a učinily toliko konečný výrok orgánů vyvazovacích o náhradě, která se má poskytnouti, závislým na výsledku sporu před soudem projednaného. Naproti tomu přikázal cís. patent ze dne 5. července 1853 orgánům vyvazovacím, aby mimo okolnosti, pro otázku samého vyvazení, resp. upravení důležité (§. 7. lit. *g.*) vyšetřily a postavily na jisto:

a) způsob a objem práva užívacího, jež má se vykoupiti, pokud se týče upraviti;
b) právní důvod, který jemu jest základem;
c) nemovitost, na kterou se právo to vztahuje;
d) osoby, které se jeví býti oprávněnými, pokud se týče povinnovanými, anebo účastníky společného držení neb užívání;
e) skutečnosti, kterými se určuje způsob, doba a míra užívání; konečně
f) protidávky, které oprávněný poskytnouti má držiteli nemovitosti zavazené (§. 7. lit. *a—f.* tamtéž).

Po tomto vyšetření rozhoduje zemská komisse vyvazovací o všech otázkách tuto uvedených, pokud nebyly uklizeny dohodnutím se stran, aniž by proti tomuto jejímu výroku bylo lze nastoupiti na pořad práva.[21]) Poněvadž však zákonodárce sobě dobře byl vědom, že tu jde o judikaturu, vlastně před soudy náležející, která toliko z důvodů zevnějších přikázána byla orgánům vyvazovacím, nařídil zároveň, že zemská komisse vyvazovací, pokud rozhoduje o dotčených tuto otázkách právních, má býti sesílena soudci zeměpanskými a že též ministerstvo vnitra, vedena-li k němu v těchto věcech stížnost na nález zemské komisse vyvazovací, o stížnosti rozhodovati má, přiberouc radní nejvyššího soudu (§. 34. patentu).[22]) Takto zjistí

[21]) Ovšem šetřiti jest při tomto rozhodnutí hmotných předpisů práva občanského, k čemuž na zbyt §. 10. pat. ze dne 5. července 1853 výslovně poukazuje.

[22]) Zemská komisse vyvazovací může také rozhodnutí o sporné otázce učiniti závislým na přísaze stran (§. 67. nař. ze dne 31. října 1857 č. 218. ř. z.). Přivzetí soudců do senátu, který rozhoduje o otázkách dotčených, má nyní tu důležitou konsekvenci, že nelze sobě na rozhodnutí ministerstva stěžovati k správnímu dvoru soudnímu (§. 3. lit. *h.* zák. ze dne 22. října 1875 č. 37. ř. z.

sobě vyvazovací orgány samy základ rozhodnutí svého, čímž ovšem docíleno poněkud usjednocení řízení.[23]) Při tom ovšem se předpokládá, že aspoň s jedné strany se tvrdí, že tu jest poměru takového, který podlehá vyvazení ve smyslu patentu ze dne 5. července 1853 a nemůže tedy býti řeči o příslušnosti orgánů vyvazovacích, když obě strany se dokládají plným právem vlastnickým k sporným pozemkům lesním, netvrdíce nikterak existenci práva užívacího v příčině pozemku cizího.[24])

Však nedosti na tom. Jakmile jednou opuštěn byl princip, že o poměru práva soukromého, jenž podlehá vyvazení, pokud jde o původní jeho posouzení, rozhodovati mají soudové, jakmile uznána byla příslušnost úřadů vyvazovacích v příčině určení existence a objemu práva, vyvazení podrobeného, tudíž o spory, které s vyvazením toliko zevnější mají souvislosti a kteréž, i nehledíc k němu, mohou vzejíti, nebylo také příčiny, obmeziti příslušnost úřadů správních na ony spory druhu naznačeného, které vzcházejí za příčinou vyvazení již zavedeného. Mělo se za to, že postačí k odůvodnění příslušnosti orgánů vyvazovacích. když jde o poměr, který vůbec hodí se k tomu, aby vyvazení byl podroben a tu pak ovšem bylo rozeznávati, sluší-li

---

z r. 1876). Proto však není ještě zemská komisse vyvazovací soudem, jak omylem za to má nejv. soud v důvodech nálezu ze dne 10. září 1869 č. 9606. (Ung.-Gl. č. 3508.). Srv. mé „spory“ díl 1. §. 18. pozn. 17.

[23]) Neb třeba již vzhledem k různému spůsobu složení komisse vyvazovací rozhodnutí o existenci a objemu práva, jež vyvazení má se podrobiti, dříve o sobě musí býti vyneseno, nežli může býti přikročeno ku konečnému nálezu vyvazovacímu (§. 35. cit. pat. a §§. 71. a 76. lit. *b*) nař. vykon. ze dne 31. října 1857 č. 218. ř. z.), přec docílí se namnoze zkrácení řízení jednak tím, že řízení před úřadem správním není tak, jak řízení soudní položeno v ruce stran, že se ušetří projednávání o rozdělení úloh stran, odkázaní věci k soudu a vykázání výsledku rozepře právní úřadu vyvazovacímu. Též jestiť na snadě, že mnohem spíše nadíti se jest dohodnutí se stran za intervencí úřadu, který nálezem svým spor konečně ukliditi jest povolán, nežli za intervencí více úřadů s obmezenou kompetencí.

[24]) V takovém případě právem uznána výhradná příslušnost řádných soudů bývalým ministerstvem státním nálezem ze dne 9. prosince 1862 č. 21394., který sděluje Külb v Z. f. V. z r. 1871 č. 52. na str. 205. Podobně nejnověji rozhodnuto nejv. soudem dne 23. května 1882 pod č. 5578. (Ger.-Halle z r. 1882 č. 82.).

v případě, o který jde, řízení vyvazovací zavésti z povinnosti úřadní, neb třeba-li k tomu konci provokace stran. V prvnějším případě zakládati pak musí již pouhá možnost, zavésti řízení vyvazovací, nepříslušnost soudů v příčině všech sporů, jimž základem jsou poměry, které z povinnosti úřadní jest vykoupiti a pokud se týče upraviti, kdežto v druhém případě teprv provokací tou kterou stranou k příslušnému úřadu podanou přestává příslušnost soudů k posouzení původního poměru, který vyvazení má býti podroben.[25])

Na této úvaze zakládá se ustanovení min. nařízení ze dne 3. září 1855 č. 161. ř. z., které praví, že nelze více podávati soudní žaloby o uznání neb popření práva, jež podlehá vykoupení neb upravení ve smyslu patentu ze dne 5. července 1853 č. 130. ř. z., jakož i o zjištění momentů v §. 7. dotčeného patentu zmíněných, a sice pokud jde o práva, která vykoupiti a pokud se týče upraviti jest z povinnosti úřadní, do té doby, kdy vydá zemská komisse vyvazovací edikt o ohláškách, jež strany mají podati, a pokud se týče práv, které toliko k žádosti stran jest vykoupiti, resp. upraviti, do té doby, kdy zemská komisse vyvazovací o podané k ní provokaci nařídila jednati.[26]) Zmíněné tuto edikty zemských komissí vyvazovacích byly vydány téměř současně a obsahují do slova tytéž předpisy kompetenční.[27])

Dle toho náležejí tudíž již od roku 1855 všechny spory o lesní služebnosti, o služebnost pastvy, pak o práva

---

[25]) Případ ten nelze stotožňovati s případem, o kterém svrchu v pozn. 20. byla řeč. Tam šlo o příslušnost k aktu vyvazení samého totiž k samému rozdělení společného práva, zde toliko o příslušnost k projednávání sporu připravného, totiž sporu o to, zda kdo skutečně jest účastníkem společného práva držby neb užívání. Spor takový musí ovšem před vyvazením býti uklizen, vzejde-li za příčinou tou o právním poměru stran pochybnost, však lze si zajisté mysliti případ, že by spor o účastenství vzešel, aniž by strany vůbec pomyslily na to, podrobiti dotčený poměr vyvazení.

[26]) Rozepře, v naznačenou dobu již na soud vznešené, neměly se však zastaviti, nýbrž před soudem ku konci přivésti, leč by si obě strany srovnale přály zastavení řízení soudního. Však měly se tyto rozepře, pokud se projednávaly písemně neb ústně, převésti v řízení stručné, ovšem bez újmy formálních práv, která té neb oné straně již vzešla (odst. 2. uved. min. nař.).

[27]) Tak pro Čechy vyhláška zemské komisse vyvazovací ze dne 20. srpna 1855 č. 34. z. z.

na braní výrobků lesních z cizího lesa nikoliv před soud, nýbrž před úřady vyvazovací, a sice bez rozdílu, bylo-li řízení vyvazovací již zavedeno, čili nic, kdežto žaloby o uznání neb popření společných práv držebních a užívacích, které k provokací stran jest vykoupiti neb upraviti, toliko od zavedení řízení vyvazovacího komissí zemskou vyňaty jsou z oboru kompetence soudů, ku kterému jinak náležejí.

Zásada ta jest, pokud jde o rozepře petitorní, vzhledem k jasnému znění min. nařízení ze dne 3. září 1855 vůbec nepochybnou;[28]) co do rozepří possessorních ovšem připouští obojetné znění odst. 3. cit. min. nař. poněkud pochybností, nebyly-li zůstaveny kompetenci soudů.[29]) Praxe aspoň ponejvíce přidala se

---

[28]) Tak právem uznána nejv. soudem nepříslušnost soudů: dne 20. července 1880 č. 8574. (Právník z r. 1881 str. 415.) ve sporu negatorním zahájeném vlastníkem lesa proti držiteli služebnosti jízdy žalobou o nález, že služebnosti po právu není, dne 31. října 1877 č. 9970. (Ung.-Gl. č. 6614.) k žalobě o uznání vydržení práva pastvy na cizím pozemku.

[29]) Zní totiž cit. odp. 3. do slova takto: „Auf die mittlerweilige „Rechtsausübung äussert die Anmeldung oder Provocation „durchaus keine hemmende Wirkung, dieselbe hat vielmehr in ihrem „bisherigen oder durch ein Provisorium der Landescommission (§. 37 „des Patentes vom 5. Juli 1853 Nr. 130 RGB.) näher bestimmten „Bestande bis zu dem durch ein Regulirungs- oder Ablösungser-„kenntniss bestimmten Zeitpunkte (§§. 15, 24 u. 37 des Pat. vom „5. Juli 1853 Nr. 130 RGB.) fortzudauern. Es können daher auch „Rechtsstreite, welche nicht das Benützungs-, Servituts- oder „gemeinschaftliche Besitzrecht selbst, sondern nur die Störung „im Besitze solcher Rechte, oder die Art und Weise der Ver-„abfolgung oder der Entschädigung verweigerter Nutzungen zum „Gegenstande haben, sowie die auf Grund rechtskräftiger Urtheile „oder gerichtlicher Vergleiche geführten Exekutionen nicht gehemmt „werden.“ Pro náhled, že rozepře o rušenou držbu práv užívacích ve smyslu patentu ze dne 5. července 1853 vyvazení podrobených sluší před soudy, lze uvésti *a)* že jde o výjimečné přikázání rozepří soudních úřadům správním, v příčině kteréhož užiti sluší interpretace restriktivní; *b)* že první odst. min. nařízení ze dne 3. září 1855 přikazuje orgánům vyvazovacím toliko žaloby, jichž předmětem jest provedení sporného práva samého (Gerichtliche Klagen auf die Behauptung oder gegen die Anmassung eines der Ablösung oder Regulirung unterliegenden Rechtes“); *c)* že slova „Rechtsstreite“, jehož užito v cit. odst. 3., se užívá ponejvíce k naznačení rozepří před soudy projednávaných; *d)* že držbu chrániti náleží soudům bez ohledu na to, zakládá-li se

k náhledu, že žaloby pro rušenou držbu práv, vyvazení ve smyslu pat. ze dne 5. července 1853 podrobených, podávati sluší k soudu.[30])

Patent ze dne 5. července 1853 nemá žádného ustanovení o tom, kterak při vyvazení jest přihlédnouti k nedoplatkům

---

držení na skutečnosti platnosti veřejného neb soukromého práva podrobené, poněvadž tento právní důvod v rozepři pro rušenou držbu vůbec jest nerozhodným. Naproti tomu svědčí náhledu opáčnému: *a*) že odst. 3. min. nař. ze dne 3. září 1855 nevytkl protivu prvního odstavce co do otázky příslušnosti, nýbrž protivu druhého odstavce co do modifikace řízení podanou provokací v ten smysl, že tam, kde vyvazení děje se toliko k žádosti stran, řízení na ochranu dosavádního stavu pokojné držby zavedeného provokace nikterak se nedotýká; *b*) že principielně tentýž úřad, jenž rozhoduje o existenci a objemu práva samého, by měl rozhodovati také o ochraně držby jeho; *c*) že zejmena tenkráte, když provisorium jakési určeno bylo ve smyslu §. 17. pat. ze dne 5. července 1853 zemskou komissí vyvazovací, as sotva by bylo lze s duchem zákona srovnati možnost parallelní akce soudů; *d*) že v Haliči a Bukovině, pro kteréžto země přec taktéž vydáno bylo min. nař. ze dne 3. září 1855 č. 161. ř. z. vzhledem k pozdějším min. nař. ze dne 6. března 1857 č. 48. ř. z., ze dne 17. května 1860 č. 128. ř. z. a ze dne 24. října 1860 č. 249. ř. z. §. 6. lit. *b*) o nepříslušnosti soudů k projednávání rozepří o rušenou držbu práv vyvazení ve smyslu pat. ze dne 5. července 1853 podrobených, žádné pochybnosti býti nemůže. Důvody posléze dotčené zdají se nám býti závažnějšími; téhož náhledu jest také Cannstein v Grünhutově časop. sv. 6. (1879) str. 168.—172., však aniž by vůbec poukázal k pochybnosti otázky.

30) Tak uznána příslušnost soudů nejvyšším soudem dne 23. září 1879 č. 10536. (Ger. Ztg. z r. 1882 č. 6.) o žalobě obce na občana, který byl pásl dobytek na pozemku obecním. Důvody nálezu tohoto výslovně podotýkají, že odst. 1. min. nař. ze dne dne 3. září 1855 má na zřeteli toliko žaloby petitorní, nikoliv possessorní. Podobně i nálezem nejv. soudu ze dne 9. dubna 1879 č. 3546. (Právník z r. 1880 str. 119.) v rozepři o rušení držby práva služebnosti cesty na pozemku lesním, kdež ovšem v důvodech případné příslušnosti orgánů vyvazovacích ani dotknuto se nebylo. Též nález nejv. soudu ze dne 31. ledna 1881 č. 747. (Právník z r. 1882 str. 443.) uznává v rozepři o rušení držby služebnosti cesty lesní příslušnost soudů, avšak důvody poukazují k tomu, že v řízení nebylo na jisto postaveno, že se služebnost týká pozemku lesního. Naproti tomu uznán soud za nepříslušný v rozepři possessorní o užívání cesty lesní nálezem nejv. soudu ze dne 7. září 1880 č. 7929. (Ger. Ztg. z r. 1882 č. 50.). Však případ, který zavdal příčinu k nálezu tomuto, odehrál se v Haliči, kde ovšem nepříslušnost soudů ve sporech druhu na-

dávek vyvazení podrobených z doby vyvazení předcházející.[31]) Má se tudíž také pravidelně za to, že takové nedoplatky vymahati jest pořadem práva.[32]) Však proti tomu jest namítati, že jestiť nerozluštitelným odporem, připustiti rezepři soudní na dobývání jednotlivých dávek plynoucích z oprávnění, jemuž jako takovému před soudem průchodu zjednati nelze.[33]) Též mohl by veškerý účel řízení vyvazovacího býti zmařen soudním dobýváním nedoplatků, které ze stíženého pozemku lesního při racionelním hospodaření naprosto odvésti nelze.[34])

Co do řízení, kteréž provésti jest před soudy za účelem tím, by náhrada vyšetřená mohla majiteli statku panujícího býti vydána přes odpor věřitelů hypothekárních, zachovati se jest i při vyvazení ve smyslu patentu ze dne 5. července 1853 dle zákona ze dne 11. dubna 1851 č. 84. ř. z. (§. 32. tamtéž a §. 118. nařízení vykon. ze dne 31. října 1857 č. 218. ř. z.). Byl-li dosavadnímu oprávněnému na místě náhrady přikázán do vlastnictví pozemek, doposud k zavázanému statku náležející, není potřeby vyjednávání s věřiteli hypothekárními statku zavázaného, poněvadž závady

---

značeného zřejmě vysvítá z min. nař. ze dne 17. května 1860 č. 128. ř. z.

[31]) Zákony vyvazovací z r. 1849 přihlédly k nedoplatkům potud, že nedoplatky z užitkového roku 1848, pokud se za právo vůbec skytala náhrada, zahrnuty byly ve vyšetření náhrady (§. 75. min. nař. ze dne 27. června 1849), kdežto starší nedoplatky, pokud nebyly promlčeny, ovšem vybývati bylo bez srážky (§. 74. tamtéž). Nikdy však nesměly nedoplatky dávek za „mírnou náhradu“ zrušených, jako takové více býti dobývány (min. nař. ze dne 4. února 1850 č. 43. ř. z.).

[32]) Tak rozhodl zejmena nejv. soud dne 15. června 1875 pod č. 6543. (Ung.-Gl. č. 5760.).

[33]) Vztahujeme tudíž slova prvního odstavce min. nař. ze dne 3. září 1855: „Gerichtliche Klagen auf die Behauptung oder gegen die „Anmassung eines nach dem Patente vom 5. Juli 1853 Nr. 130 „RGB. der Ablösung oder Regulirung unterliegenden Rechtes“ též na dobývání jednotlivých dávek z dotčeného práva odvozovaných. Dobývání jednotlivých dávek nelze od provedení práva samého oddělit, a popírá-li v rozepři o jednotlivé dávky žalovaný existenci práva samého, musí žalobce i toto prokázati.

[34]) V Haliči a v Bukovině uznána příslušnost politických úřadů k projednání sporů o nedoplatky dávek vyvazení ve smyslu cís. patentu ze dne 5. července 1853 podrobených výslovně odst. 3. min. nař. ze dne 17. května 1860 č. 128. ř. z.

hypothekární v příčině odděleného takto pozemku vůbec pomíjí (§. 29. odst. 1. tamtéž).[35])

Vůbec nepřísluší věřitelům hypothekárním právo odporu proti aktům vyvazení a upravení se týkajícím a provedení změn v knihách veřejných, jichž se následkem těchto aktů jeví potřeba, děje se z povinnosti úřadní a aniž by vyslyšeni byli věřitelé tabulární (§. 39. tamtéž). Však soudové nemají toliko k žádosti orgánů vyvazovacích dotčené změny v knihách veřejných provésti, nýbrž právoplatné nálezy orgánů vyvazovacích, jakož i narovnání jimi schválená mají vůbec tentýž účinek právní, jak nálezy, a pokud se týče narovnání soudní, a musí na základě jich i k žádosti stran soudcem civilním povolena býti exekuce (§. 38. uved. pat.). Možnost, dovolati se této exekuce, není co do času nikterak obmezena, a nelze se zákonem srovnati praxi, která upírá tomu, jenž nálezem vyvazovacím břemena pozemkového byl sproštěn, soudní exekuci nálezu tohoto tenkráte, když odpůrce jeho již byl dříve pozbyl držení práva, jež vyvazením pominulo.[36]) Ovšem ale nemůže exekuce nálezu vyvazovacího povolena býti soudem tenkráte, když právo užívací nebylo vykoupeno, nýbrž toliko

[35]) Ustanovení to zakládá se na úvaze, že na druhé straně věřitelům hypothekárním odpadnutím břemena vyvazeného nejméně tolik jistoty přibývá, kolik jí ubylo oddělením pozemku na místě náhrady poskytnutého.

[36]) Tak zamítl nejv. soud dne 4. března 1879 pod č. 2414. (Ung.-Gl. č. 7358.) exekuční žádost majitele velkostatku, jenž nálezem vyvazovacím sproštěn byl proti náhradě služebnosti pastvy, na jehož gruntě však přes to dřívější oprávnění pastvu vykonávali, „poněvadž stav držební upraven byl orgány vyvazovacími, a jelikož porušení této držby zameziti lze toliko žalobou ve smyslu cís. nařízení ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. podanou.“ Podobně i nález nejv. soudu ze dne 24. února 1880 č. 1615. (Z. f. V. z r. 1881 č. 27. str. 114.). Však právem lze tázati se, k čemu se provésti má ještě spor o rušenou držbu, když věc již právoplatným nálezem jest uklizena? Jest pak žaloba pro rušenou držbu vůbec a zvláště před soudem možnou? A což mělo by se státi, kdyby dřívější oprávněný opět byl nabyl držení práva, jež vyvazením pominulo? Pak musela by žaloba pro rušenou držbu býti zamítnuta, a poněvadž soud exekuci nálezu vyvazovacího vzhledem k možnosti žaloby pro rušenou držbu odmítl, nemohl by pak zkrácený práva svého před soudem vůbec dovolati se. A přec rovná §. 38. pat. ze dne 5. července 1853 právoplatné nálezy orgánů vyvazovacích co do účinku právního nálezům soudním!

upraveno a když pozemek upraveným takto právem stížený jest pozemkem lesním ve smyslu zákona lesního ze dne 3. prosince 1852, poněvadž v tomto případě povolení exekuce vyhrazeno jest úřadu politickému (§. 116. min. nař. ze dne 31. října 1857 č. 218. ř. z.).[37])

Odvozuje-li ten, jemuž nálezem vyvazovacím uložena byla povinnost, pominutí neb ztenčení této povinnosti ze skutečnosti, jež nastala po nálezu vyvazovacím, však před podáním exekuční žádosti k soudu, nelze ve smyslu zásad mnou na jiném místě („spory“ díl I. str. 222. a 236.) vyložených připustiti soudní žalobu opposiční, nýbrž spor takový mohou ukliditi toliko orgány vyvazovací, které byly nález vynesly.[38])

Konečně jest ještě k tomu ukázati, že co do zřízení nových práv druhu takového, která z povinnosti úřadní jest vyvazovati, k platnosti dotyčného soukromého aktu právního, jakož i soudního výroku při rozdělení společné věci v ten smysl vyneseného zapotřebí jest, by služebnost, jíž se týče, dříve politickým úřadem uznána byla za takovou, kterou srovnati lze se zájmy zeměvzdělání a svoleno bylo v její vykonávání (§. 43. cís. pat. ze dne 5. července 1853 č. 130. ř. z.).

(Dokončení příště.)

---

[37]) Však i tu se patrně předpokládá, že exekuce čelí k dobývání dávek regulovaných a nikoliv snad k dobývání náhrady vyměřené neb k zamezení vykonávání práva užívacího ve formě původní. Musí totiž politický úřad při povolení exekuce uvažovati, lze-li skutečně nedoplatky naturálních dávek ze stíženého lesa bez újmy hospodářství lesního najednou dodati. (Srv. §. 18. lesn. zákona ze dne 3. prosince 1852 č. 250. ř. z.). Nelze-li tak činiti, nezbývá než uznati na odvedení ekvivalentu peněžitého, který pak ve smyslu §. 5. cís. nař. ze dne 20. dubna 1854 č. 96. ř. z. určí politický úřad, a nebylo by zejmena odůvodněno, kdyby politický úřad nárok na vyplacení tohoto ekvivalentu odkázal na pořad práva. Srv. mé „spory“ díl I. §. 29. str. 237. a v ten smysl nejnověji i nález správního dvoru soudního ze dne 5. dubna 1883 č. 689. (Budwinski č. 1720.).

[38]) Tedy nikoliv úřady politické jako úřady, jimž vykonávati jest zákon lesní, jak rozhodlo ministerstvo orby dne 1. října 1874 pod č. 5690. (Z. f. V. z r. 1875 č. 49. str. 196.) v případě, kde držitel velkostatku domníval se býti prost regulované dávky dříví ve prospěch majitele usedlosti znějící, z toho důvodu, že usedlost, jíž se to týkalo, vyhořela a majitelem znovu zbudována nebyla.

Praktické případy.

Příspěvek k §§. 1415. a 1416. ob. zák. obč.

Platebním rozkazem ze dne 20. června 1882 č. 3212. nařízeno bylo žalovaným manželům Jakubu a Veronice Kl-ovým, aby jakožto příjemci směnky ze dne 5. prosince 1881 splatné za tři měsíce a dato žalobníkovi Ed. Ž. zaplatili rukou společnou směnečný dluh 300 zl. s 6% úrokem ode dne 7. března 1882.

Žalovaní namítali, že žaloba před časem byla podána, udávajíce, že žalobce hned při podpisu směnky na 12% úroky za půl roku 18 zl. sobě strhl a že jemu dne 1. června 1882 dalších 9 zl. na úroky ze směnečného dluhu zaslali, které žalobce také přijal. Jelikož tímto obnosem úroky až do 5. září zaplaceny byly, nebyla směnka zažalovaná v čas podání žaloby (dne 16. června 1882) ještě ku placení dospělá.

Dále namítali žalovaní, že žalobník jim před podpisem směnky přislíbil, že jim, budou-li úroky správně platiti, rok neb dvě léta ano i déle s touto pohledávkou posečká. Toto poslednější udání žalobník popřel, nepopíral však, že jemu dne 1. června 1882 zasláno bylo 9 zl., tvrdil však, že nepřijal obnos tento na úroky z pohledávky směnečné, nýbrž na prošlé již úroky z pohledávky 600 zl. z dlužního listu ze dne 29. října 1881 udávaje, že přišed dne 1. června 1882 k žalovanému Jakubu K. tomuto, když od něho se byl dozvěděl, že jemu 9 zl. na úroky ze směnečního dluhu 300 zl. zaslal, hned sdělil, že obnos 9 zl. na úroky ze směnky nepřijme, nýbrž že jej podrží na úroky z pohledávky 600 zl. z dlužního úpisu ze dne 29. října 1881 a že žalovaný Jakub K. s tím srozuměn byl.

C. k. krajský soud v Novém Jičíně rozhodl rozsudkem ze dne 27. července 1883 č. 3279., že platební rozkaz jen tehdy zůstane v platnosti, nevykoná-li žalovaný Jakub K. přísahu o okolnostech žalobníkem o přijetí obnosu 9 zl. tvrzených.

Důvody.

Žalovaní namítali proti platebnímu rozkazu, že žalobník dne 16. června 1882 ku podání žaloby ještě oprávněn nebyl, jednak z té příčiny, poněvadž úroky ze směnečního dluhu až do 5. září 1882 zaplaceny byly, a pak také z té příčiny, poněvadž mezi nimi

a žalobníkem umluveno bylo, že jim tento s pohledávkou směneční posečká, pokud úroky řádně platiti budou. Na tuto poslednější námitku vzhledem k ustanovení §. 904. ob. z. obč. ohledu bráti nelze.

Co se týče námitky prvé, připouští žalobník, že obnos 9 zl. žalovanými jemu dne 1. června 1882 na zaplacení úroků ze směnečné pohledávky 300 zl. až do 5. září 1882 zaslaný sice obdržel, tvrdí však, že jej na úroky ze směneční pohledávky nepřijal, nýbrž že Jakubu K. hned dne 1. června 1882 sdělil, že obnos 9 zl. přijímá na úroký z pohledávky 600 zl. z dlužního listu ze dne 18. října 1881 a že Jakub K. s tím byl srozuměn.

Bylo tedy uznati na přísahu v této okolnosti, poněvadž vykoná-li žalovaný tuto přísahu, bude tím dokázáno, že úroky z dluhu směnečního až do 5. září 1882 zaplaceny byly, a že tudíž žaloba před časem byla podána.

V příčině opáčném musí se za to míti, že zaslaný obnos 9 zl. na základě pozdějšího smluvení obou stran ku zaplacení úroků z pohledávky 600 zl. určen byl (§. 1415. ob. z. obč.) pročež také platební rozkaz v případě tomto v platnosti zachován býti musí, poněvadž směnka k placení již byla dospěla.

K odvolaní žalobníka změnil c. k. mor.-slez. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 12. září 1892 č. 8241. rozsudek první stolice a ponechal platební rozkaz bezvýminečně v platnosti.

Důvody.

Žalovaní přiznávají se sice, že směnku ze dne 5. prosince 1881 na 300 zl. splatnou za tři měsíce a dato jakožto příjemci podepsali, namítají však, že žalobník k podání žaloby oprávněn nebyl, poněvadž

a) úroky zaplaceny byly až do 5. září 1882, žalobník tedy povinen byl, se žalobou až do 5. září 1882 čekati;

b) poněvadž po podpisu směnky mezi žalovanými a žalobníkem umluveno bylo, že žalobník jim na neurčitou dobu posečká, pokud jemu úroky správně platiti budou.

Žalovaní tvrdí totiž, že si žalobník hned při podpisování směnky 18 zl. ze směnečního obnosu 300 zl. srazil, kteroužto částí úroky 12% až do 5. června 1882 zaplaceny byly, a že žalovaný Jakub Kl. dne 1. června 1882 žalobníkovi dalších 9 zl. na zaplacení úroků směnečních pohledávky 300 zl. až do 5. září 1882 zaslal.

Žalobce připouští sice, že obnos 9 zl. za tímto účelem jemu zaslaný obdržel, popírá však, že by jej na zaplacení úroků ze směneční pohledávky 300 zl. byl přijal, udávaje, že dne 1. června 1882 Jakubu Kl-ovi, od něhož se o zaslání 9 zl. dověděl, výslovně oznámil, že zaslaný obnos 9 zl. na zaplacení úroků ze směneční pohledávky 300 zl. až do 5. září 1882 nepřijímá, nýbrž co částeční splátku nezaplacených úroků z pohledávky 600 zl. z dlužního listu ze dne 18. října 1881 od 20. března 1882 zadržených, a že Jakub Kl. s návrhem tímto byl srozuměn.

Žalobník taktéž popírá, že by byl se žalovanými po podpisu směnky nějakou úmluvu stran posečkání směnečného dluhu učinil, dokládaje, že žalovaným prodloužení směnky přislíbil, pokud shledá, že jsou v dobrých poměrech.

Bezdůvodnost této poslednější námitky první soudce dle povahy věci odůvodnil, pročež v tomto ohledu na rozsudek prvního soudu se ukazuje.

Avšak ani námitku, že žaloba podána byla předčasně, nelze pokládati za odůvodněnou.

Aby námitky této platně proti žalobě užiti se mohlo, musili by žalovaní ohledem na ustanovení §. 1415 ob. z. obč., jelikož se tu jedná o zaplacení úroků ještě nedospělých, dokázati nejen, že 9 zl. na zaplacení úroků ze směnečního dluhu 300 zl. do 5. září 1882 žalobníkovi zaslali a že tento je obdržel, nýbrž také důkaz nabídnouti a provésti o té okolnosti, že žalobník zaslaný obnos na úroky směneční pohledávky ve smyslu listu žalovaných přijal

Jen tehda, kdyby námitka tímto spůsobem opodstatněna byla, mohla by dle §. 1415. ob. zák. obč. považována býti za důvodnou, ale na každý spůsob náleží žalovaným dle §§. 7. a 104. ob. ř. s. břemeno průvodní, poněvadž námitky této ku svému hájení užili, tudíž veškeré okolnosti k odůvodnění této námitky potřebné uvésti a prokázati měli.

Jelikož žalovaní opominuli provésti důkaz, že obnosem 9 zl. zaplaceny byly úroky zažalované směneční pohledávky až do 5. září 1882, jest námitka, že žaloba jeví se jako předčasná, bezdůvodní a nelze břemeno průvodní uvaliti na žalobníka, ačkoliv tento důkaz nabídnul, že obnos 9 zl. nepřijal na úroky ze směneční pohledávky 300 zl., nýbrž na úroky pohledávky 600 zl., knihovně pojištěné.

Platební rozkaz ze dne 20. června 1882 č. 3212. musel tedy *bezvýminečně* v platnosti zachován a žalovaní jakožto příjemci

dle čl. 23. a 81. řádu sm. ku placení směnečného dluhu 300 zl. s 6% úrokem ode dne 6. června 1882, pak soudních útrat odsouzeni býti.

Ku stížnosti dovolací změnil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice a potvrdil rozsudek první instance.

Důvody.

V tomto sporu jedná se jedině o otázku, byl-li žalobník oprávněn, aby obnos 9 zl. na zaplacení úroků z pohledávky směneční jemu zaslaný na zaplacení úroků z pohledávky jiné proti vůli žalovaných podržel?

Že vůle jenom jedné strany pro rozluštění otázky této není rozhodnou, vysvítá z ustanovení §§. 1415. a 1416. ob. zák. obč., jakož i z té příčiny, že žalobník sám na úmluvu s prvním žalovaným učiněnou se odvolává, aby jednání své ospravedlnil. Nebyla-li úmluva ta, žalovanými popřená, učiněna, dlužno otázku výše uvedenou rozluštiti dle §. 1416. ob. zák. obč., jenž stanoví pravidla, jichž v případě nesrovnalosti vůle smlouvajících stran, užívati se má.

Užijeme-li pravidel těchto na případ náš, shledáme, že ustanovení §. 1416. ob. z. obč. pro případ zaplacení pohledávek také platí pro případ zaplacení úroků.

Z pohledávek úrokových, o nichž se tu jedná, byla jedna, a sice ta, na jejíž zaplacení žalobník zaslaných 9 zl. obrátiti chtěl, splatná. Avšak nevyhovělo by to poměru mezi spornými stranami panujícímu, kdyby okolnosti, že obnos 9 zl. na úroky ze sněmeční pohledávky zaslán byl žalobníkovi krátký čas před uplynutím lhůty, za kterou úroky již byly zaplaceny, přičítal se význam ten, jakoby se jednalo o zaplacení úroků ještě nedospělých. Neb právě na tom, byly-li úroky v pravý čas zaplaceny, záviselo pro žalované prodloužení směnky, a byly tito tudíž, nehledíc na úmluvu žalobníkem tvrzenou, dle posledního odst. §. 1416. ob. z. obč. oprávněni žádati, aby obnos 9 zl. na zaplacení úroků z dluhu směnečního od nich žalobníkovi zaslaný, k tomuto účelu vynaložen byl, neb nezaplacení těchto úroků bylo by mělo pro žalované následek obtížnější, že by tito o prodloužení směnečního dluhu byli přišli.

Přísaha o úmluvě, žalobníkem tvrzené, na kterou soud první uznal, jeví se tedy pro rozhodnutí této rozepře býti nutnou.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 20. března 1883 č. 11536.

—a.

K výkladu na §. 106. cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. zák.

K zůstalosti Šimona T., veřejného společníka obchodní společnosti „bratří T. v Praze“, jenž bez poslední vůle zemřel, přihlásili se k dědictví sestry Františka H. a Anna G., a bratr Leonard T., jako dědicové ze zákona výminečně. Dne 1. února 1883 oznámila firma „bratří T. v Praze“ k zůstalosti saldo 52276 zl. 85 kr., a předložila o něm dle svých knih obchodních notářské dosvědčení. O tom dáno dědicům věděti. Sepsání inventáře zůstalostního uloženo notáři jako soudnímu komisaři, při čemž se jemu k žádosti Anny G. výměrem ze dne 5. března 1883 č. 13476. připomenulo, aby dada si dle §. 106. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. předložiti knihy obchodní firmy zmíněné, zjistil, jsou-li správně vedeny, aby je ku dni 22. září 1882, co dni úmrtí zůstavitele, uzavřel, a aby stav jmění, jakýž se tímto dnem pro zůstavitele, co veřejného společníka firmy, objeví, do inventáře zanesl.

Na tento výměr si spoludědic Leonard T. a firma „bratří T. v Praze“ stěžovali; c. k. vrchní soud zemský zrušiv výměr c. k. m. d. soudu okr. pro Staré a Nové město Prahy dal stížnosti rozhodnutím ze dne 10. dubna 1883 č. 10617. místo,

poněvadž

tu nejde pouze o obchodní knihy zůstavitelovy; zůstavitel byl veřejným společníkem a nikoliv jenom sám majitelem obchodu. Lze tudíž za účelem sestavení inventáře dle §. 106. cit. patentu žádati na firmě jediné a pouze bilance o podílu zůstavitele. Firma předložila již dne 1. února 1883 notářské dosvědčení ze svých knih obchodních, dle něhož zůstavitel dluhuje společnosti částku 52276 zl. 85 kr. Přihlásila-li pak firma pohledávku tuto k zůstalosti, nelze ji, jako věřitelku, v řízení nesporném přidržovati k tomu, aby své knihy obchodní předložila dědicům, by se tito o správnosti a pravosti pohledávky firmy pronesli.

K dovolací stížnosti Anny G. a Františky H. c. k. nejvyšší soud ponechal výměr stolice prvé zrušený, ale změnil také rozhodnutí c. k. vrchního soudu, a nařídil úřadu pozůstalostnímu, aby vyzval firmu, by předložila správnou, dnem úmrtí Šimona T. sestavenou bilanci o podílu jeho, jako společníka, dále aby bi-

lanci tuto dal skoumati, souhlasí-li s knihami obchodními, znalcem, a aby po té zařídil doplnění inventáře,

poněvadž

tu nejde jen o to, aby se dědicové pronesli o pohledávce, kterou firma k zůstalosti oznámila, nýbrž vzhledem k výminečnému přihlášení se k dědictví předkem o to, aby jmění zůstalostní se vyhledalo a popsalo správně. Jest třeba zjistiti podíl zůstavitelův. I nebyla dosud předložena bilance dle ustanovení odstavce 2. §. 106. pat. z r. 1854; notářské dosvědčení ji zastupovati nemůže, neboť toto má býti dokladem o pohledávce firmy, a mimo to se týká účetní závěrky ku dni 30. září 1882, kdežto Šimon T. zemřel dne 22. září 1882. Dle §§. 97. a 106. cís. pat. z r. 1854 má se sepsati jmění zůstavitelovo ku dni jeho úmrtí, a mohou dědicové státi na tom, aby před tím, než se o přihlášené pohledávce firmy pronesou, byl sestaven inventář úplný. Dědicové jsou v právu, žádají-li za předložení bilance, a není příčiny, pro kterou by bylo lze zamítnouti žádost za proskoumání bilance znalcem účetním. Za tohoto stavu věci nelze jednak Annu G. s prosbou její zcela zamítnouti, ale také výměr soudu okresního nebyl správný, poněvadž zde má druhý, a nikoliv prvý odstavec §. 106. leg. cit. místa.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 12. června 1883 č. 6583.

Stolz.

Pokud jsou okresy osobami právnickými. K provedení soukromoprávného nároku proti okresu netřeba likvidace pohledávky cestou správní.

J. P. podal u c. k. krajského soudu v Hradci Králové dne 2. září 1883 č. 5436. na okres R., zastoupený okresním zastupitelstvem po příp. okresním výborem žalobu o zaplacení 1560 zl. 73 kr. jako mzdy za objednané a vykonané přípravné práce stavitelské ku stavbě projektovaných silnic.

Na výměr c. k. krajského soudu v Hradci Králové z 4. září 1883 č. 5436., kterýmž žaloba tato žalovanému okresu R. k podání odpovědi do 30 dní doručena byla, podal tento stížnost, tvrdě, že c. k. krajský soud v Hradci Králové zřejmě jest ne-

příslušný a že tedy dle §. 1. jurisd. nor. žaloba a limine vrácena býti měla. Tvrdil pak, *a)* že soud vůbec ve sporu tomto jest nepříslušný. Okresní zastupitelstva nejsou prý žádné zvláštní právnické osoby — jako obce vůbec — nýbrž okresní zastnpitelstva jsou prý pouze a jediné úřady (Behörden), ovšem autonomní. Jako úřady nemohou tedy okresní zastupitelstva býti nositeli soukromých práv neb závazků, nemohou v žádný soukromoprávný poměr vstoupiti a nemohou také jmění nabývati pro sebe; z té příčiny prý také to, co okresní zastupitelstva pořizují, nestává se majetkem jich nýbrž ze zákona statkem veřejným. Nemožno tedy při okresních zastupitelstvech mluviti o nějakých smlouvách soukromoprávných, jimi snad uzavíraných, nýbrž pouze o úkonech úředních, a pro úkony ty zajisté úřad před soudem žalován býti nemůže. Také jur. nor. prý nikde o příslušnosti soudu vůči úřadům nemluví. *b)* Žaloba by pro případ — když totiž se abstrahuje od důvodu k písmenu *a)* uvedenému — mohla býti k soudu podána teprv tehdáž, až by odměna za práci příslušným stavebním úřadem byla adjustována. Neboť jedná se prý tu o stavební plány a rozpočty; při úřadech politických však ať již zeměpanských neb autonomních odměna za práce takové příslušnými technickými referenty adjustována býti musí, než vůbec platný nárok vzniká.

C. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím z 2. října 1883 č. 27884. stížnost zamítl,

poněvadž

žaloba zní proti okresu R., tudíž proti všem v okresu R. ležícím obcím, a nikoliv proti okresnímu zastupitelstvu, a poněvadž žalobě za základ jest položen právní titul smlouvy námezdní, tudíž není tu patrné nepříslušnosti krajského soudu.

C. k. nejvyšší soud mimoř. revisijní stížnost taktéž zamítl

v uvážení,

že okres, jenž má zvláštní zastupitelstvo dle toho, k čemu vedle zákona povolán jest, beze vší pochybnosti také má povahu subjektu právního,*) že v tomto případě dle obsahu žaloby žalobce domáhá se nároku, zakládajícího se na soukromoprávním poměru, na

---

*) V něm. originálu: Dass einem Vertretungs-Bezirke nach seiner gesetzlichen Bestimmung die Eigenschaft eines Rechtssubjektes zukommt."

zvláštním právním jednání mezi žalobcem a žalovaným okresem uzavřeném, že při tomto stavu věcí podmínky zjevné nepříslušnosti, kteráž by jediná dle §. 1. jur. nor. vrácení žaloby ospravedlniti mohla, tu není, a konečně že není zákona, dle kterého pohledávky ze mzdy proti okresům, zastupovaným zvláštním zastupitelstvem, totiž proti okresům autonomním jen po předcházejícím prozkoumání politickými úřady před soudy vymahány by býti mohly.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 27. listopadu 1883 č. 13709.

B. Tr.

Lhůta při exekuci na základě směnečného platebního rozkazu.

Janu Z. byl doručen výměr č. 1229. vyšlý v průběhu exekuce, vedené na základě směnečného platebního rozkazu dne 10. dubna 1881. On podal sub praes. 20. dubna 1881 na tento výměr stížnost. Tato byla od c. k. krajského soudu v Mladé Boleslavi výměrem ze dne 26. dubna 1881 č. 2842. podle §. 3. min. nařízení ze dne 28. srpna 1860 č. 2054. ř. z. jako pozdě podaná odmítnuta a vrácena. K stížnosti na tento výměr c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 31. května 1881 č. 16410. změnil výměr ten a nařídil c. k. krajskému soudu, aby stížnost sub praes. 23. dubna 1881 č. 2842. jako v čas podanou k soudu přijal,

poněvadž

stížnost směřuje proti výměru dle §. 297. ob. ř. s. a dle dvorn. dekr. po případě §. 100. ob. ř. s. vynesenému. Lhůtu k stížnostem na takové výměry pak dlužno počítati nikoliv dle ustanovení onoho řízení, kteréž rozhodnutí, na základě jehož exekvent M. M. pro své směnečné pohledávání 270 zl. exekuční sekvestraci exekutu P. H. patřících plodin vydobyl, předcházelo, nýbrž jedině a toliko dle předpisů v 10. kapitole ob. ř. s. obsažených a dle §. 26. zákona o směnečném řízení výslovně v platnosti ponechaných.

Revisijní rekurs sekvestra M. R. a věřitelů c. k. nejvyšší soud ve Vídni zamítl,

poněvadž

ve výměru c. k. krajského soudu v Mladé Boleslavi ze dne 22. března 1881 č. 1229. na účet sekvestrační M. R. složený není ani blíže

uvedeno, že účet se zakládá na exekuci z řízení po právu směnečném, mimo to i tento výměr jen od c. k. krajského soudu a nikoliv též od krajského jak obchodního soudu vydaným býti se jeví, tedy, již z této příčiny J. Z. oprávněn byl, stížnost na výměr č. 1229. podati ve lhůtě 14denní a opatření výměrem č. 1229. o složeném účtu c. k. krajským soudem v Mladé Boleslavi učiněná čelí proti předpisům §. 100. a §. 297. s. ř. i dvorn. dekr. ze dne 13. února 1795 č. 217. lit. *o)* sb. s. z. jak vrchní soudce správně provedl.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 1881 č. 8894.

Dr Austerlitz.

Příspěvek o umořování cenných papírů.

C. k. zemský soud v Praze povolil k žádosti F. A. G. výměrem ze dne 23. července 1881 č. 26413. umoření prioritní obligace c. k. priv. dráhy Pražsko-Duchcovské č. 52959. na 150 zl., vyzývaje ediktem každého, kdo by obligaci tu měl aneb na ni nárok činil, aby to během jednoho roku 6 neděl a 3 dní počítaje od vylosování jejího, soudu ohlásil, jinak že by obligace ta za umořenou byla prohlášena.

Nedlouho potom dohodla se jmenovaná dráha s kurátorem prioritních obligací na tom, aby místo vylosování dělo se umořování dluhu prioritního skupováním obligací; později pak i slosování i skupování priorit na neurčitou dobu odloženo. Posléze dosáhly úmluvy mezi dráhou Pražsko-Duchcovskou a Duchcovsko-Podmokelskou stran sloučení se a mezi oběma dráhami a c. k. vládou stran sestátnění schválení soudu kuratelního, a bylo tedy lze očekávati, že vůbec celý prioritní dluh dráhy Pražsko-Duchcovské buď zamýšlenou konversí, buď hotovým zaplacením bez slosování zapraven bude.

Za těchto okolností podal F. A. G. na výměr svrchu uvedený stížnost (ovšem teprvé v březnu roku 1884), žádaje, aby — poněvadž obligaci oné připojen byl kuponový arch s posledním kuponem dne 1. července 1881 splatným — vedle pat. ze dne 15. srpna 1817 č. 1361. sb. z. s. lhůta amortisační od vyhlášení nového ediktu vyměřena byla.

Stížnost tuto c. k. vrchní soud zemský v Praze zamítnul rozhodnutím ze dne 30. dubna 1884 č. 12146.,

poněvadž

nynější majitel ztracené obligace z výměru, na nějž si stěžováno, práv již nabyl, v nichž by vydáním ediktu nového zkrácen byl; ostatně že výměr první stolice již dávno v právní moc vzešel.

K mimořádné stížnosti F. A. G. změnil c. k. nejvyšší soud výměry obou nižších stolic a vyměřil lhůtu amortisační na 1 rok 6 neděl 3 dní, počítaje od vyhlášení nového ediktu,

neboť

vedle zákona ze dne 3. května 1868 č. 36. ř. z., jde-li o amortisaci cenných papírů buď na majitele znějících aneb aspoň kupony svědčícími majiteli opatřených, totéž řízení průchodu má, jako u papírů státních. Dle patentu ze dne 17. srpna 1817 č. 1361. sb. z. s. nastanou účinky ediktu amortisačního při státních papírech na majitele znějících tři leta po dni splatnosti posledního kuponu s papírem zároveň vydaného, aneb — vydán-li edikt později, a nežádáno-li posud za nový arch kuponový — tři leta od vyhotovení tohoto ediktu.

Z rozhodnutí obou nižších stolic nemohl nikdo třetí dosud práv nabýti, a bylo je tudíž lze beze škody osoby třetí zrušiti. (§. 11. cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z.)

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 1. července 1884 č. 7678.

J. D.

Dodatek k spornému spisu nemůže z moci úřadní straně býti vrácen.

Na žalobu Václava Vávry proti obci Volavecké de praes. 11. srpna 1882 č. 4506 pro 913 zl. 02 kr. podal zástupce žalované obce pod č. 6376. dne 17. listopadu 1882 odpověď a pod č. 7190. dne 31. listopadu t. r. dodatek k této odpovědi. Dodatek ten byl výměrem c. k. krajského soudu v Mladé Boleslavi dodán žalobci, aby při podání repliky na odpověď v tom sporu již podanou také k tomuto dodatku odpovědi zřetel bral.

Na tento výměr podal žalobce stížnost, tvrdě, že soudní

řád takového spisu nezná a že tudíž dodatek žalovanému ihned vrácen býti měl.

C. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím z dne 23. ledna 1883 č. 3049. zamítl však rekurs a potvrdil výměr prvního soudu,

poněvadž

ve sporném řízení stran žádné podání z povinnosti úřadní odmrštěno býti nesmí, když odmrštění zákonem výslovně přikázáno není, takovéhoto zákona ale pro tento případ není a žalobci na vůli ponecháno jest, v replice resp. poněvadž tato mezi tím podána jest, v dodatku k ní své námitky proti připuštění téhož dodatku a proti tomu, aby se k němu při rozhodnutí přihlíželo, podati a provésti, o čemž další řízení následujícím spisům a rozhodnutí konečnému rozsudku se ponechává.

Přes dovolací stížnost žalobce c. k. nejvyšší soudní dvůr rozhodnutí 2. stolice potvrdil z

důvodů

jemu připojených.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudního dvoru ze dne 3. dubna 1883 č. 3977.

JUDr. Austerlitz.

Vyjádří-li se odpůrce na žádost za lhůtu záporně, není oprávněn, označiti lhůtu z části povolenou za poslední.

Pod číslem 1443. podal dne 15. března 1883 žalobce V. V. žádost za povolení druhé, do 15. dubna 1883 sahající lhůty k podání dodatku repliky. Tato žádost byla dodána odpůrci k vyjádření se ve 3 dnech a týž se na žalobcovu žádost pod č. 1542. dne 21. března 1883 vyjádřil záporně povoliv lhůtu pouze do 1. dubna 1883 a to co poslední. Výměrem c. k. krajského soudu v Mladé Boleslavi ze dne 23. března 1883 č. 1542. byla žalobci vzhledem na to, že rozhodnutí o jeho mimořádné stížnosti v tomto sporu překážkou k podání zmíněného dodatku býti nemůže a v žádané lhůtě rozhodnutí toto dle soudních spisů ani vyneseno nebude, na místo žádané lhůty pouze lhůta do 1. dubna co postačitelná a to co poslední povolena.

Na rekurs žalobce však změnil c. k. vrchní zemský soud *tento výměr* v ten smysl, že se žalobci V. V. druhá, do 15. dubna 1883

jdoucí lhůta k podání dodatku k replice na dodatek k odpovědi povoluje sice bez doložení, že jest to poslední,

poněvadž

dne 15. března 1883, kdy druhá žádost za lhůtu podána byla, nebylo rozhodnutí nejvyššího soudu o připuštění dodatku k odpovědi ještě vyneseno a byl tedy žalobce zajisté oprávněn, nepodati dodatku k replice, nýbrž lhůtu k tomu sobě zachovati.

Jeho žádost za lhůtu jest tudíž odůvodněna i byla mu žádaná lhůta bez označení jako poslední povolena, poněvadž odpůrce žadatele za lhůtu žádané prodloužení jen tehdy za poslední označiti oprávněn jest, když totéž vůbec povoluje, avšak nikoliv tehdá, když prohlašuje, že je nepovoluje, resp. pouze z části povoluje.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 11. května 1883 č. 12567.

JUDr. Austerlitz.

„Vklad výmazu převodu práva vlastnického“ v knihách veřejných nelze připustiti.

Dr. P. žádal jmenem manželů S. a manželů L. při c. k. okresním soudu v P. dne 28. února 1884 pod č. 1610. za „vklad výmazu převodu práva vlastnického“ na domě č. pop. 271. v P. pro manžely S. ležícího a za jiné zápisy s prvnějším souvisící.

Žádost zakládala se na vyjádření lit. *A.* sdělaném v kanceláři advokátní dra. P., v kterémž manželé S., jimž před rokem manželé L. těmto dříve náleževší dům č. pop. 271. v P. prodali, jako nynější knihovní vlastníci domu toho se prohlašují, že dříve učiněná smlouva trhová pozbývá platnosti, aniž by ale zároveň k prohlášení tomu, s nímž manželé L. ovšem souhlasili, dodáno bylo, že poslednější vlastnictví domu onoho opět nabývají.

Také klausule intabulační nedostávalo se tomuto prohlášení, v kterém manželé L. zároveň poskytovali již právo zástavní za pohledávání svého věřitele na domu, jenž podlé náhledu obojích manželů prvnějším majitelům L. tímto vyjádřením manželů S. vrácen býti měl.

Žádost byla první stolicí zamítnuta,

poněvadž

„vkladu výmazu převodu práva vlastnického“ zákon ze dne 25. července 1871 č. 95. ř. z. nezná, podlé žádosti by nemovitost

v knihách veřejných zapsaná zůstala bez majitele, jelikož o vklad práva vlastnického pro jinou osobu zároveň nežádáno, a v dalším uvážení, že na nemovitosti, která vedle obsahu žádosti a zakládajícího ji vyjádření nemá vůbec majitele míti, knihovní zápisy, o něž spolu žádáno, prováděti nelze.

Na tento výměr ze dne 29. února 1884 č. 1610. podal dr. P. jmenem žadatelů stížnost, v kteréž popíraje zákonitost v odpor vzatého výměru, zastával tento náhled: Na základě smlouvy ze dne 1. června 1883 byl povolen a proveden převod práva vlastnického k domu č. pop. 271. v P. s manželů L. na manžely S.; tato smlouva byla vyjádřením lit. *A.* zrušena; nutný následek toho jest výmaz onoho převodu, čímž pak původní právo vlastnické manželů L. jest obnoveno.

Tento jednoduchý poměr jest základem žádosti, a pročež není správné odůvodnění zamítajícího výměru, neboť: 1) také zákon upravuje „vklad výmazu převodu práva vlastnického" v §. 8. cit. zák., a když právo vlastnické, které vedle §. 10. knih. zák. jest předmětem vkladu neb záznamu, s manželů L. na manžely S. převedeno bylo, sluší to zajisté pojmenovati „převodem práva vlastnického", což opět týž řád knihovní zná a výslovně v §. 22. o tom jedná (. . . arg. die bücherliche Übertragung . . . ausserbücherliche Übertragung . . .). Ostatně vyměřuje zákon poplatkový z převodu vlastnického práva poplatky (Vermögensübertragungsgebüren). Právo vlastnické manželů S. nebylo originární k domu č. pop. 271. v P., nýbrž derivativní od manželů L. smlouvou nabyté, pročež sluší o něm užiti nikoliv výrazu „vklad práva vlastnického", nýbrž „vklad převodu práva vlastnického", pokud se týče „výmaz převodu"; 2) není pravda, že by nemovitost podle prohlášení lit. *A.* zůstala bez vlastníka, vždyť po výmazu převodu zůstanou dřívější vlastníci manželé L. vlastníky a mohou tedy domem č. pop. 271. v P. nakládati, a bude vůbec tím spůsobem stav knihovní před převodem stávající „reetablován".

C. k. vrchní soud zemský pro Čechy stížnost zamítl z těchto

důvodů:

Zákon knihovní upravuje pouze formální provedení poměrů vlastnických v příčině nemovitých věcí, pak i jich stížení a zproštění závad, a jest tudíž v úzkém spojení s II. dílem 5. hlavy všeobecného zákonníka občanského.

Ani nyní manželé S. na základě smlouvy trhové ze dne 1. června 1883 vlastnictví v příčině reality č. 271. v P. získali a tato smlouva dne 7. června 1883 pod č. 4812. vložena byla, tož vlastnictví k této

realitě dle §. 431. ob. zák. obč. na tyto manžele přešlo a manželé L. přestali býti vlastníky.

Nelze tudíž prostředkem žádaného výmazu přenesení práv vlastnických zaniklé právo vlastnické manželů L. k platnosti přivésti, nýbrž jest ku znovunabytí jeho dle §. 420. ob. zák. obč. listiny neb nového přenesení zapotřebí.

Jelikož ale takové listiny není, nelze vklad dle §. 31. knih. ř. nikterak připustiti a právem zamítl tedy první soudce žádost dra. P.

Zamítnutí žádosti co se týče druhé části prosby za zástavní právo ku zjištění 500 zl. pro věřitele manželů L. jest pouze důsledností první části, proto že manželé L., kteří realitu č. pop. 271. v P. v zástavu dávají, vlastníky její nejsou.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro král. České ze dne 31. března 1884 č. 9637.

Dr. Chlumecký.

K §. 70. zřízení obecního. Vlastník, který usedlost k požitkům z obecního statku oprávněnou propachtoval, není oprávněn, užitky tyto vybírati.

Marek Lang, obchodník v Týnu nad Vltavou, koupil r. 1879 v exekuční dražbě usedlost č. pop. 3. v Bečicích. Poněvadž se živností touto spojeno bylo právo ku hrabání strouhanky v obecním lese, bral Marek Lang požitky ty až do r. 1883, kdy jemu bylo starostou obecním zakázáno další účastenství v užitcích statku obecního.

Následkem podaných stížností dostala se tato záležitost postupem instancí ku zemskému výboru král. Českého, jenž uznal, že Marek Lang nemá práva k požitkům z obecního statku, a následkem toho že strouhanka číslu pop. 3. vykázaná má býti využitkována ve prospěch obce, a to sice z těchto

důvodů:

Marek Lang, jsa vlastníkem usedlosti č. pop. 3. v Bečicích, jest společníkem obce, tudíž občanem, jenž má právo k účastenství v požitcích obecního statku, pokud nároky jeho zakládají se na ustanoveních §. 70. zříz. obec. V tomto článku jest však pro užívatele obecního statku uvedeno obmezení, že žádný občan, jenž má právo k požitkům, nemá bráti z obecního statku většího užitku,

nežli pro dům a statek zapotřebí má, leč že by zvláštní titul právní dopouštěl z toho výjimku.

Vzhledem k tomu však, že Marek Lang v obci Bečicích nebydlí a nehospodaří, nýbrž pozemky k usedlosti č. pop. 3. patřící více pachtýřům propachtoval, že ani v Bečicích dobytka nechová, a že tudíž strouhanky pro dům a statek svůj v Bečicích zapotřebí nemá, a zvláštního titulu právního ani vůbec neudává, nemůže činiti nároky na užitky z obecního statku.

Na toto rozhodnutí zemského výboru ze dne 16. ledna 1884 č. 977. podal Karel Lang stížnost ku c. k. správnímu dvoru soudnímu, kdež mimo jiné uváděl, že rozhodnutí v odpor vzaté není úplně určité, ježto z něho nelze seznati, odpírá-li se mu účastenství k požitkům z obecního statku pro vždy, či pro dobu propachtování usedlosti č. pop. 3.

C. k. správní dvůr soudní zamítl však stížnost tuto jakožto neodůvodněnou z těchto

příčin:

Prokázáno jest, že na usedlosti č. pop. 3. v Bečicích, stěžovateli náležející, nevede se hospodářství jakožto na celku, nýbrž že jsou pozemky její dle parcel propachtovány. Jestliže nyní vzhledem k tomuto stavu odpírá se stěžovateli právo ku braní strouhanky, jest toto nařízení zřejmě odůvodněno zněním §. 70. obec. zříz., poněvadž v tomto případu nemůže býti řeči o „potřebě pro dům a statek“.

Slovné znění rozhodnutí v odpor vzatého nikterak nepoukazuje k tomu, že by byly stěžovateli odepřeny užitky vůbec, neboť zřejmě praví se tamtéž, že přísluší stěžovateli jakožto držiteli usedlosti č. pop. 3. v Bečicích právo ku požitkům z obecního statku, pokavad jest tu obyčej, jemuž nebylo odporováno; tu pak nemůže býti pochybnosti, že v odpor vzatým rozhodnutím odepřeny byly užitky z obecního statku jenom na čas.

Rozhodnutí c. k. správního dvoru soudního ze dne 10. července 1884 č. 1591.

B. Fr.

Sedmý sjezd advokátů rakouských.

Dne 6., 7. a 8. října 1884 odbýval se v Praze za četného účastenství sedmý sjezd advokátů rakouských.

Dne 5. října sešli se účastníci v zimní zahradě Grand-Hôtelu k uvítacímu večeru, který uspořádali na počest příchozích advokátě království Českého. Předseda advokátní komory pražské p. dr. Tragy uvítal srdečně hosty, načež předseda stálé deputace, vídeňský advokát p. dr. Albert rytíř Hermann, vřelými slovy díky projevil. Nenucená zábava trvala pak dlouho do noci.

Dne 6. října 1884 odbývána v aule universitní první schůze plenární.

Tuto zahájil o 10. hodině dopol. předseda stálé deputace p. dr. Albert rytíř Hermann, navrhuje, by dle zvyku dosavadního praesidium zvoleno bylo per acclamationem, načež za všeobecného souhlasu zvolen za předsedu 7. sjezdu p. dr. Tragy z Prahy.

Tento děkoval za důvěru jemu prokázanou a navrhl za místopředsedy pp. dra. Karla ryt. Feistmantla z Vídně a dra. Porlitze z Terstu, za zapisovatele pp. dra. Karla Dostala z Vídně, dra. Ehrlicha z Brna, dra. Alfreda Hrdličku a dra. Vil. Körbla z Prahy, ku kterýmžto návrhům shromáždění jednomyslně přistoupilo.

Po té uchopil se slova purkmistr pražský p. dr. Tomáš Černý, vítaje příchozí v obou jazycích zemských jmenem obce jím zastoupené, podotýkaje, že této povinnosti rád činí za dost tím spíše, an jsa sám advokátem, zároveň dáti může výraz osobním sympatiím svým se snahami sjezdu advokátského.

Když pak byl předseda vyslovil p. purkmistru díky, přikročilo se ku sestavení dvou odborů, z nichžto první (pro otázky práva) odbýval schůze v síni I. university české, kdežto druhý (pro otázky stavu) odbýval porady v síni I. university německé.

O poradách jednotlivých odborů ponecháváme sobě podati souvislou zprávu v čísle příštím, nemohouce tak činiti dnes pro nedostatek místa.

V druhé valné hromadě dne 8. října odbývané, které se přes sto členů sjezdu rakouských advokátů zúčastnilo, zasedal jako předseda p. dr. Tragy.

Tento požádal především zpravodaje, by o usneseních obou odborů valné hromadě zprávu podali.

P. dr. Neumayer (ze Štýrského Hradce) referoval, že kromě návrhu dra. Brunsteina stran opravy administrativního řízení podány byly ještě dva návrhy a že první odbor usnesl se na společném návrhu toho obsahu, že doděláno býti se má vydání prozatimního zákona, dle kterého by se řízení správní stalo veřejným a ústním, přispůsobilo se soudnímu řízení civilnímu, by v něm platila zásada projednávací,

řádné právní prostředky i řádné exekuční řízení a hlavně aby odstraněna byla privilegia fisci.

Jelikož se nikdo ke slovu nepřihlásil, prohlásil předseda návrh ten za schválený.

Na to podali zprávu:

p. dr. rytíř Aull z Prahy v zastoupení zpravodaje dr. rytíře Zahna o svém vlastním návrhu na vydání zákona, kterým by vedení exekuce na výslužné vdov a sirotků se nepřipustilo;

p. dr. Stall z Vídně v zastoupení zprávodaje dra. Kasandy z Březnic o návrhu dra. Schustra z Vídně stran rozšíření dědičných práv manželčiných vůči pozůstalosti manželově;

p. dr. Benedikt z Vídně o návrhu dra. Strausse z Vídně stran peněžité pokuty a řízení při urážkách na cti, — kteréžto návrhy dle usnesení prvního odboru s nepatrnými změnami schváleny byly.

Z druhého odboru pro zájmy stavu referovali:

p. dr. šlechtic Mündel v zastoupení zpravodaje dra. Libitzkého z Vídně o navrhu stálé deputace strany srovnalého rozluštění otázek týkajících se přesídlení advokátů, pak v zastoupení zpravodaje dra. Funcke z Litoměřic o návrhu stálé deputace strany povinnosti advokátů k uschovávání a vydávání listin;

p. dr. Stall z Vídně o návrhu dra. Panna z Vídně, aby navráceno bylo advokátům právo zastupovati před stálými soudy smírčími;

p. dr. Prossinagg z Vídně o návrhu dra. Libitzkého, aby požadován byl od kandidátů výkaz o rakouském státním občanství;

p. dr. Sobička z Prahy o návrhu stálé deputace, aby změněno bylo řízení disciplinární o stížnostech nepatrného obsahu.

Veškeré tyto návrhy schválila valná hromada dle usnesení, jež stala se v druhém odboru.

Na to přikročil předseda k dennímu pořádku a vyzval zpravodaje dra. Feistmantla, by referoval o návrhu dra. Rabla a společníků stran přeměnění sjezdu rakouských advokátů ve všeobecný sjezd rakouských právníků.

P. dr. rytíř Feistmantel sděluje, že stálá deputace vzala sice v úvahu návrh tento, že však z následujících příčin návrh tento zamítnula.

Sjezd rakouských právníků nebyl by nikdy tím, co jest sjezd německých právníků.

Sjezd německých právníkův založen byl v roce 1860 v době tomu velice příznivé, nehledíc k tomu, že v Němcích odedávna zavedeny byly společné schůze, ku kterým se rádi mladí a staří právníci schází-

vali. K tomu přispívají sjednocené parlamentární poměry, které nyní ve sjezdu německých právníků převládají.

Nyní prý ozývá se snaha u nás založiti sjezd rakouských právníků a připomíná řečník na pokusy činěné pp. drem. Kisslingem v Linci, drem. Pleschnerem na Valašské Meziřičí, a drem. Stallem z Vídně. Všechny ty pokusy zůstaly marnými, jelikož vidíme, že schůze právníků bývají velmi skrovně navštěvovány, což leží v zmalátnělosti času našeho. Osnovy zákonů velmi důležitých nestanou se nikdy zákonem, což jest tedy platno, když se i látka k tomu připravuje.

Sjezd rakouských právníků byl by zajisté velmi důležitým. Dříve se máme však přičiniti o to, aby menší pokusy se staly skutkem, nežli bychom se zasadili o provedení tak velké ideje. Sjezd rakouských advokátů jest střediskem všech kolegů, ve kterém se kolegialní obcování pěstuje, takováto kolegialnost nepanovala by zajisté ve sjezdu rakouských právníků, jemuž by střediskem býti musely zájmy zcela jiné.

Sjezd rakouských advokátů pozbyl by tím svého dosavadního rázu, pročež hlasuje řečník proti tomuto návrhu, a s ním souhlasí všichni, kteří o tom svá dobrozdání podali, jako pp. dr. Tragy dopisem ze dne 28. října 1882, dr. rytíř Wiener dopisem ze dne 6. listopadu 1882, dr. rytíř Aull dopisem ze dne 7. března 1883, dr. rytíř Hoffmann dopisem ze dne 10. května 1883 a jiní.

Mimo to měl sjezd rakouských právníků i s formálními překážkami co činiti, ano ministerstvo založení sjezdu rakouských právníků z té příčiny nepovolilo, jelikož předběžné stanovy se příčily předpisům zákona o spolcích. Ačkoliv stálá deputace velice by vítala účastenství stavu soudcovského a professorského, přece nemůže než navrhnouti, by návrh dra. Rabla a společníků byl zamítnut.

Pan dr. Stall z Vídně hájí sice návrh dra. Rabla, avšak praví konečně, že není pro to, by sjezd rakouských advokátů se rozpustil, že též nechce, aby změněn byl ve sjezd rakouských právníků, nýbrž že si přeje, by sjezd rakouských advokátů založení sjezdu rakouských právníků radostně vítal a aby stálá deputace veškeré připravné kroky k založení sjezdu rak. právníků potřebné učinila.

Pan dr. rytíř Feistmantel nenahlíží, proč by právě stálá deputace tyto přípravné kroky činiti měla, členové její nemohli by vystoupiti jako členové stálé deputace, nýbrž toliko jako jednotlivci, jelikož jeden spolek nemůže zakládati druhý spolek.

Založení sjezdu rakouských právníků příslušelo by v první řadě členům stavu soudcovského.

Předseda na to upozorňuje, že dr. rytíř Feistmantel podává

jenom zprávu o usnešení stálé deputace stran návrhu dra. Rabla, aby tato zpráva valnou hromadou ku vědomosti vzata byla a jest toho náhledu, že o návrhu dra. Stalla, který s návrhem dra. Rabla částečně souhlasí a částečně nesouhlasí, dle §. 8. stanov ve dnešní valné hromadě hlasovati nelze, jelikož návrh ten ani dotyčným odborem ani desíti členy podporován není.

Pan dr. Wlczek z Prahy navrhuje, aby zpráva dra. rytíře Feistmantla se vzala ku vědomosti.

Při hlasování byl tento návrh všemi hlasy proti hlasu jednomu přijat.

Předseda sděluje, že podal p. dr. Lederer z Prahy se 17 společníky návrh na změnu §. 6. stanov, který nyní v ten smysl zníti má, že sjezd rakouských advokátů svolán bude, když stálá deputace potřebu toho uzná aneb když si toho 50 členů přeje.

Pan dr. rytíř Feistmantel připomíná především návrh dra. Strausse z Vídně, dle kterého sjezd rakouských advokátů vždy po delší době a výhradně ve Vídni a v Praze odbývati se měl, kterýžto návrh ze známých příčin zamítnut byl.

Pravidelně měl býti sjezd rakouských advokátů svolán každý rok, výminečně každý druhý rok, a výminka stala prý se již pravidlem.

Návrh dra. Lederera poskytuje ty výhody, že stálá deputace může svolati sjezd vždy tenkráte kdykoliv toho potřeba bude a kdykoliv bude hojnost látky připravena, naproti tomu však mohou členové vykonávati dozor nad stálou deputací, by sjezdu usnouti nedala, an sjezd, kdykoliv si toho 50 členů žádá, svolán býti musí.

Řečník hlasuje tudíž pro návrh dr. Lederera.

Pan dr. Brunstein namítá, že sice ve stanovách určeno jest, jakým způsobem počíná členství, nikoliv však jakým způsobem přestává.

Pan dr. rytíř Feistmantel upozorňuje na druhý odstavec §. 7., dle kterého člen za vystouplého považovati se má, když příspěvek proti dobírce zapraviti se zdráhá.

Pan dr. Flusser z Prahy navrhuje, aby sjezd svolán byl každý pátý rok, a p. dr. Deutsch z Chebu, by svolání se dělo každý třetí rok.

Pan dr. Flusser souhlasí na to s p. drem Deutschem.

Pan předseda udílí závěrečné slovo p. dru. Feistmantlovi, který se obrací proti návrhu p. dra. Deutsche, ana by přijetím jeho stálá deputace byla příliš obmezována.

Při hlasování přijat návrh p. dra. Lederera velkou většinou, *kdežto* návrh p. dra. Deutsche byl zamítnut.

Na to referoval p. dr. Barth z Wehrenalpu (z Vídně) o resolučním návrhu stálé deputace, by co nejrychleji odčiněn byl bídný stav soudního řízení civilního.

V tom stavu, ve kterém se věc při prvním sjezdu ve Vídni nalezala, nalezá se i při sedmém sjezdu v Praze. Když patříme na návrh dnešní, vidíme pouze, že jest zostřen.

Můžeme skutečně mluviti o bídném stavu (Nothstand) našeho řízení soudního, neb ode všech je uznáno, že jest zapotřebí veřejného a ústního řízení.

Po té poukazuje řečník k vadám dosavadního řízení soudního, jakož i k pokusům, které se posud děly za účelem napravení toho zla. Není pravda, že zavedení nového řádu soudního vadí překážky parlamentární, vždyť i trestní řád stal se zákonem, ač třeba bylo bráti jej na přetřes ve sborech zákonodárných. Překážky dle náhledu řečníkova jsou vnitřní, spočívající v protivě mezi názory soudců z povolání a snahami národa. Nynější okamžik hodí se k usnesení dotčenému proto, jelikož nastávají nové volby do říšské rady a tu se má agitovati, aby za poslance zvoleni byli ti, kteří by se o to zasadili, aby nový řád soudní skutkem se stal.

Jelikož se dále nikdo ke slovu nehlásil, prohlašuje p. předseda návrh stálé deputace za schválený.

Na to prohlašuje předseda, že do stálé deputace navrženi byli od důvěrníků páni: dři rytíř Aull, rytíř Wiener a rytíř Zahn z Prahy, dři Barth z Wehrenalpu, rytíř Feistmantel, Dostal, svob. pán Haerdtl, rytíř Hermann, Johanny a Pann z Vídně, dr. Reissig z Brna, dr. Kratter ze Lvova, Neumayer ze Štyrského Hradce, dr. Heřman Hofmann ze Solnohradu a dr. Porlitz z Terstu.

Tato volba byla jednomyslně schválena.

Za všeobecného souhlasu vyslovil pak předseda p. dr. Tragy svůj dík pánům, kteří dobrozdání byli podali, a sice baronu Lemayerovi, dru. Pannovi a professoru dru. Pražákovi, a děkoval dále za to, že Praha zvolena byla za místo porad letošního sjezdu.

Pan dr. Reissig z Brna děkoval vřelými slovy za pohostinství v Praze, načež pak předseda prohlásil valnou hromadu za skončenou.

Členové stálé deputace zvolili za místopředsedu p. dra. ryt. Hermanna a za jednatele p. dra. Karla Dostala z Vídně.

Zbývá ještě zmíniti se stručně o tom, kterak vyřízen byl zbytek společenského programu sedmého sjezdu advokátů rakouských.

[illegible] na společné [illegible] jen [illegible]: jímy jest [illegible] to [illegible] spojený s obědem, který se na vzdor nepohodě počasí konal [illegible]. Téhož dne byla společenská schůze v „Grand-Hôtelu“, při které vzdán i [illegible] povinný hold.

Dne 7. [illegible] jediné schůzi, zakončeny společenské schůze [illegible] banketem, jehož se jako hosté zúčastnili: Jeho Excell. předseda vrchního soudu zemského rytíř Temnitschka, místopředseda [illegible] místodržitelský [illegible] rada dr. rytíř Friedl, místopředseda vrchního soudu zemského rytíř Forster, vrchní návladní rytíř Rapp, president zemského soudu Marx a president trestního soudu rytíř Jankovský, finanční prokurátor dr. rytíř Krobshofer, purkmistr dr. Tomáš Černý, rektor německé university vládní rada prof. dr. Rulf (rektor české university prof. dr. Streng nemohl se dostaviti pro churavost), děkanové právnických fakult obou universit profesor dr. Zucker a profesor dr. rytíř Czyhlarz, konečně prof. dr. Pražák, který byl podal sjezdu dobrozdání o reformě řízení správního.

První přípitek pronesl p. dr. Tragy, provolávaje třikráte „Sláva!“ Jeho Veličenstvu císaři a králi Františku Josefu I., jemuž děkujeme instituce, na základě kterých ti, které pojí stejné povolání, scházeti se mohou k pěstování zájmů společných. Po té uvítal p. dr. rytíř Klaudy v obou jazycích zemských čestné hosty, kteří se byli dostavili, načež p. dr. rytíř Feistmantel u vzletném přípitku poukázal k společným zájmům stavu soudcovského a advokátského, jichž příslušníci jsou synové jedné matky, z nichžto advokát jakožto mladší bez závisti hledí k úspěchům bratra staršího, soudce, který zejmena ve vlasti naší dovedl si získati nestranností, vzděláním i rozvahou vážnosti všeobecné. K poctě stavu soudcovskému prokázané odvětil p. předseda vrchního soudu rytíř Temnitschka, zvedna číši na zdar stavu advokátského, který jest jist nejvřelejších sympathií soudců, již spatrují v něm předůležitý ano nezbytný faktor života právního, přejíce sobě býti s ním ve stálé shodě i v poměru vzájemného se doplňování. Pak ještě připil p. dr. Barth z Vídně staroslavnému městu Praze, jehož jménem děkoval purkmistr p. dr. Černý v obou jazycích zemských, připíjeje blahodárnému působení sjezdu advokátského. Slavnost končila se přípitkem p. dra. Millanicha navrhovatelům a zpravodajům sjezdu a přípitkem p. dra. Brunsteina, zdejícím dámám všech účastníků.

Denník.

Pomocný spolek nadace Jonákovy při právnické fakultě c. k. českých vysokých škol Karlo-Ferdinandských v Praze. Již loni byli jsme k tomu poukázali, zůstane-li při rozdělení Jonákovy nadace bezplatných obědů pro nemajetné právníky mezi obě university stejným dílem, že polovice jistiny nadační potřebám cís. kkr. české fakulty právnické nikterak nedostačí, a že pomýšlí se pro ten případ na založení zvláštního spolku pomocného. Jak známo, byla stížnost na rozhodnutí ministerské rozdělení stejným dílem nařizující od c. k. správního soudu zamítnuta. Následkem toho přistoupeno ke zřízení zmíněného spolku, jež také c. k. místodržitelstvím povoleno. Klademe tuto stanovy spolku téhož, podotýkajíce, že *přihlášky členské* přijímá *děkanství c. k. české fakulty právnické v Praze*. Až přihlásí se dostatečný počet členův, svolána bude ustavující valná hromada. Smíme zajisté opakovati slova naděje loni vyslovená, že v českém obecenstvu právnickém spolek týž s hojnou přízní se setká, zejmena pak u těch právníkův v životě praktickém nyní působících, kteří sami kdysi za studií svých dobrodiní nadace Jonákovy užívali, a kteří nyní naleznou dobrou příležitost, aby dostáli povinnosti zakladatelem v čl. V. nadační listiny jim uložené i „nezapomínali chudých studentův“.

Stanovy spolku znějí takto:

Účel spolku.

§. 1. „Pomocný spolek nadace Jonákovy při právnické fakultě c. k. českých vysokých škol Karlo-Ferdinandských v Praze“ sloužiti má účelům řečené nadace.

Za účely těmi bude spolek ze svého jmění:

1) roční výdej z úroků téže nadace učiněný nadací této nahražovati, tak aby jistina její vzrůstala, až by dosáhla výše v základní listině ustanovené;

2) vedle této náhrady výdajů z nadace učiněných sám nemajetným studujícím téže fakulty bezplatné obědy udělovati.

Sídlo spolku.

§. 2. Sídlo spolku jest král. hlavní město Praha.

Jmění spolkové.

§. 3. Jmění spolkové tvoří se:

a) příspěvky členův;

b) dary a odkazy dobrodinců;

c) výtěžkem pořádaných ve prospěch spolku koncertů, zábav, divadelních představení a podobných podnikův.

Členstvo spolku.

§. 4. Členem spolku může se státi každá zletilá osoba bez rozdílu pohlaví.

Stane pak se členem, když za člena se přihlásila a od výboru byla přijata. Mimo případ smrti zaniká členství vystoupením člena výboru ohlášeným.

Práva a povinnosti členů.

§. 5. Členové povinni jsou platiti roční příspěvek nejméně 1 zl. r. m.

Členové mají právo ve valné hromadě návrhy činiti, rokovati, hlasovati a voliti výbor, komissi přehlížitelskou a jiné komisse, o jichž volbě valná hromada se usnese.

Správa věcí spolkových.

a) Valná hromada.

§. 6. Valná hromada sejde se pravidelně jednou za rok.

Výbor může mimo to svolati valnou hromadu, kdykoli potřebu toho vidí, a má ji svolati, když třicet členů za svolání valné hromady k pojednání o jisté záležitosti žádá.

§. 7. Valná hromada svolává se ohlášením výboru, jenž uveřejní je spůsobem v §. 17. předepsaným. Kromě toho může výbor užiti i jiných vhodných prostředků vyhlašovacích, zejména oznámení v novinách denních.

§. 8. Valná hromada může se platně usnášeti, sešlo-li se aspoň patnáct členů.

Nesešel-li se potřebný počet členů, může valná hromada s týmž programem po druhé svolaná usnášeti se, třebas by se opět nesešlo patnáct členů.

§. 9. Valné hromadě přináleží rokovati, usnášeti se o záležitostech spolkových, ježto nejsou výboru vyhrazeny, zejmena posuzovati a schvalovati zprávy výboru a přehlížitelské komisse, usnášeti se o změnách stanov a zrušení spolku.

Valné hromadě přináleží voliti výbor a komissi přehlížitelskou.

§. 10. Valná hromada usnáší se a vykonává volby naprostou většinou hlasů. Při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedův. Při volbách hlasuje předseda s ostatními členy zároveň. Nedocíleno-li při volbě naprosté většiny, má se volba opakovati, kdyby pak rovněž bez výsledku zůstala, rozhodne los. K usnesení o zrušení spolku vyhledává se tří čtvrtin hlasů.

b) Výbor.

§. 11. Výbor záleží ze sedmi členů na tři leta volených. Kromě toho zasedají ve výboru kurator nadace Jonákovy na české fakultě právnické a nadační referent při téže fakultě úřadující; nejsou-li však členy spolku, mají toliko hlas poradní.

§. 12. Výbor ze svého středu zvolí předsedu, jeho náměstka, tajemníka a pokladníka. Předseda řídí schůze výboru i valné hromady. Náměstek předsedův zastupuje předsedu, kdykoli tento úřad svůj zastati nemůže. Tajemník pečuje o provedení usnesení výborových. Pokladník přechovává peníze spolkové a vede účty.

§. 13. Listiny od spolku vydané a spolek zavazující podepisují předseda, náměstek předsedův a tajemník.

Jiné listiny podepisuje předseda anebo jeho náměstek a tajemník. Jinak zastupuje spolek na venek vůbec předseda, po případě jeho náměstek.

§. 14. Výbor řídí záležitosti spolkové.

Výbor spravuje jmění spolkové a vynakládá je k účelům v §. 1. vytčeným, zejmena pak uděluje vedle §. 1. odst. 2) bezplatné obědy jednotlivým nemajetným posluchačům c. k. české fakulty právnické.

Uděluje bezplatné obědy může výbor do schůze své přizvati i nečleny spolku, aby vyslechl je jako důvěrníky o majetkových poměrech žadatelův.

Z rozhodnutí výboru o žádosti za udělení bezplatných obědů není odvolání.

c) Komisse přehlížitelská.

§. 15. Komisse přehlížitelská záleží ze tří členův, kteří volí se na rok. Komisse přehlížitelská má právo, každé chvíle v účetní knihy spolkové nahlédnouti a o stavu pokladny spolkové se přesvědčiti. Účty, kteréž výbor valné hromadě předloží, má komisse přehlížitelská prozkoumati a zprávu svou o tomto prozkoumání valné hromadě podati.

S prozkoumáním účtů výborem pro valnou hromadu chystaných má komisse přehlížitelská do 14 dní hotova býti.

Jednatelé spolkoví.

§. 16. Výbor jmenuje muže vážené povolání právnického v místech mimo sídlo spolkové jednateli spolkovými. Jednatelé spolkoví přijímají přihlášky a příspěvky členů, jakož i dary dobrodinci věnované a zasílají je výboru, a ve svých kruzích šíří známost o spolku a podporují účely jeho. Úřad jednatele spolkového jest úřad čestný.

Vyhlášky spolkové.

§. 17. Vyhlášky spolkové dějí se vyvěšením na černé desce v budově c. k. českých vysokých škol Karlo-Ferdinandských, kde umístěna fakulta právnická.

Uklizení sporův.

§. 18. Spory z poměru spolkového pošlé rozhoduje smírčí soud, z jehož nálezu není odvolání. Smírčí soud sestaví se tak, že každá strana zvolí sobě dva soudce ze členstva ostatního, a soudci stranami zřízení zvolí pak soudce pátého, kterýž jest zároveň předsedou smírčího soudu. Nálezy své činí soud smírčí prostou většinou hlasů.

Zrušení spolku.

§. 19. Bez usnesení valné hromady (§. 10.) zanikne spolek, když počet členů klesne pod sedm. Jmění spolku zrušeného připadne nadaci Jonákově při právnické fakultě c. k. českých vysokých škol Karlo-Ferdinandských.

Změny ve stavu soudcovském. Přeloženi byli pp.: rada z. s. Karel Stumpf z Jičína do Písku a adj. okr. s. Jaroslav Machačka z Benátek do Trutnova.

Uprázdněná místa. Náměstka státního zástupce v Praze po případě při jiném státním zastupitelstvu v Čechách s příjmy dle VIII. třídy se služebním přídavkem ročních 200 zl., po případě 100 zl. Žádosti do 26. října 1884 k vrchnímu státnímu zástupitelstvu v Čechách. Radního sekretáře při obchodním soudu v Praze s příjmy dle VIII. Žádosti do 31. října 1884 k praesidiu obchodního soudu v Praze. Okresního soudce v Německém Brodě s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 31. října 1884 praesidiu krajského soudu v Kutné Hoře. Okresního soudce v Aši s příjmy dle VIII. třídy. Žádosti do 31. října 1884 k praesidiu krajského soudu v Chebu. Soudního adjunkta při okr. s. v Teplici s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 31. října 1884 k praesidiu krajského soudu v Litoměřicích. Soudního adjunkta při okr. s. v Klatovech s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 31. října 1884 k praesidiu krajského soudu v Plzni.

Jest potřebí obhájce v řízení výminečném?

Podává Jos. R. Kliment, kand. adv. v Libáni.

Ačkoliv plné desitiletí zabýváme se již rozebíráním ustanovení našeho platného trestního řádu, a ač již obsáhlé množství nejrozmanitějších otázek objevilo se na literárním poli, aby podrobilo se pytevnímu noži našich kriminalistů, tož přece přihází se v praxi ještě dosti často, že naskytne se otázka, která více méně přivádí do rozpaků, a mezi takové případy možno vřaditi i ten, o němž pojednává se v „Allgem. oester. Gerichts-Zeitung“ 1884 č. 15.

Jeden z obžalovaných, jemuž bylo se následkem prohlášení výminečného stavu zodpovídati před šestičlenným soudem, prohlásil, že nechce míti obhájce, a tu nastala pojednou otázka, musí-li mu soud vzdor tomu přece tak jako v řízení porotním i proti vůli jeho, ustanoviti ex offo obhajce aneb může-li i bez obhájce hlavní líčení provedeno býti.

Praktickou ovšem otázka tato asi valně nebude a mohla by se jí státi pouze tenkráte, když by obhajce se zpečoval hájení takové, pro které se soud zajisté v každém případě z opatrnosti rozhodne, na se převzíti, ale theoretického významu již jí proto upříti nelze, že otázka ta mohla by býti jednou z těch, která by byla charakteristikou celého výminečného zákona.

Ve zmíněném článku „Allg. oester. Gerichts-Zeitung“, rozhodl se spisovatel jeho pro náhled, že dle intence zákona nutno dáti obžalovanému obhajce v případu takovém a k náhledu tomu přistoupila i redakce dotčeného listu: nicméně myslím, že náhledu tomu ze stanoviska platného zákona přisvědčiti nelze.

V důvodech pro náhled ten uvedených praví se především, že rationem legis §. 41. odst. 2. tr. ř. z r. 1873 dlužno vykládati v ten smysl, že zákonodárce popřáti chtěl tím obžalovanému při všech tak zvaných těžkých trestních skutcích, na něž vysazen trest těžkého žaláře nejméně 5 let, vydatné právní ochrany a sice ne tak pro zvláštní složení porotního soudu jako spíše vzhledem na důležitost těchto trestních skutků, že však vzhledem k tomu, že tyto beztoho vesměs jurisdikci porotních soudů vyhraženy jsou, užil stylisace tamtéž uvedené čili krátce, že ratio legis dotčeného ustanovení vede k extensivnímu jeho interpretování.

Již důvodu tomuto přisvědčiti nelze; neboť že zákonodárce při ustanovení cit. §. 41. odst. 2. jedině zvláštní složení porotního soudu ze soudců po většině práva neznalých na paměti měl, vidno nejlépe z toho, že předpis dotčeného ustanovení vztahuje se i na případy, které co pouhé přečiny tiskové soudu porotnímu vyhraženy jsou, tedy na každé líčení před soudem porotním vůbec; mimo to sluší uvážiti, že byť by v dotčeném trestním řádu o nějakém výminečném zákonu a sistování porotních soudů v jeho smyslu řeči nebylo, přece toto se předpokládá při prohlášen stanného práva a že zákonodárce neopomenul pro řízení toto v §. 440. cit. tr. ř. opětovati příkaz ustanovení obhajce, čehož by sotva as byl učinil, kdyby v §. 41. odst. 2. vysloviti byl chtěl povšechnou zásadu, a učinil-li by to přece z opatrnosti, pak byl by této opatrnosti tím méně opomenouti mohl ve výminečném zákoně ze dne 23. května 1873 č. 120. ř. z., an byl a musel si toho býti vědom, že stylisací cit. §. 41. odst. 2. ustanovení §. 213. tr. ř. z r. 1853 v jednom směru súžil, v druhém rozšířil a nebyl-li by takovéto súžení zamýšlel, musel by se byl zajisté každé takovéto stylisaci vyhnouti.

Ostatně k těmto vzdáleným důvodům nejsme ani oprávněni sahati, když výminečný zákon sám má ustanovení, které v pochybnost bráti nelze: v §. 3. cit. zák. ze dne 23. května 1873 č. 120. ř. z. jest výslovně ustanoveno, že hlavní pře líčení před šestičlenným soudem má se říditi dle těch předpisů, které určeny jsou pro řízení, před čtyřčlenným senátem a tedy ne dle těch předpisů které platí pro řízení porotní; totéž ustanovení platí i pro prostředky právní.

Ačkoliv proti tomuto ustanovení z druhé strany se namítá, že jmenování obhájce vlastně dle §§. 210. a 41. tr. ř. netvoří část hlavního pře líčení a že sluší toto vřaditi toliko do řízení,

které hlavnímu líčení předchází, a že tudíž cit. §. 3. na jmenování obhájcovo žadného vztahu nemá, přece třeba oproti tomu uvážiti, že okolnost, je-li obžalovaný právním obhajcem zastoupen, jak na hlavní líčení tak i na právní prostředky velikého vlivu míti může. Vzhledem k jasnému ustanovení §. 3. výminečného zákona nedá se popříti, že zmateční stížnost podaná z rozsudku, který vynesen byl na základě hlavního pře líčení před šestičlenným soudem, říditi se bude dle §. 281. tr. ř. a nikoliv dle ustanovení §. 344. tr. ř.; připustí-li se však toto, pak nedá se pochybovati, že v tom případě, když by soudní dvůr obžalovanému obhájce neustanovil a jeho napotom bez právního zastupování odsoudil, přece by odsouzený jedině z tohoto důvodu rozsudek zmateční stížností s výsledkem v odpor bráti nemohl, poněvadž §. 281. tr. ř. ve svých, taxativně vypočtěných důvodech zmatečních ustanovení §. 344. odst. 2. tr. ř. naprosto postrádá.

Je-li tomu tak, pak vidno, že každá extensivní interpretace §. 41. odst. 2. pro řízení výminečné ve smyslu zákona ze dne 23. května 1873 č. 120. ř. z. vzhledem k posléz vedené okolnosti stává se illusorní, poněvadž pro řízení to dle výslovného ustanovení §. 3. t. z. odpadá sankce téhož ustanovení, která v §. 344. odst. 2. tr. ř. pro řízení porotní zákonem vyslovena jest a která jemu vlastně pravého významu a důležitosti dodává; z toho vyplývá zcela zřejmě, že vzhledem k výslovnému ustanovení zákona o nějaké extensivní interpretaci neb analogii §. 41. odst. 2. naprosto řeči býti nemůže, čemuž nasvědčuje již i okolnost ta, že dle předpisů platných pro hlavní líčení před řádným čtyřčlenným soudem toto i bez obhájce beze vší újmy provedeno býti může, což také dle cit. §. 3. platí i pro hlavní líčení před výminečným soudem šestičlenným.

Co se týče konečně okolnosti, že nedá se našemu zákonu imputovati, že by týž obžalovaného nechal bez právní ochrany zastoupení a že by byl tím způsobem v ohledu humanním zůstal, po zadu za humanním zajisté ustanovením §. 213. tr. ř. z r. 1853 dlužno uvážiti, že poměry nyní změnily se tak, že podobnému ustanovení velké váhy přikládati netřeba; neboť kdežto nyní rozhoduje o osudu obžalovaného v případu tomto šest nezávislých soudců práva znalých dle volného uvážení, poskytoval trestní řád z roku 1853 při závislosti soudců svým „thema probatum“ obhájci pole dosti široké. Dnešního dne nelze tak snadno mysliti, že by offo-obhájci podařilo se v průběhu hlavního líčení k obhájení

obžalovaného, který tvrdošijně práva obhajovacího se vzdává, zachytiti něco, nač by ani jeden z rozsuzujících a rovněž práva znalých soudů upozorněn nebyl.

Dle toho zdá se, že tato naše otázka nemá co činiti s významem humanity našeho platného trestního řádu, který úkolu svému, pokud se týče humanity v otázce nutnosti obhajce, ustanovením §. 41. tr. ř. úplně dostál; kdyby tomu však přece nebylo tak, pak by podané rozluštění položené otázky bylo významnou charakteristikou výminečného zákona, ale opět jen jeho samého.

Tím dovodil jsem dle náhledu svého dostatečně, že obžalovaný nemusí před výminečným šestičlenným soudem obhájcem zastoupen býti a že tudíž soudní dvůr není vázán, aby jemu proti vůli jeho neb, když by sám výslovně za něho nežádal, nějakého offo-obhájce ustanovoval.

Pozn. redakce. Náhled p. spisovatelem hájený zasluhuje zajisté všestranného povšimnutí, důvod ze znění §. 344. 2. tr. ř. čerpaný nelze vyvrátiti, neboť nemůže-li zmatečná stížnost býti opřena o nedostatek hájení, pak o nezbytnosti tohoto hájení nelze mluviti, byť by i důvod zmatku v §. 281. 4. uvedený ustanovení §. 344. 2. tr. ř. nahraditi mohl, jest-li že obviněný za stanovení obhájce žádal, soud však k ustanovení obhájce nesvolil.

Přes to nemůžeme přistoupiti ku veškerým důvodům p. spisovatelem uvedeným, zejmena ne k onomu, že působení obhájcovo na soudce hledě k theorii o volném důkazu nemůže býti nazváno valným a důležitým; důvod ten zejmena vyvrátiti lze z ustanovení §. 440. tr. ř.

Hledě k tomu všemu nezbývá nic jiného, leč toto za to míti: že se zde setkáváme s redakčním nedopatřením zákona ze 23. května 1873 č. 120 ř. z. o zastavení porotních soudů.

Druhý odstavec čl. 3. zmíněného zákona měl rovněž jako §. 440. tr. z. ustanoviti, že v případech těžších obhájce z povinnosti úřední ustanoven býti má. Jako v případech těžších — nejméně 5letým žalářem ohrožených — zasedává šest soudcův, kdežto v jiných případech „porotních“ zasedává počet pouze čtyř soudcův, žádala toho ratio legis, by i ustanovení o obhájci zvlášť vytknuto bylo — že se to nestalo, jest jednoduchým nedopatřením zákonodárství, s nímž se v novějším zákonodárství častěji setkáváme — k čemuž i proslulý Savigny zřejmě poukazoval. *Z.*

O příslušnosti soudů a úřadů správních v záležitostech vyvazení břemen pozemkových.

Sepsal JUDr. **Jiří Pražák**, c. k. professor při české universitě Karlo-Ferdinandské v Praze.

(Dokončení.)

III.

Poslední fási vyvazení značí zákony, ku konci let šedesátých a na počátku let sedmdesátých v jednotlivých zemích vydané, jimiž jednak umožněno bylo vykoupení oněch naturálních dávek ke kostelům, farám a školám, které byli účastníci po čas činnosti zrušených komissí vyvazovacích z r. 1849 k vykoupení ohlásiti opominuli,[39]) jednak zrušena byla práva propinační[40]) a poskytnuta byla možnost, vykoupiti smlouvou založené závazky hostinských, aby odebírali nápoje od těch, kterým příslušelo právo propinační.[41])

V Čechách bylo zejmena další vyvazení pozemků upraveno zákonem ze dne 11. května 1869 č. 87. z. z., kterým jednak uloženo bylo hejtmanstvím okresním, by konala úřad tehda, když některá závada nedošla ještě vyvazení, která dle zákonů dřívějších měla býti vyvazena, aneb když nějaká závada pozemková zdarma anebo za plat zrušená není posud z knih pozemkových vymazána (§. 16.), a kterým dále dávky ku kostelům, farám a školám, emfyteutické úroky z prodaných vrchními vlastníky podniků průmyslových, suté úroky v Chebsku, pak závazky hostinských k ode-

---

[39]) Srv. přehled těchto zákonů u Mayerhofera (Handb. f. d. polit. Verwaltungsdienst. 3. vyd.) II. str. 663. V Čechách sluší naturální dávky k účelům škol, pokud nejsou vyvazeny, převésti v stálý příjem peněžitý (§. 6. z. z. ze dne 24. února 1873 č. 16. z. z. a §. 23. z. z. ze dne 19. prosince 1875 č. 86. z. z.).

[40]) Srov. pro Čechy zákon ze dne 30. dubna 1869 č. 55. z. z., pro Moravu zákon ze dne 15. dubna 1870 č. 43. z. z., pro Slezsko zákon ze dne 23. května 1869 č. 18. z. z.

[41]) Pokud totiž závazek ten nebyl výslovně vyminěn ve smlouvě emfyteutní neb o rozdělení vlastnictví původně neb později uzavřené, byl již dříve zrušen bez náhrady (§. 67. lit. *d.* min. naříz. ze dne 27. června 1849.).

bírání nápojů od bývalých vrchností buď znovu neb opět za vykupitelné byly prohlášeny.[42])

Co se týče otázky, zda ten který poměr dalšímu vyvazení jest podrobiti, rozhodným jest výrok orgánů vyvazovacích, jimiž jsou okresní hejtmanství, místodržitelství a ministerstvo vnitra. Totéž platí co do výroku o náhradě, která se pravidelně určí znalci, z jichžto výroku nelze odvolati se (§. 7.). V tom případě však, když právní důvod (titul) dávky jest sporný, vyhledána buď náhrada dle skutečného držení; dle toho buď i nález vynešen[43]) a straně odpírající dodán s tím připomenutím, že má v nepřestupné lhůtě čtyrnedělní pořadem práva jíti a v též lhůtě místní komissi prokázati, že žalobu podala, jinak by právo žalovati pominulo a pokládalo se za to, že nález o náhradě nabyl moci práva. (§. 21.)[44]) O žalobě v čas podané zavede soud řízení stručné; ověřený opis rozsudku má strana, která zvítězila, do 8 dnů, když rozsudek nabyl moci práva, okresnímu hejtmanství podati (§. 22.).

Takto seznáváme, že v záležitostech dalšího vyvazení opět opuštěn byl princip cís. patentu ze dne 5. července 1853, dle něhož soudí úřady vyvazovací též o sporném soukromoprávném základu vyvazení. Český zákon ze dne 11. května 1869 obnovil zásadu, již vyvazovacími zákony z roku 1849 uznanou, že spory o existenci a objem práva, jež vyvazení má býti podrobeno, vyhrazeny jsou soudům, k nimž dle povahy své náležejí.[45])

---

[42]) Vykoupení to nemá se však nikdy státi z povinnosti úřadní; pravidelně k žádosti i jen jedné strany; vyjímečně (když totiž jde o dávky peněžité ku kostelům, farám neb školám, neb o takové dávky naturální, které byly ustanoveny za příčinou nějaké funkce zvláštní dosavade vykonávané), toliko k žádosti obou stran (§. 2.).

[43]) Stačí tedy k odůvodnění nálezu vyvazovacího, že dávka, o kterou jde, skutečně se odváděla; otázku, zda se tak dělo obligatorně neb dobrovolně, není rozebírati orgánům vyvazovacím. Tak dobře rozhodl správní dvůr soudní dne 9. září 1880 pod č. 1403. (Budwinski č. 850.).

[44]) Nebylo-li lze skutečného držení vyhledati, odkáže se oprávněný, by nastoupil na pořad práva (§. 21. odst. 2.).

[45]) Srov. nález c. k. vrchního soudu Českého ze dne 9. června 1874 č. 10911. a 15209. (Právník z r. 1876 str. 494.).

Praktické případy.

Příslušenství věci nemovité. Samostatné držení věcí posud za takové příslušenství považované.

Rosalie Tomášovská podala dne 15. listopadu 1882 pod č. 31125 k c. k. okresnímu soudu v král. Vinohradech na Jana Matějíčka žalobu pro rušení držby domu č. pop. 516. v Žižkově.

V žalobě té tvrdí žalující, že dům č. pap. 515. ve veřejné exekuční dražbě dne 2. února 1881 u tohoto soudu odbývané koupila a téhož dne do držení domu soudem uvedena byla; že v den dražby a soudního zavedení v přízemní hostinské místnosti se nacházelo zasklenné přepažení na stranách svých do zdi pevně připevněné a zazděné, které hostinskou místnost rozdělovalo na dvě místnosti, z nichž jedné jako krámu druhé jako hostince se užívalo; že nabyvši spůsobem uvedeným držby domu, nabyla i držbu přepažení toho, jelikož příslušenství domu tvořilo.

Dne 7. listopadu 1883 přišel prý Jan Matějíček do místností těch se svými lidmi, dal přepažení ze zdi vytrhnouti a odnésti a tím prý svémocně porušil držení žalující.

Žalovaný doznal veškeré skutečnosti žalující tvrzené, namítal však, že žalující, ač dům ten ve veřejné dražbě koupila a do něho soudem zavedena byla, přece držbu přepažení nenabyla a nabyti nemohla, poněvadž on sám je co věc nemovitou v exekuční dražbě svrchků proti dřívější vlastnici domu toho Anně Jentschové odbývané již v roce 1879 koupil a je odevzdáno obdržel, je také až do nejzašší doby podle své vůle užíval, je tudíž sám v držení měl.

Nálezem c. k. okresního soudu v král. Vinohradech ze dne 26. listopadu 1883 č. 31125. uznáno dle žalobní prosby, že žalovaný Jan Matějíček rušil žalující Rosalii Tomášovskou v držení domu č. pop. 516. v Žižkově tím, že zazděné a hřeby přibité přepažení zasklené ze zdi vytrhnouti a odnésti dal, že jest povinen dřívější stav obnoviti a útraty sporem spůsobené nahraditi.

Důvody.

Žalovaný doznal jak skutečnost, o které žalující svou poslední faktickou držbu opírá, tak i skutečnost rušení faktického stavu onoho. Za tohoto stavu věcí sluší rozhodnouti pouze pro spor důležitou otázku, zdali přepažení ono bylo příslušenství domu čili nic.

Dle všeob. obč. zákona jest příslušenstvím vše to, co s věcí trvale spojeno bývá, co ku věci přibude, co v zemi neb ve zdi jest upévněno, přinýtováno a hřebem přibito, jakož i to co vlastník ku stálému užívání hlavní věci ustanovil.

Svédectvím Vojtécha Tomašovského, — jenž dům č. pop. 516. sám postavil, — a Jana Slabého jest zjištěno, že Slabý na rozkaz Tomašovského v hostinské místnosti domu č. pop. 516. zhotovil příčku sklenénou, která byla zasazena a železnými kolínky upevněna do dřevěného rámu do zdi skobami a ku podlaze hřebíky pevné přibitého, tak že tvořila úplně nehybnou stěnu hostinec na dvé místnosti oddělující.

Příčka tato zůstala v místnostech ode dne zřízení její až do listopadu 1882, kdy ji žalovaný dle doznání vlastního odstraniti dal; byla tedy zajisté za tím účelem zřízena, aby trvale mísnosti rozdělovala, čemuž i ta okolnost nasvědčuje, že žalovaný, který po mnoho let místnosti ty najaty měl, místností těchto takto rozdělených užíval a výhody rozdělení toho uznával, jelikož nikdy, — aspoň tak netvrdil, — na odstranění příčky nenaléhal, spíše ale dle vlastního tvrzení příčku tu sám opravovati dával.

Ostatně potvrdil též svědek Vojtěch Tomašovský bývalý vlastník domu č. pop. 516. v Žižkově, že příčku tu dav zříditi, ji trvale v místnostech hostinských ponechati zamýšlel, poněvadž místnosti ty lépe byly rozděleny, a lépe se používati daly.

V uvážení těchto okolností a přihlíží-li se ku výsledku důkazu skrze znalce, kteří příčku tu za příslušenství domu prohlásili, dlužno přistoupiti k náhledu žalující, že zasklenné přepažení, o němž tuto se jedná, bylo skutečně příslušenstvím domu v její držení se nacházejícího. Nelze tudíž přepažení to pokládati za věc samostatnou movitou, nemůže proto do mobilární exekuce vzato býti, nýbrž bylo by pouze lze na ně dle předpisů o věcech nemovitých zároveň s těmito právo vésti.

Bylo-li toto skleněné přepažení jako věc movitá v exekuci vzato, a jako takové při exekuční dražbě svrchků Anny Jentschové prodáno, nelze toto jednání, byť by se i bylo stalo za intervence soudu, za platné považovati, a nemohl tedy žalovaný, který při této exekuční dražbě přepažení ono vydražil, vlastnictví a držbu jeho nabýti; vlastnictví i držba přepažení zůstala Anně Jentschové. Když pak žalující dům č. p. 516. v exekuční dražbě dne 2. února 1881 odbývané vydražila, a do domu toho soudem též uvedena byla, tož nabyla vlastnictví i držbu domu se vším příslušenstvím,

a tedy též držbu přepažení, které v den dražby příslušenství domu vydraženého tvořilo.

Sluší tedy za dokázané míti, že žalující v posledním faktickém držení zasklenného přepažení byla, a že žalovaný dav toto přepažení svémocně odstraniti, žalující v držení tomto rušil a proto dává se žalobě průchod.

Ku stížnosti žalovaného c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 22. ledna 1884 č. 2319. výměr prvního soudu změnil, žalobu i s prosbou závěrečnou zamítnul a žalující k náhradě útrat sporem vzniklých odsoudil,

neboť

předmětem přítomného sporu o rušenou držbu jest skleněné přepažení, které se nacházelo v přízemí domu č. pop. 516. v Žižkově a ji na krám a hostinec dělilo.

Rušení prý se stalo tím, že žalovaný ono přepažení dne 7. listopadu 1882 z uvedené místnosti odstraniti dal.

Žalující opírá svá práva držební o to, že dům č. pop. 516. v Žižkově při exekuční dražbě dne 2. února 1881 odbývané koupila, v držení toho týž den uvedena byla, a že ono přepažení hřebíky na stěny přízemních místností připevněno a mimo to též vápnem a hlinou se zdmi domu spojeno bylo, a že tudíž právně považováno býti musí za věc nemovitou ku domu patřící (§. 297. ob. zák. obč.).

Žalovaný tvrdil a také dokázal, že ono přepažení při dražbě svrchků dne 6. listopadu 1879 proti tehdejší majitelce domu Anně Jentschové odbývané vydražil, tržní cenu za ně složil a je taktéž do svého vlastnictví odevzdáno obdržel.

Obě strany uvádějí právní důvod a spůsob nabytí vlastnictví onoho sporného přepažení, a obě chtějí býti v řádném jeho držení.

Slušelo by tudíž rozhodovati o tom, která z obou stran má silnější právo ku držení toho přepažení.

Rozhodnutí této otázky jest však dle §. 5. cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. říš. zák. v řízení o rušenou držbu vyloučeno, a může se státi pouze řádným pořadem práva.

Již z důvodu toho slušelo žalobu zamítnouti a do vyšetření okolností, která z obou stran se vůbec v držení nalézala a jakého druhu držení to bylo, nelze se pustiti.

C. k. nejvyšší soudní dvůr dovolací stížnosti Rosalie Tomášovské nevyhověl

uváživ,

že žalující, — která arci jako exekuční vydražitelka do domu toho uvedena byla, jíž ale při zavedení do držby skleněné přepažení ve sporu uvedené zvláště odevzdáno nebylo, — nabytí držení tohoto přepažení o okolnost opírá, že přepažení příslušenstvím domu bylo, naproti tomu však že dokázáno jest, že žalovaný toto přepažení v exekuci mobilární proti dřívější majitelce domu vedené a sice ve veřejné dražbě koupil; uváživ dále, že exekutka ničeho proti výkonu dražby té nenamítajíc, upustila od ustanovení svého, že přepažení v stálém spojení s domem zůstati má, — ustanovení toho dle §§. 294 a 297 obč. zák. k odůvodnění příslušenství nutného; uváživ dále, že žalovaný přepažení toho ode dne dražby až do jeho odstranění užíval, a když je vydražil, že ho patrně v tom úmyslu užíval, aby je jako věc jemu patřící a nikoliv jako část místností domu jím obydlených podržel; uváživ konečně, že za těchto okolností nelze za dokázáno pokládati, že by žalující faktickou držbu toho přepažení měla.

Rozhodnutí c. k. nejvyš. soudu ze dne 1. dubna 1884 č. 3568.

Schin.

Příspěvek o tabulární kompetenci.

Josef Brtník, majitel velkostatku Dobřína, v deskách zemských zapsaného, podal na Jana Ludvíka, majitele mlýna č. pop. 26. v Dobříně u c. k. zemského soudu v Praze žalobu vlastnickou s prosbou, by bylo uznáno, že I. pozemky č. parc. 70., 71., 74. a 75. v Dobříně, označené č. ind. 74. v návrhu nových knih byly a jsou dílem pozemků činících velkostatek Dobřínský a jsou vlastnictvím Josefa Brtníka, majitele velkostatku Dobřínského; II. pozemky ty označené č. ind. 74. mohou býti na základě rozsudku vydaného v rozepři této vymazány z držebnosti mlýna a č. pop. 26. v Dobříně a přepsány do držebnosti žalujícího jako majitele velkostatku Dobřínského; III. Jan Ludvík jest povinen, aby to uznal, pozemek ten v hranicích č. ind. 74. žalujícímu Josefu Brtníkovi ve 14 dnech odevzdal do držení a jemu nahradil náklady *tohoto sporu* ve stejné lhůtě pod následky exekuce.

Žalovaný podal proti žalobě této námitku nepříslušnosti: Žaloba tato jest žalobou vlastnickou mající za předmět pozemky, které dle doznání žaloby zapsány jsou v listu držebním usedlosti tak zv. černý mlýn č. pop. 26. v Dobříně v knihách pozemkových c. k. okresního soudu Smíchovského. Vzhledem k tomu, že dle §. 52. cís. patentu ze dne 20. listopadu 1852 čís. 251. ř. z. žaloby mající za předmět uznání práv věcných, bezvýminečně u soudu reálního podány býti mají, měla i tato žaloba vlastnická podána býti u c. k. okresního soudu Smíchovského, poněvadž sporné pozemky ve veřejných knihách tam vedených zapsány jsou.

Po ústním jednání s oběma stranami vedeném zamítl c. k. zemský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. dubna 1880 č. 3223. námitku nepříslušnosti z těchto

důvodů:

Žaloba, o kterou zde jde, jest dle I. odstavce své závěrečné prosby beze vší pochybnosti žalobou vlastnickou a dle §. 52. cís. pat. ze dne 20. listopadu 1852 č. 251. ř. z. pro ni onen soud příslušen, který jest soudem reálním pro ony pozemky, jichž vlastnictví se žalující domáhá.

Žalující udává v tomto směru, že ony pozemky č. parc. 70., 71., 74. a 75. v Dobříně, vyznačené č. ind. 74. v návrhu nových knih, jsou dílem žalujícímu patřícího velkostatku Dobřínského, v zemských deskách vloženého, nabízí v žalobě o tom důkazy a prosí, by toto rozsudkem bylo uznáno. Jest tedy k rozsouzení otázky, zdali ony pozemky jsou dílem velkostatku Dobřínského a vlastnictvím žalujícího, dle min. nař. ze dne 17. března 1860 č. 67. ř. z. a dle §. 52. cís. pat. ze dne 20. listopadu 1852 onen soud příslušným, který vede veřejnou knihu o velkostatku Dobřínském a to jest, jak shora uvedeno, c. k. zemský sond. Tomu nevadí, že ony pozemky nyní zapsány jsou v listu držebním usedlosti tak zv. černý mlýn č. pop. 26. v Dobříně v knihách pozemkových c. k. okresního soudu Smíchovského, ježto tím ještě rozhodnuto není, že nejsou dílem velkostatku Dobřínského a že patří k usedlosti č. p. 26. v Dobříně, poněvadž při rozhodování o příslušnosti soudu udání žaloby jediné jsou rozhodující.

Taktéž nemá vlivu na příslušnost soudu tohoto II. a III. odstavec závěrečné prosby, poněvadž odůvodňuje již I. odstavec

prosby žalobní příslušnosť jeho a jen tenkráte by c. k. zemský soud byl nepříslušným, kdyby dle zákona o příslušnosti soudní vůbec nebyl oprávněn rozhodovati o předmětu žaloby ani z části.

K odvolání žalovaného změnil c. k. vrchní soud zemský v království českém rozhodnutím ze dne 3. srpna 1880 č. 18983. rozsudek první instance d a v n á m i t c e n e p ř í s l u š n o s t i m í s t a z těchto

důvodů:

Žaloba Josefa Brtníka jest žalobou reální. Pro otázku, který soud jest příslušným v příčině její, jest rozhodným ustanovení §. 25. zákona o příslušnosti soudní.

Pozemky č. pop. 70., 71., 74. a 75. v Dobříně nebyly při zakládání nových knih pozemkových pro tuto obec pojaty jako částť statku Dobřínského, nýbrž za díl mlýnské usedlosti č. pop. 26. v Dobříně a k tomu knihovnímu tělesu připsány.

Tento stav knihovní jest nyní dle 3. odst. §. 7. zák. ze dne 25. července 1881 č. 96. ř. z. jediné rozhodným a jest úplně lhostejnou okolnosť, zdali dle dřívější nyní neplatné vložky v deskách zemských pozemky ony byly částí velkostatku v zemských deskách zapsaného.

Žalobní prosba ve své podstatě čelí k tomu, aby ony parcely byly odepsány z knihovní vložky č. 26. knihy Dobřínské a za částky statku Dobřínského považovány.

Žalobou tedy odporuje se správnosti zapsání parcel oněch jako dílu usedlosti č. pop. v Dobříně do knihy pozemkové této obce a domáhá se změnění zápisu na listu držebním. Pokud se nevyřkne, že se má toto odepsání v pozemkové knize obce Dobřínské v oné knihovní vložce provésti, nemůže býti řeči o tom, aby byly připsány ony nemovitosti jako díl statku Dobřínského do zemských desk, ježto již dle zák. ze dne 5. února 1869 č. 18. ř. z. povolení připsání jest podmíněno odepsáním.

K výroku však, zdali sporné pozemky na dále činiti mají částť mlýnské usedlosti č. p. pop. 26. v Dobříně aneb jak od žalujícího se žádá, z oné pozemkové knihovní vložky Dobřínské odepsati se mají a pak za díl statku Dobřínského v zemských deskách zapsaného míti se mají, jest c. k. okresní soud povolán, ježto dle nynějšího knihovního stavu ony nemovitosti v knize pozemkové soudem tímto vedené jsou zapsány. Žaloba se domáhá *změnění zápisu* v této knize pozemkové se nacházejícího a veškerá

jednání, která za příčinou řízení upravovacího v příčině zakládání nové knihy pozemkové dlužno provésti, podle zákona ze dne 25. července 1871 č. 69. ř. z., hledíc k zásadám o reální soudní právomocnosti, tomu soudu přikázána jsou, který pozemkovou knihu vede, v níž zápis sporného práva změněn býti má a v pozemkové knize soudu toho každé přihlášení takovou změnu za předmět mající dle §. 8. cit. zák. poznámkou sluší vyznačiti.

Na toto rozhodnutí podal žalobce řádnou dovolací stížnost; c. k. nejvyšší soud však potvrdil rozhodnutí druhé instance z

důvodů

jí uvedených.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 28. října 1880 č. 12165.

JUDr. Václav Škarda.

K výkladu na §§. 1. a 14. bagat. řízení a resoluci ze dne 31. října 1785 č. 489. sb. z. s.

Jan V. udával ve své žalobě o 30 zl. s přísl. na Josefa S. dne 10. listopadu 1881 pod č. 8937. podané, že prodal tomuto více pozemků u Rouštky za smluvenou cenu 340 zl., že žalovaný J. S., když k notáři šli, aby o smlouvě listinu sepsati dali, jej žádal, aby z ceny 10 zl. slevil, aby do smlouvy jen rovných 300 zl. jako cenu napsati dali, že on, žalovaný, celý obnos 330 zl. jemu, žalobci, do měsíce zaplatí, k čemuž že žalobce svolil, avšak od žalovaného pouze 300 zl. obdržel.

Žádaje za zavedení stručného líčení pře, nabídl J. V. o této v žalobě uvedené okolnosti důkaz svědky, svou doplňovací a vratitelnou rozhodovací přísahu zápornou, žalovanému uloženou.

Po provedeném stručném líčení pře, v kterémž žalovaný rozhodovací přísahu jemu uloženou vrátil, zamítl c. k. okresní soud Vsetínský rozsudkem ze dne 23. dubna 1882 č. 2847. žalobu bezvýminečně z těchto

důvodů:

Žalobce žádá zaplacení částky 30 zl., nedoplatku to původní ceny 330 zl. za pozemky, žalovanému prodané.

Žalovaný popřel, že zmíněné pozemky od žalobce koupil a udává, že on s žalobcem o smlouvě pouze vyjednával, skutečnou

smlouvu s žalobcem že však uzavřel nejen on, nýbrž i manželka jeho, Marie, o smlouvě této že listina ze dne 3. srpna 1881 sepsána a v ní kupní cena za pozemky koupené na 300 zl. ustanovena jest.

Kupní smlouva ze dne 3. srpna 1881, kterou žalovaný ke své odpovědi v prvopisu přiložil, jest skutečně mezi J. V., jako prodávajícím, a J. S. i Marií, jeho manželkou, jako kupujícími, uzavřena a pravost podpisů stran notářsky osvědčena.

Předmětem této smlouvy jsou skutečně pozemky v žalobě uvedené a cena jich dle této písemní smlouvy jest na 300 zl. ustanovena. Písemní smlouva tato, jako listina soukromá, dle předpisu ob. ř. s. shotovená, zavazuje obě strany (§§. 864. a 884. ob. z. obč.) a tvoří též pro obě i proti oběma stranám plný důkaz.

Žalobce sám smlouvu tuto za pravou uznává a jen cenu v ní udanou 300 zl. za fiktivní prohlašuje s tím doložením, že před sepsáním smlouvy byla cena na 330 zl. smluvena.

Protože tedy nikoliv celé právní jednání, totiž smlouva sama, jak v listině ze dne 3. srpna 1881 sepsána byla, nýbrž jen cena v ní uvedená, od žalobce za nepravou se prohlašuje, sluší vzíti zřetel k §. 887. ob. zák. obč., dle kterého se na ústní úmluvu o výšce kupní ceny žalobcem předstíranou a s písemní smlouvou ze dne 3. srpna 1881 nesouhlasící, žádného ohledu vzíti nemůže. Z důvodu toho bylo tedy žalobu bezvýminečně zamítnouti.

K odvolání žalobcovu zrušil c. k. mor.-sl. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 4. července 1882 č. 6565. rozsudek c. k. okresního soudu Vsetínského a nařídil tomuto, aby o žalobě ze dne 10. listopadu 1881 č. 8937. rok k ústnímu líčení pře ve věcech nepatrných položil a při tomto sporné řízení provedl z těchto

důvodů:

Z obsahu žaloby vysvítá, že žalobní předmět toliko pohledávka 30 zl. činí, a nebylo proto, ač zavedení stručného řízení žádáno bylo, toto, nýbrž dle §. 1. zákona ze dne 27. dubna 1873 č. 66., jakož i zákona ze dne 1. března 1876 č. 26. ř. z. a dle §. 14. cit. zák. řízení ve věcech nepatrných nařídíti.

Neboť řízení ve věcech nepatrných jest obligatorní, a spor k němu náležející nesmí ani, kdyby sporné strany se vyjádřily, že s tím souhlasí, dle stručného řízení projednáván býti.

Případ tento sluší k řízení ve věcech nepatrných tím spíše,

ano z líčení vysvítá, že žalovaný kupní cenu 300 zl. žalobníkovi také skutečně zaplatil.

Protože tedy ve sporu tomto líčení nezákonitě provedeno bylo, dlužno bylo žalobní výměr i rozsudek v odpor vzatý zrušiti a nové líčení pře dle jedině zákonitého řízení ve věcech nepatrných nařiditi.

K stížnosti obou stran zrušil však c. k. nejvyšší soud nařízení vrchního soudu a nařídil tomuto meritorní vyřízení appellační stížnosti žalobcovy.

Důvody.

V přítomném sporu jedná se především o zjištění nároku žalobcova na kupní cenu a objemu jeho, totiž o otázce, kterou soudně rozhodnouti jest, zdali kupní cena dotčená právoplatně obnosem 330 zl., jak žalobce udává, aneb obnosem 300 zl., jak žalovaný namítá, ujednána byla.

Otázku tuto, jež rozhodnutí o zaplacení zažalované částky peněžní předcházeti musí, nelze v řízení ve věcech nepatrných projednati.

Ostatně sluší též uvážiti, že dle resoluce ze dne 31. října 1785 č. 489. sb. z. s. i tam, kde sice formální vady se sběhly, však ne povahy takové, aby rozhodnutí ve věci hlavní i přes ně nemohlo důkladně se státi, vrchní soud v činnost soudcovskou se pustiti má, což i v tomto sporu platí, a proto stížnostem obou stran vyhověti bylo.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 30. srpna 1882 č. 9977.

M. K.

Ustanovení §. 887. ob. z. obč. nikterak nevylučuje důkazu, že listina dle pravé úmluvy paciscentů vyhotovena nebyla.

Následkem nařízení svrchu dotčeného c. k. mor.-sl. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 20. září 1882 č. 9362. rozhoduje o věci samé rozsudek c. k. okresního soudu Vsetínského ze dne 23. dubna 1882 č. 2847. zrušil a provedení nabídnutých důkazův svědeckých nařídil, uváživ, že zákonní ustanovení §. 887. ob. zák. obč. vedení důkazu, že listina dle pravé úmluvy paciscentů vyhotovena nebyla, nikterak nevylučuje, že se v tomto sporu vůbec nejde o úmluvu, která základ sepsání trhové smlouvy, o níž se

jedná, činiti měla, že tudíž před provedením připuštěných důkazů ve věci samé rozhodnouti nelze.

C. k. okresní soud Vsetínský vyslechnuv svědky vedené, zamítl rozsudkem ze dne 30. června 1883 č. 5142. žalobu opětně bezvýminečné a to z

důvodů

v rozsudku ze dne 23. dubna 1882 č. 2748. (str. 697) obsažených, uváživ dále, že z vyslýchaných svědků žádný o obsahu smlouvy žalobcem tvrzené, která prý základ písemní smlouvy, o níž se jedná, činila, ani toho nejmenšího uvésti nemohl.

K odvolání žalobcovu změnil c. k. mor.-slez. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 19. září 1883 č. 8349. tento rozsudek c. k. okresního soudu Vsetínského a dal žalobě místo, vykoná-li žalobce přísahu, žalovanému o okolnostech, v žalobě uvedených, uloženou a výslovně vrácenou, z těchto

důvodů:

Žalobce nabídl k provedení skutečností, přijatých za přísežní thema této rozhodovací přísahy, kteréžto skutečnosti spůsob kupní smlouvy uzavřené o pozemcích, žalovanému prodaných, a kupní ceny v sobě zahrnují — důkaz svědecký se svou doplňovací přísahou a vratitelnou rozhodovací přísahou.

Protože důkaz svědecký v nižádném směru se nezdařil, bylo uznati na rozhodovací přísahu, po případě uloženou, však od žalovaného výslovně vrácenou, uvažujíc, že táž pro rozřešení tohoto sporu rozhodnou jest, že žalovaný doznává, že oněch 30 zl. nezaplatil, že žádný z vyslechnutých svědků opak toho, co odpřisáhnouti jest, nepotvrdil, že dále v rozhodnutí vrchního soudu ze dne 30. září 1882 č. 9362. uznáno bylo, že ustanovení §. 887. ob. z. obč. vedení důkazu o tom, že listina dle pravdivé úmluvy paciscentů sepsána nebyla, nikterak nevylučuje, a že v tomto případě vůbec se nejedná o úmluvu, jež neshoduje se s listinou, nýbrž o úmluvu, jež před sepsáním kupní smlouvy její základ tvořila.

Dovolací stížnost žalovaného c. k. nejvyšší soud zamítl, poukazuje k

důvodům

c. k. vrchního soudu, věci a zákonu úplně přiměřeným.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 16. ledna 1884 č. 14347.

M. K.

Jest manžel i bez zvláštní plné moci manželky své již po zákonu oprávněn, kontrahovati neb uznati zápůjčku manželku zavazující?

Manželé Jan a Barbora Dvořákovi ze Semic podali dne 30. května 1881 pod č. 4961. na Rosalii Dvořákovou v Dol. Novosedlích k c. k. okresnímu soudu v P. žalobu o zaplacení 1250 zl., udávajíce, že svému synu Matěji Dvořákovi (manželi žalované), jemuž svatební smlouvou ze dne 13. června 1868 vrchnoporučensky schválenou právo na usedlosti č. pop. 8. v Novosedlích hospodařiti a užitky bráti solidárně se žalovanou Rosalií Dvořákovou vyhraženo bylo, zapůjčili k vystavení cihelny na pozemku k usedlosti č. pop. 8. v Novosedlích patřícím potřebné peníze, že pak Matěj Dvořák as v roce 1877 se žalujícím Janem Dvořákem strany této zápůjčky účtovali, a poněvadž Matěj Dvořák opět proti žalujícímu pohledávku za dodané tašky a cihly měl, že se oba v ten smysl urovnali, „že Matěj Dvořák uznal, že žalujícímu Janu Dvořákovi jmenem zápůjček na stavbu cihelny při usedlosti č. p. 8. v Novosedlích provedenou, po srážce ceny za tašky a cihly Janu Dvořákovi dodané ještě 2000 zl. dluhuje a že Matěj Dvořák uznal částku tu za pravý s manželkou Rosalií Dvořákovou společný dluh.“

Jelikož pak Matěj Dvořák zemřel a žalovaná dědičkou jedné čtvrtiny pozůstalosti jeho se stala, jest ona povinna, z těchto na stavbu cihelny zapůjčených a na 2000 zl. zúčtovaných částek 250 zl. jakožto na ni jako dědičku po Matěji Dvořákovi vypadající díl a 1000 zl. na ni jako spoluhospodyni na usedlosti č. pop. 8. v Novosedlích vypadající polovici s přísl. zaplatiti.

Rozsudkem ze dne 22. července 1882 č. 5542. dáno bylo žalobě místo, když žalující rozhodovací přísahou žalované uloženou, na ně vratitelnou důkaz o výše dotčeném účtování a uznání dluhu se strany Matěje Dvořáka též jménem jeho manželky Rosalie Dvořákové provedou. Přísežní formule obsahovala slova shora uvozovkami vyznačená.

Důvody:

Pro rozhodnutí tohoto sporu jest jedině rozhodnou okolnost ta, zdali se Matěj Dvořák se žalujícím tak jak v přísežní formuli obsaženo zúčtoval čili nic; neboť tímto narovnáním a uznáním dluhu se strany Matěje Dvořáka byl právní důvod dřívějších závazků téhož změněn, nastala novace ve smyslu §. 1376. ob. z. obč.

a touto novací dle ustanovení §. 1377. ob. z. obč. dosavádní pohledávky pominuly a nastala nová jednotná pohledávka v obnosu 2000 zl. r. č.

Nerozhodno jest tudíž, jaké zápůjčky a v jakém obnosu manželům Matéji a Rosalii Dvořákovým na stavbu cihelny při usedlosti č. pop. 8. v Novosedlích poskytnuty byly.

Bude-li výše dotčené zúčtování a uznání dluhu se strany Matéje Dvořáka dokázáno, bude zajisté žalované jakožto dědičce čtvrtého dílu pozůstalosti po Matéji Dvořákovi též čtvrtý díl polovice oné Matějem Dvořákem jako solidární dluh s manželkou uznané sumy, tedy částku 250 zl. r. č. zaplatiti.

Pochybna může býti jen otázka, zdali na základě tohoto účtování může býti žalovaná povinnou uznána, aby též druhou polovici tohoto dluhu, kterýž její manžel v jejím jméně jako solidární dluh uznal, zaplatila a zdali tedy Matěj Dvořák oprávněn byl, za manželku svou částku 2000 zl. r. č. jako solidární dluh uznati a zdali tedy toto uznání též žalovanou vázati může.

Z porovnání §§. 91., 1034., 1238. obč. z. jde patrně na jevo, že manžel manželku svou pokud ona neodporuje ve všech případech zastupovati právo má.

Zejména též nedá se dovozovati, že by snad manžel v případě uzavření zápůjčky, narovnání a pod. jménem své manželky musel míti speciální plnou moc od této, an právě §. 1034. obč. z. osobám tam jmenovaným již ze zákona plnou moc k zastupování poskytuje, tak že tyto žádné speciální plné moci zapotřebí nemají; rovněž ustanovuje §. 91. ob. z. obč. výslovně, že manžel má právo a povinnost svou manželku ve všech případech zastupovati.

V tomto případě jest též patrno, že Rosalie Dvořáková neodporovala tomu, aby manžel její v této záležitosti ji zastupoval, ona byla naopak s tím, jak z okolností na jevo vychází, úplně srozuměna; neboť ona, jak sama doznává, společně s manželem svým za povolení k stavbě cihelny při usedlosti č. pop. 8. v Novosedlích žádala, byla též volnou společně s manželem svým vyplniti podmínky, za nimiž povolení k stavbě dáno bylo; vystavení a obstarání toho, co k stavbě potřebí bylo, přenechala však svému manželu úplně a tím jej tedy mlčky ke všem v ten obor spadajícím jednáním splnomocnila.

Neměl tudíž Matěj Dvořák zapotřebí k uznání dluhu též jménem své manželky žádné zvláštní plné moci poslednější, an již ze zákona k tomu zmocněn byl manželku svou v tomto případě

zastupovati a váže tudíž toto uznání dluhu se strany Matěje Dvořáka jménem jeho manželky též tuto.

Avšak Rosalie Dvořáková jest ještě z jiného důvodu povinna polovici dluhu 2000 zl. tedy 1000 zl. r. č. žalujícím zaplatiti.

Neboť jak žalovaná doznává a jak též svatební smlouvou ze dne 13. června 1868 jest dokázáno, byl Matěj Dvořák za spoluhospodáře na usedlosti č. pop. 8. v Novosedlích přijat a založeno tedy tím byť ne společenství statků, tedy aspoň společenství užívání usedlosti té. Veškerý náklad tedy, který k tomu čelil, aby užitky z usedlosti té zvýšeny byly, musí zajisté oba manželé nésti společně a proto tedy i náklad na cihelnu při usedlosti té postavenou a tedy i dluhy za příčinou tou kontrahované dle anologie §. 1235. obč. z.

Proto tedy musí žalovaná — předpokládajíc, že ono výše uvedené zúčtování dokázáno bude, — též polovičku dluhu v obnosu 2000 zl. uznaného, za příčinou vystavení cihelny kontrahovaného nésti, právě tak jako jí přísluší právo, na které žalovaná též, jak z odevzdací listiny ze dne 1. září 1880 čís. 8887. vyplývá, nárok činí, totiž polovičku náhrady za vystavení cihelny žádati.

Přes odvolání žalované potvrdil c. k. vrchní zemský soud rozhodnutím ze dne 30. září 1882 čís. 26464. rozsudek stolice první připojiv tyto

důvody:

Odvolání žalované není v zákoně odůvodněno. Žalovaná požádala společně se svým manželem o poručenský konsens ku zřízení cihelny a byla také cihelna během periody hospodaření žalované s jejím manželem vystavena.

Příjmy z této cihelny připadly oběma manželům společně, jelikož žalovaná ani netvrdí, že příjmy tyto Matěji Dvořákovi výhradně připadly.

Žalovaná také dle výkazu odevzdací listiny nárok na výlohy za zřízení cihelny jako pohledávku jí a jejímu manželi příslušící naznačila a činila nároky na polovici této pohledávky jako na své vlastnictví.

Dle tohoto vylíčení vystavěli žalovaná a její manžel společně na pozemku nezl. Matěji Souhradovi patřícím cihelnu s právem užívání téže během periody jich hospodaření. Žalovaná činila nárok na polovici výloh za stavbu jako na své vlastnictví, z čehož na jevo vychází, že cihelna na společné útraty vystavena byla

a že žalovaná právě tak, jako oprávněnou byla k tomu, aby na polovici výloh za stavbu jako na vlastnictví svoje nárok činila, zavázána jest, nésti polovici útrat na stavbu cihelny věnovaných.

Žalovaná nepopírá, že její manžel cihelnu vystavěl a obnos k vystavení jejímu potřebný zaopatřil, že proti vedení stavby námitky nečinila a s výší útrat za stavbu srozuměna byla, že tudíž činnost Matěje Dvořáka při zřízení cihelny schvalovala a jelikož žalobce náhradu polovice útrat za stavbu žádá, jest též povinna polovici útrat se stavbou spojených nésti a sice tím více, an Matěj Dvořák jmění žalované spravovati měl, opatření peněz ku vystavění cihelny potřebných v obor působnosti správce jmění náleží a on tudíž, jelikož žalovaná se stavbou srozuměna byla a vedení její manželu svěřila, zvláštní plné moci k opatření peněz k stavbě potřebný chneměl zapotřebí.

K mimořádné dovolací stížnosti žalované rozhodl c. k. nejvyšší soud pokud se týče částky 500 zl. r. č. s úrokem souhlasně s nižšími instancemi, v ostatním však rozsudky obou prvních stolic změnil a žalobu pokud se týče požadavku dalšího obnosu 750 zl. s úroky zamítl.

Důvody.

Žalovaná popřela, že její manžel Matěj Dvořák zápůjčku, kterou nyní žalobci zpět žádají, od těchto obdržel, s nimi zúčtoval a částku v obnosu 2000 zl za pravý dluh uznal, ona popřela a žalobci nedokázali, že o dluzích, které její manžel učinil, věděla aneb s uzavřením jich srozuměna byla; ona popřela a žalobci také nedokázali, že zápůjčka na cihelnu, a zvláště ku patrnému a znamenitému užitku společného hospodářství věnována byla.

Z té okolnosti, že žalovaná ve srozumění se svým druhým manželem povolení vrchnoporučenské ku zřízení cihelny dosáhla a volnou byla svému nezletilému synu z prvého manželství Matěji Souhradovi úrok platiti a že dále cihelna v době, v které žalovaná v držení usedlosti se nalézala, vystavena byla, ještě nenásleduje, že také musí dluhy platiti, které její manžel uzavřel. Žalovaná tak jak uvedeno jednala proto, poněvadž měla právo hospodaření a užívání usedlosti svých dětí z prvního manželství a druhého manžela do společenství příčinou tohoto práva přijala a proto, když zřízení cihelny umluveno bylo, potřebné kroky společně předsevzíti musela; zda z cihelny nějaký zisk vyplývá, který

a kdo jej béře, nebylo mezi jednáním zmíněno a nemůže se z toho proto nic uzavírati.

Že žalovaná při projednání pozůstalosti po druhém muži polovici výloh ku zřízení cihelny požadovala, jest docela přirozené, poněvadž hospodářství společně vedeno bylo a cihelna jejímu synu z prvého manželství ponechána byla; z tohoto společenství vyplývá ovšem, že žalovaná polovici výloh ku zřízení nésti musela a to vyplývá též z té okolnosti, že cihelna byla vystavena, že žalovaná proti zřízení žádných námitek nečinila a činnost manžela svého při tom schválila; z toho ale nejde, že když manžel dluhy dělal i ona je nésti musela.

Manžel žalované jako takový měl dle §§. 1238. a 1239. ob. z. obč. správu jejího jmění se všemi právy zmocněného zástupce.

Ku správě náleží ovšem také zjednávání si potřebných prostředků, avšak jen potud, pokud k takovým jednáním dle zákona nevyhledává se zvláštní plné moci.

Dle §. 1068. ob. zák. obč. jest potřebí k uzavírání zápůjčky zvláště plné moci a tato jest též potřebná k súčtování a uznání dluhu ze zápůjčky vzešlého.

Manžel žalované byl ku správě a užívání jejího jmění, nikoliv ale k zadlužení a ztížení jeho oprávněn.

Okolnost, že s žalujícími svými rodiči půjčku uzavřel, zúčtoval a dluh uznal, nemůže žalovanou pro její osobu zavázati i kdyby byl snad udával, že ve jménu neb se svolením své manželky jedná.

Z těchto důvodů je přísaha od obou stolic připuštěná pro osobní závazek žalované nerozhodnou.

I kdyby se žalovaná ku prosbě manžela svého byla přidala, aby totiž žalující peníze půjčili, nebyla by zavázanou, poněvadž skutečné přijmutí zápůjčky a její výška ještě vždy dalšímu posouzení zůstavena jest a když žalující svého syna o zaplacení dluhu upomínali a ona je prosila, aby mu posečkali, bylo by to se stanoviska manželky vysvětlitelno, nikoliv ale nemohla by žalovaná proto již za spoludlužnici považována býti.

Žalobci se ostatně ve své žalobě nepokusili dokázati, že peníze od žalobců zapůjčené na cihelnu skutečně vynaloženy byly a zvláště že ku patrnému a znamenitému užitku žalované vynaloženy byly, aby takto nárok na náhradu dle ustanovení §. 1037. ob. zák. obč. vzejíti mohl.

Za těchto okolností není osobní závazek žalované ku zaplacení dluhu odůvodněn.

Jinak má se věc se závazkem pozůstalosti po Matěji Dvořákovi a žalované jako dědičky tohoto.

Bude-li důkaz přísahou rozhodovací od obou nižších stolic připuštěnou proveden, jest dluh zůstavitele Matěje Dvořáka, pokud se týče jeho pozůstalosti dokázán a bude žalovaná jako dědička čtvrtým dílem této pozůstalosti zavázána. Oba rozsudky jsou proto, pokud žalovanou ku placení 500 zl. s úroky odsuzují, vyneseny po právu a byla proto stížnost v tomto směru zamítnuta.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 1883 č. 15317.

Dr. M. Žák.

Rušení držby?

I.

Při Labském břehu náleží pozemek č. parc. 133. v Brozánkách knížeti L. a vedle č. parc. 61. rolníkovi Novákovi.

Lesní správa velkostatku žalovala dne 21. dubna 1882 Nováka, že rušil držbu knížete L., zasadiv dne 24. března 1882 do prutníku č. parc. 133. dvě vrby na hranicích svého pozemku č. parc. 61. v Brozánkách. Hranice obapolného držení byly sporny a každá strana některými svědky držení své dokazovala, a sice tvrdila lesní správa, že na sporném místě prutník kolíky utvrzovala, vylepšovala, a Novák dokazoval, že tam vrby sázel. Dle soudního ohledání stály zasazené dvě vrby na rozhraní obou parcel, jaksi již v prutníku č. parc. 133.

C. k. okresní soud v Mělníku výměrem ze dne 28. dubna 1883 č. 5116. žalobu zavrhl,

poněvadž

vyšlo na jevo, že vrby již 18. března 1882 zasázeny byly, tedy žaloba opozděnou se jeví.

Stížnost lesní správy (kteráž dovozovala, že teprvé 24. března 1882 nadlesní o tom zasazení vrb se dověděl), zavrhl c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 6. června 1883 č. 15887.,

protože

dokázáno bylo, že Novák po několik roků na sporné části parcely č. 133. v Brozánkách vrby sázel a proutí řezal, tedy držení práva

vykonával, poněvadž každá držba chrániti se musí, a o právu se *v tomto* řízení nerozhoduje.

C. k. nejvyšší soud mimořádnou stížnost zavrhl z toho

důvodu,

že Novák od roku 1879 do roku 1882 na prutníku sázením a řezáním vrb činy državní předsevzal, což lesní správě tajným zůstati nemohlo, a tudíž žalovaný prokázal skutečné *spoludržení* prutníku.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 8. srpna 1883 č. 9465.

II.

Dne 8. října 1883 podal Jan Novák žalobu na knížecího hajného S., že porušil jeho držení pozemku č. parc. 61. v Brozánkách, *neboli vrb na něm vysázených* tím, že 24. září 1883 tam tři vrby od J. Nováka r. 1882 vysázené podřezal.

Žalovaný namítal, že ty vrby jsou na pozemku č. parc. 133., kterýž drží knížecí správa lesní, on že jako hajný jednal podle nařízení lesního úřadu a že z činu ve službě vykonaného nelze jej žalovati.

C. k. okresní soud v Mělníku výměrem ze dne 30. dubna 1883 č. 6449. dal žalobě průchod,

poněvadž

svědkové dokázali, že Jan Novák do poslední doby držel a užíval prutník č. parc. 61. při panském pozemku č. parc. 133. v Brozánkách vysazováním vrb, a hajný S. *v tom místě* tři vrby podřezal, což viděly a potvrdily dvě bezvadné svědkyně.

C. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 5. června 1884 č. 14670. žalobu zamítl,

poněvadž

dle soudního ohledání stojí vrby na č. parc. 133., na sporném místě žalobce i lesní správa vykonávali držbu, hraniční čára není přísně určena a společné držení již rozhodnutím c. k. nejvyššího soudu ze dne 8. srpna 1883 č. 9465. chráněno jest.

C. k. nejvyšší soud změnil nález druhé stolice a obnovil rozhodovací výměr okresního soudu,

poněvadž

poslední skutečné *držení vrb* na straně J. Nováka i rušební čin žalovaného dokázány jsou; v tomto sporu není rozhodným

na kterém pozemku vrby stojí; svědkům při výslechu pozemek i vrby ukázány byly, omyl tedy vyloučen jest, a žalobce neztratil by nárok na ochranu své držby ani v případě, kdyby panství (knížete L.) spoludržení mělo, a jestliže by hajný dle rozkazu knížecí lesní správy vrby nařezal.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 17. července 1884 č. 8203.

S.

Lze-li ve výpovědi svědka, dle §. 165. tr. ř. v předběžném vyšetřování vyslyšeného spatřiti nabídnutí se ku přísaze (§. 233. ob. ř. s)?

Výsledek rozepře vedené Janem Kusem s Josefem Wiesnerem o zaplacení škody za vypuštěné ryby z rybníka v obnosu 93 zl. byl rozsudkem ze dne 28. září 1883 č. 11061. závislým učiněn na vykonání dvou přísah žalobcem, a to:

a) přísahy rozhodovací: „že žalobce ve sporném rybníku r. 1881 — když z něho byla voda následkem svémocného otevření stavidla žalovaným odtekla — z nasazených do tohoto rybníka 40 kop menších ryb pouze 8 kop, a z nasazených 5 kop ryb pouze 3 kopy a 42 kusy ryb nalezl," dále

b) přísahy oceňovací: „že žalobce kopu těch menších ryb na 2 zl. 50 kr., a kopu větších ryb na 10 zl. svědomitě cení."

Z rozsudku tohoto se žádná ze sporných stran neodvolala.

Zástupce Jana Kuse nastoupil dne 23. října 1883 pod č. 12388. obě tuto uvedené přísahy jmenem svého mandanta a žádal zároveň, aby obě tyto přísahy prohlášeny byly za vykonané, poněvadž Jan Kus vedle přiloženého úmrtního listu v průběhu rozepře a sice dne 19. května 1883 zemřel, poněvadž dále Jan Kus při témže (Bílském) soudu dne 30. května 1882, byv v trestní záležitosti proti Josefu Wiesnerovi pro zločin §. 85. *b)* tr. zák. (kdež se o tutéž věc, totéž svévolné otevření stavidla a vypustění vody a ryb z rybníka sporného jednalo), jako poškozený a svědek slyšán, po předcházejícím napomenutí dle §. 165. tř. ř. totéž udal, co právě oběma přísahami zhora uvedeného rozsudku dokázati se má.

Při roku o této prosbě položeném protestoval Josef Wiesner, aby přísahy rozsudku byly na základě deposice v trestním jednání učiněné pokládány za vykonané, jelikož civilní soudce nesmí vzíti

za základ svého rozhodnutí o přísaze výpověď před soudcem trestním složenou, to tím méně, anyť ony případy, ve kterýchž přísaha pro úmrtí strany ku přísaze připuštěné za vykonanou se pokládá, v §. 233. s. ř., v dv. dekr. ze dne 15. července 1784 č. 317. sb. z. s., ze dne 5. března 1795 č. 222. a ze dne 26. dubna 1792 č. 10, sb. z. s. taxativně jsou uvedeny a mezi těmito případy výpověď svědka před trestním soudem učiněná se nenalézá.

Po skončenám jednání prohlásil c. k. okr. soud v Bílsku výměrem ze dne 15. února 1884 č. 1337. obě přísahy za vykonané a odsoudil Josefa Wiesnera ku placení útrat mezisporu z těchto

příčin:

Úmrtním listem jest dokázáno, že Jan Kus dne 19. května 1883, tedy ještě před vynesením rozsudku ze dne 28. září 1883 č. 11061, kterýmž na zmíněné dvě přísahy uznáno bylo, zemřel. Ze spisů jde na jevo, že Jan Kus hlavní spor ani podáním appellace, ani jinakým spůsobem neprotáhl, ba spíše žalovaný vinu toho nese, že hlavní spor již dne 29. září 1882 ukončený musil býti doplňován, jelikož žalovaný na žalobu nejasně a neurčitě odpověděl. Žalovaný též spor v jednání doplňovacím do nekonečna vlekl.

Ze spisů trestních, v záležitosti proti Josefu Wiesnerovi pro zločin dle §. 85. *b)* tr. z. jde na jevo, že Jan Kus o této samé věci jako svědek po napomenutí ku udání pravdy dle §. 165. tr. ř. v protokolu ze dne 27. května 1882, a ze dne 20. května 1882 udal a vlastnoručně podepsal, že ve sporném rybníku měl nasazeno 10 kop menších ryb v ceně 100 zl. a 5 kop větších ryb (kaprův) v ceně 50 zl., z nichž mu tam po vypuštění vody Josefem Wiesnerem zbylo z menších ryb pouze 8 kop za 20 zl. a z těch větších ryb pouze 3 kopy a 21 párů, tedy za 36 zl. 66 kr., čímž trpí škodu 94 zl. 66 kr. na rybách".

Dle toho jsou tudíž všechny podmínky na snadě, za kterých dle §. 233. s. ř. přísaha za vykonanou může býti prohlášena.

Porovnáním obou v rozsudku připuštěných přísah s uvedenou výpovědí Janem Kusem jako svědkem podanou shledáváme, že obsah obou přísah s obsahem oné výpovědi svědecké se úplně srovnává ano kryje, nadto ještě že udání cen ryb v protokolu ze dne 10. května 1882 cenu v oceňovací přísaze naznačenou o 1 zl. 66 kr. převyšuje, tudíž ani pochybnosti býti nemůže, že

by Kus oceňovací přísahu, jak v odstavci 2. formulována jest, byl složil.

Že ve zmíněné Kusově svědecké výpovědi zároveň též nabídnutí se ku přísaze leží, o tom nelze pochybovati, máme-li §. 165. trest. řádu před očima; vždyť dle tohoto zákonného předpisu musí svědek výpověděti dle pravdy po předcházejícím napomenutí vyšetřovacím soudcem v ten smysl daném, aby svědek vypovídal tak, aby svou výpověď po případě i přísahou mohl stvrditi. Jest tedy patrno, že svědek tím, že přikročil ku zodpovídání otázek soudcových, zároveň se nabídl po případě výpovědi své odpřísáhnouti.

Nabídnutí ku přísaze ve smyslu §. 233. ob. s. ř. má se státi soudně; zákon nerozeznává, zda před civilním, neb před trestním soudcem, musíme tudíž i nabídnutí ku přísaze před trestním soudcem dle §. 233. cit. připustiti, když jen obsah toho, co přísahou dokázáno býti má, s obsahem výpovědi, kterou svědek byl se nabídl odpřisáhnouti, se srovnává.

Dle též zásady jestiť lhostejno, zdaž Jan Kus v čase své výpovědi před trestním soudcem již civilní při o náhradu 93 zl. za vypuštěné ryby proti Josefu Wiesnerovi vedl, čili nic, dostačíť, když ten, kdo přísahu složiti má, kdykoliv před vykonáním přísahy ku složení její se nabídl.

Ostatně jeví se též jinak odůvodněna prosba, prohlásiti za vykonané přísahy v rozsudku uvedené, poněvadž v rozepři slyšení svědkové, A. W. a A. B. potvrdili, že ve sporném rybníku vždy byly ryby nasazeny a ví svědkyně A. B. z vlastního názoru, že po vypuštění vody z onoho rybníka pouze okolo 4 kop ryb tam zůstalo. Takto jeví se okolnosti, jež přísahou rozhodovací mají se dokázati, nad míru býti pravděpodobnými.

Na stížnosť Josefa Wiesnera změnil c. k. vrchní soud v Brně rozhodnutím ze dne 22. dubna 1884 čís. 4205. výměr prvního soudce, zamítl žádost zástupce žalobcova, aby přísahy v rozsudku připustěné byly prohlášeny za vykonané a odsoudil žalujícího k náhradě útrat mezisporu;

nebo ť

má-li fikce v §. 223. ob. s. ř. ustanovená nastoupiti, musí býti především zjištěno, že zemřelý žalobce se nabídnul ku složení rozhovací a a oceňovací přísahy jemu uložené. Takovéto nabídnutí však neobsahuje protokol při trestním soudě dne 27. května

1882 a dne 30. května 1882 sepsaný a nemůže též zachovávání předpisu §. 165. tr. ř. míti toho významu, aby výpověď svědka po předcházejícím napomenutí ve smyslu §. 165. tr. ř. podaná, na roveň pokládána byla s nabízením se ku přísaze, poněvadž ve trestním řízení vyšetřovacím aneb vyhledávacím svědek pravidelně pod přísahu vzat nebývá (§. 160. tr. ř.).

Revisijní stížnosti žalobcově nedal c. k. nejvyšší soud místa potvrdiv rozhodnutí druhé stolice. Přitom poukázáno k správným

důvodům

rozhodnutí druhé stolice připojeným.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 11. června 1884 č. 6857.

Bedřich Šimeček.

Jakým způsobem má vymáhati aerár náhradu škody proti t. zv. neaerárním poštmistrům?

Dne 23. prosince 1880 večer vezl postillon Jan Havránek, sloužící u c. k. poštmistrové Lucie Krajníkové v Humpolci, poštu do Něm. Brodu. Při odevzdání pošty v Něm. Brodě pohřešen byl pytel peněžní se zásylkami v ceně 1853 zl. 5 kr. a c. k. poštmistrová v Humpolci, Lucie Krajníková, resp. ana zatím zemřela, její pozůstalost, byla nálezem c. k. poštovního řiditelstva v Praze ze dne 1. května 1883 č. 37436., jenž rozhodnutím c. k. ministerstva obchodu ze dne 12. ledna 1884 č. 37436. potvrzen byl, odsouzena, částku 1853 zl. 5 kr. c. k. poštovnímu aeráru nahraditi. Trestní vyšetřování po dvakráte proti postillonu Janu Havránkovi provedené nezjistilo jeho vinu a zůstal spůsob, jakým řečený peněžní pytel zmizel, do dnes záhadným.

Dědicové Lucie Krajníkové podali na rozhodnutí ministerské stížnost k správnímu dvoru soudnímu, o které uznáno bylo, že se rozhodnutí, z kterého si stěžováno, dle §. 7. zák. ze dne 22. října 1875 č. 36. ex 1876 ř. z. zrušuje.

Důvody.

Služební instrukce pro úředníky a služebníky generálnímu řiditelství komunikac podřízené, která nejvyšším rozhodnutím ze dne 28. listopadu 1852 (úřední věstník ministerstva obchodu 1852 č. 100.), schválena byla, ustanovuje ovšem v oddělení VI. §. 92.,

že požadavky státní správy proti úředníkům a služebníkům, které jediné ze služebního poměru se odvozují, cestou správní vyřízeny býti mají.

Avšak dle §. 103. l. c. může předpisů služebního řádu vůbec, tedy také oněch VI hlavy „pouze proti úředníkům a služebníkům do některé služební kategorie vřaděným užito býti,“ ku kterýmž dle §. 103. odstavce 2. poštmistři, poštovní expeditoři, poštovní expedienti se nečítají.

Lucie Krajníková byla, jak nepopřeno, poštovní expedientkou v Humpolci a uzavřena s ní služební smlouva dne 25. března 1867. Právní poměr úředníků a služebníků služební smlouvou přijatých, má se podle §. 61. l. c. především dle uzavřené s nimi služební smlouvy posuzovati.

Z §. 16. služební smlouvy plyne, že při sporech ze služební smlouvy právní cesta místa míti má a že proto v daném případě ustanoveno nebylo, že se mají předpisy VI. hlavy také na Lucii Krajníkovou vztahovati a že právní cesta pro spory obsahu v §. 92. služební instrukce naznačeného vyloučena jest.

Povinnost poštovní expedientky Lucie Krajníkové ručiti a náhradu dáti za každou škodu, která by ze zanedbání ve službě nebo z jednání služebním předpisům neodpovídajícího povstala, byla v §§. 5. a 12. výslovně stanovena a v §. 1. jmenovaná Lucie Krajníková k plnění služební instrukce smlouvou zavázána. Mocí poslednějšího ustanovení staly se také veškeré předpisy služební instrukce podstatnými částěmi smlouvy samé.

Z toho všeho následuje, že úřady nárok aeráru na náhradu za příčinou ztráty poštovního pytle právní cestou k platnosti přivésti měly, poněvadž dle §. 61. služební instrukce právní poměry mezi c. k. poštovním aerárem a Lucií Krajníkovou dle služební smlouvy posuzovati náleží a poněvadž dle §§. 65. a 103. ibid. v příčině Lucie Krajníkové, která ke kategorii úředníků a služebníků nepatří, sice disciplinární předpisy (V. díl) platí, nikoli ale ustanovení (VI. díl) svrchu citované služební instrukce z r. 1852 o zodpovědnosti a povinnosti k náhradě.

Při tom v přítomném případě ještě k tomu hleděti dlužno, že ministerstvo obchodu ve své odpovědi povinnost k náhradě výslovně, ne tak na zanedbání služebních předpisů, nýbrž na smlouvě, totiž na tom zakládá, že zásylka peněžní, která od poštmistrové v Humpolci přijata byla a od ní dle smlouvy dále dopravena a odvedena býti měla, odvedena nebyla.

Takovýto nárok z nedodržení smlouvy, ve kterou poštmistrová s poštovní správou vešla, musí však, ať se smlouva ta za smlouvu nákladní ve smyslu obchodního zákona pokládá čili nic, každým spůsobem řádnou právní cestou vymáhán býti, a to tím spíše, jelikož v §. 16. smlouvy služební s Lucií Krajníkovou v Humpolci dne 25. března 1867 uzavřené, pro veškeré právní spory, které by z této smlouvy povstaly, cesta právní výslovně předpokládána a pro ni výslovně jakožto příslušný soud forum c. k. české finanční prokuratury stanoveno bylo.

Konečně sluší uvážiti, že v přítomném případě nález na náhradu nikoli více proti Lucii Krajníkové samé, nýbrž proti její pozůstalosti, a sice k rukoum jmenovitě uvedených, k této pozůstalosti s obmezením přihlášených dědiců, vydán byl.

K zavázání těchto osob nestačí však patrně, zjistiti pouze povinnost Lucie Krajníkové k náhradě, ať ze smlouvy neb odjinud odvozované, nýbrž třeba také ještě provésti průkaz soukromoprávného poměru posloupnosti mezi nimi a uvedenou L. Krajníkovou.

Již z tohoto stanoviska nelze dopustiti, aby ihned na tyto osoby nález o náhradě vydán byl, v němž dle jeho doslovu právní cesta ani vyhražena nebyla, za to však se vyhrožovalo exekucí, když by do šesti neděl ode dne doručení nálezu zadost se neučinilo. Taktéž zněl nález všeobecně, bez obmezení na síly pozůstalosti neb na služební kauci od Lucie Krajníkové položenou.

Poněvadž ale příslušnost správních úřadů i v přítomném případě, jak se samo sebou rozumí, z povinnosti úřední a nikoli pouze k námitce stran zkoumati dlužno, musilo v odpor vzaté rozhodnutí, kterým pod následky exekuce vydaný nález c. k. poštovního řiditelstva v Praze potvrzen byl, dle §. 7. zákona ze dne 22. října 1875 č. 36. ř. z. z r. 1876 zrušeno býti.

Nález c. kr. správního dvoru soudního ze dne 26. září 1884 č. 2110.

Dr. Krajník.

Kniha judikátní a repert. nálezů

c. k. nejvyššího dvoru soudního.

Č. 115. (rep. nál.)

Ve věci A-ově proti B-ovi o vrácení směnek, projednávané u c. k. obchodního a námořního soudu v Tersti byl rekurs proti výměru první

stolice, jímž povolena lhůta k podání spisu konečného, dvanáctý den po doručení výměru v odpor vzatého zadaný od vrchního soudu zemského jakožto opozděný odmítnut, poněvadž vzhledem na slovné znění §. 9. patentu ze dne 9. dubna 1782 č. 41. sb. z. s. vztahujícího se na celou XXV. hlavu ob. ř. s. a tudíž i na §. 267., rekurs A-ův o změnu výměru od c. k. obchodního a námořního soudu v Tersti vyneseného ve lhůtě osmidenní zadán býti a podle §. 3. min. nař. ze dne 28. srpna 1860 č. 205. ř. z. již od prvého soudce z povinnosti úřední jakožto patrně zpozděný vrátiti se měl.

C. k. nejvyšší soud zamítl revisijní stížnost A-ovu uváživ, že ovšem v §. 9. pat. ze dne 9. dubna 1782 č. 41. sb. z. s. jen o ohlášení appellace, anebo revise anebo stížnosti zmateční se mluví, že však duchu i účelu onoho zákona na zrychlené řízení ve věcech tam zmíněných směřujícího dojista přiměřeno jest, aby i pro rekursy průběhem řízení podané kratší osmidenní lhůta průchod měla.

Zároveň usneseno zapsati do repertoria nálezů tuto zásadu: „Osmidenní lhůta §. 9. patentu ze dne 9. dubna 1782 č. 41. sb. z. s. platí i pro rekursy v průběhu rozepře na obchodním soudu projednávané“.

Sezení ze dne 28. srpna 1884 č. 9894. I. senát.

Č. 116. (rep. nál.)

K žádosti žalovaného povoleno soudní ohledání prvopisů příloh žalobních, položeno k tomu stání a prohlášeno, že zatím lhůta k podání odpovědi se staví. Přes stížnost žalobcovu byl výměr první stolice v celém obsahu potvrzen a sice co se tkne vyřčeného stavení řízení u věci hlavní z uvážení, že žalobce žalovaný vady a povážlivosti z ohledání prvopisů příloh žalobních se jevící ve spise nejbližším, tudíž v odpovědi právě přednésti má (§. 129. ob. ř. s.) a že mu proto na výslovnou žádost jeho lhůta k odpovědi zachována býti musila, aby provedení oněch vad a povážlivostí možným mu bylo učiněno.

Mimořádné stížnosti revisijní proti tomu podané dal však c. k. nejvyšší soud místo zamítnuv žádost žalovaného o stavení lhůty odpovědní, neboť stavení lhůt k podání spisů sporných jest obecnému řádu soudnímu a vydaným v té příčině nařízením naprosto neznámé a tudíž nezákonné vyjmouc jen případnost jistoty žalobní, kdež ostatek stavení samo sebou nastává, aniž potřebí teprv zvláštního žádání.

Zároveň usneseno se na zápisu této zásady do repertoria nálezů: „Řízení strany ohledání prvopisů příloh spisu

sporného není důvodem, aby řízení ve věci hlavní se zastavilo."

Sezení ze dne 11. září 1884 č. 10225. IV. senát.

Č. 117. (rep. nál.)

Na základě právoplatného rozsudku, jímž horník byl odsouzen, platiti na vydržování nemanželského syna svého měsíčně 3 zl., bylo první instancí za dobytím dlužních lhůt alimentačních s úroky a útratami povoleno exekuční odevzdání důchodů, jež příslušejí dlužníku jako horníku, až do výše měsíčných 5 zl. r. m.

Druhá instance zamítla žádost exekuční.

C. k. nejvyšší soud vyhověl stížnosti dovolací na rozhodnutí druhé stolice podané. Stalo se tak proto, že ustanovení §. 207. ob. zák. horn. posuzovati jest ve spojení s ostatními ustanoveními deváté hlavy, kteráž upravuje poměr majitelů hor k jich úřadníkům a dělníkům. Z toho patrno, že nebylo úmyslem zákonodárcovým, zameziti provedení nároků alimentačních, z osobních poměrů právních vzešlých. Vždyť i navzdor tomu, že jsme výslovného předpisu zákona o tom neměli, bylo dv. dekrety ze dne 19. dubna 1799 č. 467. sb. z. s. a ze dne 30. listopadu 1844 č. 850. sb. z. s. prohlášeno, že obmezení exekuce, v zájmu státní správy vytčené, netýkají se exekuce nároků alimentačních, ježto vzešly ze zákona, a že vyjímka tato platila již v čas, kdy dotčené dv. dekrety byly vydány. Nebylo by lze srovnati se zákonem, kdyby se sešlo z této zásady právní, pokud jde o obmezení exekuce všeobecným zákonem horním na základě úvah národohospodářských vytčené, neb i zákon ze dne 29. dubna 1873 č. 68. ř. z., kterému stejné ohledy národohospodářské za základ slouží, ustanovil taktéž, že zápověď exekuce, jím stanovená, netýká se nároků alimentačních, kteréž vzešly ze zákona.

Zároveň stalo se usnesení, že má tato věta býti zanesena v repertorium nálezů:

„Ustanovení §. 287. ob. zák. horn. netýká se zjištění neb uspokojení nároků alimentačních, jižto vzešly ze zákona."

Sezení ze dne 3. září 1884 č. 10055. IV. senát.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

43) Plat funkcionáře státního návladnictví jest důchod se státním úřadem spojený, který tudíž nepodlehá přirážkám obecním.

Nález ze dne 26. září 1883 č. 2217., sb. úř. č. 1846.

44) Za příčinou otázky, zdali dřívější rozhodnutí u věci vodní vynešené může býti namítáno nástupci v držení zúčastněné usedlosti, pokládal správní dvůr soudní za závažnou okolnost, bylo-li rozhodnutí dotčené zapsáno v knihu vodní.

Nález ze dne 11. října 1883 č. 2324., sb. č. 1864.

45) Jelikož veřejná společnost obchodní jest samostatnou osobností právnickou (?), přísluší firmě společnosti jako takové právo voliti do zastupitelstva obecního, třeba mimo to jednotliví společníci byli voliči na základě placení daně z jmění do společenství nenáležejícího.

Nález ze dne 18. října 1883 č. 2374., sb. č. 1874.

46) Majitel domu, od daně činžovní osvobozeného, budiž při sestavení seznamu voličů obecních vřaděn dle daně jemu v skutku k placení předepsané a nikoliv dle ideální daně, kterou by, nehledíc k osvobození, z domu náleželo platiti. Třeba tato ideální daň byla základem vyměření přirážek obecních, jest přece na zřeteli míti, že toliko daně zeměpanské jsou základem při sestavování seznamu voličů obecních.

Nález ze dne 18. října 1883 č. 2375., sb. č. 1875.

47) Platnost ustanovení §. 10. ob. z. obč. o vyloučení obyčeje jakožto pramene právního i pro obor práva veřejného opět uznána.

Nález ze dne 25. října 1883 č. 2428., sb. č; 1883.

48) Ve smlouvě trhové bylo ustanoveno, že část pohledávky trhové ceny pominula kompensací. Předepsání zvláštního poplatku z této stipulace bylo uznáno za neodůvodněné, poněvadž kompensace nastává dle §. 1438. ob. z. obč. ipso jure a uznání této skutečnosti ve smlouvě trhové nemůže býti předmětem poplatku.

Nález ze dne 30. října 1883 č. 2454., sb. č. 1888.

49) Po zrušení generálních seminářů nelze theologické ústavy vyučovací jednotlivých diöces mimo university zřízené pokládati za veřejné ústavy vyučovací a nelze tudíž také za to míti, že definitivně zřízení učitelé při těchto ústavech nabývají v obci, kde jim jest působiti, práva domovského ve smyslu §. 10. zák. ze dne 3. října 1863.

Nález ze dne 31. října 1883 č. 2497., sb. č. 1890.

50) Též odůvodnění reklamace musí podáno býti ve lhůtě k podání reklamace určené. Pozdější popření okolnosti pro vřadění voliče důležité sluší pokládati za novou reklamaci.

Nález ze dne 19. října 1883 č. 2376., sb. č. 1876.

51) Je-li realita v spoludržení manželů, má dle ř. v. v obcích muž vykonávati volební právo, a zmocnění se strany manželky tu zapotřebí není, aniž jeho vůbec lze připustiti.

Nález ze dne 19. října 1883 č. 2377., sb. č. 1877.

Denník.

K novelle knihovního zákona ze dne 23. května 1883 č. 82. ř. z. C. k. vrchní soud zemský v Praze sdělil dne 30. června 1884 pod č. 17210. podřízeným soudům vysvětlivky o užívání zákona ze dne 23. května 1883 č. 82. (jímž částečně změněny §§. 74. a 76. knih. zák.), z nichž některé uvádíme: §. 1. Význam: „Breite von höchstens 20 Meter“ naznačuje kratší stranu pravoúhelníku (naproti délce jeho), a výměra ta platí pro celou parcelu, kteráž se děliti má, nikoliv pro ten dílec. Výraz: „autorisirter Privattechniker“ obsahuje též civilní geometry. Situační plány, zhotovené od obyčejných stavitelů neb znalců, kteří nejsou jmenováni v §. 1. vyhlášky c. k. náměstnictví pro Čechy ze dne 21. prosince 1860 č. 65569. (č. 1. zem. zák. roku 1861), nestačí.

§. 2. Odstavec o knihovních zápisech, pro kteréž základem jest projednání pozůstalosti, týká se vkladu všech práv věcných (i výmazů), ale záznamy (praenotace) se z moci úřadní neprovádí, poněvadž zákonodárce nechtěl knihovní pořádek zdržovati prozatímními zápisy, jež by se teprvé ospravedlňovati měly.

Po projednání pozůstalosti má se při vkladech z moci úřadní hleděti též k závazkům dle §. 97. knih. zákona vymíněným.

O vklad práv z odevzdací listiny plynoucích má se pečovati, byť jen pohledávka hypothekární v pozůstalosti byla a dědicům třeba zletilým se odevzdala.

Dle §§. 9., 18., 149., 174. cís. patentu ze dne 9. srpna 1854 č. 208. ř. z. je odevzdání pozůstalosti právoplatným (pokud stížnost podána nebyla), 15. dne po dodání listiny odevzdací dědicovi. Soudům není dovoleno, aby se sprostily svých povinností ku vkladům práv věcných, dávajíce věděti účastníkům, že (po uplynutí lhůty) ustanoví se opatrovník ku provedení knihovního převodu.

Lhůta šestinedělní ku vkladu odevzdací listiny (nikoliv ale lhůta daná ku předložení předpisů listin) může se dle svědomitého uvážení prodloužiti.

Pořadí knihovního zápisu řídí se dle čísla exh., pod kterým u knihovního soudu do protokolu podacího dán byl po šestinedělní lhůtě spis (protokol neb oznámení) soudního referenta (§. 29. kn. z.).

§. 3. Bernímu úřadu, jemuž oznamuje se povinnost poplatková, dostačí jeden výměr o převodech práv a jeho věcí jest, aby katastrálnímu úředníkovi (geometrovi) dal věděti o zápisech, které se týkají uvedení berního katastru do srovnalosti s knihou pozemkovou.

Lhůty pro stížnosti (na vyřízení dle toho zákona vydaná) řídí se dle zákona ze dne 25. července 1871 čís. 95. ř. z.

S.

Porady o reformě soudního řízení ve věcech civilních. V ministeriu práv děly se minulé dni za předsedání J. Exc. p. ministra práv porady o některých zásadách budoucí reformy soudního řízení. Enquêty zúčastnilo se kromě čtyř vyšších úředníkův ministeriálních k pozvání ministrovu deset vynikajících právníků praktických, mezi nimi J. Exc. p. senátní praesident nejv. soudu dr. Karel Habětínek, předseda české advokátní komory p. dr. Jos. Tragy a říšský poslanec a advokát p. dr. Jos. Fandrlík. V prvním sezení dne 22. října 1884 odbývaném jednalo se o zřízení okresních soudů sborových a enquêta velikou většinou vyslovila se proti zřízení těchto soudů, žádajíc spíše, aby tu, kde okrsky nynějších soudů sborových jeví se příliš rozsáhlými, zřízením nových soudů sborových ve větších městech náprava se stala. V sezeních následujících jednalo se o vnitřní organisaci týchž soudův; další ta porada prohlášena však důvěrnou.

Publikace statistické. Statistická komisse král. hl. města Prahy a spojených obcí vydala právě statistickou knížku král. hlavního města Prahy s Vyšehradem a spojených s městskou statistickou komissí obcí Holešovice-Buben, Karlína, Smíchova, Král. Vinohradů a Žižkova za rok 1882, jež obsahuje přehojný statistický materiál všech oborů obecní správy dotčených měst se týkající, redakcí řiditele městské statistické kanceláře p. Josefa Erbena vzorně i přehledně sestavený. — Další zejmena pro právníky důležitou publikací jest spis „Die Ergebnisse des Concursverfahrens in den im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern im Jahre 1882. Bearbeitet im k. k. Justizministerium.“ Sdělujeme z ní na ukázku některá dáta, týkající se konkursní agendy soudů v obvodu vrchních soudů v Praze a v Brně,

při čemž k vůli stručnosti uvádíme jako základ dáta pražská, dáta brněnská pak v závorce. Ukončeno bylo roku 1882 celkem 331 (114) konkursů, z nichž bylo 100 (43) kupeckých. Za prozatímní správce bylo zřízeno 299 (99) advokátů, 25 (11) notářů a 7 (4) osob jiných; za definitivní správce zřízeno 249 (97) advokátů, 17 (8) notářů a 32 (6) osob jiných. Suma inventovaných aktiv obnášela 6,730.037 (1,970.627) zlatých, suma uznaných pohledávek konkursních věřitelů 7,537.373 (4,712.831) zlatých; věřitelům bylo vyplaceno 1,008.956 (464.418) zl. Dividenda konkursních věřitelů obnášela v 51 (26) případech do 10%, v 68 (29) případech od 10 do 25%, v 37 (14) případech od 25 do 50% a v 5 (4) případech přes 50%. Útraty konkursní obnášely celkem 255.251 (106.475) zl., z nichžto vypadá na odměnu správců konk. podstaty 124.826 (69.694) zl., na inventuru 20.416 (7.240) zl. a na realisování masy 110.009 (29.541) zl.

Knihopis. Sbírky „Österreichische Eisenbahngesetze", již vydává nákladem firmy Manzovy pan dr. Viktor Röll, vyšel sešit šestý a sedmý, jimiž dospěla sbírka k oddělení 19., jednajícímu o sazbách železničních. — Nákladem téže firmy Manzovy vyšel třetí sešit sbírky „Verwaltungsgerichtshofs-Erkenntnisse nach §. 6. des Gesetzes vom 22. Oktober 1875", obsahující nálezy správním dvorem soudním v letech 1881 a 1882 vynesené, jimiž, aniž by bylo předcházelo řízení ústní, rozhodnutí správní zrušena byla pro nedostatky řízení provedeného. Sbírka tato doplňuje vhodně známou sbírku nálezů správního dvoru soudního, po provedeném řízení ústním vynesených. — K spisu „Die Concursordnung erläutert durch die Spruchpraxis", který nákladem universitního knihkupectví Alfreda Höldera ve Vídni vydal r. 1882 p. dr. Ant. Riehl, advokát v Novém Městě Vídeňském, vyšel právě nákladem tímže sešit dodatečný, obsahující nálezy v oboru řízení konkursního od vydání původního spisu až do nejnovější doby vynesené. I tento dodatek jest za spolupůsobení p. dra. Bedř. Pacáka, advokáta na Horách Kutných, a p. dra. Karla Stromengera, advokáta ve Lvově, pečlivě uspořádán, při čemž, jak v dílu základním, přihlédnuto stejnou měrou k nálezům ve slovanských časopisech uveřejněným. Spis takto doplněný bude zajisté mnohým praktikům vítanou pomůckou. — Pan c. k. místodržitelský rada a zdravotní referent při místodržitelství v Brně dr. Emanuel Kusý sestavil příruční vydání zákonů v oboru zdravotním na Moravě platných pod nápisem: „Zákony a nařízení o zdravotní organisaci na Moravě", kteréž i právníkům dobře může posloužiti. Čistý výtěžek spisu, jehož cena obnáší 60 kr., věnován jest účelu dobročinnému.

Úmrtí. Dne 11. října 1884 zemřel v Solnohradě smrtí nenadálou p. Josef Laad, c. k. radní českého vrchního soudu zemského. Zvěčnělý požíval jakožto bystrý právník a svědomitý soudce pověsti nejlepší, byl povaha ryzí a ušlechtilá a — což v širších kruzích málo známo — veliký dobrodinec chudých studentův. Vděčná mu budiž paměť.

C. k. zkušební komisse pro theor. státní zkoušky v Praze. Členem komisse odboru judiciálního jmenován p. dr. Otto Frankl, soukr. docent něm. university v Praze.

Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie v měsíci říjnu 1884.

I. Ve stavu advokátů. Nastoupili pp.: dr. Milde Ottokar v král. Vinohradech; dr. Zadina Čeněk v Přelouči; dr. Lederer Julius v Mostu. — Přesídlení oznámil: p. dr. Kaufmann Frant. z Mostu do Kaplic.

II. Ve stavu kandidátů. 1) Nastoupili pp.: Dr. Kutschera Oskar rytíř Woborský u dra. rytíře Rilke v Praze; Sýkora František u dra. Melcherse ve Vodňanech; dr. Knötgen Viktor u dra Golitschka z Elbwartů v Litoměřicích. 2) Přestoupili pp.: Dr. Bureš Vladimír od dra. Golitschka z Elbwartů v Litoměřicích k dru. Osbornému v Praze; dr. Kopperl Zikmund od dra. Franka v Praze k dru. Tobischovi v Bilině; dr. Hamburger Alfred od dra. Adolfa Lichtensterna v Praze k dru. Frankovi v Praze; dr. Jedlička Ondřej od dra. Eugena Eiselta k advokátu Pippichovi v Chrudimi; dr. Schuster František od dra. Schmidta v Loktu k dru. Bischoffovi ve Falkenavě; dr. Dressler Antonín od dra. Jelínka k dru. Dvořákovi v Náchodě. 3) Vystoupili pp.: Dr. Mareš Leopold od dra. Hrdličky v Praze; dr. Piskáček Jan od dra Schürera v Ml. Boleslavi.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp. rada z. s. Jan Barták v Olomouci radou vrchního s. z.; okr. soudce v Německém Brodě Václav Melichar radou z. s. v Jičíně; okr. soudce Antonín Kurz v Aši radou z. s. v Chrudimi; náměstek státního zástupce dr. Josef Schneider-Svoboda v Praze radou zem. s. v Kutné Hoře; radní sekr. obchod. s. dr. Edvard Tobisch v Praze radou z. s. v Mostě; soudní adj. Karel Blümel v Praze radním sekr. při zem. s. v Praze; soudní adj. Karel Firbas v Praze radním sekr. při kr. soudě v Budějovicích; soudní adj. Alois Křikava v Kutné Hoře radním sekr. při kr. s. v Kutné Hoře; adj. okr. s. dr. Heřman Goldmann v Teplici adj. kr. s. v Litoměřicích; adj. okr. s. Alois Baumgartner v Klatovech adj. kr. s. v Písku; adj. okr. s. Antonín Štěpánek v Trutnově adj. kr. s. v Jičíně a ausk. Josef Kahler adj. okr. s. v Benátkách.

Oprava zákona o hospodářských záložnách okresních.

Napsal **dr. Albín Bráf.**

Nejnovějším usnešením sněmu království českého změněna byla některá ustanovení zákona ze dne 22. března 1882 č. 26. z. z. Není účelem této úvahy vykládati a probírati ony změny vyhovující v podstatě nejnaléhavějším přáním vysloveným ze strany interessentů samých. Jsouť ze zpráv časopisů asi dostatečně známy. Zde běží spíše o to, abychom posoudili povahu nynější opravy vzhledem k věcem, kteréž tentokráte ještě zůstati musily mimo rámec její.

Celý vývoj oněch záložen, které vznikly z někdejších kontribučenských fondů obilních i fondů peněžních z nich povstalých, ovládán jest jistým konservatismem, který jen krok za krokem ustupoval požadavkům času a poměrů, což se vysvětluje především z toho, že již staré fondy kontribučenské neměly povahu podniků soukromých, nýbrž ústavů veřejných, z jejichž zachování a prospívání organové správní zodpovědnými se pokládali. Protože pak dotčená jejich povaha jim i později zachována, byly všecky další změny, kterým nátlakem poměrů nezbytně podrobeny byly, provázeny pochopitelnou úzkostlivostí zákonodárcovou před radikalnějšími kroky. Bývalé kontribučenské fondy vznikly v době, která ještě poměrně hluboko tkvěla v poměrech hospodářství naturalního, a za právních řádů, kterých proměna po známých politických a socialních převratech dovršena teprve průběhem posledních desítiletí. Tu pojednou se vidělo, že v nových poměrech hospodářských staré fondy kontribučenské i četné předpisy k nim se vztahující staly se nepraktickými. První krok ke přizpůsobení jich novým poměrům stal se zákony zemskými ze dne 9. července

1863 č. 45. z. z. a ze dne 6. srpna 1864 č. 28. z. z.[1]). Zákonodárce snažil se značné jmění starých kontribučenských fondů zachovati a upravením peněžnímu hospodářství nové doby přiměřeným služebnými je učiniti úvěrním potřebám rolnictva. Avšak v obojím směru ostýchal se z příčin naznačených odchýliti se nějak podstatně od základů dosavadní organisace. Proto zůstaly podíly účastníků nerozlučně vázány na pozemky jejich a poskytování půjček — obmezeno jsouc na způsoby zcela určité, zákonem vytknuté (§. 11. a násl. zák. z 6. srpna 1864) — mělo, jako druhdy při fondech kontribučenských, jediný pramen: vlastní fond záložny. Tím tedy podstatně se líšily nové záložny v počátcích svých od obvyklých forem ústavů úvěrních. Nebylyť prostředkovatelkami úvěru, které nejenom úvěr poskytují, nýbrž též běřou (přijímajíce vklady, vydávajíce obligace své a pod.), aby tím vydatněji poskytovati mohly. Ony daly se spíše přirovnati soukromníku, jenž toliko vlastní jmění rozpoučí. I bylo toto obmezení tím osudnější, že i místní objem bývalých fondů byl v celku při nových záložnách zachován. Zákon sice dopouštěl (§. 25. z. z r. 1864) sloučení záložen, ale nikterak k němu nenutil, ani nepobízel. Účinek brzo se objevil. Z výkazu podaného sněmu českému r. 1878[2]) vysvítá, že koncem r. 1876 čítalo se v Čechách 894 záložen s celkovým jměním 8,976.302 zl., ale mezi nimi bylo 444 — tedy bez mála 50% — takových, jejichž jmění nepřesahovalo obnos 5000 zl., ba z těchto zase plná pětina (90) měla fondy jenom až nejvýše do 1000 zl. Jsouce nad to, jak řečeno, při poskytování půjček na své jmění obmezeny, nemohly účelu svému — sloužiti úvěrním potřebám rolnictva — nikterak platně vyhověti v době, kde tyto potřeby nápadně rostly. Přirozeným způsobem tedy jiné, nové tvary úvěrních ústavů na základě svobodného spolčení vzniklé musily nedostatku tomu odpomoci, kdežto záložny z kontribučenských fondů utvořené nebyly schopny k životu následkem obmezení, která jim konservativný duch zákonodárcův byl uložil. I tak není divu, že záhy objevují se snahy po opravě, snahy k tomu směřující, aby značný poměrně kapitál záložen kontribučenských způsobem účinnějším byl zužitkován pro účely jemu dané. Po mnohých

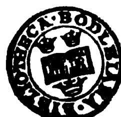
[1]) O tom, kterak tyto zákony povstaly, o původních návrzích i jednáních o nich srov. Škardův „Výklad zákonů pro král. Č. o záložnách hospodářských“ atd. (V Praze 1865).

[2]) Zpráva zemsk. výboru č. 228. sněm. 1878.

návrzích různého druhu došlo konečně k opravě z roku 1882. Avšak i tato oprava zůstala z příčiny výše naznačené jen polovičatou. Stályť proti sobě dva směry: jedni zasazovali se o to, aby se záložnám volnější působiště poskytlo co do přijímání vkladů a poskytování úvěru, aby z nich v skutku byly vydatné prostředkovatelky úvěru pro rolníka; druzí — a to byly hlavně organy vládní — majíce na zřeteli onen veřejný charakter záložen, opírali se všem změnám volnosť jednání po mínění jejich příliš rozšiřujícím. Novým zákonem (z 22. března 1882 č. 26. z. z.) docíleno tudíž sice sloučení malých záložen ve větší, okresní, takže průměrný obnos kmenového jmění jedné záložny z 10.040 zl. (1876) spojením vzrostl na sumu asi 50.000 zl.,[3]) ale zůstala ještě obmezení dosti citelná týkající se působnosti záložen jakožto prostředkovatelek úvěru a to z obojí stránky tohoto prostředkování, i v příčině přijímání vkladů i v příčině půjček.

Následek pak objevil se nápadně rychle. Ještě nežli většina záložen podle nového zákona se upravila, již ony samy naléhati počaly na změnu těch jeho ustanovení, která se týkají prostředkování úvěru ze stránky aktivní i passivní. V přítomné chvíli pak, ač dosud prý asi šestina všech okresních záložen ustavena není, již změny žádané novellou sněmu českého jsou schváleny. Právo přijímati vklady až do pateronásobného obnosu jmění kmeno-

[3]) Dle statistického přehledu zemským výborem r. 1884 uveřejněného. Tento přehled obsahuje výkazy o 142 okresních záložnách se jměním 7,158.706 zl., a jest arci neúplný, ježto mnohé záložny okresní dosud ustaveny nejsou. Rovněž nejsou v ta čísla zahrnuty záložny, které trvají na půdě zákona ze 6. srpna 1864. Proto v textu jen přibližný obnos 50.000 položen, jakožto zaokrouhlený průměr jevící se při 142 záložnách, o nichž výkazy podány jsou. — I na Moravě stejným časem, jako v Čechách, stal se pokus sloučiti záložny malé v ústavy větší. Jen že moravský návrh z r. 1882 (č. 242. sněm.) nechce sloučení dle celých okresů, nýbrž stanoví v §. 2., že záložny kontribučenské, jejichž jmění méně než 20.000 zl. a takové, jejichž počet účastníků méně než 80 obnáší, sloučiti se mají se sousedními v témže okresu, aby kmenové jmění a počet účastníků dotčených obnosů dosáhly. Podle statistiky připojené čítalo se r. 1882 na Moravě 440 záložen s celkovým jměním $11^1/_2$ mill. zl. Záložen s kmenovým jměním menším 20.000 zl. jest celkem 298, mezi ostatními nalézá se jen skrovný počet takových, které mají méně než 80 účastníků.

[illegible] [illegible] [illegible] zákonem četné změny v zemském [illegible] [illegible], [illegible] vyloučeno i zákazné vydávání půjček hypotekárních zákonem z r. 1882 vyslovené, a tedy s platným vyřizováním §. 12, zase připuštěny. Konečně pak dovoleno, že záložny mohou převzíti zprostředkování půjček od zemské banky hypoteční. Zdá se, že těmito změnami teprve stanou se z okresních záložen hospodářských úvěrní ústavy způsobilé prokázati platné služby malostatkářstvu rolnickému. Zákonodárce možným to učinil tím, že se odhodlal vzdáti se v těch příčinách snahy, aby zachovány byly původní organisační idee, platné druhy při kontribučenských fondech, až dotud pečlivě chráněné. Avšak jedna z oněch původních organisačních ideí dosud plně platí, zbyla jako památka na to, že nynější okresní záložny hospodářské vznikly z někdejších fondů kontribučenských. Kmenové jmění založen skládá se z podílů právně vázaných na pozemky účastníků a od nich nerozlučných. K posouzení tohoto momentu sluší především uvážiti, že v době, kdy vznikly původní ústavy, ze kterých nynější okresní záložny hospodářské se vyvinuly, právní řády pozemků se týkající byly zcela jiné. Trvalá právní vázanost určitých práv neb povinností na jisté pozemky měrou velmi rozsáhlou platila. Právní předpisy o převodech majetku nemovitého mezi živými i mortis causa zabraňovaly drobení statků a půdy. Obé jak známo, se velmi podstatně změnilo. Budiž tu jenom, nehledíc k velikým operacím vyvazovacím poukázáno na zákony zemské ze 26. listopadu 1866 a 20. prosince 1869 týkající se nabývání a užívání pozemků selských i volného nakládání jimi. Hleďme z tohoto stanoviska na poměry podílů v záložnách. Pohříchu nemáme náležitých výkazů z doby dřívější, zvláště z doby bezprostředně po vydání zákonů z r. 1863 a 1864. Statistický přehled vydaný výborem zemským r. 1878 vykazuje koncem roku 1876 175.293 účastníků na kmenovém jmění celkem 8,976.302 zl., takže průměrný podíl účastníka činil 51_{20} zl., k čemuž však za účelem srovnání třeba ještě přičísti reservní fondy (r. 1876: 250.924 zl.) při ustavování se dle zákona z r. 1882 ke kmenovému jmění připojené. Obnáší pak průměrný podíl 52_{83} zl. Naproti tomu vykazuje přehled statistický z roku nynějšího arciť neúplný — při 142 záložnách okresních a 4 trvajících na půdě zákona z roku 1864 celkem 145.669 účastníků a 7,486.494 zl. jmění*), do něhož jsme včítali i reservní fondy

*) 142 záložen okresních, o nichž jsou výkazy podány, má 142.315

posléz uvedených čtyř záložen. Průměrný podíl jednoho účastníka činí tudíž 51.$_{27}$ zl., což arci k úsudku zcela bezpečnému o skutečné míře zmenšení podílů nestačí, ježto nový výkaz jest, jak řečeno, neúplný. Ostatně jest doba mezi koncem r. 1876 a počátkem r. 1884 příliš krátkou, aby účinky pozvolného drobení vlastnictví pozemkového i v účastnických podílech záložen okresních nějak nápadně na jevo vystoupiti mohly. Že dotčené drobení jest faktum[5]), netřeba ani dokládati, a že na poměry účastnických podílů při hospodářských záložnách okresních bez účinku zůstati nemůže, jest na jevě. A právě tento moment vede nás k tomu, abychom číselným poměrům podílů a k pravdě podobnému budoucímu jich vývoji ještě bližší pozornosť věnovali.

Úřadní výkazy neobsahují sice podrobnějších zpráv o podílech, zejména marně se ohlížíme po nějaké jich klassifikaci podle velikosti. Nedostatku tomu bohdá aspoň z části odpomůže statistika, o kterou se pokouší „Jednota záložen v Čechách, na Moravě a ve Slezsku". Již nyní ze skrovného materialu došlého viděti jest, že bude lze na základě této statistiky dospěti k úsudkům platnějším. Máme po ruce zodpověděné dotazníky 18 záložen, které vyplnily rubriku dotazníka obsahující klassifikaci účastníků podle výšky podílů jejich. Z 18555 podílů připadá plných 32% na takové, jež nepřevyšují obnos 20 zl., a jaká jest namnoze skutečná výše jednotlivých podílů do této třídy náležejících, o tom nabudeme světla, když nahlédneme v příslušných výkazech do rubrik, ve kterých udáno jest, kolik u které záložny nejvyšší a kolik nejnižší podíl činí. Tak obnáší u jednotlivých ze záložen uvedených podíl největší a podíl nejmenší: 1859.$_{50}$ zl. — 0.$_{02}$ zl.; 893.$_{43}$ zl. — 0.$_{04}$ zl.; 150.$_{34}$ zl. — 0.$_{04}$ zl.;

účastníků a 7,158.706 zl. jmění, čtyři záložny stojící na půdě zák. z r. 1864 3345 účastníků, 266.854 zl. jmění a 60.934 reserv. fondů. Řídké a skrovné dosud reservní fondy okr. záložen přirosly teprve během r. 1884.

[5]) Výsledky poslední veliké operace katastrové vykazují proti roku 1857 tyto změny v příčině majetku pozemkového: Katastralních archů výměrních („Grundsteuerbogen") v jednotlivých obcích král. českého, což se celkem s počtem vlastníků v těch obcích kryje, bylo r. 1857: 742.935, r. 1883: 966.287, i připadalo na jeden arch plochy dani podrobené r. 1857: 11$_{8}$ jiter, r. 1883: 9 jiter, a čistého výtěžku r. 1857: 70$_{56}$ zl., r. 1883: 52$_{62}$ zl. Obnáší tedy průměrný úbytek plochy na jednoho vlastníka vypadající 23$_{7}$% ! Srov. o tom. Inama-Sternegg, Die definitiven Ergebnisse der Grundsteuerregelung in Österreich (Vídeň 1884) str. 24.

966.$_{54}$ zl. — 0.$_{05}$ zl.; 233 zl. — 0.$_{06}$ zl.; 195 zl. — 0.$_{07}$ zl. atd.; ba jedna vykazuje naproti nejvyššímu podílu 355 zl. nejmenší 0.$_{5}$ kr.! Podílů, jež od takovýchto nepatrných obnosů až nejvýše do 20 zl. sahají, jest — jak uvedeno — nyní již skoro třetina a toto statistické faktum není pro úvahy o dalším vývoji a zdaru hosp. záložen okresních bez vážného významu. I podíl, jenž na př. 20 zl. dosahuje, nemá pro účastníka valného významu. Účastenství jeho na výtěžku jest nepatrné a kapitál není nikterak předmětem disposice jeho. I tak jest na jevě, že aspoň z této stránky majitelé dotčených podílů nemají na zdaru a zkvetu záložny žádného živějšího interessu. Novella sněmem právě schválená sama to doznává, poskytujíc v §. 36. hlasovací právo za podíly přes 20 zl. podle klíče tam udaného výhradně majitelům nejvyšších podílů této kategorie.

Když někdejší fondy kontribučenské vznikly a ještě v době vydání zákonů o záložnách, které z nich utvořiti se měly, platily ve příčině obchodu v pozemcích právní předpisy jiné, nežli nyní. Jimi bylo zároveň zamezeno i přílišné drobení podílů, které za nynejších poměrů nemá více překážek jdouc ruku v ruce s roztříšťováním statků a půdy. Snad nynější reakce, která v kruzích rolnictva se zvedá, způsobí, že zákonodárství alespoň ve příčině dědičné posloupnosti při statcích selských dotčenému roztříšťování jisté meze položí, nicméně plný návrat ke starým řádům jest zajisté nemožný a proto i dalšímu drobení přítrž dokonalá se neučiní. Následek bude tudíž i další dělení podílů záloženských, takže poroste poměrný počet oněch podílů kategorie nejnižší, o němž jsme řekli, že již nyní činí skoro třetinu všech podílů vůbec. Jen mimochodem budiž poukázáno k účetnickým obtížím s tím spojeným (vždyť máme již nyní záložny, u kterých počet takových podílů dosahuje čísla půl druhého tisíce) a k poměrné nákladnosti správy, jež z toho vyplývá, i konečně k obtížím při částečných odprodejích pozemků. Hlavní věcí jest, že poroste neustále počet účastníků, o kterých řečeno bylo, že pro skrovný obnos podílů svých nemají valného interessu na zdaru neb nezdaru podniků, kterých nucenými účastníky jsou. A před takovou budoucnost staví se záložny v okamžiku, kde následkem nynější novelly jejich obchodní risiko značně vzroste. Neboť béřeme-li za základ nynější kmenové jejich jmění jen sumou 8 mill. zl., tedy dopouští §. 13. novelly alespoň možnost, aby závodní své fondy celkem asi 40 milliony cizího jmění (vkladů) rozmnožily.

Řečeno již, že nynější opravou odstraněny jsou zbytky starých obmezení, jež se týkala záložen jakožto úvěrních ústavů a byla snahou zákonodárce i v zákonech z let šedesátých zachována. Vázanosť podílů na určité pozemky zbyla jako jediná památka bývalých zařízení a právě o ní ukazují, tušíme, doklady zde uvedené, že má svou stránku povážlivou. I nescházelo vskutku hlasů, které také v této příčině změny se dovolávaly, žádajíce buď přeměnu hospodářských záložen okresních na společenstva podle zákona z roku 1873, nebo ustanovení, že při odprodejích zůstává podíl vázán na statek kmenový, a jiné ještě věci. Avšak doznati sluší, že přítomná chvíle byla by pro změnu zákona v těchto směrech sotva příznivou, ježto dosud nejsou mnohé záložny ani ještě podle zákona z r. 1882 ustaveny. Avšak časem bude tato změna nutna, bude tím nezbytnější, jestliže se právní normy týkající se obchodu v pozemcích nezmění. Jakým způsobem by provésti se měla, o tom prozatím určité návrhy podati jest nesnadno. Nám zdá se, že by přednosť zasluhovala myšlenka vyslovená již v době příprav k zákonu z r. 1882 a tehdy, pohříchu, nedosti oceněná, aby poznenáhlým výkupem podílů kmenové jmění záložen převedeno bylo ve vlastnictví okresů, takže by hospodářské záložny okresní staly se v pravém slova smyslu podniky veřejnými, kteréž by podle správných intencí zákona z 22. března 1882 sloužily předkem mobilarnímu úvěru rolnictva (crédit agricole) vedle existujícího zvláštního zemského ústavu sloužícího rolnickému úvěru immobilarnímu (crédit foncier). Nynější doba se nebojí více podniků stojících ve vlastnictví korporací práva veřejného, ano z mnohých důvodů závažných jim přeje. Proměnou naznačenou rázem by se odstraniti mohla neshoda, která rozšířeným právem ke přijímání vkladů nynější novellou byla způsobena. Mohouť záložny sice až do pateronásobného obnosu svého jmění kmenového vklady přijímati (§. 13. novelly), však ručí svým věřitelům toliko svým jměním kmenovým a fondem reservním, nyní skoro veskrz zcela nepatrným. Jest na jevě, že to jest moment, který úvěruhodnosti dotčených ústavů valně na podporu nebude.

Praktické případy.

Nexus kausalní při nároku na náhradu škody, když někomu ublíženo bylo na těle. Za jakých okolností přísluší poškozenému nárok na bolestné?

V žalobě na hraběte D. uvádí žalobník Ferdinand J., že žalovaný, u něhož sloužil, jej dne 5. června r. 1879 několikráte tvrdým a těžkým předmětem na temeno hlavy tak silně udeřil, že okamžitě zavrávoral a žalovaného neviděl. Na to že šel k lékaři, který mu nařídil, aby sobě studené obklady dával, avšak lékařské vysvědčení vydati odepřel. Od této doby chřadl prý na těle, nemoha se více ani tělesně ani duševně namáhati.

Dne 28. června 1879 trýznil jej žalovaný znovu po obličeji, následkem čehož bolesti se zvětšily.

Dne 8. října 1879 byl prý ze služby propuštěn, poněvadž pro bolesti v hlavě službu zastávati nemohl, a šel do všeobecné nemocnice do Olomouce k lékaři M., aby se pro porouchané zdraví dal prohlédnouti. Lékař konstatoval prý otřesení mozku, avšak lékařského vysvědčení také nevydal, nýbrž jen přislíbil, že je žalobníkovi pro případ potřeby zašle, a předepsal lék do lékárny dle receptu *H.*

Od té doby, co žalovaný jemu na zdraví ublížil, není prý žalobce k žádné práci schopen, kdežto před tím byl úplně zdráv. Vyhledával prý lékařské pomoci, konal za tím účelem daleké cesty do Olomouce a Vídně, lékaři prý mu však pravili, že namáhání jest marné, a předepsávali mu, aby užil studených obkladů. Na důkaz toho odvolává se na recepty *J.* a *K.* a vysvědčení *L.*

Jelikož žalovaný zdraví jemu vrátiti nemůže, žádá žalobník náhradu za léky 2 zl. 80 kr., útraty cestovní 24 zl. 48 kr., ušlý výdělek od 8. října 1879 až do dne podání žaloby 505 zl. 28 kr., za výdělek, který jemu na dále ujde, 20 zl. měsíčně, a bolestného 1000 zl. O přiměřenosti bolestného nabídnul žalobník důkaz skrze znalce a přísahou oceňovací.

Žalovaný se přiznal, že žalobníkovi dne 5. června a 28. června 1879 po pohlavku dal, poněvadž tento ve službě byl nedbalým a rozkazů žalovaného si nevšímal. Pohlavkem prý žalobníkovi žádné škody nespůsobil, nýbrž jen na cti jemu ublížil, škoda taková nemůže prý však býti základem žaloby na náhradu škody.

Ostatek vykonal prý žalovaný jen domácí kázeň, která jemu proti žalobníkovi jakožto jeho služebníkovi příslušela. Ostatek jest dobrozdáním lékařským (č. 2.) ze dne 19. března 1880 v trestní záležitosti proti žalovanému vydaným dokázáno, že u žalobníka ani tělesné poškození vůbec, ani souvislost jeho domnělé nemoci s nějakým poraněním zjistiti se nedá.

C. k. kraj. soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 31. října 1882 č. 4931. žalobu naprosto zamítnul.

Příčiny.

Žalobník odvozuje nárok na náhradu škody z poškození na těle, které žalovaný jemu spůsobil (§. 1325. ob. zák. obč.), musí dokázati:

1) bezprávné jednání žalovaného;
2) že žalobníkovi následkem tohoto jednání na těle ublíženo bylo a
3) výši žádané náhrady.

Co se týče bezprávního jednání, tvrdí žalobník, že jej žalovaný dne 5. a 28. června 1879 trýznil, a žalovaný sám se přiznává, že žalobníkovi pro zanedbávání služby v ony jmenované dni dal po pohlavku, tvrdí však, že užíval jen práva domácí kázně, ježto jemu proti žalobníkovi příslušela, a že jednání toto bylo docela zákonné.

Avšak náhled žalovaného jest patrně mylný. Dokáže-li žalobník, že následkem jednání žalovaného utrpěl škodu na těle, a tedy překročil žalovaný meze právem jemu příslušící domácí kázně, jest žalovaný povinen, nahraditi škodu z toho vzešlou.

Ve směru tomto tvrdí žalobník, že následkem poškození žalovaným jemu spůsobeného, utrpěl ochromení mozku, zraku a sluchu na levé straně hlavy, že od té doby trpí bolesti v hlavě, v uších a očích a že k žádné práci více schopen není, a odvolává se na důkaz svědecký jednak o té okolnosti, že hned po utrpeném trýznění dne 5. června 1879 spěchal o lékařskou pomoc, pak také o okolnosti té, že před 5. červnem 1879 byl úplně zdráv, od té doby však na těle chřadl; předložil dále na důkaz nemoci recepty (*H.*, *J.*, *K.*), jež mu lékaři byli předepsali, a konečně vysvědčení *L.* na důkaz toho, že od 31. ledna až do 8. února 1881 ve všeob. nemocnici ošetřován byl, a uložil konečně žalovanému o všech okolnostech zápornou přísahu.

Avšak všecky tyto důkazy nejsou dostatečny, aby jimi prokázáno bylo, že žalobník skutečně ublížení na těle utrpěl, a že ublížení spůsobeno bylo žalovaným.

Jelikož žalobník se neodvolává na svědectví lékařů, kteří jej prohlíželi a léčili, jsou okolnosti, které vedení svědci dokázati mají, bez všeliké váhy.

Přiloženými recepty a vysvědčením *L.* nelze dokázati, že žalovaný skutečně takovou újmu na svém zdraví utrpěl, jak tvrdí, a přísahu, má-li se jí dokázati nemoc žalobníkova a její příčiny, připustiti nelze, poněvadž jen odborným znalcům přísluší posuzovati, zdali tu nějaká nemoc jest, a které jsou její příčiny, kteréžto okolnosti člověk obyčejný pozorovati a posouditi s to není.

Žalobník nabídl sice, však teprve v replice, důkaz znalecký o tom, že jeho nemoc povstala následkem ublížení žalovaným jemu spůsobeného, a naznačil jej jakožto protidůkaz proti dobrozdání č. 2., na které se žalovaný odvolává.

V rozepři o náhradu škody z nedovoleného jednání není žalovaný povinen dokázati, že žalobníkovi neublížil, naopak musí žalobník dokázati souvislost bezprávného jednání se škodou povstalou. Důkaz tento bylo však dle §. 3. ob. ř. s. podati již v žalobě, a poněvadž žalovaný proti důkazu v replice nabídnutému se opřel, nebylo dle §. 47. ob. ř. s. lze na důkaz tento bráti ohled.

Proto že žalobník neprovedl důkaz, že jednáním žalovaného škodu na těle utrpěl, nebylo také uznáno na výši škody nabídnuté. Neb nelze ani přisvědčiti k otázce, zdali žalobníkovi nepřísluší alespoň přiměřená náhrada za bolesti následkem jednání žalovaným doznaného.

Dle §. 1325. ob. z. obč. přísluší nárok na náhradu za bolesti jen v případě ublížení na těle, t. j. takového poškození, z kterého poškozený újmu na svém zdraví utrpěl, nikoliv v případě nepatrného ublížení.

Na odvolání žalobníkovo potvrdil c. k. mor.-sl. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 29. prosince 1882 č. 12579. rozsudek první stolice, až na výrok o náhradě bolestného, v ohledu tomto však rozsudek změnil a přisoudil žalobníkovi bolestného 40 zl.

Důvody.

Rozsudek prvního soudce jest, vyjma výrok, jímž žádost na zaplacení bolestného úplně byla zamítnuta, důvody věci a zákonu odpovídajícími ospravedlněn, poněvadž kausalní souvislost mezi

domnělým zlým nakládáním se strany žalovaného a nemocí žalobcovou a jejími následky nyní dokázati nelze, jelikož žalobník opominul zaopatřiti sobě vysvědčení lékařské hned po utrpeném ublížení, což též dobrozdáním znalců (příl. č. 2. odpovědi) nade vši pochybnost zjištěno jest.

Aby se vyhnulo zbytečnému opakování, poukazuje se na příčiny prvního soudce a to tím více, any ve stížnosti žádné okolnosti uvedeny nebyly, jež by potřeba byla zvláště vyvraceti.

Budiž jen podotknuto, že na důkaz znalecký ani tehdy, kdyby nebyl nedovolenou novotou, uznati by se nemohlo, poněvadž se jemu potřebného podkladu, totiž lékařského nálezu hned po domnělém zlém nakládání sepsaného, nedostává.

Jinak jest tomu však s nárokem na zaplacení bolestného, neb dle §. 1325. ob. z. obč. není právo na náhradu škody tělesným poškozením spůsobené podmíněno odsouzením před soudem trestním, a má dle toho §. ten, jenž jiného na těle poranil, poškozenému zaplatiti přiměřené bolestné. Zákon také nežádá, aby s tělesným poškozením spojeny byly viditelné známky, což by také duchu zákona odporovalo, any bolesti viditelnými známkami nevyhnutelně podmíněny nejsou a bolestné právě jen ekvivalentem utrpených bolestí jest.

Žalovaný přiznal se, že žalobníkovi dvakráte v krátké době po sobě a sice dne 5. a dne 28. června 1879 po každé pro pouhou nedbalost dal po pohlavku. Že k tomu žalovaný jako služební pán oprávněn nebyl, odůvodnil již první soudce, naopak jeví se jednání toto takovým, jaké dle §. 496. tr. z. trestati se má a tím také právo žalobníkovo na náhradu bolestného odůvodněno jest.

Co se však týká výše toho nároku 1000 zl., nedostává se mu skutečného základu. Neb prudkost políčků a následky jejich na základě sporných spisů posouditi nelze, a poněvadž zvláštní kvalifikace prokázána není, musí se náhrada za bolesti jimi spůsobené dle všeobecného zvyku s ohledem na sociální postavení žalovaného vyměřiti, a vzhledem k těmto okolnostem jest obnos 40 zl. přiměřenou náhradou a není zapotřebí, aby výše její ještě přísahou oceňovací byla potvrzena.

Mimořádnou stínost dovolací c. k. nejvyšší soud zamítnul.

Důvody.

C. k. vrchní soud zemský potvrdil rozsudek první stolice, pokud jím žalobník se svým nárokem na zaplacení 2 zl. 80 kr.

za léky, 24 zl. 48 kr. za útraty cestovní, 505 zl. 28 kr. za ušlý výdělek až do dne podání žaloby a 20 zl. měsíčně za výdělek, který jemu budoucně ujde, odmítnut byl, změnil však rozsudek ve prospěch žalobníka v tom směru, že jemu místo žádaného bolestného 1000 zl., prvním soudcem též bezvýminečně zamítnutého, částku 40 zl. přisoudil.

Stížnost na rozhodnutí vrchního soudu jest tedy v každém ohledu stížností mimořádnou, jelikož žalobce rozhodnutí podle nároku žalobního, po případě připuštění důkazu svědeckého a znaleckého aneb alespoň zvýšení přiřknuté náhrady za vytrpené bolesti se domáhá.

Jedná se tedy jediné o to, zdali jsou tu podmínky dv. dekr. ze dne 15. února 1833 č. 2593., aby rozsudky nižších soudů ve prospěch žalobníkův změněny býti mohly. To se však musí popříti, neb žalobník sám netvrdil, že zmatek nějaký tu jest, avšak ani patrné bezpráví v rozhodnutích prvních stolic shledati nelze, jelikož odůvodněno bylo, proč důkazy nebyly připuštěny a proč nebylo uznáno podle žaloby.

Vzhledem na základ, na kterém vrchní soud přiřknul bolestného 40 zl., nelze toto zvýšiti.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 1. května 1883 č. 4626.

—a.

Jest vlastník nemovitosti pro pohledávku jako vedlejší vložka zastavené, zaplatí-li věřiteli za osobního dlužníka, dle §. 1422. ob. zák. obč. oprávněn, po věřiteli postupní listinu žádati, a nevyhoví-li věřitel, pohledávanou částku u soudu složiti?

Na základě odevzdací listiny po Václavu Kopeckém, vydané dne 6. července 1861 č. 12332., jest na půlláně č. pop. 5. v Židenicích (totiž: č. parc. 5/2 obydlí a hospodářské stavení, č. parc. 38/1 domácí zahrada, č. parc. 439. pole „široké",) v knih. vložce 5. v Židenicích, manželům Václavu a Marii Kopeckým patřícím, jako ve vložce hlavní, pak na pozemku č. parc. 824. poli „pod boží mukou" v Židenicích, vl. č. 292., manželům Antonínu a Františce Lenhartovým patřícím, jako ve vložce vedlejší vloženo právo zástavní pro dědičný podíl 298 zl. s 5% úroky, po čtvrtletní výpovědi splatný, k rukoum Eleonory Kopecké, výměnkářky v Židenicích,

která tento svůj podíl manželům Václavu a Marii Kopeckým jako osobním a hypotekárním dlužníkům, a manželům Antonínu a Františce Lenhartovým, jako knihovním vlastníkům pozemku parc. č. 824. dne 28. března 1883 do 10. července 1883 vypověděla.

Manželé Antonín a Františka Lenhartovi koupili trhovou smlouvou učiněnou dne 14. dubna 1872 pozemek č. parc. 824. o 527□° od půllánu č. parc. 5. v Židenicích, od něhož též odloučen a do vložky č. 292 vložen byl; nepřevzali smlouvou uvedenou žádných knihovních dluhů, ježto pole beze všech dluhů a břemen jim prodáno bylo, a prodávatelé se jako osobní a hypotekární dlužníci k depuraci oněch 298 zl. zavázali, následkem čehož toto zástupci Kopecké vzkázali, zároveň k zaplacení podílu se nabídli a žádali, poněvadž za manžele Václava a Marii Kopecké platiti musejí, po Eleonoře Kopecké vkladnou postupní listinu o onom podílu dle §. 1422. ob. zák. obč. Bylo jim však záporně odpověděno, pročež dle §. 1425. ob. zák. obč. s důvodem se obávajíce, že by v případu placení na pouhou kvitanci přišli o právo zástavní pro podíl, který patrně za osobní dlužníky platí, na půlláně č. 5. v Židenicích vložené, což vzhledem k tomu, že tato usedlost předlužena jest, velké má důležitosti, složili k soudu pro Eleonoru Kopeckou onen podíl 298 zl. a 3leté 5% úroky 44 zl. 70 kr., úhrnem 342 zl. 70 kr.

Na to titéž manželé podali žalobu 10. července 1883 pod č. 30363. a žádají vzhledem k výš uvedeným okolnostem, by se po skončeném ústním řádném pře líčení uznalo za právo: I. že právem složili žalobci v soudní uschování sumu 342 zl. 70 kr. jako podíl Eleonory Kopecké z odevzdací listiny po Václavu Kopeckém ze dne 6. července 1861 č. 12332. pro ni na půlláně č. 5. v Židenicích jako ve vložce hlavní a na pozemku žalobcům patřícím parc. č. 824. poli „pod boží mukou“ v Židenicích jako ve vložce vedlejší zástavním právem zjištěný, 298 zl. a 5% úroky za 3 leta od 10. července 1883 nazpět 44 zl. 70 kr. k rukoum Eleonory Kopecké k vydání za vkladnou postupní listinu na tento podíl s 3letými 5% úroky od 10. července 1883 zpět počítajíc a zástavní právo pro podíl ten vložené anebo za výkaz o vydání listiny takové; II. že Eleonora Kopecká jest povinna, toto pod I. vytknuté složení za správné uznati a ve 14 dnech žalobcům vydati vkladnou postupní listinu na podíl 298 zl. s 5% úroky za tři roky od 10. července 1883 zpět počítajíc a na právo zástavní pro, týž podíl jak uvedeno, vložené, an jinak na základě rozsudku o této ža-

lobě vydaného pořadem exekuce vložen býti má převod práva zástavního pro podíl Eleonory Kopecké v odstavci I. uvedený na usedlost č. 5. v Židenicích jako hlavní a na pozemek p. č. 824. téžtam jako vedlejší vložku, jinak by se na ni právo vedlo.

Žaloba tato byla rozsudkem c. k. m. d. civilního okresního soudu v Brně daného dne 25. května 1883 pod č. 36746. zamítnuta z následujících

důvodů:

Rozhodnou otázkou jest, zdali jsou žalobcové oprávněni *a)* vydání zmíněné postupní listiny po žalované požadovati a *b)* podíl žalované 298 zl. s příslušenstvím u soudu složiti.

Žalobcové chtěli zaplatiti žalované složený obnos za to, že jim svá práva odstoupí, totiž, že jim odstoupí postupní listinou vkladnou onen svůj podíl 298 zl. s přísl., avšak žalovaná k odstoupení těchto práv povinna není; neboť §. 1422. ob. zák. obč., na který se žalobcové odvolávají, ustanovuje, že „můželi a chce-li kdo jiný na místě dlužníka s vůlí a vědomím jeho dle míry závazku učiněného zaplatiti, povinen jest věřitel, toto přijmouti a plátci právo své postoupiti“.

Avšak žalující manželé nejsou „kdo jiný“ ve smyslu onoho článku, nýbrž oni jsou dlužníky žalované, ovšem ne osobními, avšak hypotekárními.

Zaplatí-li tedy tito žalované dlužnou pohledávku, tu jest táž dle §. 1369. ob. zák. obč. povinna, učiniti, aby sobě mohli závazek svůj z hypotekárních kněh vymazati, k čemuž žalovaná ochotna byla; ježto však žalobcové žádali na ní, k čemuž podle zákona povinna není, a poněvadž jí nenabízeli zaplacení její pohledávky řádně, nebyli oprávněni, pro ni onen podíl 298 zl. s přísl. u soudu složiti.

K appellaci žalobců změnil c. k. m.-sl. vrchní soud zemský v Brně rozsudek první stolice a dal žalobě průchod z následujících

příčin:

Těžiště této rozepře tvoří právní otázka, zda vzhledem ku stavu věci a ku zákonům žalobcové oprávněni jsou, opírajíce se o §. 1422. ob. z. obč. po žalované postupní listinu podílu 298 zl. s přísl. ku jí placení nabídnutého žádati.

První soudce popřel tuto otázku nepokládaje žalobce za třetí od dlužníka rozdílnou osobu, nýbrž za dlužníka sama. Avšak

k této otázce přisvědčiti dlužno, neboť ten, kdo přejetím nemovitosti dle §. 443. ob. zák. obč. i břemena na této nemovitosti vězíc přejímá, naznačuje se sice všeobecně nejen dle obecního spůsobuí mluvy, nýbrž též dle právnického názvosloví k rozdílu od vlastního osobního dlužníka „knihovním dlužníkem"; na vzdor tomu nelze jej za dlužníka ve vlastním a přísném smyslu slova pokládati, poněvadž pro svou osobu ničeho nedluhuje, nýbrž jen jako držitel nemovitosti pro cizí dluh zastavené sobě líbiti nechati musí, když zástavní věřitel práva jemu dle §. 461. ob. z. obč. příslušícího užívá a své uspokojení z dražby této hypotéky hledá.

Jakož knihovní věřitel od knihovního dlužníka zaplacení pohledávky nikoliv pohrozením exekucí vůbec, nýbrž jen exekucí na nemovitost proto zastavenou žádati může, rovněž neručí knihovní dlužník, ať věřitel z tržní ceny hypotéky zaplacení dojde, čili nic, nikdy svou osobou a svým ostatním jměním za placení tohoto dluhu.

Jinak jest tomu při vlastních bezprostředních a osobních dlužnících. Tohoto rozdílu mezi vlastním dlužníkem a pouhým držitelem za cizí dluh zastavené věci přidržel se zákon v §. 466. ob. z. obč. jakož i v §. 2. min. nař. daného dne 19. září 1860 č. 212. ř. zák. přesně a naznačil jen onoho za dlužníka vůbec, kdežto pouhý knihovní dluh nepokládá za dluh držitele zastavené věci, nýbrž za cizí, za dluh třetího, z čehož následuje, že, když tento dluh onoho třetího zaplatí, týž i oprávněn jest, práva jemu dle §. 1422. ob. z. obč. příslušícího užíti.

V přítomném případě jest Václav Kopecký ten, jemuž odevzdací listinou ze dne 6. července 1861 č. 12332 povinnost ku zaplacení podílu, o nějž tu běží, Eleonoře Kopecké uložena byla.

On jest vlastním, bezprostředním a osobním dlužníkem, kdežto žalobcové toliko držiteli jedné části nemovitosti č. 5. v Židenicích, pro dluh Václava Kopeckého zastavené, se stali.

Podle toho měl by Václav Kopecký i tehdy, kdyby Eleonora Kopecká, vykonávajíc své právo zástavní žalobou a exekucí z pozemku č. 824. pro tento podíl spoluzastaveného se byla zaplacena učinila, ve své vlastnosti jako osobní dlužník tento dluh v poslední řadě zaplatiti, pokud se týče žalobníkům za něho zaplacený obnos nahraditi.

K této náhradě jest on dle §. 1358. ob. zák. obč. tím spíše povinen, poněvadž on a jeho manželka parcelu čís. 824. žalujícím manželům prostou tohoto břemena prodali a k jejímu depurování

dle smlouvy zařízení jest, kterým zaplacením tohoto dluhu se strany žalobců nemovitost č. 5. jako hlavní vložka onoho břemena sproštěna byla, ačkoliv tento dluh nikoli od manželů Kopeckých, nýbrž od žalobníků t. j. od třetích osob zaplacen byl, na jejichžto útraty by se tudíž prvnější obohatili.

Co se týče nemovitosti č. 5. manželům Kopeckým patřící, která, jak řečeno, hlavní hypotéku tvoří, jest žalobce dle mínění vrchního soudu každým spůsobem za třetí osoby ve smyslu §. 1422. ob. z. obč. pokládati, a jsou tudy též oprávněni, po žalované co do jejího zaplaceného podílu s úroky postupní listinu žádati, která jak se samo sebou rozumí, ano tu jde o pohledávku knihovně zajištěnou, vkladnou býti musí.

Aby nároku na náhradu dluhu za vlastního dlužníka zaplaceného proti tomuto domáhati se mohli, poskytuje žalobníkům ostatně zákon k tomuto účelu již v §. 1358. ob. z. obč. právo, aby na zaplaceném věřiteli vydání všech stávajících právních pomůcek a zjišťovacích prostředků žádali.

Co však platí o zaplacení Eleonory Kopecké z nuceného prodeje parcely žalobcův, musí též tehdy platiti, když žalobci, aby knihovní žalobě a vedení exekuce na jejich pozemek se vyhnuli, hned a dobrovolně k úplnému zaplacení odpůrcovy pohledávky se vším příslušenstvím se nabídli, poněvadž je přece nutiti nelze, aby na žalobu a vedení exekuce dojíti nechali.

Má-li se užíti §. 1422. ob. z. obč. předpokládá se sice, že dlužník srozuměn jest, aby se dluh třetím zaplatil, a žalobníci neprokázali nikde takové srozumění, ba ani netvrdili, že se stalo; poněvadž však tato vada odpůrkyní namítána nebyla, nelze k ní z úřední moci hleděti.

Domnívá-li se však žalovaná, že by si vydáním postupu potud škodila, pokud pro ni na jmenovaných nemovitostech ve stejné přednosti s hořejším podílem též právo bydlení zajištěno jest, které by odpadnutím položky dědičného podílu na jistotě získalo, kterýž úspěch jí při vydání postupu ujde, zůstala přece žalovaná důkaz dlužna, že jí právní nárok na takový užitek přísluší, a na základě kterého zákonného ustanovení, poněvadž pouze žádati může, aby jistota jejího práva bydlení a užívání tatáž zůstala, jakou před zaplacením jejího podílu byla, ve směru tomto však též vydáním postupní listiny žádná jiná změna nenastane, než ta, že na místo dosavadní oprávněné jiný, jenž právě tuto

pohledávku za dlužníka zaplatil, nastupuje, a sice mocí práva jemu dle §§. 1422. a 1358. ob. z. obč. příslušícího.

Jestliže by ostatně právo bydlení a užívání již snad více dřívější jistoty nemělo, Eleonora Kopecká sama si to přičtiž, poněvadž, jak doznala, k odloučení několika částic od kmenové nemovitosti beze všech závad svolila, a tato tím přirozeným spůsobem na ceně a jistotě podstatnou újmu utrpěla.

Na revisijní stížnost žalované změnil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice a potvrdil onen prvního soudce z těchto

důvodů:

Dle §. 1426. ob. z. obč. jest plátce pohledávky sice oprávněn žádati, by mu ten, komu zaplatil, vydal kvitanci; jeli však pohledávka na nemovitosti zajištěna, může dle §. 1369. ob. z. obč. požadovati listinu, na základě které by závazek svůj z knih hypotekárních vymazati dáti mohl.

K tomu, totiž k vyhotovení a vydání kvitance, na jejímž základě by se pohledávka, již žalobci ve smyslu §. 443. ob. z. obč. současně s vlastnictvím pozemku převzali, z pozemkových kněh vymazati dala, jest žalovaná, jak žalobci sami ani nepopřeli, ochotna; něco jiného totiž vyhotovení postupu od věřitelky Eleonory Kopecké žádati, nejsou žalobcové ani dle stávajících zákonů ani dle §. 1422. ob. z. obč., na který se hlavně odvolávají, oprávněni, poněvadž hypotekárního dlužníka, který věřiteli se svou nemovitostí za pohledávku ručí, s třetí mimo povinný závazek stojící osobou, která dobrovolně, prosta všeho povinného závazku zaplacení nabízí, ani porovnati nelze. Vzhledem k stavu věci jest tedy rozsudek druhé stolice změniti a rozsudek prvního soudu potvrditi.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 9. ledna 1880 č. 13771.

Míša.

Lhůta k stížnosti na výměr ve stadiu exekučním vydaný

J. Z. byl doručen výměr č. 1229., vydaný v průběhu exekuce, vedené na základě směnečného platebního rozkazu dne 10. dubna 1881. On podal dne 23. dubna 1881 pod č. 2842. na tento výměr stížnost. Tato byla od c. k. krajského soudu v Mladé Boleslavi

výměrem ze dne 26. dubna 1881 č. 2842. jako pozdě podaná vrácena vzhledem na §. 3. min. nař. ze dne 28. srpna 1860 č. 205. r. z.

K stížnosti na posledňejší výměr podané c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 31. května 1881 č. 16410. výměr krajského soudu zrušil a nařídil mu, aby stížnost ze dne 23. dubna 1881 č. 2842. jako v čas podanou k soudu přijmul z těchto

důvodů:

Stížnost směřuje proti výměru, dle §. 297. ob. ř. s. a dle dv. dekr. ze dne 13. února 1795 č. 217. sb. zák. s. po případě §. 100. ob. ř. s. vynesenému. Lhůtu k stížnostem na takové výměry pak dlužno počítati nikoliv dle ustanovení onoho řízení, kteréž rozhodnutí, na základě jehož exekvent pro své směneční pohledávání exekuční sekvestraci exekutu patřících polních plodin vydobyl, předcházelo, nýbrž jedině a toliko dle předpisů v 10. kapitole ob. ř. s. obsažených a dle §. 26. zák. o směnečním řízení výslovně v platnosti ponechaných.

Dovolací stížnost sekvestra a věřitelů c. k. nejvyšší soud zamítl a potvrdil rozhodnutí druhé stolice

uváživ,

že ve výměru krajského soudu ze dne 22. března 1881 č. 1229. o účtu sekvestračním není ani blíže uvedeno, že účet se zakládá na exekuci z řízení po právu směnečném, mimo to i tento výměr jen od krajského a nikoliv též od krajského co obchodního soudu vydaný býti se jeví, tedy již z této příčiny J. Z. oprávněn byl, stížnost na výměr č. 1229. podati ve lhůtě 14denní, a že výměrem č. 1229. o složeném účtu krajským soudem učiněná opatření předpisům §§. 100. a 297. ob. ř. s. a dvor. dekr. ze dne 13. února 1795 č. 217. lit. *o)* sb. s. z. odporují.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 2. srpna 1881 č. 8894.

Dr. Austerlitz.

K řízení v příčině regulování ulic.

Jak známo, počíná se teprve v nejnovější době přihlížeti k řádnějsímu regulování ulic v Praze, pročež není divu, že formální řízení k tomu cíli konané není dosud pevně ustáleno.

Dle dosavadní praxe určoval magistrát v Praze stavební čáry pro nové stavby jednotlivých domů, a při této příležitosti byla projednána zároveň vždy záležitost upravení ulice, v které dům tento stál, tak že pak ustanovena byla vždy čára stavební pro novou stavbu a zároveň čára upravovací pro část ulice, neb pro ulici celou.

Tento spůsob řízení regulačního utrpí asi valné změny následkem rozhodnutí c. k. správního soudního dvoru, které tuto uvádíme, jednak pro jeho zásadnou důležitost v ohledu právnickém, jednak pro konsekvence v ohledu praktickém. Případ jest následující:

Stavitel A. K. podal v zastoupení majitelky domu č. p. 190—II. v Praze žádost k magistrátu za povolení ku stavbě nového domu na nárožním staveništi domu tohoto na straně ulice Opatovické a Pštrosové. Dům tento stojí ještě s domem č. p. 182—II. na jižní straně ulice Opatovické, kdežto na straně severní taktéž dva domy a sice čís. pop. 191—II. a 181—II. situovány jsou. Pro ulici Pštrosovou byly dekretem magistrátu ze dne 14. června 1882 č. j. 82116. upravovací čáry na šíři 13 m. ustanoveny a od c. k. místodržitelství potvrzeny. Pro ulici Opatovickou byla ustanovena upravovací čára dekretem ze dne 10. října 1867 č. 84951., avšak jen pro jižní část ulice, totiž pro domy č. p. 190—II. a 182 –II.

Vyřizuje žádost svrchu uvedenou ustanovil magistrát po předsevzatém komissionelním řízení dekretem ze dne 28. března 1883 č. 46278. novou stavební čáru nejen pro dům projektovaný na parcelli č. p. 190—II. nýbrž i upravovací čáru pro severní stranu ulice Opatovické, t. j. pro domy č. p. 181—II. a 191—II. uznav potřebu rozšířiti ulici tuto na šířku 13 m. na újmu domů posléze jmenovaných. Rozhodnutí své odůvodnil magistrát tím, že jest třeba již nyní ustanoviti upravovací čáru, aby tato výši domů budoucích přiměřena byla, dále že dle místních poměrů ulice v šířce 13 m. za nejmenší považovati se musí, a že budovy na jižní straně nemajíce značné hloubky k tomuto rozšíření přispěti nemohou, pročež se ulice na újmu domů č. pop. 181—II. a 191—II. rozšířiti musí.

Z rozhodnutí tohoto odvolali se majitelé domů č. p. 181—II. a 191—II. k c. k. místodržitelství, kteréž však výnosem ze dne 5. září 1883 č. 124968. odvolání toto zamítlo a upravovací čáru magistrátem ustanovenou schválilo, „poněvadž rozšíření této (Opatovické) neobyčejně úzké ulice, jejíž šířka 6·40 m. až 9.00 m. ob-

náší a která uvnitř hustě zastavené čtvrti stojí, dle ustanovení řádu stavebního odůvodněno a z ohledů veřejných potřebno jest, a poněvadž naznačená upravovací čára obou těchto domů čís. pop. 181—II. a 191—II. se týkající s místními poměry tamní hustě zastavené čtvrti se shoduje souhlasí také s upravením sousední ulice Pštrosové, které již stvrzeno bylo, a poněvadž rozšíření toto na újmu protějších v této ulici ležících domů pro skrovnou jich hloubku provésti nelze".

Na vynesení toto stěžováno si k c. k. správnímu soudnímu dvoru, kterýž uznal za právo, že se v odpor vzaté rozhodnutí dle §. 7. zákona ze dne 22. října 1875 ř. z. č. 36. r. 1876 zrušuje.

Důvody.

Stížnost tato čelí proti ustanovení upravovací čáry pro severní stranu ulice Opatovické v Praze, které za příležitosti projektované nové stavby na parcelli č. p. 190—II., na jižní straně této ulice situované, od magistrátu Pražského předsevzato a v odpor vzatým rozhodnutím místodržitelství potvrzeno bylo.

Rekurrenti stěžují si na ustanovení této čáry stavební hlavně proto, poněvadž jim uloženo bylo, ustoupiti svým časem za stavební čáru po případě odstoupiti přiměřené části zastavené nyní plochy k ulici, aniž by oni sami nějakou stavbu podnikali a jen následkem provádění nové stavby na protější straně ulice.

Při tomto stavu věci jedná se o to, na kterém zákoně v odpor vzaté řízení a rozhodnutí úřední spočívá.

V ohledu tomto nelze se především dovolávati §. 66. českého řádu stavebního, poněvadž v jeho posledním odstavci uvedená minimální šířka ulice ve spojení s §§. 65. a 66. pouze k zakládání nových měst a částí míst se vztahuje, kdežto v tomto případu se jedná pouze o upravení ulice již stávající. Pro tento případ neplatí však citované ustanovení, nýbrž §§. 4. a násl. řádu stavebního.

Tyto §§. ponechávají ovšem v mezích volného zákonného uvážení úřadu stavebnímu ustanovení čáry upravovací, pokud totiž úřad tento výslovně za kompetentní uznán jest, aby „upravovací čáry, které pro místní poměry jsou přiměřené aneb nutné, jak pro polohu, tak pro výšku rovinnou (niveau) pro stavby nové, pak pro přestavby a přístavby vyšetřil a ustanovil."

Avšak nehledě ani k tomu, že tato kompetence úřadu stavebního následujícím ustanovením §. 7. tak dalece obmezena byla, že když následkem takovéto regulace soukromý majetek spůsobem

donucovacím se má vyvlastniti, dotýčné rozhodnutí představeným úřadům politickým vyhrazeno jest, sluší ještě uvážiti, že dle citovaných §§. 4. a 5. rozhodnutí o čáře upravovací učiniti se má vždy jen za příležitostí stavby samé. Pokud tedy s upravením tímto právní účinky bezprostředně souvisejí, může míti patrně platnost pouze pro stavbu samu a nelze naproti tomu připustiti, aby u příležitosti provádění podobné stavby regulační čára pro příští stavby v okolí s tím účinkem ustanovena byla, aby interessovaní majitelé takovým následkem jiné stavby vydaným rozhodnutím právně vázáni byli.

Dle toho mohla se v přítomném případě u příležitosti provádění nové stavby na parc. č. 190—II. pouze pro tuto stavbu čára stavební právně ustanoviti, po případě konsensem stavebním v mezích řádu stavebního předepsati, aby při stavbě dodržena byla. Naproti tomu nebylo správné, při stavbě této také pro protější stranu ulice, kde se ani žádná stavba neprojektovala, upravovací čáru s právním účinkem pro zúčastněné v tom majitele dotyčných domů určovati.

Jestli však úřad při stavbě této k vůli udělení stavebního konsensu z jakéhokoliv důvodu n. př. za příčinou schválení navržené výšky stavení uznával za dobré, ustanoviti se na určité budoucí šířce ulice a tudíž i pro stranu naproti ležící příští čáru stavební předepsati, nemohlo to v nynějším stadiu věci býti předmětem jednání s dotyčnými majiteli protějších pozemků aneb základem proti nim vyneseného administrativního rozhodnutí, nýbrž měl se projekt tento pojmouti pouze ve smyslu §. 71. řádu stavebního a výsledek jeho měl býti ve známost stran uveden teprve u příležitosti předsevzaté nové stavby dle §. 4. a násl. řádu stavebního.

Poněvadž však úřady v tomto případě nevzavše zřetel k tomuto stanovisku zákona rozhodly o čáře upravovací pro stranu ulice, na které se stavba provádí a nikoliv vůči stavebníku, nýbrž vůči stranám při stavbě nezúčastněným, muselo rozhodnutí toto na základě §. 7. zákona ze dne 22. října 1875 ř. z. č. 36. z r. 1876 zrušeno býti.

Nález c. k. správního dvoru soudního ze dne 7. června 1884 č. 1302.

Mag. koncip. **Josef Vránek.**

---

*Nález říšského soudu o sporu kompetečním a jeho vliv na předcházející rozhodnutí soudní. O útratách tohoto řízení.**)

I.

Když bylo rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 17. ledna 1884 čís. 46. ř., — kterým ve sporu, jenž na str. 122. letošního ročníku tohoto listu uveřejněn byl, námitce inkompetence soudní právoplatně místo dáno, — zástupci žalobců doručeno, podal týž tutéž žalobu, v níž jednalo se o rušení držby služebnosti cesty, neprodleně c. k. okresnímu hejtmanství v Jičíně; totéž však výnosem ze dne 30. března 1884 čís. 5617. prohlásilo, že žaloba ta vzhledem k tomu, že jedná se v ní o otázku ryze soukromoprávnou, ku politickému jednání naprosto se nehodí a že o ní jednati přísluší jedině řádným soudům.

Poněvadž tudíž jak nejvyšší soudní instance tak i politický úřad odepřely žalobu in merito vyříditi, obrátil se zástupce žalobců na říšský soud a žádal, aby týž rozhodl záporný spor o příslušnost, který se tuto byl vyskytl, ve prospěch kompetence soudní, aby zrušil rozhodnutí druhé a třetí soudní instance, kteréž byly uznaly soudy za nepříslušné, a aby žalovaného pro případ, že ve sporu žalobcové in merito zvítězí, ku náhradě útrat tohoto řízení odsoudil.

C. k. říšský soud shledav, že v tomto případu skutečně negativního sporu o příslušnost na snadě, nalezl o něm po veřejném líčení dne 7. května 1884 provedeném takto za právo:

Rozhodnouti rozepři B. Richtra, revírníka v Rožďalovicích, a Jana Rektorysa, jako ředitele lesního důchodu panství JJ. knížete Jiřího Lobkovice, o žalobě podané dne 27. března 1883 pod čís. 2348. k c. k. okresnímu soudu v Libáni na Václava Koníčka pro rušení práva chůze po hranicích pozemků č. parc. 580., 581., 592. a 589. u Rožďalovic a lávky přes jalovou strouhu na pozemek č. parc. 589. vedoucí náleží s o u d ů m.

Důvody.

Rozhodnutí přítomného sporu o příslušnost slouží za základ děj následující:

Prv jmenovaní žalobcové podali dne 27. března 1883 pod č. 2348. k c. k. okresnímu soudu v Libáni na Václava Koníčka,

*) Srvn. JUDr. Jiří Pražák „Spory o příslušnost“ str. 79.

mlynáře v Rožďalovicích, žalobu pro rušenou držbu, jež v tom záležela, že žalovaný Bedřichu Richtrovi každou další chůzi přes pozemky č. parc. 580., 581., 592. a 589. zakázal a za těmi pozemky přes jalovou strouhu položený a za lávku užívaný trámec odstranil.

Jmenovaný okresní soud konečným výměrem ze dne 17. června 1883 č. 4510. žalovaným ve sporu uvedenou námitku nepříslušnosti z té příčiny zamítl, že v přítomném případu jedná se pouze o faktické držení uvedené lávky a nikoliv o užívání vody takovým zařízením, o němž jednají §§. 17., 71. a 75. vodn. zák. ze dne 28. srpna 1870 č. 71. z. z. odkazující záležitosti toho druhu k politickým úřadům. Maje za to, že nelze obyčejný, na dvou do břehu zasazených kolících spočívající trámec (což z místního ohledání vysvítá) považovati za přístroj druhu naznačeného, nalezl okresní soud ihned právem, že tvrzené rušení skutečně se stalo a že žalovaný jest povinen každého dalšího rušení se zdržeti a uvedenou lávku do předešlého stavu uvésti.

Ku stížnosti žalovaným na výměr tento podané uznal c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 16. října 1883 č. 21609/29259 na základě §§. 3., 17., 18., 43., 70., 74. a 75. cit. vodn. zák. úřady správní kompetentními, z kteréžto příčiny konečný výměr první instance ze dne 17. června 1883 č. 4519. jako zmatečný zrušen a okresnímu soudu nařízeno bylo, by žalobcům žalobu ze dne 27. března 1883 č. 2348. jakožto k soudnímu jednání se nehodící vrátil.

Přes revisní stížnost žalobců potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 17. ledna 1884 č. 46. v odpor vzaté rozhodnutí vrchního soudu, poukazuje k jeho důvodům.

Na to obrátili se žalobcové s toutéž, od soudů pro nepříslušnost zavrženou žalobou na c. k. okresní hejtmanství v Jičíně, které však výnosem ze dne 30. března 1884 č. 5617. žalobcům věděti dalo, že se žaloba ta ku politickému řízení nehodí, poněvadž se v tom případě jedná o rozhodnutí soukromoprávné záležitosti, k řádným soudům náležející.

Ježto dle toho v přítomném případu skutečně jak soudové tak i politický úřad svou kompetenci v téže věci odmítli a tudíž negativní kompetenční konflikt mezi soudy a politickými úřady na snadě jest, bylo k rozhodnutí sporu tohoto přikročiti.

Říšskému soudu bylo v svrchu uvedené při uznati soudy příslušnými, neboť žalobcové opírali tuto žalobu o tvrzení, že ve

faktickém držení rušeni byli; o rušení držby však mají dle §. 339. ob. z. obč., §§. 1., 2., 5. zák. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. a §. 55. jur. n. ze dne 20. listopadu 1852 č. 251. ř. z. z pravidla soudové rozhodovati, pokud ovšem pro jednotlivé případy zvláštními zákonními předpisy výjimka ustanovena není.

Takové výjimky však v přítomném případě není, neb důvody, jež pro kompetenci politických úřadů v tomto případu s poukázáním na §§. 3., 17., 18., 43., 70., 74. a 75. z. ze dne 28. září 1870 č. 71. zem. zák. pro král. české „o užívání svádění vod a bránění se jim“ uváděny byly, se sem nehodí.

Dotčený zákon totiž odkázal sice veškeré záležitosti, které se vztahují na užívání vod a bránění se jim, jakož i žádosti za poskytnutí práv k užívání vody a o povolení vodních staveb ochranných a zavlažovacích kompetenci politických úřadů; avšak v přítomném sporu o rušení držby jedná se hlavně o lávku, která dle místního ohledání, jež z té příčiny c. k. okresním soudem v Libáni dne 2. dubna 1883 k č. 2348. předsevzato bylo a dle předpokládání, jemuž při předcházejícím řízení od žádné z obou stran odpíráno nebylo, sestávala z trámu, jenž přes jalovou strouhu položen a dvěma kolíky ve břehu jejím upevněn byl; takový trám však zajisté ani dle smyslu citovaného zákona pro království české (§§. 16., 17., 18.. 21. a 64. u porovnání s §§. 70. a 75.) ani dle §§. 16., 21. a 26. říš. z. ze dne 30. května 1869 ř. z. č. 93. za vodní stavbu považován býti nemůže a sice ani za vodní stavbu ochrannou neb regulační ani za zařízení k zavlažování neb vysušování půdy ani za přístroj vůbec, který by se na užívání, svádění vod neb bránění se jim vztahoval.

Dle toho dlužno také při rozhodování pře o rušení držby trámu, který jedině k vůli přechodu na oddělené pozemky přes jalovou strouhu položen byl, i dle §. 70. cit. zák. pro král. české při soudní příslušnosti setrvati.

O ostatních v předložené žádosti na říšský soud přednesených kusech prosby nebylo vyneseno rozhodnutí, ježto dle předpisů §. 33. zák. ze dne 18. dubna 1869 č. 44. ř. z. při kompetenčních sporech rozhodnutí říšského soudu obmeziti se má jedině na upravení otázky kompetenční.

Nález c. k. říšského soudu ze dne 7. července 1884 č. 84.

II.

Toto rozhodnutí předložili žalobcové prostřednictvím první instance c. k. vrchnímu soudu zemskému se žádostí, aby vzhledem k tomu, že tím rozhodnutí druhé a třetí instance, jimiž konečný výměr instance první změněn byl, ipso jure zrušeny byly a platnosti své pozbyly, stížnost žalovaného z uvedeného konečného výměru in merito vyřídil a při tom mimo to i ohled vzal na veškeré útraty, které žalobci nutně museli nésti, aby práva svého se domohli a předloženého rozhodnutí říšského soudu docílili.

C. k. vrchní soud zemský předložil však žádost tuto k rozhodnutí nejvyššímu soudu, který dekretem ze dne 12. září 1884 č. 10330. vrchnímu soudu zemskému sdělil, že schází z rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 17. ledna 1884 č. 46., vzhledem k tomu, že c. k. říšský soud nálezem ze dne 7. července 1884 č. 84. ř. s. ve sporu tom na příslušnost soudu uznal. Zároveň nařízeno c. k. vrchnímu soudu zemskému, aby stížnost žalovaného na uvedený konečný výměr podanou in merito vyřídil.

Na základě tohoto rozhodnutí zamítl c. k. vrchní soud zemský stížnost V. Koníčka na konečný výměr c. k. okresního soudu v Libáni ze dne 17. června 1883 č. 4519.

proto,

že rozhodnutí to jak stavu spisů tak i zákonu přiměřeno jest. Zároveň odsouzen spolu žalovaný Václav Koníček k náhradě útrat dovolací stížnosti a žádostí, jež podány byly k soudu po rozhodnutí c. k. říšského soudu za příčinou obnovení řízení.

Žádost však za přisouzení útrat vzešlých jednáním při c. k. říšském soudě a při c. k. okresním hejtmanství zamítnuta, jelikož útraty ty nevzešly v řízení řádném.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro král. České ze dne 22. října 1884 č. 26236. a 28173.

JUC. Jos. R. Kliment.

Literární zprávy.

Směnka a chek v evropském zákonodárství. Studie srovnavací. Napsal dr. Antonín Pavlíček, advokát v Karlíně. V Praze. J. Otto 1884.

Kniha tato povstala z obšírných pojednání, kteráž pan spisovatel pod nadpisy „Nejnovější evropské zákonodárství ve věcech směnečných“ a „Cheque neb bankovní poukázka“ v časopisu našem ve svazku tomto a předcházejícím uveřejnil. Pan spisovatel nejen statě tuto podané v jednotlivostech hojně doplnil, nýbrž přihlédl nyní ještě také ke starším již směnečným zákonům nynějším, zejmena k směnečnému právu francouzskému a k ostatním kodifikacím skupiny francouzské. Kniha tedy obraz celého nynějšího zákonodárství evropského podává.

V připojených dodatcích sděleny jsou resoluce společnosti for the reform and codification of the laws of nations a přehled technických významův v zahraničných zákonech směnečných.

Obě pojednání těšila se již, co v časopisu našem vycházela, vší pozornosti a oblibě čtenářstva jeho, i nelze pochybovati, že v nynější podobě své s radostí tím větší přivítána budou. Neboť podává se tu práce nejen pro theoretické studium zajímavá, nýbrž i pro potřebu praktickou každého, komu jest se informovati o cizozemském právu směnečném, velice užitečná, nad to pak i v bohaté literatuře německé jest publikací podobných pořídku.

Podotknuto budiž, že také zevnější úprava nové knihy jest sličná a příhodná.

Mjenbeni zakon. Tumač zakonskomu članku XXVII: 1876 zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora uz obzir na njemački mjenbeni red i mjenbeno pravo ostalih europskih država. Raztumačio Dr. Fran Vrbanić, kr. javni redoviti profesor na hrvatskom sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu. Svezak prvi. Naklada Pravničkoga Družstva u Zagrebu 1885.

První tento svazek chorvatského komentáře k novému uherskému řádu směnečnému, pošlého z osvědčeného pera záhřebského professora dra. Vrbaniče, drží deset archův a přináší úvod k celému dílu (74 str.) a vlastní výklad na zákon sahající až k §. 7.

Úvod pojednává o pojmu směnce a o historickém vývoji směnkářství, potom o theoriích směnkových, o právu směnečném, jeho místě v soustavě právní a jeho charakteru mezinárodním, dále pak o pramenech směnečného práva, o positivném právu směnečném státův evrop-

ských a zvláště o rozvoji směnečného práva v Rakousku a v Uhersku, Chorvatsku a Slavonii, na konci pak sděluje se přehled literatury. Výklad na zákon sám jest velmi zevrubný a přihlíží s velikou pečlivostí k odborné literatuře a cizímu zákonodárství, zvláště pak německému řádu směnečnému.

Celé dílo má býti asi čtyřicetiarchové a druhý svazek, dvanáctiarchový, následovati bude v první polovici příštího roku. O celém díle, až ukončeno bude, obšírněji promluviti chceme, však již podle prvního tohoto svazku říci můžeme, že počíná se dílo, jež chorvatské literatuře k veliké bude cti.

—e—.

Die österreichische Gewerbeordnung mit Rücksicht auf das praktische Bedürfniss erläutert und mit Formularien versehen von Dr. Ferd. Seltsam und Edm. Posselt. Ve Vídni. Manz. 1884.

Tento komentár na řád živnostenský počal vycházeti bezprostředně po okamžiku, kdy jak předůležitá, tak od veškerého živnostenstva toužebně očekávaná novella živnostenská zákonné nabyla platnosti, což stalo se, jak známo, dnem 29. září r. 1883. A to již věru přední záslubou obou těchto mužů, že snažili se hned na prahu života novelly živnostníkům podati knihu, z níž by byť ne důkladnou, přece celistvou si učiniti mohli představu o dalekosáhlých opravách prv platných řádů živnostenských a přispůsobili své životní podmínky již v pravý čas novému řádu bez újmy své a škody celku.

Na první pohled sezná čtenář, že kniha tato jest kommentárem a spolu snůškou zákonů a nařízení, v těsném spojení se zákonem živnostenským se nacházejících.

Spisovatelé nepouštějíce se do hlubších rozborů a do širšího vyvozování sousledů, reprodukují věrně — což druhou jest záslubou — text zákona, přičiňujíce po zvyku komentátorů, kde se jim potřeba toho viděla, stručný výklad, přestávající po nejvíce na tom, aby zdánlivě odporující si místa zákonní v soulad uvedena a pochopení tak předůležitého zákona v celku usnadněno bylo.

Komentár tento, o němž v celku vysloviti se sluší, že až na některé vyjímky, na kteréž svým časem nám poukázati příležitost snad dána bude, jest dílem, ač v oboru tomto prvým, vědecky správným; máť sice i nedostatky své, nedostatky každého komentáru, a to hlavně časté opakování a nedostatek souvislého přehledu, a pak na mnohých místech až velikou stručnost, avšak všechny nedostatky tyto, byť i na tuto dobu velmi citelné, ztrácejí se, vezmeme-li v úvahu jeho hlavní přednost, totiž spůsobilost, býti praktickým průvodčím v zanedbaném

dosud roli právnické vědy a rádcem praktickým v nalehavých potřebách životních.

Vykazujeť spis uvedený vedle přečetného množství vzorců žádostí a skladeb stručné sice ale přehledné pojednání o kolkování žádostí, dále stručný výtah zákonů berničních, stručnou náuku řízení administrativního, čímž vším poskytnuta možnost všem, jak jednotlivcům tak korporacím, poučiti se přehledně o nejdůležitějších ustanoveních zákonů živnostenských; tím též dosáhli jmenovaní spisovatelé cíle, jejž si byli v úvodu vytkli.

Přejeme si vroucně, aby i česká v oboru tom zanedbaná literatura záhy obohacena byla dílem, jímž by našemu živnostenstvu tak činně posloouženo bylo, jako zde živnostenstvu německému.

JUC. J. Štelovský.

Installace rektora c. k. vysokého učení Karlo-Ferdinandského českého pro studijní rok 1885.

Dne 5. listopadu 1884 o 11. hodině dopolední odbývána spůsobem slavnostním installace třetího rektora české university Karlo-Ferdinandské, prvního z fakulty lékařské, Jeho Magnificencí pana professora MUDra Jana Strenga.

Mezi četnými hosty, kteří naplnili starobylou aulu universitní, spozorovali jsme předsedy soudů pražských, purkmistra král. hlav. města Prahy dra. Černého, proboště kapituly u Všech Svatých a někdejšího rektora university pražské dra. Náhlovského, velmistra ryt. řádu křížovnického s červenou hvězdou P. Huspeku a m. j. vzácných osobností.

Na místě p. místodržitele, jemuž nebylo možno dostaviti se, měl ve slavnosti účastenství náměstek jeho pan c. k. dvorní rada dr. ryt. Friedl z Friedensee, jehož sprovodil p. místodržitelský rada z Zeileisenů. Po zahájení slavnosti, a když hodnostáři, jakož i professoři všech tří fakult byli se usadili, promluvil odstupující rektor p. dvorní rada prof. dr. Antonín Randa tato slova:

„Quod bonum, felix, faustumque sit!

Summum universitatis nostrae munus, quo anno praeterito functus sum, in hoc solemni consessu in successorem meum translaturo — liceat more solito ea, quae tempore administrationis meae gesta sunt, paucis commemorare verbis. — Cives almae nostrae academiae intimo ex corde deploraverunt mortem Suae c. r. Majestatis, imperatricis et reginae

viduae Mariae Annae Piae, dilectissimae patriae matris, cujus memoria in hocce regno nunquam delebitur.

Tertio fundatori nostrae academiae Suae c. r. Apostolicae Majestati, clementissimo imperatori ac regi nostro gratitudinis nostrae infinitae sensus exprimere mihi liceat; constat enim, academiam nostram, quae primo reformationis anno duobus solum facultatibus constabat, jam anno elapso accessione facultatis medicae auctam fuisse. Aedes quoque amplissimae in urbe Neopragensi huic facultati destinatae extemplo usui sunt traditae; item clinicum oftalmologiae nec non polyclinicum in universitate nostra sunt aperta. Quapropter praecipue domino Excellentissimo Suae caesareae-reg. Apost. Majestatis per hoc regnum gubernatori gratias debemus maximas et sincerissimas. Nec omittendum enarrare, communitatem civitatis Pragensis et hocce anno viginti studiosis hujus almae, ingenio et diligentia eminentibus quinque millia florenorum benevole dedicasse.

Sed dolore hucusque desideramus in academia nostra facultatem theologicam; rector et senatus contenderunt quidem quam maxime potuerunt. Traditae Eminentissimo principi, cardinali-archiepiscopo, cancellario facultatis theologicae, nec non excelso ministerio in hacce causa literae memoriales; sed spes nostra pro hocce anno ad irritum redacta. Habeamus autem fidem clementiam Augustissimi literarum fautoris, quod deest, suppleturam.

Quod statum docentium attinet, facultas juridica, in qua semestri hiberno quinque ordinarii, quinque extraordinarii, et quatuor privatim docentes constituti fuerunt, adaucta est nominatione ordinarii Drs. Georgii Pražák. In professorum extraordinariorum numerum duo privatim docentes ascenderunt: Dr. Josefus Kaizl et Dr. Franciscus Storch.

In facultate medica, quae initio sex professores ordinarios, quatuor extraordinarios et duos supplentes numeravit, provecti sunt privatim docentes, Dr. Emerich Maixner, et supplens Dr. Jaroslaus Hlava in numerum extraordinariorum. Munus supplentium assecuti sunt Dr. Franciscus Reinsberg pro cathedra medicinae forensis et Dr. Joannes Böhm pro arte veterinaria.

Veniam legendi in eadem facultate impetrarunt Drs. Franciscus Thomayer, Franc. Michl, Carolus Schwing, Eduardus Nessl et Mauritius Bastýř. Sed multa adhuc in facultate medica desunt, praesertim professores, auditoria et clinicum morborum infantium et psychyatriae.

In facultate filosofica, in qua anno elapso tredecim ordinarii, sex extraordinarii et undecim privatim docentes docuerunt, accesserunt:

professor ordinarius Dr. Constantinus Jireček, dein professores extraordinarii Dr. Franciscus Vejdovský et Dr. Ottomar Novák; — denique privatim docentes Dr. Venceslaus Mourek, Dr. Rudolfus Dvořák; nec non lectores Dr. Carolus Veselík et Dr. Ernestus Kraus.

Gravi merore aflicta fuit academia nostra morte collegae aestimatissimi, in civitate admodum honorati, de scientia et studiosa juventute optime meriti: Drs. Miroslai Tyrš. Vix professor nominatus, aetate florente vir optimae spei morte repentina nobis fuit ereptus.

Numerus studiosorum albo universitatis adscriptorum valde crescit. Primordio universitatem nostram frequentarunt semestri hiberno 1052, in semestri aestivo 1001. Modo anno elapso in semestri hiberno 1481, in semestri aestivo 1409; hocce autem semestri hiberno mille septingenti triginta quatuor. Maxime optandum, ut ingenium industria et fervor studiosorum numero correspondeant, imo crescant.

Doctoratus laurea anno elapso insigniti sunt in facultate juridica 32, in facultate medica 34, in facultate filosofica 11.

Diploma magistri farmaciae adepti sunt octodecim.

Lubenti et grato animo confirmo, cives academicos et anno peracto officiis suis diligenter satisfecisse.

Superest ultimum et gratissimum muneris mei officium, successorem meum honore dignissimum praesentare ipsique regimen universitatis comittere.

Dominus Joannes Streng, natus anno 1817 Pragae, tenera jam aetate parentibus orbatus plures per annos in orphanotrofeo Pragensi ad Sct. Joannem educatus est. Studiis sic dictis latinis in gymnasio Neopragensi (a. 1835) absolutis et cursu philosophico in alma academia nostra peracto studiis medicinae in eadem universitate se dediit. Anno 1842 laurea doctoratus medici ornatus, anno sequente doctoratum chirurgiae nec non magisterium artis obstetriciae adeptus est. Postquam munus assistentis in clinico obstetricio sub auspiciis professorum Antonii equitis de Jungmann, postea Kivisch equitis de Rotherau susceperit, multos per annos optima ei fuit occasio, omnimodas peragendi operationes, imo et professorum munus supplendi. Concursu publico 1846 pro cathedra feliciter superato, anno 1852 professor extraordinarius pro edocendis obstetricibus in facultate medica nominatus et anno 1870 Imperatoris Augustissimi gratia professor publicus ac ordinarius artis obstetriciae et gynaecologiae pro medicis, nec non ab excelso regni Bohemiae locumtenente simul medicus primarius consignationis in instituto obstetricio secretae designatus est.

Doctrina ejus et insignis in arte medica experientia ex libris, quos de arte sua in lingua bohemica et germanica edidit, elucet, quapropter complures societates doctae ipsum sodalem susceperunt. Anno 1867 facultatis medicae prodecanus electus postea anno 1878 primo ad ipsum munus rectoris magnifici Almae nostrae provectus est.

Divisione et transformatione veteris academiae Carolo-Ferdinandeae perfecta munus professoris publici in universitate nostra elegit et hocce anno iterum fiducia et observantia collegarum repetita electione ad munus rectoris Carolo-Ferdinandeae bohemicae promotus est.“

Po té vykonal nastupující rektor obvyklým spůsobem slib, načež přijav z rukou dosavadního rektora insignia svého úřadu a zaujav místo sobě určené, oslovil shromáždění takto:

„Haec academica solemnitas, ad quam peragendam confluximus, etiamsi per vices annorum recurrit, constantique ordine celebrari consuevit, de gravitate tamen sua atque de ornamento nihil adhuc perdidit.

Quotannis hujus primi in regno instituti, almae atque antiquissimae matris nostrae gubernaculum unius viri manibus committitur, qui optione designatus, gravissimo muneri publice praeficitur.

Quod quum in hunc annum, et senatus academici voluntate et alti caes. reg. ministerii comprobatione mihi obtigerit, aditurus sum munus amplissimum, ut almae matris nostrae rebus omnibus salubriter disponendis cum cura et sollicitudine provideam, ut ordini et paci conservandae diligentissime semper invigilem, ut, si quid ei damnum videatur adferre, fortiter removeam et repellam.

Quem quidem quum ineo magistratum, non ignoro, quantum muneris onus suscipiam, quantarumque rerum ratio mihi sit reddenda.

Ad hoc enim vocor, ut per anni tempus praesim primis hujus inclyti regni scholis bohemicis, ex quarum institutione necesse est, prodire cives optimos virosque omni literarum et virtutum laude ornatos et quidem judices, qui legum patriae bonorumque civium sint severi et justissimi custodes et contra injuriam vindices — medicos qui aegrotantium et corporis et animi dolores divina arte tollant aut leniant — magistros, qui adolescentium animos doctrinis et praeceptis salutaribus fingant, et ad humanitatem perducant.

Ad hunc igitur finem, quum nos omnes summa ope niti, atque contendere videam, quumque omnes sciam ardentissime cupere, ut et studiorum libertate et laboris in vero investigando assiduitate haec nostra literarum universitas in dies magis floreat: tum ego praesertim, dum ad hoc amplissimum universitatis munus non sine timiditate qua-

dam accedo, sanctissimo me jurejurando obstringo, quantum in me est virium, eas me omnes ad almae matris nostrae incrementum atque laudem esse collaturum, magnamque venio in spem, id me vestro, qui legibus almae matris nostrae tenemini, auxilio consecuturum esse; idque mihi non defecturum, frequentia vestra, quae singulari est huic diei decori et ornamento, fidem mihi facit.“

Pak vzdány díky přítomným hodnostářům, načež následovala vědecká přednáška nového rektora „o horečce puerperální“ v jazyku českém.

Po skončené přednášce doložil Jeho Magnificencí ještě toto:

„Zastával jsem se již v roku 1878 a 1879 úřad rektora university Carlo-Ferdinandovy, a dostalo se mi toho vyznamenání, že jsem byl po druhé k té hodnosti povolán nyní na české universitě jako první rektor z lékařské fakulty české. Druhé nastolení mé oslavilo se právě starobylým spůsobem za přítomností zástupců vysoké vlády, vznešených hostů, vážených kolegů a milých studujících a sice tak skvělé, že mi ani nelze jiného důstojnějšího oslavení sobě mysliti.

Chtěje za příčinou této řídké události projeviti znamení své vděčnosti, a dáti současně výraz své přátelské náklonnosti a lásce k našemu studentstvu, usnesl jsem se s radostí na tom, založiti na památku nadaci, z jejíchž důchodů by se usnadnilo studium jednomu zasloužeuému posluchači na české universitě.

Prosím shromážděnou zde obec akademickou, aby věnování to tak laskavě přijala, jak upřimně a srdečně bylo ke cti dnešní slavnosti učiněno.“

Bouřlivý potlesk zprovázel tato slova. Tím slavnost skončena.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

52) Majitel statku v obvodu obce se nacházející, třeba byl katolíkem a třeba přebýval několik neděl do roka na dotčeném statku, nemusí přec konkurovati jakožto poplatník k potřebám kultu katolického, poněvadž jeho za katolíka v obvodu obce přebývajícího (§§. 35. a 36. zák. ze dne 1. května 1874 č. 50. ř. z.) pokládati nelze.

Nálezy ze dne 2. listop. 1883 č. 2479., 2380., sb. č. 1891. a 1892.

53) Obec jakási byla se žádostí za zřízení samostatné školy a vyloučení ze sousedního obvodu školního ministerstvem vyučování právoplatně zamítnuta. Později obnovena žádost a bylo jí místa dáno. Ve stížnosti sousední obcí školní podané bylo poukázáno k dřívějšímu rozhodnutí právě naznačenému i tvrzeno, že nebylo lze toto rozhodnutí později změniti. Však správní dvůr soudní nevzal k námitce té zřetele, poněvadž tu nešlo o rozsouzení sporu mezi stranami, nýbrž o upravení veřejnoprávné záležitosti na základě dočasných poměrů skutkových i předpisů právních. V tomto směru nelze mluviti o res judicata v právu veřejném.

Nález ze dne 2. listopadu 1883 č. 2480., sb. č. 1893.

54) Zříditi hrobaře při hřbitově konfessionelním přísluší orgánům církevním a nikoliv obci. Této náleží dohled v ohledu zdravotním dle §. 3. lit. *d)* zák. ze dne 30. dubna 1870 č. 68. ř. z.

Nález ze dne 7. listopadu 1883 č, 2556., sb. č. 1899.

55) Občanům a měšťanům čestným přísluší v Čechách navzdor ustanovení zemského zák. ze dne 18. dubna 1869 právo voliti do zastupitelstva obecního, a sice ve sboru prvním. Není sice pochybnosti, že zákonodárce zamýšlel jim toto volební právo odejmouti, avšak úmysl ten nedošel výrazu v zákoně, poněvadž posud není zrušen §. 1. č. 1. řádu volení v obcích, dle nichžto občané čestní mají právo volební, nehledíc k placení daně, a §. 13. téhož řádu, dle něhož je sluší v seznamu voličů uvésti na místě prvním.

Nález ze dne 3. listopadu 1883 č. 2498., sb. č. 1895.

56) Výlohy hasičské nelze v obci pokládati za výlohy zvláštní (§. 78. česk. zříz. obec.), ku kterým přispívati by jednotlivý poplatník mohl býti sproštěn na základě skutečnosti, že opatření v dotčeném směru při něm zapotřebí není. Vždyť i §. 46. česk. řádu hasičského ze dne 25. května 1876 č. 45. z. z. mluví toliko o tom, že opatření hasičská jednotlivých osad mohou býti pokládána za záležitost, jichžto náklady výhradně na obyvatele těchto osad budou rozvrženy, nikoliv však o tom, že by se tak státi mohlo v příčině jednotlivého občana.

Nález ze dne 9. listopadu 1883 č. 2381., sb. č. 1904.

57) Ranhojičům musí povždy místo jich působení býti vykázáno zemskou vládou (dekr. dv. kancel. ze dne 24. dubna 1827) a nemůže takové přikázání býti nahrazeno smlouvou, jimi třeba s obcí jakousi uzavřenou.

Nález ze dne 14. listopadu 1883 č. 2555., sb. č. 1909.

58) Dlužník, který nemohl platiti, zaslal svým věřitelům oběžník, dle jehož obsahu se nabídl, k ušetření výloh konkursu postoupiti

věřitelům za jich pohledávání celý závod svůj tovární. Oběžník podepsali čtyři věřitelé, nikoliv však všickni. Finanční úřady vyměřily z tohoto právního jednání poplatek dle škály III. vzhledem k sumě passiv v oběžníku udané. Vyměření to bylo uznáno správným, poněvadž podpisu všech věřitelů dle §. 22. lit. *a*) popl. zák. zapotřebí nebylo k tomu konci, by vznikla povinnost k zapravení poplatku, a poněvadž tu nejde o narovnání, nýbrž o úplatné postoupení věcí movitých, z něhož platiti jest poplatek dle škály III.

Nález ze dne 22. prosince 1883 č. 2936., sb. č. 1958.

59) Činěny-li při řízení za účelem schválení stanoviska podniku živnostenského zavedeném námitky na právu soukromém se zakládající, které čelí proti zřízení podniku vůbec, nemůže úřad politický vysloviti, že podnik v ohledu práva veřejného lze připustiti, nýbrž jest jemu strany dle §. 36. živnost. řádu z r. 1859 odkázati, by rozepři svou v poměru práva soukromého předkem před soudem provedly. V tomto ohledu řízení dotčené se liší od řízení, jehož šetřiti jest, když jde o schválení nových podniků ve smyslu práva vodního.

Nález ze dne 28. prosince 1883 č. 2983., sb. č. 1963.

Denník.

Knihopis. Nákladem firmy Manzovy vyšla záslužná sbírka zákonů a nařízení týkající se obchodu podomovního pod nápisem „Das Hausierwesen in Österreich". Spisovatelem jest známý již svou sbírkou zákonů universitních p. dr. Jiří rytíř Thaa, t. č. ministeriální rada při ministerstvu obchodu. Při sepsání díla užito úředních pramenů. — Sbírky Röllovy „Österreichische Eisenbahngesetze", vyšel sešit osmý, ve kterém se pojednává dále o sazbách, pak o předpisech celních. Sešitem tím počíná také již díl čtvrtý, kterýž plniti budou předpisy týkající se zřízenců železničních. — Nákladem téže firmy Manzovy vydal vídeňský advokát p. dr. Ludvík Wolski velmi praktickou knihu příruční „Das Judicatenbuch des k. k. Verwaltungsgerichtshofes", jejíž účelem jest usnadniti užívání dosavade vyšlých 7 svazků sbírky nálezů správního dvoru soudního a pokud se týče tomu, kdo sbírky této nemá, aspoň částečně ji nahraditi. Spisovatel snažil se totiž z nálezů do konce roku 1883 vynesených vyvoditi základní zásady právní, načež tyto pak seřadil dle ukazovatelů alfabetických, jichž celkem 270. Kde pak obor tím kterým ukazovatelem

naznačený byl příliš rozsáhlý, roztříděna opět látka tam nakupená na více skupenin, tak že pomocí této knihy velmi snadno lze se rychle informovati o tom, jakým směrem se v jednotlivých oborech správy politické a finanční brala judikatura správního dvoru soudního. Pokud jsme měli příležitost se přesvědčiti, seznali jsme, že vytčení jednotlivých zásad právních stalo se správně, a můžeme proto knihu našim praktikům dobře odporučiti.

Dedikace. Marques de Olivart, „avocado del colegio de Barcelona" vydal roku letošního dílo o dvou foliových svazcích nadepsané „La posesion, apuntes y fragmentes de una nueva teoria posesoria nonon en del derecho abstracto", obsahující všeobecnou nauku o držbě. Dílo to, ve kterémž přihlíženo k literatuře všech kulturních národů, zaslal spisovatel panu dvor. radovi prof. dru. Randovi, podotýkaje v přípisu, tomuto za tou příčinou zaslaném, že známé dílo Randovo o držení jemu při práci bylo nejvydatnějším rádcem a že, ač ve spisu přítomném přihlíženo k právu spíše ze stanoviska abstraktního, přece spisovateli povždy bylo obdivovati se učenosti i vědeckosti díla, jehož spisovateli takto prokazuje úctu svou. Spis Olivartův obdrželi ve skvostném vydání z německých učenců Ihering v Gotinkách a Windscheid v Lipsku; z rakouských právníků toliko prof. Randa.

Vyznamenání. Předsedovi advokátní komory české panu dru. Jos. Tragymu udělen řád železné koruny třetí třídy.

Spolupůsobení obcí v soudním řízení nesporném. Za příčinou tou, že se událo jednati o prohlášení koho za zletilého, žádal soud na představenstvu obecním za podání zprávy o poměrech a dosavádním chování osoby, jíž se věc týkala. Obecní představený odepřel podati zprávu dotčenou, odvolávaje se k tomu, že žádným zákonem není obci uložena povinnost, podávati soudům zprávy druhu naznačeného. Soud obrátil se k okresnímu hejtmanství, jež uložilo představenému obce, aby podal do 5 dnů zprávu žádanou. Na tento příkaz stěžoval si představený obce k místodržitelství, a byv tímto zamítnut, k ministerstvu vnitra, však bez výsledku. Ministerstvo vnitra poukázalo v rozhodnutí svém (ze dne 5. ledna 1884 č. 19196.) zejmena k tomu, že již z podstaty spořádané správy vyplývá povinnost, by orgánové veřejné správy podávali sobě na vzájem zprávy, jichž potřebí, když dle povahy věci orgán, jenž byl za zprávu požádán, tuto dle oboru působnosti jemu přikázané jest s to podati.

Vyhostění z obce. Za příčinou rozhodnutí o konkretním případě vyslovilo ministerstvo vnitra dne 20. února 1884 pod č. 1418. zásadu, že vyhostění z obce ve smyslu §. 11. zř. ob. není předmětem

[illegible] policie místní [illegible] [illegible] [illegible] že za [illegible] se [illegible] že stížnost za [illegible] [illegible] politickém. [illegible] nelze v příčině stížnosti za rozhodnutí v [illegible] užiti min. nař. ze dne 27. října 1859 č. 199. ř. z., jímž vyloučena v záležitostech policie místní stížnost k ministerstvu, když dvě nižší instance stejně rozhodly.

Výlohy očkovací nese, jak známo, fond zemský (nař. pro Čechy ze dne 20. března 1880 č. 21. z. z.). Dle toho zrušilo také ministerstvo vnitra dne 26. ledna 1884 pod č. 1024. příkaz místodržitelstvím obci daný, aby dala očkování obstarati lékařem k tomu oprávněným, jinak že by zjednána byla pomoc na útraty obce. Kde žádný z lékařů v místě usedlých nehodlá s očkování se uvázati, nezbývá, nežli svěřiti úkol ten lékaři sousednímu proti náhradě výloh cestovních z fondu zemského.

Náklady léčební. V případě, kde nemocnice veřejná dobývala náhradu nákladů léčebních na pánu služby na základě ustanovení řádu čeledního, vzešla pochybnost, zda rozhodnutí o dotčeném nároku přísluší zeměpanským úřadům správním aneb orgánům samosprávným, jimž vůbec náleží vykonávání řádu čeledního. Ministerstvo vnitra rozhodlo dne 14. února 1884 pod č. 520. ve prospěch kompetence zeměpanských úřadů správních, neb okolnost, že při rozhodnutí otázky, o kterou tu jde, přihlížeti jest k ustanovením řádu čeledního, není dostatečným důvodem, aby sešlo z příslušnosti zeměpanských úřadů správních, jimž vůbec náleží rozhodovati o náhradě nákladů léčebních (§. 3. čís. nař. ze dne 20. dubna 1854 č. 96. ř. z).

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: místopředseda zemského soudu v Praze Jan ryt. Jankovský dvorním radou; rada vrchního soudu zem. dvorní rada Josef Haller předsedou obchodního soudu v Praze; okr. soudce v Lokti Otomar Kinast radou zem. soudu v Chebu.

Změny ve stavu notářském. Kand. not. pan František Zikmund, pilný spolupracovník časopisu našeho, jmenován notářem ve Veselí.

Uprázdněná místa. Notáře v Duchcově. Žádosti do 20. listopadu 1884 k notářské komoře Mostecko-Litoměřické.

Actio de in rem verso utilis.

Podává dr. J. Stupecký.

Ediktem poskytnuta a. de in r. v. z právních jednání s osobami poddanými, a v dosti objemném titulu v Digestech jí věnovaném není stopy, že by meze poměrů mocenských kdy byla překročila: veškery leges jen k otrokům a k dětem in patria potestate hledí.[1]) Vyskytují se však na různých jiných místech pramenů našich výroky, vedle kterýchž ze smlouvy osoby nepoddané osoba třetí zavázána jest, „si ad utilitatem ejus pecuniae versae sunt," „in rem ejus pecunia processit" a pod. A vzhledem k těm byla ovšem na snadě otázka, nejsou-li to projevy téže zásady, na kteréž a. de in r. v. jest založena, nebyla-li a. de in r. v. rozšířena na případy, kde s osobami nepoddanými jednáno bylo.

V skutku objevuje se nám již za glossatorův actio de in rem verso utilis,[2]) kteréž místo se dává ze smlouvy se svo-

---

[1]) Ihering, Jahrb. f. Dogm. XII. str. 372., podotýká, že l. 20. §. 1. D. h. t. žalobu řečenou na poměr poručenský přenáší. (Srv. též Rudorff, R. d. Vormundschaft, II. str. 334. n. 2.) Avšak podle slov „. . et quo magis actus servorum confirmaretur, tutor spopondit" předpokládá se případ, kdež nevznikla toliko „una obligatio verborum" (cf. l. 126. §. 2. D. de V. O. 45. 1., l. 6. 7. D. de nov. et del. 46. 2.), nýbrž kdež z jednání otroků závazek pošel, kterýž ovšem stipulací obnoven nebyl. Žaloba v témž případě na pupilla propuštěná má svůj základ na smlouvě s otroky učiněné.

[2]) A. de in r. v. utilis jmenují též l. 20. a 21. D. h. t. O příčině tohoto pojmenování rozjímali již staří scholiasté (srv. Zachariæ a Lingenthal Suppl. Bas. str. 251. n. 92., str. 252. n. 109.), a ještě dnes náhledy se různí. Gl. (ad c. l. 21. v. „utilem"),

bodným jednatelem učiněné proti tomu, v jehož záležitostech jednatel týž vynaložil, co byl ze smlouvy obdržel.[3]) Uznána pak byvši zvláště ve veledíle Durantisově (Speculum juris lib. IV. part. 3. de oblig. et solut. §. 4. n. 5.), došla žaloba tato přes mnohostranný nesouhlas[4]) všeobecného téměř rozšíření v theorii i praxi právnické.

---

komentatoři (srv. Baldus de Ubaldis ad h. l.), Cujacius (in lib. I. Resp. Cerv. Scaev. ad l. 20. pr. h. t.) a za nimi mnozí pozdější rozumějí „utilis" ve smyslu „efficax". Výklad to zcela uspokojivý („inutilis" v pramenech častěji jako „inefficax" se klade); právník nejspíše na to chce důraz položiti, že vším spůsobem de in rem verso žalovati lze, si ad ea id quod creditum est erogatum esset, sine quibus (filia) aut se tueri aut servos paternos exhibere non posset, kdež jinak pro poskytnutou zálohu žaloba podle okolností (srv. l. 3. §§. 9. a 10. D. h. t.) ovšem prospěchu by neměla. Jiní berou „utilis" protivou k „directa", různě opět vykládajíce, proč tu žaloba jen utiliter poskytnuta. Starší doktrina přehlížela docela, že provdaná dcera nicméně in patria potestate zůstala, a dokládala i těmito místy rozšíření žaloby na jednání s osobami nepoddanými; srv. proti tomu již Böhmer, Doct. de actionibus, sect. 2. c. 10. n. q. Novější spisovatelé shledávají příčinu v nejistotě, měla-li dcera úmysl, opatřiti záležitost otcovu, neopatřila-li suum negotium. Srv. Glück, XIV. str. 420. n. 69 ; Seuffert n. u. m. str. 14. (magna enim incurrit dubitatio nonne prius a marito animum negotii proprii gerendi ab uxore affuisse probandum sit); Mandry II. str. 466. n. 3. Podobně Brinz, Pand. II. str. 219. n. 15. Srv. však k tomu l. 7. §. 5. D. h. t. Löwenfeld n. u. m. str. 52. vidí příčinu v tom, že versio pošla tu z deliktu (furtum); srv. však svrchu str. 254. pozn. 2. a dále Mandry n. u. m. str. 232. a násl. Baron str. 44. tvrdí, že tu míněna žaloba ze smlouvy s otcem učiněné a nikoliv a. de in r. v.; obě místa však s celou určitostí o této žalobě mluví.

[3]) Srv. Roffredus Beneventanus, ord. jud. p. 1. rubr. de act. in r. v. v. 6.: Quaeritur: pone quod aliquis liber homo gerebat negotia tua et pecuniam sibi mutuavit et illam expendit in tuam utilitatem: utrum possim agere contra te actione de in r. v.? Respondeo: potes, quia utilis de in r. v. competit.

[4]) Srv Gl. ad l. 7. C. 4. 26. v. „ratum habuit". Bartholomaeus a Salyceto ad h. l.: Ultimo quaero, an casu nostro pro verso detur actio de in r. v.? Dic quod sic, si gestor erat liber homo bona fide serviens vel in potestate domini negotiorum, ut servus vel filius, non alias. Cujacius ad l. 7. in tit. 26. l. IV. Cod.: An competunt etiam illae actiones (de pec. et de in r. v.) ex contractu procuratoris nostri vel gestoris liberi hominis? Minime...

Místa, o kteráž žaloba tato nejhlavněji opírána, byla následující:

1) C. 7 §. 3 C. quod cum eo 4. 26.

Alioquin si cum libero rem agente ejus, cujus precibus meministi, contractum habuisti et ejus personam elegisti, pervides contra dominum nullam te habuisse actionem, nisi vel in rem ejus pecunia processit vel hunc contractum ratum habuit.

V dotazu, k němuž vydán byl reskript jakožto c. 7. c. t. položený, šlo patrně o to, zda ten, jenž komusi v záležitosti cizí jednajícímu zápůjčku byl dal, má žalobu na toho, jehož záležitost byla, a tudíž po případě na dědice jeho. Nepochybně následkem neúplného sdělení skutkového děje uvažuje reskript dvojí možnost. Nejprve, že zápůjčku obdržel otrok (toho, jehož záležitost byla). Pro ten případ poučení dává, že zapůjčitel na pána nastupovati může: když „in rem domini pecunia versa est“, že pohnati jej může „de ea summa, quae in rem ipsius processit“ (§. 1.), a když toho dovésti mu nelze, že žalovati může de peculio (§. 2.). Potom (§. 3.) uvažuje případ, že smlouva se svobodným jednatelem učiněna, a o něm vykládá slovy sdělenými.

V žalobě, která v témž případě postihuje pána záležitosti, jestliže „vel in rem ejus pecunia processit, vel hunc contractum ratum habuit“, spatřována a. de in r. v., rozšířená (utilis) na jednání s osobami nepoddanými.

Opora pro výklad takový nalezena v tom, že podmínky řečené žaloby tėmitéž slovy vyjádřeny jsou, kterýmiž před tím v §. 1. naznačena a. de in r. v., a že v titulu podle rubriky o této žalobě se pojednává.[5]) Opora ta jest ale velmi vratká. Že reskript

(a. de in r. v.) tantum ad eos pertinet qui sunt in nostra potestate. Antonius Faber, Rationalia in Pandectas, ad l. 1. pr. D. h. t.: Ex his apparet egregie nostros errare, cum ex quolibet contractu dant actionem de in r. v. contra quemcunque in cujus rem pecunia versa sit; cum tamen non sit illa a praetore comparata nisi ex contractu filii familias vel servi contra patrem vel dominum. Noodt, comm. in lib. XXVII Dig., l. 15. tit. 3.: igitur, quod in servo aut filio familias, qui in patris aut domini potestate sunt, singulariter a praetore est constitutum, ad hominem liberum, qui in potestate non est, invito praetore per consequentiam trahendum non est.

[5]) Srv. Glück, XIV. str. 420. a násl.; Sell, Versuche im Gebiete des Civilr. I. str. 43. a násl.; Ude, Archiv f. civ. Praxis, L. str. 374. a násl.

na svém místě v celosti položen, souvislosti podaných tu výkladů značně se vyhovuje. I nelze zároveň zavírati, že v něm řeč veskrz jen o žalobách, kterýmž titul podle své rubriky věnován jest. Škoda pak obratů v §§. 1. a 3. se vyskytujících také není jistou známkou, že oběma a. de in r. v. jest dotčena. Vždyť obraty těmi a souvýznamnými neznamenají se v pramenech jediné podmínky žaloby řečené.[6]) a v §. 3. zvláštní vytčení ratihabice pochybnost právě vzbuditi musí, že by „in rem processit“ se smyslem technického in rem versum položeno bylo.[7])

Nad to svědectví spolehlivého, že a. de in r. v. na jednání osob nepoddaných rozšířena byla, odjinud doložiti nelze, a přece reskript patrně nestanoví pravidla nového, nýbrž k právu platícímu se táhne. Dovozováno sice na dotvrzení výkladu svrchu zmíněného, že rozšíření žaloby ve směru dotčeném jeví se tou měrou přirozeným a nutným zakončením vývoje jejího, že je bez ohledu na pramenná dědictví za jisté pokládati dlužno.[8]) S tím ale nikterak srovnati se nelze. Nejenom že důvody, kteréž a. de in r. v. při své straně měla, pro rozšíření její platnými se neukazují.[9]) A. de in r. v. také k rozšíření takovému nebyla zařízena. Na mnoze pravidla její jenom zvláštním utvářením poměru mocenského vysvětliti se mohou a mimo poměry s osobami poddanými naproto se nehodí.[10]) Pustiti krátce jen[11]) od podmínky, aby právní jednání stalo se s osobou poddanou, nebylo možná: na jednání mezi svobodnými mohla a. de in r. v. jen s dalšími změnami přenesena býti. Byla by tedy po případě zároveň otázka, jak a. de in r. v.

---

[6]) Cf. l. 12. D. reb. cred. 12. 1., l. 30. pr., l. 35. D. neg. gest. 3. 5.; l. 3. §. 1. D. h. t., l. 9. §. 1. D. neg. gest. 3. 5., l. 3. §. 2. D. h. t.

[7]) Cf. l. 5. §. 1. D. h. t.

[8]) Ruhstrat, Arch. f. Oldenb. R. I. str. 50.; Chambon, neg. gestio str. 197.; Ude na u. m. str. 382.

[9]) Brinz, Pand. II. str. 221.; Huschke, L. v. Darlehn str. 75.

[10]) Nehledíc ani na případy, kdež a. de in r. v. jednatelské činnosti osoby poddané za podmínku nemá (l. 3., l. 10. §. 7. D. h. t.), potřebí jen vzpomenouti na propuštění této žaloby z jednání pekulijních (l. 3. §. 1., l. 5. §. 3. D. h. t.) a na ničivou moc pohledávky majiteli moci proti osobě poddané příslušející (l. 10. §. 7. D. h. t.) Srvn. Ihering, Jahrb. f. Dogm. I. str. 339., Löwenfeld str. 48.

[11]) Ude str. 371.

pro obor jednání takových ustrojena byla, a k té otázce bez pomoci pramenů s jistotou odpověděti nelze.[12])

Jest ale zajisté víře nepodobno, kdyby a. de in r. v. na jednání s osobami nepoddanými byla bývala upravena, že by tento novotvar její ve sbírce Justinianské byl zůstal tak zhola nepovšimnut. Byla by přece žaloba rozšířená nemalou měla důležitost praktickou, a materialu nebylo by se mohlo kompilatorům nedostávati.

Která jiná žaloba by tu tedy míněna byla, ovšem nesnadno určiti, a místo hořejší jest, jak známo z nejspornějších.

Mám tolikéž za to, že míněna jest a. negotiorum gestorum contraria. Dvojaká podmínka „vel in rem ejus pecunia processit vel hunc contractum ratum habuit“ nejpodobněji na tuto žalobu se hodí,[13]) a možná pojmutí toto i s celým textem srovnati.

---

[12]) Nelze otázku tu rozřešiti zkrátka jen vymítnutím všech pravidel, jež pro poměry mezi osobami nepoddanými jeví se nemožnými. Zbyla by pravidla, v jichž příčině o potřebu a vhodnost bylo by běželo, a jak tu najíti míru? Pokud vůbec a. de in r. v. na jednání osob nepoddaných rozšířena býti mohla, mohla na př. zajisté rovněž propuštěna býti, nechť jednatel dotčený z příkazu jednal či bez příkazu, a nechť jako jednatel vystupoval čili nic. Má-li a. utilis pro některý úsek možného tak objemu svého důvodné pochybnosti proti sobě (vz. Sell, Versuche I. str. 44, Witte, Bereicherungsklagen str. 269., Ihering, Jahrb. I. str. 340., Windscheid, §. 483. n. 5.), spíše, trvám, žalobu samu tudíž v pochybnost vzíti jest, než smýšleti na nejisto jinou podobu její.

[13]) Srv. l. 2., l. 8. D. neg. gest. 3. 5. Mandry, str. 464., podotýká, že a. negotiorum gestorum contraria neměla by tehdy jen průchod, když versio a ratihabitio se staly, a tudy že rozhodnutí na ni mířící neúplné by bylo. Nevidím však příčiny, proč pochybovati, že tu táž alternativa míněna jest, kteráž na jiných místech obraty „si utiliter gessit“ a „si negotium a te (quamvis male) gestum probavero“ a j. pod. vyjádřena jest. Nedosti všeobecné formulování lehko tudy vysvětliti lze, že se rozhodnutí pro konkretní případ podává, kterýž snad na př. ku zřeteli, že „sufficit si utiliter gessit, etsi effectum non habuit negotium“, podnětu nezavdával. Srv. l. 30. pr., l. 35., l. 44. D. neg. gest. 3. 5., c. 11. C. neg. gest. 2. 18., c. 7. §. 1. C. qu. c. eo. 4. 26., l. 2. pr. D. q. c. eo. 4. 5., l. 3. §§. 2. 10. D. h. t. Srv. též l. 5. §. 2., l. 17. D. h. t. Huschke, Darlehn str. 76., slova hořejší vykládá v tento rozum: jestliže peníze zapůjčené přímo (byť i skrze ruce jednatelovy) do jmění pánova převedeny jsou, anebo pán kontrakt jednatelův schválil. Podmínka prvá míněna prý na případnost, že zápůjčka

Slova „et ejus personam elegisti" není potřebí tak rozuměti, jakoby tazateli připomínala, že s jeho strany contemplatio domini tu nebyla.[14]) Připouštějí, myslím, i výklad ten, že prostě na jeho důvěřivost ukazují.

Podle všeho tazatel onen byl dal zápůjčku jednateli bez příkazu.[15]) I byl potom v nejistotě, zda záležitost dotčená utiliter

---

nikoli jednateli, nýbrž pánovi jeho poskytnuta býti měla, kdežto podmínka druhá táhne se k případnosti, že s jednatelem kontrakt učiněn. Výkladu jeho příčí se již slova „si cum libero rem agente ejus . . contractum habuisti", podle nichž jen o této druhé případnosti se mluví, jakož také před tím, když supponováno, že jednatel byl otrok, patrně jen k ní se přihlíží (arg. cit. c. §. 2.). V §. 1. „in rem procedere" nepopíratelně jako „in rem verti", „utiliter in negotia erogari" a pod. (l. 3. §. 2. D. h. t.) se klade, i jest zajisté nejvíce na snadě, že blízko za tím, v §. 3., těmiže slovy totéž řečeno býti má.

[14]) Ten smysl ve slovech těch nejvíce hledán bývá. Již Gl. ad h. l. v. „et ejus personam": s. tantum. Odofredus ad h. l.: contraxisti cum eo volens eum habere obligatum, non dominum. Tak velkým dílem i vykladatelé pozdější. Jedni proto popírají, že by tu a. negotiorum gestorum contraria dotčena býti mohla; Ude na u. m. str. 376. dokonce má za to, že slova ona k tomu jsou doložena, aby pomyšlení na žalobu tuto vyloučila. Druzí zase pokládají, že míněna jest a. negotiorum gestorum utilis, kteráž poskytuje se přes to, že contemplatione domini jednáno nebylo. Srv. Gl. ad h. l. v. „ratum habuit": his enim duobus casibus utilis actio neg. gest. habebit locum contra dominum . . . non directa, quia non ejus nomine dedisti. Brinz §. 259. n. 22. Srv. Cujacius, ad l. 7. in tit. 26. l. IV. Cod.: utilis competit, si sit versa in rem ejus vel in contractum ratum habuerit, licet ejus contemplatione data non sit. V pramenech sice namnoze i tomu, kdo k záležitosti cizí bez zřetele na pána jejího přistoupil, a. negotiorum gestorum contraria (utilis) se propůjčuje, když totiž jiné pomoci nižádné mu není (srv. Zimmermann, aechte u. unaechte neg. gestio str. 65. a násl.); tomu však, kdo s jednatelem jiného jednaje na něho jen víru svou dal, a na něho také žalobu má, nikde se nepropouští, vz. naopak c. 4. C. si tut. v. cur. int. 2. 24. Tudíž také o l. 46. §. 1. D. neg. gest. 3. 5. (Brinz n. u. m.) nikterak opírati se nelze. Uvádí tedy náhled onen rozhodnutí reskribované v nesouhlas s platným právem, po němž přece učiněno. Někteří vykladatelé obmezují žalobu tu na případnost insolvence jednatelovy. Srv. Codicis Chisiani Collectio §. 101.; Cinus de Perusio ad h. l. Lépe proto s prameny nestojí, neváží-li třeba, že reskript okolnosti takové nic se nedotýká.

[15]) Na jednatele bez příkazu rozumějí místo řečené již nejstarší vy-

opatřena byla, a popředně ptal se o případnosti, že by tak nebylo.[16]) Odpovídaje mu, jestliže smlouvu se svobodným jednatelem učinil, že žaloby nemá, když zápůjčka k užitku pána záležitosti nebyla, anebo jí tento neschválil, reskript slovy „et ejus personam elegisti“ na to právě naráží, že tazatel s jednatelem bez příkazu do smlouvy se pustil, že zápůjčku dal mu po své volbě a nikoli po vůli toho, na něhož nyní nastupovati by chtěl.[17]) Mají tato

---

kladatelé (srv. Cod. Chis. Coll. §. 101.; Azo, ad sing. leg. Codicis comm., ad l. i.; Hugolinus, Dissensiones Dominorum §. 228.), a s nimi srovnávají se téměř všicci pozdější. Než také s domněnkou, že jednatel byl mandatář, u spisovatelův, a věhlasných, se potkáváme. Srv. Cinus de Perusio ad c. l.; Brinz, Pand. II. str. 221. n. 22., str. 214. n. 48. Obecné ono pojmutí spíše však shoduje se s uvažovanou v reskriptu možností, že dominus „hunc contractum ratum habuit“; nebo prostěji zajisté vztahovati lze ratihabici dotčenou k (nepřikázánému) učinění smlouvy, než (Brinz v u. n. 22.) k hospodářskému výsledku činnosti jednatelovy. Také směr, kterým se drží výklady v předcházející části reskriptu podané, zdá se mi, ukazuje k tomu, že jednatel dotčený mandátu neměl: a. quod jussu, na niž jinak snad (l. 1. §. 3. D. q. j. 15. 4., Mandry str. 576., Drechsler, d. a. quod jussu str. 32.) bylo by mohlo se pomýšleti, ani dotknuta není, a a. de peculio, jejíž by menší (l. 3. §§. 4. 6. D. h. t.) byla bývala potřeba, hned zpředu se uvádí. Ostatně nesnází s výkladem místa řečeného v nejmenším neuklidíme, pokládajíce, že jednatel byl mandatář.

[16]) Souditi tak lze podle toho, jakou měrou reskript právě k té případnosti zření má.

[17]) Rozpaky, do nichž přivádí pojmutí, že tazatel podle slov oněch k jednateli toliko pozíral, jeho toliko za dlužníka chtěl, nutily k pokusům vynajíti za slovy těmi smysl jiný, kterýmž by contemplatio domini se nevylučovala, a pokusy ty dnes ještě mysle zabývají. Již mezi nejstaršími vykladateli „alii dicunt, quod ille qui mutuam dedit pecuniam eligat dominum et accipientem“. Cod. Chis. Collectio §. 101. Jiní pak aspoň podkládají, že „de domino nihil agitatum fuit“, a že tazatel „non habuit animum non obligandi“, připomínajíce příčinou tou, kterak rozdíl činiti dlužno „inter habere animum non obligandi et non habere animum obligandi.“ Srv. Cinus de Perusio ad h. l., Bartolus de Sassoferrato ad h. l. Donellus, comm. abs. in lib. Cod., ad h. l. vykládá: At cum creditor pecuniam dat procuratori aut negotiorum gestori, hujus gestoris contemplatione, ne scilicet ab administratione teneatur, hoc ipso domini contemplatione maxime dare intelligitur. Pojímána tou měrou slova dotčená jen jako zbytečné opakování předcházejícího „contractum habuisti“. V pod-

slova dle mého mínění tazateli před oči představiti, jak docela spravedlivo jest, že kromě případností vytčených žaloba se mu neposkytuje, ježto přece za jeho důvěřivost nemůže pykati jiný.[18])

(Pokračování příště.)

---

statě nejinak rozumějí jim i nejnověji Huschke, Darlehn str. 76. a Hellmann, Stellvertretung in Rechtsgeschäften str. 62. Mandry, str. 463., soudí, že slova ta vytknouti mají, že jednatel onen nebyl pouhý nuntius, že tazatel s ním zapůjčku učinil, čímž nijak není vyloučeno, že by byl také k pánu jednatelovu prohledal. Podobně Baron, str. 41. Myslím jen, když prve a. de pec. a de in r. v. uvažovány, že nebylo již zvláštní připomínky potřebí, že nemluví se o pouhém poslu. Zimmermann, L. v. d. stellvertretenden neg. gestio (1876) str. 321. vidí ve slovech těch opakování supposice; že tazatel se svobodným jednatelem smlouvu učinil s úmyslem tím, aby tazatel důtklivěji upozorněn byl, že sám si přičítati má, když se svobodným jednal, ne raději s otrokem, v kteréž případnosti by mu principál u větší míře práv byl. Důraz klade tedy na „ejus". Co by však tazateli v případě tomto a. de peculio byla, to mu v případě onom žaloba na jednatele samého bude. Jako jednatel insolventní býti mohl, mohlo rovněž tak býti „nihil in peculio". Posice tazatelova nemusila by tedy o nic býti příznivější, kdyby byl jednal s otrokem, a proto také tento výklad nezdá se mi případným. Mně zdá se výklad shora podaný nejprostější a celému kontextu nejpřiměřenější. „Personam ejus elegisti" pojímám protivou k tomu, že by tazatel „litteras (mandati) secutus" zápůjčku jednateli byl poskytl (l. 30. pr. D. neg. gest. 3. 5.), že by ji byl poskytl, „quia dominus procuratori mandaverat, ut pecuniam mutuam acciperet" (l. 10. §. 5. D. mand. 17. 1), že by tedy dominus sám byl osobu zvolil, jíž v záležitosti jeho zápůjčku dáti jest. Důraz jest podle toho na „elegisti". Pojmutí toto rovněž i s překladem Basilik (XVIII. 2. c. 19.: *τῇ περὶ αὐτὸν τὸν φροντιστὴν διαθέσει ἐδάνεισας*) zcela dobře se snáší.

[18]) K nim zajisté následující „pervides" se táhne. Huschke n. u. m. str. 75. béře slovo toto v tom rozumu, že se jím u adressáta jasná povědomost dotčeného tu pravidla předpokládá. Podobně Seuffert n. u. m. str. 50. Avšak, když před tím tak zevrubně vyloženo, co rovněž „ambigui juris" nebylo, nevím, proč by reskript tu pojednou lepšího vědění do tazatele se nadál.

Praktické případy.

*Obec nabývá držení služebnosti pastvy tím, že služebnost vykonávají jednotliví její členové.**)

Fideikomisnímu panství H. zapsány jsou v nové pozemečné knize K-ské, které zákonní platnosti již nabyla, za vlastní některé pastviny.

Když pachtéř panského dvora S-ského, jemuž pastviny tyto při uzavření pachtu byly zároveň s jinými pozemky do pachtu dány, zpozoroval, že na nich občané K-ští dobytek pasou, oznámil to řiditeli velkostatku H-ského, jenž následkem toho zaslal představenstvu obce K. přípis, ve kterémž zakázal vyhánění a pasení dobytka na pastvinách těchto.

Pro zákaz tento podala obec K-ská na řiditele velkostatku žalobu pro rušení držby, ve kteréž nabídnut důkaz mnohými svědky o tom, že obec K. od dávných časů až do doby nejnovější byla v pokojném a nerušeném držení práva pasení na těchto pozemcích tím spůsobem, že její příslušníci na ně svůj dobytek vyháněli ve společném stádě a že jim v tom nebylo nikdy nikým bráněno a překáženo.

Prosba žalobní zněla v ten smysl, aby soud za právo uznal, že žalovaný řiditel písemním zákazem obci zaslaným přerušil pokojné držení obce K. ve vykonávání práva pasení na pozemcích dotýčných, že povinen jest, aby se na příště dalšího takového rušení zdržel a obci náklady sporu nahradil.

Žalovaný hájil se proti žalobě námitkami nedostatku aktivní i pasivní legitimace.

Ve směru prvnějším popíral, že by obec K. jako taková kdy byla se nacházela v držení práva pasení, o něž tu jde a tvrdil, že, byl-li dobytek na sporných pozemcích pásán, to byl dobytek jednotlivých občanů K-ských, že by tedy jenom tito jednotlivci byli bývali v držení nějakého práva takového a že by jenom těmto jednotlivcům příslušelo, by si svou držbu hájili; ve směru poslednějším uváděl, že zaslal dopis, v němž příslušníkům obce zakazuje pasení na těch pozemcích, představenstvu obce K. nikoliv jako soukromník, nýbrž ve jménu a v zastoupení správy velko-

---

*) Viz opačné rozhodnutí na str. 94. letošního „Právníka“.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

důvodů:

[illegible] jest úplný důkaz, že obec K-ská [illegible] v držení práva pasení na pastvinách [illegible] tím způsobem, že dobytek příslušníků obce K. [illegible] ve společném stádě na pastviny ty ku pasení vyháněn, že občané K-ští mimo to také drobný dobytek, kozy a husy na ně vyháněli.

Svědci V. K. a J. N. pamatují toto vykonávání práva pasení po dobu 70letou; podobně i J. P., V. H. a F. H. nejméně po dobu 60 let, tak že nehledíc k ostatním způsobům nabývacím služebnost pasení příslušníků obce K. dle §§. 1470. a 1477. ob. z. obč. vydržením nabyta by byla.

Dopisem ze dne 30. května 1882 vydal žalovaný ředitel velkostatku představenstvu obce K. písemní zákaz na užívání těchto pastvin a přikázal pachtéři dvora S., aby výkonu takového požívání odporoval.

Doznáním žalovaného jest dokázáno, že on dopis tento psal; z obsahu dopisu toho vysvítá, že psán jest představenstvu obce K. a již tím jest dokázána pravdivost okolnosti, komu dopis ten zaslán byl, což také dotvrzuje slyšený svědek J. S., jemuž dotčený dopis od starosty obce H. J. odevzdán byl.

Námitka, že zaslání popisu nemůže v sobě zahrnovati rušení držby, poněvadž tím pasení dobytka zamezeno nebylo, jest bezpodstatnou, což vysvítá z ustanovení druhé věty §. 1459. a z §. 313. ob. z. obč., neboť i podvolení se zápovědi takové dle §. 351. ob. z. obč. způsobilo by ztrátu držení práva držebnosti pastvy.

Že i takováto zápověď zahrnuje v sobě rušení držby, vysvítá ostatně i z cís. nařiz. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z., jímž i držba ohrožena v ochranu se béře.

Lhostejným jest v rozepři této, zdali žalovaný vydal zápověď jako ředitel panství H-ského a jako plnomocník knížete z S.

držitele panství tohoto, neboť nehledíc k tomu, že v tomto dopisu o zmocnění žádné zmínky se nečiní, dopustí se rušení držby nejen mandant, nýbrž i mandatar.

Co se dotýče námitky domnělého nedostatku aktivní legitimace obce K-ské, že totiž jedná se o právo a držbu jednotlivých příslušníků a že tudíž jen tito jednotlivci k žalobě oprávněni by byli, nebylo lze k námítce této přihlédnouti, neboť tak, jak obsah služebnosti pasení dokázán jest, jedná se o právo přináležející veškerým příslušníkům obce, kteréž tito v celku ustanoveným obecním slouhou vykonali; tento celek zastupovati oprávněna jest jedině obec, což ostatně i písemní zápověď ředitelstva uznává, anať tatáž představenstvu obce K-ské psána a odeslána byla.

Odvolávání se k ustanovení §. 337. ob. z. obč. nemá místa, neboť §. ten jedná o jakosti držby obce a její nabytí; avšak v případě tomto jde o ochranu držby, jež byla již nabyta, této ochrany vedle §§. 339. a 326. ob. z. obč. požívá netoliko držitel pravý, nýbrž i držitel nepravý.

Příslušníci obce K-ské nacházeli se až do posledního času ve skutečném držení práva pasení na pastvinách č. parc. 85. atd., kterážto držba vydaným písemním zákazem žalovaného ředitele přerušena byla i muselo tudíž žalobě a její prosbě vyhověno býti.

Přes stížnost žalovaného na tento nález podanou, ve kteréž setrváno při námitkách nedostávající se aktivní a passivní legitimace a dále poukázáno bylo k tomu, že výslechem svědků vyšlo na jevo, kterak v obci K. jest a bylo vždy mnoho takových příslušníků, kteří žádného dobytka nemívali a nemají, že tudíž jenom o jistou třídu neb část obyvatelstva K-ského, totiž tu, která dobytek drží, jednati se může a tato třída že nerepraesentujíc celou obec, pouhou skutečností, že na těch pastvinách svůj dobytek pásti dávala, pro obec také žádných práv nabýti nemohla — potvrdil c. k. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 19. července 1883 č. 18238 rozhodnutí stolice první, poukázav prostě k

důvodům

v odpor vzatého konečného výměru.

Na rozhodnutí toto podal žalovaný ředitel mimořádnou stížnost dovolací, kteréž však nebylo dáno místo,

v uvážení,

že v rozhodnutích obou nižších stolic vzhledem k provedenému jednání a výslechu svědků nebylo lze shledati zmatku aneb patr-

ného bezpráví a tudíž není tu příčiny, aby stejná rozhodnutí tato byla změněna.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 3. října 1883 č. 11496.

Dr. Gintl.

Provedení důkazu aktivní legitimace žalobní.

František T. v T-ích podal žalobu na manžely Václava a Annu T-ovy, hostinské v O., udávaje, že prodal a odevzdal jim (oběma) na úvěr pivo v běžných a ujednaných cenách k dalšímu prodeji v hostinské jich živnosti, a sice dne 26. června 1881 5 hektolitrů za 42 zl. 50 kr., a dále že dluhují nájemného 39 zl. 20 kr., tedy úhrnem 81 zl. 70 kr., manželé T-ovi že dluh ten za svůj pravý uznali a brzké zaplacení přislíbili.

C. k. krajský jako obchodní soud v Hradci Králové nalezl po stručně projednané rozepři a po výslechu svědků obou sporných stran dne 30. října 1883 č. 6174. takto právem:

Žalovaní manželé Václav a Anna T-ovi jsou povinni, žalobci Františku T. do 14 dnů za následku exekuce zaplatiti:

1) za pivo jim prodané a odevzdané cenu trhovou 42 zl. 50 kr. s úroky bez výminky;
2) jmenem náhrady za činži žalobcem Janu Hajnému z hostince ve V. placenou za $24^1/_2$ hektol. (po 1 zl. 60 kr.) 39 zl. 20 kr. s úroky pod tou výminkou, nevykoná-li žalovaný Václav T. přísahu jemu v replice uloženou a jím v duplice přijatou toho obsahu, že dle jeho vědomí a upamatování pravda není, „že Jan Šolín jmenem žalobce Frant. T. s ním (žalovaným) ujednal, že bude k ruce žalobcově z každého hektolitru vyčepovaného piva platiti 1 zl. 60 kr. jakožto náhradu nájemného z hostince Janu Hajnému ve V. placeného;
3) jmenem náhrady výloh soudních zmírněný obnos 18 zl. 71 kr. v tom případě, že žalobce Frant. T. s částkou 39 zl. 20 kr. zvítězí.

Příčiny.

Václav T. přiznává, že sice dne 26. června 1881 odebral na úvěr 5 hektol. piva za 42 zl. 50 kr., ale praví, že nikoliv od žalobce, nýbrž od právovárečnického měšťanstva v T-ích, u něhož

prý František T. pouze deputátním sládkem byl a kteréž hostinec Jana Hajného mělo v nájmu, kdežto žalobce tvrdí, že on ovšem byl a jest deputátním sládkem právovárečného měšťanstva v T-ích, že ale pivo na svůj účet prodával, a najmě žalovaným na svůj účet prodal.

Popřel tedy žalovaný Václav T. aktivní legitimaci žalobcovu i co do množství koupeného piva i co do kupní ceny.

Že ale práva žalobního na straně žalobcově jest, toho důkazem svědectví Jana Šolína a Josefa K., na které výměrem ze dne 27. července 1882 č. 4237. uznáno bylo. Dotvrdilť Jan Šolín, místopředseda správní rady právovárečného měšťanstva v T-ích, že František T. jako deputátní sládek právovárečného měšťanstva v T-ích, neodvádí pivo in natura, nýbrž že platí za každou várku hotově a sám pak na svůj účet prodává. Josef K. pak, ačkoliv přiznal, že není zasvěcen v manipulaci a poměry právovárečného měšťanstva a žalobcovy, přece stvrdil, že žalobce Frant. T. sám pivo vydával, peníze přijímal a odváděl buď pokladníkovi neb (což svědek jistiti nemohl) někomu ze správní rady.

Jisto jest tedy (dle §. 137. ř. z. a §. 7. sum. pat. z r. 1845), že Václav T. za odebrané pivo Františku T. kupní cenu měl a má odvésti, a že mu nepřísluší, zkoumati a námitky činiti co do aktivní legitimace žalobcovy, zvláště an on nikde netvrdí, že by byl za pivo dotčené přímo právovárečnému měšťanstvu (což nevyznačuje osobu určitou), zaplatil aneb zaplacení nabídl neb vůbec jinak dluh vypořádal, ani že by toto měšťanstvo přes to, že již třetí rok nadešel, zaplacení za pivo ono žádalo.

Co tkne se požadavku nájemného 39 zl. 20 kr., přiznal Václav T., že se zavázal, z každého hektolitru piva 1 zl. 60 kr. platiti, což mělo býti jaksi náhradou za činži nájemní žalobcem z hostince Janu Hajnému ve V. placenou, avšak i tu Václav T. popíral aktivní legitimaci Františka T. k této náhradě, tvrdě, že právovárečné měšťanstvo v T-ích od Jana Hajného najalo hostinec a z něho, avšak pouze za první půlletí, nájemné platilo, za druhé půlletí ale dlužníkem zůstalo, takže on sám za toto právovárečné měšťanstvo 65 zl. zaplatil.

I v tom ohledu bylo výměrem ze dne 27. července 1883 č. 4237. uznáno, by svědci žalovaným vedení Jan Hajný a Jan Šolín o tom slyšáni byli, pravda-li, že Václav T. toliko s právov. měšťanstvem v T-ích, předsedou téhož Janem Šolínem, o náhradě

1 zl. 60 kr. za jeden hektolitr pro toto měšťanstvo se byl smluvil.

Z těch svědků Jan Hajný nedosvědčil ničeho, nemaje o těchto okolnostech žádné povědomosti. Zato Jan Šolín udal, že Václav T. s ním jakožto místopředsedou správní rady zmíněného měšťanstva ujednal, že bude platiti z každého hektolitru vyčepovaného piva 1 zl. 60 kr. právovárečnému měšťanstvu ale k rukoum sládka Frant. F. zároveň s kupní cenou za pivo jako náhradu za činži, jakou měšťanstvo Janu Hajnému platilo.

Tím spůsobem se žalovaným důkaz svědecký netoliko nezdařil, ale naopak proti němu, ovšem pouze jedním však klassickým svědkem, stvrzeno, že totiž ona náhrada 1 zl. 60 kr. měla žalovanými Františkovi F. placena býti, kdež pak nepříslušelo a nepřísluší Václavu T., placení tomu se opírati skoumáním právního poměru Františka T. (žalobce) naproti právov. měšťanstvu, kteréž jemu žádnou jinou osobu k přijímání dávky, o niž jde, nevyznačilo než žalobce Františka T.

Podle soudního řádu nelze však tohoto polovičního důkazu proti žalovanému použiti, an od jeho svědka přichází, a ani na žalovaném ani na žalobci doplňovací přísahy k docílení úplného důkazu se požadovati nemůže.

Proto uznal soud na jediný důkaz v replice žalobcem žalovanému uložený, totiž zápornou rozhodovací přísahu o této rozhodné okolnosti, že náhradu činžovní Václav T. jemu (žalobci) platiti se byl zavázal, kdež pak za $24^1/_2$ hektol. by ovšem žalobce měl 39 zl. 20 kr. požadovati.

Na odvolání obou stran potvrdil c. k. vrchní soud zemský rozsudkem ze dne 28. listopadu 1883 č. 33112. rozsudek první stolice v odstavci 1., zato změnil jej v odst. 2. a 3. v ten smysl, že žalovaní manželé bezvýminečně povinni jsou žalujícímu jakožto náhradu za nájemné Janu Hajnému za hostinec ve V. placené ze $24^1/_2$ hektol. po 1 zl. 60 kr. 39 zl. 20 kr. s 6% úroky ode dne 20. března 1883 až do zaplacení a na útratách sporu první instance 18 zl. 86 kr. a druhé instance 7 zl. 76 kr. do 14 dnů pod exekucí zaplatiti,

poněvadž

svědkové Jan Šolín a Daniel Jankovský udávají, že smlouvu co do podsudnictví oba žalovaní s J. Šolínem ujednávali a Jan Šolín

udává, že s oběma žalovanými vyjednal, že zaplacení žalujícímu díti se má, i nemůže býti pochybnosti, že Šolín v této záležitosti za žalobce jednal a že oba žalovaní ze smlouvy s J. Šolínem uzavřené jedině žalujícímu zavázáni byli.

O věrohodnosti svědka J. Šolína nelze již proto pochybovati, poněvadž jakožto náměstek starosty správní rady právovárečného měšťanstva v T-ích tomuto zodpovědným jest, a dlužno zejmena jeho mandát od žalobce obdržený za dokázaný považovati, poněvadž to žalobce tvrdí.

Z toho co uvedeno následuje, že slušelo oba žalované odsouditi, najmě ježto vzhledem k jejich vzájemnému poměru co do smlouvy od nich obou uzavřené mezi nimi rozdílu činiti nelze a pak že toto odsouzení bezvýminečným býti muselo.

Přes dovolání žalovaných potvrdil c. k. nejvyšší soud rozsudek vrchního soudu,

neboť

pokud žalovaní dle konečné prosby revisijní stížnosti za potvrzení podmíněného rozsudku první instance, ale přes to za bezvýminečné zavržení prosby žalobní žádají, jeví se stížnost jejich mimořádnou a dle §. 1. dv. dekr. ze dne 24. října 1845 č. 906. nemístnou; pokud však v tomto petitu i prosbu nejméně za potvrzení rozsudku první stolice zahrnutou považovati dlužno (k čemuž i úvod revisijní stížnosti poukazuje), sluší jedině v úvahu vzíti, zdali s ohledem na poměry v aktech vyložené přísaha rozhodovací soudcem prvním sub 2) připuštěná ku rozhodnutí sporu jest nezbytnou.

S ohledem na to, že žalovaný Václav T. tvrdí, že vyjednával s místopředsedou správní rady právov. měšťanstva v T-ích Janem Šolínem o zapravení nájemného dle počtu hektolitrů vyčepovaného piva, což svědek Jan Šolín s tím potvrzuje, že bylo ujednáno, že zapravování tohoto nájemného k rukoum sládka Františka T. (žalobcovým) současně s trhovou cenou za odebrané pivo díti se má, kteréž nájemné sládek František T. pokladníkovi várečníkův odváděti měl, dle toho však oprávnění žalobce k příjmu a zažalování tohoto nájemného za nepochybno míti sluší, aniž by dojíti mohlo na přísahu zápornou v příčině této věci žalovanému Václavu T. uloženou, jeví se odstranění této rozhodovací přísahy a b e z v ý m i n e č n é přiřknutí obnosu 39 zl. 20 kr. a nákladů

soudních 18 zl. 71 kr. v první instanci touto přísahou podmíněných odůvodněným.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 19. února 1884 č. 6951.

JUDr. Rudolf.

Příspěvek k výkladu na §§ 55. a 73. zák. ze dne 9. dubna 1873 č. 70. ř. z.

Emilie Vávrová vložila v době ode dne 1. května 1874 až do 1. února 1875 do živnostenské záložny „Rtuť", zapsaného společenstva s ručením neobmezeným 4120 zl. 90 kr. Tuto pohledávku přihlásila ku konkursu a byla pohledávka ta za likvidní uznána. Poněvadž však konkurs ten dle §§. 66. a 154. konk. řádu byl ukončen, aniž by věřitelé něčeho byli dostali, žádala Emilie Vávrová za vklad exekučního práva zástavního na domech Viléma Lvíčka, bývalého ředitele společenstva „Rtuť" pro 4120 zl. 90 kr. Žádost ta byla doložena výtahem z likvidační tabely z konkursu společenstva „Rtuť", výměrem c. k. zemského soudu v Praze, jímž konkurs dle §§. 66. a 154. konk. ř. ukončen byl, výtahem z rejstříku obchodního, dle něhož Vilém Lvíček v době ode dne 19. února 1874 do 16. září 1875 jako člen představenstva čili ředitelstva „Rtutě" zapsán byl, úředním vysvědčením o tom, že Vilém Lvíček v seznamu společenstva „Rtuť" — správcem konkursní podstaty podaném — se nalézá a konečně vkladní knížkou společenstva „Rtuť", Vilémem Lvíčkem vlastnoručně podepsanou.

C. k. zemský soud v Praze na základě těchto listin ve spojení s §§. 55. a 73. zák. ze dne 9. dubna 1873 č. 70. ř. z. žádaný vklad exekučního práva zástavního pro 4050 zl. povolil, příčinou 70 zl. 90 kr. zamítl,

poněvadž

pohledávka ta povstala teprve dne 31. října 1874, tedy již po vystoupení Vil. Lvíčka z ředitelstva.

C. k. vrchní soud zemský k odvolání exekuta výměr ten zrušil a nařídil výmaz vloženého exek. práva zástavního.

Důvody.

Aby se mohlo proti členu společenstva s neobmezeným ručením zřízeného na základě §. 53. zákona ze dne 9. dubna

1873 č. 70. ř. z. dle alin. 4. §. 60. citovaného zákona ihned exekucí nastupovati, musí věřitel dokázati, že byl člen společenstva, proti němuž se exekuce má vésti, členem dotčeného společenstva, že tudíž dal písemné vyjádření v §. 3. citovaného zákona ustanovené, že ku společenstvu přistupuje.

Předložené listiny neprovádějí o tomto požadavku důkazů, poněvadž rejstřík c. k. obchodním soudem vedený dle §§. 111. a 112. s. ř. podává jen o tom důkaz o čem se vede, o členech společenstva se však tento rejstřík nevede (§§, 6., 7. citovaného zákona) a authentického dokladu o seznamu, do něhož se má zapisovati jmeno a příjmení a stav každého člena společenstva, den jeho přistoupení ku společenstvu a vystoupení z něho dle §. 14. citovaného zákona, dle stavu věci zde není.

K dovolací stížnosti Emilie Vávrové obnovil c. k. nejvyšší soudní dvůr změniv rozhodnutí druhé stolice vklad prvním soudem povolený,

uvažuje,

že 'okolnost, že Vilém Lvíček v času od stěžovatelky učiněných vložek ředitelem a členem společenstva byl, vkladní knížkou prokázána, a další okolnost, že pohledávka stěžovatelky při konkursu přikléšena a za likvidní uznána byla, pak že konkurs dle §§. 66. a 154. konk. řádu zrušen byl, listinami dokázána jest, tudíž zde podmínky k povolení exekuce proti jednotlivému členu dle §. 60. zákona ze dne 9. dubna 1873 č. 70. ř. z. jsou na snadě.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 15. července 1884 č. 8180.

JUC. Jak. Scharf.

Ustanovení obsažená v §. 17. knih. ř. a §. 38. konk. řádu o věcech movitých rovněž platí.

V exekucí vedené Janem a Alžbětou V. ze Štýru pro 210 zl. a 139 zl. 90 kr. s přísluš. proti Tomáši Str. ze Stachů vydražila dne 8. února 1884 Karolína R. v naturalním vlastnictví Tomáše Str. se nacházející díl stavební parc. 115. na Staších s chalupou č. pop. 61/c tamtéž s dvěma dvorky za 545 zl.

Při stání k rozpočtu této trhové ceny výměrem c. k. okresního soudu v Horách Kašperských k č. 964. r. 1884 na den 18.

března 1884 ustanoveném účtovali Jan a Alžběta V. pohledávku svou 210 zl. s 5% úroky od 3. dubna 1877 do 8. února 1884 v obnosu 71 zl. 90 kr. a útraty 6 zl. 45 kr. žádajíce za přisouzení těchto obnosů v pořadí pro kapitál 210 zl. s přísl. vydobytém.

Výměrem c. k. okresního soudu v Horách Kašperských ze dne 19. března 1884 čís. 2407. o rozpočtu trhové ceny 545 zl. vydaném přikázány byly manželům Janu a Alžbětě V. z kupní ceny v pořadí za kapitál vydobytém kapitál 210 zl s 5% úroky z tohoto za tři léta ode dne dražby zpět počítajíc v obnosu 31 zl. 50 kr. a útraty 6 zl. 45 kr.; ostatní více jak za tři léta účtované 5% úroky v pořadí kapitálu jako promlčené přiřknuty nebyly.

K stížnosti manželů Jana a Alžběty V. zrušil c. k. vrchní soud v Praze rozhodnutím ze dne 13. srpna 1884 čís. 13907 v odpor vzatý výměr c. k. okr. soudu v Kašperských Horách č. 2046. r. 1884 a nalezl, že se 5% úroky z pohledávky manželů Jana a Alžběty V. ode dne 2. dubna 1877 do 8. února 1884 běžící v účtovaném obnosu 71 zl. 90 kr. z trhové ceny v pořadí kapitálu 210 zl. ku placení přikázati mají,

poněvadž

vydražená realita knihovní těleso netvoří, tedy §. 17. knih. zák. v tomto případu užíti nelze a promlčení úroků více než tři léta zadržalých nikým namítáno nebylo, z moci úřadní se ale dle §. 1502. ob. zák. obč. na promlčení ohled vzíti nesmí.

Na dovolací stížnost prvním na prázdno vyšlým zástavním věřitelem Matějem Str. ve srozumění superkondicenta dr. W. podanou c. k. nejvyšší soud rozhodnutí c. k. vrchního soudu v Praze zrušiv, uvedl výměr c. k. okresního soudu v Kašperských Horách ze dne 19. března 1884 č. 2046. v platnost

poněvadž

dle §. 347. vš. s. ř. při prodeji zabavených movitých statků táže pravidla zachovávati dlužno, jakáž i o nemovitých statcích platí a tedy při rozpočtu trhové ceny za exekučně prodané movité věci i §. 17. kn. zák. a §. 38. konk. řádu v tomto smyslu k platnosti přicházejí, těmto pak předpisům výměr I. stolice přikázáním pouze tří letých úroků ode dne dražby zpět počítajíc v pořadí kapitálu manželů J. a Alžb. V. vyhovuje.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 13. srpna 1884 č. 9182.

Dr. Šebelík.

Kriteria skutkové povahy zločinu veřejného násilí vedle §. 81. tr. zák.

C. k. státní zástupitelství v Hoře Kutné žalovalo na Josefa Zdenáhlíka, že dne 27. září 1883 Josefu Horkému přísežnému polnímu hlídači v Buřenicích, když mu tento krávu na panské louce se pasoucí zabaviti chtěl, tudíž osobě v §. 68. tr. z. jmenované u vykonání její služby, v tom úmyslu, aby výkon ten byl zmařen, skutečným násilným vztažením ruky se zprotivil, čímž že se dopustil zločinu veřejného násilí v §. 81. tr. z. naznačeného a dle §. 82. tr. z. trestného. Podle obžaloby zpozoroval dne 27. září 1883 přísežný hajný a polní hlídač Josef Horký, že Josef Zdenáhlík na panské louce pase krávu, běžel tam a chtěl mu u vykonávání své služby krávu zabaviti. Josef Zdenáhlík však se spouzel a když jej pak Horký odstrčil a krávu již zabavenou vedl, přiskočil na Horkého, a chytil ho za prsa, tak že oba na zem se převalili a kráva odběhla. To dosvědčil J. Beneš. Svědkové K. Pařízek, F. Rudolf a F. Lipold seznali taktéž, že viděli, jak se Horký a Zdenáhlík na zemi váleli. Josef Zdenáhlík doznal, že krávu od Horkého zabaviti nenechal, popírá však, že by byl na Horkého skočil a dokládá, že vůbec nevěděl, že Josef Horký jest polním hlídačem, to však že jest vzhledem k výpovědi Josefa Horkého, jenž tvrdí, že jej Zdenáhlík dobře zná a také ví, že je hajný a polní hlídač a vzhledem k tomu, že Josef Zdenáhlík dne 20. října 1883 u c. k. okresního soudu v Dolních Královicích sám doznal, že ví, že jest Josef Horký přísežným hajným a pak vzhledem k tomu, že Josef Horký tehdáž služební odznak totiž kabát se zeleným límcem měl, pouhou výmluvou.

C. k. krajský jako trestní soud na Horách Kutných odsoudil rozsudkem ze dne 21. února 1884 č. 1619. Josefa Zdenáhlíka pro zločin veřejného násilí vedle čl. 81. tr. z. k těžkému žaláři na dobu jednoho měsíce.

Důvody.

Josef Horký, jenž byl dne 15. června 1880, jak z přísežného jeho dekretu daného v Ledči téhož dne vysvítá, jako polní hlídač ve smyslu zákona ze dne 12. října 1875 č. 76. ř. z. pro dohlídací okršlek panství Buřenického a Vinklantického do přísahy vzat, potvrdil, že spozoroval dne 27. září 1883, jak obžalovaný Josef

Zdenáhlík pase krávu na panské louce u Buřenic; proto chtěl mu krávu tu jako přísežný hajný zabaviti, v kterémž výkonu mu však překáženo bylo tím, že obžalovaný chytil jej oběma rukama, povaliv jej takto na zem; mezi tím kráva že odběhla. Obžalovaný Josef Zdenáhlík doznal, že pásl tehdy krávu na panské louce a že bránil též tomu, by Jos. Horký mu krávu zabavil, popírá však, že by sám byl vložil ruku na Horkého tvrdě, že nevěděl, že by Horký vůbec byl hajným a že co taký chtěl mu krávu zabaviti; okolnost tu, že obžalovaný nalezal se v jakémsi zápasu tehdy s Josefem Horkým potvrdili určitě svědkové Jos. Beneš, K. Pařízek, F. Rudolf i F. Lipold, seznavše, že jak obžalovaný, tak i Josef Horký na zemi se váleli.

Soud přihlížeje tudíž k určité výpovědi Josefa Horkého, jež podporováno jest i udáním svrchu zmíněných svědků a částečným doznáním obžalovaného, jenž přiznal, že překazil zabavení krávy, nabyl přesvědčení o vině obžalovaného, přes to, že tento zapíral, že nevěděl, že Horký hajným jest, ježto zapírání toto vůči určitému vyjádření téhož obžalovaného při hlavním pře líčení dne 29. října 1883 u c. k. okresního soudu v Dolních Královicích, kde doznal výslovně, že věděl, že Horký hajným jest, lživým se jeví býti, a to tím více, ježto Jos. Horký tehdy služebným odznakem, zeleným límcem na kabátě opatřen byl, a poněvadž jednání jeho, jímž překazil zájem oné krávy, obsahuje v sobě skutkovou povahu zločinu veřejného násilí vedle §. 81. tr. z., i musel obžalovaný zločinem tím vinným uznán býti.

Zmateční stížnost obhájcem žalovaného proti rozsudku tomu podaná opírala se o zmateční důvod čl. 281. č. 9. *a)* tr. ř., a praví se v ní: Jest zjištěno, že J. Horký jest přísežním polním hlídačem panství Buřenického. Aby však považován býti mohl za osobu v §. 68. tr. z. naznačenou, a aby proti němu u výkonu úředního nařízení spáchán býti mohl zločin veřejného násilí naznačený v §. 81. tr. z., musilo by poněvadž imperativně nařízeno §§. 9. a 10. min. nař. ze dne 30. ledna 1860 č. 28. ř. z., že polní hlídači, mají-li býti považováni jako osoby §. 68. tr. z., musí nésti předepsaný štít na rameně, dokázati se, že J. Horký tehdy odznak takový měl.

První soud sice praví, že prý polní hlídač opatřen byl „zeleným límcem na kabátě“, avšak imperativní nařízení §§. 9. a 10. min. nař. ze dne 30. ledna 1860 č. 28. ř. z. vylučuje naprosto možnost, aby člověk v obyčejném kabátě se zeleným límcem byl po-

važován za osobu v §. 68. tr. z. naznačenou, a to tím méně, an zákon o polním pychu pro král. České ze dne 12. října 1875 č. 76. z. z. takového kabátu se zeleným límcem jako služebního odznaku neuznává. V §. 20. zák. o polním pychu pro království České ze dne 12. října 1875 č. 76. z. z. naopak výslovně se praví, že přísežní polní hlídač jest stráží ve smyslu říšského zák. ze dne 16. června 1872 č. 84. ř. z., tudíž, jestliže ve smyslu §. 2. téhož říš. zákona má předepsaný služební odznak, nikoliv však jakýs jiný šat; neboť §. 25. naduvedeného zákona o polním pychu výslovně ustanovuje, „že v úřadě svém potvrzený polní hlídač jest povinen při výkonech služby nositi odznak služební, od politického úřadu ustanovený i řádně prohlášený.“ Ustanovení to je imperativní, a an J. Horký při výkonu úředním odznaku toho neměl, nemůže býti považován za osobu §. 68. tr. z. a čin za zločin veřejného násilí §. 81. tr. z., i jest proto rozsudek prvního soudu zmatečný. (Rozh. c. k. nejv. soudu jako kass. dvoru ze dne 5. června 1880 č. 4605. sb. Manzova č. 276.)

C. k. nejvyšší soud jako kassační dvůr zrušil rozsudek c. k. krajského soudu a nařídil nové líčení a zjištění okolnosti, byl-li šat se zeleným límcem jako úřední odznak polních hlídačů promulgován.

Důvody.

Zákon ze dne 12. října 1875 č. 76. zemského zákonníka pro Čechy, týkající se ochrany polního majetku, má v §. 20. ustanovení: Ustanovený polní hlídač má od politického okresního úřadu býti potvrzen a do přísahy vzat. Pokládá se tudíž za veřejnou stráž ve smyslu zákona ze dne 16. června 1872 č. 84. z. tr. Tento říšský zákon týká se úředního postavení stráže k ochraně jednotlivých odvětví zeměvzdělání zřízené a zní v §. 2. takto: Strážníci když službu svou vykonávají, majíce při tom na sobě předepsaný oděv služební aneb služební odznak, mají se za veřejné stráže pokládati, a požívají práv v zákonech se zakládajících, kteréž příslušejí osobám vrchnostenským a stráži civilní. V souhlasu s poslednějším ustanovením nařizuje zpředu uvedený zákon pro Čechy v §. 25. zvláště, že v úřadu potvrzený a do přísahy vzatý polní hlídač jest povinen, při vykonávání služby služební odznak nositi, kterýž politický úřad má ustanoviti a řádně prohlásiti. Z těchto zákonních ustanovení plyne, má-li býti řeč o zločinu veřejného násilí, v §. 81. trestního zák. vyznačeném, že co do

hlídače polního nutné zjištěno býti musí netoliko, že tento polní hlídač jako takový od politického úřadu jest potvrzen a do přísahy vzat a že se nalezal u vykonávání své služby, ale že též při tom služební odznak od politického úřadu ustanovený a řádně prohlášený nesl. Jakovéto zjištění nemůže býti shledáno uvedení v důvodech rozsudku v odpor vzatého obsažené, že Jos. Horký, když ve své vlastnosti jakožto polní hlídač pro obvod velkostatku Buřenického ustanovený a do přísahy vzatý dne 27. září 1883 krávu obžalovaného Josefa Zdenáhlíka zabaviti chtěl, ponévadž ji na louce velkostatku u Buřenic pásti se viděl, služebním odznakem „zeleného límce na kabátě“ opatřen byl, ponévadž není uvedeno, tím méné odvoláním se k úřednímu stvrzení neb aspoň na výpovědě svědecké zdůvodněno, že tento domnělý služební odznak jako takový od politického úřadu určen a řádně prohlášen byl, a to tím méné, ponévadž tomu zpráva obecního úřadu v Buřenicích ze dne 15. ledna 1884 č. 19. jest na odpor.

Není tudíž jeden z rozhodných příznaků skutkové povahy zločinu veřejného násilí dle §. 81. tr. z. Josefu Zdenáhlíkovi za vinu kladeného zjištěn, a byl tudíž výrokem rozhodujícího soudu, že obžalovaný tímto zločinem jest vinen, zákon porušen, pročež zmateční stížnosti Jos. Zdenáhlíka z důvodu zmatečního §. 281. č. 9. *a)* tr. z. podané a zákonně důvodem tímto odůvodněné místo dáno, rozsudek v odpor vzatý dle §. 288. č. 3. tr. z. zrušen a věc ku novotnému pře líčení a rozhodnutí na týž soud sborový první instance odkázána byla.*)

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu jako kassačního dvoru ze dne 12. června 1884 č. 6840.

JUDr. Bedřich Pacák.

Komu přísluší trestati přestupek proti bezpečnosti cti naznačený v §. 1339. ob. z. obč.? Příslušnost úřadu řídí se analogií §. 51. ř. tr. (forum loci delicti.)

Na žalobu zdejšího kupce L. pro ublížení na cti vedle §. 1339. ob. zák. obč. podanou na obchodníka R. ve Velkém V., okr. Hořovického, obytného odsoudilo c. k. okr. pol. komisařství nálezem ze dne 18. září 1883 č. 46670 žalovaného na základě min. nařízení ze dne 30. září 1857 č. 198. ř. z. ku pokutě 10 zl., po případě ku vězení 48 hodin pro přestupek ublížení na cti, na-

značený v §. 1339. ob. z. obč., kteréhož žalovaný dopustil se tím, že žalobci zaslal dopis hanlivého obsahu.

K odvolání se žalovaného zrušilo c. k. místodržitelství výnosem ze dne 14. prosince 1883 č. 42011. nález prvé stolice pro nepříslušnost této, uznavši, že ve věci této příslušným jest c. k. okresní hejtmanství v H.,

poněvadž

dle §. 1. min. nařízení ze dne 3. dubna 1855 č. 61. ř. z. náleží vyšetřovati a trestati všeliké přestupky, jež obecným zákonem trestním ze dne 27. května 1852 nejsou prohlášeny za činy trestné, a v příčině kterýchž není vyšetřování zvláštními předpisy výslovně některému jinému úřadu přikázáno, okresnímu úřadu (Bezirksbehörde) toho okresu, kde přestupek zpáchán byl, dle §. 51. ř. tr. však, jehož analogicky užíti sluší, rozhoduje místo, v kterém zpáchán byl trestný čin, přestupku za základ sloužící, tudíž zde odeslání dopisu, byť i výsledek, ke skutkové povaze náležející, nastal na jiném místě, totiž v Praze.

Z nálezu tohoto odvolal se zase žalobce k c. k. ministerstvu vnitra z té příčiny, že c. k. místodržitelství ve svých dřívějších rozhodnutích bylo dosud opáčného náhledu, považujíc za rozhodné ono místo, kde hanlivý dopis byl doručen, žádáno tudíž, by tato otázka kompetenční při této příležitosti zásadně byla rozhodnuta.

Výnosem c. k. místodržitelství ze dne 8. července t. r. č. 22422. vrácen min. rekurs zpět rekurentovi s tím doložením, že c. k. místodržitelství upustilo od svého dřívějšího náhledu v této záležitosti hájeného, hledíc ku rozhodnutí c. k. ministerstva vnitra ze dne 24. dubna 1883 č. 5804., kteréž bylo položilo za základ svému výnosu prvšímu, na nějž si stěžováno. Rekurent byl zároveň vyzván, by se vyjádřil, zda-li nyní chce upustiti od svého rekursu ministerialního.

Týž prohlásil se vyhýbavě, pročež spisy postoupeny c. k. ministerstvu vnitra, kteréž pak potvrdilo nález druhé stolice v celém obsahu z

---

*) Poněvadž pak nemohly býti tyto okolnosti zjištěny, vzalo c. k. návladnictví žalobu zpět.

důvodů

těchže, poukázavši prostě ku svému zásadnému rozhodnutí ze dne 24. dubna 1883 č. 5804.

Rozhodnutí cís. kr. ministerstva vnitra ze dne 6. srpna 1884 č. 12833.

—el.

Vyšetřovati a trestati přestupek ublížení na cti vedle §. 1339. ob. z. obč. přísluší pouze úřadům politickým (c. k. okr. hejtmanství a magistrátům komunálním, jimž správa politická jest svěřena) a nikoliv zeměpanským orgánům policejním.

K odvolání se žalovaného zrušilo c. k. místodržitelství výnosem ze dne 2. května 1884 č. 3310. pro nepříslušnost nález c. k. okr. pol. komisařství v Karlíně, kterýmž rekurent pro přestupek ublížení na cti, zpáchaný odesláním hanlivého dopisu, dle §. 1339. ob. z. obč. a na základě min. nařízení ze dne 30. září 1756 č. 198. ř. z. odsouzen byl k vazbě 6 hodin,

protože

minist. výnos ze dne 10. prosince 1850 (z. z. pro Čechy z r. 1851 č. 35.) přikazuje k působnosti c. k. úřadů policejních toliko péči o bezpečnost osoby a majetku, nikoliv však též péči o bezpečnost cti, pokud tato nespadá do působnosti úřadů soudních, kdežto ona ublížení na cti, o nichž nerozhodují soudové, dle §. 1339. ob. z. obč. vyšetřovati a trestati má politický úřad jako výstupky, v Karlíně však jest politickým úřadem tamější c. k. okresní hejtmanství, kteréž tedy jedině jest kompetentní, aby zavedlo řízení trestní.

Výnos c. k. místodržitelství v Praze ze dne 2. května 1884 č. 3310.*)

—el.

Literární zprávy.

Bibliografja powszechna Notaryatu. Zebral Adam Niemirowski. Warszava. Drukiem S. Orgelbranda 1884.

Stává se začasté, že kniha některá — následkem buď proslulosti autorovy, buď důležitosti látky, buď včasnosti svého vyjití — na první

---

*) O tomto rozhodnutí vyšší instance zevrubněji ještě promluvíme.

čtení dojem takový spůsobí, že chvála snadno z duše i pera plyne. Potom však, po studiu hlubším a prozkoumání přesnějším a zevrubnějším vady a nedostatky vyniknou tou měrou, že seznáváme, že jsme pochvalou příliš mrhali. Cos takového, věru, nemůže se přihoditi dílu pana Niemirowského, jež jsme již oznámili po vydání první části a o němž řekli jsme, že převalný užitek přinese studiím o notářství („Právník" t. r. str. 607. a násl.)

Nyní, když celé dílo ukončeno a na ukončeném veliká záslužnost a obzvláštní užitečnost ještě světleji se objevují, již bez váhání chceme svým čtenářům podati o něm zprávu.

Dílo páně Niemirowského tvoří pěkný svazek o 303 str. osm. a podává pořádkem alfabetickým přehled prací, kteréž pojednávaly o věcech notářských, od nejstarších dob až na naše dny.

Literatura notářská veškerých vzdělaných zemí evropských i amerických se tu předvádí, zvláště pak literatura francouzská, italská, španělská, belgická, hollandská, německá, švýcarská, anglická, neméně i rakouská. S obvzláštní radostí seznali jsme, že zřetel vzat i na notářské práce české.

Autor uvádí díla vztahující se k praxi, k zákonodárství a právovědě notářské i k historii notářství. Jest jich kolem 1900,*) počet zajisté velmi veliký.

Bohatost taková literatury notářské nepřekvapí nás, uvážíme-li na okamžik, jakou důležitost má i vždycky mělo notářství. Vznikši z opravdové potřeby tak hluboko zapustilo své kořeny v životě občanském, že věky přetrvalo přes všecky změny a převraty. Účinně zasáhajíc do všech poměrů životních, obracelo k sobě větší měrou pozornost zpytatelův, a jakž bez přeháněni říci lze, zasloužilo jí více než kterékoli jiné zařízení občanské.

Vracejíce se k spisu samému, podotýkáme s vděkem, že spisovatel vystříhal se podati suchoparný seznam podobný těm, jež o rozličných oborech vědeckých vydávají podniky knihkupecké a jež nás o existenci knihy jisté a nic více nepoučí. Spisovatel při jednotlivých knihách na větším díle zprávu dává o jich směru a obsahu i svůj úsudek pronáší, vždy jasný, přímý a nestranný, chválu i výtky svědomitě rozdělující.

Dílo nadepsané, jehož užitečnost zvýšena jest pečlivě sestaveným rejstříkem, hledání velmi usnadňujícím, stálo původce svého zajisté těžkou a namahavou práci, minuciosné dotazování a vytrvalé pátrání,

---

*) Ve své „Letteratura notarile d'ogni secolo e paese" loni v Inomostí vydané zmínky jsme učinili asi o 1500 spisův.

ale bylo [illegible] [illegible] [illegible] a pracovitosti známého právníka, jejž znamenitý jeho „Výklad Novaryan dějepisný i porovnávací“, učený „Pohled dějepisný i [illegible]“ a mnohá jiná díla veleceněná postavila na vynikající místo mezi současnými spisovateli v učené a literární vlasti [illegible].

Tím byla by úloha kritického oznamovatele vykonána, úloha v případnosti této příjemná i snadná. Však nenachází-li kritik, co by zkritisoval, říká se, že auctorovi straní; obecenstvo vždy čeká, že hledaví bude i najde některé místečko slabé a zranitelné, ať je již jako skvrna sluneční anebo jako malounká píha ve tváři sličné dívky. Chceme tedy také své výtky učiniti, pro ty, kdož jich očekávají. Zdá se nám, že spisovatel bibliografické dílo své náležitě neobmezil, neboť obsahuje i mnohá pojednání notářství se týkající, kteráž vyšla v časopisech právnických. Na pole tak ohromného rozsahu jako časopisectvo lépe nevkročiti, než květy jeho jen sem a tam sebrati. Řekne snad spisovatel: Chcete žalovati, že jsem Vám podal něco více? Podotknouti však sluší, že bibliograf vykročiv z mezí svých a rozšířiv zbytečně pole svoje, poskytne sice více než jest povinen, avšak s druhé strany slibuje příliš mnoho nesplní tolik, kolik se od něho pak očekává. Rovněž pohřešujeme neradi některá díla sem hledící, kteráž pro hodnotu svou vnitřní anebo cenu historickou byla by krátké zmínky zasloužila, jako na př. díla sem spadající, jež sepsali Tiberi, Cavallini, Gianolio a Silva a (mezi španělskými) Aliaga, Mas, Melgareio, Negre y Cases a Ochoa de Alda, zejmena pak třetí vydání spisu „commentaire sur la loi du 25. ventôse an XI“ od zvěčnělého prof. Rutgeertse, kteréž před některým časem vydáno jest s hojnými učennými poznámaami výtečného dra. Amianda, tajemníka komitétu pro zákonodárství cizozemské při ministeriu spravedlnosti republiky francouzské.

Však nepatrné tyto nedostatky neodnímají knize svrchu jmenované skvělé ceny její. Potvrzujíce docela úsudek svůj v časopisu tomto prve již vyslovený, odporoučíme knihu tu co nejvřeleji jakožto nanejvýš důležitou pro studium odborné, kteráž neměla by scházeti v knihovně žádného notáře, jemuž záleží na stavu jeho, na tom, aby stav ten neporušitelnou právností a právnickou důkladností dobyl si vážnosti všeobecné i rozkvětu hmotného.

V Zadru, v listopadu 1884. *Dr. Vladimír Pappafava.*

Jednání odborů při sedmém sjezdu advokátů rakouských.*)

V prvním odboru (pro otázky práva) byl předkem předmětem porad návrh pana dra. Brunsteina z Vídně v příčině reformy řízení správního.

Návrh domáhá se prohlášení, že reforma řízení správního jest jedním z úkolů zákonodárství nad míru nalehavých (odst. 1.), že reforma ta má se vztahovati jak na sporné, tak i na nesporné řízení správní (odst. 2.), že účelem reformy nesporného řízení správního má býti zajistění práv stran, při čemž skutkový stav věci úplně na jisto budiž postaven, jakož i ochrana proti nespravedlivým nálezům, jež by se poskytla tím, že se jednotlivci dá na vůli, dovolati se pro porušení práva pomoci při zvláštních soudech správních (odst. 3.), že tyto soudy správní mají rozhodovati dle zásad veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti řízení při volném uvažování průvodů, v policejních věcech trestních mimo to ve formách processu obžalovacího (odst. 4.), že konečně, poněvadž změny tuto dotčené lze provésti toliko v souvislosti s úplnou reorganisací úřadů správních, nyní aspoň domáháno býti se má zákona transitorního, jímž by odčiněny byly aspoň nejkřiklavější nedostatky řízení dosavadního (odst. 5.). Dále navrženo upravení možnosti nahlédnutí spisů při správním dvoru soudním (odst. 6.) a vydání zákona, jímž by ve skutek uveden byl čl. 12. zákl. zák. státn. ze dne 21. prosince 1867 č. 145. ř. z. o ručení zřízenců veřejných za škody, jednáními úřadními spůsobené a jímž by poskytnuta byla možnost, domáhati se náhrady těchto škod proti státu, pokud se týče zemi, okresu neb obci jakožto dlužníkům solidárním (odst. 7.).

K návrhu tomuto podali dobrozdání přednosta odboru svob. pán dr. K. Lemayer, který se prohlásil v ten smysl, že postrádá v návrhu dostatečného základu k rozřešení otázky o zavedení zvláštních soudů správních, kterých si ovšem jest přáti, a že vydání prozatímního zákona v odst. 5. návrhu žádaného nejeví se býti vhodné. Vídeňský advokát dr. A. Pann, který návrhu téměř ve všech kusech přisvědčuje, však poukazuje k obtížím, s nimiž by organisace samostatných soudů správních byla spojena, konečně prof. dr. Jiří Pražák, který má za to, že zřízení soudů správních, jimž by meritální vyřízení sporů administrativních se přikázalo, vůbec v Rakousku provésti nelze, na-

*) Pro opozděné zaslání stenografických protokolů nebylo nám lze zprávu tuto dříve s váženým čtenářstvem sděliti. Pozn. red.

proti tomu návrhy pod č. 5., 6. a 7. uvedené za vhodné uznává a za přikázání policejních přestupků působnosti řádných soudů se přimlouvá.

Nežli se přikročilo k poradě o návrhu p. dra. Brunsteina, byl zvolen za předsedu prvního odboru p. dr. rytíř Aull z Prahy, za jeho náměstky p. dr. Millanich z Vídně a p. dr. Neumayer ze Št. Hradce, za zapisovatele p. dr. Figar z Chrudimi a p. dr. Mittler z Vídně.

Když byl p. předseda děkoval za důvěru jemu prokázanou, přednesl p. dr. Neumayer ze Št. Hradce referát o návrhu p. dra. Brunsteina. Zpravodaj poukazuje předkem k vadám našeho zřízení správního a konstatuje, že o oprávněnosti prvního odstavce návrhu žádného sporu není. Též druhému odstavci návrhu přisvědčuje referent, poukazuje k tomu, že spatřuje rozdíl mezi sporným a nesporným řízením správním v tom, zda jde o to, přivésti k platnosti individuální právo jednotlivých občanů státních, neb zdali jde o záležitost, kde takových práv jednotlivec dovolávati se není s to. Co do třetího odstavce návrhu přimlouvá se zpravodaj toliko za přijetí první jeho části, uznávaje nutnost náležitého vyšetření skutkového stavu věci, naproti tomu nezdá se jemu býti vhodnou druhá část odstavce třetího, jednající o nutnosti, dovolati se ochrany porušeného práva před zvláštními soudy správními, poněvadž by možností takovou samostatnost správy přes příliš byla obmezována a žádná vláda by k tomu nepřivolila, by jí bylo zodpovídati se jako obžalovaný z každého svého aktu před soudním dvorem, jehož zřízení tuto se domáháno.

Odstavce 4. návrhu p. dra. Brunsteina nevidělo se referentu přijati vzhledem k tomu, co právě bylo uvedeno, a vzhledem k tomu, že by zavedení zvláštních soudů správních značilo úplný převrat dosavadní organisace správní, kterého zajisté ještě po drahnou dobu se nedoděláme, nedočkavše se ani ještě nového řízení soudního. Naproti tomu přisvědčuje p. dr. Neumayer většině podrobných návrhů na reformu dosavadního řízení správního v odst. 5. návrhů obsažených, dokládaje, že pokud jemu bylo od návrhu se uchýliti, činil tak hlavně tam, kde se jemu zdálo, že navrhovatel užiti chce pro řízení správní zásad, kteréž se pro toto řízení nehodí, neb tam, kde měl za to, že návrh příliš zabíhá do podrobností, kdežto zde toliko jde o vytčení základních zásad reformy kýžené.

Odstavce 6. a 7. návrhu přijal zpravodaj do slova v návrh svůj, přimlouvaje se za jich přijetí.

Po této s pochvalou a potleskem přijaté řeči zpravodaje chopil se slova navrhovatel p. dr. Brunstein na odůvodnění návrhu svého,

polemisuje zejmena proti dobrozdání svob. p. dra. K. z Lemayerů, jakož i proti tomu, by veškeré policejní záležitosti trestní ve smyslu dobrozdání prof. dra. Pražáka přikázány byly řádným soudům, poněvadž trestání přestupků zákonů, jimiž upraveny jsou agendy správy ve vlastním jejich oboru, dle přirozené povahy věci by mělo náležeti před soudy správní. Že příslušnost soudů a úřadů správních není upravena v našem zákonodárství nikterak důsledně, není tomu na závadu, poněvadž nesrovnalost tuto odčiniti bude věcí reformy policejního práva a řízení trestního, kteréž v skutku již naléhavě jeví se potřeba.

Po té ještě chopil se slova vládní rada advokát p. dr. A. Pann, z jehož péra pochází jedno z dobrozdání sjezdu advokátů podaných. Shledává hlavní obtíž reformy řízení správního v tom, že meze kompetence soudů a úřadů správních nejsou nikterak vytčeny důsledně. Při provisorní reformě, s níž nám as na dlouho bude se spokojiti, kladl by řečník hlavně důraz na náležitosti vyšetření poměrů skutkových. Stranám má se poskytovati právo, žádati za toto vyšetření, a má vysloveno býti, že jest v tom zmatek, když by takové žádosti strany nebylo vyhověno, aniž by pro toto zamítnutí po ruce bylo dostatečných důvodů.

Pan dr. Schmidt z Vídně myslí, že návrh jest příliš obsáhlý, i že by lépe bylo, usnésti se toliko na nutnosti reformy řízení správního a co dále v návrhu obsaženo, pokládati toliko za motivy pro dotčené usnesení.

Podobným spůsobem vyslovil se p. dr. Strauss z Vídně, načež se k návrhu p. dra. Millenicha sestoupili navrhovatel, zpravodaj a dosavadní řečníci, by se poradili o stručnějším znění návrhu. Dohodnutí bylo záhy docíleno v ten smysl, že toliko hlavní tresť návrhů p. dra. Brunsteina přijata byla v elaborát společný. Tento podotýká nutnost řízení správního a sice dokud nebudou zavedeny řádné soudy správní cestou zákona prozatímného, kterým by řízení správní, zachovávajíc jeho zvláštnosti, co do zabezpečení práv stran, v řízení zúčastněných, pokud možná přispůsobeno bylo řízení civilnímu, a kterým by v řízení vykonávacím privilegia fisci byla zmírněna, eventuálně aspoň ustanovení dvor. dekr. ze dne 18. září 1786 č. 577. sb. z. s. na pohledávky veřejnoprávné bylo obmezeno za současné revise cís. nař. ze dne 20. dubna 1854 č. 96. ř. z. Dále domáháno se výslovného prohlášení platnosti zásady §. 12. ob. zák. obč. též pro obor práva správního a konečně přijaty v dotčený elaborát odstavce 6. a 7. návrhu p. dra. Brunsteina.

Návrh takto modifikovaný byl pak za všeobecného souhlasu jednomyslně přijat, když jej byl dříve ještě p. dr. Neumayer stručně odůvodnil.

Druhým předmětem porad byl návrh p. dra. rytíře z Aullů z Prahy, aby vydán byl zákon, kterým by pense vypláceně takovými ústavy a spolky, jichž účelem jest dosíci lepšího zaopatřování vdov a sirotků členů přikázáním ročního důchodu, zabaviti a obstaviti nemožným bylo učiněno, a kterým by prohlášeno bylo, že pense takové nelze s právním účinkem dáti v zástavu, postoupiti, přikázati, aniž jinaké o nich právní jednání uzavírati.

Zpravodaj p. dr. rytíř z Zahnů z Prahy poukazuje v důkladné řeči k tomu, že tendence návrhu jest ryze humanní, a že návrh se úplně pojí k dosavadním předpisům, jichž účelem jest, zlepšiti postavení vdov a sirotků. Návrh p. dra. ryt. z Aullů byl pak bez debatty jednohlasně přijat.

Třetím návrhem, o kterém bylo v tomto odboru jednati, by návrh p. dra. Schustera z Vídně, znějící v ten smysl, by nároky vdovy k pozůstalosti zemřelého manžela rozšířeny byly tak, aby vdově příslušel díl povinný a by při posloupnosti ze zákona postavení její zlepšeno bylo jak naproti dětem k dědictví povolaným, tak i proti příbuzným pro ten případ, když zemřelý manžel dítek nezanechal.

Zpravodaj p. dr. Kasanda z Březnic podává velmi záslužný referát, ve kterém poukazuje k tomu, kterak se právní poměr, o kterém tu řeč, utvářil v právu římském a v právu německém, na kterýchžto základech právě ustanovení našeho občanského zákona spočívají. Poukazuje k tomu, že možnost nápravy ustanovení zákona, která s dostatek nepřihlížejí k vroucnosti svazku manželského, pořízením pro případ smrti není dostatečnou vzhledem k tomu, že mnohého smrt nenadále překvapí, aniž by byl měl času, učiniti opatření potřebná. Řečník navrhuje, aby návrh p. dra. Schustera poněkud praecisován byl v ten smysl, že slušno jest, by vzájemné nároky dědičné manželů byly rozšířeny tak, by manželu na živě pozůstalému, je-li tu tři neb více dětí, připadl podíl dědičný, jenž by se rovnal dědičnému podílu každého dítěte, je-li však méně tří dětí, čtvrtý díl pozůstalosti do vlastnictví, by dále v tom případě, když tu není dítek, však jest zde rodičů zůstavitele neb jednoho z nich, pozůstalý manžel obdržel třetí díl, a když není tu více žádného z rodičů, však jiného zákonného dědice, polovici pozůstalosti, by konečně bylo prohlášeno, že náleží pozůstalému manželu jakožto povinný díl polovice toho, což by jemu připadlo dle posloupnosti zákonné, že však manžel, jenž vinným uznán byl rozvedení od stolu a lože, nemá nároku ani na zákonný podíl dědičný, ani na díl povinný.

Pan dr. Barth z Vídně si přeje, aby vyloučen byl odstavec

který se přimlouvá za vytčení povinného dílu ve prospěch manžela pozůstalého.

Pan dr. Stall z Vídně má za to, že návrh p. dra. Kasandy příliš zabíhá do detailů a přeje si přijetí původního návrhu p. dra. Schustera s tou toliko modifikací, by nebyly toliko rozšířeny dědičné nároky vdovy, nýbrž vzájemné dědičné nároky manželů vůbec.

V ten smysl mluví též p. dr. A. Pann; po závěrečné řeči referenta zamítnut návrh p. dra. Kasandy, jakož i návrh p. dra. Bartha, naproti tomu přijat návrh p. dra. Schustera ve znění p. drem. Stallem modifikovaném.

Posledním předmětem porad tohoto odboru byl návrh p. dra. Strausse z Vídně, znějící v ten smysl, by na místo dosavadního spůsobu stíhati urážky na cti dle zákona trestního i dle §. 1339. ob. z. obč., neb aspoň vedle tohoto stíhání, nastoupilo právo, žádati náhradu peněžitou (injuriarum actio aestimatoria), kteréž o má rozhodovati soud porotní.

Zpravodaj p. dr. Benedikt z Vídně poukazuje k tomu, že jak dosavadní předpisy, tak i návrh nového zákona trestního o tomto předmětu jsou nedostatečné a dochází, přihlížeje k právu římskému, německému, francouzskému a anglickému, jakož i k literatuře, úsudku, že není dostatečných důvodů, vyloučiti v případě urážky na cti civilní žalobu aestimatorní.

Návrh jeho, „že si přáti jest změny §. 1339. ob. z. obč. v ten smysl, by uražený byl oprávněn, žádati náhradu za skutečnou škodu, ušlý zisk a ublížení jemu spůsobené, kteroužto náhradu jak co do existence, tak i co do objemu jejího určiž soud dle volného uvážení svého" byl bez debatty valnou většinou hlasů přijat.

Tím skončeny porady odboru prvního, když bylo shromáždění dříve vyslovilo p. dru. ryt. z Aullů dík za vzorné řízení porad.

V druhém odboru (pro otázky stavu) zvolen za předsedu p. dr. ryt. Mündel z Vídně, za místopředsedy p. dr. ryt. Kratter ze Lvova a p. dr. Samec ze Smíchova, za zapisovatele pp. dr. Zdobnický a Frankl z Prahy. Porady zahájeny jednáním o návrhu stálé deputace advokátského sjezdu, aby srovnalým spůsobem bylo postupováno při přesídlení advokátů.

Návrh referenta p. dra. Libitzkého obsahuje více odstavců; o každém z nich bylo zvláště jednáno a usnášeno. Předkem poukázal zpravodaj k tomu, že otázky, o které tu jde, již častěji zavdaly příčinu k diskussi, a že nutno, usnésti se na jednotné praxi v příčině pře-

sídlení advokátů. Návrhy, o které tu jde, pohybují se vesměs v rámci dosavadního zákona.

Navrženo předkem (lit. *a.*), by, jde-li o přesídlení v obvodu téže komory, obmýšlené přesídlení sice ihned bylo vyhlášeno, by však zanesení nového bydliště do listiny odročeno bylo až do skutečného přesídlení. Jde-li však toliko o přesídlení z jednoho předměstí do jiného předměstí, jež nachází se v témž okresu politickém a v obvodu téže komory, nemá býti užito §. 21. adv. řádu, nýbrž má stačiti oznámení změny místa působnosti výboru komory, který pak dá úřadům o věci věděti. Tuto druhou větu odůvodňuje referent zejmena snadnou komunikací mezi jednotlivými předměstími, kteráž tu vyčkání 3měsíční lhůty činí zbytečným.

Proti první větě dotčeného návrhu nenamítáno ničehož i přijata jednohlasně. Naproti tomu namítáno proti druhé větě p. drem. Zahnem z Prahy a p. drem. Reissigem z Brna, že ji beze změny zákona provésti nelze, a že by jí i tenkráte, kdyby se slovo okres vztahovalo na okres politický, nebylo pomoženo advokátům, kteří chtějí přesídlení provésti v předměstích pražských. Při hlasování byla také tato část návrhu zamítnuta.

Pod písm. *b*) domáhá se návrh toho, že při přesídlení z obvodu jedné komory do obvodu komory druhé prohlášení o zamýšlené změně činiti má komora dosavadního bydliště; výbor komory nového bydliště dotazuje se pak výboru dosavadního bydliště o tom, kterak se advokát choval v ohledu disciplinárním a obdrží k tomuto dotazu odpověď. Po vypršení tříměsíční lhůty vyškrtne se pak advokát z listiny dosavadní jeho komory bez dalšího oznámení.

K tomuto odstavci mluví p. dr. Zahn a p. dr. Reissig, jakož i p. dr. Lenoch (z Vídně). Poslednější navrhuje, by výmaz z dosavadní listiny se uskutečnil teprv, až by komora nového bydliště oznámila, že advokát tam jest zapsán. Návrh ten však zůstal v menšině a přijat návrh referentův.

Písm. *c*) návrhu praví, že dokud přesídlení nebylo uskutečněno, může se advokát stěhovati též do jiného místa v obvodu téže neb jiné komory; zapotřebí tu toliko opětného prohlášení a pro případ oznámení komoře nového bydliště.

Odstavec ten přijat bez debaty.

Dále navrženo (lit. *d*), že advokát po uplynutí 3měsíční lhůty též zůstati může v dosavadním bydlišti svém; že však o tom učiniti musí oznámení před uplynutím lhůty, jinak bude z listiny vy-

mazán. Odstavec ten přijat s vynecháním druhé věty, proti kteréž se byl p. dr. Reissig vyslovil.

Písm. *e*) návrhu, kteráž praví, že advokát přesídlení, kteréž by oznámil, také odročiti může, že však oznámení tohoto odročení před uplynutím 3měsíční lhůty učiniti musí výboru komory, který o tom rozhoduje od případu k případu, přijata v tomto znění p. drem. Reissigem upraveném, když byl p. dr. Tuček (z Brna) návrh na škrtnutí druhého odstavce vzal nazpět.

Písm. *f*) návrhu domáhá se toho, by při přesídlení v obvod jiné komory dříve výborem komory nového bydliště na jisto bylo postaveno, že tu není překážky přesídlení. Advokát pak má po uplynutí 3měsíční lhůty učiniti oznámení, že se vskutku přestěhoval, načež teprv se do listiny komory nového bydliště zapíše. Přijato po krátké debatě.

Dle písm. *g*) nemá se žádati osvědčení, že se advokát v skutku přestěhoval, stačíť v tomto ohledu udání advokáta. Odstavec ten přijat bez debaty.

Konečně přijat ještě poslední odstavec (lit. *h*.) návrhu, dle něhož zřízení substituta za advokáta, který se přestěhoval, v dosavadním jeho bydlišti, není sice dle zákona zapotřebí, že však takové zřízení substituta jest odporučiti, s modifikací p. drem. Zahnem navrženou, že substitut zřízen býti má jen tenkráte, když advokát, který se přestěhoval, si nezřídil sám zástupce.

Druhý návrh v tomto odboru na přetřes vzatý byl návrh p. dra. A. Panna z Vídně, znějící v ten smysl, že by záhodno bylo, aby obligatorní soudy smírčí zrušeny byly v zájmu konání spravedlnosti státem, a by, dokud se tak nestane, aspoň ihned opět v život uvedena byla možnost, by advokáti zastupovali strany při jednání před těmito soudy smírčími.

Zpravodaj p. dr. Stall z Vídně přimlouvá se za přijetí návrhu, porovnávaje obligatorní soudy smírčí s bývalými soudy patrimoniálními, které taktéž byly na úkor konání spravedlnosti státem, kdež však aspoň bylo té výhody, že vrchnost, nemajíc spůsobilosti konati spravedlnost, byla nucena zříditi náměstka spůsobilého.

Pan dr. Schmidt z Vídně má za to, že tyto soudy smírčí mají té výhody, že soudcové mají znalosti odborné, a není tedy pro úvod navržené resoluce. Naproti tomu přisvědčuje druhému odstavci, aby advokaté mohli zastupovati strany před soudy těmito.

Při hlasování přijat návrh referentův v plném znění.

Přikročeno k poradě o návrhu stálé deputace v příčině odepření zavedení řízení disciplinárního.

Referent p. konsistoriální rada dr. Sobička vykládá, že při tomto návrhu jde o opatření při takových oznámeních, která se nehodí k řízení disciplinárnímu buď proto, že nebyl advokát z určitého činu obviňován, neb kde shledává disciplinární rada, že v činu advokátu za vinu daném přečin disciplinární spatřiti nelze. V takových případech navrhuje referent, by nebylo učiněno usnesení ve smyslu §. 29. statutu disciplinárního ze dne 1. dubna 1872 č. 40. ř. z., nýbrž by řízení disciplinární bylo zastaveno, aniž by zástupci komory neb vrchnímu návladnímu o věci bylo dáno věděti. Pro případ nebude třeba ani obviněného o věci zpraviti, není-li potřeba, by podal vysvětlení. Pro případ potřeby budiž pak věc odstoupena výboru komory, by tento věc vyřídil ve vlastním oboru své působnosti.

Pan dr. Vlček z Prahy souhlasí s referentem, navrhuje však dodatek, dle něho by lze bylo, řízení dotčeným spůsobem zastaviti též z důvodů formálních, na př. opakuje-li se oznámení, o kterém již dříve bylo rozhodnuto.

Při hlasování přijat návrh referentův a zamítnut návrh p. dra. Vlčka, proti kterému se byl p. dr. Sobička vyslovil.

Dalším předmětem porad tohoto odboru byl návrh stálé deputace, znějící v ten smysl: Sjezd advokátů projevuje přesvědčení své v ten smysl: Lhůta pěti let v §. 12. adv. řádu ze dne 6. července 1868 č. 96. ř. z. stanovená, po kterou advokát spisy má uschovati a pokud se týče, povinen jest, je vydati, nevztahuje se na listiny a acta původní, v odst. 1. tohoto §u uvedené, a jest tudíž advokát povinen, listiny a původní acta uschovati a vydati i přes to, že doba pětiletá již uplynula.

Zpravodaj p. dr. Funke z Litoměřic přidává se k návrhu stálé deputace, má však za to, že povinnost schovávati spisy bez obmezení na určitý čas, týká se toliko listin původních, a navrhuje tudíž, aby z návrhu stálé deputace slova „acta původní“ byla vynechána.

Pan dr. Hermann z Vídně jest pro návrh p. dra. Funke, kdežto p. dr. Hriskievicz ze Lvova myslí, že též povinnost vydávati listiny původní pomíjí uplynutím pětileté lhůty.

Naproti tomu poukazuje zpravodaj k důležitosti, kterou původní listiny mají i nehledíc k určité rozepři, načež se návrh p. dra. Funke přijal.

Konečně pojednáno o návrhu p. dra. Libitzkého z Vídně, který žádá, aby u vykonávání reciprocity žádáno bylo na kandidá-

tech advokacie, kteří žádají za zápis do listiny kandidátů, výkaz o nabytí rakouského občanství státního.

Zpravodaj p. dr. Prossinagg z Vídně odporučuje přijetí návrhu p. dra. Libitzkého; v ten smysl mluví též p. dr. Deutsch a p. dr. Lenoch z Vídně; proti návrhu jest p. dr. Kriss z Vídně, kdežto p. dr. Mittler navrhuje změnu stylistickou.

Přikročeno k hlasování, při kterém přijat návrh p. dra. Libitzkého beze změny.

Když takto program byl vyčerpán, skončeny porady odboru druhého.

Nálezy
c. k. správního dvoru soudního.

61) Výrazem „gruntovníci osady", jehož užito v §. 4. honebního zákona pro Čechy ze dne 1. června 1866, rozuměti sluší gruntovníky, kteří v obci, jíž se týče, zároveň mají příbytek svůj (die in der Ortschaft behausten Grundbesitzer).

Nález ze dne 23. listopadu 1883 č. 2678., sb. č. 1922.

62) Kdosi byl uznán vinným polním pychem a v nálezu správním odsouzen, by nahradil škodu, přestupkem spůsobenou. Stížnost jeho v tomto směru k správnímu dvoru soudnímu podaná byla zamítnuta pro nepříslušnost dle §. 48. zákona ze dne 22. září 1875, jímž v policejních věcech trestních vůbec na ten čas nemožným učiněno, dovolati se správního dvoru soudního.

Nález ze dne 29. listopadu 1883 č. 2750., sb. č. 1929.

63) Výpomocné pokladny pro dělníky ve smyslu §. 85. živnost. řádu musí majiteli továren býti netoliko zřízeny, nýbrž též dotovány takovým příspěvkem továrníka, který odpovídá zákonné jeho povinnosti, zapravovati náklady léčební za pomocníky, kteří byli onemocněli.

Nález ze dne 5. prosince 1883 č. 2438., sb. č. 1935.

64) I když jde o přikázání bezdomovce na základě skutečnosti, že se v té které obci nacházel v čas, kdy k vojsku byl odveden (§. 19. č. 1. zákona o právu dom.), přihlížeti jest toliko k pobytu dobrovolnému.

Nález ze dne 13. prosince 1883 č. 2864., sb. č. 1944.

65) Vyjímajíc případy v zákoně zevrubně naznačené, nemůže expropriát žádati, aby podnikatel převzal celý předmět, jehož část k provedení všeužitečného podniku jest zapotřebí. Nerozhodno tudíž

pro otázku, jak daleco expropriace místa má, zda na zbytku pozemku lze majiteli s prospěchem hospodařiti čili nic.

Nález ze dne 17. listopadu 1883 č. 2434., sb. č. 1914.

Denník.

Odkaz JUDr. Václava Neumanna. Dodatkem ku výroční správě o činnosti Právnické Jednoty v Praze za rok 1883 (svrchu str. 80.) klademe tuto výnos c. k. místodržitelství ze dne 12. března 1884 č. 614. ředitelstvu Právnické Jednoty intimací ze dne 12. července 1884 č. 63038 sdělený: JUDr. Václav Neumann, držitel realit, jenž dne 29. září 1883 na Mělnice zemřel, ustanovil ve své poslední vůli dané na Mělníku dne 25. února 1882 toto: Čl. II. Kdyby všecky dítky po mně pozůstalé zemřely, nedokončivše 20. roku svého, bezdětné a nezřídivše platného posledního pořízení, buďtež z pozůstalosti mé touto mou poslední vůlí jim připadlé a z přírůstku jejího vyplaceny tyto odkazy substituční, které však po čas života mých dítek knihovně zjištěny býti nesmí: *b)* Právnické Jednotě na podporu studií právnických, na pěstování vědy právnické jazykem českým a po případě také k dotaci stolic učitelských v jazyku českém na fakultě právnické v Praze (o čemž rozhodovati jen Právnické Jednotě přísluší) 15.000 zl. r. č. t. j. patnáct tisíc zlatých r. č.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: rada vrchn. s. z. mor.-slezského Eduard Cibulka dvorním radou; adj. okr. s. v Rokycanech Jan Podpěra soudním adj. při obchod. s. v Praze; adj. okr. s. v Karlíně Vilém Rektorys soudním adj. při zem. s. v Praze; adj. okr. s. v Rakovníku dr. Felix Moural soudním adj. při zem. s. v Praze; adj. okr. s. Jaroslav Srb na Smíchově soudním adj. při zem. s. v Praze; ausk. Josef Nestler adj. okr. s. v Králíkách; ausk. Karel Sallak adj. okr. s. v Německém Brodě; ausk. Eduard Schindelka adj. okr. s. v Lounech a ausk. Vojtěch Budecius adj. okr. s v Rokycanech. — Přeloženi byli pp.: rada z. s. v Kutné Hoře Alois Müller k zem. s. v Praze; adj. okr. s. v Německém Brodě Josef Stolla do Rakovníka; adj. okr. s. v Lounech Eduard Sallak na Smíchov a adj. okr. s. Josef Dressler v Králíkách do Karlína.

Uprázdněná místa. Okresního soudce v Lokti s příjmy dle VIII. třídy. Přihlášky do 3. prosince 1884 k praesidiu kr. soudu v Chebu.

Actio de in rem verso utilis.

Podává dr. J. Stupecký.

(Pokračování.)

Slova ta tedy pojmutí řečeného nevylučují.

A rovněž není mu na závadu, že tazateli, jakž arci patrno, condictio mutui proti jednateli příslušela.[19]) Zápůjčkou jednateli kohosi jiného poskytnutou může zapůjčitel spolu záležitost tohoto jiného opatřiti, a jest mu pak, jak dokazuje l. 30. pr. D. neg. gest. 3. 5., také a. negotiorum gestorum contraria proti témuž jinému k službám.[20])

---

[19]) Na příběh, o jakém l. 5. §. 3. D. neg. gest. 3. 5. v první větě své mluví, vzhledem k §§. 1. a 2. mysliti nelze.

[20]) Srv. též l. 5. §. 3. i. f. D. eod. Srv. Ruhstrat, Arch. f. civ. pr. XXXIII. str. 39.; Leist, civ. Stud. II. str. 137.; Ihering, Jahrb. I. str. 342. n. 70.; Zimmermann, stellv. neg. gestio str. 319.; Baron, str. 193.; Huschke, Darlehn str. 76; Hellmann, Stellv. str. 62.; Pfersche, Bereicherungsklagen str. 91. Naproti tomu již Chambon, neg. gestio str. 127., v ten rozum se vyslovil, že tomu, kdo s (nepoddaným) jednatelem příkazu nemajícím v smlouvu vešel jeho si zavázati chtěje, pro vedlejší jeho contemplatio domini a. negotiorum gestorum utilis se poskytuje, když ratihabice se stane, a jinak nic. Pokládá spisovatel tento, že vůle zavázati si jednatele a contemplatio domini vzájemně se vylučují, aneb aspoň úmysl jeden před druhým jakožto rozhodujícím v pozadí ustupuje, a proto jen utiliter žalobu jednatelskou propustiti chce (str. 182., str. 190. a násl., podobně Elsaesser, institor. Klage str. 29.). A na případnost ratihabice ji obmezuje, poněvadž a. negotiorum gestorum contraria kromě ratihabice jen proto má místo, že by negotiorum gestor jinak nikoho zavázána neměl, zde pak smluvník zavázaný jest (str. 127.). Náhled tento, pro kterýž obmezení ono stanoví, jest patrně

Nelze pak na to snad ukazovati, že text, třeba-li právě nepopírá, že tazatel contemplatione domini smlouvu byl učinil, nic-

mylný; aniž třeba podstatu závazku z nepřikázaného jednatelství rozebírati, postačí uvésti l. 3. §. 11., l. 5. §. 6. D. neg. gest. 3. 5., c. 14. C. neg. gest. 2. 18. Srv. l. 50. D. mand. 17. 1. Zůstává tedy jen otázka, zda v případnosti, o kteréž se jedná, direktná a. neg. gestorum nemůže míti průchod. Odpověď jinému ještě protivníku čeliti musí. Nyní totiž Ruhstrat, d. neg. gestio des dritten Kontrahenten (1883) str. 2. a násl., svůj náhled dřívější změniv, naprosto popírá, že osoba třetí, kteráž s jednatelem cizím učinila smlouvu, zároveň žalobu kontraktní na jednatele a žalobu jednatelskou na jeho principála míti by mohla. Dovozování jeho jest následující. Třebas osoba ta contemplatione domini smlouvu učinila, nemůže tvrditi, že věci své in negotia domini vyložiti či vyložiti dáti chtěla, neboť zcizivši ty věci jednateli svou záležitost opatřila a jeho si zavázavši ničeho ze jmění nepozbyla. Nemůže jí tudíž a. neg. gest. contraria příslušeti, jež přece postihnouti má „quidquid vel abest ei vel abfuturum sit“ (l. 2. D. eod.). Také zcizením vláda osoby té nad věcmi dotčenými přestává, a jednostranná její contemplatio domini jednatele nic nevížíc významu tedy nemá. A. neg. gestorum contraria osobě třetí vzejíti však může, když tato jednatele úmluvou zaváže, aby závazek svůj kontraktní tím způsobem splnil, že přiměřenou hodnotu in negotia domini vyloží. Úmluva taková obsahuje v sobě, co týče se závazku mezi jednatelem a tou osobou třetí, pactum de non petendo; není-li pak jednatel vydán žalobě kontraktní, není také principál vydán žalobě jeho jednatelské. Liberatio principála takto nastalá jest utiliter gestum osobou třetí způsobené; z něho vzniká jí a. neg. gest. contraria, kterouž dosíci může, kolik na jednateli ze smlouvy pohledávati mohla. A. neg. gest. contr. zaměňuje se tedy za žalobu kontraktní, vzcházejíc osobě třetí, když žaloby kontraktní se vzdá. Úmluvu svrchu dotčenou již pak v tom spatřovati sluší, když strany se smluvily, že věci zcizené k užitku principálovu mají se obrátiti, nebo když jen obě contemplatione domini kontrahovaly, a contemplatio tedy smlouvou stanovena jest. Tak vysvětliti dlužno l. 5. §. 3. D. neg. gest. 3. 5., jež dávajíc místo žalobě jednatelské na principála, odepírá žalobu na jednatele, s nímž kontrahováno („cum quo contraxi“), a ještě dokládá, třeba stipulace se stala, že jen a. neg. gestorum věřiteli zbývá. Podle toho i l. 30. pr. D. cod. tak rozuměti jest, že contemplatio domini stranami smluvena, a věřitel tedy žaloby ze zápůjčky se zřekl. C. 13. C. si cert. pet. 4. 2. záhadnými slovy „principaliter“ a „remanere“ k tomu se vztahuje, že by závazek jednatelův mohl také přestati a následnému závazku pána jeho místo udělati. V c. 7. §. 3. C. q. c. eo 4. 26. „ejus personam ele-

méně také to nepovídá. Nic na tom zajisté není nápadného,

---

gisti" míněno jest na možnou takovou volbu mezi závazkem jednatelovým a závazkem principálovým; věřitel zvolil závazek jednatelův a proto nemůže mu zároveň a. neg. gest. contraria příslušeti. Měly-li by obě žaloby průchod míti, pak principál, třeba s jednatelem svým se vypořádal, byl by dále vydán žalobě smluvníka jeho a musil by platiti podruhé. Po mém rozumu v pramenech takto na věc se nepohlíží. L. 30. pr. D. t. c. praví, že v případnosti položené dává se a. negotiorum gestorum „ad exemplum institoriae actionis". Z těchto slov nejprostěji, myslím, vyrozuměti jest, že tu žaloba řečená vedle žaloby kontraktní místo má a v obdobném k ní je poměru jako a. institoria k žalobě na institora vzešlé; kdyby stála sama, nesrovnávala by se se vzorem vytčeným v kuse právě nejvíce charakteristickém. Ruhstrat, n. u. m. str. 15., míní, že Papinian pojmenování „a. neg. gest. ad exemplum institoriae actionis" proto klade, poněvadž tato žaloba rovněž ze smlouvy s jednatelem učiněné přísluší a na umluvené contemplatio domini se zakládá; avšak podle pojmutí jeho naopak obě žaloby v té příčině byly by se různily, ježto a. neg. gest. měla míti místo, když contemplatio di. v tom smyslu smluvena, že věřitel pohledávání ze smlouvy s jednatelem učiněné v interesse principálovu se zříká, a. institoria však, když smluvena ve smyslu tom, že věřitel vedle spolukontrahenta svého také principála dlužníkem obdržeti má (prv. n. u. m. str. 11.), místněji byl by tedy Papinian na rozdílnost tuto měl ukázati. (I Zimmermann, stellv. n. g. str. 320. n. 430., výklad neuspokojivý podává; slova dotčená prý chtějí říci, že utilitas negotii jindy potřebná nemusí tu býti, poněvadž gestor odvolávati se může na vůli principálovu, jako institor; k tomu nebylo třeba táhnouti se teprv ad exemplum inst. actionis, cf. l. 8., l. 45. D. eod. Dobře Elsaesser n. u. m. vykládá, že právník obdobu v tom spatřuje, že tu k spolukontrahentu věřitelovu druhý ještě dlužník přistupuje, a že tento druhý dlužník neuhájí se žaloby na něho podané, odvolaje se k tomu, že věřitel na mandatáře jeho žalobu má; L. 30. pr. dokonce tedy nepokládá, že věřitel žaloby kontraktní se vzdal. Těžko také věřiti, že by moment tak velice relevantný byl zůstal docela stranou. To nevysvětlil by domnělý obyčej takových úmluv (Ruhstrat str. 33.). A potom, jakž se žalobou rukojmě, o němž l. 30. pr. zároveň mluví? Rukojmě ten (o tom nebude snad pochybnosti) hned při zápůjčce za jednatele se zaručil, tolikéž na mandát jednatelův spoléhaje. Bylo-li by pojmutí Ruhstratovo správné, byla by, trvám, jen dvojí možnost. Buď rukojmi tomu jakožto jednatelovu a. neg. gest. contr. ani vzejíti nemůže, poněvadž jest se mu odvolati na pactum de non petendo mezi jednatelem a věřitelem umluvené (l. 21. §. 5., l. 22. D. de pact. 2. 14., l. 10. §. 12.

když reskript všech momentů relevantných neopakuje, na nichž

D. mand. 17. 1.). Anebo vztahovati sluší rukojemství jeho na závazek principálův věřitelovým vzdáním se žaloby kontraktní vzniklý, a pak ovšem, když platil, a. neg. gest. bude mu příslušeti; v čem by tu však ad exemplum inst. actionis byla, naprosto nelze dohlednouti. Obdoba jest ale patrná, jestliže tomuto rukojmi mandatářovu, když věřiteli zaplatil, a. neg. gest. rovněž proti mandatáři jako proti mandantovi se poskytovala; cf. l. 10. §. 5. D. mand. 17. 1. Také l. 5. §. 3. D. eod. žalobu kontraktní naprosto neodpírá. V druhé polovici téhož místa nepraví se, třeba stipulace se byla stala, že věřiteli nic nezbývá, než a neg. gest., poněvadž stipulace z bůhdarma se stala (Ruhstrat str. 9.); „superesse" není: jedině zbývati, nýbrž prostě: zbývati, a „ex abundanti" není: marně, daremně, nýbrž: nadbytečně. První věta arci všelikou žalobu na jednatele odepírá. Nejpodobněji však rozuměti jest na věřitele, jenž příjemce peněz nemínil závazati. Srv. Gl. ad h. l. v. „nullam"; Ihering Jahrb. I. str. 343 n. 72.; Elsaesser str. 25.; Zimmermann str. 318. „Contrahere" by tu tedy položeno bylo jako vulgarné „jednati". Tak místo to s jinými ve shodě zůstává, a postup výkladu snadno je srozumitelný (právník od případnosti, že věřitel jednatele zavázati nechtěl, přechází k případnosti, že jeho tolikéž zavázati chtěl a stipulací neomylně na jevo to dal). Pojmutí Ruhstratovu l. 30 pr. v cestu vchází, a pochybnosti právníkovy o případu, že stipulace předsevzata byla, objevuje nám pojmutí toto velmi nápadným. V c. 13. C. si cert. pet. 4. 2. „principaliter obligatus" jest, myslím, „hned původně zavázaný" (cf. l. 194. D. de reg. jur. 50. 17.; jinak Ihering, Jahrb. I. str. 336.), a „remanere" zcela dobrý má smysl, když pokládáme, že tu tazateli, jenž peníze vypůjčené v záležitostech jiného vyloživ potom věřitele na toho jiného chtěl odkázati, podobná dává se odpověď jako v c. 15. C. eod. Z míst od Ruhstrata doložených pojmutí jeho tedy neprozírá. Po mém zdání právo římské v případnosti takové, kde někdo jednateli zápůjčku dal, (ne v pouhé povědomosti o jednatelství jeho, ale) oba contemplatione di. se smlouvajíce, v skutku faktický podklad dvojího jednání spatřovalo, smlouvy a jednání jednatelského. Pojmutí kontrahenta zároveň jako jednatele v záležitosti cizí jest arci zvláštní (vz. i Zimmermann str. 324.), ale není tak pitvorné a pravdě nepodobné, jak se vyličuje. „Si mandem tibi, ut sub usuris crederes ei, qui in rem meam mutuaretur", „mandatum inter nos contrahitur", a kontrahent zároveň jako jednatel cizí záležitost opatřující posuzován (l. 2. pr. §. 4. cf. l. 6. §. 4. D. mand. 17. 1.); odtud nebyl krok ani daleký ani smělý, aby také na toho, kdo bez příkazu contemplatione di. jednateli zápůjčku dal, zároveň i jako na jednatele pohlíženo bylo. A mohla-li a. mandati contraria, která rovněž zjednati má žalobci „quod ei

rozhodnutí podané založeno jest, i těch, jichž dotýkati se nebylo příčiny. Jest, trvám, věc interpretace, aby dotazu k pomoci nemajíc skutkový podklad reskribovaného rozhodnutí z domyslu doplnila a tudy je v souhlas s platícím právem uvedla, a tou měrou výklad hájený v příslušných mezích se drží.

(Dokončení příště.)

Praktické případy.

Podmínky žaloby proti litis consortium.

Barbora Jabloňská vkládala peníze u živnostenské záložny „Rtuť“ zapsaného společenstva s ručením neobmezeným i vložila celkem 4578 zl. 73 kr. Na jmění společenstva byl r. 1877 kon-

---

abest“ (cf. l. 26. §. 2. D. mand. 17. 1.), vedle žaloby kontraktní nabyti místa (l. 13. D. fid. et mand. 46. 1.), mohla je zajisté a. neg. gest. contr. také míti. S otázkou, jak bylo s kontrahentovou žalobou jednatelskou, když principál zaplatil spolukontrahentovi jeho, jakožto jednateli svému, prameny se nezastavují, a také doktrina dosud nechala ji zúplna stranou. V té příčině, myslím, uvážiti sluší, že tu šlo přece o totéž factum se dvojího jen hlediska posuzované, a že mělo jen od principála dostati se dotčenému třetímu, quod ei abfuit, buď prostředečně skrze jednatele anebo i přímo. Zajištění, jakéž mandatum pecuniam credere v sobě chovalo, negotiorum gestio zjednati nemohla. Jako tedy zajisté kontrahent třetí, dobyl-li si, čeho se mu dostati mělo, přímo na principálu, nemohl již nastupovati na kontrahenta svého, nepochybně také principál, když poctivě se své strany splnil, co mu plniti bylo, po jedné cestě od věřitele k němu vedoucí, neměl již býti znepokojován po druhé cestě za tímž účelem majetkovým k němu proražené. Otázka, je-li tu a. neg. gestorum utilis, praktického dosahu nemá. Že by však utilis byla, nikde se nenaznačuje, a spatřovány-li s jednoho hlediska znaky jednání jednatelského, mohla z téhož hlediska patrně direktná a. neg. gest. propuštěna býti. Mnozí vykladatelé míní, že l. 30. pr. cit. mluví o žalobě quasiinstitorické (Cujacius, in lib. I. Resp. Pap., ad h. l.; Windscheid §. 482. n. 8.; Brinz §. 259. n. 22.). Pak bychom arci k tomuto místu táhnouti se nemohli. Ale kterak by tu a. quasiinstitoria, zde patrně c. mutui quasiinst., přišla ke jmenu a. neg. gestorum?

kurs uvalen, avšak r. 1881 podle §§. 66. a 154. konk. ř. opět zrušen, aniž by Barbora Jabloňská na svou pohledávku něco bylo obdržela.

Nemohouc listinami veřejnými, na základě jichž by byla mohla přímo exekuci vésti, zjednati si dostatečný důkaz o tom, že Emanuel Tomášek a 49 soudruhů v čas vyhlášení konkursu byli členy společenstva „Rtuť“, podala Barbora Jabloňská u c. k. zemského soudu v Praze na Emanuela Tomáška a soudruhy žalobu, ve které prosila, aby c. k. zemský soud uznal za právo, že Emanuel Tomášek a 49 soudruhů v čas vyhlášení konkursu na jmění živnostenské záložny „Rtuť“ byli členy tohoto společenstva s ručením neobmezeným, že jsou povinni to uznati a jí vklad u onoho společenstva učiněný a dosud nevrácený obnosem 4578 zl. 73 kr. s přísl. in solidum zaplatiti.

Žaloba ta od c. k. zemského soudu byla přijata a žalovaným dodána ku podání odpovědi.

C. k. vrchní soud zemský výměr žalobní k stížnosti žalovaných zrušil a vrácení žaloby nařídil,

poněvadž

postrádá požadavek proti každému jednotlivému ze žalovaných na uznání jeho členství tohoto společenstva všeliké souvislosti s požadavkem proti veškerým ostatním žalovaným, ježto muselo právě tolik smluv o přijetí do společenstva se státi kolik žalovaných, a tedy se zde nedostává podmínek, za kterých lze více žalovaných jednou jedinou žalobou žalovati (§. 4. ob. s. ř.).

Dovolací stížnosti Barbory Jabloňské c. k. nejvyšší soud dal místo a nařídil, aby se výměr prvního soudu v platnosti zachoval,

uváživ,

že prosba žalobní směřuje k uznání členství žalovaných při živnostenské záložně „Rtuť“ v Praze a zároveň na tomto základě a na základě dotčené společenské smlouvy k solidárnímu zaplacení obnosu 4578 zl. 73 kr. s přísl., a že právě vzhledem ku prosbě žalobní a ku vnitřní a nutné souvislosti proseb v žalobě uvedených, podmínek, za kterýchž ve smyslu resoluce ze dne 31. října 1785 č. 489. sb. z. s. a dvorního dekretu ze dne 27. září 1792 č. 53. sb. z. s. odloučení předmětů v jedné a téže žalobě shrnutých nařízeno býti může, zde není, zvláště an první díl prosby žalobní

jen jako odůvodnění vlastní k solidárnímu zaplacení směřující prosby žalobní býti se jeví.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 28. srpna 1884 č. 9859.

JUC. Jak. Scharf.

Separace k zjistění nároku z nepořádné správy obecního jmění.

Ve správě obecního jmění města X. vyskytly se hrubé nepořádky, pročež zemský výbor vyslal tam likvidační komisi, a když likvidací obecního jmění zjištěno, že vyšetřené schodky, které dílem defraudací, dílem nezákonitou správou dosavádních zástupců obce buď přímo, buď nedbalým dohledem, povstaly, 14.009 zl. obnášejí, byli tito nedbalí zástupcové obce úřadů svých sproštěni, a ustanoveno k spravování obce zvláštní kuratorium.

Defraudace dopustil se dle likvidačního vyšetření hlavně obecní výběrčí, který nedlouho po započetí likvidace samovraždou skončil. Na nemovitostech jeho byla knihovně pojištěna kauce do 1000 zl. za veškerou škodu, kterou by obec vedením jeho v úřadu výběrčího daní utrpěla.

Při vyjednání pozůstalosti jeho přihlásili starosta a obecní radní, kteří tenkrát úřadů svých ještě zbaveni nebyli, pohledávku do nejvyšší sumy 4000 zl. z důvodu náhrady škody, kterou obec nepořádným vedením úřadu výběrčího utrpěla, ku pozůstalosti a žádali zároveň za separaci pozůstalého jmění dle §. 812. ob. z. obč.

Přihlížejíc k tomu, že dle předložené listiny na nemovitostech do pozůstalosti patřících skutečně pro obec kauce 1000 zl. pro možné schodky vězí, a že dle zprávy městské rady, pokud se týče žadatelů, značné schodky se vyskytly, povolila první stolice žádanou separaci až do nejvyšší sumy 4000 zl. a ustanovila k volbě opatrovníka této pozůstalosti stání.

K stížnosti dědiců obecního výběrčího zrušil c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 24. ledna 1882 č. 1879. výměr první stolice, nařídiv, aby o žádosti za separaci dříve slyšeni byli dědicové, a pak teprv aby znova o žádosti rozhodnuto bylo, poněvadž o žádosti s jedné strany podané, v níž pouze se uvádí, avšak ani listinami ani jinak prokázáno není, že účty bývalým obecním výběrčím složené, u zemského výboru za účelem

revise se nalézají, že účty mají vady a že částka náhrady, co do cifry dosud nevyšetřená, která však sumu 4000 zl. dosáhnouti může, za zůstavitelem vězí — bez předchozího výslechu účastníků rozhodovati lze není.

Dle tohoto rozhodnutí položeno k výslechu stran stání a poněvadž mezi tím nové kuratorium nastoupilo, obesláni k stání tomu kromě dědiců nejen dřívější zástupcové obce, kteří o separaci žádali, ale i kuratorium; mimo to požádána likvidační komisse soudem o úřední sdělení, zdali a jaké schodky za zemřelým obecním výběrčím se vyskytly.

Likvidační komisse oznámila, že dle dosavadního vyšetření dílem bezprostřední defraudací, dílem nepořádnou manipulací připadá na bývalého obecního výběrčího náhrada přes 4000 zl., kromě c. k. daní, dále že zůstaviteli roku 1874 obecním výborem toliko vybírání pivního krejcaru provisorně na 3 měsíce svěřeno bylo, a že se nenalezá ve spisech žádné další usnešení obecního zastupitelstva, kterým by zůstaviteli vybírání jiných obecních peněz bylo svěřeno.

Dědicové protestovali proti žádané separaci, proto že zůstavitel nebyl obecním úředníkem, ale toliko příručím bývalého starosty, byv od tohoto samého za výběrčího ustanoven, pročež obec nikdy věřitelkou pozůstalosti jeho býti nemůže, dále proto, že cifra schodku vůbec ještě ani určena není, konečně proto, že kauce 1000 zl. ručí pouze za schodky c. k. daní, nemůže se tedy obec na ni hojiti co do obecních přirážek a jiných platů.

Bývalí radní svalujíce veškerou odpovědnost se sebe na bývalého starostu, prohlásili, že oni, nejsouce více zástupci obce, na separaci té žádného zájmu nemají, a že se věc bývalého starosty týká, který o své újmě a moci zůstaviteli vybírání daní a přirážek byl svěřil.

Předseda nového kuratoria, chtěje se této choulostivé věci vyhnouti, nedostavil se ke stání, ale poslal dva členy kuratoria, kteří prohlásili, že od žádosti za separaci upouštějí a k soudnímu řízení o žádosti té se nepřipojují, proto že věc týká se členů dřívější městské rady a nikoliv obce.

Zástupce bývalého starosty, odvolávaje se na kauci a na zprávu likvidační komisse, při žádosti za separaci setrval, poněvadž prokázáno, že zůstavitel dílem následkem defraudace, dílem následkem nepořádku schodek 4000 zl. nahraditi má, a že obec jest příčinou tohoto schodku věřitelkou, a prohlásil zároveň,

že on, pro případ, kdyby obec od žádosti za separaci upustila, jmenem svého mandanta při žádosti setrvává.

Poněvadž dle náhledu první stolice oba členové kuratoria oprávněni nebyli, jmenem obce od žádosti za separaci upustiti, a po případě tak důležitého práva se vzdáti, k tomu spíše usnešení celého kuratoria potřebí jest, bylo kuratorium písemně vyzváno, aby se o tom usneslo, zdali ku prohlášení těchto dvou členů, anebo k žádosti o separaci přistupuje, načež kuratorium soudu oznámilo, že po jednohlasném usnešení k žádosti o separaci, dřívějšími zástupci obce podané, přistupuje.

Vyřízením tohoto oznámení povolila první stolice obci pro její nárok naproti zůstaviteli na náhradu schodků dílem defraudací, dílem nepořádnou manipulací při vybírání poplatků a přirážek — mimo c. k. daně — zaviněných, až do nejvyšší sumy 4000 zl. separaci pozůstalosti od jmění dědiců a ustanovila ke správě pozůstalého jmění opatrovníka; zároveň ustanovena obci lhůta k podání žaloby o náhradu tohoto schodku.

Důvody.

Z listiny o kauci, pak ze zprávy likvidační komisse jde na jevo, že zůstavitel byl obecním výběrčím daní, což také úmrtní zpráva k soudu podaná potvrzuje. Dle téže zprávy likvidační komisse vyskytly se za zůstavitelem jako bývalým obecním výběrčím dílem z defraudace, dílem z nesprávného jednání schodky, které kromě c. k. daní sumu 4000 zl. převyšují. Jest tedy obec příčinou těchto schodků věřitelkou pozůstalosti, a patrno, že by obec s tímto svým nárokem do nebezpečí přišla, kdyby se pozůstalost dědicům odevzdala, proto že pozůstalost hlavně z nemovitého jmění sestává a dědicové, obdrževše jmění to do svého vlastnictví, mohli by jměním tím volně nakládati a na třetí osoby je převésti, tak že by napotom obec, nemajíc nároku svého na tomto jmění v pozemkové knize zjištěna, pozbyla základu, na němž by se hojiti mohla.

Námitka dědiců, že bývalý starosta, který jménem obce žádost za separaci podal, více už starostou není a obec nezastupuje, a že oba členové nynějšího kuratoria od žádosti za separaci upustili, nemá zde místa, proto že oba členové kuratoria oprávněni nejsou, sami obec zastupovati, ale spíše dle §§. 30. a 31. obecního zákona toliko obecní zastupitelstvo, nyní kuratorium, oprávněno jest, platné usnešení o tom učiniti, zdali od separace

upouští: z příčiny té kuratorium soudem vyzváno bylo, aby oznámilo, zdali při žádosti o separaci setrvává neb od ní upouští, načež kuratorium oznámilo, že po jednohlasném usnešení při žádosti setrvává.

Ostatně i kdyby kuratorium jmenem obce od žádosti bylo upustilo, musila by se separace bývalému starostovi povoliti, proto že osvědčeno, že zůstavitel co bývalý výběrčí nahraditi má schodek aspoň 4000 zl., peníze které on nahraditi má, byly obecní peníze, a jest tedy jedno, zdali on schodek nahradí přímo obci samé neb dřívějšímu starostovi, který dle §. 66. obecního zákona za schodek ten ručí.

Na stížnost dědiců změnil c. k. vrchní zemský soud rozhodnutím ze dne 6. září 1882 č. 25889. toto rozhodnutí první stolice a odmítl žádost za separaci.

Důvody.

V §. 812. ob. zák. obč. právo takovéto oddělení pozůstalého jmění požadovati a tím spůsobem vykázaným dědicům držení a užívání dědictví byť i jen na čas odejmouti, výslovně toliko věřitelům pozůstalosti se přiznává, za věřitele pozůstalosti však jen toho pokládati lze, jehož pohledávka se buď od dědicův uzná, anebo listinami neb jinakým spůsobem co existentní prokáže, což v případě tomto se nestalo, neboť dědicové každou pohledávku obce popírají, dopis zřízence zemského výboru, jemuž revise účtů obecních svěřena byla, toho obsahu, že zůstaviteli dílem následkem přímých defraudací, dílem jinakého nesprávného jednání, náhrady do 4000 zl. zapraviti náleží, kterýžto dopis soudem samým a nikoliv stranou opatřen byl, co udání jednostranné od pouhého likvidačního organu pocházející, před vydáním buď administrativního buď soudního nálezu, který by zůstavitele k náhradě právoplatně odsoudil, za listinu pohledávku obce dokazující, pokládati lze není.

K stížnosti bývalým starostou podané, změnil však c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice potvrdiv rozhodnutí první stolice z těchto

důvodů:

Listinou o kauci, kterou dřívější zástupcové obce v ověřeném k své žádosti za separaci přiložili, jest dokázáno, že zůstavitel byl co výběrčí daní pro obec ustanoven a co takový dle §§. 66. obecního zákona naproti obci odpovědným z toho jest, že on svěře-

ných mu úřadních výkonův buď vůbec neprovedl anebo je řádně neprovedl. Již v žádosti za separaci dřívějšími zástupci obce podané, jest uvedeno, že likvidační komise zemským výborem vyslaná, oučty a výkazy zůstavitelovy v pořádku nenalezla, a že schodky zjištěny byly. Podle zprávy této likvidační komise byly náhrady bývalým výběrčím dlužné v cestě likvidace zjištěny a obnášejí mimo c. k. daně přes 4000 zl. Nemůže tedy právem popřeno býti, že obec jest věřitelkou zůstavitele, pokud se týče jeho pozůstalosti a co taková svými zákonitými zástupci k žádosti dle §. 812. ob. z. obč. oprávněna.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 14. listopadu 1882 č. 13280.

—x—.

Podmínky praenotace dle §. 38. lit. c) kn. zák.

Jak zhora uvedeno, bylo následkem vyskytlých se nepořádků ve správě obecního jmění dřívější zastupitelstvo obecní rozpuštěno a k spravování obce ustanoveno zvláštní kuratorium, sestávající z předsedy a čtyř členů. Na podanou zprávu tohoto kuratoria prohlásil zemský výbor dekretem, že úplně souhlasí s úmyslem tohcto kuratoria, že vše zaříditi obmýšlí, aby obec všecky škody, které by defraudací a nezákonitou správou dřívějsího obecního představenstva utrpěti mohla, sobě zabezpečila na jmění těch kterých členů obecního výboru, pokud se týče představenstva, kteří schodky ty buď přímo, buď nedbalým svým dohledem zavinili, pokud se týče, že kuratorium pro správu obecního jmění a obecních záležitostí vůbec úředně ustanovené, provésti chce praenotaci do té výšky, jaká mu od likvidační komise udána bude, zároveň že zemský výbor nařídil likvidačnímu komisaři, aby, pokud dosavadní stav likvidace tomu dovoluje, podal kuratoriu ona dáta, kterých ku provedení praenotace zapotřebí bude.

V souhlasu s tímto dekretem vydal likvidační komisař kuratoriu prohlášení, kterýmž potvrzuje, že všecky škody, které obecní jmění utrpělo a které jeho dřívější představenstvo, totiž bývalý starosta a obecní radní dílem defraudacemi, dílem nezákonitou správou obecního jmění buď přímo, buď nedbalým svým dohledem byli zavinili, a které škody dle §. 66. obecního řízení in solidum

obci nahraditi povinni jsou, obnášejí dle dosavadního stavu komisionálního vyšetření úhrnem 14000 zl.

Podle tohoto dekretu zemského výboru a prohlášení resp. vysvědčení likvidačního komisaře povolila první stolice záznam zástavního práva pro solidární pohledávání obce z důvodu utrpené škody až do nejvyšší sumy 14000 zl. a za náklady do 100 zl. na nemovitosti bývalého starosty a obecních radních.

Žádost za tuto praenotaci podána předsedou a jedním členem kuratoria a sice před ukončením likvidace.

Na rekurs praenotatův změnil c. k. vrchní zemský soud výnosem od 29. srpna 1882 č. 25636. výměr první stolice a odvrhnul žádost za praenotaci, a sice z těchto

důvodů:

Nehledě ani k tomu, že oba žadatelé, kteří žádost za praenotaci jako kuratorium podali, nikterak nedokázali. že oni kuratorium pro obec ustanovené, skutečně tvoří, tedy jich legitimace ku podání žádosti té již ve smyslu §. 76. knih. zák. prokázána není, nemůže ani obec, jejíž jmenem oni co členové kuratoria žádost podali, ani kuratorium samo, pokud se spravování obecního jmění týká, pokládati se za veřejný úřad ve smyslu §. 38. lit. *c)* knih. zák., kterýž by dle své působnosti k tomu ustanoven byl, aby z moci úřední zařídil zástavní zjištění nároku tohoto jmění. Dále ani ze žádosti ani z příloh její seznati není lze, že se v tomto případu jedná o zjištění fondu pod veřejnou resp. pod správou obce postaveného; soukromé však jmění obci patřící nemůže fondům a ústavům v cit. §. 38. *c)* zmíněným, na roveň postaveno býti. Okolnost ta, že nějaký úřad — kterýž ostatně ani ze žádosti ani z příloh její seznati lze není — toho potřebu nalezl, aby se kuratorium pro jmění obecní ustanovilo, obecnímu jmění vlastnost fondů a ústavů dle cit. §. 38. *c)* dáti nemůže; konečně záznam ani dle §. 36. ob. knih. zákona povolen býti nemůže, proto že právní důvod k zástavnímu právu vůbec prokázán není, a otázka, zdali a pokud jednotlivý praenotat k náhradě povinen jest, dle §. 66. obecního řízení teprv pořadem práva rozřešena býti musí.

Na dovolací stížnost kuratoria změnil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice a sice z těchto

důvodů:

Hledíc k uvedenému dekretu zemského výboru a vysvědčení likvidačního komisaře nemůže o tom pochybnosti býti, že praenotati byli starostou, pokud se týče obecními radními, že úřadů svých úředně zbaveni byli, že k správě obecních záležitostí ustanoveno bylo kuratorium, které co takové úřaduje, pročež kuratorium toto dle §. 105. obecního řízení k zastupování obce povoláno a oprávněno jest.

Dle §. 66. obecního zřízení jsou praenotati z nepořádného vedení úřadů svých naproti obci odpovědni a k náhradě škody povinni, a hledíc k této povinnosti praenotatů jest uvedeným dekretem zemského výboru a vysvědčením likvidačního komisaře pohledávání náhrady obce naproti praenotatům z jich úřadování až do sumy 14000 zl. dostatečně osvědčeno.

Také nemůže býti pochybnosti o tom, že obce za příčinou nezkráceného zachování jich jmění postaveny jsou pod zvláštním opatrováním veřejné správy, proto musí také z moci úřadu opatření učiněno býti k zjištění pohledávání náhrady naproti orgánům, jimž svěřena správa jmění obce i ústavů obcí vydržovaných, z jich úřadování, k takovýmto ex offo opatřením jest však zemský výbor zajisté povolán; v tomto smyslu musí se také vykládati zmocnění, které zemský výbor v uvedeném dekretu udělil kuratorlu, aby toto vše zařídilo k zabezpečení škody, kterou by obec z dřívějšího úřadování praenotatů utrpěla, a poněvadž dle úřední zprávy okresního soudu žadatelé skutečně předsedou a členem kuratoria jsou, musí se knihovní žádost za praenotaci jimi dle zmocnění zemského výboru podaná, pokládati za podání veřejného úřadu ve smyslu §. 28. *c)* knih. zák.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 28. listopadu 1882 č. 13737.

—x—.

K výkladu na §. 241. s. ř. Navrácení do předešlého stavu.

O žalobě Matěje Soukupa z Renčova na Matěje Čecha v Renčově o uznání platnosti i o dodržení trhové smlouvy o usedlosti č. pop. 26. v Renčově byly spisy dne 14. listopadu 1883 pod č. 7934. při c. k. okresním soudě v Novém Strašecí srotulovány, při kterémž stání zástupcové obou stran podali konečné své řeči-

Na to vynesen byl rozsudek vedlejší a připuštěn důkaz svědecký žalovaným nabídnutý, kdežto důkaz žalobcem nabídnutý připuštěn nebyl, poněvadž týž žádných průvodních článků nepřiložil. Přísudek ten byl oběma stranám v prosinci 1883 doručen, důkaz žalovaným byl nastoupen, a svědkové dne 4. února 1884 vyslechnuti.

Teprvé dne 20. února 1884 pod č. 1440. podal zástupce žalobcův žádost za restituci, aby mohl založiti průvodní články lit. *A.* žaloby, uváděje, že při srotulování spisů nebyl hned přítomen a že tudíž nespozoroval, kterak opomenul zástupce žalovaného průvodní články ty založiti. Když byla druhá strana o této žádosti vyslechnuta, byl vydán výměr ze dne 4. dubna 1884 č. 2673., jímž se žádosti za navrácení do předešlého stavu dalo místa; zároveň bylo ustanoveno stání ku srotulování průvodních článků lit. *A.* Útraty sporu měla nésti každá strana své,

neboť

dle protokolu ze dne 13. listopadu 1883 č. 7934. intervenoval zástupce žalobcův při srotulování spisů, a jestliže se žalobce vzdálil, mělo se se srotulováním vyčkati, anebo mělo se stání dle res. ze dne 11. září 1784 č. 335. sb. z. s. odročiti. Dle §. 240. a násl. ob. ř. s. má se na řádné srotulování spisů z moci úřední hleděti, a měl po případě sám žalovaný průvodní články lit. *A.* založiti.

Dle tohoto stavu věci nemohly býti přisouzeny útraty žalovanému oproti žalobci (pat. ze dne 1. července 1790 č. 31. sb. z. s.), a tím méně žalobci, poněvadž jemu náhrada útrat nepřísluší.

Na výměr tento podal zástupce žalovaného ohlášení odvolání a dovolací stížnost, resp. rekurs, ve dvou stejnopisech, patrně za tím účelem, aby stížnost ta jako nedovolená nebyla vrácena (pat. ze dne 1. července 1790 č. 31. sb. z. s.).

C. k. okresní soud v N. Strašecí předložil spisy c. k. vrchnímu soudu zemskému, aniž by byl druhý stejnopis stížnosti dal odpůrci k nahlédnutí k podání jakéhosi vyjádření.

Rozhodnutím c. k. vrchního soudu zemského v Praze ze dne 19. května 1884 č. 14350. byla žádost žalobcova za navrácení do předešlého stavu stran založení průvodních článků žaloby zamítnuta, a on odsouzen ku náhradě útrat restitučního řízení a stížnosti,

poněvadž

se tato restituce nejeví býti ani restitucí pro zameškání lhůty, *ani pro* nalezené nové průvody ve smyslu §. 372. ob. ř. s.

Otázka pak, zdaž tu není pro případ uvedení v předešlý stav pro nedostatečné zastoupení, předpokládá rozhodnutí sporu co do hlavní věci, poněvadž tento právní prostředek pouze zkrácenému přísluší, v tomto případě však spor dosud rozhodnut nebyl, a poněvadž stížnosti na jednání při srotulování se stížností odvolací z rozsudku ve hlavní věci vydaného spojiti dlužno. Útraty musely dle §§. 24. a 26. zákona ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z. přisouzeny býti.

Na rozhodnutí to podal žalobce dovolací stížnost, jíž bylo nejvyšším soudem dáno místa a rozhodnutí okresního soudu ponecháno v platnosti,

v uvážení,

že c. k. okresní soud žádost žalobcovu za doplnění srotulování spisů považoval jako žádost za navrácení do předešlého stavu a také žádosti té dal místa. Na výměr takový však dle patentu ze dne 1. července 1879 č. 91. ob. s. z. stížnost podati nelze. Bylo dále uváženo, že dle §. 241. ř. s. při srotulování spisů každá strana spisy a přílohy protistrany založiti povinna jest; v tomto případě měl tudíž žalovaný články průvodní žalobě připojené založiti. Dle dvorního dekretu ze dne 17. prosince 1821 č. 6472. má soud k tomu přihlížeti, aby veškeré spisy řádně byly založeny, a jde tudíž zde o to, aby přehlednutí soudu bylo napraveno, kterýmž strana v právu svém škodu trpěti nemůže. Bylo tedy výměr c. k. okresního soudu potvrditi.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 9. července 1884 č. 7924.

Fr. Krátký.

Přislíbení věna, aby platným bylo, staniž se spisem notářským, i když slib ten učiněn byl od osoby, která povinna není věno dáti. Nároku, kterýž byl v dřívější rozepři právoplatně zavržen, nelze v pozdější rozepři zjednati průchod způsobem námitky.

Dne 31. srpna 1882 pod č. 16579. vznesl O. Š. jménem vlastním a jakožto otec a opatrovník svých nezletilých dítek na c. k. okresní soud v Karlíně žalobu, kterouž se domáhal, aby manželé A. M. a J. M. jemu a dětem jeho jakožto věno odevzdali do vlastnictví buď zadní domek v domku č. p. 2. v H. anebo

v zahrádce vedle domku stavební místo na nový domek o třech bytech (světnicích) ve výměře 50□°.

C. k. okresní soud v Karlíně dal rozsudkem ze dne 27. února 1883 pod č. 3031 po skončeném stručném řízení žalobní prosbě průchod pod výminkou, nevykonají-li žalovaní manželé přísahu: „že dle jejich vědomí a upamatování pravda není, že slíbili Bertě Š. a Ondřeji Š. pro případ, že spolu ve stav manželský vstoupí, jakožto se své strany, že jim dají a odevzdají buď zadní domek v domku č. p. 2. v H. aneb v zahrádce vedle domku stavební místo při domku na nový domek o třech bytech (světnicích), a že tito slib ten přijali."

Důvody.

Podle žaloby slíbili manželé A. M. a J. M. Bertě Š., dceři A. M., a Ondřeji Š. pro ten případ, že spolu ve stav manželský vstoupí, že jim dají a odevzdají buď zadní domek v domku č. p. 2. v H., anebo v zahrádce vedle domku stavební místo při domku na nový domek o třech bytech (světnicích), což tito vděčně přijali. Žalovaní manželé slib tento po svatbě Ondřeje Š. s Bertou Š. častěji obnovili, avšak nezplnili ho.

Tento žalobní děj žalovaní manželé popřeli, přiznali však, že Berta Š. zemřela zůstavivši po sobě tři dítky nezletilé, jménem Annu Š., Josefa Š. a Bertu Š., připustili pak dále mlčky, že slib ten doposud nezplnili, že byli upomínáni, a že též pokus smíru v řízení nesporném zůstal bez úspěchu.

Žalovaní však namítají, že žalobce zakládá svůj žalobní nárok v ústním slibu darovacím, a že mu tudíž dle §. 943. ob. zák. obč. nepřísluší práva žalovati o zplnění smlouvy o darování, a že i kdyby tu šlo o nárok na věno, ze slibu nemohl by dán býti průchod žalobě, poněvadž věno náleží mezi smlouvy svatební; — tyto však vymáhají, aby platnými byly, dle §. 1. ad *a)* zák. ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z. spis notářský.

K námitkám těmto nelze však přihlížeti, neboť takové právní jednání, kterýmž rodiče nevěstě a ženichu pro případ sňatku jejich slíbí buď zadní domek v domu č. p. 2. v H., nebo stavební místo na nový domek, není slibem darovacím, nelze je též pokládati za pravou smlouvu svatební dle §. 1217. ob. zák. obč., a není k platnosti jeho tudíž zapotřebí spisu notářského dle §. 1. *a)* zák. ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z. Neboť uzavřením *sňatku*, v případě tomto nepopřeným, splnili Ondřej Š. a Berta Š.

to, co jim pro případ ten manželé J. M. a A. M. slíbili, a nabyli tím práva, žádati, aby manželé J. M. a A. M slibu svému dostáli. Jde tu tedy o právoplatně uzavřenou obapolnou smlouvu ve smyslu §. 861. ob. zák. obč., a to tím více, ježto smlouva nebyla mezi Bertou Š. a Ondřejem Š. uzavřena, a nelze ji tudíž pokládati za pravou smlouvu svatební ve smyslu §. 1217. ob. zák. obč.

Ovšem náleží smlouva o věně dle §. 1217. ob. z. obč. ke smlouvám svatebním a vymáhá dle §. 1. zák. ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z. ku své platnosti spisu notářského; avšak toto ustanovení lze toliko v ten smysl vykládati, že vymáhají smlouvy svatební vnější formy spisu notářského potud, pokud vůči osobám třetím platnost míti mají, jako dle §. 1226. ob. zák. obč. anebo §§. 49. a 50. konk. řádu. Avšak, jak již dotčeno, nelze pouhý slib rodičův, že nastávajícím novomanželům určitou věc za věno dají, pokládati za smlouvu svatební, poněvadž slib ten nebyl učiněn ve jméně a zastoupení nevěsty, nýbrž ve jméně vlastním, a nebylo učiněno ustanovení, jaká mají býti obapolná práva k věci slíbené.

Poněvadž takto námitky žalovaných vyvráceny jsou, a zároveň k tomu poukázáno bylo, že děj žalobní pro rozsouzení sporu tohoto rozhodným jest, bude-li dokázán, dlužno ještě doložiti, že svědkové, žalobcem vedení, zejména ... taková seznání učinili, z kterýchž souditi lze, že manželé A. M. a J. M. učinili slib v žalobě označený, že však svědkové při učinění slibu samého přítomni nebyli a toliko pozdější opakování jeho slyšeli, toto však, nebyvši učiněno k dotazu osoby, kteréž na tom záleželo, dle §. 110. ob. ř. s. nelze pokládati za prokázané dle pravidel soudního řádu; ano nelze ani první polovici důkazu za prokázanou míti.

Proto musila dle §. 36. sum. pat. pro nedostatek jiných důkazův nalezena býti rozhodovací přísaha o ději žalobním, uložená žalovaným v replice a těmito v duplice přijatá, a musil býti výsledek sporu učiněn závislým na vykonání této přísahy.

Z tohoto rozsudku odvolali se manželé J. M. a A. M., avšak c. k. vrchní soud zemský v Praze rozhodnutím ze dne 24. dubna 1883 pod č. 11390 potvrdil rozsudek první stolice z těchto

důvodů:

Spolužalovaný J. M. nebyl zavázán, aby zřídil věno Bertě Š. (roz. P.) za příčinou provdání se jejího za Ondřeje Š., poněvadž on

k ní jakožto nevlastní otec v žádném poměru příbuzenském nebyl, a proto nenáleží k oněm osobám, které mají povinnost dle §. 1220. ob. zák. obč. věno dáti anebo k němu přiměřeně přispěti. Avšak ani první žalovaná A. M. jakožto matka Berty P., neměla vzhledem k §. 1219. ob. zák. obč. této povinnosti, ježto měla dle vlastního tvrzení žalovaných Berta P. v ten čas, kdy se zasnoubila, kapitál 200 zl. na usedlosti č. pop. 2. v H. pojištěný, a tento prý byl postačitelným jměním ku zřízení věna.

Když pak žalovaní, vzhledem k tomu, Bertě P. a Ondřeji Š. slíbili, že jim, vstoupí-li tito spolu v manželství, buď zadní domek č. pop. 2. v H., nebo stavební místo v zahradě při tomto domku dají a Berta P. s Ondřejem Š. ten slib přijali, neobsahuje tato smlouva vlastní smlouvu svatební a platnost její nezávisí na tom, aby o ní sepsán byl spis notářský.

Ustanovení zákona ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z. jakožto zákona výminečného, kterýžto přísně vykládati sluší, dlužno totiž pouze tehdy užíti, jak z ducha a úmyslu jeho plyne, když zřízeno věno se strany nevěsty anebo třetí osoby, která k tomu dle zákona povinna jest, ale nikoliv také tehdy, když někdo dobrovolně snoubencům hledě k jejich sňatku hmotného prospěchu poskytne.

Pro takové smlouvy jsou rozhodny pouze předpisy občanského zákona, a ježto plnění pouze pro případ uzavření sňatku slíbeno bylo, není úmluva také darováním, nýbrž smlouvou obapolně zavazující, k jejíž splnění žalovaní po uzavření sňatku se strany snoubenců̊v, byť i smlouva pouze ústně uzavřena byla, zákonně povinni jsou.

Rozsudek prvního soudce musil proto potvrzen býti.

Manželé J. M. a A. M. potom přísahu, nalezenou v této rozepři, vykonali. — Byli pak sice za tou příčinou trestním soudem odsouzeni pro zločin podvodu, vykonaný křivou přísahou, ale poněvadž odsuzující rozsudek zrušen byl, zůstali vítězi.

Dne 30. srpna 1883 pod č. 17327. podali tito manželé k c. k. okresnímu soudu v Karlíně žalobu na Ondřeje Š., aby se vystěhoval z domku č. p. 2. v H.

Rozsudkem ze dne 3. března 1884 pod č. 3794. nalezl okresní soud po stručném řízení za právo, že Ondřej Š. jenom tehdáž povinen bude, byt v domku č. pop. 2. v H., záležející v jednom *pokoji*, v němž mu manželé J. M. a A. M. dovolili přebývati, *vykliditi*, a manželům J. M. a A. M. odevzdati v stavu takovém,

v jakém jej od nich převzal, nevykoná-li doplňovací přísahu, že pravda jest, že jemu a jeho manželce Bertě Ř. manželé J. M. a A. M. slíbili, že jim ze své strany dají za věno buď zadní domek č. p. 2. v H. nebo v zahrádce vedle domku stavební místo na nový domek o třech světnicích, a že mohou do toho času, než si postaví, bydleti u nich ve veliké světnici, kterouž dosud obývá.

Důvody:

Podle žaloby dovolili žalující manželé žalovanému, aby v domku jejich č. p. 2. v H. bydlel v bytu v přízemí, záležejícím v jednom pokoji, bezplatně, do odvolání, a bydlí žalovaný tam doposud. Mezi žalujícími a žalovaným nebyla uzavřena smlouva nájemní, a jsou tudíž žalující oprávněni, žádati zpátky svůj byt, kterýž žalovanému na neurčito a do odvolání k obýván ípřenechali. Tento však zdráhá se byt ten vykliditi a jim odevzdati, ač k tomu již několikráte vyzván byl.

Žalovaný přiznává se sice, že mu žalující dovolili, aby bytu toho bezplatně užíval, a že se zdráhá, byt ten vykliditi a jim odevzdati, ač k tomu již častěji vyzván byl, namítá však, popřev ostatní děj žalobní, že není povinen, z bytu toho se vystěhovati a jej vykliditi a odevzdati, poněvadž mu manželé žalující nepřenechali byt ten na libovolné odvolání, nýbrž s tou podmínkou, že v bytu tom po tak dlouho bydleti může, pokud si nevystaví nový domek na zahrádce vedle domku manželův žalujících, o třech světnicích, k jehožto vystavení oni jemu a jeho manželce Bertě stavební místo na zahrádce té za věno slíbili.

K provedení důkazu o této námitce podstatné nabídl žalovaný důkaz skrze svědky ... a doplňovací, po případě rozhodovací přísahou.

Z těchto slyšených svědkův potvrdil však nevadný svědek F. B. určitě, že hned, když Ondřej Š. za svobodna k žalobcům docházel, a ještě častěji, když již ženat byl, žalující manželé slibovali v jeho přítomnosti Ondřeji Š. a jeho manželce, že jim dají zahrádku při jejich domku, na němž by si domek o dvou světnicích vystavěli, a že až do té doby, než budou s to ze svých úspor stavbu provésti, mohou s nimi společně bydleti. Tímto svědectvím nevadného svědka jest podána první polovice důkazu námitky, tvrzené žalovaným, a dlužno tudíž, ježto ostatní svědkové okolnost tuto tak určitě a zejmena co do obou žalujících manželův, nepotvrdili, ač o každém zvláště okolnosti takové uvedli, kteréž svědectví

svědka F. B. podporují, tuto první polovici doplniti vzhledem k §. 35. sum. pat. doplňovací přísahou žalovaného. Přísahou tou bude totiž podán důkaz o tom, že manželé žalující přenechali žalovanému zmíněný byt bezplatně za podmínkou odkládací, před vyplněním které oprávněni nejsou, na žalovaném žádati, by byt ten vyklidil; žalující se však přiznali. Jest tudíž dle §§. 107. a 108. o. ř. s. dokázáno, že žalovanému zahrádku vedle domku č. 2. v H. k vystavění domku dosud nedali, a jest tudíž dokázáno, že odkládací výminka, na jejímžto nezplnění závisí trvání bydlení žalovaného v domku č. p. 2. v H., by totiž žalovaný na zahrádce nový domek nevystavěl, dosud splněna není.

K námitce rei judicatae učiněné žalujícími v konečné řeči, přihlížeti nelze, poněvadž se v případě dovolávaném opírala žaloba o vydání věna, v případě tomto však o vyklizení bytu, a námitka žalovaného, učiněná v této rozepři, neopírá se o věno, nýbrž o odkládací výminku, kteráž s tímto věnem ovšem nesouvisí.

Žalující odvolali se z toho rozsudku, načež vrchní soud nařídil jakési doplnění řízení, po kterémž pak okresní soud vydal dne 29. května 1884 pod č. 9885. rozsudek stejného znění a odůvodnění jako prve.

K opětnému dovolání se žalujících dal c. k. vrchní soud rozhodnutím ze dne 26. července 1884 pod č. 18837. žalobě v plné míře průchod.

Důvody.

Že dům č. pop. 2. v H. vlastnictvím žalobcův jest, nepopřel žalovaný, a přiznal se dále, že v tomto domě v jednom pokoji v přízemí bezplatně bydlí. Popírá-li žalovaný tvrzení žalobcův, že mu přenechali bezplatné užívání bytu až na odvolání, a nechce-li vykliditi byt, ačkoliv uznává, že se užívání bytu toho nezakládá na smlouvě nájemní, poněvadž — jak namítá — žalobci jemu a jeho manželce Bertě rozené P., přislíbili, že jim dají buďto zadní domek v č. pop. 2. v H. anebo v zahradě vedle domu místo stavební ku vystavení nového domku s třemi pokoji, a že oni (manželé Š.) prozatím u nich (žalobcův) ve velkém pokoji bydleti mohou, a z toho-li vyvozuje, že, poněvadž žalobci tento závazek doposud nesplnili, také on povinen není, na základě úmluvy byt vykliditi, náleželo by na žalovaného, aby tuto námitku prokázal, poněvadž by podle vytčeného stavu věci, když důkaz neprovede, byt v domě č. pop. 2. v H. beze všeho právního dů-

vodu měl, a žalobci již mocí svého práva vlastnického na základě ustanovení §§. 354. a 362. ob. zák. obč. oprávněni jsou, naléhati na vyklizení bytu tohoto.

Důkaz o této uvedené okolnosti nabídl sice žalovaný svědky, svou doplňovací přísahou a rozhodovací přísahou; důkaz skrze svědky byl prvním soudcem také připuštěn a proveden, a jest tudíž otázka, zdali k těmto prostředkům průvodním v této rozepři hleděti se může. K otázce této sluší však odpověděti záporně.

Nynější žalovaný podal totiž dne 31. srpna 1883 pod č. 16579. ve vlastním jméně a jakožto otcovský opatrovník nezl. dítek ... na nynější žalobce žalobu o odevzdání buďto zadního domku atd., a nárok ten odvozoval z úmluvy se žalobci, uzavřené za příčinou sňatku Berty rozené P., dcery spolužalované, kteroužto úmluvu on proti nároku žalobcův jako námitku staví.

Rozsudky první a druhé stolice bylo rozhodnutí této rozepře podmíněno vykonáním přísahy záporné skrze manžely J. M. a A. M. Přísahu tu tito manželé vykonali a podlehl Ondřej Š. v rozepři oné, a byl jeho nárok zamítnut.

Jest tudíž již soudním výrokem zjištěno, že tvrzení žalovaného na pravdě se nezakládá, a nelze o tomto tvrzení v této rozepři, v které se jeví jakožto námitka, ještě jednou důkazy připustiti, neboť jest zde již res judicata.

Kdyby se opětně k této námitce zřetel měl, a kdyby připuštěná přísaha doplňovací žalovaným vykonána byla, byloby tu dvojí soudní rozhodnutí přímo si odporující.

Byl tedy rozsudek prvního soudce přiměřeně změněn.

Z tohoto rozhodnutí dovolal se žalovaný k c. k. nejvyšším soudu, kterýž však potvrdil rozsudek druhé stolice z těchto

důvodů:

Žalovaný namítá proti žalobě, že žalobcové slíbili jemu a jeho manželce, že jim dají (ut supra), tak že až do vystavění toho domku bydleti mohou ve velké světnici, v kteréž žalovaný se svými dětmi nyní bydlí. Již žalobou ze dne 31. srpna 1882 domáhal se žalovaný tohoto svého nároku, avšak ve sporu tom podlehl.

Nelze připustiti, by nároku, který v dřívější rozepři mezi těmiže stranami již pravoplatně zavržen byl, v pozdějším sporu námitkou opětně průchod zjednán byl, poněvadž právo mezi těmiže stranami již upravené tímto spůsobem neplatným učiniti nelze.

Právem nepřihlížel vrchní soud zemský k tomu, co žalobci přivedli proti námitce žalovaného.

Tvrdí-li žalovaný, že ve sporu tom toliko na tom záleží, zdali žalobcové slíbili, že žalovaný bytu užívati moci bude potud, dokud si nový domek nevystaví, a že tudíž rozhodnutí sporu dlužno učiniti závislým na důkazu o této okolnosti, dlužno proti tomu uvážiti, že tento domnělý slib žalobcův nutně předpokládá, že dohodnutí se o odevzdání stavebního místa na vystavění tohoto domku po právu se stalo. Nelze však za to míti, jak již právoplatně rozhodnuto, že takovéto dohodnutí povstalo.

Uváží-li se dále, že dle vlastního udání žalovaného domnělý slib žalobcův jeví se býti slibem věna, přislíbení věna však, aby platným bylo, vymáhá, i když slib ten učiněn byl od osoby, která povinna není věno dáti, dle §. 1. zák. ze dne 25. července 1871 č. 76. ř. z. zřízení notářského spisu, spis takový však v tomto případě zřízen nebyl, tedy by žalovaný z tohoto neplatného slibu, i kdyby skutečně se byl stal, právo pro sebe vyvozovati nemohl.

Poněvadž tedy žalovaný právní důvod k užívání bytu v domě č. p. 2. v H. náležejícím žalobcům, neprokázal, byl vrchním soudem zemským právem dán bezvýminečně průchod žalobě.

Nález c. kr. nejvyššího soudu ze dne 2. října 1884 č. 10951.

Dr. Edmund Kaizl.

Exekuce na útraty soudní exekutu proti exekventovi přisouzené.

Výměrem c. kr. m. del. okr. soudu pro Staré město v Praze ze dne 27. dubna 1884 č. 9705. byla žádost Adolfa P. za exekuční odevzdání částky 1 zl. 24 kr. z útrat soudních Josefa H. proti Adolfu P. 9 zl. 39 kr., pro náklady soudní Adolfa P. proti Josefu H. 1 zl. 24 kr. zamítnuta,

poněvadž

exekvent může exekovati jediné a pouze pohledávky ony, jež má exekut za osobou třetí (§. 314. ř. s.).

Stížnosti Adolfa P. na výměr tento dal c. kr. vrchní soud zemský rozhodnutím ze dne 27. května 1884 č. 14959. místa, *povolil* exekuční odevzdání, a uznal, že jest Josef H. povinen, na-

hraditi Adolfu P. částku 2 zl. 26 kr. za podání o exekuční odevzdání,

neboť

§. 314. ř. s. neodpírá tomu, aby kompensace se provedla i exekučně.

C. k. nejvyšší soud vyhověl dovolací stížnosti Josefa H., a potvrdil výměr soudu okresního,

poněvadž

z ustanovení §§. 316—318. ř. s. na jevo vychází, že spůsob exekuce v §. 314. ř. s. jest postupem z donucení. Postoupení pak pohledávky věřitelovy na dlužníka odporuje pojmu cesse, jejíž podstatnou náležitostí jest, aby nastoupil věřitel nový. — Také nelze připustiti exekuci odevzdáním pro kompensaci nastalou, vždyť věřitel pohledávky na penězích může se domáhati exekucí jenom zaplacení, a setkajíli se dvě stejné a splatné pohledávky, nastoupí dle §. 1438. ob. zák. obč. zaplacení samo sebou, aniž k tomu potřebí žádání exekučního.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 10. července 1884 č. 8757*).

Stolz.

Kdy podati možno s prospěchem odpověď na vyzývací žalobu v příčině zamýšlené stavby.

Jan Vávra, majitel chalupy č. p. 7. v Pukňově, žádal dne 3. června 1881 pod č. 205. za povolení k stavbě stodoly na zahradě č. kat. 17/2 v Pukňově, kteréž žádosti obecní úřad spojené obce Kožlí a Velkého Víru rozhodnutím ze dne 8. června 1881 č. 218. nevyhověl, poněvadž dle protokolárního zjištění stavba ohledům technickým, veřejným a bezpečnosti v příčině ohně nevyhovuje, a ježto mimo to gruntovníci Pukňovští č. p. 1., 5. a 6. ohlásili knihovně zjištěné právo ku staveništi č. parc. 17/2, ve smlouvě ze dne 14. července 1826 vyhražené, záležející v rozhodování o tom, má-li se na pozemku tom stavba prováděti.

Obecní výbor stížnost Jana Vávry rozhodnutím ze dne 19. července 1881 č. 263. z důvodů v odpor vzatém rozhodnutí uvedených

*) Srv. k tomu rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 21. listopadu 1876 č. 15703 (Právník 1876 str. 848).

zavrhl. Naproti tomu však okresní výbor Mirovický rozhodnutím ze dne 2. října 1881 č. 289. stěžovateli povolení k stavbě téže stodoly udělil, poněvadž dle technického dobrozdání znalce Stanislava Táborského do protokolu daného není dle stavebního řádu ani z ohledů veřejných proti stavbě námitek a jest zahrada č. parc. 17/2, která za staveniště sloužiti má, dle staré i nové pozemkové knihy jako vlastnictví stavebníku Janu Vávrovi připsána. Co se týče domnělých soukromých práv, že totiž na zahradě č. parc. 17/2 bez svolení majitelů usedlosti č. 1., 5. a 6. v Pukňově neměl by Jan Vávra stavby prováděti, odkázal téhož dle §. 14. ad 4) stav. řádu na pořad práva občanského.

O tomto rozhodnutí byli veškeří účastníci zpraveni a nabylo rozhodnutí to moci práva.

Po té podal Jan Vávra, aby provésti mohl povolenou stavbu, na Marii Holubovou, držitelku usedlosti č. 1. v Pukňově, pak na manžele Josefa a Josefu Hrádkovy č. 5. a na manžele Václava a Teresii Bambasovy č. 6. v Pukňově k c. k. okresnímu soudu v Mirovicích dne 5. června 1882 pod č. 3296. žalobu o nález, aby žalovaným nařízeno bylo, že jsou povinni svá domnělá práva proti zamýšlené stavbě stodoly na pozemku č. parc. 17/2 u Pukňova dle nákresu okresním výborem v Mirovicích vynešením ze dne 2. října 1881 č. 289. povolené, ve lhůtě, která jim soudem určena bude, tím jistěji provésti, jinak že by jim věčné mlčení se uložilo, a žalobci se povolilo, aby dle nákresu toho stavěti mohl. Tvrdil, že žádal za povolení k stavbě stodoly na pozemku č. parc. 17/2, k chalupě jeho č. pop. 7. v Pukňově patřící, dle nákresu lit. *A*., že však obecní představenstvo, tak i obecní výbor, prvnější výměrem ze dne 18. června 1881 č. 218. lit. *A*. a poslednější rozhodnutím ze dne 19. července 1881 č. 263. v stavbu tu nesvolilo, že však okresní výbor výnosem ze dne 2. října 1881 č. 289. v moc práva vešlým povolení sice dal, co se však týče domnělých soukromých práv, že totiž na zahradě č. katast. 17/2 bez svolení majitelů usedlostí č. 1., 5. a 6. v Pukňově nesměl by stavbu prováděti, odkázán byl dle §. 41. stav. řádu na pořad práva civilního, za tím účelem že žalobu podává a za vynesení nálezu žádá.

C. k. okresní soud v Mirovicích výměrem ze dne 6. června 1882 č. 3296. žalovaným u doručení žaloby nařídil, aby práva svá proti obmýšlené stavbě stodoly na pozemku č. parc. 17/2 u Pukňova dle přiloženého výkresu do 30 dnů provedli, aneb očekávali

že jim o tom věčné mlčení uloženo bude, vyzývateli však povoleno bude, aby stavbu samu dle podaného nákresu provedl.

Žalovaní podali na to dne 30. září 1882 pod č. 5403. na tuto vyzývací žalobu odpověď, která žalobci ku podání repliky do 14 dnů výměrem ze dne 30. září 1882 č. 5403. doručena byla.

Na výměr ten stěžoval si žalobce tvrdě, že zde dovoleno není podati odpověď, nýbrž že podána býti měla žaloba vyzvaná, a žádal proto za zrušení výměru toho. Této stížnosti c. k. vrchní soud zemský pro království České rozhodnutím ze dne 8. listopadu 1882 č. 32151. vyhověl, výměr v odpor vzatý zrušil a odpověď jako nedovolenou zavrhl,

poněvadž

žalobní výměr ze dne 6. června 1882 č. 3296. moci práva nabyl, a poněvadž v něm žalovaným právo, by zodpovídali odpovědí jim za vinu kladené vychloubání, vyhraženo nebylo.

Přes revisijní stížnost žalovaných potvrdil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice,

neboť

dle ustanovení §. 72. ř. s. má ten, na koho žaloba vyzývací podána byla, právo, aby ji odpovědí zodpovídal, toliko tenkráte, má-li odpověď za účel, by jí bylo dokázáno, že žalovaný v držení pozemku jest, na kterém stavba prováděti se má, tudíž aby žalovaný dokázal, že vyzývací žaloba proti němu dle dv. dekr. ze dne 15. ledna 1787 č. 621. sb. z. s. místa nemá. Stěžovatelé však důkazu podobného v podané odpovědi podati se nenabízejí, a proto byla odpověď na žalobu oproti znění výměru žalobního, po §. 72. ř. s. vydaného, podána, jemu se příčí a k řízení soudnímu se nehodí.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 6. února 1883 č. 1319.

Fr. Zikmund.

Pokud mají se námitky proti zamýšlené stavbě pokládati za vychloubání.

Poněvadž žalovaní přes rozhodnutí hořejší žaloby vyzvané nepodali, dal po vykonaném složení spisů rozsudkem ze dne 30. června 1883 č. 4262. c. k. okresní soud v Mirovicích v celém znění žalobě místa a odsoudil žalované k náhradě nákladu z těchto

důvodů:

K vyzývací žalobě Jana Vávry de præs. 5. června 1882 č. 3296. bylo žalovaným výměrem ze dne 6. června 1882 č. 3296. uloženo, aby jako držitelé pohraničných pozemků práva svá proti stavbě stodoly na č. parc. 17/2 u Pukňova žalobcem obmýšlené dle nákresu žalobě připojeného do 30 dnů provedli, což tito v této lhůtě neučinili, následkem čehož k žádosti žalobce dle §. 72. ř. s. žalovaným věčné mlčení u věci té uložiti a žalobci stavbu stodoly dle uvedeného výkresu povoliti dlužno bylo.

Ku stížnosti žalovaných, kteří tvrdili, že podmínkou vyzývací žaloby jest, aby se vyzvaný vychloubal, že jemu přísluší nějaké určité právo, že zákon žádá v §. 67. ř. s., aby vyzývatel předmět sporu a právo, jímž se vyzvaný vychloubal, určitě popsal a dokázal, jelikož pak žaloba všeobecně stylisována jest a ani neobsahuje tvrzení, že se žalovaní nějakým právem kdy a kde vychloubali, ježto zde právo, jímž by se žalovaní vychloubali, naznačeno není, následkem čehož žaloba i vzdor tomu, že žaloba vyzvaná podána nebyla, se zamítnouti měla, — c. k. vrchní soud zemský nehleděl, a to z těchto

příčin:

Přílohami žaloby jest dokázáno, že žalovaní proti stavbě žalobcem obmýšlené námitky činili, majíce za to, že k tomu oprávněni jsou, a tato okolnost již stačí k odůvodnění žaloby a žalobní prosby na předpisu §. 72. ř. s. založené, a proto jest tvrzení v odvolání přivedené, že žaloba opodstatněnou není, neodůvodněné.

Rozhodnutí c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 16. října 1883 č. 25438.

Fr. Zikmund.

Nepříslušnost bagatelního soudu (§. 4. odst. 2. zák. ze dne 27. dubna 1873 č. 66. ř. z.)

Rozsudkem dne 20. března 1884 č. 13366. vyneseným c. kr. m. d. okresním civilním soudem v Brně bylo v rozepři Karoliny Zeislové s Maxem Skuteckým o zaplacení dvojnásobného závdavku v obnosu 20 zl. přes námitku nepříslušnosti soudu bagatelního uznáno za právo, že žalovaný Max Skutecký povinen jest, žalující Karolině Zeislové zaža-

lovaný obnos jako dvojnásobný závdavek na najmutý byt mu daný do 8 dní zaplatiti, jinak by se naň vedlo právo. Nalezeno tak z těchto

důvodů:

Námitce nepříslušnosti soudu bagatelního se nedalo proto místo, poněvadž odst. 2. §. 4. zákona ze dne 27. dubna 1873 č. 66. ř. z. se vzhledem k znění svému a vzhledem k ustanovení §. 1. cís. nař. ze dne 16. listopadu 1858 č. 213. ř. z. jen na ony případy vztahovati musí, když při stávající smlouvě o nájem nějaká okolnost této smlouvy spornou se stala, aneb když se spor o smlouvu samu vede, čehož v tomto případě není, poněvadž obě strany od uzavřené smlouvy upustily.

Ježto však toto puštění od smlouvy žalovaný zavinil, jest prosba žalobní o zaplacení dvojnásobného závdavku vedle §. 908. ob. z. obč. docela ospravedlněna a muselo se jí průchodu dáti.

Na zmatečnou stížnost žalovaného byl rozsudek druhou stolicí zrušen a současně rozkázáno, by se stání dle stručného řízení nařídilo ve smyslu §. 12. min. nař. ze dne 16. listopadu 1858 č. 213. ř. z.

Důvody.

Dle §. 4. odst. 2. zák. ze dne 27. dubna 1873 č. 66. ř. z. nemohou se žaloby ze smlouvy o nájem, nesměřují-li výhradně k nabytí úroků z věci pronajaté, vyřizovati spůsobem řízení u věcech nepatrných. Tím jsou zahrnuty všechny spory ze smlouvy o nájem, bez rozdílu, zdali jde o dodržení aneb o zrušení smlouvy aneb o náhradu pro nedodržení oné smlouvy, k čemuž též nárok na navrácení resp. zaplacení dvojnásobného závdavku patří. Tahové nároky mají se výhradně dle min. nař. daného dne 16. listopadu 1858 č. 213. ř. z. (§§. 1. a 2.) projednávati, a platí to tím více o přítomném případě, poněvadž též otázku rozhodnouti jest, zdali smlouva o nájem zaviněním žalovaného se nevyplnila a ježto tento při pře líčení ihned nepříslušnost bagatelního soudu namítnul, stává tudíž zmatek §. 78. odst. 1. zák. daného dne 27. dubna 1873 č. 66. ř. z., pročež se rozsudek prvního soudce zrušiti musel.

Rozhodnutí c. k. mor.-slez. vrchního soudu zemského ze dne 22. dubna 1884. č. 4081.

Míša.

Ku výkladu na §. 199. lit. d) tr. zák.

Úředníky c. k. cejchovního úřadu v Praze spozorováno na začátku r. 1884, že v Praze a na předměstích Pražských nalézají

se závaží, vesměs kolkem z roku 1884 označená (cejchovaná), která jednak patřičné tíhy nemají, jednak i svým zevnějškem tomu nasvědčují, že u cejchovního úřadu kolkována nebyla.

Mistr cejchovní, který kolkování závaží r. 1884 obstarával a řídil, spozoroval dále, že kolky či razítka cejchovní, jež měl uschovány v zamčené skříni v místnostech úředních, nebyly několikráte ráno tak ve skříni, jak je večer tam uložil, a soudil z toho, že někdo razítka v noci ze skříně béře, a ku neoprávněnému cejchování jich zneuživ, potom zase do skříně ukládá.

Pozorování toto bylo příčinou, že u jednotlivých obchodníků Pražských vykonána prohlídka, a tu nalezeno značné množství železných a mosazných závaží, řádně sice v r. 1884 okolkovaných, vesměs ale normální tíhy postrádajících, lehčích. Spůsob, jakým na dotčená závaží kolky byly vyraženy, lišil se od spůsobu v cejchovním úřadě obvyklého.

Veškerá tato závaží byla zabavena.

C. k. normální komisse ve Vídni, byvši o dobré své zdání žádána, odpověděla, že kolky skutečně pravým razítkem či kolkovadlem byly vyraženy a shodovala se úplně s technickým dobrým zdáním Pražského cejchovního úřadu, že kolky *úředně* vyraženy byly.

Trestní pátrání na základě uvedených skutečností zahájené dokázalo, že veškerá závaží prodal dotčeným obchodníkům zámečník Antonín Lutz, dále, že mimo závaží i jedna váha a několik váhadel (Wagenbalken) zrovna tak jako závaží kolkovaná, nalézala se v oběhu, a že i tyto věci pocházely od Ant. Lutze. Ant. Lutz nemohl prokázati, kde závaží, váhu a váhadla kolkovati nechal, odvolával se na osobu, již nebylo možno vypátrati a zapředl se do odporů.

C. k. státní zastupitelstvo v Praze vzneslo na Ant. Lutze žalobu pro zločin podvodu naznačený v §§. 197. a 199. lit. *d)* tr. zák. toho znění: „že během r. 1883, pak v měsíci lednu 1884 na závaží, váhy a váhadla, nejsa k tomu oprávněn, kolky c. k. cejchovního úřadu v Praze vyrážel, tyto předměty potom jako řádně cejchované svým zákazníkům odváděl, tudíž poznamenání razítkem od veřejného úřadu zavedené padělal, čímž stát na svých právech a zákazníci Antonína Lutze na svém majetku škodu 25 zl. nepřevyšující utrpěti měli.“

Připomenouti sluší, že poplatek cejchovní, který by za kolkování všech předmětů zaplacen býti musel, obnášel pouze 6 zl. 56 kr.

Při hlavním líčení dne 29. května 1884 při zemském trestním soudu v Praze odbývaném, nebylo nových skutečností zjištěno. Soudní dvůr sprostil vedle rozsudku svého č. 15561. Ant. Lutze obžaloby pro zločin podvodu vedle §§. 197. a 199. lit. *d*) tr. zák., uznav jej pouze za vinna přestupkem podvodu, uvedeným v §§. 197. a 461. tr. zák., kterýž, jak sentence rozsudku zní, Antonín Lutz spáchal tím, že opatřiv si bez povolení a proti právu z c. k. cejchovního úřadu v Praze kolky cejchovní, těmito kolky závaží a váhy cejchoval a svým zákazníkům odváděl, čímž stát na svých právech škodu 6 zl. 56 kr. utrpěti měl. V

důvodech

se praví: Okolnosti faktické v žalobě uvedené jsou dokázány a soud nabyl o tom přesvědčení, že Ant. Lutz spůsobem posud nevypátraným razítka pravá si opatřil a jimi svá závaží, váhy a váhadla kolkoval.

V uvážení, že kolky jsou pravé, že však osoba, která kolkovala, nebyla k tomu oprávněna, a takto aerár o poplatek 6 zl. 56 kr. připravila, shledává soud v jednání tomto povahu přestupku podvodu dle §§. 197. a 461. tr. z.

Skutek tento není ale zločinem, neboť bylo kolkováno pravými kolky, t. j. kolky c. k. cejchovního úřadu a nelze v tom spatřovati falšování ve smyslu §. 199. lit. *d*) tr. zák., když osoba neoprávněná kolku upotřebí v úmyslu, aby 6 zl. 56 kr. vyzískala; ostatně měla skutkem pouze c. k. aeráru vzniknouti škoda, nikoliv též i zákazníkům.

Proti rozsudku tomuto podalo c. k. státní zastupitelství stížnost zmateční dle §. 281. č. 9. *a*) tr. řádu.

C. k. nejvyšší soud jako dvůr kassační vyhověl zmateční stížnosti, zrušil rozsudek první stolice a uznal Antonína Lutze za vinna zločinem podvodu, naznačeným z §§. 197. a 199. zák. tr. stalo se z těchto

důvodů:

Právní náhled soudního dvoru první instance jest mylný a odůvodňuje zmateční stížnost vedle §. 281. č. 9. lit. *a)* ř. tr.

Dle §. 199. lit. *d*) zák. tr. stane se podvod za podmínek §. 197. zák. tr. zločinem z povahy skutku, když někdo veřejnou listinu aneb poznamenání kolkovadlem, pečetí neb průbou, veřejným ústavem zavedené, napodobuje nebo falšuje.

Nemůže býti pražádné pochyby o tom, že úřední kolkování na váhách a závažích má vlastnost poznamenání zavedeného ústavem veřejným.

I to nemůže býti sporným, že poznamenání měr a váh kolkem cejchovního úřadu má povahu veřejného ověření (Beurkundung); protože ověřením veřejným dle zákona trestního jest vše, co určeno jest k tomu, aby bylo prostředkem ověřujícím pro skutečnosti právně důležité, protože dále jest ověření (Urkunde) veřejným, je-li zavedeno veřejným úřadem v mezech úřední jeho moci a protože konečně ustanovením čl. XI. ad. 2., čl. XII. zák. ze dne 23. července 1871 č. 16. ř. zák. z r. 1872 a §. 1. zák. ze dne 31. března 1875 č. 43. ř. zák. jsou veřejné cejchovní úřady, jimž cejchování a kolkování měr, váh a nástrojů svěřeno jest, prohlášeny za ústavy státní takto má zkoušení, kolkování těchto měr, váh a závaží a jiných měřítek, jsouc vykonáno dle předpisu v mezech úředních, povahu a působnost veřejného ověření.

Na základě toho nemůže býti pochyby, že obžalovaný svým jednáním veřejné ověření falšoval, totiž tak činil: „jako by jeho (nepravé) váhy a závaží, byly veřejně zkoušeny, a za pravé uznány,“ aneb, — poněvadž obžalovaný ověření pravými kolky cejchovními bezprávně sám provedl, — že ověření toto nápodobil.

Zmíněný skutek obžalovaného má všecky známky zločinu podvodu dle §§. 197. 199. lit. *d)* zák. tr. a proto vyhověno stížnosti zmateční a zrušen rozsudek první instance.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu jako kassačního dvoru ze dne 3. října 1884 č. 8856.

Vyšín.

Nenít tu přestupku §. 11. zák. o tisku (ze dne 17. prosince 1862 č. 6. ř. z. r. 1863), pak-li kdo, převzav řízení tiskopisu periodického jako redaktor, vydavatel a nakladatel, opomenul učiniti o tom oznámení v §. 10. z. o tisku předepsané, když se vzdal zase funkce té dříve než-li periodický tiskopis dále vyšel.

Na základě vlastního doznání odsoudil c. k. m. del. okresní soud pro přestupky v P. Hynka W. pro přestupek §. 11. zákona o tisku k pokutě 2 zl., po případě ku trestu vězení na 12 hodin, shledav trestný skutek v tom, že obviněný, ohlásiv se jako nový redaktor, vy-

davatel a nakladatel časopisu „Neodvislost“ u příslušného c. k. okresního hejtmanství, opomenul učiniti o tom oznámení též c. k. státnímu návladnictví, jak toho vyžaduje předpis §. 10. zákona o tisku. K námitce obviněného, že týž vzdal se opět řečených funkcí, prvé ještě než nějaké číslo onoho časopisu vyšlo, tak že tedy on vůbec ani časopisu toho nevydal, nevzal prvý soudce žádného zřetele, nepřipojiv žádných důvodů, a hleděl toliko k tomu, že obviněný se doznal, že opomenul oznámení učiniti, maje za to, že tak učiní c. k. okr. hejtmanství, a nevěda ani, že třeba i c. k. státní návladnictví zpraviti.

K odvolání se obviněného zrušila druhá stolice nález prvý, propustivši prvšího z obžaloby pro §. 11. zák. o tisku z těchto

důvodů:

Jest sice na základě vlastního se přiznání dokázáno, že obviněný řízení časopisu „Neodvislost“ jako redaktor, vydavatel a nakladatel převzal, učiniv o tom oznámení pouze c. k. okr. hejtmanství v Sl., nikoliv též c. k. státnímu zastupitelství. Ježto však změna v osobě redaktora, vydavatele a nakladatele periodického spisu, která se stala v tom čase, kdy periodický spis se vydává, toliko oznámiti se má, než se spis dále vydá, a přestupku v §. 11. zák. tisk. naznačeného se dopustí jen ten, kdo opomenul změnu mezi vydáváním nastalou oznámiti, pakli spis periodický byl skutečně dále vydán, obviněný však tvrdí, že ihned zase vzdal se řízení časopisu „Neodvislost“, tak že ani jediné pod jeho jmenem vedené číslo řečeného časopisu vydáno nebylo, kteréžto tvrzení potvrzeno též dopisem c. k. okr. hejtmanství ze dne 11. července 1884 č. 13586., tož není tu povahy skutkové přestupku naznačeného v §. 11. zák. o tisku.

Rozsudek c. k. zemského soudu jako soudu odvolacího pro přestupky v Praze ze dne 12. listop. 1884 č. 2102-II.

—el.

Literární zprávy.

Zur Methodik des öffentlichen Rechts. Von Dr. Felix Stoerk, Prof. der Rechte in Greifswald. Vídeň. A. Hölder 1885. 8⁰ 128 str.

Methodologická otázka, která dříve ex professo velmi málo pojednávána byla, dere se nyní úsilovně na denní pořádek a spor o ni vede se „na celé čáře“. Kniha ležící nám před rukama zabývá se

s otázkou tou v oboru státního práva hlavně se zřetelem k některým novějším zjevům statoprávní literatury.

Běžná filosofie nepodává právní vědě „nejsložitější ze všech věd" (Wundt) potřebné opory methodologické a proto musí si ji právní vědy zbudovati samy vzhledem k svému obsahu (I.).

Positvní theorie státního práva je dnes rozdělena na dva tábory. V prvém pojednává se veřejné právo pod heslem „právnické" methody stejnorodým spůsobem jako právo soukromé (Laband, Zorn a j.); druhý hájí samostatnosť veřejného práva i co do methody t. zv. publicistické (Gierke a j.). Při tom dělí se obě oblasti právní na základě Ulpianova fragmentu L. 1., §. 2., D. I., 1 co logické kategorie nehledící k obsahu a cíli práva, vyjma unifikační filosofické pokusy hlavně Krauseovy školy.

P. spisovatel hledá střední cestu. Civilistická methoda, založená na soukromoprávním individualismu, spočívá v abstraktním logickém zvšeobecnění a nabývá pak dějepisným bádáním pružnosti pro navedení na životní zjevy a filosofickým názorem ethické hodnoty pro všeobecné blaho. Veřejné právo založené na společenském bytu, daleko chudší na formy, rozvíjejíc se více „vnější činností" než vnitřním postupem, musí pro svůj různý obsah býti také různě pojednáváno. Abstraktní všeobecné typy jsou tu nemožny, zde třeba individuálního rozboru t. j. methody publicistické, kde prvotní moment tvoří historicko-filosofická analysa a kde logická abstrakce všeobecných vět stojí teprvé v řadě druhé (II.).

Z tohoto methodologického hlediska kritisuje p. spisov. jednak t. zv. „právnickou" methodu (Laband, Zorn) s jejími „všeobecnějšími" pojmy právními a charakterisuje ji co zpátečnictví k přirozenému právu, co slepé navedení civilistické methody, které nezhlížejíc se v dějinách ztrácí z očí rozhodný individuální obsah státoprávních zjevů a vede tak k mnohým poblouzením theoretickým a ku quietismu vědeckému; jednak nesouhlasí se „zoufalým" realismem Gumplowiczovým, jenž nemoha státní a soukromé právo k jednotě přivésti, chce prvé z právní vědy vůbec vyloučiti.

Z čistě logického stanoviska nemožno pojmouti státní právo některého skutečného práva, kde individuálnosť historického, národního a hospodářského bytu v popředí stojí (III. IV.).

Předposlední stať (V.) platí kritice známého Pachmannova spisku v novějších spisech právní vědy. P. spisov. dovozuje tu nesprávnost oné soukromoprávní theorie, která vycházejíc od Iheringova názoru o právu sestátňuje soukromé právo ze zásady veřejného zájmu. Ani

tato theorie ani nové Pachmannovo roztřídění formální a sociální právní vědy neodpovídají požadavkům života.

Kniha končí s výsledkem, že „právnická" či recte civilistická methoda může býti v určitých mezích ve vědě veřejnoprávní s prospěchem užita. K rozkvětu jejímu je však třeba práce monografické a při tom jednotné, vypracování všeobecného učení o státním právu (jak je má věda soukromoprávní a ne allg. Staatsrecht) a konečně přehlédnutí celé látky z hlediska publicistického (VI.).

To asi myšlenková kostra knihy, na kterou se připínají mnohé zajímavé a budivé vývody. Tak zejmena dlužno souhlasiti s tím, že otázka methody nedá se řešiti bez zřetele na látku samu (str. 7 násl.), s rozdělením soukromého a veřejného práva dle hlubšího dělítka (str. 15 násl.).

Případná je i kritika slepého užití civilistických analogií ve státním právu (n. p. analogie soukromoprávní korporace str. 53 a násl., 69 násl., 61 násl.), důrazný přízvuk na měnlivě individuální obsah statoprávních útvarů, jich relativnosť, ohražení se proti abstraktní logické šabloně. Nedostatek detailovaného prohloubení a základní vědecké solidárnosti jsou zajisté také všeobecně cítěny.

Proti Pachmannově spisku dalo by se sice ještě leccos podotknouti, zvláště o poměru jeho roztřídění k právní filosofii ve smyslu abstraktně ethickém. Pachmann zaměňuje v sociální vědě právní namnoze „zásadu právní" s přirozeným zákonem práva co sociálního zjevu. Než pracemi Iheringovými probuzený a stále rostoucí směr nedá se tak snadno odstraniti. Nebylť (v Rusku aspoň) vyvolán toliko dotčenou německou literaturou, nýbrž i novější sociologií francouzskou a anglickou a zvláštními poměry domorodého učení právního. Jedná se tu asi méně o osud běžné právní vědy (jak Pachmann míní), nýbrž spíše o rozklad abstraktní právní filosofie, a tím zajisté i o opravu v methodologii a roztřídění právních věd.

Ospravedlňuje však nás ostatně již obsahová různosť obou oblastí práva k pojednávání přímo opačnému? Či má býti dějinný rozvoj soukromoprávních ústavů již proto do druhé řady dán, že tu souvislosť jejich s časově a místně měnlivými sociálními podmínkami méně do očí bije než ve veřejném právu? P. spisov. ovšem staví různost methody na podmínku, pokud by některá unifikační theorie nenalezla dokonalou jednotu obou oblastí právních. Otázku methodologickou dlužno tuším řešiti se zřetelem na všechny obory právní vědy a se vzhledem k ostatním sociálním (duševním) vědám. P. spisov. však unifikaci nehledá, nýbrž omezuje se pouze (str. 25) na veřejné právo v užš. sm.

a nechává franc. a angl. sociologii úplně a principielně stranou (str. 5 pozn. 5) nehledě ani k novějšímu hnutí italské vědy zejm. v oboru trestního práva.

Právní vědy mají míti též úlohu kriticko-politickou (str. 76 násl.) vzhledem k politickým ideálům. Pan spisov. vidí zde sice sám Achillovu patu publicistické methody, vidí však v historicko-filosofické analyse opravu nevyhnutelného zbarvení politického. Nemožno sice upírati plodonosné síly politickému ideálu, pak ale nemožno také mluviti o objektivně čisté vědě. A nakonec musí býti zajisté i ideál podroben co relativní a měnlivý zjev sociální vědeckému bádání objektivnímu. Co míní p. spisov. pod filosoficko-ethickým názorem v poměru k obsahu filosofie na str. 7.? Jak roztřiďuje právní vědy? Právě zde bylo by třeba asi více methodologického světla.

Těmito několika poznámkami nemá býti nikterak sáhnuto na záslužnou snahu knihy podporující zajisté nemálo řešení důležitého sporu methodologického.

Dr. Jos. Trakal.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

66) Ministerstvo obchodu schválilo projekt lokální dráhy, kterou spojeny byly dvě stanice dráhy již existující (Buštěhradské), přes odpor této dráhy, založený na §. 9. lit. *b*) zákona o koncessích žel. ze dne 14. dubna 1854 č. 238. ř. z. Stížnost Buštěhradské dráhy byla sice správním dvorem soudním zamítnuta, poněvadž projektovaná trať dotýkala se jiných míst co do obchodu důležitých, v důvodech bylo však poukázáno k tomu, že slovu „Endpunkte“ v cit. ustanovení zákona nelze rozuměti v ten smysl, jakoby bylo vyloučeno uděliti koncessi konkurrující vzhledem k absolutním bodům, kde dráha se končí, nýbrž že chráněny jsou před konkurrencí také částě tratě, končinami relativními (jednotlivými stanicemi) omezené.

Nález ze dne 22. listopadu 1883 č. 2386., sb. č. 1919.

67) Ustanovení §. 64. dolnorak. zřízení obecního (§. 70. česk., §. 63. mor. zř. obecního) lze obdobně užiti i v příčině takového jmění, kteréž sice nenáleží obci, nýbrž souhrnu oprávněných, kteréž však stíženo jest povinnostmi k dávkám ve prospěch obce.

Nález ze dne 9. listopadu 1883 č. 2248., sb. č. 1902.

68) Nemáť §. 3. česk. zák. ze dne 19. února 1870 toho smyslu, jakoby expositura školy i tenkráte, když tu není podmínek §. 1. dotčeného zákona, měla býti přeměněna ve školu samostatnou, nýbrž ustanovením tím jest pouze řečeno, že expositura jako taková nemá trvati do nekonečna, pokud tu jsou prostředky k zřízení školy samostatné. Nález ze dne 29. prosince 1883 č. 2987., sb. č. 1965.

Denník.

Pomocný spolek nadace Jonákovy při právnické fakultě c. k. vysokých škol Karlo-Ferdinandských v Praze odbýval dne 10. prosince 1884 v malém promočním sále universitním ustavující valnou hromadu za předsedání děkana fakulty právnické pana prof. dra. Al. Zuckera. Zvoleni jsou do výboru následující pánové: JUDr. Ant. Auředníček, advokát v Praze; JUDr. Ant. Lederer, advokát v Praze; JUDr. Karel Marek, advokát v Praze; Václav Petzold, majitel domu v Praze; JUDr. Josef Sobička, advokát a kníž. arcibisk. konsistoriální rada v Praze; Karel Urbanec, ředitel Živnostenské banky v Praze a Josef Ženíšek, c. k. rada zemského soudu v Praze. Do komisse přehlížitelské zvoleni jsou pp.: JUDr. Frant. Storch, c. k. universitní professor v Praze, Rudolf Vyšín, c. k. adjunkt zemského soudu v Praze a JUDr. Jan Vlček, advokát v Praze. Nově zvolený výbor ustavil se takto: Za předsedu zvolen p. JUDr. Lederer, za jeho náměstka p. radní Ženíšek, za pokladníka p. ředitel Urbanec a za tajemníka p. JUDr. Marek. Ve výboru zasedati budou kromě pánů zvolených p. prof. dr. Ott, jakožto kurátor nadace Jonákovy, a p. prof. dr. Hanel, jakožto nadační referent. — Výbor ihned činnost svou započal a od 1. ledna 1885 spolek již bezplatné obědy poskytovati bude.

Návštěva české fakulty právnické v studijním roce 1883/4. V zimním semestru studovalo na české fakultě právnické 790 řádných a 6 mimořádných posluchačů, v letním semestru bylo řádných posl. 780, mimořádných 1.

Manzova sbírka rakouských zákonů rozmnožena o dva nové svazky dvaadvacátý a třiadvacátý. — Dvaadvacátý podává úplnou sbírku zákonův a nařízení o daních nepřímých (Indirecte Steuern), zejmena o všeobecné dani potravní, o daních na víno, mošt

a umělé víno, maso a pivo, cukr, lihové nápoje, petrolej, sůl a tabák. Sestavena jest sbírka tato výborně v tom oboru osvědčeným p. drem Justinem Bloňskim. V svazku třiadvacátém podány jsou nyní pro sebe zvlášt zákony a nařízení o právu vodním (Gesetze und Verordnungen über das Wasserrecht). Text zákonův provází pod čárou pečlivě sestavená rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu a správního dvoru soudního a rozhodnutí ministerská. Svazek dvacátý obsahující zákony k zamezení a vyhubení dobytčích nemocí pak svazek šestý držící v sobě zákony o soudním zřízení a řízení ve věcech civilních vyšly v nových vydáních, svazek onen v druhém, svazek tento v desátém. Nové vydání zákonů o civilním řízení připravil prof. dr. Schrutka v. Rechtenstamm.

Kalendář. „Bergerova kapesního kalendáře záloženského" vydán ročník pátý na rok 1885. Obsahuje mimo jiné pečlivě sestavené statistické zprávy o záložnách a spořitelnách v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie v měsíci listopadu 1884.

I. Ve stavu advokátů. *a*) Nastoupili pp.: dr. Robitschek Viktor v Žatci, dr. Frank Alexander v Humpolci, dr. Uibner v Plané, dr. Péro Jindřich v Hoře Kutné. — *b*) Přesídlení oznámili pp.: dr. Pan Jakub z Welsu v Horních Rakousích do Nové Bystřice. — *c*) Ubyl úmrtím p.: dr. Klier František v Děčíně.

II. Ve stavu kandidátů advokacie. 1) Nastoupili pp.: Dr. Stein Moric u dra. Flussera v Praze, dr. Bullatý Filip u dra. Nejedlého v Praze, dr. Kleinschnitz Em. u dra. Šindeláře v Libáni. — 2) Vystoupili pp.: Arnošt rytíř Stein od dra. Franka v Karlových Varech, Král Konrád od dra Šafránka v Hoře Kutné, Sláma Jan od adv. Kaňáka v Chotěboři, dr. Schrimpf Ivo od dra. Schrimpfa v Klatovech. — 3) Přestoupli pp.: dr. Perner Rudolf od dra. Fleischmanna na Smíchově k dru. Jedličkovi v Praze.

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: rada vrchního s. z. v Praze Jan Procházka předsedou krajského s. v Písku; soudní adj. při z. s. v Praze Adolf Morstadt náměstkem státního zástupce v Mladé Boleslavi. Přeloženi byli pp.: náměstek státního zástupce v Kutné Hoře Rudolf Marterer do Prahy; náměstek stát. zást. v Mladé Boleslavi Josef Částek do Mostu; náměstek stát. zást. v Mostu Emil Jonáš do Kutné Hory.

Actio de in rem verso utilis.

Podává dr. J. Stupecký.

(Dokončení.)

V c. 7. §. 3. C. quod cum eo 4. 26. utilis a. de in r. v. vlastní má základ, v ostatní místa odtud jen byla vnesena.[21]) O těch zde již jen zcela krátce budiž se zmíněno.

2) L. 82. D. pro socio 17. 2.

Jure societatis per socium aere alieno socius non obligatur, nisi in communem arcam pecuniae versae sunt.

Kratičké toto místo v osamocení svém jest těžko přístupné.

Výklad, že mluví o závazku mezi společníky, o závazku k úhradě poměrné dluhu společníkem jedním učiněného,[22]) po mém zdání slovnému znění nejlépe odpovídá. „Jure societatis"[23]) tu platnosti přiměřené dochází, a „per socium"[24]) s výkladem tím srovnati lze, nebo přece závazek dotčený skrze společníka by pošel.

---

[21]) Böhmer, doctrina de actionibus, sect. 2. c. 10. §. 15. n. q.: Haec extensio potissimum fundata est in l. 7. §. 1. (3) C. quod cum eo.

[22]) Cujacius, in lib. III. Resp. Pap., ad h. l.: socio, qui mutuam pecuniam sumpsit, alter socius obligatur et tenetur actione pro socio, ut ejus pecuniae reputationem admittat in distrahenda societate et deductionem ex arca communi. Sell str. 48. Zimmermann str. 323.

[23]) Cf. l. 64. l. 76. D. pro soc. 17. 2., c. 4. C. pro soc. 4. 37.

[24]) Lauterbach, Dissertationes academicae III diss. 129. §. 45.: cui socius per socium obligetur, in d. l. verbis non exprimitur; quod autem illud non sit socius, qui contraxit, exinde verisimile redditur quo illius tantum fiat mentio tanquam causae instrumentalis, nimirum an per illum reliqui obligentur. Treitschke,

Převalná však většina spisovatelů místo to na poměr k věřiteli obracejí a přídobně vykládají jako c. 7. §. 3. C. quod cum eo 4. 26. Jednáli l. 82, vskutku o závazku naproti věřiteli, jest postup ten docela na místě, ale, jakž patrno, rovněž nemůže vésti k tomu, aby tu a. de in r. v. shledána byla.

3.) L. 27. D. de reb. cred. 12. 1.

Civitas mutui datione obligari potest, si ad utilitatem ejus pecuniae versae sunt: alioquin ipsi soli, qui contraxerunt, non civitas tenebuntur.

Jak nyní již téměř obecně se uznává, položeno tu ustanovení singulární k ochraně městských obcí platící.[25]) Pravidlem ze smluv, jimiž organové právnických osob co zástupcové jejich v mezích úřední moci své závazky podstoupili, žaloby beze všeho na zastoupené osoby právnické jsou propouštěny, kdežto na dotčené zástupce, když úřad jejich přestal, průchodu více neměly.[26]) Avšak za zápůjčku, kterouž zástupci městské obce učinili, na obec jen potud nastupováno býti mohlo, pokud s penězy zapůjčenými k užitku obce naloženo, jinak jen žaloba na zástupce ony zůstala.[27])

L. v. d. unbeschr. oblig. Gewerbegesellschaft str. 160. n. 1. Witte str. 267. Guillery, sociétés comm. I str. 439. Steinlechner, Z. f. ö. u. PR. IV. str. 365.

[25]) Srv. Windscheid §. 370. Pfeifer, L. v. d. juristischen Personen (1847) str. 107. Ihering, Jahrb. I. str. 342. Witte str. 279. Zittelmann, Begriff u. Wesen d. sg. jur. Personen (1873) str. 26. Löning (Edg.), Die Haftung des Staats aus rechtswidrigen Handlungen seiner Beamten (1879) str. 22.

[26]) L. 3. §. 2. D. de adm. rer. ad civ. 50. 8. Nemohli totiž ani zástupčí organové osob právnických osoby ty jednáním za ně předsevzatým přímo zavázati, nýbrž musili rovněž jako zástupci osob fysických sami závazek na se vzíti.

[27]) Neprávem spisovatelé někteří singulární povahy ustanovení toho popírajíce z podstaty osob právnických je vyložiti chtějí, zejmena nemožností, aby osoby právnické tradicí vlastnického práva nabyly, aby stala se datio, kteráž tudíž nahrazena býti musí užitečným vyložením. Srv. Heimbach, L. v. Creditum str. 255. a násl.; Kleinschrod str. 55. a násl.; Böhlau, Rechtssubject und Personenrolle (1871) str. 15. a proti nim Witte str. 278. a Pernice, Labeo I. str. 288. Nyní Dernburg, Pandecten §. 66. ustanovení řečené tím vykládá, že úředníci osob právnických podle římského práva zástupčí moci vůbec neměli, a osoby *právnické* samy spůsobilosti k činům právním nemajíce, jednáním

Podobné ustanovení na „venerabiles domus" hledící dáno pak také v nov. 120. c. 6. §. 3.[28])

Od dob komentatorův až do konce XVIII. století rozhodně však doktrinu i praxis ovládal názor, že ustanovení tato mají platnost pro případnosti, kde jednaly osoby, jimž úřední moci nebo zvláštního plnomocenství k tomu se nedostávalo.[29]) Byla communis opinio, že lex Civitas vztahuje se na mutuum, „quod non a civitate ipsa, sed ab illius administratoribus civitatis nomine contractum est, quibus quidem rerum civitatis admninistratio et cura mandata est, qui tamen totam universitatem non repraesentant nec speciale ad mutuum contrahendum mandatum habent"; jestli-že však „omnes cives usitato modo convocati communi consensu declarato mutuam accipiunt pecuniam", nebo jestliže „illi mutuum accipiunt, penes quos est regimen totius civitatis et qui universum populum repraesentant", nebo konečně jestliže „cives convocati aut concilium totam civitatem repraesentans ad mutuum accipiendum speciali mandato actorem constituerunt aut syndici accep-

---

vlastním ani nabývati ani se zavazovati nemohly, ale jen potud práv nabývaly a v závazky vstupovaly, pokud nabytí neb zavázání jinými skutečnostmi (re) se dělo. Avšak tradicí osoby právnické skrze zástupce své nepochybně nabývati mohly (l. 2. D. de a. et o. p. 42. 2., Pernice n. u. m., také mohly smlouvy trhové a nájemní činiti (l. 3. §. 2. D. adm. r. civ. 50. 8), mohly zápůjčky poskytovati (l. 15. D. Sc. Mac. 14. 6.). Ten vývoj musil vésti k tomu, že mohly zápůjčky také bráti; jen důslednost, že stačí, když peníze do vlastnictví osoby právnické převedeny byly, z ohledů prospěšnosti naveskrz nepropuštěna.

[28]) Si episcopus aliquis vel oeconomus vel administrator cujuslibet venerabilis domus sive in hac regia urbe sive in provinciis sitae mutuam pecuniam acceperit vel postea accepturus sit, jubemus, ne illi sacrae domui eam imputent, nisi prius eam in usum dictae sacrae domus versam ostenderint, neque ipse creditor vel heredes ejus contra venerabilem domum ejus nomine ullam actionem habeant nisi in causas ad venerabilem domum pertinentes pecuniam illam versam esse ostenderint, sed actiones suas contra eum qui mutuam pecuniam accepit ejusque heredes moveant.

[29]) Přehled po náhledech nejhlavnějších autorův podává Kleinschrod, Ueber L. 27. Dig. de rebus creditis (1851) str. 9. a násl. Dále vz. Gierke, Staats- und Korporationslehre des Altert. und des Mittelalt. (Deutsches Genossenschaftsrecht III.) str. 399. a násl., str. 486. a násl., str. 677. a násl.

tionem et contractum approbaverant", v případnostech takových, že „civitas ipsa contraxit" a tudíž ihned zavázána jest.[30])

Z hlediska toho zcela přirozeně i tu spatřována utilis a. de in r. v.[31])

4.) C. 3. C. quando ex facto tut. 5. 39.

Si in rem minoris pecunia profecta sit, quae curatori vel tutori ejus nomine minoris mutuo data est, merito personalis in eundem minorem actio danda est.

Také toto místo doktrina starší v témž mylném[32]) smyslu brala jako předešlé i učila tudíž, když „curator limites officii excedendo aliquid utiliter egit", že utilis a. de in r. v. průchod má.

V pramenech tedy a. de in r. v. utilis základu nemá.[33])*)

Praktické případy.

Služebnost bytu vyhrazená manželům vztahuje se také na jejich rodinu a čeládku, ač-li opak toho smlouvou nebyl zřejmě ustanoven (§. 504. a násl. ob. z. obč.)

Rozsudkem c. k. okresního soudu v Mn. Hradišti ze dne 23. listopadu 1883 č. 7721. byla žaloba manželů Františka a Anny Zikmundových se žalobní prosbou toho obsahu: „1. že ovdovělé Kateřině Dufkové přísluší po smrti jejího manžela Františka Dufka služebnost bytu na základě trhové smlouvy ze dne 17. srpna 1881 na domku č. 1. v Podhradí zjištěná a užívání světničky a loubí nad světničkou se nalézající obsahující — samojediné; 2. že Kateřina Dufková tím, že svého syna Františka a Václava v tomto svém výminkářském bytu přechovává a jim tam byt poskytuje, služebnost bytu na ujmu žalobců rozšiřuje; a konečně 3. že jest

---

30) Lauterbach, Ad L. 27. D. de reb. cred. (Diss. ac. III., disp. 103.) cap. 3. §§. 9. a násl.

31) Cf. Lauterbach l. c. c. 5. §. 3.; Schaumburg, Compendium juris Digestorum l. 15. t. 3. §. 3.

32) Srv. Buchka, Stellv. str. 65. Srv. též Huschke, Darlehn str. 79.

33) Odvolávali se také někteří spisovatelé na „hodierni mores"; avšak obyčeje právního rovněž nelze dokázati.

*) Oprava. V pozn. 14. a 15. omylem vytištěno „Perusio" místo „*Pistorio*".

povinna to uznati, dalšího přechovávání svých dvou synů v bytě výminkářském v domku č. 1. v Podhradí a poskytování bytu těmže se zdržeti“ zamítnuta.

Důvody.

Žalující manželé František a Anna Zikmundovi domáhají se toho, by soudem bylo uznáno, že vedle smlouvy ze dne 17. srpna 1881 pouze žalované vdově Kateřině Dufkové služebnost bytu v domku č. 1. v Podhradí a to samojediné přísluší; že tedy služebnost bytu Kateřině Dufkové vyhražená na její zletilé syny se nevztahuje, a že K. D. přechovávajíc tyto své syny a poskytujíc jim byt u sebe, služebnost bytu proti úmluvě nedovoleně rozšiřuje.

Jest arciť pravda, že vedle řečené smlouvy pouze vdově Kateřině Dufkové služebnost bytu byla vyhrazena; to však ona nikdy nepopírala a nebylo také potřeby o uznání této okolnosti žalovati. Ostatně sluší tento odstavec prosby žalobní pouze v souhrnu s další částí prosby žalobní posuzovati, poněvadž se tu rozhodnouti má, že pouze žalovavé a jen jí samojediné byt přísluší.

Rozsudek může rozhodovati o sporných věcech mezi žalobcem a žalovaným a pouze mezi těmito stranami platnost míti může (§. 12. ob. zák. obč.); nemůže se tedy dotýkati práv osob třetích, které na sporu žádného podílu nebrali. Má-li tedy být uznáno, že synům žalované byt u této nepřísluší, musí býti tito synové spolužalováni. Užívá-li Kateřina Dufková svého bytu, užívá práva jí příslušného a nemůže býti za to zodpovědna, co její zletilí a samosprávní synové činí, poněvadž ona na činy jich vlivu bráti nemůže a nemůže jim také zabrániti spolu užívání bytu jejího v domku č. 1. v Podhradí. Jeví se tedy v této příčině nedostatek passivní legitimace. Ostatně jest žaloba i sama v sobě pochybena. Právo bytu jest dle své podstaty a dle ustanovení §§. 504., 505. a 521. ob. zák. obč. služebnost, právem užívání (servitus usus). V čas, kdy služebnost bytu žalované byla vyhrazena, měla ona již rodinu, totiž jmenované dva syny a nabyla tedy práva, že mohla užívat bytu jí vyhrazeného společně se svými syny.

Tím, že jmenovaní synové se žalovanou bydlí, a že tedy žalovaná užívá bytu smlouvou jí vyhrazeného se svou rodinou, ona nikterak služebnost bytu nerozšiřuje (viz ustanovení §. 505. ob. z. obč.: „seinem Stande und seinem Hauswesen angemessenen

Nutzen davon ziehen*). Synové žalované jsou svobodní, nemají své vlastní domácnosti a mohou při žalované bydleti. Kdyby žalující byli chtěli syny žalované ze spolubytu vyloučit, měli dotýčné ustanovení do trhové smlouvy zřejmě položiti. Poněvadž tedy synové žalované tvoří s žalovanou jednu rodinu, poněvadž oni ji co matku navštěvují a s ní bydlí, nelze o nějakém rozšiřování služebnosti bytu mluviti a není také žalovaná osobou spůsobilou, aby svým synům právo z rodinného svazku vyplývající odepřela.

K odvolací stížnosti žalujících c. k. vrchní zemský soud rozhodnutím ze dne 29. ledna 1884 č. 1183. rozsudek prvé stolice změnil a žalobě úplně místo dal z těchto

důvodů.

Tvrzení žalované, že jí passivní legitimace žalobní schází, jest patrně nesprávným; neboť smlouvou ze dne 17. srpna 1881 byl mezi žalobci co povinnovanými a mezi žalovanou co oprávněnou utvořen právní poměr, vedle něhož žalobci žalované v jedné části domu jejich byt po čas života povolují. Žalovaná nabyla tím služebnosti bytu vedle §. 521. ob. zák. obč., jsouc oprávněnou jistých obydlených částí domu žalobců k své potřebě používati

Při posuzování právního poměru tohoto musí se především ku předpisům §§. 504., až 508. ob. z. obč. zřetel vzíti. Dle toho jest žalovaná oprávněna částí domu, o nichž se již zmínka stala, pouze k vlastní potřebě užívati, přiměřený užitek bráti, nesmí podstatu věci změniti a právo své na jiného přenésti.

Mimo to dlužno ohled míti na všeobecnou zásadu §. 484. ob. zák. obč., že služebnosti rozšiřovány býti nesmějí; nýbrž spíše, pokud toho dopouští povaha jich a účel, proč byly zřízeny, obmezovány býti mají.

Jestliže tedy žalovaná, co k služebnosti oprávněná, užívání věci služebné takovým spůsobem rozšiřuje, že i třetím osobám užívání bytu dopřává, tedy tím, poněvadž služebnost pouze na oprávněnou osobu obmezena byla, práva těch, kteří ku trpění služebnosti povinováni jsou, ruší, osobuje sobě rozšíření služebnosti, k čemuž dle §. 484. ob. zák. obč. práva nemá, a uvaluje na žalobce větší břemeno, než oni v skutku nésti mají.

Spor, kterýž tímto porušením práva vyvolán byl, musí proveden býti mezi stranou k služebnosti oprávněnou a stranou k trpění služebnosti povinovanou, poněvadž se právě o objem služebnosti jedná. Se syny žalované nevstoupili žalobci v nijaký právní

poměr, poněvadž oni bez svolení jich, ovšem ale s vědomím a s vůlí žalované do bytu se přistěhovali, a žalovaná to trpěla, že oni na právu jí daném podílu brali. Museli tudíž žalobci jenom žalovanou co osobu k služebnosti oprávněnou, nikoliv ale syny její žalobou stíhati.

Že žalovaná práva služebnosti jen pro svou osobu požívá, o tom nelze pochybovati, a sluší tedy okolnost onu, že zletilé své syny u sebe přechovává a byt ve výminkářském obydlí jim dopřává, za rozšiřování služebnosti považovati a to tím více, poněvadž žalovaná neprovedla důkaz o tom, že pro stáří a svou domnělou stálou churavost ošetřování a obsluhování osobou třetí zapotřebí má, ba svědky dotvrzeno bylo, že ona polní práce vykonává a prací rukou svých se živí.

K dovolání se žalované změnil c. k. nejvyšší soud rozsudek druhé stolice a potvrdil rozsudek c. k. okresního soudu z těchto

důvodů:

Dle smlouvy kupní ze dne 17. srpna 1881 vyhradili sobě prodávající manželé František a Kateřina Dufkovi užívání jedné světničky v domku prodaném. Poněvadž František Dufek zemřel, Kateřina Dufková práva bytu sama používá. Povaha věci nese to sama sebou, že v případě tom, když sobě někdo vyhradí užívání bytu v cizím domě, on byt ten nejen sám, nýbrž i jeho příslušnící, jeho rodina a čeládka obývati může, leč by právo ono smlouvou výslovně jen pro něho s vyloučením osoby druhé vyhrazeno bylo. Takové výminečné obmezení ve smlouvě té obsaženo není, pročež žalovaná jest oprávněnou, aby byt se svými svobodnými syny, kteří předce k její rodině patří, sdílela, a to i tehdáž, pakli dle udání žalobcův při ústním dohodnutí neb při písemném vyhotovení zmíněné smlouvy něco jiného vymíněno bylo bývalo (§. 887. ob. zák. obč.). Pokud tedy žalovaná pouze užívání jedné světničky a ničehož více nepožaduje, potud nelze mluviti o rozšiřování vyhražené služebnosti bytu, jeví se tedy žaloba býti bezdůvodnou a musel rozsudek žalobu zamítající potvrzen býti.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 28. května 1884 č. 5186*).

---

*) Viz podobné rozhodnutí ze dne 5. listopadu 1880 č. 10823. (Ger. Ztg. 1882 str. 254.)

Adj. Flieder.

[illegible]

Dle odevzdací listiny z 10. června 1869 č. 2323 byl pro Mar. Mervartovou zajištěn na usedlosti Jana Králíčka č. p. 39. ve Vrchovinách doživotní výměnek. Mezi jiným bylo výměnkářce vyhraženo právo, aby chovala 1 krávu a ji při hospodářově dobytku pásati dala, pro tuto krávu se ustanovuje chlév při řečené usedlosti a sice ve výměnkářské [illegible], dále jest povinen hospodář výměnkářce ročně 4 mandele režné a 6 mandel ječné slámy, 8 centů sena a 6 centů otavy dávati, mrva však že má zůstati hospodáři. Konečně jest výměnkářka oprávněna pro svou krávu na $^{1}/_{2}$ korci louky na ohradě pod sadem při Matoušové straně trávu sekati, kdyby však krávy nedržela, jest toliko oprávněna polovici výše uvedené píce, totiž 2 mandele režné, 3 mandele ječné slámy, 4 centy sena a 3 centy otavy požadovati.

Marie Mervartova vystěhovala se do sousední vesnice, kdež si krávu držela; však Jan Králíček posekal polovici svrchu uvedené louky, výměnkářce vyhražené, a byv žalován pro rušenou držbu, kterýž spor prohrál, žaloval sám výměnkářku, že jí nepřísluší na ten čas právo sekati trávu na půl korci louky na ohradě pod sadem, při Matoušové straně, kteréž jí odevzdací listinou z 10. června 1869 č. 2323. ustanoveno jest, a že táž jest toho času povinna pod exekucí vykonávání tohoto práva se zdržeti.

Žalobě této v plném obsahu bylo dáno místa rozsudkem c. k. okresního soudu v Novém Městě n. Metují z těchto

důvodů:

Jak v žalobě ze dne 18. července 1883 č. 6039. a v žalobním dodatku z 11. srpna 1883 č. 6621. obsaženo jest a jak žalovaná doznala, jest pro ni dle cit. odevzdací listiny na usedlosti žalobce č. p. 39. ve Vrchovinách pojištěn výměnek, zejmena také právo, aby sobě krávu držela, ji při hospodářově dobytku pásla atd. (Jak svrchu jest vylíčeno).

Z té okolnosti, že žalovaná toho času v usedlosti č. p. 39. ve Vrchovinach žádné krávy nedrží, soudí žalobce, že má právo jenom dotčenou polovici píce požadovati a nic více, zejména že oprávněna není sekati trávu na $^{1}/_{2}$ korci uvedené louky.

Tomu žalovaná odporuje tvrdíc, že jí toto právo přísluší doživotně, jen když krávu drží, ať si ji drží kdekoli.

Podle uvedeného záleží tudíž jediné na správném výkladě odevzdací listiny z 10. června 1869.

V této listinč praví se doslovně: „pozůstalá vdova jest oprávněna krávu při hospodářově dobytku pást dáti a pro tuto krávu ustanovuje se chlév při řečené světničce neb chaloupce, dále bude hospodář povinen pozůstalé vdově ročně 4 mandele režné a 6 mandel ječné slámy, 8 centů sena a 6 centů otavy dávati, mrva však má zůstati hospodáři.

Dále jest pozůstalá vdova oprávněna pro svou krávu na půl korci louky na ohradě pod sadem při Matoušově straně trávu sekati; kdyby krávu nedržela, jest toliko oprávněna polovici výš uvedené píce . . . požadovati.“

Z těchto ustanovení dlužno souditi, že právo trávu sekati náleží žalované jen pro ten případ, že krávu v usedlosti č. p. 39. ve Vrchovinách drží, což zejména vychází z ustanovení, že pro tu krávu určen jest chlév v č. p. 39. ve Vrchovinách oproti ustanovení, „kdyby krávu nedržela“ atd., — žalovaná může tudíž, ale nemusí krávu v řečené usedlosti držeti, avšak v poslednějším případě odpadá právo na louce trávu sekati, čehož dokladem jsou slova „jest toliko oprávněna.“

Že slova, „kdyby pozůstalá vdova krávu nedržela“ dlužno vztahovati na ten případ, kdyby ji v usedlosti č. pop. 39. ve Vrchovinách nedržela, vychází také již z toho, že v tom případě, kdyby krávy vůbec nedržela, ustanovení polovice píce pro krávu by vůbec ani smyslu nemělo, neboť pak by vůbec žádné píce nepotřebovala.

Konečně svědčí vyloženému náhledu i zkušenosti hospodářské, neboť jak by žalovaná chtěla řečené právo vykonávati, když by velmi vzdáleně bydlela? Vždyť by z toho žádného prospěchu neměla, ano zelenou píci na větší vzdálenosti dopravovati beze zkázy vůbec jest nemožno. Z toho jest patrno, že řečenou odevzdací listinou jedině ten účel vysloven jest, aby žalovaná v tom případě, když by krávu v usedlosti žalobcově držela, větších výhod, práv měla a v opačném menších.

Následkem tohoto uvážení bylo žalobě úplně místo dáno.

Žalovaná ve svém, z tohoto rozhodnutí podaném odvolání uvedla, že jest vlastně vinou žalobce, že na usedlosti č. pop. 39. ve Vrchovinách nebydlí, jelikož on výměnkářskou chaloupku rozboural, a až dosud nepostavil, tak že ona v č. pop. 39. ve Vrcho-

vinách vůbec bydleti nemůže, a že tedy z této okolnosti žalobcem zaviněné, nemůže jemu povstati prospěch a jí škoda.

Důvod ze zkušenosti hospodářské čerpaný také že není správný, jelikož se nemá rozhodovati o tom, zda ona trávu sekati může, což že jest její věcí, nýbrž zda trávu sekati právo má — a mimo to že ta okolnosť, že až dosud do poslední chvíle trávu sekala a v tomto právu ve sporu pro rušenou držbu chráněna byla, tomu světle nasvědčuje, že trávu sekati chce a může. Jako nepozbývá práva na ostatní sutý výměnek, tak že ani nepozbývá práva na sekání trávy, jen když drží krávu, ať již ostatně bydlí kde ona chce.

K této stížnosti c. k. vrchní soud zemský pro království České rozhodnutím z 18. prosince 1883 č. 34520. rozsudek první stolice změnil, a žalobu na prosto zamítl z těchto

důvodů:

Jan Králíček má za to, že svůj žalobní nárok tím odůvodniti může, že žalovaná výměnkářka, která dle odevzdací listiny právo má, z jeho usedlosti č. p. 39. ve Vrchovinách výměnek bráti, toto právo pokud se též sekání trávy na $^1/_2$ korci louky na ohradě týče, na ten čas vykonávati nesmí, poněvadž po svém přesídlení do Sendráže, kteréž se v roce 1879 stalo, při hospodářství žalobcově krávu nedrží.

Tato okolnosť však sama o sobě nedostačuje k tomu, aby uznáno bylo, že žalovaná toho práva na ten čas pozbyla; neboť že by Marii Mervartové zmíněné právo jen tehdá a jen potud příslušeti mělo, pokud ona svou krávu v žalobcově usedlosti čís. pop. 39. ve Vrchovinách státi má, není ve shora uvedené odevzdací listině výslovně ustanoveno, a nedá se z ní také ani dovozovati, ježto žalované propůjčená oprávněnost část louky po $^1/_2$ korce na ohradě sekati pouze k tomu účelu ustanovena byla, aby se výměnkářská kráva snáze vydržovati mohla; tento účel však zůstává také v tom případě beze změny, když žalovaná svou krávu ne právě u žalobce nýbrž jinde státi má, zvláště ana větší obtíž s tím snad spojená nikoli žalobce nýbrž jen žalovanou stihne.

Ani z toho, že hnůj od krávy výměnkářky nadělaný hospodáři patří, nelze důvodem dovozovati oprávnění žalobcovo, aby žalované právo sekati trávu odňal, poněvadž otázka, kdo na hnůj nároky činiti může od práva sekání trávy zcela jest rozdílnou a rozhodnutí tohoto sporu se této otázky nikterak netýká.

Ku stížnosti dovolací žalujícího, v níž tento zvláště vytkl, že mrva, která příslušeti má hospodáři, jest dle vůle stran ekvivalentem druhé polovice píce a práva sečení sena na $^1/_2$ korci louky — z čehož že tedy patrný jest úmysl stran chovati krávu na usedlosti, potvrdil c. k. nejvyšší soud rozsudek první stolice v plném znění z těchto

důvodů:

Ustanovení odevzdací listiny o pozůstalosti Jana Králička se zanecháním poslední vůle zemřelého ddto. 10. června 1869 č. 2323., dle níž pozůstalá vdova Marie Králíčková (opět provdaná Mervartová) oprávněna jest krávu při hospodářově dobytku pást dáti, dle níž dále pro tuto krávu chlév při výměnkářské chaloupce jest určen a hospodář povinen vdově 4 mandele žitné, 6 mandelů ječné slámy, 8 centů sena a 6 centů otavy ročně dávati, naproti čemuž jemu mrva zůstati má, a dle níž konečně vdova oprávněna jest pro tuto krávu na $^1/_2$ korci louky na ohradě trávu sekati a kdyby krávy nedržela, toliko oprávněna jest polovici uvedené píce žádati — lze hledíc na její obsah a na poměry hospodářské jen v ten rozum vykládati, že vdově veškerá pro její krávu ustanovená suchá píce jakož i sečení trávy na $^1/_2$ korci louky „na ohradě“ — toto co zelená píce — toliko pro ten případ přísluší, když krávu v usedlosti hospodářově k tomuto plnění zavázaného držeti bude, protože jemu naproti tomu mrva zůstati má a tato okolnost jakož i sečení trávy jako zelené píce k tomu poukazuje, že zůstavitel učiniv toto pořízení přihlížel k poměrům hospodářským a patrně za to měl, že vdova v usedlosti bydleti a krávu tam držeti bude, neboť jen s tím lze sečení trávy a zůstavení mrvy hospodáři spojiti a jen pod tou podmínkou hospodáři možno mrvu k řádnému vzdělávání polí potřebnou docíliti, anižby stav svého dobytka zvýšil.

Proto také dlužno za to míti, že vdova netoliko v tom případě, když krávu vůbec nedrží, nýbrž také když ji v hospodářově usedlosti nedrží, oprávněna není, na zmíněné louce trávu síci.

Poslední ten případ nastal, neboť žalovaná se z usedlosti č. pop. 39. ve Vrchovinách vystěhovala a sice proto, ana se do jiné vesnice dle svého udání as 1 hodinu cesty vzdálené provdala, a v usedlosti č. p. 39 ve Vrchovinách krávy nedrží. Proto jest prosba žalobní odůvodněna.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 27. března 1884. č. 2567.

Dr. Fultner.

K výkladu na §§. 226., 233. a 236. konk. řádu.

Proti žalobě konkursní podstaty Emy Řebíkové o zaplacení trhové ceny 67 zl. 25 kr. za oděvy od nynější kridatárky koupené namítal žalovaný Ferdinand Havíř, že sice oděvy odebral a trhovou cenu 67 zl. 25 kr. zůstal dlužen, tvrdí však dále následující okolnosti: K tomuto obnosu 67 zl. 25 kr. připůjčil mu Heřman Řebík, zmocněnec Emy Řebíkové, ještě 100 zl., začež mu, vpočítav úroky 32 zl. 75 kr., vydal Ferd. Havíř směnku na 200 zl. Tato směnka byla, když později na jmění Havířovo byl konkurs uvalen, ke konkursní podstatě přihlášena a tu následkem nuceného vyrovnání, jehož Ferdinand Havíř ve svém konkursu docílil, vyrovnací kvotou 15%, t. j. obnosem 30 zl. zapravena, čemuž nasvědčují listiny předložené.

Žalobkyně sice připouštěla možnost, že žalovaný Heřmanu Řebíkovi vydal směnku na 200 zl., a že táž v nuceném vyrovnání shora zmíněném byla zaplacena, popírala však, že zažalovaná pohledávka byla obsažena ve směnečné hodnotě, tvrdíc dále, že žalovaný sám to doznal a že Heřmana Řebíka v čas vyhlášení konkursu na své jmění výslovně žádal, by pohledávku 67 zl. 25 kr. ke konkursu nepřihlásil, poněvadž — jak Řebíkovi slíbil — ji po ukončeném konkursu úplně zaplatí. Poněvadž tedy přihlášení pohledávky té vinou žalovaného bylo opomenuto, ručí týž za celou pohledávku.

C. k. měst. deleg. okresní soud pro Staré město a Josefov uznal na rozhodovací přísahu žalovanému vrácenou, tohoto obsahu: „že pravda jest, že on — Ferd. Havíř — o obnosu 67 zl. 25 kr., jejž Heřmanu Řebíkovi za koupené a odebrané oděvy dluhoval, u připočtení dalšího jemu od Heřmana Řebíka dne 8. dubna 1876 půjčeného a připočítaného obnosu 100 zl. a úroků obnosem 32 zl. 75 kr. témuž směnku na 200 zl. dne 8. srpna 1876 splatnou akceptoval a odevzdal.

Důvody.

Žaloba tvrdí, že žalovaný Ferdinand Havíř od Emy Řebíkové, na jejíž jmění konkurs jest uvalen, roku 1874 zboží za smluvené ceny úhrnem za 127 zl. 25 kr. koupil a odebral, že na to r. 1875 60 zl. splatil, tak že jí ještě zbytek 67 zl. 25 kr. jest dlužen.

Žalovaný doznal, že roku 1875 Emě Řebíkové za koupené a odebrané oděvy obnos 67 zl. 25 kr. dluhoval, tvrdil však, že

o tomto obnosu 67 zl. 25 kr. s připočtením 100 zl. jemu dne 8. dubna 1876 od Heřmana Řebíka — jenž, dle tvrzení žalující, veškeré obchody jako zmocněnec a na účet její prováděl — jako půjčka vyplacených, jakož i 32 zl. 75 kr. úroků, směnku na 200 zl. dne 8. srpna 1876 splatnou Heřmanu Řebíkovi akceptoval a odevzdal, kterážto pohledávka ke konkursu na jmění Ferd. Havíře uvalenému přihlášena a pak následkem nuceného narovnání v tomto konkursu docíleného vyrovnaným obnosem 30 zl. (15%) zaplacena byla.

Že obnos 30 zl. na vyrovnání směnečné pohledávky 200 zl. v skutku byl zaplacen, jest dokázáno přiloženými listinami, jakož i doznáním žalující, a jest tudíž v tomto sporu jediné a výhradně rozhodnou okolnost žalobkyní popřená, zdali zažalovaný zbytek trhové ceny 67 zl. 25 kr. do pohledávky 200 zl., jež směnkou od Ferdinanda Havíře přijatou, Heřmanu Řebíkovi odevzdanou, na 200 zl. znějící a dne 8. srpna 1876 splatnou byla hrazena, byl večtěn čili nic, pročež tedy, když není jiných průvodů, na rozhodovací přísahu o tom žalobkyni uloženou a od ní žalovanému vrácenou, kterouž týž bez přídavku: „dle vědomí a upamatování“ má vykonati, uznáno, a na vykonání této přísahy rozhodnutí tohoto sporu závislým učiněno bylo.

Další tvrzení žalobkynina, že Heřman Řebík zažalovanou pohledávku 67 zl. 25 kr. toliko k žádosti Ferdinanda Havíře nepřihlásil, jelikož mu týž byl slíbil, že mu tento obnos po ukončení konkursu zaplatí, a že žalovaný tento slib i po ukončení konkursu opakoval, nemají vzhledem k ustanovením §§. 226. a 233. konk. ř. pro tento spor žádného významu, pročež na průvody o nich nabídnuté uznáno nebylo.

C. k. vrchní soud zemský v Praze následkem odvolání se žalovaného rozsudek první stolice změnil a žalobu bez podmínky zamítl, odsoudiv žalující konkursní podstatu k náhradě útrat obou stolic,

poněvadž

žalovaný dle §§. 233. konk. ř. nuceným narovnáním mezi tím se udavším a soudně potvrzeným byl sproštěn závazku, by pohledávku, jež dle vlastního tvrzení žalující ku konkursu o jeho jmění přihlášena nebyla, dodatečně zaplatil: jelikož z tvrzení žalující, že toto přihlášení k žádosti žalovaného bylo opomenuto, nelze souditi ani, že žalobkyně lhůtu ku přihlášení beze své viny promeškala — poněvadž zákonné právní následky nuceného vyrovnání,

o němž tehdá již se jednalo, měla míti na zřeteli, — aniž se dá souditi, že opominutí této pohledávky ve vyrovnání kridatář sám zavinil (§. 236. konk. řádu), ano žalobkyni bylo pozůstaveno, by i co do této pohledávky použila práva přihlášení jí resp. jejímu zmocněnci známého a jelikož na učiněnou prý úmluvou se žalovaným, že zmíněnou pohledávku mimo narovnání zaplatí, i kdyby se úmluva ta po ukončeném konkursu byla opakovala, pro její neplatnost dle §. 226. konk. ř. ohledu vzíti nelze, jelikož tudíž i tenkráte, když tento zbytek tržní ceny 67 zl. 25 kr. ve přihlášené a 15%$_0$ vyrovnané pohledávce směnečné obsažen nebyl, což první soudce rozhodovací přísahou chtěl zjistiti, žaloba se musela zamítnouti, tudíž přísaha ta jest nerozhodnou.

Dovolací stížnost žalující konkursní podstaty byla c. k. nejvyšším soudem zamítnuta a rozsudek druhé stolice v plném znění potvrzen z

důvodů

jeho, zcela správných, stavu věci a zákonu úplně odpovídajících.

Rozhodnutí c. k. nejvyšš. soudu ze dne 24. září 1884 č. 8977.

JUC. Jak. Scharf.

Rušení držby práva požívacího spůsobené od obce pronajetím obecního pozemku užívaného od osoby třetí. Námitka nepříslušnosti soudů nemá v případě tom místa.

Žalobou ze dne 30. srpna 1883 č. 5367. žaloval Valentin Stavinoha obec Počenickou při c. k. okresním soudě Zdouneckém pro rušení držby práva požívacího na pozemku „zadní podemlýní" v Počenicích na základě tvrzení, že jmenovaná obec svým představenstvem pozemek tento, jehož žalobce již po několik roků užíval, dne 27. srpna 1883 bez jeho svolení Matěji Štětinovi pronajala.

Žalovaná obec doznala svým zástupcem průběhem sporu jak držení práva na straně žalobcově, tak i pronajetí pozemku orgány obce, namítala však, že ona jest pozemku toho vlastnicí, že pozemek pronajat byl po usnešení výboru obecního a po schválení výboru zemského. Z toho odvozováno, že spravování obecního jmění patří do samostatné působnosti obce, ze kteréž zodpovědnou jest obec před příslušným úřadem správním, nikoliv před soudem.

Namítáno dále, že obec jakožto vlastnice pozemku pronajetím jednala v mezích svého práva dle §. 1305. ob. z. obč., že tudíž žalobci není zodpovědna.

Zástupce žalobcův připustiv, že žalované obci pozemek „zadní podemlýní“ ve knize pozemkové jako vlastnictví je připsán, odvětil na námitku první, že svévolné jednání obce žalované jest čin zcela v obor soukromý náležející, kterýmž porušen jest na straně žalobcově ryze soukromoprávní poměr državní; na námitku druhou odvětil, že předpis §. 1305. ob. z. obč. ani vlastníku ani držiteli nedává práva, aby přes obor svého držení zasahoval v držení osob třetích a že v řízení possessorním držba chráněna jest i proti právu.

C. k. okresní soud Zdounecký rozhodl výměrem ze dne 16. dubna 1884 č. 2308. dle prosby žalobní,

neboť

žalovaná obec připouští, že se žalobník v posledním držení práva užívacího v příčině pole „zadní podemlýní“ v Počenicích nacházel a pozemku toho aneb části jeho skutečně užíval. Žalovaná obec připouští dále, že ona ten pozemek dne 27. srpna 1883 Matěji Štětinovi propachtovala bez svolení žalobníka, a tím jest poslední držení a rušení práva žalobníkova s dostatek dokázáno.

Ovšem namítala žalovaná obec, že soud k rozhodnutí této záležitosti není příslušným, ano propachtování obecních pozemků (a takovým jest pozemek „zadní podemlýní“) jakožto spravování jmění obecního, patří do působnosti samostatné obce, pak že se propachtování stalo na základě usnešení výboru obecního, jež schválení zemského výboru došlo.

Z toho odvozuje žalovaná obec, že každý, kdo se stížena viděl usnešením výboru obecního, si měl stěžovati k příslušnému úřadu politickému.

Námitce té však se místo nedalo, protože zde jde o poměr ryze soukromoprávní mezi žalobníkem a žalovanou obcí, nikoliv však o nějaké právo politické. Jest tedy ovšem soud k rozhodnutí této věci příslušným.

Ostatní udání obou stran jsou vzhledem na ustanovení §. 5. cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. lhostejna, pročež se na ně zřetele nevzalo.

Na stížnost žalované obce Počenické c. k. mor.-slez. vrchní soud zemský v Brně rozhodnutím ze dne 21. května 1884 č. 4987.

změniv rozhodnutí prvního soudu, zamítl žalobu a odsoudil žalobce k náhradě útrat obou instancí.

Důvody.

Námitka nepříslušnosti soudů ovšem odůvodněna není, ježto se v tomto případě nejedná o záležitost veřejného zájmu a o opatření proto učiněné, nýbrž o rozluštění otázky, zdali žalobce v posledním skutečném držení práva užívacího v příčině výše zmíněného pozemku byl, pak zdali obec propachtováním dotčeného pole, jež stalo se následkem usnešení dodatečně mor. zemským výborem schváleného, domnělou držbu práva žalobcova ohrožila aneb zkrátila. Tyto otázky jest však jakožto ryze soukromoprávné dle předpisu cís. nař. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. a ustanovení ob. zák. obč. posuzovati a rozhodovati, a jsou tudíž soudy a nikoliv politické, vlastně samosprávné úřady povolány, při tuto ukliditi.

U věci samé však bylo stížnosti vyhověti, rozhodnutí prvního soudce změniti a žalobu zamítnouti, poněvadž v propachtování pozemku „zadní podemlýní“ v Počenicích se strany obce rušení pokojné držby žalobcovy spatřiti nelze. Neb domnělý čin rušební vyplývá z právní moci žalované obce jakožto vlastnici pozemku náležející, obec jednala tedy v mezích svého držení, poněvadž pouhým propachtováním skutečné výkony držby žalobcovy nebyly ani zamezeny ani stíženy. Otázka však, zdali vykonáním vlastnického práva žalované obce skutečná držba žalobcova porušena byla, nemůže cestou possessorní zodpovídána býti.

K dovolací stížnosti žalobcově změnil c. k. nejvyšší soud rozhodnutí druhé stolice a potvrdil rozhodnutí prvního soudu;

neboť:

žalovaná obec v odpovědi výslovně udala, že sporný pozemek svého času vlastníku usedlosti č. 4. v Počenicích, jímž žalobce jest, k užívání byl přikázán, doznala dále v duplice, že žalobce pozemek ten až do poslední doby užíval a že týž pozemek od ní, žalované obce dne 27. srpna 1883 Matěji Štětinovi byl pronajat.

Za tohoto stavu věcí nejde tu o nějaké právo příslušníka obecního, dle něhož by jemu příslušelo účastenství v užívání jmění obecního (§. 62. obecního řádu), nýbrž jedná se tu o držbu pozemku, kterýž žalobci jakožto vlastníkovi usedlosti č. 4. v Počenicích *v užívání* byl přikázán a dále o rušení této držby, tudíž

o poměry soukromoprávní, o nichžto rozhodovati soudy jsou povolány. Jeví se tedy námítka nepříslušnosti soudu býti bezdůvodnou.

U věci samé jest rozhodnutí prvního soudu odůvodněno; neboť, jak již řečeno, jest poslední faktické držení žalobcovo prokázáno, a v pronajetí ze strany žalované obce sluší alespoň obmezování (Beeinträchtigung) této držby dle §. 2. cís. naříz. ze dne 27. října 1849 č. 12. ř. z. shledávati, poněvadž nájemce Matěj Štětina vzděláváním pronajatého pozemku svého práva nájemního použiti může, což, jak žalobce v replice uvedl a žalovaná obec nepopřela, také již učinil.

Stížnosti bylo tudíž vyhověno.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 22. července 1884 č. 8303.*)

Dr. Vysloužil.

Příspěvek §. 4. soud. ř. a dv. dek. ze dne 27. září 1792 č. 53. s. sb. z. lit. a) strany kumulování více nároků v téže žalobě. Vzhledem k §. 47. summ. pat. nemá separatní stížnost místa na ona nařízení soudní, jež náležejí v řízení instrukční. Též nelze vzhledem k §. 24. proc. nov. přiřknouti soudních útrat před konečným rozhodnutím sporu první stolicí.

Dne 12. prosince 1883 pod č. 14562. zažaloval Heřman Ježek proti Antonínu Komárkovi jednotlivé pohledávky své za konané na společný účet práce natěračské a za ony, jež konány byly za určitou s žalovaným smluvenou denní mzdu, celkem zbytek 86 zl. 31 kr. uváděje, že v době, kdy práce ty konány byly, stál s žalovaným za příčinou odolání vůkolní konkurrenci úsilím společným v řemeslnickém spojení toho spůsobu, že s žalovaným, svým švakrem

---

*) Pozn. zasilatele. V rozhodnutí nejvyššího soudu jest žalobce mylně považován za držitele pozemku, kdežto správně jest on pouze držitelem požívacího práva na pozemku tom, neboť i dle skutečnosti i dle sporných spisů není žalobce vlastníkem usedlosti č. pop. 4. v Počenicích, kteréž pozemek ten byl obcí přikázán a odevzdán, nýbrž žalobce užívá pouze pozemku toho doživotně jakožto výměny od usedlosti č. 4. v Počenicích, jejíž vlastníkem jest kdo jiný. Toto mylné naznačení předmětu držby ovšem na podstatě sporného poměru ničeho nemění.

a rovněž natěračem částečně na společný zisk a společnou ztrátu po rovném dílu pracoval, částečně pak následkem dotyčné předběžné domluvy žalovanému při pracích, jež tento sám pro sebe byl akordoval, za určitou smluvenou denní mzdu vypomáhal.

Žalobní výměr ze dne 13. prosince 1883 č. 14562., znějící na zavedení stručného řízení vešel v moc práva.

Žalobce pak při prvním stání a před podáním odporu restringoval žalobu na 48 zl. 27 ½ kr.

Žalovaný teprv později vytýkal, že v žalobě prý nahromaděny byly proti zákonu pohledávky „ze smlouvy společenské“ s pohledávkami námezdními.

Po provedené instrukci summarní odmrštil c. k. okresní soud v Uh. Ostroze výměrem ze dne 24. června 1884 č. 5719. žalobu ad separandum a přiřkl žalovanému 43 zl. 96 kr. soudních útrat z následujících

důvodů;

Dle §. 7. summ. pat. a §. 4. soud. ř. smí v téže žalobě jen ony nároky zažalovány býti, které mezi sebou ve spojení jsou, žalobník však ve své žalobě pohledávky, a sice pod č. 1., 2., 3. a 4. uvedené, které na základě smlouvy společenské požaduje, s pohledávkami pod č. 5., 6., 7. a 8. uvedenými, o kterých tvrdí, že mu je žalovaný na základě smlouvy námezdní dluhuje, smísil, kteréžto pohledávky ani ve faktickém ani v právním spojení mezi sebou nejsou (resol. ze dne 31. října 1885, č. 489. sb. s. z. lit. *t)*, a dv. dek. ze dne 27. září 1792 sb. s. z. č. 53. lit. *a*).

Na stížnost žalobcovu c. k. m. sl. vrchní zemský soud rozhodnutím ze dne 5. srpna 1884 č. 7608. výměr první stolice zrušil, c. k. okresnímu soudu rozhodnutí in merito nařídil a žalobci útraty rekursu přiřknul, z těchto

důvodů:

Měl-li žalovaný za to, že oněch více nároků žalobních z téhož fakta nevzešlo, — čehož však ve skutečnosti není, poněvadž zažalované obnosy spolu souvisí — náleželo mu, by na příznivé vyřízení žaloby byl podal stížnosť.

Poněvadž výměr žalobní nabyl právní moci, bylo by zrušení provedeného a ukončeného líčení sporu a odkázání žalobce, by odloučil pohledávky domněle hromaděné, ve smyslu dv. dekr. *ze dne 27. září* 1792 č. 53. jen tehdy lze ospravedlniti, kdyby

kumulování bylo překážkou důkladnému rozhodnutí sporu tohoto, což však ani nebylo tvrzeno.

Revisijní stížnost žalovaného c. k. nejvyšší soud ve věci hlavní odmrštil, naproti tomu útraty apelačního a revisijního rekursu na konečné rozhodnutí ve věci hlavní poukázal,

poněvadž

dle předpisu §. 46. struč. říz., jehož tu po smyslu jeho použíti dlužno, odloučená stížnost na soudní opatření, spor instruující, místa nemá; naproti tomu před konečným rozhodnutím sporu v první stolici v rozhodování o útratách sporu pustiti se nelze (§. 24. zák. ze dne 16. května 1974 č. 69. ř. z.)

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu ze dne 29. září 1884 č. 10735.

Dr. Skácel.

K nauce o kompensaci.

Josef Gregora byl roku 1879 právoplatně odsouzen, aby zaplatil Janu Svobodovi nájemné v sumě 134 zl.

O vzájemné žalobě Jos. Gregory uznáno rozsudkem ze dne 30. března 1881 č. 3781. za právo, že Jan Svoboda bude povinen zaplatiti náhradu 195 zl., vykoná-li J. Gregora přísahu rozhodovací.

Dne 20. května 1881, dříve než přísaha byla vykonána, oznámil žalovanému Janu Svobodovi jakýsi M., že převzal postupem od Jos. Gregory to pohledávání 195 zl.

Dne 9. června 1881 Jos. Gregora odpřisáhnul, a dne 12. července 1881 dopsal Jan Svoboda postupníkovi M., že z přisouzených 195 zl. sráží sobě vzájemné pohledávání 134 zl. a zaslal na zaplacení svého dluhu zbytek 61 zl.

Navzdor tomu vedl M. na Jana Svobodu exekuci pro dluh 195 zl., tak že Jan Svoboda podati musel žalobu opposiční.

Žalovaní, Jos. Gregora a postupník M., namítali, že teprvé vykonáním přísahy stalo se pohledávání pravým. Poněvadž však již před tím náležela pohledávka postupníkovi M., tedy kompensace nemá místa proti M., jenž Janu Svobodovi ničehož nedluhuje.

C. k. okresní soud v Mělníku žalobu zamítl,

poněvadž

postup stal se 6. května 1881, kdy pohledávka (s kterouž Jan Svoboda nyní kompensovati chce), pravou nebyla; cesse podmíně-

ného práva na M. byla dle §§. 1395. a 1396. ob. z. obč. hotova, a kompensace dle §. 1438. ob. z. obč. nemůže se připustiti.

C. k. vrchní soud zemský rozsudkem ze dne 4. března 1884 č. 6980. dal žalobě průchod, i uznal, že pohledávání 195 zl. pominulo i s dobytými právy exekučními,

protože

ustanovení §§. 1438. a 1439. ob. z. obč. hájí zájmy věřitele, jenž pravou a splatnou pohledávku má, a postupník M. dle §. 1442. ob. z. obč. vyrovnání s dluhem Gregorovým snášeti musí.

C. k. nejvyšší soud potvrdil rozhodnutí druhé stolice, poukázav na její

důvody

a uváživ, že spůsobilost pohledávky ku kompensaci dle toho času posuzovati dlužno, kdy vyrovnání k platnosti se přivádí, to však stalo se přípisem dne 12. července 1881 s postupníkem M. sděleným, kdy přísaha podle právoplatného rozsudku již vykonána byla.

Nález c. k. nejvyššího soudu ze dne 20. května 1884 č. 5294.

S.

O náhradě škody spůsobené mlynáři nezřízenou fabrikací cukrovaru.

Rozsudkem ze dne 16. listopadu 1883 č. 59288. uznal c. kr. m. del. okresní soud pro Staré a Nové město Prahy za právo: Žalovaný Jindřich L. bude jen tenkráte povinen, aby žalobcům Josefu Ř. a manželce jeho Anně jako náhradu škody a ušlého zisku částku 500 zl. zaplatil, vykonají-li žalobci přísahu oceňovací, „že si jako majitelové mlýna č. 1. v Bechově, škodu a ušlý zisk z toho, že cukrovar Dolnobousovský při fabrikaci za kampagni r. 1880 a 1881 pouštěl do potoku Klenice vody nečisté, svědomitě cení na 500 zl.“

Důvody.

Žalovaný doznal, že byl knihovním vlastníkem cukrovaru Dolnobousovského od 21. července 1876 až do 27. července 1881, a že smlouvou trhovou ze dne 22. března 1881 týž prodal první občanské záložně v Praze.

Dokázáno jest soudním ohledáním a znalci, že potok Klenice byl *dne 24.* června 1881 zanesen, čím blíže cukrovaru, tím více, že kalo-

vina zevním svým tvarem i složením byla z odpadkův cukrovarů, že cukrovar znečišťuje potok nejvíce na podzim a na jaře, tedy za doby právě té, kdy mlynář v Bechové by měl dosti síly vodní pro všecka složení, že zanesením voda se tlačí přes splávek do strouhy jalové, a že tím síly své pozbývá.

Dokázáno jest svědky, stárkem, mlynářskými a rolníky, že černá voda, kterou cukrovar za kampagni r. 1880—1881 do potoka pouštěl, se táhla k břehům, že koryto vodní bahnem se súžilo, že voda utíkala přes břehy a ubíhala strouhou jalovou. Potvrdili svědkové, že, je-li potok Klenice čistý, melou žalobci na všech třech složeních, a při tom řežou i pilou; za kampagni r. 1880—1881 mleli žalující stěží na složení jediném.

Jest tudíž provedeno, že cukrovar obmezoval živnost, pokud se týče právo vlastnické žalobců k mlýnu. Byla-li fabrikace cukrovaru na újmu živnosti žalujících, a překážel-li jim cukrovar v pořádném užívání mlýna, mohou žalující domáhati se náhrady pořadem práva. Nedbal-li cukrovar práv žalobcův, jako majitelů mlýna, musí žalovaný, jako vlastník cukrovaru, nahraditi žalobcům škodu učiněnou a zisk ušlý (§§. 1294., 1295. a 1331. ob. z. obč.).

O náhradě 500 zl. udali znalci, že se jim zdá býti přiměřenou. Uváží-li se pak výpověď svědkův, že na jaře r. 1881 bylo vody dosti, že žalující měli začátkem r. 1881 meliva plnou podlahu pro všechna tři složení, že však mohli mlýti na složení jen jediném, bylo dle §. 217. ř. s. právem uznáno na přísahu oceňovací shora vytknutou.

Co do námitky žalovaného, že náleží na žalující dokázati, že znečistění trvalo nepřetržitě, stejnou a značnou měrou po tři měsíce, zejmena až do 22. března 1881, v kterýžto den žalovaný prodal cukrovar, budiž poukázáno k tomu, že kampagne cukrovarů v Čechách trvá obyčejně od října do konce března roku následujícího, a že se v cukrovarech vyrábí nejvíce za měsíců zimních.

Z rozsudku toho se žalovaný odvolal, avšak c. k. vrchní soud zemský potvrdil rozsudek prvního soudu z jeho důvodův,

doloživ,

že zavinění dlužno přičítati žalovanému, poněvadž cukrovar byl za kampagni r. 1880—1881 jeho vlastnictvím; občanská záložna koupila cukrovar teprv dne 22. března 1881, a netvrdil žalovaný, že záložna provozovala výrobu cukru na účet svůj již dnem uzavření smlouvy.

Nález c. k. vrchního soudu zemského pro království České ze dne 23. ledna 1884 č. 744.

Stolz.

Příspěvek k nauce o nutné obraně dle §. 2. tr. zák.

C. k. nejvyšší soudní a kassační dvůr k zmateční stížnosti Antonína Chalupy na rozsudek c. k. krajského soudu v Uher. Hradišti ze dne 28. března 1884 č. 2670., jímž on zločinem těžkého uškození na těle ve smyslu §. 152. tr. zák. vinným uznán a proto dle §. 154. tr. z. s použitím §§. 54. a 55. tr. z. k žaláři na jeden měsíc, v každém témdni jedním postem zostřenému, a podle §. 389. tr. ř. k náhradě nákladů trestního řízení a dle §. 369. tr. ř. k nahrazení 40 zl. 40 kr. Štěpánu Běhalovi odsouzen byl, a poslednějšímu v příčině jeho dalšího pohledávání dle §. 366. tr. ř. na pořad práva soukromého ukázáno bylo, uznal, dolíčiv při dne 7. listopadu 1884, k návrhu c. kr. generálního prokurátora, by zmateční stížnosti se vyhovělo, za právo:

Zmateční stížnosti Antonína Chalupy se vyhovuje, rozsudek c. k. krajského soudu v Uher. Hradišti ze dne 28. března 1884 č. 2670. v kusech, jež Antonína Chalupy se týkají, jakožto zmatečný se zrušuje a u věci samé právem se nalézá:

Antonín Chalupa, 37 roků starý, ženatý, hajný z Milovic, od obžaloby pro zločin těžkého uškození na těle dle §. 152. tr. z., spáchaný tím, že 17. ledna 1884 na Štěpána Běhala ne sice v úmyslu, aby jej usmrtil, avšak přece v jiném úmyslu nepřátelském střelil a jemu spůsobil těžké poranění, které mělo za následek rušení zdraví na 14 dní a nespůsobilost k povolání více než 20denní, se sprošťuje dle §. 259. odst. 3. resp. §. 288. odst. 3. tr. ř. a osvobozuje se podle §. 390. tr. ř. od náhrady nákladů soudního řízení a nákladů kassačním řízením snad vzešlých; Štěpánu Běhalovi pak dle §. 366. tr. ř. co do jeho veškerého pohledávání ukazuje se na pořad civilního práva. V dalším svém obsahu rozsudek krajského soudu nedotknut zůstává.

Důvody.

C. k. kassační dvůr shledal, že tu jest zmateční důvod materielní dle §. 281. č. 9. *b*) tr. ř., jenž jediné vyhražen byl dnešnímu dni k pře líčení.

Dle §. 2. tr. zák. jest tu tenkráte spravedlivá nutná obrana, když z vlastnosti osob, času, místa a spůsobu útoku aneb z jiných okolností důvodem sluší míti za to, že pachatel užil pouze nutné obrany, aby bezprávný útok na život, svobodu neb jmění od sebe aneb od jiných odvrátil, aneb že toliko z *přenáhlení, bázně* neb strachu meze takové obrany překročil.

I jest kassačnímu dvoru z okolností soudním dvorem zjištěných zkoušeti, nastala-li nutná obrana čili nic. Soudní dvůr totiž považoval za prokázáno, že obžalovaný Antonín Chalupa, přísežný hajný, 17. prosince 1883 v panském lese Štěpána Běhala, jenž se nalézal ve společnosti Martina Šamánka, při krádeži dříví zastal, jak právě haluze ze stromů lámal, že Chalupa Běhalovi jeho hák zabavil, že ale Běhal se snažil, toto zabavení zmařiti, a mu hrozil slovy: „ty sakramentský chlape, jak mně ten hák nedáš, budeš vidět, co se tobě stane!", k němu přiskočil, jej za flintu, dvojku, kterou Chalupa na levém rameni měl, chytil; že Chalupa byl pronásledován Běhalem a Šamánkem, jehož Běhal na pomoc si zavolal, že Šamánek sice od pronásledování brzy upustil, Běhal ale ještě asi 800 kroků dále za Chalupou běžel, a že poslednější, na svém útěku přes své volání o pomoc podpory neobdržev, a útěkem, těžkým oděvem, zbraní a mysliveckou brašnou unaven, se obrátil a na Běhala, který Chalupu pronásledoval a až asi na 50 kroků jej dohonil, ránu vypálil, následkem které Běhal utrpěl těžké poranění.

Přihlíží-li se k osobnosti pronásledovatele, který při této příležitosti naproti Chalupovi násilně si počínal a tímže rozsudkem i zločinem veřejného násilí vinným se uznává, který za tím účelem, aby odebraný mu hák nazpět obdržel, vyhrožoval, násilně si vedl a Chalupu pronásledoval, a že Chalupa naproti té vyhrůžce mírně se choval, a, ač měl nabitou ručnici, na útěk se dal; přihlíží-li se dále k místu, které násilný skutek podporovalo, a k tomu, že Chalupa těžkým oděvem, zbraní a kabelou v běhu unaven byl a právem se obával, že nebude moci v útěku, na kterém již asi 800 kroků urazil, pokračovati a hrozící mu útok od sebe odvrátiti, nechá-li stihajícího jej Běhala až k sobě přijíti, obzvláště když mu na jeho znamení o pomoc nikdo nepřispěl a on věděti nemohl, není-li druhý soudruh pachatelův na blízku: tož vším právem sluší za to míti, že Chalupa ranou vůči Běhalovi vypálenou tohoto chtěl pouze neškodným učiniti, a že on tedy, i když se uvažuje směr té rány, toliko nutné sebeobrany užil, aby ušel hrozícímu útoku. Nalezl-li nyní soudní dvůr, že Chalupa, nevykonávaje spravedlivé sebeobrany, vystřelil, tedy zákon vzhledem k zjištěným okolnostem jest porušen, a sluší vůči důvodům rozsudku jenom ještě podotknouti, že v tomto případě nutnou obranu ani tím, že Chalupa proti Běhalovi mířil, ani tím, že Běhal ještě 50 kroků od něho byl vzdálen, vyloučiti nelze, poněvadž nutná obrana ne-

vylučuje nepřátelského jednání proti útočníku, a v tomto případě dle stávajících okolností Chalupa důvodnou měl obavu, že, nechá-li Běhala k sobě dojíti, jeho síly již nestačí, aby jeho útoku se ubránil.

Proto bylo zmateční stížnosti vyhověti a jak svrchu uvedeno, právem nalézti.

Rozhodnutí c. k. nejvyššího soudu jako kassačního dvoru ze dne 7. listopadu 1884 č. 6286.

Lom.

Nálezy

c. k. správního dvoru soudního.

69) Při založení nové ulice v král. Vinohradech ubrala se na jedné straně část reality, náležející dru. H., kteroužto realitu hodlal majitel parcelovati na místa stavební. Obec domáhala se bezplatného odstoupení dotčené plochy; dr. H. odpíral však nároku tomuto, odvolávaje se k doslovu §. 67. odst. 1. česk. stav. řádu, který nařizuje jen tenkráte bezplatně odstoupiti pozemky k ulici potřebné, když nová ulice jde parcelovanou realitou, což prý předpokládá, aby realita ta byla položena na obou stranách nové ulice. Správní dvůr soudní dal však obci za pravdu, maje za to, že nelze míti za to, že chtěl zákon parcelujícímu uložiti sice břemeno větší (odstoupení celého pozemku k ulici potřebného), nikoliv ale břemeno menší (odstoupení pozemku na jedné toliko straně ulice). Druhého odstavce §. 67. nelze zde užiti; jednáť tento o novém upravení čáry stavební, tedy o rozšíření ulice již existující, kdežto zde jde o zřízení ulice nové.

Nález ze dne 4. ledna 1884 č. 15., sb. č. 1972.

70) Dle předpisů konkurrenčních v Čechách platných má, jde-li o uhrazení nákladu na stavbu budov farních, z veškerého nákladu předkem se sraziti zákonný příspěvek beneficiatův a příspěvek z jmění církevního, jehož k naznačenému účelu jest k disposici, zbytek pak má ostatními konkurrenty býti uhrazen. Neodůvodněna tedy zejmena žádost patrona, aby dotčené příspěvky účtovány byly toliko na tangentu patronátní.

Nález ze dne 9. ledna 1884 č. 2811., sb. č. 1979.

71) Při vřaďování voličů v seznamy, které jsou základem roztřídění voličů na sbory voličské, nemůže majitel domu, od daně čin-

žovní osvobozeného, žádati, aby jemu účtována byla ideální daň, od kteréž jest osvobozen a která se toliko k vůli vyměření přirážek předepisuje. Účtovati lze tu toliko daň, kterou skutečně jest platiti. Úředníkům veřejným, do obce příslušným, přísluší právo, voliti do zastupitelstva obecního nehledíc k placení daně, bez rozdílu, jsou-li ještě ve službě činné čili nic.

Nález ze dne 10. ledna 1884 č. 35., sb. č. 1980.

72) A. upsal právo zástavní pro tři pohledávky směnečné. Prohlášení zástavu zřizující bylo řádně kolkováno dle škály II. a byly jemu připojeny dotčené tři směnky, dle škály I. kolkované. Finanční úřady předepsaly přes to poplatek jednoduchý a zvýšený proto, že nebyl kolek směnek doplněn dle škály II., když směnky ty dospěly ku vkladu knihovnímu. Stížnost na toto vyměření byla zamítnuta vzhledem k všeobecnému znění §. 7. zák. ze dne 8. března 1876 č. 76. ř. z.

Nález ze dne 15. ledna 1884 č. 58., sb. č. 1984.

73) Formu §em 55. česk. zříz. obecního předepsanou pro listiny, z nichžto má obci vzejíti závazek, sluší také šetřiti při vydání listů domovských.

Nález ze dne 13. prosince 1883 č. 2869., sb. č. 1945.

Denník.

Úmrtí. Dne 24. prosince 1884 zemřel pražský advokát a býv. děkan kollegia doktorů práv pan JUDr. Karel Seeling v 72. roce věku svého. Neunavně činný po celý život svůj jak v praxi právnické tak v záležitostech obecních, zemských i národních zanechal zvěčnělý památku nejlepší. Budiž mu země lehká!

K řádu živnostenskému. Ministerstvo vnitra nalezlo dne 10. května 1884 pod č. 5042., že sklenářům náleží právo prodávati jak akvaria, tak i ryby a živočichy vodní k tomu náležející, poněvadž prodej ten náleží k oboru jich živnosti, což dotvrzeno také zvykem dlouholetým.

Spolek českých právníků „Všehrd“ čítal ve správním roce 1883/1884 sedm členů čestných, 32 členy přispívající a 168 členů činných. Týdenních schůzí odbýváno 14 a v těch řešeno 30 praktických případů, z nichž bylo 6 z práva římského, ostatní z práva rakouského, civilního a trestního. Mimo to odbývány tři valné hromady a konečně tři samostatné přednášky. Zpráva pokladní vykazuje v celku

jmění 5973 zl. 62 kr., z něhož připadá na vydajný fond 345 zl. 63 kr., na Randův fond 1006 zl. 91 kr. a na Všehrdův fond 4621 zl. 88 kr. Jmění pozůstává v knihách v ceně 3325 zl. 25 kr., ve knížkách spořitelních znějících na 2614 zl. 38 kr., v losech v ceně 5 zl. a v hotovosti 28 zl. 99 kr. Knihovně přibylo toho roku 56 děl, následkem čehož čítá nyní celkem děl 664.

Intervence advokátů v řízení politickém. Doposud pravidelně zamítaly úřady politické nároky stran na náhradu útrat, které byly vzešly intervencí advokáta v řízení správním, poněvadž intervence ta zákonem nikterak se nevyžaduje. Nejnověji však ministerstvo orby nálezem ze dne 7. července 1884 č. 4568. odsoudilo stranu, která podlehla v rozepři vodní, by nahradila odpůrci náklad spůsobený intervencí advokáta, poněvadž zákon vodní výslovně praví, že řízení se provésti má za připuštění rádců právních a technických, pročež nelze pochybovati o tom, že k nákladům řízení, které ten, kdož v při propadl, odpůrci má nahraditi, náležejí také útraty, kteréž vzešly intervencí zástupců druhu naznačeného.

Města se zvláštním statutem. Dle nejnovější publikace c. k. statistické ústřední komisse mají následující města zemí předlitavských svůj zvláštní statut (t. j. svůj zvláštní obecní řád a svou samostatnou politickou správu): V Čechách: Praha a Liberec. Na Moravě: Brno, Jihlava, Kroměříž, Olomouc, Uherské Hradiště a Znojmo. Ve Slezsku: Opava, Bílsko a Frydek. V Dolním Rakousku: Vídeň, Nové město za Vídní, Bejdov bavorský (Waidhofen a. d. Ybbs). V Horním Rakousku: Linec a Steyer. V Solnohradsku: Solnohrad. V Štýrsku: Št. Hradec, Maribor a Celje. V Haliči: Lvov a Krakov. V Bukovině: Černovice. V Korutansku: Celovec. V Krajině: Lublaň. V Terstu: Terst. V Gorici a Hradištku: Gorice. V Istrii: Rovinj. V Tirolsku: Inomostí, Bolzano (Bozen), Rovereto a Trident. *Mag. sek. Prachenský.*

Změny ve stavu soudcovském. Jmenováni byli pp.: rada z. s. Karel Müller v Praze radou vrchního s. z.; rada z. s. Antonín Siegert radou vrchního s. z.; rada z. s. dr. Karel Roskoschný radou vrchního s. z.; rada z. s. Karel Dressler radou vrchního s. z.; soudní adj. při kr. s. v Mladé Boleslavi; dr. Frant. Vaina okr. soudcem v Nové Pace; vrchní státní zástupce Frant. Zapletal v Brně dvorním radou; adj. okr. s. Jiří Matouš v Berouně soudním adj. v Kutné Hoře; adj. okr. s. Jan Kuttelwascher v Německém Brodě soudním adj. v Kutné Hoře; adj. okres. s. Václav Ctibor v Benešově soudním adj. v Táboře; ausk. Ant. Michel adj. okr. s. v Bochově; ausk. Josef Michálek adj. okr. s. v Nové Kdýni; ausk. dr. Otakar Vaněk adj. okr. s. v Chaba-

řovicích; ausk. Vavřinec Lauterer adj. okr. s. v Kouřími a ausk. Richard Rubeš adj. okr. s. v Libáni. Přeloženi byli pp.: okr. soudce v Nové Pace dr. Konrád Prušák do Německého Brodu; adj. okr. s. v Kouřími Jan Tichý do Německého Brodu a přidělen kraj. soudu v Kutné Hoře; adj. okr. s. v Libáni Matyáš Boubelík do Benešova a přidělen kraj. soudu v Táboře; adj. okr. v Bochově Jan Müller do Kynžvartu; adj. okr. s. v Nové Kdýni Rudolf Polák do Klatov a adj. okr. s. v Chabařovicích Albert Chevalier des Loges do Teplic.

Uprázdněná místa. Rady zemského soudu při zem. s. v Praze s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 9. ledna 1885 k praesidiu zem. s. v Praze. Rady zemského soudu při obchod. s. v Praze s příjmy dle VII. třídy. Žádosti do 9. ledna 1885 k praesidiu obchod. s. v Praze. Soudního adjunkta při zem. s. v Praze s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 9. ledna 1885 k praesidiu zem. s. v Praze. Soudního adjunkta při okr. soudu v Berouně s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 9. ledna 1885 k praesidiu zem. s. v Praze. Soudního adjunkta při kr. s. v Ml. Boleslavi s příjmy dle IX. třídy. Žádosti do 9. ledna 1885 k praesidiu kr. s. v Ml. Boleslavi. — Notáře v Rokytnici. Žádosti do 21. ledna 1885 k notářské komoře v Hradci Králové.

Změny v listině advokátů a kandidátů advokacie
v měsíci prosinci 1884.

I. Ve stavu advokátů. *a*) Nastoupili pp.: dr. Smrtka Jan v Rychnově nad Kněžnou; dr. Jedlička Ondřej ve Zbirově; dr. Rosenbaum Jindřich v Praze; dr. Kohn Jindřich v Uhlířských Janovicích; dr. Brauner Vladimír v Praze. — *b*) Ubyli úmrtím pp. dr.: Ullmann Karel v Kynžvartu; dr. Seeling Karel v Praze.

II. Ve stavu kandidátů advokacie. 1) Nastoupili pp.: Löbl Jindřich u dra. J. Schneidera v v Podbořanech; Siegl Jan u dra. Hauptmanna v Jindřichově Hradci; dr. Krieglstein Karel rytíř ze Sternfeldů u dra. Fleischnera v Karlových Varech; Reiser Vilém u dra. Steina v Praze; dr. Adler Bedřich u dra. z Bronnecků v Praze; Dobruský Jan u dra Lederera v Praze. — 2) Vystoupili pp.: dr. Havlíček Karel od dra. Srdínka v Hradci Králové; Slavík Otakar od dra. Daneše v Písku; Nevšímal Augustin od dra. Dreyera v Plzni; Kliment Josef od dra. Šindeláře v Libáni. — 3) Přestoupili pp.: dr. Bauer Ludvík od dra. Lichtensterna k dru. rytíři Plačkovi v Praze; Schanzer Mouric od dra. rytíře ze Schubertů k dru. Mahlerovi v Ústí n. L.; dr. Matzka Zikmund od dra. Wantocha k dru. Bendienerovi v Praze; dr. Zdobnický Jan od dra Nejedlého k dru. Novákovi v Praze.

Přátelům vysokých škol českých!

Když rozstoupil se mohutný kmen starobylého vysokého učení Karlo-Ferdinandského na dvě dle jazyka vyučovacího rozdílné větve, nastalo z rozkazu ministerstva vyučování rozdělení nadace, již byl při fakultě právnické zvěčnělý professor dr. Jonák založil a rozmnožil za účelem tím, aby nemajetným právníkům obědy zdarma opatřovány byly, mezi obě fakulty právnické nyní v Praze působící rovným dílem. Z polovice jistiny nadační připadlé české c. k. fakultě právnické nedostává se dosud tolik úroků, kolik k uhražení značné potřeby při velkém počtu studujících, jimž osud štědrou rukou nebyl přál, se vyhledává. Pročež založen byl

Pomocný spolek nadace Jonákovy při c. k. práv. fakultě české,

jenž dle stanov c. k. místodržitelstvím již schválených — nejsa v nižádné závislosti na dotčené nadaci — pečovati má zcela samostatně o zjednání prostředků, z kterých by opatřovány byly bezplatné obědy nemajetným právníkům c. k. české university Karlo-Ferdinandské, mimo to však též starati se o to, aby jistina nadace Jonákovy za týmže účelem se nesoucí, avšak rozdělením university — pokud se českých právníků týče — ztenčená, dostoupila výše, jakéž k trvalému zabezpečení dobročinného tohoto úkolu třeba jest.

Zveme tudíž přátely chudého studentstva ve všech kruzích národa a po všech vlastech, aby přistupujíce ku spolku našemu podporou ráčili přispěti lidumilnému jeho účelu. Hojná pomoc nezbytnou jest, máme-li značné potřebě stačiti. Ti, kdož někdy v dobách studií svých užívali nadace Jonákovy, bezpečně přidruží se k spolku našemu, aby splnili šlechetnou povinnost nadační listinou jim uloženou, totiž aby nezapomínajíce chudých studujících, spláceli takto dobrodiní, jehož se jim bylo dostalo.

Avšak i ostatní bývalí učňové starobylého učení Karlova, kdož v závazku čestném nejsou, neméně všickni a všechny nejrůznějšího povolání, kdož vůbec rozkvětu našich škol vysokých přejí, zajisté štědrými příspěvky podporovati budou nadějný podrost právnický s nepřízní poměrů těžce zápasící. Přihlášky dějtež se u kteréhokoli z podepsaných.*)

V Praze, dne 29. prosince 1884.

Výbor pomocného spolku nadace Jonákovy při c. k. české práv. fakultě v Praze.

JUDr. **Ant. Lederer**, advokát, předseda č. 1307—II.

Josef Ženíšek, c. k. rada při zem. soudu v Praze, místopředseda.

JUDr. *Ant. Auředníček,* advokát, č. 1033—II. v Praze, JUDr. a prof. *Jar. Hanel,* Vinohrady č. 81. (třída Palackého), JUDr. *Karel Marek,* advokát, č. 372—I. v Praze, jednatel, JUDr. a prof. *E. Ott,* kurator nadace Jonákovy č. 261—II., *Václav Petzold,* majitel domu v Praze, č. 597—I., JUDr. *Josef Sobička,* advokát a kníž. arcib. konsistorialní rada č. 309—I., *Karel Urbanec,* ředitel Živnostenské banky v Praze, pokladník spolku.

*) Dle §. 4. a 5. stanov členem spolku státi se může každá zletilá osoba bez rozdílu pohlaví a jsou členové povinni platiti roční příspěvek nejméně 1 zl., dále dle §. 3. tvoří se jmění spolku mimo příspěvky údův též dary a odkazy dobrodinců.

